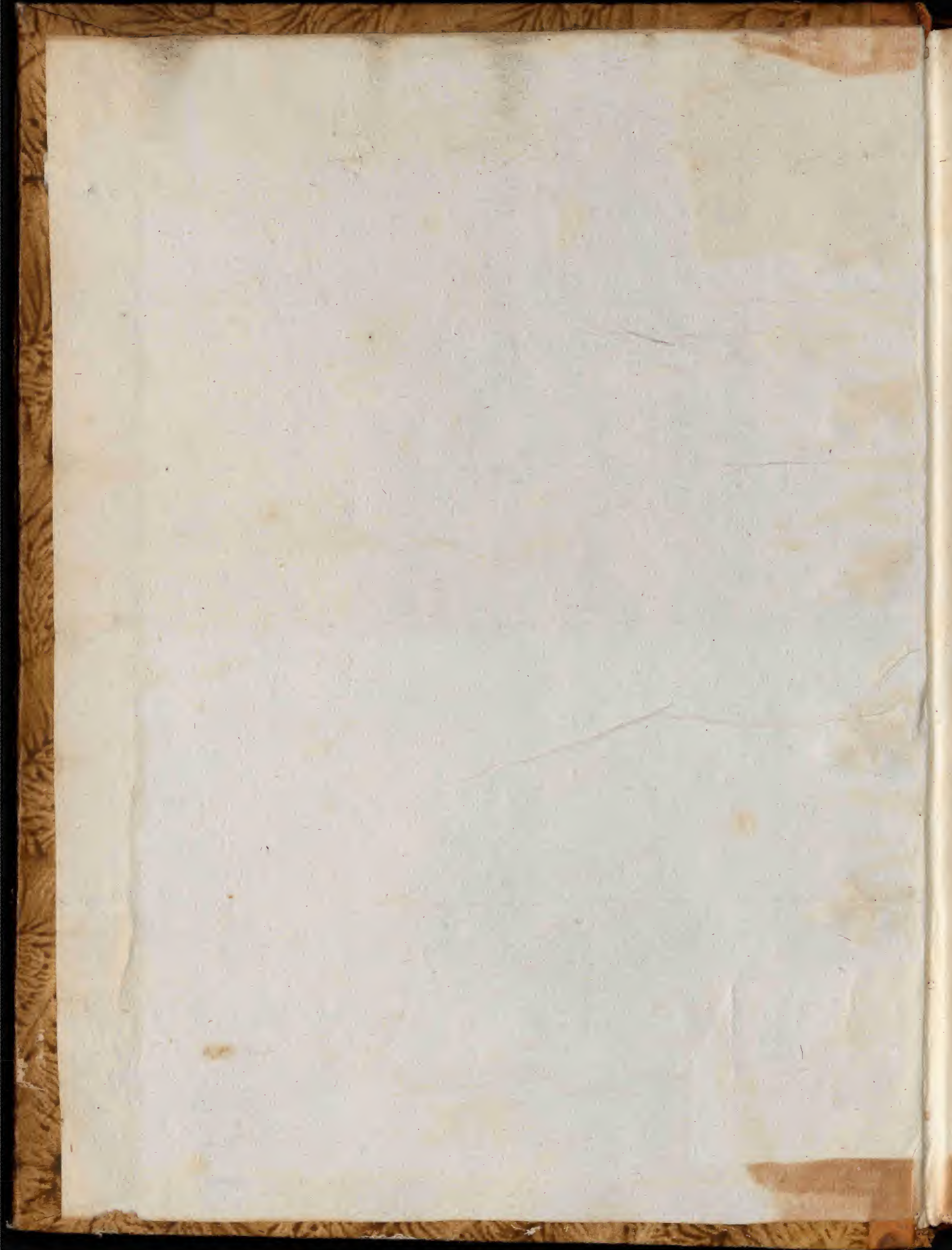

SALUS

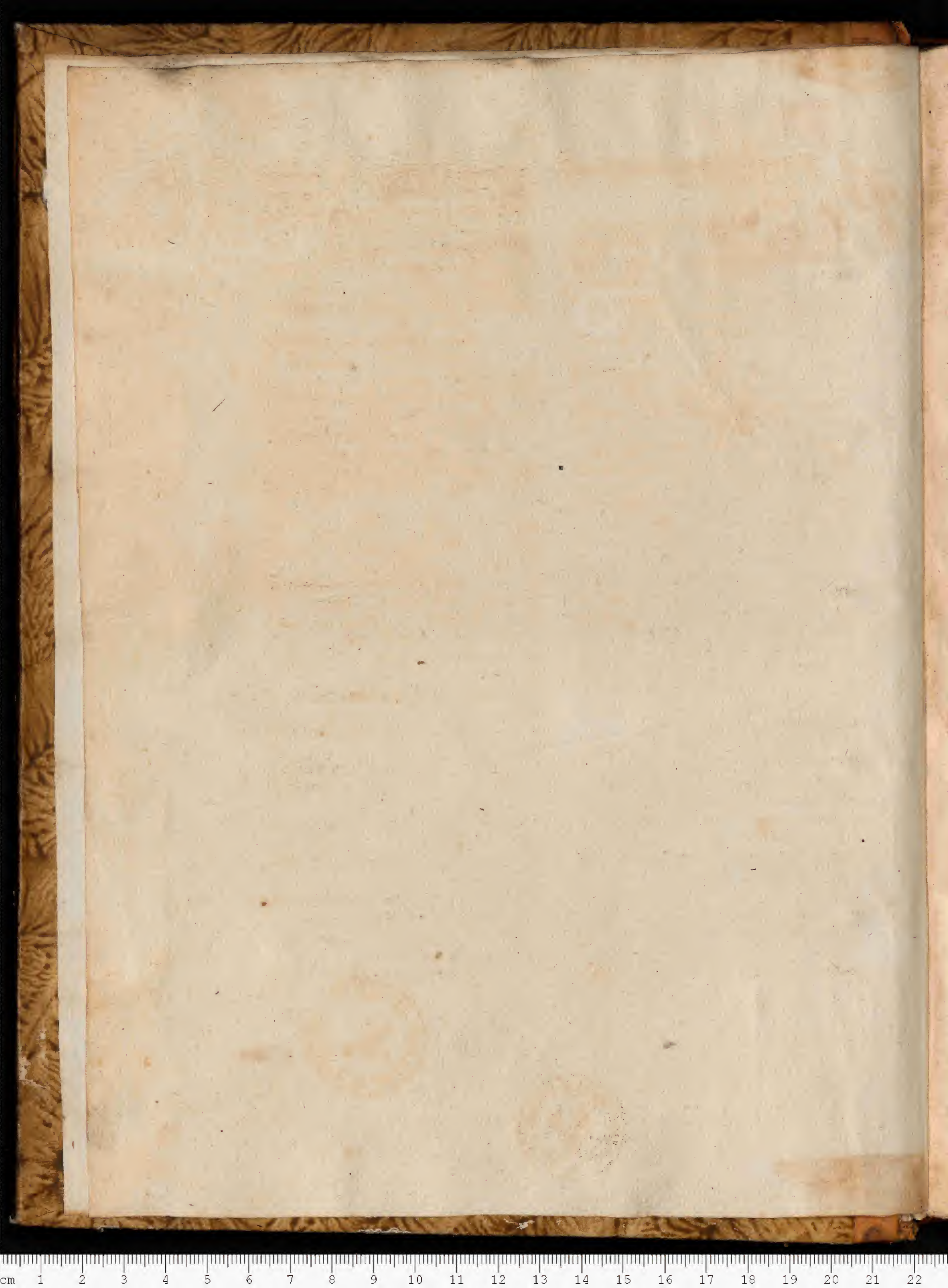
cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

Incipit tabula tercie quinquage
ne beati augustini epi

Accusant multi deuz in ope
eorz ps cxxij. v. Qm mlti re
Adam & eua cur induci st tunicis pel
liceis ps c. iij. ser i. v. extendes celum
Adorates ydola in multis filis illis
efficiuntur ps c. xxxiij. v. filis illis
Ale aie sunt due ps c. iij. ser i. v. Qui a
bulat
Ale quibus poterit aia volae a facie
dei irati q st: ps cxxxvij. v. si recipia
Alieni multi sunt deo. ps c. iij. ser i. v.
Qui ptegit aquis
Alleluya quid e ps c. x. in titulo
Ambulat de⁹ sup vtutes aiarum ps
c. iij. ser i. v. qui ambulat
Ambulare qui dicunt^r pfcē in via dei
ps cxxvij. ser i. v. nō em qui opantur
Ambulare vtruz pccōres poterint in
via dei ps cxxvij. ser. ij. et ij
Ambulantes in tribulatioē viuificā
tur a dō ps cxxxvij. v. si ambulauero
Amor imund⁹ qm mūd⁹ habet vim
suam trahēdi ps c. xxi. in titulo
Angelus cur admittit se teneri luctan
do a iacob. ps cxlviij. v. annūciās v^m
Angeloz panis cū pat⁹ hōi per qd p
uenitur ad illum manducādum ps c.
xxx. v. si non humiliter
Anima qn faciatbitur ps c. ij. v. qui p
picius post mediū
Anime pcpitur nō filere a laude dei
ps c. ij. v. et omnia interiora
Aia quō habeat se ad deū ps c. iij. ser.
i. v. fundauit terram
Aie pegrinatio in terra ad quid e ps
c. xix. v. multū pegrinata
Aia feda vtrū adamatur a dō ps c. iij
ser i. v. cōfessionem &
Aia peccatrix licet vilis. melior tñ p
stātissimo corpe ps c. xlv. v. lauda aia
Aialia scilz lepus ericius ceru⁹ aliqd

figūt ps c. iij. ser. ij. v. mōtes altissimi
Aialia omnis generis bestie cur pre
cipiebatur petro manducare ps c. iij.
ser. ij. v. potabūt omnes
Aialia in sacrificio abrahe aliqd pre
figurabant. ps c. iij. ser. ij. v. sup illos
volatilia
Anni dei p quid possidendi ps c. i. ser.
ij. v. in generatione
Apostoli cur dixerunt oia reliquisse
cū nichil possidebant ps c. iij. ser. ij. v.
illic passeret
Apostoli & sancti dicūtur celū pccōr
terra ps c. xxi. v. qm ibi sederūt
Apostoli filij sunt ppharū ab eis ge
nerati ps c. xxi. v. sicut sagitte
Aplus paulus ex cui⁹ matris vtero
dixerat segregatū ps cxxxvij. v. sus
cepisti
Aque cur dicūtur stare supra mōtes
cū in ymo sunt ps c. iij. ser. ij. v. sup
montes
Aque cur dicuntur fugere a facie dei
ps c. iij. ser. ij. v. ab increpatione
Aristotiles quō ptremiscit apud in
feros ps c. xli. v. absorti sunt
Ascendendi mod⁹ docetur ps c. xix. i
titulo
Ascēdēdū e quō absq ruina ps c. xxi. i
titulo
Ascensionis impedimentū superbia
ps c. xxi. v. ne des ad
Ascendere vtrū poterit hō in celū cū
dicitur nemo ascendit n̄ qui descēdit
& c ps c. xxi. in titulo
Auaricia qn dicit^r inē hōi ps cxxvij.
ser. xi. v. inclina cor
Auaricie remediū ps c. xxi. v. Quo
niam mltum repleti
Auaricia possideri criminofum e ps
c. xxi. v. Etem nō potuerunt
Audire poti⁹ appetendū q loqui ps
c. xxxix. v. vir linguosus
Auris dei qn inlamarī dicit^r ad ora
d ij

tionem nrām ps c i. ser i. v. in q̄cūq;
Auxilium vtrū petendū ē a sanctis ps
c xx. v. leuent oculos

Babilonia et syon diuinos habēt
ciues ps c xxxvi. v. sup fluiā
Beatitudinē q̄rendo multi errāt ps
c xvij. v. beati imaculati p totū
Bellū duplex in hoīe ps c xliij. v. be-
nedictus

Bndicere dñm cur p̄cipitur ps c ij. v.
bndic anima

Bndicere dñm etiā dormiendo quid
sit ps c ij. v. et oīa interiora

Bndicere sine intermissioē qd sit c ij.
v. bndic a. et noli

Bndictionē cur nō sup omnes sanc-
ti dixerūt ps c xxxvij. v. et nō dixerūt

Bndictio dñi p quid haberi p̄t. ps c.
xxxij. v. ecce nūc bndicite

Bndicere deū nocte poti⁹ ē q̄ in die
ps c xxxij. v. in noctibus

Bndicūt etiā deū irrōnales insensī-
biles ps c xliij. v. cōfiteātur tibi dñe

Bibendū ē de aqua tribulatōis trā-
seundo et nō stādo ps c xxxij. v. for-
tan aqua

Blasphemīa multi p̄mittūt tacendo
ps c ij. v. bndicite dñm

Blasphemat qui dicit aliq regi casib;
et nō a deo ps c xlvij. v. ignis grādo

Bona reddēda sūt p malis ps c xvij.
ser vij. v. retribue inq̄t

Bona opa sūt bñ faciēda ps c xvij.
ser xij. v. in via tua. in medio

Bona tpalia possideri p̄nt absq; pec-
cato ps c xx. v. dominus tegumen-
tū et c xxxij. et videas

Bonitas dī q̄ singularis ē ps c xxxij.
v. qm̄ benignus

Bon⁹ n̄ ē q̄ malū laudat. ibidē i fine

Bonoz habūdantia nō omnib; erit

ps c xxi. v. et habūdantia

Bon⁹ cur maiora scandala vidit qm̄

mal⁹ ps c xix. v. sagitte potēt. in fiē

Bon⁹ et malus nō ad eūdem finem
pegrinatur ps c xlv. v. laudabo dñm
Boni files sūt malis tpe hyemali dissi-
miles in estate ps c xlvij. v. et exal-
tatum est

Boni dies p quid possidendi sūt ps c
xliij. v. et refugium

Cadere quō iust⁹ d⁹ septies ps
c xvij. ser xxi. v. septies in die
Cadāt p quid hoīes a deo ps c xx. v.
ne des ad p̄mouendū

Caticū pulchrū p diuitib; ponit⁹ ps
c xxxvi. v. quō cātabimus

Captiu⁹ ē hō in mūdo ps c xxxvi. v.
qm̄ illic interrogauerūt

Caritas supeminetior via et hōis so-
lum reseruatur ps c iij. ser i. v. qui p
tegit

Caritas in elemosina et nō facultas
a deo aspicitur ps c xxi. v. intrōgate

Caritas q̄ valida et potēs ē ps c xxi.
v. fiat pax

Caritas quib; dicitur inesse ps c xxi. v.
fiat habūdantia

Caritas nō vincitur ab inimico ps c
xxxij. v. sicut vnguentū

Caritas p̄fca p quid scitur inesse hōi
ps c xxxij. v. sicut ros. in fine

Caritate diligend⁹ ē p̄xim⁹ ps. c xl. i
titulo

Carnales spūalib; sunt inimici p e-
sau et iacob figurat⁹ ps c xxxvi. v. me-
mento. in fine

Celi quō sunt perituri ps c i. ser. ij. v.
et anni tui

Ciues terreni multi dicūtur nō pere-
grini ps c xvij. ser vij. v. incola

Cōcordia sicut est mēbroz ita erit et
hōim ps c xxx. v. neq; in altū

Cōcordia fratrū nō corrūpitur p̄t
aliq; falsos ps. c xxxij. v. ecce q̄ bonū

Cōcupiscentia non ōnis dāpnabilis
ps c xvij. ser vij. v. incola

Concupiscentia tollenda ē ne robur

accipiat ps cxxxvi. v. btus q tenebit
Confessio no est differenda ps. c ij. v.
misericors et
Confessio hois est deo suavis psal. c
ij. ser iij. v. suavis sit ei
Confessio que dicitur homini magis
utilis psal. c v. ver. quoniam bon
Confessio duplex in scriptura sacra re
pitur psal. cxv. in titulo p to^m psal
Confiteri quod debeam⁹ xpm filium
dauid ps c ix v. dixit dominus
Consiliu hois aliqui pnciosum sibi ipi
psal c v. v. sepe liberauit
Conuersionis hois ad gram potior
ca que est psal c ij v. quatum distat
Corde clamadu est ad deu ps cxv. ij.
ser xxiij v. clamaui in toto
Cor hois qn rectum z qn prauum di
citur ps cxliij. in titulo ppe fine
Cordi mundo oia munda sunt psal. c
xxv v. tunc repletum. in fine
Corda no omniu sanantur a deo ps
cxlvi ver. qui sanat
Cordis ostium qn dicitur apiri xpo
qn dyabolo ps cxli. v. effundo an eu
Cor hois cur angatur in mudo psal
cxliij. v. ad te domine
Corpus dicitur carcer aie psal. c xli.
ver. erue de carcere
Corp⁹ xpi indigne sumentes dyabo
lus possidet psal. cxliij ver. exime me
prope finem
Corum pulli qui dicuntur psal. c
xlv. ver. et pullis
Credere qui dicuntur pfc psal c xv.
ver. credidi
Credere in xpm tm corde no sufficit
ps cxviij ser xij. ver. et rndebo
Credere in xpm quid est psal. c xxx.
in titulo
Credendi sunt moyses z pphz zc et
non rogandi vt mortui resurgant si
cut ille diues ps cxlvij v. q posuit an
medium

Culpe sue cur hoies nolut sibi aliqd
imputari ps c v. ver. et irritauerunt
Cupiditas repellenda est psal. cxlvij
ver. quoniam cofirmauit
Custos bonus eligendus est psal. c
xx. ver. neq dormiet
Custodia hois a deo psal. c xx. ver.
custodiet dominus

Duid plium cōtra goliath qd
figt psal. cxliij. in titulo
Defect⁹ no semp mal⁹ sed aliqui op
tabilis ps cxviij. ser xx. v. defecit
Dei vocationi responsio qlis danda
e ps ci. ser ij. ver. rndebit ei
Deo placere non pnt qui sunt in car
ne ps cxliij. ver. sed placebo
Dei inuocatio ad quid util ps ci. ser.
i. ver. in quacūq die
Deo que opa sunt potius placabilia
psal. cxliij. ver. qui habitas
Deus aliter in seipo q in ipo hoie. p
ci. ser. ij ver. in generatione
Despandum non est qm q in magna
languore exns psal. c ij. ver. qui pro
picius cxlix. ver. et ipe redimet
Desiderium hois est refrenandu ps
cxliij. ver. ne tradas
Detrahere xpo q criminosum e. ps
cxv. ver. pro eo inquit. in fine
Dyabolo cur datur potestas psal. c
ij. ser iij ver. posuisti tenebras
Dyabolus cur no etiā substraxit mu
lierē iob ps c ij. ser iij. v. draco h q
Dyabolus quō vincendus est psal. c
xxi ver. memento domine
Dies hois cur deficiunt velut fum⁹.
psal ci. ser. i ver. quia defecerūt
Dies nrī quō dicuntur declinari p
ci. ser i. ver. dies mei
Dies isti cur dicuntur nostri ps cxliij
v. quoniam inclinavit. prope finē
Diligunt deum multi male ps cxviij
ser i. ver. non enim qui opantur
Diligere etiam seipm. expedit hoī ps
d ij

cxviii. ser viii. v. incola. prope mediū
Dñs gētiū nō solum hoīes sed etiam
bestie añponende psal' cxiiij. ser ij. ver.
os habent
Discordie bella zc vñ sumpserūt ori-
ginem ps cxxxi v. et palpebris
Diuites qm nutriunt spūales non
tñ eoz sunt supiores psal' c iij. v. illic
passeres
Diuitie cur nō sunt qrende remediū
optimū ps. cxviii. v. torrentē ptñsūt
Diuites licet manducare et adorare
pñt nō tamen saturari ps cxxxi ver.
hic habitabo
Diuitibz via potior ponit' intrandi
regnū celoz ps cxxvi. v. si oblit'
Diuitie z felicitates tpales non sem-
per sunt refugende tanqm male ps c
xliij v. filie eorum
Doctrina phozū ppatur auctoritati
euāgelice ps cxi v. absorti sunt
Dona dei malis z bonis coiā sñ vno
dempto ps c iij. ser i. v. qui ptegit
Ecclēsie figurā gestabat rebec-
ca in vtero psal' cxxvi v. ecce
hereditas
Ecclā ab initio mundi pfigurata z q-
modo semp persecutionez sustinuit
psal' cxviii. v. sepe expugnauerūt
Ecclā lux est sine macula ps c iij. ser i
ver. extendens celum
Ecclā cur nō patitur tātā psecutio-
nē sicut ātea ps c iij. ser iij v. ort' ē sol
Ecclā quō non ōnes hoīes incorpat
ps cxviii. v. forsitan viuos
Edificant multi male psal' c ij. ver. be-
nedicite dñm
Ab Elemosina nemo se excusare po-
test qm paup existens ps c iij. ser i.
ver. abyssus. in fine
Elemosina etiam pccōri danda ē ps
c ij. v. faciens mīas
Elemosinam dādo cur hñ nescire de-
beat sinistra psal' c xx v. dñs regu.

Elemosina vñ fieri debeat placabilis
deo ps c xxv. v. tunc repletum
Elemosina paupis etiā idiget diues
psal' c xxv. v. qui seminant
Ementes z vendentes cur exclude-
bantur a xpō de templo cuz flagello
resticule ps c xxx in titulo
Errare multi dicuntur p diem psal' c
xxviii v. per diem errabant
Esurientes ficientes cur dicūtur bea-
ti ps cxviii. ser i. v. non em q opantur
Exaltatur p quid homo cū cristo ps
c xxvi. v. in vanum
Exaudibilis qd redditur vox nrā ps
c xxxviii v. Quoniam audisti
Exaudiuntur cur multi ore clauso z
multi magnis clamoribz non exaudi-
untur psal' c xix. v. cū hys q oderūt
Exemplū de aquila quō renouari de-
beat aiā ps c ij. q xpici' post mediū
Exponitur illud euangelhū nō qd in-
trat in os sed qd exit coinquinat psal'
c xxv v. tunc repletum
Expōitur de filio p dīgo ps c xxxviii
v. intellexisti v. sequenti
Exponitur illud de quinqz vginibus
ps c xlvj v. quoniā cōfirmavit
Exponitur id genēs Et ipa conteret
caput tuū ps c iij. ser iij v. draco iste
Facies cristi cur qrenda est cū
fit vbiqz psal' c iij v. qrite inqt
Faciem tur xpūs aliquando auertit
a nobis psal' c iij. ser iij. v. auertente
autem v sequentibus
Facies cristi sup bonos z ma. s; ali-
ter ps cxviii. ser xxi v. qz ōes vie
Facies hoīs non in ipō homine s; in
pccis ē dirigēda ps c xxij v. q habitas
Fide iam ambulādum est psal' c xxij
in titulo
Fidei laus in quo cōsistit psal' c i. ser
ij v. respondit ei. prope finem
Fides de quo actu xpī mag; recōmē
datur ps. c xx. v. ecce nō dormitabi

3
Fides erit iusticia hōis ps cix v. dīx
it dñs. post medium

Figura de duobz filijs abrahe psal c
ix v. inhabitau

Figura cur b. petro p̄cipiebatur pri
mo mactare q̄ p̄medere psal. cxxij.
v. forsitā viuos

Figurat captiuitas syon nrām cap
tiuitatem psal cxxv v. cū cōuerterit.
cxxxvi. qm̄ qui interro.

Figura quō xp̄s docuit in m̄re sua
vt deum p̄ponamus p̄sanguinitati
bus psal cxxvij v. vxor tua. in fine

Figura cur tātum vn⁹ sanabatur in
piscina ps c ij v. notas fecisti

Figura quō in omni statu repiūtur
mali p̄ cxxvij v. ecce q̄ bonū an me^m

Figura de signo gedeonis p̄ cxxvij
ver. quoniam audierunt

Figura cur eua de latere ade facta ē.
ps c iij. ser iij. v. draco hic q̄

Figura de tpe nrē liberationis psal.
cxlviij. v. laudate dñm. in medio

Figura cur ioseph p̄cesserit p̄rem su
um in egipto ps ci. ser ij. v. et semen

Figura cur moyses & filij isrl nō po
tuerunt intrare terrā p̄missionis cū
tñ multi mali intrauerunt psal ci ser
ij. ver. et semen

Figura cur helyas missus fueat pas
cendus ad viduam psal c iij. ser iij v.
et herbam. post mediū

Figura de v̄dictione ioseph ps c iij.
v. et vocauit vsq; in finem psalmi

Figura de iacob luctante cū angelo
ps cxlviij v. annūciāns

Fili non morituri quō generandi s̄
ps cxxvij v. vxor tua

Fili isrl xp̄iam nō iudei psal cxlviij.
in fine psalmi

Flagellat cur de⁹ aliquñ innocētiorē
& dimittendo sceleratiorē impu
nitum psal cxlviij ver. ignis grando
post medium

Flagellum dei non est repellendū qz
medicina ps c ij v. sicut miseretur

Glendū est post mandati trāsgressio
nem ps cxxvij. ser xxvij. v. exitus aq̄
rum & ser. seq̄ri v. iustus es

Glent multū male ps cxxxvi v. super
flumina in medio

Gugere interdū licet p̄secutionē. ps
c xli v. perat fuga

O Audium non erit iustis q̄ de
monia illis subiciātur p̄ cxxx
v. neq; in altum. in fine cxlvi. v. qui
numerat

Gaudium in quo ponendū est. ps c
xliij v. per singulos

Gaudendū cur ē in aduersitate sicut
in p̄speritate psal cxxxvij v. et nox
t̄q; v. sequenti

Gaudere cur debeant iusti ps c ij. v.
miā v̄o domini. & v. sequenti

Gemitus hōim non semper laudabi
lis & bon⁹ ps ci ser i v. a voce gēitus

Generationes oēs in vnā redigūtur
ps ci. ser ij v. in generationē

Gnationes tñ due in quibz laudan
dus ē deus ps c xliij v. generatio

Gladus bon⁹ & malus ē ps c xliij v.
de gladio

Gloriari cur non iust⁹ debeat in suis
iustificationibus sibiūpi aliqd attri
buendo ps c iij ser iij v. auertente at
vsq; finem psalmi

Gloriari cur non potest hō meritis
suis ps cxxvij ser xij v. et veniat

Gla est iustoz & stultoz ps c xlix v.
exultabunt & v. sequētibz

Gratie dei magnitudo ps c iij. ser iij.
v. vt exhilaret

Grā dei magna intelligēda ē ab vno
quoq; ps c xliij v. et iusticia

Habitatio cristi aiā iusti psal. c
xxij v. qui habitas. in fine

Homo cur dicit puluis in sac̄ scrip
tura ps ci. ser i v. et pulueris

o iiii

Homines diuersas partes eligunt sibi s; ius-
ti tñ vnum ps cxxviii. ser xvi ver. ps
mea
Homo non pot opari in seipso oia q vult
ps cxxviii v. psallite nomini ei
Homo magne reputationis e apd deu
ps cxxviii v. aut filius
Homo quomodo erit possessio dei z de-
us hois psal cxxv v. spes illi
Humani generis splendor flori ppa-
tur ps cxxv v. sicut flos
Humanitate xpi no erat magnu vi-
dere ps cxxv v. tecu principium
Humane mortalitatis pfluxio tor-
renti ppatur ps cxxv v. de torrente
Humanitas xpi z eius diuinitas ea-
dem passionem sustinuerut ps cxxx
v. si non humiliter
Honorando parentes cur dicuntur
longevi sup terra cu multi maledice-
tes senescunt ps cxxv v. dñs tegume-
tum .in medio
Humilibus solu pfluit gra ps cxxv ser
ii. v. qui emittit
Humiles exaltantur a do ps cxxv v.
sed humilia respicit
Humiliari potest ho ppter veritate
sed nuqm veritas psal cxxv v. ego at
humiliatus
Humilitas est vera z simulata psal c
xxviii ser ii
Humilitas no in vno ope sed in diu-
fis approbat ps cxxviii ser xv v. me-
mento verbi
Humilibz cur datur gra psal cxxviii
ser xv v. ego vero inquit
Humilitas e magna vtus ps cxxvi
v. in vanum .z v. sequentibz
Humilitas e aliqu penalis z no bo-
na psal cxxviii v. et omnia regna
Humiles no sunt nolentes studere
ppter humilitatem psal cxxx v. si no
humiliter .in medio
Humiliatio pccoris e ad terram ps

cxlvi v. humilians aut
Item quid est psal cxxi. v. c
pticipatio
Ieiuniu quadragesimale cur celebra-
tur an pascha ps cxxviii in titulo
Ignis ardens dicitur minister cristi
ps cxxv ser i. v. qui facit angelos
Illuminat no oes a deo ps cxxviii
v. qm tenebre
Indulgentie portu cur pmit nob
deus ps cxxv ser i v. qm cinerem
Inimicitia occulta omnibz piculosa
ps cxxxix v. qui cogitauerunt z ver.
sequenti
In iuria poti? patienda est q facien-
da ps cxxv v. facientem iudiciu
In iusti cur pueniunt ad honores ps
cxxviii v. qm non relinquet
In iustus quilibet dicitur nocius z
malus ps cxxxix v. a viro iniusto
Innocens quis dicitur .ibidem
Inuidie q est potior causa ps cxxxix
v. absconderunt
In inimicoz no est timenda psal c
xxviii v. super iram
Isrl quid est ps cxxi ver. testmoni-
um isrl
Iudicasse cur xpus dicit plebe suam
cu nodu fuit iudiciu temp? p cxxviii.
v. et in seruis
Iudiciu de bonitate vel ma. hois cur
phibetur ps cxxviii ser xii v. amputa
In iudiciu no est cu deo intrandum
ps cxxv v. et non intres
Iurare quid e ps cxxv v. iuravit dñs
Iusticia in tribulatione pmo lauda-
da est psal cxxv v. iustus dñs
Iustus nemo ex seipso ps cxxv in titu
Iusticia omni tpe laudanda est ps c
xxviii. ser ix
Iustus qui dicitur psal cxxv v. oleum
aut pccoris
Iustu ee vtilius est qm esse ps cxxv
v. et iusticia

Justificationes multi didicerunt tñ
ignorant ps cxviii ser xviii v. bonū in

Laboris hōim origo q̄ sit psal
cxv. v. non in finem

Labor est in omni ope malo. psal. c
xxxix v. caput circuitus

Lacrimarū effusio multū vtil' psal' c
xxviii v. pro tua

Laqueus peccōrum quomodo eva-
dendus est psal' cxxxix v. ne tradas

Laudari a stantibz vult deus psal. c
xxviii. v. qui statis

Laudando deū cui pdest illa laus
ps cxxviii v. laudate serui

A laudis suspēione null' excusatur
psal' cxxviii v. oia q̄cūqz. post mediū

Laudare deū nequnt qui peccā excu-
sant ps cxi v. ad excusandas

Laus dei eterna erit psal. cxliii ver.
et magnitudinis

Laudand' est de' in omni ope dor-
miendo vigilando zc ps cxlvi v. lau. d.

Laudē q̄le exhibēt deo serpentes pe-
cora zc ps cxliii. v. cōfiteātur tibi

Laudari in ymno quid sit ps cxlviii.
v. ymnus omnibus

Lege subintrante cur habūdavit pec-
catū ps cxv. v. notas fecisti

Legi cur deus nō dederat ptatē sal-
uandi ps cxxviii v. adiutorium nos-
trum. in fine

Lex cur data ē per moysen ps cxv. v.
notas fecisti

Lex cur data est iudeis in lapide. ps
cxv. v. faciens mias

Lex dei in toto seruanda est ps cxv. v.
Et memoria

Lex aliter iustis z iniustis imposita
ē ps cxviii. in ser xi. v. legem pone in

Lex ad quid pdest psal' cxviii. in xxi
ser v. propterea

Lex quō ē diligenda ps cxviii. in xxi
ser v. tota inquit

Lex cur data est cū nō possit iustificā

re psal' cxviii in ser xxi v. manifesta^o
Liberatio filioz isrl' ex egipto p ma

re quid figt ps cxviii in i. ser v. in exitu
Lingua subdola quomodo repellen

da est ps cxix v. sagitte potentis
Locus quomō pparandus ē deo ps

cxxxi v. et palpebris
Loquendi voluptas dāpnanda ē ps

cxxxix v. vir linguosus
Longanimitate cur de' pccit pccōri-

bus ps cxv. v. miseratoz et
Linguis omnibus cur iā nō loquun

tur quibz datur spūs. s. psal. cxlviii v.
qui posuit. post medium

Maledicunt multi deū vltalicer
lingua bñdicunt ps cxxviii v.

in noctibz
Mali venari pñt iustos sed nō cape

psal' cxxxix v. virum iniustū
Mali retribuit hō deo p bōis psal.

cxv. v. bñdic anima. noli
Mali sero q̄rentes deū cur nō inue-

nient cū tñ dicitur q̄rite inueniet' ps
cxviii. ser xxi v. iustificationes

Mali cur ad tēpus ferēdi sūt ps cxix.
v. cū hys qui oderunt

Mali cur persequuntur bonos ps c
xxviii v. etem nō potuerūt

Māducare iā p̄cipim' panē obliuio-
nis ps ci. in i ser v. qm oblitus

Māducātiū cibz ē multiplex p ci. i
iii. ser v. oia inqt a te expectant

Mādata dei cur mali nō pmittunt
pseruari psal' cxviii ser xxi v. decli

Mādata dei p q̄ potius seruanda sūt
ps cxviii ser xxi v. os meū inqt

Mānus dei extēditur sup inimicos
nrōs ps cxxxviii v. sup iram

Māris istius picula quō euadenda
sūt nō sū mergēdo ps cxviii ser iii v. h ma

Mārtires ad mortē p̄pediti quō sp
soluebāt' a deo p ci ser ii v. dñs de ce.

Māia dei cui magis p̄betur psal. cxv.
v. faciens mias

Quā quō faciēda est iustō. idē vt s̄
Qdā dī nō ēspēnēda ppter e⁹ lon-
ganimitatē ps c ij v. miserator z
Qdā dei nō omniū hōim eqliter mi-
serebūtur ps ci ser i v. et pulueris
Qdā quō iusti etiā indigebūt p⁹ iu-
diciū ps. c xxxv v. cōfitemini dño
Qdē opa oēs v̄tutes excellunt psal.
c xlvij v. qm cōfirmat in fine
Qdā nō tollit iusticiā ps c xliij ver.
miā mea in fine
Qdiferi nō sunt petendi vt eo poti-
us distribuatur p c xxv v. eūtes ibāt
Qdifereri qd est psal c xi v. suavis at
Qdiraculū et si nō fecerit iust⁹ prop-
terea nō est reputand⁹ iniustus ps
c xxx v. neq; in altum
Qdonachoz z fr̄m vnitas q̄ lauda-
bilis ē ps c xxxij v. ecce q̄ bonū
Qdonachoz vnitati cur multi insul-
tant idem vt s̄. prope finem
Qdoyles cur cōcupiuit videre deuz
cū tñ colloquebatur sibi ps. c xxxvij.
v. mirificata
Qdortis diē cur deus fecit nobis in-
certū ps ci in i ser. v. qm cinerem
Qdortuis vtrū pena ē q̄ suis viuen-
tibz male fit p c viij v. dispeat de tra
Qdortu⁹ absorbuendus ē hō z nō
vius ps c xxij v. forsitā viuos
Qdortes scōrum facit s̄ crassitudo
terre ps c xl v. sicut crassitudo
Qdultiplicatio nō omnis desideran-
da ps c xxxvij v. multiplica. z v̄ seq̄.
Qdundiciā nō oēm q̄rit deus psal. c
xxxv v. tunc repletum
Qdurmurabāt cur filij isrl' tā ipatiē-
ter ps c v v. p̄s nostri
Qdutabilis hō est potest tamen ha-
bere stabilitatem ps c xxi v. cui⁹ p̄ci-
cipatio. prope finem
Negando cristum petr⁹ pecca-
uit q̄qm cristus pdixerat ps
c xl ver. cadent in rethia

Nocere nō oibz p̄t dyabolus ps c iij.
in iij ser v. posuisti tñbras
Nocte deū b̄ndicere vtili⁹ die psal. c
xxij v. in noctibus
Nocticorax pellican⁹ passer aliquid
fignt ps ci. in i ser v. similis fact⁹
Noe in archa cur includebantur oīa
gna aiālium ps c iij. in iij. ser v. pota-
bunt
Nomen dei nō oibus est sanctum.
ps c iij. in i ser. v. confessionem z de-
corem
Nomen dei eternum quod sibi p̄i i-
posuit exponitur psal. c xxi. v. cuius
p̄cipatio
Noua cātanda sunt deo psal. c xlix v
cantate domino
Nouissimū diem cur de⁹ p̄mendauit
nobis ps c xlvij. in titulo
Nox nostra quō illuminata ē psal. c
xxvij. v. et nox illuminatio
Nubes quō posuit deus ascensum
suū ps c iij ser i. v. qui ponit
Numerati sunt tñ boni a deo psal c
xvi v. qui numerat
Oblivisci deū z ei⁹ retributio-
nes q̄ malum fit psal c ij v. be-
nedic a. noli
Oblivio nō cadit in deum q̄qm dici-
tur ne obliviscaris psal c xvij. ser xv
v. memento
Obscura cur multa sunt posita in sa-
cra scriptura psal c xvi v. suscipiens
mansuetos
Oculos levare ad celum multum vti-
le ps c xxij v. qui habitas in celo
Oculi nostri quomodo in deum di-
rigendi psal c xxij v. ecce sicut oculi
Odiri etiā poterit deus ps c xxxvij.
v. et sup inimicos
Odium aliquod habendū est in ho-
mine ps c xxxvij v. inimici
Oleum pccōis spernēdum ē ps c xl.
v. oleum pccōis

Onera primi mutuo sunt portanda
psal' cxxix v. propter legē tuā
Opa a dō facta cur dicuntur bona cū
solus deus bon⁹ ps cii v. q̄ propici⁹
in medio

Opa bona in pace opanda sunt psal'
cii. ser iij. v. exiet inquit

Opa vñ dicuntur bona vel mala. ps
cxviii ser xxiiij. v. adiuua me

Opa bona ⁊ miracula p aplos fac-
ta vnusquisq; iustus potest dici fecis-
se ps cxxx v. neq; in altum in me⁹

Opm factor plus inspiciēd⁹ q̄ opa
psal' cxliij v. et virtutem

Orandū est p nobis detrahentibus
ps c viij v. ego autem orabam

Oratio aliquñ fit homini in peccatu
psal' c viij v. et oratio eius

Oratio p qd redditur exaudibilis.
ps c xix v. cum hīs qui oderunt

Orationis exauditionē nō impedit
loci pfunditas p c xix v. de pfundis

Oratio in vno dūtarat loco exaudi-
tur ad reg. ce. cxxx. in titulo

Oratio añ deū nō añ hoies effundē
da est ps cxli v. effundo añ eum

Oratio ⁊ si nō exauditur nō est mur-
murandū psal' cxliij v. oculi ōnium

Orandū est quō in veritate p cxliij.
v. omnibus inuocantibz

Orandū est sine intermissione psal' c
xvi. v. laudate dñm inquit

Orandum in tpe psal' ci ser i v. et res-
pexit

Orō quō formāda est cōtra falsa cri-
mina p cxviij. ser xxvij v. redime me

Ossa corporis in tribulatione primo-
rum pfringēda sunt psal' ci. ser i v. et
ossa

Oncem multi p̄dicātes s; pau-
ci possidētes psal' c xxi v. pp̄
fratres

Pacē quā possident in celo iusti. ps
c xxi v. qm̄ ibi sederūt

Panis cor letificans appetend⁹ ē ⁊
non ventrē psal' c iij ser iij. v. et p̄ais

Passeres nidificātes in cedris aliqd
figit ps c iij. ser iij. v. illic passeres

Passeres in tecto aliqd docent psal'.
ci ser i v. similis factus

Natiūtur tribulationē multi nō me-
rendo ps cxlv. v. facientē iudiciū

Naupes et cristi discipuli salubriter
recipiendi sunt p c ij. v. faciens miās

Naupes qrendi sunt si nō fuerint p-
sentes psal' c iij ser iij v. ⁊ herbā in fi-
ne. cxlvi v. qui exoriri. post mediū

Naup spū nichil tñ possidens oīa di-
relinqre p c iij. ser iij v. illic passeres

Naupes veri adiuuatur a deo psal' c
vi. v. et adiuuit pau.

Naupes multi dicuntur etiā diuitias
possidētes ps c xxii. v. qm̄ multū

Naupes saturabūtur panibz et non
diuites psal' c xxi v. hic habitabo

Peccōr cur ita secure malū opatur. p
ci. ser i v. qm̄ cinerem

Peccatū parentum aliquñ redit in fili-
os psal' c viij. v. in memoria

Peccatū habitare in hoie non semp
viciosum ps cxviij. in ij ser.

Peccare q dicuntur sine lege p cxviij.
ser xxv v. preuaricantes

Peccōres nō oēs pcutiendi a dō. ps
cxviij v. dñs iustus

Peccōres nō oēs eq̄liter p̄tēpnunt de-
um ps c xix v. de pfundis

Peccā ōnduntur homini p legē psal' c
xxix v. propter legem

Peccā etiā pua periculosa sunt Ibi
dem in fine

Peccā multi trahūt velut restem lon-
gam ps c xxxix v. et restes

Peccā multi defendūt ⁊ in deū extor-
quent ps c xl. v. ad excusandas

Peccā supborum etiam agnoscit de⁹
qm̄ qm̄ solus humiles respicit psal' c
xxxvij. v. qm̄ excelsus

Peccandū non ē ex spe venie nec des-
peratione ps c xliij v. mīōrs et

Peccōres latroni cur illesi pmittūtur
a deo. bonos vel mōtem crebro ful-
mine pcutiēdo ps c xlvij v. ignis grā

Peccōres durissimos cur tā instāter
de⁹ pvertit ps c xlvij. v. emittit vbu

Pena iude et illū sequētū pnuñciat^r
ps c viij. v. constitue vt p totū ps

Penitentie dolor non cadit in deum
psal. c xxxi ver. iuravit dominus c ix
ver. iuravit

Peregrinatio hominis ad quid ps c
xix. ver. heu me incolatus

Persecutio eccē in diluvio pfigura-
tur ps c iij ser ij. ver. sup mōtes

Persecutiones tantas cur non pa-
tiuntur xpiani sicut antea ps c iij. ser
ij. ver. ascendunt montes

Potestas non in hoiē nec in dyabo-
lo ps c iij. ser iij. ver. posuisti tñbras

Potestas qua efficitur homo filius
dei que fit psal. c xx. ver. dñs tegu-
mentum. post medium

Preceptum vnum datur angelis et
sanctis ps c xlvij v. preceptū posuit

Primogenita hōis custodienda et nō
occidenda psal. c xxxiij. ver. domine
nomen. an medium

Presumptio suūpius cur phibetur
homini psal. c xv ver. ego autez dixi
ver. sequenti.

Protectio dei sicut celi sup terrā ps
c ij. v. non secūdum peccata

Querenda non sunt foras que
deus sunt retribuenda psal c ij
v. benedic anima. ppe finem

Querenda q̄ sunt ab hoiē psal. c xiiij.
v. domine erue

Querēdo deū cur multi nō inveniūt
p c xvij. ser i. v. nō em̄ qui opantur

Querunt qui pfecte deum ps c xvij.
ser xxvij. iustificationes

Querenda sunt ab hoiē sufficientia

ps c xlvij v. qm cōfirmavit. ppe finē

Radix mādatoꝝ ē aspiciēda z nō
multitudo ps c ij. v. z meōria

Remediū cōtra casum cū ipellimur
ps c xvij. v. fortitudo mea

Regnū celoz solū pueri possidebūt
ps c xij. in titulo. v. seq̄ti

Regūtur etiā minima mūdi a deo z
nō casu ps. c xlvij v. ignis grando

Repellūtur multi a deo ps. c xvij ser
v. v. in totē inquit corde

Responsio dāda est deo cū vocat ps
c i. ser ij. ver. respondit ei

Resurrectionis nostre figura psal c
ij. v. qui propicius post mediū

Resurrectio nō qualiscūq; ab hoiē ē
speranda ps. c xvi. v. cum dederit. c

xxxix v. speravit aiā. post mediū

Retributionū differentie sunt sex ps
c viij. v. pro eo inquit

Retribui quid debeat dō p bñficiis
suis p c ij. v. bñdic a. noli. z c cca me^m

Sacrificiū abrahe nō diuiden-
do aues quid figt psal. c iij ser
iij. v. super illos volatilia

Sacrificiū qd offerendū ē deo ps c
xxx. v. dñe non est exaltatum

Salomon cū a dō reprobat^r cur dic-
ta ei⁹ nō sūt reprobata. p c xvi. i titulo

Salus ppria sup oīa querenda est p
c ij. v. qui propicius

Sanari nō omnes merētur a dō ps
c xvi. v. et alligat

Sanctificari cur petim⁹ nomen dei
cum sit ab eterno sc̄m psal c iij. ser i. v.

confessionem z decorem

Sapiētia q̄ de⁹ cūcta fecit q̄ est. ps c
iij. ser iij. v. qm magnificata

Scādalum nō oritur iust o ex lege dī
qm̄q; non intelligat psal. c xvij. ser.

xxxi v. pax multa

Scandala peccōrū quō vitanda sunt.
ps c xxxix. v. iuxta semitas

Scientia qm̄ dicit vtil psal. c xvij. ser

xxij. v. suauitate
Scriptura sacra figuratiter ppatur
pellips c iij. ser i. v. extendēs celū
Sedes dei aia iusti ps c xxi. v. Quia
ibi sederunt
Semē bonū seminādū est in tra bo-
na ps. c xxv v. qui semināt
Sermo dei cur multis ē adūsari⁹ ps.
c xxvii. v. etem nō potuerūt
Serpēs cui⁹ calcaneū obseruabit et
a qua subpeditabitur ps. c iij ser. iij.
v. draco
Seruiciū bonū deo debetur ps c iij.
ser iij. v. et herbam
Serui cur dicūtur xpiani cū in liber-
tatem vocati ps c xv. v. o dñe ego
Seruire regibz terre nō phibet xpiani
anis ps c xvii. ser xxxi. v. principes
psecuti
Seruiciū nedū bonis sed etiā malis
exhiberi pcepitur a deo ps c xxiiij. v.
qm nō relinquet
Sinistra ⁊ dextera hōis exponūtur
ps c xx. v. dñs tegumentū
Soluūtur cōpediti a deo ps. c xlv. v.
dñs soluit
Sol iusticie nō oritur imp̃s ps c iij
ser iij. v. Sol agnouit
Spem multiplicem dedit de⁹ hōibz
ps. c xvii ser xv. v. mēmeto vbi i me⁹
Spes non in omnibz ponenda ps c
xxiiij. v. et in circuitu
Sperae qm debeam⁹ nrāz exultatio
nē ps. c xxvi. v. qui mandūcatis
Spes vbi incipiēda ē ponēda et vbi
finiēda ps. c xxix. v. Sperauit aia
Spes venie cur data ē a xpo psal. c.
xliij. v. milericors ⁊ mileria.
Spes non in hōie ponenda ps. c xlv.
v. nolite cōfidere. v sequēti.
Spine in omni voluptate repiūtur
ps. c ij. v. nō in finē irascetur
Stelle celi dicūtur iusti ps. c xlvj. v. q
numerat

Supbie remediū ps c ij. v. hō tē fe-
num. v sequētibz
Supbis cur de⁹ resistit ps c xvii ser
xvii v. ego vero. c vi. v. ⁊ exaltant eū
Supbiere cur non debeat se hō psal
c xxij v. qui habitas
Supbi solum habūdāt i mūdo psal.
c xxij v. qm multum repleti
Supbos etiā respicit de⁹ nō tñ ficut
iustos ps c xxxvii. v. qmā excelsus
Supbiendū non est in ope humano
psal c xliij. v. meditatus sum
Supbz omnis dicitur fict⁹ ⁊ nō pri-
cipat idipm psal c xxi. v. testiōiū isrl
Surgere pcepitur hōi p⁹ cristū ⁊ nō
an psal c xxvi. v. in vanum. v sequēti
Accedo multi peccare possunt
c xv. in titulo
Templū dei ex quibz lapidibz cōstrui-
tur ps c xxi. v. ihrlm que edificatur
Tēplum qd est vbi adorari vult de⁹.
ps c xxxvi v. adorabo ad templum
Temp⁹ miserendi psal c i. ser i. v Tu
exurgens v sequen.
Tēptationes sunt qtuor cōtra eas q
tuor clamations iij liberatioēs iij
miserationū dñicarū cōfessiones ps
c vi v. confiteantur domino
Tenebrāt multi seipos psal c xxxvii
v. quoniam tenebre
Timentū deum miserebuntur ps. c
ij v. quoniam ipe cognouit
Timore ⁊ tremore opandum est ps
c iij. ser iij. v. qui aspicit
Timentibz deū cur absconditur dulce
do ei⁹ ps. c ix v. dixit dñs post mediū
Timend⁹ nō ē dyabol⁹ psal c iij. ser.
iij. v. posuisti tenebras
Tiōr nō omis salubris nec deo placā-
bilis ps c xvii ser xv. v. a iudicis
Timore casto deus est timendus et
quō agnoscetur illum inesse homini
ps c xvi v. pro tua circa mediū
Timēd⁹ ē de⁹ cū spe ps c xlvj v bñ sē.

Trior etiā seruilis multū vtil' p̄cipue
ditibz & nobilibz p̄s c. xlix. v. vt alligāt
Tria necessaria hōi ad regnū celoz
psal. c. l. in titulo p̄pe finem

Tribulatio ne fit homini in malū re=
medium psal. c. ij. v. qui propicius

Tribulatio vtilior vana salute hōim
psal. c. xiiij. v. tribulationem & do

Tribulationis hōis que ē causa psal.
c. xxij. v. torrentē p̄transiit. in fine

Tribulationes si patitur iust⁹ nō est
āmirandū p̄s c. xxviii. v. sepe expug.

Tribulationem cur multi nō sentiūt
cū vita humana sit tribulatio psal. c.

xxxvij. v. si ambulauero

Tribulationum sunt dies hōis psal.
c. xliij. v. dies eius

Tribulatione inexistentes quid fac
turi sunt psal. c. xliij. v. iustus dñs

Tribulatio non semp meritoria. p̄s
c. xlv. v. faciens iudicium

Verbū dei cur nō p̄hibetur si=
cut antea psal. c. iij. ser. ij. v. as
cendunt. ver. sequenti

Verbū cōe & nō puatū ē p̄dicandum
ps. c. iij. ser. ij. v. inter mediū mōtiū

Verbum dei panis anime psal. c. i. ser.
i. ver. quoniam oblitus

Verbū rñdendū ē exp̄obrantibz no
bis p̄ c. xvij. v. xij. v. & rñdebo. in fine

Verbū dei gladi⁹ bis acut⁹ ps. c. xlix.
ver. et framee

Veritatem annūciare non semp salu
bre & meritorium psal. c. xv. in titulo

Veritas quomodo ē agnoscenda p̄s
c. xxij. in titulo post medium

Veritate inuocare deum quid sit. p̄s
c. xliij. ver. omnibz inuocātib⁹

Verba cristi preualuerunt verbis et
dictis p̄horum psal. c. xl. v. audierūt

Via quando dicitur rēa psal. c. xvij.
ser. v. ver. in quo corrigit

Vie sunt due quibus it ad nos deus
et nos ad illum psal. c. xxxvij. ver. et

confitebor

Vincendi quomodo sunt inimici p̄s
c. xliij. v. misericordia mea

Videre prima dei et posteriora quid
est psal. c. xxxvij. ver. mirificata. c. xx.
ver. ecce non dormitabit

Vidua & pupilli solū regnum dei pos
sdebunt psalmo c. xlv. ver. orphanū

Videri per quid poterit deus in mū
do psal. c. xlix. ver. letetur israhel

Virgines. quinqz dūtarat sapientes
regnum dei possidebunt psal. c. xlvij.

ver. quoniam cōfirmavit

Visio dī vita eternapsal. c. ix. ver. in
splendore

Vita potior laus cristo exhibetur q̄
lingua psal. c. xlvj. ver. deo nostro

Voluntas dei non omnibus nota p̄s
c. ii. ver. filiis israhel

Voluntas dei in omni opere huma=
no etiam malo cōpletur psal. c. x. ver

Adagna opa

Voluntas bona pro opere aliquan=
do reputabitur psal. c. xxv. v. Qui se=
minant

Voluntas dei causa est omnium que
fecit psal. c. xxxiii. ver. omnia q̄cūqz

Voluptati carnali sp̄ina semper an=
nera psal. c. ij. v. non in finem

Voluptatum amatores vitādi sunt
psal. c. xxxix. ver. a viro iniusto in me
dio

Votum quod petit sibi reddi de⁹ p̄s
c. xv. ver. vota mea

Vox coruina extirpanda est psal. c. ij
ver. misericors et

Xrist⁹ cur loculos habebat
ubi necessaria reseruabat. p̄s
c. iij. ser. iij. et herbam. circa medium

Xrist⁹ o cur iposita sunt diuersa no=
mina psal. c. iij. ser. iij. ver. posuisti te=
nebras

Xristus etiā mendicabat psal. c. viij
v. quia persecutus

7
Xpūs etiā scdm carnez dñs dauid q̄
qm ab eo nat⁹ ps cix. v. dixit dñs .cir
ca medium

Xpūs cur dicit si nō venissem pccm n̄
haberent cū tñ añ eius aduentū sine
pccō n̄ fuerūt ps cxviii. ser. ij. ppe finē
Xpūs nedum lumē sed lucerna etiā
dicitur ps cxviii. ser. xxiii. v. lucerna
pedibus

Xpūs cur descendit de celo : ps cxix.
in titulo

Xpūs cur seruiuit etiā malis hōibus
ps cxliii. v. qz nō relinquet

Xpūs vsqz passionē ei⁹ singularis fu
erat ⁊ solus ps cxl. v. singularis ego

Xpūs cur expulit colūbas vēdentes
de tēplo ps cxxx. v. neqz in altum

Xpūs dicitur sol sed nō oībz ort⁹ ps
ciii. ser. iij. v. sol agnouit

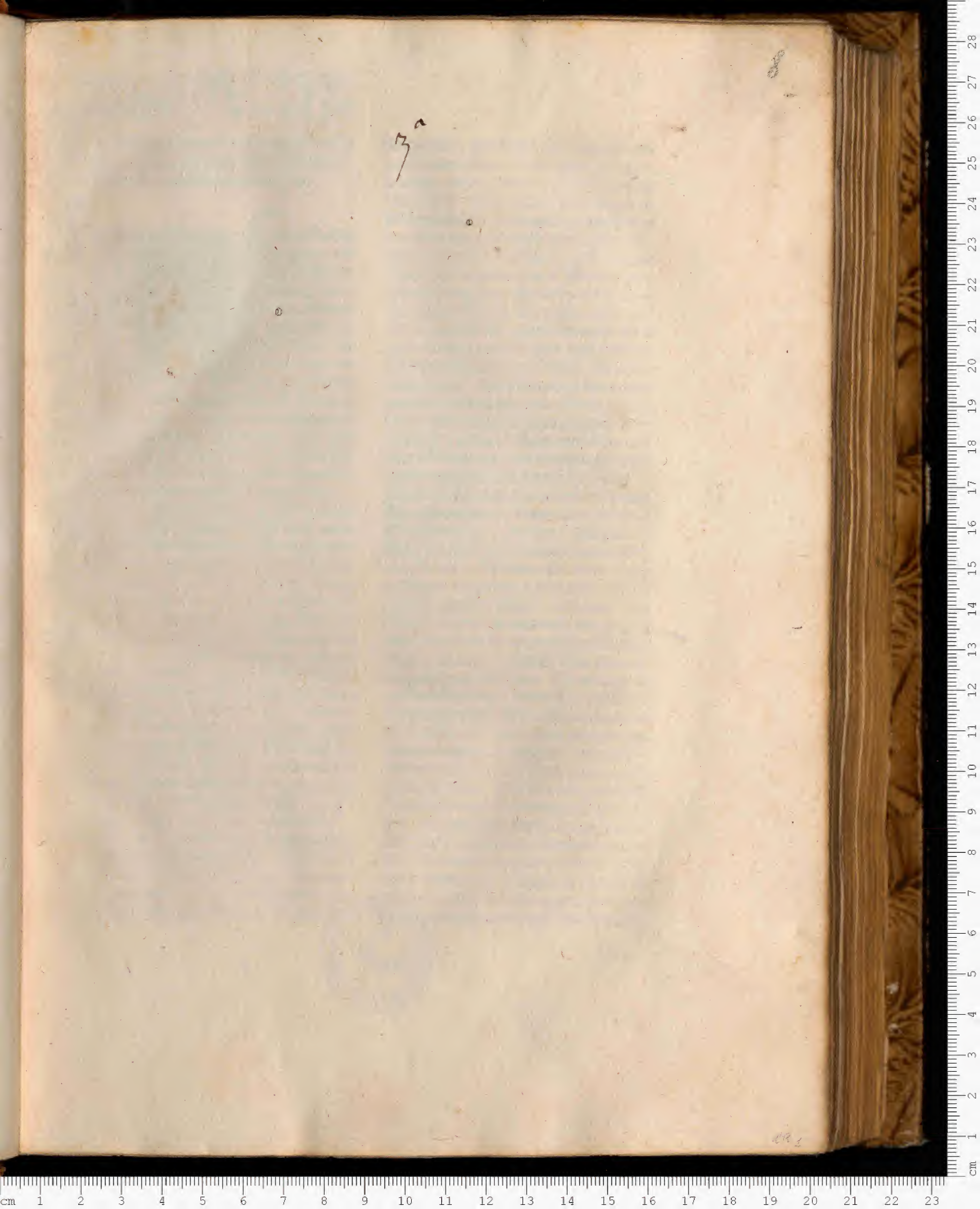
Xpūs etiā in forma serui sup omnes
docentes ps cxviii. ser. xxij. v. super
omnes

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

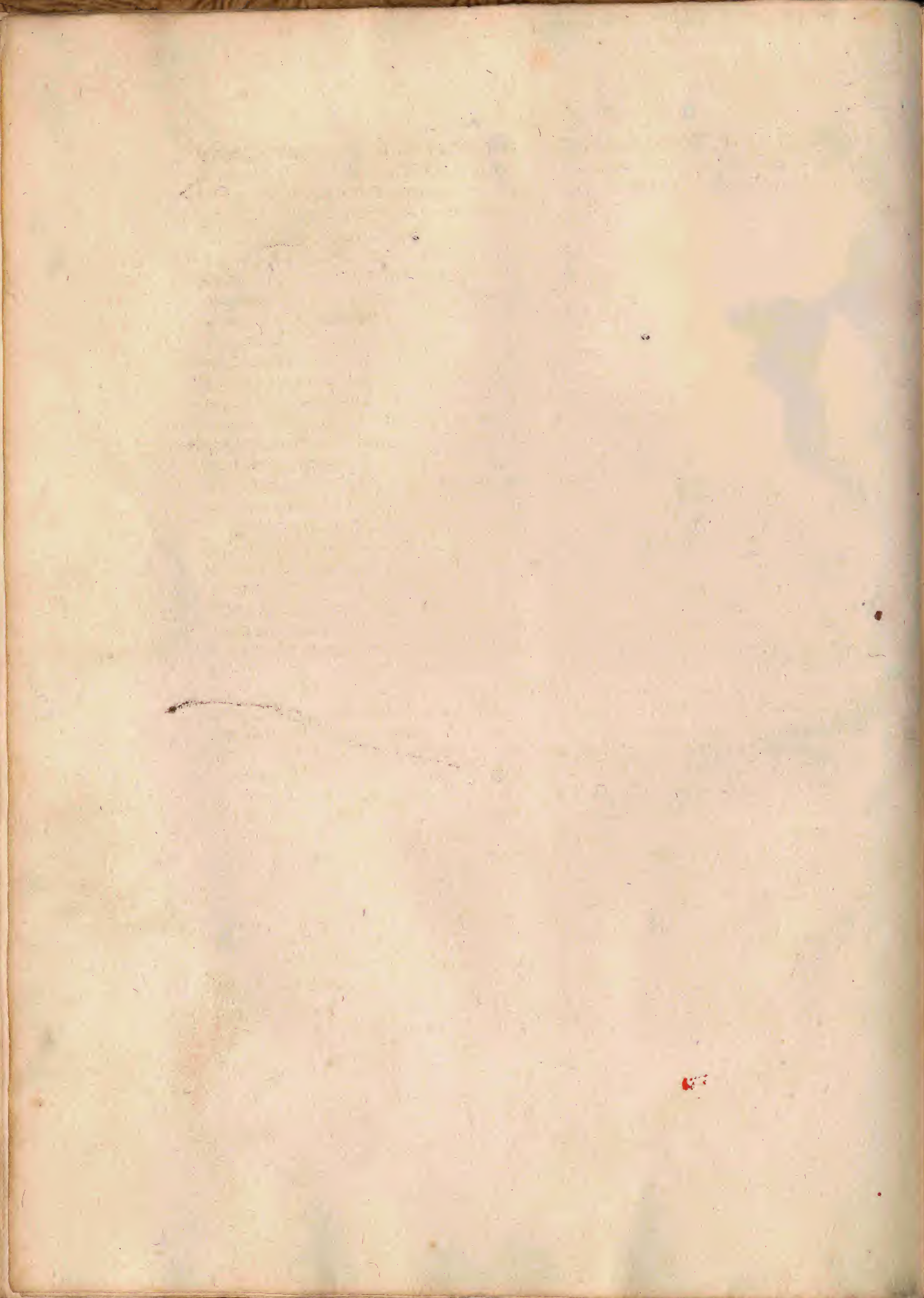
Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is arranged in several paragraphs, with some lines appearing to be headings or section markers. The ink is dark and the paper shows signs of age and wear.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

**Incipit tractatus beati augustini super
terciam quinquagenam psalterij
Expositio psalmi ceterisimi pmi:**

Ecce vn⁹ pau
per orat. ⁊ nō
orat in filētio
Licet ḡ audi
re eū. ⁊ videre
quis nam sit.
ne forte ille
sit de quo di
cit apostolus
qui ppter nos paup factus est cū diues
esset. vt illius paup tate vos ditarem
Si ergo ipse est quō paup? Nā quō
diues q̄s nō videt? Vñ em̄ homiēs sūt
diuites: Puto auro. argēto. familia.
terra. sed omnia p ipm facta sunt:
Quid ergo illo ditius. p quem facte
sunt diuitie etiam ille q̄ nō sunt vere
diuitie: Per illum em̄ ⁊ ille diuitie. in
geniū. mores: vita. ipfi⁹ corpis saltas
sensus cōfirmacio q̄ mēbroꝝ: Etem̄
cū hec salua sunt. ⁊ paupes diuites sūt
p illum ⁊ ille maiores diuitie. fides. pi
etas. iusticia. caritas. castitas. mores
boni. Nemo em̄ ⁊ has habet. nisi per
eum q̄ iustificat impiū Ecce q̄ diues.
Quis em̄ diues? Qui habet qd̄ vult a
lio faciēte. an q̄ facit qd̄ vult ⁊ alio ha
bente: Puto q̄a ditior ille q̄ fecit quod
habet. quia qd̄ ille habet tu nō habes.
Ecce q̄ diues: In hoc tamen diuite
vnde agnitori sumus hec verba. cine
rem sicut panem manducaui. ⁊ po
tum meum cum fletu miscebam:
Huc ne ille tante diuitie peruenerūt.
Multum illud excelsum. multum h̄
abiectionem: Quid faciemus? Quem
admodum ista yma illis summis cō
temperabimus? Nimis ab inuicem

longe sunt. nondum agnosco istum
pauperem Alius est fortasse. sed ad
huc queramus Vnde em̄ nobis nō vi
detur ipse? Adirum si interrogas et
nō expauescis diuitias. in principio e
rat verbum ⁊ verbum erat apud de
um. ⁊ deus erat verbum. hoc erat in
principio apud deum Omnia per
ipsum facta sunt et sine ipso factum
est nichil. Qui ista dixit. cum di
ceret diues erat. quantomagis ille d̄
quo dicebat. in principio erat vbum:
Et nō qualecumq̄ verbum. sed ver
bum deus. ⁊ nō vbicumq̄ sed apud
deum. ⁊ nō vacans. sed omnia p ipm
facta sunt. cinerem sicut panem man
ducauit ⁊ potum suum cum fletu mis
cuit Adetudum est ne tātis diuitiis
nostra paupertas faciat iniuriam
Quere adhuc tamen ne ipse sit paup
iste. quoniam verbum caro factum
est ⁊ habitauit in nobis.: Respice et
illam vocem. ego seruus tuus ⁊ fili⁹
ancille tue: Attende ancillam illam
castam ⁊ virginem ⁊ matrem: Ibi ei
accepit paupertatem nostram. vbi
serui formam indutus est. semetipm
exinaniens ne diuitias expauesceres
eius. ⁊ ad eum accedere cum tua mē
dicitate non auderes: Ibi accepit in
q̄ formam serui. ibi nostra indutus
est paupertate. ibi se pauperavit. ibi
nos ditauit: Jam ergo propinqua
mus de illo hec intelligere. verump
tamen adhuc non est tam temere pro
nunciandum: Partus virginis est
lapis sine manibus de monte presci
sus. vbi nullus hominum operatus
est. nulla transfusa concupiscencia.
sed sola fides accensa. ⁊ verbi caro
caro concepta: Deinde processit ex
etero locuti sunt celi. angeli pastori
bus nunciauerunt. stella ad adoran

dum regem magos trahit. symeon impletus spiritu infantem deum in matris manibus agnovit. accessit etas. non diuinitati. sed carni. horrent mirantur q̄ sapientiam dei pueri duodennis imperiti senes: Aut eciam si periti senes. quid illorū peritia ad verbum dei? Quid illorum peritia ad sapientiam dei? Nonne et periti nisi illo subueniente utiq̄ perituri? Crescit adhuc etate corporis. venit ad fluuium baptizandus. baptizator deum agnoscit. indignum se soluende calciamenti corrigie confitetur. Jam inde ceci illuminatur. surdis aperit^r auditus. loquuntur muti. mundantur leprosi. stringuntur paralitici. conualescunt languidi. resurgunt mortui. Jam quidem in verbi illius p̄ quod facta sunt omnia comparatione diuitiarum agnosco paupertatem. sed q̄ longe adhuc a cinere et fletu cū potu: Adhuc timeo dicere ipse est. et tamen volo. Sunt enim hic que me cogant velle. et rursus quedam que me cogant timere: Ipse est. et nō est ipse Jam in forma serui est. iam mortalem fragilem q̄ carnem portat. iam moriturus aduenit et tamen nōdum intelligitur in hac egestate. cinerem sicut panem manducaui. et potum meum cum fletu miscebam: Addat ergo paupertatem paupertati. et trāsfigaret in se corpus humilitatis nostre: Sit caput nostrum. simus membra eius. sint duo in carne vna: Jam enim ut primitus pauper esset formam serui accipiens dimisit prēm Quod autem de virgine natus est. dimittat et matrem: et adhereat uxori sue. et sint duo in carne vna: Ita enim erunt duo et in voce vna. et in illa vna voce iam nō mirabimur nostram po-

cem. cinerem sicut panem manducaui. et potum meum cum fletu miscebam: dignatus est enim habere nos membra. sunt et penitentes in membris eius. non enim exclusi et separati sunt ab ecclesia eius. nec omnino sibi adiungeret coniugem nisi illa voce agite penitentiam appropinquabit enim regnum celorum. Jam ergo audiamus quid orat caput et corpus. sponsus et sponsa. xp̄istus et ecclesia. vtrumq̄ vnus. sed verbum et caro nō vtrumq̄ vnum Pater et verbū. vtrūq̄ vnum. xp̄istus et ecclesia vtrumq̄ vnus. vnus quidam vir perfectus in forma plenitudinis sue. donec occurramus omnes in vnitatem fidei. in agnitionem filiū dei. in virum perfectum. in mensuram etatis plenitudinis xp̄isti: Sed donec occurramus agitur hic paupertas nostra. agitur hic adhuc labor et gemitus. gratias misericordie ipsius: Vnde illi labor. vnde illi gemitus. verbo per quod facta sunt omnia: Si dignatus est habere mortem nostram. non nobis dabit vitam suam: In magnam spem erexit. cum magna spe gemimus Gemitus habet tristitiam. sed est gemitus qui habet et gaudium: Ego puto saram sterilem letam genuisse cum pareret. et nos dicamus. a timore tuo concepimus et parturimus spiritum salutis Audiamus ergo xp̄istū pauperem in nobis. et nobiscum et p̄ter nos: Tytulus enim ipse indicat pauperem: Nostremo putate me suspicatum quis nam sit iste pauper Orationem audiamus et personam agnoscamus. nec vbi erres quando audieris aliquid quod coaptari capiti illi^o non possit. ideo prelocut^{us} sum ut si quid tale audieris ex infirmitate

corporis aduertas sonare. ⁊ vocem
membrorum agnoscas in capite:
Oratio inopis hoc habet tytilus cū
auseretur. ⁊ in conspectu domini ef
fudit precem suam: Ipse ille pauper
est qui alibi dicit. a finibus terre ad te
clamaui. cum auseretur cor meum:
Iste ipse pauper est. quia idem ipse
xp̄ristus est. qui se apud pphetam ⁊
sponsam dixit ⁊ sponsam Sicut sp̄s
sō alligauit michi mirram. ⁊ sicut sp̄s
sō induit me ornamento: Se dixit
sponsam. se dixit sponsam Unde hoc
nisi quia sp̄s sō ppter caput. spon
sam ppter corpus: Vox ergo vna. q̄a
caro vna: Audiamus potius ⁊ in hīs
vocibus nos quoq; agnoscamus. et
si nos extra esse viderimus. ibi esse la
boremus:

Psalmus:

Exaudi domine orationem meā
⁊ clamor meus ad te perueni
at: Hoc est exaudi deus orationem
meam. quod est clamor meus ad te
pueniat. In geminatione affectus
petentis est: **N**e auertas faciem
tuam a me. Quando deus a filio fa
ciem auertit: Quando pater a xp̄is
to: Sed ppter membrorum pauper
tatem. ne auertas faciem tuam a me
In quacumq; die tribulor inclina
aurem tuam ad me. Tribulor em̄ de
orsum. tu autem es sursum. Si me
extollo longe sis. si me humilio. incli
nas aurem tuam ad me: Sed quid
est in quacumq; die tribulor: Nunc
enim non tribulatur: Aut ista diceret
nisi tribularetur: Sufficeret ergo in
clina aurem tuam ad me quoniā tri
bulor. In quacumq; die tribulor in
clina aurem tuam ad me tāq; vnitas

corporis. Si patitur vnum mēbrū.
compaciūtur omnia membra: Tri
bularis tu hodie. ego tribulor. Tri
bulatur alius crastino. ego tribulor:
Post istam generationem alij poste
ri. qui succedunt posteris tribulātur.
ego tribulor vq; in finem seculi.
Quicumq; in meo corpore tribulan
tur ego tribulor. In quacumq; ergo
die tribulor inclina aurem tuā ad me.
In quacumq; die inuocauero te.
cito exaudi me Hoc idem est. Nam
nunc inuoco Sed in quacumq; die in
uocauero te. cito exaudi me. Oravit
petrus oravit paulus. orauerūt cete
ri apostoli. orauerūt fideles tempo
ribus illis. orauerunt fideles conse
quentibus temporibus. orauerunt
fideles martirum temporibus. orāt
fideles nostris temporibus. orabūt
fideles posterorū temporibus. In
quacumq; die inuocauero te cito ex
audi me. Cito exaudi. iam enim hoc
rogo quod dare vis. Non terrena q̄
si terrenus. sed ex prima captiuitate
iam redemptus regnum celorum de
sidero. Cito exaudi me. nō enim ni
si tali desiderio dixisti. adhuc te loquē
te dicam. ecce assum. In quacumq;
die inuocauero te. cito exaudi me.
Unde inuocas. de qua tribulatione.
de qua egestate o pauper ante ianu
am diuitis dei? Quo desiderio men
dicas? Qua inopia requiris? Qua
egestate pulsas vt aperiatur tibi:
Dic Audiamus ipsam egestatem in
illa ⁊ nos ipsos inueniamus. ⁊ tecum
rogemus. Audi ⁊ agnosce si potes.
Quia defecerunt sicut fumus dies
mei. Dies. si dies. Vbi enim dies
auditur. lux intelligitur. sed defece
runt sicut fumus dies mei. dies mei.
tempora mea Unde sicut fumus. nisi

propter elationem superbie: Tales di-
es dignus fuit accipere superbus a-
dam. unde carnem christus accepit:
Ergo in adam christus. et adam in
christo liberatus est: Profecto et a
diebus fumi qui dignatus est habere
vocem dierum fumi: quia defecerunt
sicut fumus dies mei: Videte fumum
superbie similem. ascendentem. tu-
mescens. vaneſcentem. merito er-
go deficientem: non utique permanen-
tem: Quia defecerunt sicut fumus di-
es mei: **E**t ossa mea sicut in frigo-
rio confrita sunt: Et ipsa ossa mea. et
ipsa fortitudo mea non sine tribulatio-
ne. non sine persecutione. Ossa corporis
christi. fortitudo corporis christi ubi
maior quam in sanctis apostolis: Et ta-
men vide ossa frigi Quis scandaliza-
tur et ego non pro? Fortes sunt fide-
les. boni intellectores et predicatorum
verbi. viuentes ut loquuntur. loquentes
ut audiunt. Fortes plane sunt. sed ad
omnes qui scandala patiuntur frigori-
um ipsorum sunt: Est enim ibi caritas
et magis in ossibus. interiora sunt os-
sa omnibus carnibus et portant om-
nes carnes. Verum si quisque pacia-
tur aliquod scandalum et in anima pe-
richitetur. tantum os frigitur. quantum
amat: Desit amor. nemo frigitur. assit
caritas et si membrum compatitur. com-
paciente uno membro quomodo fri-
guntur qui portant vniuersa mem-
bra: Ossa mea sicut in frigorio con-
frita sunt: **P**ercussus est sicut fe-
num et aruit cor meum: Respice ad
adam. unde genus humanum: Un-
de enim nisi ab illo propagata mise-
ria est: Unde enim nisi ab illo heredi-
taria ista paupertas: Dicat ergo cum
spe iam in corpore christi positus il-
le. aliquando in suo corpore despera-

tus. Percussus est sicut fenum et a-
ruit cor meum: Merito quia omnis
caro fenum: Sed tamen unde tibi
hoc contigit? **Q**uoniam oblitus
sum comedere panem meum: De-
derat enim deus panem precepti:
Nam panis anime quid nisi verbum
dei? Suggestente serpente preuari-
cata muliere. tetigit vetitum. obli-
tus est preceptum: Merito percus-
sus est sicut fenum et aruit cor eius.
quoniam oblitus est manducare pa-
nem suum: Oblitus manducare pa-
nem. bibit venenum. percussus est
cor eius et aruit sicut fenum: Ipse est
ille percussus in ysaia de quo dicitur.
et cui dicitur. non in eternum tempus
irascar vobis: Spiritus enim a me
procedit et omnem flatum ego feci:
Propter peccatum modicum quid
contristavi illum. et percussi illum. et
auerti faciem meam ab illo: Meri-
to hic. ne auertas faciem tuam a me.
hoc est a percusso de quo dixisti. per-
cussi illum. de quo dixisti. vias eius
vidi. et sanavi eum: Percussus est si-
cut fenum et aruit cor meum. quia ob-
litus sum manducare panem meum:
Nodo manduca quem oblitus eras.
Sed venit et ipse panis in cuius cor-
pore tibi licet recordari vocem obli-
uionis tue. et clamare ex paupertate
ut sumas diuitias. Nodo manduca.
in eius enim corpore es qui ait.
ego sum panis viuus qui de celo des-
cendi. Oblitus eras manducare pa-
nem tuum. sed iam illo crucifixo com-
memorabuntur et conuertentur ad
dominum vniuersi fines terre: Post
obliuionem veniat commemoratio.
manducetur panis de celo ut viua-
tur. non manna sicut illi manducaue-
runt et mortui sunt. panis de quo di-

11
citur. beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam: **A** voce gemitus mei adhe-
serunt ossa mea carni mee. A voce quam
intelligo. a voce quam noui probabi-
liter. a voce gemitus mei. non a vo-
ce gemitus illorum quibus compati-
or: Multi enim gemunt. gemo et ego.
et hoc gemo quia male gemunt.
Amisit nummum. gemit. amisit fidem
non gemit: Ego appeto nummum et fi-
dem. et inuenio maiorem gemitum
de male gemente aut non gemente. Facit
fraudem et gaudet. Quo lucro. quo
dampno? Acquisiuit pecuniam. per-
didit iusticiam. Gemit hinc qui geme-
re nouit. qui capiti propinquat. qui rec-
te heret corpori christi. gemit inde:
Carnales autem non inde gemunt. et ge-
medos se faciunt. quia non inde gemunt.
nec eos possumus. vel non gementes
vel male gementes contempnere: Vo-
lumus enim eos corrigere. volumus emen-
dare. volumus reparare. et quando non
possumus gemimus. et cum gemimus
non ab ipsis separamur. A voce gemitus
mei adheaserunt ossa mea carni
mee: Adheaserunt fortes inualidis. ad-
heaserunt firmi infirmis. Unde adhe-
serunt? A voce gemitus sui. non a vo-
ce gemitus illorum. Qua lege adhe-
serunt nisi qua dictum est. debemus ei nos
firmi infirmitatem infirmorum por-
tare: Adheaserunt ossa mea carni mee.
Similis factus sum pellicano qui
habitat in solitudine factus sum sicut
nocticornus qui habitat in parietinis:
Vigilaui et factus sum sicut passer sin-
gularis in tecto. Ecce tres aues et tria
loca quid sibi velint donet dominus
ut dicamus. et ut audiat uti liter quod
dicitur salubriter: Quid sibi volunt
tres aues et tria loca? Que tres aues?

Pellicanus. nocticornus. et passer. et
tria loca Solitudo. parietina. et tectum.
Pellicanus in solitudine. nocticornus
in parietinis. passer in tecto. Primo
quid sit pellicanus dicendum est. In ea
quippe regione nascitur. ut nobis ig-
nota hec avis sit. Nascitur in solitudi-
nibus maxime nili flumis in egipto:
Quelibet hec avis sit quod de illa psal-
mus dicere voluit hoc intueamur.
Habitat inquit in solitudine. Quid qua-
ris formam eius. membra eius. mo-
res eius. vocem eius? Quantum tibi
psalmus dedit avis est in solitudine
habitans. Nocticornus avis est amans
noctem. Parietine dicuntur quas vul-
go dicimus ruinas. ubi parietes stant
sine tecto. sine habitantibus. ibi habi-
tat nocticornus. Jam vero passer et tec-
tum quid sit nostis. Inuenio ergo ali-
quem de corpore christi predicatorum
verbi. compacentem infirmis. querentem
lucra christi. reminiscens domini
sui venturi ne dicat. serue neque et pi-
ger dare debueras pecuniam meam
nummularijs. Ex huius dispensato-
ris officio videamus hec tria. Vene-
rit inter aliquos ubi christiani non sunt.
pellicanus est in solitudine: Venerit
ad eos qui fuerunt et ceciderunt. nocti-
cornus est in parietinis. Non enim dese-
rit et in tenebras eorum qui habitant in
nocte. et ipsos lucrari vult. Venerit ad
eos qui christiani sunt quidem habi-
tantes in domo. non quasi non credide-
rit. aut quod crediderant dimiserit.
sed in eo quod credunt tepide ambulantes.
clamat ad eos passer. Non in solitudine.
quia christiani sunt. nec in parietinis quia
non ceciderunt. sed tamen in tecto sunt.
sub tecto potius quia sub carne sunt.
Ille super carnem clamat passer qui

precepta dei nō tacet. nec fit carnalis
vt subiciatur tecto Qui em̄ in tecto ē.
nō descēdat tollere aliquid de domo.
z qđ in aure auditis predicate sup tē-
ta Iste tres aues et tria loca. z vnus
homo potest habere psonā triū auiū
z tres hoīes pnt hrē psonā triū auiū
z tria genera locor. tria genera sunt
hominum: Tamen solitudo. parie-
tine. z tectum. nō nisi tria genera sunt
hoīm Sed quid hīs plurimum? Ip-
sum dñm videamus. ne forte ipse fit
z melius ipse agnoscatur et pellica-
nus in solitudine. z nocticorax in pa-
rietinis. z passer singularis in tecto:
Dicat nobis pauper iste caput nrm.
pauper voluntate. loquatur pau-
peribus in necessitate Quod em̄ dici-
tur de hac aui. vel eciam legitur id est
pellicano nō taceamus. nō aliquid af-
firmātes temere. sed tamen nō tace-
tes quod qui scripserūt z legi z dici
voluerūt Vos sic audite. vt si verum
est congruat. si falsum est nō teneat:
Dicūtur hee aues tāq̃ colaphis ros-
trorum occidere puulos suos. eosdē
q̃ in nido occisos a se lugere per tri-
duum Postremo dicunt matrem se-
ipsam grauit̃ vulnerare z sanguinē
suum super filios fundere. quo illi su-
perfusi reuiuiscunt Fortasse hoc ve-
rum fortasse falsum fit. tamen si verū
est quemadmodum illi cōgruat qui
nos viuificauit sanguine suo videte:
Cōgruit illi qđ matris caro viuificat
sanguine suo filios suos: Satis con-
gruit Nam z ipse gallinam se dicit su-
per pullos suos. ihrlm ihrlm q̃ciens
volui cōgregare filios tuos tāq̃ gal-
lina pullos suos sub alas suas z no-
luisti: Habet em̄ paternam auctori-
tatem. maternum affectum. ficut et
paulus z pater est z mater est. non p

seipsum sed per euangelium: Pater
vbi dicit. z si habeatis multos peda-
gogos in xp̃isto. sed nō multos pa-
tres. in xp̃isto enim ihesu per euan-
gelium ego vos genui. mater ergo v-
bi ait. filioli mei quos iterum pturio
donec xp̃istus formetur in vobis
Habet ergo hec aui si vere ita ē mag-
nam similitudinem carnis xp̃isti. cu-
ius sanguine viuificati sumus: Sed
quomodo congruat xp̃isto. quod ip-
sa occidit filios suos? An z illi nō con-
gruit. ego occidam z ego viuificabo.
ego percutiam z ego sanabo? An ve-
ro saulus p̃secutor moreretur. nisi de
celo p̃cuteretur? An predicator exci-
taretur. nisi illius sanguine viuifica-
tur? Sed hoc viderint qui scripserunt
nō incerto intellectum nostrum cō-
stitueret nos debemus. hanc autem
pocius in solitudine cognoscamus:
Hoc enim inde psalmus voluit po-
nere. pellicanus in solitudine: Puto
ego hic intelligi xp̃istum natum de v-
gine: Solus em̄ sic. ideo solitudo i so-
litudine natus. quia solus ita natus.
Post natiuitatem ventum est ad pas-
sionem A quibus crucifigebatur?
Numquid ab stantibus? Numquid
a lugentibus? Ergo tāq̃ in nocte ig-
norācie ip̃orum. z tanq̃ in parietinis
ruinis ip̃orum. Ecce nocticorax z i
parietinis amat z in noctem: Nam
nisi amaret. vñ diceret. pater ignosce
illis quia nesciūt quid faciūt? Deinde
natus in solitudine. q̃a sol⁹ ita nat⁹.
passus in tenebris iudeorum tāq̃ in
nocte in preuaricatione tāq̃ in ruinis
Quid postea? Vigilauit: Ergo dormi-
eras in parietinis z dixeras ego dor-
mivi: Quid est ego dormivi? Quia
volui dormivi. noctem amando dor-

12
mini Sed ibi sequitur. et resurrexi.
ergo hic vigilavi Sed postea q̄ vigi
lauit quid egit? Ascendit in celum
factus est sicut passer volando id est
ascendendo singularis in tecto. id est
in celo. Ergo pellicanus nascendo.
nocticorax moriendo. passer resurgē
do: Ibi in solitudine velut solus. hic
in parietinis velut ab eis occisus q̄
stare nō potuerunt in edificio. hic ve
ro iam vigilans et volās singularis in
tecto. ibi interpellat pro nobis. Ca
put em̄ nostrum passer est. corpus il
lius turtur. Etem̄ passer inuenit sibi
domum Quam domum? In celo est
interpellat pro nobis: Et turtur ni
dum sibi: Eccl̄a dei nidum de lignis
crucis ipsius ubi ponat pullos suos
paruos suos: Vigilavi et factus sum
sicut passer singularis in tecto. **T**o
ta die exprobrabāt michi inimici mei
et qui laudabant me aduersum me iu
rabāt: Ore laudabant. corde infidijs
preparabant. Audi laudem ipsorum
Magister scimus quia viam dei do
ces et psonam nō accipis Licet tribu
tum dari cesari? Quem laudas sup
plātas. Quare n̄ q̄ qui laudabāt me
aduersum me iurabant? Vnde autem
hoc obprobrium. nisi quia veni face
re membra mea peccatores vt agen
do penitēciam sint in corpore meo?
Vnde totum obprobrium. inde pse
cutio Quare magister vester cū pec
catoribus et publicanis manducat?
Non est opus sanis medicus sed e
grotantibus: Utinam vos egrotare
nossetis vt medicum quereretis. nō
occideretis. et per superbam demen
tiam falsa sanitate periretis. Adichi
autem vnde tota die exprobrabant
inimici mei? Vnde qui laudabāt me

aduersum me iurabant: **Q**uoniam
cinerem sicut panem manducaui et
potum meum cum fletu miscebam:
Quia hec genera hominum habere i
suis membris sanāda voluit et liberā
da. inde obprobrium hodie q̄ paga
norum obprobrium quale in nos est
Quid putatis fratres. quid eos pu
tatis dicere nobis? Vos corrumpi
tis disciplinam. mores q̄ generis hu
mani peruertitis: Quid inueheris?
Dic q̄obrem Quid fecimus? Dando
inquit hominibus penitencie locum.
pmittendo impunitatem omnium
delictorum. ideo homines mala faci
unt securi. quod eis cum conuersi fu
erint omnia dimittūtur. Hic ergo ob
probrium. quoniam cinerem sicut pa
nem manducaui et potum meum cū
fletu miscebam **Q**ui insultas. inui
to te ad istum panem. Nō em̄ aude
te dicere non esse peccatorem: Discu
te conscienciam tuam. ascende tribu
nal mentis tue. noli tibi parcere exa
mina te Loquatur tibi medulla cor
dis. vide vtrum audeas innocentiam
profiteri: Hic plane si se respexerit
turbabitur. si se nō palpauerit confi
tebitur Et quid agis miser. si nō erit
portus ipunitatis? Si sola fuit peccādi
licēcia et nlla pccōy ē idulgē. ubi eris?
Quo ibis? Certe et p te factū ē vt paup
iste cinerē sic panē māducaēt et potū
suū cū fletu misceret. Nō te iā delec
tat tale cōuiuium Sed tamen inq̄t au
gent hoīes pccā spe venie. ymmo au
gerent pccā despatione venie: Nō te
attēdis q̄ licēciosa crudelitate viuāt
gladiatores? Vnde hoc. nisi iam tāq̄
ad ferrum et victimam destinati ex
plere volunt libidinem antequam
fundant sanguinem? Nonne et

hoc & tu tibi dicer es iā peccator sum.
iam iniquus. iam dampnand⁹. nulla
veniespes est. Cur iam non faciam
quicquid libet & si non licet. Cur non
impleam quātum possum. quecumq;
desidero. si post hec non restant nisi
sola tormenta. Nōne hoc tibi dicēs
& desperatione ipse peior fieres. No-
tius ergo te corrigit qui indulgentiā
promittit & dicit Redite preuariato-
res ad cor. nolo mortem impij. tan-
tum ut reuertatur & viuat. Hoc pcul-
dubio portu pposito. deponis vela
iniquitatis. cōuertis pram velificās
ad iusticiam & sperās vitam nō negli-
gis medicinam. Nec in hoc tibi dis-
plicet deus. tanquam per istam indul-
gentie pmissionem securos fecerit
peccatores. Etenim ne desperatione
homines peius viuerēt promisit in-
dulgentie portum. Rursus ne spe
venie peius viuerēt. fecit diem mor-
tis incertum. pudentissime. vtrum-
q; constituens & reuertētes quo reci-
pantur & differentes vnde terrea-
tur. Manduca cinerem velud pa-
nem. fletum tuum cum potu misce.
per hoc conuiuium venies ad men-
sam dei. Noli desperare promissa est
indulgentia tibi. Deo gratias inquit
quia promissa est. teneo promissum
dei Ergo iam bene viue Cras inquis
bñ viuam Indulgēciam tibi deus p-
misit. crastinum diem nemo tibi pro-
misit Si male vixisti. bene viue iam
hodie. Stulte hac nocte auferetur a
te anima tua. nō dico que preparas-
ti cuius erunt. sed secundum quod
vixisti vbi eris. Corrige ergo te ut
possis in corpore xpisti habere vo-
cem istam. quam nisi falloz libenter
agnoscias Qm cinerē sicut panē man-

ducaui & potum meū cū fletu misce-
bam **A**facie ire tue & indignatiōis
tue. q; leuasti. elifisti me **I**psa ē illa ira
tua dnē in adam. ira cū qua oēs nati
sum⁹. cui nascēdo cohesim⁹. ira de p-
pagine iniquitatis. ira de massa pecca-
ti scdm qm dicit apostolus. fuimus &
nos aliquādo natura filij ire. sicut et
ceteri: & vñ dicit dn̄s. ira dei maēt sup
eū. qā nō credit in vnigenitū filiū dei.
Nō em̄ ait. ira dei veniet super eum.
sed manet super eum. qā nō tollitur i
qua nat⁹ est Quae g. Et qd sibi vult
vox ista. qm leuasti elifisti me. Nō ei
ait. qm leuasti & elifisti me. sed qm le-
uasti elifisti me **I**ō elifisti qā leuasti:
Dñ hoc. Homo i honore posit⁹. fac-
tus est ad ymagiēz dei. leuatus i hūc
honorē. erectus a puluere. erectus a
terra. accepit animā rationalem. pre-
positus est raciōis ipsius vinacitate
oibus bestijs. pecorib⁹. volatilibus.
piscibus. Quid em̄ horū habet intelli-
gētie racione. Quia nullū horū factū
est ad ymaginem dei Quō nullū horū
habet hūc honorem. sic nullū horum
habet hanc miseriam: Quid em̄ pec⁹
plāgit de peccato. Que auis timet ge-
hennam ignis eterni. Quia nulla ei
participatio beate vite. nulli stimu-
li miseriarum. Homo autem quia
factus est qui fit in beata vita si bene
vixerit. ideo erit in misera vita quia
male vixit Ergo qā leuasti elifisti me.
ideo sequitur pena mea. quia dedisti
michi liberum arbitrium. Si enim
michi non dedisses liberum arbitri-
um & per hanc rationem pecori-
bus me non faceres meliorem. non
me sequeretur dampnatio iusta Nec
cantem ergo per arbitrium liberum
leuasti me. & per iusticie iudicium eli-

13
fisti me: **D**ies mei sicut umbra de-
clinauerunt: Potuerunt enim esse di-
es tui non declinantes. si tu a die vero
non declinasses: Declinasti. et accepis-
ti dies declinantes: Quid mirum si di-
es tui facti sunt similes tui: Ipsi sunt
enim dies declinantes quia deviasti. qui
sunt dies fumi. quia tumuisti. Su-
pra enim dixerat. defecerunt sicut fumus
dies mei. et nunc dicit. dies mei sicut
umbra declinauerunt. In hac umbra
agnoscendus est dies. in hac umbra
videnda est lux. ne postea sera et in-
fructuosa penitentia dicatur. quid no-
bis profuit superbia et diuitiarum iac-
tatio quid contulit nobis: Transe-
runt omnia tanquam umbra. Adodo di-
cit. transibunt omnia tanquam umbra. et
non tu transies tanquam umbra. Dies mei
sicut umbra declinauerunt. **E**t ego
velut fenum arui. Quia et supra dixe-
rat. percussum est sicut fenum et arui-
t cor meum. sed reuiescet fenum ir-
rigatum sanguine saluatoris. Ergo
sicut fenum arui ego homo post illam
preuaricationem. hoc ego iusto iudi-
cio tuo. Tu autem quid? **T**u ve-
ro domine in eternum permanes.
Dei dies sicut umbra declinauerunt.
et tu in eternum permanes. Tempo-
ralem saluet eternus. Non enim quia
ego cecidi. et tu seruisti viges ad me
liberandum. qui viguisti ad me hu-
miliandum. Tu vero domine in eter-
num permanes. **E**t memoriale tu-
um in generatione et generationem.
Memoriale tuum. quia non obli-
uisceris in generationem. non unam.
sed generationem et generationem.
Promissionem quippe habemus vi-
te presentis et future. **T**u exur-
gens misereberis syon. quia venit
tempus ut miserearis eius. Quod

tempus: Cum autem venit plenitu-
do temporis. misit deus filium suum fac-
tum ex muliere factum ex lege. Et ubi sy-
on? Ut eos qui sub lege erant redime-
ret. Primitus enim iudei. inde enim a-
postoli. inde illi plusquam quingenti fra-
tres. inde illa deinceps multitudo.
cui erat anima una et cor unum in de-
um. Ergo tu exurgens misereberis
syon. quoniam venit tempus ut mi-
serearis eius quoniam venit tempus
Quod tempus? Ecce nunc tempus ac-
ceptabile ecce nunc dies salutis. Quis
hoc dicit? Seruus dei. edificator qui
dicebat. dei edificium estis. qui dice-
bat. sicut sapiens architectus funda-
mentum posui. et fundamentum ne-
mo potest ponere. preter id quod po-
situm est. quod est christus ihesus.
Ergo et hic quid dicit? **Q**uoniam be-
neplacitum habuerunt serui tui in la-
pides eius In lapides cuius? In la-
pides syon. Sed sunt ibi et non lapi-
des Cuius non lapides? Ergo quid se-
quitur? **E**t pulueris eius miserebun-
tur. Agnoscamus lapidem in syon.
agnoscamus puluerem in syon. Non
enim dicit lapidum eius miserebuntur
Sed quid ait? Quoniam beneplaci-
tum habuerunt serui tui in lapides e-
ius. et pulueris eius miserebuntur
Beneplacitum habuerunt in lapides
eius. pulueris autem miserebuntur:
Intelligo lapides syon omnes pro-
phetas. ibi premissa est vox predi-
cationis. inde sumptum est euange-
licum officium. per illud preconium
cognitus est christus **E**rgo serui
tui beneplacitum habuerunt in lapi-
des syon. sed illi predicatorum rece-
dentes a domino malis quam factis suis
offendentes creatorem. in terram unde
sumpti sunt redierunt. Puluis facti

sunt. impij facti sunt. de quibus dici-
tur. nō sic impij nō sic. sed tanq̃ pul-
uis quē proicit ventus a facie terre:
Sed expecta domie. sustine domie.
paciēs esto domie. nō irruat ventus
z auferat hūc puluerem a facie terre:
Deniāt veniāt serui tui. agnoscāt in
lapidib⁹ eloquia tua. misereātur pul-
ueris syon. formetur homo ad yma-
ginem tuam. dicat puluis ne pereat.
memēto quia puluis sumus Et pul-
ueris eius miserebūtur: Hoc de syō.
Numquid nō erat puluis q̃ dñm cru-
cifixit: Quod peius est puluis. sed de
parietinis ruinarū. Puluis erat pro-
lus. verūpt̃ nō frustra de puluē dic-
tum erat. pater ignosce illis quia nes-
ciunt quid faciūt De illo puluere veit
paries tot milium credētium. z pre-
cia rerum suarum ad pedes aposto-
lorum ponētium: Ergo extitit de illo
puluere humanitas z formata z for-
mosa Quis em̃ de gentibus sic: Qm̃
paucos miramur hoc fecisse ad illorū
tot milia: Subito primo tria. postea
quinq; milia. om̃s in vnitate viuētes
oēs veditay rex suarum precia ad pe-
des aploz ponētes. vt distribueret
vnicuiq; p̃ vt cuiq; opus erat. q̃bus
erat anima vna z cor vnum in deum.
Quis hoc fecit eciam de isto puluere
nisi qui istū adā fecit ex puluere: Hoc
ergo de syō. sed nō tantum in syon
Quid igitur sequitur: **E**t timebūt
gētes nomē tuū dñe z oēs reges tre
gloriam tuam Jam quoniam miser-
tus est syon. iam quoniam serui tui
beneplacitum habuerūt in lapides e⁹
cognoscēdo fundamētum aploz
z ppharum. iam quoniam miserti sē
pulueris ei⁹ vt formaretur vel poti⁹
reformaretur hō viu⁹ ex puluē. hic p̃
dicatio creuit i gētib⁹. timeāt nomen

tuū gētes. z oēs reges terre glāz tuā.
Veniat z alius paries. de gētib⁹ ag-
noscat lapis āgularis. ibi hereāt duo
de diuerso veniētes. sed iam n̄ aduer-
sa sentientes. **Q**m̃ edificabit dñs sy-
on Hoc agitur nūc Eya lapides viui
in structuram currite nō in ruinam.
edificatur syon. caute parietinas:
Edificatur turris. caute diluuium:
Hoc agitur nūc. qm̃ edificauit domi-
nus syō Sed edificata syon. nunc qd
fit: **E**t videbit inqt in glā sua: Vt
edificaret syō. vt esset fundamētū i sy-
on. visus est a syon. sed nō in glā sua.
Vidim⁹ eū z nō habebat speciem. neq;
decorem At vero cū venerit iudicare
cū āgelis suis. qm̃ cōgregabūtur ante
eū oēs gētes. qm̃ oues ad dexterā. he-
di ad sinistrā sepabūt. nōne tūc vide-
būt in quē pupugerūt: Et cōfundēt
sero. q̃ prima penitencia z salubri con-
fundi noluerūt Edificabit dñs syon.
z videbitur in gloria sua. qui in illa p̃-
mo visus est. in infirmitate sua **E**t
resperit in orationem humiliū. z non
desperit in deprecationē eorum: In
edificatione syon hoc agitur modo.
edificantes syon orant z gemunt:
Ille vnus pauper. quot pauperes.
multi. quia milia in tot gentib⁹. vn⁹.
quia vnitas pacis ecclesie: Ipse vn⁹
ipse multi. vnus ppter caritatē. mlti
ppter latitudinē Ergo nūc orat. nūc
currit. nūc si q̃s aliqd̃ alit̃ eāt z alit̃ se
hēbat. māducat cinerem sicut panē z
potū suū cū fletu cōmisceat Illic tem-
pus ē cū edificatur syon. nūc intrāt la-
pides in structurā. pfecto edificio et
dedicata domo quid curris sero que
fiturus. inaniter petiturus. frustra
petiturus. foris remansurus cum
quib⁹ virginibus fatuis: Nunc ergo
curre. resperit em̃ in orationē humi-

liū. & nō desperit precē eorū. **S**cribā-
tur hec in generationē alterā. Quā-
do hec scribebātur. hec nō ita prode-
rāt eis iter quos scribebāt. scribebāt
em̄ ad pphetādū nouū testamētum.
inter homiēs q̄ uiuebāt ex veteri tes-
tamēto. Sed & illud vet⁹ testamētum
d̄s dederat & in illa terra pmissionis
pplm suū collocauerat. sed qm̄ me-
moriale tuū in sc̄lm & generationem.
nō iniquorū est. sed iustorū. In vna ge-
neratiōe ptiēt ad vet⁹ testamētū. in a-
lia aut̄ generatiōe ptiēt ad nouū tes-
tamētū: Et quia hoc quod pphetatū
est nouū testamētū p̄nūciat. scribāt
hec inquit in generationē alterā. & po-
pul⁹ q̄ creabitur laudabit dñm. nō po-
pulus q̄ creatus est. sed ppl⁹s q̄ creabi⁹.
Quid euidentius fr̄s. q̄ hic predicta ē
illa creatura. de qua dicit apl⁹s. si qua
igr̄ i xp̄o noua catura vetera trāsiēt
ecce facta sunt omnia noua: Omnia
autem ex deo: Quid est omnia au-
tē ex deo? Et vetera & noua. q̄a me-
moriale tuū in generatiōe & generati-
onē: **E**t ppl⁹s q̄ creabitur laudabit
dñm. qm̄ p̄sperit ex alto scō suo. Pros-
perit ex alto vt veniret ad hūiles. & ex
alto factus est hūilis vt exaltaret hu-
miles:

ExPLICIT sermo prim⁹ icipit secūdo
de eodem:

Hesterno die audiui⁹ cuius-
dā paup̄is gemitū in oratiōe.
eū q̄ esse cognoui⁹ q̄ p̄p̄ nos pau-
per fact⁹ est cū diues esset. vt illi⁹ pau-
pertate nos ditaremur. ei q̄ mēbra
coherentia & p̄ suū caput loquentia
vidimus. vidimus em̄ ibi & nos ipsos
si tamen p̄ eius graciā aliquid & nos.
Finita autem iam verba erant ge-
mituum & ceperant consolationum.
sed ea finiri hesterno die tractando

minime potuerunt: In hīs que res-
tant audiamus hodie nō iam gemen-
tem pauperem. sed gaudentem. ideo
gaudentem. quia sperantem. ideo spe-
rantem. quia nō de se presumētem:
Prenunciavit felicitatem rerum hu-
manarum in scripturis dei. & adiecit.
Scribantur hec in generationem al-
teram. & populus qui creabitur lau-
dabit dominum. quoniam prosperit
ex alto sancto suo. Huc vsq̄ sermo
hesternus perductus est: Videte q̄
sequantur: **D**ominus de celo in
terram prosperit. vt audiret gemi-
tum compeditorum. vt soluat filios
mortificatorum: Inuenimus i alio
psalmo dictum intret in conspectum
tuum gemitus compeditorum. & in
eo loco dictum. vbi vox martirum in-
telligebatur: Vnde martires compe-
diti. Nōne cathenati potius q̄ com-
pediti: Ductos em̄ sanctos dei mar-
tires post iudices per prouiciam cir-
cumeuntes in cathenam nouimus
missos. in compedes autem non no-
uimus: Agnoscuntur & compedes
discipline dei & timoris eius. de quo
dictum est. initium sapientie timor
domini. Per hunc enim timorem nō
timuerunt serui dei. eos qui corpus
occidunt. animam aut̄ non possunt
occidere. quia eum timebant qui ha-
bet potestātē & corp⁹ & aiām occidē i
gehēnā ignis. Nisi em̄ cōpedib⁹ timo-
ris hui⁹ ligati eēt martires. qm̄ illa oīa
dura & molesta sustinerēt a p̄secutori-
b⁹ suis. cū eis libez fuerit facē qd̄ co-
gebā. & euadē qd̄ paciebā. S; alliga-
ueāt eos dñs ist⁹ p̄pedib⁹ duris qd̄ &
molest⁹ ad tps. s; tolerādis p̄p̄ p̄mis-
sa eius cui dicitur. p̄pter v̄ba labiorū
tuorū. ego custodiui vias duras: Be-
nēdū qd̄ ē i hīs p̄pedib⁹ ad ipetran-

dam miām dei. vnde vox martirum
est in alio psalmo. intret in conspectū
tuum gemitus compeditorum. non
tamen evitandi sunt tales compedes
vt appetatur pñiciosa libertas. & tem
poralis vite brevis q̃ dulcedo. quam
sequatur amaritudo ppetua: Pro oī
scriptura ne recusemus eē compedi
ti sapiētie. sic nos alloq̃tur. Audi fili &
excipe sententiam meam. & ne abicias
cōsiliū meum. & infer pedem tuum
in cōpedes illi⁹. & intorquem eius col
lum tuum Subice humerum tuum &
porta illam & ne oderis vīcula eius:
In omni aia tua accede ad illā. & i omī
vīte tua serua vias eius Inuestiga
& inquire & inotescet tibi. & cōtinens
factus ne derelinquas eā In nouissi
mis em iuenies req̃em ei⁹. & cōuerte
tibi in leticiā. & erūt tibi cōpedes eius
in ptectionem fortitudis. & torques
illi⁹ in stolam glorie Decus em aure
um est in illa. & vincula illius fila ia
cinctina Stolam glorie indues eam.
& coronam exultationis superpones
tibi: Clament ergo compediti q̃ diu
sunt in vīculis discipline dei. i qua sē
exercitati martires solvētur compe
des & volabūt. & eadem ipsa in orna
mentum postea conuertētur: Factū
est hoc de martiribus Quid em pse
cutores occidēdo fecerūt. nisi vt com
pedes soluerētur & in coronas con
uerterētur: De celo ergo respexit dñs
vt audir̃ gemitū compeditor. vt sol
uat filios mortificator. Mortificāt
illi. filij at mortificator q̃. nisi nos?
Quō aut solvīmur nos. nisi cū dici
m⁹ ei. dirupisti vīcula mea tibi sacri
ficabo hostiā laudis: Soluit⁹ at vnus
q̃sq̃ a vīculis cupiditatū malay vel a
nodis pccōy suoy Remissio pccōrū
solutio ē Quid em pdesset lazaro. q̃a

pcessit de monumēto. nisi diceretur
soluite eum & finite abire: Ipse q̃dem
voce de sepulchro suscitavit. ipse cla
mādo aiām reddidit. ipse tēnam mo
lem. terreno sepulchro impositam vi
cit. & pcessit ille vinctus: Nō ergo pe
dibus ppiis. sed virtute poucētis fit
hoc in corde penitentis: Cum audis
hoiēm penitere pccōy suoy iam re
uirit. cum audis homiēm cōfitendo
pferre cōsciētiam. iam de sepulchro
eductus est. sed nōdū solutus est:
Quā soluitur a quibus soluitur: Que
solueritis inq̃t in terra erūt soluta & i
celo: Merito p ecclām dari solutio
pccōy potest. suscitari aut ipse mor
tuus nō nisi intus clamāte dñō p̃t:
Hec em deus interi⁹ agit Loquimur
ad aures vestras. vñ scimus qd agat
in cordibus vestris: Quō aut int⁹ agit
nō a nobis sed ab illo agit: Prosperit
q̃ vt soluat filios mortificator. Quo
rū mortificator audist. q̃s filios au
dist: Quid deīn. Quare h̃ agit? Auscul
ta **E**t anūciat⁹ i syō nomē dñi. Pri
mo ei pmebat⁹ ecclā qñ mortificabā
t⁹ cōpediti. post illas pssuras anūciat⁹
i syō nomē dñi cū magna libtate i ipā
ecclā Ipsa ei syō. nō ille vn⁹ loc⁹ pmo
supb⁹. postea captiuat⁹. sed syon cu
ius vmbra erat illa syon q̃ interpreta
tur speculatio. p̃pterea qui in carne
positi videm⁹ in pora. extēdētes nos
nō ad pñs quod est. sed ad id qd futu
rū est. ideo speculatio Dis ei specula
tor lōge pspicit Specula dñz vbi po
nūt⁹ cust odes Siūt iste specule i saxis
in mōtib⁹. in arborib⁹. ad hoc vt de lo
co eminētiore lōge videatur Syon q̃
specula⁹ ecclā specula⁹ Quā specula⁹.
Longe videre hoc est speculatio. La
bor est ei ante me donec introeam in
scūarium dei & intelligā in nouissima.

Qualis speculatio intelligere in no-
uissima. Trāfire mare vidēdo nō na-
uigādo. & habitare in extrema maris
id est ibi ponere spem in eo quod erit
finito seculo. Ergo si eccl'a speculatio.
ibi iam ānūciatur nomem domi. Nō
solū nomen domi in hac syon annūci-
atur. sed & laus eius inquit in iherlm:
Et quomodo ānūciatur. Audi: **I**n
cōueniēdo populos in vñ. & regna
vt seruiāt dñō. Vnde hoc factum nisi
sanguine mortificatorum. Vnde hoc
factū nisi gemitibus compeditorum.
Exauditi ergo sunt q̄ erant in pressuā
& humilitate. vt eēt nostris temporib-
us eccl'a in tāta gl'a quam videmus
vt iam regna q̄ psequātur ipa seruiāt
dñō. **R**espōdit ei in via fortitudinis
sue. Cui rñdit nisi dñō. Quis respon-
dit supra videam. Et laus eius inqt i
iherlm. in cōueniēdo pplos in vnum.
& regna vt seruiāt dñō. Respōdit ei i
via fortitudinis sue. Que ei respōdit
aut q̄s ei respōdit in via fortitudinis
sue. Queramus ergo primū q̄s respō-
dit. & sic queramus q̄ sit via fortitudi-
nis ei. Supiora verba indicāt respō-
disse ei aut laudem ei. in iherlm. Su-
pra em̄ diceāt & laus ei. in iherlm. i cō-
ueniēdo pplos in vnum & regna vt s-
uiant dñō. Respōdit ei nō possumus
dicere regna. q̄a respōderūt dixisset:
Respōdit nō possum⁹ dicere ppli. q̄a
& hic respōderūt dixisset: Quia ergo
respōdit ei singularem numerum q̄ri-
m⁹ supi⁹. & nō iuenim⁹. nisi aut laudē
eius aut iherlm. Et q̄a hoc ambiguum
est vtrū laus ei. an iherlm. scdm vtrū-
q̄ tractem. Quomodo ei respondit
laus ei. Quando ei gratias agunt vo-
cati ab illo. Ille em̄ vocat nos. respō-
dem⁹ nō voce sed fide. nō lingua sed
vita. Si em̄ vocat te deus & p̄cipit. et

tu male viuis vocacinoi ei. nō respō-
des. nec laus ei. respōdet ei de te. quia
sic viuis vt ille nō laudetur. sed poti⁹
blasphemetur per te. Cum aut sic vi-
uim⁹ vt p nos laudetur de⁹. respōdit
ei laus eius de vocatis & sanctis eius.
Respōdit ei iherlm. vocata est enim
& iherlm. Et prima iherlm noluit audire.
& dictū est ei. Ecce dimittetur vob do-
mus vestra deserta. Iherlm iherusalē
clamat & nō respōdetur. quociēs vo-
lui cōgregare filios tuos tāq̄ gallina
pulos suos sub alas suas & noluit.
nō respōdetur. Pluitur desup & pro
fructu spine pferuntur. At vero illa
iherusalem de qua dictū est. letare ste-
rilis q̄ nō paris erumpe & clama q̄ nō
pturis. qm̄ multi filij deserte magis
q̄ eius q̄ habet virum. respondit ei:
Quid est respōdit ei. Nō cōtēpfit vo-
cātem. Quid est respōdit ei. Ille pluit
illa fructū dedit. Respōdit ei. Sz vbi.
In via fortitudinis sue. Nūquid i se.
Nam quid eēt in se. aut quam vocem
haberet in se. de se. nisi solaz vocē pec-
cati. vocem iniquitatis. Excute vocē ip-
sius. quid inueis nisi tumultum. Ego
dixi dñe miserere mei. sana aiām meā
quia peccaui tibi. Porro si iustificata
est. respōdit ei nō ex meritis suis. sed
ex manibus suis. Vbi. In via fortitu-
dinis sue. Xp̄istus est ipse est. Ego
sum inquit via veritas & vita. Sed
an resurrectionem nō agnoscebatur
a populo suo. & maxime crucifix⁹ ex
infirmate latuit quis eēt. donec for-
tis resurgēdo appareret. Nō ei ergo
respōdit eccl'a in via infirmitatis. sed
in via fortitudinis sue. q̄a post resur-
rectionem vocauit eccl'am de toto or-
be terrarum. iam nō infirmus i cruce
sed fortis in celo. Non em̄ laus fidei
xp̄ianorum est q̄a credūt mortuū xp̄j

sed q̄a credūt resurrexisse xp̄istum:
Nam mortuum ē paganus credit. ē
hoc tibi pro crimine obicit. q̄a ī mortu-
um credidisti. Que igitur laus tua?
Credē resurrexisse xp̄z. ē sp̄aē te resur-
rectur esse p̄ xp̄istum. hec est laus fi-
dei. Si em̄ credideris in corde tuo q̄a
dominus est ihesus. ē cōfessus fueris
ore tuo q̄ de⁹ suscitauit eū a mortuis
saluus eris. Nō ait si cōfessus fueris
q̄a deus eū tradidit occidendum. sed
q̄a eū de⁹ suscitauit a mortuis si con-
fessus fueris tūc salu⁹ eris. Corde ei
creditur ad iusticiā. ore autē confessio
fit ad salutem. Quare autē credim⁹ et
mortuū? Quia credere eum resurrex-
isse nō possum⁹. nisi prius mortuum
fuisse credam⁹. Quis em̄ resurgit nisi
mortu⁹ fuerit? Quis exprophiscitur nisi
pri⁹ dormierit? Sed nūq̄d q̄ dormit nō
adiciet ut resurgat? Hec fides xp̄isti
anorum. In hac ergo fide qua cōgre-
gata est eccl̄a. mlti illi filij deserte ma-
gis q̄ eius q̄ hēt virum. Respondit ei.
dixit ei laudem sc̄dm ei⁹ p̄cepta ī via
fortitudinis ei⁹ nō in via īfirmitatis ei⁹.
Quomodo ei respōdit iam supra au-
distis. in cōueniēdo p̄p̄os in vnum ē
regna ut seruiāt domiō. In hoc ei q̄
respōdit in vnitatem. Qui autē nō est in
vnitatem nō ei respōdet. Ille em̄ vnus
est. ecclesia vnitatis. Nō respōdit vni
nisi vnitatis. Sed existūt q̄ dicāt. iam h̄
factū est. r̄ndit ei ī oib⁹ gentib⁹ eccl̄a
paries filios p̄les. q̄ illa q̄ hēbat vix.
Respondit in via fortitudinis sue. Cre-
didit em̄ xp̄istum resurrexisse. credi-
derūt in eum om̄s gentes. sed illa ec-
clesia q̄ fuit omniū gentium iam nō ē.
perit. Hoc dicūt q̄ in illa nō sunt: Q̄
ipudētem vocem. Illa nō est q̄a tu in
illa nō es? Vide ne tu ideo nō sis. nā
illa erit ē si tu nō sis. H̄ac vocē abho-

minabilem. detestabilem presumptō-
nis ē falsitatis plenam. nulla verita-
te suffultā. nulla sapiēcia illuminatā.
nullo sale conditam. vanam temerari-
am. precipitem p̄niciosam. preuidit
spiritus dei. ē tāq̄ cōtra illos cum an-
nūciaret vnitatem. in cōueniēdo po-
pulos in vnum ē regna ut seruiant
domiō. Cumq̄ subdidisset respondit
ei vtiq̄ laus eius. vtiq̄ iherusalē ma-
ter nostra de p̄griacione reuocāda.
fetosa. cum multis filiis magis q̄ ea
que habebat vix. qm̄ q̄dā dicturi erāt
cōtra fuit ē nō est. **E**xiguitatem in-
quit dierum meorum annūcia michi.
Quid ē q̄d nescio. qui r̄cedētes a me
murmurāt cōtra me? Quid est quod
p̄diti me perisse cōtēdūt? Certe enim
hoc dicūt. quia fui ē nō sum. annūcia
michi exiguitatem dierum meorum:
Nō a te quero illos dies eternos illi
fine fine sunt. vbi ero nō ipsos quero
tempales dies michi annūcia exigu-
tatem dierum meorum: Nō a te q̄ro
illos. eternitatem dierum meorū an-
nūcia michi. Qm̄ diu ero in isto secu-
lo ānūcia michi. p̄pter illos q̄ dicunt
fuit ē iam nō est. p̄pter illos q̄ dicunt
implete sunt scripture. crediderūt oēs
gentes. sed apostatauit ē perit eccl̄a
de omnibus gentibus: Quid est hoc
exiguitatem dierum meorum annū-
cia michi? Et annūciauit nec vacauit
vox ista: Quis annūciauit michi nisi
ipsa via? Quomodo annūciauit? Ec-
ce ego vobiscum suz vsq̄ in consuma-
cionem seculi. Sed hic existūt ē dicūt
vobiscum sum inquit vsq̄ in consum-
macionem seculi. q̄a nos preuidebat.
q̄a ps donatū erit in terra. Nūq̄d ipsa
est que dixit exiguitatem dierū meo-
rum annūcia michi. ac nō illa potius
que superius loquebatur. ī cōueniēdo

populos in unum et regna ut seruiant
domino. Dominus nobis cor dolet. Quia et im-
peratores contra hereticos leges pro-
ponunt. Ibi impletum est: et regna ut ser-
uiant domino. Non enim vos filii estis illo-
rum mortificatorum: quorum vox con-
peditorum exaudita est a domino. Absit
non hoc indicant sancta vestra non hoc
inducat superbia vestra: non hoc indicat
vanitas vestra. Non sapitis et foris es-
tis. Sal infatuatum estis idcirco et ab homi-
nibus conculcamini. Audite quod dicat
Que ecclesia? Que congregavit populos in
unum. Que ecclesia? Que congregavit reg-
na ut seruiant domino. Nota vocibus ves-
tris et falsis opinionibus vestris querit a
deo ut exiguitatem dierum suorum annun-
ciet sibi: et inuenit dominum dixisse. Ecce e-
go vobiscum sum usque in consummatio-
nem seculi. Hic vobis dicetis de nobis
dixit nos sumus? nos erimus? usque in con-
summationem seculi. Interrogetur
ipse Christus cui dictum est. exiguitatem dierum
meorum annuncia michi. et predicabitur in-
quit hoc euangelium in universo orbe in
testimoniolum omnibus gentibus: et tunc
veniet finis. Quid est quod dicebas. hoc cer-
te fuit et perit: Dominum audi annuncian-
tem exiguitatem dierum meorum. Predica-
bitur inquit hoc euangelium. Vbi? In to-
to orbe terrarum. Quibus? In testimo-
nium omnibus gentibus. Quid postea?
Et tunc veniet finis. Non vides adhuc
esse gentes in quibus nondum est predicatum
euangelium? Cum ergo necesse sit imple-
ri quod dominus dixit. exiguitatem dierum meo-
rum annuncians ecce. ut predicetur hoc
euangelium in omnibus gentibus. et tunc
veniet finis: quid est quod dicis iam pisse
ecclesiam de omnibus gentibus quoniam ad hoc pre-
dicatur euangelium ut possit esse in omni-
bus gentibus. Ergo usque in finem seculi
hic ecclesia in omnibus gentibus: et ipsa est ex-
iguitas dierum quia exiguum est omne quod finit?

ut iam in eternitatem ab ista exigui-
tate transeat. Vereant heretici pe-
reant quod sunt: et inueniantur ut sint quod
non sunt. Exiguitas dierum usque in finem
seculi erit. Exiguitas idcirco. quia totum hoc tem-
pus non dico ab hoc hodierno die usque
in finem seculi. sed ab adam usque in fi-
nem seculi: exigua gutta est comparata et-
ernitati. Non ergo blandiantur tibi con-
tra me heretici quia dixi exiguitatem die-
rum meorum: quasi non permansuram
usque in finem seculi. Quid ei addidit?
Que reuoces me in dimidium dierum
meorum. Noli quod heretici loquuntur
sic mecum agere. Usque in finem seculi me
perduc. non in dimidium dierum meo-
rum et perfice michi dies exiguos: ut do-
nes in postea dies eternos. Quare
ergo de exiguitate dierum requisisti?
Quare? Vis audire? **I**n generatio-
ne generationum anni tui. Non ergo de
diebus exiguis quesivi: quia licet usque in
finem seculi durent mecum isti dies ex-
igui sunt in preparatione dierum tuorum an-
ni enim tui in generatione generationum.
Quare non ait anni tui in secula seculorum
sic enim magis solet eternitas signi-
ficari in sanctis scripturis. sed ait in
generatione generationum anni tui? Sed
qui anni tui? Qui nisi qui non veniunt
et transeunt? Qui. nisi qui non idcirco veniunt
ut non sint? Omnis enim dies in hoc
tempore idcirco venit ut non sit: omnis hora om-
nis mensis omnis annus. nichil horum
stat: antequam veniat erit. cum venerit non
erit. Illi ergo anni tui eterni anni tui
qui non mutantur: in generatione gene-
rationum erunt. Est quidam generatio
generationum: in illa erunt anni tui.
Que ista est? Est quidam et si bene agnos-
camus in illa erimus. et anni dei in no-
bis erunt. Quomodo in nobis erunt? Quo-
modo ipse deus in nobis erit. vnde dic-
tum est: ut sit deus omnia in omnibus.

Non enim aliud anni dei et aliud ipse
anni dei eternitas dei est. Eternitas ip-
sa dei substantia est: que nichil habet muta-
bile ibi nichil est preteritum quasi iam non
sit nichil est futurum quasi nondum sit: sed
non est ibi nisi est. non est ibi fuit et erit
quod et quod fuit iam non est et quod erit non
dum est: sed quicquid ibi est non nisi est.
Merito sic misit deus famulum suum
moysen. Quasi enim nomen mitten-
tis se: requisivit et audiuit. nec deser-
tus est desiderium concupiscencie bone.
Quasi autem non quasi curiositate pre-
sumendi: sed necessitate ministrandi.
Quid inquit dicam filiis israel si dixerint in-
quis te misit ad nos. Et ille indicans se
creature creatori. deum homini mortalem
mortali eternum temporali: ego inquit sum qui
sum. Tu dicens ego sum. Quis? Say-
us. alius lucius: alius marcus. Aliud ne
diceres nisi nomen tuum dicens. Hoc ex-
pectabatur de deo. Hoc enim erat ques-
tum. Quid vocaris? A quo me missus
esse respondebo querentibus. Ego inquit sum qui
sum: hoc est nomen meum. Hoc est totum
quod vocaris non esset tibi nomen ipsum esse
nisi quicquid est aliud tibi proptrium inve-
niretur non esse vere. Hoc est nomen tuum.
Expone huiusmodi melius. Vade inquit
et dic filiis israel: qui est misit me ad vos.
Ego sum qui sum: qui est misit me ad vos.
Magnus ecce est: magnus est. Ad hoc
homini quid est? Ad illud tam magnus est ho-
mo quid est? Quicquid est quis apprehen-
dat illud esse. Quis eius princeps fiat?
Quis anhelet quis aspiret? Quis ibi se
esse posse presumat? Noli despere huma-
na fragilitas. Ego sum inquit deus ab-
raham: et deus ysaac et deus iacob. Au-
disti quod sum apud me audi et quid sum
propter te. Hec igitur eternitas voca-
vit nos et erupit ex eternitate verbum.
Iam eternitas iam verbum et nondum tempus.
Quare nondum tempus? Quia factum est et

tempus. Quod factum est tempus? Om-
nia per ipsum facta sunt: et sine ipso fac-
tum est nichil. Verbum autem tempus propter quod
facta sunt tempus natum est in tempore cum sit vi-
ta eterna vocans temporales facies eter-
nos. Hec generatio generationum. Gene-
ratio enim vadit generatio venit. Et vi-
detis generationem hominum sic esse in ter-
ra: tanquam in arbore folia. Sed in ar-
bore oliu vel lauri vel cuiusque alterius
quod toto tempore fronde vestita est: sic tanquam
folia generationum humanum terra portauit
plena est hominibus: sed cum aliis morientibus
alii nascendo succedunt. Sempiternum enim ar-
bor illa veste viridi ornata est: sed sub-
ter attende quod multa calces arida folia.
Ergo fuit generatio sub adam: tran-
sijt. nati sunt in quidam futuri particeps
eternitatis dei etiam illo tempore. In enim
abel in seth in enoch. Transijt illa ge-
neratio. venit diluvium: remansit una
domus. Et illa generatio dedit aliquos
ipsum noe et tres filios eius: et tres nur-
tus eius. In tota enim domo ista octona-
ria: solus unus peccator inuenitur. Acces-
sit numerus superiori generationi. Deinde
de tribus filiis noe tanquam de tribus
mensuris farine impletur orbis. Elec-
tus abraham. ysaac. iacob. sancti vi-
ri patriarche placuerunt deo. Dedit et
illa generatio sequentes etiam genera-
tes. dederunt prophetas: dederunt pre-
cones dei. Venit etiam postea et ipse do-
minus noster ihesus christus. misit fer-
mentum in tres mensuras farine quo-
usque fermentetur totum. Temporibus in
terra carnis illius fuerunt apostoli fue-
runt sancti post illos alii sancti et nunc
in nomine christi quicumque sunt sancti: et
post illos quicumque erunt: et usque in finem
seculi quicumque sancti. De tot generatio-
nibus colliges omnes sanctas populos om-
nium generationum et facies inde unam
generationem. In ista generatione ge-

17
nerationū anni tui id est eternitas il
la in illa generatione erit q̄ de omni
bus generationibz colligit et in vnā
redigitur: ip̄a p̄ticeps erit eternitat̄
tue. Ceterę ḡnationes implendis tē
poribz generantur ex quibus illa ine
ternū regeneratur: mutata viuifica
bitur. erit p̄donea portae te: vires ac
cipiens a te. In generatione genera
tionum anni tui. **I**n p̄ncipio terrā
tu fundasti dñe. Noui eternitatē tuā
q̄ p̄cedis ōnia que fecisti. P̄ncipio
tu dñe terrā fundasti. **E**t opa ma
nuum tuarū sunt celi. Ip̄i p̄buit tu at
p̄manes: et ōnes sicut vestimentum
p̄terascent et sicut opertoriū mutab
eos et mutabūtur tu v̄bo idem es. Tu
quis es idē es. Tu q̄ dixisti ego sum q̄
sum idem ip̄e es. Et quis eciam ipsa
nō eēt nisi ex te. et per te. et in te tñ n̄
q̄d ip̄e es. Tu em̄ idem ip̄e es. **E**t an
ni tui nō deficient. Illi anni tui nō de
ficient: illi anni tui q̄ erunt in genera
tione generationū nō deficient. Hec
ergo sciens exiguitatē dierū meorū q̄
rerem a te: nisi scirē ōnes dies seculi
ab initio vsq̄ in finem exiguos eē in
cōpatione eternitat̄ tue. Noui ergo
vñ interrogauerim: nō se extollāt he
retici quasi exigui dies fuerint eccl̄e.
toto orbe diffuse: nā et vsq̄ in finē cū
sunt exigui sunt. Quare exigui sunt?
Qm̄ qñq̄ finiendi sunt. Anni illi qui e
runt in generatione ḡnationū h̄i a
mandi h̄i desiderandi. h̄is suspiran
dum p̄pter hos in v̄nitate p̄manen
dum: p̄pter hos q̄cquid hereticorum
mali est deuitandū p̄pter hos p̄ditis
r̄ndendū propter hos lucrandi q̄ er
rauerant et reuocandi q̄ perierant. Il
lic debet eē desiderū. sed tñ vt verbo
fis vt male garrulū vt calūpniōsis su
surrantibus detractoribz r̄ndeam iō
in annūcia exiguitatē dierū meorum

et ne me reuoces in dimidium dierū
meorū vt añ me auferas de terra qm̄
totus orbis euangelio repleatur cō
tra r̄n̄sionem dñi mei dicentis. Por
tet p̄dicari euangeliū hoc in toto or
be terrarū in testimōium omnibz gē
tibz: et tunc veniet finis. Quid ad hec
fr̄es? Plena sunt manifesta sunt de
fundauit terrā. Scim⁹: opa manū
ei⁹ sunt celi. Ne putetis em̄ qñ aliud
deū facere manu. aliud v̄bo: q̄d facit
v̄bo hoc facit manu. Nō em̄ distinc
tus ē corporeis membris q̄ dixit ego
sum q̄ sum: et forte v̄bum eius ē ma
nus ei⁹. Certe manus ei⁹ est virt⁹ ei⁹.
Quia em̄ dictum ē fiat firmamentū
et factū ē firmamentum: v̄bo intelli
gitur fecisse. Quia v̄bo dixit faciam⁹
hominem ad ymaginē et similitudinē
nr̄am: quasi manu videtur fecisse. Tu
di ergo. Opa manū tuarū sunt celi.
Ecce q̄d verbo fecit vtiq̄ eciam mani
bus fecit: q̄ virtute sua. q̄ potestate
sua fecit. Attende poti⁹ quid fecerit:
et noli q̄rere quō fecerit. Multū ē ad
te p̄prehendere quō fecerit cū teip̄m
sic fecerit vt prius sis seru⁹ obediēs
et postea fortasse amicus intelligens.
Ergo opa manū tuarū sunt celi: ip̄i
peribūt tu at̄ permanes. Ap̄te dixit h̄
ap̄ls petrus: celi erant olim de aqua
et per aquam p̄stituti dei v̄bo p̄ quod
qui factus ē mūdus ab aqua mūda
tus deperijt: terra autem et celi q̄ nūc
sunt eodem v̄bo repositi sunt igni re
seruandi. It̄a ergo dixit perisse celos
per diluuium: p̄isse aut̄ nouimus ce
los sc̄dm̄ quantitatem et spacia aeris
hui⁹. Excreuit enim aqua. et totā istā
capacitatem vbi aues volitant occu
pauit ac si vtiq̄ celi perierūt propin
qui terris: celi sc̄dm̄ q̄d dicūtur aues
celi. Sunt aut̄ et celi celorū supiores i
firmamēto sed vtrū et ip̄i pituri sunt
bb ij

igne. alij hū soli celi q̄ ecia diluvio pie
runt. disceptatio est aliquāto scrupu
lofior inter doctos: nec facile mariē
in angustia t̄pis explicari potest. Di
mittamus ergo eā v̄l differam⁹ no
uerimus tñ p̄ire ista deū manere ⁊
si manent q̄dam cū dō que scā sunt a
deo: nō manent in se s̄ in deo non re
cedendo a deo. Quid em̄. Dicturi su
mus fr̄es q̄d angeli perituri sunt igne.
quo incendetur mūd⁹. Absit. S̄
quid. Dicemus q̄ angelos de⁹ nō fe
cerit. Absit. Sed q̄d dicem⁹. Et vñ es
sent. si nō ab illo facti eēnt. Ip̄e dixit
⁊ facta sunt ip̄e mandavit ⁊ creata s̄.
Dictum est em̄ hoc cū op̄m eius cō
memoratio fieret: in quibz et angeli
nominati sunt. Erunt ergo cū illo an
geli ecia mūdō flagrante ⁊ erit in
cendium mūdī nō incendens scōs dī.
Qd fuit caminus regis tribz pueris
hoc erit ardens mūdus iustis in tri
nitate signatis. Forte hic celos ecia
non importune intelligim⁹ ip̄os ius
tos scōs dei in quibz manens de⁹ in
tonuit p̄ceptis choruscauit miracul⁹
p̄mbrificavit terrā sapientia veritatē.
Celi em̄ enarraverunt glām dei. Sed
nūquid ecia ip̄i peribunt. An scdm
quēdam modū p̄ibunt. Secūdu quē
modum. Scdm vestimentū. Quid ē
scdm vestimentū. Scdm corp⁹. Ves
timentum em̄ anime corp⁹. Dñs em̄
vestimentū noiāuit vbi ait. nōne ani
ma plus est q̄ esca ⁊ corpus q̄ vesti
mentū. Quō ergo perit vestimentū.
Et si exterior hō noster corrūpitur s̄
interior renouatur de die in diem. Er
go ip̄i p̄ibunt scdm corp⁹ tu at p̄ma
nes. Si ergo scdm corp⁹ peribūt vbi
ergo resurrectio mortuor⁹. Vbi exē
plum mēbroz q̄d p̄cessit ī capite. Vbi.
Vis audire. Mutabitur nō tale erit
q̄le fuit. Audi apostolū dicentē ⁊ mor

tui resurgent incorrupti: ⁊ nos imu
tabimur. Quō imutabimur. Semiā
tur corp⁹ aiāle: surgit corp⁹ spiritua
le. Ergo semiātur mortale: surgit in
mortale. Ergo semiātur corruptibile
surgit incorruptibile. Mutationem
itaq̄ expectamus ita peribūt celi ⁊ i
mutabuntur celi. Sed fortasse scōrū
corpora nō rē dicuntur celi. Si non
portant deū non sunt celi. Et vñ in
quit probās q̄ portant deū. Vsq̄ a
deo ne excidit tibi. glorificate ⁊ por
tate deum in corpore v̄rō. Ergo ta
les celi peribunt: sed nō in eternū pe
ribunt vt mutantur. An nō hoc dicit
psalmus. Lege sequencia. Et omnes
sicut vestimentū veterascent et sicut
opertoriū mutabis eos ⁊ mutabū
tur: tu aut idem ip̄e es ⁊ anni tui nō
deficient. Vestem audis coopertoriū
audis sed nō aliud q̄m corp⁹ intelligi.
Sperem⁹ ergo ecia mutationē cor
porum nrōrum. sed tñ ab illo q̄ erat
⁊ añ nos ⁊ manet post nos: a quo su
mus q̄d sumus. ad quē veniem⁹. cuz
fuerimus mutantē nō mutatū. faci
entem non factum mouentem s̄ ma
nentem. Et quomō intelligi a carne ⁊
sanguine potest. ego sum qui sum tu
v̄o idem ip̄e es. ⁊ anni tui n̄ deficiēt.
S̄ nos ad illos ānos cū hīs p̄anosis
ānis quid sum⁹. Et illi q̄ s̄. Nec tamē
despare debemus. Jam em̄ magnitu
dine quadam et excellencia sapientie
dixerat ego sum q̄ sum: et tñ ad nos
psolandos ego sum inquit deus ab
raham ⁊ deus ysaac ⁊ deus iacob. Et
nos abrahe semen sumus ⁊ nos q̄m
uis abiecti. q̄uis terra ⁊ cinis: in illo
speram⁹. Serui sumus s̄ p̄pter nos
dñs noster formā serui accepit p̄op
ter nos imortales mori voluit: p̄op
ter nos exemplum resurrectionis os
tendit. Ergo sperem⁹ nos venturos

ad hos annos stātes : in quibz nō cir-
cūtu solis paguntur dies sed manet
quod ē ficuti ē : qz h̄ solū verū ē Nos
aut̄ p̄trū aliqñ ibi eē possum⁹ dic Au-
di ⁊ vide p̄trū debeas despare. Audi
qđ seq̄tur **F**ilij seruoꝝ tuoꝝ inhabi-
tabūt Vbi inhabitabūt. nisi in annis
nō deficientibz. Filij seruoꝝ tuoꝝ in-
habitabunt **E**t semē eoꝝ in seculū
seculi diriget̄ In seculū seculi in se-
culum in eternū in seculū manens : s̄
filij inquit seruoꝝ tuoꝝ **A**detuendū
ne nos serui dei sim⁹ : ⁊ filij nostri ibi
futuri sint non nos Aut si nos filij su-
mus seruoꝝ qz filij sum⁹ ap̄loꝝ quid
dicturi sum⁹ : Que nā tandē audacia
tā infelix filioꝝ subnascentiū et recen-
ti successione gloriāntiū q̄ audeat di-
cere nos ibi erim⁹ . apostoli ibi nō e-
runt : Absit h̄ a pietate filioꝝ absit a
fide puuloꝝ : absit ab intelligēcia grā-
dium Vbi erūt ⁊ apostoli arietes p̄-
cedunt agni sequūtur Quare ergo fi-
lij seruoꝝ tuoꝝ ⁊ nō de cōpendio ser-
ui tui : Et illi serui tui et filij eoꝝ serui
tui . ⁊ ist oꝝ filij nepotes illoꝝ . qđ nisi
serui tui : Des p̄pendio includeres si
dicēs serui tui inhabitabūt Videam⁹
quid nos voluerit amonere Est em̄
quiddā gestū in p̄oribz seculis Post
q̄draginta annos filij isrl̄ triti sunt in
heremo . nullus eoꝝ intravit in terrā
p̄missionis sed filij eoꝝ intrarūt Sa-
ne qz ita recordamur nisi fallor duo :
ceteri nō intrarunt de tot milibz Divi
laboratū cū eis tantū sed de⁹ n̄ labo-
rat Certe laborauerunt serui ipsius :
Quāta ptulit quāta audiuit moyses
p̄ hōibz non intraturis in terram p̄-
missionis : Intrarūt novī hōiēs filij
eoꝝ qđ significat intrarunt novī hō-
mines . veteres nō intrabūt : in tñ in-
trarunt duo . vn⁹ ⁊ vnitas . t̄q̄ caput
⁊ corpus xp̄us ⁊ eccā cū ōni illa novī

tate : id ē filioꝝ Ergo filij seruoꝝ tuo-
rum inhabitabunt Filij seruoꝝ opa
seruoꝝ sunt Nemo ibi habitabit ni-
si p̄ opa sua Quid igitur ē ⁊ filij habi-
tabunt : Nemo gloriētur se habitatu-
rum si dicit se seruū dei ⁊ opa nō ha-
bet Nō enim nō habitabunt nisi filij
Quid ergo filij seruoꝝ tuoꝝ inhabi-
tabunt : Serui per opa sua inhabita-
bunt : serui p̄ filios suos inhabitabūt
Noli ergo eē sterilis . si vis habitare
p̄mitte fetus quos seq̄ris : p̄mitten-
do nō efferendo Filij tui te deducāt
ad terrā p̄missionis : terrā viuentiū
nō morientiū Cū hic viuis in hac pe-
grinatione illi aīcedant : suscipiāt te
p̄pter refectionē carnalē Filij aīces
sit ioseph iacob in egiptū et ait patri
suo ⁊ fratribz suis : ego p̄ueni p̄paraē
vobis escas Precedant ergo filij tui
p̄cedant te opa tua : quales filios p̄-
miseris tales ⁊ sequeris
Explicit psalmus centesim⁹ primus
Incipit ps centesim⁹ ij.

In omni munere dñi nr̄i in
omni ei⁹ p̄solatione . in ōni
correctione in grā quā do-
nare dignatus ē . in indulgencia q̄ no-
bis n̄ hoc reddit qđ debebat : in om-
nibus opibus ei⁹ b̄ndicat aiā nostra
dñm **H**oc em̄ cantauim⁹ . inde cepit
ps de quo loquemur donāte ip̄o qđ
possum⁹ : quē nr̄a aiā b̄ndicat Vnus
quisqz nostrū excitet ⁊ exhortet aiāz
suā ⁊ dicat ei **Psalm⁹**

Benedic aiā mea dñm Et ōnes
nos ⁊ q̄ ubiqz sunt frēs in cris-
to vn⁹ hō cui⁹ caput in celo ē : exhor-
tetur ip̄e vn⁹ hō aiām suā . et dicat ei :
b̄ndic aiā mea dñm **O**baudit obtpat
facit hec persuadetur ei nō ex donis
nostris s̄ ex illi⁹ quē b̄ndicit aiā nr̄a .
Suscepit em̄ ps iste ōndere nob̄ q̄-
re b̄ndicat aiā nr̄a dñm : quasi ei r̄ndis
bb in

set aiā sua Quare nūc dicis bñdic dñm:
Audiam⁹ ergo audiat ipā aiā nrā cō-
fideret omnia quibus excitetur ne pi-
gra sit in bñdictione dñi: ⁊ videat an-
iustum sit qđ ei dicitur bñdic aiā mea
dñm Videat si debeat aliud bñdicere
p̄ter dñm Bñdic inquit aiā mea dñm
Repetit hoc: et expressius dicit quid
dixerit Bñdic aiā mea dñm **E**t o-
nia interiora mea nomē sanctū eius
Puto qđ nō ad interiora corporis loq-
tur. puto eū nō hoc dicere: vt pulmo
noster ⁊ iecur et si qua sunt intestina
carnis erūpant in vocem bñdictiōis
dñi Est qđem pulmo pectoris nrī qđ
si follis quidā anhelantis spiritū reci-
procū qui spirit⁹ p̄cepti aeris in vo-
cem ⁊ sonū exprimitur cū v̄ba dīgeri-
mus nō p̄t vocis aliqđ sonare ab ore
nrō n̄ qđ pulmo exp̄ssus emiserit sed
nō hinc agitur hoc totū ad aures ho-
minū Habet aures de⁹ habet sonus
cor: interiora sua alloq̄tur hō vt bñ-
dicant dñm ⁊ dicit eis: omnia interi-
ora mea nomē sanctū ei⁹ bñdicite
Queris qđ sūt interiora tua ipā aiā tua
Qđ ergo ait bñdic aiā mea dñm hoc
ait omnia interiora mea nomē sanc-
tum ei⁹ subauditur em̄ bñdicite Cla-
mat voce si est homo qui audiat file-
t voce qñ non est qui audiat In interi-
ora tua nunq̄m deest qđ audiat Itaq̄
sonabat iam dudum bñdictio de ore
nostro et hec ipā v̄ba cantabam⁹ bñ-
dic anima mea dñm ⁊ oñia interiora
mea nomē sanctū ei⁹ Quantū satis
fuit tēpori cantauim⁹ ⁊ filuim⁹ non
qđ interiora tua filere debēt a bñdic-
tione domini Alternet p̄ tpe sono su-
o cū perpetua sit vox interiorū Cum
peruenis ad eccām ymnū dicere sonet
vox tua laudes dei dixisti quātū po-
tuisti discessisti: sonet aiā tua laudes
dei Negocium agis: laudet dñm aiā

tua cū cibum capis Vide qđ ait ap̄la
siue māducat⁹ siue bibitis oīa in glo-
riam dei facite Audeo dicere cū dor-
mis bñdicat aiā tua dñm Non te ex-
citet cogita⁹ flagicij. nō te excitet dis-
positio furti nō te excitet cōdicta for-
te corruptio Innocencia tua etiā in
dormiente vox ē anime tue Bñdic a-
nima mea dñm et oīa interiora mea
nomen sanctū eius Bñdic aiā mea
dñm: ⁊ noli obliuisci omnes retribu-
tiones Bñdic inquit aiā mea domi-
num Quid ē anima tua? Omnia in-
teriora tua nomen sc̄m ei⁹ Bñdic a-
nima mea dñm Repeticio ad exhor-
tationem valet Vt at bñdicat sp̄ dñi
noli obliuisci omnes retributiones
ei⁹ Si obliuisceris: iacebis. tacebis.
Nō aut poterūt añ oculos tuos eē
retributiones dñi: nisi añ te fuerint
pccā tua Non sit añ oculos tuos de-
lectatio p̄teriti peccati: sed sit añ ocu-
los tuos peccati dāpnatio Dāpnati-
o a te remissio a deo Hec em̄ retribu-
it dñs: vt possis dicere Quid retribu-
am dño p̄ omnibus que retribuit m̄:
Hoc em̄ considerantes martires qđ
rum memoriā hodie celebram⁹ et o-
nes oīo sancti qui vitā istam cōtemp-
serunt ⁊ sicut audistis in eplā iohan-
nis aiās suas p̄ fratribz posuerūt: qđ
ē p̄fectio caritatis dicente dño maio-
rem caritatē nemo habet qm̄ vt aiās
ponat quis p̄ amicis suis. hoc ergo
considerantes sancti martires p̄tep-
serunt aiās suas hic vt ibi eas inueni-
rent: sequētes v̄ba dñi dicentis qđ ani-
mam suā amat p̄det eam ⁊ qđ perdid-
erit eam p̄pter me: in vitā eternā in-
ueniet eam Voluerūt em̄ retribuere
Qui ⁊ quid et cui? Hoiēs ministeriū
suum vsq̄ ad mortem deo retribuē-
rūt Quid. qđ ille n̄ donauerat: Quid
dederunt qđ nō acceperūt? Retribu-

19
it ergo in ille de solus q̄ solus donat:
sed nō retribuit peccatis nris. Nā re-
tributiōes nob̄ alie debebant et alie
reddite sunt. Noli inq̄t obliuisci oēs
retributiones ei⁹: nō tributiones s̄
retributiones. Aliud em̄ debebatur et
redditū ē qd̄ nō debebatur. Nū et ille
qd̄ retribuā dñō. p̄ oibz inq̄t q̄ retri-
buit m̄. Nō ait q̄ tribuit m̄: sed q̄ re-
tribuit m̄. Retribuisti tu mala p̄ bo-
nis et retribuit ipe bona p̄ malis. Quō
retribuisti tu o hō deo mala p̄ bonis?
Qui prius fuisti blasphem⁹ et p̄secu-
tor et iniurius: retribuisti blasphe-
mias. Pro quibz bonis? Primo q̄ es
s̄ est et lapis de m̄ q̄ uiuis: sed uiuit et
pecus. Quid retribuēs dñō p̄ eo qd̄
sup̄ oīa pecora et sup̄ oīa volatilia fe-
cit te ad ymaginē et similitudinē suā?
Noli q̄rere qd̄ ei retribuas. Similitu-
dinē ipi⁹ retribue illi nō plus q̄rit: nū-
mum suum erigit. tu aut̄ p̄ gracijs a-
gendis. p̄ humilitate. p̄ obseq̄o pro-
cultu religioso. id ē p̄ hīs oibz bonis
q̄ debebas deo tuo p̄ bonis q̄ accepis-
ti que dixi: retribuisti blasphemias.
Quid ergo ille. Cōfiteri ignosco. Re-
tribuo et ego: sed nō qd̄ p̄ malis tu re-
tribuisti. Tu retribuisti mala p̄ bonis
et ego retribuo bona p̄ malis. Cogi-
ta ergo aiā oēs retributiones dei co-
gitando oīa mala facta tua. Qm̄ ml-
ta em̄ mala fca tua tā multe bone re-
tributiones ei⁹. Et qd̄ illi offeres for-
te renior⁹? Quid munerū? Quid sa-
crificior⁹? Qm̄ nō obliuisceris retri-
butiones ei⁹ hoc sacrificio delectat⁹.
Bñdic aiā mea dñm. Sacrificiū lau-
dis glorificauit me. Immola deo sa-
crificium laudis et redde altissio vota
tua. Laudari se vult de⁹ et h̄ vt tu p̄fi-
cias nō vt ille sublimetur. Nō ē ōni-
no qd̄ illi retribuas: et qd̄ erigit. nō si-
bi sed tibi erigit tibi p̄derit tibi serua-

tur. Nō h̄ a te amat qd̄ illū augeat: s̄
qd̄ te ad illū p̄ducatur. Propterea q̄re-
bant martires: deficiebāt quodā mō
nō inueniendo et dicebāt. Quid retri-
buam dñō p̄ oibz q̄ retribuit m̄. Et n̄
inuenērūt qd̄ retribuērēt. n̄ calicē sa-
lutaris accipiā et nomen dñi inuoca-
bo. Quid retribuēs dñō? Cogitabas
em̄ et nō inueniebas: calicē salutaris
accipiā. Quid? Calicē salutarē nōne
ipe dñs dedit? De tuo aliquid retribu-
e si potes. Nō dixerim ne feceris. no-
li de tuo retribuere: nō vult de⁹ de tu-
o sibi retribui. Si de tuo retribuīs pec-
catū retribuīs. Diā em̄ q̄ habes: ab il-
lo habes. Tuū peccatū solum habes.
Nō vult sibi retribui de tuo de suo
vult: quō agricola de terra quā seiā-
uit. Si segetem attuleris de agricole
fructu retribuisti. si spinas de tuo ob-
tulisti. Veritatē retribuē in v̄itate do-
minū lauda. Si de tuo volueris men-
tieris. Qui loq̄tur mēdaciū de suo lo-
quitur qui loq̄tur v̄itatem de deo loq̄-
tur. Quid ē at̄ accipere calicē salutaris
nisi passionē dñi imitari? Hoc marti-
res fecerūt hoc sup̄bientibz dixit et se-
des sublimes iā q̄rentibz et puallē plo-
rationis deuitantibz: q̄ volebāt sede-
re vn⁹ ad dexteram ali⁹ ad sinistram.
Quid ergo ait? Potestis bibere cali-
cem quē ego bibitur⁹ sum? Jā ergo
martir patus ad victimā scām dicit:
calicem salutaris accipiā. Accipiā ca-
licem xpi: bibā passionē dñi. Caue ne
deficias s̄ nomē dñi inuocabo. Qui
ergo defecerūt dñm nō inuocauerūt
de sua fortitudinē p̄sumpserūt. Tu sic
redde vt te accipisse qd̄ reddis memi-
neris. Sic ergo bñdicat aiā tua dñm
vt nō obliuiscatur omnes retributi-
ones ei⁹. Audite oēs retributiones ei-
us. **Q**ui propicius fit ōnibz iniq̄-
tatibz tuis: qui sanat omnes languo-
bb iij

res tuos Qui redimit de corruptioe
vitā tuā: q̄ coronat te in miseratione
et miā Qui faciat in bonis desideriu
tuū: renouabitur sicut aquile iuuet
tua Ecce retributiones Quid debe
batur peccōi nisi suppliciu? Quid de
beatur blasphemo. nisi gehenna ig
nis ardentis: Nō ip̄a retribuit ne ex
pauescas ne exhorrescas: ne sine a
more timeas Noli obliuisci ōnes re
tributiones ei⁹ bonas: et mutare iā
ne experiaris retributiones Quid di
cam malas? Si iustas nō malas At te
ergo mala a deo sūt bona Nec h̄ q̄ pa
teris mala mala sunt Si em̄ iusta sūt.
bona sunt: sed tibi paciēti h̄ mala sūt
Nō vis ut mala sint tibi q̄ iusta sunt
dei: non fit mala in p̄spectu dei iniqui
tas tua Nō em̄ cessauit vocare ā vo
catū neglexit instruere. aut instructū
cessauit p̄ficere: aut p̄fectum neglex
it coronare Quid dicis? Quia es pec
cator? Cōuertere et accipe retributi
ones istas: p̄picius fit ōibz iniquita
tibus tuis Post remissionē peccōru
corpus infirmū geris: necesse est sint q̄
dam desideria carnalia q̄ te titillent et
q̄ tibi suggerant delectationes illicitas:
sed de languore tuo veniūt Ad
huc em̄ infirmam carnē geris. nōdū
ē aborta mors in victoriā: nōdū cor
ruptibile hoc induit incorruptionez.
Adhuc quibusdam p̄turbationibz e
ciam ip̄a aiā quatitur post remissio
nem peccōru Adhuc in piculū tēptatio
num versatur. q̄busdam suggestioni
bus delectatur q̄busdā nō delectatur
et in eis quibz delectatur aliquā q̄bus
dam cōsentit capitur Languor ē sa
nat et ōes languores tuos Sanabū
tur omnes lāguores tui: noli timere
Magni sunt inquires: s; maior ē me
dicus Omnipotenti medico nullus
languor insanabilis occurrit. tantū tu

curari te sine: man⁹ eius ne repellas
Nouit qd̄ agat. nō tm̄ delecteris cū
fouet: sed etiam toleres cū secat To
lera medicinalem dolorē: futurā co
gitans sanitatē Videte fr̄es mei in is
tis languoribus corp̄is quāta hoīes
tolerent ut paucos dies victuri mo
riantur et hos paucos dies incertos
Multi em̄ post toleranciā magnorū
dolorū cū a medicis secarentur aut in
ter manus medicorū mortui sunt aut
iam sani irruente aliqua egritudine de
functi sunt Si tam sibi p̄pinquā mor
tem sperarent: illos imensos dolo
res nō susciperent tolerandos Tu nō
toleras ad incertū qui p̄misit sanita
tem nō p̄t falli Fallitur medicus ali
qn et p̄mittit sanitatem de corp̄e hu
mano Quare fallitur? Quia nō h̄ cu
rat qd̄ fecit Deus fecit corp⁹ tuū de⁹
fecit aiām tuam Nouit quēadmodū
recreet qd̄ creauit: nouit quēadmo
dum reformet qd̄ ip̄e formauit. tu tā
tum sub manibz medici esto odit em̄
repellentem man⁹ suas Nō fit hoc i
medici hoīs manibz Ligari se volūt
hoīes et secari daturi p̄ incerta sani
tate certū dolorē magnam mercedē
Deus te quē fecit et certus curat et ḡ
tis Serto ergo man⁹ eius o aiā que
b̄ndicis eum. nō obliuiscens ōes re
tributiones ei⁹ sanat em̄ omnes lan
guores tuos qui redimit de corrupti
one vitā tuā In sanat omnes lan
guores tuos: q̄ redimit de corrupti
one vitā tuā Ecce corp⁹ qd̄ corrū
pitur aggravat aiām Vitā ergo ha
bet aiā in corpore corruptibili Qua
lem vitā? Onera patitur pondera
sustinet Ad ip̄m deū cogitandū sicut
dignū est ab hoīe cogitari deū quan
ta impediunt velut interpellantia de
necessitate corruptiōis huāne: Quā
ta reuocant: Quāta a sublimi inten

20
tione detorquent: Quanta interpel-
lant: Que turba fantasmatum: Qui
populi suggestionū: Totū hoc i cor
de humano tanq̄m de v̄mibz h̄ cor-
ruptionis scatet Exaggeram⁹ mor-
bum: laudemus ⁊ medicū Mō ergo
te sanabit qui fecit talē qualis n̄ ego
tares si legem sanitat⁹ acceptā serua-
re voluisses: Mōne tibi ⁊ disposuit ⁊
mandauit quid tāgeres q̄ non tange-
res ad retinendā salutē: Mōlūisti au-
dire ad retinendā audi ad recipiendā
Languore tuo expertus es: q̄ v̄a ille
iussisset: V̄a tandē aliq̄n hō qd̄ n̄ tenu-
it monit⁹: audiat v̄l exptus Que du-
ricia ē quā nec experien⁹ dicēt: Mō q̄
te sanabit qui talem fecerat vt nūq̄m
egrotares si ei⁹ p̄cepta seruāe voluis-
ses: Mō te sanabit qui fecit angelos
⁊ te refectū equatur⁹ ē angelis: Mō
sanabit factum ad ymaginē suā q̄ fe-
cit celum ⁊ terram: Sanabit te: op⁹
est vt sanari velis Sanat omnino il-
le quēlibet languidū: sed nō sanat in-
uitum Quid at te beatius. q̄ vt tāq̄
in manu tua. sic habeas in voluntate
sanitatem tuā: Si velles eē in aliquo
sublimi honore in hac terra: ducatū.
p̄consulatum. p̄fecturā si cōcupisce-
res nūquid cōtinuo posses qd̄ velles
Nūquid voluntatē tuā potestas se-
queretur: Multi ad istā volunt per-
uenire ⁊ nō possunt. sed si puenerint
quid p̄dest honor egrotis: Quis ei
non egrotat in hac vita: Quis nō lō-
gum languorem trahit: Nāsci hic in
corpe mortali: incipere egrotare est
Quot cotidianis medicamentis ful-
ciuntur indigencie nostre cotidiana
medicamenta sunt refectiones om-
niū indigenciarum Fames nonne te
occideret. nisi medicamentū ei⁹ ap-
poneres: Sitis nōne te pimeret ni-
si eam tu bibendo non penitus extin-

gueres sed differres: Reditura ē em̄
fitis paululum tēperata Tempera-
mus ergo istis fomentis erūpnā
egritudinis nostre Stando lassatus
eras: sedendo reficeris. Ip̄m sedere
medicina est lassitudinis In ip̄a me-
dicina rursus lassaris: diu sedere nō
poteris Quicqd̄ ē vbi fatigatiōi suc-
currit⁹ alia fatigatio inchoat⁹ Quid
ergo ista desideras languidus: Pri⁹
de salute tua cogita Aliquando egro-
tat hō in domo sua in lecto suo egri-
tudine māifestiore Quāq̄m ⁊ ista mā-
nifesta sit quā nolunt hoīes intueri.
tū ea egritudine ad quā querunt⁹ me-
dici hoīes egrotat quisq̄ in domo su-
a: anhelat febribus in lecto suo velit
forte cogitari de re familiari aliqd̄ iu-
bere vel in domo vel in fundo aut dis-
ponere: statim cura suorū circūstre-
pente et a murmurante reuocatur a
talibus curis ⁊ dicitur illi dimitte is-
ta: prius cogita de salute tua Ergo h̄
tibi dicitur omnis hō: si nō egrotas
alia cogitas Si te egrotantē lāguor
ip̄e cōuincit: prius de salute tua cogi-
ta Salus tua xp̄s est cristū ergo co-
gita Accipe calicem salutaris ei⁹ qui
sanat omnes languores tuos. H̄ac
salutē si volueris obtinebis H̄ono-
res ⁊ diuicias cum q̄heris nō conti-
nuo si volueris habebis H̄oc ⁊ pre-
ciosius ē ⁊ seq̄tur voluntatē ei⁹ Vn-
de ⁊ subditur. qui sanat omnes lan-
guores tuos qui redimit de corrup-
tione vitā tuā Vbi sanabit⁹ om̄is lan-
guor tu⁹ cū corruptibile h̄ induerit i
corruptionē Rēdepta ē em̄ vita tua
de corruptōe iā secur⁹ esto Innit⁹ ē
bone fidei p̄tract⁹ neō fallit redēpto-
rē tuū: neō circūueit. neō p̄mit. Egit
h̄ p̄merfuz iā p̄ciū soluit: sanguinem
fudit Sanguinem inquam fudit vni-
c⁹ filius dei pro nobis V̄ anima eri-

ge te. tanti vales: redimet de corrup-
tione vitā tuā. Vndit exēplo: qđ pro-
misit in p̄mio. Adortu⁹ est ppter de-
licta nrā & resurrexit ppter iustifica-
tionem nrām. Sperant mēbra: qđ in
capite demonstratū ē. Nō curabit mē-
bra sua quoz caput leuauit in celum.
Ergo qđ redimit de corruptione vitaz
tuam: qđ coronat te in miseratione et
miā. Hāc em̄ qđ arrogans eē ceperas:
cū audires coronat te in miseratione
& miā. Ergo magn⁹ sum: ergo lucta-
tus sum. Cui⁹ viribz? Tuis sed ab il-
lo subministratis. Nā luctaris mani-
festum ē: & iō coronaberis qz vinces.
Sed vide qđ prior vicerit: vide qđ te
faciat etiā secundo victorē. Ego inq̄
pici seculū: gaudete. Et vñ gaudem⁹
si ille vicit seculū. Quasi nos viceri-
mus? Ita plane gaudeamus: qz nos
vicimus. Qui in nobis victi sum⁹: in
illo vincim⁹. Ergo coronat te: qz do-
na sua coronat nō merita tua. Plus
omnibz illis laboravi ait apl's sed vi-
de quid adiunxit nō ego at sed gracia
dei mecū. Et post labores oēs expec-
tat ipam coronā & dicit bonū agonē
certavi cursum p̄summaui fidē serua-
ui de cetero supest michi corona ius-
ticie: quā m̄ reddet dñs in illa die ius-
tus iudex. Quare? Quia agonē certa-
ui. Quare? Quia cursum p̄summaui.
Quare? Quia fidē seruaui. Vñ certas-
ti? Vñ fidem seruaisti? Nō ego at sed
grā dei mecū. Ergo & qđ coronaris il-
lius miā coronaris. Nusq̄m sis sup-
bus sp̄ lauda dñm. Des retributio-
nes ei⁹ noli obliuisci. Retributio est
cū pccōr & impi⁹ vocat⁹ es vt iustifi-
careris. Retributio ē cū erect⁹ & gub-
natus es ne caderes. Retributio est
cū tibi vires s̄bministrate s̄t: vt vsq̄ in
finem p̄seuerares. Retributio ē vt e-
ciam caro ista tua qđ p̄mebaris resur-

gat & nec capitis tui capill⁹ intereat.
Retributio ē: vt post resurrectionē
coroneris. Retributio ē vt in eternū
deum ipm sine defectu laudes. Om-
nes retributiones ei⁹ noli obliuisci si
vis vt b̄ndicat aiā tua dñm: qui coro-
nat te in miā & miseratione. Et qđ a-
gam coronatus? Ecce adiuuabar cū
luctarer. finito certamē coronabor:
iā nulla erit inimica suggestio vel cor-
ruptio cū qua lucter. Semp̄ enim in
hac vita luctamur cū corruptione ista.
Sed qđ scriptum ē: Nouissima in-
imica destruet⁹ mors. Post destruc-
tionem mortis nullū timebis inimi-
cum. Vñ absorpta ē mors in victoria.
Tūc ergo erit victoria: tunc corona
post certamē. Ergo coronabor post
coronam qđ agam? Qui faciat in bo-
nis desiderium tuū. Adodo enim au-
dis bonum & anhelas audis bonum
& suspiras & hoc ipm quod forte pec-
cas eligendi boni auiditate falleris &
in eo reus detineris: qđ bonum p̄fili-
um dei nō audis. quid contempnen-
dum & quid eligendū sit. Quod forte
negligis discere: si negligendo bona
fallebaris. Vbicūq; peccas qđ bonū
queris: quasi refectionem desideras.
Bona sunt ista que q̄ris. s̄ mala tibi
erūt deserto illo a quo bona facta s̄t.
Bonū tuū quere o aiā. Est enim bo-
num aliud alteri & oēs creature ha-
bent quoddā bonū suū integritatē
sue & p̄fectōis natuē sue. Interest qđ
cuiq; rei ipse necariū sit vt p̄ficiatur.
Quere tuū bonū: ne o bon⁹ n̄ vn⁹ de-
us. Summū bonū h̄ ē tuū bonū. Quid
ergo deest cui summū bonū bonū ē?
Sunt em̄ & inferiora bona q̄ alijs et
alijs bona sunt. Decorū qđ bonum ē
frēs nisi implere ventrem carere in-
digencia. dormire. gestire. viuere sa-
num esse. Generare illi bonum est: &

Ex libris s̄ta Genovefa

usq; ad quēdam modū habz boni sui
mēsurā tributā et cōcessam ab oīm re
rum creatore dō Tale tu bonuz q̄ris:
Dat z hoc de? sed noli solū q̄rere Co
heres xpi qd gaudes qz soci? es peco
ri: Erige spē tuā ad bonū bonoz om
niū ipe erit bonū tuū. a q̄ tu in tuo ge
nere scūs es bonus: z oīa in suo gne
scā sunt bona Fecit em̄ de? oīa bo
na valde Ergo illd bonū qd de? ē si di
cam? valde bonū iā z de creatura dic
tū ē. fecit de? oīa bona valde Quid
ergo illd bonū de quo dcm̄ est nemo
bon? n̄ vnus de? Dicim? qz bonuz ē
valde Recurrit nobis recordatio de
oībz creaturis qz dcm̄ ē. fecit de? oīa
bona valde Quid ergo dicturi sum?
Defecim? in voce s; nō in affcū Veni
at in mentē recens illa tractatio psal
mi explicare nō possum? iubilemus
bonū ē deo Quale bonū q̄s dicat: Ec
ce nō possum? dicere et nō pmittim?
tacere Ergo si nō possum? dicē z pre
gaudio nō pmittimur tacere nec loq̄
mur nec taceam? Quid ḡ faciem?. n̄
loquentes z nō tacentes? Jubilem?
Jubilate dō saluari nrō: iubilate dō
oīs terra Quid ē iubilare? Deferte
vocē ineffabilē gaudioz vrōz z eruc
tate in eum leticias vrās Et q̄ erit illa
ructatio post saginā. si mō post mo
dicas istas refectiones tm̄ afficitur
aiā nrā: Quid erit qn̄ fiet post redēp
tionem ab oī corruptione qd dictū ē
in isto psalmo q̄ faciat in bonis desi
deriū tuū: Et q̄si q̄reres qn̄ faciat mō
em̄ nō facior ad qd cūq; me cōuerte
ro vilescit in adeptū q̄uis accēderit
desideratū cū oīa q̄ dū n̄ habeo amo.
cū habuero ptempno qd bonū me sa
ciabit: Laus dei Et ipa cuz corp? qd
corrūpitur aggrauat aiām z depmit
terrena inhabitatio sensuz multa co
gitantem nō implebitur in aiā mea n̄

pficitur: alie de corruptione delecta
tiones indigēciarū detorquēt me ab
illa qn̄ faciabitur desiderū meū i bo
nis: Qn̄ q̄ris renouabitur sicut aqle
iuuentus tua: Queris ergo qn̄ facie
tur i bonis aiā tua: Qn̄ renouata fu
erit iuuent? tua Et addidit sicut aqle
le Profecto h̄ aliqd latet qd tm̄ dici de
aqle solet nō tacem? qz nō ē ab re h̄ i
telligē Illud tm̄ mō insinuatū sit cor
dibz nostris nō sine cā dictū eē a spū
scō: renouabitur sicut aqle iuuetus
tua Resurrectionē em̄ quādā signifi
cauit nobis Et quidē renouatur iuue
tus aqle: sed nō ad immortalitē Da
ta ē em̄ similitudo quātū de re mor
tali potuit trahi ad rē vtcūq; signifi
candā imortalem nō ad demonstran
dam Dicit? aqle cū senectute corpis
pressa fuerit imoderatiōe rostri cres
centis cibū cape n̄ posse Pars enim
rostri ei? supior que supra ptē inferi
orem aduncatur cū pre senecta imo
deratius creuerit lōgitudo ei? incre
menti nō eā finit os apire vt sit aliqd
intervallū inter inferiorē ptem z vn
cum superiorē Nisi enim aliqd inter
uallū pateat nō habet morsus q̄si for
picem vn̄ velut tundeat qd tm̄ mittat
in fauces Crescēte itaq; supiore pte
z nimis aduncata nō poterit os api
re z aliqd cape Hoc ei facit vetustas
Drequat? languoē senectut? z iopia
cōedendi lāguescit nimis: vtraq; re e
tate z egestate accedēte Itaq; mō q̄
dā naturali in mēsurā reparāde q̄si iu
uentut? aqle dicitur collidere z pcu
tere ad petram ipm̄ quasi labiū suuz
superius quo nimis crescente edēdi
adit? clauditur atq; ita pterendo illd
ad petrā excutit: z caret prius rostri
onere quo cibz impediēbat? Accedit
ad cibū z omnia repantur Erit post
senectutē tāqm̄ iuuenis aqle redit vi

gor dñium mēbroz. nitor plumarū
gubernacula pēnarū volat excello fi-
cut antea: fit in ea qdam resurrectio
Ad hoc em̄ exposita ē ista similitudo
ficut de luna ponitur qz diminuta et
quodā mō incepta luna rursus nas-
citur et impletur et significat nob res-
urrectionē Sed impleta illa nō per-
manet: rursus minuitur vt semp sig-
nificet Sic ergo et hoc qd de aquila
dictum ē. nō ad immortalitatem aqū-
la repatur nos aut ad vitā eternā Sz
tñ pterea inde ducta est similitudo
vt qd nobis impedit petra nobis au-
ferat Nō ergo psumas de viribz tu-
is firmitas petre tibi excutit vetusta-
tem Petra at erat xpūs In xpo re-
nouabitur ficut aquile iuuentus tua
Etenim inueterauim⁹ iter inimicos
nrōs: ficut nota ē vox psalmi Inue-
terauit inquit in oībus inimicis meis
Vnde inueterauim⁹? Carne mortali
carne ista fenea et iō pcussum ē ficut
fenū et aruit cor meū qz oblitus sum
māducare panē meū Oblit⁹ sum in-
quit manducare panem meū Creuit
vetustas os clausit: atteratur in pe-
tra Sic ergo et in hoc psalmo vn̄ agi-
mus cū pmississet qui faciat in bonis
desideriū tuū: quasi rñderit aiā. non
faciabor de mortalibz. non faciabor
de tēporalibus aliquid eternū donet
aliquid eternū cōcedat sapiām suam
michi det vbum suū michi det. deum
apud deū: et se deum prēm et filium et
spiritū sc̄m Adendic⁹ añ ianuā eius
sto nō dormit quē inuoco det m̄ tres
panes Euangeliū recordamini Ecce
quid sit nosse dei lrās qui legerūt mo-
ti sunt Nā recordamini quēdam ino-
pem venisse ad domū amici sui et pe-
tisse tres panes Et ille inqt dormiēs
rñdebat ei et dicebat. iā requiesco pu-
eri mei intus mecum dormiunt Ille

perseuerans in petendo extorsit tedi-
o qd non potuit merito De⁹ aut da-
re vult: sed nō dat nisi petenti ne det
nō capienti. Nā tedio tuo vult exci-
tari Nō em̄ cum oras tanqm̄ dormi-
enti molestus es At non dormiet ne-
qz dormitabit qz custodit isrl̄ Semel
xpūs dormiuit: vt illi de latere p̄iung-
fieret Dormiuit in cruce: manifestū
est Adortu⁹ ē em̄ vt diceret: ego dor-
mivi et sompnū cepi Sed nūquid qui
dormit nō adiciet vt resurgat: Prop-
terea ibi sequitur et exurrexi qz domi-
nus suscipiet me Quid vō iam apls?
Cristus inquit resurgens a mortuis
iā nō moritur et mors ei vltra nō do-
minabitur Ip̄e ergo nō dormit vide-
ne fides tua dormiat Dicat ergo ani-
ma iā desiderans saciari quodam ex-
celso et inenarrabili bono cui iubilat⁹
pocius et de quo iubilatur q̄ aliquid
explicatur Jam em̄ vult iā sentit in-
de aliquid Videt se impediri p̄graua-
tione corpis n̄ se posse in hac vita sa-
ciari et q̄si rñdeat et dicat. qd m̄ dicis.
saciabit⁹ in bōis dñideriū tuū? Noui
bonū ei⁹ qd desiderē noui qd m̄ suf-
ficiat Video h̄ in philippo oñde inqt
nob prēm et sufficit nobis Solū prēm
q̄si dñiderabat oñdit dñs tres panes
desiderādos Qui ē vn⁹ p̄ais oñdit et
dixit tāto tpe vobiscū suz et prēm n̄
nostis? Philippe q me videt videt et
prēm Promisit et sp̄m quē mittet in-
quit p̄ in noiē meo Itēqz ait quē e-
go mittā vob a prē. donū suū egle si-
bi Noui qd desiderē sz qñ in̄ faciabor
Ecce mō de trinitate cogito: quōcūqz
de trinitate. vix in enigmate p̄ specu-
lū ex pte audeo aliqd sentire qñ facia-
bor: Renouabit⁹ ficut aqle iuuet⁹ tu
a Nō saciaris mō qz nō ē ydonea ani-
ma ad solidum illū et magnum cibū
sed rostro clauso nō es ydonea Be-

tustas tibi os clausit. propterea petra
data est: ubi vetustate contrita reno
uetur iuuentus tua sicut aquile et pos
sis manducare panem tuum illum qui
ait: ego sum panis viuus qui de celo
descendi. Renouabitur iuuentus tua si
cut aquile: tu faciaberis in bonis. **Fa**
ciens misericordias dominus: et iudicium eis qui iniuri
am accipiunt. Facit modo fratres antequam ve
niamus ad renouationem sicut aquile
antequam faciemur in bonis. Quid enim hoc
quid in ista peregrinatione. quod in ista
vita? Num quid deserimur non faci
ens misericordias dominus? Et videte quod faciat
misericordias non nos relinques in deserto. non
nos relinques in heremo donec per
ueniamus ad patriam. Faciens misericordias.
Sed quibus? Beati misericordes quoniam ipsi
misericordiam consequentur. Non audistis fratres
cum euangelium legeretur. Non ergo pu
tet aliquis futuram in se esse misericordiam dei si est
ipse et in misericors. Sed audi quod sit men
sura misericordie. ne quasi in amicum sit et non sit in
inimicum. Deum est: diligite inimicos ves
tros. Satiari vis bonis dei facienda sit
in te misericordia dei. Plena misericordia ipsa est. perfecta
misericordia ipsa est: quae amat quae diligit etiam habet
tem se odio. Num quod faciam inquis? Si
cepo diligere inimicum meum iniurias
accipiam et iniurias proferam et non me vin
dicabo cum assint leges. Iustum est ut vin
dices te. Conceditur quod iustum est. Vide
vtrum ne habeas quid in te vindicet
et vindica. Sic enim dicis. Ita ne me non
vindico. Quasi deus iusticiam vindicet
te reprobam: et non superbiam vindicant
extinguat. Aut vero adultera illa non erat
lapidanda aut si lapidaretur iniquum
aliquid fieret? Si inique fieret iniquum ius
tum esset. Lex autem iussit deus iussit. Sed o
vos ultiores videte si non estis peccato
res. Adducta est adultera mulier lapi
danda ex lege: sed adducta est ad latorem
legis. Seuis quae adduxisti: vide quae seui

as et in qua seuias. Si peccator in pecca
tricem desine seuire prius profiteri. Si
peccator seuis in peccatrice: relinque illam.
Mouit ille quod de illa sentiat. quid iudi
cet quod parcat quod sanet. Ex lege se
uis melius nouit quod agat legislator ex
quae seuis. Nam dominus eo tempore quo illi oblata
est: inclinato capite scribebat in terra.
Tunc scripsit in terra quoniam se inclinauit in
terram. Numquam se inclinaret in terram non in
terra scripsit sed in lapide. Nam fructuo
sum aliquid erat terra de domini lris pari
tura. In lapide legem scripserat signi
ficans duriciam iudeorum: in terra scrip
sit significans fratrem christianorum. Venerunt
ergo illi adducentes adulteram tempore seui
entes fluctus in petram sed eius ratione
profracti sunt. Ait enim illis. qui in vobis
sine peccato est prior in illa lapide iactet.
Et rursus inclinato capite scribebat
in terra et unusquisque iam interrogans con
scienciam suam non comparuerunt. Rep
pulis eos non infirma mulier adulte
ra sed adulterata proscia. Vindicare vo
lebant vindicare cupiebant. Venerunt
ad petram absorti sunt iuxta petram iudi
ces eorum. Faciens misericordias dominus. Sed qui
bus? Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam con
sequuntur. In omnes fac misericordiam. Quam
misericordiam facturum es iusto? In necessita
tibus tamen corporalibus. Quibus si defuerint
supplementa a te non deerunt a deo. Quia
ergo facis tibi plus prodest. Das men
dico transeunti et petenti quod ius
tum cui des pro quod recipiaris in taber
naculo eterna quod qui recipit iustum in
noie iusti mercedem iusti accipiet. Non
dicas te quod iustum tu quod. De alio enim
deum est omni petenti te da et de alio deum
est desudet elemosina in manu tua do
nec inuenias iustum cui eam tradas.
Et si diu non inuenitur: diu quere et
inuenies. Sed quid prestabis? Non
ne plus tibi prestatur? Si nos vobis

inquit spūalia seminauimus magnū
est si vā carnalia metam⁹: Nū ē z il-
lud qđ pridē exposuim⁹ in nutu dñi
qđ producit terra fenū iumentis. id ē
carnalia eis qui triturant: qđ boui tri-
turanti os nō infrenabis vñ vos ad-
hortati sum⁹. in hac re diligentes sit⁹
cauti sobrii opa vā thesauros vros
deputetis. Nūquid at hec frēs iō di-
cimus vt ita fiat in nos: Dūto in no-
mine dñi posse eē istā q̄uis infirmo-
rum vocē apostolicā tñ. sed vobis p-
dest ficut ait ipse apl's. nō qđ qro datū
sed requiro fructū Quā ergo elemo-
sinam factur⁹ es iusto: Nō pascebat
vidua pascebat coruus. qđ pascebat
qđ fecit coruū: heliam dico. Non ergo
deest vñ deus det suis: tu vide qđ e-
mas qñ emas: quāti emas. Emis ei
regnum celorū z nō ē emendi temp⁹
nisi in hac vita: z qđ vili emas atten-
de. Tanti tibi valet: quantū habē po-
tueris. Fac miām iniquo non tanqm
iniquo. Nam ipm iniquū in quātū in-
iquus est ne suscipias: id ē ne qñ intē-
tione z amore iniquitatis illi⁹ susci-
pias eum. Nā z phibitū ē dari pccō-
ri z suscipere pccōres. Et quō ōni pe-
tenti te da: Et quō si esurierit inimi-
cus tu⁹ ciba illū: Quasi contraria vi-
dentur s; aperiūtur in noīe cristi pul-
santibz z manifesta erunt q̄rentibus.
Ne tradas pccōri z ne suscipias pec-
catorem et tñ ōni petenti te da. Et
si pccōr est qui te petit da non tanqm
pccōri. Nñ das tanqm pccōri: Nñ in
quo pccōr ē hoc tibi placet vt des de-
um offendis. Paululum attendat ca-
ritas vā donec euoluat⁹ res: eciā ex-
emplis multū vtil' ad intelligendum.
Hoc dixi cū esurierit nescio q̄s: si ha-
bes vñ des da. Si vides dandū eē ad
subueniendū da: ne pigrescāt in hoc
viscera miē. qđ tibi hō pccōr occurrit

Tibi em̄ mō pccōr occurrit. Cū dico
occurrit tibi hō pccōr. duo noīa dixi:
hec duo noīa nō superflua sunt. Duo
noīa. aliud qđ hō aliud qđ pccōr. qđ hō
opus dei ē: qđ pccōr opus hōis est.
Da opi dei: noli operi hōis. Et quō i-
quit me phibes daē opi hōis: Quid
est dare opi hōis: Pccōri dare prop-
ter peccatū: placenti tibi prop' pec-
catum. Et q̄s hoc faciet inq̄s: Quia h̄
faciet: Vtinā nemo vtinā pauci: vti-
nam nō publice. Qui venatoribz do-
nant quare donāt dicāt m̄. Quare do-
nat venatori: Hoc illo amat in quo
nequissim⁹ ē: hoc in illo pascit hoc in
illo vestit ipam nequiciā publicā spec-
taculis ōniū. Qui donat hystriōibz
qđ donat auguris qđ donat meretrici-
bus q̄re donat: Nūquid nō z ipi hōi-
bus donāt: Nō tñ ibi attendūt natu-
ram opis dei s; nequiciā opis huāni.
Vis vidē quid honores in venatore
qñ illū vestis: Dicatur tibi sis talis a-
mas gaudes ad illum: vis quodāmō
expoliare te. z illū vestire. Noli cum
iniuria accipe. si tibi de meretricibus
dicat⁹: tales sint filie tue. Iniuria ē in-
quit. Quare iniuria ē n̄ qđ illa iniqtas:
Quare iniuria nisi qđ illa turpitudine:
Nō ergo donas cū nō das fortitudi-
ni s; turpitudini. Quō ḡ qui venatori
donat nō hōi donat. s; arti nequissimē:
Nā si hō tñ eēt z venator nō eēt nō
dōares. Hōras in eo viciū n̄ nāz. Sic
ptra si des iusto. si des pphe. si des dis-
cipulo xpī aliqd cui⁹ indiget et nō ibi
cogites qđ discipuls xpī ē qđ minister
ē dei qđ dispensator dei ē: sed cogites
ibi aliud pmodum temporale vt for-
tasse cause tue necessarius quādo fu-
erit venalis tibi sit. quia ei aliqd por-
rexisti. tam tu non dedisti iusto si
sic dederis: qm̄ ille non dedit homi-
ni quando dedit venatori. Res ergo

kñi in p̄optu posita ē: & puto q̄ & si
obscura fuit iā manifesta ē Ad h̄ dñs
te cōstrinxit cū diceret qui reciperet
iustū: sufficeret Sed q̄ potest reci-
pi iust⁹ alia intentione cū putatur p̄
desse posse ad aliquid tpale: forte ad
supplendā cupiditatem forte ad ad-
iuuandum vt homo circūueniatur ā
opp̄matur. q̄ tale ministeriū de illo
q̄ris. forte p̄pterea suscipis: negauit
tibi mercedē iusti. nisi cū additamen-
to Aut em̄ Qui receperit iustū in no-
mine iusti. mercedē iusti accipiet. id
est iō recipiens q̄ iustus ē: & qui re-
cepit p̄phetam nō tātum recipe pro
phetam. sed in nomine p̄ph̄e. hoc in
illo honorans qđ propheta ē: ad ex-
tremū qui dederit calicē aque frigide
vni ex minimis istis tm̄ in nomie dis-
cipuli id ē propterea q̄ discipul⁹ xp̄i
est: p̄pterea q̄ dispensator sacramē-
ti est: amen dico vobis nō p̄det mer-
cedem suā Quō ergo intelligi qui re-
ceperit iustū in noie iusti. mercedem
iusti accipiet: sic intellige qui recepit
pccōrem in noie pccōris p̄det merce-
dem Ergo fr̄es exercete miām. nō ē
aliud. vñculum caritatis: nō ē aliud
vehiculū quo pducam⁹ in hac vita ad
illam patriam Extendite dilectionē
vsq̄ ad inimicos. securi est ote iō ve-
nit xp̄s cui tanto añ dictū ē: ex ore
infantiū & lactentiū p̄fecisti laudē vt
destruas inimicū & vindicatorē. qđ n̄
nulli codices defensorē hñt: sed veri⁹
vltorem. vindicatorē Destruere vo-
luit dñs vindicatorē id ē eū q̄ se volu-
it vindicare vt nō illi dimittant⁹ pec-
cata sua Quid ergo inquis: Dormiet
disciplina auferetur omnis correpti-
o Non auferetur Quid em̄ de luxu-
rioso filio factur⁹ es: Castigabis.
non verberabis: Seruum et ipm tu-
um si male viuētem videris non pe-

na aliqua nō verberibus refrenabis:
Siat hoc fiat. admittit deus. ym̄mo
reprehendit si non fiat: sed animo di-
lectionis fac nō animo vltionis Vbi
autem potenciores aliquos iniurio-
sos passus fueris vbi tibi nec corri-
gere disciplinam licet ne forte eciam
monere aut p̄cipere: tolera securus
tolera. Audi euangelium quomodo
lectum est Beati eritis cum vos pse-
cuti fuerint homines & dixerunt ad-
uersum vos omne malū mentientes
propter nomen meū Et ibi addidit
p̄pter quid: ne merito tuo accipias
maledicta nō causa iustificationum
dei Nō em̄ qui maledictus fuerit ius-
tus ē. s̄ qui iust⁹ ē & iniuste maledici-
tur & si iniuste maledicitur p̄m̄ium il-
li redditur Propterea secur⁹ est o mi-
sericors extēde dilectionē vsq̄ ad in-
imicos Qui forte pertinet ad guber-
nationē tuā vindica. coherce eū dilec-
tione cū caritate attendēs salutē eter-
nam: ne cū pcis carni aiā peat Fac h̄
& multos passur⁹ es in quos nō po-
tes exercē disciplinā q̄ nō pertinent
ad iura gubernationis tue Ferto in-
iurias secur⁹ est o: faciet em̄ miās do-
minus & iudiciū oibus iniuriā accipi-
entib⁹ Sic in te facit miām si misert⁹
fueris sic eris miōrs vt qđ pateris in-
iuriā nō sit impunitū Adichi vindic-
tam & ego retribuā dicit dñs **N**o-
tas fecit vias suas moyfi Quas vias
vias suas notas fecit moyfi: Quare
moysem elegit: Ex moyse intellige o-
nes iustos oēs scōs Dñū posuit oēs
occurrāt Tñ p̄ moysem data est lex &
habet aliqd obscurum traditio ip̄e le-
gis Ad hoc em̄ data ē lex vt cōvince-
retur languid⁹ & medicum implora-
ret: ipsa est occulta via dei Jam du-
dum audieras: qui sanat omnes lan-
guores tuos. Languores in egro-

tis latebāt dati sunt quinqz libri moy
fi: cincta est piscina quinqz porticibz
pducit languidos vt ibi iacerent: vt
pderentur nō vt sanarentur Quinqz
porticus pdebant languidos: nō cu
rabant Piscina curabat descendente
vno: & h̄ piscina turbata Turba^o pis
cine in passione dñi Veniens em̄ & ig
notus factus. cū dicitur ab alijs ipse
est xp̄s. ab alijs nō est xp̄s. iust^o est
pccōr est magister ē seductor est tur
bavit aquam id est populū. & in tota
illa pturbatione aque vn^o sanabatur
qz in passione domini vnitas sanat.
Qui pter vnitatem fuerit & si iacebit
in porticibz sanari non poterit & si le
gem tenet. ad salutem nō puenit Er
go qz hoc ibi misterium ē iō docz datā
legem vt conuincerentur pccōres: et
ad grām accipiendā medicum inuo
carent Dñ ille conuictus est quē in se
transfigurat paul^o apl's dicens In
felix hō. quis me liberabit de corpo
re mortis hui^o? Per mandatū em̄ de
monstrata illi erat quedā rixa in seip
so vñ dicit. video aliam legē in mem
bris meis repugnātē legi mentis mee
& captiuum me ducentē in lege pecca
ti quē ē in mēbris meis Cognouit se
in miseria in gemitu in rixa in cōten
tione: ipe secum sibi nō cōcordans a
se dissonās: a se refiliēs Et qd ait op
tans pacem. pacē verā pacē supernā
Infelix ego homo quis me liberabit
de corpe mortis hui^o? Bracia dī per
ihesum xp̄m dñm nr̄m Vbi em̄ habū
dauit peccatū superhabūdauit graci
a Dñ at habundauit pccm̄: Lex autē
subintrauit: vt habundaret peccatuz
Quare lege subintrante habundauit
peccatū: Quia nolebāt se cōfiteri ho
mines pccōres: addita lege facti sūt p
uaricatores Preuaricator em̄ nō est
quisqz: nisi cū legem trāsgressus fue

rit Ipe apl's hoc dicit. vbi enim non
ē lex nec puaricatio Habundauit er
go pccm̄ vt suphabūdaret grā Ergo
vt dicere cepam qz h̄ est in lege mag
num misterium iō eam datā. vt cresce
te pccō humiliarentur superbi humi
liati cōfiterentur confessi sanarentur
Iste sunt vie occulte q̄s notas fecit
moyfi p quem legē dedit. q̄ peccatuz
habūdaret: vt suphabūdaret gracia
Nō crudeliter hoc fecit de^o: sed con
filio medicine Aliqñ em̄ videtur sibi
hō sanus & egrotat. & in eo qd egro
tat & non sentit: medicum non que
rit Augetur morbus crescit molestia
q̄ritur medicus: & totum sanatur cor
pus Notas fecit vias suas moyfi.

Filijs isrl' volūtares suas Nūq̄d
ōmbus filiis israhel? S; veris filiis
israhel. ymmo omnibus filiis israhel
Qui em̄ dolosi. qui insidiosi. q̄ ypo
cite: non filij isrl' Et qui filij isrl': Ec
ce vere israhelita in quo dolus nō est
Filijs israhel voluntates suas **M**i
serator & miōr dñs: longanimis et
multe miē Quid tā longanimū quid
tā multum in miā? Peccatur & viu
tur accedūt pccā. augetur vita Blas
phematur cotidie: & facit solem suū
oriri sup bonos & malos Vocat vn
diqz ad correctionem: vocat vndiqz
ad pniā Vocat bñficijs creature: vo
cat imptiēdo tempus viuēdi Vocat p
lcōrem. vocat per tractatorem: vo
cat p intimā cogitationem Vocat p
flagellum correctionis: vocat p mise
ricordiam cōsolatiōis Longanimis
& multe miē Sed observa ne longitu
dine miē dei male vtendo tu tibi the
saurises qd ait apl's irā in die ire & re
uelationis iusti iudicii dei Nam hoc
ait apl's: an diuicias benignitatis et
longanimitatis ei^o ptempnis igno
rans qz paciencia dei ad pniām te ad

ducit. **N** tibi pccit. putas qz places
ei. Hec fecisti inquit et taci: suspi-
tatus es iniquitatē qz ero tui similis
Nō michi placent pccā: sed longāi-
mitate quero rcā scā. Si punierem
pccōres: nō inueniē confessores
Ergo te deus longanimitate sua p-
cendo ad pniām adducit: tu autē cū
cotidiē dicis. finit⁹ hodiernus dies
et sic ero z crastino die. nō enī cras
erit vltimus ztercio die z subito ve-
nit ira ei⁹ Frēs nō tardetis cōverti
ad dñm. Sūt enī qui pparant con-
uersionē z differūt: z fit in illis vox
coruina. cras. cras. Coru⁹ de archa
missus nō est reuersus Non querit
de⁹ dilationē i voce coruina: sed cō-
fessionē i geitu colūbio. Ad ista colū-
ba reuersa ē. Qm diu cras cras. Ob-
serua vltimū cras: qz ignoras qd fit
vltimū cras Sufficiat qd vixisti us-
que ad hodiernū pccōr. Audisti: se-
pe soles audire: audisti z hō Qm
cotidiē audis: tā cotidiē nō corrige-
ris. Tu enī scdm duriciā cordis tui
et cor ipenitēs thesaurizas tibi irā
in die ire et reuelatiōis iusti iudicii
dei qui reddet vnicuiqz scdm opera
sua. Nō sic tibi videat⁹ deus mōr
ut nō videat⁹ z iustus. Misericors
z miserator dñs. Audio gaudeo ita
dicis. audi z gaude. Adhuc addidit
lōgaimis z mltū mōr: z in extre-
mo z verax Gaudes ad verba supe-
riora: ad vltimū treme. Sic miseri-
cors z lōgaimis ē: ut fit z verax Cū
tibi thesaurisaueris iram in die ire:
nōne expies iustū quē cōtempnisti
benignū. **N**on in finem irascet⁹
neqz in eternū indignabit⁹. Quia et
qd vivimus in flagellis z correctio-
ne mortalitatis de indignatiōe ipi⁹
est: de pena hoc habem⁹ primi pccī
Frēs mei nō solū cogitare debem⁹

ut futuras minas ipi⁹ euadamus:
sed z pntē irā: qz z ista ira ipius est
cuius z se z nos fuisse dicit filios a-
postolus. Alit quippe. Suim⁹ enim
et nos aliqn natura filij ire: ficut et
ceteri. Ergo ex ira ipi⁹ ē: qz hic ho-
mo pegrinat⁹. qd laborat. Nō ē ex
ira ipi⁹ frēs mei. In sudore vlt⁹ tui
z in labore edes panē tuū. z terra
spinas z tribulos pariet tibi. aucto-
ri nrō dictū ē. Aut si nō ē aliud vita
nrā: si potes cōvertere ad aliquam
voluptatem ubi spinas nō sentias
Elige qd volueris: avarus luxurio-
sus: ut duo ista sola nō dicam⁹: ad-
de terciū. ābiciosus. In honoz cu-
piditate quāte spine. in luxuria libi-
dinū quāte spine. in ardore auaricie
quāte spine: amores turpes qntas
molestias habent. Quātas sollici-
tudines hic in ista vita. Omitto ge-
hennā: vide ne ipa gehēna sis. Hoc
enī frēs mei de ira ipi⁹ ē: z cū te cō-
uerteris ut iuste agas. non poteris
nisi laborare in terra: z nō finitur la-
bor: nisi cum finita fuerit via. Por-
tet in via laborare: ut in patria gau-
deam⁹ Ergo cōsolat⁹ pmissiōe sua
laborē tuū: sudorem tuū. molestias
tuas: z dicit tibi. Nō in finē irasce-
tur: neqz in eternū indignabit⁹. **N**on
scdm pccā nrā fecit nob. Deo grās
qz hoc voluit: nō qd merebāmur ac-
cepim⁹ Nō scdm pccā nrā fecit no-
bis: neqz scdm iniquitates nrās re-
tribuit nobis: qm scdm altitudinē
celi a terra: cōfirmavit dñs miām
suā sup timētes eū. Cōfirmavit do-
min⁹ miām suā sup timētes eū. Se-
cundū quid. Scdm altitudinē celi a
tra quid dixit. Si aliqn potest celū
abcedē a pteciōe tre: aliqn poterit
de⁹ nō ptege timētes se Attende z
celū: ubiqz atqz vndiqz ptegit tram

et nulla pars terre est quam non celo protegatur
Peccant homines sub celo. faciunt omnia
mala sub celo: tamen proteguntur celo. In-
de lux ad oculos. inde aer inde spiritus
inde pluuia ad terram propter fructum: in-
de omnis misericordia a celo. Tolle auxilium celi
a terra: statim deficiet. Sicut ergo protec-
tio celi permanet super terram: sic protectio
domini permanet super timentes eum. Times
deum: super te est protectio ipsius. Sed forte
flagellaris. et putas quia deseruit te
deus: si deseruit protectio celi terram: quia
secundum altitudinem celi a terra confirma-
uit dominus misericordiam suam super timentes eum.
Et quid fecit? Quia non secundum peccata
nostra tribuit nobis. **Q**uatum distat
orientes ab occidente: longe fecit a nobis
esse peccata nostra. Secundum altitudinem celis
a terra confirmauit dominus misericordiam suam super
nos. Dixi quare: propter protectionem. Unde:
Quatum distat orientes ab occidente
longe fecit a nobis esse peccata nostra. Non
uerunt qui sacramenta sciunt: tamen quod omnes
audire possunt dico. Quando peccatum remittitur.
occidunt peccata tua: oritur gratia tua
Peccata tua tamquam in occasum sunt: gratia
qua liberaris in ortu est. Veritas de
terra orta est. Quid est veritas de terra
orta est? Nata est gratia tua. occidunt pec-
cata tua: inouaris quodammodo. Ad ortum
attendere debes: ab occasu auerti de-
bes. Auerte a peccatis tuis: conuertere
ad gratiam dei. Illis occidentibus surgis
et perficis. Sed pars celi quam surgit rur-
sum in occasu it. Non vnde cum pos-
sunt similitudines duci ad perfectionem: prout
collinari ipse res rebus ad quas adhibetur.
sicut dixi de aqua sicut de luna:
sic et hic occidit pars una celi oritur
altera: sed pars quam oritur modo post duo-
decim horas occasura est. Non sic est gra-
tia quam nobis oritur: et peccata in eternum
occidunt: et gratia in eternum manet. Qua-
re autem quatum distat orientes ab occidente

tamen longe fecit a nobis peccata nostra: ut il-
la occidant et gratia oriat? Quare puta-
tis? **S**icut misereatur patris filijs: sic
misereatur est dominus timetibus eum. Nam seui-
at quantum vult: pater est. Sed flagellauit
nos. et afflixit nos. et contriuit nos
pater est. Fili si ploras. sub patre plora:
noli cum indignatione. noli cum typo sup-
bie. Non pateris unde plagis medi-
cina est non pena: castigatio est non damp-
natio. Noli repellere flagellum: si non
vis repelli ab hereditate. Noli atten-
dere quam penam habeas in flagello: sed
quem locum in testamento. Sicut mise-
ratur pater filijs: sic misereatur est dominus ti-
metibus eum. **Q**uoniam ipse cognouit fig-
mentum nostrum id est infirmitatem nos-
tram. Nonuit quid fecerit quod lapsum
sit quod reficiendum sit quod ad optatum
quod ditatum sit. Ecce facti sumus de li-
mo primus homo de terra terrenus
secundus homo de celo celestis. Ad-
sit et filium suum qui factus est secundus
homo qui ante omnia deus. Secun-
dus enim in aduentu: prior in reditu:
Post multos mortuus est: ante om-
nes resurrexit. Ipse cognouit figmen-
tum nostrum. Quod figmentum? Nos
Unde loqueris quia cognouit? Qui
a miseratus est. **M**emento quia pul-
uis sumus. Ad ipsum deum conuersus
ait memeto: quasi obliuiscatur deus
Sic cognoscit sic cognouit ut non
obliuiscatur. Sed quid est memeto
Perseueret erga nos misericordia tua. Cog-
nouisti figmentum nostrum quodammodo: ne ob-
liuiscaris figmentum nostrum. Ne obliuiscamur
gratiam tuam. **M**emento quia puluis
sumus. **H**omo tamquam fenulum dies illi
Attendat quod sit homo non supbiat homo tam-
quam fenulum dies illi. Quid supbit fenulum
ad tempus modo flores post paululum a-
resces. Quid supbit fenum ad tempus
vigens et habet primum tempus donec sol

candescat: Bonū est ergo nobis ut
miā ipsius sit super nos. et de feno
aux faciat. Nam homo tāq̃ fenū di
es eius. **S**icut flos agri ita efflo
rebit. Lotus splendor generis huā
ni hōres potestates dicie tipi mine
tumores: flos feni est. Floret illa do
mus. et magna dom⁹ floret illa fai
lia et q̃ mltis flor⁹ aut q̃ mltis ānis
vivūt. **M**lti āni tibi. breue tēp⁹ deo
Deus nō sic numerat quō numeras
In cōpatiōe lōgorū et lōge vivētū
scōrū ōnis flos c⁹ cūq̃ dom⁹ sic est
quō flos agri. Dix est ānuā pulchri
tudo anni. Quidq̃ ibi vigz qd̃q̃ ibi
candet. quidq̃ ibi pulchrū ē nō pan
nat. ymmo per totū annū duci non
potest. Qm̃ exiguō tempore tran
seunt flores ⁊ hēst pulchrū in herb⁹
Hoc qd̃ valde pulchrū est hēito ca
dit. Omnis caro fenū et claritas ho
minis vt flos feni. Fenū aruit ⁊ flos
decidit verbū aut̃ domini manet in
eternū. Quia ergo quō p̃ cognovit
figmētum n̄m qz fenū sum⁹ ⁊ ad tē
pus florere possum⁹ misit nob̃ v̄bū
suum et verbū suū qd̃ manet in eter
nū fecit fenū quod non manz in e
ternū. Fratrem fecit natura vnige
nitū. vnicū natū de s̄b̄stātia sua frēz
adoptatis tot fratrib⁹ fecit. Noli
mirari qz p̄ticeps eris eternitatis il
lius. factus est ipse p̄ior p̄ticeps
feni tui. Qd̃ excellū est a te tibi nō de
negavit. qui quod hūile eāt ex te sus
cepit. Ergo homo q̄tū ad hominem
attin⁹ sicut fenū dies eius sicut flos
agri ita florebit. **Q**uoniam spūs p̄
trāsibit in eo et non erit et non cog
noscet amplius locū suū. Quasi q̄
dam perditio quasi interitus quidā
Ecce qui se inflat ecce qui tumz ecce
qui se extollit. spūs p̄trāsiet in eo et
non erit et non cognoscet amplius

locū suū. Videte cotidie moriētes
et hoc erit totum: ipse erit finis. **N**ō
alloquitur enim fenū. s̄z propter qd̃
et v̄bū fenū factū est. Tu enī homo
propter te autem et verbū factū est
homo. Tu caro et propter te verbū
caro factum est. Omnis caro fenū
et verbum caro est factum. Quanta
ergo spes feni. quando verbū caro
factum est illud quod manet in eter
num. **N**on dedignatus est suscipe
re fenū ne de se desparet fenū. Er
go qd̃ ad te attendis humilitatē tuā
cogita. puluerem tuum cogita noli
extolli. Quidq̃ melius eris. gracia
illius eris. Audi enim. qd̃ sequitur.

Miseri cordia vero dñi ī seculo et
in seculū super timētes eū. Qui non
timetis eū fenū et in feno ⁊ in tor
mento cum feno eritis. **R**esurget e
nī caro ad tormētū: gaudeāt illi qui
timent eum quia super eos miseri
cordia eius. **E**t iusticia eius sup
filios filiorū. **R**etributionem dicit
super filios filiorū. Qm̃ mlti sunt s̄
ui dei non habentes filios. q̄tomi⁹
filios filiorū? **S**z filios nostros di
cit opera nostra. filios filiorū mer
cedem operum nostrorum. **I**usticia
eius super filios filiorum. **O**stō
dientibus testamentum eius. Vide
ant ne putent omnes ad se pertine
re quod dictum est. eligant cū licet.
Custodientibus inquit testamētū
eius. **E**t memoria retinentibus
mandata eius vt faciant ea. **I**am te
disponebas extollere et forte redde
re michi psalterium qd̃ ego nō tene
o. aut totam legem memoriter pro
nūciare. **N**lāe in meōria melior me.
melior quis iusto si iustus ad verbū
legem nō tenet. Sed vide vt precep
ta teneas. Sed quō nō teneas? **N**ō
memoria sed vita. **E**t memoria retinē

tibus mādāta eius .nō vt reddāt ea
s; vt faciant ea . Jam forte mō ptur
batur vniuscuiusq; aiā . Quis tenz ō
nia mādāta dei . Quis tenz ōnes lit
teras dei . Ecce volo nō solū memo
ria tenere sed et opib; meis facē . S;
quis tenet ōnia memoria . Noli tiē
re nō te onerat . in duobus precep
tis tota lex pendet et pphete . S; to
tam legem volo tenere . Tene si po
tes . Qñ potes quō potes . Quācū
q; paginā iterrogaueris . hoc tibi rē
pōdebit . Quod tenes tene caritatē
tene . finis precepti est caritas . Mo
li cogitare de mltitudiē ramorū ra
dicem tene et tota arbor in te est . Et
memoria retinentib; mādāta eius .
vt faciant ea . **O**min; parauit in
celo thronū suū . Quis nisi xps pa
uit in celo thronū suū . Qui descen
dit et ascendit . qui mortuus est ⁊ re
surrexit . qui hominē assūptū in celū
leuauit ipse parauit i celo thronum
suū . Thronus est sedes iudicis . Ob
seruate ergo que audistis . quia pa
rauit in celo thronū suū . Faciat qđ
vult quisq; in terra non erit ipunitū
pccm non erit infrēosa iusticia qui
a dñs qui ante thronū iudicis homi
nis irrisus ē . in celo paut thronum
suū . Dñs in celo paut thronū suū .
Et regnū eius oīm dñabitur . Dñi
est regnū . et ipse dñabitur gētū . Et
regnū ei; oīm dñabitur . **B**ndicite
dñm oēs āgeli ei; . potētes fortitu
diē faciētes vbu eius . Ergo tu vbo
dei nōdū iust; es aut fidelis . nisi cū
facis . Potētes fortitudiē . faciētes
vbu eius . **B**enedicite dñm oēs v
tutes eius mīstri ei; . faciētes volū
tatem ipsius . Dēs āgeli ōnes potē
tes fortitudine facientes vbu eius .
ōnes virtutes eius oēs ministri ei;
facientes volūtatem ipsius vos bñ

dicite dñm . Omnes enī male viuē
tes et si lingua taceāt . vira dño ma
ledicūt . Quid pdest q; pñū cantat
ligua tua si sacrilegiū exalat vitatua
Nale viuendo mltas linguas mi
fisti in blasphemā . Ligua vacat pñ
no . et ceteri te intuentiū vacāt blas
phemis . Si ergo vis benedicē do
minum fac verbū eius fac volūtātē
eius . In petra edifica non in hare
na . Audire et non facere . in arena e
dificāē est . Audire et facere in petra
edificare est . Si in harena edificas .
ruinam edificas si nichil edificas ex
positus pluuię flumib; ventis ante
rapiēris q; steteris . Ergo nō est ces
sandum sed edificandū . nec sic edi
ficandū vt ruina edificetur . sed i pe
tra edificandū vt temptatio non eū
tat . Si sic est benedic dño . si nō ē sic
noli blandiri lingue tue . Vitam tuā
interroga ipsa tibi respondeat . In
uenis quid sis mali . geme confitere
confessio tua potest dñm benedice
re sed mutatio tua in bñdictione p
seueret . **B**enedicite dño ōnia ope
ra eius in ōni loco dñationis eius .
Ergo in ōni loco ibi non benedicat
vbi non dominatur . In ōni loco do
minationis eius . Ne forte aliq; di
cat . nō possum bñdicere dñm in ori
ēte quia ad occidentem pfectus est
aut non possum in occidente . quia i
oriēte est . non ab oriēte et occidē
te nō a desertis mōtib; qm deus iu
dex est . Sic vbiq; est vt vbiq; bñdi
catur sic vndiq; est vt illi vndiq; iubi
letur . sic vndiq; bñdicatur vt vndiq;
bene viuatur . Bñdicite dñm oia o
pera eius . quia cū ceperis in bōa vi
ta bñdicere dominū . omnia opera
eius eum bñdicūt . non merita tua .
Ipse enī per te et in te bonū opera
dicente apostolo . cū timore et tre

more vraz ipsorum salutem operamini
deus enim est qui operatur in vobis.
Ergo ne te extuleris. qui facis vbum
eius qui facis voluntatem eius. volu-
it te humiliari respiciendo gratiam eius
unde hoc consecutus es. In omni loco
dilatationis eius. **B**enedic anima mea
a domino Ipse ultimus usus est. qui pri-
mus. Benedictio a capite benedictio
in finem. Ab benedictione perfectus
ad benedictionem redeamus in benedictio-
nem regnem. Converteri ad dominum.

ExPLICIT ps centesimus secundus.
INCIPIT ps centesimus tertius

Dixit quidam nudus sciano quantum me
misere dignam habundantem refec-
ti estis. Sed quia nos etiam post lon-
gum sermonem avidissime dimisistis. non
putavimus scitatem vraz hodierni diei
debito fraudanda ut habet debito. il-
lud de lucro. Psalmus qui lectus est pro
pe totum figuris rerum mysteriisque con-
textitur. et opus habet non solum nostrum
sed etiam vraz non per vram intentionem
quod etiam cuncta que deus sunt possint ad
hanc religiose accipi. Enumeratur enim
et si non omnia multa tantum opera dei. que
nota sunt omnibus intuitibus que norunt et
ex his que facta sunt et videtur illius
invisibilia intellectui aspicere. Videmus
enim fabricam mundi amplam quandam ex celo
et terra et omnem que in eis sunt. et ex his
fabrica magnitudine ac pulchritudine
fabricatoris ipsius inestimabilem mag-
nitudinem et pulchritudinem et si non
dum videmus iam tantum amamus. Non enim ces-
savit quando nondum per nostri cordis puritate
cognoscere ante oculos nostros ponere opera sua
ut videntes que possumus amemus
quod videre non possumus et ipsius amoris
merito aliquando videre possimus. Tamen in
omnibus que deus sunt querendum est etiam
intellectus spiritualis ad quod perscrutandum adiu-
vabunt nos in christi nomine desideria

26
vra. quibus quasi manibus invisibilibus
ad invisibilem ianuam pulsatis ut in-
visibilitate nobis aperiat. et invisibilitate
intretis et invisibilitate sanemini. Ergo
dicamus omnes benedic anima mea do-
minum. Alloquamur omnes animam nos-
tram quod omnium nostrum animam per vram fi-
dem vna anima est. et omnes nos qui
cum in christum credimus propter unitatem
corporis eius unus homo sumus.
Benedic anima nostra dominum per tan-
tis beneficiis eius. per tam multis et
magnis muneribus gratiarum eius. Que
munera invenimus in hoc psalmo intem-
ti. et excussa nebula carnalis cogita-
tionis quantum possumus erecta mente et
quantum possumus directa acie et quantum pos-
sumus puro oculo cordis nostri quantum
non impedit presens vita quantum non oc-
cupant rerum presentium desideria. et
quantum non excecatur cupiditas seculi. Erec-
ti ergo audituri sumus magnalia et pul-
chra desideria. et plena leticia gau-
diorum. Que munera eius. Que iam il-
le qui conceperat istum psalmum vide-
bat animo. et ipsius visionis exulta-
tione ructabat dicens.

Benedic anima mea dominum. domine
deus meus magnificatus es ni-
mis. Vide magnifica que dicturus est
in quibus magnificis non utique nihil il-
le laudandum est auctor omnium magnifico-
rum. **C**onfessionem et decorum induis-
ti. Domine deus meus qui magnifica-
tus es nimis. unde magnificatus es
nimis. Nonne spiritus magnus. Nonne
semper magnificus. Numquid perfec-
tus non es ut crescas. Numquid deficiis
ut aliquando minuaris. Sed quod es quod es et
vere es utique nomen tuum dixisti famu-
lo tuo moysi ego sum qui sum. utique
magnus es. et magnitudo tua sempi-
terna est nec cepit nec definit nec ab
inicio temporis incipit nec usque ad finem

temporis excurrit. nec in medio ali
quid patitur incommutabilē magni-
tudo est. Quō ergo magnificat⁹
es nimis? Alius ps admonet nos.
Alit enī. mirificata est sciā tua ex me
Si recte dicitur mirificata est scien-
cia tua ex me. recte dicitur magnifi-
catus es nimis domine deus meus
ex me. Sed h ad huc est querendū.
Ex me magnificatur de⁹ meus. Ex
me ergo magnus fit. Docet nos a-
liq et cotidiana oratio salutis nos-
tre Sanctificetur nomē tuū cotidie
petim⁹ cotidie rogam⁹ ut fiat. Si
nos qsq introget quid est qd petit⁹
ut sanctificetur nomē dei aliq enim
scm non est ut mō sanctificetur. Et
tamē nisi velim⁹ fieri non petemus
ut fieret. Alia enī gratulatio alia ora-
tio. Gratulamur ex eo qd est. oram⁹
ut sit qd nōdū est. Quid ē ergo sanc-
tificetur nomē tuū. Et intelligimus
qd hic dcm est. dñe de⁹ me⁹ magnifi-
catus es nimis. h ē scificetur nomē
tuū. scm fit apd hoies nomen tuum
Sanctū est enī sp nomē tuū. s; qbus
dā in mūdis nōdū est scm nomē tu-
um. Dicit eui apls oīa mūda mūdis
in mūdis autem et infidelib⁹ nichil ē
mundū. Si inmundis et infidelib⁹
nichil est mūdū. quero causā. Sed q
bus dā in mūdis nōdū est causa sed
polluta sunt inqt eorū et mens et cō-
scia. Si nichil est eis mūdū nec de⁹
nisi forte putatis mūdū videri deū
ill qui cotidie blasphemāt eū. Si mū-
dus est placeat. si placet laudetur.
Si aut blasphematur displicet. et si
displicet. quō pt mūdū esse qd displi-
cet. Quid ergo rogam⁹? Sanctifi-
cetur nomē tuū in ill hominib⁹. q p
infidelitatē nōdū habent nomē de-
i scm qb⁹ nōdū est ille scūs. q per se
et in se et in sanctis suis sanctus est.

Rogam⁹ pro gñe huāno. roga⁹ p
orbe terrarū. p oib⁹ gētib⁹ cotidie se-
dentib⁹ et disputantib⁹ qz nō rcūs
deus z nō rcē iudicat deus ut aliqñ
ipī se corrigāt z rcēm cor ad illius rcē
tudine ducāt z adherētes eidē dircō
ad rcēm. n iā vituperēt s; placeat rec-
t⁹ rcūs. qz q bon⁹ de⁹ ill⁹ s; rcīs cor-
d. Ergo cū vidēt iste q cātat. iste nos
ipī. id ē cor p⁹ xpī mēbra xpī. cū vide-
ret qta pstitit de⁹ generi huāno.
cui ātea aut null⁹ aut fls. aut nō tā
mag⁹ videbatur deus in opib⁹ su-
is eū vidēs. dñe de⁹ me⁹ inqt magni-
ficat⁹ es nimis. id ē q. nōdū te itellige-
bā. itelligo te magnū. Magn⁹ ipse
ciā occult⁹. s; in tūc magn⁹ qñ appa-
ruisti scūs es manifest⁹. Magnifi-
catus es ergo ex me qm mirificata
ē sciā tua ex me. mira enī scā ē ex me
Ergo illā miror pūsus ad illā. illa at
z si nō putar z si nō p⁹ pūsiōnē auer-
tar i te grata pmanz. S; ego iā mag-
n⁹ scūs in ea. z ex diminuto scūs in-
teger in ea. miror q nō nouerā. nō
q mō magnū scm est ex q didici. Sed
qz magn⁹ scūs sum ex q didici. Audi
iā et ubi vidē magnificat⁹ deus ni-
mis semp magnus magnificatus ē
nī nimis in operibus suis ad nos.
Confessionē z decorē induisti.
Ante decorē p fessionē posuit. dec⁹
in pulchritudinē. Queris pulchritu-
dinē bonā rē qris. Sed qre qris pul-
chritudinē o aiā. Ut amet te spōsus
tuus. Etenī displices ei feda. Ille aut
qual ē. Speciosus forma p filiis ho-
minū. Sculari vis feda pulchrū. s;
nō attēdis qz tu inqtatib⁹ plena es.
Diffusa ē aut grā in labijs tuis. Sic
enī d illo dcm est. Speciosus forma
pre filiis hōim diffusa est grā in labi-
is tuis ppter ea adolecētule dilexe-
rūt te. Est ergo qdē formosus ē qdē

pulcher pre filiis hominū et si filius
hoīs tñ pre filiis hoīm. huic tu pla-
cē vis o aīa hūana. o vna i mlt. Au-
diam⁹ ecclāz qz erat ill' aīa vna ⁊ cor
vnū in deū. Hāc alloquitur psalm⁹.
Vis ei placere. Nō potes q̄ diu de
formis es. Quid fcies vt pulchra sis
Prius tibi displiceat dformitas tu
a et tūc ab illo ipso cui vis placē pul-
chra mereberis pulchritudiez. Ipse
enī erit reformatōr tu⁹ qui fuit for-
mator tu⁹. Ergo pus attende q̄ sis.
ne audeas ire feda in pulchri oscula
Et qd̄ intuens inq̄t me videbo. No-
luit ē speculū scpturā suā. Legit' ibi
btī mūdicores qm̄ ipi deū videbūt
Speculū in hac lectione ppositum
est vide si h̄ es qd̄ dixit si nō dū es ge-
me vt sis. Renūciabit tibi speculum
faciē tuā. Sicut speculū non senties
adulatorē sic ne te palpes. Hoc ti-
bi oñdit mitor ille qd̄ es. vide que es
et si tibi displicet vide vt nō sis. Si e-
nim cū feda sis tibi m̄ ziphi adhuc dis-
plices. pulchro iam places. Quid er-
go. Qm̄ displicet tibi feditas tua in-
cipis ei in cōfessione. sicut alibi dici-
tur incipite dño in cōfessioe. Primo
accusa feditatē tuā. feditas enī ani-
me de pccis de inīqtatibus. Accusa
do feditatē tuā incipe p̄fiteri a cōfes-
sione incipis decorari. Quo decorā-
te nisi specioso forma pre filiis hoī-
num. Vt autē ⁊ decorā faceret. aude
o dicere amavit et fedā. Quid est a-
mavit et fedā. Etenī xps p impis
mortuus est. Quā vitam tibi seruat
iustificato qui suā mortem donauit
et impio. Ecce pulcher ille et speci-
osus forma pre filiis hoīm. qui ius-
tissim⁹ pre filiis hoīm qm̄ veniebat
ad fedā vt faceret pulchrā. dicā et h̄
qz in scripturis inuenio: fedus fac-
tus est. Non me in h̄ audiat. ne in

hoc verbo temē lapsus sum. Sicut
enī dixeram amavit ⁊ fedā. non autē
q̄si congruenter dixerā. quibusdā ill'
amātib⁹ nisi michi testis pcederet.
et dixi qd̄ dixit ap̄lus. Vis nosse qd̄ a-
maret ⁊ fedā. Crisost⁹ p ip̄is mortu⁹
est. Sicut modo qd̄ dixi vt veniret
ad fedā fed⁹ fcūs dform⁹ fcūs ē quō
p̄robabo. qm̄ iā m̄ p̄dixit dñū eloq̄
ū speciosus forma p̄ filiis hoīm. S;
i ipso diuino eloquio rursus habeo
Vidim⁹ eū et nō habebat speciē nez
decorē. Speciosus forma pre filiis
hominū vidim⁹ eū et nō hēbat spe-
ciem nez decorē. Non dixit non vidi-
m⁹ ⁊ ideo nesciebam⁹ utrū h̄rēt spe-
ciem nez dcoem. ecce vidim⁹ ⁊ nō
hēbat sp̄ez nez dcoēz. Vbi ergo illū
vidit qd̄ dixit. speciosus forma pre fi-
liis hominū. Et vbi illū vidit qui dix-
it non habebat sp̄ez nez decorē. Au-
di vbi eū vidit qd̄ dixit. speciosus for-
ma p̄ filiis hominū. Cū in forma dei
esset non rapinā arbitrat⁹ est esse se
equalem deo. Merito p̄ filiis homi-
nū quia equal' deo. Ecce accepi et ag-
nouī. vbi eū viderit qui dixit. specio-
sus forma pre filiis hominū. Respō-
derit enī nobis. Vbi videri queris.
In forma dei. Et vnde vidisti in for-
ma dei. Quō vidisti in forma dei.
Quia invisibilia eius per ea que fac-
ta sunt intellcā cōspiciūtur. Bene op-
time accepi. agnouī et q̄p videris et
q̄lem videris et vbi videris et vnde
videris. Quē vidisti. Spōsum nrm̄.
Qualē vidisti. Speciosum forma
pre filiis hominū. Vbi vidisti. Cū in
forma dei esset. Vnde vidisti. Der e-
a que facta sunt intellcā cōspiciūtur.
Videam⁹ et iste quid dicat. alius p̄-
p̄ha sed non alius spiritus. Non enī
discordāt inter se. Exhibuit nobis il-
le speciosum forma pre filiis homi-
cc iij

nū exhibeat et iste qđ ait. vidim⁹ eū
z non habebat speciem nez decorē.
Unus apls paul⁹ pphetā vtrūq; cō
iungit vñū caplm pauli vtriq; pphē
phibet testimoniū. Ibi habeo speci
osum forma pre filiis hominū. qui
cū in forma dei ess; non rapinam ar
bitratus est esse se eqlem deo. Ibi
dixit qđ vidit et alius non hñtē spe
ciē neq; decorē. q; semzīpm exinani
uit formā serui accipiens. in simili
tudinem hoīm scūs et habitu inuen
tus vt homo humiliavit se scūs obedi
ens vsq; ad mortē. mortē autē crucē.
Merito viderūt eū et nō hēbat spe
ciē neq; decorē. Merito añ crucē a
gitabāt caput. hiccine est tot⁹ filius
dei. Si filius dei est. descēdat de cru
ce Sed nō habebat spēs neq; deco
rē eciā sitio qb⁹ displicet: q; non hē
bat spēs neq; decorē. Magitātes ca
put añ crucē z nō figentes caput in
capite qđ pendeat i cruce Merito
nutat insultariū caput. donec sit eo
rū caput illeipe cui insultabatur. Ec
ce resumit decorē et magnū decorē.
ecce qđ dicis tu. min⁹ est qđ qđ fecit.
Dicis tu. si filius dei est. descendat d
cruce Ecce de cruce nō descendit sed
de sepulchro resurrexit Ergo aiā de
cora esse nō pōt. nisi confessa fuerit fe
ditatem ei qui sp pulch. et ppter te ad
temp⁹ nō pulch et sic ad tēp⁹ nō pul
cher in forma serui. vt nūq; deficerz
a pulchritudinē q est in forma dei. Er
go tu ecciā habes decorē. dicitur et
tibi in canticis canticorū o decora in
ter mulieres dicitur de te. que est is
ta que ascendit dealbata. Quid ē de
albata. Illuīata non dealbata sicut
fuscata qđ admodū se dealbāt femiē
que uolūt videri qđ nō sit nō dealba
ta sicut paries dealbat⁹ Destruetur
enī sicut dicit apls paries dealbat⁹.
ypocritis et filatio paries dealbat⁹

foris tectoriū intus lutū Non ergo
illa sic dealbata sed dealbata illumi
nata quia non per se alba Prius in
qt fui blasphem⁹ et itē. suim⁹ enī et
nos aliqñ natura filij ire sicut et ce
tēi Accedit grā illuminās z dealbās
primo nigra fuisti s; facta es alba ex
grā illi⁹ Fuisti enī aliqñ tēbre. nunc
āt lux in dño. Dī g et de te: q est ista
q ascendit dealbata iā mirabil iā vix
tēplabil Admirāt⁹ ē enī dicē que est
ista que ascendit dealbata tā pulcra
tā luīosa tā sine macula z ruga Non
ista ē q iacebat in ceno iniquitatū Non
ne ista ē q iacebat i fornicatiōe ydo
lor. Nonne ista est que immūda erat
in oī cupiditate desiderioq; carnali.
Que ē ergo ista q ascendit dealbata.
Attende quis sit qui p te scūs ē non
hñs spēs nez decorē z intellig; h⁹ cla
ritatis hōrē. Si miraris illi⁹ humilita
tē ppter hanc. noli iā mirari huius cel
litudinē ppter illū. Quāte felicitatis ē
ista dealbata vt et cū esset nigra pul
chrū ad se dponeret q p impijs mo
reretur. Ergo iduit se dñs de⁹ nr cō
fessionē et decorē induit se ecciāz Ip
sa enī ecciā cōfessio et dec⁹. ante cō
fessio postea dec⁹ Cōfessio peccōrū
decus recte viuentiū. Cōfessionē et
decorē induisti. **C**ircūamict⁹ lu
mē sicut vestimētū. Ipa est vestis
eius d q iā dixi. nō hñs maculā iā ru
gā. Lux vocat. et iā hoc dixi fuistis
aliqñ tēbre. nūc āt lux in dño nō er
go in vob. nā tēbre in vob lux aut in
dño Ergo circūamictus lumē velut
vestimētū **E**xtēdēs celū sicut pel
lē Quō fecit h vt iduerz se sicut vesti
mētū lumē ecciāz. Enuāre vult figu
rat⁹ qb⁹ dā sacmēt⁹ quō lux scā sit ec
clia quō scā sit sñ macula z ruga quō
scā sit cādida dealbata fulgēs in ves
titu spōsi sui inherēs illi. Quō scā sit
audiam⁹ Extēdit celū sicut pellē z h

quod video Quis enim extendit hunc celum
quod nostris carnalibus oculis tuemur nisi
deus. Et extendit sicut pellē Ad fa-
cilitatem redigit si ad litteras accipias.
Etenim cum videris istam fabricam magnam
quod cum quilibet hominum unam vel parvam cameram
extenderit magno molimine magno
labore ac difficultate ac diuturna o-
peratione id facit. ne hominum molimine labore
in dei operibus infirmitas suspiciatur hu-
mana attulit quodammodo facilitatem per tua capa-
citate ut sic quodammodo incipias credere fa-
cile operante deum. et non putare sic eum ex-
tendisse celum sicut in tectum domus tue
sed quod tibi facile est extendere unam pellem
tamen illi facile fuisse extendere tam magnam ce-
lum Admira facilitas. et tamen adhuc spiritus est
tardo loquitur. tibi inquam adhuc tardo
dicit spiritus. Nonne nec sic extendit deus ce-
lum sicut tu pellē. Si enim sic extendit.
ecce ante te pellē vel rugosa vel plicata
ponitur. dic ut extendatur. dicto tuo
extende pellē Non possum inquit Ergo
et in extendenda pellē multum longe es a fa-
cilitate dei. Ipse enim dixit et facta sunt.
dixit. fiat firmamentum inter aquam et aquam
et sic factum est Tamen propter facilitatem signifi-
canda secundum sensum tuum. accepis aliquid
terram ad litteras Figurata autem si aliquid tectum
retegi volumus et pulsare acclusum.
invenimus extendisse deum celum sicut pel-
lē ut intelligamus celum sanctarum scripturam.
Hanc auctoritatem primo posuit
deus in ecclesia sua idem cepit exequi
cetera Posuit enim celum et exten-
dit sicut pellem. et non frustra sicut
pellem Primo istam famam predicationum
extendit sicut pellē Pellē mortalitatem
significat Propterea et illi duo ho-
mines primi parentes nostri aucto-
res peccati generis humani adam et
eua. cum in paradiso contempto dei
precepto ad suggestionem suavis-
sime serpentis transgressi essent quod
iussit deus facti mortales dimissi

sunt de paradiso. Et autem signifi-
catur ipsa mortalitas eorum. indu-
ti sunt tunicis pelliceis De pellibus
enim tunicas sanctas acceperunt Pelles
enim detrahi non solent nisi de ani-
malibus mortuis Ergo pellium no-
mine mortalitas illa figurata est.
Quid ergo. Hic si divina scriptura fig-
nificatur pellē nomine. quod de pelle fe-
cit deus celum et extendit celum sicut pellē.
Quia per quod nobis scriptura predicata est
mortales fuerunt Illud quidem verbum
in spiritu idem spiritus incommutabile atque indeficiens
ecce in principio erat verbum. et verbum erat
apud deum et deus erat verbum Non quod erat
et modo non est. Et est et semper erit. Si
ergo est verbum dei deus apud deum. lege
si potes Sed quid dicis quod sursum est
et idem legere non potes Ubique est verbum
dei per tendit a fine usque ad finem for-
titer. et attingit omnia propter suam
mundiciam In hoc mundo erat et mun-
dus per ipsum factus est et cum venit
hic erat Venit enim in carne nunquam ab-
sens divinitate Quare ergo legere non
poteras nisi quod in sapientia dei non
cognovit mundus per sapientiam deum ibi
constituitur in sapientia dei. Omnia enim
ibi et ipsa subtrahenda nulla sunt. ibi con-
stitutus non poteras cognoscere per
sapientiam deum Ergo necessarium erat quod se-
queretur. placuit deo per stulticiam predicationis
saluos facere credentes Si per stulticiam p-
dicationis salvi futuri erant credentes.
elegit deus quodammodo mortalia elegit homines
mortales et morituros adhibita lingua
mortali exhibuit sonos mortales adhi-
bi dispensatione mortaliū adhibuit in-
strumenta mortaliū et in eo factum est
celum ut in re mortali cognoscere verbum
immortale et fieri tu quod eiusdem ubi parti-
cipatione immortalis. Dixit moyses et
mortuus est. ait enim illi deus. as-
cende in montem et morere. Ador-
tuus est iheremias et tot prophete mortui sunt

et mortuorum dea qz nō eorū s; p eos
illi⁹ erant qui extēdit celū sicut pel-
lem .manent vsq; ad posteritatem
nostrā .Ecce apl's solutus de hac vi-
ta q dicit dissolui et esse cū xpo mltō
mgs eē optimū .viuit nūc cū xpo fi-
cut illi pphē omnes viuūt cū xpo:
Sed p qd nob dispēsa' id qd legim⁹ .
Per id qd moriturū erat .p os p lin-
guam dentes manus .Diā ista qb⁹
opat⁹ ē apl's totū qd legi⁹ corporis
officia sūt .s; iubēte aiā cui iubebat d
us ppterea extensum ē celū sicut pel-
lis . Nos s; celo tāq; s; pelle diuina
rū scpturarū legi⁹ mō cū tenditur .
Etenī postea celū plicabitur vt lib.
nō frustra frēs h; vt pellis .ibi vt lib
figurarū .Ibi qddā nob ē qd ad scp-
turā dinam attinz et tēdit sicut pell
et tenditur sermo mortuorū . Ergo
ideo tenditur sicut pell et mltō ma-
mag; tēditur qz illi mortui sūt . Nā p⁹
mortē pl⁹ innotuerūt pphē et apli
nō erāt tā noti cū viuerēt . Prophe-
tas viuos sola iudea habuit . mortu-
os oēs gentes . Cū enī viuerēt non
dū erat extensa pell . nō dū erat extē-
sum celū vt tegēt orbē terrarū . Et ex-
tēdit q celū sicut pellē . **Q**ui pteg
aqs supiora eius Et h; legi⁹ . et ad lit-
terā bene intelligitur . Qū enī iussit
vt fierz firmamētū inter aqs et aqs
scm ē . vt sint aque inferiores que p-
fūdunt terras et sint aque supiores
remote ab aspectibus tñ fidei con-
mendate . Et aque inquit que sup ce-
los sūt laudēt nomē dñi . qm ipe dixit
et scā sunt ipse mādauit et creata sūt .
Ergo explicat⁹ ē sensus ad lrāz pte-
git enī i aqs supiora ei⁹ . Quid ad fi-
gurā . Qm in figura accepim⁹ pellē
scpturā scāz et auctoritatē dñi vbi
dispensatā nobis per mortales qb⁹
mortuis eiusdē dispensationis fa-

ma extenditur . Scdm h; quō ptegit
in aquis supiora eius . Cuius su-
periora . Celi . Et quid celum . Sāc-
ta scriptura Que sunt supiora sac-
te scripture . Quid inuenim⁹ in scp-
turis sanctis superius . paulū inter-
roga . Supereminētiorē inquit viā
vobis demonstro . Quam dicit sup-
eminētiorē viam . Si linguis ho-
minū loquar et angelorū caritatem
autem non habeam factus sum ve-
lut eramētū sonans aut cymbalum
tinniens . Si ergo nichil superemi-
nentius in scriptura sancta inueniri
potest q caritas supiora celi quō
in aquis ptegūtur h; supiora scp-
ture precepta caritat; sunt . Audi q
admodū . Caritas inquit dei diffusa
est in cordib⁹ nrīs . per spiritū scm q
datus est nobis . Jam nomine diffu-
sionis itellige aquas in caritate spi-
ritus sancti . Hec sunt aque de qui-
bus dicitur in quadā scriptura . Et i
plateis tuis discurrant aque tue . ne
mo alienus cōmunicet tibi . Alieni e-
nim sunt ōnes a via veritat; siue pa-
gani siue iudei siue heretici et mali q
qz cristiani . Habere multi dona pos-
sunt . caritatem non possunt . Hoc
ipsum quale donum est . vt non loq-
mur de donis alijs foris . que dona
habēt omnes homines . qui facit so-
lem suum oriri super bonos et ma-
los . Dona dei sunt et non tm bonis
et malis cōmunia . sed etiam bestijs
et pecoribus ipsum esse viuere vidē
sentire audire et ceteris fungi sensu
um muneribus dona dei sunt . Sed
videte cū qlib⁹ z q mltis coia . z cū e-
is qz nō imitari . Ipz īgeniū acutū
hnt z pessimi hoies sollertē artium
īdustriā hnt et turpissimi scenici dici-
as habent z latrones cōiugia filios
Multi mali habent pulchrā dōa dei

29
Dīa nemi negat. s; vide cū q̄b⁹ coīa
Respice ad munēa ipi⁹ ecciē. mun⁹
sacramētōrū in baptismo in eucha
ristia in ceteris scis sacramēt⁹ Qua
le mun⁹ est. Hoc mun⁹ adept⁹ est
et simō mag⁹. Prophecia q̄le mun⁹
est. Prophetavit et saul mal⁹ rex ⁊
tūc pphetavit cū dauid sc̄m p̄leq̄rē.
Intēdite nō dixi cū persecut⁹ fuiss;.
Fortassis enī eo psecuto penitentiā
gessit et dign⁹ fuit spiritu pphetādi
Nō psecut⁹ nez psecutur⁹. s; p̄leq̄s
pphetavit. Adit ad p̄phēdēdū da
uid mīstr os suos dauid vō eo tem
pore it pphetas erat. vbi erat ⁊ sc̄s
samuel Inplet⁹ s; spū p̄phēcie q̄ mī
fī s; ⁊ p̄phauerūt S; forte bono illi
aiō venerūt. v̄l ob necessitatē officij
sui v̄l nō facturi qd iūsum est. Ad
fit p̄ alios hoc et in eis sc̄m ē. et eo ⁊
h̄ mō aīm inc̄ptem. Cū illi tardarēt
venit ille furēs anhelās cedē sangui
nē fitiēs innocētis sc̄i cui ecīā igrat⁹
erat ⁊ ip̄e iplet⁹ ē spū p̄phēdi et p
phetavit Nō q̄ se iactēt q̄ forte fine
carīte habuerūt h̄ mun⁹ dei sc̄m ficut
sc̄m baptismū. s; videāt q̄le ratioēz
habitura sunt cū deo qui sc̄is non sc̄e
vtuntur. Ex hys erūt q̄ dicturi sunt
in nomīe tuo p̄phavi. Nō illi dice
mētīm s; dicetur nō noui vos rece
dite a me q̄ opami inq̄tatē. qz n̄ habe
am oēz p̄phēciā caritatē aut nō ha
beam nichil sum. Prophetavit ⁊ sa
ul. s; operabatur inq̄tatē Quis aut
opatur inq̄tatē nisi q̄ non habuerit
caritatem. Plenitudo enī leg⁹ cari
tas Ergo p̄teg⁹ in aq̄s sup̄iora eius
Quid dixit. In om̄ibus sc̄pturis sup
eminētissimā viā eminētissimū locū
caritas optinet. Nō ad eā aspirent
nisi boni hāc nobiscū nō cōmunicāt
mali. Possunt coīcae baptismū. pos
sunt cōmunicare cetera sacramēta.

possunt cōmunicare orationē. pos
sunt cōmunicare ist os parietes ⁊ it
tā cōiūctionē. caritatē nobiscū non
cōmunicāt Ip̄se est enī fons p̄p̄ius
bonorū. p̄p̄i⁹ sanctorū de quo dici
tur nemo alien⁹ cōmunicz tibi Qui
sunt alieni. Omnes qui audiūt non
noui vos. Si enī non cognoscūtur
vtiqz alieni sunt quib⁹ dicitur nō no
ui vos Superminēs enim via carita
tis tenz eos. qui p̄p̄rie pertinent
ad regnū celozū Ergo p̄ceptū ca
ritatis super celos super omnes li
bros Ei enim subdūtur libri ei mili
tāt oēs ligue s̄actorū. ei omnis mo
tus dispensatorū dei et animi et cor
poris Supereminens est enim via
⁊ merito p̄teg⁹ in aquis sup̄iora
celi quia nichil inuenis em̄rentius
caritate in diuinis libris. S; adhuc
evidentius audi quid aqua sit Dixi
mus enim qz caritas dei diffusa sit i
cordibus nostris per spiritum sanc
tum qui datus est nobis. diximus e
ciam in plateis discurrant aque tue
et ait michi aliquis. non ibi expresse
dictum est vtrū caritatem intellige
re debeam Quid si alius aliud aliqd
intelligat. Tantū memēto quod a
it ap̄ls. caritas dei diffusa ē in cordi
bus nostris. Vnde. Per sp̄m sc̄m q̄
dat⁹ est nobis Audiam⁹ dominum
m̄grm ap̄lorū. si q̄s fitit veniat et bi
bat Dicat adhuc. qui credit in me flu
mina aque viue fluūt de vētre eius.
Quid est hoc exponit euangelista h̄
autē dicebat inq̄t de spū q̄ acceptu
ri erāt credentes in eum. Spūs enī
nōdū eāt dat⁹. qz ihs nōdū erat glo
rificatus Ergo fratres si p̄ptēa spūs
nōdū eāt dat⁹ qz ihs nōdū eāt glifi
cat⁹. gl̄ificato ihu ⁊ ascēdēte icelos
missus ē spūs sc̄s. ⁊ caritate iplet⁹ s;
ap̄li diffusa ē i cordib⁹ eoz p̄sp̄m sc̄m

qui datus est nobis quia superiora
celi aquis ptegitur. Et bñ qz dñs in
celos ascendit vt superior esset celis
et inde mitteret caritatē. Nō enī sic
deus ptegit. vt qñ sustentetur ab e
o qñ ptegit. Sbleuat qñ ptegit nō
onerat. Ita ergo celum aquis pro
tegit vt magis illo dño spū sbleue
tur. Qui sbleuat sursum est qd sble
uatur infra est. Illud suspēdit h̄ pen
det. Si ergo illd suspēdit h̄ pēdet au
di qz h̄ celū scpturarū ex caritate pē
det. Duo s̄ nēpe illa notissima pcep
ta dilectionis. in hīs duob⁹ pceptis
tota lex pēdet et pphē. Qui ptegit
in aquis superiora eius. **Q**ui po
nit nubes ascēsu eius. Accipitur et h̄
bñ ad lrāz. dñs visibiliter ascēdit in ce
lū. Quō posite sunt nubes ascēsus ce
li. Hec cum dixisset. nubes suscepit
eū. H̄ habes itē de resurrectione nr̄a
p̄dcm̄. et mortui iqt in xpō resurgēt
p̄imi. deinde nos qui viuim⁹ filī cū
illis rapiemur in nubib⁹ obuiā xpō
in aera atqz ita sp̄ cum domino eri⁹.
H̄ habes nubes ascēsu celi ostēdā et
nubes ascēsum celi h̄ id ē dīnarum
scripturarū. Quid ē h̄ frēs? Utinā
me dñs deus meus int̄ illas. quales
cūqz nubes numerare dignetur. vi
derit qz nebulosa nubes s̄m. oēs ta
mē p̄dicatores vbi v̄itat⁹ nubes ac
cipite. Quicūqz ḡ ifirmi non pnt as
cēdē in h̄ celū id ē ad itellc̄m scptura
rū per nubes ascēdāt. Forte enī et
mō satis fit vobis. si aliqd agi⁹. Si
labor sudorqz nr̄ nō est infr̄cūosus.
ascenditis in celū scpturarū diuina
rū. h̄ est itellc̄m earū per predica
onē nr̄az. Qm̄ altū erat celū in psal
mo isto? Nemo enim v̄m videbat
quid esset in figura. Extēdit celū sicut
pellem. qui ptegit in aquis supiora
eius. H̄ ocipim qd dcm̄ est qui ponit

nubes ascēsu eius. ecce iam itellec
tum est quātū dñs donauit p̄dicati
bus nobis. Nō enī nubes d̄ suo mu
nē pluūt. vos intelligēdo ascendite
in itellcū ipō sc̄ificate. ne sit⁹ qñ il
la vinea d̄ qd apd pphaz. mādabo
nubibus meis ne pluāt super eam.
Accusabatur enī qdā vinea qz p vua
spinas dederat nō reddiderat dig
nā grāciam dulci pluuiē. Qui enī bo
na audit et mala opatur. dulci plu
uia cōpluitur et spinas generat. Nō
est vt suspicemur frēs de aliq̄ trena
et ista visibili vinea dñm locutū. Nā
qz ibi ne s̄b obscuritate sermois late
ret excusatio iniquitat⁹; ipse domi⁹
per ipsum pphaz exposuit cui vine
e loqueretur. et de qua vinea ista di
cerz. Vineā iquit dñi sabaoth dom⁹
isrl̄ est. Quid vagantur o iniqui cor
da v̄ra per. mōtes et colles vinitoz.
Nō ui inqt de q̄ vinea loqr̄. noui vbi
querebā vuam et inveni spinas. Sū
causa aliud atqz aliud suspicamī et o
pinamini. nolētes intelligē vt bene
agatis. Nā et h̄ scptū est. noluit intel
ligere vt bene agēt. Tollite oēs sus
picationes vestras de medio. vine
a dñi sabaoth dom⁹ isrl̄. et hō iuda
nouellū dīlc̄m. Dilectum cū planta
tum est: dampnatum cū spinas cre
auit. Ergo frēs forte vinea fuit do⁹
isrl̄ et nos non sum⁹ vinea? Cū ti
more audiam⁹ qd iudeis dictū vide
mus. Videte quō apl̄s terreat raōs
insertos de ramis fractis. et in ra
mis fractis cōmēdet timendā seue
ritatem in ramis insertis cōmēd⁹ a
mādā bonitatem. Noli eē infr̄cūos⁹
ī boitate ne stēil⁹ sentias seueitatē s̄
nō sum vit⁹ dic⁹ in vbi ē dñi vox ego
sum vit⁹ vos est⁹ sarmēta pater me
us agricola. Vbi est vox apl̄i: quis
plātat vineā. et de fr̄cū ei⁹ nō p̄cipit

30
Vinea ergo es o eccā. et habes agri
colā deū. Neō g̃ agricola hō cōpluit
vineā suā. Frēs ergo dīlctīssīmī visce
ra eccle. pignora eccle. filij m̃ris ce
lestis audite cū tēp̃ est. **M**inat̃ ē
de⁹ illi vinee atrocissima p̃miātione
mādabo nubib⁹ meis inq̃t ne pluāt
sup̃ eā. et factū est. Venerūt aplī ad
iudeos. respuerūt eos et dixerūt illi
ad vos misī eram⁹ s; quia reppulī
tis verbū dei inuis ad gentes. Vide
tis quō in eodē spū dei illo iubete in
trinsecus q̃ habitat in cordib⁹ ip̃oz.
mādatū sit nubib⁹ dei ne cōpluerēt
vineam q̃ cū expectaretur vt facerz
vūā fecit ipinas. Ideo et nubes fe
cit ascēsus e⁹ et celū tetēdit sicut pellē.
Non est qd̃ q̃ramini auctoritas sc̃p
turarū extēsa est sup̃ orbē terrarū
nubes non desit. **P**redicatur ṽbū ṽi
tatis exponūtur ōnia q̃ obscura sūt
vt corda ñra per nubes ascendāt. Vi
dete quō credatis. videte qd̃ suscipi
atis. post predicatorē veniet iudex
et p⁹ disp̃satorē veiet exactor. Qui
ponit nubē ascensū eius. **Q**ui ābu
lat sup̃ pennas ventorū. Hoc iā pe
riculosū est accipere ad l̃rā. Aut que
sunt penne ventorū aut vere quō in
pictura facturi nobis sum⁹ ventos
volantes. et alas habentes. **V**ent⁹
non est fratres ñ q̃ sentim⁹ motus
quidā et q̃si fluct⁹ aeris ipellēs quod
p̃t p̃ virib⁹. **Q**ue p̃ene ṽetorū sunt.
S; et q̃ ale dei. Et tñ dcm̃ ē s̃b ūbra a
larū tuarū spabūt. **C**onem⁹ g̃ et hoc
accipe ad l̃rā. veluti p̃pe scm̃ i crea
tūa ista. **V**elocitatem ṽbi fortasse cō
mēdat sc̃ptura. de q̃ velocitate iam
p̃dē in alio psalmo locuti su⁹ vbi sc̃p
tū evs; in velocitatē currit ṽbū ei⁹
qz nichil ṽetis veloci⁹ norūt hoīes.
Quō illa facilitas cōmēdaba⁹ i pel
le nichil enī facili⁹ ab homiē q̃ pellis

extēditur sic et hic insinuās deū p̃ ṽ
bū eius ṽbiq; p̃ntē velocitate mot⁹
nichil deserē. qz tu nō. nouēas aliqd̃
ṽeto veloci⁹. ābulat inq̃t sup̃ p̃enas
ṽetorū idē velocitas ei⁹ sup̃at velo
citātē ṽetorū vt p̃ p̃enas ventorū in
telligas velocitatē ṽetorū. et ṽbū de
i intelligas veloci⁹ ōnib⁹ ṽetis et sic
in p̃ma facie cōfidēationis pulsem⁹
ad aliqd̃ interius et figurate aliquid
nobis indicēt iste l̃rē. **V**etos q̃dem
intelligimus in figura nō absurde a
nimas non quia ṽetus est aiā s; qz i
uisibilis est ṽetus. Quis res corporea
corpa ipellens tamē quia humani o
culi aciem fugit. est aut̃ anima inui
sibilis. **P**pterea bene intelligim⁹ aiās
ventos. **I**nde est qd̃ et deus insufflas
se dicitur sp̃m vite formato homini
et sc̃s homo in animā viuētē. **E**rgo
venti anime in allegoria non absur
de accipiūtur. **V**idete aut̃ ne putetis
nominata allegoria pantomimi ali
quid me dixisse. **N**ā qdā ṽba qm̃ ver
ba sunt et ex lingua p̃cedūt cōmūia
nobis sunt. etiā cū rebus ludicris et
non honestis. **T**amen locū suū ha
bēt ista ṽba in eccia et locū suū in sce
na. **N**ō enī ego dixi qd̃ apl̃s nō dixit
cū de duob⁹ filiis abrahe dicēt. que
sunt inq̃t i allegoria. **A**llegoria dicitur
cū aliqd̃ aliud vidē⁹ sonare in ṽb. et ali
ud in intellcū significari. **Q**uō d̃ ag
n⁹ x̃ps: nūqd̃ pecus. **L**eo x̃ps. nūqd̃
bestia. **P**etra x̃p̃rist⁹ nūqd̃ duricia.
Mōs x̃ps nūqd̃ tuor̃ t̃re. **E**t sic mlt̃
ta alia vidē⁹ sonare aliud significare
et vocatur allegoria. **N**am qui pu
tat me de theatro dixisse allegoriam
putat et dñm d̃ āphiteatro dixisse pa
bolā. **V**ide qd̃ sciat citas vbi habun
dāt spectacula i agro securi⁹ loqrer.
Quid sit enī allegoria nō ibi forte di
dicissent hoīes. nisi in scripturis dei

Ergo q̄ dicimus allegoriam figurā
esse. sacramētum figuratum allego-
ria est. Et q̄d hic accipim⁹ ascendit su-
per pennas ventorū Dixim⁹ bñ ac-
cipi figurate ventos aiās. Pēne vē-
torū pēne aiārū que sunt. nisi a q̄b⁹
sursū attollūtur. Pēne ergo aiā-
rum virtutes bōa opera. Recta fac-
ta in duab⁹ alis habent oēs pennas.
Omnia enī p̄cepta in duob⁹ p̄ceptis
sunt. Quisquis dilexerit deū et proxi-
mū. animam habet pēnatā liberis
alis scō amore volātē ad dñm. Qui
cūq; implicatur aōre carnali viscū ha-
bet in pennis. Nā si anima nō habet
alas et pēnas. vñ ille gemens in tri-
bulationib⁹ dicit. quis dabit michi
pennas sicut colūbe. Et sequitur et
volabo et requiescam. Item alio lo-
co quo ibo a spiritu tuo et quo a fa-
cie tua fugiam. Si ascendero in ce-
lū tu ibi es: si descendero ad infernū
ades. si accepero pēnas meas sicut
columba et volabo in extremis ma-
ris. Tāq; dicet sic possū fugere a fa-
cie ire tue. si accepero pēnas vt co-
lūba. et volauero in extrema maris.
In extrema maris volare est spem
iam. pretendere in finem seculi. quō
ille qui ait hoc labor est ante me do-
nec introeam in scūariū dei et intelli-
gam in nouissima. Et quō venit in ex-
trema maris eciam acceptis pēnis.
Eteī illuc iqt ma⁹ tua dducz me et p-
ducz me dextēa tua. Nā et cū pēnis
meis casura sum nisi tu deducas. Er-
go alas habent bonas et liberas et
nullo visco obligatas aiē bene ope-
rātes p̄cepta dei. habētes caritatē d-
p̄sciā pura et fide nō ficta. Sed q̄tū
uis sint predite vtutib⁹ caritatis q̄d
ad illā dilectioē dei qua sunt dilecte
eciā cū visco eēnt implicate. Maior
ergo in nos dilectio dei q̄ nrā in illū

Mrā dilectio pēne nostre sunt sed il-
la ābulat sup pennas vētorū. Jā dice-
bat quib⁹ dā apls. flecto genua mea
p vob ad p̄z vt dat vob scōz iteri-
orem hoiez habitare xpm p fidem i
cordib⁹ vris in caritate radicati et fū-
dati. Jam dat illis caritatē de⁹ iā dat
illis alas et pēnas. vt possitis ique
p̄prehendere q̄ sit latitudo lōgitudo.
altitudo et pfūdū. Fortassis crucē
dñi significat. Erat enī latitudo in q̄
porrecte sunt man⁹ lōgitudo a ter-
ra surgēs. in q̄ erat corp⁹ ifixū altitu-
do ab illo diuexo ligno sursū q̄d emi-
net. pfūdū vbi fixa erat crux et ibi o-
nis spes vite nrē. Latitudo enī ē in
bois opib⁹ lōgitudo i p̄seuerādo vs-
q; i finē. Altitudo p̄pter sursū cor-
vt oīa bona opa nrā i q̄b⁹ p̄seuera-
vsq; i finē. hñtes latitudiez q̄ bñ opa
m⁹. et lōgitudiez q̄ p̄seueram⁹ vsq; in
finē n̄ faciam⁹ aliqd nisi spe celestiu
pmiorū. Jpā ē enī altitudo nō h̄ q̄rē
incedē s; sursū. ne dica⁹ nob. amē
dico vob p̄ceperūt incedē suā. Pro-
fūdū aut q̄d dixi vbi fixa erat ps cru-
cē et nō videbatur. idē resurgebāt q̄
nō videbātur. Quid ē q̄d occultū ē
et nō publicū i ecciā. Sacmētū bap-
tismi sacmētū eucharistie. Opā at
nrā bōa vidēt et pagāi sacmeta vōo
occultātur ill. s; ab hñs q̄ vidēt sur-
gūt ad illā q̄ nō vidēt. sicut a pfūdo
crucis q̄d in terra figitur surgit to-
ta crux q̄ apparz et cernitur. Et quid
postea. Cū h̄ dixisset apls adiecit sci-
re etiā supeminētē sciām caritatē xpi
cū iā dictū fuiss; i caritate radicati et
fūdati. Amatis enī xpristum et ideo
in cruce opamini. Sed nūqd amatis
q̄tum vos ille amauit. Amādo aut
q̄tumcumq; amatis. volatis ad ip-
sum vt cognoscatis quemadmo-
dum ipse vos amauerit. Hoc est

ut sciatis supeminētiā caritatis xpī
Amatis enī vos q̄tum potestis: et vo
latis q̄tum potestis: sed ille ābulat su
per pennas vētorū. Qui ābulat sup
pēnas vētorū. **Q**ui facit angelos
suos spiritus et ministros suos ignem
flagrantem. Et h̄ quis nō videamus
apparitione āgelorū. abscondi
ta est enī ab oculis nostris: et est in q̄
dā republica magna īperatoris dei
tamē esse āgelos nouim⁹ ex fide. et
m̄ltis apparuisse scriptū legim⁹: et te
nemus nec inde dubitare fas nobis
est. Spiritus autē angeli sūt et cum
spūs sunt nō sunt angeli cū mittun
tur fiunt āgeli. Angel⁹ enī officij no
men est non nature. Queris nomē
ei⁹ nature spūs ē: queris officiū an
gel⁹ ē. Ex eo qd̄ ē spūs ē: ex eo qd̄ a
git angelus ē. Vide illud in homine
Nōmē nature homo: officij miles
Nōmē nature vir: officij p̄co. Hō
em̄ fit p̄co. id ē qz hō erat fit p̄
co: nō qz erat p̄co fit hō. Sic q̄ qui
erāt iā spūs cōditi a creatore deo: fa
cit eos āgelos mittēdo eos nūciā
qd̄ iusserit. Et ignē flagrantē facit mi
nistros suos. Legim⁹ apparuisse ignē
in rubo: legimus etiā missū ignē
desup et inplēsse qd̄ p̄ceptū ē. Mi
nistrauit q̄ cū īpleret. cū esset in na
tura sua erat: cū egit qd̄ iussum ē mi
nisteriū īpleuit. Sic scdm̄ lr̄āz vide⁹
in creatura. Quid ē autē in ecclā figu
rate? Quō accipim⁹ qui facit ange
los suos spūs. et ministros suos ignē
flagrantē? Spūs spūales dicit. Be
ne facit āgelos suos spūales: id est
nūcios vbi sui. Spūales em̄ oīa iu
dicat: ipse autē a nemine diiudicatur
Vide spūalē scm̄ āgelū dei. nō potui
inquit vobis loqui q̄i spūalib⁹: s̄ q̄i
carnalib⁹. De spūali quadā effectiōe
missus est ad carnales tāq̄ āgel⁹ de

31
celo ad terrā. Quō dicit et ministros
suos ignem flagrantem: nisi quō di
cit spiritu feruentes. Sic enī feruens
spiritu ignis ardēs est. omnis mi
nister dei. Nōne ardebat stephanus
Quo igne ardebat? Et quis ille ignis
erat quādo lapidabatur et pro eis a
quibus lapidabatur rogabat. Cum
audis ignis est minister dei. incen
dium illū putas? Incēdat ex eo qd̄ āge
lus est. Vide illud in homine. Nōmē
nature homo. officij miles. Nōmē
nature vir. officij p̄co. Hōmo er
go fit licet p̄co. Sed fenū tuum id
est carnalia omnia desideria tua cu
rat minister dei. predicans verbum
dei. Audi illum. sic nos existimet ho
mo ut ministros xp̄isti et dispensa
tores ministeriorū dei. Quomō au
tē ardebat cum diceret os nostrum
patet ad uos o chorinthij. cor nr̄m
dilatum est. Ardebat et flagrabat cari
tate. et ibat in eos ut incēderet. Hūc
ignem se missurum domin⁹ in terrā
dicebat cum ait ignē veni mittere in
terram. Quomō. gladiū sic ignē. Bla
dius diuidit affectū carnalem ignis
assumit. Totum in verbo dei intelli
ge totū in spū dei cognosce. Incipis
feruere caritate p̄ verbū qd̄ audis et
vide quid in te fecerit ignis minister
dei. Qui facit angelos suos spūs et
ministros suos ignē flagrantē. **F**un
dauit trā sup firmitatē ei⁹ nō īclīabit
ī scm̄ sc̄li. De trā ista h̄ accipe nescio
vtrū habeat vllū exitū vtrū rē dicat
nō īclīabit ī scm̄ sc̄li. de q̄ dcm̄ ē celū
et trā trāfient. Laborat hic si ad lr̄am
q̄ras accipere. Nā q̄ ait fūdauit trā s̄
firmitatē ei⁹ fortasse qd̄ ē firmitas
occulta nobis que cōtinz terrā. et h̄
dixit et fūdauit. Sup qd̄ firmavit: s̄
firmitatē ipi⁹ tre q̄ ei supposuit ut p̄
tinēt q̄ latet forte ocul⁹ tuis. Sit ista

occulta in creatura: nō de obscuri-
tate creature creator latebit. Que
possum⁹ videam⁹: ex hīs q̄ videm⁹
illū laudem⁹ ⁊ amem⁹. Cōuertam⁹
nos ad q̄rendū aliq̄d h̄ in figura po-
sitū. Firmabo terrā itelligo ecclesiā
Dm̄ ē terra ⁊ plenitudo ei⁹. Intelli-
go eccām trām: ip̄a ē trā fitiēs. ip̄sa
est que dicit in psalmis vna enī dicit
ex oib⁹: aīa mea ficut terra sine aq̄
tibi. Sicut sine aq̄ tibi quid ē. Sine
aqua fitiens. Sic fitit aīa mea ad te
tāq̄ terra sine aq̄. Nisi enī fitiat: nō
r̄ce irrigabit⁹. Ne ebr̄ie pluuia dilu-
uū ē: fitiat oportet. bti enī qui esuri-
ūt ⁊ sitiūt iusticiā: ⁊ dicat. aīa mea
tāq̄ trā sine aq̄ tibi: q̄ dicit alibi. fiti-
uit aīa mea ad deū viuū. Terrā ergo
intelligo eccā. Que ē firmitas eius
sup quā fūdata ē. nisi fūdatum
ei⁹. An incōgrue intelligim⁹ firmi-
tatē sup quā fūdata ē trā fūdamen-
tum ubi cōstituta ē eccā. Qd̄ ē illud
fūdatū. Fūdatū iquit ne-
mo potest ponē p̄ter q̄ qd̄ positum
est: qd̄ ē xp̄c̄ ih̄c̄. Ibiq̄ firmati sum⁹
merito q̄ ibi firmati. nō inclinabi-
mur in seculū sc̄li. Nichil enī firmi⁹
isto fūdamēto. Infirm⁹ tu eras: s̄
firmū fūdatū te portat. In te
firm⁹ esse non poteras: firm⁹ eris
semp. si ab illo firmo fūdamēto nō
recedas. Nō inclinabitur in seculū
seculi Ip̄a est p̄destinata colūpna: ⁊
firmamentū veritatis. **A**bissus
ficut vestimentū amictus ip̄i⁹: sup
montes stabunt aque: ab increpa-
tiōe tua fugient: a voce tonitruī tui
formidabūt. Ascēdunt mōtes ⁊ des-
cendūt campi: in locū quē fundasti
eis. Terminū posuisti quē nō trans-
gredient⁹: neq̄ reuertētur tegē trā
Qui emittis fontes in cōuallib⁹: in-
ter mediū mōciū p̄transibūt aq̄. Do-

tabūt oēs bestie agri: suscipiēt ona-
gri in fitim suā. Sup ea volatilia ce-
li inhabitabūt: de medio petrarum
dabūt vocē suā. Rigās montes de
superiorib⁹ suis: de fr̄cū op̄eꝝ tuo-
rū faciabit⁹ trā. Produces fenū iu-
mētis ⁊ herbā seruituti hōim: ut e-
ducas panē de trā: ⁊ vinū letificet
cor hōis: ut exhilaret faciē in oleo.
⁊ panis cor hōis cōfirmet. Satura-
būt ligna cāpi ⁊ cedri libani quas
plantauit: illic passerēs nidificabūt
Fulice dom⁹ dur ē eorū. Aliadūtis
extēsum celū. vltis intellcū ascēdē
et e⁹ video q̄tū altū sit: puto q̄ me-
cū p̄fideat caritas vr̄a. Nam ideo m̄
tos versus volui p̄nūciare: ut vide-
atis q̄ alte sint posita sac̄menta dei
ne fastidiam⁹ oblata. ne p̄mta vi-
lescāt: ut semp̄ q̄sita ⁊ si cū difficulta-
te cū maiori iocūditate inueniātur
Inter cetera tñ fr̄es q̄ possūt accipi
ad lrām nūqd̄ ⁊ hoc qd̄ dictū ē. illic
passerēs nidificabūt: fulice domus
dur ē eorū. Nūqd̄ dom⁹ fulice dur
est passerū. Aut dom⁹ fulice dur est
cedrorū. Et hoc enī ibi ē. ⁊ cedri liba-
ni q̄s plātauit illic passerēs nidifica-
būt: fulice dom⁹ dur ē eorū. Et qui-
dē latina locutione eorū cedrorū nō
possum⁹ intelligere: Cedri enī femi-
ni gnis sunt. Fulice itaq̄ dom⁹ quo-
mō ē dur passerū. Hoc enī i ista cre-
atura q̄ oculis nr̄is adiacet. intelli-
gi nllō pacto potest. Fulicas autē
aues esse marinas ul̄ stagnēses no-
uim⁹. Dom⁹ fulice fit nidus fulice
Quō ḡ dom⁹ fulice dur ē passerum
Quare qdā in reb⁹ visibilib⁹ q̄si ab-
surda miscet spūs sc̄us: nisi ut ex eo
qd̄ nō possum⁹ accipere ad lrām co-
gat nos ista spūaliter querē. Ergo
si ad celū intellcū ut dixi ad extētaꝝ
pellem vltis ascēdē. ⁊ nubes fa-

cit ascensionem eius. nubes ista q̄ vo-
bis loquit̄ iualida est hodie ad omni-
a ista exponēda Date veniā & si n̄ vrē
mee certe ifirmitati Quiditatē q̄dem
vestram tātam video. vt sp̄ pati sitis
audire. s̄ due res s̄ q̄ ratio nō con-
tempnēda est. Nā & ifirmitas corpo-
ris nostri cōsiderāda est. & ip̄az rerū
q̄ exponūtur memoria iterim q̄ audis-
tis cogitate Quid dixi? Que mandu-
castis ruminare Sic em̄ eritis mūda
animalia & apta epulis dei. fructū at̄
vr̄m in opib⁹ vestris aduertite Valde
em̄ male dīgerit is q̄ bene audit & nō
bñ opatur q̄a dñs deus noster. nō de-
est pascere. Notū est om̄ibus q̄a d̄ pa-
ne quē accepimus & quē erogamus.
redditori sum⁹ rationē optime nouit
caritas vr̄a: Nō ei tacet nob̄ pagina
diuina. aut adulat nos deus: De ist o-
loco q̄ liberi sumus ad vos potestis
aduertere. & si forte ego minus liber
sum. vel oēs q̄ in h̄ loco vobis loquū-
tur si min⁹ liberi sumus. certe ip̄e ser-
mo dei neminē timet. Nos at̄ siue ti-
meam⁹ siue liberi sim⁹. eū cogim⁹ an-
nūciare q̄ neminē timet. h̄ vobis n̄ ho-
miēs sed deus prestitit. vt & p̄ timidos
liberz audiat: Excusatioēz in iudicio
dei nō habebitis. nisi vos in bñs ope-
rib⁹ exercuerit⁹ & eoz q̄ audist⁹ t̄q̄ plu-
vie fructū cōgruū dederitis. Fructus
cōgru⁹ opa bōa. Fruct⁹ cōgru⁹ since-
ra dilectio nō solū fr̄is sed & iimici:
Supplicē nllm sp̄nas & cui dare non
potes qd̄ pecierit. n̄ eū sp̄nas. Si po-
tes daē da. si n̄ potes affabilē te p̄sta.
Oroāt d̄s it⁹ bōitatē. vbi n̄ iuenit fa-
cultatē. Nō dicat n̄ h̄eo. Caritas nō
de saccello erogat⁹. q̄a quicquid dici-
mus et quicquid diximus & quicquid
dicē potuerimus vel nos. vel p⁹ nos
vel q̄ añ nos finē nō hñt nisi caritatē.
q̄a finis p̄cepti caritas est de corde

puro & cōsciētia bōa. & fide nō ficta:
Interrogate quādo rogatis deū cor-
da vestra. videte quomō trāsmittat⁹
versum istum. dimitte nobis debita
nostra sicut & nos dimittim⁹ debitori-
bus nostris. Nō eris orās. nisi ista di-
cas Si alia dicas nō te exaudit ille. q̄a
nō ip̄az tibi dictauit iuris perit⁹ quem
misit. Necesse est ergo vt & qñ verba
nostra dicim⁹ in orōne secūdū ipsam
dicam⁹. & qñ ipsa vba dicim⁹ bñ itelli-
gamus qd̄ dicimus. q̄a māifestam il-
lam deus esse voluit Si ergo nō ora-
ueritis sp̄e nō hēbit⁹. si aliter q̄ m̄gr̄
docuit orauerit⁹. n̄ exaudiem⁹. aut si i
orōne mētiti fueritis nō ipetrabitis.
Ergo & orādū & vere dicēdū ē & sic o-
rādū ē quō ille docuit. Velis nolis co-
tidie dicturus es. dimitte nobis debi-
ta nr̄a sicut & nos dimittim⁹ debitori-
bus nostris: Vis securus dicere. fac
quod dicis:

ExPLICIT sermo primus Incipit se-
cūd⁹ de eodem:

Scio q̄a debitoēs nos tenetis
nō necessitate s̄ qd̄ ē vehemē-
ti⁹ caritate Debem⁹ at̄ h̄ p̄mo dñō dō
nr̄o q̄ bitas & i vob̄ exigit ista de nob̄.
dein dñō et p̄ri p̄nti et iubēti et orāti
p̄ me. dein vr̄e violentie q̄ extorq̄tis
eciā ifirmis virib⁹ nostris. Tñ q̄ntum
dñs doāt q̄ & ip̄as vires vob̄ oratib⁹
doāre dignat⁹. qm̄ psalmi p̄mas hui⁹
ptes die iā nup̄ p̄cedēte tractauimus
eciā sequētia suscipiēda sunt. & illo ad-
iuuāte in cui⁹ noīe cepim⁹ termināda
sunt. Cōmēdaueram⁹ aut caritati ves-
tre qui affuistis totū istum psalmū
figuratis misterijs esse contextum:
Vnde quod difficilius queritur solet
dulci⁹ iueiri. Ne putet⁹ ista vob̄ obscu-
ritate s̄tracta. s̄ difficultate credita.
ad h̄ qd̄ sepe iā dixim⁹. vt det⁹ petenti

bus inueniatur a querētib⁹. intretur a
pulsantibus: Sed opus est nobis ali
quāto maiore et filētio vestro et paciē
tia vestra. ut pauca que dicturi sum⁹
nō p strepitū tempus amplius occu
pēt. Pauca em̄ nos dicere tēpis cogit
āgustia. qđ nouit et caritas v̄ra debe
re nos exequiis fidelis corporis sollemp
ne obsequiū: Ecce iam q̄ dicta sunt re
petere et rursus exponē nō cogamur
sed si defuerūt aliq̄ qui nō audierunt
q̄ nō deessent. pdest aut̄ illis fortasse
q̄ audiūt modo quod nō audierūt q̄a
defuerūt ut et ipsi discāt adesse Lega
mus q̄ cursum: **B**enedic anima me
ad dñm **D**im nostrū anima dicat. vna
facta in xp̄ist o **D**ñe de⁹ me⁹ mag
nificat⁹ es nimis. **D**ñ magnificat⁹ es
nimis: **C**ōfessionem et decorem in
ouisti **C**ōfitemi ut decorem. ut indu
at vos: **C**ircūamictus lucem sicut
vestimētum: Circūamictus eccl̄am
suā. q̄a ipsa facta est lux in illo. q̄ prius
erat tenebre in se dicēte apostolo **S**u
istis aliquādo tenebre nūc aut̄ lux i do
miō: **E**xtēdēs celum sicut pellem:
Vel tam facile sicut tu pellem. si tam
facile sit tēp ad litterā accipias. v̄l auc
toritatē scripturay itelligam⁹ disten
tam. p totū mūdū noie pellis. q̄a mor
talitas i pelle significatur **D**ispēsata ē
āt nobis ois auctoritas scripturarū
diuinay p hoīes mortales. q̄z iā mor
tuorū fama distēditur **Q**ui ptegis i
aqs supiora ei⁹ **E** supiora: celi **Q**uid
ē celū: **S**igurate dūtāt dixim⁹ scrip
turā diuinā **Q**ue supiora: **S**cripture
diuinē pceptū q̄ nichl ē emineti⁹ carita
te **Q**uare at̄ aqs cōpata est caritas:
Que caritas dei diffusa ē i cordib⁹ nr̄is
p sp̄m sc̄m q̄ dat⁹ ē nob⁹ **D**ñ aq̄ ip̄e sp̄s:
Que stabat ihs et clamabat. si q̄s sitit
ueiat ad me et bibat. q̄ credit i me flui
a q̄ p̄ne fluēt de pētre ei⁹: **D**ñ p̄bam⁹

q̄a de spū dictū ē: **D**icat ip̄e euāgelista
q̄ seq̄t⁹ et ait. **H**oc at̄ dicebat d̄ spū quē
accepturi erāt credētes in eū: **Q**ui
ābulat sup pēnas v̄torū. id ē sup vir
tutes aīay **Q**ue ē v̄t⁹ aīe: **I**p̄a caritas
Quō at̄ ille sup illā: **Q**ue maior est cari
tas dei in nobis q̄ n̄ra in deū: **Q**ui
facit āgelos suos spirit⁹ et mīstros sū
os ignē flagratē. id ē eos q̄ iā spirit⁹
sunt. q̄ spūales nō carnales sunt. fcit
āgelos mittēdo ut p̄dicēt ei⁹ euāgeli
um **E**t mīstros suos ignē flagratē
Nisi em̄ ardeat mīster p̄dicās nō ac
cēdit eū cui p̄dicat: **A**ūdauit terrā
sup firmamētū eius **F**irmauit eccl̄ay
sup firmamētū eccl̄e **Q**uid est firma
mētū eccl̄e. nisi fundamētum eccl̄e:
Quid ē fundamētū eccl̄e nisi de quo
dicit apl̄s. fundamētū nēo p̄t ponere
p̄ter q̄ qđ positū est. qđ ē xp̄s ihsus:
Et ideo tali fundamēto suffulta quid
meruit audire: **N**ō inclīabitur in se
culū seculi **F**irmauit terrā sup fir
mamētū ei⁹. id ē firmauit eccl̄am super
fundamētū xp̄m **N**utabit eccl̄a si nu
tauerit fundamētū: **S**ed vñ nutabit
xp̄s. q̄ anteq̄ veniret ad nos et carnē
susciperet. oia p ip̄m facta sunt. et fine
ip̄so factū est nichil. q̄ omnia cōtinet
maiestate et nos bōitate: **N**ō nutate
xp̄ist o. nō inclinabitur in sc̄m seculi.
vbi sunt q̄ dicūt perisse de mūdō eccl̄e
fiam. qñ nec inclinari potest: **S**ed vñ
cepit dñs asserere istā eccl̄ay. reuelare
icipe. oñdē. diffūdē: **D**ñ cepit h̄: **Q**uid
eāt p̄mo: **Q**ue firmauit trā sup firma
mētū ei⁹. nō inclīabitur i sc̄m seculi
Abyssus sicut vestimētū amictus
ip̄i **Q**ui⁹: **N**ūqđ forte dei: **S**ed iam
de amictu ei⁹ dicāt. circūamict⁹ lucē
sicut vestimētū **A**udio deū luce vesti
tū. et lux ipsa si volum⁹ nos sumus
Quid ē si volum⁹: **S**i iā tenebre n̄ su
m⁹ **E**rgo si d̄s luce vestit⁹ ē. c⁹ rursus

vestimētū ē abyssus? Abyssus em̄ dī
imēsa aq̄z copia. Dis aq̄. ois humida
natura atz s̄stācia circūq̄q̄ diffusa p
maria z flūia z ātra occulta. semel vno
noīe abyssus vocat. Ergo trā itelligi
m⁹ de q̄ dixit. firmavit trā sup firma
mētū ei⁹. n̄ icliābit in sc̄m sc̄i De illo
dictū credo. abyssus sicut vestimētū
amict⁹ ip̄i⁹. Terre em̄ q̄si vestimētū ē
aq̄. circūdās eā z cōtegēs eā. S; aliq̄n
i diluvio ita crevit h̄ vestis tre. vt oia
oio cooperiret. z trāscēdēt altissimos
mōtes. sicut scriptura testa⁹ cubit⁹ fer
me q̄ndecim. Fortasse ip̄m tēp⁹ signi
ficauit iste psalm⁹ cū dicet Abyssus si
cut vestimētū amict⁹ ip̄i⁹. **S**uper
mōtes stabūt aq̄. id ē vestimētū terre
qd ē abyssus ita crevit. vt eciā sup mō
tes aq̄ starēt. Legim⁹ h̄ vt dixi sc̄m i di
ludio. In loq̄bat⁹ pph̄a. narrabat nob
p̄terita. an pronuntiabat futūa. Sed
si narraet p̄terita. nō nobis dicet. sup
mōtes stabūt aq̄. s; sup mōtes stete
rūt aq̄. Preteritū em̄ tps p futuro so
lere pōi in scripturis ita puidēte spū
q̄ vētura sunt. q̄si iā facta sint solem⁹
legē. In ē q̄ illud in alio psalmo noui
m⁹ oēs. vbi tēp euāgelii recita⁹. Gode
rūt man⁹ meas z pedes meos. dinu
merauerūt oia ossa mea. sup vestimē
tū meū miserūt sortē. Dia q̄si iā facta
cōmemorātur. q̄ vtiq̄ adhuc vētura
cernebā⁹. S; q̄ntū p̄t n̄ra itelligentia.
q̄ntū at p̄t tāta occupatio. ā q̄n sic va
cat vt possim⁹ p certo dicē ita ē. Aliā
uertim⁹ sepe pph̄as p̄terito tpe vbo
rū dicē q̄ vētura sūt. figura at futuri di
cē p̄terita n̄ facile occurrit legētī. Nō
audeo dicē nō ē. s; certe studiosis ea
rū litteraz iduxeri qd q̄rāt. Si inuene
rūt. z ad nos attulerūt. ḡtulabim⁹ ado
lescētū studiis ociosoz occupati se
nes z ex eoz misterio z nos aliquid
discim⁹. Nō ei dedignabim⁹ q̄n xps d

ōib⁹ docet. Hoc ḡ dicit. Sup mōtes
stabūt aq̄. pph̄a curās futūa p̄dicē n̄
narraet p̄terita. p̄terea dixit. q̄a eccl̄az
futurā i diluvio p̄secutionū volebat i
telligi. Fuit ei tps aliq̄n. q̄ trā dei eccl̄e
fiā dei cooperuerāt aq̄ p̄sequētū. et
ita cooperuerāt vt nō apparerēt. nec
ip̄i magni q̄ sūt mōtes. Nō ei vbiq̄ fu
giebāt. quō nō min⁹ appebāt. Et for
tasse de illis aqs est vox illa. saluū me
fac d̄s. q̄niā intrauerūt aq̄ vsq̄ ad ani
mā meā. mariē aq̄ q̄ mare faciūt. p̄cel
lose. infructuose. Nō ei q̄cūq̄ trā co
operuerit aq̄ marina. fecūdauit eam
poci⁹ q̄ ad sterilitatē pducet. Erāt ei z
mōtes sub aqs q̄a sup mōtes stabūt
aq̄. p̄p̄i resistētes supauerūt auctori
tatē ōniū vbiq̄ fortiter euāgelizatiū
v̄bū dei. cooperuerāt eos aq̄. z sup il
los stabūt aq̄. Dicebāt p̄me. p̄me. z p̄
mebāt. extingue n̄ appareāt. Dicebāt
ista. z p̄ualebāt sup martires z fugie
bāt vbiq̄ xp̄iāi z fuga qdā occultabā
tur apli. Nō fuga occultabāt⁹ apli.
Nō sup mōtes stabūt aq̄. Erāt p̄tās
aq̄z magna. S; q̄diu. Audi qd sequitur
Ab increpatioe tua fugiet. Et hoc
factū ē fr̄es. ab increpatioe dei fugie
rūt aque. h̄ est a pressura mōtiū reces
serūt. In mōtes ip̄i extāt petr⁹ z pau
l⁹. Quō eminet. Qui an a p̄secutori
b⁹ p̄mebāt nūc ab impatorib⁹ venerā
tur. Fugierūt enim aq̄ ab increpatioe
dei. q̄a cor regū in manu dei. Deflexit
q̄ voluit. iussit p eos pacē dari xp̄iāis
emicuit z eminuīt auctoritas ap̄lica.
Nūm qd z quādo supra erāt aq̄. mon
tiū defecerat magnitudo. S; tū fr̄es
mei vt oēs viderēt eminetiā mōtiū.
p q̄s mōtes salus esset generi huma
no. quia leuavi oculos meos in mon
tes vnde veniet auxilium michi. ab in
crepatione dei fugierūt aque. **A**vo
ce tonitruī tui formidabūt. Nam quis
dd ij

nō terreatur a voce dei p aplos. voce
dei p scripturas p nubes ei⁹. Et o quie
uit mare. formidauerūt aq. nudati sūt
mōtes. iussit impator: S; qd iussisset
nisi de⁹ tonuisset. Q; voluit d's illi ius
serūt ⁊ scī ē Ergo null⁹ sibi hoīm ar
roget aliqd. formidauerūt aq. s; a vo
ce tonitru tui. Nā ecce cū voluit de⁹
fugerūt aq. ne pmerēt mōtes. Nūq; id
fieret ⁊ sub aq's firmi erāt mōtes:

Ascēdūt mōtes ⁊ descēdūt cāpi in
locū quē fundasti eis: Adhuc de aq's
loq̄tur. Nō hic mōtes accipiam⁹ q̄si ē
renos. neq; campos q̄si ē reōs. s; fluc
t⁹ tā magnos vt mōtib⁹ cōparēt⁹:

Fluctuauit aliqñ mare ⁊ fluct⁹ ei⁹ tēp
mōtes fuerūt. q mōtes illos aplos o
perirēt S; q̄d iū ascēdūt mōtes ⁊ des
cēdūt cāpi: Seuiērūt ⁊ placati sunt:

Cū seuiēbāt mōtes erāt. cū placati sūt
cāpi facti sunt. fundauit em̄ eis locū
Est quidā meat⁹ q̄si pfund⁹ loc⁹. q̄ re
cepta sunt qdāmō oīa seuiētia corda
mortalium Qm̄ multi mō ⁊ falsi ⁊ a
mari sunt. ⁊ tñ q̄et: Qm̄ mlti sunt qui
dulcescere nolūt: Qui sunt q̄ dulcescere
nolūt: Qui in xpm̄ adhuc credē nolūt

Et q̄uis multi sunt q̄ nō dū crediderūt
qd faciūt ecclē: Qd mōtes erāt aliquā
do mō cāpi sunt. tamē frēs mei ⁊ ma
licia mare ē Quae em̄ nō seuiūt mō.

q̄re nō insaniūt. q̄re nō dāt operam:
Si q̄dem si nō pnt euertere terrā nos
tram. certe cōtegere Quae nō: Audi:

Terminū posuisti quē nō trāsgre
diētur neq; reuertētur tegere terram
Quid q̄ q̄a iam fluct⁹ amarissimi mo
dū acceperūt. vt liceat nob talia ecia
libere p̄dicāe. q̄a terminū acceperunt
debitum. q̄a trāsgredi nō pnt ipositū
finē. neq; reuertēt⁹ tegē trām: Quid
fit in ipsa terra. q̄ opationes ibi sunt
quā mare nudauit: Et si ad ei⁹ orā te
nues fluct⁹ p̄strepūt. ⁊ si adhuc mur

murāt pagani. sonitum litōꝝ audio.
diluuiū nō phorresco Quid q̄: Quid
fit in terra: **Q**ui emittit fontes i cō
uallib⁹. Emittit inq̄t fontes i cōualli
b⁹. Cōualles nostis quid sint: Depres
sa loca terray. Nam collib⁹ ⁊ mōtib⁹
cōtraria figura opponūtur valles ⁊
cōualles Colles ⁊ mōtes tumores ē
ray sunt. valles at vel cōualles hūili
tates terray. Noli cōtempnē hūilita
tes. in fluit fontes. emittit fontes in
cōuallib⁹. Audi mōtē Dicit apl's. plus
illis oñib⁹ laboraui. Magnitudo que
dam cōmēdat. statim tñ vt pfluant
aq. cōuallē se fecit. Nō ego at. s; grā dī
mecū. Nō repugnat vt q̄ sunt mōtes
sint ⁊ cōualles. Sicut em̄ montes di
cūtur ppter spūalem magnitudinem
ita ⁊ cōualles ppter sui spirit⁹ hūilita
tem: Nō ego inq̄t. s; grā dei mecū:
Ergo cōuallis est. ⁊ grā dei fons est.
Qui emittit fontes in cōuallib⁹. dī spū
dicebatur qd modo p̄memoraui. si q̄s
fitit veniat ad me. q̄ credit in me fluit
aq̄ viue fluit de vētre eius: h̄ at diceb⁹
de spū quē accepturi erāt hū q̄ in eum
erāt credituri: Videam⁹ si cōuallē
sunt. vt emittātur fontes i cōuallib⁹
Audi pphetam Sup quē req̄escit sp̄s
me⁹. nisi sup humilē ⁊ q̄etum ⁊ tremē
tem verba mea: Quid est sup quē re
q̄escit spiritus me⁹: Sup hūilem ⁊ q̄
etum Quis hēbit fontē meū: Cōual
lis **I**nter mediū mōtiū p̄trāsibunt
aque. Huc vsq; a lectore p̄nūciatus ē
psalmus. huc vsq; caritati v̄rē suffici
at Hoc dicim⁹ ⁊ in noīe dei sermonē
termiābimus Quid ē int̄ mediū mō
tiū p̄trāsibūt aq̄: Audiuim⁹ qd sūt mō
tes. magni p̄dicatoēs v̄bi. sublimes ā
geli dei. q̄uis adhuc in carne mortali.
excelli nō sua v̄tute. sed illi⁹ grā Quā
tū at ad ipōs attriet cōuallē sūt. hūili
ter emittūt fontes: Et int̄ mediū mō

tium inq̃t p̃trāfibūt aq̃: Putem⁹ hoc
ita dictū. it̃ ap̃loꝝ mediū p̃trāfibūt p̃
dicatioēs ṽbi ṽitatis: Quid ē it̃ mediū
mōtiū p̃trāfibūt aq̃: Quid ē it̃ me
diū ap̃loꝝ: Quid mediū d̃r cōe ē: Res
cōis ṽn oēs eq̃l̃it̃ viuūt. media ē nec
attiēt ad me. s̃ nec ad te nec ad me: p̃
tēa loqm̃⁹ ⁊ sic de aliq̃b⁹ hōib⁹. h̃nt inē
se pacē. h̃nt iter se fidē. h̃nt iter se cari
tatē. sic certe dicim⁹ Quid ē inter se:
In medio sui Quid est in medio sui:
Cōe ē illis Audi aq̃s inter mediū mō
tiū Quid cōis illis fides erat. nec quisq̃
aq̃s q̃si p̃prias ⁊ suas hēbat Si em̃ n̄
sunt i medio q̃si p̃uate s̃ n̄ publice flu
ūt. ⁊ ego habeo meā ⁊ ille hēt suā. nō ē
i medio qd̃ ⁊ ego ⁊ ip̃e hēat. s̃ talis n̄
ē pacifica p̃dicatio Alt ṽo vt iter me
diū mōtiū fluāt aq̃. audi vocē mōtis.
de⁹ inq̃t pacis det vobis idip̃m sape
re iuicē. ⁊ itē vt idip̃m sapiatis oēs.
⁊ nō sint in vobis scismata Quod sen
tio sentis. in medio fluit aqua. nō ha
beo q̃si p̃uatū meū. nec tu p̃uatū
tuū Veritas nec mea sit p̃pria nec tua
⁊ vt ⁊ tua sit ⁊ mea. inter mediū mōti
um p̃trāfibūt aq̃ Audi ip̃m mōtem vt
dixi. q̃a inter mediū mōtiū p̃trāfibūt
aque Siue at̃ ego. siue illi. sic p̃dicam⁹
⁊ sic credidistis Secur⁹ dixit siue ego
siue illi sic p̃dicamus ⁊ sic credidistis:
inter medium em̃ mōtiū fluebant
aque Nulla de aquis discordia mōti
um. s̃ pax consensiois ⁊ societas ca
ritatis: Si q̃s autem vellet aliud p̃di
care. iā de suo p̃dicaret nō de medio:
Et audi qd̃ de illo dicat⁹ ab ip̃o q̃ emi
sit fontes in cōuallib⁹. q̃ loq̃tur men
daciū de suo loquitur: Itaq̃ ne acci
peretur aliq̃s mōs non de medio. sed
de suo manās. ait ap̃ls. q̃squis vobis
euāgelizauerit p̃ter q̃ qd̃ accepistis a
nathema sit. Et vide quēadmodū no
luerit de mōte p̃sumi ne forte mons

discedat ab aq̃s p̃ mediū currētib⁹ et
aliq̃d p̃prium velit influē Licet si nos ⁊
q̃ntus mōs dixit h̃. q̃ vberime aque
fluebāt de cōualle ei⁹. t̃n h̃ volebat vt
medios iter mōtes currēt ⁊ ibi eēt fi
des recta p̃ploꝝ q̃ iter se mediū atq̃
cōe ap̃li retiēbāt. licet si nos inq̃t: Et
tu paulē potes aliq̃d aliter p̃dicare: De
paulo q̃stio Audi qd̃ seq̃tur: Licet si
nos aut āgel⁹ de celo ānūciauerit vo
bis p̃ter q̃ qd̃ accepistis anathema sit
Si veniat mōs aliud euāgelizās ana
thematizetur. si veniat āgel⁹ aliud eu
āgelizās anathematizetur Ṽn h̃: Quid
de priuato vult fluere nō d̃ medio Et
h̃ forte homo carnali nebula p̃pedit⁹
⁊ a fonte cōi ad p̃p̃riā suā falsitatē re
dact⁹ possit h̃ facē. numq̃d ⁊ āgel⁹ ves
re. numq̃d ⁊ āgel⁹: Si āgel⁹ de p̃prio
fluēs in paradiso nō eēt audit⁹. nō p̃ci
pitaremur in mortē: Media aq̃ posi
ta erat homib⁹ p̃ceptum dei. aq̃ medi
a. aq̃ qd̃amō publica. sine fraude vale
bat qd̃ dixim⁹ caritati vestre. sine labe
sine ceno fluebat. si ipsa aq̃ sp̃ habere⁹.
semp̃ viuētur: Vēit āgel⁹ lapsus d̃ ce
lo fact⁹ serpēs. q̃a ifidiose iā venena
sp̃gē cupiebat. emisit venenum de p̃
prio. locut⁹ ē de suo. q̃a q̃ loq̃tur men
daciū d̃ suo loq̃t⁹. ⁊ miseri audiēdo
dimiserūt qd̃ cōe eāt ṽn beati erāt. ⁊ ad
suum p̃prium redacti. cum volunt p̃u
se eē filēs d̃o. h̃ em̃ eis dīceat. gustate
⁊ erit sicut dī. appetētes qd̃ n̄ erant.
qd̃ acceperāt amiserūt: Ergo fr̃es ad
h̃ valeat qd̃ dixim⁹ caritati ṽre p̃pter
fontes. vt fluāt de vobis cōualles es
tote. ⁊ cum omnibus conferte qd̃ de
d̃o hētis Inē mediū fluāt aq̃. nulli
inuidiatis. bibite. saturamini. mana
te. saturate: Vbiq̃ communis aqua
dei habeat gloriam. non hominum
priuata mendacia:

o iij

ExPLICIT sermo secundus incipit ter-
tius de eodem po:

Religorum partium psalmi huius per-
tractanda debitorum nos esse
meminit caritas vestra. Non ergo opus
est ut iterationem vestram aliquam primo moue-
am. Video enim vos ad intelligenda sacra-
menta prophetica omni alacritate suspen-
sos. nec opus est ut iterum faciat sermo
meus. quod iam fecit spiritus dei: Hoc po-
tius agamus quod vigeat. De fontibus emis-
sis in quallibus et de aquis iter medium motum
pertransiuntibus iam dictum est. sed adhuc vlti-
mus dictum est. hinc deinceps ordiamur. Sequitur
enim. Potabunt omnes bestie filie. Quid
potabunt. Aquis pertransiuntibus in medium
motum. Quid potabunt. Fontes emissos
in conuallibus. Et qui potabunt. Bestie fili-
e. Videmus quod etiam in ista creatu-
ra bestias filie bibere de fontibus et de ri-
uis in montes currentibus: Sed iam quando
placuit talibus rex figuris abscondere
sapientiam suam non auferre studiosis. sed
claudere negligenter. aperire pulsantibus.
placuit etiam ipso domino deo nostro ad hoc
hortari vos per nos. ut in his omnibus qui
velut de corpali et de visibili creatura
dicuntur. quam aliquando spiritualiter abscondi-
tum. qui iuncto gaudeamus. Bestias filie
gentes intelligimus. et multis hoc locis
scriptura testatur. sed tamen euidentissima
duo maxime occurrunt documenta quod in
archa noe. qui nemo nostrum dubitat ecclesiam
esse prefigurata. non includeret omnia genera
animalium. nisi in illa unitate copagis omnes
gentes significarentur. nisi forte puta-
mus. si omnia talia periret diluvio deleretur.
defutura fuisse deo preterite iubendi ut e-
ra produceret. sicut primo verbo ei produxe-
rat. Non ergo frustra. non temere. non aliquando
gentia dei vel inopia preteritis iussa sunt ani-
malia illa in archa includi. Nam postea quod ve-
nit tempus. iam enim deum et aliter euidentissi-

mus adiungere testimoniis. cum enim venit tem-
pus ut illud quod in archa erat prefiguratum. iam in
ecclesia completum. petrus apostolus dubitans dare
sacramentum euangelicum gentibus in circum-
cis. immo non dubitans. sed omnino dandum
esse non putans. quando die esurians cum pra-
dere vellet ascendit ut oraret. Hoc in ac-
tibus apostolorum omnibus bene legentibus et bene audi-
entibus notum est. Illo igitur orante facta est
illi mentis alienatio quam greci extasin
dicunt. id est auersa mens eius a consuetu-
dine corpali ad visum quedam contemplati-
ua alienata a presentibus. Tunc vidit vas
quoddam veluti lintheum quatuor lineis sum-
mitti de celo. ubi erant animalia omnis gene-
ris bestie. et sonuit ei vox. petre mac-
ta et manduca. Ille autem qui in lege erat eru-
ditus et in consuetudine iudayca creuerat
preceptum quod per moysen dei famulum retine-
bat. totamque vitam suam fideliter custodie-
rat respondit. absit a me domine. nunquam con-
cedo aliquid intravit in os meum. Quod autem et immundum
dici a iudeis et a lege bene nouerunt qui ec-
clesiasticas litteras didicerunt. Et vox
ad illum. quod dominus mundauit. tu immunda ne dix-
eris. Hoc autem factum est. et ablatus est ille
discus qui demonstrabat. ter de celo sum-
missus. Discus qui quatuor lineis contineretur.
orbis terrarum erat in quatuor partibus. Has
quatuor partes sepe scriptura commemorat
orientem et occidentem aquilonem et me-
ridiem. Ideo quia totus orbis terrarum per eu-
angelium vocabatur. quatuor euangelia con-
scripta sunt. Ter autem submissum vas de
celo hoc significat. quia dictum est apostolis: Ite
baptizate omnes gentes in nomine patris et filii
et spiritus sancti. Bene colligitur sicut iam
notis duodenarius etiam numerus disci-
pulorum. Non frustra duodecim habere
voluit. Et ita numerus ille sacratus est
ut in locum vni qui ceciderat non posset
aliter ordinari. Quare duodecim a-
postoli. Quia enim quatuor sunt orbis
partes. et totus orbis in euangelio loquens

tur vñ quatuor euāgelia cōscripta sūt.
et tot⁹ orbis in noīe trinitat⁹ vocat⁹. vt
cōgregetur i ecclā. q̄tuor ter ducta du
odecim fiūt Ergo nō miremur si de ill⁹
aq̄s inter mediū mōtiū ptrāseūtibus
in illa doctrina aplīca fluēte in medio
ppter cōcordiā cōmuniōis oēs bes
tie filue bibūt Dēs em̄ erāt in archa.
oēs in disco. oēs mactat et māducat
petrus. q̄a petrus petra. petra ecclā:
Quid est mactat⁹ et māducat⁹. Occidē
in eis qd̄ erāt. et in sua viscera assumē
Dissuāstī pagano sacrilegia. occidistī
qd̄ erat. dato sacramēto xpī i corpore
rastī ecclē. māducastī ipse. Ergo bes
tie potāt istas aq̄s ptrāseūtes. tñ n̄
manētes. sed ptrāseūtes Omnis enī
doctrina q̄ toto isto tpe dispēsāt⁹ trā
sit Unde dicit apl⁹ et sciētia destruet⁹
et pphēcia euacuabitur: Quare ista
euacuabūtur: Ex pte enī scim⁹ et ex p
te pphetam⁹. cū at⁹ venerit qd̄ pfectū
est qd̄ ex pte ē euacuabitur. nisi forte
putat caritas vestra q̄a in illa ciuita
te cui dicitur. collauda iherl̄m dñm. lau
da deū tuū syon. quoniā cōfortauit
seras portarū tuarū iā cōfirmatis vec
tib⁹ et clausa ciuitate vñ vt iā pridem
dixim⁹ nēo exit amic⁹ et q̄ nēo itrat i
mic⁹ Quis cōdex ibi nob̄ legēd⁹ ē aut
tractād⁹ sermo. quēadmodū vobis
mō tractatur: Ideo mō tractatur vt
ibi teneat⁹ Idē mō p syllabas diuidit⁹.
vt ibi tot⁹ atq̄ iteger cōtēpletur Nō
tibi deerit vñ dei s; tñ n̄ p lras. nō p
sonos. nō p codices. nō p lectorē. nō p
tractorē Quō ḡ: Sicut i p̄cipio e
rat vñ et vñ erat apud deū et deus
erat vñ: Nō em̄ sic ad nos vēit. vt in
de discedēt. q̄a in h̄ mūdo erat. et mun
d⁹ p eū fact⁹ ē Tale vñ cōtēplatur i
sumus Appēbit em̄ de⁹ deoz in syon
Sed hoc qñ: Post pegrinationē fini
ta via. si tñ post finitā viam nō iudici

trademur vt iudex mittat in carcerē:
Sed si finita via sicut speram⁹ et op
tam⁹ et studem⁹ ad patriā venerimus
ibi cōtēplabimur qd̄ sp̄ laudabimus.
Nec illud deficiet qd̄ nobis p̄st⁹ est.
nec nos qui fruem⁹. nec fastidiet qui
māducabit. nec deficiet qd̄ māduca
bit Magna illa et mira cōtēplatio e
rit Et q̄s de illa digne dicet isto tēpe.
cū inter mōtes fluūt aq̄: Interim ḡ
fluāt aq̄ inter mōtes et ptrāseāt. cum
ptrāseūt aq̄ bibitur in pegrinatione.
ne siti in via deficiam⁹ Notabūt oēs
bestie filue In venistis. de filua collec
ti estis Et q̄lis filua: Nullus hoīm ibi
ptrāfibat. q̄a nullus pphā illuc missus
erat Sed ad archā cōstruēdā concisa
sunt ligna de filiis. in ligna. in bestie.
in venistis ḡ bibite Notabūt oēs bes
tie filue: **S**uscipiēt onagri in sitim
suā Onagros magnas q̄sdā bestias
dicit Quis em̄ nesciat onagros dici a
grestes asinos: Magnos ḡ q̄sdam
dicit indomitos Nullum em̄ hēbant
gētes iugū legis. viuebāt multe gen
tes morib⁹ suis. supba iactācia vagā
tes tāq̄ in deserto Et oēs qd̄ bestie
ita. sed onagri positi sunt ad significa
tionē magnitudinis Notabūt et ipsi in
sitim suā: Fluūt em̄ et ille aq̄. in bi
bit lep⁹. in onager. lep⁹ pu⁹ et onager
magnus. lep⁹ timid⁹ et onager ferus.
vterq̄ in bibit. s; q̄sq̄ i sitim suā Non
dicit aq̄ lepori sufficio. et repellit ona
grum. neq̄ hoc dicit onager. accedat
lepus. si accesserit rapietur. tam fide
liter et temperate fuit. vt sic onagrum
faciet ne leporē terreat Soāt strepi
tus vocis tulliane. cypero legitur ali
quis liber est. dyalogus eius est. siue
ip̄sius. siue platōis. seu cuiuscumq̄ ta
lum. audiunt imperiti. infirmi mino
ris cordis. quis audet illuc aspirare:
Strepitus aq̄ et forte turbate. certe
do iij

tamen tam rapaciter fluentis . ut
aiāl timidū n̄ audeat accedere & bibē
Cui sonuit . in principio fecit d̄s celū
& terrā . & nō ausus ē bibē . Cui sonat
psalm⁹ & dicat . multū est ad me . Ecce
modo qđ sonat psalm⁹ . certe occulta
sūt misteria . tñ ita sonat ut & puer os
audire delectet . & imperiti accedāt ad
bibēdū . & faciat ructet in psallēdo
Bibūt g̃ miōres bestie & maiores . s;̃
capaci⁹ maiores . q̃a suscipiūt onagri
in sitim suā Bibat minor qđ dictū est
viri diligite vxorē vx̃as . sicut & xp̃s di
lexit eccl̃am muliēs viris suis subdi
te sint Bibāt miōres dictū ē at dño . si
licet dimittē vxorē dī ex cā . Prohibu
it dñs & dixit nō licere Nō scitis inqt
q̃a de⁹ ab iñcio masculū & feminā fecit
Nō de⁹ cōiūxit hō nō sepaēt Deinde
addidit . q̃ dimiserit vxorē suā excepta
cā fornicatiōis facit eā mechari . & si a
liā duxerit mechatur Cōfirmavit cō
pedē . hoc expedit colligato . pus agēt
ne ligat⁹ Alligat⁹ es vxori . ne q̃heris
solutionē . solut⁹ es ab vxore ne q̃hie
ris vxorē . S;̃ nōdū es onager . & solu
t⁹ ab vxore . habes ibi qđ & lep⁹ bibas .
& si accepis vxorem nō peccasti Dis
cipuli at cū viderēt dictū a dño n̄ licē
vllō mō p̃ter cām fornicatiōis disun
gi cōiugia . fatalis ē iqt̃ causa cū vx
ore . nō expedit ducere Et dñs . nō oēs
capiūt ṽbū h̃ Nā ṽbū dicitis . q̃a si ta
lis ē cā cū vxorē . nō expedit ducere S;̃
nūqđ soli onagri bibituri sūt . Nōne
oēs capiūt ṽbū h̃ . multi nō capiūt Et
q̃ sunt q̃ capiūt . Suscipiēt onagri i sit
im suā Quid est suscipient onagri in
sitim suā . Qui potest cape capiat
Deinde sequitur in confectione sua
psalmus . **S**uper illos volatilia celi
inhabitabunt Super quos . Super
onagros . an potius super montes .
Illic enim sensus iste dirigitur . inter

medium montium p̃trāsibunt aque .
Notabūt omnes bestie filie . suscipi
ent onagri in sitim suā . sup illos vola
tilia celi inhabitabūt . Cōgruētius in
telligim⁹ sup mōtes . q̃a h̃ est etiā huic
simile creature . Sup mōtes p̃nt ha
bitare volatilia nō sup onagros Nō
hoc intelligerem⁹ si nō necessitas co
geret Sup mōtes g̃ volatilia celi iha
bitabūt Videm⁹ aues istas ihabitare
sup mōtes . sed multe earū habitant in
campis . multe in cōuallib⁹ . multe i ne
moribus . multe in ortis . nō oīs sup
mōtes Sunt quedā volatilia . que nō
habitāt nisi sup mōtes . Spirituales
q̃sdā aiās significat h̃ nōmē . Volatili
a spūalia corda sunt . q̃ aere libero per
fruūtur . Gaudēt serenitate celi aues
iste . sed tamen pastus earū in mōtib⁹
illic inhabitabūt Nōstis mōtes iam
tractati sunt Nōstis p̃phete . mōtes
ap̃li . mōtes oīs p̃dicatoēs ṽtatis .
Quicumq; vult esse spiritualis . ibi in
habitet . nō in corde suo aberrēt . habi
tet . p̃ferat volādo . Habem⁹ aues sig
nificātes aliqd spirituale Nō frustra
dictum est . renouabitur iuuetus tua
sicut aquile Nō frustra dicū est de a
braham . de sacrificio abrahā . aues at
nō diuisit abrahā . In illo sacrificio sa
tis mystico accepit tria aiālia . arietē
trimum . vaccam trimam . capram
trimam & turturē & columbam . Di
uisus est aries . & aduersus inuicē p
tes constitute Diuisa capra . nichilo
minus aduersus se ptes constitute .
Diuisa vacca . sic etiam de ipsius car
ne factum est Et subiecit scriptura
Aues aut nō diuisit . Deinde dicitur .
trimus aries . trima vacca . trima ca
pra . De auium etate tacetur Vnde ro
go vos . nisi quia significātur in au
ibus qđam spirituales quorum etas
sp̃alis p̃pterea tacetur . q̃a eterna me

ditatur et transgreditur desiderio et intellectui omnia temporalia spirituales viri. qui de omnibus iudicant et a nemine iudicantur: Itaque ipsi soli non diuiduntur in hereses et scismata. In arietem intelliguntur prepositi. ducunt enim greges. In vacca plebs intelligitur iudeorum. habuit enim iugum legis sub quo laborabat: In capra intelligitur ecclesia de gentibus. quibusdam enim liberis saltibus insultabat et amaro pascebatur oleastro: Prima sunt dicta hec animalia. quia tercio tempore gratia reuelata est: Nam primum fuit ante legem. secundum ex quo lex data est. tertium quod nunc est ex quo regnum celorum predicatur. Quid ergo dicimus quod aries non diuidatur? Nonne episcopi fuerunt auctores scismatum et heresum? Porro autem si plebes ipse non diuideretur. id est si vacca non diceretur si capra non didiceretur erubuisse fortasse illi in diuisionibus suis. et ad compagem remeassent. Diuiduntur duces. diuiduntur et plebes ut cecus cecum sequatur et simul in foueam cadant: Non uterque aduersus inuicem aues aut non diuisit. spirituales non habent diuisiones. non cogitant scismata: Pax est in eis. custodiunt eam in ceteris quantum possunt: ubi in alijs deficiunt in se tenent: Si erit inquit filius pacis. requiescet super eum pax vestra. si quo minus ad vos reuertetur. Non est filius pacis qui diuidi voluit. reuertetur ad te pax tua. Quia aues non diuisit. veniet et caminus. nam consedit ibi abraham usque ad vespertinam et venit magnus terror diei iudicii. Vesperta autem illa finis seculi. et caminus ille veniens dies iudicii. diuisit inter media illa que diuisa erant etiam caminus. Si inquit media transiit caminus. alia in dexteram alia in sinistram sepauit: Sunt ergo quedam carnales et tamen ecclesie gremio continetur. viuentes secundum quemdam

modum suum. quibus tamen meminerit ne seducantur ab hereticis. Quia diu carnales sunt. diuisibiles sunt. Aues quippe non diuisit. carnales diuiduntur. Non potui loqui vobis quasi spiritualibus. sed quasi carnalibus. Et quod probatur quia carnales diuiduntur adiungit: Cum enim dicit unusquisque vobis. ego sum pauli. ego autem appollo. ego vero cephe. nonne carnales est? et secundum hominem abulatis. Rogo vos fratres audite et perficite. excutite vos de loco carnali. pergite in turturam et columbam. Aues enim non diuisit: Sed quicumque talis promiserit. et secundum quendam modum vite aptum carnalibus et de gremio ecclesie non recesserit. et non fuerit seductus ab hereticis. ut ex contraria parte diuidatur. veniet caminus et ad dexteram ponetur sine camino non poterit: Sed si caminum pati non vult pergit in turturam et columbam. Qui potest capere capiat. Si autem non fuerit et edificauerit super fundamentum. ligna. fenulum. stipulam. id est amores seculares fundamento fidei sue superedificauerit. tamen si in fundamento sit christus ut primum locum ipse habeat in corde. et ei nihil omnino anteponatur. portatur et toleratur et toleratur. venit et caminus. incedet ligna. fenulum. stipulam. ipse autem inquit saluus erit. sic tamen quasi per ignem. Hoc agit caminus. alios in sinistram leparabit. alios in dexteram quodammodo eliquabit. Aues autem non diuisit. Sed aues videant si aues tales sunt que super montes illos inhabitent. Non debent sequi altitudinem cordis sui. de quibus dicitur posuerunt in celum os suum. Ne ventis tollantur. in montibus requiescant: Habeant auctoritatem sanctorum. requiescant in montibus. in apostolis. in prophetis. Illic inhabitent tales aues. quia in montibus petras inveniunt. firmamenta quedam preceptorum: Sicut enim una illa petra christus verbum dei. sic multa verba dei multe petre. et iste petre in montibus: Vide aues ibi habitant

tes Sup illos volatilia celi inhabitabunt:
S; noli putare quia ista volatilia celi
auctoritate sua sequuntur: Vide quod dicat
psalmus. **D**e medio petrarum dabunt
vocem suam. **N**on si dicam vobis credite: huius
dixit cyceo. huius dixit plato. huius dixit pitha
goras. quod vester non iridebit me: Ero
enim avis quod non de petra emitto vocem
meam: Quid michi unusquisque vestrum det
dicere: Quid det dicere ille qui sic instructus est:
Si quis vobis evangelizaverit propter quod ac
cepistis anathema sit: Quid in dicitis
de platone et de cyceo. et de vigilio: Ha
bes autem te petras motum. de medio pe
trarum michi da vocem tuam De medio pe
trarum dabunt vocem suam Audiatur quia pe
tre audiuntur. audiatur quia et in illis mul
tis petris petra auditur. petra autem erat
christus Audiatur ergo libenter. de medio pe
trarum dantes vocem suam: Nichil suavius
tali voce alitum Ille sonat et petre reso
nat. sonat illi. disputat spirituales: Reso
nat petre testimonia. respondet scriptura Ec
ce in volatilia de medio petrarum dant
vocem suam. habitant enim in motibus: Illi
montes et ille petre inde habet vocem.
Ut enim rigemur scripturis. confugimus
ad apostolum paulum Ille vnum habet. Confugimus
ad ysaiam. ysayas vnum: Audi unde **D**i
gans montes de superioribus suis: **N**on si
ad nos venerit homo gentilis incircumcisus.
creditur christo. damus ei baptismum. nec
revocamus ad illa opera legis. Et si nos
interroget iudeus quare ita faciamus. sona
mus de petra. dicimus huius fecit petrus. huius fe
cit paulus De medio petrarum damus vo
cem nostram Illa autem petra ipse petrus
mons magnus. quando orabat et illum visum
videbat de superioribus rigabat Paulus
apostolus dicit gentibus si circumcidamus christus
vobis nichil proderit: Dicit hoc paulus
tamquam mons inde nos dicimus. sonantes
de petra. riget dominus ipsam petram de su
perioribus suis. **N**am cum ista petra adhuc

esset in infidelitate aspera. volens eum rigare
de superioribus suis ut fluere aqua in con
ualle clamavit. saule. saule quod me persequeris:
Non ei legit prophetam. non ei legit alterum
apostolum **D**ia enim ista contempneret mons
magnus. rigavit illum de superioribus suis.
et statim rigatur et manae iam volens. do
mie ait quod me iubes facere: Accipe il
lum montem vel petram vnum possis dare vocem
tuam Accipe illum et vide rigari de supio
ribus. et effluere in inferioribus Audi hoc in
vno loco. siue inquit mente excessimus deo
siue temperantes sumus vobis Quid ait:
Non dete excessimus. vos cape non potes
tis Excessimus ei omnia ista carnalia. vos
adhuc carnales estis Deo ergo mente
excessimus. et quod videmus cum mente exce
dimus. effari non possumus Ibi enim audi
uit ineffabilia verba quod non licet homini loqui:
Quid ergo inquit illi carnales. illi lepores:
Nos non irrigabimus. ad nos nichil pro
veniet: Et quod emittet fontes in con
uallibus: Et quod in medio motum petram
habuit aqua: **N**on huius pertinet. siue temperantes
sumus vobis **D**um et hoc quod imitemur.
caritas christi inquit compellit nos Tu pro
ticeps verbi. et si hodie spiritualis. he
ri carnalis. ad carnales dedignaris
descendere cum verbum caro factum
sit ut habitaret in nobis: **B**enedicamus
ergo deum. et laudemus eum qui ri
gat montes de superioribus suis **I**n
de veniet irrigatio ad terram. in et humilia
saturabuntur **S**equitur enim **D**e fructu
operum tuorum facietur terra Quid
est de fructu operum tuorum: **N**e
mo gloriatur in operibus suis. sed
qui gloriatur in domino gloriatur:
Gratia tua faciat ut cibus faciat. non
dicat meritis suis datam gratiam fuisse
Si gratia dicitur. gratis datur. si ope
ribus redditur. merces redditur:
Gratis ergo accipe. quia impius iusti
ficaris De fructu operum tuorum sa

ciabit terra: **P**roduces fenum iumentis
et herbam servituti hominum: Vex est video.
agnosco creaturam. producit terra fenum iu-
mentis et herbam servituti hominum. sed vi-
deo et alia iumenta domini que significant cum
de boui triturati os non infrenabis: Di-
cit enim ipsum iumentum. nunquid de bobus perti-
net ad deum: propterea nos scriptura que dicit:
Quod ergo producit terra fenum iumentis: Quia
dominus constituit. ut que euangelium annunciat de
euangelio vivat: Misit predicatorum et
ait illis. omnia que ab ipsis apponuntur vo-
bis. manducate Dignus enim operarius
mercede sua Cum enim dixisset. que appo-
nunt vobis manducate. ne illi diceret. inpro-
bi erimus. ad metas alienas indigebimus
neque. vis nos esse ita fructuosos. non inquit.
non est illa donatio eorum. sed vestra merces:
Sed cui rei merces: Quid datur: Quid
accipiunt: Accipiunt spiritualia. datur carna-
lia. datur auxilium. accipiunt fenum: Vis enim ca-
ro fenum. et claritas carnis ut flos feni:
Diam temporalia que tibi supfluent. et reducant.
fenum iumentorum sancti: Quare: Quia carnalia
sunt: Audi quare iumentorum sit fenum Si nos
vobis spiritualia seminavimus. magnus est si
carnalia vestra metamus Hoc apostolus dixit
talibus annunciatorum tam laboriosus. tam impi-
ger. tam exercitatus. ut ipsum fenum dona-
ret terre. Ego inquit nullius horum usus
sum: Respondit sibi deberi et non accepit.
nec condempnavit eos que acceperunt
quod debebat: Condempnandi enim erant exi-
gentes indebita non accipientes mercedem
suam. ille tamen et ipsam mercedem donavit: Non
quia alius tibi donavit. non debes alteri:
Alioquin non eris irrigata terra que producit
fenum iumentis De fructu operum tuorum in-
quit facietur terra. produces fenum iu-
mentis Tu noli esse sterilis. produce fe-
num iumentis: Si nolunt iumenta fe-
num tuum. non te tamen sterilem inveni-
ant. accipis spiritualia redde carnalia
Debita sunt militi. militi reddes pro-

vincialis proprius es Quis militat suis
stipendiis vestris: Quis plantat vineam
et de fructu eius non edit: Quis pascit
gregem et de lacte eius non percipit: Non
ideo dico ut iste fiat in me: Fuit quidam
miles qui etiam provinciali donaret annuo
natura. sed tamen reddat provincialis anno-
natura Ut autem hinc dicam potius quia iumenta sunt
boui triturati os non infrenabis. produ-
ces inquit fenum iumentis Et quasi hoc expo-
nens adiecit: Et herbam servituti hominum
Ne non intelliges quod dictum est producentis
fenum iumentis. repetitione exposuit
quod promissit Quod enim dixit supra fenum.
postea herbam nominavit: Quod autem dixerat
iumentis hoc. servituti hominum dixit Ergo ser-
vituti et non libertati Vbi ergo est. vos in li-
bertate vocati estis: Sed audi eundem
ipsum Cum enim liber sum ex omnibus. omnium ser-
uum me feci. ut plures lucrifacerem:
Et quibus dixit in libertate vocati estis:
Et quod adiunxit: Tamen ne libertate in occa-
sione carnis detis. sed per caritatem ser-
vite invicem Quos liberos fecerat.
servos fecit. non conditione servili. sed
tamen proprii redemptione. non neces-
sitate sed caritate Per caritatem in-
quit servite invicem Sed Christo servimus
invicem ait non populis. non carnalibus
non infirmis. Bene proprius o servis. si
servis quibus Christus servivit. Non
ne de illo dictum est. bene serviente
plurimis: propheta legit. de nullo nisi
de Christo accipi solet. audiamus tamen
proprie. et in euangelio vocem eius Quicumque
inquit in vobis vult maior esse erit ves-
ter servus. Servum suum te fecit. qui te
suo sanguine liberum fecit Dicite hoc no-
bis. quia verum dicitis Audi illud alio
loco. nos autem servos vestros per ipsum. Non
diligite servos vestros. sed in domino
vestro Prestet nobis ut bene servia-
mus Nam velimus non volumus servi sumus.
et tamen si volentes sumus non neces-

fitate. sed caritate seruim⁹ Quodam
mō ei q̄si supbia seruoꝝ stomachata
videbatur cū dicēt dñs. erit vester ser
u⁹ q̄ voluerit inter vos maior esse. Jā
em̄ filij zebedei sedes altissimas que
rebāt. vn⁹ volebat sedere ad dexterā
alter ad sinistrā. dicētes p̄ matrē qđ
ip̄si cupiebāt. Dñs nō illis sedes inui
dit. sed cōuallē p̄us ploratiōis oñdit.
q̄si dicēt. illuc vultis venire. vbi sum
ego. venite qua eo: Quid est venite q̄
eo? Per hūilitatem eo de sblimitate
descēdi. & hūiliat⁹ ascēdo. Vos in tra i
ueni. & ante vultis volare q̄ pasci. p̄us
nutrimi. educami. ferte nidū. Quid ei
ait. Quō illos reuocauit ad hūilitatē
iā q̄rētes altitudinē? Potestis bibere
calicem quē ego bibitur⁹ sum. Et illi e
ciam in hoc supbi: possum⁹ Quō pe
trus tecū vsq; ad mortē fortis vir do
nec femia diceret & iste cū illis erat. sic
& isti possum⁹ Potestis? Possumus
Et ille. calicem qđ meum bibetis. & si
mō nō potestis bibetis. quō petro.
nō potes me mō seq. seq̄ris at postea
Calicē qđ meū bibetis. sedere ad dex
terā vel ad sinistrā meā. nō ē meū dare
vobis. Quid est nō est meū dare vo
bis? Nō ē meū dare supbis. Nō qđ
loquor supbi estis. ideo dixi. n̄ ē meū
dare vobis: Sed forte dicerēt erim⁹
hūiles. Nō q̄ eritis vos. ego vob̄ dixi
Nō dixi nō dabo hūilib⁹. s; n̄ dabo su
pbis. Qui q̄ ex supbo fit hūilis. n̄ erit
q̄ erat. Ergo p̄dicatoēs vbi. & iumēta
& serui sunt: p̄ducat terra. si irrigata
ē fenū iumētis. herbā seruituti hoīm
Ipse ē em̄ fruct⁹ vt possit fieri qđ dic
tū ē in euāgelio. vt & ip̄si recipiāt vos
i tabernacula et̄na: Vide de feno quid
facias. vide de re vilī qđ emas: Vt re
cipiāt vos inq̄t in tabernacula eterna
Vbi erūt ip̄si illuc vos recipiāt. Quā
h̄. Q. q̄ recipit iustū i nomie iusti. mce

dem iusti accipiet. & q̄ suscipit p̄phā
i noie p̄phē. mcedē p̄phē accipiet. & q̄
dederit calicē aque frigide vni ex hīs
mimis tm̄ i noie discip̄li. amē dico vo
bis nō p̄det mcedē suā. Quā mcedem
nō p̄des? Recipiāt vos i tabernacula
et̄na. Quis n̄ festiēt? Quis nō a lacri
us currat? Si terra estis. rigamini de
fructu op̄eꝝ dei. ne dicatis nō ē cū q̄
b⁹ faciam⁹ P̄dicatoēs n̄ri iumēta
tritūrācia. hoīes seruiētes. nō idigēt
nostri. q̄re tamē ne q̄s idigeat postre
mo & q̄ nō indiget iueniet i te qđ nolit
accipe. Accipit ei bonā volūtātē. cū tu
accipias pacē. Et si em̄ n̄ q̄rit datū. s;
req̄rit fructū. q̄re tm̄ ne q̄s idigeat & no
li dicē. si pecierit dabo. Expectas q̄ vt
petat? Si pasci bouē dei quō trāseūtē
mēdicū. Illi petētī das. q̄a scriptū est
ōni petētī da. de isto qđ scriptū ē. Be
at⁹ q̄ itelligit sup egenū & pauperem:
Quere cui des. beat⁹ ei q̄ itelligit sup
egenū & pauperē. q̄ p̄occupat vocē pe
tituri: Si sic iter vos indigēt milites
xp̄i vt eciā petāt. videte ne vos iudi
cēt añq̄ petāt. Quō iqs q̄ro? Esto cu
riosus. esto puid⁹ P̄ospice attende
vnde quisq; viuāt. vnde transigat. vñ
de habeat. ne reprehendatur ista curi
ositas tua. Terra eris produciens fe
num iumentis. & herbam seruituti
hominum: Curiosus esto. & intellige
super egenum & pauperem: Alius
ad te venit vt petat. alium tu preueni
ne petat: Sicut enim de illo qui te
querit dictum est. omni petenti da.
sic de illo quem tu debes querere dic
tum est. sudet elemosina in manu
tua. donec inuenias iustum cui eam
tradas: Cum enim dandum sit et
istis pauperibus petentibus. non
enim ab eis inhiuit deus elemosi
nas cum xp̄istus de ip̄sis dicat. quā
do facis epulum. cōuoca cecos. clau

38
vos debiles. nō hñtes vñ tibi reddāt.
ret ribuetur at tibi i resurrectione ius-
tor. voca & ipōs. pascet ipōs. epulae
cū illi epulāt delectare cū illi sagināt
Illi pae tuo. tu iusticia dei. Neō vob
dicat. pceptū ē a xpo vt seruis dei de-
tur. medico nō detur. Absit pñsus. ipi
us ista loqr da illi. sed multo magis il-
li. Ille em petit & in voce petet. agnos-
cis cui des. Ille at qñtomin⁹ petit. tā-
tomagis tibi vigilādū ē vt poccupes
petitū. aut forte mō ñ petitū & ali-
qñ dāpnatur. Itaq; curiosi estote ad
ista frēs mei. & iuēietis mltorū dei ser-
uorū idigētiā. tātū vt velit is iuēire. S;
qā delectat vos excusatio qua vultis
dicere nesciebam⁹. ppter ea nō iuēit.
Ipse dñs loculos habebat q mitte-
batur necessaria. & possidebatur num-
mi ppter vsus eorum q cū illo erāt et
ei⁹. Nō ei cū dñs esuriuit ihs euāgelista
mētitur. Voluit esurire ppter te. ne tu e-
surias in illo q paup fact⁹ ē cū diues
eēt. vt illi⁹ paup tate nos ditaremur.
Ipse habuit em loculos. & dictū ē d qbus
dā feminis religiosi q ābulabant q
ibāt pedes ei⁹ euāgelizātes. & mistra-
bāt ei de sba sua. Nō iāñ ille mulies i
euāgelio. vbi erat qdā ecia vxor cuius
dā cūza pcuratoris herodis. Vide q
fiebat. futur⁹ erat paul⁹ nichil tale ali-
qñ qres. & oia puicīalib⁹ donās. Sed
qā multi ifirmi isti qñturi erāt. mag⁹
ifirmorū psoām suscepit xps. Subli-
mius paul⁹. nūqd xpo. sublimi⁹ xps.
qā misericordi⁹. Cū em vidēt paulū
ista nō esse qñtū. puidit ne dāpnat
qñtū. & pñuit exēplū ifirmo. quō cū
vidēt multos pños & gaudētes itu-
ros. ad martiriū passiōis. exultatu-
ros in ipsa passiōe forte cētenarios
maturos ad horreū. quorū dā tñ ifir-
morū qā videbat posse pturbari. vñ tu-
ra passiōe. ne deficerēt tamē. sed po-

cūs volūtatem humanā voluntati
creatoris cōiūgerent. ipsoz psonam
voluit suscipe in passiōe xpistū di-
cēs. tristis est aīa mea vsq; ad mortē.
& itez. pater si fieri pñt trāseat a me ca-
lix iste. Docuit quid esset dictur⁹ infir-
mus. s; secut⁹ oñdit qd facere deberet
ifirmus. Verūptñ nō ficut ego volo.
sed qmodo tu vis pater. Quomodo
g in passiōe ifirmorū psonā sustinu-
it. pfigurata illa in corpe suo. qā & illa
mēbra ei⁹. neq; em frustra dictū est.
impfctū meū viderūt oculi tui. & in li-
bro tuo oēs scribētur. sic & in oculis
hñdis. & in exigēda qdammodo anno-
na nō petēdo sed pñedo idigentiam
suscepit. Suscepit ei zachē⁹ & gaudet
Cui hoc bonū. Cūristo an zachēo. Ve-
re si nō suscipet zachēus. nō erat vbi
maneret mūdi fabricator. Aut si nō
pasceret zachēus idigeret ihs qui de
quīq; panib⁹ tot milia hoīm satura-
uit. Cū g qsq; sanctū suscipit. nō sus-
cepto sed susceptori pñtatur. Nūqd i
illa fame nō pascebatur helyas. Nō
ne coruus afferebat panem & carnē
seruo dñi. seruīete creatura. Qñdiss⁹ ē tñ
pascēdo ad viduā. ñ vt militi s; vt pu-
ciali aliqd pñtaret. Ergo qā dicebam⁹
frēs & de pascēdis paupib⁹ cū dñs lo-
culos haberet. tñ qñ dixit iude eū tra-
dituro. qd facis fac velociter. nō itelli-
gentes ceteri quid dixisset. arbitratī
sunt eum dixisse vt aliquid prepara-
ret quod daretur pauperibus. ille em
loculos habebat. hoc in euangelio
scriptum est. posset hoc suspicari. nisi
hoc haberet in consuetudine domi-
nus. De hñs ergo que dabantur et i
loculos mittebantur. Dabatur em &
illis pauperibus quos deus docuit
non contempnendos. sed si illū ñ cō-
tēpnis. qñtomagis bouem p quem
tritūratur bec area. Quātomag⁹ ser-

uū tuū. **N**ō indiget cibo. forte veste
indiget. **N**ō indiget veste. forte tecto indi
get. **S**orte ecclesiam fabricat. forte aliq̃
utile in domo dei molit̃. expectat ut
attēdas. expectat ut itelligas super e
genū et pauperē. **T**u cōtra terra dura.
lapidea nō irrigata. aut frustra irriga
ta seruas tibi dicere. nō sciebam. nō no
uerā. nemo michi dixit. **N**emo t̃ dixit.
Xp̃s nō cessat dicere. **p**phā nō cessat
dicere. beat⁹ q̃ itelligit sup̃ egenum et
pauperē. **N**ō vides archā inanē p̃po
siti tui. Vides certe vel surgētē fabri
cam. q̃ intratur⁹ et oratur⁹ es. **N**ōne
ad mouet̃ oculis tuis. nisi forte putat̃
frēs. q̃a p̃positi vestri thesaurizant. et
nouim⁹ multos nō thesaurizāe et ad
cotidiana egere de q̃b⁹ oīo nō credit⁹.
Quos et vos iueniret̃ si vellet̃. si cir
cūspiceretis. si ad h̃ vigilaētis ut fruc
tū daretis. Dixi q̃d potui. q̃ntū potui.
Puto at̃ māifestos nos eē vob̃. sicut
ait apostolus. nō ideo nos dicē ut in
nos ista faciatis. **P**restet h̃ deus ut h̃
nō frustra dixerim. p̃stet hoc deus ut
terra irrigata sitis nō lapidea sicut iu
deorū vñ tabulas lapideas accipe me
ruerūt. sed terra fructifera. terra q̃ ir
rigata reddatur agricolē. **I**lli ip̃i cor
de lapideo q̃d significatū ē lapideis ta
bulis decimas dabāt. **E**ccl̃a gemit. et
nichil huc exeat. **S**i gemitis p̃turite. si
p̃turitis parite. **Q**uare gemit⁹ ianis.
Quare gemit⁹ sterilis. **V**iscera tor
quētur. **A**n nō est itus q̃d edatur. **I**ki
gās mōtes de supiorib⁹ suis. de fruc
tu op̃erū tuorū faciabitur. **T**erra. **B**eati q̃
faciūt. beati q̃ ista fructuose audiunt.
beati q̃ nō ianiter clamāt. de fructu o
p̃erū tuorū faciabit⁹ terra. p̃ducēs fe
nū iumētis et herbā seruituti hominū.
Ut q̃d vocat. **U**t q̃d h̃. **E**t educat pa
nē de terra. **Q**uē panē. **X**p̃m. **D**e q̃ tra.
De petro de paulo. de ceteris dispēsa

torib⁹ vitat̃. **A**udi q̃a de tra. **H**ēm⁹ in
q̃t thesaurū istū i vasis fictilib⁹. ut emi
nētia sit ṽtutis dei. **X**p̃e ē p̃ais q̃ de ce
lo descēdit. ut e tra educat. cū p̃ suorū
suorū carnē p̃dica. **T**erra fenū p̃ducit
ut panē de tra educat. **Q**ue tra fenū
p̃ducit. **P**lebes pie. plebes scē. **U**t
de q̃ tra panis educat. **V**erbū dei d̃ a
p̃lis. de dispēsatōrib⁹ sacramētorū dei
adhuc in tra ābulatib⁹. adhuc corpus
trenū portatib⁹. **E**t vinū letificet
cor hōis. **N**ēo se ad ebrietatē paret.
ymmo se oīs hō ad ebrietatē paret. **C**a
lit tu⁹ iebās q̃ p̃clar⁹ ē. **N**olum⁹ dicē
nēo se iebriet. **I**nebriamī. s̃ videte vñ.
Si vos iebriet calit dñi p̃clar⁹. vide
bit̃ ista ebetas i opib⁹ ṽris. videbitur
i scō amorē iusticie. videbit⁹ postremo
i alienatiōe mētis ṽre. s̃ a trenis in ce
lū. **E**t exhilaēt faciē ei⁹ i oleo. **V**ideo
q̃ terra q̃ntū fructū educat si p̃ducit
fenū iumētis. **N**ō isti sui ṽdūt q̃d
dāt. nō em̃ ṽdūt oēs euāgelij sunt.
Gratias dāt q̃a g̃tis acceper̃t. **B**audēt
hōis opib⁹ ṽris. hoc em̃ vob̃ p̃dest. ñ
em̃ q̃rūt datū. s̃ q̃rūt fructū. **Q**uid ē
exhilaratio faciē i oleo. **B**rā dei nitō
q̃dā i māifestatiōe. et sic dicit ap̃l̃ vñ
cuiq̃ at̃ dat̃ sp̃c ad māifestationem.
Brā q̃dā q̃ ē hōim ad hōiēs p̃spicua.
ad cōciliādū sc̃m amorē oleū d̃ in ni
tore diuio. et q̃m excellētissima in xp̃o
apparuit totus orbis eū diligit. q̃ cū
contemptus hic esset. adoratur mo
do ab omni gente. quoniam ipsius ē
regnum et ipse dominabitur gentiū.
Tanta est enim eius gracia. ut multi
q̃ i eū ñ credūt laudēt eū. et p̃pterea di
cāt nolle se i eū credē. q̃a nemo potest
implere q̃d iubet. **L**audādo impediū
tur. qui in illum vituperādo seuebāt.
amatur tñ ab omnibus. p̃dicatur ab
oib⁹. q̃a excellēter vnct⁹. iō xp̃s. **X**p̃s
em̃ vnct⁹. a crismate dicit⁹ xp̃s. **M**el

spas hebrayce. grece xpist⁹. latie vnc
tus. sed corp⁹ suū totū pūguit Dñs
q̄ veniētes accipiūt grām vt exphile
tur facies in oleo **E**t p̄ais cor hōis
cōfirmat Quid ē h̄ frēs? Quasi cepit
itelligi de q̄ pane dicēt Panis em̄ iste
vībilis stomachū cōfirmat. vētrem
cōfirmat Est ali⁹ p̄ais q̄ cor cōfirmat
q̄a panis ē cordis: Jā em̄ dixerat de
pane supi⁹. vt educat panē de terra.
sed nō dixerat q̄lis p̄ais sit ille Et vi
nū letificat cor hōis Videtur iā dicē d̄
spūali vino. nam ideo letificat cor ho
mis. s; adhuc putatur de vino isto di
ci. q̄ ebriū q̄si leto corde videtur appa
rere Utinā letēt⁹ z nō rixēt⁹ Dicis m̄:
Quis leti⁹ ebriū? ymmo qd̄ isani⁹ ebri
o: Quid plerūq̄ iracūdi⁹? Est q̄ vinū
qd̄ vere letificat cor. z nō novit aliud
nisi letificā cor? S; ne putes h̄ qd̄em
de spūali vino debē accipi. de illo p̄ae
aut nō qd̄ z ip̄e spūalis sit. s; exposuit
z ip̄m. z p̄ais inqt cor hōis cōfirmat:
Ergo sic accipe de pane quō accipis
de vino. int⁹ esuri. itus siti. Bti q̄ esuri
ūt z sitiūt iusticiā. q̄a ip̄i saturabūtur
P̄ais ille iusticia ē. vinū illud iusticia
ē. Veritas ē. vītas xp̄s ē. Ego sum iqt
panis viū⁹ qd̄ celo descēdi. z ego sum
vītis vos sarmēta Et panis cor hōis
cōfirmat Saturabūt⁹ ligna cāpi. id
ē grāeducta de trā Ligna cāpi. pedes
aplorū **E**t cedri lybani q̄s plātauit
Cedri lybani potētes in sc̄lo. z ip̄si sa
turabūt⁹ Deruēit p̄ais z vinū z oleū
xp̄isti ad senatoēs. ad reges. ad nobi
les Satiata sunt ligna cāpi Prius hu
miles satiati sūt. dein etiā cedri lybani.
sed q̄s plantavit ip̄e Cedri religiosi fi
deles. tales em̄ plantavit: Nam z im
pū sūt cedri lybani. quia cōterit dñs ce
dros lybani Lyban⁹ em̄ mōs est. ibi
iste arbores etiā scdm̄ lrām ānosissi
me sunt z excellētissime Lyban⁹ em̄ i

terptatur sicut legim⁹ i eis q̄ ista scrip
serūt cādidationē Lyban⁹ dñs cādida
tio Videtur at cādidatio eē seculi hu
ius. mō intētis z fulgētis in pompis
suis Sūt ibi cedri lybani q̄s plātauit
dñs. ip̄si faciabunt⁹ q̄s plantavit do
min⁹ Nam arbor inquit qm̄ nō plāta
uit pater me⁹ eradicabitur Et cedri ly
bani q̄s plātauit **I**lluc passerēs ni
dificabūt Sulce dom⁹ dur est eorum
Vbi passerēs nidificabūt? In cedris
lybani Jam audiūim⁹ q̄ sint cedri ly
bani. nobiles seculi. excelsi genere. o
pibus. honorib⁹. z ip̄se cedri satiatur.
ille tamē q̄s plātauit ip̄se In hīs ce
dri passerēs nidificabūt: Qui sunt
passerēs? Aues equidem z volatilia
celi sunt passerēs. sed minuta volati
lia solēt dici passerēs: Sūt ergo qd̄a
spūales nidificātes in cedris lybani.
id est. sunt quidam serui dei audiētes
in euangelio. dimitte oīa tua vel vēde
omnia tua z da pauperibus. z hēbis
thesaurum in celo z veni sequere me:
Et nō tantum hoc audierūt magni.
sed audierūt z parui z voluerūt hoc
facere z parui z esse spirituales. nō iū
gi vxoribus. nō macerari cura filio
rum. nō habere pp̄ias sedes quibus
deligarētur. sed ire in vitam quādam
communē: Sed quid dimiserunt isti
passerēs? Adinuti em̄ seculi hui⁹ pas
serēs videtur Quid dimiserūt? Quid
magnum dimiserūt? Alius se cōuertit
dimisit cellam p̄is sui inopē. vix vnū
lectū z vnā archam Cōuertat se. ta
mē fact⁹ est passer. quesivit spūalia
Bene. optime Nō illi insultem⁹. non
dicamus. nichil dimisisti Nō supbiat
qui multa dimisit Petrus vt sequere
tur dominum novimus q̄ piscator
erat. quid potuit dimittere? Vt frater
ei⁹ andreas. vel filij zebedei iohēs z ia
cob⁹. etiam ip̄si piscatores z tamen

quid dixerūt : Ecce nos dimisimus
omnia & secuti sumus te : Nō ei dixit
dñs. oblitus es paupertatem tuam. qđ
dimisisti ut totū mūdū acciperes ?
Aultum dimisit. fratres mei. Aultum
dimisit qui nō solum dimisit qđ
quid habebat. sed etiam qđquid habe
re cupiebat Quis paup nō turgessit i
spe seculi huius. qui nō cotidie cupit
augere quod habet ? Ista cupiditas
precisa est Ibat in immēsum. accepit
modum & nichil dimissum est Pro
sus totum mūdum dimisit petrus et
totum mūdum petrus accepit. quasi
nichil habentes & omnia possidentes
Faciūt hoc multi. ista faciūt qui paz
habent & veniūt & fiūt passerēs vtilēs
Adinuti vidētur qđ nō habēt altitu
dinem dignitatis secularis. nidificāt i
cedris libani Etem cedi libani nobi
les & diuites & excelsi huius seculi. qm
cum timore audiūt. beatus q̄ intelli
git super egenum & pauperem : Attē
dūt res suas. villas suas. & omnes su
perfluas copias. qbus vidētur excelsi
& prebēt illas seruis dei. Dant agros.
dāt ortos. edificāt ecclesias. moāste
ria. colligūt passerēs ut in cedris nidi
ficēt. Passerēs ergo faciantur cedris
libani qđ plātauit dñs. & illic passerēs
nidificabūt Attēdite totam terram. si
nō ita est Ut loquerer ista nō solū cre
didi. sed & vidi. dedit michi itellectum
ipsum experimentum : Interrogate
latissimas terras q̄ nostis. & videte in
q̄ multis cedris libani passerēs illi de
q̄b⁹ locut⁹ sum nidificāt Sed tñ frēs
mei. ipsi passerēs spūales sunt q̄uis
nidificēt i cedris libani. nō p magno
hre debēt cedros libai & putāe illos eē
supiores a q̄b⁹ eorū necessaria cōplēt⁹ :
Passerēs em̄ sunt. ille at cedi libai sūt.
Ergo fulice dom⁹ dur ē passēx Qm̄
uis i cedris libai nidificēt passerēs. n

tñ cedi libai duces sūt passēx Ecce faci
abūt ligna cāpi Dēs ppli & cedi libai
faciabūt qđ plātauit dñs oēs nobiles
& excelsi fideles Illic id ē i cedris libai
passerēs nidificabūt pbebūt ramos
facultatū suarum colligēdis minutis
spūalib⁹ Prebēt ista. faciūt h cedi li
bai qđ plātauit dñs : Faciūt & libēter
faciūt. nouerūt qđ faciāt. nouerūt qđ
accipiāt : Sed passerēs q̄uis i cedris
libai nidificabūt. fulice dom⁹ dur ē eorū
Que ē fulice domus ? Fulica sicut om
nes nouim⁹ marina auis ē. vel i stag
nis ē. vel i mari ē. Ipēt qndam domū.
nō facile i litore terre aut nūq̄. sed in
hīs q̄ i media aqua sunt. plerūq̄ q̄ in
petris qđ aq̄ circūdat : Intelligim⁹ q̄
petrā eē ydoneā fulice domū Iustq̄
fortius & firmitus habitat q̄ in petra :
In quali petra ? In mari cōstituta Et
si tūditur fluctib⁹. frāgit tñ fluct⁹. nō
frāgitur petra Hoc hēt magnū petra
in mari cōstituta Quāti fluctus cōtu
derūt petram nostram ihesum xpm̄.
Elisi sunt in illū iudei. illi fracti sunt. il
le autem integer permāsit Et vnusq̄
q̄ imitās xpm̄. ita fit in isto seculo. id
est in isto mari. vbi nō potest nisi pro
cellas tēpestates q̄ sentire. ut nllī vē
to cedat. nllī fluctui. sed oīa excipiat &
integer maneat Ergo fulice dom⁹ &
fortis est & humilis Nō hēt domum
fulica i excelsis. nichil illa domo firmi
us & nichil hūili⁹ In cedris qđem ni
dificāt passerēs ppter pntem necessi
tatem. sed petram illā hnt ducē q̄ fluc
tibus tūditur & non frangitur. imitā
tur em̄ xp̄isti passionēs Et si forte ce
di libai irate fuerit. & aliqd molestie
vel scādali seruis dei in ramis suis cō
mouerit volabūt qđem inde passerēs
s; ve cedro remanēti sine nidis passe
rū Passerēs em̄ non naufragabunt
nō peribunt. quia fulice domus dur

est eorum Quid ergo sequitur? **M**otes
altissimi ceruis Cerui magni: spirituales
transcendentes in cursu omnia spinosa
sa veprium atque silvarum Qui perficiis
inquit pedes meos sicut cerui et super
excelsa statuis me Teneant montes
altos alta precepta dei: sublimia cogi-
tent teneant ea que multum eminent in scrip-
turis iustificetur in summis Ceruis
enim sunt illis montes altissimi. quid
de humilibus bestiis? Quid de lepore?
Quid de ericio? Lepus minimus aialis
et infirmus: ericius etiam spinosum mi-
nor eorum Illud aialis timidum: illud aialis
spinis cooptum Spine enim quid sig-
nificant nisi peccatores? Qui peccat co-
tidie etiam si non magna peccata minutis-
simis spinis cooptus est In eo quod ti-
met lepore est in eo quod minutissimis pec-
catis opitur ericius est: et non potest te-
nere illa excelsa et perfecta precepta Illi
enim montes altissimi ceruis Quid ergo
isti lepus et ericius? Pereunt? Non. Sic
enim montes altissimi dati sunt ceruis:
ut et hiis videas quid sequatur **P**e-
tra refugium ericis et leporibus: quia
factus est dominus refugium pauperum No-
nas petram illam in terra: refugium est
ericis et leporibus ponas illam in mari.
domus est fulice Ubique utilis petra et
in montibus ipsa utilis **M**otes sine pe-
tre fundamento: ruerent in profundum
Nonne iam dudum de motibus diceba-
tur illic volatilia celi inhabitabunt de
medio petrarum dabunt voces suas?
Ubique ergo petra refugium nostrum
sive in montibus excelsa sit sive in ma-
ri tundatur fluctibus non frangitur sive
in terra solidetur ad illam cerui. ad il-
lam fulica: ad illam lepus et ericius.
Tundant pectora lepores: et ericius con-
fiteantur peccata sua. Licet coopti sint
minutis quidem quotidianis que peccat
non eis tamen deest petra que illos docuit di-

40
cere: dimitte nobis debita nostra sicut et
nos dimittimus debitoribus nostris **P**e-
tra refugium ericis et leporibus **F**e-
cit lunam in terra **I**ntelligimus spiritu-
aliter ecclesiam crescentem de memento: et
ista mortalitate vite quodammodo senes-
centem Sed ut propinquet ad solem.
non istam lunam dico visibilem oculis: sed
que hoc nomine significatur ista **Q**ui
obscura erat ecclesia: **Q**ui non dum appa-
rebat non dum eminebat. sed ducebantur
homines et dicebatur: hec est ecclesia. Hec
est Christus ut sagittarent in obscura lu-
na reos corde **N**on quod cecus est qui ple-
na luna errat? Fecit lunam in terra. **H**ic
enim temporaliter transit ecclesia Non enim
hic erit semper ista mortalitas **A**ugeri
et minui potest aliquando pertransibit: in terra
facta est **S**ol agnovit occasum su-
um Et hic quis sol nisi sol ille iusticie
que sibi non ortum impij plangent in
die iudicii? Qui dicturi sunt in illo die
ergo erravimus? a via veritatis et ius-
ticie lumen non luxit nobis: et sol non
ortus est nobis **E**t sol iste oritur qui
intelligit Christum **R**ecedit autem ab intel-
lectu eius Christus: qui sic iratus fuerit fra-
tri suo ut teneat odium **I**taque irasci-
mini et nolite peccare **C**aritas et si iras-
citur aliquando ut corrigat. non tenet ream:
quia non inveteravit ira: ut verteretur
in odium **S**i autem ira conversa fuerit in
odium: occidit sol super iracundiam
vram **N**on ergo occidat sol super iracu-
diam vram **N**ec putetis fratres id non
nullis solem esse adorandum: quia sol in
scripturis aliquando Christum significat: **T**al-
est enim demencia hominum. quasi adoran-
dum aliquid dicatur cum dicitur: sol
Christus significat **A**dora ergo et petram
quia Christum significat **S**icut ovem ad vic-
timam ductus est. adora et ovem quia cris-
tum significat **D**icit leo de tribu iuda
adora et leonem quia Christum significat **V**i-
de i

debe qz xpm multa significant Omni
a ista xpus in similitudine: nō in pro
prietate Queris proprietatem xpi: In
principio erat vbum: et vbum erat a
pud deū Ecce pprietas cristi p quam
factus es Vis audire et proprietatē p
quā reffectus es: Et vbum caro fac
tum ē et habitauit in nobis Cetera si
militudines sunt Intellige est o scrip
ture capax vt aliud videas obici ocul
tuis: aliud innui cordi tuo Sol ergo
ille iam securi dicim⁹ sol ille iusticie nō
fine causa impijs non oritur et si vo
lunt Ipa em sapiencia dicit qrent me
mali et non inuenient Querent et non
inuenient Et quare: Oderūt em sapi
enciam Ipa sapiencia loquitur et di
cit qrent me mali et nō inuenient ode
runt em sapiām Si ergo oderūt qua
re qrent: Querūt nō vt fruantur sed
vt inflentur Querūt sermonibz ode
runt moribz Spūs em sanctus disci
pline fugiet fictum: et auferet se a co
gitationibz q sunt sine intellectu Nō
ergo sol ille oritur impijs non oritur
malis Atvero de isto sole quid dictū
est: Qui fecit solem suum oriri super
bonos et malos: et pluit sup iustos et
iniustos Ergo de illo sole iusticie nes
cio quid significat ps iste scdm miste
rium: nā videm⁹ ista fieri in creatura
eciam scdm spēm rerū visibiliū Sol
agnouit occasum suū Quid ē sol ag
nouit occasum suū: Crist⁹ agnouit
passionē suā Occasus xpi passio xpi
Sed nūquid sic sol occidit vt nō oria
tur: Nūquid qui dormit non adiciet
vt resurgat: Nōne ipe dixit dormiui
turbatus: Et de ipo dictum ē: exalta
re super celos de⁹ Ergo sol agnouit
occasum suū Quid ē agnouit: Appro
bauit placuit ei Et vñ ostendim⁹ qui
a agnouit hoc ē placuit ei: Quid em
non nouit deus: Quid nō nouit cris

tus: Et tñ dicturus est in fine quibus
dam: nō noui vos Quō ergo ibi nō
noui vos nō est quasi michi ignoti es
tis sed nō michi placetis. sic et hic ag
nouit occasum suum placuit illi occa
sus suus Si em ei displiceret quō pa
teretur: Homini em. qz non ē illi sol
eciam si displiceat ei passio sua patit⁹
et qd non vult Ille at nō pateretur m
si ei placeret id est nisi agnosceret oc
casum suū non occideret: qz ipe dixit
potestatem habeo ponendi aiāz me
am et ptātem habeo iterū sumēdi eā
nemo tollit eam a me. sz ego ipe eam
pono a me Ergo agnouit occasum su
um et sol agnouit occasum suū Et qd
cum occidit sol cū passus ē dñs: Sac
tesunt quedā tenebre in apostolis de
fecit spes eoz quibz pmo magnus et
redemptor omiū videbatur Quare:
Posuit tenebras et scā est nox ibi
pertransibunt oēs bestie filie Catu
li leonū rugientes vt rapiant qrentes
a deo escam sibi Quid intelligam spi
ritualiter catulos leonū nisi spūalia
nequicie: Quid intelligā nisi mala de
monia. que demonia pascuntur erro
ribz hōim: Sūt em pncipes demo
nior: et sunt demonia qdam ptemp
tabilia Ista demonia seducere aiās q
runt sed vbi sol non oritur est Tenebre
enim sunt: et cū tenebre sint qrent ca
tuli leonum quos deuorent Ipe leo
maior pnceps omniū taliū leonū qd
de illo dictum ē: Nescitis qz aduersa
rius vester dyabol⁹ tanqm leo rugi
ens circuit qrens quē deuoret: Iō q
rentes a deo escam sibi qz nec temp
tari qs pt a dyabolo: nisi permitten
te deo Iob sanctus añ dyabolū erat
et tñ longe ab illo erat aspū añ illum
erat: potestate remotus ab illo Qñ
auderet temptare vel carnem vel fa
cultates ei⁹ quas possidebat nisi ac

ciperet potestatem: Quare aut dat
potestas: Aut ad dāpnandos impi-
os aut ad pbandos pios Iuste hoc
totū dñs ait & in neminem habet dy-
abolus potestatem vñ in aliquid ei⁹
nisi ille pcedat cui ē ptās summa & sū-
limis Sic dyabolo . sic hōi nulla ē po-
testas in hōiēm nisi desup det⁹ Sta-
bat iudex viuoz & mortuoz añ hōiēz
iudicem & inflauit se hō iudex videns
añ se xpm & ait . nescis qz ptātem ha-
beo occidendi & dimittendi te: At ille
q̄ venerat & eum docere a quo iudica-
batur nō haberes inqt in me ptātem
nisi esset tibi desuper data Et homo &
dyabolus & quelibet demonia nō ni-
si accepta ptāte nocent sed pficienti-
bus non nocent Adalis ita sunt tāq̄
ignis feno . bonis ita sunt tanqm ig-
nis auro Adūcatus ē iudas vt fe-
num : pbatus ē iob vt aurum Posu-
isti tenebras & scā est nox : illic ptran-
sibunt oēs bestie filue Jam bestie fil-
ue alio mō Alio em̄ & alio modo sem-
per ista intelliguntur : quō dñs . ipse
agnus . ipe leo Quid tam diuersum
q̄ agnus et leo: Sed qualis agnus:
Qui vinceret lupum . vinceret leonē
ipe petra . ipe pastor : ipe ianua Pas-
tor itrat p ianuā & dicit . ego sum pas-
tor bonus : & dicit ego sum ianua Ip-
sum leonis nomen dñm significat qz
vicit leo de tribu iuda & dyabolū qui
a cōculcauit leonē et draconē Discite
sic intelligere cū figurate ista dicuntur
ne forte vbi legeritis qz xpm signifi-
cat petra vbiqz petram xpm putetis
Significat alia atqz alia sicut lrā quo
loco ponatur vide: ibi intelligis eius
vim Si audieris lrām pmam in no-
mine dī & putaueris eam semper ibi
ponendam delebis eam in nomie dy-
aboli: Ab eadem em̄ lrā incipit nomē
dei a qua incipit nomen dyaboli & nō

tam disiunctum q̄ deus & dyabolus
Vide ergo q̄ absurdo⁹ est a rebz & hu-
manis & diuinis: qui dixerit de lrā sin-
gulari . nō debet habere in capite no-
men dyaboli Et cū quesieris q̄re : res-
pondeat . ego in nomine dei legi istā
lrām Ridetur iste: nā nec talis est cui
digneris reddere rōem Nolite ergo
tam pueriliter sapere etiā ista diuina
vt forte aliquis vestrū quia dixi supe-
rius . bestias filue significare gentes.
modo at dico bestias filue significa-
re demonia et āgelos puaricationis
putetis me aliquid contrarium dice-
re Similitudines em̄ sunt : & in quo-
cūqz loco sunt circūstantia sui expo-
nuntur Illic pertrāsibūt omnes bes-
tie filue Vbi: In noctē quā posuit do-
minus : qz sol agnouit occasum suū
Catuli leonum rugientes vt rapiant
q̄rentes a deo escam sibi Derito do-
minus venturus ad occasum suū.
ipe sol iusticie agnosces occasum su-
ū . ait discipulis tanqm tenebris fu-
turus circuituro leone vt q̄reret quē
deuoraret . & q̄ ille leo nemine deuo-
raret nisi peteret hac nocte inqt pos-
tulauit sathanas verare vos sicut tri-
ticum & ego rogavi p te petre ne de-
ficiat fides tua. Mōne petrus cū ter-
negauit iam inter dētes leonis erat:
Catuli leonū rugientes vt rapiant &
vt q̄rant a deo escam sibi **O**rtus ē
sol: qui dixit potestatem habeo po-
nendi aiām meam & potestatem ha-
beo iterum sumendi eā Agnouit oc-
casum suū et posuit eam: ortus ē sol
qz occidit sol . sed nō extinet⁹ ē sol: ad-
huc eis qui non intelligunt xpm ipsa
nox est Adhuc eis sol ortus non ē in-
stent vt intelligant ne rapiantur a ru-
giente leone Nam ecce quibz ort⁹ ē:
nō eos audent inuadere catuli leonū
Sequitur em̄ ortus ē sol & cōgrega-
ee ii

ti sunt & i cubilibz suis cubabūt. **E**rgo
magis magisq; ibi oritur sol iste vt intel
ligatur ab orbe terrarū: et clarificet
xpūs in toto mūdo. **C**ōgregant^r ca
tuli leonum illa demonia recedūt a p
secutione eccē: que instigabant perse
qui domū dei. opando in filiis diffi
dentie. Nam dcm est scdm princeps
ptātis aeris: qui nūc opatur in filios
infidelitatis. **N**ō iam q; nemo eorū
psequi audeat eccām ortus ē sol & con
gregati sunt. Et vbi sunt? Et in cubili
bus suis cubabūt. Cubilia eorū corda
infidelium. **Q**uā multi gerunt leones
cubantes in cordibz suis. nō in erum
punt nō faciunt impetū in istā pere
grinātem iherlēm. Quare nō faciunt?
Quia iam ort^s ē sol: & splendet in to
to orbe terrarū. Ergo vide qd seqtur
q; ortus ē sol & pgregati sunt: & in cu
bilibus suis cubabūt. Quid tu hō dī?
Quid tu o eccā dī: Quid tu o corpus
cristi cui^s caput in celo ē? Quid tu fa
cis o hō vmitas ei^s? **E**xiet inq; ho
mo ad opus suū. **O**pet^r ergo iste ho
mo opa bona in securitate pacis ec
clehe opetur vsq; in finem. Aliqn enī
erit quedā cōtenebratio et fiet quidā
impetus: sed in vespa id ē in fine mū
di. **N**ō aut in pace & tranquillitate o
peratur eccā q; exiet homo ad opus
suū & ad opationem suā vsq; ad ves
peram. **Q**uā magnificata sunt opa
tua dñe. **M**erito magna: merito ex
cellsa. Vbi facta sunt opa ista tā mag
na: Que illa statio dei vbi sedit & ista
opatus est? Quis loc^s vbi ista opa
tus est? **N**ō pcellerunt primo ista tā
pulchra? Si ad lrām accipias omnia
ordinata creatura ordinate currens
ordinate pulchra ordinate oriens. or
dinate occidens. ordinate peragens
omnia tempora. vnde processit?
Ipsa autem ecclesia quō accepit icre

mēta successus pfectionē. Quō des
tinatur ad finem quēdam immortalita
tis? Quibz pconis pōicatur? Quibz
mysterijs cōmendatur? Quibz sacra
mentis occultatur? Qua pōicatione
reuelatur? Vbi fecit hec deus? Video
magna opa tua dñe. Quā magnifica
ta sunt opa tua dñe? Quero vbi fece
rit. locū nō inuenio sed video qd seq
tur. **O**mnia in sapientia fecisti. Er
go oīa in xpō fecisti. Ille cōtempt^s il
le expalmatus ille pspit^s. ille spinis
coronatus ille crucifixus: omnia in
illo fecisti. Audio audio qd de illo tuo
milite nūcies hōibz. quid de illo pco
ne scō pōices gentibus: xpm dei vtu
tem & dei sapiām. Irrideant iudei cru
cifixum xpm q; scandalum est eis: ir
rideant pagani crucifixum xpm quia
stulticia ē eis nos at inquit pōicam^s
xpm crucifixum iudeis quidē scanda
lum gentibz aut stulticiam ipis vero
vocatis iudeis & grecis xpm dei vtu
tem & dei sapiām. **O**mnia in sapiētia
fecisti. **R**epleta ē terra creatura tu
a. **R**epleta est terra creatura tua xpe.
Et quō? Quō videbimus? Quid em
non a patre per filiū creatū est? Quic
quid ābulat & repit in trīs. quicqd na
tat in aquis. qcquid volat in aere qc
quid in celo circūagitur quātomagis
terra tot^s mūdus creatura dei ē. **S**z
nescio quid h significat de quadā cre
atura noua. de qua dicit apls. si qua
in xpō noua creatura. vetera trāfie
runt ecce facta sunt omnia noua om
nia aut ex deo. **N**oua creatura q fac
ta est. oēs credentes in xpm: exuen
tes se veterem hōiēm & induētes no
uum. **R**epleta est terra creatura tua.
In vno loco terre crucifixus erat in
vno exiguo loco cecidit granū illd in
terra & mortificatū ē: sz magnū fruc
tum attulit. Singularis eras domiē

ihū xpe donec transires Agnosco in
alio psalmo vocē tuā qua dixisti sin-
gularis ego sum donec transeā Sin-
gularis ergo eras donec trāfires sin-
gularis eras cū agnovisti occasus tu-
um sed ab occasu in ortū transisti or-
tus es splenduiti . clarificatus es cū
in celum ascēdisti et repleta est terra
creatura tua Psalmū frēs nondū fi-
niviū s; aliquid in nomine xpi e-
ciam ad diem dñicū differam?

Incipit subsermo tercius de eodem
psalmo

Deminit caritas vrā cū fit vn⁹
sermo dei in scripturis oib; dilatat⁹
et per multa ora scōꝝ vnū vbum so-
net qđ cū fit in pncipio deus apud de-
um . ibi nō habet syllabas q; nō habet
tpa : nec mirandū nobis fit q; ppter
infirmiā nram descendit ad pti-
culas sonoz nrōꝝ cū descenderit ad
suscipiendā infirmitatē corpis nos-
tri istū tñ psalmum iā multos nobis
fecisse sermones misteriaq; ipa q; hic
clausa tenentur vt pulsantib; apiren-
tur attulisse nobis n̄ pvas p aliquot
dies moras tps cū pnunciantur cū
pmendantur cū clausa eē mōstrātur
cū aperiuntur cū eruuntur cū osten-
duntur ac p hoc meminit caritas ves-
tra . nec pterito die ad eius terminū
psalmi nos puenire potuisse et distu-
lisse in hūc diē Voluit dñs et tps red-
ditionis nobis exhibere et me debito-
rem debito satisfacere : et exactores
securiores efficere Det ergo ipe bo-
num qđ reddam⁹ : qui nō reddidit qđ
quid mali feceram⁹ Exclamauerunt
vt nostis qđ cū pietate gaudioq; re-
colitis : exclamauerūt cū psalmo vis-
cera cordis nostri et dixerunt **Q**m
magnificata sunt opa tua dñe omni-
a in sapientia fecisti : impleta ē terra
creatura tua Quicqđ a deo factū est

in sapientia factū ē et per sapiām fac-
tum est Quicquid nouit sapiām et qđ
quid nō nouit sapiām et tñ in creatu-
ra dei est : in sapiā factū est et per sa-
pientiā factū est Qui cognoscunt sa-
pientiā lucē habent sapiām . qui non
agnoscunt hñt tñ artificem sapiām
cū sint ipi detenti in sapiā Et qui eam
lucem hñt etiam artificem hñt nō qđ
cūq; artificem hñt etiā lucem hñt Et
quidem in hōib; multi sunt qui ei⁹ p-
ticipes fiunt et sapientes vocantur .
multi eius exptes stulti nominātur .
Propter h̄ vicioso noiē stulti appel-
lantur . q; si studeant sapiē . si petant
si qrant . si pulsant : nō pñt puenire ad
eius picipationē Nō em̄ nature sed
negligentie denegatur Sūt aut alie
crature q; nō pñt fieri picipes sapiē .
ficut oēs bestie oīa pecora . oēs ar-
bores q; nec sensum hñt vllū : nūqđ q;
picipes sapiē eē nō pñt iō non in sa-
pientia et per sapiām fca sunt : Non
ergo exigit de⁹ intellectū de equo et
mulo sed hōib; dicit nolite eē ficut e-
quus et mulus quib; nō ē intellectus
Qđ equo natura ē : hōi crimē ē Hoc
ergo dic de⁹ Nō exigo picipationē
sapiē mee ab eis q; nō feci ad ymagi-
nem meā . sed vbi feci in exigo et vsq;
rei postulo quā donavi h̄ oēs ergo
reddentes deo q; dei sunt si cesari red-
dunt qđ cesaris est id ē reddentes ce-
sari ymaginē suā et reddētes dō yma-
ginem suā . erigūt ipam mentē suā n̄
ad se sed ad artificem suū . et ad lumē
vñ sunt et ad calorem quēdam spiri-
tualem vñ feruescūt et vñ remoti fri-
gescunt et vñ recedentes cōtenebran-
tur et quo reuertentes illuminantur .
q; pie illi dixerūt . tu illuminābis lucer-
nam meā dñe de⁹ meus illumina te-
nebras meas : discussis tenebris tre-
ne stulticie apientes os et ducentes
ee iij

spiritum erigūt vt dixi fidentē oculū
cordis et circūspiciūt mēte vniūsum
mūdum terrā mare ⁊ celū : ⁊ vidētes
diā pulchre disposita ordinata curre
re digeri gñibus . fulciri seminibz mu
tari successionibz currere tēpibz pla
cet eis in hīs artifex vt ⁊ ipsi placeāt
in artifice artifice ⁊ exclament p gau
dio magno qz vñ huic leticie nichil cō
pari pōt : qm̄ magnificata sunt opa tua
dñe : oīa in sapientia fecisti Vbi ē ip̄a
sapiā in qua omnia fecisti : Quo sen
su attingitur : Quo oclō videt : Quo
studio qritur : Quo merito posside
tur : Quo putatis n̄ grā sua : Qui do
navit vt sim⁹ : donet vt boni sim⁹ Do
nat cōuersis qui añq̄m puerterentur
⁊ auersi irent post vias suas . nōne q̄
fuit eos : Nōne descendit : Nōne v̄
bum caro factū ē ⁊ habitauit in nob⁹
Nōne accēdit lucernā carnis sue dū
penderet in cruce ⁊ q̄fuit p̄ditā drag
mam : Quēfuit ⁊ inuenit vicinis cō
gratulantibz : id ē omni creatura spi
rituali q̄ deum proxime attingit Dici
nis cōgratulantibz inuenta est drag
ma : angelis letantibz inuenta est aiā
humana Inuenta ē ergo gaudeat et
dicat . qm̄ magnificata sunt opera tua
dñe . omnia in sapiā fecisti repleta est
terra creatura tua Qua creatura tu
a repleta ē terra : Omnibz arboribus
⁊ fructectis . omnibz aiālibus et peco
ribus et vniūso ip̄o genere huāno re
pleta est terra creatura dī Videmus
nouim⁹ legim⁹ agnoscimus lauda
mus ⁊ in hīs p̄dicam⁹ : ⁊ in hīs non
sufficimus laudare tm̄ quātū habun
dat ex bona inspectione cor nostruz
Sed ad illam magis creaturā debe
mus attendere vñ dicit apl's . si q̄ igit
in xp̄o noua creatura vetera transe
runt : ecce scā sunt noua Que vetera
transierunt : In gentibz omnis ydo

latris in ip̄is iudeis . om̄is illa seruitus
legis omnia illa sacrificia p̄nūciantia
p̄is sacrificiū Habundabat tunc ve
tustas hōis : venit qui renouaret o
pus suū . venit q̄ p̄staret argentū suū
qui formaret monetā suam ⁊ atten
dim⁹ plenā terrā xp̄ianis credentibz
in deū : auertentes se a prioribz imū
dicijs suis et ydolatria . a spe p̄terita
ad spem noui seculi ⁊ ecce nondū est
in re ⁊ iam tenetur in spe : ⁊ per ip̄am
spem iā cātamus et dicimus . repleta
ē terra creatura tua Nūdū em̄ in pa
tria cantam⁹ hoc . nōdum in illa rege
q̄ p̄mittitur nōdum cōfirmatis pec
tibus portarū ih̄rlm̄ sed adhuc in pe
grinatione intuentes mūdum istū
totū ⁊ vñdūqz hōies currentes ad fi
dem timentes gehennam . cōtempnē
tes mortē . amātes vitā eternā sper
nentes p̄ntem ⁊ tali spectaculo con
pleti gaudio dicim⁹ repleta est terra
creatura tua Hoc autē seculū adhuc
tēptationuz fluctibz quatitur . adhuc
temptationibus ⁊ p̄cellis tribulati
onum ⁊ timore turbatur hac tñ itur
minetur licet mare ⁊ tumeat fluctibz
p̄cellasqz perturiet hac itur : datū no
bis lignū in quo nauigem⁹ Ikepleta
est terra creatura tua sed nōdum su
mus in terra viuentium adhuc ista t
ra morientium ē Clamam⁹ aut ⁊ di
cimus . spes mea es tu : portio mea
terra viuentium In t̄ra morientium
spes mea in terra viuētū portio me
a Ecce ista terra q̄ repleta ē creatura
dei Qui adhuc in ista terra ē morien
tium : nōdum est in terra viuentium
Qua trāsit audi sequētia **H**oc ma
re magnū ⁊ spaciosum ibi repētia q̄
rum non est numer⁹ : aiālia pusilla et
magna Terribile mare figt : ibi s̄t re
pētia quoz nō est numer⁹ . Infidie
repūt in h̄ sc̄lo ⁊ incautos repēte oc

cupant Repentes at temptationes
 q̄s numerat: Repunt: sed caue ne sur
 ripiant Vigiletur in ligno eciā in aq̄s
 in cruce nauigam⁹: eciā in fluctibz tu
 ti sum⁹. Nō dormiat xp̄s nō dormi
 at fides. sed si dormierit excitetur im
 perabit ventis. placabit mare Finie
 tur via: gaudebitur in patria. Ibi re
 pentia quoz nō est numerus: aiālia
 pusilla z magna. Videō em̄ adhuc in
 mari isto formidoloso nondū credē
 tes. ip̄i em̄ versantur in amarīs aq̄s
 z sterilibz: illic at z pusilli et magni sē
 Nouim⁹ h̄. multi pusilli seculi nōdū
 crediderunt. multi p̄mates seculi nō
 dum crediderunt: aiālia pusilla z m̄g
 na sunt in h̄ mari. Oderūt eccl̄am. pre
 muntur xp̄i noiē nō seuiunt qz nō p̄
 mittūtur. In man⁹ nō erūpens clau
 sa ē in corde seuiāia. Nā oēs siue pu
 illi siue m̄gni aiālia pusilla z magna
 q̄ modo dolēt templa eē clausa. aras
 euersas. simulachra confracta. leges
 latas vt sacrificiē p̄dolis capitale sit
 crimen: oēs qui dolent hec in mari sē
 adhuc. Quid ergo nos ad priām qua
 ituri sumus p̄ ip̄m mare? Sed in lig
 no noli timere piculū. Lignū te por
 tat: qd̄ cōtinet seculū. Ergo attendite
 h̄ mare magnū z spaciosum: ibi repē
 tia quoz nō est numer⁹ aiālia pusil
 la z magna. Noli timere. noli terreri
 desiderā patriam intelligē pegrinati
 onem. **I**lluc naues cōmeabūt. Ec
 ce in eo qd̄ terrebat cōmeabunt: na
 ues natant z nō merguntur. Nā ues
 eccl̄as intelligimus. cōmeant inter tē
 pestates inter pcellas temptationū
 inter fluctus seculi: inter aiālia pusil
 la z magna. Bubernator ē xp̄s in lig
 no crucis sue. Illic naues cōmeabūt.
 Nō timeant naues non valde atten
 dant vbi natent sed a quo gubernen
 tur. Illic naues cōmeabunt. Quē cō

meatum repperiūt tristem qm̄ guber
 natorem sentiunt xp̄m. Cōmeabunt
 secure cōmeabunt pseueranter veni
 ent ad finem debitum p̄ducentur ad
 terram quietis. Est in isto mari aliqd̄
 eciā quod supat oīa aiālia pusilla z
 magna. Quid ē hoc? Psalmū audia
 mus. **R**aco hic quē finxisti ad illu
 dendū ei. Ibi repentia quoz non ē
 numer⁹ ibi aiālia pusilla z magna il
 lic naues cōmeabūt z nō timebūt nō
 solum repentia quoz nō est numer⁹
 z aiālia pusilla z magna sed nec dra
 conem qui ibi est: quē finxisti inquit
 deo ad illudendū ei. Magnū secretū
 z tñ qd̄ nostis dicturus sum. Nostis
 inimicum eccl̄e quemdā draconē non
 vidistis oculis carnis. sed videtis o
 culis fidei. Ip̄e ē qui et leo dicitur de
 illo scriptura dicit cōculcabis leones
 z draconē. Subditus ē ille capiti tuo
 subdetur z corpi ei⁹: hereant tñ mē
 bra capiti suo vt mēbra ei⁹ sint. Dictū
 est de p̄ma feiā quā seduxit hic draco
 eua scilicet illa cui consilium mortis
 dedit: z persuasionē astuta in cor fe
 mineum more serpētis irrepsit. Fac
 tum est quod nouimus qd̄ ibi z nos
 fecimus qd̄ dolemus. In illis em̄ du
 obus hominibus totum genus hu
 manum inde propago mortis inde
 z in peruulis debita delicta. Quis em̄
 mund⁹ ait scriptura in cōspectu tuo?
 Nec infans cuius ē vni⁹ diei vita su
 per terram. Tradux p̄cc̄i. tradux mor
 tis. de primo peccato. Nostis enim
 z quid dictum est mulieri vel potius
 serpenti: cum audiret deus peccatuz
 primi hominis. Ipsa tuum observa
 bit taput z tu eius obseruabis calca
 neum. In magno misterio dictum in
 figura dictum eccl̄ie future facte de
 latere viri sui z hoc dormientis. Erat
 autem adam quedam forma futuri:

hoc ap[osto]lus dicit. qui est forma futuri
Prefiguratum ē quod futurum erat
scā est eccā de latere dñi dormient[is] in
cruce Nam de latere crucifixi percusso
sacramenta eccē p[er]fluxerunt Quid g[er]o
dictum ē eccē iā modo audite: intelli
gite caute Sp[irit]us tuum obseruabit ca
put: et tu eius calcaneum **E**ccl[esi]a ca
put serpentis obserua Quid ē caput
serpentis? Prima peccati suggestio
Venit tibi in mentē nescio quid illici
tum noli ibi tenere mentē tuā noli cō
sentire **H**oc q[uo]d venit in mentē caput
serpentis est Caput calca: et euades
ceteros motus Quid ē caput calca et
euades ceteros mot[us]? Quid ē caput
calca? Sp[irit]us cōtempne suggestionē
Sed lucrū suggestit **M**agnū ibi lu
crum est: magnum aurum ē Si hāc
fraudē feceris diues eris Caput ser
pentis ē: calca Quid ē calca? **C**ōtēp
ne q[uo]d suggestit Sed magnū aurū sug
gestit Et quid p[ro]dest homini si vniū
sum mūdum lucretur. aiē aut[em] sue de
trimentum paciatur? Dereat mundi
lucrū: ne fiat aiē dāpnū **H**ec dicēs
obseruasti caput serpentis et calcasti
ille at[er] dyabolus calcaneū tuū obser
uat Quid ē obseruat calcaneū tuum?
Q[uo]niam labaris a via dei Tu obseruas p[er]
mam suggestionē: ille obseruat lap
sum tuū Si enī lapsus fueris cades
si cecideris possidebit **E**t at[er] si cadas
noli exire de via Angustam tibi semī
tam stravit deus: q[uo]d quid extra illaz ē
lubricū est **P**ropterea lūmē ē xp[istu]s et
via est xp[istu]s **E**rat lumen verū q[uo]d illu
minat oēm hominē venientē in hūc
mūdum et ego sum via. v[er]itas et vita:
p[er] me is si ad me is Si ergo ip[s]e est lu
men et ip[s]e est via: si ab illo recesseris.
nec in lumine eris nec in via Et quid
te sequitur? Q[uo]d dicit de impijs quidā
psalmus: fiat via illorum tenebre et

lubricum **H**ic ergo draco antiquus
hostis noster ira feruidus infidus af
tutus in mari magno ē **D**raco h[ic] quē
finxisti ad illudendū ei **I**am tu illude
draconi **N**o hoc enī hic factus est dra
co ip[s]e cadens pccō suo de sublimi ha
bitatione celoz: et ex angelo fact[us] dy
abolus accepit quēdam locū suū in h[ic]
mari magno et spaciofo **R**egnū eius
q[uo]d putas carcer ei[us] ē **M**ulti enim di
cunt: quare tantā p[ro]ptatē dyabol[us] ac
cepit vt dñetur in isto sc[ilicet]lo et tantum
valeat t[ame]n possit: Quātum valet et q[uo]n
tum potest: **N**isi p[er]missus nichil val[et]
Tu sic age ne p[er]mittat[ur] in te: aut si p[er]
missus fuerit ad temptandū. victus
abscedat et non possideat **P**ermissus
est enim ad temptādos quosdā sanc
tos viros famulos dei supauerūt eū
q[uo]d de via non recesserūt: non lapsi sūt
quorum obseruabat calcaneū **J**ob il
le sanctus sedebat in stercore et curre
bat in via **V**idete quomodo obserua
uerit caput eius: et quēadmodum il
le calcaneum eius attendebat **I**lle re
pellebat suggerentē ille sp[irit]us laban
tem **C**epit et e[st] mulierculam s[ub]trax
it omnia que habebat solam dyabo
lus dimisit adiutricem suam nō ma
riti consolatricem sed potius temp
tatricem: cepit eciam ip[s]am nō obser
uantem caput eius **A**dhuc enim illa e
ua erat: sed iam ille adā non erat **A**b
latis omnibus remansit iob cum vx
ore per quā temptaretur. et cum deo
a quo regeretur **Q**uid illo pauperi[us]
subito factum. si domum e[st] confide
res: **Q**uid illo ditius si cor eius cogi
tes: **V**ide paupertatem domus ab
lata sunt omnia **V**ide diuicias cordis:
dñs dedit dominus abstulit sicut do
mino placuit ita factum est: sit nomē
domini benedictum **D**ominus dedit
domin[us] abstulit. nouerat rcōrem su

um & temptatorem suum: permissorem temptatoris sui nouerat. Nichil sibi inquit dyabolus tribuat. Voluntatem habet nocendi: potestatem autem nisi acciperet non haberet. Quantum accepit ille potestatis: tantum ego pacior. Non ergo ab illo pacior: sed ab eo qui potestatem dedit. Contempnatur superbia temptatoris mei sustineantur flagella patris mei. Repulsus est temptator: obseruatum est caput eius: penetrare non potuit in cor. Duratam ciuitatem forissecus obpugnauit: sed non expugnauit. Accessit alia temptatio promissus est ad corpus eius: percussit graui vulnere a capite usque ad pedes: tabescebat putredine scatebat vmbibus: amissa domo sedebat in stercore. Ibi eu captiuata a dyabolo ad adiutorium marito supposita: ad lapsum suggerit ut blasphemetur deus. Primo suggerit in paradiso ut contempneretur deus: modo ut blasphemetur deus. Valuit tunc in integrum nunc victus est a putredine. In paradiso deiecit: in stercore supatus est. Attendebat autem ille draco utrum iob lingua laberetur. Omnis enim homo in actu suo pedes habet: in eo quod agit in quo mouetur ibi tanquam ambulat. Dicebat ille multa. Quanta enim dixit iob qui legunt nouerunt: in tanta multis illis verbis obseruabat serpens calcaneum labentis: ille autem qui caput obseruabat serpentis reppulit omnes suggestionem. Respondit et mulieri sicut dignum erat respondere mulieri. Locuta es inquit tanquam vna de insipientibus mulieribus. Si bona precepimus de manu domini mala quare non sustineamus? Et inter illa omnia que dixit nusquam lapsus est. Quod multi in illis verbis non intelligunt & quodam ibi sic accipiunt quia

si aliquid durum dixerit iob in deum. Nam inter multa etiam hoc dixit velut stomachans aduersus deum sicut videbatur non intelligentibus ille autem gestabat personam magnam magne prophecie: utinam inquit loquens ad deum utinam esset nobis arbiter. Quid est utinam nobis esset arbiter? Quasi qui inter nos iudicaret: & quo iudicante eam vinceret. Sic accipitur ad primum sonum sed discute te ne labaris. Attendit enim serpens ille semper calcaneum tuum. Quid vilis est dixisse iob: Utinam esset nobis arbiter utinam esset medius aliquis qui iudicaret inter me & te. Hoc deo homo: Hoc in stercore homo hoc vel in celo angelus deo: utinam esset nobis arbiter? Sed quid preuidebat quod optabat? Multi inquit dominus iusti & prophete voluerunt videre que videretis: & non viderunt. Arbitrum desiderabat. Quid est arbiter? Adde ad componendam causam. Nonne inimici eramus dei & malam causam habebamus aduersus deum? Quis finieret causam istam malam nisi ille medius arbiter? Qui nisi veniret: misericordie pierat iter. De quo apostolus dicit vnus enim deus vnus & mediator dei & hominum homo cristus ihesus. Si non homo non mediator: quia equalis patri deus. Dicit alio loco mediator autem vnus non est deus autem vnus est. Inter duos mediator. Ergo cristus mediator inter hominem & deum: non quia deus sed quia homo non quia deus equalis patri: si equalis patri non mediator. Ut autem sit mediator descendat a superiore ad inferiores ab equalitate patris: faciat quod ait apostolus: semetipsum exinanivit formam serui accipiens: in similitudine hominum factus & habitu inuentus ut homo.

Fundat sanguinem suum. deleat cy-
rographum nostrū cōponat pacem
inter nos & deū. nrām voluntatē cor-
rigens ad iusticiam: illius sniām flec-
tens ad miām. Sicut ergo vnum hoc
exposuimus quantum dominus de-
dit qđ durū videtur dictū ad iob sic &
cetera que ibi videntur quasi aspera
et blasphema habent intellect⁹ suos.
Qđ putaremus aliter eē nisi deus p-
hiberet testimoniū. Et añqm loque-
retur iob & postea qm totum locut⁹
est: phibuit de⁹ pmo testimoniū di-
cens. homo sine qrela: verax dei cul-
tor. Dixit hoc deus dixit hoc añ temp-
tationem illius. Ne quis at in illis v-
bis forte male intelligens scandalisa-
retur & putaret iustum quidem virū
fuisse iob añ temptationem in temp-
tatione autem graui defecisse. & lap-
sum esse in sacrilegam blasphemiam
finitis omnibus sermonibus et ipi⁹
iob & amicoꝝ eius a quibz ei cōsola-
tio reddebatur: dicit dominus testi-
monium illos nō verum locutos fi-
cut seru⁹ ei⁹ iob. Nō em locuti estis
inquit coram me veruz quitqm: sicut
seruus meus iob. Deinde iubet vt ille
pro eis offerat hostias: quibus eoꝝ
pccā soluantur. Eya fratres mei. qui
vult obseruare caput serpentis & secu-
re trāfire hoc mare. qz necesse est ha-
bitet hic serpens iste. & vt dicere cepe-
ram lapsus dyabolus de celo hūc lo-
cum accepit: obseruet caput eius a ti-
more seculi & a cupiditate seculi. Hic
em suggerit aliqd ā vñ times. aut vñ
cupis: aut amorē tuū temptat aut ti-
morem. Tu si timueris gehennas. si
amaueris regnū dei obseruabis ca-
put eius. Euitato capite secur⁹ eris.
nec ille lapsum tuū tenebit: nec de tu-
a ruina gaudebit. Nemo aut dicat vt
dixi: magnam habet potestatem. Vi-

dent enim hoies quasi quātū accepe-
rit potestatis: quid perdidit maies-
tatis non vident. Ipe autem sanctus
iob verbis suis mysticis & alte secre-
tis dicens de ista potestate quā dici-
tur dyabolus habere & describens il-
lum multis modis in figuris simili-
tudinum exponens quid ille sit vt qđ
valeat hoc quoq; ait. non est quicqm
simile ei factum super tram ad illudē-
dum ei ab angelis meis. Deus ibi lo-
quitur in libro iob: nō est quicqm fi-
mīle ei super terram. factum ad illu-
dendum ei ab angelis meis. Omne al-
tum videt: & ipe rex omniū que in a-
quis sunt. Cui testimonium congru-
it hoc in psalmo. Cum em diceret de
mari mag⁹ & spaciofo. vbi aiālia pu-
filla & magna. vbi repentina quoz nō
est numerus vbi naues nauigant lig-
no tute ait draco hic quem finxisti ad
illudendum ei. Sed si ad illudendum
quō deus illi illudit. An tradidit eum
ad illudendum. hoc est vt illudatur.
Putaremus qđ deus illi illuderet nisi
scriptura iob soluisset questionē. Ibi
em dictum ē ad illudendū ei ab angel-
meis. Vis illudē draconi. Esto ange-
lus dei. S; nondū es angel⁹ dei: do-
nec sis si eum cursum tenes vt sis. s;
angeli qui illudāt draconi ne tibi no-
ceat. Prepositi enim sunt angeli celo-
rum sup ptātes aereas & in pcedit v-
bum qđ fit hic. Intuentur em legem
fixā legē eternā iubentē sine scriptu-
ra. sine sillabis sine strepitu: fixā sp &
stantē. Intuent⁹ angeli corde mūdo.
& ex illa faciūt qcquid h fit: et ptātes
ex illa ordināt⁹ a summis vsq; in yma.
Et si ptātes summox celoꝝ regūt⁹ v-
bo dei qntomag⁹ inferiores atq; terre-
ne. Remanet g in mal⁹ sola nocendi
cupiditas: hanc habet hō in prāte cu-
piditatem nocendi voluntatē ad per-

niciem Si autem culq; nocere potuerit
non gloriatur nō ipse nocuit data ē ei
potestas Semel dictum est .senten-
cia firma ē . nō ē potestas nō a dō Quid
ergo times? In aquis fit draco i ma-
ri fit draco illuc transiit? es Sic est
fictus ut illudatur hic : ad hūc locum
ordinatus est in hīs sedib; deputat?
est Si magnū aliqd illi putas eē has
sedes . q; nō nosti sedes angelorū vñ
lapsus ē : mirar? sedes mortuorū vbi
deiectus est Que tibi videtur ei? glo-
riatio dāpnatio est Similitudinē ac-
cipite breuiter q; reuera magnū ali-
quid ē hoc nosse et intelligere Domū
magnam aliquā putate totā istā am-
nistratiōē creature Dom? ista mag-
na habet dñm habet seruos et in ipis
seruis habet circa se p̄imos sibi in
apparatib; meliorib; vestiū thesau-
rorum horreorū magnarū possessio-
num habet etiā seruos in infimis mi-
nisteriis ita subditis sibi potestatib;
ut quosdā habeat et ad mūdādas clo-
acas A summis atq; pcuratorib;
vsq; ad extrema ista et infima minis-
teria q̄ multi sunt gradus? Si q̄ ali-
quis magn? pcurator offendat et pe-
na dñi sui vbi gracia fiat ostiarius i
extremo loco aliquo . si exercens sibi
datam ptātem ut volentes intrare l-
exire pturbet scdm modū potestatis
quā accepit a dño . illi at nesciant euz
fuisse aliqñ magnū pcuratorē mag-
nam ptātem illi? eē arbitrantur quia
qd p̄diderit nesciūt . et tñ fr̄s mei os-
tiarius ille de quo dixi ad similitudi-
nem dom? magne hui? terrene pt a-
liquid facere nesciente dño suo et tur-
bare aliquē illo nō iubente Iste autē
nec ad illā ianuā positus ē qua intra-
mus ad deū Christus est em̄ illa ianu-
a et per xpm intramus ad vitā eternā
Sed ē qdam ianuā qua intratur in h

seculū . ianuā qdam mortalitatis cir-
ca ista infirma carnis hui? detrimen-
ta et supplementa Ad istā ianuā qñ q-
dam ostiari? est Iste habet ptātes in
ist o mari qua naues p̄meant sed non
tantū ut faciat aliquid nesciente aut
nolente dño suo . ne forte aliquis di-
cat . perdidit quidem ille magnā ptā-
tem supiorū apparatū . sed ego in
hīs infimis sum . hic me pt habere in
ptātem opus ē ut seruiā illi Noli fal-
li . nouit te dñs deus tuus et sic te no-
uit ut capillos tuos habeat numera-
tos Quid ergo times? Temptatur?
ē forte carnem tuā . flagellū ē dñi tui
non ptās temptatoris tui Vult noce-
re saluti q̄ p̄mittitur sed nō p̄mittit?
Ut at nō p̄mittatur habe caput xpm
repelle caput draconis Suggestioni
eius noli cōsentire a via tua noli labi
Draco h̄ quē finxisti ad illudendū ei
Nā vis videre q; nō tibi noceat n̄ p-
missus? **A**mnia inquit a te expectant
dñe ut des illis cibum in tpe oportu-
no Et iste draco māducare vult s; nō
māducatur quē vult Omnia a te expec-
tant ut des illis cibū i tpe opportuno.
Omnia et repētia quorū nō ē nume-
rus et aiālia pusilla et maḡ et ipse dra-
co et omnis creatura tua qua implef-
ti terrā oīa a te expectant ut des illis ci-
bum in tpe optuno vnicui q; cibū su-
um Habes cibū tuum habet et draco
cibum suum Si bene vixeris cibum
xpm habebis si a xpo recesseris . cib;
draconis eris Omnia a te expectant
ut des illis cibum in tempore oportu-
no Quid dictū ē ipsi draconi? Ter-
rā māducabis Draconi dñm est terrā
māducabis cūctis dieb; vite tue Au-
disti cibū draconis . n̄ vis ut det te de-
us manducandū draconi noli eē cib;
draconis . id ē noli relinqre vbum dei
Vbi em̄ dictum ē draconi terrā man-

ducabis ibi iam dictum est et pruarica-
tori terra es et in terra ibis Cibz ser-
pentis ee non vis noli ee terra Quid
inquis non ero terra? Si terrena non
sapias Audi aplm ut non sis tra Ma
corp⁹ qd geris terra e sed tu noli esse
terra Quid e hoc? Si resurrexistis i
quit cum xpo q sursum sunt qrite vbi
xpus est in dextera dei sedens q sur-
sum sunt sapite non que sup terra Si
non sapis terrena non es terra Si non
es terra. non maducaris a serpente cui
cibz data est terra Cibū suū dat deus
serpenti. qn vult quē vult Bñ aut iu-
dicat. falli non pt. non ei dat aurū pro
terra Omnia a te expectāt dñe ut des
illis cibum in tpe oportuno Cum de-
deris eis colligēt añ illos sunt. s; non
colligent nisi cū dederis An dyabo-
lum iob erat et quidem non deuorauit
iob. sed vl temptare non ausus ē. nisi
cū ille dedisset A te expectant. cū dede-
ris eis colligent: si non dederis non col-
ligent Et qd nos frēs? Quem cibum
habem⁹? Sequitur et de cibo nostro
Aperiente at te manū tuam vniū-
sa implebuntur bonitate Quid est o
dñe q apies manū tuam? Adan⁹ tua
xpūs est Et brachium dñi cui reuela-
tum ē? Cui reuelatur illi apitur Re-
uelatio em aptio est Aperiente at te
manū tuā vniūsa implebuntur boni-
tate Reuelante te xpm tuū vniūsa
implebuntur bonitate. non at habent
a se bonitatem Ma illi qn boni pba-
tur illis **A**uertente at te faciem tu-
am turbabuntur Multi repleti bo-
nitate sibi tribuerūt qd habebāt et vo-
luerunt gloriari qñ in iustificationi-
bus suis et dixerunt sibi. iustus sum.
magnus sum et facti sunt sibi placentes
et sonuit eis apl's quid em habes
qd non accepisti? Volens aut proba-
re deus hōi quod ab illo habeat quic

qd habet ut cum bōitate habeat et hu-
militate. aliquando eum perturbat.
auertit ab illo faciem suā et decidit in
temptationē. et ondit illi qz qpiustus
erat et recte ambulabat. ipo regente
fiebat Auertente autem te faciez tuā
turbabuntur Videte quid dicat et in
alio psalmo. ego dixi in habundācia
mea non moueboz in eternum Pres-
umpsit de se impletus erat bonita-
te et putabat a se sibi esse totā bonita-
tem et dixit in corde suo non moueboz
in eternum Sed qz iam senlerat dei
grām se percepisse p eo quod eāt ex-
pertus reddidit graciārū actionē Do-
mine in voluntate tua prestitisti de-
cori meo vtutem Auertisti aut facie
tuam: et factus sum cōturbatus Sic
et hic apies tu manū tuam apies ma-
num et vniūsa implebuntur bonita-
te Ma manu sua sed manu tua aper-
ta Auertente aut te faciem tuā turba-
buntur Sed quare hoc facis? Qua-
re auertis faciem vt turbetur? **Au-**
feres spiritū eoz et deficient Spiri-
tus eoz supbia eoz erat Gloriantur
sibi tribuūt seipos iustificānt Auer-
te faciem tuā vt turbentur. aufer spi-
ritum eoz et deficient. clament ad te.
cito exaudi me dñe defecit spirit⁹ me-
us ne auertas faciem tuā a me Aue-
res spiritum eoz et deficient **Q**uoniam
puluerem suum cōuertentur Inue-
nit se homo penitens de pccō suo qz
non habebat vires ex se et confitetur
deo dicens se esse terram et cinerem.
Superbe. conuersus es in puluerē
tuum ablatu ē spiritus tuus Jā non
te iactas. non te extollis non te iusti-
ficas Vides quia de puluere fact⁹ es
et auertēte faciem suā dño in tuū pul-
uerem recidisti Roga ergo cōfiteri
puluerē tuū et infirmitatē tuā et vide
qd seqtur **E**mittes spm tuū et cre-

abuntur Auferes spiritū eorū mitte
tuū Auferes spiritū eorū. nō habebūt
spiritum suū Ergo deserti sūt bti pau
peres spiritu: Nō sunt autē deserti.
qm̄ iporū est regnū celorū Nōluerunt
habere spiritū suū habebūt spiritū dī
Hoc em̄ dixit martiribz futuris Cū
vos cepint et abduxerint. nolite co
gitare quō aut quid loquamini Nō
em̄ vos estis qui loquimini sed spūs
patris vestri q̄ loquitur in vob Nō
lite vobis tribuere fortitudinē si vā
est inqt̄ et mea nō est. duricia ē nō forti
tudo Auferes spiritū eorū et deficient
et in puluerem suū cōuertentur emit
tes spiritū tuū et creabuntur **S**ibi ei
sumus figmentū dixit apostol⁹ crea
ti in opibus bonis A spū ei⁹ accepi
mus grām vt iusticie viuam⁹ q̄ ipse
ē qui iustificat impiū Auferes spiri
tum eorū et deficient emittes spiritū
tuū et creabuntur **E**t inouabis fa
ciem terre id ē nouis hōibz cōfidenti
bus se iustificatos esse nō a se iust os
vt grā dei sit in ill⁹ Vide q̄les sint qui
bus inouata est facies terre Paulus
dicit. plus dībz illis laboraui Quid ē
paul⁹? Attende si tu sis spirit⁹ tuus.
Nō ego inquit s; grā dei mecū Quid
ego? Quia cū abstuleris spiritū nr̄m
in pluerē nostrū cōuertemur vtiliter
intuentes infirmitatē nr̄am vt accep
to eius spū recreemur Videte qd seq̄
tur **S**it glā dñi in eternū Nō tua
nō mea. nō illius aut illi⁹ glā dñi sit n̄
ad tps sed in eternū **L**etabitur do
minus in opibz suis Nō in tuis qua
si tuis q̄ et opa tua si mala. p̄ iniqui
tatem tuā. si bona p̄ grām dei **L**eta
bitur dñs in opibus suis **Q**ui aspi
cit terrā et facit eā tremere qui tangit
mōtes et fumigabūt **T**erra exulta
bas de bōitate tua. tibi tribuebas vi
res opulentie tue. ecce respicit dñs et

facit te tremere **R**espiciat te et faciat
te tremere **M**elior est enim tremor
humilitatis q̄ p̄fidentia superbie Vi
dete quomodo aspiciat deus terrā et
faciat eam tremere Ad terram quasi
p̄uidentem sibi et exultantem loqui
tur apostolus. cum timore et tremo
re vram iporum salutē opamini Cū
timore et tremore Deus enim est qui
opatur in vobis Dicis o paul⁹ opa
mini. dicis vt opemur quare cum ti
more et tremore? Deus enim ē inqt̄. q̄
opatur in vobis Ideo ergo cum tre
more quia deus opatur Quia ip̄e de
dit non ex te est quod habes. cum ti
more et tremore opaberis Nā si non
timueris eū auferet quod dedit Cū
tremore ergo opare Vide alium psal
mum seruite dñō in timore et exulta
te ei cum tremore Si cū tremore ex
ultandum est. de⁹ aspiciat fit terremo
tus aspiciente deo tremant corda nā
tunc ibi requiescit deus Audi illū alio
loco Super quem requiescet spirit⁹
meus? Super humilem et quietum et
tremantem verba mea Qui aspiciat ē
ram et facit eam tremere. qui tangit
montes et fumigabunt Montes su
perbi erant. iactabant se non eos te
tigerat deus. tangit illos et fumiga
bunt Quid ē fumigare mōtes? Pre
cem dñō reddere Ecce magni mōtes
supbi mōtes ingentes non rogabāt
dominum se rogari volebant et supe
riorem non rogabant Quis em̄ po
tens et tumidus et superbz in terra. q̄
dedignetur humiliter rogare deum?
De impijs loquor non de cedris liba
ni quas plantauit dominus. Impi⁹
quilibet. infelix anima rogare deum
nescit. et vult se rogari ab hominibus
Nōs est opus ē vt tangat illū deus
et fumiget Nā cepit fumigare. dabit
dō p̄cē t̄q̄ sacrificiū cordis Fumigat

ad deum deinde tundit pectus incipit
et flere quia et sumus excutit lacrimas.
Qui tangit montes et fumigabunt
Cantabo domino in vita mea Quid est
cantabit. Totum quicquid cantabit Can-
temus domino in vita nostra Vita nos-
tra modo spes est vita nostra poste-
a eternitas erit Vita vite mortalis spes
est vite immortalis Cantabo domino in vi-
ta mea **P**sallam deo meo quod diu sum
quoniam in illo fine fine sum Quidiu
sum psallam deo meo Ne forte cum
ceperimus psallere deo in illa civita-
te putemus nos aliquid aliud acturos
tota vita nostra erit psallere deo Si
veniet in fastidium quod laudamus per-
venire in fastidium et nostra laudatio Si
semper a nobis amatur ille semper lau-
datur Psallam deo meo quod diu sum.
Quavis sit ei disputatio mea ego
autem iocundabor in domino Suavis sit ei
disputatio mea Que est disputatio ho-
minis ad deum nisi confessio peccatorum?
Confitere domino quod es et disputa-
ti cum illo Disputa cum illo fac bona
opera et disputa Lavamini mundi es-
tote psayas dicit auferte nequicias ab
animis vestris a conspectu oculorum me-
orum. cessate a nequiciis vestris dis-
cite benefacere Iudicate pupillo et ius-
tificate viduam. et venite disputemus
dicit dominus Quid est disputare cum
deo? Te illi indica scienti. ut indicet se
tibi nescienti Suavis sit ei disputatio
mea Ecce hoc est domino suave. dis-
putatio tua. sacrificium humilitatis
tue. contribulatio cordis tui. holocau-
stum vite tue hoc est suave domino Ti-
bi autem quid est suave? Ego autem
iocundabor in domino Ipsa est mutu-
a disputatio quam dixi Indica te ei
scienti et indicat se tibi nescienti Sua-
vis est ei confessio tua suavis est tibi
gracia ipsius Dixit se tibi Dominus se tibi dix-

it. Per verbum Quod verbum. Cris-
tum Et tibi dixit se et se dixit quia mi-
sit cristum seipsum dixit Ita plane au-
diamus ipsum verbum. qui me videt vi-
det et patrem Ego autem iocundabor
in domino **D**eficiant peccatores a ter-
ra Seuire videtur o sancta anima que
hic cantat et gemit. utinam cum ipsa a-
nima sit anima nostra utinam copu-
letur ei et societetur et coniungatur ei vi-
debit etiam misericordiam sevientis
Quis enim capit hoc nisi qui imple-
tus fuerit caritate? Deficiant peccatores
a terra Contremiscis quia maledicit Et
quis maledicit? Sanctus sine dubio
exauditur Sed dictum est sanctis be-
nedicite et nolite maledicere Quid est er-
go quod dicit deficient peccatores a ter-
ra? Plane deficient auferantur spiri-
tus eorum et deficient ut emittat spi-
ritum suum et recreentur Deficient pec-
catores a terra **E**t iniqui ita ut non
sint Quid non sint nisi iniqui? Ergo
iustificentur ut non sint iniqui Vidit
hoc et impletus est gaudio et revocat
versum primum psalmus **B**ene-
dic anima mea dominum Benedicat
anima nostra dominum fratres. quia
dare dignatus est et facultatem et ser-
monem nobis et vobis intentionem
et studium Unusquisque ut potest re-
cordetur quod audiuit colloquutionem
in vicem ructate. saginam vestram ru-
minate. quod accepistis non eat in vis-
cera oblivionis vestre thesaurus defi-
derabilis requiescat in ore vestro **Q**uod
no labore quesita et inventa sunt. magis
no labore nunciata et disputata sunt
Sit labor noster fructuosus vobis.
et benedicat anima nostra dominum

Explicit psalmus centesimus tercius
Incipit ps c. quartus

D Salmus iste centesimus quartus primus est in eis quibus prenotatur alleluia. cuius verbi vel potius duorum verborum interpretatio est laudate deum et ideo inde cepit

Psalms

Confitemini domino et inuocate nomen eius In laude enim intelligenda est ista confessio sicut est confiteor tibi pater domine celi et terre Premissa enim laude inuocatio sequi solet ubi desideria peccatorum alligantur ubi et ipsa oratio dominica habet in capite brevissimam laudem quod est pater noster qui es in celis tunc que petuntur deinceps persequuntur Dominus et alibi in psalmo dicitur. confitebimur tibi deus confitebimur et inuocabimus nomen tuum. quod alibi est planius laudans inuocabo dominum et ab inimicis meis saluus ero Ita et hic confitemini inquit domino et inuocate nomen eius Quod tale est ac si diceret. laudate dominum et inuocate nomen eius Exaudiat quippe inuocantem quem laudantem videt. laudantem autem videt quem probat amantem Et in quo voluit dominus boni serui amorem circa se ostendi maxime nisi in eo quod illi ait pasce oves meas Dominus et hic sequitur Annunciate inter gentes opera eius vel potius ut de greco ad verbum exprimitur quod et alij latini codices habent. annunciate in gentibus opera eius Quibus hoc dicitur nisi euangelistis in prophetia. Cantate ei et psallite ei Verbo et opere laudate Bre quippe cantatur psalterio at hoc est manibus psallitur Narrate omnia mirabilia eius laudamini in nomine sancto eius Possunt hi duo usus ex duobus verbis superioribus dicti non absurde videri. ut quod ait narrate omnia mirabilia eius. referatur ad id quod dictum est cantate ei quod

vero sequitur laudamini in nomine sancto eius. referatur ad id quod dictum est et psallite ei. illud scilicet ad verbum bonum quo cantatur ei et narrantur omnia mirabilia eius. illud autem ad opus bonum quod psallitur ei ne velit quisque de opere bono tanquam in sua virtute laudari Ideo cum dixisset laudamini. quod utique bene operantes merito possunt addidit in nomine sancto eius ut qui gloriatur in domino gloriatur Qui ergo non sibi sed ei volunt psallere. caueant facere iusticiam suam coram hominibus ut videantur ab eis. alioquin mercedem non habebunt apud patrem qui in celis est. sed luceant opera eorum coram hominibus non eo fine ut ipsi videantur ab eis. sed ut videant bona opera eorum et glorificent patrem eorum qui in celis est. hoc est laudari in nomine sancto eius Unde et in alio psalmo legitur in domino laudabitur anima mea. audiant mites et iocundentur Quod et hoc quodammodo sequitur Letetur cor querentium dominum Sic enim mites iocundantur qui non amaro zelo eos iam benepolantes emulantur Operite dominum et confirmamini Hoc enim de greco expressius interpretatum est quoniamuis verbum minus latinum videatur Dominus et alij codices habent confirmamini. alij corroboramini Ei quippe dicitur fortitudo mea et fortitudinem meam ad te custodiam ut eum querendo atque ad eum accedendo et illuminemur et confortemur ne cecitate quod faciendum sit. non videamus a infirmitate non faciamus etiam quod videmus Quod ergo est ad videndum accedite ad eum et illuminamini. hoc est ad faciendum querite inquit dominum et corroboramini Operite inquit faciem eius semper Quid est facies domini nisi presentia dei

Sicut facies v̄ti ⁊ facies ignis. Dic-
tum est em̄ sicut stipulam añ faciem
venti ⁊ sicut fluit cera a facie ignis ⁊
multa alia p̄dit scriptura nichil aliud
q̄ earum rerū p̄ntiam volens intelli-
gi quarū noiāt faciem. Sed qd̄ est q̄-
rite faciem ei⁹ semp? Scio quidē qz
michi adherere deo bonū est. Sed si
semp queritur qñ inuenitur? An sem-
per dixit in tota vita qua hic viuatur
ex qua id nos facere debere cognoui-
mus qñ et inuentus querend⁹ ē? Jā
quippe illū inuenit fides s; adhuc eū
querit spes. caritas autē ⁊ inuenit eū
per fidem ⁊ eum querit habere p spe-
ciem. Vbi tunc sic inuenietur vt suffi-
ciat nobis. ⁊ vltēius nō querat? Nō
si em̄ eum in ista vita inueniret fides
non diceretur querite dñm. ⁊ cū iue-
neritis eum derelinquat impi⁹ vias
suas. ⁊ vir iniquus cogitationes su-
as. Item si fide inuent⁹ nō adhuc eēt
perquirendus. non diceretur si ei⁹ qd̄
nō videmus speramus per paciā ex-
pectamus. et qd̄ iohannes ait. scim⁹
qz cum apparuerit filēs ei erim⁹ qñ
videbimus eū sicuti est. An forte etiā
cū facie ad faciem viderimus eū sicuti
est. adhuc perquirendus erit? Et si
ne fine querendus qz fine fine aman-
dus. Dicimus em̄ etiā p̄nti alicui nō
te quero id est nō te diligo ac p hoc q̄
diligitur etiā p̄ntis q̄ritur dum carita-
te ppetua ne fiat absens agitur. Pro-
inde quem quisq; diligit etiā cū eū vi-
det sine fastidio semp vult eē p̄ntem
hoc ē semper querit eū p̄ntem. Et ni-
mirum hoc est q̄rite faciem ei⁹ semp
vt non huic inquisitioni qua signifi-
catur amor finē prestat inuentio sed
amore crescente inquisitio crescat in-
uenti. Jā deinceps tēperat se lauda-
tor iste ardens ⁊ ad capacia v̄ba des-
cendit infirmū amorem atq; lacten-

tem temporalibus dei mirabilib; nu-
trienti. **M**ementote inquit mirabi-
lium ei⁹ q̄ fecit p̄digia ei⁹ ⁊ iudicia o-
ris ei⁹. Qui locus similis videtur illi
loco vbi ad moysen q̄rentem q̄s esset
cū dixisset ego sum qui sum ⁊ dices fi-
lius isrl. qui est misit me ad vos qd̄ ex
aliquatūlacūq; p̄ticula rara mens ca-
pit. deinceps nomē suū cōmemorās
erga hoīes grām suam misericordi-
ter tempauit dicens. ego sum de⁹ ab-
raham et deus ysaac ⁊ deus iacob. h̄
michi nomen ē in eternū vbi intelligi
voluit ⁊ illos quorum se deū dixit vi-
uere secum in eternū. et hoc dixit qd̄
capi etiam a paruulis posset. vt ego
sum qui sum illi pro captu intelligen-
rent qui grandib; virib; caritatē nos-
sent querere faciem ei⁹ semp. Si er-
go qd̄ est ip̄e multum est ad nos l vi-
dere vlt querere memētote mirabiliū
ei⁹ q̄ fecit p̄digia eius et iudicia oris
ei⁹. Et quibus dicitur. **S**emen ab-
raham serui ei⁹ filij iacob electi eius
Vos semen abraham vos filij iacob
mementote mirabiliū ei⁹ que fecit p̄-
digia ei⁹ ⁊ iudicia oris eius. Ne quis
aut vni genti hoc tribueret israhelita-
rum scdm carnē. ⁊ non intelligēt ma-
gis eē semen abrahe filios p̄missio-
nis magis q̄ carnis. quib; apl's dicit
cū gentib; loqueretur vos ergo ab-
rahe semen estis. scdm p̄missionem
heredes sequitur ⁊ dicit. **I**p̄e dñs
deus noster in omni terra iudicia ei⁹
Hoc dicitur per ysayam ad iherusa-
lem liberā mrēm nrām. ⁊ qui eruit te
ip̄e de⁹ tuus vniūse terre vocabitur.
An iudeorū deus tm̄? Absit. Ip̄e ē do-
minus deus noster in omni terra iu-
dicia ei⁹ quia in omni terra eccā eius
vbi predicantur iudicia ei⁹. Quid er-
go ait in alio psalmo? Qui annūciat
v̄bum suū iacob iusticias ⁊ iudicia

148
sua isrl' nō sic fecit ōni genti & iudi-
cia eius nō manifestavit eis. Nō dic-
tum est qz vnam gentē voluit intelli-
gi ptinentem ad semē abrahe que vo-
cata ē quidē ex omnibz gentibz. et sic
in ea dicuntur oēs gentes. vt vna sit
gens in adoptionē vocata. Extra is-
tam nulli genti manifestavit iudicia
sua qm̄ qui ea non crediderunt. eciaz
si annūciata sunt manifesta eis vtqz
nō sunt qz nisi credant nō intelligent.
Memor fuit in seculū testamēti sui.
Alii codices hnt in eternū qd ex am-
biguo greco factū ē. Sed si in h̄ secu-
lo intelligendū est nō in eternū quod
mō exponens cuius testamenti me-
mor fuerat adiungit & dicit. Verbi
qd mandauit in mille generationes.
qd adhuc cum aliquo fine pt̄t intelli-
gi. Sed deinde dicit. Quod disposuit
ad abraham & iuramenti sui ad ysaac
& statuit illud iacob in p̄ceptum & isrl'
in testamentū eternū. vbi null' ē am-
biguitatis loc'. **A** **E** **M** **I** **N** **I** **S** **E** **C** **U** **L**
aeonion quippe habz grecus qd nus-
qm̄ nostri in eternū interpretati sunt.
Dix aut̄ aliqui alicubi. **A** **E** **M** **I** **N** **I** **S** **E** **C** **U** **L**
I **N** **I** **S** **E** **C** **U** **L** aelonion eternale dixerūt. nisi
forte qz anon. **A** **E** **M** **I** **N** **I** **S** **E** **C** **U** **L**
I **N** **I** **S** **E** **C** **U** **L** familiaris
us interpretatur seculum. **A** **E** **M** **I** **N** **I** **S** **E** **C** **U** **L**
I **N** **I** **S** **E** **C** **U** **L** aeonion nō in eter nū. sed se-
cularem interpretari velint qd neminē
ausum fuisse cōmemini. Si autē hoc
loco testamentū vet' intelligendum
est ppter terrā chanaan sic enim ser-
mo cōteritur & statuit illud ipi iacob
in p̄ceptum. & ipi isrl' in testamentū
eternū dicens tibi dabo terrā chana-
an funiculum hereditat' vestre quo-
modo intelligendū est eternū cū ter-
rena illa hereditas eterna eē nō pos-
sit. Et iō vetus testamentū vocatur
qz per nouum aboletur. Nulle vero
gnationes nec in eternū vident' ali-

quid significat. quia vtqz finem hnt
& ad ipa tpalia nimis multe sūt. Quāli-
bet em̄ pauc' annis generatio deter-
minetur quā greci genean dicūt quā
minimā quidē qundecim annis termi-
nauerunt ex q̄ hō incipit posse gene-
rare que sunt iste mille generationes
nō solū a tpe abraham qm̄ ei facta est
ista promissio vsqz ad temp' noui tes-
tamenti sed ab ipō adam vsqz ad ter-
minum seculi. Quis em̄ audeat dice-
re qundecim annoz milibz hoc secu-
lum extendi. Proin michi videtur nō
hic vet' testamentū intelligendū. qd
nouo eēt tollendū. Dicitur p̄ pphetā
ecce dies veniūt dicit dñs et cōfirma-
bo domū iacob in testamentū nouū
nō scdm̄ testamētum qd cōstitui pa-
tribz eoz cū eduxi eos de terra egip-
ti. sed testamentum fidei qd laudat a
postolus cū abraham nobis pponit
imitandū & de legis opibus glorian-
tes inde cōvincit qd abraham ecia aī
circūcisionem credidit deo et reputa-
tum est illi ad iusticiam. Deniqz cū dix-
isset memor fuit in seculū testamēti
sui qd in eternum intelligere debem'
testamētum scilz iustificationis & he-
reditatis eterne quā fidei p̄misit de'
verbi inquit qd mandauit in mille ge-
nerationes. Quid ē mandauit. Qd ei
ait. tibi dabo terrā chanaan nō man-
datū est sed promissum. Mandatū
est aut̄ qd facere debemus. p̄missū
qd accipe. Mandatū ergo fides ē vt
iust' ex fide viuatur. & huic fidei heredi-
tas eterna promittitur. Nulle g' ge-
nerationes ppter numeri p̄fectionē
pro omnibz intelligende sunt id ē qm̄
diu gnatio generationi sequēdo suc-
cedit tam diu mandatū ē viuendo ex
fide qd obseruat popul' dei filius p̄-
missionis nascendo veniētes & mori-
endo abeuntes donec ōnis gnatio fi-

niatur qđ millenario numero signifi-
catū ē qđ denarij numeri solidū qua-
dratū decē decies ⁊ h̄ decies ad mille
puenit Qđ disposuit inquit ad abra-
ham ⁊ iuramenti sui ad ysaac: ⁊ statu-
it illud iacob id est ipsi iacob in p̄cep-
tum Ipsi sunt tres patriarche quorū
specialiter se dicit deū quos ⁊ domi-
nus nominat in testamēto nouo vbi
dicit .multi ab oriente ⁊ occidente ve-
nient . et recubēt cū abraham ⁊ ysaac
⁊ iacob in regno celoz Ista ē heredi-
tas eterna Nam ⁊ hic vbi ait statuit
illud iacob in p̄ceptū manifestat pre-
ceptum eē fidei nō em̄ p̄missum ap-
pellaret p̄ceptum Si em̄ opus ē in p̄-
cepto .merces in p̄misso hoc ē opus
dei dñs ait .vt credatis in euz quē ille
misit h̄ ergo vbum qđ mandauit me-
mor erit in eternū testamenti sui h̄ ē
vbum fidei qđ p̄dicamus statuit illd
ipsi iacob in p̄ceptum ⁊ ipsi isrl' in tes-
tamentū eternū id ē qđ ex ipso verbo
⁊ p̄cepto impleto daturus esset ali-
quid eternū **D**icens tibi dabo ter-
ram chanaan .funiculum hereditatē
vestre Quō ergo est hoc in eternum
nisi aliqd eternū significet? Ipa em̄
dcā est terra p̄missionis .terra fluēs
lac ⁊ mel qđ totū significat grām in q̄
gustatur qđ suauis est dñs ad quā nō
omnes hoiēs ptinent Non em̄ om̄iū
est fides iō addidit funiculū heredita-
tis vestre idē in alio psalmo semē ab-
rahe qđ est xps intelligitur loqui vbi
dicit .funes ceciderunt m̄ in p̄claris.
et em̄ hereditas mea p̄clara ē m̄ Cur
āt dicta ē terra chanaan interpretatio
hui⁹ nōis apit Chanaan q̄ppe inter-
p̄tatur hūilis Qđ si ad illam referat⁹
sentenciā sancti noe q̄ eundē chanaan
dixit futurū seruū fratrū suozū .hinc
est ecia seruilis timor .seruus āt non
manet in domo in eternū fili⁹ aut ma-

net in eternū iō excusso chanaan eo da-
tur terra p̄missionis semini abrahe.
Consummata em̄ caritas foras mit-
tit timorē vt filius maneat in domo
in eternū .vñ dictū ē ⁊ ipsi isrl' in testa-
mentū eternū Deinceps sequit⁹ hys-
toriam in libroz scōz veritate notis-
simam **Q**um essent numero breui
paucissimi ⁊ incole in ea id est in ter-
ra chanaan Qñ ibi p̄res habitauerūt
abraham ysaac ⁊ iacob añqm eā acci-
perent hereditatē .in semine suo pau-
cissimi erāt et incole in ea Nonnulli āt
codices hñt nō paucissimi ⁊ incole s̄
paucissimos et incolas Vbi apparet
eos qui ista interpretati sunt grecā fu-
isse locutionē secutos q̄ transferri nō
pt in latinū nisi cū absurditate q̄ trās-
ferri omnino nō possit Si em̄ totam
ipam locutionē transferre conemur
dicturi sumus in ea eē illos numero
breui paucissimos ⁊ incolas i ea Qđ
āt ait grecus in ea eē illos .hoc ē lati-
ne cū eēnt qđ vbum nō pt casus accu-
satiuus sequi s̄ ntūs Quis em̄ dicat
cū eēnt paucissimos? Sed cum eēnt
paucissimi Cū ergo eēnt numero bre-
ues vñ numero breui .paucissimi ⁊ in-
cole in ea **T**ransierunt de gente in
gentem ⁊ de regno in populū alterū
Repeticio ē ei⁹ qđ dixerat de gente i
gentem **N**on dimisit hōi nocē eis
id est nō permisit Breca āt locutio ē
nocere illos .latina vero nocere illis.
Et corripuit p̄ eis reges .nolite in-
quit tangere xpos meos ⁊ in p̄phet⁹
meis nolite malignari Verba dixit dī
corripientis vñ arguentis reges ne le-
derent scōs patres cū eēnt numero
breues .⁊ paucissimi atq; incole in ter-
ra chanaan Que vba licet in libris e⁹
hystorie nō legātur tñ intelligenda s̄
vel latenter dcā .sicut de⁹ in hōim cor-
dibus loq̄tur occult⁹ ⁊ veracib; vñis

49
v' etiam p angelū expressa. Nā & rex
gerararū & rex egiptiorū diuinit' am
moniti sunt ne nocerēt abrahā et rex
alius ne noceret ysaac. & alij ne noce
rent iacob cū eēnt paucissimi & inco
le añqm ad colendā egiptum cū filiis
suis trāfīret iacob qđ intelligit' in eo
cōmemoratum qđ ait. trāfīerunt de
gente in gentē de regno in populū al
terum. Sed qz occurrebat q̄rere añqm
trāfīerent & in egipto multiplicaren
tur quō numero breues paucissimi &
incole in aliena terra p̄durare potue
runt secut' adiunxit. Non p̄misit ho
minem nocere eos & corripuit p̄ eis
reges. nolite tangere x̄pos meos. et
in p̄phetis meis nolite malignari. No
test at merito mouere quō fuerit x̄pi
appellati añqm eēt vñctio ex q̄ h̄ no
men impositū ē regibz. Qđ a saule ce
pit cui dauid successit in regno. atz in
ceteri & reges iude & reges isrl' conti
nuatione sacrate p̄suetudinis vñgue
bātur. In q̄ vñctione figurabat' vn'
verus x̄p̄s cui dictū est. vñxit te de
us deus tu' oleo exultationis p̄ p̄ti
cipibus tuis. Vñ ergo illi iā tūc cristi
appellabantur? Nā p̄phetas eos fu
isse legim' de abrahā & vñtz qđ de illo
manifeste dictū ē. hoc & in illis intel
legendum ē. An iō x̄pi qz etiā si laten
ter iā tñ x̄piani? Qmuis em̄ caro x̄pi
ex illis tñ x̄p̄s añ illos. qđ et iudeis
rñdit dicens. añqm abrahā fieret e
go sum. Quō ergo hūc illi ignorarēt.
aut in eū nō crederent cū p̄pterea p̄
phete dicerentur qz licet occulti' ta
men dñm p̄nunciabant? Vñ apte ipe
dicit Abraham p̄cupiuit videre diem
meū: vidit & gaudius ē. Nō em̄ qsqm
preter istā fidem q̄ est in x̄po ihu siue
añ ei' incarnationē siue postea recō
filiatus ē deo cū sit ab ap̄lo veracissi
me definitum vnus em̄ deus & vnus

mediator dei & hōim homo x̄ps ihs.
Deiñ iam narrare incipit quō factuz
sit vt trāfīret de gente in gentem & de
regno in populū alterū. **E**t voca
uit inquit famē sup terrā & omne fir
mamētum panis cōtrīuit. **E**t dicit añ
eos virū: in seruū venūdatus est io
seph. Per h̄ factū est vt trāfīerent de
gente in gentē de regno in populū al
terum. Sed nō sunt negligenter pre
tereunde scripturarū scārū locutio
nes. Vocauit inqt famē sup terrā qñ
fames aliqua p̄sona sit. v' aliqd aīā
tum corp' vel aliqs spūs qui obediē
posset vocanti. cū sit famēs ex inedia
p̄tracta p̄niciēs atqz ita sit in eis q̄ eā
paciuntur vt aliqs morbz. Sicut em̄
morbus vt eē definat sit plerūqz per
medicamentū sic et famēs sanatur q̄
dammodo p̄ alimentū. Quid ē ergo
vocauit famē? An forte ista mala q̄
paciuntur hōiēs hñt quosdā p̄posi
tos suos angelos malos? Nā & in a
lio psalmo dicit inmissione p̄ angelos
malos deū hōiēs afflixisse non vtiqz
errante iudicio. Et hoc ē forte voca
uit famē. id ē angeluz p̄positū famis
& ei' rei noiē cui' est preposit' appel
latus. Ex q̄ opinione romani veteres
quosdā deos tales p̄secrauerūt sicut
deam febrē deamqz pallozē. An qđ ē
credibilius vocauit famē intelligen
dum ē. dixit vt famēs eēt vt h̄ sit vo
care qđ appellare. h̄ appellare qđ di
cere hoc dicere qđ iubere? Nā ille vo
cavit famē qui vocat ea que nō sunt.
tñ sint. Nec ibi ap̄ls dixit. qui vocat
ea que nō sunt vt sint. sed tanqm sint.
Apud deū quippe iam factum est qđ
eius dispositione futurum ē quia de
illo alibi dicitur. qui fecit que futura
sunt. Et hic quando famēs facta est.
tunc dicta est vocata id est vt adesset
q̄ iam fuerat in eius occulta guberna
ff ij

tionē disposita Deniq; quō vocauerit famē . statim exposuit dicēs **D**omine firmamētum panis p̄triuuit Et hec inusitata locutio ē **E**t ōtriuuit em̄ dixit p̄ eo qđ est cōsumpsit **A**d isit añ eos virū Quē virū? **I**oseph Quō misit? **I**n seruū venūdatus est ioseph **N**epe qñ factum est . peccatū erat fratrū ⁊ tamen deus misit ioseph in egiptū **I**ntuenda est ergo res magna et p̄ necessaria quō deus bñ vtatur malis operibus hōim sicut illi male contrahuntur bonis opib; dei **E**t ōtexit de inde narrationem p̄memorans q̄ p̄tulit ioseph in hūilitate sua ⁊ quomodo fuerit sblimatus **H**umiliauerunt in p̄pedibus pedes ei⁹ ferruz pertransiit aiām eius . donec veniret vbum ei⁹ **C**ōpedes quide; accepisse ioseph nō legim⁹ sed factū esse minime dubitandum est **A**liqua em̄ p̄termitti poterūt in illa hystoria q̄ tñ sp̄ritum sanctū nō laterēt qui in hīs loquitur psalmis Ferrū aut̄ qđ dicit p̄transisse aiām ei⁹ . tribulationem dure necessitatis accipim⁹ **N**ō em̄ corpus sed aiām dixit **T**alis em̄ locutio est qđā in euangelio vbi symeon dixit ad mariā ecce posit⁹ est hic in ruīnam et in resurrectionem multoz in isrl̄ . ⁊ in signū cui cōtradicitur et tuā ipius aiām p̄transiet gladius vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes **P**assio quippe dñi q̄ multis ruina fuit . ⁊ in qua multoz cordiū occulta patuerūt qm̄ expressum ē quid de domino sentiebant . ⁊ ipam eius m̄rē graviter carnali orbitate pcussam fine dubio contristavit **I**n illa vō tribulatione fuit ioseph . donec veniret vbum ei⁹ quo fuerat interpretatus veraciter sompnia vñ cōmendat⁹ ē regi vt etiā illi de sompnis ei⁹ futura p̄diceret **S**ed qm̄ dixit donec veniret

vbum eius ne omnino ei⁹ sic intelligeremus . vt quisq; rem tantam homini tribuendam putaret continuo subiecit **E**loquium domini inflammarit eū . vñ quod magis de greco expressum ē alij codices hñt eloquium domini igniuit eum vt etiam ipe inter eos cōputaretur . quib; dictum ē laudamini in nomine sancto ei⁹ **E**loquium dñi igniuit eum **A**d merito sp̄ritus sanctus quando a domino missus est . vñ sunt illis lingue diuise velut ignis ⁊ apostol⁹ dicit spiritu feruentē a quo igne discedunt de qbus dicitur . refrigescet caritas multoz Deniq; sequitur **M**isit rex et soluit eum : princeps populorum ⁊ dimisit **I**pse ē rex qui ⁊ princeps populorum ⁊ soluit p̄peditum : dimisit inclusum **C**onstituit eum dominum dom⁹ sue : ⁊ principem omnis possessionis sue **V**t erudiret principes eius sicut semetipm̄ : ⁊ senes eius prudentiam doceret **G**recus habet ⁊ seniores ei⁹ sapientiā doceret . quod oimodo ad verbum ita dici posset erudiret principes ei⁹ sicut semetipm̄ : ⁊ senes ei⁹ sapientes faceret **P**resbiteros enim habet quos dicere solemus seniores nō gerontas id est seniores **S**ophice autem qđ vno verbo latino dici n̄ potest . a sapientia dictum est . que sophia grece dicitur non a prudentia q̄ fronesis appellatur **N**eq; hoc tamē legimus in illa sublimitate ioseph sicut nec cōpedes in ei⁹ humilitate **S**⁊ vnde fieri posset vt vir tantus vnius veri dei cultor in egipto alendis tantūmodo corporibus . ⁊ reb; tñ corporalibus gubernandis esset intentus et quo eos meliores redderet curam non gereret aiōrum? **S**ed ea cōscripta sunt in illa hystoria . que scdm̄ intentionem scribentis in q̄ erat sp̄i-

ritus sanctus rebz futuris in illa nar-
ratione significandis sufficere iudi-
cata sunt. **E**t intrauit isrl in egiptū
z iacob accola fuit in terra cham. Qd
est isrl hoc est iacob z qd est egiptus
hoc est terra cham. Hic em apertissi-
me demonstratū est de semine cham
filij noe cui pmitius fuit chanā ex
ortam fuisse ecia gentem egiptiorū.
Proinde in quibz codicibus h loco le-
gitur chanan emendandū est. Adeli
aut interpretatum ē accola fuit qm si-
cut alij codices hnt inhabitavit qd tā-
tūdem eet si z incolā diceret. Nichil
em aliud significat. Nā idipm est ver-
bum in greco isto loco qd est z supe-
rius vbi dictū est paucissimi z incole
in ea. Incolatus porro vl accolatus
nō indigenā sed aduenā oñdit. Ecce q
modo trāherūt de gente in gentē. de
regno in populū alterū. Qd breuiter
ppositum fuerat breuiter narrando
explicatū est. Sed de quo regno trā-
fierunt in populū alterū. merito qri-
pt. Nōdum em regnabant in fra cha-
nan qz nōdum ibi fuerat regnū cōsti-
tutum populi isrl. Quō ergo pt intel-
ligi nū forte scd anticipationē qz ibi
regnū futurū erat seminis eoz. De-
inceps narratur q in egipto gesta sūt.
Et auxit inqt populū suū vehemē-
ter et firmavit eū sup inimicos eius.
Eciam h breuiter totū ppositum est
vt quēadmodum factūz sit deinceps
narretur. Nō em tūc firmatū est po-
pulus dei sup egiptios inimicos su-
os qn eoz masculini fetus necaban-
tur. vl qn in faciendis lateribz cōtere-
bantur. sed qn in manu potenti p fig-
na z portenta dñi dei sui metuendi z
honorandi facti sunt donec durī regis
contentio vinceret z mare rubrū p-
secutorē cum exercitu eius obrueret.
Qd ergo breuiter positum est firma-

uit populū suū sup inimicos ei⁹ ve-
lut quereremus quō factum sit inci-
pit dicē donec ecia id narrando deter-
minet. **E**t puerit cor eoz vt odi-
rent populū ei⁹ z dolū facerēt in ser-
uos ei⁹. Nūquid nā intelligendū est
vel credendū q deus cor hōis ad fa-
cienda pccā cōuertat. An peccatū nō
est vl puū peccatū est odisse populū
dei z dolū facere in seruos ei⁹. Quis
hoc dixerit. Nūquid ergo istoz tam
graviū pccōrum auctor est deus qui
nullius l'euissimi peccati auctor cre-
dendus est. Quis sapiēs z intelliget
h. Nā ipa est illa mirabilis dei boni-
tas qua bñ vtitur eciam malis vl an-
gelis vel hōibz. Cū enim ipi vicio suo
mali sint ille de malo eoz bñfacit. Nō
em añ qm odissent populū eius boni-
erant sed maligni z impj tales erant
qui facile incolis suis felicibz inuide-
rent. In eo ergo qd populū suū
multiplicauit hoc bñficio suo malos
ad inuidendum cōuertit. Inuidia est
em odium felicitat aliene. Sic g con-
uertit cor eorum. vt p inuidenciā n
odissent populū ei⁹ z dolū facerēt
in seruos ei⁹. Nō ergo cor illoz ma-
lum faciendo sed populū suū bñfaci-
endo cor illoz sponte malū cōuertit
ad odium. Nō em rectū cor puerit.
sed sponte puerit ad odiū populi
vbi eo malo bñ vteretur puerit. Nō
em illos malos faciendo sed istis bo-
na quibus mali facillime possent in-
uidere largiēdo. quo illoz odio z ad
exercitationem populi sui z ad glori-
am q nobis ē vtilis nōis sui quomo-
do sit vsus consequētia docēt q in e⁹
laude cōmemorantur cū cantatur al-
leluia. **Q**uisit moysen seruum suū
aaron quē elegit ipm. Sufficeret quē
elegit sed nichil in eo qrendum est qd
additum est ipm. Locutio scriptura
ff in

rum est. sicuti est. in qua habitabunt
in ea qua locutione diuine scripture
plene sunt. **P**osuit in eis vba signo-
rum suorum et prodigiorum in terra cham
Nō ita debemus accipere vba signorum
et prodigiorum quasi vba quibus verbis
fierent signa et prodigia id est que dice-
rent ut fierent signa et prodigia. **M**ul-
ta enim sine vobis facta sunt vel virga vel
manu extenta vel fauilla in celum missa
Sed quia illa ipsa que facta sunt non erant
alicuius significationis inania sicut et v-
ba que loquimur id est ipsa dicta sunt v-
ba non vocum et sonorum sed signorum et pro-
digiorum. Posuit in eis id est et fecit pe-
os. **A**dificit tenebras et obscurauit. **S**ep-
timum est et hoc inter plagas quibus et egip-
tius percussi sunt. **Q**uod autem sequitur in di-
uisis codicibus varie legitur. **A**lij namque
hunc exacerbauerunt sermones eius. **A**lij
vero non exacerbauerunt sermones eius.
Sed quod prius dixi in pluribus inueni-
mus. **V**bi autem addita est negativa pri-
cula vix duos codices potuimus re-
pire. Sed ne forte mendositas propter
sensum faciliorem habundauerit quod enim
facilius intelligitur quam id quod dictum est.
Exacerbauerunt sermones eius.
Vtque contumacibus sermonibus suis co-
nati sumus secundum aliquam rectam sententiam
etiam illud exponere. et hoc interim oc-
currit non exacerbauerunt sermones
eius id est in moysen et aaron. quia eos etiam
durissimos patientissime pertulerunt
donec omnia que deus in eis facere dis-
posuerat ex ordine complerentur. **C**on-
uertit aquas eorum in sanguinem et oc-
cidit pisces eorum. **E**t dedit terram eorum
ranas in penetralibus regum ipsorum. **T**an-
quam dicet. Terram eorum conuertit in ra-
nas. Tanta enim ranarum fuerat multi-
tudo: ut hoc per hyperbolen puenienter di-
ceretur. **D**ixit et venit cynomia et ci-
niphes in omnibus finibus eorum. Si que

ritur quando dixerit in verbo eius erat an-
quam fieret. et sine tempore ibi erat quo tempore
fieret. quamquam per angelos et per seruos
suos moysen. aaron etiam tunc quodam-
modo dixit ut fieret quando fuerat facien-
dum. **P**osuit pluvias eorum grandi-
ne. **S**imilis locutio illi est ubi ait de-
dit terram eorum ranas nisi quod ibi non
utique in ranas tota terra puerfa est plu-
uia vero in grandinem etiam tota potuit.
Ignem comburentem in terra ipsorum
subauditur posuit. **E**t percussit vine-
as eorum et ficulneas eorum et contriuit o-
ne lignum finium eorum. **H**oc in grandis-
nibus et fulminibus factum est vnum et ignem
dixit comburentem. **D**ixit et venit lo-
custa et bruchus cuius non erat numerus.
Vna plaga est locuste et bruchi quam al-
tera est parens et altera est fetus. **E**t
comedit omnem fenem in terra eorum: et co-
medit omnem fructum terre eorum. **E**t fenem
fructus est sicut loqui scriptura consue-
uit que fenem appellat etiam segetes fru-
gum. Sed ut duo diceret duobus for-
tasse que dixerat numero voluit con-
sonare id est locuste et bruco. **H**oc autem
totum pertinet ad elocutionis varie-
tatem medentem fastidio non ad diu-
sitatem sententiarum. **E**t percussit omne
primogenitum in terram eorum: primicias
omnis laboris eorum. **H**ec plaga no-
uissima est excepta morte in mari ru-
bro. **P**rimicias vero laborum propter pri-
mogenita pecorum dictum arbitror. **Q**ue
plage cum sint decem nec omnes commem-
orate sunt nec eodem ordine quo ibi fac-
te leguntur. **L**ibera enim est laudatio a
lege narrantis et terentis hystoriam.
Cuius laudationis auctor et dictor cum
sit per prophetam spiritus sanctus eadeque
utique auctoritate qua per eum egit homines
qui illam scripsit hystoriam et commemorat
aliquid factum quod ibi non legitur et quod
ibi legitur preterit. **A**diungit autem etiam hoc

57
laudibus dei qđ argento & auro dita-
tos israelitas eduxit de egipto qđ &
īpi tales erant qui nōdum possent cō-
tempnere laboz suoz licet tpalem ta-
men debitam iustamq; incedem. Nō
in eo quod egiptios deceperūt a qui-
bus sibi vt cōmodaretur aurū argē-
tum qđ petiuerūt putand⁹ de⁹ huius
modi dolose eis qui sursum cor hnt l-
iubere. vñ fecerint approbare. Ad-
gis em̄ per illa dei verba vtq; ab illo
qui cor eoz videbat & cupiditates ex-
aminabat pmissi sunt facere ista qm̄
iussi nō tñ fine aliquo puectu anime
carnalis. qđ & hys fecerunt qui talia
iure passi sunt & quis per dolum ab ini-
quis hōibus tñ quod sibi reddi debu-
it abstulerūt. Sicut at egiptioz iniq̄-
tate sic iustoz infirmitate ad id qđ o-
pus erat illis factis figurandū & p-
nunciandum diuine vsus ē de⁹. **E**t
eduxit eos in argento & auro. Et ista
locutio scripturarū est. Pro eo quip-
pe dictum est in argento & auro ac si
diceretur cum argento & auro. **E**t
non erat in tribubz eozū infirm⁹. S-
corpe. nō aīd. Etiam hoc magnū dei
bñficiū fuit: vt in illa necessitate mi-
grandi nullus eēt egrotus. **M**etata
est egiptus in pfectione eoz: quia i-
cubuit timor eorum sup eos. Timor
quippe hebreoz super egiptios. Nō
enim timor eorum quo timebāt he-
brei: sed quo timebantur. Dicet aliq̄s
Quō ergo volebant eos dimittere e-
giptū? Quō tanqm̄ redituros dimi-
serunt? Quomodo tanqm̄ redituris
& reddituris aurū & argentum petē-
tibus cōmodauerunt si letata ē egip-
tus in pfectione eoz? Sed intelligē-
dum est post illā ultimā egiptiorum
mortem & tantam stragē in mari ru-
bro tam magni psequentis exercit⁹.
egipcios timuisse rēduos ne redirēt

hebrei. & eorum reliquias magna fa-
cilitate contererent. Tūc impletū est
qđ superius cum dixisset & auxit po-
pulum suum vehementer mor addi-
dit & firmavit eū super inimicos ei⁹.
Hanc enim sententiā vno versiculo
propositam vt explicaret quō id factū
sit adiunxit cetera. qm̄ in hac laude nar-
rauit vsq; ad istum locum vbi ait. le-
tata est egiptus in pfectione eorum
quia incubuit timor eozū super eos:
velut assignans quod proposuerat.
quia firmavit populum suum super
inimicos ei⁹. Proinde iam dicit que-
iter agentibz in heremo beneficia di-
uina collocata sunt. **E**xpandit nu-
bem in ptectionem eoz: & ignē vt lu-
ceret eis per noctem. Tā sunt h̄ ma-
nifesta qm̄ nota. **M**etierūt carnem
& venit coturnix. Nō coturnicem cō-
cupierunt sed carnes. Quia vō & co-
turnix caro est & in isto psalmo non
loquitur de amaricatione eoz in qui-
bus non est bñplacitum deo sed de fi-
de electozū qđ est verum semen abra-
he īpi intelligendi sunt petisse vt veni-
ret vñ amaricātium murmur oppri-
meretur. **I**n vñ qui sequit⁹. **E**t
pane celi saturauit eos. manna qui-
dem nō nominauit sed nulli obscurū
est qui illas lras legit. **D**isrupit pe-
tram & fluxerunt aque. abierūt in sic-
co flumina. Et hoc factū tam cito in-
telligitur qm̄ legitur. **I**psis aut̄ omni-
bus bñficiis suis deus cōmendat in
abraham meritū fidei. Sequitur em̄
& dicit. **Q**m̄ memor fuit verbi sanc-
ti sui: qđ habuit ad abraham puerū.
suum. Et eduxit populum suū in exul-
tatione & electos suos in leticia. Qđ
ait populū suum. hoc repetiuit elec-
tos suos: & quod ait in exultatione.
hoc repetiuit in leticia. **E**t dedit ill-
regiones gentium: & labores popu-
ff iij

lorum possederunt Quod sunt regiones
gentium hoc sunt labores populorum
et quod deum est dedit illis hoc repetitur
et possederunt Et tanquam quererem
cui bono ista data sunt ne huiusmodi
putaretur summum bonum quod ista felicitas
rerum temporalium populo dei data est conti-
nuo eam ad aliud retulit ubi summum
bonum oportet inquiri **E**t custodiant
inquit iustificationes eius et legem
eius requirant Ubi intelligendum est
dei seruos et electos filios promissionis
verum et germanum semen abrahe
imitantes fidem abrahe propterea ista
bona terrena sumere a deo ut non in
eis luxu diffuant siue perversa securi-
tate torpescant sed ideo habeant diuinam
misericordiam hec omnia preparata in
quibus querendis possent negocio-
sissimis laboribus occupari ut ad huius
vacent vnde bonum eternum possit acquiri
hoc est ut custodiant iustificationes
eius et legem eius requirant Denique
quoniam semen abrahe tales hic intelligi
voluit qui vere essent semen abrahe quod
les utique nec in illo populo defuerunt quod
etiam paulus apostolus satis ostendit cum di-
cit sed non in omnibus illis bene placitum
est deo si enim non in omnibus profecto
fuerunt ibi quidam in quibus bene placitum
est deo non in omnibus illis profecto: quod
ergo tales presens iste commendat nichil
dixit de iniquitatibus et irritationibus
et amaricatione eorum in quibus non
est beneplacitum deo Sed quia et in
iustis non sola iusticia verum etiam mi-
sericordia dei omnipotentis et clemen-
tis apparuit de illis sequens loquitur
psalmus cum laudibus dei et tamen utriusque
in vno populo fuerunt: nec istos illi
suarum iniquitatum contagione pollue-
runt Mouit enim dominus qui sunt eius et
si in hoc seculo non potest ab iniustis re-
cedat ab iniusticia omnis qui nominat

nomine domini Ut ergo tanquam in cor-
pore psalmi huiusmodi velut latenter quo-
dammodo eius animam commendem
hoc est in verbis quasi exterioribus in-
teriorum intellectum: videtur michi
amoneri semen abrahe qui sunt om-
nes filii promissionis pertinentes ad et-
ernam hereditatem testamenti eterni
ut tanquam ipsam hereditatem sibi eli-
gant deum et eum gratis colant id est
propter ipsum non propter aliquod emo-
lumentum mercedis extra ipsum et huius
faciant laudantes inuocantes annuncian-
tes: nec in suam sed in eius gloriam
per fidem bene operantes spe gauden-
tes caritate feruentes Hoc totum
sonat huiusmodi versibus **C**onfitemini do-
mino et inuocate nomen eius: annun-
ciate in gentibus opera eius Cantate ei
et psallite ei narrate omnia mirabilia
eius laudamini in nomine sancto eius **L**e-
tetur cor querentium dominum queri-
te dominum et confirmamini: querite
faciem eius semper Deum ad paruulorum
corda nutrienda ut roborentur in fi-
de patriarchis proponuntur et illorum fi-
dei et promissionis dei ut imitando et
sperando simus semen illorum non de
sola gente illorum sed quotquot istam
gratiam suscipiunt in omni terra: quod
totum huiusmodi versibus continetur **M**e-
mentote mirabilia eius que fecit: pro-
digia eius et iudicia oris eius Semen
abraham serui eius: filii iacob electi eius
Ipse est dominus deus noster in vniuersa ter-
ra iudicia eius **E**t demor fuit in secu-
lum testamenti sui ubi quod manda-
uit in mille generationes: quod dis-
posuit ad abraham et iuramenti sui ad
ysaac Statuit illud ipsi iacob in precep-
tum et ipsi israel in testamentum eter-
num: dicens tibi dabo terram chanaan
funiculum hereditatis vestre Que om-
nia pro modulo meo quemadmodum

accipienda eēnt expofui: hic occurrebat animo puule fidei Si ergo deus gratis eſt colendus ⁊ teſtamēti eterni hereditas ipſe a ſeipſo requirendus mortalem iſtam vitam cur preſtat q̄ rentibus eum ⁊ tpales neceſſitates?

An et ipſas ſue mie multiplicatio ne non deſerit? Nam intente audite quid preſtiterit patribz noſtris vñ in quibus fidei exempla conſtituit: vel qui ex illorum carne propagati eciaꝫ fidem imitati ſunt. **Q**uoniam eēnt ipſi numero breui. pauciſſimi ⁊ incole in ea id eſt in terra channā: ⁊ pertranſierunt de gente in gentem ⁊ de regno in populū alterum. Non reliquit hominem nocere eis: et arguit pro eis reges. Nolite tangere x̄pos meos ⁊ in prophetis meis nolite malignari. Si autē q̄ritis quomodo tranſierunt de gente in gentem ⁊ de regno in populū alterum audite. **C**ontrivit famem ſuper terram: omne firmamētum panis cōtrivit. **A**dſit añ eos virum in ſeruū venundatus eſt ioſeph. **H**umiliauerūt in cōpedibz pedes e⁹ ferrū pertranſiit aiām eius donec veniret verbum ei⁹. **E**loquium domini igniuit eū: miſit rex ⁊ ſoluit eū princeps populorum ⁊ dimiſit eum. **C**onſtituit eum dominum domus ſue et principem omnis poſſeſſionis ſue vt erudiret principes ei⁹ ſicut ſemetipſum ⁊ ſeniores eius prudentiam doceret. **E**t intrauit iſrl' in egiptum ⁊ iacob accola fuit in terra cham. **E**cce q̄ modo pertranſierunt de gente in gentem ⁊ de regno in populū alterum. **E**t auxit populū ſuū vehementer ⁊ firmavit eum ſuper inimicos eius. Si autē ſcire vultis quō eum firmavit ſup inimicos ei⁹: audite. **C**onuertit cor eorū vt odirent populū ei⁹ ⁊ dolum facerent in ſervos ei⁹. **A**dſi

fit moyſen ſeruū ſuū aaron quē eleg⁹ ipm. **P**oſuit in eis v̄ba ſignorū ſuorū ⁊ prodigiorū in terra cham. **A**dſit nebras ⁊ obſcurauit eos: ⁊ exacerba uerunt ſermones eius. **C**ōuertit aq̄s eorū in ſanguinem: ⁊ occidit piſces eorū. **D**edit terram eorū ranas: in penetralibus regum ipſorum. **D**ixit ⁊ venit cynomia ⁊ cymphes in omnibus finibz eorū. **P**oſuit pluuias eorū gran dinem: ignē oburentē in terrā ipſorū. **E**t percussit vineas eorum ⁊ ficulneas eorum: ⁊ contriuit lignum finiu eorū. **D**ixit ⁊ venit locuſta ⁊ brucus cuius non erat numerus. **E**t comedit omne fenum in terra eorum: ⁊ comedit omnem fructum terre eorū. **E**t percussit omne primogenitum in terra eorum: primicias omnis laboris eorū. **E**t eduxit eos in argēto ⁊ auro: ⁊ nō erat in tribubus eorū infirmus. **L**eta ta eſt egiptus in p̄fectioē eorū quia incubuit timor eorum ſup eos. **E**cce quomodo populū ſuū firmavit ſuper inimicos eius. **C**um autē inimic⁹ eorum iſta mala iuſticia eius inflire rit quē ipſis largita ſunt eciaꝫ tpalia miſericordia ei⁹ accipite. **E**xpādit nubē in p̄tectionem eorū ⁊ ignē vt lu ceret eis p̄ noctē. **P**etierunt carnem ⁊ vēit coturnix et pane celi ſaturauit eos. **D**iſrupit petrā ⁊ fluxerunt aque abierunt in ficco flumina quoniā me mor fuit v̄bi ſancti ſui qđ habuit ad abraham puerum ſuū. **E**t eduxit po pulum ſuū in exultatione et electos ſuos in leticia: ⁊ dedit illis regiones gentiū ⁊ labores pplorum poſſederunt nō vt p̄pter iſta eū colant. ſ; vt ea quoq; ad bonū eternū referāt atq; cōuertant: id eſt vt cuſtodiant iuſtifi cationes ei⁹ ⁊ legem eius reqrant. **Q**uecūq; igitur alia bona dat de⁹. re ferenda ſunt ad gratuitū cultum ei⁹:

ipse autem cultus eius non est referendus
ad alia bona que dat deus. Tunc enim
erit gratuitus. Ad quod certamen prouo-
cans hostis ausus est dicere deo nun-
quid iob gratias colit deum? Porro si in
seruum venditus est ioseph et humi-
liatus et exaltatus locum fecit ad temporalia
bona populo dei ut firmaretur super ini-
micos eius quantomagis ihesus veni-
datus et humiliatus a fratribus suis
secundum carnem et exaltatus in celis lo-
cum facit ad eterna bona populo dei
triumphanti de dyabolo et angelis eius.
Audi ergo semen abrahe non de car-
ne glorians sed imitans fidem: audite
serui dei et electi dei promissionem ha-
bentes vite presentis et future. Si temp-
tationes dure sunt in hoc seculo. ioseph
in carcere ihesum in cruce cogitate fi-
rerum temporalium prosperitas adiacet. non
propter ipsam deo sed ipsa vobis prop-
ter deum nec eum existimetis prop-
ter vite huius necessaria necessarium cul-
toribus suis. qui donat et blasphemato-
ribus suis: sed qui regnum
dei et iusticiam eius et hec omnia ap-
ponentur vobis.

Explicit psalmus centesimus quartus. In-
cipit psalmus centesimus quintus.

Psalms centesimus quin-
tus etiam ipse prenotatur alleluia:
et hoc dupliciter. Sed quidam
dicunt unum alleluia pertinere ad finem psal-
mi superioris alterum ad huius principii-
um et hoc asserunt quod omnes alleluistici
psalmi habeant in fine alleluia non om-
nes in capite. Non quicunque psalmus non
habet in fine alleluia. nec in capite voluit
eum habere: quod autem in eius capite vi-
detur esse ad finem superioris pertinere.
Sed nos quousque nobis aliquibus cer-
tis documentis id verum esse persuade-
ant multorum consuetudinem sequimur
qui ubicunque legunt alleluia. eidem psalmo

attribuunt in cuius hoc capite inveniunt.
Rarissimi enim codices sunt quod qui-
dem in nullo grecorum repperi quos i-
spicere potui qui habeant alleluia in fine
propter centesimi et quinquagesimi psal-
mi: post quem iam nullus est qui ad eundem
canonem pertinet. Sed neque hoc possit
prescribere consuetudini etiam si omnes
codices id habeant. Fieri enim potuit
ut aliqua ratione laudationis dei totus
psalmodius liber quilibet quinque constare
prohibetur nam ubi scriptum est fiat fiat
ibi fines librorum esse dicunt: post omnia
que cantata sunt ultimo alleluia clauder-
etur. Nec propter finem centesimi et
quinquagesimi psalmi necesse esse video
ut omnes alleluistici in fine habeant alleluia. Cum
enim in capite psalmi geratur alleluia. cur
dominus aliquando semel aliquando bis dicat amen
et eo modo non possit aliquando semel aliquando
bis dici alleluia nescio: presertim quia per nu-
meri notam quo psalmus inscribitur
quotus sit. velut iste centesimus quantum
utrumque alleluia positum est. Debit autem unum
poni ante ipsum numerum si ad finem perti-
net superioris: et post numerum psalmi
scribi alterum alleluia quod ad psalmum ipsius
numeri pertinet. Sed fortasse et in his ipse
pualuit consuetudo et aliquid afferri potest
quod adhuc ignoramus. Vnde nos magis
docere debeat iudicium veritatis quam preiudi-
cium consuetudinis. Nunc tamen antequam hoc
prodiscamus ubicunque post numerum psal-
mi siue semel siue bis scriptum inuenimus
alleluia secundum celeberrimam ecclesie consuetudi-
nem ei psalmo tribuimus qui eodem nu-
mero prenotatur confitentes nos ar-
chana omnium titulorum qui sunt in psal-
mis et ordinis eorundem psalmorum et
magna esse credere et nondum sicut vo-
lumus penetrare potuisse. Video autem istos
duos centesimum quartum et centesi-
mum quantum ita inter se coniunctos ut in uno
eorum qui precedit commendetur po-

pulus dei in electis eius de quibz nula qrela fit quos ego arbitror ibi fuisse in quibus bñplacitum est deo in isto aut qui sequitur eos cōmemoratos qui in eodē populo amaricauerunt nec tñ eciam ipis dei miām defuisse Dicuntur aut ista ex eoz persona qui veniam cōuerfi p̄cantur et exempla cōmemorantur illoz in quos eciam pccōres diues apparuit misericordia dī Incipit ergo eciam iste psalmus sicut ille

Confitemini dño sed ibi sequitur et inuocate nomē ei⁹ h̄ autem **Q**uoniam bonus quoniam in seculum miā eius Quapropter p̄t hic quidem intelligi eciam cōfessio pccōrū: nā et post paucos versus sequitur pccāui mus cū patribz nostris iniuste egim⁹ iniquitatē fecim⁹ Sed in eo qd dicit qm̄ bonus qm̄ in seculū miā ei⁹ laus utiqz dei est atqz in eius laude cōfessio quāqz eciam cū sua quisqz p̄fitetur pccā cū dei laude cōfiteri debet nec aliter pia ē confessio pccōrum nisi nō desperans et poscens miām dei Ihabet ergo eius laudem siue eciam in verbis cū eum bonum et misericordē dicit siue in solo affectu cū hoc credit **N**ā et ille publican⁹ cui⁹ sola illa verba cōmemorata sunt dñe propicius esto michi pccōri si nō dixit quoniam bonus et miōr es vlt aliqd huiusmodi nō tñ illud diceret nisi hoc crederet qm̄ cum spe orauit q̄ sine vlla fide eē nō posset Potest ergo eē laus dei vera et pia vbi nō sit cōfessio pccōz que laus multo crebrius in scripturis cōfessio vocatur nulla est aut peccatorum cōfessio pia et utilis vbi non laudatur deus siue corde siue eciam ore atqz sermone Qd autē habent aliqui codices qm̄ bonus alij habent quoniam suavis ita vnū vbum grecū qd

53
dicitur creffos diuisa interpretatio secuta ē Itē qd dictū ē qm̄ in seculū misericordia ei⁹ grecus habet istoneona qd p̄t eciam i eternū interpretari Proinde si illa miā hic intelligitur q̄ nemo sine deo beatus eē p̄t: melius accipimus in eternū Si aut illa ē miā q̄ miseris exhibetur vt vel consolentur in miseria vel ab illa eciam liberētur melius in seculū hoc ē vsqz in finē seculi i quo nō deerunt miseri quibz miā prebeatur nisi forte qs audeat dicē eciaz hijs qui dāpnabuntur cū dyabolo et angelis ei⁹ aliquā miām dei minime defuturam nō quia ex illa dāpnatione liberentur sed vt eis aliquatenus mitigetur atqz ita eternā posse intelligi dei miām sup illoz eternā miseriam Sed tolerabiliorem quosdā excepturos dāpnationē in quorūdam p̄patione legimus: alic⁹ vō mitigari eam cui ē traditus penā vlt quibusdā interuallis habere aliquā pausam qs audacter dixerit qñquidem vnā stillā diues ille nō meruit Sz de hac tanta re diligenti⁹ ex ocio differendū ē nūc qd ad istū psalmū attinet hacten⁹ de illa dictū eē suffecerit **Q**uis loquitur potentias dñi: Implet⁹ p̄sideratione diuinoy opm qui miām ei⁹ ex postulat qs inqt loq̄tur potentias dñi **A**uditās faciet oēs laudes ei⁹ **S**ed audiendū ē qd sup dcm ē: vt eciam ista sniā ita sit plena qs auditās faciet oēs laudes ei⁹ id ē quisnā sufficiat auditas facē oēs laudes ei⁹: Auditas faciet dixit id ē faciat vt audiant⁹ ostendens ita loquēdas potentias dñi et laudes ei⁹ vt p̄dicentur audientibus Sz qs p̄t oēs: An forte qz se **B**eati q̄ custodiūt iudiciū et faciūt iusticiā in ōni tpe eas dixit laudes ei⁹ q̄ intelliguntur opera ei⁹ in preceptis ei⁹ Deus est em̄ ait apls qui opat⁹ i vobis.

e dcm est semini abrahe cantate ei et
psallite ei. qđ intellexim⁹ ita dictū ac
si diceretur: bona in ei⁹ laudē z dicite
z facite Quibz duobz vbis id est cā-
tandi z psallendi puenire duos sequē-
tes vsus. vt qđ dictū est narrate oīa
mirabilia ei⁹ h̄ fit cātate ei: qđ vō dic-
tum ē laudamini in noiē scō ei⁹. h̄ fit
psallite illi. Hui⁹ q̄ppe semini eciā ip-
se dñs dicit luceāt opa vrā corā hōi-
bus vt videant bona scā vrā z glori-
ficent prēm vestrū q̄ in celis ē. Hic er-
go ipa dei p̄cepta p̄siderās quoz pre-
ceptorū opa laudes sunt ei⁹ qui opa-
tur in suis ait q̄s loquetur potēcias
dñi. Qm̄ hec ineffabiliter opatur q̄s
auditas faciet oēs laudes ei⁹ id ē q̄s
cū audierit faciet ōnes laudes eius q̄
sunt opa p̄ceptorū eius. Quia in quā-
tum fiūt z si nō omnia q̄ audita sunt
fiunt ille laudand⁹ ē q̄ opatur in nob̄
z velle z opari p̄ bona volūtate. Nō
cū posset dicē oīa mandata ei⁹ vl̄ oīa
opa mandatorū eius maluit dicē lau-
des ei⁹ qz vt dictū est in quātū fiunt
īpe laudandus ē. Quas tñ laudes q̄s
nam sufficit auditas facere id ē cū au-
dite fuerint facere oēs q̄s ydoneus.
Beati q̄ custodiūt iudiciū z faciūt ius-
ticiam in omni tpe: utiqz ex quo inci-
piunt z viuūt in tpe Qui em̄ p̄severa-
uerit vsqz in finē h̄ salu⁹ erit. Potest
aut̄ videri eiusdem sentēcie repetitio
vt hoc sit facere iusticiā qđ est custo-
dire iudiciū vt eciā in superiori versu
subaudiatur in ōni tpe sicut in poste-
riori subaudiatur beati: z redditis q̄
subaudiuntur ita dicatur. beati q̄ cus-
todiūt iudiciū in ōi tpe beati q̄ faciūt
iusticiā in omni tpe Sed n̄ aliqd iter
eēt inter iudiciū et iusticiā nō in alio
psalmo dicētur quousqz iusticia con-
uertat⁹ in iudiciū. Amat qđē scriptu-
ra ista duo fil̄ ponē. sicuti ē iusticia z

iudiciū directio sedis ei⁹ z illō z edu-
cet sicut lumē iusticiā suā z iudiciū
tuū sicut meridiē: cū z illic eiusdē sen-
tencie repetitio videatur. Et fortasse
ppter vicinitatē figtōis eciā alterum
p altero poni p̄t l̄ iudiciū p iusticia
vel iusticia p iudicio tñ si p̄prie dica-
tur aliud intereē nō dubito vt iudici-
um custodiē dicatur qui rcē iudicat
iusticiā vō facere q̄ rcē agit. Nec ab-
surde existimo intelligi scđm illud qđ
dictū ē quousqz iusticia cōuertatur i
iudiciū. eciā hic eos dcōs btōs qui
iudiciū custodiūt in fide iusticiā fa-
ciūt in ope. Veniet em̄ tps vt iudiciū
qđ mō custoditur in fide eciā exercea-
tur in ope cū iusticia p̄uersa fuerit in
iudiciū id est cū acceperint iusti po-
testatē iudicandi eos rcē a quibz mō
nō rcē iudicatur. Vñ alibi ipm corp⁹
xp̄i intelligitur dicere cū accipo tps
ego iusticias iudicabo: qđ vbum ē v-
bo magis dicētur eq̄tates iudicabo.
Nō at̄ dixit cū accipero temp⁹ iusti-
ciam faciā. qz omni tpe faciendā ē si-
cut eciā hic dixit qui faciūt iusticiā in
omni tpe. Deñ qz de⁹ iustificat id est
iustos facit sanando eos ab iniquitati-
bus suis sequit⁹ orō. **M**emento nos-
tri dñe in bñplacito populi tui id est
vt in eis sim⁹ in quibz bñplacitū ē ti-
bi qz nō in omnibz illis bñplacitū est
deo. **V**isita nos in salutarī tuo. Xp̄e
ē em̄ saluator in quo pccā dimittun-
tur z aīe sanātur vt possint custodi-
re iudiciū z facere iusticiā. Quos cuqz
btōs eē intelligerent q̄ h̄ loquūtur h̄
sibi p̄sequenter orādo petiunt. De isto
salutarī alibi dicit⁹ vt agnoscamus in-
tra viā tuā z q̄si q̄rerem⁹ in q̄ terra se-
cut⁹ ē in ōibz gentibz. Rursum q̄si q̄-
reremus quā viā: secutū ē salutae tu-
um. De illo q̄ppe dixit symeon sener.
qm̄ viderunt oculi mei salutare tuū.

qui de seipso dixit ego sum via veritas
Visita ergo nos in salutari tuo hoc est
in cristo tuo. **A**d videndum in boni-
tate elcōrum tuorum. ad letandum
in leticia gentis tue id est ad hoc nos
visita in salutari tuo ut videamus in
bonitate elcōrum tuorum et letemur
in leticia gentis tue. Quod autem hic po-
situm est in bonitate. alij codices ha-
bent in suavitate: sicut illud quoniam
bonus. alij habent quoniam suavis. Idip-
sum autem verbum in greco est. quod et alibi
legitur. dominus dabit suavitatem quam
et aliqui interpretati sunt bonitatem
aliqui benignitatem. Sed quod est visi-
ta nos. ut videamus in bonitate elec-
torum tuorum. id est in ea bonitate quam
prestat electis tuis nisi ut non rema-
neamus ceci sicut illi quibus dictum est.
nunc autem dicitis quia videmus. et
peccatum vestrum manet. Dominus enim il-
luminat cecos non meritis eorum. sed in
bonitate elcōrum suorum id est quam
exhibet vel donat electis suis: sicut sa-
lus vultus mei non a meipso sed de-
us meus et panem nostrum dicimus cotidi-
anum. sed tamen addimus da nobis.
Visita ergo nos in salutari tuo ad vi-
dendum id est ut videamus in boni-
tate elcōrum tuorum: ad letandum id est
ut letemur in leticia gentis tue. Unam
gentem dei intelligere debemus uni-
versum semen abrahe sed filios pro-
missionis non carnis. Illi ergo quorum
vox est optant eiusdem gentis habere
releticiam. Et que huius gentis leti-
cia nisi deus eius cui dicitur exultatio
mea redime me: et cui dicitur signatum
est super nos lumen vultus tui domi-
ne. dedisti leticiam in cor nostrum sum-
mo scilicet vero incommutabili et beati-
fico bono quod ipse deus est. **U**t lau-
deris cum hereditate tua. **A**d idem istud
verbum officulum sic interpretatum et in

multis ita esse codicibus cum sit una
eademque in tribus hijs versibus greca
locutio. ut si hoc recte dictum est quod le-
gitur ut lauderis cum hereditate tua
posset recte dici ut videas in bonita-
te elcōrum tuorum et leteris in leticia
gentis tue: toto ipso sensu ita contex-
to. visita nos in salutari tuo. ut vide-
as in bonitate elcōrum tuorum ut le-
teris in leticia gentis tue. et lauderis
cum hereditate tua. Secundum hoc autem
quod diximus visita nos ut videamus
in bonitate electorum tuorum et letemur in
leticia gentis tue: consequenter et hic di-
ci debuit ut laudemur cum heredita-
te tua. cui hereditati dictum est lau-
damini in nomine sancto eius. Porro autem
quoniam hec ambigua videtur locu-
tio. si verus est iste sensus quo malu-
erunt interpretes dicere ut lauderis
etiam duo versus superiores ita intel-
ligendi sunt. quia ut dixi una est in hijs
tribus versibus greca locutio. ut hoc to-
tum ita dictum accipiat. visita nos
in salutari tuo ut videamus in boni-
tate electorum tuorum id est ad hoc
nos visita ut illic nos esse facias et il-
lic nos videas ut leteris in leticia gen-
tis tue id est ut dicaris letari cum illi
letantur ex te ut lauderis cum here-
ditate tua id est cum ea lauderis quo-
niam non laudatur nisi propter te. Siue
ergo illo siue isto modo intelligendum sit
quod deum est ad videndum ad letandum ad
laudandum id est se optant visitari in salu-
tari dei id est in christo eius ut non alienen-
tur a populo eius: et ab eis in quibus benepla-
citur deo. Quid autem deinceps profitean-
tur audiamus. **R**ecavimus cum patribus
nostris iniuste egimus iniquitatem fecimus.
Quid est cum patribus nostris? An sicut huius
epistola ad hebreos quod et levi cuius abraham
decimatus est. quoniam in lumbis eius fuit
quando decimas dedit sacerdoti mel-

chisedech sic et isti peccauerunt cum
patribus suis in quorum lumbis erant
quoniam illi in egipto fuerunt. Nam qui fuerunt
eo tempore cum psalmus iste conscriptus est
maxime quod posterius eorum quod uel ab eis qui
tunc erant dici uel de post futuris po-
tuit prophetari: longe aberant ab eta-
te illorum qui in egipto peccauerunt non
intelligentes mirabilia dei Hoc enim se-
quitur exponendo quomodo pecca-
uerunt cum patribus suis. **P**atres
nostri non intellexerunt inquit in e-
gipto mirabilia tua: et cetera que de pec-
catis eorum multa commemorat. An sic
potius accipiendum est quod ait peccauimus
sicut patres nostri tanquam diceret
peccauimus sicut patres nostri eorum ui-
delicet imitando peccata. Quod si ita est as-
truendum est aliquo huiusmodi locutio-
nis exemplo quod cum in presentia quereretur
non occurrit ut cum illo se quisque peccasse
uel cum illo se aliquid fecisse dicat quem
in simili seculo etiam post multum tempus fue-
rit imitatus. Quid est ergo patres nos-
tri non intellexerunt mirabilia tua nisi
non cognouerunt quod per illa mirabilia
eis prestasse uolueris. Quid utique ni-
si uitam eternam et non temporalem sed incom-
mutabile bonum quod per paciam expecta-
tur. Non impacienter murmurauerunt
et amaricauerunt et bonis presentibus fal-
lacibus atque fugacibus beatos se fieri
quesierunt. **N**on fuerunt memores
multitudinis misericordie tue. Et in-
tellectum redarguit et memoriam. In-
tellectu quippe opus erat ut cogita-
rent ad quorum bonorum eternitatem eos
per illa temporalia uocaret deus. memoria
uero ut saltem que temporaliter mirabilia
facta sunt non obliuiscerentur: fide-
literque presumerent quod eadem potesta-
te quam fuerant iam expti deus illos ab
inimicorum persecutione liberaret. Obliti
sunt autem quod eis in egipto ad ini-

micos eorum perterendos per tanta pro-
digia prestitisset. **E**t irritauerunt eum
ascendentes in mare: mare rubrum
Codex quem intuebar sic habebat et
hinc quidem duobus uerbis ultimis quod
dictum est mare rubrum stella fuerat pre-
notata qua significantur que in hebreo
sunt et interpretatione septuaginta non
sunt. Plures autem codices quos inspi-
cere potui et greci et latini sic habent.
et irritauerunt: uel quod expressius de gre-
co est et amaricauerunt ascendentes
in mari rubro. Qui illam legit hysto-
riam quoniam exierunt de egipto et per ma-
re rubrum transierunt. dolet eorum in-
fidelitatem in quam trepidatione et
despatione fuerunt post recentia tot
et tanta miracula in egipto: cuius mul-
titudinis memoriam dei non eos fuisse me-
mores. dicit. Ascenderunt autem prop-
terea dictum est quod ita est terre positio
ut descensio dicatur in egiptum de ter-
ra chanaan et in eam illinc ascensio. No-
tandum est sane quemadmodum scrip-
tura culpae uoluerit non intelligere
quod intelligendum est et non meminisse quod
in memoria retinendum est: quod homines sue
culpe deputari nolunt. ad nichil aliud
nisi ut minus supplicent minusque sint
humiles deo in cuius conspectu confi-
teantur quod sunt: atque impetrato ad-
iutorio possint esse quod non sunt. Nam
etiam peccata ignorantie uel negli-
gentie melius accusantur ut pereant
quam excusantur ut maneat meliusque
purgantur inuocato deo quam firman-
tur irato: adiungit tamen non secun-
dum eorum infelicitatem deum fecisse.
Et saluauit eos inquit propter
nomen suum ut notam faceret potestatem
suam: non propter ulla bona me-
rita eorum. **E**t increpauit mare rubrum
et efficcatum est. Non legimus ullam que increpa-
ret mare emissam celitus uocem. sed

potenciā diuinā qua id factū est in
crepatoem appellauit nisi forte quis
dicat latenter increpatum sicut aqua
posset audire et homines non possent. Val
de occulta et abstrusa vis est quod deus agit
ut etiam illa quae sensu caret. praefestim e
obtemperet voluntati. **E**t eduxit eos
in abyssis sicut in deserto. Abyssos dix
it multitudinem aquarum. Nam quidam vo
lentes totum istum vniculum totum inter
pretari dixerunt et eduxit eos in aquis
multis. Quid est ergo in abyssis sicut
in deserto. nisi quod aruerat siccitate ve
lut desertum ubi fuerat abyssi aquarum?
Et saluauit eos de manu odientium.
Huc vsum per circuitum quidam interpre
tati sunt verba minus latina vitantes
et saluos fecit eos de manu eorum qui o
derant eos. **E**t redemit eos de ma
nu inimici. Quid precij datum est in hac
redemptione? An propheta est quod in
figura baptismi hoc factum est. ubi re
dimimur de manu dyaboli magno pre
cio quod sanguis est christi. Vnde non quocumque
maris sed mari rubro id conuenientius
figuratum est. Sanguis enim rubrum colo
rem habet. **E**t opuit aqua tribula
tes eos: vnde ex eis non remansit. Non
ex omnibus egiptiis. sed ex eis qui perseque
bantur perfectos: apprehendere vel inte
rimere cupientes. **E**t crediderunt in
verbis eius. Adin? latina videtur locu
tio. quod non ait verbis eius. vel in verba sed
in verbis eius? tamen scripturis vsitatissima.
Et laudauerunt laudem eius. Tales sunt
locutiones cum dicimus. hac seruitu
tem seruimus tale vitam vixit. Laudem
porro dei notissimam illam commemorat
ubi dicitur cantemus domino gloriose enim
magnificatus est: equum et equitem pie
cit in mare. **Q**uanto fecerunt obliti sunt
opem eius? Alii codices intelligibilius ha
bent. festinauerunt obliti sunt opem eius?
Non sustinuerunt consilium eius? Debu

erunt enim cogitare tanta erga se opera
dei non esse inania. sed vacare ad aliquam
fine fine felicitatem quam per pacienciam
sustinenda est: sed festinauerunt beati
fieri temporalibus rebus quam ideo nemini praefert
veram felicitatem. quod non extinguunt in
saciabilem cupiditatem. Qui enim bibe
rit inquit ex hac aqua sitiet iterum. De
mo? **E**t concupierunt concupiscenciam in
deserto et temptauerunt deum in iniquo
loco. Quod est in deserto hoc repetitum est
in iniquo loco: id est in loco sine aqua.
Quod vero concupierunt concupiscenciam: hinc
temptauerunt deum. Talis sane locuti
o est concupierunt concupiscenciam qualis
superior laudauerunt laudem. **E**t dedit
eis petitoem ipsorum: id est quod petitione
petierunt. **E**t misit saturitatem in a
nimas eorum. Nec ideo beatus fecit quod non
erat illa saturitas de qua dicitur beati qui
esuriunt et sitiunt iusticiam quam ipsi sa
turabuntur. Itaque hoc loco animam
non secundum id quod rationalis est
dixit sed secundum id quod animans corpus
animal dixit. ad cuius animalis susten
tationem pertinet cibus et potus se
cundum hoc quod in euangelio dicitur.
nonne anima plus est quam esca. et corpus
plus quam vestimentum: tanquam ad ani
mam pertineat vesci ad corpus ves
tiri. Secundum hoc dicitur apud ysa
yam quid est quod ieiunauimus et non vi
disti defraudauimus animas nostras et
nescisti. **E**t irritauerunt moysen in
castris aaron sanctum domini. Quam
dicat irritationem. vel sicut expressius
alii interpretati sunt amaricatoem con
sequentia satis indicant. **A**perta est
terra et deglutiuit dathan: et operuit
super congregationem abyron. Quod est de
glutiuit hoc est super operuit. Ambo
rum autem id est dathan et abyron
vna erat causa superbissimi et sacrile
gi scismatis. **E**t exarsit ignis in syna

goga eorum: flamma combussit peccatores.
Nō ē hoc nomen in scripturis vñta-
tum eorum: qui licet iuste ac laudabi-
liter vivant nō sunt sine peccō. Adag-
em ficut interest inter irridētes et ir-
risores inter murmurātes et murmu-
ratores inter scribentes et scriptores
et cetera similia: ita scriptura peccōres
appellare psuevit valde iniq̄s et gra-
vibus peccatorum sarcinis oneratos.
Et fecerunt vitulū in horeb et ado-
rauerunt sculptile. Et mutauerūt glo-
riam suā in similitudine vituli come-
dentis fenū. Nō ait in similitudinem
sed in similitudine. Talis ē locutio q̄-
lis illa vbi ait et crediderūt in v̄bis ei.
Eleganter sane nō ait et mutauerunt
glām dei cū h̄ fecerint sicut etiā ap̄ls
loquitur et imutauerunt glām incor-
ruptibilis dei in similitudinē ymagi-
nis corruptibilis hōis sed glām suā
dixit: deus em̄ erat glā eorum si ei.
sustinerent p̄siliū et nō festinarent. cui
dicitur glā mea et exaltans caput me-
um. Ista glām suā id est deū mutave-
runt in similitudine vituli comedentis
fenū: vt ab eo comederentur a q̄ co-
meduntur q̄ sapiūt scdm̄ carne. Dis-
em̄ caro fenū. **O**bliti sunt deū q̄ sal-
uauit eos. Quō saluauit eos: Qui fe-
cit magnalia in egipto. mirabilia in e-
ra cham terribilia in mari rubro. Que
sunt mirabilia. ip̄a s̄ terribilia. Nulla
q̄ppe amiratio ē sine q̄dā formidine:
quis ista etiā hinc terribilia dici potue-
runt q̄ aduersarios afflixerūt et istis
q̄ deberēt timere mōstrarunt. **E**t
dixit vt disperderet eos q̄ obliti s̄ eū q̄
saluauit eos faciens magnalia et fece-
runt et adorauerūt sculptile. Hoc vti
q̄ tā imani scelere et incredibili impieta-
te digni fuerāt q̄ p̄irent. Dixit ergo vt
disperderet eos. **S**i nō moyses elcūs
ei. stetit in p̄fractione in p̄spcū ei.

Nō ita dixit stetit in p̄fractione q̄si
vt frangēt irā dei s̄ in p̄fractione id ē
in plaga q̄ erant illi ferendi. id ē nō ob-
iecisset seipm̄ p̄ eis dicēs. si dimittis
illis peccatū dimitte: sin autē dele me
de libro vite. Vbi demonstratū ē inter-
cessio scōrum quātū p̄ eis valeat apud
deū. Securus em̄ moyses de iusticia
dei qua eū delere nō posset impetra-
uit miām ne illos q̄s iuste possz dele-
re dāpnaret: ita stetit in confractioe
in p̄spcū ei. **E**t auerteret iram ei. ne
disperderet eos et p̄ nichilo habuerūt
terrā desiderabilē. S̄ nūq̄ viderant
eā. Quō ergo p̄ nichilo quā nō vide-
rant habuerunt n̄ quō seq̄tur. **N**on
crediderūt in v̄bis ei. Profecto n̄ ē
ra illa significaret aliq̄d magnū. q̄ ter-
ra dicebatur fluens lac et mel p̄ q̄d vi-
sibile sac̄mentū ad inuisibile grāciam
regnūq̄ celoz duceret eos q̄ mirabi-
lia ei. intelligebāt nullo mō isti culpa-
rentur q̄ p̄ nichilo habuerūt terrā il-
lam cui. tp̄ale regnū etiā nos p̄ nich-
ilo habere debem. vt ip̄m liberam
mrēm nrām q̄ in cel̄ est v̄e desirabi-
lem diligam. S̄ poci. h̄ infidelitas
eorum merito redarguitur q̄ in eo q̄d ē
ram d̄siderabilē p̄ nichilo habuerūt.
v̄bis dei nō crediderūt p̄ q̄dā p̄ua du-
centis ad magna et festinantes beari
tp̄alibz rebz q̄s scdm̄ carnē sapiebant
nō sustinuerūt sicut sup̄dictū ē p̄siliū
ei. **E**t murmurabāt in tabnaculis
suis: nō exaudierūt vocem dñi vehe-
menter eos a murmuratiōe p̄hibē-
tis. **E**t eleuauit manū suā sup̄ eos
vt p̄sterneret eos in deserto et vt de-
iceret semen eorum in nationibz et dis-
pergeret eos in regionibz. Hic añq̄ di-
ceret q̄d tante indignatōi dei q̄sq̄ in-
tercesserit eūq̄ aliq̄ mō placauerit se-
cut. adiūxit. **E**t iniciati s̄ beelphe-
gor id ē ydolo gentiū cōsecrati. **E**t

56
māducauerūt sacrificia mortuorum:
Et irritauerūt eū i aduētiōib⁹ suis: &
multiplicata ē in eis ruina. t̄q̄ ad hoc
distulerit qđ leuauerat manū suā sup
eos p̄sternēdos in deserto & deicien
dū semē eorū in naciōib⁹. & disp̄gen
dos eos in regiōib⁹. vt dati in repro
bum sensum ecīā illud admitteret in
quo imāiore crimīe euīdēti iusticia
punirētur quēadmodū dicit aposto
lus & sicut nō p̄bauerūt deum habē i
noticiā. tradidit illos deus in re p̄bā
mētē. vt faciāt q̄ nō cōueniūt Deniq̄
tātum fuit scelus eorū qđ cōsecrati sūt
ydolo. & comederūt sacrificia mortu
orum. id ē q̄a mortuis hōib⁹ t̄q̄ d̄ys
sacrificabāt gētes. vt aliter se placari
deus nollet. nisi quō eum placauit fi
nees sacerdos qui masculum & femi
nā in cōplexu adulterino dephensos
pariter iterimit Qđ si odio eorum nō
dilectiōe fecisset dum eū comedēt zel⁹
dom⁹ dei. nō ei reputaēt ad iusticiam
I hoc em̄ facto illum pplm̄. cui⁹ futu
r⁹ er. maior iterit⁹. t̄q̄ vnū hōiēz. q̄si
vga pcussit. vt aiām ei⁹ saluaēt a mor
te Leuiorē qđē reuelato testamento
nouo dñs ihs xps esse voluit discipli
nā. sed atrocior ē cōmiatio gehenne.
quā tūc in illis cōmiatiōib⁹ dei p tem
porum disp̄satione nō legim⁹. Mul
tiplicata ē ḡ i eis ruina cū p suis gra
uib⁹ pccis grauiter vastaretur: **E**t
stetit finees & placauit & cessauit q̄ssa
tio: Breuiter totū dixit q̄a nō hic nes
ciētes docet. sed cōmeōrat sciētes
Que at hic posita ē quassatio. hec su
perius cōfractio. nam in greco vnū
vbum ē **E**t reputatū est ei in iusti
ciā in generationem & generationem
vsq̄ in sempiternum: De hoc repu
tat sacerdotio suo in iusticiā. nō solū
qđ iū generatio est. sed vsq̄ in sempit
ernum. qui cor scrutatur & nouit app

hendere q̄nta id factum sit ppli in ca
ritate **E**t irritauerūt eū ad aquam
cōtradictiōis & verat⁹ ē moyses xpi
eos. q̄a exacerbauerūt sp̄ritū eius. &
distinxit i labijs suis Quid ē distinx
it: Quasi illud nō posset deus facere q̄
tāta iā feceāt. vt aq̄ de petra p̄fluēt
Dubitāter em̄ petrā vga pcussit. & iō
hoc miraculū distinxit a ceteris mira
culis in q̄bus nō dubitauerat: I hinc
offendit. hinc audire meruit vt morē
tur. ne intraret in terrā p̄missiōis Per
turbatus em̄ murmure ppli infidelis
nō tenuit fiducia q̄lem debuit. cui tū
deus t̄q̄ electo suo ecīā post mortem
eius bonum phibet testiōniū. vt itelli
gamus illā fidei eius titubationem.
hac sola pena fuisse correptam. qđ in
eam terram q̄ pplm̄ ipse ducebat nō
est p̄missus intrare Absit at vt eū cre
damus alienatum a regno grē dei qđ
significabat illa terra p̄missiōis. vnde
lac & mel defluere dicebatur: I hoc est
em̄ potius testamētū et̄nū qđ dispo
suit ad abrahā. non scđm carnē p̄m
nostrum. sed scđm fidem Illi at de q̄
rum iniqtatibus iste loq̄tur psalmus
cū in illam temporalem terram p̄pro
missiōis intrassent: **N**ō disp̄dide
rūt gentes quas dixit dñs illis. & cō
mixti sunt inter gētes. & didicerunt o
pera eorum. & seruiērūt sculptilibus
eorum & factum est illis in scandalū:
Illud qđ eas nō disp̄diderūt. sed eis
commixti sunt. factum est illis in scā
dalum: **E**t immolauerunt filios
suos & filias suas demonijs: Et effu
derunt sanguinem innocentem. san
guinem filiorum suorum & filiarum
suarum. quas sacrificauerunt sculp
tilibus channan: Immolasse filios
suos & filias suas demonijs & ydolīs.
nō eos illa narrat hystoria Sed neq̄
iste psalmus mentiri potest. neq̄ p

phete q̄ hoc dicunt multis increpatio-
num suarum locis habuisse vero is-
tam cōsuetudinem gētes nec eorum
littere tacuerūt Sed qd̄ est qd̄ sequit̄
Et infecta ē tra in sanguib⁹? Duta-
rem⁹ at̄ scriptor̄ is errorē ēē. eūq; dicē-
m⁹ p̄ eo qd̄ ē infecta. fecisse infecta n̄
haberem⁹ bñficiū dei. q̄ scripturas
suas in multis linguis esse voluit. at-
q; ita esse scriptum. interfecta est tra
in sanguibus inspectis grecis codici-
bus videremus Quid est ergo inter-
fecta est terra. nisi hoc referat̄ ad ho-
miēs q̄ habitabāt in terra. tropica lo-
cutione q̄ significatur p̄ id qd̄ cōtiēt.
id qd̄ cōtinetur. sicut dicimus malam
domum in q̄ mali habitāt. & bonam in
q̄ boni? Ip̄si namq; interficiebāt ani-
mas suas immolādo filios suos & ef-
fundēdo sanguiem puulorū a cōsen-
sione illius sceleris alienorū: Vñ dictū
est. effuderunt sanguinem innocen-
tem Ergo interfecta est terra in san-
guinib⁹ **E**t cōtaminata est in ope-
ribus eorum. cum ip̄si interfecti sunt
in anima & cōtaminati in operib⁹ su-
is **E**t fornicati sunt in aduētioni-
bus suis H̄as dicit inuētioēs q̄s gre-
ci. epiteda. cumata. appellāt: Nā hoc
vbum est in codicibus grecis & hoc
loco & sup̄ius vbi dictum ē. irritaue-
rūt eum in aduētionibus suis. cum
illic & hic eas dicat aduētioēs in q̄bus
alios imitati sunt Nō itaq; sic dictas
arbitremur adinventiones. quasi ab
ip̄is institutas. nullo in alijs prece-
dente quod imitarētur exemplo Vñ
de alijs interpretes nostri. nō adinuē-
tiones. sed studia. alijs vero affectio-
nes v̄l affectatioēs. alijs voluptates di-
cere maluerūt. & idem ip̄i qui dixerūt
adinventiones. alio loco studia po-
suerunt: Hoc commemorare volui.
ne questionem faceret nomen adin-

ventionis in ea re qm̄ nō a seip̄is ex-
cogitauerūt. sed alios imitati sunt.

Et iratus est furore dominus in
populo suo Nōluerūt quidam inter-
pretes nostri iram ponere in eo qd̄
grecus habet thimos. sed qdam iram
posuerunt qdam vero indignationē.
qdam animū interpretati sunt Qd̄li-
bet at̄ horum dicatur. p̄turbatio non
cadit in deū. sed de cōsuetudie trāsla-
tum potēciam vindicandī hoc nomē
accepit **E**t abhominatus est here-
ditatem suam: Et tradidit eos in ma-
nus gētium. & domiātī sunt eorum q̄
oderunt eos Et tribulauerūt eos ini-
mici eorū & humiliati sunt sub manib⁹
eorum Quādo eos hereditatē dei vo-
cauit. manifestum est qd̄ nō ad p̄ditio-
nem sed ad disciplinā eos abhominā-
tus est. & tradidit in manus inimico-
rum Deniq; sequitur **S**epē libera-
uit eos. ip̄i at̄ eū exacerbauerūt in cō-
silio suo Hoc est quod superius ait.
nō sustinuerūt cōsiliū eius. p̄ncipio
sum em̄ est cōsiliū hominis ip̄i hōi.
q̄ ea querit q̄ sua sunt. nō que dei sunt.
In cuius hereditate qd̄ ip̄e nobis est
cum ad fruendum se prebere dignat̄.
nullas paciemur cum sanctis societa-
tis angustias. dilectioē rei nostrē q̄si
p̄uate Gloriosissima quippe illa ciui-
tas adepta p̄missam hereditatem. in
qua nullus morietur. nullus orietur.
nō habebit ciues qui singuli gaudeāt
suis rebus. q̄a deus erit omnia i om-
nibus Cuius societatem q̄squis i hac
peregrinatiōe fideliter & flagranter
desiderauerit. assuescit p̄uatis p̄ferre
communia. nō sua querendo sed que
ihesu xp̄isti. ne sibi sapiens. & sibi cō-
sulens exacerbet deum consilio suo.
sed sperans quod nō videt. nō festi-
net de h̄is que videntur fieri beatus.
atq; illud eternum quod nō videtur

57
patienter expectans. eius in pmissi
onibus sequatur cōsiliū. cuius in tēp
tationib⁹ precatur auxiliū. Ita erit
humilis in cōfessiōib⁹ suis. ne fiat is
torum similis de qbus dicitur: **E**t
humiliati sunt iniquitatibus suis. deus
tū plenus misericordia nō neglexit eos
Et vidit cū tribularētur. cū audiet
orōnem eorū. ⁊ memor fuit testamē
ti sui. ⁊ penituit eum scdm multitudi
nem misericordie sue Penituit dictū
est. qā mutauit qd eos pdituros vide
batur: Et apud deū qdem dispoſite
fixa sunt omnia. nec aliud facit qm cō
silio repentino. qd nō ex eternitate se
factur⁹ esse psciuit. sed in creature tē
poralibus motibus qm gubernat mi
rabiliter ipse nō temporaliter motus.
quasi repentina voluntate facere dici
tur. qd ordinatis rerum causis confi
lij sui secretissimi immutabilitate dis
posuit. qua suis queq; tempib⁹ agni
ta agit. ita ⁊ pſentia facit. ⁊ futura iā
fecit Et ad hec qd ydone⁹: Audiam⁹
itaq; scripturam humiliter ⁊ excelsa
dicētem. cum ⁊ puulis nutriendis su
mēda porrigit ⁊ maioribus exercen
dis pscrutāda pponit Et vidit cū tri
bularētur. cū audisset orōnem eorū.
⁊ memor fuit testamēti sui. utiq; tes
tamēti eterni. qd disposuit ad abrahā
nō veteris qd aboletur sed noui qd e
ciam in veteri absconditur Et penituit
eum scdm multitudinem misericor
die sue Hoc fecit qd disposuerat. sed
cōtribulatis ⁊ orātibus se id cōcessur⁹
esse presciuerat. quia ⁊ ipa oratio eo
rum cū adhuc nō esset. sed futura eēt.
deum pculdubio nō latebat **E**t de
dit eos in misericordias. ut eēnt non
vasa ire sed vasa misericordie: Ideo
autem puto pſaliter misericordias
dictas in quas eos dedit. qā vnusq; q;

pprium donū habet a deo: alius sic.
alius aut sic Dedit q; eos in misericor
dias: **I**n cōspectu oīm q ceperant
eos. Age nūc q; quis hec legis ⁊ grāz
dei q in eternā vitā p dñm nostrum
ih̄m xp̄istum redimimur legendo in
apostolicis. in ppheticiis at scrutādo
cognoscis. ⁊ vetus testamētū i nouo
reuelatū. in veteri nouū velatū vides
recole quē dixerit apl's paulus princi
pem potestatis aeris q opatur in fi
liis infidelitatis. ⁊ illud vbi ait de qui
busdā. ut resipiscant de dyaboli laqis
captiuitati ab ipso scdm iph⁹ volūta
tem ⁊ vba dñi nostri ih̄u xp̄i vbi eum
expellēs de fidelīū cordib⁹ ait. nūc p̄
ceps hui⁹ mūdi missus est foras. ⁊ ip
si⁹ itidē apli dicētis qui eruit nos de
potestate tenebrarū. ⁊ trāstulit in reg
nū filij caritatis sue. **H**ec at huiusmo
di raciocinatus intende aim. ⁊ in litte
ras veteris testamēti. ⁊ vide quid cā
tetur in eo psalmo cui⁹ est tytul⁹ quā
do dom⁹ edificabat post captitatem
ibi em dī. cātate dñō cātīcū nouū. ⁊ ne
existimes ad iudeorū pplm tātūmō p
tinē Cātate inq; dñō oīs terra. canta
te dñō. bñdicite nomē ei⁹. annūciate.
vel poci⁹ bñ nūciate. ymmo ut ipsum
vbu qd in greco positū est trāsseram
euāgelizate diē ex diē salutare ei⁹ **H**ic
em euāgeliū nūcupatū ē in q annūciat⁹
diēs ex diē dñs xp̄s. lumē de luīe. fili⁹
ex prē **H**oc em est ⁊ salutaē ei⁹. qā sa
lutare dei xp̄s est. sicut ⁊ superi⁹ iam
demonstrauimus: Annunciate in gē
tibus gloriā eius. in omnibus po
pulis mirabilia eius. quoniam mag
nus dominus ⁊ laudabilis nimis. ter
ribilis est super omnes deos. quoniam
omnes dī gentium demonia:
Isti ergo inimici cum rege suo dya
bolo. captiuum tenebant populum

dei De qua captivitate cū redimimur. et princeps huius mundi mittitur foras. edificatur domus post captivitatem. cuius lapis angularis est christus. qui nos condidit in se in unum novum hominem faciens pacem. quam dies ex die veniens evangelizavit eis qui erant prope. et eis qui erant longe. faciens utraque unum. et adducens alias oves qui non sunt de hoc ovili. ut sit unus grex et unus pastor. et ita deus dedit in misericordias predestinatos suos. quia non volētis neque currētis. sed miserētis est dei: In conspectu omnium qui ceperant eos Ihesus ergo inimici dyabolus et angeli eius captivaverunt predestinatos in dei regnum et gloriam. a redemptore autem nostro foras missi qui dominari infidelibus solebant intrinsecus. fideles oppugnat extrinsecus Sed oppugnant. non expugnant eos qui apprehendunt turrin fortitudinis a facie inimici: Ut autem oppugnet sentiant in nobis esse infirmitates reliquas propter quas dicimus. dimitte nobis debita nostra. propter quas dicimus ne nos inferas in temptationem sed libera nos a malo Ihesus itaque inimicus eiectis perfecit dominus christus sanitates in corpore. cui caput est ipse salvator corporis. ut in eo ipse corpore suo tertia consummetur Sic enim dixit. ecce eicio demonia et sanitates perficio hodie et cras et tertia consummatio id est perficio. occurrētib⁹ omnib⁹ nobis in virum perfectum. in mensuram etatis plenitudinis christi: Ita quod eiectis demonibus a quibus captivi tenebamur. perficit sanitates: Ideo et hic cum dixisset. et dedit eos in misericordias in conspectu omnium qui ceperant eos. tamquam eiectis demonibus qui ceperant. fit oratio ut perficiat sanitates: **S**alvos nos fac domine deus noster. et congrega nos de nationibus. vel sic alij codices habent de gentibus

Ut confiteamur nomini sancto tuo et gloriemur in laude tua Deum breviter subiecit ipsam laudem: **B**enedictus dominus deus israel a seculo et usque in seculum fiat fiat Quod intelligimus ab eterno usque in eternum. quia sine fine laudabitur ab eis de quibus dicitur. beati qui habitant in domo tua in secula seculorum laudabunt te: Ipsa est tertia consummatio corporis christi. eiectis demonibus et perfectis sanitatibus usque ad ipsius corporis immortalitatem regnum sempiternum perfecte laudantium. quia perfecte amantium. perfecte autem amantium. quia facie ad faciem contemplantium Tunc enim perficietur quod in primordio psalmi huius oratum est: **N**emento nostri domine in benivolentia populi tui. visita nos in salutari tuo. ad videndum in bonitate electorum tuorum ad letandum in leticia gentis tue. ut lauderis cum hereditate tua: Non enim de iudeis solas congregat oves qui perierunt domus israel. sed etiam eas qui non sunt de illo ovili. ut sit grex unus ut dictum est et unus pastor Iudei vero cum putant ad suum regnum visibile istam pertinere prophetiam. quia spe invisibilium bonorum gaudere non norunt. in laqueos illius ruituri sunt de quo dominus ait. ego veni in nomine patris mei. et non suscepistis me. alius veniet in nomine suo et hunc suscipietis: De quo apostolus paulus ait. quia revelabitur homo peccati filius interitus qui aduersatur et extollitur super omne quod dicitur deus aut quod colitur. ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus. et paulo post. tunc revelabitur inquit iniquus. quem dominus ihesus interficiet spiritu oris sui. et evacuabit illius iniquitatem sue eius cuius est principia secundum operationem sathan in omni virtute et signis et prodigiis mendacium. et in omni seductione iniquitatis huius qui pereunt pro eo quod disconvenit veritati non

receperunt ut salui fierent. et ideo misit
illis deus operationem erroris ut crederent
medatio et iudicetur omnis qui non
crediderunt veritati. sed consenserunt ini-
quitati. Per istum refugam. per istum qui
se extollit super omne quod dicitur deus
et quod colitur. videtur michi populum is-
rahelitarum carnalium putatum impleri istam
prophetiam qua dictum est. saluos
nos fac domine deus noster. et congrega
nos de gentibus. quod illo duce velud in
conspectu inimicorum suorum visibiliu. qui
eos visibiliter captiuauerant. habituri
sunt visibilem gloriam. Sic credunt men-
dacio. quia dilectionem veritatis non re-
ceperunt. ut non bona carnalia sed spiri-
talia concupiscerent. Sic enim a dyabolo de-
cepti sunt ut occiderent christum quando dix-
erunt. si dimittimus eum sic omnes credent in
eum. et venient romani et tollent nostrum
et locum et gentem: quando cayphas unus ex ipsi-
bus cum esset pontifex anni illius dixit eis. vos
nescitis quicquam nec cogitatis quia expedit
vobis ut unus moriatur homo pro po-
pulo. et non tota gens pereat. Hoc autem
sicut euangelista intellexit. non a seipso
dixit. sed cum esset pontifex anni illius pro-
phetavit quia ihesus mortuus esset pro gente.
et non tantum pro gente. id est pro omnibus qui
erant domus israel. sed ut filios dei qui
erant dispersi congregaret in unum. Habebat
enim alias oves que non erant de illo ovili.
Istas universas oves et de israelitis
et de gentibus dyabolus et eius angeli cap-
tiuauerant. Expulso itaque ab eis dyabo-
li dominatu in conspectu malignorum spirituum
que eas captiuauerant. ut saluetur et perfi-
ciatur in eternum. vox eorum est in prophetia.
saluos fac nos domine deus noster.
et congrega nos de gentibus. non sicut
per antichristum compleri existimant
iudei. sed per christum dominum nostrum
venientem in nomine patris sui deus
ex die salutare eius de quo et hic dominus

est. visita nos in salutaris tuo. Et
dicit omnis populus. iste predestinatorum
de circumcissione et proputio. gens sancta
populus in adoptionem. Fiat fi-
at. Amen.

Explicit psalmus ceterimus quintus
Incipit ceterimus sextus.

Psalms iste miserationes dei
comendat nobis probatas in nobis
et ideo exptis est dulcior. Et mirum si po-
tuerit suavis esse cuilibet. nisi illi qui id
quod in isto psalmo audit in se didicit. non
tamen uni alicui vel duobus sed populo dei
conscribitur est. et ad se agnoscendum tempus in
speculo propositus cuius titulus est non
nunc tractandus. Est enim alleluia. et bis
alleluia. quod nobis cantare certo tempore
sollemniter moris est. secundum ecclesie an-
tiquam traditionem. Neque enim et hoc sine
sacramento certis diebus cantamus alleluia.
Certis quidem diebus cantamus sed omni die
cogitamus. Sic enim hoc verbo significatur
laus dei. et si non more carnis. certe mo-
re cordis. semper laus eius in ore meo.
Quod autem non semel sed bis habet alleluia ty-
tulus iste. non huius psalmi proprium est.
sed et alius superior sic habet. et quantum
apparet ex eius textu cantus est ille de
populo israel. cantatur autem iste de
universa ecclesia dei diffusa toto or-
be terrarum. Forte non inmerito bis habet
alleluia. propter quod clamamus et ab-
ba pater. cum aliud nichil sit abba quam
pater. non tamen frustra dixit apos-
tolus in quo clamamus abba pater.
nisi quia unus quidam paries veniens
ad lapidem angularem clamat abba.
alius ex alio latere clamat pater. in illo
utique lapide angulari qui est par nos-
tra qui fecit utraque unum. Videamus
ergo hic quid admoneamur et unde
gratulemur. et unde gemamus. et unde

auxiliū postulemus. vnde deseramur
vnde nobis subueniatur. quid finis
per nos. quid per misericordiam dei
quomodo nostra superbia contera-
tur vt illius grā glorificetur. vnicuiq;
hominum quod dicturus sum si fieri
potest conferatur in se. Loquor autē
homībus qui ambulant viam dei. et
cōstituti sunt in aliquo pfectu spūali
Vnde si q forte ppter hoc minus me
intelligunt inueniant vbi sint. et pfici-
endo ad intellectum festinēt. Nō aut
arbitror deserturū deū conatū nostrū
vt ad omīs pueniat qd loqmur siue ex-
ptos. siue inepptos. vt expti appro-
bent. ineppti desiderēt. et omībus sua-
uis fit disputatio mea. q primū domi-
no suavis erit si veridica erit: Veridi-
ca aut erit. si nō michi a me s; ab illo
erit Sic cepit psalmus:

Psalmus:

Confitemini dño quoniā sua-
uis est. qm in seculum miseri-
cordia eius. Hoc confitemini qmiam
suavis est Si gustast; cōfitemini. nō
potest autem confiteri q gustare nō-
luit Vnde em dicturus est suauē esse
quod nescit: Vos aut si gustast; q su-
auis est dominus. cōfitemini domīo
quoniā suavis est: Si gustast; auidi-
tate. cōfessione ructate: In seculū em
misericordia eius. id est in eternum:
Ihic em ita positum est in seculum.
quia in nō nullis scripture locis in se-
culum id est quod grece iceona dicit;
in eternum intelligitur: Neq; enim
misericordia eius ad tempus est et nō
in eternum. cum ideo sit super homi-
nes hec eius misericordia. vt viuant
cum angelis in eternum: **D**icant q
redempti sunt a domino. Redempt;
qdē videt; et ppl's isrl' de terra egipti d

manu seruitutis et laborib; infructuo-
sis. ex operib; luteis. videam; tamen
vtz ipsi sint q h dicūt. q ab egipto libe-
rati sunt a dño. Nō ita ē Sed qst isti
quos redemit de manu inimicorum:
Adhuc potest qsq; et illos accipere re-
demptos de manu inimicorū hoc est
egiptioz: ppe exprimatur q sint p-
ter quos hec vult psalmus iste cātari

Re regiōibus congregauit eos:
Nōt esse adhuc regioēs egipti. Adul-
te em eciam vnus puicie regioēs si:
Apte dicat. **A**b oriēte et occasu. ab a-
quilone et mari. Istos q iam redemp-
tos itelligim; in toto orbe terraz. Po-
pulus hic dei de magna et lata egypto
liberat;. tñ p mare rubrū ducitur
vt in baptismo finiat inimicos. Sacra-
mēto em tñ rubri maris. baptismo
scilicet xpi sanguīe cōsecrato inseque-
tes egypti pccā delētur. et te euadēte
null; q te pmebat remaēt inimic;. Isti
q dicāt hec. et audiam; iā frēs qmā
dicitur iste ppl's dei qd hic agatur in
cōgregatiōe oīm gētū redēpta per
xpm. nō qm simul cōtigāt hec q cātāt;
oīb; gētib;. sed in singulis qbusq; cre-
dētibus. in pplo autem illo aliter. To-
tus em ppl's. tota illa gēs ex semine a-
brahe scdm carnē. tota multitudo do-
mus isrl' semel educta ē ex egipto. se-
mel p rubz maē ducta. semel ad terrā
pmissiōis pducta. Simul em omīs e-
rāt in qbus hec cōtangebāt: Ihec at in
figura cōtangebāt in illis. scripta sūt aut
ad correctionē nrām in qis finis selo-
rū obuēnit. Nos q nō simul oēs sed
paulatim singulatim qz credentes cō-
gregamur in vnā quandam ciuita-
tem et in vnum populum dei. sed in
vnoquoq; nostrum eciam singula cō-
tingunt: Ihec que scripta sunt conti-
gunt in populo: Ihec enim populus
de singulis. non singuli de populo:

Numquid enim vnus homo de populo? Sed populus ex singulis hominibus constat: Quicquid enim cum loquor agnoueris in te quilibet expertus es. noli cogitando quasi remanere in te. et putare quod in solo te contigit. sed eode ista contingit. et in omnibus et prope in omnibus qui ueniunt ad hunc populum. et de manu inimicorum precioso sanguine redimuntur Repetiturus est enim assidue quod cantauimus modo miserationes eius:

Confiteatur domino miserationes eius et mirabilia eius filiis hominum Istos usus quantum aduertit potui quod potestis et vos quater repetit in quo numero quantum domini adiuuante scrutari ualimus. significat nobis quatuor quosdam temptationes. ex quibus nos liberat cui confitetur sue miserationes Fac enim hominem primo nichil querentem. secundum uitam ueterem seductoria securitate uiuentem. nichil putantem aliud esse post hanc uitam quam finiendam. negligenter quendam et socordem. obrutum cor habentem. illecebris mundi et mortiferis delectationibus consopitum. ut excitetur iste ad querendam gratiam dei. ut fiat sollicitus. et tempore de sompno euigilet. non ne manus dei excitat eum. Sed tamen a quo sit excitatus ignorat: Incipit autem esse iam dei cum cognouerit ueritatem fidei. sed antequam cognoscat delet errorem suum Inuenit enim se in errore. uult cognoscere ueritatem Dulsat ubi potest temptat quod potest. uagatur quod potest. famam etiam patitur ipsius ueritatis Prima ergo temptatio est erroris et famis. ubi in hac temptatione fatigatus exclamauerit ad deum. perducitur ad uiam fidei. unde incipiat pergere ad ciuitatem quietis: Perducitur ergo ad christum qui dixit. ego sum uia: Cum ergo ibi fuerit. iam sciens quid obseruare debeat. non nunc

quod multum sibi tribuendo et quasi de suis uiribus presumendo incipit conflagrare. uelle bella contra uicia. et propter superbiam superari Inuenit ergo se ligatum difficultatibus cupiditatum et non posse uiam propter contempnenda ambulare: Inclusum se sentit difficultate uiciorum. et tamquam muro impossibilitatis erecto. portisque clausis qua euadat uere recte uiuat non inuenit. iam scit quomodo uiuere debeat: Prius enim in errore erat et famem ueritatis paciebatur. accepit autem iam cibum ueritatis. et positus est in uia. audit. uiue bene. secundum quod nosti: Antea enim non noueras quemadmodum uiueres. modo accepisti et nosti Conatur et non potest. ligatum se sentit. exclamat ad dominum Secunda ergo temptatio est difficultatis in bene operando. sicut in illa prima erroris et famis Exclamat et in hac ad dominum. liberat dominus de necessitatibus Rumpit vincula difficultatis constituit in operatione equitatis. incipit ei iam facile esse quod difficile fuerat. abstinere a malis. non adulterare. non furtum facere. non homicidium. non sacrilegium. non alienum concupiscere. facta est facultas que fuerat antea difficultas: Potuit hoc dominus sine difficultate prestare. sed si hoc sine difficultate haberemus. largitores huius boni non agnosceremus: Si enim primitus cum uellet posset. et non sentiret aduersus se obnientes cupiditates. nec uinculis suis grauata anima collideretur suis uiribus tribueret quod se posse sentiret. et non confiterentur domino miserationes eius: Post has duas temptationes primam erroris atque inopie ueritatis secundam difficultatis bene operandi. tertia temptatio excipit hominem. ei loquor qui iam transiit

has duas Nam iste due fateor mul-
tis note sunt Quis em̄ nescit se ab ig-
norācia venisse ad veritatem. ab erro-
re ad viam. a fame sapientie ad ver-
bum fidei? Deinde multi luctantur
cum difficultatibus vicioꝝ suozū.
z adhuc cōsuetudine colligati gemūt
tanq̄ in clausura ex compedibus:
Agnoscut̄ z istam temptationem q̄
uis iam dicant si forte dicunt. infelix
ego homo quis me liberabit de cor-
pore mortis huius? Nam vide artis-
fima vincula: Caro inquit cōcupiscit
aduersus spiritum z spiritus aduer-
sus carnem. vt nō ea que vultis facia-
tis Proinde qui iam est adiutus spū
vt quemadmodum noluit esse adul-
ter. sic nō sit. quomodo noluit eē fur
sic nō sit. z cetera illa omnia que vo-
lūt homiēs vincere. z sepe inflexi su-
perātur. vt exclamēt ad deum. vt de
necessitatibus eozum eruat eos. z de
liberati cōfiteātur domino miseratio-
nes eius. quisquis ergo talis est euicit
illas difficultates. z pbabiliter iam p-
uersatur inter homines sine vlla que-
rela maloz morum: Excipitur tertia
temptatione tedij cuiusdam in mo-
ra huius vite. ita vt aliquādo eum nec
legere nec orare delectet: Tercia tēp-
tatio priori contraria Prius em̄ peri-
clitabatur fame. postea fastidio. Un-
de z hoc. nisi de quodam languore a-
nime? Jam nō te illicit adulterium.
nec tamen delectat dei vbum: Jam
post periculū impericie z cōcupiscen-
cie. de quibus duobus te euasisse leta-
ris. vide ne tedium fastidiumq̄ te ne-
cet Nō est z ista levis temptatio Ag-
nosce te in illa z exclama ad dñm vt ō
necessitatibus tuis eciam hic liberet
te. z de hac temptatiōe liberat⁹ cū fue-
ris. cōfiteātur illi miseratioēs eius:

Liberatus at̄ ab errore. liberat⁹ a dif-
ficultate bñ opādi. liberatus a tedio
fastidio q̄ verbi dei. fortassis dign⁹
eris cui ppl̄s cōmittatur cōstituaris
in gubernaculis navis rector eccle-
siam: Ibi quarta temptatio. tempe-
states maris quacientes ecclesiam. t-
bant gubernatōrē: Deniq̄ tres illas
temptatioēs experiri potest oīs pi⁹
fidelis in ppl̄o dei. quarta ista nr̄a est
Quāto em̄ plus honoramur. tanto
plus periclitamur: Metuēdū est ne
auertat aliquē vestz a veritate ad pe-
riculū erroris Metuēdū est ne viciat
vnūquēq̄ cupiditas sua. z eligat eam
sequi. q̄ ex eius difficultatib⁹ excla-
mare ad dñm Metuēdū est ne vnus
q̄sq̄ vestz minus sapiat verbū dei. z
fastidio moriatur. Tēptatio vero gu-
bernādi. tēptatio piculox in regenda
eccl̄a nos potissimū t̄agit Sed quōz
vos aliam eritis. si tota navis piclita-
bitur? Nō ideo dixi. ne in hac quarta
temptatiōe t̄q̄ nr̄a p̄ria. opus est vt
ab ozōnib⁹ nō desistatis. nō vos pri-
mo naufragetis si minus solliciti si-
tis z p nobis minus oretis: Quid ei
frēs? Quia ad eadem gubernacula n̄
sedetis. nō in eadē naui navigatis?
Post has q̄tuor tēptatioēs. q̄tuor ex-
clamatioēs. q̄tuor liberatioēs. q̄tuor
miserationū dñicaz cōfessioēs. gene-
raliter in hoc psalmo cōsequēter ip̄a
cōmēda⁹ eccl̄a. vt euidentissime noue-
ritis de q̄ psalm⁹ ab exordio loq̄bat⁹.
commēdatur at̄ ita vt nobis ōib⁹ dei
grā p̄dicetur. q̄ sup̄bis resistit. humili-
bus at̄ dat grām. q̄a ideo ille venit. vt
q̄ nō vidēt videāt. z qui vidēt ceci fiāt
quia omnis vallis implebitur. z om-
nis mōs z collis humiliabitur: Quo
commendato dicitur aliquid quode-
ciam de hereticis intelligatur q̄b⁹ t̄q̄

60
civilibus bellis quatitur eccl'a & con-
cluditur psalmus quem iam exposui
breu' fortasse q̃ putabatis. Itā vsq;
adeo me istum totū psalmū aliquātū
plurimū exposuisse arbitror. ut iā offi-
cium a me nō expectetis. disputato-
ris. sed pene lectoris. si tenetis q̃ dixi.
Puto em̃ sunt añ oculos vestros cō-
stituta. sed ut melius cōmēdētur. bre-
uiter replicētur: Prima temptacō er-
roris & famis vbi. secūda difficultat'
vincēdarum cōcupiscētiarum. tertia
tedij atq; fastidij. q̃rta tempestatis &
periculorū in gubernādīs ecclesijs. & i
hīs ōnibus exclamatioēs & liberacō-
nes. & miserationum dei cōfessiones
Ad extremū ipsius eccl'e sit commen-
datio. q̃ salua facta est p grām dei nr̃i
nō p meritum suū. & commemorat'
inimicorū afflictio ppter supbiam:
Quibus extinctis erecta est eccl'a. et
ppter insidias quasdam diminutio-
nis ab hereticis. & detrimētōz q̃dam
modo domesticorum. & ex hīs circa
eccl'am diuina beneficia. & psalmi cō-
clusio. legamus iā magis q̃ disseām'
Dicāt qui redempti sunt a domino. q̃s
redemit de manu inimicorū. de regiōi-
bus cōgregauit eos ab oriēte & occa-
su. & ab aquilōe & mari: Xpiani ergo
ipsi dicant de toto orbe cōuocati:
Errauerūt in solitudine in ficcita-
te. viam citatis habitacōis nō inue-
nerūt. Errorem mirabilem audiuim'
qd de inopia: **E**surientes & sitien-
tes erant anima eorum in ipsis defe-
cit. Sed quare defecit? Cui bono?
Non em̃ crudelis est deus. sed se cō-
mendat quod expedit nobis. ut no-
bis deficientibus rogetur. & ut subue-
niens ametur. Et ideo post hunc erro-
rem & famem & sitim: **E**xclamaue-
runt ad dominum cum tribularētur.

& de necessitatib' eorum eripuit eos.
Et quid illis prestitit quia errabant?
Et eduxit eos in viam rectam. Vi-
am ciuitatis habitaculi nō inuenebāt.
fame & siti estuabāt & deficiebāt: De-
duxit eos in viam rectā: **E**t irent in
ciuitatem habitacōis: Quomodo
subuenerit fami & siti nōdum dixit. s;
& hoc expectate. **C**ōfiteātur domi-
no miserationes eius & mirabilia eius
filijs hominum. Dicite expti in exptis
iam in via positi. iam ad ciuitatem in-
ueniēdam directi. iam deniq; fame et
siti liberati: **Q**uoniam; faciauit ani-
mā inanem. & animam esurientem
impleuit bonis: Diue ergo bene. iam
in via positus es. iam audisti quid
agere debeas. quid speraē. qd aliud ex-
cipit qm̃ conaris & suparis: **S**ede-
tes in tenebris & vmbra mortis. com-
peditos in mēdicitate & ferro: Dñ h.
nisi quia tibi tribuebas. quia grām dī
non agnoscebas. quia consilium dei
circa te reprobabas: Itā vide quid
adiungit: **Q**uoniam; immaricaue-
runt eloquium domini. p superbiam
iusticiam domini nesciētes. & suam
volentes constituē: **E**t consilium
altissimi exacerbauerunt: Et humilia-
tum ē in laboribus cor eorum. Et nūc
pugna contra concupiscēciam dō de-
fistente ab adiutorio laborare potes
vincere non potes. & cum fueris pres-
sus consuetudine tua praua humili-
abitur cor tuum in laboribus. ut
iam corde humiliato discas clama-
re. infelix ego homo. quis me li-
berabit de corpore mortis huius?
Humiliatum est ergo in labori-
bus cor eorum:
Infirmati sunt. nec fuit qui ad-
iuuaret eos: Quid ergo restat nisi
quare factum est: Si enim data

eēt lex q̄ posset viuificare. oīo ex lege
esset iusticia: Sed cōclufit scriptura
omnia sub peccato. vt promissio ex fi
de ihū xp̄isti daretur credētib⁹: Lex
subintrauit vt habūdaret delictum:
Accepisti vbum. accepisti p̄ceptum.
nec desinis facere quod male facie
bas. ⁊ accepto p̄cepto auges. pccā p
p̄uaricationem supbie: Si te ignora
bas. vel discite te. humiliatus clama
bas a necessitate liberareris. liberatus mi
seratioēs dñi confiteberis: **E**t ex
clamauerūt ad dominū cū tribulārē
tur ⁊ de necessitatibus eorum saluos
fecit eos Liberati sunt de secūda tēp
tatiōe. restat tediū atq; fastidiū: Sed
primo quid istis prestitit liberatis vi
dete: **E**t eduxit eos de tenebris et
vmbra mortis ⁊ vīcula eorū dirupit
Cōfiteātur dñō miserationēs eius. et
mirabilia eius filiis hominū Quare?
Quas difficultates vicit? **Q**uia cō
trivit portas ereas ⁊ pectes ferreos
cōfregit Suscepit eos de via iniqui
tatis eorū. ppter iniusticias em̄ suas
humiliati sunt Quia sibi tribuebant
nō deo. quia suam iusticiam cōstitue
bāt ignorātes dei iusticiam. humilia
ti sunt. iuenerūt se nō posse sine eius
adiutorio. qui de suis solis viribus p
sumebāt Sed qđ aliud genus restat:
Omnem escam abhominata est a
nima eorum. Jam fastidium paciun
tur. fastidio languent. fastidio peri
clitantur. nisi forte putas occidi eos
fame potuisse ⁊ nō posse fastidio: Vi
de quid sequatur: Cum dixisset om
nem escam abhominata est anima e
orum ne quasi eos putares de facie
tate securos. nō magis videres de
fastidio morituros: **E**t appropin
quauerūt inquit vsq; ad portas mor
tis: Quid ergo restat? Vt ⁊ quod te

delectat verbum dei. nō tibi tribuas
neq; hinc aliqua inferis arrogātia. ⁊
avidus cibi in eos qui fastidio picitā
tur supbe infilias Intellige etiam ti
bi prestitum esse hoc. nō a te tibi esse:
Quid em̄ habes quod nō accepisti?
Hoc ergo intelligēs. ⁊ hoc vicio atq;
languore picitās fac quod sequitur:
Et exclamauerūt ad dñm cū tribu
larētur ⁊ de necessitatib⁹ eorū libera
uit eos **E**t quia languor erat nō de
lectari **M**isit vbum suum ⁊ sanauit
eos: Vide qđ mali habeat fastidium.
vide vñ liberat ille ad quē clamat fas
tidiēs **M**isit vbum suū ⁊ sanauit eos
Et eripuit eos Vñ? Nō de errore
nō de fame. nō de difficultate vincen
di pccā. sed de corruptela eorū Quedā
corruptela mētis ē. fastidire qđ dulce
est Ergo ⁊ de hoc beneficio sicut de
ceteris superiorib⁹ **C**ōfiteātur do
miō miserationes eius. ⁊ mirabilia
eius filiis hominū Et sacrificet sacri
ficiū laudis Jam em̄ vt laudetur su
avis est dñs: **E**t nūcient opa eius
in exultatiōe Nō cū tedio. nō cū me
rore. nō cū anxietate. nō cū fastidio. s; i
exultatiōe: Quarta illa restat. in qua
oēs picitamur: **D**ēs em̄ in naui su
mus Alij opātur. alij portātur. simul
tñ oēs ⁊ in tēpestate picitāt ⁊ i por
tū saluātur Post hec em̄ omnia seqt
Qui descendunt mare in nauibus.
facientes opationem in aquis mult.
id est in populis multis. Aquas em̄
sepe p pplis poni testis est apocalip
sis iohannis. vbi interrogans io
hannes quid ille aque essent. respon
sum est ei populi sunt: Qui ergo fa
ciunt operationem in aquis multis:
Ip̄i viderūt opa domini ⁊ mira
bila eius in profundo: Quid enim p
fundius cordibus humanis? Inde

plerumque veti erumpunt. tempestates
seditionum et dissensionum navim pertur-
bant Et quod agitur in hijs: Volens deus
ut ad eum clamarer et hi qui gubernant
et hi qui portantur: **D**ixit et stetit spi-
ritus pcellere Quid est stetit? Perma-
nit. perduravit Adhuc turbat diu iactat.
sevit et non transiit Dixit enim et stetit spi-
ritus pcellere Et quid egit iste spiritus
pcellere? **E**t exaltati sunt fluctus eius
Ascendunt usque ad celos audiendo. des-
cendunt usque ad abyssos timendo. Ascen-
dunt usque in celos. descendunt usque in
abyssos. foris pugne intus timores.
Anima eorum in malis tabescebat. tur-
bati sunt et moti sunt sicut ebrius.
Qui sedet ad gubernacula et qui fide-
liter navim amat sentiunt quod dico. tur-
bati sunt et moti sunt sicut ebrius: Cer-
te quando loquuntur. quando legunt. quando
tractant sapientes appareret Ihu pch-
dolor ea tempestate **E**t ois inquit
sapientia eorum absorpta est Aliquando
deficiunt oia humana consilia. quandoque se-
quens converterit. fluctus fremunt. tempe-
tas sevit. brachia deficiunt. quo proza
impingatur. cui fluctui latus nudetur
quo navis impulsam dimittatur. a quibus
saxis ne pereant refrenent. omnino a rec-
toribus non videtur: Et quod restat nisi
quod sequitur: **E**t exclamauerunt ad do-
minum cum tribulareretur. et de necessita-
tibus eorum eduxit eos Et imperavit p-
cellere et stetit in auram Non stetit in tem-
pestate. sed in auram: **E**t filuerunt
fluctus eius Audite de hac re vocem
cuiusdam gubernatoris piclitati. humi-
liati. liberati. Nolo inquit vos ignorare
freres de pressura nostra que facta est in asia
qua supra vires gravati sumus et su-
pra modum: Video omnem sapien-
ciam eius absorptam. ita ut tederet nos
inquit etiam vivere Et quid ille ita de-
ficientes desereret? Aut non propterea

illi defecerunt ut ille apud eos gloriam
repperiret? Denique quid sequitur?
Sed ipsi in nobismet ipsis responsum
mortis habuimus. ut non fidentes in
nobis simus. sed in deo qui suscitavit
mortuos Et imperavit pcellere et ste-
tit in auram Jam illi de se apud se res-
ponsum mortis habuerant. quorum om-
nis sapientia absorpta erat **E**t filue-
runt fluctus eius et iocundati sunt quia
filuerunt. et deduxit eos in portum vo-
luntatis eorum: Confiteantur domino
miserationes eius Ubique omnino ubi-
que confiteantur domino non merita
nostra. non vires nostre. non sapientia
nostra. sed miserationes eius: Ille a-
metur in omni nostra liberatione. qui
est invocatus in omni nostra tribu-
latione Confiteantur domino misera-
tiones eius **E**t mirabilia eius filij
hominum Et videte unde dicat. unde
omnia ista prelocutus sit. ubi omnia
hec enumeraverit. ubi agantur hec:
Et exaltet eum in ecclesia populi. et in
cathedra seniorum laudent eum Et ex-
altet eum. hoc est laudent eum: et lau-
dent eum. hoc est exaltent eum Exal-
tent. laudent populi et seniores. et nego-
ciatores et gubernatores Quid enim
fecit in hac ecclesia? Quid constituit? Unde
illa meruit? Quid ei prestitit? Quoad
modum superbis resistit. humilibus gra-
tiam dedit? Superbis scilicet primo
populo iudeorum arroganti et extollen-
ti se de genere abrahe. et quod illi genti
sint credita eloquia dei. non eis hec
valebant ad sanitatem. sed ad exalta-
tionem cordis. ad tumorem potius
quam ad magnitudinem: Quid ergo
fecit deus superbis resistens. hu-
milibus autem dans gratiam. ramos
naturales propter superbiam
amputans. oleastrum propter humi-
litatem inserens. quid fecit deus? Au-

dicite hec duo: deus pmo quomodo sup-
bis resistat. deinde quomodo humili-
bus det gram. **P**osuit flumina in de-
sertum. Currebat ibi aque. currebant
pphete: Quere modo apud iudeos
pphetam non inuenis. Posuit enim flu-
mina in desertum: **E**t exitus aquarum in
fitim. Posuit flumina in desertum: Di-
cat iam non est ppheta: nos non agnos-
cet amplius: Adhuc posuit flumina in
desertum et exitus aquarum in fitim:

Terram fructiferam in salinas
Queris ibi fidem ppriam non inuenis.
quis pphetam non inuenis. quis sacer-
dotem non inuenis. quis sacrificium non in-
uenis. quis templum non inuenis: Quare hoc?
Quia posuit flumina in desertum. et exi-
tus aquarum in fitim: terram fructiferam
in salinas. Domine. quo merito? **A** mali-
cia inhabitantium in ea: Ecce quomodo
supbis resistit. audi quomodo humilibus
dat gram. **P**osuit desertum in stagna
aquare. et transiit aqua in exitum aquarum. et habi-
tae fecit illic esurientes: quoniam illi dictum est.
tu es sacerdos in eternum secundum ordinem
melchisedech. Queris enim sacrificium
apud iudeos. non habes secundum ordinem
aaron. quia posuit flumina in desertum:
Queris secundum ordinem melchisedech ap-
ud illos non inuenis. sed per totum orbem
celebratur in ecclesia. A solis ortu usque
ad occasum laudatur nomen domini.
et dicit deus illis quorum flumina posuit
in desertum. non est michi voluntas in
vobis dicit dominus. nec accipiam sacrificium
de manibus vestris. quoniam ab ortu solis
usque ad occasum sacrificium mundum
offertur non mihi: Vbi erant omnia in
munda sacrificia. quando desertum erant
quando squaliebant. quando saline erant
omnes gentes. ibi nunc fontes. ibi nunc
flumina. ibi nunc stagna aquarum. et exitus aquarum
Ergo supbis resistit. humilibus de-
dit gram: **E**t habitare fecit illic e-

surientes. quia edent pauperes et sa-
turabuntur: **E**t constituerunt ciuita-
tem habitationis. Interim habitatio
nis in spe. quoniam qui me audit in-
quit habitabit in spe: Et constituerunt
ciuitatem habitationis: **E**t semina-
uerunt agros et plantauerunt vineas. et
fecerunt fructum frumenti. ad quem gau-
det oparius ille qui dicit. non quia quod
datum sed requiro fructum: **E**t be-
nedixit eos et multiplicati sunt nimis
et iumenta eorum non sunt diminuta.
Hoc stat firmum enim fundamentum stat.
quia nouit dominus qui sunt eius: Iu-
menta et pecora dicuntur in ecclesia sim-
pliciter ambulatia. sed utilia. non mul-
tum docta. sed fide plena. Ergo et spi-
rituales et carnales benedixit eos. et
multiplicati sunt nimis. et iumenta eo-
rum non sunt diminuta: **E**t pauci
facti sunt et vexati sunt. Unde hoc. De
transuerso: immo de interno. Ut enim
pauci fierent ex nobis exierunt. sed non
erant ex nobis: Ideo autem tanquam
de his dicit de quibus antea loque-
batur. ut cum intellectu discernatur.
quia tanquam de hisdem loquitur
propter communia sacramenta: Ad
populum enim dei pertinet. et si non per vir-
tutem. certe per speciem pietatis: De
illis enim audiuius per apostolum. in
nouissimis temporibus instabunt tempora
seua. erunt enim homines seipsum amatores.
Primum malum seipsum amantes.
utique sibi placentes: Utinam sibi dis-
plicerent. et deo placerent. utinam in
difficultatibus exclamarent et a neces-
sitatibus liberarentur: Sed multum
de se presumpti pauci facti sunt:
Manifestum est fratres. omnes qui
se diuidunt ab unitate pauci fiunt:
Multi enim sunt. sed in unitate dum
non sunt separantur ab unitate:
Cum enim ceperit ad eos non pertinere

multitudo unitatis. in heresi et scisma
te pauci sunt: Et pauci facti sunt et
perati sunt: **T**ribulatio malorum et
dolore. effusus est contemptus super princi-
pes. Reprobati enim sunt ab ecclesia dei et
magis quam principes esse voluerunt. ideo
contempti sunt et facti sunt salinfatua-
tum proiectum foras. ideo concutitur
ab hominibus. Effusus est contemp-
tus super principes: **E**t seduxit eos
in inuio et non in via. Illi lupus in via.
illi ad civitatem directi: Denique illi de-
ducti non seducti. isti autem non in in-
uio seducti: Quid est seduxit eos?
Tradidit illos deus in concupiscentias
cordis eorum. Hoc est enim seduxit. do-
navit illos sibi. Nam si proprie queras
ipsi se seducunt. Qui enim putat esse se a
liquidum cum nichil sit. seipsum seducit:
Quid est ergo seduxit eos? Dimisit
eos in inuio et non in via: Quomodo
enim in via homines. qui partem tenent
et totum relinquunt? Quomodo in via?
Que est ergo via. aut ubi agnoscitur
via? Deus inquit misereatur nostri et
benedicat nos. illuminet vultum suum
super nos. ut agnoscamus in terra vi-
am tuam. In qua terra? In omnibus
gentibus salutare tuum: Utique tales
ut minuatur. ut pauci fiant hinc exeunt
A multitudine unitatis omnes exierunt
sicut paulo ante commemoravi dictum
de illis. ex nobis exierunt. sed non erant
ex nobis. Si enim ex nobis fuissent. per-
manissent utique nobiscum: Sed si for-
te nostri sunt in occulta prescientia dei
necesse est ut redeant: Quia multi enim nostri
adhuc quasi intus et quasi multi nostri ad-
huc quasi foris? Novit dominus qui sunt eius.
et illi non nostri qui intus sunt. quando oc-
casiones inuenerint exeunt. et illi nostri
qui foris sunt quando occasiones inuenerint
redeunt: Illud ergo accipite quod novit do-

min⁹ secundum hoc seduxit eos in inuio et non
in via. Et quod de illis fecit? Quid dicere ce-
peram. quod attente audiat. Potuit illos
pati intus spiritus. sed nos de illis non perfi-
cem⁹. Cum autem separati sit et per questionem ma-
lignas inquietant nos. propositum est nobis
ex illis et inquisitionis studium et timoris
exemplum. Unusquisque tremat cum alterum
videt exisse. tamen ex illi⁹ exitu dicatur illi
quod propter qui se putat stare videat ne ca-
dat: Profunt ergo qui exeunt. nam si intus
essent et tam mali essent nichil de illis prodes-
set. Quid de illis dominum est in quodam psalmo?
Congregatio taurorum id est cervicatosum
et superborum: Congregatio taurorum inter
vaccas populorum. Vaccas dicit seducti-
les animas qui facile consentiunt seductori
et b⁹ tauris. Sed quare hoc? Ut excludantur huius
qui probati sunt argento: Quid est ut ex-
cludantur? Ut appareant ut emineant
illi qui sunt probati in eloquio dei. Cum enim
respondetur hereticis ex necessitate.
edificatur catholici ex utilitate. Hanc
sententiam plane paulus expressit. Optet
inquit enim hereses esse. ut probati mani-
festi fiant in nobis: Optet et tauros se-
ducetes esse. ut qui probati sunt argen-
to manifesti sint. hoc est excludantur:
Quid est argento probati? Eloquia domini
eloquia casta. argentum igne examinatum.
probatum terre purgatum septuplum.
Quicumque sunt probati in hoc argento.
id est in eloquio domini non possunt plene
exercere hoc argentum nisi questionibus
et inquietati hereticorum. Et hic attendite
quia non pretermisum est. Ecce effusus est con-
temptus super principes. super illos tauros:
Quare contempti sunt? Aliud annuncian-
tes. Qui sunt contempti? Anathema
tizati. Quisquis enim vobis annunciauerit
propter quod accepistis anathema sit:
Quid tam contemptum quam salinfatua-
tum. qui foras proiectus concutatur: Et

videte si nō principes sunt. ipm pau-
lum audite: Licet si nos aut angelus
de celo euāgelizauerit vobis pter q̃
qd accepistis anathema sit: Princi-
pes sunt. docti sunt. magni sunt. lapi-
des p̃ciosi sunt. Quid adhuc dicitur?
es: Nūq̃d āgelī sunt? Et tñ si āgel⁹ de
celo vobis ānūciauerit pter q̃ qd ac-
cepistis anathema sit. q̃a et ip̃e dyabo-
lus āgel⁹ de celo lapsus ē: Effusus ē
q̃ cōtēpt⁹ sup principes eorū. **E**t ad-
iuuit pauperem a mēdicitate. Quid ē
ergo hoc fr̃es. cōtēpti sunt princi-
pes. et adiut⁹ ē paup̃. Abiecti sunt su-
pbi et istruct⁹ ē humilis. h̃ fecit facien-
do adiuit pauperem a mēdicitate:
Ad idicus est ille. nichil sibi tribuens
totum de misericordia dei expectās:
āte ianuam dñicā cotidie clamat pul-
sans vt aperiatur ei. nudus et tremēs
vt vestiatur. ocl̃os in terrā deiciēs. et
pect⁹ tundēs: Istū mēdicū. hūc pau-
pem. hūc humilem adiuit deus plu-
rimū eciam de ip̃a sepatiōe h̃eticoz.
q̃a pauci facti sunt et vexati sunt et se-
ducti sunt in inuio et nō in via: Deni-
q̃ quid postea ex illis? Diminuti sunt
seducti. pauci facti sunt. vexati sunt:
In adiutorio pauperi quid fit? **E**t
posuit sicut oues familias: Quasi
vnum pauperem et vnum mendicum
intelligebas de quo dixit. et adiuit
pauperem a mendicitate: Paup̃ iste
multe familie sunt. pauper iste mul-
te plebes sunt. multe ecclesie: Vna ec-
clesia. vna plebs. vna familia. vna o-
vis est: Et posuit sicut oues familias
Magna mysteria ista. magna sacra-
mēta. q̃ p̃funda plena misteriorū.
q̃ dulciter inuenta. quia diu latēcia:
Ergo videbūt recti et iocūdabūt⁹
et omnis iniquitas oppilabit os suū:
Iniquitas illa garriens cōtra vnitatē.

et cogēs manifestari vnitatem. victa
oppilabit os suū: **Q**uis sapiēs et
custodiet hec. et intelliget miserationes
dñi: Videte quo fine claudit Quis
sapiēs et intelliget hec? Et qd custodi-
turus ē sapiēs? Id ē si paup̃ sit custo-
dit. si nō sit diues. id ē non sit supb⁹.
nō sit inflatus custodit hec: Quare ei
custodit hec? Quia intelliget misera-
tiōes dñi: Nō merita sua. nō vires su-
as. nō potēciā suā. sed miserationes
dñi. q̃ errātem et egenū in via deduxit
et pavit. q̃ pugnāte aduersus difficul-
tatem peccōz et colligatū vinctulis cō-
suetudinis soluit et liberauit. q̃ fasti-
diētē vbum dei et tedio q̃dam pene
moriētē missa medicina vbi sui re-
creauit. q̃ periclitatē inter naufragi-
a et procellosa maris huius discrimi-
nari placito ad portum pduxit. qui
eum deniq̃ cōstituit i eo populo vbi
humilib⁹ dat grām. nō in illo vbi sup-
bis resistit. et fecit eum suum et intus
manēs multiplicaretur. nō vt foras
exiens minueretur: Hoc vidēt recti
et iocūdātur: Omnis ergo iniquitas
oppilabit os suum. et qui est sapiens
custodiet hec: Unde custodiet: Per
humilitatem intelligendo miserationes
domini. quia vbiq̃ dictum est.
confiteantur domino miserationes
eius et mirabilia eius filiis hoīm

ExPLICIT psalmus cētesim⁹ sextus.
INCIPIT ps cētesim⁹ septim⁹:

Psalum centesimumsepti-
mū exponendum nō putauī.
qm̃ iam exposui eum in psalmo quin-
quagesimo sexto et in psalmo quin-
gesimo nono. ex quorum postremis
ptibus iste cōstat: Nā postrema ps
quingagesimisepti. prima est huius

63
 vsq; ad eum vsum vbi dicitur. et sup
 omnem terram gla tua: hinc autem
 vsq; in finem postrema ps est. quiq;
 gesimi noni. sicut postrema ps cente
 simi tricesimi qrti. eadem est q centesi
 mi tercydecimi ab eo vlu vbi dicitur.
 simulachra gentiu argetur et aurum
 sicut terciusdecim? et qnq; gesim? scds
 mutatis aliqb; medys. eadem hnt
 omnia a principijs vsq; in fines Que
 cuq; igitur in hoc psalmo cetesimo =
 septimo aliquantū aliter posita sunt
 q in illis duob? ex qrum ptibus con
 stat. nō habet intellectū difficilem. si
 cut in qnquagesimosexto dicitur. can
 tabo et psallā in gloria mea: Ad hē
 dictum et illic. exurge. vt in illa cātare?
 et psalleretur Item ibi. qm magnifi
 cata est vsq; ad celos miā tua. vñ sicut
 alij interpretati sunt eleuata est. hāt
 quoniam magna est sup celos mise
 ricordia tua Ideo ei magnificata ē vs
 q; ad celos. vt magna sit i celis: Hoc
 em voluit dicere sup celos Item i qn
 q; gesimonono. letabor et diuidā fici
 mā. hic at exultabo et diidā ficiimā D
 bi oñr qā de diidēda ficiima significa
 tum est. post dñi exultationē predic
 tū futurū. et illā leticiā ad hāc exultatio
 nē ptinē. vt ideo letetur qā exaltatur:
 Dñi alibi dicit. cōuertisti luctū meū in
 gaudiū michi. cōscidisti saccū meum.
 et accinxisti me leticia Item ibi. et ef
 frem fortitudo capitis mei. h autem
 effrem susceptio capitis mei Susci
 piēdo em fit fortitudo. id est suscipiē
 do fortes facit. fructificās in nobis:
 Interpretatur em effraim fructifica
 tio Susceptio autem ad vtrumq; re
 ferri potest. siue cum suscipim? xpm.
 siue cum ipse nos suscipit qui est ca
 put ecclesie Et quod ibi ait tribulan
 tes nos. hic autem inimicos nostros
 vtiq; idem ipsi sunt Ammonemur sa

ne isto psalmo eos tytulos q tāq; de
 hystoria positi sunt rectissimi fieri. vt
 scdm pphciā intelligamus scdm qd
 videmus psalmos esse conscriptos.
 Quid em tam diuisum scdm hystoriā
 q id quod est in tytulo qnq; gesimisex
 ti. in finē ne corrumpas ipsi dauid in
 tytuli inscriptiōe cū fugeret a facie sa
 ul in spelūcā. et in tytulo qnq; gesimi
 noni in finē hys q imutabūtur in ty
 tuli inscriptiōe ipsi dauid in doctrina
 cū succendit melopotamiā. syriam. et
 syriā sobal. et cōuertit ioab. et pcussit i
 valle salmarum duodecim milia: Itā
 preter id quod positum est in tytuli i
 scriptiōe. et ipsi dauid. et in finē. ceteā
 ita diuersa vt ille habeat hūilitatē da
 uid. iste fortitudinē. ille fugā. ille victo
 rias. et tamē ex istoz duoz postero
 rib? ptib? qrum tam diuersi sunt ty
 tuli psalmus iste cōpōitur. vbi signi
 ficatur ad vnū aliquid cōcurrē vtrū
 q. nō supficie hystorie. sed altitudine
 pphcie copulatis vtriusq; finib? in
 hoc vno cuius ē tytul? cāticū ipi da
 uid. ne vltra illi tytulo similis pter qd
 ecia hic positū est ipsi dauid. qm mul
 tis ptib? et multis modis. sicut ad he
 breos epistola loqitur. olim deus lo
 cutus est patribus p pphetas. in eo
 tamen locut? est quem misit postea.
 vt complerentur eloquia propheta
 rum Quotquot em promissiones dñi
 in illo ecclesia:

Explicet psalmus c. vii. Incipit ps
 c. viij:

Psalmum istum de xristo ha
 bere prophetiam q quis ac
 tus apostolorum fideliter legit ag
 noscit. vbi de xristi traditore iu
 da prophetatum est quod hic scrip
 tum est. fiant dies ei? pauci. et epylco

patū eius accipiat alter. qñ mathias
in locū iude ordiat⁹ numero apłorū
duodecim⁹ adiūctus esse euidenter
apparet Sed si de illo vno homine o
nia que hic in illo maledicta sunt intel
ligere conemur. expositiōis ratio nō
omni modo aut vix valebit occurrē.
Si em̄ de tali genere hominū maloz
id est inimicorum xp̄isti igratorum
q̄ iudeorum. omnia michi videntur
posse clarius aperiri Sicut em̄ qdam
dicūt q̄ ad apłm petrū pprie ptine
re videātur. nec tamē hñt illustrem in
tellectum. nisi cum referūtur ad eccle
siam cui⁹ ille agnoscitur in figura ges
tasse psonam. ppter primatum quē i
discipulis habuit. sicuti est. tibi dabo
claves regni celoz. et si quā huiusmōi
ita iudas psonā qdam mō sustinet ini
micorū xp̄isti iudeoz. q̄ et tunc ode
rāt xp̄istum. et nūc p successionem p
seuerate genere ipsius impietatis o
derūt De quibus homib⁹ et de q̄ pplo
possunt nō incōueniēter intelligi. nō
solū ea que aptius de ipsis i hoc psal
mo legim⁹. vix etiam illa que pprie d
iuda dicūtur exp̄ssius. sicuti est quod
commemorauī. fiant dies eius pauci
et episcopatum eius accipiat alter. qđ
apparebit adiuuāte dño cum ad eos
psus tractādi ordine venerim⁹. Inci
pit ḡ iste psalmus:

Psalmus:

Deus laudem meā ne tacueris.
q̄a os pccōris et os dolosi sup
me aptū est: Dñi apparet falsam esse
vitupationem quā nō tacet pccōr et
dolosus. et verā esse laudem quā nō ta
cet deus. Deus em̄ verax. omnis aut
homo mēdax. q̄a nō est homo verax
nisi in quo loq̄tur deus Laus autem
maxima est vnigeniti filij dei q̄a hoc
ipsum quod est vnigenitus dei filius

p̄dicatur Hoc at nō apparebat. s; ap
parēte infirmitate eius. latebat. cum
os pccōris et os dolosi sup eū aptū ē.
et ideo illud aptum est. quia opta vtr⁹
huius fuit Ideo aut dicit aptū est os
dolosi. q̄a odiū qđ dolo tegebat⁹ eru
pit in vocem Hoc etiam cōsequenti
bus vsibus planius dicitur **L**ocu
ti sunt aduersum me lingua dolosa.
tūc vtiq; quādo eum tāq; magistrū
bonū captiosa adulatiōe laudabant:
Dñi alibi dicitur et q̄ laudabāt me adu
sus me iurabāt: Deinde q̄a eruperūt
clamātes crucifige. crucifige secutus
adiūxit **E**t sermonibus odiū circum
dederūt me Illi qui lingua dolosa q̄
nō odiū sed discōnis vba locuti sunt.
ideo aduersum me q̄a hoc insidiādo
faciebāt. postea sermōib⁹ nō false et
dolose dilectiōis. sed apti odiū circum
dederūt me: **E**t expugnauerūt me
gratis Sicut at pñ gratis amāt xp̄m
sic impñ gratis oderūt. q̄a sicut v̄itas
nullo extra eā pposito comodo sed
ppter seipsam expetit ab optimis
ita iniqtas a pessimis. Dñi et apud auc
tores seculariū lraz dictū est de quo
dam pessimo Bratuito potius mal⁹
atq; crudelis erat **P**ro eo inquit vt
diligere me detrahebāt michi: Sex
sunt in isto genere differēcie. q̄ cōme
morate animaduerti facillime pñt.
reddere bona p malis. nō reddē ma
lū p malis. reddē bona p bonis. red
dere mala p malis. nō reddere bona
p bonis. reddere mala p bonis: Ho
rum duo prima. bonoz sunt. et eoz
duorum prius meli⁹: postrema duo
maloz. et eoz posterius deterius:
Duo media quodammō mediocria.
sed eorum p̄us p̄pinquum bōis. pos
terius p̄pinquum malis: Hec in scrip
turis sanctis oportet attēdere **R**ed
didit bona p malis ipse dñs q̄ iustifi

cat impiū .et pendēs in cruce dixit .
Pater ignosce ill' qz nesciūt quid fa-
ciunt Cuius vestigia secutus sanct'
stephanus fixo genu orauit pro la-
pidantibus dicens Domine ne sta-
tuas illis hoc delictum .Ad quā rem
preceptum pertinet . diligite inimi-
cos vestros benefacite hys qui ode-
runt vos et orate pro eis qui vos p-
secuntur . Mala pro mal' nō ēē red-
denda . paulus apl's dicit . nulli ma-
lum p malo reddētes et apl's petr'
non reddētes malū p malo . l' male-
dcm . pro maledcō Unde et in psalm'
legitur . si reddidi retribuētibus mī
mala Duorū postremorū illud miti-
us ad nouē leprosos pertinet . qui
cū mūdati essent a dño gratias non
egerūt Illud vō vltimū quo nichil ē
peiūs ad hos pertinet de quibus in
ist'o psalmo legitur . pro eo vt me di-
ligerent detrahebant michi . Dilecti-
onem quippe debebant tātis domi-
ni bñficijs . qz non solū mīme redde-
bant verū eclā pro illo bono irroga-
bant malum Duo vero media qd dic-
mus hominū quodā mō esse medio-
rum . ita se habēt . vt eorū prius qd ē
reddere bona pro bonis habeant et
boni et mediocriter boni vel medio-
criter mali Ideo dominus hoc non
reprehendit sed non vult in eo solo
discipulos suos pmanere quos vult
ad maiora puehē quib' dicit . Si di-
lexeritis eos qui vos diligunt id est
reddentes bona p bonis quā mer-
cedē habebitis id est quid magnū fa-
cietis . Nōne et publicani hoc faci-
unt . Vlt aut illos et hoc facere . et lō-
ge amplius . id est vt nō solū amicos
verū eciam inimicos diligant . Pos-
terius at quod est reddere mala p
malis habent et mali vel mediocrit'
mali vel mediocriter boni vsqz ade

o vt lex eis dederit vlciscendi modū
oculū pro oculo dentē pro dente . q
si dici potest iustorū iusticia est nō
qz iniquū est vt recipiat vnusqz qd
fecerit alioqui lex neqz id constitu-
eret sed quia vlciscendi libido vicio-
sa est magisqz ad inuicē pertinet int'
alios hoc discernere qz bonū homi-
nem sibi expetere . Quapropter impij
ex illa benignitatis summitate de-
lapsi vbi redduntur bona pro mal'
ad qzā malignitatis profunditatē
venerūt retribuendo mala pro bo-
nis . Quāto precipicio tot gradus
interpositos transierūt . Nec parū
aliquid putari debet . qz non ait pro
eo vt diligerent me interficiebāt me
sed detrahebant michi . Ideo quip-
pe interfecerunt qz detraxerūt . ne-
gantes dei filiū et dicentes q in pn-
cipe demoniorū eicit demonia et de-
moniū habet et insanit quid eū audi-
tis et cetera talia . Qua detractio-
ne ab illo auertebant eos quorū puer-
sionem ille querebat et ideo potius
hoc dixit . vt ostenderet magis eos
nocere qui xpist'o detrahūt et per h
animas interficiūt . qz qui eius mor-
talem carnem mox preserti r'surrec-
turā seu iēdo peremerūt Sed cū dix-
isset pro eo vt diligerent me detrahe-
bāt michi . quid ait . **E**go aut ora-
bā . Nō quidē dixit quid orabat . sed
quid melius intelligim' qz pro eis ip-
sis . Crucifixo enī maxime detrahe-
bant qñ velud hominī qz qñ vicerāt
illudebant . de q cruce ille dixit pater
ignosce illis quia nesciunt quid faci-
unt . vt qñ in profundo malignita-
tis reddebant ipsi mala pro bonis .
ille in summo benignitatē reddebat
bona pro malis qz bene intelliga-
tur eciam pro discipul' suis orasse . qd
eciam ante passionem suam dixit ne
bh i

deficeret fides eorū qñ ipse pendēs
in ligno vt cōmēdaret patientiā nō
ostendebat potentiā int̄ vba detra
hentiū quos posset diuina potesta
te delere Sed nob̄ vtilius erat q̄ pa
ciētia p̄bebat exemplū. q̄ si suos ini
micos sine dilatiōe p̄dēdo ad h̄ nos
edificaret vt impaciētē festinarem⁹
de hīs quos malos patimur vindi
cari cū scriptū sit melior est paciēns
q̄ fortis Docēt igitur nos dīna eloq̄
a dñico exemplo cū audiui⁹ p̄ eo
vt diligerēt me detrahebant michi e
go autē orabā. vt qñ aliquos senti
m⁹ ingratos nō solū non reddētes
bona sed insup̄ reddētes mala p̄ bo
nis. nos orem⁹ et ipse quidē pro ali
is seuentib⁹ vel dolentib⁹ vlt̄ in fide
periclitatib⁹. nos vō etiā pro nob̄ p̄
mit⁹ vt aīm nrm̄ deo miserāte atq̄
opitulante vincam⁹ quo ferimur in
vlt̄iscendi cupiditatē. cū detrahatur
siue presentibus siue absentib⁹ nob̄
deinde cū xp̄i paciētiā recordam⁹
tāq̄ ipso excitato sicut sc̄m̄ est cum
dormir⁹ in nauī. qui perturbationē
cordis nostri tempestatemq̄ trā
quillat aiō sedato atq̄ placato ore⁹
etiā pro ipsis d̄tractoribus nostris
vt securi dicam⁹ dimitte nobis sicut
et nos dimittim⁹. Sed et ipse dimit
tebat. qui peccatū qd̄ ei dimittētur
vtiq̄ non habebat. Sequitur autē.
Et posuerūt aduersum me mala
pro bonis Et q̄si quererem⁹ q̄ mala
pro quib⁹ bonis? **E**t odiū inquit.
Pro dilectione mea Hic est enim
ōnis et magn⁹ reat⁹ illoz. Nam qd̄
nocere potuerūt p̄sequentes volū
tate nō necessitate moriētē. Sed ip
sum odiū est crimē maximū p̄sequē
tis q̄uis sit voluntaria pena pacien
tis. Satis autē exposuit q̄admodū
sup̄ dixerit. pro eo vt diligerent me

qz dilectionē nō vtrūq̄ sed dilectiōi
eius debebant cū hic addidit pro di
lectione mea. Hanc dilectionem in
euangelio p̄meorat vbi dicit. ih̄m
ih̄m quotiens volui colligere fili
os tuos tāq̄ gallina pullos suos sub
alas suas et nolui⁹. Deīn q̄ pro ip
sa impietate recipiāt incipit p̄pheta
re ⁊ eomō illa dicit tāq̄ vlt̄iscēdi cu
piditate optet vt fiant cuz dicantur
futura certissima veritate et per dei
iusticiā super tales digne ventura.
quē modū futura p̄dicendi velut
specie male optandi quidā intelligē
tes putant odiū odio et malo animo
malū aīm reddi. qñ reuera paucorū
est dinoscē quō placeat pena iniquū
accusatori inimiciā se satutare cup
ienti. ⁊ q̄ lōge alio mō placeat iudi
ci recta volūtate pccā punienti. Ille
q̄ppe reddit malū pro malo. iste autē
eciam cū v̄dicat nō r̄ddit malū pro
malo qñ iustū reddit iniustū Qd̄ at
iustū est vtiq̄ bonū est. Punit ergo
non delcātionē aliene miserie qd̄ est
malū pro malo sed dilectiōe iusticie
qd̄ est bonū pro malo Itaq̄ nec lu
mini scripturarū calūpniuntur ceci.
opinantes q̄ deus pccā non puniat
nec quasi malū pro malo r̄ddat sibi
blandiantur iniusti. Audiam⁹ ergo
deinde qd̄ diuin⁹ sermo cōterat. et i
verbis quasi mala optantis intelli
gam⁹ p̄dicta p̄phetantis. et deū ius
ta retribuentē s̄bleuata in eius eter
nam legem mēte cernam⁹. **C**on
stitue super eū pccōrē. ⁊ diabol⁹ stet
a dextris eius Cū superius q̄rela de
pluribus fuerit sic de vno loq̄ psal
m⁹ Superius at̄ dixerat locuti sunt
aduersum me lingua dolosa et ser
moibus odij circūdederūt me et ex
pugnauerūt me gratis. pro eo vt di
ligerent me detrahebant m̄ ego autē

orabam. et posuerunt aduersum me
mala pro bonis et odiū pro dilectio
ne mea oīa de plurib⁹. nūc vō quid
digni essent p hīs iniquitatibus suis
et quid eis diuino iudicio futurū sit
nūcians. cōstitue inquit sup eū pccō
rem. tāq̃ intēdens in eū q̃ se tradidit
talib⁹ de q̃lib⁹ suis inimic⁹ loqueba⁹
superius. Cū igitur h iudā traditorē
scdm scripturā actū ap̃loꝝ suppli
cio debito p̃nūciet puniēdū quid est
p̃stitue super eū pccōrem. nisi eū q̃
sc̃pti versu indicat cum dicit. et dya
bol⁹ stet a dextris eius. Hoc utiq̃
meruit vt sup se hēat dyabolū id est
dyabolo s̃bdit⁹ sit q̃ x̃po s̃bdit⁹ esse
noluit. Stet at̃ a dextris eius dcm ē
q̃ opa dyaboli p̃posuit opibus dei.
Hoc enī cuiq̃ non immerito dextrū
dicitur quod preponit sicut finistre
dextra p̃ponitur. Idō et de ill⁹ qui se
culi huius gaudia p̃ponentes deo.
bt̃m dixerūt ppl̃m cui hec sunt. rec
tissime dcm est dextera eorū dextēa
iniquitatis. vnde qd dixerūt bt̃m po
pulū cui hec sunt. os eorū locutū ē
vanitatē qd de ill⁹ sup dcm est. Cuius
autē os loquitur veritatē cōtra illō
quod dixerūt isti bt̃m ppl̃m cui hec
sunt. debet etiā ipse dicē qd in eodē
psalmo sequitur. bt̃s ppl̃s cui⁹ est
dominus deus ip̃orū. Huic enī non
dyabolus est a dextris. sed domin⁹
sicut alibi dicit. Prouidebā dñm in
conspcū meo semper. qm̃ a dextris
est michi ne cōmouear. Diabolus er
go stetit a dextris eius qm̃ preposu
it avariciā sapiētie et pecuniā salu
ti sue vt eū traderet a quo d̃buit pos
sideri ne ab ipso possideretur c⁹ ope
ra ipse x̃p̃ist⁹ soluit a q̃ noluit pos
sideri. **C**ū iudicatur exeat p̃dēpnat⁹
tus. Nōluit enī talis esse cui dicere⁹
intra in gaudiū dñi tui. sed talis de

quo dicatur p̃citate illū in tēbras ex
teriores. **E**t oratio eius fiat in p̃
catū. qm̃ non est iusta oratio nisi p̃
x̃pm quē vendidit inmanitate pecca
ti. Oratio autē q̃ nō fit per x̃pm non
solū nō potest delere pccm̃. sed etiā
ipsa fit pccm̃. Qm̃ at̃ iudas ita orare
potuerit vt orō ei⁹ fieret in pccm̃ q̃
ri potest. Credo anq̃ dñm traderet
et de illo tradēdo iam cogitarz. Nō
enī iā poterat orare per x̃pm. Nam
postea q̃ illū tradidit eūq̃ penituit.
si per x̃p̃istū oraret. indulgentiam
rogaret. si indulgentiā rogaret. sp̃e
haberet. si spem h̃rēt miāz speraret.
si miāz speraret nō sibi desp̃atione
collū ligaret. Proinde cū dixissz cū iu
dicatur exeat p̃dēpnat⁹ ne ab iminē
ti p̃dēpnatiōe putaretur se potuisse
oratione liberari q̃ didicerat cū cō
discipul⁹ suis vbi d̃z. dimitte nob̃ de
bita n̄ra sicut et nos dimittim⁹ d̃bi
toribus n̄ris. et orō eius inquit fiat
i pccm̃ illi q̃ non fit per x̃pm q̃ nō
luit sequi sed p̃sequi. **H**iant dies e
ius pauci. Dies eius dicit ap̃lat⁹ ei⁹
qui pauci fuerūt. qm̃ ante passionē
dñi scelere ip̃i⁹ et morte consumpti
sunt. Et tanq̃ diceretur qd ergo fiet
de sacratissimo numero duodenari
o in q̃ nō frustra dñs duodeci habē
p̃mos ap̃los voluit cōtinuo s̃biecit.
Et ep̃atū ei⁹ accipiat alter. Tāq̃
dicens. et ipse pro suo merito puni
atur et ille numerus suppleatur.
Qd si q̃s q̃admodū scm̃ sit scire de
siderat. actus ap̃loꝝ legat.
Hiat filij ei⁹ orphani. et vxor ei⁹
vidua. Atq̃ mortuo ipso ⁊ filij eius
orphani et vxor eius viduata est.
Mutantes transferātur filij eius
et medicēt. Mutantes dcm est incer
ti quo eant om̃i p̃sidio destituti.
Eiciantur de habitationib⁹ suis.
hh ij

Exposuit qđ sup dixerit transferant
hoc at totū quō vroz eius filiisq;
contigerit septe indicant versus.
Scrutetur fenerator omem sbsā
ciam ei⁹ ⁊ diripiāt alieni labores ei⁹
non sit illi adiutor ad tuendā ei⁹ pos
teritate dicit Ideo sequit. Nec sit
qui miseratur pupill ei⁹ Sed qđ pos
sent etiā pupilli sine adiutore et sine
tutore in erūpnis et egestate tamē
crescē et gen⁹ ppagatione seruare.
sequitur et dicit **F**iant nati eius i
interitū. in generatione vna deleat
nomen eius. id est vt qđ illo genera
tū est iam non generet et cito tran
seat Sed quid est qđ deinde pūngit
In memoriā redeat iniquitas pa
trum ei⁹ in pspcū dñi et pccm mris
eius non deleatur. An intelligendū
est vt reddantur ei pccā etiā paren
tū suorū. Ei qppe nō reddūt qđ fue
rit mutatus in xpistū et ceperit esse
non fili⁹ iniquorū. nō imitatus mo
res illorū qđ ⁊ illud vñime scptū est
reddā pccā pīm in filios ⁊ illud qđ p
pphaz dī et aīa pīs mea est. De eo
qđ dcm est reddā pccā pīm in filios
et alibi aīa qđ peccat ipa morietur ⁊ a
nima patris mea est et aīa filij mea
est et aīa qđ peccauerit ipa morietur
h qppe dcm ē de hīs qđ puerūt ad
deū ⁊ non imitātur mala pntū suorū
Qđ ipe ppha euidentē oñdit dicit enī
parentū iniquitates eis nō obeē qđ ius
ticiā faciēdo dissiles fuerit. Illō autē
qđ dcm est reddā pccā pīm in filios
aditum est qđ oderūt me. h est sic me
oderāt pntes eorū vt qđadmodum
bonorū imitatio fecit vt etiā ppria
pccā deleatur sic malorū imitatio fa
ciat vt nō solū sua s; etiā eorū quos
imitati sūt merita sortiātur. Si ergo
iudas teneret illō ad qđ vocatus est
nullomō ad eū vl sua pteita vl pntū

iniquitas ptinēt. Sed qđ nō tenuit
adoptionē in filia dei. sed iniquitatem
vetusti generis potius elegit. redit
iniquitas pīm ei⁹ in pspcū dñi vt in e
o etiā ipe puniretur et pccm mris e
ius nō deleatur **F**iant contra dñm
sp. id est pat ei⁹ et mī ei⁹ fiant con
tra dñm sp nō vt dño aduēntur sed
vt merita eorū. pessima nō obliuisc
catur in isto domin⁹ cū illi et ipsa re
tribuet. Cōtra dñm enī dixit i pspcū
dñi. Nā et alij interpretes sic trāstu
lerūt. fiat in pspcū dñi sp. alij vero fi
āt corā dño sp sicut alibi dcm est. et
posuisti iniquitates nras i pspcū tu
o. Sp aut dicit vt sine remissione sit
tū illō scel⁹ et hic et in futuro sclo.
Dispeat de memoria eorū Patr
scz et mris ei⁹. **M**emoriā dicit eorū
que in ppagiē gnatioib⁹ custoditur
hanc pphauit de tra periturā qđ et
ipse iudas et filij ei⁹ qđ erāt tāq meō
ria pīm ⁊ matris eius sine successio
ne plis sicut supius dcm est in bre
uitate vni⁹ gnationis extincti sunt.
Dicit aliq; Eciā ne h ad penā inde p
tinere credendū est qđ post ei⁹ mor
tem ad mendicitatem vroz eius ⁊ fi
lij puenerūt et trāslati sunt eieci de
habitationibus suis scrutante fene
ratore oēs sbsātiā eius ⁊ diripienti
b⁹ alienis oēs labores eius nemine
adiuante nec miserante pupillos ei⁹
et qđ cito sunt sine posteris mortui.
Nūqđ etiā de hīs que in suis post
mortem c⁹ qđ ptingūt vllos mortu
os tangit dolor aut hec saltē sciē pu
tādī sunt qđ sensus alibi est pro me
ritis seu bñ seu male. Cui respōdeo.
magnā qđē esse questionē. nec in pū
tia differendā qđ sit opis plioris v
trū vel qtenus vl quō ea qđ circa nos
agūt nouerit spūs mortuorū verūp
tū qđ breuiter dici potest. si nulla ill

esset cura de nob. non dicet dñs dix
isse illū diuitem q̄ tormenta apd̄ infe
ros patiebatur habeo ibi qñq̄ frēs
ne et ip̄i veniant in locū hūctormē
tor. Sed quolibz intelligāt qui hoc
aliter intelligere conantur et quia fa
tendū ē nō eē p̄sc̄ps vt si sciūt mor
tui suos viuere. q̄ nec in locis pena
rū eos vdiēt vbi diues ille erat nec
in requie btōrū vbi lazarū & abrahā
q̄uis longe agnoscebat. ideo eos e
tiam illa que circa eorū caros agū
tur vlt̄ leta vlt̄ tristia scire necē sit. h̄
dico. paucos esse eius animi homi
nes q̄ post mortem suā qd̄ suis boni
mali ue cōtingat saltē dū viuūt neg
ligant atq̄ oīo cōtēpnāt mltos aut
qd̄ indicat etiā tanta cura cōmendā
de vlt̄ime voluntatis et q̄liūcūq̄ tes
tamētōrū satis agere vt cū defuncti
fuerint suis bene sit. Per mansionē
vero posteritat̄ sue per successioēs
genēationū soli se laudabiliter sper
nūt qui se ip̄os abscidūt p̄t̄ regnū
celorū et filios suos h̄ facere cupiūt
vel exoptant vel martirio coronari
ita ut null⁹ eorū in terra remaneat.
ceteri aut̄ ōnes aut pene omnes feli
ces volūt suos eē i hac vita p̄ mortē
suam et suū genus interire nolunt.
Qua p̄pter qd̄ iude tā infelicit̄ mor
tuo ita vxor vidua & filij eius orpha
ni remāserūt. vt feneratorē scrutan
te omnē s̄bstatiā ei⁹ et diripientib⁹
alienis labores ei⁹ de suis habitati
onibus eicerentur. nec aliq̄ pupilli
eius miserantē inuenirent et in vna
gnatione sine posteris interirēt si h̄
sentiunt mortui cumulus malorū ē
si h̄ non sentiunt formido viuorū.
Si aut̄ mouet quō potuerit habere
s̄bstantiā q̄ fenerator scrutaret alie
niq̄ diriperent qñ iā cum alijs vnde
cum dñm sequebatur credat eū om

nia que habebat ita dimisisse filijs &
vxori. vt non inde sinceriter vel per
seueranter vinculum cupiditat̄ ab
ruperit quietiā si ea velut vendē vi
deret distribuendo pauperib⁹ pro
fecto faceret qd̄ ananias post domi
ni ascensionem. Neq̄ enī metueret
ne h̄ dñs diuinitate p̄nosceret quē
falli putabat qñ ea q̄ mittebātur de
loculis auferebat. Sed iam videā
m⁹ si possu⁹ q̄tū dñs adiuuat. quō
ista puenire possint etiā in pplō iu
deorū cui⁹ inimicie cōtra dñm p̄ti
naci odio permāserūt c⁹ populi dix
im⁹ iudā in figura gessisse p̄sonam.
ficut ecclesie gessit apl̄s petr⁹.

Constitue super eū pccōrē et dy
abolus stet a dextris eius. Quēad
modū in iuda sic in isto pplō intelli
gendū est. qui repulso a se x̄po sc̄us
est s̄bditus dyabolo c⁹ persuasioēs
in omnib⁹ prauis et terrenis cupi
ditatibus p̄posuit eterne salutē

Cum iudicatur exeat cōdēpnat⁹
quia in nequicia et in infidelitate p̄
fistēs thesaurizat sibi iram in die ire
et reuelationis iusti iudicij dei q̄ red
det vnicuiq̄ scdm̄ opera eius. **E**t
oratio ei⁹ fiat in pccm̄. q̄ nō fit per
mediatorē dei et hominē hominē ihm̄
x̄pm et sacerdotem magnū ieternū
scd̄ ordinē melchisedech. **H**iat di
es eius pauci: scdm̄ regnū accipiē
dū est q̄ non diu postea p̄senerauit
regnū iudeorū. **E**t episcopatū ei⁹
accipiet alter. Iplū dñm x̄pm nō in
gruenter itelligi existimo episcopa
tū populi iudeorū. quia de tribu iu
da sc̄us est secūdū carnē. et apl̄s ait
dico enī x̄pm mīstrū fuisse circūcisio
nis p̄pter v̄tatem dei ad p̄firman
das p̄missiones p̄m. et ip̄e ait. nō
sum missus nisi ad oues q̄ perierunt
dom⁹ isrl̄. q̄ ill⁹ exhibuit in carne p̄e
bh̄ ij

sentiam. et magi qui ab oriente venerunt
hoc dixerunt. ubi est qui natus est rex iudeorum.
et in hoc titulo scriptum erat super crucifixum
Vnde illud mutare volentibus non frustra res
posuit pilatus. quod scripsi scripsi. Hunc
ergo episcopatum populi iudeorum id est dominum
christum. accepit alter. id est populus gentium:

Hic filii eius orphani. de quibus dicitur. filii
autem regni eiciuntur in tenebras exteriores.
Facti sunt autem orphani amisso ipso reg-
no quasi pater perditus: quoniam et deum patrem bene in-
telliguntur amisisse. Qui enim filium non habet
ait veritas: nec patrem habet. Et propter
ius vidua. Propter regni plebs intelligitur
cui subdite reges dominantur. vidua vero
facta est amisso ipso regno. **M**utantes
transferantur filii eius et medicentur. Mutaverunt
piculis. virgulis hostibus. translati sunt
debellati filii regni iudeorum. Quid est autem
medicare. nisi ad hominem vitam vivere: si-
cut vivunt sub earum gentium regibus in quas
translati sunt. **E**ficiantur de habitationibus
suis. Ita factum est: **S**crutetur fenera-
tor omnem subam eius. id est populum eius: Vbi
nichil melius intelligitur. quam debita eorum non
dimittantur. quia in solo christo dimittuntur que
respuerunt: quod etiam dicitur docuit. dimitte
nobis debita nostra sic et nos dimit-
timus debitoribus nostris. **D**em autem sub-
stantiam eius dictum est omnem vitam eius: ut eius nul-
la debita id est nulla peccata donentur:

Et diripiatur alieni labor eius. dyabo-
lus et angeli eius: quia non thesaurizant in celo
qui non habent christum: **N**on fit illi adiutor
Quis adiutor est ei cui christus non est? Nec
fit qui misereatur pupillis eius. Qui pater perdi-
to id est regno sic remanserunt aut amisso
deo cuius filium persecuti sunt et oderunt. non est
qui eorum misereatur. non ad temporalem vitam su-
medam vel sustentandam. sed ad veram vitam id
est eternam. **H**ic nati eius in iteritum. utique
in iteritum temporis. **I**n generatione
vna deleatur nomen eius. Quia generati sunt in
regnati. id est in vna generatione delentur:

Nam in aliam id est in regenerationem. si enim cog-
nosceret et teneret. non deleteret. In me-
moriam redeat iniquitas patris eius in con-
specu domini. ut reddat ei de populo domini ple-
uerati in malicia etiam patris eius iniquitatem:
Sic enim eis dicit Testimonium est vobis
metipsis. quia filii estis eorum qui prophetas
occiderunt: Et paulo post ait Ut veni-
at super vos omnis sanguis iustus qui effu-
sus est super terram. a sanguine abel iusti us-
que ad sanguinem zacharie filii barachie

Et peccatum matris eius non deleatur. Peccatum
ihesum qui servit cum filiis suis. qui interfecit
prophetas et lapidavit missos ad se. **H**ic
contra dominum spiritus iniquitas et peccatum eorum. id
est ut a conspectu domini non aboleatur. deo in
eternum vindicante. **E**t dispeat de terra
memoria eorum. Terra dei ager dei est. a-
ger dei ecclesia dei est. de qua terra perierunt meo-
ria eorum: quia cum essent rami naturales. pro-
pter infidelitatem fracti sunt. **P**ro eo quod non
est recordatus. vel ille iudas vel ipse populus
facere vitam. Sed melius de populo ac-
cipitur quod ait. non est recordatus. **N**am si
christus occidit saltem recordaretur penitendo.
et faceret vitam super membra eius qui perse-
ratisime persecutus est: **I**ohannes dicit. **Q**uia perse-
cutus est hominem inopes et medicum. **N**otest
quod accipi de iuda. quia non est dedignatus
de pauper fieri cum dives esset. ut illius
paupertate nos ditarem. **M**edicum autem
quod intelligatur. nisi forte quia dixit mulieri
samaritanæ da mihi bibere. et in cruce ait siti-
o. **S**ed quod sequitur quod accipiat in ipso capi-
te nostro. id est sui corporis salvatorem quem iu-
das persecutus est non invenio. **C**um ei dixisset. et
persecutus est hominem inope et medicum. adie-
cit atque ait. Et punctum corde mortifica-
re. id est ut mortificaret. **N**am quod etiam sic
fit in scriptis. **C**onpunctos autem corde non solet
dici. nisi in similibus peccatorum in dolore penitendi.
sic de illis dictum est quod cum audisset apostolos
post domini ascensionem. puncti sunt corde. qui
occiderant dominum. quos allocutus est beatissimus

petr⁹ dicēs inter alia. agite pēitēciam
z baptizetur vnusquisq; vñz i noie dñi
ihū xpī. z dimittēt vob pccā vrā. Sed
qm̄ idē ipī mēbra ei⁹ facti sūt. cui⁹ in lig
no mēbra fixerūt. ppl's iudeoz n̄ ē re
cordat⁹ facē miām. psecut⁹ ē hōiez in
opē z medicū. s; in mēbris suis d̄ qb⁹
dicturus ē qd̄ attiet ad ipā opa miē.
qm̄ vni ex minimis meis n̄ fecistis in n̄ fe
cistis Et cōpūctū corde mortificare.
plane pūctū corde s; in mēbris suis.
De hys at q psecuti sunt vt cōpūctū
corde mortificaret. erat z saulus cō
sentiēs in necē stephāi Cōpūcti cordō
qā z ipe stephan⁹ de illis eāt q pūcti
sunt corde: S; saul⁹ recordat⁹ ē facē
miām. z q mane rapiebat vespe diui
fit escas Et ipe cōpūct⁹ corde. vt etiā
in illo ipī psequerēt inopē volētes mor
tificaē cōpūctū corde Hoc qppe ode
rāt in paulo aplo. qā cōpūct⁹ corde p
dicabat quē fueat añ psecut⁹. Inopē
qppe z medicū z pūctū corde in mē
bris suis z ipe vt mortificaēt psequēs
audiuit de celo. saule saule qd̄ me pse
qris. z factus cōpūct⁹ corde. cepit ta
lia pati qlia faciebat cōpūctis corde:
Deinde seqtur psalmus: **E**t dilexit
maledictionē z veniet ei Qm̄q; z iu
das maledictionē dilexerit z furādo
de oculis z dñm vedēdo atq; traden
do. tñ aptius ppl's ille dilexit maledic
tioēm qm̄ dixit. sanguis ei⁹ sup nos z
sup filios nrōs **E**t noluit bñdcōnē
z elōgabit⁹ ab eo Et iudas qdē qā xpī
noluit in qē etna bñdcō. s; aptius no
luit bñdcōnē ppl's iudeoz. cui dixit il
le illumināt⁹ a dñō. nūqd̄ z vos vultis
discipuli ei⁹ fieri. z noluit bñdcōnem.
z p maledicto habuit z rñdit. tu sis
discipul⁹ ei⁹. lōge scā ē ab eo bñdictio
qā trāsitū fecit ad gētes: **E**t induit
maledictionē sicut vestimētū. siue iu
das siue ille ppl's. **E**t intravit sicut

aqua in interiora eius. Ergo z foris z
intus. foris sicut vestimētū. int⁹ sicut
aqua: qm̄ in ei⁹ incidit iudiciū q po
test z corpus z aiām occidere in ge
hennā: corp⁹ foris aiām int⁹ **E**t fi
cut oleū in ossib⁹ ei⁹ Qñdit eū cū de
cātiōe male facē. compare sibi male
dictionē. hoc est penā eternam. qā be
nedictio vita eterna est **H**odo qppe
malefacta delectāt sicut aqua in inte
riora ei⁹ z sicut oleū in ossibus eius:
sed ideo maledictio vocatur. qā tali
bus deus tormēta predixit Tanq; in
ossibus at oleū est maledictio: cū ho
miēs inde fortes se putāt. qā licet eis
mala tq; ipone pmittē **E**t ei sicut
vestimētū q opitur Cū supi⁹ iā dixe
rit de vestimēto qd̄ ē qd̄ repetit. An
qā dixerat induit maledcōnē sic; vesti
mētū. differt ab eo vestimēto qd̄ nō
induitur sed operitur Induitur em̄
qsq; tunica. operitur pallio: Et qd̄ est
hoc. nisi etiam in conspectu hominū
de iniquitate gloriari: **E**t sic; zona
inquit qua semper pcingitur **M**axiē
homies ideo pcingūtur vt ad operā
dum sint aptiores. ne vestis finibus
prepediātur Ergo maledcōne se pre
cingit. q malū nō repētiniū sed disposi
tū aggreditur. z ita discit malū facere
vt semp patus sit Dñ z hic ait. z sicut
zona qua semp pcingitur: **H**oc o
pus eoz q detrahūt michi apud dñm
Nō dixit merces eoz. sed opus eoz
Māifestum ē em̄ q indumēto z op
torio z aq z oleo z zona ipā opa de
scribat. qbus eterna maledictio com
peratur Nō ergo est vnus iudas sed
multi de quibus dicitur. hoc opus eo
rum qui detrahunt michi apud domi
nū: qm̄q; z pluralis numerus poni
potuit pro numero singulari. sicut
herode mortuo dictum est ab āgelo.
mortui sunt qui querebāt aiām pueri
bh iij

Sed q̄ magis detrahūt x̄po apud do-
minū: nisi illi q̄ ipsis verbis dñi detra-
hūt. dicētes nō eē ipsum quē lex dñi
z pphē p̄nūciarunt. **E**t q̄ loquunt̄
inqt̄ mala aduersus aiām meā. negan-
do eū cū voluisset potuisse resurgere
cū dicat. potestātē habeo ponēdi ani-
mā meā. z potestātē habeo iterum su-
mēdi eam. **E**t tu dñe dñe fac mecū
Quidā subaudiēdā putauerūt miām
qdā vero z addiderūt. s̄ emēdatioēs
codices sic hñt. z tu dñe dñe fac mecū
p̄pter nomē tuū: Dñi sensus altior nō
est p̄termittēd⁹. ita dixisse filiū patri
fac mecū. q̄a eadē sunt opa p̄is z fili
ubi etiā miām intelligam⁹ Sequit̄ em̄
Quia suavis est miā tua: Et ipām
q̄a nō dixit fac in me vel fac sup me v̄l
aliqd̄ huiusmōi. sed ait fac mecū. bñ i-
telligim⁹ z p̄m z filiū simul facē mi-
sericordiā in vasa miē: Potest h̄ etiā
sic intelligi. fac mecū. id ē adiuua me.
Qd̄ in cotidiana loquēdi cōsuetudinē
habem⁹. cū de aliq̄ re q̄ p̄ ptib⁹ n̄ris ē
dicim⁹ nobiscū facit. Pater q̄ppe ad-
iuuat filiū. in q̄tū de⁹ hoiēm p̄pt̄ for-
mā serui. cui hōi deus z cui forme ser-
ui etiā domin⁹ ē pater: Nā in forma
dei fili⁹ adiutorio nō indiget. Eqliter
em̄ cū p̄re d̄ipotēs est. ex q̄ z ipse adiu-
tor est hōis: Sicut em̄ pater suscitāt
mortuos z viuificāt. sic z filius quos
vult viuificāt. **N**ec aliud pater ali-
ud fili⁹. aut aliter pater aut aliter fili⁹
q̄a z eadē facit z filiter Dñi in q̄tū hō
est filius dei. deus suscitauit illuz a
mortuis. hoc est pater. cui dicit i psal-
mis. suscita me z reddam illis: in q̄-
tū autem deus est etiā ipse se suscita-
uit. p̄pter quod dicit. soluīte templū
hoc z in triduo suscitabo illd̄: Quod
etiā hic significauit. si quis diligēc
intendat. Scrutari em̄ iussit scriptu-
ras q̄ testimoniū phibēt de illo. nō in su-

pficie p̄trāfiri: Nō em̄ tantūmō ait
dñe dñe fac mecū. sed ait. z tu. Quid ē
et tu. nisi quia et ego? Quod autem
nō semel domiē sed repetēs ait domi-
ne dñe. habet in hoc orātis affectum.
sicuti est deus deus meus: Quod ve-
ro cū dixisset fac mecū. addidit p̄pter
nomē tuum: gratiam cōmēdauit:
Nullis em̄ operum meritis p̄cedēti-
bus in tantā celsitudinem subleuata
est humana natura. vt totū siml̄ ver-
bū z caro hoc est deus z homo. vni-
genitus filius dei dicētur. Hoc autē
factum est vt ab illo qui creauerat p̄
id quod nō pierat id quod perierat q̄
reretur Dñi z hic sequitur. quia sua-
uis ē misericordia tua: **L**ibera me
q̄a egenus z paup̄ ego sum. Egestas
z paup̄tas. infirmitas est ex qua cru-
cifixus est. **E**t cor meū cōturbatū ē
intra me: Hoc ad illud refert̄ quod
ait appiquāte passiōe. tristis est aiā
mea vsq̄ ad mortem. **S**icut vmbra
cū declinat ablatus sum: Hoc ipsam
mortē significauit. Sicut em̄ ex vm-
bra declinante fit nox. sic ex mortali
carne fit mors. **E**t excussus sum si-
cut locuste. Hoc iā in mēbris ei⁹ hoc
est fidelibus eius cōueniētius intelli-
gi existimo. qd̄ vt aliq̄nto aptius po-
neret. maluit dicere sicut locuste q̄ si-
cut locusta. q̄uis z numero singulari
possent accipi multe. sicut illud ē. dix-
it z venit locusta. sed eēt obscurius.
Excussi sunt ergo id ē fugati a p̄secu-
torib⁹ fideles ei⁹. q̄z vel multitudinē
significari voluit noīe locustaz vel q̄
trāfiliērūt de loco in locū: **G**enua
mea infirmata sunt a ieiunio: **L**egi-
m⁹ dñm x̄pm q̄dragita diez habuisse
ieiuniū. s̄ tm̄ ne valuit in eo illa iedia.
vt genua eius infirmarēt⁹? An z hoc
i mēbris ei⁹ h̄ est in sc̄is ei⁹ apti⁹ intel-
ligitur? **E**t caro mea imutata ē p̄p̄

oleū. ppter grām spūalē. Vñz crist⁹ ap-
pellatur a crismate. crisma at vinctio:
Caro at ppter oleum nō in deteri⁹ sed i
meli⁹ imutata ē. h est a mortis cōtu-
melia in glām immortalitatis exurgēs.
Cū itaq; dixisset. genua mea ifirmata
sunt a ieiunio. vbi significatū eē arbi-
troz eos q in mēbris eius fortes vide-
bātur. tñ pntia pāis q sustētabāt ab-
tracta i eius passiōe defecisse vsq; ad
negatiōem q apparuit in petro. tñq;
ad eos cōfirmādos ne succūbēdo pe-
nitus caderēt. z caro mea inqt imuta-
ta ē ppter oleū. vt eos a mea morte
deficiētes mea resurrectiōe firmarē.
z misso spū sancto vnguerē. q nō ad e-
os veisset nisi ego abissem. Hoc enim
dixerat. nō pōt ille venire nisi ego abie-
ro. z euāgelista dicit. nōdū erat spūs
datus. qā ihesus nōdū fuerat glorifi-
catus. nōdū erat imutata caro eius:
Siue at p aq; ppter ablutionē vel irri-
gationē. siue p oleū ppter exultationē
z iflāmationē caritatis significetur
spūs sanctus. nō ideo ē a seipso diu-
sus qā signa diuersa sunt: Adultum
em diuersa sunt etiā leo z agnus: z ta-
mē vtroq; significatus est xpīstus:
leo ppter aliud. agnus ppter aliud. non
tamē aliud. qā nec fortis ē agn⁹ nec in-
nocēs leo. cristus aut z inocēs vt ag-
nus z fortis vt leo. Dicit at apd ysayā
ipse ihesus xpīstus. spūs dñi sup me
eo q vnxit me. **E**t ego factus sum
obprobrium illis. p mortem crucis:
Cristus em nos redemit de maledic-
to legis. factus p nobis maledictū:
Viderūt me z mouerūt capita sua
qā viderūt pepēdisse nō viderūt resur-
rexisse: Viderūt quādo genua sunt i-
firmata. nō viderūt quādo est caro i-
mutata: Adiuua me dñe de⁹ meus.
saluum me fac ppter miām tuam:
Hoc ad totū referri potest. id est z

ad caput z ad corpus: ad caput ppter
formā serui. ad corpus ppter ipsos
seruos: Potuit em z in eis dicē deo.
adiuua me z saluum me fac. in qb⁹ sau-
lo dixit qd me psegris. Qd at addit se
cūdū miām tuā. gratuita grā cōme-
moratur nō ex opey debito. **E**t sci-
at qā manus tua hec. z tu dñe fecisti
eam. De hīs dixit sciāt. p quibus serui
ētibus z orauit. qā in eis qbus fact⁹ ē
obprobriū mouētibus in eius illusio-
nem capita sua. erāt etiā hī qui in eū
postea crediderūt: Discāt at q formā
huāni corpis deo tribuūt. quomodo
habeat deus manū. Si em qd facit
manu facit: nūqd z ipam manū suā
manu facit: Quomodo ergo hoc dic-
tū est. z sciāt qā manus tua hec. z tu
dñe fecisti eam: Intelligamus vtiq;
manū dei esse xpm. vñ alibi dicitur. et
brachiū dñi cui reuelatū est: Hec ma-
nus z erat z fecit eam. quia in princi-
pio erat verbum z vbum caro factū
est. z erat sine tempe scdm diuinitatē
z factus est ei ex semie dauid. secūdū
carnē. **M**aledicēt illi z tu benedices.
Vana est ergo z falsa maledictio fili-
lioz hominū diligētium vanitatem z
querentium mēdaciū. deus autem
cum benedicit facit quod dicit. **Q**ui
insurgunt in me cōfundātur: Vt em
insurgant aliquid se aduersus me pfi-
cere arbitrantur. sed cum exaltatus
fuerō sup celos. z esse ceperit sup oēs
terram gloria mea. confundētur: ser-
uus autē tuus letabitur. siue i dextra
patris siue in suis mēbris letātib⁹ z i
ter tempratiōēs in spe. z post temp-
tationes in eternū: **I**nduātur q de-
trahunt michi pudore: id est pudeat
eos detraxisse michi: Sed hoc po-
test et in bono accipi. dum corri-
guntur: Et operiantur sicut diploi
de confusione sua. Diplois du

plex palliuz ē. Nā qdā eciam sic inēpta
ti sunt istū vsum. z opiat̃ur sicut pal-
liū duplex p̃fusiōe sua. itelligit̃ at̃ con-
fundatur int̃ z foris id ē z corā dñō
z corā homib⁹. **C**ōfitebor dñō ni-
mis in ore meo. Nimis dici solet i cō-
suetudinē sermōis latini. qd̃ pl⁹ ē q̃ dēt
cui cōtrariū ē paz. qd̃ minus ē q̃ dēt:
S; min⁹ grece agās dī: iste at̃ ṽsus
nō hēt agās. s; hēt splodra. qd̃ qdā nri
sic inēptati sunt. vt p eo ponerēt ali-
qñ nimis. aliqñ valde: S; si nimis p
eo qd̃ ē valde itelligit̃. p̃t̃ in laude po-
ni: Nā z ista cōfessio laudē significat.
ita em̃ seq̃t̃: **E**t in medio multorū
laudabo eū. Dicit eciam in alio psalmo
in medio eccle cātabo te. S; cū ip̃a cā-
tat eccle q̃ corp⁹ est xp̃i. quō in medio
eccle cātāt eccle. ita z hic multi cū sint
mēbra xp̃i. sicut ip̃i laudāt ille laudat.
q̃a mēbra sūt ei⁹. Quō in medio multo-
rū laudat. qñ ip̃is multis laudatibus
dī ip̃e laudat̃. An iō laudat in medio
ml̃toz: q̃a cū eccle sua ē hic vsq; in cō-
sumationē scl̃i. Vt qd̃ ait in medio
ml̃toz: h̃ accipiam⁹ qd̃ ab eis dē ml̃tis
honorat̃. In medio q̃ppe esse dī: cui
honor p̃cipu⁹ exhibet̃. Si at̃ cor ē t̃q̃
hōis mediū. nichil meli⁹ itelligit̃ dictū
q̃ in cordib⁹ ml̃toz laudabo eū. H̃a-
bitat em̃ xp̃s p̃ fidē in cordib⁹ nris. et
iō ait in ore meo id ē i ore corp̃is mei.
qd̃ ē eccle. Corde ei credit̃ ad iusticiā
ore at̃ cōfessio fit ad salutē. **Q**ui asti-
tit a dextris paup̃is: De iuda dictum
erat z dyabol⁹ st̃et a dextris ei⁹. q̃ su-
as diuitias augere voluit xp̃o ṽdito
Hic at̃ dñs astitit a dextris paup̃is.
vt diuitie paup̃is sint ip̃e dñs: Astitit
q̃ppe a dextris paup̃is. nō vt ei multi-
plicaēt ānos vite qñq; finiende. neq;
vt ei⁹ augeret pecuniā. aut eū faceret
corp̃is virib⁹ fortē vel ad tēp⁹ icolu-
mē. sed vt saluā faceret iquit a p̃sequē

tib⁹ aiām meā Salua fit at̃ a p̃sequā-
tibus aiā. si nō eis cōsentiatur ad ma-
lū. Nō eis at̃ cōsentit̃ cū assistit dñs a
dextris paup̃is. ne ip̃a paup̃tate id ē
infirmitate succubat. Hoc adiutoriū
prestatum est corp̃i xp̃isti in sanc-
tis martiribus omnibus

Expl. ps c. viij. Incip. ps c. ix:

Datum dominus doat q̃ nos
mistros cōstituit vbi z sacra-
menti sui seruire vobis in adipe mise-
ricordie sue. suscipimus psalmū istū
quem modo cātauim⁹ breuē num̃eo
ṽboz. magnū pōdere sentēciarum.
adiuuāte illo qui vos fecit intentos.
vt z nos faciat ydoneos sicut possu-
mus considerare. viuāt anima ves-
tra z vigilet in deum: Tempus em̃
cōstituit deus p̃missis suis: z tem-
pus eis que promisit implendis:
Promissionum tempus erat tempo-
ra p̃phetarum vsq; ad iohannē bap-
tistam. ab illo autem z deinceps vsq;
ad finem tempus est implēdi ea q̃ p̃-
missa sunt. Fidelis deus qui se nost̃
debitorem fecit. nō aliqd̃ a nobis ac-
cipiendo sed tanta nobis p̃mittēdo:
Nax erat p̃missio. eciam scripto se tene-
ri voluit. veluti faciens nobiscū cyro-
graphum p̃missorū suorū. vt cū ea q̃
p̃misit soluere inciperet. in scriptura
p̃missorum cōsideraēmus ordinem
soluendorum. Tempus itaq; p̃phetie
p̃dictio erat vt sepe iam diximus p̃-
missionum. Promisit salutem eternā
z beatā vitam cū angelis sine fine. z
hereditatem imarcessibilem gloriā
sempiternā. dulcedinem vultus sui.
domū sanctificationis sue in celis ex
resurrectionē a mortuis. nullū deicep̃
moriendi metū. Hoc est p̃missum ei⁹
tāq; finale quo decurrit nostra ōnis
intentio. quo cum venerimus nichil

69
aplius requiram. nichil aplice exigam.
Sed ad illud quod erit in fine quod ordine veniat.
neque hanc tacuit promittendo et pronuntiando.
Promisit enim hominibus divinitatem. mortali
bus immortalitatem. peccatoribus iustificatio
nem. abiectis glorificationem. Quicquid promisit
indignis promisit. ut non quasi operibus meritis
promitteret. sed gratia a nomine suo gratis daret.
quia et hic ipse qui iuste vivit in quantum homo potest
iuste vivere non meriti humani sed beneficii est
divini. Neque enim iuste vivit non iustifica
tur. id est iustus effectus. Ab illo autem fit homo ius
tus qui nunquam potest esse iniustus. Sic enim lucerna
non a seipsa accenditur. ita nec anima humana
sibi prestat lucem. sed clamat ad deum. tu illu
miabis lucernam meam domine. Cum ergo peccatori
bus promissum sit regnum celorum. non in pec
cato permanetibus sed a peccato liberatis et ius
ticie servientibus. quod ipse possint gratia ut
dicimus adiuvantur. et ab eo quod spiritus est iustifi
catur. incredibile videbatur tantam deum
curam gerere per homines. hodie quod de
gratia divina desperant. atque a pessimis mo
ribus nolunt se convertere ad deum ut ab illo
iustificentur. et per eius indulgentiam deletis omni
bus peccatis suis incipiant in illo vivere iuste qui
nunquam vixit iniuste. hanc habet promissionem co
gnitionis sue in seipso. ut dicat deum
res humanas non curare. nec in posse cogi
tare mundi huius artificem atque rectorem. quod
admodum quisque mortalis in terra vivit. ita
nec reputari se homo putat a deo. quod factus
est a deo. Tale homines si aliquid possumus. si
admittat nos prius ad aures suas de
in ad cor suum. si non repellat resistendo qui
retineat se. et patiatur perire iuvare se. possumus
ei dicere. O homo. quomodo te deus factus non re
putavit. qui ut fieres ante curavit. Cum te
in ordine rerum conditam numerari non pu
tas. noli cedere seductori. capilli tui nu
merati sunt a conditorum. Hoc denique et
dominus in evangelio discipulis suis ait. ne
mortem timeret. ne aliquid suum in morte
peritum putarent. illi in morte de anima

sua pertimescebant. ille ipsis securitatem
sua de capillis dabat. Ita ne vero anima
perit cuius capillus non perit.
Verumptamen fratres quia incredibile vi
debat hominibus quod promittebat deus ex
hac mortalitate corruptione abiectioe
infirmitate pulvere et cinere futuros
homines equales angelis dei. non solum
scripturam cum hominibus fecit ut crede
rent. sed etiam fidei sue posuit media
torem. non quemlibet principem aut
quemlibet angelum vel archangelum.
sed unicum filium suum. ut qua via nos pro
duceretur esset ad illum finem quem promi
sit. per ipsum filium suum et ostenderet et pre
beret. Patrum enim erat deo si filium suum
faceret demonstratorem vie. cum ipse
via fecit. ut per illum iret regem te
ambulantem per se. Promisit ergo quia
venturi essemus ad eum. id est ad illam
ineffabilem immortalitatem et cum
angelis eius equalitatem. Quoniam longe
eramus. Quoniam ille sursum. Quoniam nos
deorsum. Quoniam ille in summo. Quoniam
nos in ymo desperati iacebamus.
Sine expectatione salutis egrotaba
mus. missus est medicus quem non
cognovit egrotus. Si enim cognovis
sent numquam dominum glorie cru
cifixerant. Sed hoc quoque valuit ad
egroti medicamentum. quod medicum oc
cidit egrotus. Venit ut visitaret. oc
census est ut sanaret. Insinuavit se cre
dentibus deum et hominem. deum
per quem facti sumus. hominem per
quem recreati sumus. Aliud in illo
apparebat. aliud latebat. et quod la
tebat multo erat prestantius quam id
quod apparebat. sed quod erat pres
tantius videri non poterat. Curaba
tur eger per id quod videri poterat.
ut postea capax fieret visionis eius qui
latendo differebatur non negando auferebatur.
Unicus utique filius dei venturus ad ho

mines assumptur⁹ hominem et per
id qđ sumptur⁹ futur⁹ hō moriturus
resurrectur⁹ ascensur⁹ in celū sessu-
rus ad dexterā p̄ris et impletur⁹ in
gētib⁹ q̄ p̄misit et p⁹ ipletioz p̄ssoz
suoz i gētib⁹ etiā h̄ ipletur⁹ ut veni-
at et quod p̄rogauit erigat. discer-
nat vasa ire a vasis mie reddat ip̄s
qđ minatus est. iust⁹ qđ pollicitus.
Hoc ḡ totū p̄phandū fuit p̄nūcian-
dū fuit v̄turū cōmendandū fuit ut
nō sbito veniēs horrētur sed credi-
tū exp̄cāret. Ex h̄is p̄missionibus
est psalm⁹ iste. dñm ⁊ saluatore nōs
trū ih̄m xp̄m certe apteqz p̄phetās
ut ōnino dubitare nō possim⁹ xp̄m
ānūciari psalmo h̄ qñqđē xp̄iā sum⁹
et euāgelio iā credim⁹ et cū ipse dñs
nr ⁊ saluator ih̄s xp̄s quereretur a iu-
deis cuius filius eēt xp̄s et respōdit
sēt dauid. ille p̄tinuo retulit r̄ntibus
et ait. Quō ergo dauid in spū dicit
eū dñm. dixit dñs dño meo sede ad
dexterā meā donec ponā inimicos tu-
os s̄b pedib⁹ tuis. Si ergo in spū i-
quit vocat eū dñm quō fili⁹ ei⁹ est?
Ab hoc versu psalm⁹ iste incipit.

Dixit dñs domino meo sede
a dextris meis: donec po-
nā inimicos tuos scabellū
pedū tuorū. H̄ac ergo questionem
iudeis p̄positā a dño in ip̄o ingressu
psalmi pertractare debem⁹. Si enī
quod r̄nderūt iudei erigatur a nob̄
vtrū cōfiteamur et nos abnegem⁹
absit ut negem⁹: si dicatur nob̄ xp̄s
filius est dauid an nō est. si dixerim⁹
non. contradicim⁹ euāgelio. Nāqz
matheo scribēte sic incipit euāgelīū
Liber ḡnationis ih̄u xp̄i filij dauid.
Euāgelista dicit librū se scribē ḡnati-
onis ih̄u xp̄i filij dauid. Recte er-
go iudei interrogati a xp̄isto c⁹ es-
se filium crederent xp̄m. respōderūt

dauid. Respōsioni eorū p̄gruit enā-
gelīū habz h̄ nō solū suspitio iudeo-
rū sed et fides xp̄ianorū. Adhuc alia
firmamēta cōspicio. Dicit apl̄s Qui
factus est ei ex semine dauid scđz car-
nem. Dicit etiā ad thimothēū. Ede-
mor esto xp̄m ih̄esum resurrexisse a
mortuis ex semine dauid scđm euā-
gelīū meū. Et de ip̄so euāgelio qđ di-
cit. In quo laboro vsqz ad vincula
tāqz male faciens sed sermo dei non
est alligatus. Laborabat ergo vsqz
ad vincula apl̄s pro euangelio suo
id est pro dispēlatiōe euāgelica quā
populū predicabat. Ille qui mane ra-
puerat escas ad vesp̄m diuidebat.
Laborabat ergo vsqz ad vincula pro
euangelio. a quo euāgelio predica-
bat xp̄m ih̄esum resurrexisse a mor-
tuis ex semine dauid. Pro h̄ euange-
lio apl̄s laborabat et tamen de hoc
xp̄ist⁹ interrogabat et r̄ndentibus
iudeis qđ predicabat apl̄s r̄tulit vo-
cem contradictionis et ait. Quō er-
go dauid in spū vocat eū dominū?
Et interposuit testimoniū de h̄ psal-
mo. dixit domin⁹ dño meo. Si er-
go in spiritu vocat eū dominū. quō
filius eius est? Iudei s̄b hac interro-
gatione tacuerūt. qđ r̄nderūt deinceps
non inuenerūt nec eū tamē do-
minū q̄sierunt quia et ipsum esse il-
lum filium dauid non agnouerunt.
Nos at fr̄es credam⁹ et dicam⁹ cor-
de enī creditur ad iusticiā. ore autē
p̄fessio fit ad salutem. credam⁹ inqz
⁊ dicam⁹ et filiū dauid ⁊ dñm dauid
Nō erubescam⁹ d̄ filio dauid ne ira-
tū inueniam⁹ dominum dauid h̄ enī
nomine illū rectissime transeuntem
appellātes ceci illūinari meruerunt.
Trāsebat enī ih̄esus et illi audito so-
nitu trāseūt⁹ turbe aure illū p̄gnos-
centes qđ nondū poterant oculis.

acclamauerunt voce magis et dixerunt.
miserere nostri fili david. Turbe autem illos
increpabant ut tacerent et illi nichilo-
minus lucis desiderio turbati pertra-
dictionem vincentes in clamando per-
seuauerunt transiit tenuerunt et a-
tagete illuiri meruerunt Dicebant enim
transiit miserere nostri fili david Ste-
tit ille et victo ab eis clamore tradi-
centium quod inquit vultis ut faciam vobis. Et
illi Domine ut videamus. Tetigit et ape-
ruit oculos eorum Viderunt prout quod sen-
serunt transiit Aliquod ergo transitorium do-
minus fecit. est autem aliud quod stat.
Aliud est inquam transitorium domini. aliud sta-
bile domini Transitorium domini virginis per
ubi incarnatio etatum gradatio mira-
culorum exhibitio. passionum passio
mors. resurrectio ascensio in celum hoc to-
tum transitorium fuit Non enim adhuc
christus nascitur aut adhuc moritur aut
adhuc resurgit aut adhuc ascendit in
celum. Nonne videtur ista facta per tempora cu-
currisse per tempora exhibuisse viatoribus
quiddam transitorium. ne in via remane-
rent sed ad patriam puenirent. Denique
et illi ceteri ad viam sedebant. ibi transe-
untem senserunt et clamando tenuerunt
In via ergo seculi hoc transitorium
sui dominus operatus est et hoc transitorium per-
tinet ad filium david Ideo illi domino tran-
seunti clamauerunt. miserere nostri fili da-
uid Tamen dicent. Filium david transiit
te agnoscimus filium david in transitu dis-
cimus Agnoscamus ergo et nos et filium da-
uid profiteamur ut illuiri mereamur Se-
timus enim transiit filium david et illuiri
mus a domino david Ecce ergo quod magister noster
interrogauit iudeos et ideo non responderunt quod
discipuli esse noluerunt ecce si nos in-
terrogaret quod responderemus. Defecerunt
in hac interrogatione iudei. perficiat christiani
non perturbentur sed erudiantur Non
enim dominus interrogat discere volens sed tam-

quam doctor interrogat Dicent miseri iu-
dei tu dic nobis. maluerunt inflata ta-
curnitate disrumpi quam humili confessione
edoceri Dicat ergo nobis magister noster
et videamus quod interrogati respondeamus
Quid vobis videtur de christo et filius
est. Respondeamus omnino quod iudei sed non re-
maeamus ubi iudei Recolamus euange-
lium quod credimus Libus generationis iesu cris-
ti filij david Nonne quod interrogamus excidat
nobis christum esse filium david quod memo-
rie commendet apostolis. Eya christiane
memor esto iesum christum resurrexis-
se a mortuis ex semine david. Ergo
interrogemur et respondeamus Quid vobis
videtur de christo. cuius filius est.
Dicat ora concordantia christiana Da-
uid Referat et doctor et reuocet no-
bis Quod ergo david in spiritu dicit. eu-
dominum. dixit dominus domino meo sede a
dextris meis donec ponam inimicos
tuos sub pedibus tuis. Quod nos dice-
mus nisi a te discimus. Nunc ergo quod
didicimus dicimus in principio eras ver-
bum et verbum eras apud deum et deus e-
ras Verbum. omnia per te facta sunt Ecce
dominus david. Sed nos propter infir-
mitatem nostram quod caro desperata iace-
bamus verbum caro factus es ut habi-
tares in nobis Ecce filius david Certe
tu in forma dei cum esses. non rapinam
arbitratus es esse equalem deo ideo dominus
david sed tempus ipsum exinanisti for-
mam serui accipiens inde filius da-
uid Denique et ipsa interrogatio tua
adicens quomodo filius eius est non
te filium eius negasti sed modum in
quo id fieret inquisisti Dicit enim in-
quis david dominum. quomodo filius eius
est. Non nego sed dic quomodo Fil-
li ergo ex litteris quas legebant. et
non intelligebant. si ista interroga-
tione recolerent modum: non res-
ponderet quomodo interrogas Ecce v-

go accipiet in utero et pariet filium. et vocabunt nomen eius emanuel quod est interpretatur nobiscum deus. Accipiet virgo in utero homo ex semine dauid pariet filium ut sit filius dauid. Erant enim ioseph et maria de domo et patria dauid. Depit ergo virgo illa ut esset filius dauid. sed ille quem peperit vocabunt nomen eius emanuel nobiscum deus. Ecce habes et dominum dauid. Aliquid nobis fortassis ex hac re quod christus et filius sit dauid et dominus dauid. etiam psalmus iste intimabit. Audiamus ergo et pertractemus eum. pulsemus pietate. et torqueamus caritate. Dauid ergo ipse dicit neque enim domino contradicere licet. dauid inquit in spiritu dicit eum dominum. Ille ergo dauid de christo quod dicit. Nam ipsi dauid psalmus et iste est totus titulus. simplex sine figura questionis. sine ullo nodo difficultatis. Quid ergo dicit dauid. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Quid est scabellum pedum tuorum. Hoc est sub pedibus tuis. Scabellum enim pedum sub pedibus est. Dixit inquit dominus domino meo. Audiuit haec dauid audiuit in spiritu. Vbi nos. Quando audiuit non audiuit. sed loquenti quod audiuit et scribenti quod credidimus. Audiuit ergo presens. audiuit in quodam secretario vivat. in quodam misteriorum sanctuario. Vbi propheta in occulto audierit quod in aperto predicaverunt. ibi audiuit dauid qui cum fiducia magna dixit. dixit dominus domino meo sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Novimus christum sedere ad dextram patris post resurrectionem a mortuis et in celestis ascensionem. Scimus est iam nec vidimus sed credimus. in libris legimus predicatum audiuit fide retinemus. Unde et eo ipso quod erat filius dauid christus sanctus est dominus dauid. Illud enim quod natum

est semine dauid. ita honoratum est ut esset et dominus dauid. Ita admiraris haec quod fiet in rebus humanis ista non fiant. Si enim contingat filium cuiusque regem fieri per privatum nonne erat dominus patris. Admirabilius est quod potest contingere ut non solum rex sanctus privati filius dominus sit patris sui sed episcopus sanctus laici filius sit pater patris sui. Ergo et eo ipso quod carnem accepit christus. quod in eadem carne resurrexit quod in eadem ascendit in celum et sedet ad dexteram patris. et in eadem ipsa carne sic honorata sic clarificata sic in celestem habitum commutata. et filius est dauid et dominus est dauid. Secundum hanc enim dispensationem transitus christi etiam illud ab apostolo dicit. Propter quod illum exaltauit a mortuis. et donavit illi nomen quod est super omne nomen ut in nomine ihesu omne genu flectet celestium terrestrium et infernorum. Donavit inquit ei nomen quod est super omne nomen. Christo secundum hominem christo secundum carnem mortuo resurgenti ascendenti donavit nomen quod est super omne nomen ut in nomine ihesu omne genu flectat celestium terrestrium et infernorum. Vbi erit dauid ut non ei sit dominus. In celo sit in terra sit in inferno sit dominus eius erit qui est dominus celestium terrestrium et infernorum. Gaudeat ergo nobiscum et dauid filius sui natiuitate honoratus. dominatu liberatus et gaudens dicat ut a gaudentibus audiat dixit dominus domino meo sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Sed non solum in alto sed et in occulto excellens ut domieris latens ut credaris. Que enim esset merces fidei nisi lateret quod credimus. Merces fidei est videre quod credidimus antequam videremus. Sicut autem scriptura personat. iustus

ex fide vivit. Non ergo esset iusticia fi-
dei si non esset absconditū qđ predi-
catū crederem⁹ et credendo ad vidē-
dū perveniēm⁹. Quā enī mltā mlti-
tudo dulcedis tue dñe quā abscondi-
ti timētibus te. Ergo abscondisti ⁊ re-
māserūt. Absit. Perfecisti autē spe-
rantib⁹ in te. Mirabile ergo mis-
teriū xp̄isti sedētis ad dexterā dei. oc-
cultatū est vt credētur. Subtrahitū est
vt speraretur. Spe enī salu facti su-
m⁹ spes autē que videtur nō ē spes.
Qđ enī vidz quis quid sperat. Apōs-
toli verba sunt recognoscitis quidē
sed ppter rudes cōmēdo. Quid g ait
ap̄lus. Spe iquit salu facti sumus
spes autē q̄ videt non est spes. Qđ e-
nī videt q̄s. qđ sperat. Si aut qđ nō
videm⁹ speram⁹ per paciētā expcā-
mus. Quia ergo q̄ videt nō est spes
abscondisti dulcedinem timētib⁹ te.
Quia qđ non videt⁹ speram⁹ et per
paciētā expcām⁹ perfecisti spanti-
b⁹ in te. Deniqz km̄i intēte accipite
qđ dicturus sum. qm̄ iusticia nra ex
fide est ⁊ fide mūdant corda nra. vt
qđ credidim⁹ vidē possim⁹. Vtrūqz
enī positum est. et beati mundi
cordes qm̄ ipsi deū videbūt. et fide
mūdās corda eorū. Que g h̄ est ius-
ticia fidei. Credē qđ nō vides et ip̄o
merito fidei ad visionē suo tpe pue-
niē. Dñs i euāgelio cū pmittēt spm̄
scm̄ h̄ ait. ip̄e arguet mūdū de pccō.
de iusticia de iudicio. De q̄ pccō de q̄
iusticia de quo iudicio ip̄e sequitur
et exponit. cōiecturas hominū nō ad-
mittit. De pccō qđē inquit. qz non
crediderūt in me. Quāta alia pccā iu-
deorū et tñ q̄si h̄ vnū sit ita dixit. de
pccō quidē qz nō crediderūt in me.
Hoc est illd pccm̄ de q̄ alibi dicit. Si
nō venissem pccm̄ nō habēnt. Quid
ē h̄ si nō venissem pccm̄ nō haberēt.

Ergo ad iustos venisti et eos pccō-
res fecisti. Sed exceptis alijs pccis
q̄ possent remitti per fidem hoc vnū
pccm̄ nominavit qđ si non admittē-
tur oīa relaxarentur. De pccō quidē
ait qz non crediderūt in me ⁊ alibi. si
nō venissem pccm̄ non haberēt. Eo
enī ip̄so q̄ venit et nō credūt in eū in-
ciderūt in pccm̄. qđ si non incidēt. o-
nia cetēa pccā dimitti possent per in-
dulgentiā gr̄e ipetratā p fidē. Ergo
de pccō qz non crediderūt in me. de
iusticia qz ad prēz vado ⁊ iā n̄ videbi-
t⁹ me. Hec ē iusticia qz ad prēz vad⁹
⁊ iā nō videbūt. h̄ te enī iusticia ex fi-
dē. Iust⁹ enī ex fidē vivit. ⁊ tūc ex fidē
vivit si nō videat qđ credit. Quia er-
go et ad iusticiā pertin⁹ ex fide vivē
et ex fide nō vivit nisi non videndo
qđ credidit vt ip̄as iusticiā facēt i ho-
minib⁹ id est vt credēt qđ nō vide-
rent de iusticia inquit qz ad patrem
vado et iā non videbitis me. Hec in-
quit erit iusticia v̄a vt credat⁹ in eū
q̄ non videtis. et fide mūdati eū in
q̄ credidistis in die resurrectionis
postea videatis. Sedet ergo ad dex-
teram dei xp̄istus a dextris patris
filius in occulto est. Credamus enī
duas res. Hic dicit qz et dixit deus
sede a dextris meis. et addidit don-
ponā inimicos tuos scabellum pe-
dum tuorum hoc est s̄ pedibus tu-
is. Nō vides xp̄istum sedentem ad
dexteram patris. nec hoc potes vi-
dere quomō ponant inimici ei⁹ sca-
bellū pedum eius. Cū hoc impletur
in aperto crede illum esse in occulto.
Qui inimici ponūtur scabellum pe-
dum eius. Quibus inania meditan-
tibus dicitur quare fremuerunt gē-
tes et populi meditati sunt inania.
Astiterūt reges terre ⁊ principes
venerunt in vnū adūsus dñm ⁊ adū

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

sus xpm eius .et dixerunt disrumpam?
vincula eorum ⁊ proiciamus a nob
iugū ipsorum Non nobis dominetur
non nos sibi subiugent . Qui habi
tat in celis iridebit eos . Inimicus
erat .erit sub pedibus ei⁹ aut adop
tatus aut victus Quere ergo quem
locum habeas sub pedibus dñi dei
tui Nā necesse est vt habeas aut grā
cie aut pene . Sedet ergo ad dexte
ram dei .donec ponatur inimici ei⁹
sub pedibus eius . Hoc fit hoc agi
tur et si paulatim peragitur indefi
nenter agitur Fremuerunt enim gē
tes et populi meditati sunt inania .
astiterunt reges terre et principes
conuenerūt in vnū aduersus domi
nū et aduersus xpristū eius . nūquid
fremendo nunquid meditando ina
nia nūquid in vnū aduersus xpristū
cōueniendo efficient vt non implea
tur .dabo tibi gentes hereditatē tu
am ⁊ possessionem tuam terminos
terre . Implebitur omnino et in ill
fremetibus et illis inania meditā
tibus .dabo tibi gentes hereditatē
tuam et possessionem tuam termi
nos terre Illi enim inania meditan
tur . vt autē impleatur dabo tibi gē
tes hereditatē tuam ⁊ possessionem
tuā terminos terre non nescio quis
inanis locutus sit . sed domin⁹ dixit
ad me . Sic et in hoc psalmo possu⁹
dicere .dixit nō quicūq; . non illi qui
fremunt et meditantur inania . sed
dixit dominus dñō meo sede a dex
tris meis .donec ponā inimicos tu
os scabellum pedū tuorū Fremant
meditentur inania perstrepan . nū
quid non implebitur per h̄t memo
ria eorū cū strepitu . Loquitur certe
et alius psalmus sed non alius spi
ritus . per h̄t memoria eorū cū stre
pitu et domi⁹ in eternū permanet .

Ille ergo qui memoria eorū pereū
te cū strepitu in eternū manz . ipse dix
it domino meo sede a dextris meis
Sedet enī ad dexterā patris donec
ponat omnes inimicos eius scabel
lum pedum eius . Et quid sequitur?
Virgam virtutis tue emittet do
minus ex syon Apparet fratres eui
dentissime apparet non de illo reg
no xpi pphetam loqui . quo regnat
semper apud patrem rerū deum q̄p
illū create sunt Quando enim nō r̄g
nat in principio v̄bū deus ap̄d deū?
Dicitur enī Regi at̄ sc̄lorū immortalī
invisibili incorruptibili soli deo honor
⁊ glā i sc̄la sc̄lorū amen Regi sc̄lorū
hōr ⁊ glā in sc̄la sc̄lorū Cui regi sc̄lo
rū? Immortalī invisibili incorruptibili
Iddo enī qd̄ et xps est cū patre invisi
bil⁹ ⁊ incorruptibil⁹ . qz v̄bū ei⁹ ē et vt⁹
ei⁹ et sapiā ei⁹ ⁊ de⁹ ap̄d deū p q̄p sc̄a
s̄t oīa rex ē sc̄lorū . s; tñ illd̄ disp̄sato
riū et trāsitōriū q̄ nos per medietatē
carnis sue vocauit i et̄nitatē reg
nū eius incipit xpianis . s; regni eius
non erit finis Donatur ergo scabel
lū pedū eius inimici eius sedent; ad
dexterā p̄ris . ponū vt dcm̄ ē id agi
id vsq; in finem om̄ino pagitur Neō
dicat non posse ipleri qd̄ ceptum est
Quid finē cepti desperas? Om̄ps ce
pit om̄ps se p̄misit ipleturū esse qd̄
cepit Vnde at̄ cepit? Virgā vtut; tu
e emittet dñs ex syon Que syon ip
sa est iherl̄m Audi ipsū dñm . Spor
te bat xpm pati ⁊ resurgere a mortuis
tercia die Hic sed; ad dexterā dei pa
tris resurgēdo ubi fuit . Deinde illo
sedēte ad dexterā p̄ris qd̄ agitur . Vt
ponā inimici eius scabellū pedū ei⁹
Quid agitur audi illū dicētē et expo
nētē et p̄dicabi⁹ i noīē ei⁹ p̄nia et re
missio pccōr p oēs gētes icipiētib⁹
ab iherl̄m qz v̄gā vtut; tue emitt; dñs

ex syō Virgā v̄tutis tue h̄e regnū po-
tencie tue q̄ reges eos in virga ferre
a emittet dñs ex syon: q̄ incipienti-
bus ab iherusalē Cū ergo miserit ex
syon v̄gam v̄tutis eius. quid fiet: Et
dñabitur in medio inimicorū tuorū
Prius dñare in medio inimicorū tuo-
rum inter fremētes gentes Nunq̄
em̄ postea cum acceperint honorē suū
sancti z suam dāpnationem imp̄ in
medio inimicorū suorum dñabitur
Et quid mirum si tūc dñabitur secus
in eternū regnantibz sanctis: Et eter-
nis penis ardentibz imp̄s quid mi-
rum si tunc: Adodo in medio inimi-
corum tuorū nūc in isto transitu se-
culorū in ista p̄pagatione z successio-
ne mortalitatis humane nūc dū tor-
rens tpm̄ p̄terlabitur ad hoc directa
est v̄ga v̄tutis tue ex syon vt domine-
ris in medio inimicorū tuorū Dñare
dñare fili dauid: dñe dauid dñare in
medio paganorū iudeorū hereticorū
falsorum fratrum **Q**ñare in medio
inimicorum tuorū Hūc v̄sum recte i-
telligim⁹ si nō fieri iam videm⁹ Se-
de ergo a dextris dei: occultae vt cre-
daris donec impleantur tpa gentiū
Sic em̄ scriptum ē quē optebat celū
repetere donec impleantur tpa gen-
tium Vt em̄ resurgeres mortuus es
vt ascēderes resurrexisti. vt sederes
ad dexteram patris ascendisti: ergo
vt ad dexteram patris sederes mor-
tuus es De morte em̄ resurrectio de
resurrectione ascensio de ascensione
ad dexteram sessio Hoc totū ergo ce-
pit a morte excellēcia claritatis hui⁹
principiū habet humilitatis Te itaqz
sedente ad dexteram patris imple-
ntur tpa gentium ponūtur inimici o-
nes scabellū pedū tuorū: z ad hoc vt
pueniat prius dñaberis in medio
inimicorū tuorū Ad hoc em̄ v̄gam vir-

tutis tue emittet dñs ex syon Vt at
morereris z per mortē tuā deleteretur
cyrographum pccōz z p̄dicaret⁹ pe-
nitentia et remissio delictorū p̄ oñes
gentes incipientibz ab iherl̄m cecitas
iudeorū fecit: alijs illuminandis alio-
rum cecitas militauit Cecitas em̄ ex
pte contigit in isrl̄: donec plenitudo
gentium intraret. z sic omnis israhel
saluus fieret Cecitas enim ex pte in
isrl̄ scā occidit te: occisus resurrex-
isti. sanguine tuo pccā genciū deleu-
isti. ad dexteram patris sedēs vndiqz
patientes z ad te cōfugientes colle-
gisti Facta est ergo cecitas ex pte in
isrl̄ scā est vt plenitudo gentium in-
troiret et sic omnis isrl̄ saluus fieret
z omnes inimici scabellum pedū tuo-
rum Sed h̄ nūc. postea quid: **Q**ñ-
cum p̄ncipium in die v̄tutis tue Quid
iste dies est v̄tutis ei⁹: Qñ cū illo p̄n-
cipium vel qđ p̄ncipiū vel quomo-
do cū illo p̄ncipium: Qñquidem z
ipe p̄ncipiū Adiuuet dñs vt nec in-
dicere p̄turbetur nec vob̄ audire Vi-
deo enim qđ iam factū est. z vobiscū
video oculis fidei. oculis quoqz car-
nis video qđ iam fit rursusqz oculis
fidei vobiscū sp̄o quod futurum est.
Quid ergo factum ē quid fit quid fu-
turum est: Christus passus ē mortu⁹
est resurrexit tertia die. ascendit in ce-
lum vt nouim⁹ quadragesimo die se-
det ad dexteram patris hoc iā factū
est hoc nō vidimus z credim⁹ Quid
nunc fit: Dñatur in medio inimicorū
suorū: emissa virga virtutis ei⁹ ex sy-
on Sit hoc: id agitur in forma serui:
z p̄ntem tunc viderunt serui z absen-
tem nunc credūt serui Hoc credim⁹
de forma serui: qđ possumus capere
dū adhuc sumus serui Hoc est em̄ il-
lud lac puulorum qđ tempauit panē
traiciens p̄ carnem Nam panis ille

angelorum in principio erat vbum: ut
tñ panem angeloz manducaret ho-
mo creator angelorum scūs ē homo
Ita nobis vbum incarnatuz factū ē
receptibile: qđ recipere nō valerem?
si filius equalis deo nō se exinaniret
formam serui accipiens in similitudi-
ne hōim factus et habitu inuētus vt
homo Vt ergo vtcūq; cape possem?
eum qui non posset capi mortalibus
mortalis fact? ē immortalis. vt pacta
sua morte faceret immortales et aliqd
daret inspiciendū. aliquid credendū
aliquid post videndū Inspiciendum
dedit formā serui pñtib; non solū o-
culis videndū sed etiā manib; ptre-
tandū Cū eadē forma ascendit in ce-
lum: credere nobis iussit qđ illis vide-
re cōcessit Sed et nos habem? qđ vi-
deamus Illi em viderūt vgam emis-
sam ex spō: nos videm? dñari in me-
dio inimicōz suorū Hoc totū frēs p-
tinet ad dispensationem forme serui
lis. que tolerabiliter capitur a seruis
et amat? a futuris liberis Veritas ei
incomutabilis qđ est vbum dī: deus
apud deū p quem facta sunt omnia.
in se manens innouat omnia hāc vt
videamus magna et pfcā cordis mū-
dicia nccāria est: que fit p fidem De-
monstrata em forma serui dilatata ē
ad demonstrandā formā dei Idē qp
pe in forma serui loquens seruis ait.
qui diligit me mādāta mea custodit.
et qui diligit me diligetur a pte meo et
ego diligam eum et oñdam meipm il-
li Videntib; se pmitit demonstraturū
se Quid videbant. qđ pmittebat? Vi-
debant formā serui: pmittebat for-
mam dei Qñdam inquit meipm illi.
Si ipsa est claritas ad quā pducitur
regnū. quid mō transitu seculi huius
colligitur? Ducitur em ad qđam visi-
onem ineffabilem: quā nō merebun-

tur impij Ceterū forma serui cū hē-
set visa est ab impijs: viderūt eam q
crediderunt viderūt et qui occiderūt
Ite aliqd magnū putes fieri formā
illam viderūt amici viderūt et inimi-
ci et quidam vidētes interfecerūt qui-
dam nō videntes crediderunt Hanc
ergo formā serui quā hīc iā in humi-
litate viderūt et pñ et impij: videbunt
et in iudicio et pñ et impij Cū em domi-
nus añ oculos discipulōz suorū ferre-
tur in celum: sonuit vox angelica in-
tuentibus eum. viri galilei quid stat
intuentes in celū Iste ihs sic veniet:
quō vidistis eū eūtem in celū Sic er-
go. sic in eadē forma qz de impijs dic-
tum est videbūt in quē pupugerunt.
Videbunt iudicaturū. quē irriserunt
iudicatū Ipa itaq; forma serui in iu-
dicio cōspicua erit et iustis et iniustis
et pñs et impijs et fidelibus et infideli-
bus Quid ergo? Impij nō videbunt
Nam de quib; dictū est videbunt in
quē pupugerunt: de ipis rursum dic-
tum est tollatur impi? vt non videat
claritatem dñi Quid ē hoc frēs? Dis-
cernam? discamus Excitatur impi?
vt aliquid videat: tollitur impi? vt a-
liquid nō videat Nam quid sit visur?
oñdimus formā illā de qua dcm ē sic
veniet Quid ergo nō est visurus? Et
oñdam meipm illi Quid est meipm?
Ite formam serui Quid est meipm?
Formā dei in qua nō rapinam arbi-
tratus sum eē equalis deo Quid est
meipm? Dilectissimi filij dei sumus et
nondū apparuit quid erim?: scimus
qz cum apparuerit filēs ei erimus qz
nam videbim? eū sicuti ē Hec clari-
tas dei ē. ineffabilis lux fons lucis si-
ne cōmutabilitate veritas sine defcū
sapiā in seipā manens innouans oīā
Hec sba dei ē Itaq; tolletur impius
vt nō videat hūc honorē dei Vti mū

dicordes qz ipi deū videbūt Videtur
ergo in frēs quātū nrē capacitati do
minus imptiri dignatur de ipō tpe si
tū dicendū est temp⁹. quodā em tpe
venturi sum⁹ ad nō temp⁹ vñ michi
videtur dictum qd sine p̄iudicio dicā
si quis intelligere aliqd meli⁹ expedi
cius p̄babilius possit in michi videt⁹
dictū. tecū p̄ncipiū in die v̄tut⁹ tue
Demqz hoc quātū puto v̄su cōsequē
te satis explanat Quia em ⁊ hic dicta
est v̄tus e⁹ qua s̄bicit gētes iugo suo
q̄strauit p̄p̄os nō ferro s̄ ligno. ⁊ si
in carne ⁊ si in humilitate. et si adhuc
quātū seruilis forma patitur capi
tur tū magna v̄tus ei⁹ qz qd infirmū
est dei fortius ē hōibz Quia ergo ⁊ h̄
deā est v̄tus ei⁹ quā p̄mendauit dicē
do v̄gam v̄tut⁹ tue emittet dñs ex sy
on: ⁊ dñare in medio inimicōz tuoz
Quāta em v̄tus ei⁹ dñans in medio
inimicōz suoz p̄strepentiū nichil cō
tra eū valentiū. cotidie sibi dicentiūz
qm̄ monetur ⁊ p̄bit nomē ei⁹. Cum
crescat gl̄a ei⁹ per p̄p̄os. cū eius no
mini subiciantur gētes cū p̄ccōr vide
at ⁊ irascatur. dentibz suis frendat et
tabescat Quia ergo ē et hec v̄tus ei⁹
volens p̄pha cōmendare aliter v̄tu
tem ei⁹ sicuti est v̄tus dei ⁊ sapiā dei
p̄p̄a in lumine p̄petuo incōmutabi
lis veritatis ad quā v̄sionē seruam⁹
ad quā v̄sionē differimur. ad quā v̄
sionem fide mūdā a q̄ v̄sione tol
litur impius ne videat honorē dñi: h̄
ergo volens oñdere tecū p̄ncipiū in
die v̄tut⁹ tue Quid ē tecū p̄ncipiū?
Quodlibet pone p̄ncipiū Si ipsuz
xp̄m: potius diceretur tu es p̄ncipiū
q̄ tecū p̄ncipiū Ikñdit em interro
gantibus tu q̄s es et ait. p̄ncipiū
q̄ ⁊ loquor vobis: cū sit p̄ncipiū ⁊
pater de quo vnigenitus fili⁹ in quo
p̄ncipio erat. v̄bum qz verbū erat a

pud deū Quid ergo: Si ⁊ pater prin
cipiū ⁊ fili⁹ p̄ncipiū duo p̄ncipia:
Absit Sicut em pater de⁹ ⁊ fili⁹ de⁹
pater aut ⁊ filius nō duo dñi sed vn⁹
deus: sic pater p̄ncipiū ⁊ fili⁹ prin
cipiū pater at ⁊ filius nō duo s̄ vnū
p̄ncipiū Tecū p̄ncipiū tūc videber⁹
quomō tecū sit p̄ncipiū: Ikñ em et
hic nō tecū p̄ncipiū Ikñ em cum dix
isti. ecce itis quisqz ad sua ⁊ me soluz
relinquitis: ⁊ nō sum solus qz pater
mecū ē Et hic ergo tecū p̄ncipiū Dix
isti em ⁊ alibi pater at in me manens
facit opa sua Tecū p̄ncipiū nec vn⁹
qm̄ a te sepat⁹ est pater: sed qm̄ vi
debitur tecū eē p̄ncipiū tūc mani
festū erit omnibz similibz tibi factis.
qm̄ videbūt te sicuti es Etem h̄ phi
lippus te videbat ⁊ p̄rēz q̄rebat Tūc
ergo videbitur qd nūc creditur Tūc
tecū p̄ncipiū videntibz sanct⁹ vidē
tibus iustis sublat⁹ de medio impijs
ne videant gl̄am dñi Ikñ ergo cre
damus frēs: qd tūc videam⁹ Ikñ et
philippus obiurgat⁹ ē qd q̄reret vi
dere p̄rē. cū in ipō filio non agnos
ceret p̄rē tanto tpe vobiscū sum et
nō cognouistis me: Philippe qui vi
det me videt ⁊ p̄rē Sed q̄ me videt
nō qui formā serui in me videt Qui q̄
me videt qualē me abscondi timent
ibus me q̄lem me videndū p̄ficio spe
rantibz in me: videt ⁊ p̄rē S̄ qz is
ta v̄sio opus erit. nūc p̄ illa qd habe
bimus: Videam⁹ qd dicam⁹ philip
po cui dixerat q̄ me videt videt ⁊ pa
trem Quasi ei philippus tacit⁹ r̄nde
ret ⁊ quō te videbo si aliter vider⁹ q̄
forma serui. aut quō videbo p̄rēz ve
inualio⁹ hō mortalis pulvis ⁊ cinis:
cōuersus ad eū differens v̄sionē im
perans fidez. q̄ dixerat qui me videt
videt ⁊ p̄rē qz multū erat ad philip
pū ⁊ longe ab eo erat videre non cre
di

dis inq̃t q̃z ego in p̃rē et pater in me:
Qd̃ videre nōdū potes crede: vt vi-
dere merearis. Cū ergo ventū fuerit
vt videam⁹ tūc apparebit tecū p̃nci-
piū in die ṽtutis tue. ṽtus ṽtutis tue
nō ṽtus infirmitatis tue q̃z ibi ṽtus
ṽtutis tue. H̃abent nunc hoīes in fi-
de in spe in caritate. in bonis opib⁹
ṽtutes suas: sed ibūt a ṽtutib⁹ in vir-
tutem. Tecū ergo p̃ncipiū. videberis
cū p̃rē in p̃rē: vt pater tecū p̃ncipiū i
die ṽtutis tue. illius ṽtutis tue quā i
pius nō videbit. Nā z h̃ infirmū tuū
fortius ē hōib⁹. Et em̃ in die ṽtutis
tue tecū p̃ncipiū. De q̃ ṽtute dicis ex-
pone: q̃z z hic vt dcm̃ est noiāta ē vir-
tus. ṽtus ei⁹ cū emittitur ṽga. ṽga
ṽtutis eius ex syon vt dñetur in me-
dio inimicor⁹ suor⁹. De q̃ ṽtute dicis:
In splendore scōrū. In splendore
inq̃t scōr⁹. De ip̃a ṽtute dicit qm̃ erūt i
splendore sancti. nō qm̃ adhuc trena
carnez gestantes. z in corpe mortali
atq̃ corruptibili gemētes qd̃ aggra-
uat aiām. z deprimit trena inhabita-
tio sensum multa cogitantē. Cū ipse
cogitationes inuicē nō vident⁹. nō h̃
ē in splendore scōr⁹. Sed qd̃ ē in splen-
dore scōr⁹. Donec vēiat dñs z illumi-
net abscondita tñbrarū z manifesta-
bit cogitationes cordis z tūc laus ē-
rit vnicuiq̃ a deo. Hoc erit in splen-
dore scōr⁹ q̃z tūc iusti fulgebūt in reg-
no patris sui sicut sol. Audite em̃ qd̃
fit h̃: in splendore scōr⁹. Veniet inquit
messis. veniet finis seculi. mittet pa-
ter familias angelos suos et colligēt
de regno ei⁹ oīa scandala et mittet in
camino ignis ardentis: tūc iusti ful-
gebūt sicut sol i regno patris sui. In
q̃ regno. Videte si visio qdam seruat⁹
de q̃ nobis dictū ē tecū p̃ncipiū. In q̃
regno. Vtq̃z in vita etna. Nā ad dex-
teram positis h̃ dñus ē: penite bñ

dicti patris mei p̃cipite regnū qd̃ vo-
bis patum ē ab origine mūdi. Deniq̃
dāpnatis imp̃is. segregat⁹ iustis atq̃
laudat⁹ qd̃ sequitur qd̃ dixerat p̃cipi-
te regnū. Tūc ibūt imp̃i in ambusti-
onē eternā: iusti aut̃ in vitā eternam.
Qd̃ dixerat regnū hoc dixerat vitā e-
ternā: quo nō ibūt imp̃i. Videte si q-
dam visio ē vita etna. Hec ē aut̃ vita
eterna vt agnoscant te solū verū de-
um z quē misisti ihm̃ xpm̃: q̃z tecum
p̃ncipiū in die ṽtutis tue. Ergo tecū
p̃ncipiū in die ṽtutis tue in splēdo-
re scōr⁹: sed h̃ differtur hoc postea da-
bitur. Quid nūc. **E**x vtero añ luci-
ferum genui te. Quid h̃. Si de⁹ filiū
habet nūquid z vterū. S; sicut car-
nis corpa nō habet. q̃z nec finū. dictū
ē tñ. qui est in sinu patris ip̃e enarra-
uit. Qui ē at̃ finis ip̃e est vterus: z fi-
nus z vter⁹ p̃ secreto positi⁹ ē. Quid
est ex vtero. Ex secreto ex occulto de
meip̃o de substantia mea h̃ ē ex vtero
q̃z gnationem ei⁹ q̃s enarrabit. Acci-
piam⁹ ergo p̃rēm dicentē ad filiū ex
vtero añ luciferū genui te. Quid ē q̃
añ luciferū. Lucifer pro syderib⁹ po-
situs ē: tanq̃z a pte totū significante
scriptura z ex eminenti stella oīa sy-
dera. Sed illa sydera quō scā sunt. Vt
sint in signis z t̃pib⁹ z in dieb⁹ z in an-
nis. Si ergo z in signis z i t̃pib⁹ posi-
ta sunt sydera z lucifer noiāt⁹ ē p̃ sy-
derib⁹: qd̃ est añ luciferū h̃ ē añ syde-
ra z qd̃ est añ sydera hoc ē añ t̃pa. Si
ergo añ t̃pa. ab eternitate. Noli q̃re-
re qm̃: eternitas nō habz qm̃. Nū z ali-
q̃m: ṽba sunt t̃pm̃. De p̃rē nō est nat⁹
in t̃pe p̃ quē facta sunt t̃pa. Dictū est
ergo vt dici oportuit figurate p̃phe-
tice: vt z vterus p̃ secreta s̃ba z luci-
fer p̃ t̃pibus poneretur. An vult⁹ vt
ip̃m dauid respiciam⁹. q̃ dñm suum
dixit filiū suū. Vt em̃ hoc diceret au-

78
diuit a dño suo ab illo audiuit a quo
falli nō potuit. & dixit iā dñm suū. qz
dixit inquit dñs dño meo sede a dex
tris meis & ipe loq̃tur ipe q̃si sermo
cōtextus ē Si ergo ipe loq̃tur: forte
ipe potuit dicere. ex vtero añ lucife
rum genui te Ex vtero ṽginali ex vte
ro añ luciferū genui te Si em̃ illa vir
go ducēs ppaginem de carne dauid
ex illo vtero nat⁹ est xp̃s tanqm̃ ex
vtero genit⁹ a dauid. ex vtero q̃ mas
culus nō accessit: ex vtero pp̃sus p
prie ex vtero qz sol⁹ ex solo vtero Er
go ex vtero inquit ille qui eū dñm su
um dixerat. ex vtero añ luciferū ge
nui te & hoc ipm̃ añ luciferum signa
te dñm & pprie dictū et sic impletum.
Noctu em̃ nat⁹ est dñs ex vtero vir
ginis marie indicāt testiōnia pastoz
qui vigilas exercebāt sup̃ gregē suū
Ex vtero añ luciferū genui te. Et tu
dñe meus sedens ad dexterā dñi mei
p̃ñ & filius me⁹ nisi qz ex vtero añ lu
ciferū genui te: Et qd nat⁹ es: **I**u
rauit dñs & nō penitebit eū tu es sa
cerdos in eternū scdm̃ ordinē melchi
sedech Ad hoc em̃ natus ex vtero añ
luciferum: vt eēs sacerdos in eternū
scdm̃ ordinem melchisedech Si natū
ex vtero de virgine intelligim⁹ añ lu
ciferū noctu sicut euangelia p̃testan
tur p̃culdubio iñ ex vtero añ lucife
rum vt eēt sacerdos in eternū scd̃z or
dinē melchisedech Nā scdm̃ id qd na
tus est de patre deus apud deū coe
ternus gignenti nō sacerdos: sed sa
cerdos propter carnē assumptā pp̃
victimā quā p nobis offerret a nob̃
acceptā Iurauit ergo dñs Quid ē iu
rauit dñs: Ergo dñs iurat qui prohi
bet hoiēm a iurando: An forte iō ma
gis hoiēm phibet a iurando ne in p
iurium plabatur: Et iō de⁹ mag⁹ iu
rat: qz nō p̃t eē piurus Nō em̃ q̃ p cō

suetudinem iurandi p̃t lingua in piu
rium plabi. bñ phibetur iurare tan
to em̃ longi⁹ erit a piurio quāto erit
longe a iurando Qui em̃ iurat hō. fal
sum & ṽm iurare p̃t: q̃ aut non iurat
falsum iurare nō p̃t qz dñm nō iurat
Cur ergo non iuret dñs. qñ dñm iura
mentum p̃missionis ē firmamentū
Iuret dñm Quid ergo tu facis cū iu
ras: Testaris deū Hoc ē iurare deū
testari: & iō molestū ne ad aliq̃ falsi
tatem testē adhibeas deū Si q̃ tu iu
rando testaris deū. cur ergo nō & de
us iurādo testetur seipm̃: Viuo ego
dicit dñs iuratio dei ē Sic iurauit de
semine abrahe. viuo ego dicit dñs. q̃
niam audisti vocē meā & nō pepcisti
filio tuo vnico propter me: nisi bñdi
cens bñdicam te. et implendo imple
bo semē tuū sicut stellas celi. & sicut
harena q̃ est ad labiū maris: et bñdi
centur in semine tuo oēs gentes Et
semen abrahe qd ē xp̃s. ille semen ab
rahe accipiēs carnem de semine abra
he: erit sacerdos in eternū scdm̃ ordi
nem melchisedech De sacerdocio er
go scdm̃ ordinē melchisedech iurauit
dñs & nō penitebit eū Quid de sacer
docio scdm̃ ordinē aaron: Nunquid
penitet deū sicut hoiēm aut nolēs ca
dit in aliquid vt faciat. aut imprudēs
plabatur vt postea eū de suo plapsu
peniteat: Scit qd agat. scit quousq̃
qd p̃grediatur vñ in aliud p̃mutetur
in pt̃ate rcōis est Sed p̃niā muta
rerū significatur Quō em̃ tu cū aliqd
te penitz doles factū qd fecisti. sic qñ
aliqd deus p̃ter spem hōim idest pre
ter q̃ spant hoiēs mutat in aliud pe
nitere se dicit vsq̃ adeo vt & de pena
nostra peniteat eū. si nos de via nr̃a
mala p̃ituerit Iurauit ergo dñs iu
rauit firmavit. nō eum penitebit nō
mutabit Sed sacerdos scdm̃ qd Nū

quid erūt ille hostie victime oblate a
patriarchis . are sanguinis ⁊ tabna-
culum ⁊ illa testamētī veteris sacmē-
ta: Absit. Quia illa ablata sunt everso iā
templo remoto illo sacerdocio . peū
te victima eorū ⁊ sacrificio. Nec nec
iudei hñt: vident perisse iā sacerdocī-
um scdm ordinem aaron ⁊ nō agnos-
cunt sacerdocīū scdm ordinē melchī
sedech. Tu es sacerdos in eternū p^m
ordinē melchisedech. Fidelibz loquor
si quid nō intelligūt cathecumini . au-
ferant pigritiā . festinent ad noticiāz.
Nō ergo opus est misteria pmere:
scripture vobis intimēt qd ē sacerdo-
ciū scdōz ordinē melchisedech. **D**ñs
a dextris tuis. Dñs dixerat sede a dex-
tris meis: nūc dñs a dextris ei⁹ qua-
si mutauerūt sedes. An forte sic poti-
us iuravit dñs ⁊ non penitebit eū tu
es sacerdos in eternū. Ad xpm dictū
est: tu es sacerdos in eternū. Iuravit
dñs. Quis dñs? Qui dixit dño meo
sede a dextris meis. ipe iuravit tu es
sacerdos in eternū scdm ordinē mel-
chisedech: ⁊ ad ipm dñm qui iuravit
sermo directus ē dñs a dextris meis.
O tu dñe qui iurasti ⁊ dixisti tu es sa-
cerdos in eternū scdm ordinē melchī
sedech . ipe sacerdos in eternū dñs ē
a dextris tuis: ipe inqm sacerdos in
eternū de quo iurasti dñs ē a dextris
tuis . qz eidem dño meo dixisti sede a
dextris meis quo ad usqz ponā inimi-
cos tuos scabellū pedū tuorū. Iste er-
go dñs qui ē a dextris tuis de q iuras-
ti ⁊ cui iurasti dicens . tu es sacerdos
in eternū scdm ordinē melchisedech.
Conquassavit in die ire sue reges.
Ipe utiqz xps dñs a dextris tuis cui
iurasti ⁊ nō penitebit te. Quid agit sa-
cerdos in eternū . quid agit? Qui est
ad dexterā dei ⁊ interpellat p nobis
tanqm sacerdos intrans in interiora

vl' in scā scōz . in secreta celorū . ille so-
lus nō habēs peccatū . ⁊ iō facile mū-
dans a peccatō . ille ergo a dextris tu-
is . conquassavit in die ire sue reges.
Quos reges qris? Excidit tibi . astite-
runt reges terre ⁊ principes puen-
erunt in vnū adūsus dñm ⁊ aduersus
xpm ei⁹. Hos reges conquassavit gla-
sua ⁊ pondere nōis sui infirmos red-
didit reges vt nō possent efficere qd
volebant. Conati em sunt multū de-
lere nomē xpianū de terra ⁊ non po-
tuerunt qz q offenderit in lapidē illū
cōquassabitur. Offenderūt ergo in la-
pidem offensionis: ⁊ iō cōquassati sūt
reges . cū dicūt quis ē xpūs? Nescio
quis iudeus nescio qz galileus sic oc-
cusus sic mortuus? Lapis ē añ oculos
tuos quasi viliter ⁊ hūiliter iacēs . iō
ptempnendo offendis . offendendo
cadis cadendo quassaris. Si ergo tā-
ta ē ira occulti quid erit iudiciū mani-
festi? Audistis iram occulti de q psal-
mus inscribitur p occultis fili: no-
nus psalm⁹ si bñ meminī inscribitur
p occultis fili . et ibi ostenditur iudi-
cium occultū ire occulte. Irato dō vi-
uunt qui in lapidem illū offendūt cō-
quassant? Et quo valet qd conquassan-
tur? Audiet de iudicio futuro . qz qui
offenderit in lapidē illū ait conquassa-
bitur: sup quē vō ceciderit lapis ille
cōteret eū. Cū ergo offenditur in eū
quasi hūilis iacet . ⁊ tunc conquassat cū
aut cōteret desup veniet. Videte quē
admodū hūs binis vōbis cōquassabit
⁊ cōteret. Offendit in eū: ⁊ veniet su-
per eū. Distributa sunt duo tpa hūi-
litis et claritatis xpi . occulte pene
⁊ iudicij futuri: eum nō cōteret veni-
ens quē nō quassat iacens. Iacēs di-
co tāqm cōtemptibilis apparēs. Nā
ille a dextris dei ē ⁊ valide ex alto cla-
mauit . saule saule quid me psequeris

75
Sed tñ quis de celo non diceret qđ
me psequis quē nemo tāgebat n̄ ita ī
celo ad dexterā patris sederet vt 2 in
terra in nobis qđ iaceret Dñs a dex-
tris suis: cōquassabit in die ire sue re-
ges. **I**udicabit in gentibz sed nunc
p occultis. Erit em̄ 2 iudiciū manifes-
tum iudicabit in gentibus: mō em̄ fit
perit memoria eorū cū sonitu. In ipso
psalmo est p occultis. perit memo-
ria eorū cū sonitu 2 dñs in eternū per-
manet: parauit in iudicio sedē suam
2 ipse iudicabit orbē terrarū in equi-
tate. Ibi dictū ē increpasti gētes 2 pe-
rūt impius nomē eorū delecti in eter-
num: hoc occulte agitur. In die ergo
ire sue cōquassabit reges: iudicabit in
gentibz. Quō: Audi qđ seqtur. **R**e-
plebit ruinas. Adō sic iudicabit in gē-
tibus vt repleat ruinas: nā qñ in finē
iudicauerit dāpnabit ruinas. Reple-
bit ruinas. Quas ruinas: Quisq; a
noīe ei⁹ timuerit cadet: cū ceciderit e-
uertetur qđ erat. vt edificetur qđ nō
erat. Iudicabit in gentibz replebit ru-
inas. Quisq; ptumar es in xpm. ca-
suram turrin in altū erexisti hoiēm
vt teipm deiciens hūilis reddaris: se-
dentis ad dexterā patris pedibz pro-
uoluaris vt fiat in te ruina cōstruen-
da. Nā si pmanes in mala altitudine
tūc deicieris qñ nō edificaberis. Ete-
de talibz dicit in alio psalmo scriptu-
ra: destrue eos 2 non edificabis eos.
Proculdubio non diceret de qbusdā
destrue eos 2 nō edificabis eos: nisi
quosdam ita destrueret vt edificaret.
Qđ fit hoc tpe cū xpūs in gentibz ita
iudicat vt repleat ruinas: cōquassa-
bit capita sup terrā multā. Hic super
terrā in hac vita: cōquassabit capita
in terra multa. De supbis hūiles facit
2 audeo dicere frēs mei. vtile ē capi-
te quassato hic hūiliter ābulare. qđ ca-

pitate erecto in iudiciū eterne mortis ī-
cidere. Multa capita cōquassabit ru-
inas faciendo: sed replendo edifica-
bit. **D**e torrente in via bibet: prop-
terea exaltabit caput. Videamus 2 in
via bibentem de torrente pmo. Quis
est torrens: Profluo mortalitatis
huāne. Sicut em̄ torrens pluuiaribz
aquis colligit⁹. redūdat pstrepat cur-
rit 2 currendo decurrit id ē cursum fi-
nit: sic 2 omnis iste cursus mortali-
tatis. Nāscūtur oēs viuūt moriūtur
et alijs morientibz alijs nascūtur rur-
sus qđ illis morientibz alijs oriunt⁹ suc-
cedūt accedūt decedūt nec manebūt.
Quid h̄ tenetur qđ nō currit: Quid
nō qñ de pluvia collectū it in abyssus:
Quō em̄ fluuius repente collect⁹ de
pluvia. de guttis ymbriū. it in mare
nec apparet nec apparebat ante qđ de
pluvia colligeretur. sic hoc gen⁹ huā-
num de occultis colligitur 2 profluit
morte. Rursum in occultū pgit medi-
um h̄ sonat 2 transit. De h̄ torrente bi-
bit ille: nō est dedignatus bibere de h̄
torrente. Bibere em̄ de h̄ torrente illi
erat nasci 2 mori. Hoc habz 2 torrens
iste: natiuitatē et mortem. Suscepit
hāc xps. natus ē. mortu⁹ ē: ita de tor-
rente in via bibit: exultauit em̄ vt gy-
gas ad currendā viam. De torrente qđ
in via bibit: qđ in via pccōrū nō stetit.
Quia qđ de torrente in via bibit ppte-
rea exaltauit caput: id ē qđ humiliat⁹
est 2 fact⁹ ē subditus vsq; ad mortē
mortē at crucis ppterea eū de⁹ exal-
tauit a mortuis 2 donauit ei nomen
qđ est sup oē nomē vt in noīe ihu oē
genu flectatur celestiu trestriu 2 ifer-
noꝝ: 2 omnis lingua pfiteatur qđ dñs
ih̄s xpūs in glā ē dei patris.

ExPLICIT ps c. ix. INCIPIT ps c. x.
Generū dies vt cantemus
allā. Adest o te aiō frēs ad p
ii iij

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

cipienda q̄ dñs suggerit ad exhortati-
onem nr̄am et nutriendā caritatez q̄
nobis inherere deo bonū est Adesto
te aiō cantatores boni filiū laudis : et
gl̄e sempiternae periet incorrupti dei
Adestote intenti q̄ nostis cantare et
psallere in cordibz v̄ris dño : gr̄as sp̄
agentes in omibz et laudate deū Hoc
ē em̄ alla Et hñ quidē dies veniūt trā-
ficuri transeūt q̄ venturi et significāt
diem qui nō venit nec transit : q̄ nec
hesterno p̄itur ut veniat : nec crasti-
no vr̄getur ut trāseat Ad quem sane
nos cuz venerim⁹ inherentes ei nec
nos transibim⁹ . et sicut quodā loco
canitur deo beati q̄ habitāt in domo
tua in scl̄a scl̄oz laudabūt te . h̄ erit
ociosoz negociū hoc opus vacantiū
hec actio q̄etoz h̄ cura scl̄oz Sicut ei
dies isti p̄teritis diebz q̄dragesime q̄-
bus añ resurrectionē dñici corpis vi-
te hui⁹ significatur meror solēpniter
grata hylaritate succedūt : sic dies il-
le qui post resurrectionē dabit⁹ ple-
nario corpi dñi hoc ē scē eccē cūctis
vite hui⁹ erūpnis atq̄ doloribus ex-
clusis perpetua beatitudine succedet
Hec at̄ vita de nobis erigit cōtinen-
tiam : ut etiā cū labore et luctamē in
gemiscentes gravati et habitaculum
nr̄m qd̄ de celo ē sup̄indui cupientes
a scl̄aribus delc̄ationibz tēperem⁹ et
significatur q̄dragesimo numero q̄ et
moyses et helyas et ip̄e dñs ieiunave-
runt Precipitur em̄ nobis et ex lege
et ex p̄phetis et ex ip̄o euāgelio qd̄ tes-
timoniū habet a lege et p̄phetis vñ e-
ciam i mōte inter vtrāq̄ p̄sonā medi-
us saluator effulfit ut ab omnibz mū-
di illecebris quibz captivi hoīes obli-
viscentur deū . aviditatem nr̄am tq̄
ieiunio tp̄antie refrenemus q̄ diu re-
fectio decalogi legis tanq̄ psalteriuz
decē cordarū p̄ quatuor eiusdē mūdi-

ptes id est toto orbe p̄dicatur ut de-
cem quater ducta q̄dragenarium nu-
merum signent quinq̄genario vñ nu-
mero post resurrectionē dñi quo cā-
tam⁹ alla nō cuiusdā tp̄is finis et trā-
fitus sed bt̄a illa significatur et̄nitas
q̄ denari⁹ addit⁹ q̄dragenario labo-
rantibus in hac vita fidelibz merces
illa psolvitur quā et primis et novissi-
mis paterfamilias p̄paravit equalē
Audiam⁹ itaq̄ plenum divina laude
pectus populi dei Ecce p̄sona in hoc
psalmo quēdam exultantē felici exul-
tatione p̄figurat et scaturientē corde
in amore dei populū scilz corp⁹ cris-
ti ab om̄i malo liberatū **P**salm⁹
Confitebor tibi inq̄t dñe in to-
to corde meo **N**ō semp̄ p̄fes-
sio pccōz est : sed laus dei deuotione
cōfessionis exp̄mitur Illa luget hec
gaudet illa medico vulnus on̄dit hec
de sanitate gr̄as agit Hec p̄fessio quē-
dam significat nō soluz ab om̄i ma-
lo liberatuz sed etiā a malignis om̄ibz
separatū Et iō videam⁹ vbi cōfitea-
tur dño in toto corde **I**n p̄filio in-
quit rcōzum et cōgregatione Credo
q̄ sedebūt sup̄ duodecim thronos iu-
dicantes duodecim tribz isrl̄ **N**ullus
em̄ iam inter eos iniquus nulli⁹ iude
furta tolerātur . nullus symōmagus
baptizatur . sp̄m volens emere dū co-
gitat v̄dere **N**ullus alexāder erari⁹
m̄lta mala on̄dit : nullus ovina pelle
tectus falsa fraternitate surrepit In-
ter quales nūc necē est eccā gemat : et
q̄les tūc oportet cū oēs iusti congre-
gabūtur excludat **N**ec sunt magna
opa dñi exq̄sita in oēs volūtates ei⁹
p̄ q̄s nullū cōfitentē deserit miā **N**ul-
lius ē iniquitas impunita : qñ flagellat
etiā oēm filiū quē recipit Sz si iust⁹
vix salvabitur pccōz et impi⁹ vbi pa-
rebūt Eligat sibi hō qd̄ libet : non sic

76
cōstituta sunt opa dñi vt creatura in
arbitrio libero p̄stituta creatoris su
peret volūtate ecia si p̄tra ei⁹ fiat vo
luntatē. Nō vult de⁹ vt pecces nā p
hibet: tñ si peccaueris ne putes ho
minem fecisse qd voluit ⁊ iō accidisse
qd noluit. Sic em̄ vult vt hō nō pec
cet ita vult peccanti p̄cere vt reutat⁹
⁊ viuat ita vult postremo in pccō p
seuerantē punire vt iusticie potēcia
cōtumar nō euadat: ita qcquid elege
ris oipotentī non deerit vñ suā de te
p̄pleat volūtatem. Magna em̄ opa
dñi: exq̄sita in omnes volūtates ei⁹.

Confessio ⁊ magnificentia opus
ei⁹. Quid magnificenti⁹ q̄ iustificat
impiū? Sed opus fortasse hōis p̄ue
nit istā magnificētia dei: vt cū fuerit
pccā cōfessus iustificari mereat⁹. Des
cendit em̄ de templo iustificat⁹ pub
licanus mag⁹ q̄ pharizeus. qz nec o
culos ad celū audebat leuare: sed p
cutiebat pectus suū dicens. de⁹ pi
cius esto m̄ pccōri. Hec ē magnificē
cia dñi iustificatio pccōris qm̄ qui se
humiliat exaltabitur ⁊ q̄ se exaltat hu
miliabitur. Hec ē magnificentia dñi
qm̄ cui plurimū dimittitur plurimū
diligat. Hec magnificētia dñi qm̄ vbi
habūdauit peccatū suphabūdauit g
tia. Sed fortasse ex opib⁹. Nō inq̄t ex
opibus: ne forte q̄s extollatur. Sp̄i⁹
em̄ sum⁹ figmentū: creati in opibus
bonis. Iusticiā em̄ hō nō opatur ni
si iustificatus credēs at̄ in eū q̄ iusti
ficat impiū. ⁊ fide incipit vt bona
opa nō p̄cedentia qd meruit. sed cō
sequentia qd accepit oñdant. Vñ er
go illa cōfessio? Nōdū quidē opus ē
iusticie s; delicti improbatio. S; quo
quomodo se habeat nec in ip̄a de te
hō gloriēris vt qui glatur in dño glo
rietur. Quid at̄ habes qd nō accepis
ti? Nō ḡ sola magnificentia q̄ iustifi

catur impi⁹ sed ⁊ p̄fessio ⁊ magnificē
tia opus ei⁹. Quid ergo dicim⁹ quia
cui vult miseret⁹ ⁊ quē vult obdurat⁹.
Nūquid inq̄ras apud deum? Absit.
Iusticia em̄ eius manet in sc̄lm se
culi. Tu at̄ hō de hoc sc̄lo quis es qui
respōdeas deo? **M**emoria fecit mi
rabiliū suorū: hūc humilians ⁊ hūc ex
altans. Memoria fecit mirabiliū
suorū. reseruans oportune inuitata
p̄digia que nō infirmitas hōis noui
tati intenta meminerit cū sint e⁹ mi
racula cotidiana maiora. tot p̄ vniū
sam terrā arbores creat ⁊ nemo mi
ratur arefecit verbo vnam et stupe
facta sunt corda mortalium: sed me
moria fecit mirabilium suorum. Hoc
em̄ mirac̄lm maxime attentis cordi
bus inherebit: qd assiduitas non vile
fecerit. Quid at̄ p̄fuerūt miracula ni
si vt timeretur? Quid porro p̄desset
timor. nisi **M**isericors ⁊ miserator
dñs escam daret timentib⁹ se. escam
q̄ nō corrumpitur panem qui de celo
descendit quem nullis merit⁹ dedit.
Item x̄ps pro impijs mortu⁹ ē. Ne
mo ergo talem escā daret. nisi miseri
cors et miserator dñs. Qd si tantam
dedit huic vite si vbum carnē factur⁹
pccōr iustificand⁹ accepit quid in fu
turo sc̄lo glorificatus accipiet. **M**e
mor em̄ erit in seculū testamenti sui.
Nec totū dedit q̄ pign⁹ dedit. **R**o
titudinem operum suorū annūciabit
pp̄lo suo. Nō cōtristentur israhelite
sancti q̄ dimiserūt oīa sua et secuti sē
eum non p̄tristentur dicētes q̄nam
poterit salu⁹ fieri qz facili⁹ intrat ca
melus p̄ foramē acus q̄ diues in reg
num celorū. Annūciabit eis fortitu
dinem operum suorū qm̄ q̄ hōib⁹ dif
ficilia sunt deo facilia sunt. **Q**uod
illis hereditatem gētium. Itum ē em̄
⁊ ad gentes et p̄ceptum diuitibus

hui⁹ seculi nō supbe sape . neq; sp̄are
in incerto diuiciarū . sed in deo viuo
cui facile ē qđ hōibz difficile ē Sic em̄
multi vocati sunt . sic occupata ē he-
reditas gentiū : sic factū ē vt etiā plu-
rimi qđ dimiserunt oīa sua in hac vita
vt seqrentur eū . vitā etiā ipam p no-
minis eius p̄fessione cōtempnerent
z tanq; cameli hūilantes se ad portā
da onera p̄surarū intrarēt etiā sicut
p foramen acus per p̄pungētes pas-
sionis angustias Ip̄e fecit h̄ cui oīa
possibilia sunt **S**pera manū eius
veritas z iudiciū Teneatur v̄itas ab
hīs qui iudicantur hic : iudicantur h̄
martires z ad iudiciū pducūtur quo
nō solū eos a quibz iudicati sunt s; e-
ciam angelos iudicent adūsus quos
eis erat colluctatio etiā cū ab homi-
nibus iudicari viderētur quos nō se-
pararet a xp̄o tribulatio angustia fa-
mes nuditas gladius **F**idelia em̄
omnia mādāta ei⁹ **N**ō fallit . exhibet
qđ p̄misit nō tñ est hic expectandū .
nō hic sperandū : sed **C**onfirmata
sunt in seculū seculi scā in v̄itate et in
iusticia **H**oc ē verū z iustū vt h̄ labo-
retur illic requiescat : q; **R**edēp-
tionem misit pp̄lo suo **D**ñi autē redi-
mūtur nisi a captiuitate pegrinatio-
nis hui⁹ : **N**ō ergo requies nisi in ce-
lesti patria req̄ratur Dedit quidē de-
us israhelitis carnalibz terrenā iheru-
salem q̄ seruit cū filiis suis : sed h̄ ve-
tus testamētū est ad veterē hōiem p-
tinens **Q**ui at ibi figurā intellererūt
heredes . etiā tūc noui testamenti ex-
titerūt : qm̄ que sursum ē iherl̄m libe-
ra est que est m̄r nr̄a eterna in cel̄ **V**e-
tere aut illo re ip̄a p̄batum ē transi-
toria p̄misisse **M**andauit quippe i
eternū testamētū suū Sed qđ nisi
nouū : Cui⁹ heres quisq; eē voluer̄
nolo te fallas . nec terrā trahentē lac

z mel carnaliter cogites nō amena p̄-
dia . nō ortos fructiferos et opacos
nō tale aliquid mediteris adipisci . q-
le solet hic oculus auaricie concupis-
cere **C**um em̄ sit radix oīū malorū
cupiditas p̄tinenda ē vt hic cōsuma-
tur nō differenda vt ibi laciatur **P**ri-
mo penas fuge . gehēnas deuota an-
teq̄m desideres p̄mittentē deū . caue
minantē **S**anctū z terribile nomē
ei⁹ **P**ro delicijs at omnibz hui⁹ secu-
li q̄les tibi exptus es vl̄ augere ac mlt̄
tiplicare cogitando potes : immortali-
um deliciarū m̄rē m̄ cupisse sapien-
tiam **S**ed iniciū sapiē timor domi-
ni Delectabit illa z ineffabiliter p̄cul-
dubio delectabit castis atq; eternis
veritatis amplexibus : sed p̄us tibi
donanda sunt debita q̄ p̄mia flagitā-
da **I**niciū ergo sapientie timor do-
mini **B**onus est intellect⁹ q̄s negat
S; intelligere z nō facere piculosū
ē **B**onus ergo facientibz : nec extol-
lat mentē in supbiam **C**ui⁹ em̄ tior ē
iniciū sapientie **L**aus ei⁹ manet in
seculū seculi : z hoc erit premium h̄ fi-
nis . hec stacio sedesq; p̄petua **I**llic in-
ueniuntur mandata fidelia cōfirma-
ta in seculū seculi : ip̄a ē hereditas no-
ui testamenti mādāta in eternū **D**ñā
pecij inquit a dño hanc req̄ram vt in-
habitem in domo dñi p̄ oēs dies vi-
te mee **B**eati em̄ qui habitant in do-
mo dñi in sc̄la sc̄lorū laudabūt eum :
qm̄ laus ei⁹ manet in seculū seculi
Explicit tractat⁹ de psalmo c. x. **I**n-

Cipit de ps̄o c. xi.
Redo qđ attēdist; fr̄es h̄
titulū p̄si memorieq; man-
datis **C**ōuersio inq̄t aggei z zacha-
rie **N**ōdū erant isti p̄phete cum ista
cātata sunt **N**āq; inter tempus da-
uid et trāsmigrationē populi isrl̄ in
babiloniam q̄tuordecim gnationes

numerat: sic divina scriptura marie
qz mathe⁹ euangelista testatur Euerfi
at templi renouatio scdm sancti ihe-
remie pphiam. ex illa trāsmigratioē
post septuaginta ānos spabat^r Qui
cū ppleretur sub dario rege babilōis
impleti sunt spū scō hū duo pphē ag-
geus z zacharias: z ābo post inuicē
intra vnū ānū prop̄hare ceperūt qd
ad renouatiōē tēpli sicut tāto ānū p-
dictum ē ptinere videbatur S; quis
qz corporaliter gestis oculū cordis in-
figit neq; in grām spūalis intellec-
tus extendit^r habitat cogitatioē in la-
pidibz tēpli quibz visibil^r fabrica ma-
nibus hōim instructa p̄surgit nec ipe
lapis viuus efficitur tēplo illi accō-
modatus atq; apt⁹ Qd in suo corpe
pmū dñs figurauit cū ait: soluite tē-
plū h; z triduo suscitabo illud Est em̄
corp⁹ dñi pleni⁹ ipa scā eccā cui⁹ ca-
put ascēdit in celū q̄ ē maxime lapis
viuus lapis angularis: de quo btūs
petrus dicit ad quē accedim⁹ lapidē
viuū ab hōibz reprobātū a deo at e-
lectum z honorificatū Et vos q̄ tāq;
lapides viui edificamini in domū spi-
ritualem in sacerdotiū sc̄m offeren-
tes spūales victimas acceptas dō p
ihm xpm qz continet scriptura Ecce
ponā in syon lapidē angularē electū
p̄ciosum: z q̄ crediderit in illū nō cō-
fundetur Ergo vt fiat quisq; lapis vi-
uus ad talem fabricā ydone⁹. spūali-
ter intelligat tēpli renouatiōē ex ru-
ina veteri q̄ in adā scā est. repatiōē
nouī populi scdm nouū hōiēm atq; ce-
lestem vt sicut portauim⁹ ymagines
treni. portem⁹ z ymaginē ei⁹ q̄ de ce-
lo est: quo possimus post oēs seculi
hui⁹ etates tanq; post septuaginta ā-
nos qui misticō p̄ficiōnis numero p̄-
signantur z tanq; post captiuitatē
longinq; peregrinatōis non ruitura

mole cōstrui. s; etna immortalitate so-
lidari Spūalem q̄ppe ihl'm nō ma-
gis ihl'm iudeoz q̄ vrām eē depute-
tis Sicut em̄ dicit apl's. iā non estis
pigrini z inquilini. s; estis ciues scō-
rum z domestici dei. sup̄edificati su-
per fundamentū aploz z ppharū ip-
so summo angulari lapide xpo ihu ī
quo om̄is edificatio cōstructa crescit
in tēplū sanctū in dño in q̄ z vos co-
edificamini in habitacū dñi ī spū: h;
ē tēplū dei ad qd ptinet sac̄mentū p-
phatiōis aggei z zacharie Cui rur-
sus idem apl's dicit: tēplū em̄ dñi sc̄m
ē qd est^r vos Quisq; igit^r se ad op⁹
hui⁹ coedificatōis z ad spem scē fir-
meq; p̄paginis tēplū lapidē viuū ab hu-
ius mūdi ruinosā labe p̄tut intellig^r
titulū psalmi. intelligit p̄uersionē ag-
gei z zacharie Cantet q̄ q̄ sequūt: nō
tā lingua z voce q̄ vita Erit em̄ edifi-
cū p̄ficiō ineffabil^r par illa sapiē c⁹ est
iniciū tiōz dñi In ergo incipiat quē e-
dificat ista p̄uersione **Psalm⁹**

Beat⁹ vir q̄ timet dñm: in mā-
datis ei⁹ volet nimis Viderit
deus qui solus z vaciter. z misericor-
diter iudicat. quātū iste p̄ficiat ī mā-
datis ei⁹ qm̄ tēptatio est vita huāna
sup̄ terrā sicut scūs iob dicit: z iteruz
scriptum ē qm̄ corpus qd corrumpi-
tur aggrauat aiām. z deprimit trena
ihabitatio sensuz mltā cogitātē Qui
āt iudicat nos dñs ē: nec ān tēp⁹ iu-
dicare debem⁹ donec veniat dñs z il-
luminet abscondita tenebrarū et ma-
nifestet p̄silia cordiū: et tūc laus erit
vnicuiq; a deo Viderit q̄ ille quātū
quisq; p̄ficiat in mādat⁹ ei⁹ tñ volet
nimis q̄ pacē illi⁹ coedificationis ad-
amauerit: nec iā despare debet qm̄ in
mādat⁹ ei⁹ volet nimis z par inter
ra bone voluntatis **Unde potens**
in terra erit semen eius Semen futu-

re messis. opa esse miē apl's test' est
qui dicit bonū at faciētes nō deficiamus
: tpe em proprio metem? Et iterū h
autē inqt: qui pce seminat pce z
metet Quid at frēs potenti? qm vt
regnū celoz. nō solum zacheus emat
dimidio rerū suarū. sed z vidua duo
bus minutis. z tantūdem ibi vterq
possideant: Quid potenti? q vt idez
regnū z thesaur' diuiti. z calice aque
frigide paup' valeat: Sūt at qui ista
faciant dū terrena cōquirūt: aut hic
mercedē spantes a dño aut ab homi
nibus placere cupientes **S**ed gna
tio rcōrum bñdicetur: id est opa eoz
quoz bonus de' isrl' qui rcō sunt cor
de Rcm at cor ē nō resistere patrie
mendenti z credere pollicenti nō eo
rum quibz pmoventur pedes z effū
duntur gressus: atq labuntur sicut i
alio psalmo canitur. dū zelant in pec
catoribz pacē pccōz videntes: z pu
tant pīre opa sua qz non eis merces
redditur pitura At iste vir qui timet
dñm z in templū sanctū dei cōuersio
ne recti cordis aptatur. nec glām ho
minū qrit. nec tēnas diuicias cōcu
piscit: z tñ **G**lorie et diuicie in do
mo eius Domus em ei? cor ei? ē vbi
deo habitante opulenti? habitat cuz
spe vite eterne. qz hōibus habitanti
bus in marmoratis laqueatis qz tec
tis cū timore mortis eterne **Q**ui
em iusticia manet in seculū seculi ipa
eius glā ipē diuicie Illi? em purpu
ra z bissus z epule splēdide. z cū pres
to sunt transeunt: z cū ad finem ve
nerint. aque guttā ex digito stillantē
desiderans ardens lingua clamauit.
Exortū ē in tñbris lumē rect' cor
de **M**erito dirigūt cor in deū suum
merito ābulant recti cū deo suo ppo
nentes ei? volūtātē sibi. neqz de sua
quidq supbe psumētes **A**dminef

em fuisse se aliquā tñbras. nūc at lucē
dño **M**isericors z miserator z ius
tus dñs de' Delcāt qd miōrs et mise
rator: sed terret fortasse qd iust' do
minus de' Nulla despatione formi
des btē vir q times dñm: z in mada
tis ei? voles nimis Est o suavis mi
serere z cōmoda Ita em iust' ē dñs
de' vt iudiciū illi sine miā faciat q nō
fecit miām **S**uavis at vir qui mise
retur z pmodat: nō eū euomet deus
ex ore suo tanqm insuauē Dimittite
inquit z dimittetur vob date z dabit
vobis In eo qd dimittis vt dimitta
tur tibi misereris: in eo qd das vt de
tur tibi cōmodas Quāuis em gene
rali noīe ōnis miā dicat' q misero sū
uenitur. inest tñ vbi nō ipendis nec
sumptū pecunie nec corporalis laboris
industriali: s; ignoscendo qd in te qsq
peccauit z tuoz gratis pparas veni
am pccōz **H**ec duo benignitat' offi
cia ignoscendoz pccōz z bñficiorū
erogandoz sicut in euāgelio qd pme
morauimus. dimittite et dimittetur
vob date z dabitur vob: sic in isto
su arbitror eē distincta Suavis vir q
miseretur z pmodat **N**ec pigri sim?
ad h frēs: glām qrit q desiderat vin
dicari se Sed attende qd scriptū est:
melior ē q vincit irā qz q capit ciuita
tem Diuicias qrit q nō vult dare pau
peribz Attende qd scriptū ē: habebis
thesaurum in celo **N**ō ergo eris in
gloriosus in ignoscendo. quia de ira
victa laudabili? triūphatur. non ege
nus tēuendo qz thesaur' celestis cer
tius possidetur **H**unc vsum pturie
bat ille supior: glā z diuicie in domo
ei? Qui h itaqz facit **D**isposuit ser
mones suos in iudicio Scā ipa fmo
nes sunt qbus in iudicio defendetur
qd ei non erit fine miā. qz et ipē fecit
miām **Q**m in eternum non cōmo

uebit? In memoria eterna erit iustus? In memoria eterna erit iustus qz ad dexteram segregatus audiet. venite bñdicti patris mei p̄cipite regnū qđ vobis paratū ē ab origine mūdi. Ne qđ em̄ aliqua illis eoz nisi opa m̄ie cō memorātur. Audient qđ venite bñdicti patris mei qz generatio rcōrū bñdicetur. Sic in memoria et̄na erit iustus. **E**t ab auditu malo nō timebit. Quid dici habz hīs qđ a sinistris erūt? Ite in ignem eternū: qđ p̄paratus est dyabolo z angelis ei⁹. Itaqz hic non sua qrit sed qđ ihu xpi. Labores paciē tissime tolerat: promissa fidenter expectat. **P**aratuz ē cor eius sp̄are in dño: neqz vllis tēptationibz frangit. **C**onfirmatū ē cor ei⁹: nō p̄mouebitur donec videat sup inimicos suos. Inimici ei⁹ hic videre bona voluerunt: z cū eis inuisibilia p̄mitterentur dicebāt. quis oñdit nobis bona? Cōfirmetur ergo cor n̄m: nec p̄moueamur donec videam⁹ super inimicos nr̄os. Illi em̄ volunt videre bona hōim in terra morientū: nos credimus videre bona dñi in terra viuētium. Sed magnū ē p̄firmatū habere cor z non p̄moueri: cū illi gaudent qui amant qđ vident. z insultant ei qđ qđ non videt sperat. Et nō p̄mouebitur donec videat: z ip̄e nō deorsuz qđ inimici ei⁹. sed sursum sup inimicos suos qđ oculus non vidit. nec auris audiuit nec in cor hōis ascendit qđ p̄parauit deus diligentibz eū. Quanti valet hoc qđ non videtur et emitur? Tāto quātum quisqz habere potuerit p̄pter hoc et ille: sp̄fit dedit pauperibus. Nō videbat z emebat: sed ille thesaurum seruabat in celo. qđ esurire z sitire in pauperibz dignabatur i terra. Nō mirū ē igitur si iusticia ei⁹ manet in sc̄m seculi: custode illo qui

78
custodit sc̄la. **C**ornu ei⁹ exaltabit i gl̄a: cui⁹ humilitas a supbis cōtempnabatur. **E**cceator videbit z irascetur: sera illa scilicet atqz infructuosa p̄niā. Nā irascetur. cui magis qm sibi cū dicet qđ nobis p̄fuit supbia z diuiciarum iactātia quid p̄tulit nobis? Videns cornu ei⁹ exaltari in gl̄a qui sp̄arfit z dedit pauperibz. **G**entibz suis fremet z tabescet: qz illic erit ploratus z stridor dētium. Nō em̄ frendet z virescet. sicut fieret si oportu⁹ no eū tpe peniteret: sed tūc penitebit cū desiderū pccōz peribit. nullo succedente solacio. Peribit desiderium pccōrum cū transient omnia tanqm vmbra: cū feno arescente flos decidz. Verbū aut dñi manet in eternū sicut falsoz btōrum vanitate derisum est: sic eozūde⁹ veroz miseroz p̄ditione semper ridebit.

Explicit ps c. xi. Incipit ps c. xii

Nostis fr̄es et sepissime audistis in euangelio dñm dicere. finite pueros venire ad me. taliū est em̄ regnū celozū z iterum. si quis non receperit regnū dei sicut puer non intrabit in illd z multis alijs locis dominus deus noster singulare humilitatis exemplum. superbiam veteris hominis ad inno- uandam humiliter vitam similitudine puerilis etatis accusat. Quapropter kñi cum cantare auditis in psal- mis laudate pueri dominum ne arbitremini ad vos istam exhortationem nō p̄tinere. qz iam corpis pueri- ciam supgressi l' iuuenili decore vires- citis vl' senili honore canescitis. Om- nibus em̄ vobis dicit apostolus. no- lite pueri effici sensibus: sed malicia puuli estote vt mentibus p̄fecti sitis. Qua malicia maxime si supbia. Ipa em̄ de vana granditate p̄sumēs non

finis hominem ambulare per arduam viam
et intrare per angustam portam. Pueri autem
facile intrant per angustam portam et ideo
nemo nisi puer intrat in regnum celo-
rum. Quid autem superbie malicia deteri-
que propositum non vult habere nec de-
um. Nam scriptum est initium super-
bie hominis apostatare a deo. Hanc se ad-
uersus precepta divina tumidis cer-
uicibus erigente et suavi iugo domi-
ni resistentem deicite. frangite comi-
nuite atque consumite. **E**t laudate pu-
eri dominum laudate nomen domini. Illa enim
prostrata et extincta. ex ore infantium et
lactentium perficitur laus: illa oppressa
atque deleta qui gloriatur in domino glorie-
tur. Non cantant ista qui se magnos
putant non cantant ista qui cognoscentes
deum non sicut deum glorificauerunt
aut gratias egerunt. se laudant illi
non deum non enim pueri sunt. nomen su-
um potius predicare volunt et non lau-
dant nomen domini. Itaque euauerunt in
cogitationibus suis et obscuratum est in-
sapiens cor eorum et dicentes se esse sa-
pientes stulti facti sunt. Voluerunt la-
tissime nomen suum et altissime diffu-
mari cito ipsi in angustias transaturi.
Deum decet dominum nostrum decet et sem-
per et ubique predicari. Semper ergo poi-
cetur. **S**it nomen domini benedictum ex
hinc et usque in seculum ubique predicetur. **A**d
hunc ortum usque ad occasum laudate no-
men domini. Querat ex me aliquis puero-
rum sanctorum laudatum nomen domini et
dicat mihi. Ecce usque in seculum accipio
usque in eternum. Cur autem ex hoc. et non ante
hoc et ante omnia secula sit nomen domi-
ni benedictum. Respondet puero qui non
contumaciter querit. Vobis dicitur pue-
ri dominum vobis dicitur laudate pueri no-
men domini: sit nomen domini benedictum. Sit
a nobis nomen domini benedictum ex hoc usque
ex quo nobis dicitur. Incipitis enim

laudare sed sine fine laudate. Ex hoc
ergo et usque in seculum sine fine laudate.
Nunc dicatis incipimus quidem laudare
dominum quia pueri sumus sed cum creueri-
mus magnique fuerimus non ipsos lau-
dabimus. Non sic pueri non sic. Propter
terea dicit dominus per ysaiam: ego sum et
usque dum senescatis ego sum: ille semper
laudandus est. Quid est laudate pueri.
Ex hoc laudate senes et usque in secu-
lum. quia senectus vestra albescet quod
canis sapientie sed non carnis petu-
litate marcescet. Aut quoniam in hoc loco humi-
litem potius videtur significare pu-
ericiam cui contraria vana et falsa est su-
perbie magnitudo et ideo dominum nisi pue-
ri non laudant quia superbi eum lauda-
re non norunt. Sit senectus vestra pue-
rilis. sit puericia senilis. id est ut nec
sapientia propria sit cum superbia nec humilitas
sine sapientia: ut laudetis dominum ex hoc et
usque in seculum. Quacumque autem in puul-
scis ecclesia christi diffunditur laudate no-
men domini. Hec enim a solis ortu usque ad oc-
casum laudate non dominum. **E**xcellus
super omnes gentes dominus. Bentes homines si-
ne. Quid mirum si super homines excelsus est
dominus. Illi super se excelsos quos colunt oculi
vident in celo fulgere solem et lunam
et stellas: cui creature seruiunt deser-
tes creatorem dominum. Et non solum excel-
sus super omnes gentes dominus: perum etiam
Super celos gloria eius. Celi super se susci-
piunt eum: et humiles eum secum habent constitutum
carne infra celum qui pro illo non colunt celum.
Quis enim sicut dominus deus noster qui in altis
habitat et humilia respicit. Quisquam
putaret quod in altis celis habitet vnde hu-
milia creata respiciat. Sed humilia
respicit in celo et in terra. In quibus qui al-
tis habitat vnde humilia respiciat in celo
et in terra. An in quibus altis habitat
etiam ipsa humilia respicit. Sic enim ex-
altat humiles ut non faciat superbos. Ita

q̄s & in altis habitat q̄s exaltat facit q̄s
sibi eos celū hoc ē sedē suā & eos tñ n̄
sup̄bos s; sp̄ subditos Intuēdo etiā
in ip̄o celo humilia respicit i quib; ex
cellis habitat. Sp̄s em̄ p̄ ysayā ita
loq̄tur h̄ dicit altissim⁹ in excelsis ha
bitans in eternū nomē ei⁹ dñs altissi
mus in sanctis regem hñs Exposuit
q̄d dixerit in excelsis habitās h̄ hoc ei
pleni⁹ eloquitur in sanctis inq̄t requiē
hñs S; qui sunt sancti n̄ hñiles q̄ pu
eri laudant dñm: Itaq; adiūgit & pu
sillāim⁹ dās m̄gnanimitatē & dās vi
tam q̄ in hūilitate cordis sunt In qui
bus sancti r̄quiē h; hñs pusillāis dat
magnanimitatē Dās utiq; magnani
mitatē excelsos facit in quib; regem
hñs in excelsis habitat S; q; pusilla
nimis dat magnanimitatem eadē ex
cella in quib; habitat humilia respic⁹
Sed hūilia inq̄t respicit in celo & in t̄
ra Excitavit nos etiā q̄rere utrū ea
dem in celo q̄ in terra. an alia in celo
alia in terra hūilia respiciat dñs de⁹
n̄ Si em̄ eadem video quēadmodū
h̄ intelligā sc̄dm apl̄m dicentē in car
ne ābulātes nō sc̄dm carnē militam⁹
Arma em̄ milicie nr̄e nō carnalia sed
potencia deo Vñ q̄ potencia n̄ quia
spiritualia: Cū itaq; apl̄s et in carne
ābulet & sp̄ualiter militet: nō mirū si
hūilitas ei⁹ & in celo respicitur p̄pter
sp̄s libertatē & in t̄ra p̄pter corpo
ris seruitutē Idē q̄ppe alio loco di
cit nr̄a em̄ p̄uersatio in cel⁹ ē Ip̄e itē
dicit optimū sibi eē dissolui & esse cū
xp̄o: manere āt in carne necēriū inq̄t
p̄pter vos Proin quisq; intelligit et
p̄uersationē apostoli in cel⁹. & in car
ne mātionem in terris. fil⁹ oportet in
telligat dñm deum nostrū in excelsis
sancti habitantē quēadmodū tñ eos
dem sc̄os hñiles sibi et in celo respici
at qm̄ q̄ sursum sunt sapiunt q̄ spe re

surrexerunt cū xp̄o & in terra qm̄ nō
dum soluti sunt carnis vinculo ut ex
tota vita sua possint eē cū xp̄o Si ve
ro alia dñs deus noster humilia res
picit in celo & alia in terra credo q̄d i
celo iam respicit quos vocauit & ha
bitat in eis: in t̄ra autē respicit q̄s vo
cat ut habitet in eis Istos em̄ possi
det celestia cogitantes illos excitat t̄
rena sompniantes S; q; difficile op
tinemus ut possint et ip̄i iam hñiles
dici qui nōdū suauī iugo dñi pia col
la iunxerūt: qñquidem humilia isto
loco ut scām eccām intelligam⁹ p̄ to
tum textū psalmi diuine āmonent lit
tere. est alius intellect⁹ quē mecū ca
ritas vestra cōsideret Celos nūc fig
nificari arbitror eos q̄ sedebūt super
duodecim thronos & cū dñō iudica
bunt. terre autē noiē ceterā multitu
dinem bñdictorū qui p̄stituentur ad
dexterā ut per opa miē collaudati re
cipiantur ab eis in tabernacula et̄na.
quos amicos sibi de māmona iniqui
tatis in hui⁹ vite mortalitate fecerūt
Eis quippe dicit apl̄s Si nos vobis
sp̄alia seiāuim⁹ magnū ē si vr̄a car
nalia metam⁹: Quib; hñs v̄bis dici
pt Si nos vob̄ celestia seiāuim⁹ m̄g
num ē si t̄rena vr̄a metam⁹: In celo
q̄ respicit celestia semiāntes in t̄ra āt
terrena reddētes tñ hñiles & hos & il
los Humilia em̄ respicit in celo et in
t̄ra q; meminerūt vtriq; q̄ fuerint p̄
suā maliciā. q̄d facti sunt p̄ dñm grām
Neq; em̄ ill⁹ tñmō dicit vas elcōnis
fuit⁹ em̄ aliqñ tñbre nūc āt lux i dñō
& iterū. grā salui facti est⁹ p̄ fidē & h̄ n̄
ex vob̄ s; dei donū ē: non ex opib; ne
forte q̄s extollat⁹ s; etiā seipm̄ adiūg⁹
p̄sequēter dicēs illi⁹ em̄ sum⁹ figmē
tum creati in operibus bonis Dicit e
ciam seorsum de se & ip̄is qui respici
untur in celo. fuim⁹ em̄ inquit & nos

naturaliter filij ire sicut et ceteri: et iterum. fuimus enim et nos inquit stulti aliqui et increduli errantes seruientes desideriis et voluptatibus variis in malicia et inuidia agentes abhominabiles inuicem odio habentes Cum autem benignitas et humanitas illuxit saluatoris domini nostri: non ex operibus iusticie que fecimus nos. sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis Ecce humilia que respiciuntur in celo spiritualia enim sunt et omnia iudicant: sed tamen humiles ne deiecti iudicentur Quid de seipso singulariter? Nonne talia sunt que commemoratur Qui non sum inquit ydoneus vocari apostolus quia persecutus sum ecclesiam dei: sed misericordiam consecutus sum. quia ignorans feci in incredulitate Denique post istos versus quibus ait in psalmo spiritus. quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat et humilia respicit in celo et in terra: volens docere nos quare in celo humilia cum iam spirituales magni et iudicariis sedibus digni tali significantur eloquio. subiiecit statim **Q**ui erigit a terra inopem et de stercore exaltat pauperem: ut collocet eum cum principibus cum principibus populi sui Non itaque dedignentur esse humilia capita excelsorum sub dextera domini Quauis enim collocetur fidelis dominice pecunie dispensator cum principibus populi dei quoniam uis sessurus sit in duodecim sedibus et angelos quoque iudicaturus: a terra tamen inops erigitur et de stercore pauper exaltatur An forte non est exaltatus de stercore qui seruiebat desideriis et voluptatibus variis? Sed forte cum ista iam diceret non erat inops non erat pauper Quid ergo adhuc ingemiscit grauatus habitaculum

quod de celo est superindui cupiens? Cur ne forte se extollat colaphisatur et subditur angelo sathane stimulo carnis sue? Altus est quidem habitans in se domino et habens eum spiritum qui scrutatur omnem etiam altitudinem dei Itaque in celo est sed et in celo dominus humilia respicit Quid ergo fratres? Si iam audiuius humilia que in celo sunt exaltata de stercore ut cum populi collocarentur principibus. nichilne consequenter audiuius de humilibus que in terra respicit dominus? Pauciores enim sunt illi amici iudicaturi cum domino: plures autem isti quos recipiunt in tabernacula eterna Quauis enim tota frumenti massa in conpactione seruente palee paucos habere videatur per se tamen considerata copiosa est Multi enim filij deserte magis quam eius quam habet uirum Multi filij eius per gratiam quam senectute precepit quam etiam quam ab ineunte etate legi uincto maritalitate Et ego quidem dico in senectute concepit. et intuens saram matrem nostram in uero ysaac per omnes gentes matrem fidelium quam autem persona est apud ysaia uidete quam omnino non matris nec est quam peperit aliquem et tamen quod ei dicitur Dicent inquit in auribus tuis filij tui quos amiseras: angustia nobis est in isto loco Facite itaque nobis et nunc locum in quo conmoremur Tu uero dicis in corde tuo quod gnauit in istos cum sciam me esse sine filiis et inuam Quis ergo istos educauit in? Ego enim derelicta fui sola hi autem in ubi erant? Ex ea ergo parte ista dicit ecclesia. quam uidetur nichil parere in istis turbis quam non dimiserunt omnia sua ut sequerentur dominum et sederent super duodecim thronos Sed quam multi in ea de turba facientes sibi amicos de mamona iniungunt per opera misericordie ad dexteram stabunt Non solum quam erigit de stercore quem collocet cum principibus populi sui sed etiam

Habitare facit sterilem in domo.
matrem filiorum letantem Qui in altis habi-
tat et humilia respicit in celo et in ter-
ra. semine abraham sicut stellas celi sanc-
titate sublimem in supernis sedibus col-
locatam. et sicut harenam in ora maris
misericordem. atque innumeram multi-
tudinem a sinistris fluctibus atque ama-
ritudine impia segregatam

ExPLICIT psalmus cxi. Incipit psal-
mus c. xii:

Legimus quidem notissimumque re-
tinemus dilectissimi fratres. quod
narratur in libro exodi populum israel
liberatum ab iniqua dominatione egyptiorum
inter divisos fluctus maris transisse per
ficcum. iordanem quoque fluvium cum populo in ter-
ram promissionis intraret tactum pedibus
sacerdotum archam domini portatum stetisse
desuper infrenato lapsu. ab inferiore
autem parte defluxisse quo currebat in mare
donec in sicco statibus sacerdotibus
transiret populus universus. Novimus hunc
nectamen arbitrari nos optet in hoc
psalmo cui nunc alleluia pronuntiatio can-
tatoque respondimus id agere spiritum sanc-
tum. ut preterita illa gesta recolentes. neque
quod futura talia cogitemus: Illa enim si-
cut dicit apostolus in figura contingebant
illis. scripta sunt autem ad correctionem
nostram in qua finis sanctorum obvenit:
Cum igitur audimus in psalmo:

Psalmus:

Meritu israel de egypto do-
mus iacob de populo barbaro.
facta est iudea sanctificatio eius israel
potestas eius. mare vidit et fugit.
iordanis conversus est retrorsum. ne
arbitremur nobis narrari preterita sed
potius futura predici. quia illa quoque
miracula cum in illo populo fierent: prentia que

de. sed non sine futurorum significatione
gererent. Ideoque ut ostendat quod psallendo
ista predicabat. eadem se verbis agere que
illis figuris agebatur. uno eodemque
spiritu operante et illa facta et hec dicta sunt.
ut id quod in fine seculorum manifestatum
reservabatur. figuris rebus atque verborum
precurritibus nuntiaretur. non omnino ea dix-
it que ibi gesta sunt. sed aliter quam illi
lecta didicimus. Ne vero putaret trans-
acta recolere. potius quam vetera predicere.
primo enim iordanem ipsum non reversum
esse retrorsum. sed stetisse legimus ab
ea parte que aqua desuper influebant cum populus il-
le transiret: Deinde gestientes montes
colles quoque non legimus que sic addidit ut eci-
am omnia ista repetere. Nam cum dixisset ma-
re vidit et fugit iordanis conversus est
retrorsum. coteruit: Montes gestie-
runt velud arietes et colles velud agni
ovium. Eademque rursus interrogat. quod
est mare quod fugisti et tu iordanis quia con-
versus es retrorsum: Montes quare
gestistis velud arietes. et colles velud
agni ovium: Attendamus ergo quid
ammoneamur. quia et illa facta figure
nostre fuerunt. et hec dicta ut nos ipsos
recognoscamus hortatur: Si enim
gratum dei quod data est nobis firmo cor-
de retinemus. nos sumus israel se-
mine abraham. nobis dicit apostolus. er-
go semen abraham estis. quia sicut alio lo-
co dicit non in circumcisione. sed est prepu-
cio deputata est abraham fides ad iustici-
am et signum accepit circumcisionis. sig-
naculum iusticie. fidei. que est in prepuccio. ut
deputetur et illis ad iusticiam. ut sit pat-
er circumcisionis hiis que non solum ex circumci-
sione sunt. sed et hiis que sequuntur vesti-
gia fidei que est in prepuccio patris nostri abraham
Non enim carnaliter circumcise genti tam-
tummodo factus est pater cui dictum est.
patrem multarum gentium posui te. multa-
rum autem non quorundam sed omnium: Quod apte

kk i

dicitur cū ei dicitur. ⁊ benedicētur in
te oēs gētes Nullus itaq; xpianorū
se a nomīe israhel arbitretur extrane
um. ill' ei q̄ crediderūt ex iudeis. in q̄
numero principaliter apostolos iue
nimus. in āgulari lapide copulamur:
Hinc ait dñs alio loco. habeo alias o
ues q̄ nō sunt ex hoc ouili. optet me ⁊
illas adducere vt fit vnus grex ⁊ vn⁹
pastor. Popul⁹ q̄ xpian⁹ magis isrl' ⁊
ip̄e potius domus iacob: Idem q̄p
pe israhel q̄ iacob Illa vero turba iu
deorū q̄ merito pfidie re pbata est. vo
luptate carnali pēdidit p̄mogēta sua
vt nō ad iacob sed ad esau potius p̄ti
neret: Scitis in hoc mysterio dictū
esse. q̄a maior seruiet minori Egypt⁹
āt qm̄ interpretatur afflictio vel affli
gēs. vel cōprimēs. sepe in ymagiē po
nitur hui⁹ seculi. a quo spūaliter rece
dēdū est. ne simus iugū ducētes cū i
fidelib⁹ Sic em̄ q̄sq; ihrl'm celestis fit
ciuis ydoneus. cū primū huic seculo
renūciauerit. quēadmodū ille ppl's i
terrā p̄missiōis duci nō potuit. nisi p̄
us ab egypto recedēt Sed sicut ille n̄
inde discessit. nisi diuio liberat⁹ auxi
lio. sic nemo corde ab hoc seculo auer
titur. nisi diuine misericordie mune
re adiutus Quod em̄ illic semel p̄figu
ratū est. hoc in isto fine seculi. in hac
sicut beatus iohēs scribit hora nouis
sima cotidianis ecclesie fetibus i vno
quoq; credente cōpletur Audite apl's
doctore gētium docentem ⁊ exhortā
tem: Nolo em̄ vos inquit ignorare
fratres. quia omnes patres nostri s̄b
nube fuerūt ⁊ omnes mare transiē
t ⁊ omnes in moyse baptizati sunt i nu
be ⁊ in mari. ⁊ oēs eundem cibum spi
ritualem manducauerūt. ⁊ omnes eū
dem potum spiritualem biberunt.
bibebant autem de spiritali conseq̄
te eos petra: petra autem erat xps

Sed nō in omnibus illis bene placu
it deo. prostrati em̄ sunt in deserto:
Hec aut figure nostre facte sunt:
Quid vultis amplius frēs dilectissi
mi? Certe manifestum est nō huma
na suspitiōe. sed apostolico. id est di
uino ⁊ dominico magisterio. Deus
em̄ loquebatur in eis. ⁊ q̄uis de car
neis nubibus. tamen dñs intonabat
Certe ergo tāto testimonio manifes
tum est illa omnia figurate gesta. nūc
in nostra salute compleri. q̄a tūc futu
ra p̄nūciabātur. nūc preterita legun⁹
⁊ p̄sentia cognoscūtur. Audite q̄dem
mirabilius librorū veterum sacramē
ta occultata atq; velata. nō nulla ex p
te a libris veteribus revelari Nā my
cheas p̄pheta ita loquitur. put dies
inquit p̄fectiōis illoꝝ ex egypto ostē
dam mirabilia illis: Videbūt natiōēs
⁊ cōfundētur ab omni vigore eorū.
manibus ora sua obstruēt. aures ill'
exsurdabūtur diligētes terram. velō
serpētes trahentes terram: Cōturba
būtur de cōclusiōib⁹ eorū. in dño deo
nostro excidēt mēte ⁊ terrebuntur a
te Quis deo tuo similis auferēs iniq̄
tatem. ⁊ trāsgrediens impietatem. re
fiduis hereditatis tue: Et nō cōtinuit
in testiōnium iram suā. quoniam vo
lūtarius ⁊ misericors est: Ipse con
uertet ⁊ miserebitur nostri. demerget
delicta nostra. demergit i maris pro
fundū oēs culpas nrās: Nēpe adūti
tis frēs māifestius hic apiri sacrosac̄
mysteria In hoc ergo psalmo q̄uis
futura intueatur mirabilis p̄phetie
spiritus. tamē videtur velud trāsfac
ta narrare Facta est iquit iudea sanc
tificatio eius. mare vidit ⁊ fugit: Et
facta est ⁊ vidit ⁊ fugit p̄teriti tempo
ris verba sunt ⁊ cōuersus est iorda
nis. ⁊ gestierūt mōtes ⁊ commota ē
terra eodem mō p̄teritū sonant fine

81
p̄iudicio tamē intelligēdi futura. alio
q̄n cōtra euāgelicū testiōniū cogim̄ e
ciam illa nō de futuro p̄nūciata. sed d̄
preterito commemorata intelligere.
diuiserūt sibi vestimēta mea ⁊ super
vestimētū meū miserūt sortē Que q̄
uis v̄bis p̄teriti t̄pis dicta sint. id ta
mē p̄nūciabāt qd̄ tāto post futurū in
passiōe dñi cōpleretur: Sed tamē di
lectissimi. p̄pheta iste quē cōmemora
ui etiā grossa corda limauit ⁊ ad intel
ligēda de p̄teriti reb⁹ gest⁹ futua icūc
rāter extēdit. vt non solū apostolica
auctoritate figuras nostras illas fu
isse credamus. sed nec ab ipsis p̄phe
tis hoc pretermisum est. vt etiā eorū
eloq̄o p̄aderetur. vidētes atq̄ gau
dētes certi ac securi de thesauro dei.
⁊ noua ⁊ vetera concorditer sibi met
coherētia p̄feramus: Cū em̄ tanto
post egressum ppli illius ex egipto ⁊
tāto añ ista eccle t̄pa hec q̄ cōmemo
raui cecinerit. tamē se futura predicē
sine vlla dubitatiōe testatur: Scdm̄
dies inquit p̄fectionis eorū ex egypto
ostēdā mirabilia illis Videbūt na
tiōes ⁊ cōfundētur. hoc est quod hic
dictum est. mare vidit ⁊ fugit Si em̄
hic p̄ v̄ba p̄teriti t̄pis. sicut est m̄re vi
dit ⁊ fugit. occulta futura p̄dicātur.
videbūt certe ⁊ cōfundētur q̄n futuri
t̄pis v̄ba sunt. quis audeat de rebus
p̄teritis cogitare? Et paulo post ip̄s
hostes nostros q̄ nos fugiētes vt in
terimerēt seq̄bāt⁹. id ē delicta nostra
sicut egyptios in mari obrutos. ita i
baptismo demersa extincta luce clari
us intimat dicēs. qm̄ volūtari⁹ ⁊ mi
sericors ē. ip̄e cōuertet ⁊ miserebitur
nostri. demerget delicta nostra. dem
get in maris pfundū oēs culpas nos
tras Quid ē karissimi? Qui vos cog
noscitis israhelitas scdm̄ semē abra
he. q̄ estis dom⁹ iacob scdm̄ p̄missio

nem heredes. cognoscite etiā vos ex
isse ab egipto. q̄ huic sc̄lo renūciastis
exisse de pplō barbaro. q̄ cōfessione
pietatis vos a blasphemis gētiū se
iūristis Nō ē em̄ lingua vestra s̄ bar
bara que deū laudare non nouit. cui
vos cātatis allā Facta est em̄ iudea
sanctificatio eius in vobis. Nō em̄ q̄
in māifesto iudeus ē. neq̄ q̄ in māni
festo circūcisio est in carne. sed qui in
occulto iudeus ē ⁊ circūcisio cordis
Interrogate q̄ corda vestra si ea cir
cūcidit fides. si purgauit cōfessio. i vo
bis facta ē iudea sanctificatio eius. in
vobis israhel potestas eius. dedit em̄
vobis ptatē filios dei fieri Jā v̄o re
cordetur vnusquisq̄ vest̄r cū deo ve
lit applicare cor. eiusq̄ suauis iugo re
cedēs a p̄stinis ignoratiōe sue delide
rūs deuotū aīm subdere. carnalib⁹ q̄
huius mūdi factis relictis atq̄ abiec
tis. in q̄b⁹ sine fructu laborabat tāq̄ i
egypto cū lateres sub dura dn̄atiōe
dyaboli facēt. audita voce dñi dicētis.
vēite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onera
ti estis ⁊ ego vos reficiam. desertis
atq̄ abiectis subleuē xpi sarcinā cur
rere Recordetur ergo vnusquisq̄ ves
trū quēadmodū oīa sc̄laria ipedimē
ta cesserūt. dissidetiū voces aut erū
pe nō ausē sunt. aut cōsiderato p̄p̄is
ti nomīe p̄ oēs t̄ras exaltato ⁊ hono
rato tremescē filuerūt Ergo m̄re vi
dit ⁊ fugit. vt tibi sine cōtradictione
ad libertatē spūalē pandētur via Jor
danis aut. quemadmodū retrosum
conuersus sit. nolo extra vos quera
tis. nolo aliquid mali suspicemī In
crepat em̄ dñs quosdam qui dorsum
ad eum posuerūt ⁊ nō faciē. ⁊ q̄squis
p̄ncipiū suū deserit. ⁊ a suo creatore a
uertitur. tāq̄ fluuius in mare labit⁹.
in huius seculi amaricantem miliciā.
Bonum ergo est illi vt retrosum cō

kk ij

uertatur. fiatq; illi deus añ facie reu-
erti. quē sibi a tergo posuerat. ⁊ fiat
illi retro mare hui⁹ seculi qđ sibi āte fa-
ciem cū illuc labetur effecerat. ⁊ sic
obliuiscatur ea q̄ retro sunt. vt ea q̄ in
āte sunt extēdatur. qđ iam conuerso
utile ē. Nāq; āteq; cōuertatur. si ea q̄
retro sunt obliuiscitur. deū obliuisci
qā ipm retro fecerat ad quē dorsum
posuerat. ⁊ si in ea q̄ añ sunt extēdit⁹ i
sc̄m extēditur. qā ipm sibi añ faciem
posuerat. quo auidius irruebat Jor-
danis q̄ illos significat q̄ grām baptis-
mi pceperūt. ⁊ sic iordanis cōuertit⁹
retrosum cū illi cōuertūtur ad deum
vt eum iā retro nō habeāt. sed reuela-
ta facie glām dñi speculātes. in eādē
ymaginē trāssormētur a glā in glām
Adōtes gestierūt velut arietes. fide-
les dispensatores vbi vītatis. sc̄i apli
sancti euangelij p̄dicatores Et colles
velut agni ouiu. hū sunt qbus dicit⁹. i
xpō ihū p euāgelij ego vos genui. hū
sunt qbus dicitur. nō vt cōfundā vos
hec scribo. sed vt filios meos carissi-
mos moneo. hū sunt de qbus dicitur
afferte dño filios arietum: Attēdite
p oēs terras qui nostis ista mirari ⁊
gaudere atq; cātare dñō deo nostro.
attēdite ista cōpleri p oēs gētes. q̄ añ
tam lōga tempa figurate gesta atq;
p̄dicta sunt Interrogate ⁊ dicite. qđ ē
tibi mare qđ fugisti ⁊ tu iordanis qā
cōuersus es retrosum? Adōtes qā
gestistis velut arietes ⁊ colles sicut
agni ouium? Quid est o sc̄m q̄ tua i-
pedimēta cesserūt? Quid est q̄ tot mī-
lia hominū toto orbe fidelium. huic
mūdo renūciātium. quod ad vestrū
dominum cōuertimini? Quid est qđ
gaudetis quibus in fine dicitur. veni-
te benedicti patris mei percipite reg-
num quod vobis paratum est ab ori-
gine mundi? **C** Respondebunt vo-

bis hec omnia. vosq; ipsi respōdebit⁹
vobis. **A** facie dñi cōmota est terra
a facie dñi dei iacob: Quid est a facie
dñi dei iacob. nisi eius p̄sentia q̄ dixit.
ecce ego vobiscum sum vsq; i cōsum-
mationem seculi. Cōmota est em ter-
ra. sed qā male pigra remāserat com-
mota est vt solidius firmaretur a fa-
cie dñi. **Q**ui cōuertit petrā in stag-
na aq̄ ⁊ rupes in fontes aquarum:
Seipm em ⁊ quādā suā duriciam liq̄
fecit ad irrigādos fideles suos ⁊ fiet
in eis fons aq̄ salietis in vitā eternā.
qā pus cū ignoraretur durus videba-
tur Unde illi turbati sunt ⁊ nō expec-
tauerūt donec scripturis aptis influ-
eret atq; inundaret in eos qui dixerūt
durus est hic sermo. q̄s potest eū au-
dire? Ista petra. ista duricia cōuersa
est in stagna aquarū. ⁊ ista rupes in
fontes aquarum. cum resurgens ex-
posuit icipiēs a moysē p oēs pphās.
qā sic oportebat xpm pati. ⁊ misit spi-
ritum sanctum de quo dicebat. si q̄s
sitit veniat ⁊ bibat: **N**ō nobis dñe
nō nobis. sed nōi tuo da glām: Brā
q̄ppe ista erūpētis aq̄ de petra. petra
aut erat xps. nō q̄si opib⁹ pcedētibus
data est. sed miserāte illo qui iustifi-
cat impiū Item xpr̄stus p impijs
mortuus est. ne vllam suam homines
sed nominis dei quererēt gloriā:
Sup misericordia inquit ⁊ verita-
te tua: Ihec duo misericordiam ⁊ ve-
ritatem aduertite in sanctis scriptu-
ris q̄ sibi sepe iungātur In sua quip-
pe misericordia vocauit impios. ⁊ in
veritate iudicat eos qui vocati veni-
re noluerūt: **Q**uādo dicāt gētes
vbi est deus eorum: In nouissimo ei
apparebit misericordia eius ⁊ veri-
tas. quando signum filij hominis ap-
parebit in celo ⁊ tūc plangent omnes
tribus terre. ⁊ dicent vbi est de⁹ eorū.

82
cum eis nō adhuc credendus predica-
tur. sed iam tremendus ostenditur:

Deus autem noster in celo sursum
Nō in celo ubi solem & lunam videt
opa dei que colunt. sed in celo sursum
quod transgreditur omnia corpora
celestia & terrestria Nec sic ē i celo de-
us noster. q̄si subtracto celo ruinam
sine sede formidet In celis & in terra:

Omnia q̄ voluit fecit Nec indiget
opibus suis tāq̄ in eis collocetur vt
maneant: sed in sua eternitate p̄sistit. i
qua manēs omnia quecumq̄ voluit
fecit in celis & in terris: Necq̄ em̄ iā
eum portabant. vt ab eo fieri possint
quādo nisi fierēt eum portare nō pos-
sent Ergo in quibus est ipse tāq̄ indi-
gētia cōtinet. nō ab eis tāq̄ indigēs
cōtinetur Siue sic intelligatur in celis
& in terra. omnia q̄cumq̄ voluit fecit
vel in superioribus vel in inferiorib⁹
p̄p̄i sui volūtariam gratiam suam cō-
stituit. ne quis de operum meritis
glorietur. quia siue mōtes gestiāt ve-
lut arietes. siue colles velut agni oui-
um. a facie domini commota ē terra
ne i terrenis sordibus p̄petuo īma-
nerent

ExPLICIT sermo primus incipit se-
cundus de eodem:

Quamq̄ fortasse omniū psal-
morum sit vna cōtextio dilige-
ter intuentibus ita vt nullus sequat⁹
q̄ nō sup̄iori possit adiungi. tamē istū
ita cōsideremus tāq̄ vterq̄ vn⁹ sit.
iste scilicet ac sup̄ior Namq̄ cum in
illo dictum sit non nobis domine nō
nobis. sed nōi tuo da glām. sup̄ mise-
ricordia tua & veritate tua. ne quādo
dicant gētes ubi est deus eorum. q̄a
inuisibilem deum colimus. qui nullo
rum corporeis oculis. cordibus aut
paucorū mūdissimis notus est. tanq̄

ideo possint dicere gētes ubi ē deus
eorū. q̄a ipsi p̄nt oñdere oculis deos
suos. p̄mo ammonuit operibus sen-
tire p̄ntiam dei nostri. q̄a cū sit in celo
sursum. in celo & in terra ōnia q̄cūq̄
voluit fecit Et q̄si diceret. ostēdāt gē-
tes deos suos: **S**imulachra inquit
gētū argētū & auz opa manuū hoīz.
id est q̄uis deū nostrū carnalib⁹ ocul⁹
vestris nō possim⁹ oñdere. quē p̄ opa
intelligere debuistis. nolite tamē se-
duci vāitatibus vestris. quia vos ea
que colitis digito potestis ostende-
re Multo q̄ppe honestius nō habe-
retis qd̄ possetis ostēdere. q̄ vt in eo
quod in istis oculis a vobis ostēdit⁹.
vestri cordis cecitas oñdatur: Quid
em̄ ostēditis nisi auz & argētū? Ip̄nt
qd̄em & erea & lignia. & fictilia simula-
chra. & huiusmodi alterius q̄ ma-
terie. sed preciosum eorum maluit cō-
memorare spiritus sanctus. quia cū
in eo q̄sq̄ qd̄ illi carī ē erubuerit. mul-
to facili⁹ auertitur a veneatiōe vilio-
rū Nam dictū ē alio loco scripturaz de
simulachroz cultoribus. dicētes lig-
no pater me⁹ es tu & lapidi tu me ge-
nuisti. sed ne sibi sapiētior videatur q̄
h̄ nō ligno & lapidi dixerit. sed auro &
argēto. huc aspiciat. huc aurem cor-
dis intēdat. simulachra gētū argētū
& auz Nō abiectū aliqd̄ & aspnabile
nōiatū ē & ei qd̄e aio q̄ terra nō ē ter-
ra ē & auz & argētū. sed speciosior at-
q̄ fulgētior. solidior atq̄ firmior:
Noli q̄ addē man⁹ hoīm. vt ex eo me-
tallo qd̄ fecit verus deus velis facere
falsum deū. ymmo falsum hoīz. quē
p̄ vero venereris deo. quē q̄sq̄ p̄ ve-
ro hoīe in amiciciā reciperet. insaniēt
Ducit em̄ & affectu qd̄am infimo ra-
pit infirma corda mortaliū forme si-
militudo & mēbroz imitata cōpago:
Sed sicut fabricata singula ostēdis.

kk iij

fic ostēde officia singulorū q̄z te effi-
gies o humana vanitas trahit. **O**s
em̄ habēt ⁊ nō loquētur oculos hñt ⁊
nō videbūt. Aures hñt ⁊ nō audient.
nares habēt ⁊ nō odorabūt: **A**d an-
hñt ⁊ nō cōtrectabūt. pedes habēt et
nō ābulabūt. nō clamabūt in faucib⁹
suis. Jam ergo artifex melior est. q̄a
ea potuit mēbroz motu atq; officio
fabricare quē tamen artificē te utiq;
puderet adorare: **M**elior ⁊ tu q̄uis
ea nō feceris. qm̄ q̄ illa nō possunt fa-
cis. **M**elior est ⁊ bestia. ad hoc em̄ ad-
ditū est. nō clamabūt in faucibus su-
is. **N**āq; cū supius dixisset os habent
⁊ nō loquētur. qd̄ opus erat post q̄ a
capite vsq; ad pedes mēbra decursa
sunt de faucib⁹ clamore repetere. **N**isi
credo q̄a illa q̄ de ceteris mēbris com-
memorabat cōmunia eē hōib⁹ beluis
q̄z sentim⁹. nam ⁊ vidēt ⁊ audiūt ⁊ ol-
faciūt ⁊ ābulāt. ⁊ qd̄a sicut symie māi-
b⁹ attrectāt. **I**llud at̄ qd̄ de ore dixerat
ppriū est hōis. qm̄ bestie nō loquūt⁹.
Ne q̄s ad sola humaōz mēbroz opa
referret q̄ dicta sunt ⁊ dñs gentiū so-
los homiēs āteponeret. post omnia
subdidit dicēs. nō clamabūt in fauci-
bus suis. qd̄ rursus homib⁹ pecori-
busq; cōe est. **N**ō si pmo dixisset cum
ore cepit mēbra pcurrere. os habēt ⁊
nō clamabūt. cūcta ecia sic ad naturā
hōis referretur. nec facile ibi q̄cūq; de
cōmuniōe feraz sensus audiētis ad-
uerteret. **C**ū vero illō de ore dixit qd̄
homis ppriū est. ⁊ post enumeratio-
nem ptiū corpis quā cōmemoratis
pedib⁹ termiāsse videbatur adiūxit. nō
clamabūt in faucibus suis. lectorē vl'
auditozem fecit intentum. vt dum q̄-
rit cur additum sit. āmoneri se inueni-
at simulachris gentium nō tātum ho-
mines. sed eciam beluas se debere p-
ponere. vt si pudet adorare bestiam

quā fecit deus vidētē. audiētē. ado-
rātē. cōtrectātē. ābulātē. clamā-
tē in faucibus suis. viderēt q̄z pudē
dū eēt adorare mutū. ⁊ carēs vita sen-
susq; simulachrū. cui ad hoc inesset fi-
militudo mēbroz. vt anima carnali-
bus sensib⁹ dedita q̄si viuētī atq; aiā-
te forme applicaret affectū. cum ea
videret q̄ in suo corpe viua atq; aiāta
sentiret. **Q**uāto ergo magis vel meli-
us mures atq; serpētes ⁊ id genus a-
nimatiū colerēt. **Q**ue de simulachris
gentium si ita dicēdū est quodammō
indicāt. in quibus quia nō sentiūt hu-
manā vitā nō curāt humanā figurā:
Itaq; in eis plerūq; modificant. ⁊ nisi
humāis motibus deterreātur. nulla
sibi habitacula munitiora cōquirunt.
Nouet ergo se homo vt viuētē bes-
tiā a suo deo deterreat ⁊ illū nō se mo-
uētē q̄si potētē colit. a quo melio-
rem deterruit. **D**eterruit em̄ vidētē
a ceco. audiētē a surdo. clamātē a
muto. ābulātē ab immobili. sentien-
tē ab insensato. viuētē a mortuo
ymmo deteriore q̄ mortuo. **A**d ortu-
um q̄ppe sicut manifestum ē nō viuē
ita māifestū ē aliquādo vixisse. q̄ppe
deum qui nec viuit nec vixit pfecto
⁊ mortuus āncedit. **Q**uid hoc mani-
festius fratres mei dilectissimi. quid
euidētius. **Q**uis puer interrogatus
nō hoc certū eē respōdeat qd̄ simula-
chra gētiū os habēt ⁊ nō loquētur. o-
culos habēt ⁊ nō videbūt. ⁊ cetera q̄
diuin⁹ sermo cōtexuit. **C**ur q̄ tātope
spiritus sanctus curat scripturarum
plurimis locis hec insinuare atq; in-
culcare. velut inscientibus q̄si in om-
nib⁹ aptissima atq; notissia. nisi quia
spēs mēbroz. quā naturalit̄ in aiāti-
b⁹ viuētē vidē. atq; in nobismetipsis
sentire cōsuevim⁹. tāq; vt illi asserunt
in figuo aliq̄ fabrefacta atq; emineti

collocata suggestu cum adorari atq;
honorari a multitudine ceperit. parit
in vnoquoq; sordidissimū erroris af-
fectū. vt quoniā in illo figmēto nō in-
uenit vitalē motū credat numē ocul-
tū effigiē tamē viuētī corpi similem
seductus forma & cōmot⁹ auctori-
te q̄si sapiētium institutoꝝ obsequē-
tiū q̄ turbaz sine viuo aliquo habita-
toꝝ esse nō putat. Hinc & mala de-
mōia ad possidēda gētīū simulachra
talīs hoīm affect⁹ inuitat. quoz pre-
fictiū varia fallacia mortiferi semī-
nātur & multiplicātur erroꝝ: Alijs
itaq; locis & cōtra ista diuīe littere vi-
gilāt. ne quisquā dicat cū irrīsa fuerit
simulachra. nō hoc visibile colo. s; nu-
mē qđ illic inuisibiliter habitat Ipsa
ergo numina in alio psalmo eadem
scriptura sic dampnat. qm̄ dñi gētium
inquit demōia. dñs at celos fecit. Di-
cit & apls. nō qđ ydolū sit aliqd. s; qm̄
q̄ immolāt gētes demonūs immolāt
& nō deo. nolo vos socios fieri demo-
nioꝝ. Didētur aut sibi purgatioꝝ eē
religiōis q̄ dicūt. nec simulachrū. nec
demoniū colo. sed p̄ effigiē corpālē
eius rei signū intueor Itaq; interptā-
tur simulachra vt alio dicāt significa-
rī terrā vñ templum solent appellare
telluris. alio mare sicut neptuni simu-
lachro. alio aerem sicut iunōis. alio ig-
nem sicut vulcani. alio luciferū sicut
veneris. alio solem. alio lunā. quoz
simulachris eadē nōia sicut telluris i-
ponūt. alio illud. alio illud sydus. vel il-
lam vel illam creaturam: Neq; enim
cuncta enumerare sufficimus De quī-
bus rursus cum exagitari ceperit qđ
corpora colant. maxime q; terram et
mare & aerem & ignem. quozum nō-
bis vsus in promptu est. nam de ce-
lestibus quoniā nostro ea corpore

contrectare atq; cōtingere nisi oculo-
rum radīs nō valemus. nō ita eru-
bescūt. respōdere audēt. nō se ip̄a cor-
pa colere. sed q̄ illis regēdis p̄fidēt nu-
mina Itaq; apli vna sentēcia penam
istoꝝ dampnatioꝝ q; testatur: Qui
trāsmutauerūt inq̄t vītātē dei in mē-
daciū. & coluerūt & seruiērūt creature
poci⁹ q̄ creatori q̄ ē bñdict⁹ dñs in sc̄la
Itā p̄ori pte hui⁹ sentēcie simulachra
dampnauit. posteriori at inēptatioꝝ
simulachroꝝ Effigies at a fabro fac-
tas appellādo nōib⁹ eaz rerū q̄s fa-
bricauit dñs. trāsmutāt veritatē dei in
mēdaciū. res at ip̄as p̄ dñs habēdo &
venerādo. seruiūt creature pocius q̄
creatori qui est bñdict⁹ in sc̄la Quis
at adorat vel orat intueēs simulachrū
q̄ nō sic afficitur vt ab eo se exaudiri
putet. ab eo sibi p̄stari qđ desiderat.
speret. Itaq; hoīes talib⁹ supstitiōi-
bus obligati. plerumq; ad ip̄m solem
dorsum ponētes p̄ces fundūt statue
quā solem vocāt & cum sonitu maris
a tergo feriāt. neptuni statuā quā p̄
ip̄so mari colunt q̄si sentiētē gemi-
tibus feriunt Hoc enim facit & quo-
dammodo extorquet illa figura mē-
broꝝ vt animus viuus in sensib⁹ cor-
poris magis arbitretur sentire cor-
pus qđ suo corpi simillimū videt. q̄
rotūdum solē. vndas q; diffusas. & q̄
quid nō eis dē huiamētis formatū cō-
spicit. q̄bus illa formata sunt q̄ viuen-
tia videre cōsuevit Cōtra hūc affectū
q̄ humana et carnalis ifirmitas faci-
le copiosa est. cātat scriptura dei res
valde notissimas q̄b⁹ commemoret
& tāq; excitet mētes hoīm in consue-
tudinē corpoꝝ dormientes Simula-
chra inquit gentium argentum & au-
rum. sed deus fecit argētum & aurū:
Opera inquit manuū hoīm Hoc enim

peneratur. qđ ipſi ex auro argēto qđ
fecerūt Sed em̃ et nos pleraq; instru-
mēta et vasa huiusmodi materia vlti-
metallo habem⁹ in vsum celebrādoꝝ
sacramētoꝝ. qđ ipſo misterio cōsecra-
ta sancta dicātur in eius honore cui
p salute nostra inde seruitur et sunt
pfecto etiā ista instrumēta vel vasa
qđ aliud qđ opa manuū hoīm. Verūp-
tamē numqđ os habēt et nō loquēt⁹.
Numqđ oculos hnt et nō videbūt.
Numqđ eis supplicamus qđ p ea sup-
plicamus deo. Illa causa ē maxima
impietatis insane. qđ plus valet in af-
fectibus miserorū similis viuētī for-
ma. qđ sibi efficit supplicari. qđ qđ eum
māifestum est nō eē viuētē vt debeat
a viuētē cōtempni Plus em̃ valent si-
mulachra ad curuādā ifelicē aiā qđ
os hnt. oculos hnt aures hnt. nares hnt
manus habēt. pedes habēt. qđ ad cor
rigēdā qđ nō loquētur. nō videbunt.
nō audiēt. nō odorabūt. nō cōtrecta-
būt. nō ābulabūt Itaq; seqtur. et illud
qđ fiat qđ etiā in hoc psalmo seqtur.
vt scz **S**imiles illis fiāt oēs qđ faciūt
ea et oēs qđ cōfidūt in eis Videāt qđ isti
ap̃tis et sentiētib⁹ oculis et adorēt. clau-
sis et mortuis mētibus. nec videntia
nec viuētia simulachra. **D**omus at
israhel sperauit in dñō Spes at qđ vi-
detur nō est spes: Qđ em̃ videt quis
qđ sperat. Si at qđ nō videm⁹ spera-
m⁹. p paciētia expectamus: Sed vt
pduceret vsq; in finem ipsa paciētia
Adiutor eoz et p̃tector eoz est An
fortasse spūales a qb⁹ carnales instru-
ūtur in spū māuetudis. qđ ip̃i tāq; su-
pioēs p iferioribus supplicāt iam vi-
dēt et illis iā res ē qđ adhuc iferioribus
spes ē. **N**ō ē ita **N**ā et **D**om⁹ aarō
spauit in dñō Ergo vt etiā ip̃i pseue-
rāter extēdatur in ea qđ añ sunt. et pse-

uerāter currāt. doēc app̃hēdāt i qđ ap-
p̃hēsi sunt et cognoscāt sicut et cogniti
sunt: **A**diutor et p̃tector eoz est:
Vtriq; em̃ timēt dñm et spauerūt i do-
minū. adiutor eoz et p̃tector eoz est:
Neq; em̃ nos meritis nostris p̃uei-
mus miām dñi **S**z **D**ñs memor fu-
it nostriz bñdixit nos: bñdixit domū
israhel. bñdixit domū aarō: Vtrōsq;
at benedicēs **B**ñdixit oēs timētes
dñm Queris qđ vtrōsq; rñdetur:
Duſillis cū magnis. h̃ ē dom⁹ isra-
hel cū domo aarō. eos vtriq; qđ ex ipsa
gēte crediderūt in saluatore ihesum.
qđ nō in oib⁹ illis beneplacuit deo:
Sz si qđā illoꝝ nō crediderūt. numqđ
incredulitas illoꝝ fidē dei euacuauit.
Abſit **N**eq; em̃ oēs qđ sunt ex isrl. hñ
sunt isrl. neq; qđ sunt semē abraham
oēs filij. sed sicut scriptū ē. reliq; salue
facte sunt Ex p̃loā em̃ eoz qđ inde cre-
diderūt dñ. nisi dñs sabaoth reliq̃set
nobis semē. sicut sodoma facti eēm⁹
et sicut gomorra similes fuisset⁹ **S**z
ideo semē. qđ sp̃sum p̃ tras multipli-
catum ē Dixerūt em̃ magni de domo
aarō: **A**diciat dñs sup nos. super
nos et sup filios nrōs. et ita factum ē.
Accesserūt etiā de lapidib⁹ suscitati fi-
lij abrahā Accesserūt oues qđ nō erant
de hoc ouili. vt fieret vnus grex et vn⁹
pastor: Accessit fides oīm gētīū. et cre-
uit numer⁹ nō solū sapiētīū at̃istitū.
sed etiā obediētīū pp̃loꝝ adiciēte do-
miō nō solū sup p̃res. qđ ad illū in xpō
ceteros imitatores p̃eirent. sed etiā
sup filios eorum. qđ patrū p̃ia vestigia
sequerētur. **N**ā sic ait ille hñs qđ p
euangeliū in xpō genuerat. imitato-
res mei est ote. sicut et ego xp̃isti: Ad
iecit itaq; dñs nō solum sup montes
gestiētes sicut arietes. sed etiam sup
colles gestiētes sicut agni ouium:

Proinde his utrisque magnis et pusillis. montibus et collibus. arietibus et agnis. dicit propheta quod sequitur: **B**enedicti vos domino qui fecit celum et terram: **T**anquam diceret Benedicti vos domino qui vos fecit celum in magnis. terram in pusillis. sed celum non istud visibile plenum luminaribus ad hos oculos pertinetibus. **C**elum enim celi domino. qui erexit et sublimavit quicquid sanctorum metes in tantum ut nulli hominum. si ipsi deo suo docibiles fierent. In cuius celi docibilis comparatione. quicquid carnis oculis cernitur terra dicenda est. quam dedit filiis hominum ut eius consideratione siue ab ea parte. quam super illustrat. sicut est hoc quod dicitur celum. siue ab ea quam subter illustratur. cui proprie terra nomen est. cum totum sicut commemorauimus in illius comparatione quod celum celi dicitur terra sit Terram quam istam totam dedit filiis hominum. ut eius consideratione quantum possunt coniciant creatorem. quem infirmis adhuc cordibus sine ista coniectura adminiculo videre non possunt: Est et alius intellectus a quo dissimulare non debeo verborum istorum quibus dictum est Celum celi domino: **T**erram autem dedit filiis hominum. ut ab eo quod intelleximus non recedat intentio: Dixeramus enim magnos et pusillos significari etiam eo quod adiectum est. benedicti vos domino qui fecit celum et terram Si ergo magnos celi. pusillos autem terre nomine accipimus. quam pusilli crescendo futuri sunt celum. et in ipsa spe lacte nutriuntur. sic sunt illi magni celum terre cum pueros nutriunt. ut etiam celum celi se esse intelligant. dum cogitant in quam spe puuli nutriuntur. sed tamen quia iam illi non ab homine neque per hominem sed per ipsum deum carpunt sinceritatem. veritatem quam sapientie acceperunt pueros. futuros quidem celum ut celum celi se esse sciant. ad hoc ta-

men terra cui dicat. ego plantaui et pollo rigauit. sed deus incrementum dedit. Ipsis enim filiis hominum. quos fecit celum et terram dedit in qua operetur. qui nouit terre providere per celum: **A**daneant igitur celum et terra in deo suo qui fecit ea. et uiuant ex eo confitentes ei et laudantes eum. **I**tem si ex se velint uiuere morietur sicut scriptum est. a mortuo quasi qui non sit perit confessio: **S**ed **N**on mortui laudabunt te domine. neque omnes qui descendunt in infernum. **C**lamat enim alio loco tua scriptura peccator cum venerit in profundum malorum contempnet: **S**ed nos qui uiuimus benedicimus domino ex hoc nunc et usque in seculum

ExPLICIT psalmus c. xlii. Incipit psalmus centesimus decimusquartus

Dilexi quoniam exaudiet dominus vocem deprecationis mee **T**anquam hoc anima quam peregrinatur a domino. ceteret hoc ouis illa quam errauerat. ceteret hoc filius ille qui mortuus fuerat et reuixit. perierat et inuentus est **T**anquam hoc anima nostra fratres et filii karissimi. erudiamur et permaneamus et cum sanctis ista ceteremus. dilexi quoniam exaudiet dominus vocem deprecationis mee **Q**uoniam ipsa diligendi causa est. quoniam dominus exaudiet vocem deprecationis mee: **A**c non potius aut ideo diligimus quia exaudiuit. aut ideo diligimus ut exaudiat: **Q**uid est ergo dilexi quoniam exaudiet: **A**n quia dilectione spes solet accedere dilexisse se dicit. quoniam sperauit se exaudiri deum vocem deprecationis sue: **U**nde autem hoc sperauit: **Q**uia inclinauit aurem suam michi. et in diebus meis inuocaui: **E**rgo ideo dilexi quoniam

exaudiet. ideo exaudiet. qm̄ inclāuit
aurē suā michi: Sed vñ scis o anima
huāna q̄ inclāuit de⁹ suā aurē tibi ni
si dicas credidi: **E**anēt ḡ tria hec. fi
des. spes. caritas: Quia credidisti spe
rasti. q̄ sperasti iā dilexisti: Jam si q̄
rā vñ crediderit aiā inclāsse sibi aurē
deū suū. nōne respōdebit. q̄a p̄or diler
it nos. ⁊ filio p̄prio nō pepcit. sed p̄
nobis oib⁹ tradidit eū: Quō em̄ iuo
cabūt in quē n̄ crediderūt ait doctor
gētīū: Aut quō credēt quē nō audie
rūt: Quō em̄ audiet sine p̄dicāte: Aut
quō p̄dicabūt nisi mittātur: Cum hec
ōia gesta apud me cernerē quō n̄ cre
dere q̄ inclāuit dñs aurē suā michi:
Et sic cōmēdauit in nobis dilectioēz
suam. vt xp̄ist⁹ p̄ impijs moreretur
Cum igitur hec michi anūciarēt spe
ciosi pedes eoz q̄ anūciauerūt pacē.
q̄ anūciauerūt bona. q̄a ois q̄ iuoca
uerit nomē dñi saluus erit. credidi au
rem eius inclinātam michi. ⁊ in dieb⁹
meis inuocaui: Et qui sunt dies tui
quoniam dixisti in diebus meis inuo
caui: An forte illi quibus venit pleni
tudo temporis. ⁊ misit deus filiū su
um qui iam dixerat. tempore accep
tabili exaudiui te. ⁊ in die salutis adiu
ui te: Audisti ex ore p̄dicatoris veni
entis ad te pedib⁹ speciosis. ecce nūc
dies salutis. ⁊ credidisti. ⁊ in diebus
tuis inuocasti ⁊ dixisti o domine erue
animā meam: Sunt quidem ista sed
⁊ dies meos magis inquit possum
dicere dies miserie mee. dies mortali
tatis mee. dies scdm̄ adam plenos la
boris ⁊ sudoris. dies scdm̄ vetustatē
putredinis: Ego em̄ iacens infixus i
limo profundi ⁊ in alio psalmo. excla
maui. ecce veteres posuisti dies me
os. in hīs diebus meis inuocaui: Dis
tāt quippe dies mei a diebus domini

mei: Dies meos dico q̄s ipse michi se
ci priuata audacia qua deserui eū. ⁊
qm̄ vbiq̄ ipse regnat. ⁊ est onipotēs
atq̄ onitenēs. merui carcerem id est
ignorātie tenebras ⁊ compedes mor
talitatis accepi. In hīs diebus meis
iuocaui. q̄a ⁊ ego alibi clamo. educ de
carcere aiām meā. ⁊ qm̄ in die salutis
quē michi p̄stitit adiuuit me. intrat in
cōspectu eius gemitus cōpeditorū:
In hīs em̄ diebus meis: **C**ircūde
rūt me dolores mortis. pericula infer
ni iuenerūt me. q̄ nisi aberrātem abs
te nō inuenirēt me: Nūc at illa me in
uenerūt. ego vero ea nō iuēiebā. qui
gaudebā p̄speris seculi. in quibus pl⁹
fallūt pericula inferni. Sed postea q̄
⁊ ego **T**ribulationē ⁊ dolorē iuēi
nomē dñi inuocaui Latebat em̄ me t̄
bulatio ⁊ dolor utilis. tribulatio de q̄
dat auxiliū cui dictū est. da nob̄ auxili
um de tribulatiōe ⁊ vana salus hōis
Ego em̄ de vana salute hōis gauden
dum ⁊ exultandum arbitrabar. sed cū
audissem a dñō meo. beati lugentes
qm̄ ipi cōsolabūt. nec expectaui vt p̄
us amitterē bōa t̄palia q̄b⁹ male ob
lectabar ⁊ tūc lugerē. s̄ attēdi i eādē
ipām miseriā meā q̄ talib⁹ oblectabar
q̄ ⁊ amittē formidare ⁊ tenē nō pos
sem. attēdi in eā vehemēt ⁊ fortiter.
⁊ me nō solū excruciarī adūsitatibus
hui⁹ sc̄li. sed etiā obligari p̄spitatib⁹
vidi. atq̄ ita t̄bulatiōē ⁊ dolorē q̄ me
latebat iuēi ⁊ nomē dñi inuocaui **O**
dñe erue aiām meā: **A**difer ei ego hō
q̄s me libeābit d̄ corpe mortib⁹. n̄ grā
dī p̄ ih̄z xp̄z dñz n̄r m̄. Dicat igit̄ sanct⁹
p̄pls dī t̄bulatiōēz ⁊ dolorē iuēi ⁊ no
mē dñi inuocaui. ⁊ audiāt reliq̄e gētīū
q̄ nōdū iuocāt nomē dñi. audiāt ⁊ q̄
rāt vt iueniāt t̄bulatiōē ⁊ dolorē. ⁊
inuocēt nomē dñi ⁊ salui fiāt: Non

hoc eis dicimus ut quāt miserā quā
nō habēt. sed ut inueniāt eam quam
nesciētes habēt. Necq; hoc eis opta-
mus. ut terrena necessaria defint eis
q̄bus indigēt dū mortaliter viuūt. sed
ut h̄ plāgat qd̄ aīssa facietate celesti t̄
remis nōdū ad fruēdū stabilib⁹ bonis
sed ad sustētādū necessarijs indigere
meruerūt. Agnoscant et lugeāt istam
miseriā. faciat eos beatos lugētes
q̄ eos esse semp miser os noluit: **M**i-
sericors dñs et iust⁹ et deus noster mi-
seretur. Misericors et iustus et mise-
retur. Misericors p̄mū q̄a inclinauit
aurem suam michi. et nesciebā p̄p̄m
quasse aure dei mei ori meo. nisi p̄ il-
los speciosos pedes excitaret ut iuo-
carem. Quis em̄ eū iuocauit. nisi quē
ip̄e p̄or vocauit. Hinc ergo p̄mū mi-
sericors. Iustus at̄ q̄a flagellat. et itē
miseretur q̄a recipit. flagellat omne
filiū quem recipit. Nec tamē michi a-
maz debet eē qd̄ flagellat q̄ dulce qd̄
recipit. Quō em̄ nō flagellat: **Q**ui
todies puulos dñs. q̄s grandes q̄rit
heredes. Quis em̄ est filius cui n̄ det
disciplinā pater eius: **H**umiliatus
sum et saluum me fecit: Saluum me fe-
cit q̄a humiliat⁹ sum: Nō em̄ penalis
sed salutaris dolor ē. quē secādo me-
dicus fecit. **C**ōvertere inquit ani-
ma mea in requiem tuā q̄a dñs bñfe-
cit tibi. Nō meritis aut viribus tuis
sed qm̄ dñs benefecit tibi: **O**m̄ exe-
mit inquit aiām meā a morte. Mira-
res est karissimi qd̄ cū dixisset in req̄e
cōuertēdā aiām. qm̄ bñfecit ei dñs. s̄b-
iecit: qm̄ exemit aiām meā de morte:
Ideo ne in req̄e cōverteretur. q̄a ex-
ēpta ē a morte: Nōne magis in mor-
te req̄es dici solet. Quē tādē ei⁹ actio
ē cuius vita req̄es et mors. inquietudo
ē. Talis q̄ actio debet eē aiē q̄ tēdit ad
q̄etē saturitatē q̄. nō q̄ augeat inq̄e

85
tū laborem. Quā exemit aiām meā de
morte. Qui misertus ei dixit. vēite ad
me om̄s q̄ laboratis. et ego vos refici-
am. tollite iugū meū sup̄ vos. et disci-
te a me q̄a mitis sum et humilis corde
et inuenietis requiem animab⁹ vris:
Iugū em̄ meū iuaue ē et sarcina mea
leuis est. Aditis itaq; et hūilis t̄q̄. viā
p̄p̄m sequēs debet esse anime. actio tē
dētis ad req̄em. nō tamē pigra. et desi-
diōsa ut cursum cōsumet sicut scrip-
tum ē. in māsuētudine opa tua p̄fice
Et em̄ ne māsuētudo ad segniciē du-
ceretur. adiunctum est opa tua p̄fice.
Necq; em̄ sicut in ista vita sompni re-
q̄es nos reparat ad actionē. sed actio
bona p̄ducit ad semp vigilātem q̄etē:
Ille at̄ hec cūcta prestat. cūcta exhi-
bet deus de quo hic dicitur. qm̄ domi-
n⁹ benefecit michi. qm̄ exemit aiām
meā a morte. **O**culos meos a lacri-
mis pedes meos a lapsu. Nec em̄ in
spe cōpleta erga se cātat. q̄squis hui⁹
carnis viculū itelligit. Vere q̄ppe dñm
est et humiliatus sum et saluū me fecit.
Sed et illud ap̄ls verum dicit. qm̄ spe
salui facti sum⁹ et de morte qd̄e qd̄ ex-
empti sumus recte dicitur iā eē cōple-
tū ut mortē itelligam⁹ nō credētū
de qualibus ait. dimitte mortuos se-
pelire mortuos suos. et illud in superi-
ori psalmo. n̄ mortui laudabūt te do-
miē neq; omnes qui descendunt in in-
fernum. sed nos qui viuimus bene-
dicimus dominum. Ex hac ergo mor-
te potest recte itelligere homo fide-
lis. iam exemptam esse aiām suam.
eo ip̄so quo fidelis effecta est: Unde
ipse saluator. qui credit in me inquit.
transitum facit a morte ad vitam: Le-
tera vero spe completa sunt in eis. q̄
nondum ex hac vita emigrarunt:
Nunc em̄ cum lapsus nostros pe-
riculosissimos cogitamus. n̄ cessant

a lacrimis oculi Tūc autē eximit oculos nostros a lacrimis quādo et pedes a lapsu. quia tūc nō erit lapsus ābulātiū pedū. quā infirme carnis nullū erit lubricū: Nūc vero quāvis firma sit vita nostra quā Christus ē. tamē quā carnē nobis quā iubemur edomare subternim⁹. in ipso prius ope quā eam subditā castigam⁹. nō in ea cadē magnū ē. nō autē in ea labi quā potest: Quapropter quā et in carne sumus et in carne nō sum⁹. in carne enim sumus eo vinculo quod nōdū solutū est. quod dissolui et esse cū Christo multo magis optimū. nō autē sumus in carne ex eo quod spirit⁹ pmicias dedimus deo. si tamē possum⁹ dicere quā cōuersatio nostra in celis ē. tāq̃ capite placeamus deo. pedib⁹ autē tāq̃ extremis anime ptibus adhuc lubricum sentiamus. audi quēadmodū ad spem ptineat. quod ita canitur velut iam sit effectum. Eximit inquit oculos meos a lacrimis. pedes meos a lapsu. et tamen nō ait placeo Sed: **P**lacebo in conspectu dñi in regiōe uiuorū. satis ostēdes ab ea pte nōdū se placere in conspectu dñi quā est in regione mortuorū id est in carne mortali Qui enim in carne sunt. deo placere nō possunt: Vñ quod sequitur et dicit idē apłs. vos autē nō estis in carne. scđm id dicit quod corpus quēdem mortuum est ppter peccm. spirit⁹ enim vita ē ppter iusticiā. scđm quem placebāt dño. quā scđm ipm in carne nō erāt Quis autē placeat deo uiuo in corpe mortuo? Sed quid ait: Si autē spiritus ei⁹ qui suscitauit ih̃m Christum a mortuis habitat in uobis quā suscitauit ih̃sum Christum a mortuis uiuificauit et mortalia corpa ustra ppter spiritum qui habitat in uobis: Tūc erimus in regione uiuorum ex omni pte placētes in conspectu domini. ex nulla ab eo pte peregrini:

Quādiu enim sumus in corpe peregrinamur a dño. et in quātū inde peregrinamur a domino. in tātū nō sumus in regiōe uiuorū: Cōfidim⁹ autē et bene arbitram⁹ magis peregrinari a corpe et imanere ad dñm. et ideo ābimus siue imanētes siue peregrinātes placentes illi esse Ambimus quēdem nūc. quā expectam⁹ adhuc redemptionē corpis nostri Sed cū absorta fuerit mors in victoria. et corruptibile h̃ incorruptioē. et mortale h̃ induerit immortalitatem. tūc nullus erit fletus. quā null⁹ lapsus et nullus lapsus quā nulla corruptio. et ideo iam nō ābiemus placere. sed oīo placebim⁹ in cōspectu domini in regiōe uiuorum:

ExPLICIT psalmus c. xiiij. Incipit psalmus c. xv:

Perissimum arbitror esse sanctitati vestre quod ait apostolus. nō enim est oīum fides. et quod maior esse soleat infidelium multitudo non ignoratis. quapropter quod dicitur. domine quis credidit auditui nostro. inter quos eciam illi nūmeratur de quibus dicit idē apostol⁹. omnes sua querunt. non que ih̃esu Christi. quos alio loco dicit nō ex veritate sed ex occasione predicare verbum dei nō caste. id est nō ex animo pure et sincere caritatis Aliud enim sentiebant quod in eorum moribus apparebat. et aliud predicabant ut sancto nomine placerent hōib⁹: Nam de hīs iterum dicit. neq̃ enim isti deo seruiunt sed suo ventri. quos tamen Christum annunciare permittit: Quāuis enim ea potius crederent que ipsi faciebant ut morerentur. ea tamen predicabant que si alij credentes facerent saluarentur: Non enim

aliud annūciabāt p̄ter regulā fidei: Eos
q̄ppe excludit apl's dicēs. si q̄s vobis
annūciauerit p̄ter id qd̄ accepistis. ana
thema sit. Illi nō xpm annūciāt q̄ annū
ciāt falsitatē. q̄a xp̄istus veritas est:
De istis at̄ dicit q̄ xpm annūciēt. s; nō
caste. id ē nō animo simplici & puro
ex fide sincera q̄ p̄ dilectōne opat̄. Ter
renis q̄ppe cupiditatibus cōsulētes
regnū celoz annūciabāt habētes i pec
tore falsitatē. in lingua v̄itatē. Sciēs
itaq; apl's ecia p̄ iudā euāgelizātē cre
dētes esse liberatos. istos q̄q; ita per
mittit. siue inqt̄ occasiōe siue verita
te xp̄istus annūcietur. Veritatē q̄ppe
annūciabāt. eciam si nō veritate. id est
nō vero animo. Isti loquuntur qd̄ nō
credūt. & ideo reprobatī sunt q̄uis
sint vtilēs eis. quos instruit dñs di
cens. que dicūt facite. que aut̄ faciunt
facere nolite. dicūt em̄ & nō faciunt:
Vnde. nisi quia vtilia nō credūt esse q̄
dicūt. Sunt aut̄ alij q̄ credūt & nō
loquūtur qd̄ credūt vel pigrīcia vel ti
more. Nam & ille seruus q̄uis talen
tum habuerit. tamē q̄a erogare nolu
it. audit a dñō iudice. serue neq; & pi
ger. & alio euāgelij loco dictum est.
q̄ multi ex principibus iudeorum cre
didissent in eum. sed nō eum cōfitebā
tur. ne expellerētur de synagogis. sed
eciam ipsi rephensi atq; reprobatī sūt.
Sequitur em̄ euāgelista dicēs. ama
uerūt em̄ glām hoīm magis q̄ dei.
Si ergo & illi qui verum quod loquū
tur nō credūt. & illi qui verum quod
credūt nō loquūtur merito reproba
tī quis erit seruus vere dicēdus fidelis
nisi ille cui dicitur. euge serue bone q̄
niam in modico fidelis fuisti. supra
multa te constituam. intra in gaudiū
domini tui. Talis itaq; seruus nec a
teq; credat loquitur. nec cum credide
rit tacet. Vel sic erogat vt ipse nō ha

beat. vel quod habet nō erogando nō
habeat. sic em̄ dictum est q̄ habet da
bitur ei. qui at̄ nō hēt & qd̄ habet aufe
retur ab eo: Dicat q̄ iste bonus seru
cātās alleluja. id est sacrificās domi
no sacrificium laudis a quo auditu
rus est. intra in gaudiū domini. ex
ultet & dicat:

Psalmus:

Credidi xpi qd̄ locut⁹ sum. h̄
ē p̄fecte credidi: Nō em̄ p̄fē
credūt q̄ qd̄ credūt loq̄ nolūt. Ad ip̄as
em̄ fidē p̄tiēt ecia illud credē qd̄ dictū
ē. q̄ me cōfessus fuerit corā hoīb⁹. cō
fitebor eū corā āgelis dei: Ex hoc em̄
est appellatus fidelis ille seruus. non
tātū q̄a accepit. sed q̄a impēdit atq; lu
cratus est: Ita & hoc loco nō ait. cre
didi & locutus sum. sed p̄pter hoc dicit
se locutum esse quia credidit: Simul
em̄ credidit & quod premium loquen
do speraret. & quam penam tacendo
timere deberet: Credidi inquit p̄
ter quod locutus sum: **E**go autē
humiliatus sum nimis: Passus em̄
est multas tribulationes p̄pter ver
bum quod fideliter tenebat. fideliter
impendebat & humiliatus est nimis.
qd̄ illi timuerūt q̄ amauerūt glā; hoīm
magis q̄ dei. S; qd̄ ē ego at̄? Diceret
poci⁹ credidi xpi qd̄ locut⁹ sum & hu
miliat⁹ sum nimis: Cur addidit ego
at̄. nisi q̄a hō hūiliari potest ab eis q̄
v̄itati cōtradicūt. nō ipsa v̄itas quā
credit & loquitur? Vnde & apl's cū de
catena sua diceret. sed sermo inquit
dei non est alligatus. Sic & iste q̄a ip
sa est vna p̄sona sanctorum testiu. h̄ ē
martirum dei. credidi inquit xpi qd̄
locutus sum: Ego autem nō illd̄ qd̄
credidi. nō sermo quē p̄tuli. sed ego
humiliatus sum nimis. **E**go at̄ dixi

lus est An cū matre simul ēptus est:
in extasi mea. oīs homo mēdar. Extā
fin pauore dicit. quē cōminatib⁹ pse-
cutorib⁹ et impēdētib⁹ passiōibus cru-
ciat⁹ aut mortis hūana ifirmitas pa-
titur. Hoc em̄ intelligim⁹ qā i isto psal-
mo vox martir appaet. Nāz alio mō
dicitur extasis. cū mēs nō pauore alie-
natur. sed aliq̄ inspiratiōe reuelatiōis
assumitur. Ego at̄ dixi in extasi mea o-
nis homo mēdar. Cōterritus em̄ res-
perit infirmitatē suā. et vidit nō de se
sibi eē p̄sumēdū. Quātū em̄ ad ipsum
hoiēm p̄tiēt mēdar est. sed grā dei ve-
rax effectus est. ne pressuris inimico-
rū cedēs nō loq̄retur qd̄ crediderat.
sed negaret. sicut petro accidit. qm̄ de
se p̄sumpserat. et docēd⁹ erat de hōie
nō eē p̄sumēdū. et si de homiē nō dēt
quisq̄ p̄sumē. utiq̄ nec de seip̄o. qā
homo est. Bene ergo iste vidit in pa-
uore suo oēm hōiēm esse mēdācem.
qā et illi q̄ nullo pauore vanescūt. ne p̄-
sequētib⁹ cedēdo mētiātur. munerib⁹
dei tales sunt nō virib⁹ suis. Proinde
verissime dictū ē. oīs homo mēdar.
sed deus verax q̄ ait. ego dixi dñi estis
et filiū altissimi oēs. vos at̄ sicut hōiēs
moriemini. et sicut vnus ex p̄ncipi-
bus cadetis. Cōsolatur hūiles et implet
eos nō solū fide credēde. sed etiā fidu-
cia p̄dicāde v̄itatis si p̄seuerātes sub-
dātur deo. nec imitētur vnū ex p̄ncipi-
bus dyabolū q̄ in veritate nō stetit et
cecidit. Si em̄ omnis homo mēdar.
in tantum nō erūt mēdaces in quātū
nō erūt homines. quoniam dñi erunt
et filiū altissimi. Hoc itaq̄ cōsiderās
deuotissimus ppl̄s fidelium testium
quomodo infirmitatem humanam
dei misericordia non relinquat. in cu-
ius infirmitatis pauore dictum est.
omnis homo mēdar. quomodo cō-
solētur humiles et impleat spiritu fi-

ducie trepidātes. ut pene mortuo cor-
de reuiuiscāt. ne in semetip̄is fidētes
sint. sed in eo q̄ suscitāt mortuos. et lin-
guas infantium facit disertas q̄ ait.
cū at̄ tradēt vos nolite cogitāe quo-
modo aut quid loq̄mini. Dabitur ei
vob̄ i illa hora qd̄ loq̄mini nō ei vos
estis qui loquimini sed spirit⁹ patris
vestri qui loquitur in vobis. Hec q̄
oīa cōsiderās ille q̄ dixerat ego dixi in
pauore meo omnis homo mēdar. et
vidēs grā dñi se factum veracem.

Quid retribuā inq̄o dñō p̄ oib⁹ que
retribuit michi. Nō ait p̄ oib⁹ q̄ tri-
buit michi s̄ p̄ oib⁹ q̄ retribuit michi.
Que igitur p̄cefferāt hōis. ut om̄iū
donorū dei nō attributio sed retributio
vocari possit. Que p̄cefferāt hōis ni-
si pccā. Retribuit q̄ de⁹ bona p̄ mal⁹
cui homiēs retribuūt mala p̄ bonis.
Hec em̄ retribuērūt qui dixerūt. hic
est heres venite occidamus eum.

Sed q̄rit iste qd̄ retribuāt dñō et non
inuenit nisi ex eis que ipse dñs retri-
buit. **C**alicem inq̄t salutaris accipi-
am et nomē dñi inuocabo. **H**omo
pccō tuo mēdar. dono dei verax et iō-
iam non homo. quis tibi dedit calicē
salutaris. quem accipiens et inuocās
nomen domini retribuens ei p̄ om-
nibus que retribuit tibi. **Q**uis nisi
ille qui ait. potestis bibere calicē quē
ego bibiturus sum. Quis tibi dedit
imitari passiōēs suas. nisi q̄ p̄ te pas-
sus est prior. **I**deoq̄. **O**reciosā in
cōspectu dñi mors seōrū eius. **E**mitte
eam sanguinē suo quē prior fudit pro
salute seruorū. ne p̄ dñi nomine ser-
uū fundere dubitarēt. qd̄ tamē eorum
nō dñi vtilitate p̄ficeret. Cōfiteātur
itaq̄ cōditionē suā m̄cipium. tanto
p̄cio cōpatū et dicat. **O** domiē ego
seruus tuus. ego seruus tu⁹ et fili⁹ an-
cille tue. Ergo et emptus est. et vnacu

An quia vernaculus est propter peccatum
fuge sue deponatur? Ideo emptus quia
redemptus est: Filius enim est ancille scilicet quod
omnis creatura subdita creatori est.
et verissimo domino verissimum debet sa-
mulatum: Quae cum exhibet libera est.
hanc accipiens a domino gratiam. ut ei non ne-
cessitate sed voluntate deseruiat Ergo
iste filius est iherusalem celestis qui sursum est.
mater omnium nostrum libera Et libera qui
de peccato. sed ancilla iusticie Cuius filius
adhuc peregrinantibus dicitur. vos in
libertate vocati estis. sed rursus eos
seruos facit dicens: sed in caritate ser-
uite invicem Quibus item dicitur. cum ser-
ui eratis peccato. liberi eratis a iusticia.
nunc vero liberati a peccato facti estis servi
deo habetis fructum vestrum in sanctifica-
tionem. finem vero vitam eternam Dicat qui
deo servus iste Multi se martires di-
cunt. multi servos tuos. quia nomen tuum
habent in variis heresibus et erroribus.
sed quia propter ecclesiam tuam sunt. non sunt
filii ancille tue. ego autem servus tuus et fi-
lius ancille tue: **D**isrupisti vincula
mea tibi sacrificabo sacrificium laudis:
Neque enim inveni o vlla merita mea. quoniam
tu disrupisti vincula mea. ideo sacrificium
laudis tibi debeo. quia et si gloriabor quod
servus tuus sum et filius ancille tue. non in me.
sed in te domino meo gloriabor. qui disru-
pisti vincula mea. ut a fuga rediens re-
ligarer tibi **V**ota mea domino reddam
Que vota redditurus es. quos vouisti
victimas. qui incensa. qui holocausta: An
ad illud respicis quoniam paulo ante dixisti. ca-
licem salutaris accipiam et nomen domini invo-
cabo et tibi sacrificabo sacrificium lau-
dis: Et revera quisquis bene cogitat quod
voveat domino et quod vota reddat. seipsum vo-
veat. seipsum reddat. hoc exigitur. hoc debet
Inspecto numero dominus dicit. reddite ce-
sari quod cesaris sunt. et deo quod dei sunt Yma-
go sua redditur cesari ymago sua red-

datur deo Sed qui meminit non solum
servum se esse dei. sed et filium ancille
dei. videt ubi reddat vota sua. conforma-
tus christo per calicem salutaris

In atrijs inquit domus domini. Que
domus dei est. hec ancilla dei est. Et quae
domus dei. nisi omnis populus eius?

Ideo sequitur **I**n conspectu omnis
populi eius Et aptius iam nominat ipsam
matrem Quid est enim aliud populus eius?

nisi quod sequitur: **I**n medio tui
iherusalem: Tunc est enim quod redditur gra-
tium. si de pace atque in pace reddatur:

Qui autem filii huius ancille non sunt. bel-
lum quam pacem potius amaverunt Ne quod
sunt existimet atria domus domini et omnem
populum eius iudeos significari. quia ita
clausit iste psalmus ut diceret in me-
dio tui iherusalem. cuius nomen car-
nales israelite glorientur: Audi se-
quentem psalmum qui quatuor versi-
culis continetur:

ExPLICIT psalmus c. xv. INCIPIT ps-
centesimus xvi:

Audate dominum omnes gentes. lau-
date eum omnes populi: Hec est atri-
a domus domini. ille omnis populus eius. hoc vult ihe-
rusalem Audiatur magis illi quam huius civitatis
filii esse noluerunt. cum se ab omnium gentium
communiore praeviderunt **O**mni confirmata
est super nos misericordia eius et veritas domini manet in
eternum Hec sunt duo illa misericordia et veritas
quae in centesimo et decimo psalmo me-
morie commendanda communi Confirmata
est autem super nos misericordia domini. cum eius non dei per
quod liberati sumus inimicorum gentium rabida
ora cesserunt et veritas domini manet in eternum.
siue in eis qui promissit iustis. siue in eis qui
minatus est impijs:

Expl. ps. c. xvi. incipit ps. c. xvii

Addiuimus fr̃es admonētem.
nos atq; hortātem sp̃m sc̃m.
vt sacrificiū cōfessiōis offeram⁹ deo.
Cōfessio at vlt̃ laudis eius ē vel pccō
rū nr̃ōz. Et illa qdē cōfessio q̃ peccata
nostra deo cōfitemur. oib⁹ nota est.
ita vt hāc solā dici cōfessioēm in scrip
turis sanctis minus erudita estimet
multitudo: Nā vbi h̃ vbum lectoris
ore sonuerit cōtinuo strepitus pius
pectora tūdētū cōsequitur Sed debet
advertere quomodo dictū sit in alio
psalmo. quoniam ingrediar in locū
tabernaculi āmirabilis vsq; ad domū
dei. in voce exultatiōis ⁊ cōfessionis
soni festiuitatē celebrātis. Hic ei cer
te māifestū ē voce cōfessiōis ⁊ sonum
nō ad merorē penitēcie. sed ad leticiā
festiuitatis celeberrime ptinere: Aut
si de tā māifesto testiōio q̃sq; adhuc
dubitat. qd dicturus ē ad illud quod i
ecclesiastico scriptū ē. b̃ndicite dñm
oia opa ipsius date nōi ipsi⁹ magnifi
cēciā. ⁊ cōfitemi in laudē ipsi⁹ in cāti
cis labioz ⁊ in cytharis. ⁊ sic dicite in
cōfessioē qm̃ oia opa dñi bōa nimis:
Hic certe nullus vel tardissim⁹ abigit
cōfessionē in dei laudib⁹ pōi. nisi for
te tāta est in cuiusq; mēte puerfitas.
vt dicere audeat ecia ipm dñm ihm
xp̃istum pccā sua patri esse cōfessum
Quod si aliquis impius ppter nomē
cōfessiōis temptaret obicere. facili
me refelleretur ipsa cōtextiōe vborū.
Sic em̃ loq̃tur cōfiteor iqt tibi pater
dñe celi ⁊ terre. q̃ abscondisti hec a sapi
ētibus ⁊ prudētib⁹. ⁊ revelasti ea p
vulis. ita pater quoniā sic placitū fuit
corā te Quis nō eū intelligat in laude
patris hec dicere Quis nō videat istā
cōfessioēm nō ad dolorē cordis. s; ad
gaudiū ptinē. cū ecia p̃cesserit euāge
lista dicēs. in ipsa hora. exultauit spi
ritu sancto ⁊ dixit. cōfiteor ⁊ tibi pat̃.

Qua ppter karissimi qñā nullomōē
ōnino dubitādū tot cōgruētibus tes
timonijs. quorum similia in scriptu
ris p vosp̃s potestis advertere. n̄
tātū in peccatis. sed ⁊ in laudib⁹ dei.
cōfessionē diuinis litteris solere no
miārī. quid cōgruētius i hoc psalmo
quando allā cātamus. qd est laudate
dominū. nos ammoneri intelligim⁹
cum audimus:

Psalms:

Cōfitemi dñō: Quoniā idip̃
scilicet vt laudem⁹ deū. nō po
tuit laus dei breui⁹ explicari q̃ vt dice
retur: **Q**uoniā bonus est Quid sit
grādius ista breuitate nō vīdeo. cum
ita sit xp̃iū deo qd bonus est. vt a q̃
dā cōpellat⁹ ipse fili⁹ dei cū audiret.
magister bone. ab eo scilicet q̃ carnē e
ius intues ⁊ diuinitatis plenitudinē
nō intelligēs. solū hoiēm arbitrabat⁹
respōderet. quid me interrogas d̃ bo
no? Nemo bon⁹ nisi vnus de⁹ Quid
est aliud dicere. si me bonū vis appel
laē intellige deū: Sed qm̃ pp̃lo dicit⁹
in prenūciatiōe futuroz liberato ab
ōni labore ⁊ captiuitate pegriatiōis.
⁊ ab ōni p̃mixtiōe iniquoz qd ei per
grām dei prestitum est nō solum nō
retribuētis mala p malis. sed eciam
retribuētis bona p malis. cōuenien
tissime adiūctū est **Q**uoniam in se
culum misericordia eius: Dicat autē
domus israhel. qm̃ bonus. qm̃ in se
culū misericordia eius: Dicat autē do
mus aaron. qm̃ in seculū misericordi
a eius Dicāt nūc om̃s q̃ timēt dñm.
qm̃ in seculū misericordia eius: Re
cognoscitis credo karissimi q̃ sit do
mus israhel. que sit domus aaron. ⁊
quoniam vtriq; sunt timētes dñm:
Ipsi em̃ sunt pusilli cū magnis iam i

88
magnis. iā in alio psalmo bñ infirma-
ti cordibus vris quorū numero nos
oēs in eius grā qui bonus ē. & in secu-
lum miā eius sociatos eē gaudeam?
qm̄ exauditi sunt qui dixerūt. adiciat
dñs super vos & sup filios vros vt il-
rahelitis in xpm̄ credentibz ex quorū
numero sunt apostoli prēs nostri et
ad eminentiam pscōz & ad obediē-
tiam puuloz adiūgeretur numerus
gentiū vt dicam? oēs facti vnum in
xpo: facti vn? grex sub pastore vno.
& corpus illi? capitis tq̄ vnus hō di-
cam? **I**n tribulatioē inuocauit do-
minum & exaudivit me in latitudine
Angustia nrē tribulationis finit? la-
tudo at quo trāsm? nō habet ter-
minum Quis em̄ accusabit adūsus e-
lectos dei? **D**ñs michi adiutor est
nō timebo quid faciat michi hō Sed
nūquid hoīes solos habet inimicos
eccā? Quid ē homo carni et sanguini
deditus nisi caro & sanguis? Sed ait
apls. nō est nobis colluctatio adū-
sus carnem et sanguinem. s; adūsus
pncipes et rcōres mūdi tenebrarum
harum id ē rcōres inimicoz mundū
istū diligentium & ppter ea tenebra-
rum: qz et nos fuimus aliqui tenebre
nūc at lux in dño Adūsus spūalia in-
quit nequicie in celestibz id ē dyabo-
lum & angelos ei? quē dyabolū alio
loco dicit principem ptātis aeris hu-
ius Audi ergo quod seq̄tur **D**ñs nri
adiutor & ego despiciā inimicos me-
os Ex quolibet genere inimici exur-
gant siue ex numero maloz hōim. si-
ue ex numero maloz angeloz: in do-
mini adiutorio despicientur cui cōfi-
temur laudem cui cantam? alla Des-
pectis at inimicis nō sic michi tanq̄
bonus hō se amic? opponat: vt in se
spem meā iubeat collocari **B**onū
est em̄ pfidere in dño q̄ confidere in

hoīe **N**ec quisq̄s scdm̄ quēdam mo-
dū dici potest angel? bonus sic a me
cogitetur vt in eo pfidere debeā ne-
mo em̄ bonus nisi solus de? & cū vi-
deretur adiuuare homo vel angelus
cū hoc vera dilcōne faciunt: ille per
eos facit quie eos p modo eorū bo-
nos fecit. **B**onū est ergo sperare in
domino: qm̄ sperare in pncipibz **N**ā
& angeli dicti sunt principes: sicut in
daniele legim?. michael princeps vñ
Omnes gētes circūdederunt me
& in noīe dñi vltus sum eos Circum-
dantes circūdederunt me: & in nomi-
ne domini vltus sum eos Qd ait om-
nes gētes circūdederunt me. & in no-
mine dñi vlt? sum eos: significat ec-
clesie labores atq; victoriam S; q̄si
causa q̄reretur vñ tanta mala supare
potuerit respectū est ad exemplū et
dixit qd primo passa sit in capite suo
addendo qd sequitur circūdantes cir-
cūdederunt me Et bñ ibi nō repetitū
est omnes gentes: qd a iudeis solis
factum ē Et in noīe dñi vltus sum e-
os qz & illic ipe pius ppl̄s qd est cor-
pus xpi psecutores senserit de c? ge-
nere caro illa suspensa est: p quo fac-
tum est quicqd ab illa interiore diui-
nitate p exteriorē carnē vtute im-
mortaliter factū est **C**ircūdederūt
me sicut apes fauum et exarserūt si-
cut ignis in spinis: & in noīe dñi vlt?
sum eos **H**ic iam ex ordine gestarū
rerum ecia vboz ordo cōteritur **N**ā
ipm̄ dñm caput eccē recte accipimus
circūdatum a psecutoribz: sicut circū-
dant apes fauum Quid em̄ ab igno-
rantibus gestum sit: mystica sbtilita-
te spūs sanct? loquitur **N**el quippe
apes opantur in fauis **N**esciētes at
psecutores domini fecerūt eū nobis
in passione dulciorem vt gustem? et
videamus q̄ suavis ē dñs: qui mor-
II I

tuus est propter delicta nr̃a et resur-
rexit propter iustificationē nostrā;
Iā vero qđ seq̃tur exarserūt velut ig-
nis in spinis in ei⁹ corpore h̃ ē in po-
pulo vbiq; diffuso meli⁹ intelligitur
quē circūdederūt ōnes gentes cū sit
collectus de omnib; gentib; Exarse-
runt quippe velut ignis in spinis qñ
peccatrice carnē atq; hui⁹ mortalis vi-
te molestissimas cōpunctiones pse-
cutionis incendio cremauerūt Et in
nomine inq̃t dñm ultus sum eos siue
q; et ip̃i malicia que in eis iustos pse-
quebatur extincta xp̃iano pplō soci-
ati sunt: siue q; ceteri eorū qui p̃temp-
serunt hoc tpe vocantis miām veri-
tatem iudicantis in fine sensuri sunt.
Anq̃m cum ul⁹ harene impulsus
sum vt caderē et domin⁹ suscepit me.
Quāuis em̃ eēt iam magna multitu-
do credentiū quasi harene innumera-
bili cōparanda et in vnā societate t̃p̃
in cumulū ducta tñ quid ē hō n̄ quod
memores ei⁹. Nō dixit habūdantiā
numeri mei. Numer⁹ gentiū supare
nō valuit: sed dñs inquit suscepit me.
Multitudinē ergo fideiū in vnita-
te fidei fil̃i habitantē. p̃secutio gentiū
quo impelleret vt deiceret nō habe-
bat qñ in eū creditū est q; et singulos
et oēs vbiq; suscipet q; in eis inuocā-
tibus nusq; deesse potuisset. **F**orti-
tudo mea et laudatio mea dñs: et fac-
tus est michi in salutem Qui ergo ca-
dunt cū impelluntur. nisi qui sua sibi
fortitudo et sua sibi volūt eē laudati-
o. Nullus q̃ppe in certamine cadit n̄
cui⁹ fortitudo et laudatio cadit Qua
propter cui⁹ fortitudo et laudatio ē
dñs: tam nō cadit q̃ nō cadit dñs. Et
iō eis factus ē in salutem nō q; ip̃e a-
liquid factus ē qđ añ non erat sed q; ip̃i
cū in eum crederent qđ non erant
facti sunt eciam ip̃e non sibi s; illis qđ

auerfis a se nō erat salus cepit eē cō-
uersis. **A**ux leticie et salutis in ta-
bernaculis iustorū: vbi vocē meroris
et exicii putabant eē qui in eorū corpa
seuiebant. Nō em̃ sentiebant interio-
ra gaudia scōrū de spe futura. Vñ et a
postolus dicit qñ tristes sp̃ aut gau-
dentes et iterū. nō solum at sed ecia;
glamur inq̃t in tribulationib;. **E**x-
tera domini fecit vtutem. Quā vtu-
tem dicit. **E**xtera inq̃t dñm exalta-
uit me. Magna vtus exaltare humi-
lem deificare mortalem: p̃bere de in-
firmitate p̃fectionē. de subiectione
glam de passione victoriā. dare auxi-
lium de tribulatiōē. vt afflictis vera
salus dei pateret: affligentib; aut
vana salus hōis remaneret. Magna
hec. sed quid miraris. Audi quid re-
petat. Nō homo se exaltauit. nō ho-
mo se p̃fecit. non sibi hō glam dedit
nō homo vicit. non homo sibi saluti
fuit: dextera dñm fecit vtutem. **N**ō
moriar sed vivā: et enarrabo opa do-
mini. At illi stragē funerū vbiq; facie-
tes: eciam xp̃i mori arbitrabantur.
Ecce nūc enarrat opa dñm vbiq; xp̃s
btōrū martirum gla est. Vicit vapulā-
do ferientes. paciēdo facientes di-
ligendo seruientes. Tñ cur tāta indig-
na ptulit corpus xp̃i. scā ecclā. ppl̃s i
adoptionem: indicet nobis. **E**men-
dans inquit emēdauit me domin⁹ et
morti nō tradidit me. Nō ergo quic-
q̃m virib; suis licuisse arbitretur fre-
mit⁹ impiorū nō haberet istā ptatem
nisi sibi data esset desup. Sepe filios
paterfamilias p̃ nequissimos. seruos
emendari iubet: cū illis hereditatem
illis p̃pedes p̃paret. Que est ista here-
ditas. Auri est an argenti. an gēma-
rum an fundorum amenorumq; pre-
diorum. Vide qua intretur: et p̃gnos-
ce quid sit. **A**pite inquit michi por-

tas iusticie. **E**cce audiuius portas
quid est intus? **I**ngressus inquit i eas
confitebor domino. Illa confessio lau-
dis est ammirabilis usque ad domum dei
in voce exultationis et confessionis so-
nifectivitate celebrantis. Hec est e-
terna beatitudo iustorum: quia beati sunt
qui inhabitant in domo dei in secula
seculorum laudantes eum. Sed vide quem
admodum intretur in portas iusticie.
Hec porte domini inquit: iusti in-
trabunt in eas. Has saltem nemo in-
trat iniustus in illam iherusalem que non re-
cipit incircumcisum ubi dicitur canes ite-
foris canes fortassis quod in longinqua
pereginatione mea inhabitavi cum ta-
bernaculis cedar et cum hiis qui ode-
rant pacem eram pacificus. Pertuli
usque in finem permixtionem malorum
sed hec porte domini. iusti intrabunt in eas.
Confitebor tibi domine quoniam ex-
audisti me: et factus es michi in salu-
tem. Quam sepe ostenditur laudis esse ista
confessio. non vulnera medico ostendens
sed de percepta sanitate gratias agens.
Ipse autem medicus salus est. ad istud di-
cimus. **L**apidem quem reprobaue-
runt edificantes. Nam hic factus est
in caput anguli ut duos conderet in
se in unum novum hominem faciens pa-
cem et commutaret utrosque in uno cor-
pore deo. circumcisionem scilicet et prepu-
cium. **A**d id factum est ei: id est capi-
ti anguli a domino factus est. Quoniam enim
hoc non esset factus nisi passus esset non
tamen hoc ab eis a quibus passus est factus
est. Nam illi qui edificabant reprobaue-
runt sed in eo quod dominus occulte edifica-
bat fecit in caput anguli quod illi repro-
baverunt. **E**t est mirabilis in oculis
nostris. In oculis interioris hominis
in oculis credentium sperantium dili-
gentium: non in oculis carnalibus eo-
rum qui quasi hominem preternitendo

reprobaverunt. **H**ec est dies quam fe-
cit dominus. **A**deminuit iste homo se dixit
se in superioribus psalmis quoniam inclina-
vit aurem suam michi et in diebus meis in-
vocaui: dies suos commemorans vete-
res. **N**on modo dicit. hec est dies quam fe-
cit: id est quo in salutem dedit. **H**ic est
dies de quo dixit dominus. tempore acceptabi-
li exaudiui te et in die salutis adiuvi te
id est dies quo ille mediator factus est
in caput anguli. **E**xultemus ergo et
iocundemur in eo. o domine saluum me
fac: o domine bene prosperare. **I**terum ve-
ro quia dies salutis est saluum fac: quia de
longinqua peregrinatione revertentes
seiuungimur ab eis qui oderant pacem
cum quibus eramus pacifici et cum lo-
queremur eis debellabant nos gratis
bene prospera iter redeuntibus: quia tu
nobis factus es via. **B**enedictus enim
qui venit in nomine domini. **A**d ale-
dictus ergo ille qui venit in nomine suo
sicut in euangelio dicit. ego veni in no-
mine patris mei et non accepistis me:
si alius venerit in nomine suo illum ac-
cipietis. **B**enediximus vos de domo
domini. **C**redo quod ista vox magnorum
est ad pusillos: eorum scilicet magnorum qui
verbum dei apud deum sicut in hac
vita possunt mente contingunt. et ta-
men sermonem suum propter paruulos
temperant. ut possint sinceriter dice-
re quod ait apostolus. siue enim mente
excessimus deo. siue tempantes su-
mus vobis: caritas enim christi compellit
nos. **I**psi enim paruulos benediciunt de
interiore domo domini: ubi laus illa in se-
cula seculorum non deficit. **E**t ideo vide-
te quid inde annuncient. **D**eus dominus
et illuxit nobis: dominus ille qui venit in no-
mine domini quem reprobauerunt
edificantes et factus est in caput an-
guli. **A**d mediator ille dei et hominum homo
christus ihesus deus est equalis est pa-
tri.

tri et illuxit nobis: ut quod credidimus in-
telligeremus et vobis non dum intelligē-
tibus sed iam credentibus enūciaremus
Ut autem et vos intelligatis **C**onstitui-
te diem festum in confrequentationibus
usque ad cornu altaris id est usque ad in-
teriorem domum dei de qua vos benedi-
mus ubi sunt altaria excelsa: constitui-
te diem festum non tepide ac segniter. sed
in pfrequentationibus Ipsa est enim vox
exultationis soni festivitatis celebra-
tis: ambulantium in loco tabernacu-
li ammirabilis usque ad domum dei Si ei
est ibi spirituale sacrificium sempiternum
sacrificium laudis et sacerdos sempit-
ernus est. et altare sempiternum. pacata
mens ipsa iustorum Hoc apertius dici-
mus fratres: quicumque deum verbum intelli-
gere volunt. non eis sufficiat caro quod
propter eos verbum factum est ut lacte
nutrarentur nec in terra sufficiat iste
dies festus quo agnus occisus est sed
constituatur in confrequentationibus
quousque pueniatur exaltatis a domi-
no mentibus nostris usque ad eius divi-
nitatem interiore qui nobis exteriorē
rem humanitatem lacte nutriendis pre-
bere dignatus est Et quid ibi aliud nisi
laudes eius cantabimus? Quid ibi aliud
dicemus. nisi **D**eus meus es tu et
confitebor tibi deus meus es tu et exal-
tabo te. confitebor tibi domine quoniam exau-
disti me et factus es michi in salutem
Non strepitu verborum ista dicimus sed di-
lectio inherens illi per semetipsum cla-
mat istam vocem et dilectio ipsa vox est
Itaque sicut cepit laudem ita terminat
Confitemini domino quoniam bo-
nus quoniam in seculum misericordia eius Incipit
psalmus huc definit: quoniam sicut ab
inicio quod deseruimus. ita in finem quo
redimus non est aliquid quod salubrius
delectet quam laus dei et semper allia
Explicit psalmus c. xviij. Incipit p-

hemium de psalmo c. xviij.

D Salmos omnes ceteros que
codicem psalmorum novimus
continere quod ecclesie consuetudi-
ne psalterium nuncupatur. primum ser-
mocinando in populis. primum dictan-
do exposui donante domino sicut potui
psalmum vero centesimum octavum deci-
mum. non tam propter eius notissimam
longitudinem. quam propter altitudinem
paucis cognoscibilem. differebam et
cum molestissime ferrent fratres mei
solius expositionem quantum ad eius-
dem corpus psalmi pertinet deesse opus-
culis nostris. meque ad hoc soluendum
debitum vehementer urgerent. diu pe-
tentibus iubentibusque non cessi: quod quo-
cienscumque inde cogitare temptavi sp-
vires nostre intentionis excessit. Quo-
to enim videtur aptior tanto in profun-
dior videri solet: ita ut etiam quod fit p-
fundus demonstrare non possim Alio-
rum quippe qui difficile intelliguntur
etiam si in obscuritate sensus latet. ipsa
tamen apparet obscuritas. huius autem nec
ipsa: quoniam talem prebet superficiem ut lecto-
rem atque auditorem non expositorem
necesse habere credat Et nunc quod tam-
dem ad pertractationem eius accedo quod
in eo possim prorsus ignoro: spero tamen
ut aliquid possim affuturum atque adiu-
torem deum Sic enim feci de omnibus
quecumque sufficienter cum prius in ad in-
telligendum vel explicandum difficultia ac
pene impossibilia viderentur exposui
Statui autem per sermones id agere qui
preferuntur in populis. que greci ome-
lias vocant Hoc enim iustius esse ar-
bitror. ut conventus ecclesiastici non
fraudentur etiam psalmi huius intelli-
gentia cuius ut aliorum delectare so-
lent catilena Sed sit huc usque prohemium
iam de ipso est loquendum de quo
istud visum est proloquendum

Explicit phemium Incipit sermo p-
mus de eodem psalmo

A Exordio suo magnus psal-
mus iste km̃i hortat' nos ad
beatitudinem quā nemo ē qui nō ex-
pectet Quis em̃ vnq̃ vlt potest l' po-
tuit vlt poterit inueniri . qui esse nolit
beatus? Quid igitur ea exhortatio ē
opus ē ad eā rem quā sua sponte ap-
petit anim⁹? Nam pfecto qui exhor-
tatur id agit vt excitetur volūtas ei⁹
cū quo agit ad illud ppter qd exhor-
tationis adhibetur alloqum Vt quid
g nobiscum agitur vt velim⁹ qd nol-
le non possum⁹ . nisi qz quia omnes
quidem beatitudinem cōcupiscūt . s;
quō ad eā perueniatur plurimi nesci-
unt? Id qz hec docet iste qui dicit

B Psalmus
Beati imaculati in via : qui am-
bulāt in lege domini Tanqm̃ diceret
Scio quid velis : beatitudinē queris
Si ergo vis eē beatus esto imacula-
tus Illud em̃ ōnes hoc at pauci vo-
lunt : sine quo nō puenitur ad illd qd
omnes volunt Sed vbi erit quisq; i-
maculatus nisi in via? In qua via . ni-
si in lege domini? Ac p hoc beati im-
maculati in via qui ambulant in lege
domini . non supfluo nobis dicit' : s;
exhortatio necessaria nostris menti-
bus adhibetur Quid em̃ boni sit ad
qd multi pigri sunt . id ē imaculatos
ambulare in via q lex ē domini sic of-
tenditur . cū btōs esse qui hoc faciunt
indicatur : vt propter illud qd omnes
volunt eciam h fiat qd plurimi nolūt
Beatū quippe eē tam magnū est bo-
num : vt h et boni velint et mali Nec
mirum est qd boni propterea sunt bo-
ni : sed illud est mirum qd eciam mali
propterea sunt mali vt sint beati Nā
quisquis libidinibz deditus . vt luxu-
ria stuprisq; corrūpatur in hoc ma-

lo beatitudinem qrit et se miseruz pu-
tat cū ad sue cōcupiscentie volunta-
tem leticiamq; non puenit beatū ve-
ro nō dubitat iactare cum puenit Et
quisquis auaricie facibus inardescit
ad hoc pgregat quocumq; mō diuici-
as vt beatus sit Inimicorū sanguinē
fundere quicūq; desiderat dñationē
quisquis affectat crudelitatem suam
quisq; alienis cladibus pascit : in om-
nibus sceleribz beatitudinē qrit Hos
igitur errantes z vera miseria fallaz
beatitudinem reqrentes reuocat ad
viam . si audiat vox ista diuina . bti
imaculati in via qui ambulāt in lege
domini . tanqm̃ dicens . quo itis? De-
ritis z nescitis nō illuc itur qua pgit
quo puenire desideratis Nā vtiq; be-
ati eē cupitis . s; misera sunt z ad ma-
iorem miseriam ducunt itinera ista q
curritis : tam magnū bonū q̃rere per
mala nolite Si ad illud puenire vul-
tis huc venite huc ite . vie puerse relin-
quite malignitatem qui non potest
relinquere beatitudinis volūtatē .
Frustra tendendo fatigamini : quo
pueniendo inquinamini Nō at bea-
ti inquinati in errore qui ambulāt in
pueritate seculi : sed beati imaculati
in via qui ambulant in lege dñi Quid
porro adiungit attendite **B** eati q
scrutantur testimōia ei⁹ in toto cor-
de exquirunt eum Nō michi videtur
aliud hys vbi memoratum btōrū
genus : q illud qd sñ dictum ē Nam
scutari testimonia dñi z eum in toto
corde exquirere : hoc est imaculatum
in via in lege domini ambulare Deni-
q; sequitur z dicit **N**on enim q ope-
rantur iniquitatem in vīs ei⁹ambu-
lauerunt Si ergo ambulantes in via
id est in lege domini ipi sunt scrutan-
tes testimonia ei⁹ z in toto corde ex-
quiretes eum pfecto qui opant' ini

ll iij

quitatem nō scrutantur testiōnia ei⁹
et tñ nouimus oparios iniquitatis ad
hoc scrutari testiōnia domini. qz ma
lunt docti eē q̄ iusti Nouim⁹ ⁊ alios
ad h̄ scrutari testiōnia dñi nō qđ iam
recte uiuant sed ut sciant quēadmo
dum uiuere debeant Tales ergo nō
dum immaculati ambulant in lege dñi
ac per h̄ nōdum beati Quō ergo in
telligendū est beati q̄ scrutantur testi
monia eius. cū videamus hoīes ei⁹
scrutari testimonia nō btōs qz non i
maculatos Nam scribe et pharisei
super cathedram moysi sedentes de
quibus dñs ait. que dicūt facite. q̄ at
faciunt facere nolite dicūt enim ⁊ nō
faciunt: utiqz scrutabantur testimo
nia dñi. ut haberent que dicerent bo
na q̄uis facerent mala Et hos omit
tamus Recte quippe rñdebitur no
bis qđ isti nō scrutantur testimonia
dei: non em̄ querunt ip̄a sed aliud q̄
runt per ipsa. id est ut glorificent⁹ ab
hoībus vel ditentur Non ē hoc scru
tari testimonia dei: nō diligere quod
ostendūt ⁊ nolle puenire quo ducūt.
id est ad deum Nam aut si et ip̄i scru
tantur testimonia dei q̄uis nō ut ip
sum sed ut aliud ex hīs inueniāt ⁊ ac
quirant. certe non in toto corde exq̄
runt eum: qđ non utiqz frustra h̄ ad
ditum cernimus Sciens enim spūs
qui hec dicit multos ppter aliud non
propter quod constitutum est scru
tari testimonia eius. non tantū dixit
beati qui scrutantur testimonia eius
sed addidit in toto corde exq̄runt eū
tamq̄m docens quemadmodum vel
propter quod scrutanda sunt testiō
nia domini Deniqz in libro sapientie
loquens ip̄a sapientia. querunt inq̄t
me mali ⁊ non inuenient: oderūt em̄
sapientiam Qđ quid est aliud q̄ ode
runt me: Querūt ergo me ait ⁊ non

me inueniunt qui oderunt me Quo
modo igitur dicūt querere qđ ode
runt. nisi qz non hoc sed aliud ibi que
runt: Non enim volunt eē sapientes
in dei gloriam: sed volūt videri sapi
entes ppter hoīm gloriam Quō em̄
sapiām non oderunt. qui iubet et do
cet cōtempnendum esse qđ diligunt:
Proinde beati immaculati in via q̄a
bulant in lege domini: beati qui scru
tantur testimonia eius in toto corde
exquirunt eum Si em̄ scrutando tes
timonia ei⁹ aut in toto corde exqui
runt eum. immaculati ambulāt in lege
dñi nūquid tamen ille non scrutaba
tur testimonia eius. nec q̄rebat eum
qui dicebat. magister bone quid bo
ni faciam. ut vitam eternā cōsequar:
Sed quō eum in toto corde quesit
cui⁹ cōsilio diuicias suas ptulit. quo
audito tristis abcessit: Nam ⁊ ppha
dicit ysayas querite dñm: et cum iue
neritis eum derelinquat impius vi
as suas. ⁊ vir iniquus cogitationes
suas Querūt itaqz deum ⁊ impij ⁊ in
iqui ut eo inuento non sint impij ⁊ in
iqui Quomō ergo iam beati cum ad
huc testimonia eius scrutantur ⁊ ex
quirūt eum. cum hoc facere possunt
⁊ impij possunt ⁊ iniqui: Beatos at
esse impios ⁊ iniquos. quis vl̄ impi
us dixerit aut iniquus: Ergo spe bea
ti sicut beati qui psecutionem paciū
tur ppter iusticiā: nō propter qđ ad
est q̄ diu mala paciūtur sed propter
qđ aderit qm̄ ip̄oz est regnū celoz.
Et beati qui esuriunt ⁊ sitiunt iustici
am nō qz esuriunt ⁊ sitiunt. sed prop
ter qđ sequitur qm̄ ip̄i saturabuntur
Et beati qui plorant: nō qz plorāt. s̄
propter qđ seq̄tur qz ridebūt Proim
beati qui pscrutantur testiōnia eius
in toto corde exq̄runt eū nō qz scruta
tur ⁊ exquirūt. sed qz inuenturi sunt

quod exquirunt In toto enim corde
non negligēter exquirunt Si ergo spe
beati: fortassis etiam spe immaculati.
Nam pfecto in hac vita licet in lege
dñi ambulemus licet scrutemur testiō
nia eius in toto corde requiram⁹ eū
et si dixerimus qd peccatū non habemus
nos ipso seducimus et vītas in
nobis nō est Sed hoc diligentius in
quirendum ē Sequitur quippe. non
enim qui opatur iniquitatem in vīs
eius ambulauerūt Ex quo videri pōt
qui ambulant in via dñi id est in lege
domini scrutando testimonia ei⁹ et i
toto corde exquiredo eū. iam eē pos
se immaculatos hoc ē sine peccō propter
verba sequentia: nō enim q opantur
iniquitatem in vīs ei⁹ ambulaue
runt Qui aut peccatū facit et iniquita
tem facit ait beatus iohannes: et ad
didit peccatum iniquitas est Sed iā
sermo iste claudendus ē: nec in āgus
tum tanta questio coartanda

Explicit sermo p̄m⁹ Incipit sermo

Secundus
Scriptum est et legitur et verū
est in hoc psalmo Non enim q opantur
iniquitatem in vīs ei⁹ ambulaue
runt Sed elaborandū est opitulante
deo in cui⁹ manu sunt et nos et hmo
nes nostri: ne rcē dictum non rcē in
tellectum lectorem auditore peptur
bet Hucusq; cauendū est plus habet
cōtra pelagianistas Cauendū est em̄
ne dñes sancti quorū illa vox ē si dixe
rimus quia peccatū nō habemus nos
ipso seducimus et veritas in nob nō
est aut nō poterunt ambulaē in vīs
domini qm̄ peccatū iniquitas est. et
qui opantur iniquitatem nō utiq; in
vīs ei⁹ ambulauerūt. aut qd dubium
non est eos ambulare in vīs dñi nō
credantur habere peccatū: qd pcul
dubio falsum ē Neq; em̄ ppter arro

gantiam superbiamq; vitandā scrip
tum est. si dixerimus qd peccatū non
habemus nos ipso seducimus. alioqn
nō adderetur et vītas in nobis non ē
sed diceretur humilitas in nobis nō
est: p̄sertim quia sequitur vñ iste sen
sus clarius illustretur oēsq; auferat
dubitationis ambages Cū em̄ h bea
tus iohannes dixisset adiunxit Si at
cōfessi fuerimus peccā nostra: fidelis
est et iustus qui nobis peccā nostra di
mittat. et mūdet nos ab omni iniqui
tate Quid hic dicit? Quid cōtradicit
dāpnabilis impietatis elatio? Si em̄
propter arrogantiam denitandā nō
propter vītatem fatendam nō dicūt
sancti se nō habere peccatū: quid est
qd cōfitentur vt remissionem mūda
tionemq; mereantur hanc. et hoc fit
vt arrogantia denitetur? Quō g im
petrabitur peccōrum vera mundatio
quorū est falsa cōfessio? Conticescat
igitur et arescat elatio fenea superbo
rum seipam seducens. que in auribz
hōim simulata humilitate dicit se ha
bere peccatū: in corde aut suo impia
elatione dicit se nō habere peccatum
Qui em̄ hoc dicūt se ipso seducunt: et
veritas in eis nō est Sed qñ in auri
bus hōim hoc dicunt: non tm̄ se ipso
sed et alios quosq; doctrine insane p
ueritate seducunt Cū vero id in cor
de suo dicunt. illic se ipso seducunt il
lic in eis veritas nō est: ac per hoc se
ipso in corde seducunt et in suo cor
de veritatis lumen amittunt Excla
met at scā familia xp̄i fructificans et
crescēs in vniuerso mūdo humiliter
verax et veraciter humilis exclamet i
qm̄ si dixerimus qd peccatū nō habemus
nos ipso seducimus et veritas i
nobis non est Qd si cōfessi fuerim⁹
delcā nostra: fidelis est et iust⁹ vt di
mittat nobis peccata nostra et mun

ll nū

det nos ab omni iniquitate. Hec ut dicuntur ita sentiantur. Tunc enim erit humilitas vera si non sola ostendat in lingua: ut simus secundum apostolum non alta sapientes. sed humilibus consentientes. Non ait colloquētes sed cōsentiētes: quod non fit ore sed corde. Ypocrita si dicis te habere cum credas te non habere peccatum: foris fingis humilitatem. intus amplecteris vanitatem. Ergo et in ore et in corde non habes veritatem. Quid tibi prodest videri hominibus humile esse quod dicis. si deus videt altum esse quod sapis. Certe si auribus divinum insonaret oraculum noli altum dicere: nec sic immerito dampnaberis. si humilis in ore coram hominibus et altum in corde coram domino loqueris. Cum vero audias noli altum sapere sed time. non enim ait dicere sed sapere. cur non etiam intus es humilis ubi sapis. An ideo mens altitudine inflatur ut humilitatem lingua mentiat. Legis vel audis noli altum sapere sed time. et tu in altum sapis altum ut te peccatum existimes non habere. ac per hoc quia non vis timere nichil tibi aliud remanet quam timere. Et unde inquis scriptum est. non enim qui operantur iniquitatem in viis eius ambulaverunt. An vero sancti domini non ambulant in viis domini. Quod si ambulant inquit: non operantur iniquitatem. Si non operantur iniquitatem non habent peccatum quoniam peccatum iniquitas est. Surge in adiutorium michi domine ihesu: et contra hereticum superbientem opitulare michi per apostolum confidentem. Ecce ubi est homo tuus exinanientes se ut impleatur te. Ipsum audiamus fratres carissimi ipsum de hac questione si placet: ymmo quod placet interrogemus. Dic nobis paula beatissime utrum ambulaveris in viis domini

cum in carne adhuc viueres. Rinde dic. Et vnde dicebam. Verumtamen in quod pervenimus in eo ambulemus. Vnde dicebam. Numquid circumvenit vos titus. Nonne eodem spiritu ambulavimus. Nonne huiusdem vestigiis. Vnde dicebam. Quamdiu sumus in corpore peregrinamur a domino. Per fidem enim ambulamus non per spiritum. Que certior via domini quam fides ex qua iustus vivit. In cuius alterius vie itinere ad superna tendebam quam dicebam vnde autem que retro oblitus in ea que ante sunt extensus. secundum intentionem sequor ad palmam supernae vocationis dei in christo ihesu. Postremo in qua alia via cucurreram quando dicebam bonum certamen certavi. cursum consummaui. Satis sint ista responsa quibus apostolum paulum in viis domini ambulasse dicimus sed ab illo et aliud inquiramus. Dic obsecro o paula quando adhuc in carne vivens in viis domini ambulabas. habebas peccatum an sine peccato eras. Audiamus utrum seipsum seducat an vero quod beatus iohannes eius coapostolus sapiat: quoniam veritas erat in eis. Hic vero respondet. non legistis ubi confiteor dicens non enim quod volo facio bonum. sed quod nolo malum hoc ago. Et haec audivimus. Ita mita quod illud interrogaemus. Quomodo in viis domini ambulabas. si malum quod volebas hoc agebas. cum psalmus sanctus intonat dicens non enim qui operantur iniquitatem in viis eius ambulaverunt. Audi continuo ridentem per sententiam consequentem. Si quod nolo inquit ego hoc facio: iam ego non oportet illud. sed quod habitat in me peccatum. Ecce quem admodum qui ambulant in viis domini non operantur peccatum. et tamen non sunt sine peccato: quia iam non ipsi

operantur illud sed quod habitat in
eis peccatum. Hic dicit aliquis Quo
modo agebat qđ nolebat malum. et
quomodo ipse non id agebat. sed qđ
habitat in illo peccatuz. Interim
iam ista questio soluta est: satisq; ap
paruit scripture auctoritate canoni
ce fieri posse. ut ambulantes in vijs
domini quis non sint sine peccato n̄
tamen id operantur ipsi. non em̄ qui
opantur iniquitatem hoc est pecca
tum quia peccatum iniquitas est. in
vijs eius ambulauerūt. Jam v̄o qua
ratione possit intelligi et agens illud
ppter corpus mortis hui⁹ in quo lex
peccati habitat et nō ipse agens illud
propter vias domini in quibus am
bulat alius sermo necessari⁹ ē. qz iste
claudendus est.

Explicit sermo secund⁹ Incipit ser
mo terci⁹

Propter id quod in psalmo is
to scriptum est. non enim qui
opantur iniquitatem in vijs ei⁹ am
bulauerunt quoniam peccatum iniq̄
tas est sicut iohannes apostolus di
cit. exorta difficilis questio quomo
do possunt sancti in hac vita et nō ēē
sine peccato quia ⁊ illud verum est si
dixerimus quia peccatum non habe
mus. nos ipsos seducimus. ⁊ veritas
in nobis nō est: et tamen ambularēt
vias domini quas non ambulāt qui
opantur iniquitatem soluta ē dicen
te aplo paulo. iam non ego operor
illud sed id quod in me habitat pecca
tum. Quomodo enim est sine pecca
to in quo habitat peccatum: Ambu
lat tamen vias domini quas nō am
bulant qui opantur iniquitatem: qz
iam nō ipse opatur illud s; quod in eo
habitat peccatum. Verūptamen ita
soluta est questio ista ut difficilior al
tera nasceretur: quomodo agat ho

mo quod ipse non agit. Vtrumq; em̄
dixit ⁊ nō quod volo ago: et nō ego
operor illud sed quod habitat in me
peccatum. Vnde intelligere debem⁹
quādo peccatum quod habitat i no
bis opatur in nobis tunc nos id nō
opari quando nequaquā ei voluntas
nostra cōsentit et tenet eciam corpo
ris mēbra ut non obediāt desiderijs
eius. Quid enim opatur peccatū no
lētibus nobis nisi sola illicita desi
deria. Quibus si voluntatis non ad
hibeatur assensus: mouetur quidem
non nullus affectus sed nullus ei re
laxatur effectus. Hoc precepit idem
apostolus vbi dicit. nō ergo regnet
peccatum in vestro mortali corpore
ad obediendum desiderijs ei⁹ nec ex
hibeatis membra vestra arma iniq̄
tatis pccō. Sunt itaq; desideria pec
cati quibus nos prohibuit obedire.
Opantur q̄ pccm h̄ desideria quib; si
obedimus ⁊ nos opamur. Si at ob
temperantes aplo nō obedim⁹ eis:
nō illd nos opamur sed qđ in nobis
habitat peccatum. Si autem deside
ria nulla haberemus illicita: nec nos
nec pccm malī aliqd oparetur in nob̄.
Adotū porro illiciti desiderij cui nō
obediendo nō eū nos opamur. id et
nos agere dicimur qm̄ n̄ ē nature vi
gor aliene s; languor ē nr̄ a q̄lāguo
re oimodo salui erimus cum et ani
mo ⁊ corpe imortales facti fuerim⁹.
Quapropter et quia in vijs domini
ambulamus nō obedim⁹ desiderijs
peccati ⁊ qz non sum⁹ sine pccō habe
mus desideria pccī ac p h̄iā nos ea n̄
opamur nō eis obediēdo s; qđ i nob̄
hīat pccm eadem pmouendo. Non
em̄ qui operantur iniquitatem id est
obediūt desiderijs peccati in vijs do
mini ambulauerunt. Sed adhuc que
rendum ē que petamus dimitti nob̄

quando dicimus deo dimitte nobis debita nostra. utrum que nos operamur quando peccati desiderijs obedimus. an ipsa desideria nobis dimitti volumus que nos non operamur sed quod habitat in nobis peccatum? Quantum quidem ego sapere possum languoris illius et infirmitatis unde illicita desideria commouent? quod peccatum appellat apostolus. vniu-
sus reatus sacramento baptismatis est solutus cum omnibus que illi obedi-
entes fecimus. diximus cogitavi-
mus nec deinceps nobis languor iste obesset quis inesset si desiderijs eius illicitis nullis unquam obedienciam preberemus siue opatione siue locutione siue tacita assensione donec etiam ipse sanaretur cum id quod poscimus esset impletum siue dicentes veniat regnum tuum siue dicentes libera nos a malo: sed quoniam temptatio est vita humana super terram etiam si a criminibus longe simus non tamen deest ubi desiderijs peccati vel facto vel dicto vel cogitatu obediamus quando aduersus maiora vigilantibus que-
dam incautis minuta surrepuit Que si aduersus nos colligantur et si non singula suis motibus conerunt omnia tamen aceruo nos obruit et propter hoc etiam hi qui ambulant in vijs domini dicunt. dimitte nobis debita nostra. quoniam ad vias domini et ipsa oratio pertinet et ipsa confessio quamuis non ad ea peccata pertineat Ita quod vias domini quas omnes fides una complectitur qua in eum creditur qui iustificat impius: qui etiam dixit ego sum via nemo peccatum operatur sed confitetur Deuiat ergo cum peccat et ideo peccatum vie non tribuitur quod a deuiante committitur sed in via fidei pro non peccantibus habetur quibus pec-

cata non imputantur de quibus apostolus paulus iusticiam fidei commendans in psalmo scriptum esse monstrauit. beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata: beatus vir cui non imputauit dominus peccatum Hoc prestant vie domini: ac per hoc quoniam iustus ex fide vivit. ab ista via domini illa alienat iniquitas que est infidelitas In hac autem via id est in fide pia quis ambulat aut peccatum non operatur aut si quod a deuiante committitur propter viam non imputatur et tanquam non fuerit operatus accipitur Et ideo bene etiam sic intelligitur non enim qui operatur iniquitatem in vijs eius ambulauerunt: ut hanc iniquitatem significauerit que recedit a fide aut non accedit ad fidem Quod admodum enim ait dominus de iudeis. si non venissem peccatum non haberent nec utique sine illo peccato erant antequam christus veniret in carne et ex quo venit ceperunt habere peccatum sed quod ad peccatum certum id est infidelitatem intelligi voluit quoniam non crediderunt in eum ita qui operantur iniquitatem non quolibet sed hanc ipsam infidelitatem non in vijs eius ambulauerunt quod vniuersae vie domini misericordia et veritas. utrumque autem in christo est: et propter christum nusquam est Dico enim christum ait apostolus ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem dei ad confirmandas promissiones per gratias autem super misericordiam glorificare deum In hoc igitur misericordia quod nos redemit. in hoc veritas quod id quod promissit impleuit et impletur est quod promittit Qui ergo operantur iniquitatem id est infidelitatem non in vijs eius ambulauerunt: quod in christo non crediderunt Ergo conuertantur et in eum qui iustificat impium pie credant atque in illo misericordiam peccatis dimissis et veritatem completis promissis hoc est vniuersas vias domini inueni-

ant: in quibz ambulantes nō opant^r
iniquitatem qz non tenebunt infide-
litatem. sed fidem que per dilectionē
opatur et cui peccatū nō imputatur.

ExPLICIT sermo terci⁹ Incipit qrt⁹.

Quis ē carissimi q̄ domino di-
cit. **T**u p̄cepisti mādata tua
custodiri nimis. vtinā dirigātur vie
mee ad custodiendas iustificatiōes
tuas. tunc nō pfundar dum respicio
in omnia mādata tua. Quis ē qui h̄
dicit. nisi vnū qd̄qz mēbrum xp̄i p̄po-
tius vniūsum corpus xp̄i. Et quid ē
tu p̄cepisti mandata tua custodiri ni-
mis. Vtrum nimis p̄cepisti. an ni-
mis custodiri. Vtlibet horū intelliga-
mus cōtra illā memorabile nobilēqz
sententiam h̄ dictum videtur: quam
greci laudant in sapientibus suis. et
latini laudando cōsentiūt. ne quid ni-
mis. Si em̄ hoc verum est vt ne quid
nimis fiat. quō verum est qd̄ hic dici-
tur. tu p̄cepisti mandata tua custodi-
ri nimis. Qñ deus aliqd̄ vel nimis p̄-
ciperet vel custodiri nimis. si ōne ni-
mium rephensione dignum eēt. Di-
ceremus ergo nos nulla grecoz sa-
pientium auctoritate terreri. intuen-
tes qd̄ scriptuz ē. nōne stultam fecit
deus sapientiam hui⁹ mūdi. Et po-
tius istam sententiā falsam eē crede-
remus qua dictum ē. ne quid nimis.
q̄ diuinū eloqum vbi legim⁹ atqz cā-
tamus. tu p̄cepisti mādata tua cus-
todiri nimis. nisi nos nō greca elati-
o sed v̄a ratio reuocaret. Nimis q̄p
pe dicitur qcquid pl⁹ fuerit q̄ opor-
tet. Nam parū et nimium duo sunt in-
ter se cōtraria. Parum ē qd̄ minus ē
q̄ oportet: et nimium plus ē q̄ opor-
tet. Horum in medio modus ē: qd̄ di-
citur satis ē. Cum vtqz vtile sit in vi-
ta et moribus vt amplius q̄ oportet
nichil omnino faciam⁹. p̄fecto verā

ēē sententiā ne quid nimis. fateri po-
tius q̄ negari debemus. Sed aliquā-
do latiā lingua hoc v̄bo sic abutitur:
vt nimis p̄ eo qd̄ est valde. et positū
inueniamus in lris sacris et ponam⁹
in sermonibz nostris. Nam et hic tu p̄-
cepisti mandata tua custodiri nimis
nō nisi valde intelligimus si cē intel-
ligimus: et nimis te diligo si alicui ca-
rissimo dicim⁹ nō vtqz plus q̄ opor-
tet sed valde nos diligere intelligi vo-
lumus. Deniqz illa greca sententia nō
habet h̄ verbum qd̄ hic legitur. Vbi ei
est. Atan. qd̄ est nimis. hic ē aut spō-
dra quod est valde: sed aliquando vt
dicimus nimis pro eo quod est val-
de et dictum inuenimus et dicim⁹. Vn-
de nonnulli etiam latini codices non
habent. tu p̄cepisti mandata tua cus-
todiri nimis sed valde. Valde itaqz p̄-
cepit hoc deus. et valde oportz dei cus-
todiri mandata. Sed humilis pietas
vel pia humilitas et fides non imme-
mor gracie. quid adiungat attendite.
Vtinā inqt dirigantur vie mee ad cus-
todiendas iustificationes tuas. Pre-
cepisti quidem tu: sed vtinā qd̄ prece-
pisti fiat michi. Vbi audis vtinā. vo-
cem optantis agnosce: et agnita vo-
ce optantis. depone superbiam p̄su-
ment. Quis em̄ se dicat optāe qd̄ sic
habz i arbitriū ptate. vt nullo indigēs
adiumēto id possit efficē. Ergo si op-
tat hō qd̄ p̄cepit de⁹: vt det ipe qd̄ p̄-
cipit rogandus est de⁹ a q̄ em̄ optan-
dum ē. nisi ab illo a q̄ p̄e luminū ōne
datū optimū et oē donū p̄fectum scā
scriptura teste descendit. Propt̄ eos
āt q̄ putāt h̄ solo nos ad faciendā ius-
ticiā diuinit⁹ adiuuari qd̄ dei p̄cepta
nob̄ in noticiā p̄ferunt. vt ea p̄gnita
iā fine vlla dī grā solis nr̄e volūtatis
viribus impleantur. non optabit di-
rigi vias suas ad custodiendas iusti-

ficationes dei. nisi iam eius acceptis
ipso precipiente mandatis Ad hoc ei
pertinet quod premisit tu precepisti
mandata tua custodiri nimis. Tāq̃
diceret Jam legē accepi iā noui tu ei
precepisti mandata tua custodiri ni-
mis: et mandata tua sancta et iusta et
bona. sed peccatum per bonū michi
opabitur mortē nisi adiuetur gra-
cia. Utinam ergo dirigantur vie mee
ad custodiendas iustificationes tu-
as: tunc non cōfundar dum inspicio
in omnia mandata tua. Mandata di
siue cū leguntur siue cū memoria re-
coluntur tanq̃m speculum metuen-
dum est. scdm apostolum iacobū di-
centem: si quis auditor est verbi et nō
factor. hic cōpabitur viro considerā-
ti vultū natiuitatis sue in speculo. Cō-
siderauit em̃ se et abiit: et statim obli-
tus ē qualis fuerit. Qui aut̃ p̃spererit
in legem p̃fectam libertatis et p̃man-
serit non auditor obliuiosus factus
sed factor opis: h̃ beat⁹ in facto suo
erit. Talem se iste vult eē. vt inspiciat
tanq̃m in speculū mandata dei et non
cōfundatur q̃ non auditor eorū tan-
tum vult esse sed factor p̃pterea op-
tat dirigi vias suas ad custodiendas
iustificationes dei. Vnde dirigi n̄ gra-
cia dei. Alioquin legem dei non habe-
bit vbi gratuletur s̃ vbi cōfundatur:
si voluerit mandata inspicere q̃ nō fa-
cit. **C**onfitebor inq̃t tibi domine in
directione cordis mei: in eo qđ didi-
cerim iudicia iusticie tue. Non ē pec-
catoꝝ p̃fessio ista sed laudis. sicut ait
etiam ip̃e in quo peccatum nullum e-
rat cōfiteor tibi pater dñe celi et terre
et sicut scriptum ē in libro eccāstico h̃
dicetis in cōfessione opa domini vni-
uersa quoniam bona valde. Confite-
bor inq̃t tibi in directione cordis mei
Vtiq̃ si dirigantur vie mee. p̃fitebor

tibi quoniam tu fecisti: et tua laus ē
ista non mea. Tūc enim cōfitebor in
eo qđ didicerim iudicia iusticie tue si
directum cor habeo directis videli-
cet vīs meis ad custodiendas iusti-
ficationes tuas. Nam quid m̄ prode-
rit qđ ea didicerim. si corde perverso vi-
as habeo prauas. Non em̄ letabor i-
eis sed accusabor ab eis. Deinde adiu-
git. **I**ustificationes tuas custodi-
am. Que omnia ex illo vtiq̃ cōnectū-
tur quod ait. utinam dirigantur vie
mee ad custodiendas iustificationes
tuas. Tūc nō cōfundar dum inspi-
cio in omnia mandata tua et cōfitebor
tibi in directione cordis et iustificati-
ones tuas custodiam. Sed quid ē qđ
sequitur. **N**e derelinquas me vsq̃
valde vel sicut nōnulli codices habēt
vsq̃ nimis pro eo qđ est valde. Nam h̃
verbum grecū ē et hic est sp̃odra q̃
si relinqui se a dño velit. sed non vsq̃
valde. Absit. Sed quia reliquerat de-
us mūdū merito pccōrum. vsq̃ val-
de illum reliquisset. si ei nec tāq̃m me-
dicina p̃fuisset. hoc est gracia dei per
ĩm xpm dñm nr̃m. Nunc ṽo secun-
dum istam orōnem corp̃is cristi nō
eū reliquit vsq̃ ad valde: q̃ deus erat
in xpo mūdum reconcilians sibi. No-
test hoc etiam sic intelligi vt eius ista
sit vox: que cum dixisset in habundā-
cia sua non moueboꝝ in eternū. velut
sua ṽtute cōfidentis. vt oñderet ei de⁹
qđ non merito ei⁹ sed in volūtate ei⁹
p̃stiterat decore eius ṽtutem. auer-
tit ab eo faciē suā. et fact⁹ ē p̃turbat⁹.
Inueniēs ergo se. nec iā p̃sumēs de
se clamat: ne derelinq̃s me vsq̃ valde.
Si ei dereliq̃sti vt sine adiutorio tuo
infirm⁹ appareā: noli vsq̃ valde. ne
peā. Tu q̃ p̃cepisti mādata tua custo-
diri nimis. iam de ignorantia me ex-
cusare non possum sed quoniam infir-

mus sum utinā dirigatur vie mee ad
custodiendas iustificationes tuas.
tūc non pfundar dū inspicio in ōnia
mandata tua. tūc cōfitebor tibi in di
rectioē cordis. in eo quod didicerim
iudicia iusticie tue. tunc iustificatio
nes tuas custodiam & si dereliquisti
me ne gloriarer in me. noli vsq; val
de & iustificatus abs te gloriabor i te

Explicit sermo quartus Incipit ser
mo quintus

His vsus kīni isto considere
mus in psalmo & sicut dñs donat e
sacras lrās pscrutemur **I**n q cor
rigit iunior viam suam? In custodi
endo vba tua Interrogat se & rñdet
tibi In quo corrigit iunior viam suā
hucusq; interrogatio ē: deīn rñtio in
custodiendo vba tua Sed hoc loco
custoditio vborum dei intelligenda
est opatio pceptoz Frustra em̄ cus
todiantur memoria si nō custodiun
tur & vita Nā quidā vba di tenendo
agunt ne obliuiscantur: nec agūt vi
uendo vt corrigantur Nō at ait iste
in quo exercet iunior memoriā suam
sed in quo corrigit viā suam. atq; ad
hoc rñdet in custodiēdo vba tua ne
q; vllō mō dicenda ē via correcta qm̄
diu est vita pversa S; quid sibi vult
iste iunior? Potuit em̄ dicere in quo
corrigit homo viam suā aut in q cor
rigit vir viā suam qd plerūq; in scrip
turis ita ponitur vt a sexu honorati
ori homo intelligatur mō locutiōis
quo significatur a pte totū Nēq; em̄
& femina nō beata que nō abiit in cō
filio impioz vbi tñ dictum est beat
vir: hic vō nec homo ait nec vir s; iu
nior Nūquid desperandus ē senior?
Aut in alio corrigit etiam senior viā
suam q; in custodiēdo verba dei? An
forte amonitio est qua etate potissi
mum fieri debeat? Scdm̄ illud qd ali

bi scriptum est fili a iuuentute tua ex
cipe doctrinā: & vsq; ad canos inue
nies sapientiam Est & alius intellec
tus vt ille hic agnoscatur filius evan
gelicus iunior. qui pfectus a patre i
regionem longinquā. effudit substā
ciam suam viuens cū meretricibz p
dige: & postea q; porcos pavit eges
tatem famēq; pessus. reuersusq; ē
ad semetipm̄ et dixit. surgā et ibo ad
přem meū In quo enim correxit viā
suam. nisi in custodiendo verba dei.
que tñ panem paternū esuriens cō
cupiuit? Nēq; em̄ corrigeret viā suā
frater ei? senior qui patri suo dixit ec
ce tot annis seruo tibi: & nūqm̄ man
datum tuum pterij Iunior ergo ille
correxit viam suam: quā se ita deprā
uasse puersam q; habuisse cōfessus ē
vt patri diceret. iā nō sum dign⁹ vo
cari filius tuus Terci⁹ vō intellect⁹
michi occurrit: quem quidē ego quā
tum p modulo meo sapio duobz su
perioribus anpono vt senior agnos
catur vetus homo & nou⁹ iunior se
nior qui portat ymaginē terreni ho
minis iunior qui celestis q; non pri
us quod spirituale est sed quod aiāle
postea spūale Sit ergo licet quilibet
quātum ad etatem ptinet corpis. an
nosa vetustate decrepit⁹: iunior erit
ad deum pcepta gracie nouitate con
uersus Et in hoc corrigit iunior viā
suam in custodiendo verba ei? hoc ē
vbum fidei quod predicamus & ipsa
est fides que per dilectionem opera
tur Sed iste iunior populus. gracie
filius. homo nouus cātator noui cā
tici. heres testamenti noui: iste iuni
or non cayn sed abel non ysmahel s;
ysaac. non esau sed israhel nō manaf
ses sed ephraym. nō hely sed samuel.
non saul sed dauid quid adiungat at
tendite **I**n toto inquit corde meo

exquisiui te: ne repellas me a man-
datis tuis Ecce orat ut adiuuetur ad
custodienda verba dī: in quo dixerat
viam suā corrigere iuniorē. Nam uti-
q; hoc est ne repellas me a mandatis
tuis Quid est enim a deo repellī nisi
non adiuuari. Adandatis quippe e-
rectis atq; arduis humana nō cōtem-
peratur infirmitas: nisi preueniens
eius adiuuet caritas Quos autē nō
adiuvat hos merito phibetur repel-
lere et tanq̃m flammea framea prohi-
beatur indigni. ne manum extendāt
ad arborem vite Quis est autē dig-
nus ex quo per vnum hominem pec-
catum intrauit in mūdum et per pec-
catum mors et ita i omnes homines
pertransiit in quo dñes peccauerūt.
Sed indebita dei misericordia. sana-
tur debita nostra miseria. Nam iste qui
loquitur et dicit. in toto corde meo ex-
quisiui te. et hoc vñ posset nisi eum a-
uersum ad se ipse cōuerteret cui dicit
deus tu cōuertens viuificabis nos:
et ille p̃ditum q̃reret et errātem ille re-
uocaret qui dicit qđ p̃erat requiram
et qđ errauerat reuocabo. In est qđ
et corrigit viam suam in custodiendo
vba dei: illo regente illo faciente. Ne
q̃ enim p se ipse posset: cum iheremi-
as p̃ph̃a fateatur et dicat scio dñe q̃-
niam non hōis via eius. neq; vir ibit
et corrigit viam suā Ad dñō quippe h̃
eciam iste sup̃ius optauit vbi ait uti-
nam dirigātur vie mee Et hic vbi ad-
didit. **I**n corde meo abscondi elo-
quia tua ut non peccem tibi. cōtinuo
diuinū q̃siuit auxiliū: ne in corde ei
dī eloquia sine fructu absconderent
nō opa iusticie seq̃rentur Cū em̃ h̃ dix-
isset adiunxit. **B**ndict⁹ es dñe doce
me iustificationes tuas Doce dixit q̃
mō eas discūt q̃ faciūt: non quō h̃i q̃
ut habeant qđ loquantur tñmō me

minerūt Nam utiq; s̃a dixerat in cor-
de meo abscondi eloquia tua ut non
peccem tibi Quid q̃ adhuc ea querit
discere. q̃ abscondita iam custodit in
corde: Qđ utiq; nō fecisset: nisi ea di-
cisset Ut qđ ergo addidit et dicit do-
ce me iustificationes tuas. n̄ q̃ eas
vult faciendo discere. non loquendo
vl̄ memoria retinendo: Qm̄ ergo si-
cut in alio psalmo legit̄ bñdictiones
dabit qui legem dedit: id̄ bñdict⁹ es
dñe doce me inq̃t iustificationes tu-
as Qui enim in corde meo abscondi
eloquia tua ut nō peccem tibi legē de-
disti. da eciam bñdictiones gracie: ut
faciendo discam qđ intimando iussis-
ti. Nec sat̄ sint ut vñ mentes sine fas-
tidio nutriantur: alium sermonē de-
siderant q̃ sequūtur

Explicit sermo v. Incipit sextus

Iniciū sermonis ē in psalmo
hui⁹ nob̄ de q̃ disputam⁹ h̃ v-
sus **I**n labijs meis p̃nūciaui om-
nia iudicia oris tui Quid ē h̃ dilectis-
simi qđ est h̃? Quis oīa iudicia dei e-
nunciare possit cū inuestigāe nō pos-
sit: An vō cū ap̄lo exclamare dubita-
mus. o altitudo diuiciarū sapiē et sci-
entie dī q̃ inscrutabilia sunt iudicia ei⁹
et inuestigabiles vie ei⁹? Dñs dicit ad-
huc multa habeo vobis dicere s̃ non
potestis portare mō et q̃uis p̃tinuo
p̃miserit eis oēm veritatem p̃ spiri-
tum sanctū. clamat tñ bt̄s paul⁹. ex
p̃te scimus ut intelligamus spū qui-
dem sancto vnde pignus accepimus
perduci nos ad omnem veritatem:
sed cū in alia vita post huius vite spe-
culum et enigma facie ad faciem ve-
nerimus Quomodo ergo iste dicit.
in labijs meis pronunciaui omnia iu-
dicia oris tui: Et ille h̃ dic⁹ q̃ paulo an-
superiore vsu proximo dixerat doce
me iustificationes tuas Quo pac-

to igitur enūciauit omnia iudicia oris
eius qui vult adhuc discere iustifica-
tiones eius. An iudicia quidē cūcta
iam nouerat. iustificationes autē ad-
huc discere cupiebat. Hoc vō eēt mi-
rabilius. si iā sciebat inscrutabilia dei
et ea quae hominibz pcepit facienda nes-
ciebat. Iustificationes em̄ sunt non
dicta sed facta iusticie: opa scilz iusto-
rum quae imperat deus. Nō autē dei dicun-
tur quis a nobis fiant: quia nō ipso do-
nante non fiunt. Iudicia porro dei sē-
quibz ab eo mūdus et nunc et in fine
seculi iudicatur. Sed cum eloquijs dei
omnia cōtineantur et iustificationes
videlicet et iudicia. cur querit iustifica-
tiones discere. qui eloquia dei se ab-
scondisse in corde dicit. Nō em̄ in cor-
de meo abscondi eloquia tua ut non
peccem tibi. Tūc secutus adiunxit be-
nedictus es dñe. doce me iustificati-
ones tuas: ac deinde in labijs meis i-
quit enūciaui omnia iudicia oris tui.
Videntur quidem duo ista inter se eē
cōtraria. ymmo eē poti⁹ amica atq;
cōiuncta: ut quā in corde suo abscon-
dit eloquia dei. in labijs suis iudicia
eius enunciet. Corde em̄ creditur ad
iusticiam: ore autē cōfessio fit ad salutē.
Sed quod inter hec duo medium posuit
benedictus es dñe. doce me iustificati-
ones tuas. quō cōueniat hominī cō-
in corde iam sunt eloquia dei. et qui in
labijs suis enūciauit omnia iudicia dei
ut adhuc velit discere iustificationes
dei: nō inuenitur nō ut eas discere vel-
le intelligatur faciendo nō memoria
retinendo et loquendo et id a dño de-
monstrauit debere nos petere sine quo
nichil possum⁹ facere. Sed hoc ante
istū alio iā sermone tractauim⁹. nūc
vō quomodo se dixerit omnia iudi-
cia oris dei in labijs suis enūciasse cū
dicta sint inscrutabilia. et de quorū p-

funditate alibi scriptū est. iudicia tua
abyssus multa: quātum deus donat
tractare suscepim⁹. Quid hic ergo in-
telligamus attendite. Nunquid iudi-
cia dei nescit ecclesia. Scit plane. Nā
scit. utiq; qualibz dicturus sit iudex
vuiorum et mortuorum venite bene-
dicti patris mei percipite regnū et quā-
libz dicturus sit. ite in ignem eternū.
Scit iquam neq; fornicatores neq;
ydolis seruiētes neq; illos atq; illos
quos ibi apostolus paulus enume-
rat regnum dei possessuros. Scit irā
et indignationē tribulationem et an-
gustias in omnez animam hominis
operantis malum. iudei primum et
greci: gloriam vero et honorem et pa-
cem omni opanti bonum. iudeo pri-
mum et greco. Hec atq; huiusmodi iu-
dicia dei euidenter expressa nouit ec-
clesia: sed non ipa sunt omnia. cū sint
quedam inscrutabilia et sicut multa ab-
yssi profunda et occulta. An et ipsa
nota sunt quibusdam excellentioribz
membris hominis hui⁹ qui cum suo
capite saluatore totus est xpūs. In-
scrutabilia em̄ fortasse dicta sunt ho-
mini: quia viribus suis ea non po-
test perscrutari. Sed cur non possit
dono spiritus sancti cuiq; hoc do-
minus conferre dignatur. Sic enim
illud dictum est deus habitat lucē in-
accessibilem: et audimus tamen acce-
dite ad eum et illuminamini. Que uti-
q; soluitur questio ut iaccessibilis sit
viribus nostris. accedatur autem ad
eum muneribus suis: quāquā et si ne-
mini omnino sanctorum quā diu cor-
pus quod corrūpitur aggrauat ani-
mam omnia iudicia dei sciri concedi-
tur quia reuera multum est ad homi-
nem cum pfecto ut aliquid exempli
gracia dicam vnde iudiciorum dei cō-
iciatur imensitas cum nemo sine iu-

dicio dei tardus in animo vel claudus
in corpore. habet tñ vñ dicat eccā hē
populus acquisitionis et vaciter di-
cat in labijs meis enūciaui oīa iudici-
a oris tui: id est nichil iudicioꝝ tuoꝝ
tacui que in p eloquia tua innotesce-
re voluisti. s; oīa pꝛsus in labijs me-
is enūciaui. Hoc em̄ michi videtꝛ sig-
nificare voluisse qđ non ait oīa iudi-
cia tua sed omnia iudicia oris tui id ē
que michi dixisti: vt p os eius eloqui-
um eiꝰ intelligamꝰ qđ fecit ad nos in
revelationibꝫ scōꝝ pluribꝫ et testa-
mentis duobꝫ que omnia iudicia vsꝫ
quaꝫ in labijs suis enūciare non ces-
sat eccā Deinde subiungit et dicit **I**n
via testimoniōꝝ tuorū iocūdatus
sum: quasi in omnibꝫ diuicijs. Via tes-
timoniōꝝ dei nichil cicius. nichil cer-
tius nichil breuiꝰ nichilqꝫ grandiꝰ in-
telligimus eē qđ xpm̄ in quo sunt om-
nes thesauri sapiētie et scientie absco-
diti: in et iste ait se iocūdatum vel de-
lectatum in hac via quasi in omnibꝫ
diuicijs Testiōnia quippe dei sūt. qui-
bus quātum nos diligit nobis pba-
re dignatur. Comendat aut suā cari-
tatē deus in nobis: qm̄ cū adhuc pec-
catores eēmus xp̄s p nobis mor-
tuus ē. Cum ergo ip̄e dicat ego sum
via: et humilitas eiꝰ carnalis nativi-
tatis atqꝫ passionis. euidentia sint tes-
timonia diuine erga nos dilectōis pro-
culdubio via testimoniōꝝ dei cristꝰ
est. Per h̄ quippe testiōnia que in il-
lo videmus impleta eciam futura er-
ga nos q̄ sempiterna pmissa sunt ex-
pectamꝰ. et speramꝰ implenda. Qui
em̄ pꝛio filio non pepcit sed p nob̄
omnibꝫ tradidit eū. quō non et cum
illo omnia nobis donauit. Sequitur.
In mandatis tuis garriam: et cō-
siderabo vias tuas. Qđ grecꝰ habet
adolestheso. latini interpt̄es quidam

garriam. quidā exercebor interpretati
sunt: que duo int se videntur eē diu-
sa. Sed si exercitatio intelligatur in-
genij cū quadā delectatione disputa-
tionis vtrūqꝫ p̄iungitur et qđ ex vtro-
qꝫ vnū aliqd tꝛatur vt non sit aliena
ab huiusmodi exercitatione garruli-
tas. Solent em̄ garruli vocari loqua-
ces. Sic at se in dī mandatis exercet
eccā adūsus ōnes inimicos fidei xpi-
ane atqꝫ catholice. copiosis doctorū
disputationis garrula: q̄ tunc fructu-
ose sunt disputantibꝫ. si nō ibi cōfide-
rentur nisi vie domini. Vniūse at vie
domini sicut scriptū ē miā et veritas
quoꝝ duorū plenitudo inuenitur in
xpo. Per hāc suauem exercitacionē
fit ecia qđ adiungit. **I**n iustificati-
onibus tuis meditabor: non obliuis-
car vboꝝ tuorū. S; vtiqꝫ medi-
tabor vt non obliuiscar. Vñ bt̄s ille
in pmo psalmo: in lege dñi meditati-
tur die ac nocte. In hīs omnibꝫ que
vt potuimꝰ disputauimus. memine-
rimus km̄i eū qui abscondit in corde
suo eloquia dñi. et enūciat in labijs
suis omnia iudicia oris eius et in via
testimoniōꝝ eius delectatur sicut in
ōnibꝫ diuicijs. et garriens vel sese ex-
ercens in mandatis eius considerat
vias eiꝰ et meditatatur in iustificatio-
nibus eiꝰ ne obliuiscatur vboꝝ eius
p que omnia vtiqꝫ vbo dei atqꝫ doc-
trina instructus apparet. Orare tñ et
dicere bñdictus es dñe doce me ius-
tificationes tuas. vbi nichil aliud in-
telligitur postulare nisi adiutoriū gra-
cie vt qđ iam nouit sermone discat et
opere.

Explicit sermo sextꝰ. Incipit sermo
septimꝰ de eodē psalmo.

Shuiꝰ psalmi superiora me-
ministꝫ km̄i. adiuuare nos de-
bent ad intelligenda sequentia. Et em̄

96
q̄ tāq̄ ex vnius hominis p̄sona loquūt̄
mēbra sunt xp̄i. 2 ad vñū caput t̄q̄ ad
vñū p̄tines corp⁹: Nēpe sup̄ius dīc
erat. in quo corrigit iunior viā suā.
in custodiēdo v̄ba tua: ecce nūc apti⁹
vt id faciat poscit auxiliū: **R**etbue
īquit seruo tuo. viuā 2 custodiā v̄ba
tua Si bōa p̄ bōis sibi postulauit re
tribui. iā custodieat v̄ba dei: Nō autē
dixit retribue seruo tuo q̄a custodiui
v̄ba tua. tāq̄ mercedē bonā p̄ bono
obediētie flagitaēt: sed dixit retribue
seruo tuo viuā 2 custodiā v̄ba tua:
Quid ē aliud q̄ dicere mortu⁹ ea cus
todire nō possem: Infideles deniq̄
de q̄bus dicitur. sine mortuos sepeliē
mortuos suos. Quā p̄t si mortuos
intelligim⁹ infideles viuos at̄ fideles
qm̄ iustus ex fide viuit. non possunt
custodire v̄ba dei nisi p̄ fidē q̄ p̄ dilec
tionem opat̄: Nāc sibi poscit q̄ dicit.
retribue seruo tuo viuā 2 custodiā
v̄ba tua Et qm̄ añ fidem nō hōi debē
tur nisi mala p̄ malis. retribuit autē
deus p̄ indebitā grām bōa p̄ malis.
hāc retributionem rogat q̄ dicit ecce
nūc retribue seruo tuo viuā 2 custo
diā v̄ba tua: Quatuor em̄ retributio
nes sunt. aut mala p̄ malis retribuūt̄
sicut deus ignē eternum retribuit⁹
est impijs. aut bona pro bonis sicut
regnū eternū retributurus est iustis.
aut bōa p̄ malis sicut xp̄s p̄ grām ius
tificat impium. aut mala p̄ bōis sicut
iudas per maliciā persecutus ē xp̄m:
Iharū q̄tuor retributionū duo prio
res p̄tinet ad iusticiā. vt retribuātur
mala p̄ malis. bona pro bōis. tertia
p̄tiet ad miām vt retribuātur bōa p̄
malis. quartā deus nescit. nulli enim
malū p̄ bono retribuit Hec at̄ quā 3°
loco posui primit⁹ necessaria ē: Nisi
em̄ deus retribuere bōa p̄ malis. nō
lōmō essent q̄bus retribuere bōa p̄

bonis Vide illū saulum postea paulū
Nō ex operib⁹ inquit iusticie q̄ nos
fecim⁹. sed scdm̄ suam miām saluos
nos fecit per lauachrū regeneratiōis.
Et itez. Qui prius fui blasphemus 2
persecutor 2 iniuriosus. sed miām cō
secutus sum. q̄a ignorās feci in incre
dulitate Et itez: Cōfiliū at̄ do tāquā
miām cōsecutus a dñō vt fidelis eē.
hoc ē vt viuerē. q̄a iustus ex fide viuit
Mortuus ergo erat prius p̄ suam i
usticiā. añq̄ viueret p̄ dei grām: Ip
sam porro suā mortē sic cōfiteatur:
Aduēiēte at̄ inq̄t mādato pccm̄ reuix
it: ego at̄ mortuus sum. 2 inuentum
ē michi mādātū qd̄ erat in vitā hoc eē
in mortē Retribuit ergo illi deus bo
nū pro malo hoc est vitā pro morte:
talem scilicet retributionē q̄lis h̄ pos
citur vbi dicitur. retribue seruo tuo.
viuā 2 custodiā verba tua: 2 vixit et
custodiuit v̄ba eius. 2 p̄tinē cepit ad
aliā retributiōem in q̄ retribuūtur
bōa p̄ bōis. p̄pter quam dicit bonus
certamē certauit cursum cōsummaui
fidem seruauit. de cet̄o posita est nū
corona iusticie quā reddet michi dñs
in illa die iustus iudex. vtiq̄ iustus re
tribuēdo bōa pro bōis. q̄a prius mi
sericors retribuēdo bōa pro malis:
q̄uis 2 ip̄a iusticia q̄ retribuūtur bōa
pro bōis nō ē sine misericordia. quia
2 hoc scriptū ē. q̄ coroāt te in misera
tione 2 misericordia. Qui em̄ dixit.
bonū certamē certauit quādo vincēt.
nisi illo donāte qui ait. grās deo q̄ dat
nobis victoriā p̄ dñm nostrū xpm̄ xp̄s:
Et q̄ cursum cōsummauit quādo cur
reret. quādo p̄uēiret: nisi illo adiuvā
te de q̄ ait. igit̄ nō volentis neq̄ curre
tis sed miserētis ē dei: Et qui fidem
seruauit. quādo id faceret. nisi vt ipse
ait misericordiā cōsecutus vt fidelis
eēt: Nūsq̄ ergo se extollat humana
mm i

supbia. donis suis deus retribuit bona p̄mia: Sed iste q̄ iam orat ⁊ dicit. retribue seruo tuo viuā. si penit⁹ iam nō eēt mortuus nō oraret. sed ab illo accepit iniciū bone cōcupiscētie. a q̄ vitā poscit obediētie. Hēbāt em̄ aliq̄ fidē qui dicebāt. dñe auge nobis fidē Ille vero ⁊ incredulitatē suā cōfitebatur: q̄ cū esset interrogat⁹ utq̄ credēt. ait. credo dñe adiuua incredulitatem meā. Jam utiq̄ viuere icipiēs postulat vitam. q̄ credēs orabat obediētia: nō pro ea seruata p̄miū sed ut seruetur auxiliū. Vita q̄ppe credēte uiuescit p̄ oēm diem. q̄ renouatur de die in diem: Sciēs aut̄ v̄ba dei nō posse custodiri p̄ obediētiam. nisi videātur p̄ intelligētiam: hic quoq̄ oratiōi addidit ⁊ dicit: **R**euela oculos meos ⁊ considerabo mirabilia de lege tua: Ad h̄ etiam illud p̄t̄et quod adiūgit. inquilinus ego sum in terra. siue ut nō nulli codices h̄nt. incola ego sum apud te in terra. ne abscondas a me mandata tua. Quod em̄ ait sup̄ius reuela oculos meos. hoc postea dicit ne abscondas a me. ⁊ quod ibi dixerat mirabilia de lege tua hoc alio loco repetens ait. mādata tua: Nichil est autem mirabilius in mādatiis dei q̄ diligite inimicos vestros: hoc est retribuite bona pro malis: Sed de isto inquilinatu vel incolatu nō est sermo coartandus. ⁊ ideo nō iste de hac re sed alius expectandus ⁊ domino adiuuante reddendus est sermo:

ExPLICIT sermo septimus Incipit sermo octau⁹. de usu psalmi qd̄ dicit: incola ego sum in terra. nō abscondas a me mādata tua. cōcupiuit aīa mea desiderare iustificationes tuas i omni tempore:

Expectatiōi caritatis vestre de sequentibus huius magnissimi psalmi sermo reddendus est. ab illo versu scilicet vbi ait: **I**ncola ego sum in terra nō abscondas a me mādata tua. siue ut nō nulli codices h̄nt. inquilinus ego sum in terra: Qd̄ em̄ est i greco parecos. aliqui nostri inquilinus aliqui incola. nō nūq̄ etiā aduenā interpretati sunt: Inquilini nō habentes p̄p̄iam domū habitant in aliena. incole aut̄ vel aduene utiq̄ aduētici p̄hibētur: Vbi magna de anima exoritur questio. Neq̄ em̄ secundum corpus dictū videri potest. incola vel aduena vel inquilin⁹ sum in terra. cū de terra corpus originē ducat. sed de hac profundissima questione nichil audeo definire: Siue enim p̄pter aīam que absit ut putetur ex terra. merito dici potuerit inquilinus vel incola vel aduena ego sum in terra. siue scd̄ totum homiēm. quia paradisi aliquādo ciuis fuit. vbi utiq̄ n̄ erat qui ista dicebat. siue quod est ab omni controuersia liberius. non omnis homo possit hoc dicere s̄ cui patria promissa est eterna in celis: hoc scio quia temptatio est vita humana super terram. ⁊ iugū graue est super filios adam: Verū me plus delectat secundum istam disputaē sentēciam ut ideo nos in terra inquilios vel incolas eē dicamus. q̄a sup̄nā patriam vñ pignus accepim⁹ ⁊ q̄ perueniētes nūq̄ inde migrem⁹ iuenim⁹. Nam et ille q̄ in alio psalmo dicit. inquilin⁹ ego sum apud te ⁊ pegrin⁹ sicut oēs p̄s mei. n̄ ait sicut oēs hoiēs. s̄ dicēdo sicut oēs p̄s mei. iust os p̄culdubio vult intelligi q̄ eo tpe p̄cessert. ⁊ i hac pegrinatiōe gemitu pio sup̄ne patrie suspirarūt. de q̄ scriptū ē ad hebreos: Scd̄ fidē mortui s̄ h̄j oēs cū acce-

27
pissent pmissioēs: sed lōge eas vidē-
tes ⁊ salutātes. ⁊ cōfiteātes. q̄a hospi-
tes ⁊ pegrini sunt sup̄ terrā. Qui em̄
talīa dicūt: oñdūt q̄a patriā querunt.
Et si q̄dem ei⁹ memoēs eēnt a q̄ disces-
cerāt. habuissent tēp⁹ reuertēdi: nunc
āt meliorē appetūt id est celestem. iō
nō cōfunditur de hīs de⁹ vocari de⁹
eorū: preparauit em̄ eis ciuitatē. Et il-
lud quod legimus q̄ diu sumus i cor-
pore pegrinamur a dñō. potest intel-
ligi hoc nō esse oīm sed fidelīū. Non
em̄ oñium est fides: ⁊ videmus quid
hīs vbi apls iūgat. Cū em̄ dixisset
q̄ diu sumus in corpore pegrinamur a
dñō: p̄ fidem em̄ ābulamus inquit ⁊
nō p̄ spēm. vt intelligeremus eorū eē
istā pegrinatiōem q̄ ābulāt p̄ fidem.
Infideles āt q̄s deus n̄ p̄sciuit nec p̄-
destināuit cōformes ymaginis filiū sui
nō possunt veraciter dicere se in ter-
ra pegrinōs: quādo ibi sunt vbi scōm
carnem nati sunt. Nō em̄ hñt alibi ci-
uitatē. aut p̄ hoc nō sunt in terra alie-
nigene sed terrigene. Vñ ait alia scrip-
tura de quodā. Posuit em̄ apud mor-
tē domū suā. ⁊ apud inferos cū terri-
genis sacros suos: Sūt autē ⁊ ipsi pe-
grini ⁊ inq̄lini nō huic terre: sed pp̄lo
dei a quo sunt alienigene. Vñ creden-
tibus ⁊ scām citatē que nō est de h̄
mūdo h̄re incipietib⁹ apls dicit. Igi-
tā nō estis pegrini ⁊ iquiliñi: s̄ est
ciues scōrum ⁊ domestici dei. Ipsi ḡ
sunt ciues terreni. q̄ sunt dei pp̄lo pe-
grini. Qui vero ciues sunt in populo
dei ipsi sunt in terra pegrini. quia to-
tus idem pp̄ls q̄ diu est in corpore pe-
grinatur a dñō. Dicat itaq̄: incolā e-
go sum in terra. ne abscondas a me mā-
data tua. Sed qui tādē sunt a q̄b⁹ de⁹
abscondit mādata sua: Nōne illa vbi-
q̄ deus voluit predicari: Vtinā q̄ ml-
tis clara sunt. tam multis cara sint.

Nā quid est clari⁹ q̄ diliges dñm
deum tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota
aia tua ⁊ ex tota mente tua. ⁊ diliges
primū tuū tāq̄ teipm: in q̄bus duo-
bus mādatis tota lex pēdet ⁊ appē-
t. Et quis est quem lateāt ista mādata:
Nempe ⁊ oñibus fidelibus ⁊ pluri-
mis infidelibus nota sunt. Cur ergo
poscit fidelis ne abscondatur sibi: qd̄
nec infideli cernit abscondi. An q̄a deū
nosce difficile est. cōsequēs est vtiq̄
vt diligas dñm deum tuum. difficile
interrogatur ne aliud p̄ alio diligat.
Nam primi facili⁹ esse videtur cog-
nitio. Omnis quippe homo est oñi
hōi primus: nec vlla cogitāda est lō-
ginitas generis vbi est natura cō-
munis. q̄q̄ nec primū nouerat q̄ do-
mi⁹ ait ⁊ q̄s est meus primus quan-
do illi est p̄positus homo quidam. q̄
descendēs ab ih̄rlm in iherico incidit
in latroēs. cui primū nō fuisse nisi q̄
cum illo fecit misericordiā ipse qui
interrogauerat iudicauit: patuitq̄
in faciēda misericordia neminem alie-
nū esse putādum ab eo qui diligit pri-
mū. Sed multi nec seipōs nouerunt
quia ⁊ seipm nosce quēadmodū ho-
mo sibi dēt innotescē nō oīm hoīm ē
fides. Quō ḡ diligit primū tēp seipm
qui nescit ⁊ seipm: Nō eiz frustra ille
filius iunior qui p̄fectus in regione
longinquā vbi dissipauit substāciā
suā viues p̄dige vt diceret surgam et
ibo ad prēm meū prius reuerius est
in semet ipm. nisi quia tam lōge pe-
grinatus est vt relinquēt eciā semet-
ipm: nec tñ reuertētur ad se si omni-
modo nesciret se: nec diceret surgam
⁊ ibo ad prēm meū si penitus ignora-
ret deum. **Q**uo circa et aliquatenus
ista sciuntur. et vt magis magisq̄ sci-
antur non imerito scienda poscūtur
Quap̄pter vt sciamus diligere deū
mm ij

sciendus ē de⁹. ⁊ vt sciat hō diligē pri-
mū tāq̃ seipsum prius dēt diligendo
deū diligē seipm. Qd vñ poterit. si nes-
cit deū. si nescit ⁊ seipm. Recte itaq̃
d⁹ deo:icola ego su; in terra ne absco-
das a me mādata tua: Merito nam
q̃ abscondūtur eis q̃ nō sunt incole in
terra: Hec em mādata ⁊ si audiūt nō
sapiūt. q̃a terrena sapiūt: Quorū aut
cōuersatio in celis est: in q̃tū hic con-
uersantur pfecto pegrināt: Detant
itaq̃ ne abscondātur ab eis mādata dī
p q̃ ab hī incolatu liberēt diligēdo deū
cū q̃ in eternū erūt. ⁊ diligēdo primū vt
illic sint vbi ⁊ ipsi erūt: Quid at diligē
dū diligit. si ipsa dilectio nō diligitur.
Vñ cōsequēter iste incola in terra cū
dei mādata ne sibi absconderēt orasset
in q̃b⁹ dilectio p̃cipit. vel sola vlt mari-
me. ⁊ ipsi⁹ dilectōis dilectōne se velle ha-
bē p̃clamat dicēs: **C**oncupiuit ani-
ma mea desiderā iustificatiōēs tuas
in omni tpe: Laudabilis est ista cōcu-
piscētia nō dāpnabilis: Non de hac
dictū est nō cōcupisces. sed d illa qua
caro cōcupiscit adūsus spm: De hac
at bōa cōcupiscētia q̃ cōcupiscit spūs
aduersus carnē. q̃re vbi scriptū sit. et
inuenies. cōcupiscētia itaq̃ sapiētie
deducit ad regnū. ⁊ multa alia repiū.
bōe cōcupiscētie testiōnia Sed hī sa-
ne intēst. q̃ nō tacetur qd cōcupiscat.
qn bōa cōmemoratur cōcupiscētia.
cū at nō additur qd cōcupiscatur sed
sola pōitur. nō nisi mala intelligitur:
sicut in hoc quod commemoravi. cō-
cupiscētia itaq̃ sapiētie deducit ad
regnū. si nō addēt sapiētie. nullo mō
dicēt cōcupiscētia pducit ad regnum.
At vero apls quod posuit. cōcupiscē-
tiam nesciebam nisi lex diceret nō cō-
cupisces: nō vtiq̃ ait cuius rei concu-
piscētia vel qd nō cōcupisces: Cer-
tum est em nō intelligi cum ita dicit

nisi malam concupiscētia: Quid er-
go huius anima concupiuit. Deside-
rare inq̃t iustificatiōēs tuas in omni
tpe Credo nondum eas desiderabat
quādo cōcupiuit desiderā. Iustifica-
tiōēs autem facta sunt iusta. id est o-
pera iusticie Cum itaq̃ nōdum habe-
at ⁊ qui iam desiderat. q̃ lōge ab hīs
erat q̃ adhuc eas desiderare cōcupis-
cebat. Et q̃ lōgius ab eis sunt. q̃ neq̃
hoc adhuc cōcupiscūt. Mirum ē aut
quomodo cōcupiscatur desiderium.
nec fit in nobis cuius iam cōcupiscē-
tia fit in nobis: Neq̃ em pulchrum a-
liqd corpus est sicut aurum. vel caro
aliqua speciosa quā potest homo cō-
cupiscere nec habere. q̃a extra posita
nō est in homiē Quis nesciat in ho-
mine esse concupiscētia. in homiē
esse desiderium: Cur ergo nō cōcupis-
citur vt habeatur quasi forinsecus iſe-
ratur. Aut quomodo haberi ei⁹ cōcu-
piscētia sine ipso p̃t. cū nō sit ⁊ ipm qd
aliud q̃ cōcupiscētia: Nā ⁊ desiderā
pcul dubio cōcupiscere est: Quis est
em iste mirabilis atq̃ inexplicabilis
lāguor. Et tñ est. Nā ⁊ egrotus q̃ fas-
tidio laborat ⁊ vult euadere hī malū:
cōcupiscet vtiq̃ desiderā cibū dum
cōcupiscit nō habere fastidiū: Ador-
bus est corporis Cōcupiscētia vero q̃
cupiscit desiderā cibū. hoc est carere
fastidio in aīo ē nō in corpe: ⁊ hēt eā
nō gutturis ⁊ fauciu dilectio q̃ fasti-
dio restringitur. sed recuperāde racō-
sanitatis quam appellandam ēē fasti-
dium prouidetur Ideo non est mirū
si appetit animus vt appetat corpus
quādo appetit animus nec appetit
corpus: Cum autem vtrumq̃ animi
est ⁊ vtrumq̃ concupiscētia est. cur
non concupisco desiderium iustifica-
tionum dei. Quomodo in vno eodē
q̃ animo meo habeo concupiscētia

desiderij huius et ipsum non habeo desi-
derium. Aut quomodo ista duo sunt et non v-
num? Ut quid enim concupisco desiderare
iustificationes tuas ac non ipsas
iustificationes potius quam earum desi-
derium concupisco. Aut quomodo pacto possum
iustificationum desiderium concupiscere
et ipsas iustificationes non concupiscere
cum ideo earum desiderium concupiscam quia
ipsas habere concupio? Quod si ita est iam
ipsas utique concupisco. Quid igitur o-
portet ut earum desiderium concupiscam cum
iam id habeam et habere me sentiam? Non
enim possum concupiscere deside-
rium iusticie nisi concupiscendo iustici-
am. An hoc est quod superius dixi quod di-
ligenda sit etiam ipsa dilectio qua dili-
gitur quod diligere oportet sicut odio ha-
benda est dilectio qua diligitur quod di-
ligere non oportet. Odio quippe habui-
mus concupiscenciam nostram qua caro
concupiscit aduersus spiritum. Et quod est
ista concupiscencia nisi mala dilectio.
Et diligimus concupiscenciam nostram
qua spiritus concupiscit aduersus car-
nem. Et quid est ista concupiscencia nisi bo-
na dilectio. Cum autem dicitur diligenda est
quid aliud dicitur quam concupiscenda est.
Quo circa quoniam concupiscuntur ius-
tificationes dei concupiscitur con-
cupiscencia iustificationum dei. Hoc
enim alio modo sic dici potest. si concupiscuntur
iustificationes dei concupiscitur dili-
gitur dilectio iustificationum dei. An ali-
ud est concupiscere aliud desiderare? Non
quo non sit concupiscencia desiderium sed quia
non omnis concupiscencia desiderium est. Con-
cupiscuntur ei et quod habetur et que non
habetur. Non autem concupiscendo fruitur ho-
minibus quod habetur desiderando autem absentia con-
cupiscit. Desiderium ergo quod est non rerum
absentium concupiscencia. Sed dei iustifica-
tiones absentes esse quomodo possunt non quoniam nesci-
untur. An et quoniam sciuntur et non fiunt

absentes habende sunt? Non autem quod sunt
iustificationes nisi opera iusta. non ver-
ba. Ac per hoc possunt infirmitate ani-
me non desiderari et ratione mentis
uti. Vide quod sunt utiles atque salubres
potest earum desiderium concupisci. Se-
pe enim quod agendum sit vide. nec agimus
quod non delectat ut agamus et concupimus
ut delectet. Preuolat intellectus et tar-
de sequitur et aliquando non sequitur huma-
nus atque infirmus affectus. Ideo ergo
desiderare concupiscebat qui bona esse
cernebat cupiens eorum habere delecta-
tionem quorum potuit videre rationem.
Non autem ait concupiscit: sed concupi-
uit anima mea desiderare iustificationes
tuas. Fortasse quippe tulerat iste ico-
la in terra qui iam peruenerat ad id quod con-
cupuerat: iamque desiderabat eas quoniam
se desiderio aliquando concupiscere come-
morat. Si autem desiderabat. cur non ha-
bebat? Non enim aliquid impedit quod minus
habeatur iustificationes dei nisi quod
non desideratur dum non in eas caritas
feruet quoniam claritas lucis. An habebat
eas atque faciebat? Non autem paulo prius di-
xit. seruus autem tuus exercebatur in iusti-
ficationibus tuis. Sed quibus quasi gra-
dibus ad eas perueniatur ostendit. Prius
est enim ut videatur quod sunt utiles et
honeste deum ut earum desiderium con-
cupiscatur postremo ut perficiet lu-
mine atque sanitate delectet earum et o-
peratio. quoniam sola ratio delectabat.
Sed ea que sequuntur quoniam iam iste pluri-
us est alio sermone adiuuante domi-
no commodius differuntur.

ExPLICIT sermo octauus. Incipit
sermo nonus de eo quod dicit. Incre-
pasti superbos maledicti qui decli-
nant a mandatis tuis usque ad id. nona et
testimonia tua meditatio mea est et prius.
Solatio mea iustificationes tue
psalmi huius que tractanda sunt
mm iij

sequuntur amonent nos cause nos-
tre miserie recordari. Etenim cum
dixisset concupivit anima mea deside-
rare iustificationes tuas in omni te-
pore siue scilicet in reb⁹ prosperis siue
in aduersis. q³ et in laborib⁹ et dolo-
ribus debet delectari iusticia nec ita
est tepore diligenda tranquillo ut tur-
bulento tpe deseratur. s³ amplectenda
est in omni tpe continuo subiecit. **I**n
crepasti superbos maledicti q³ decli-
nant a mandatis tuis. Supbi eni d³
clinat a mandatis tuis. Aliud est q³ p-
pe mandata dei per infirmitate vel p
ignorantia no implere aliud ab eis per
superbia declinare: sicut fecerunt qui
nos mortaliter in hec mala genuer-
unt. delectauit eni eos erit sicut d³.
ac sic a mandato dei qd sibi eu madas
se sciebant et qd facillie nulla infirmi-
tate reuocate ipediente tardate implere
poterat p hac superbia declinarunt et
ecce ista tota dura et infelix erupna
mortaliu qdam hereditaria est in-
crepatio superboru. Qm ei dixit de⁹
ada vbi es non vbi esset de⁹ ignora-
bat s³ superbū increpabat et vbi tunc
esset id est ad qua miseria peruenisset
non scire cupiebat sed interrogando
increpas amonebat. Vide aut q³ ad
modu cu dixisset increpasti superbos
non ait maledicti qui declinauerunt a
mandat³ tuis ut illd t³ pmo³ hoim
pccm veniret in mete. s³ ait maledic-
ti qui declinat. Oportebat ei ut oes
illo terreretur exeplo a diuinis non
declinare mandatis. et diligendo iusti-
cia in omni tepore in hui⁹ mundi ecia la-
bore recipere qd in paradisi amissim⁹
voluptate. Sed qm superbi nec in ta-
ta deponunt increpatione ceruice. et
cu sint deiecti laboris mort³ q³ sup-
plicio extolluntur typo imitantes ela-
latione cadentiū irridetes humilita-

te surgentiū p eis orat corp⁹ xpisti
cu dicit. **A**ufer a me op probriū et cō-
tēptū: q³ testimonia tua exquisiui.
Testimonia grece martiria nūcupā-
tur quo vbo iā vtimur pro latio. Qm
de illos q³ p³ testimoniū xpī diuisis
passionib⁹ humiliati sunt et vsq³ ad
mortē p veritate certarūt nō testes
qd latine vtiq³ possem⁹ s³ grece mar-
tires appella⁹. Qm hoc ergo famili-
arius auditis et dulcius sic accipia-
m⁹ hec vba tāq³ dcm fit. aufer a me
obprobriū et cōtēptū qm martiria
tua exquisiui. Cristi corp⁹ ista cu di-
cit nūqd ab impijs et supbis audire
obprobriū atq³ ptemptū ullā depu-
tat penā cu poti⁹ inde perueniet ad
coronā. Cur ergo q³ graue aliqd et
intollerabile ab se poscit auferri. ni-
si q³ ut dixi orat pro ipsis inimicis su-
is qb⁹ eē prospicit noxiū obicē factū
nomē xpisti tāq³ obprobriū xpian⁹
et ei⁹ a iudeis irrisam crucē tāq³ hu-
militatis xpiane medicinā qua sola
tumor ille sana⁹ qd inflati cecidim⁹ et
iacentes ap³ius intumui⁹ eadem
superbia permanente et crescēte cō-
tempnere. Dicat itaq³ corp⁹ xpī iā e-
nim diligere didicit inimicos suos.
dicat domio deo suo. aufer a me ob-
probriū et cōtēptū quia martiria tu-
a exquisiui id est obprobriū qd ideo
audio. et cōtēptū q³ ideo ptempor⁹ q³
martiria tua exquisiui. aufer a me.
Inimici eni mei q³ a me p³cipis dili-
gi qui magis magisq³ moriūtur et pe-
unt cū martiria tua ptempnūt et cri-
minantur in me profecto reuiuiscūt
et inueniūtur si martiria tua venerē-
tur in me. Ita factū est. hoc videm⁹
ecce martiriū xpī et apud homines
et in hoc mūdo non solū non est ob-
probriū sed magnū est ornamētum
Ecce non solum in conspēu domini

perū etiā incōspcū hoīm preciosa ē
mors scōrū eius Ecce nō solū nō cō
tēpnūt verū etiā magnis honorib⁹
pferūtur martires ei⁹ Ecce filius il
le iunior qui pro porcis quos pasce
bat id est pro imūdis deōnib⁹ quos
colebat perticulā suā in paucissimis
xpriānis precedentē psequēbā. iā
nūc in tā mltis et magnis popul⁹ gē
tiū martires quib⁹ ingerebat obpro
briū religiosissime p̄dicans et maxi
mis laudib⁹ quos cōtēpnebat exul
tans mortuus erat et resurrexit pie
rat et inuentus est. Hoc tā magno
lucro correctionis p̄uersatiois et re
dēptionis inimicōr suorū corp⁹ xpī
deo dixit. aufer a me obprobriū et cō
temptū Et quasi quereretur de qua
re obprobriū de q̄ re cōtēptū. s̄biun
git qm̄ martiria tua exquisiui. Vbi ē
nūc illd obprobriū. vbi ille cōtemp
tus. Abierūt atq; trāsierūt et q̄ iue
ti sunt qui perierāt illa perierāt. S;̄
qm̄ ecclia talia p̄cabatur illa patieba
Etenī sederūt principes inquit. ⁊
aduersum me loquebātur Unde per
secutio grauis erat quia eā sedentes
hoc est iudiciarijs sedibus eminen
tes principes decernebant. Refer h̄
ad ipm̄ caput inuenies sedisse princi
pes iudeorū cōsiliū q̄rētes quō cris
tū perderent Refer hoc ad corp⁹ ei⁹
id est eccliam. inuenies reges terre ex
cogitasse atq; iussisse quō xpriāni
nullq; essent Etenī sederūt principes
et aduersum me loquebantur **S**er
uus at tu⁹ exercebatur in tuis iusti
ficationib⁹ Qual⁹ exercitatio h̄ fue
rit qui nosse desideras: qd̄ adiunxit i
tellige **S**am et testimonia tua me
ditatio mea et cōsiliū meū iustifica
tiones tue. Recole qd̄ supius cōmē
daui testimonia tua esse martiria. re
cole in iustificationib⁹ dñi nullā esse

difficilioz et mirabilioz q̄ vt suos
q̄sq; diligat imicos Sic ergo exerce
batur corp⁹ xpī vt et martiria id est
testimonia eius meditaretur: et dili
geret eos a quibus exprobrātib⁹ et
contēpnētib⁹ p̄pt̄ ip̄a martiria per
secutioēs patiebatur Nō enī pro se
sicut iam cōmendaui⁹ sed pro ip̄is
potius orabat dicēs: aufer a me ob
probriū et cōtemptū Sederūt ergo
principes et aduersum me loquebā
tur: seru⁹ autē tu⁹ exercebatur in ius
tificationib⁹ tuis Quēadmodū. Nā
et testimonia tua meditatio mea. et
cōsiliū meū iustificationes tue Cō
siliū contra cōsiliū Cōsiliū sedētium
principū fuit inuentos martires p̄
dere: cōsiliū patientiū martirū fuit i
imicos perditos iuenire Reddebāt
illi mala pro bonis isti. bona pro ma
lis Quid ergo mirū si illi occidendo
ōfecerūt isti moriēdo vicerūt: Quid
inq; mirū si martires seuiētib⁹ gē
tibus temporalē mortē patientissi
me pertulerūt et gentes ritiribus o
rātib⁹ ad eternā vitā peruenire po
tuerūt dū corpus xpīsti sic exerce
tur vt et martiria meditaretur et ma
lis martirū p̄secutorib⁹ bona preca
retur.

Explicit sermo non⁹ Incipit sermo
decim⁹ de versu psalmi. Adhesit pa
uimēto aīa mea viuifica me scōz ver
bum tuum

Sequi⁹ in isto psalmo maiore
qd̄ cōsiderare et sicut dñs de
derit p̄tractare debem⁹: **A**dhesit
pauimēto aīa mea: viuifica me scōz
vbū tuū Quid est adhesit pauimen
to aīa mea Nā cū adiūgit et dicit vi
uifica me scdm̄ verbū tuū q̄rē se viuī
ficari poscat utiq; cām p̄misit dicen
do adhesit pauimento aīa mea. Er
go q̄ p̄pterea se viuīficari petit quia

pauimento adhesit anima eius mirū
si boni aliquid hinc vult intelligi Ita
quippe se habet tota ista sentētia tā
q̄ diceret: mortuus sum viuifica me
Quid est enī pauimentū? Si tāq̄ v-
nā quādā domū magnam vniūsum
mūdū velimus accipere videm⁹ ve-
lut eius camerā celū. terra erit igitur
pauimentū Vult itaq̄ t̄renis seruis
z cū ap̄lo dicere cōuersatio n̄ra i cel-
est. Proinde terrenis adherē mors
anime est. cui malo p̄traria poscitur
vita cū dicitur viuifica me Sed vidē-
dendū est vtrū cōgruant huic verba
ista qui superius talia dixerat quib⁹
magis deo videatur adhesisse q̄ pa-
uimento vt cōuersatio eius non in
t̄renis sed in celestib⁹ habētur Quō
enī p̄t intelligi terrenis adhesisse qui
dicit. seruus autem tuus excerceba-
tur in tuis iustificationibus nā z tes-
timonia tua meditatio mea est et cō-
filiū meū iustificationes tue. Nec sē-
enī v̄ba eius aīcedētia q̄rū aīcedēti-
um ista sunt cōseq̄tia. adhesit pa-
uimento anima mea An ex hoc intel-
ligere debemus q̄tūlibet quisq̄ p̄fi-
ciat in iustificationibus dñi habē eū
mortalis carnis affectū circa ista ter-
rena in quib⁹ vita humana tēptatio
est sup̄ terrā et ab hac morte si perse-
ueranter p̄ficiat cotidie reuiuiscē. vi-
uificante illo cui⁹ gr̄a hō noster inte-
rior renouatur de die in diem. Nā z
illud ap̄lus cū dicebat q̄ diu sum⁹ in
corpore peregrinamur a domino et
concupiscebat dissolui et esse cū xp̄o
adheserat pauimento anima e⁹. Vnde
et corpus ip̄m q̄ ex terra est non ab-
surde intelligitur pauimentū. q̄ ad-
huc quia corruptibile est z aggrauat
animā. recte in illo cōgemiscitur z di-
citur deo. adhesit pauimento aīa me-
a viuifica me secūdu verbū tuū. Ne

q̄ enī cum corporibus n̄ris semper
cū dñō erim⁹ sed tūc quia non erunt
corruptibilia nec animas aggraua-
būt: si diligenter considerem⁹ nō eis
nos sed ipsa nob̄ potius adherēbūt
nos autē deo Vnde alterius psalmi
verba illa sunt. michi autē adherere d-
o bonū est: vt viuāt corpora ex nob̄
adherendo nob̄ nos autē viuam⁹ ex
deo q̄ nobis adherere deo bonū est
Adhesio quippe ista de qua dcm̄ est.
adhesit pauimento anima mea nō cō-
iūctionē carnis et aīe q̄uis et ipsam
q̄daz intellexerint sed carnalē magis
aīe affectū q̄ caro concupiscit adūsus
sp̄z significare michi vide⁹ Qd̄ si recte
accipitur p̄fecto q̄ dicit adhesit pa-
uimento aīa mea viuifica me secūdu
verbū tuū non id̄ orat vt de corpore
mortis hui⁹ morte ipsius corporis in-
terueniente soluatur q̄d̄ dies vltim⁹
vite huius q̄ p̄pt̄ eius breuitatē non
p̄t esse diuturnus q̄nq̄ futur⁹ est. s; vt
cōcupiscentia qua p̄cupiscitur ad-
uersus sp̄m̄ magis magisq̄ minuat⁹
et cōcupiscentia qua p̄cupiscitur ad-
uersus carnem mag⁹ ac mag⁹ augea-
tur donec ista p̄sumatur in nobis et
illa consummetur per sp̄m̄ sc̄m̄ q̄da-
tus est nob̄ Bene autem non ait vi-
uifica me sc̄dm̄ meritū meū sed ait se-
cundū verbū tuū Qd̄ qd̄ est aliud nisi
sc̄dm̄ p̄missum tuū? Filius p̄missi-
onis vult eē non filius elationis vt
secūdu gratiam firma sit p̄missio dī
semini Hoc enī v̄bū p̄missiois in p̄-
saac vocabitur tibi semē. hoc est nō
q̄ filij carnis hī filij dei s; filij p̄missi-
onis deputantur in semine Nā qd̄
erat ipse per seip̄m in eo quod sequi
confitetur **V**ias meas enūciaui z
exaudisti me. Nō nulli qd̄ eod̄ices
habent vias tuas sed plures et mari-
me greci vias meas. hoc est malas.

100
Nā hoc michi videtur dicere pecca-
ta mea cōfessus sum. & exaudisti me
hoc est vt dimitteres ea. **D**oce me
iustificationes tuas. Cōfessus sum
vias meas. delesti eas: doce me tu-
as. Sic doce me vt agā nō vt tīmō
sciā qd agere debeā. Sicut enī dcm ē
de domino qd nō nouerat pccm et i-
telligitur nō fecerat: sic et iusticiam
ille vere dicend⁹ est nosse q facit. Pro
ficientis hec oratio est. Nā vtq; si d-
mino nō faceret pfecto illa superio-
ra nō diceret seru⁹ aut tu⁹ excerceba-
tur in tuis iustificationib⁹. Nō g in
quib⁹ excercebat⁹ has vult a dño dis-
cere. sed ab istis ad alias pficiendo
velut crescendo desiderat pueniē. De-
niq; adiungit et dicit. **V**iam iustifi-
cationū tuarū infinua michi vel vt n-
nulli codices habēt instrue me quod
expressius de greco dicitur fac me in-
telligere. **E**t excercebor in mirabi-
lib⁹ tuis. Ipsas iustificatioēs āplio-
res q̄s proficiendo cupit apphēdē
mirabilia dei vocat. Sunt ergo qdā
dei iustificatioēs ita mirabiles vt hu-
mana infirmitas ab eis qui experti
non sunt non ad eas posse perueniē
credatur. Vnde laborans iste et earū
difficultate quodāmō fatigatus ad-
iungit. **D**ormitauit anima mea in-
quit prē tedio: confirma me in verb⁹
tuis. Quid est dormitauit nisi ab spe
refriguit que ad se apphēsūrā eē cre-
diderat: Sed confirma me inquit in
verbis tuis. ne ab eis q̄s ad q̄s perue-
nisse me iā sentio decidā dormitādo.
Confirma itaq; me in eis verb⁹ tuis
que iā teneo que iā facio. vt ex eis
ad alia possim proficiendo puenire.
Et qd ipedit in via iustificationū dei
sic ambulare: vt hō facile possit ad il-
la eciā mirabilia perueniē. Quid pu-
tam⁹ nisi quod a se amoueri in cōse-

q̄tib⁹ rogat dicens: viā iniquitat⁹
amoue a me. Et quia lex factorū sō
intrauit vt habūdaret delictum. seq⁹
et dicit. **E**t lege tua miserere mei.
Qua lege nisi lege fidei. Audi aplm.
Vbi est glatio tua. Exclusa est. Per
quā legē. Factorū. Nō Sed per legē
fidei. Hec est lex fidei qua credimus
et oramus per gratiam nob⁹ donari
vt faciamus quod per nosm⁹ ipsos
implere non possumus. ne ignoran-
tes dei iusticiā et nostrā volentes p-
stituerē iusticie dei non sumus sbiec-
ti. In lege itaq; factorū est dei iubē-
tis iusticia in lege aut fidei sbuenien-
tis misericordia. Cum autē dixiss⁹ &
lege tua miserere mei de beneficijs e-
ius que iā cōsecutus est qdāmōdo si
dici potest p̄scribit vt impetret cetēa
que nōdū est cōsecutus. Alit enī

Viam veritatis elegi: iudicia tua
non sum oblitus. **A**dhesi testimo-
nijs tuis dñe: noli me cōfūdē. **V**iam
veritatis elegi vbi currem iudicia
tua nō sum oblitus vt currerē. adhe-
si testimonijs tuis cū currem dñe
noli me cōfūdere. quo curro pertē-
dā. quo tendo perueniā. Nō enī vo-
lentis neq; currentis sed miserentis
est dei. Deniq; sequitur. **V**iam mā-
datoꝝ tuorū cucurri cū dilatasti cor
meū. Nō currerē n̄ dilatastis cor me-
ū. Proorsus isto vsu expoi⁹ qdāmō-
dū dcm sit. viā vitat⁹ elegi iudicia tu-
a n̄ sum oblit⁹. adhesi testimonijs tuis.
Cursus ē qppe iste. vie mēdatoꝝ dei
& q̄ poti⁹ eius bñficia q̄ sua merita
dño allegat. Tāq; dicet ei. Quō istam
viā cucurrissi eligēdo & dei iudicia n̄
obliuiscēdo & ei⁹ testimonijs adhēndo.
An per te ipsum ista potuisti. Nō
ait. Quid ergo. **V**iam mandatorum
tuorum inquit cucurri. cum dilatas-
ti cor meum. Nō ergo per propri-

um et quasi nullius tue opus indig-
num arbitrium meum sed cum di-
latasti cor meum. Cordis dilatatio ius-
ticie est delectatio. Hoc munus est dei
ut in preceptis eius non timore pe-
ne angustemur sed dilectione et delecta-
tione iusticie dilatemur. Hanc enim no-
bis promittit latitudinem dicens habita-
bo in eis et deambulabo. Quoniam enim latum
est ubi deambulat deus. In hac latitu-
dine diffunditur caritas in cordibus nos-
tris per spiritum sanctum qui data
est nobis. unde etiam dictum est
et in plateis tuis discurrent aque tu-
e. Platea quippe de verbo greco a lati-
tudine nomen accepit quoniam grece pla-
tin dicitur latum. Hec sunt enim aque de quibus
dominus clamat si quis sitit veniat ad me
qui credit in me flumina aque viue flu-
ent de ventre eius. Et exponens evan-
gelista quid dixerit: hoc autem inquit
dicebat de spiritu qui accepturi erant cre-
dentes in eum. Multa dici possent de
ista cordis latitudine sed huius sermo-
nis iam contradicatur longitudine.
ExPLICIT sermo decimus. Incipit
sermo undecimus de versu psalmi: le-
gem pone michi domine via iustificatio-
nis tue.

In psalmo isto magno sequitur.
quod nobis adiuuante domino conde-
randum atque tractandum est. **L**egem po-
ne mihi domine via iustificationis tue: et
exquiram eam semper. Apertius dicit iustus
non est lex posita iniustus autem et non sub-
ditis et cetera que ibi concludens ait
et si quod aliud sane doctrine aduersa-
tur que est secundum euangelium glorie beati
dei quod creditum est michi. Nunquid ergo
tal' erat iste qui dicit legem ponere michi
domine. quilibet beatus paulus dicit positam
legem. Absit. Si enim talis esset non supe-
rius dixisset viam mandatorum tuorum cu-
curri cum dilatares cor meum. Quid est

quod orat ut sibi lex a domino ponatur si non
ponitur iusto? An eo modo si ponitur
iusto quod posita est populo contumaci
in tabulis lapideis? Non in tabulis
cordis carnalibus secundum testamentum
vetus ex monte syna quod in servitute
generat non secundum testamentum novum
scriptum est per iheremiam prophetam: Ecce
dies veniunt dicit dominus. et colummabo
domum israel et domum iuda testamentum
novum. non secundum testamentum
quod disposui patribus eorum in die
qua apprehendi manum eorum ut edu-
cerem eos de terra egypti quoniam ipsi non
permanserunt in testamento meo et ego
neglexi eos dicit dominus quoniam hoc est testa-
mentum quod constitui domui israel. Pro-
phetas illos dicit dominus dabo leges
meas in mentem eorum et in cordibus eorum scri-
bentur eas. Ecce quod voluit istam legem sibi
poni a domino non sicut iniustus et non subdi-
tis ad vetus testamentum pertinentibus
posita est in tabulis lapideis: sed sicut
sanctis filiis libere hoc est superne ihe-
rusalem filiis promissionis filiis here-
ditatis eterne secundum spiritum tantumque digito dei
in mente datur et in cordibus scribitur
non quam memoria teneat et vita neg-
ligant sed quam sciant intelligendo fa-
ciant diligendo in latitudine amo-
ris non in timoris angustis. Nam quod
timore pene non amore iusticie opus
legis facit: profectio inuitus facit.
Quod autem inuitus si possit fieri mal-
let utique non iuberi. ac per hoc legem
quam vellet non esse non est amicus sed
potius inimicus. nec mundatur o-
pere qui immundus est voluntate.
Talis non potest dicere quod iste dixit
in superioribus versibus viam man-
datorum tuorum cucurri cum dila-
tasti cor meum quia illa dilatatio ca-
ritatem significat. que secundum a-
postolum legis est plenitudo. Cur

ergo iste adhuc poscit sibi legem po-
ni. que utique si non ei posita fuisset
non via madorū dei in cordis lati-
tudine cucurrisset. Sed quia perficiens
loquitur et dei donū nouit esse quod per-
ficit. quid aliud petit cum sibi legem po-
ni petit nisi ut in ea magis magisque
perficiat. Quēadmodū si poculū ple-
nū teneas et sitienti dare incipias. et
hauris bibendo et poscit desiderando.
Quibus autem iniustis et non sedit lex in
lapideis tabulis ponitur. peruari-
onis reos non promissionis efficit fi-
lios. Sed et ille qui eius meminit nec eam
diligat eomodo reus est. quia memori-
a eius lapis illi est quodammodo scriptus.
non quod adornetur sed quo premitur. pondus
oneris non titulus honoris. Hanc autem
legem iste via iustificationū dei voca-
uit. nec alia via est madorū eius
quā se cucurrisset iam dixerat. cum dilata-
tum est cor eius. Ergo et cucurrit et
currit donec perueniat ad palmā su-
pre vocationis dei. Denique cum dixisset
legem pone in dñe via iustificatio-
nū tuarū addidit et exquirā eam spiritus.
Quid enim exquirat quod habet nisi quia
et habet agendo et exquirat perficien-
do. Sed quid est semper. Vtrum exqui-
rendi non erit finis. sicut deum est spiritus
laus eius in ore meo quā laudandi non e-
rit finis. Neque enim deum non laudabi-
mus cum ad eius regnū puenerimus
eternū cum legamur beati qui habitant in do-
mo tua in secula seculorū laudabunt te.
An spiritus huius deum est quod diu hic viuunt quia tam
diu perficit. Post hanc autem vitam qui beati hic
perficiebat ibi perficit. sicut de quibusdam
feminis dictum est semper discentes. sed
ille male. quia secutus adiunxit et ad ve-
ritatis scientiā nunquam puenietes. Qui
vero in melius semper hic perficit qui perfi-
ciendo nititur peruenit ubi iam non perfi-
ciat quia perfectus sine fine consistit.

101
Nec de illis tamē ita deum est spiritus dis-
centes ut et post mortē discere perseue-
rent vana et infructuosa. cum tanibus
doctrinis successerit non studia sed sup-
plicia sempiterna. Hic ergo exquirat
dei lex quod diu in ea proficitur et scien-
do et diligendo: ibi autem plenitudo eius
manet ad fruendū non remanet ad
querendū. Sic etiā illud deum ē: quare fa-
cie eius semper. Vbi spiritus hic. Non enim ex
ibi spiritus quare dei facie: ubi videbimur
facie ad faciem. Aut si recte dicitur
exquiri quod sine fastidio diligit et ideo a-
gitur ne amittatur: semper omnino sine
fine quare legem dei huius est veritate dei.
In huius quippe ipso psalmo dicitur et lex tua
veritas. Queritur nunc ut tēatur tunc tē-
tur ne deliquit. sicut de spiritu dei deum
ē quod omnia scrutatur etiam altitudines
dei. non utique ut quod nescit inueniat. sed
quia nichil relinquit omnino quod nesciat.
Bracia itaque dei nobis precipue comen-
datur quā sibi legem poni poscit a domino
qui utique iam legem sanctorum legem nouerat. sed
quia legem occidit spiritus autem viuificat: o-
rat ut per spiritum sanctum faciat quod per legem
sciebat ne per scientiā mandati non
obseruari etiā preuaricationis ei cri-
men accedat quod quod etiā ut sciatur lex quod
modo scienda est id est ut intelligatur
quid sibi velit quare sit eis posita quod
eam non erant seruaturi quod quod habe-
at utilitatis etiā hoc ipsum quod lex subin-
trauit ut habundaret delictum nemo
prehendit nisi a domino acceperit in-
tellectum. Unde iste adiungit et dicit.
Qua michi intellectum et scrutabor
legem tuam: et custodiam illam in to-
to corde meo. Cum enim quisque legem
scrutatus fuerit et ad eius alta per-
uenerit in quibus tota lex pendet per-
fecto debet deum diligere ex toto cor-
de et ex tota anima et ex tota mente
et primum suum tamquam seipsum. In huius enim

duob⁹ mādāt⁹ totaler pēd⁹ z pphē
Hoc videtur pmississe cū dixit et cū
todiā illā in toto corde meo Sed qz
et hoc nō valet virib⁹ proprijs: nisi
adiuuetur ab illo qui iubet vt faciat
qd iubet. **D**educ me inquit in semi
ta mādatorū tuorū qz ipsam volui.
Parū est michi voluntas mea nisi
eo qd volui me ipse deducas. Et cer
te ipsa est semita h̄ est via mādatorū
dei qz se dilatato ab illo corde suo cu
currisse iā dixēat quā pptēa etiā semi
tā vocat quia āgusta via est que du
cit ad vitam. et cū sit angusta nisi di
latato corde non curritur. Sed qm̄
adhuc pficit. adhuc currit. z ideo di
uinū auxiliū quo deducatur inquit
quia neqz volentis neqz currēt⁹ sed
miserent⁹ est dei Deniqz quia et ipm̄
velle de⁹ opatur in nob⁹ preparatur
enim volūtas a domino sequitur et
dicit. **I**nclina cor meū in testimo
nia tua et non in avariciā. Quid ē in
clinatū cor ad aliqd h̄e nisi h̄ velle?
Et voluit ergo et orat vt velit. Volu
it cū dicit deduc me in semita mādā
torū tuorū qz ipsam volui. orat aut
vt velit cū dicit. inclina cor meū in tes
timonia tua et non in avariciā. Hoc
itaqz orat vt ipsa voluntate perfici
at Quid sunt aut dei testimonia nisi q
bus sibi ipse attestatur? Testimoni
is enim aliquid pbatur. ac per h̄ ius
tificationes dei z mandata dei testi
monijs dei pbatur et quidqd nobis
psuadere vult deus suis testimonijs
is persuadet in que iste petit inclina
ri cor suū et non in avariciā Testimō
nys qppe suis agit nobiscū deus vt
eū gratis colamus qd impedit aua
ricia radix oīm malorū. Tali verbo
greco hic appellat a quo possit itelli
gi general⁹ avaricia. quia plus appe
tit qsqz qz sat est. Pleon enī latine pl⁹

ē. exaia habit⁹ ē ab eo qd ē h̄e Ergo
a plus habendo appellata est pleon
exaia. quā latini incptes in hoc loco
nōnulli interpretati iunt emolumē
tū. quidā vō vtilitatē. sed meli⁹ qui
avariciā. Dicit aut apostolus radix
oīm malorū avaricia est Sed in gre
co vnde in nrāz linguā vba ipsa tras
lata sūt nō legitur apud aplm̄ pleon
exaia qd in loco isto psalmi hui⁹ sed ti
largiria: quo verbo significatur a
mor pecunie Verū aplus intelligen
dus est isto nomine gen⁹ significat
se per speciem. id est per amorē pe
cunie vniuersalē gñalēqz avariciā. q
vere radix est malorū oīm. Nā ipsi
primi homines p serpētē decepti et
deiecti non fuissent nisi pl⁹ qz accepe
rant habere et pl⁹ qz facti fuerant eē
voluissent Hoc quippe pmiserat di
cens eritis sicut dy. Ergo ista pleon
exaia sbueri sunt. Plus enī volētes
habere qz acceperāt: qd acceperant
amiserūt Cuius vestigiū vītat⁹ legi
b⁹ que vbiqz dispse sūt et in forenfi iu
re dephensum est quod institutū est
vt pl⁹ petēdo cā cadat id ē vt q pl⁹ pe
tierit qz ei debet et qd ei debebatur
amittat Omnis at a nob⁹ circūcidi
tur avaricia: si gratis colatur deus
Ad qd sc̄m iob in agone tēptatiois
ipse puocat iūmicus. cū de illo dicit.
Nūqd gratis colit iob deū? Puta
bat enī dyabolus q in deo colendo
vir iust⁹ cor inclinatū habēt in aua
ricia et cā emolumētū vtilitat⁹ rerū
tpaliū qb⁹ eū ditauēat dñs velut in
cenari⁹ ei p tali mcede seruirz Sz q
gratis deū colēt tēptat⁹ apparuit.
Si ergo cor nō hēam⁹ icliatū i aua
ricia deū nō colit⁹ nisi ppter deū vt sui
cultus ipse sit mces Sz diligam⁹ et
in se ipo. ipz diligat⁹ i nob⁹. ipz i prim⁹
nostris quos diligim⁹ sicut nosmet

102
ipſos. ſiue hēant eū ſiue vt habeāt eū
qd nob qm ipſo donāte cōfert: iō illi
dicitur. inclina cor meū i testimonia
tua ⁊ non in auariciam: Sed q sequū
tur alio ſermone tractāda ſi:

Explicit ſmo xi. Incipit ſmo xij. d
eo qd dicit. auerte oculos meos ne vi
deāt vāitatem: vsq; ad ecce cōcupiui
mādata tua i tua iuſticia viuifica me:

S Equitur in psalmo quē suscepimus differēdū. **A**uerte oculos meos ne videāt vāitatē: in via tua viuifica me. Ecōtrario differūt iter se vanitas ⁊ veritas. Hui⁹ at mūdi cupiditas vāitas: sed xps q ex h mūdo liberat veritas. Ipse ē ⁊ via. in qua se vult iste viuificari. qā ipse est ⁊ vita: Ipse qppe ait. ego sum via veritas et vita. Sed qd est. auerte oculos meos ne videāt vāitatē? Nūqd q diu sum⁹ in hoc mūdo possum⁹ nō videre vāitatē? Vis em creatura vāitati subiecta est. q intelligitur eē in homine. ⁊ omnia vāitas: Que habūdātia hominis in oī labore suo q ipse laborat sub sole? An iste fortassis hoc orat. vt nō sit ei⁹ vita sub sole vbi oīa vāitas: sed in illo sit in quo se viuificari petit? Ille qppe ascendit nō sup soles tātū; sed sup oēs celos vt adimpleret omnia. ⁊ in illo magis q sub sole viuūt q nō inaniter audiūt qd dixerat apls: que sursum sunt querite vbi xps est i dextera dei sedēs: que sursum sūt sapite nū q sunt sup trā: mortui em estis ⁊ vita vā abscōdita ē cū xpo in deo. ac p h si vita nostra ibi est vbi est veritas: nō est vita nostra sub sole vbi ē vāitas: Sed hoc tam magnū bonū magis habemus in spe non tenemus in re. ⁊ secundum spem nostram beatus apls ista locutus est. qā ⁊ illud cū dixisset.

vāitati creatura subiecta est. adiecit atq; ait. nō spōte. sed ppter eū q subiectam eam in spe. Ergo in spe qua speramus nos adheſuros cōtemplāde veritati subiecti sum⁹ iterim vāitati. Creatura qppe ista spūalis aiālis corporalis q; oīs in hoīe est. ymmo homo est: Spōte peccauit ⁊ inimica facta ē veritati. sed vt merito puniretur nō spōte subiecta ē vāitati: Deniq; post pauca nō solum at inquit. sed ⁊ nosip si pmitias spūs hntes. id est q nōdū qdem ex toto qd sumus. sed ex ea pte qua pecoribus meliōes sumus deo nō vāitati subditi sumus. hoc ē p primitias spūs. ⁊ ipi in nobismetipis i gemiscimus adoptionē expectātes redēptionē corporis nostri. Spe enim salui facti sumus. spes aut q videtur nō est spes: Quod em videt qd quid sperat? Si aut qd nō videm⁹ speramus: p paciētiam expectamus: Qm diu itaq; hic scdm carnē sumus cuius adoptionē ⁊ redēptionē p paciētiā spei adhuc expectam⁹: tā diu scdm id p quod sub sole sumus vāitati subiecti sumus. Qm diu igitur ita sum⁹. vñ possum⁹ nō videre vāitatē: cui eciam subiecti sum⁹ i spe? Quid est ergo qd iste dicit. auerte oculos meos ne videāt vāitatē? An hoc petit vt nō qdē in hac vita quod in spe gerim⁹ impleatur: sed vt in ea sorte sit q in illo quā doq; possit impleri cū liberabit⁹ a seruitute corruptiōis ⁊ spiritu ⁊ anima ⁊ corpore in libertatem glorie filiorū dei vbi iam non videat vāitatem? Possunt quidem verba ista sic intelli gi nō preter regulam fidei. sed est hic alius sensus quem michi fateor plus placere. Dominus in euāgelio dicit. Si fuerit oculus tuus simplex totū corpus tuum lucidum erit. si autem oculus tuus fuerit neq; totū corpus

tuū tenebrosum erit: Si igitur lumen quod in
te est tenebre sunt. ipse tenebre quāte e
rūt: Proinde magni interest cū aliqđ boni
facim⁹ cui⁹ rei cōtēplatiōe faciamus:
Officiū quippe nrm nō officio sed fine
pēsandū ē. ut scz nō tm si bonū est. qđ
facim⁹. s; p̄cipue si bonū est ppter qđ
facim⁹ cogitem⁹. Hos oculos qđ cō
templamur qre facim⁹ qđ facimus a
uerti poscit ne videant vanitatē. id ē
ne hāc attēdat ppter quā faciat cū bo
ni aliquid facit: In qua vāitate p̄cipu
um locū optiēt amor laudis humane
ppter quā multa magna fecerūt. qui
magni in hoc sclo noiāti sunt. multū
q; laudati in ciuitatib⁹ gētium. querē
tes nō apud deū sed apud hoīes glāz
z ppter hāc velut prudentes fortiter
tēperāter iuste q; viuētes. ad quā per
ueniētes pceperūt mercedē suā vani
tanā Ab hac vāitate volēs dñs auer
tere oculos suos. attēdite inqt ne iusti
ciam vrām faciatis corā hoīb⁹ ut vi
deamini ab eis. alioqn mercedem nō
habebitis apud patrem vestrum qui
in celis est: Deinde cum ipsius iusti
cie quas dā ptes exēqretur p̄cipiēs de
elemosinis. de orationibus. de ieiū
nijs. ubiq; id amonuit ne aliquid eoz
ppter glām hoīm fiat. z ubiq; dicit
eos qui ppterea faciūt pcepiisse mer
cedem suā. id est nō eternā que sancti
reposita est apud prēm. sed tpalem
quam querūt q cōtemplātur in suis
opib⁹ vāitatē. nō qā ipa laus huma
na culpanda est. nam quid tam optā
dum est hoīb⁹ q; ut eis placeāt que
debeāt imitari. sed ppter ipsam laudē
bene operari. hoc ē vāitatē in suis o
peribus intueri. quādo qđdem z ipa ab
homib⁹ laus homini iusto q̄tacūq;
puenerit nō ibi esse debet eius finis
boni. sed eciam ipsa referenda est ad
laudē dei. ppter quem bona faciūt.

vere boni. quoniā nec a seipsis sed ab
illo fiūt boni: Deniq; in eodem sermo
ne dñs iam dixerat eis. luceat lumen
vestrū coram hoīb⁹ ut videāt vestra
bona opa. z glorificēt prēm vestrum
qui in celis est: ubi finem posuit. hoc
est in glā dei: hoc debem⁹ quādo ali
quid boni facimus intueri. si auertū
a vāitate oculi nostri: Nō ergo fit
finis boni operis in laudibus hoīm.
sed ipās laudes hoīm corrigamus. z
ad dei laudes ōnia referam⁹. a q nob
datur qcquid in nobis sine laudātis
errore laudatur Porro si vanū ē p̄
hominū laudes bona facere: q̄to va
nius ppter adipiscēdā pecuniā vel au
gēdam siue retinēdam z si quid huius
modi est commodi temporalis quod
nobis accedit extrinsecus quia om
nia vāitas. que habundantia homi
nis in omni labore suo quo ipse labo
rat sub sole: ppter ipsam deniq; tēpo
ralem salutem nō debemus facē bōa
opera nostra. sed potius ppter illam
quam speramus eternā ubi bono im
mutabili pfruamur quod nobis erit
ex deo ymmo quod nobis est ipse de
us: Si em̄ sancti dei ppter hāc tem
poralem salutem bona opa facerent
nūq; martires xpī bonū opus cōfessi
onis in eiusdem salutis amissione p̄fi
cerēt. sed acceperūt auxiliū de tribula
tione nō intuentes vāitatem. quia va
na salus hominis z diem hominū nō
cōcupiēt. qā hō vāitati filat⁹ ē dies
ei⁹ velō vmbra ptereūt Cū aut dñs ro
gatur ut ea q videt⁹ eē in nostra p̄tate
id est oculos auersio a vidēda vāitate
ab illo nobis concedatur. qđ nisi eius
grā cōmēdatur: Nōnulli em̄ ab ea va
nitate nō auerterūt oculos suos. qā
putauerūt a seipsis se fieri iustos z bo
nos. z dilexerūt glāz hoīz magis q; dei.
qā z ipi hoīes sūt q sibi nimium placu

103
erūt. et de sui arbitriū virib⁹ psumpse-
rūt: Sed etiā hec vanitas et psump-
t⁹ spūs est: Cū vero dixisset auerte o-
culos meos ne videāt vanitatem in via
tua viuifica me. q̄ via nō vāitas s; ve-
ritas ē. deinde subiūxit: **S**tatue ser-
uo tuo eloqū tuū i timore tuo. Quid
ē aliud q̄ da michi vt faciā quod loq-
ris? Neq; em̄ statutū est eloqum dei
hīs qui in se mouēt illud cōtra faciē-
do: eis at̄ statutū est in quib⁹ immo-
bile ē: Statuit itaq; deus eloqū suū
in timore suo eis quibus dat spm̄ ti-
moris sui: timoris aut̄ nō illius de q̄
dicit apl's. nō em̄ accepistis spiritum
seruitutis iterum in timore. hunc em̄
cōsummata caritas foras mittit ti-
more. sed illi⁹ timoris quē dicit pphā
spm̄ timoris dei. timoris vtq; casti p
manētis in scm̄ sc̄i. timoris q̄ time-
mus offendī qui amatur Aliter quip-
pe timet adultera virū suū aliter cas-
ta. adultera ne veniat casta ne defeāt
Amputa obprobriū meum quod
suspiciatus sum q̄ iudicia tua suauia
Quis est qui suū obprobriū suspica-
t⁹ et nō magis nouit suū quisq; obpro-
briū q̄ cuiuslibet alienū? Suspiciari
em̄ potius alienū p̄t hō nō suū. quo-
niā qd̄ suspicatur ignorat: In suo at̄
obprobrio nō ē cuiusq; suspitio s; sci-
entia. vbi loq̄tur cōsciētia: Quid est q̄
qd̄ ait obprobriū meū qd̄ suspiciatus
sum? Nimis de supiore sensu etiam
iste ducēdus ē. qm̄ q̄ diu non auertit
homo oculos suos ne videat vāitatē
quod in seipso agitur hoc de alijs sus-
picatur. vt p̄t quod ip̄e colit deū. vlt̄
p̄pter quod bona opa facit. p̄pter h̄
credat et alter facere: Nōt̄ q̄ppe ho-
mīes videre quod agimus. cuius at̄
rei cōtēplatiōe agim⁹ occultū est. et
ideo datur suspitiōib⁹ loc⁹. vt audeat
homo iudicare d̄ occultis hominū. et

falsa plerūq; et si vera. tñ incognita te-
mere suspicari: p̄pt̄ea dñs cū de ipso
fine loq̄etur p̄pter quē iusticiā face-
re debemus. vt oculos nostros a con-
tēplatiōe auerteret vanitatē monuit
ne p̄pter laudes hoīm bona opa faci-
am⁹ dicēs. attēdite ne faciatis iustici-
am vram corā hōib⁹ vt videamini
ab eis. monuit ne p̄pter pecuniam di-
cēs. nolite vobis thesaurizare in ter-
ra. et nō potest deo seruire et mām o-
ne: monuit ne p̄pter ipm̄ necessariū
victū atq; vestitū dicēs. ne solliciti si-
tis aīe vre qd̄ māducatetis. neq; corpo-
ri vestro qd̄ induamini: et cū hec omnia
monuisset. q̄a possum⁹ suspicari eos
quos iuste viuere videm⁹ et q̄ fine fa-
ciant nō videm⁹ p̄pter aliqd̄ hui⁹ mōi
bene facē. cōtinuo subiecit. nolite iu-
dicare vt nō iudicemini: Vñ et hic cum
dixisset āputa obprobriū meū q̄ sus-
picat⁹ sum. addidit. q̄a iudicia tua sua-
uia. id est iudicia tua vera: Veritatis
em̄ amator suaue clamat esse qd̄ vex
est. hoīm aut̄ iudicia de occultis ho-
minū nō suauia q̄a temeraria: et ideo
suum dixit obprobriū quod de alijs
suspiciatus est. quia hoc quod apos-
tolus ait comparantes semetipsos
sibi metipsis non intelligūt. Hoc em̄
procliuus homo suspicatur in alio
quod sentit in seipso: Hoc itaq; ob-
probrium suū petebat auferri quod
in se senserat et in alijs fuerat suspi-
catus. vt non esset dyabolo similis qui
de occultis sancti iob suspiciatus est
q̄ non gratis deum coleret. quem
poscit temptandum: vt crimē quod
obiecerat inueniret: Sed cum liben-
ter alterius obprobrium non nisi e-
mulatio suspicetur dum bonum op⁹
reprehendi non potest quia se asserit
qd̄ aptū est et quo fine fiat rephēdit⁹.
quia nō se exerit quod occultū ē. atq;

ita male suspicari eū debet quilibet. non
vidēdo quod latet et inuidēdo quod
emiēt. pfecto cōtra hoc malū quo q̄s
q̄ libenter de hōie malū qd nō p̄spi-
cīt suspicatur. caritas hñda est que n̄
emulatur. quā dñs cōmēdat dicens:
mādatum nouū do vobis vt vos iui-
cem diligatis. et in hoc sciēt oēs quia
discipuli mei estis si dilcōne habueritis
in inuicem: et de dilcōne dei et primi
loquēs. in hīs inquit duobus māda-
tis tota lex pēdet et pphete: Vnde et
iste cōtra sue suspitiōis obprobrium
quod desiderat amputari. **E**cce in-
quit concupiui mādata tua. in tua ius-
ticia viuifica me: Ecce concupiui ex to-
to corde et ex tota aīa et ex tota mēte
diligere te. et primū sicut me. non in
mea sed in tua iusticia viuifica me. h̄
est ista caritate quā concupiui imple-
me. adiuua me vt faciam quod cōmē-
das. dona ipse quod mādas: In tua
iusticia viuifica me. q̄a in me vñ mo-
rerer habui. vñ aut viuam nō inuenio
nisi in te. Iusticia tua xp̄istū ē. qui
factus est nobis sapiētia a deo et ius-
ticia et sanctificatio et redemptio. vt
quemadmodū scriptū est. qui gloria-
tur in domiō gloriatur. et in illo inuenio
mādata tua que concupiui. vt in tua
iusticia hoc est in illa viuifices me:
Ipse est em̄ verbum deus. et vñ ca-
ro factū ē vt eēt proxim⁹ me⁹:

ExPLICIT sermo xij. Incipit sermo
tredecimus: etc.

Sermo pristino quē de psal-
mo qui est omniū proxim⁹
nup̄ habuimus de v̄bis eius q̄ sequū-
tur iste iūgēdus est: Hec v̄ba sunt
Et veniat sup me misericordia tua
dñe. Que sententia sup̄iori videt⁹ an-
nexa. Nō em̄ ait veniat sup me. s; ait

et veniat. Est autē ille sup̄ior. ecce con-
cupiui mādata tua. in tua iusticia vi-
uifica me. deinde sequitur. et veniat su-
per me misericordia tua dñe. Quid h̄
ergo poscit. nisi vt mādata q̄ concupi-
uit p̄ eius misericordiā faciat q̄ man-
dauit? Expōit em̄ quodammodo quid
dixerit in tua iusticia viuifica me. cū
subiūgit. et veniat sup me misericordi-
a tua dñe. **S**alutare tuū scdm̄ eloq̄-
um tuū. hoc est scdm̄ p̄missionem tu-
am. vñ nos vult apl's filios promiss-
iōis intelligi. ne arbitrem⁹ nost⁹ esse
quod sumus. sed totū dei gratie retri-
buamus: Factus est em̄ nobis xp̄s
sapiētia a deo et iusticia et sc̄ificatio et
redemptio. vt quēadmodū scriptum
est. qui gloriatur in dñō gloriatur:
Quod ergo ait in tua iusticia viuifi-
ca me. in xp̄o utiq; viuificari cupit. et
ipsa ē misericordia quā sup se poscit
venire. Ipse xp̄s ē et salutare dei. quo
v̄bo exposuit quā miām diceret. vbi
ait. et veniat sup me misericordia tua
dñe. Si ergo querimus que sit ista
misericordia tua. audiamus quod se-
quitur. salutare tuū scdm̄ eloq̄um
tuū. Ab eo q̄ppe hoc p̄missum est.
qui vocat ea que nō sunt tāq; sint.
Nōdū em̄ erāt quibus promitteret⁹
ne quisq; de meritis gloriaretur. et q̄-
bus p̄missum est eciam ipi promiss-
i sunt. vt totū corpus xp̄i dicat. grā
dei sum id quod sum. **E**t respōde-
bo exprobratib⁹ michi v̄bum. Vtrum
v̄bum exprobratibus. an v̄bum res-
pōdebo. ambigū est. Sed quolibz
eorū xp̄m sonet. Ip̄m em̄ nobis ex-
brāt a quibus est crucifixus. vel scan-
dalum vel stulticiā. ignorātes q̄a v̄bū
caro factū ē et habitauit in nobis. qd
v̄bum in principio erat. et apud deum
erat. et de⁹ erat. S; et si nō ip̄i v̄bū ex-
probrēt qd eis latet. q̄a diuinitas ei⁹ ab

104
eis non cognoscitur a quibus ei⁹ infirmitas in cruce p^{re}tempnitur: nos tñ vbum respondeam⁹. nec exprobratione terream⁹ aut pfundamur Verbu⁹ em si cognovissent: nūqm deū glorie crucifixissent Ille aut⁹ respondet verbum exprobrantibz sup quē venit misericordia dei: hoc ē ipm salutare ei⁹ Venit ut ptegat nō ut cōterat Nam sup quosdam cōterendos ventur⁹ ē qui nūc in eū dū spernūt ei⁹ humilitatem offendendo quassantur Sic em dicit in euangelio. qui ceciderit super lapidē istū p^{re}quassabitur: sup quē vero ceciderit cōteret eū Qui ergo nobis exprobrant offendunt & cadūt in eum nos at ne offendam⁹ & cadam⁹ opprobria eorū ne timeamus sed respondeam⁹ eis vbum. hoc ē vbum fidei qd p^{re}dicam⁹: qz si credideris inqt in corde tuo qz dñs ē ihs et cōfessus fueris in ore tuo qz de⁹ illum suscitavit a mortuis saluus eris Corde em creditur ad iusticiā: ore autē cōfessio fit ad salutem Parū ē ergo in corde habere xpm & nolle cōfiteri dū timeatur opprobrium: sed exprobrantibz respondendū ē vbum Ut aut⁹ h martires possent: pmissum ē eis & dictū nō em vos estis qui loquimini sz spiritus patris vestri q loquitur in vobis Itō & iste cū dixissz rñdebo exprobrantibz in verbum: p^{re}tinuo sequitur **Q**uoniam speravi in verbis tuis qd est utiqz in pmissis tuis Sz qm plurimi quis ad ipm corpus cui⁹ h verba sunt p^{re}inentes. gravi pondere psecutionis surgente nō valuerūt sustinere exprobrationē & xpm deficientes negaverūt id seqtur **E**t ne auferas de ore meo vbum v^{er}itatis vsqz valde Ex ore suo quippe dicit qz v^{er}itas corporis loquitur. i cui⁹ mēbris etiā illi deputantur qui defecerūt ad

horam negando. sed penitendo postea reuixerunt: v^{er} etiam martirū palam quā p^{re}iderant repata cōfessione sumpserunt Itō igitur vsqz valde vel sicut quidā codices habēt nō vsqz quaqz. hoc ē nō omnino ex ore petri in quo erat tipus eccē vbum v^{er}itatis ablatum ē: qui et si ad horam negavit timore turbatus tñ flendo est repatus & cōfitemdo ē postea coronatus Totū itaqz corpus xpi loquitur id est eccē sancte v^{er}itas In q^{uo} toto corpe hūe qz negatibz plurimis remanserūt fortes qui vsqz ad mortem p^{re} v^{er}itate certarent. hūe qz & ex hīs qui negaverūt multi reparati sūt nō est ablatum ex ei⁹ ore vbum v^{er}itatis vsqz valde **Q**uā aut⁹ ait ne auferas intelligendū ē ne auferri finas propter qd orando dicimus ne nos inferas in temptationem: et ipe dñs ad petrum: rogavi inquit p te ne deficiat fides tua. hoc ē ne auferatur de ore tuo verbū v^{er}itatis vsqz valde Sequitur **Q**uia in iudicijs tuis sp^{er}avi vel sicut de greco quidā diligenti⁹ expresserunt sup^{er}speravi Qd verbū & finim⁹ p^{re}fitate p^{re}positū ē: tñ implet v^{er}itatis interpretande necessitate Attēcius q nobis loci hui⁹ rimand⁹ ē sensus: ut intelligam⁹ quātum deus adiuvet quid sibi velit in v^{er}bis tuis speravi. in iudicijs tuis sup^{er}speravi Respondebo inqt exprobrantibz michi vbum. qm speravi in v^{er}bis tuis id est q niam michi hoc ipe p^{re}misisti & ne auferas ex ore meo vbum v^{er}itatis vsqz valde. qm in iudicijs tuis sup^{er}speravi id est qm iudicia tua quibz me corripis & flagellas nō solū michi nō auferūt spem. verū augent etiā qm quē diligit dñs corripit: flagellat at oēm filiū quē recipit Ecce em sancti & humiles corde de te p^{re}sumendo in p^{re}secu

tionibz nō defecerūt . ecce etiā qui de
se psumendo defecerūt ⁊ tñ ad ipsuz
corpus ptinuerūt . sibi innotescēdo
fleuerūt : ⁊ tuam grām solidius inue
nerunt . qz suā supbiam pdiderūt Er
go ne auferas ex ore meo vbu ver
tatis vsqz valde : quia in iudicijs tuis
spavi **E**t custodiam legē tuam sp
id ē si nō abstuleris ex ore meo vbu
veritatis . custodiam legem tuam sp

In seculū ⁊ in seculum seculi **E**ste
dit quid dixerit semp Aliqñ etem sp
intelligitur qd diu hic viuitur : sed hoc
nō est in seculū ⁊ in seculū seculi **A**de
lius quippe ita interpretatum ē qm si
cut quidā codices habēt in eternū et
in seculum seculi : qz nō potuerūt di
cere ⁊ in eternū eterni **L**ex itaqz ista
intelligenda ē de qua dicit apls : ple
nitudo legis caritas **H**ec em a sanc
tis quoz ex ore nō aufertur vbu ve
ritatis . hoc ē ab ipa cristi eccā custo
diatur nō solum in hoc seclō . id ē do
nec finiatur h seculū : sed etiam in al
terū qd appellat seculū seculi **N**eqz
em precepta legis sicut hic etiam ibi
accepturi sumus q custodiam⁹ s ip
sam legē vt dixi plenitudinem sine vl
lo peccandi timore seruabim⁹ . qz et
deum plenius cū viderimus amabi
mus ⁊ primum qz deus erit omnia
i omnibz : nec false cuiqz de proximo
suspicationi erit loc⁹ . vbi nullus vlli
erit occultus

ExPLICIT sermo terciusdecim⁹ **I**nci
pit sermo xiiij.

PE vsu psalmi vbi ait **E**t in
grediebar in latitudine vsqz
ad exercebar in iustificationibz tuis
Supiores vsus plixi psalmi hui⁹ o
rationem hnt : hñ at qui sequūtur de
quibz nūc disputandū ē narrationez
Detebat em homo dei supius adiu
torium gracie dei . cū dicebat in tua

iusticia viuifica me : ⁊ veniat sup me
miā tua dñe . ⁊ alia similia vel sup vel
infra . nūc aut dicit **E**t ambulabā
in latitudine qz mandata tua exquisi
fui : ⁊ loquebar in testimonijs tuis i
pspectu regū ⁊ nō cōfundebar . ⁊ me
ditabar in mandatis tuis q dilexi : et
leuavi man⁹ meas ad mandata tua
que dilexi ⁊ exercebor in iustificatio
nibz tuis **V**bi narrant vba sunt non
petentis : velut impetratis q petue
rat cōfitebatur in dei laudibz . qualē
illum fecerat miscdia domini quam
super se veniē poposcerat **N**eqz em
hec ita superioribz cōiunxerat vt di
ceret . ⁊ ne auferas ex ore meo vbu
veritat⁹ vsqz valde qz in iudicijs tuis
speraui ⁊ custodiam legem tuā sem
per in seculum ⁊ in seculū seculi ⁊ am
bulabam in latitudine . qz mandata
tua exquisiui ⁊ loquebar in testimo
nijs tuis in cōspectu regum ⁊ nō cō
fundebar ⁊ cetera isto mō sic em vi
detur sequentia precedentibz debui
se cōnectere : sed ait ambulabā in la
titudine vbi copulatiua coniunctio
id est ⁊ velut inconsequēs posita est
quia non ait ⁊ ambulabo quomodo
dicebat ⁊ custodiam legem tuā sem
per **A**ut certe si optatiuo mō dictus
est custodiam legem tuam . non ait
⁊ ambulem in latitudine qñ vtrumqz
optauerit ⁊ poposcerit . sed ait ⁊ am
bulabam in latitudine : vbi si cōiunc
tio ista nō esset . sed a superior⁹ nec
tione libera inferretur ⁊ soluta sen
tencia ambulabā in latitudine nichil
de inusitato loquendi modo hic de
beret mouere lcōrem vt occult⁹ sen
sus querendus hic aliquis putātur
Nimirū ergo quod non dixit intel
ligi voluit id est ex auditum se fuisse
ac deinde subiunxit qualis fact⁹ fue
rit : tanqm diceret . ⁊ cum orarem ex

audisti me et ambulabam in latitudine et cetera quae in ista modo de causa cōtexuit. Quid est igitur et ambulabam in latitudine nisi ambulabam in caritate. quae diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. In hac latitudine ambulabat ille qui dicebat: os nostrum patet ad vos o chorinthii: cor nostrum dilatatum est. Hec autem caritas duobus illis mandat: tota atque integra continetur dilectio scilicet dei et dilectio proximi in quibus tota lex pendet et propheta. Unde et hic cum dixisset ambulabam in latitudine causam subiunxit atque ait quod mandata tua exquisivi. Nonnulli autem codices non habent mandata sed testimonia sed mandata in pluribus invenimus et maxime in grecis. cui linguae tanquam praecedenti versus ad nos ista translata sunt magis credendum esse quis ambigat? Si ergo scire volumus quomodo haec mandata quesierit vel querenda sint illud intueamur quod dicit magister bonus et doctor et dator. petite et accipietis querite et invenientis. pulsate et aperietur vobis: et paulo post si ergo vos inquit cum sitis mali nostris bona dare filiis vestris quantomagis pater vester qui in celis est dabit bona petentibus se. Vbi evidenter ostendit quod dixerat. petite querite pulsate non nisi ad poscendi hoc est orandi instantiam pertinere. Alius porro evangelista non ait dabit bona petentibus se quae multipliciter possunt intelligi vel corporalia vel spiritualia: sed circumcidit inde alia. satisque diligenter expressit quid nos vehementer atque instantiter voluerit poscere dominus et ait quantomagis pater vester de celo dabit spiritum bonum petentibus se. Hic est ille spiritus per quem diffunditur caritas in cordibus nostris: ut deum proxi-

105
mumque diligendo divina mandata faciamus. Hic est ille spiritus in quo clamamus abba pater ac per hunc ipse nos facit petere quae desideramus accipere. ipse nos facit querere quae cupimus invenire. ipse nos facit pulsare ad quae nitimur pervenire. Hoc docet apostolus: qui cum dicat in spiritu sancto nos clamare abba pater. rursus alio loco dicit dedit deus spiritum filii sui clamantem in corda nostra abba pater. Quomodo nos clamamus si ipse clamat in nobis: nisi quod ipse clamat nos fecit dum habitare cepit in nobis. Etiam hoc itaque agit acceptus: ut largi accipiendus petendo. querendo pulsando poscatur. Siue enim ut vita bona petatur siue ut bene vivatur: quotquot spiritu dei aguntur hi filii dei sunt. Ergo ambulabam inquit in latitudine: quoniam mandata tua exquisivi. Exquisierat et invenierrat quoniam petierat et acceperat spiritum bonum quo factus est bonus. bene facere bona ex fide quae per dilectionem operatur. Et loquebar inquit de testimoniis tuis in conspectu regum et non confundebar tanquam ille qui petierat et acceperat ut responderet exprobrantibus sibi verbum: et non auferretur ex ore eius verbum veritatis. Itaque pro illa usque ad mortem certans nec in conspectu regum confundebatur eam loqui. Testimonia quippe in quibus dicit quod loquebatur. grece martiria nuncupantur quo verbo iam utimur per latino unde dictum est etiam vocabulum martirum quibus praedixit deus quod ante reges eum fuerant confessuri. Et meditabar inquit in mandatis tuis quae dilexi et levavi manus meas ad mandata tua quae dilexi: siue quod nonnulli codices habent in utroque versu dilexi valde aut nimis aut vehementer sicut

nn ij

interpretari placuit quod grece dicitur spo-
dra. Mandata ergo dei dilexit per hoc
quod ambulabat in latitudine. per spiri-
tum scilicet sanctum per quem dilectio
ipsa diffunditur et dilatat corda fide-
lium. Dilexit autem et cogitando et ope-
rando. Nam quod ad cogitationem per-
tinet ait. et meditabar in mandatis tu-
is quod autem ad operationem et leuavi ma-
nus meas ad mandata tua: utriusque autem
sententie addidit que dilexi. Finis ei
precepti est caritas de corde puro. Quan-
do isto fine id est huius rei contemplati-
one fit mandatum dei. tunc fit vere
opus bonum: et tunc leuatur manus
quia supernum est quo leuatur. Propte-
rea de ipsa caritate loquitur aposto-
lus et dicit supereminentem viam vobis
demonstro: et alio loco cognoscere
inquit etiam supereminentem scientie ca-
ritatem christi. Nam si de ope manda-
torum dei merces terrene felicitatis
expetitur deponuntur manus potius
quam leuantur: quia terrena emolumenta
que non sursum sed deorsum sunt il-
lo ope requiruntur. Ad utrumque perti-
net quod sequitur et exercebar in ius-
tificationibus tuis quod plures interpre-
tes dicere maluerunt quam letabar aut
garriebam: quod aliqui interpretati sunt
ex eo quod grecus habet edoleston. Ex-
ercetur quippe in iustificationibus
dei letus et quodammodo garrulus
qui mandata eius que diligit et cogi-
tandi et operandi delectatione custodit.
Explicit sermo xiiii. Incipit sermo qui-
nusdecimus.

Consideremus quantum do-
net dominus: et pertractemus
hos versus magni psalmi huius. Me-
mento verbi tui seruo tuo: in quo spem
dedisti michi. Hec me consolata est
in humilitate mea: quoniam verbum
tuum vivificavit me. Nam quid obliuio

sicut in hominem cadit in deum. Cur er-
go ei dicitur memento. Quamvis in sa-
lis sanctis scripture locis ipsum ver-
bum omnino ponatur. ut est quare mei
oblitus es et obliuisceris inopia nos-
tram et ipse deus per prophetam omnes
inquit iniquitates eius obliuiscar et
alibi atque alibi sepius hoc legitur. Sed
non ut hominibus ista contingant ita
intelliguntur in deo. Nam sicut deum
penitere dicitur quam preter hominum
spem res mutat. consilio non mutato
quia consilium domini manet in eternum: ita
dicitur obliuisci quam tardare videtur
adiutorium vel premissum vel non re-
tribuere digna peccantibus. Vnde quod
huiusmodi tanquam eius memoria sit
elapsum quod speratur siue timetur
et non fit. Dicuntur ista locutione mo-
rali qua humanus moueat affectus
quoniam enim deus faciat certa disposi-
tione non deficiente memoria nec ob-
scurata intelligentia nec voluntate mu-
tata. Cum itaque dicitur ei memento.
orantis desiderium quia promissum
poscit ostenditur et non deus quasi
ei de mente exciderit ammonetur. Me-
mento inquit verbi tui seruo tuo: hoc
est imple promissum seruo tuo. In
quo spem dedisti michi: hoc est in quo
verbo quoniam promissisti mihi me spe-
rare fecisti. Hec me consolata est in hu-
militate mea: hec scilicet spes que da-
ta est humilibus dicente scriptura. de-
us superbis resistit humilibus autem
dat gratiam. Vnde ore proprio etiam ipse
dominus ait quoniam qui se exaltat hu-
miliabitur et qui se humiliat exaltabi-
tur. Bene hic intelligimus etiam illam
humilitatem. non qua se quisque humi-
liat confitendo peccata: nec sibi arrogan-
do iusticiam: sed qua quisque humilia-
tur aliqua tribulatione vel deiectione
quam meruit ei superbia. aut ex

106
ercetur pbaturq; paciā Unde paulo
post dicit hic psalm⁹. priusq; humili
liarier ego deliqui. ⁊ illud in libro sapi
entie. in dolore sustine. ⁊ in humilita
te tua paciētiā habe: qm̄ in igne p
batur aurū ⁊ argētum. homines ve
ro acceptabiles in camino humiliati
onis Quod ait acceptabiles: ibi sp̄s
dedit que consolaretur in humilitate
Et dominus ih̄s hanc humilitatem
cum discipulis predicaret a psecuto
ribus esse venturam: nō eos sine spe
reliquit sed hanc eciam qua consola
rentur dedit dicens. in vestra pacien
tia possidebitis aiās vestras De ip̄o
quoq; corpe qd̄ ab inimic⁹ posset oc
cidi ⁊ quasi penitus interire: capill⁹
inquit capitis vestri nō peribit Hec
spes data est corpori cristi qd̄ est ec
clesia. qua cōsolaretur in humilitate
sua Propter quā spem dicit ⁊ apos
tolus paulus. si autem qd̄ non vide
mus speramus per paciā expecta
mus: sed eternoꝝ est spes ista premi
orum Est ⁊ alia spes que in humilita
te tribulationis plurimū consolatur
que sanctis data est in verbo dei ad
iutorium gracie pollicētis ne quisq;
deficiat De qua re dicit apostol⁹ fide
lis deus qui non permittit vos tēp
tari super id quod potest: sed faciet
cum temptatione ecia exitum ut pos
sit sustinere Hanc spem dedit ecia
saluator ore suo quando ait: hac noc
te postulavit sathanas vexare vos si
cut triticum ⁊ ego rogavi p te petre
ne deficiat fides tua Hanc spem de
dit ⁊ in oratione quā docuit. vbi mo
nuit ut dicam⁹: ne nos iferas in tēp
tationem Quodammodo enim pro
misit se daturum suis pichitantibus
quod dici voluit ab orantibz: ⁊ nimi
rum de hac spe magis iste psalm⁹ in
telligendus est dicere. hec me conso

lata est in humilitate mea. quoniam v
bum tuum vivificavit me Qd̄ expres
sius interpretati sunt qui non verbū
sed eloquium posuerūt Hec⁹ em̄ lo
gion habet quod est eloquium: non
logos quod ē verbum Sequitur at
S vbi inique agebant vsq; val
de: a lege autē tua non declinavi Su
pbos intelligi voluit psecutores pio
rum: ⁊ ideo subiecit. a lege autem tu
a non declinavi. quia hoc eum facere
illorum persecutio ppellebat Quos
vsq; valde inique dicit egisse: q; non
solum erant impij. verum ecia pios
impios esse cogebant In hac humi
litate hoc est in hac tribulatioē spes
consolata est q̄ data in verbo dei pol
licentis adiutorium ne deficiat fides
martirum. ⁊ pñcia spiritus sui vires
imptientis laborantibz: ut evadētes
de muscipula venantium dicerēt nisi
quia dominus erat in nobis fortasse
viuos obsorbisset nos An forte qd̄
ait hec me consolata est in humilita
te mea. illam dicit humilitatem q̄ ho
mo est deiectus ⁊ proiectus in mor
tem. ex peccato illo quod valde infe
liciter in paradisi felicitate cōmissum
est: In hac quoque in qua homo va
nitati similis factus est. et dies eius
ficut vmbra pretereunt. omnes filij
ire sunt nisi per mediatorem recōci
lient⁹ deo. qui pdestinati sunt in eter
nam salutem ante mūdi constitutio
nem: quo mediatore et antiqui iusti
spem habebant. quando eum in car
ne venturum per prophecie spirituz
previdebant Qd̄ ergo verbū ad eos
fiebat de illo. ecia hoc bene hic intel
ligitur verbum si ⁊ ip̄orum accipim⁹
istam vocem: de quo verbo dictū est
memento verbi tui seruo tuo in quo
michi spem dedisti Hec me consola
ta est in humilitate mea: hoc est in is
nn iij

ta mortalitate mea Quia eloquiū tu
um uiuificauit me: ut spem uite ha-
berem piectus in mortem Super-
bi inique agebant vsq; valde qñqui-
dem eorum superbiā nec humilitas
mortalitatis edomuit A lege autem
tua non declinaui: quod me facē co-
gebant superbi. **M**emor fui iudici-
orum tuorū a seculo domine et consola-
tus sum: vel sicut alij codices habēt
et exhortatus sum. id est exhortatio-
nem accepi Vtrumq; enim potuit in-
terpretari de verbo greco qd est pacle-
ten A seculo ergo ex quo genus huma-
num sumpsit exordium. memor fui
iudicioꝝ tuorum super vasa ire q̄ pa-
ta sunt in perditionem: et consolatus
sum. quia per hec quoq; oñdisti diui-
cias glorie tue in vasa miē tue. **T**e-
dium tenuit me a peccōribus derelin-
quentibz legem tuam: cantabiles in-
erant iustificationes tue. in loco in-
colatus mei vel sicut alij codices ha-
bent. in loco pegrinationis mee Ip-
sa ē illa humilitas in loco mortali-
tatis et pegrinationis hōis de paradiso
et de illa superna iherlm. vnde quidaz
descendēs in iberico incidit in latro-
nes: sed ppter miām que per illū sa-
maritanum cū illo facta est. cantabi-
les illi erant iustificationes dei in lo-
co pegrinationis sue quous eum tedi-
um teneret a peccōribus relinquenti-
bus legem dei: quia cum eis cōuer-
sari in hac vita vel ad tēp⁹ cogit⁹. do-
nec area ventiletur. Possunt em̄ isti
duo vsus ad singulas ptes vni⁹ su-
perioris aptari: vt quod ait memor
fui iudicioꝝ tuorum a seculo domi-
ne ad hoc referatur tediū tenuit me
a peccōribus relinquentibz legem tu-
am: q̄ vero ibi ait. et consolatus sum
ad hoc referatur. cantabiles inerat
iustificationes tue in loco pegrina-

tionis mee. **M**emor inq̄t fui in noc-
te nominis tui domine. et custodiui
legem tuam. **N**ox est illa humilitas
vbi est mortalitatis erūpna: nox est
in supbis inique agentibus vsq; val-
de. nox in tedio a peccōribz relinque-
tibus legem dei: nox est postremo i
loco pegrinationis hui⁹ donec veni-
at dominus et illuminet abscondita
tenebrarum. et manifestabit cogita-
tiones cordis: et tūc laus erit vnicui-
q; a deo In hac ergo nocte meorū ho-
mo esse debet nominis dei: vt q̄ glo-
riatur in dño gloriatur Propter qd
et illud scriptum est: non nobis do-
mine non nobis sed nomini tuo da-
glām Sic enim quisq; non in sua sed
in dei gloria. quia nec in sua s; in dei
iusticia id est a deo sibi donata cus-
todit legē dei: sicut iste ait. meorū fui
in nocte nominis tui domine et cus-
todiui legem tuam. quam nō custo-
disset si in sua vtute cōfidens: nomi-
nis dei memor non fuisset: adiutorū
enim nostrū in nomine domini.
Propter qd secutus adiūxit. **H**ec
facta ē michi: quoniam iusticias tu-
as exquisiui Iusticias utiq; tuas q̄-
bus iustificas impiū: non meas que
nūqm me pium faciunt sed supbum
Non enim erat iste aliquis eorū: q̄
ignorantes dei iusticiam et suam vo-
lentes cōstituere iusticie dei nō sunt
subiecti Has ergo iusticias quibus
iustificantur gratis per grām dī qui
per seipos iusti eē non possunt. me-
lius alij interpretati sunt iustificati-
ones: quia reuera nō dice omias id
est iusticias: sed dice omata grecus
habet que sunt iustificationes Sed
quid sibi vult quod ait hec facta ē mī:
Hec quid? An forte lex q̄ dixerat et
custodiui legem tuam? Quibz vbis
subiunxit hec facta est michi: tanq̄

diceret hec lex facta ē michi Sed nō
est rememorandū in exponendo : q̄
modo sit ei facta lex dei Breca em̄ lo
cutio vñ ista translata est . satis indi
cat nō de lege dictum esse hec facta ē
michi . q̄ lex i eadem lingua generis
masculini est ⁊ feminino p̄nomine e
ciam ibi scriptum ē hec facta ē michi
Querit̄ ergo prius que illi facta sit :
deinde quomodo illi facta sit quecū
q̄ illa sit Hec inq̄t facta est michi nō
vtiq̄ hec lex q̄ hūc sensum sicut dixi
gre cus expellit Forte ergo hec nō
q̄ tota supior sententia sic se habet .
memor fui in nocte nōis tui domine
⁊ custodiui legem tuam : ⁊ sequitur h̄
facta est michi Quia itaq̄ nō lex : p̄
fecto nō est que facta est illi Quid ē
igitur nō michi facta est q̄ iustifica
tiones tuas exquisiui Lux q̄ppe po
cius est ei facta non nō : q̄ iustifica
tiones exquisiuit dei . ac sic recte intelli
gitur facta est michi . ac si diceret̄ fac
ta est pro me : id est factum est vt p̄
desset michi Si enim humilitas illa n̄
absurde intelligitur nō . vbi inuicez
latent corda mortalium vt de talibz
tenebris innumerabiles ⁊ gues tēp
tationes oriantur . ita vt in eadē noc
te p̄transeant etiam bestie filue . catu
li leonis rugientes q̄rentes a deo es
cam sibi : vñ etiam de illo leone rugi
ente ⁊ querente quē deuoret dñs ait
qđ iaz supra cōmemorauī . hac nocte
postulauit sathanas vexare vos si
cut triticum . id est hac nocte in qua
pertranseunt bestie filue . vos leo ille
magnus q̄siuit escam sibi . p̄fecto h̄
ip̄a humilitas in loco p̄grinationis
hui⁹ que nō recte intelligitur p̄dest
eis qui salubriter exercentur in ea vt
discant nō sup̄bire : propter qđ malū
in ista nocte pulsus ē homo . in ciuz
em̄ sup̄bie hominis apostata ē a dō

sed gratis iustificat⁹ . atq̄ in ista hu
militate p̄ficiat varijs temptationi
bus hui⁹ noctis oppositus . iā intel
ligens dicat qđ in hoc psalmo aliquā
to post dicitur . bonū est michi q̄ hu
miliaſti me vt discam iustificatioēs
tuas Nam quid ē aliud bonū michi
quoniam humiliasti me nisi hec hu
militas que nō vocatur facta est m̄
id est factū ē vt prodesset michi : Sꝫ
quare hoc : Quia scilicet iustificatio
nes tuas nō meas exquisiui Possu
mus etiam qđ dictum est hec facta ē
michi sic itelligere . vt nec lex nec nō
subaudiatur : sed h̄ pronomen qđ est
hec non accipiat aliter q̄ se habet
ille in alio psalmo locus vbi legitur .
vnam pecū a domino hanc requirāz
Nec dicit . quid vnam vñ quā vñ de
qua dixerit hanc requirā : sed femini
num genus quasi pro neutro positū
est Inuitate quippe dictum ē vnam
pecū hanc requiram . vbi non subau
ditur que illa vna sit : qđ vñtaci⁹ di
ceretur vnum pecū a domino hoc re
quiram vt inhabitē in domo domini
In hīs enim neutris nō solet erigi
neutrum qđ subaudiendū sit vt puta
vñ bonū aut vñ donum . vñ si quid
huiusmodi : sed q̄cquid illud ē . etiam
si masculino vel fēino genere nūcu
petur vel sine vñlo nomine vñli⁹ gene
ris quibzlibet vñbis infinetur soli
ta omnino locutione s̄b genere neu
tro itelligitur Ita ergo et hic eo mō
dici potest hec facta est michi : tāqm̄
dictum esset hoc factum est m̄ Si at
queramus quid illud sit : occurrit qđ
supra dixerat memor fui in nocte no
minis tui domine . ⁊ custodiui legem
tuam Hoc factum est michi id ē hoc
qđ custodiui legem tuam nō p̄ me ip
sum feci . sꝫ factū est michi vtq̄ abs
te : q̄ iustificationes nō meas sed tu
nn iij

as exquisiui Deus ē enī inquit apof-
tolus qui opatur in vobis ⁊ velle et
opari pro bona volūate Hoc ecia
per prophetam deus dicit ⁊ faciam vt
in iustificationibus meis ambuletis
⁊ iudicia mea obseruetis ⁊ faciatis.
Quapropter deo dicente ego facia
vt iudicia mea obseruetis ⁊ faciatis
rectissime iste dicit hoc factum est in
vt cum quesieris qđ illud sit: respon-
deat qđ supra dixerat. vt custodirez
legem dei Sed quia iste in longū ser-
mo processit: ea que sequuntur domi-
no donante ab alio melius tractabū-
tur exordio

Explicit sermo quintusdecim⁹ Inci-
pit xvi.

DE vsu psalmi **P**ars mea do-
mine. vsq; ad miscdia tua ple-
na est terra Hos vsus psalmi huius
magni nunc aggredimur in dei volū-
tate tractandos Pars mea dñs. qđ
habent quidam pars mea domine qđ
vtrum ideo dicatur qz p̄iceps eius
est quisq; ei adheret sicut scriptū est
michi aut adherere deo bonum ē nō
enim existendo sunt homines dñi. s;
fiunt p̄icipando illi⁹ vni⁹ qui verus
est deus. an qz p̄tes sibi eligūt homi-
nes in hoc mūdo siue sortiuntur ali⁹
hoc alius illd vnde quisq; viuatur: quo-
dammodo porcio pioꝝ deus est vn-
de semper viuatur. Vterq; non ē sen-
sus absurdus: sed quod sequitur hic
audiamus **D**ixi custodire legē tu-
am Quid ē portio mea domine dixi
custodire legem tuam. nisi qz ita erit
portio cuiusq; dñs. cū legem e⁹ cus-
todierit: Sed quomodo custodit in
hoc donet atq; ad hoc adiuuet sp̄i-
tus viuificans ne lrā occidat et pec-
catum occasione accepta per māda-
tum opetur in homine oēm cōcupis-
centiam: Inuocandus est igitur: sic

enim ab eo fides impetrat quod lex
impat: quoniam qui inuocauerit no-
men domini salu⁹ erit Et iō vide qđ
subiūgat **P**recatus sum faciem tu-
am in toto corde meo Et dicēs quō
fit precatus **M**iserere inq̄t mei se-
cū dum eloquium tuum Et tanq; ex-
auditus atq; adiutus ab eo que pre-
catus ē **C**ogitavi inquit vias me-
as: ⁊ auerti pedes meos in testimo-
nia tua Auerti scilic; a vijs meis que
displicuerunt michi: vt irent in testi-
monia tua. atq; ibi haberēt viā **M**u-
res enī codices non habent qz cogi-
taui sicut in quibusdam legitur: s; tā-
tūmodo cogitavi **Q**uā aut hic positū
est ⁊ auerti pedes meos nōnulli ha-
bent quia cogitavi ⁊ auertisti pedes
meos. vt hoc dei poti⁹ gracie tribu-
atur scđm illud qđ apostolus ait. de-
us est enim qui opatur in vobis: cui
eciam dicit⁹. auerte oculos meos ne
videant vanitatem Si oculos ne vi-
deant vanitatem. cur nō ⁊ pedes ne
sectentur errorem? Propter qđ et il-
lud scriptū est. oculi mei semp ad do-
minum qz ipse euellet de laqueo pe-
des meos Sed siue auertisti pedes
meos siue auerti pedes meos lega-
tur. ab illo fit vt faciamus cui⁹ faciē
precatus est in corde suo: ⁊ cui dixit
miserere mei scđm eloquium tuum
hoc est scđm vbum p̄missionis tue.
Filij quippe p̄missionis in semine
deputantur abrahe Deniq; hoc inter-
pretato gracie beneficio **P**aratus
sum inquit ⁊ non sum turbat⁹ vt cus-
todiam mādata tua Qđ aliqui inter-
pretati sunt ad custodiendum mā-
data tua. aliqui vt custodirez. aliqui
custodire: qđ grecus posuit tupilar-
aste **Q**uā vero paratus factus sit ad
custodienda diuina mandata subdi-
dit dicens **V**nes peccōrum circū

plexi sunt me: et legis tue non sum oblitus. Funes peccatorum impedimenta sunt inimicorum siue spiritualium sicut dyaboli et angelorum eius: siue carnalium in quibus filius infidelitatis dyabolus opatur. Non enim hoc nomen quod dictum est peccatorum ab eo quod sunt peccata declinatum est. sed ab eo quod sunt peccatores: quod in greco euidenter apparet. Cum itaque minantur mala quibus terreant iustos ne per lege dei paciatur: quodammodo funibus implicat velut validas et robustas restes suas. Trahunt enim peccata sicut restem longam: et hinc sanctos implicare conantur et aliquando permittuntur. Sed si implicat corpus non implicat animum ubi non est iste dei legis oblitus. quia sermo dei non est alligatus. **M**edia nocte inquit surgebam ad confitendum tibi super iudicia iusticie tue: quia et ipsum quod funes peccatorum circumplectuntur iustum. iudicia sunt iusticie dei. Propter quod dicit apostolus petrus tempus esse ut iudicium incipiat a domo domini: et si initium inquit a nobis. qualis finis erit eis qui non credunt domini euangelio. et si iustus quidem saluus erit. peccator et impius ubi parebunt. Hoc enim ait de persecutoribus quas paciebatur ecclesia cum funes peccatorum circumplecteretur eam. Proinde mediam noctem grauiora tribulationis intelligenda existimo in qua dixit surgebam quia non eum sic affligebat ut deiceret: sed exercebat ut surgeret. id est ut eadem tribulatione ad fortius confitendum perficeret. Nam vero quia ista fiunt gracia dei per ihesum cristum dominum nostrum vocem persone sue per hanc prophetiam suo corpori adiungit ipse saluator. Ad ipsum caput enim proprie quod sequitur pertinere arbitror. **P**articeps ego

sum omnium timentium te et custodientium mandata tua. sicut est in epistola que ad hebreos scribitur. qui eius sanctificat et qui sanctificatur ex vno omnis. Propter quam causam non confunditur frater eos vocare: et paulo post. propterea ergo inquit pueri communicauerunt sanguini et carni. et ipse prope modum eorum participauit. Quod quod est aliud quam eorum particeps factus est. Neque enim efficeremur participes diuinitatis eius: nisi ipse mortalitatis nostre particeps fieret. Nam in euangelio quo nos diuinitatis eius participes facti sumus ita dicitur. dedit eis partem filios dei fieri hijs qui credunt in nomine eius: qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt. Ut autem hoc fieret quia et ipse factus est particeps mortalitatis nostre: ita ibi sequitur et verbum caro factum est et habitauit in nobis. Per hanc eius participacionem nobis gracia sumministratur: ut caste timeamus deum et custodiamus mandata eius. Proinde ipse ihesus loquitur in ista prophetia. sed quidam in membris suis et vnitatem corporis sui tanquam in vno quodam homine diffuso toto orbe terrarum et succrescente per volumina seculorum que dam vero in seipso capite nostro: unde ex hoc est quod ait particeps ego sum omnium timentium te et custodientium mandata tua. Et quia propter hoc quod particeps factus est fratrum suorum. deus hominum immortalis mortalium: ideo granum cecidit in terra ut mortificatum multum fructum faceret. Et de ipso fructu secutus adiunxit. **D**iscordia tua domine plena est terra. Et unde hoc. nisi cum iustificatur impius. In cuius gracia scientia

ut perficiatur adiungit **E**t iustifi-
cationes tuas doce me.

.Explicit sermo decimussept⁹ Inci-
pit sermo xvij.

De usu psalmi **S**uauitatem
fecisti cum seruo tuo domi-
ne. vsq; ad bonum michi lex oris tui
super milia auri & argenti. Hui⁹ vsus
psalmi hui⁹ de quibus nunc in volun-
tate dei disputaturi sum⁹ ab hoc inci-
piunt: suauitatem fecisti cum seruo tu-
o domine secundum verbum tuum. vel potius
secundum eloquium tuum. Sed quod ait gre-
cus chrestotetan: aliquam suauitatem ali-
quando bonitatem nostri interpretes
translulerunt. Verum quia suauitas po-
test esse & in malo. quam illicita queque et i-
munda delectant. potest etiam & in ea que
conceditur voluptate carnali: sic de-
bem⁹ intelligere suauitatem. quam che-
stotetan greci vocant ut bonis spiri-
tualibus deputetur. Propter hoc ei
eam & bonitatem nostri appellare vo-
luerunt. Nichil hic ergo aliud dictum
existimo suauitatem fecisti cum seruo
tuo: nisi fecisti ut me delectaret & bo-
num. Quoniam enim delectat bonum mag-
num est dei donum. quam autem bonum op⁹
quod lex impat fit timore pene non amo-
re iusticie cum deus metuitur non ama-
tur: seruiliter fit non liberaliter. Ser-
uus autem non manet in domo in eternum
fili⁹ manet in eternum: quia consummata
caritas foras mittit timorem. Suaui-
tatem fecisti cum seruo tuo faciendo fi-
lium qui seru⁹ fuit. secundum eloquium
tuum hoc est secundum premissum tuum: ut
secundum fidem firma sit premissio omni
semini. **S**uauitatem & eruditionem
& scientiam doce me inquit: quam manda-
tis tuis credidi. Augeri sibi ista pos-
cit & perfici. Nam utique quia iam dixerat su-
auitatem fecisti cum seruo tuo. quo
modo dicit suauitatem doce me. ni-

si ut ei gracia dei magisque habundet
innotescat dulcedine bonitatis: Ista-
bebant enim fidei qui dixerunt domine au-
ge nobis fidei & quod diu uiuitur in hoc
mundo perfectientium est hec cantatio.
Addidit autem & eruditionem. vel sicut
plures codices habent disciplinam.
Sed disciplinam quam greci appellant
phedian. ubi scripture nostre pone-
re consueuerunt ibi intelligenda est per
molestias eruditio. secundum illud. quem
enim diligit dominus corripit: flagel-
lat autem omnem filium quem recipit. Hec
apud ecclesiasticas litteras dici assolet dis-
ciplina interpretata de greco ubi legi-
tur phedeia. Hoc enim uerbum in gre-
co positum est in epistola ad hebreos ubi
latinus interpretis ait. omnis enim dis-
ciplina ad penam non gaudij uidetur esse
sed tristicie postea autem fructum pacifi-
cum habens qui per eam certarunt red-
det iusticie. Cum quo ergo facit de⁹
suauitatem id est cui propicius inspi-
rat boni delectationem. atque ut aper-
tius id explicem. cui donatur a deo
caritas dei. & propter deum caritas proxi-
mi perfecta. instanter orare debet
tantum sibi augeatur hoc donum ut
non solum pro illo contempnat delectati-
ones ceteras sed etiam pro illo qual-
libet proferat passionem: ita suauitati
salubriter additur disciplina. Non enim
quantumlibet suauitati uel bonitati habet
caritati sancte poscenda est & opti-
nenda. sed tam magne ut sub eius pres-
sura non possit extinguui sed sicut in-
gens flamma sub impetu venti quan-
to magis reprimatur tanto ardentius
exercitari. Ideo parum fuit dicere suaui-
tatem fecisti cum seruo tuo non rursus pe-
teret ut eum doceat suauitatem: tanta uti-
que ut disciplinam possit patientissime
sustinere. Tercia ponitur sciencia: quoniam
nam si magnitudine sua prece-
dit sci-

109
cia magnitudinem caritatis nō edifi-
cat sed inflat Cum ergo tanta fue-
rit caritas in bonitate suavi vt tribu-
lationibus nō possit extingui quas
adhibet disciplina: tunc utilis erit sci-
entia qua innotescat etiam sibi ho-
mo quid ipe meruerit. et que a dō do-
nata sint ei per que posse se sciat que
se posse nesciebat. et per seipm omni-
no non poterat Qd autem nō ait da
michi sed doce me. quomodo suavi-
tas docetur si non detur: Nūquidē
multi quod eos non delectat sciunt:
et quarum rerum habent cognitio-
nem. non habent suauitatem Sua-
uitas enim disci non potest. nisi de-
lectet Item disciplinam que signifi-
cat emendatoriam tribulationē ac-
cipiendo discitur. id est non audien-
do vlt legendo vel cogitando sed ex-
periendo At vero scientia quam ter-
cio posuit i his que ait doce me. docē-
do datur Nam quid est aliud doce-
re qm scientiam dare: Et h duo ita si-
bi cōnexa sunt: vt alterum sine alte-
ro esse non possit Nemo enim doce-
tur nisi discat et nemo discit nisi doce-
atur. et iō si discipulus capax non sit
eorum que a doctore dicuntur. non
potest doctor dicere ego eum docui
sed ipe non didicit: dicere aut potest
ego ei dixi qd dicendum fuit. sed ille
non didicit. quia non percepit. non
prehendit. non intellexit Nam p-
fecto et ille didicisset si iste docuisset.
et ideo deus quando vult docere pri-
us dat intellectum: sine quo ea q ad
diuinam doctrinā pertinent homo
non potest discere Vnde et iste pau-
lo post dicit: da michi intellectum vt
discam mādāta tua Potest itaqz ho-
mo cum docere aliquem cupit dice-
re illa que dixit dominus discipulis
suis postea qm resurrexit a mortuis

sed facere quod ille fecit non potest
Ait enim euāgelii. tūc apuit eis sen-
sum vt intelligerent scripturas et dix-
it illis. quid at illis dixit ibi legitur: s;
iō cepant qd dixit quia vñ caperent
apuit Docet ergo de⁹ suauitatem i-
spirando delectationem. docet disci-
plinam tēpando tribulationem. do-
cet scientiam inlinuando cognitio-
nem Cum itaqz alia sint que iō disci-
mus vt tātummodo sciam⁹. alia ve-
ro vt etiam faciamus. quando de⁹
ea docet. sic docet vt ea scienda scia-
mus aperiendo veritatem: sic docet
vt facienda faciamus inspirando su-
auitatem Neqz enim frustra ei dici-
tur. doce me vt faciam volūtātē tuā
Sic inquit doce vt faciam: nō tantū
modo vt sciam Ipā quippe rcē fac-
ta. fructus est noster quē reddimus
agricole nostre Sed scriptura dicit:
domin⁹ dabit suauitatem. et tra nos-
tra dabit fructum suū Que aut ista
terra est. nisi de qua dicitur eidem ip-
si qui dat suauitatem. anima mea ve-
lut terra sine aqua tibi? Qd vero cū
dixisset suauitatem et disciplinā et sci-
entiam doce me adiunxit atqz ait q-
niam mandatis tuis credidi: nō im-
merito queri pōt cur nō dixerit obedi-
ui s; credidi Alia ei sunt mādāta alia
pmissa Mādāta faciēda suscipim⁹
vt accipe pmissa meream⁹ Promis-
sis ergo credimus: mādatis obtpa-
mus Quid ē q mandatis tuis credi-
di: nisi credidi qd tu illa mādaueris nō
aliqs hō. qvis per hoies hōibus mi-
nistrata sint: Quia itaqz credidi tua
eē mādāta: ipā fides mea q id credi-
di impetret abs te grām. q facias qd
mādasti Si ei hō m h iuberet forinse-
cus. nūquid vt etiā facerem qd iube-
bat adiuuaret intus secus: Doce q me
suauitātē inspirando caritatē: doce

me disciplinam: donando patientiam:
doce me scientiam illuminando intel-
ligentiam: quoniam mandatis tuis
credidi. Te illa credidi mandasse quod de-
us es: et homini donas unde facias
eum facere quod mandas. **P**riusquam
humiliarer inquit ego deliqui: prop-
terea verbum tuum vel sicut alij ex-
pressius habent. propterea eloquium
tuum custodiui. utique ne rursus hu-
miliarer. Quod ad illam humiliationem
melius refertur que facta est in adam:
in quo omnis creatura humana tan-
quam in radice viciata. quoniam veritati
subiecta esse non voluit. subiecta est va-
nitati. Quod patris misericordie profu-
it expiri: ut deleta superbia diligatur
obedientia et pereat non reditura mi-
seria. **S**uavis es domine vel sicut
plures habent suavis es tu domine:
aliqui etiam suavis es tu. vel bonus
es tu. sicut de hoc verbo superius trac-
tauimus. **E**t in tua suauitate doce
me iustificationes tuas. Vere vult fa-
cere iustificationes dei. quando eas in eius
suauitate vult discere ab ipso cui dixit
suavis es tu domine. Denique sequitur.
Multiplicata est super me iniquitas
superborum: eorum scilicet quibus non
profuit quod postea et deliquit humilia-
ta est humana natura. **E**go autem in
toto corde meo scrutabor mandata
tua. Quatenuslibet inquit habundet iniqui-
tas non in me refrigescit caritas. Tam-
quam ille hoc dicit qui in eius suauitate
iustificationes dei discit. Quatenus ma-
gis enim suauia sunt que iubet qui iu-
uat. tantomagis ea scrutatur amans
ut cognita faciat et faciendo cognos-
cat: quia perfectius cognoscuntur cum fi-
unt. **C**oagulatum est ut lac cor eo-
rum. Quorum nisi superborum quorum su-
per se multiplicatam dixit iniquitatem

Obdurauisse autem cor eorum vult
intelligi hoc verbo et hoc loco. Nam
dicitur et in bono sicut in psalmo se-
agesimo septimo dicitur mons inca-
seatus mons vber: et intelligitur gra-
cia plenus. Nam et illic quidam coa-
gulatus interpretati sunt. Sed vide quod
a se opponat duricie cordis eorum.

Ego vero inquit legem tuam medi-
tatus sum. Quam legem? Utique iustissi-
mam et misericordissimam. Vnde illi di-
citur et lege tua miserere mei. Super-
bis resistit ut obdurentur humilibus
autem dat gratiam ut diligant obedi-
tiam et ne recipiant excellentiam. De-
dicatione quippe legis huius volunta-
ria seruetur michi humilitas: ut pe-
nalis euadatur humilitas de qua mor-
dicit. **B**onum michi quoniam hu-
miliasti me: ut discam iustificationes
tuas. Dicimus aliquid et superius iam
dixerat. priusquam humiliarer ego de-
liqui: propterea eloquium tuum custo-
diui. Ipso quippe fructu ostendit quod
bonum illi fuerit humiliari: sed illic dixit
et causam quod humilitatem penalem
delinquendo precesserit. **Q**uod vero ibi
ait propterea eloquium tuum custo-
diui hic autem ut discam iustificationes
tuas: satis significasse michi videtur
hoc est ista nosse quod custodire. hoc
custodire quod nosse. Neque enim Christus
non nouerat quod arguebat: et tamen argu-
ebat peccatum. cum dictum de illo sit
quod non nouerat peccatum. Nouerat
ergo quadam noticia. et rursus qua-
dam ignorantia non nouerat. sic et ius-
tificationes dei multi discunt et non
discunt. Nouerant enim eas quadam
noticia et rursus quadam ignorantia
quoniam non faciunt quod nouerunt. Eo
modo hic ergo intelligendus est dixit
se. ut discam iustificationes tuas. et

116
noticia qua fiunt. Hec autem qz nō
fiunt nisi per dilectionem. vbi qui fa-
cit habet delectationem ppter quod
dictum est. in tua suauitate doce me
iustificationes tuas sequēs vsus of-
tendit vbi ait. **D**ona michi lex oris
tui super millia auri et argenti vt am-
plius diligat caritas legem dei q̄ di-
ligit cupiditas milia auri et argenti.
Explicit sermo decimus septim⁹ In-
cipit sermo xvij.

De versu psalmi. **M**anus tue
domine fecerunt me et finxe-
runt me: da michi intellectus vt dis-
cam mandata tua. Quando de⁹ ho-
minem fecit ex puluere et aiāuit fla-
tu: non ibi cōmemoratum est q̄ ma-
nibus fecerit. Cur itaqz quibusdam
visum fuerit vbo deum fecisse cete-
ra. hominem vero velut aliquid pre-
cipuū fecisse manibz suis non video
nisi forte quia ex puluere formatum
legitur hominis corpus nō potuis-
se fieri nisi manibz arbitrantur: nec
attendunt qd̄ in euangelio de verbo
dei scriptum ē omnia p̄ ipm̄ facta s̄t
non posse constare si non per verbū
factum est etiam corpus humanum.
Sed adhibent testimoniū de h̄ psal-
mo et dicunt ecce vbi apertissime cla-
mat homo. man⁹ tue fecerunt me et
finxerunt me: quasi non etiam apte
dictum sit videbo celos opa digito-
rum tuorū nec minus aperte dictus
sit et opa manūū tuarū sunt celi mul-
toqz apertius et aridam terram ma-
nus ei⁹ finxerunt. Et datus ergo dei
sunt potestas dei. Aut si pluralis nu-
merus eos mouet. qz non dictū est
manus tua sed manus tue. accipiāt
manus dei vtutem et sapientiam dei
qd̄ vtrūqz vnus dictus est crist⁹ qui
etiam intelligitur brachium domini
vbi legitur. et brachium domini cui

revelatum est aut accipiant manus
dei filium et spiritum sanctum qz spi-
ritus sanctus cooperator est patris et
filij: vnde ait apostolus. omnia hec
opatur vnus atqz idē spirit⁹. Propter
terea quippe dixit vnus atqz idē spi-
ritus: ne tot spiritus ei⁹ quot ope-
ra putarentur. q̄ non sine patre et fi-
lio spiritus operetur. Liberum ē igitur
quomodo intelligantur manus
dei. dum tamen nec ea que facit ma-
nibus vbo facere negetur. nec prop-
ter manus forma corporis. aut alia
manus sinistra alia dextra. nec prop-
ter verbum sonus oris aut mot⁹ a-
nimi transitorio operanti deo in eē
credatur. Nec defuerunt qui duo is-
ta verba fecerunt me et finxerunt me.
sic distinguere vt aiām deum fecis-
se corpus autem finxisse dicerēt: qz
de anima dixit. omnem flatum ego
feci. de corpore autem legitur et finx-
it deus hominē de puluere terre tā-
qm̄ fiat omne qd̄ fingitur. non tamē
fingatur omne qd̄ fit: et ideo animaz
factam potius dicunt esse qm̄ fictaz
qz non ē corpus sed spūs: quasi non
scriptum sit qui finxit spiritū homi-
nis in ipso. Verū tamē quando vtrū-
qz hoc vbum de homine in loco vno
ponitur. et vtrumqz hōis id est et aiā
et corpus diuinitus conditū non ne-
gatur: nō ineleganter distribuūtur
singulis singula. vt anima scā corp⁹
āt fictū intelligatur. siue formatū si-
ue plasmātū. Nam qdam interptes
noluerūt dicē finxerūt sed plasmaue-
runt me: mag⁹ diligentes min⁹ latine
declināē i greco q̄ dicere finxerūt. qd̄
aliquando etiā dissimulatio ē dici so-
let. Sed vtrū hoc scdm̄ adam dictus
ē ex quo cū sint omnes homines p-
pagati. quis hominū qm̄ ille factus
est etiā se factum nō p̄t dicē originis

seminisq; ratione. An etiam scd; hoc recte dici potuit man⁹ tue fecerit me & plasmaverunt me. q; vnusq; non sine ope dei etiam de pntibus fit ipo create illis generantibz. Quoniam si opatoria dei potencia rebz subtrahatur intereunt nec aliquid omnino siue de mudi elementis. siue de genitoribus. siue de seminibus nascitur si ea non opetur deus: propter qd ait prophete iheremie. priusq; te forma rem in vtero noui te Sed nuquid si ne intellectu fecit hominem de⁹. siue primum siue vnūquēq; nascentium vt nunc dicat ei manus tue fecerit me & plasmaverunt me da michi intellectum. Nonne ipi nature humane intellectus est inditus vt eo discernat a pecore. Aut sic est deformata peccando vt etiam hoc in ea reformandum sit. Propter quod apostol⁹ omnibus ad regenerationem pertinentibus dicit. renouamini spiritu mentis vestre: & utiq; intellectus in mente est. Hinc rursus ait renouamini in nouitate mentis vestre De his autē que hui⁹ regenerationis cōsortes n̄ erunt h̄ inquit dico & testificor in domino. vt non iam ambuletis sicut et gentes ambulāt in vanitate mentis sue obscurati intelligentia: alienati a via dei per ignorantiam que est in illis propter cecitatem cordis eorum. Propter hos igitur interiores oculos quorum cecitas est non intelligere vt apiantur & magis magisq; serenentur fide mundentur corda Quāuis enim nisi aliquit intelligat nemo possit credere in deum: tñ ipsa fide q̄ credit sanatur vt intelligat ampliora. Alia sunt enim que nisi intelligantur non credim⁹: & alia sunt que nisi credamus non intelligimus. Nā cum fides fit ex auditu auditus aut p ver-

bum dei. quō credit p̄dicanti fidē qui vt alia taceam linguam ipam quā loquitur non intelligit. Sed nisi essent rursus aliqua que intelligere nō possumus nisi ante credamus: propheta non diceret. nisi credideritis nō intelligetis. Proficit ergo noster intellect⁹ que credat & fides p̄ficit ad credenda que intelligat & eadem ipsa vt magis magisq; intelligantur in ipso intellectu p̄ficit mens sed hoc nō fit p̄p̄is tanq; naturalibz viribz. s; deo adiuuante atq; donante: sicut medicina fit nō natura. vt viciat⁹ oculus vim cernēdi recipiat. Qui ergo dicit deo da michi intellectū vt discā mandata tua. nō omnino exps eius ē velut pecus: nec ita q̄uis hō vt in eoz numero deputand⁹ sit. q̄ ambulāt in vanitate mētis sue obscurati intelligentia. alienati a via dei. Nā si talis esset nec hoc diceret. Nō at pui est intellectus nosse a q̄ poscend⁹ ē intellect⁹ et cogitandū ē quāto sint alci⁹ intelligēda diuina mādāta qñ ad ea discenda sibi adhuc dari intellectū petit q̄ iam sic intelligit & q̄ eloquia dī se custodiisse añ iā dixit. Q̄ at interpretati sūt n̄rī da m̄ intellectū. breui⁹ dixit grecus finetisonime q; vno vbo cōplex⁹ ē da m̄ intellectū qd ē finetison qd latino vno vbo dici nō p̄t tanq; si nō posset latine dici sana me. & dicētur da m̄ sanitate sicut h̄ dictū ē da m̄ intellectū aut sanū me fac. sicut h̄c dici p̄t intelligētem me fac qd quidē potuit & angel⁹ facere nā dixit danieli. veni intellectū dare tibi: & h̄ vbu ē in greco qd etiā hic est finetisese. tanq; si dicēt latinus sanitate dare tibi qd grec⁹ dicēt sanare te. Nō enim circūloqueretur latin⁹ interpres dicendo intellectum dare tibi: sed quemadmodū dici potest a sanitate sanare te. ita dici pos-

fit ab intellectu intellectuare te Sed
si potest h̄ & angelus facere. quid est
q̄ iste hoc a deo sibi poscit vt faciat?
An quia deus angelo iusserat vt fa-
ceret? Ita vere. nam xp̄s intelligit
hoc iussisse angelo vt faceret eo loco
vbi ait propheta & factū est cum vi-
derem ego daniel visus & querebam
intellectum. & ecce stetit in p̄sp̄cū me
o vt visus viri. et audiui vocem viri
inter vlay. & vocauit & dixit. fac itel-
ligere illum visionem: & ibi in greco
verbū hoc est quod & hic id est sine-
rison Deū itaq; per seipm quia lux
est illuminat pias mentes: vt ea que
diuina dicuntur v̄ ostendūtur intel-
ligant Sed si ad hoc ministro vtitur
angelo: potest quidem aliquid age-
re angelus in mente hōis vt capiat
lucem dei. & per hanc intelligat Sed
ita dicitur intellectum dare hōi. & q̄si
vt ita dicam intellectuare hōiē quē
admodum quisq̄m dicitur lucē dare
domui v̄ illuminare domū cui fenest-
ram facit. cū eam nō sua luce pene-
tret & illustret: sed tātūmodo aditus
quo penetret atq; illustretur a p̄iat
Sed nec sol qui per fenestram illus-
trat domū ip̄e creauit eandē domū
aut hōiē qui fenestram fecit in do-
mo. aut ip̄e illi iussit vt faceret aut ad-
iuvit ip̄e facientem: aut aliquid egit
vt ap̄iretur qua suum lumen infun-
deret De⁹ aut & hōis mentem ratio-
nabilem atq; intellectualem fecit que
posset cape nomen ei⁹. & angelū talē
fecit qui opari posset aliqd vnde ad-
capiendum lumen dei mens adiuua-
retur humana. & eandem sic adiuuat
mentem vt angelicam recipiat opa-
tionem: & eam sic illuminat de seip̄o
vt nō solum illa que a veritate mon-
strantur. sed ip̄am quoq; p̄ficiendo
p̄spiciat veritatem Sed qm̄ res qui

dem necessarias quātūq; existimo ta-
men p̄lra disputatione tractauim⁹
dilatis sequentibus psalmi hui⁹ ver-
sibus sermonem istum isto fine clau-
damus

Explicit sermo decimus octauus In-
cipit xix.

Quī timent te
videbūt me et iocūdabuntur
v̄sq; ad fiat cor meum immaculatus
in tuis iustificationibus vt non con-
fundar Dñs ih̄s in hoc psalmo per
prophetam tanq̄m sibi petiuit intel-
lectum dari a deo. et corpori suo qđ
est ecclesia ad dei mandata discenda
Cum ip̄o enim vita corporis e⁹ hoc
est populi eius abscondita est in deo
& ip̄e in eodem corpore suo indigen-
tiam patitur. et poscit quod mēbris
suis est necessarium **E**danus tue in-
quit fecerunt me & plasmaverūt me
da michi intellectum vt discam man-
data tua Quia tu inq̄t formasti me.
tu reforma: vt fiat in corpore xp̄i qđ
ait apostolus reformamini in noui-
tate mentis vestre Qui timent te in-
quit videbunt me et iocūdabuntur
ficut habent alij codices letabuntur
Quia in verba tua speraui id est in
ea que p̄misisti. vt sint p̄missionis fi-
lij semen abrahe in q̄ bñdicuntur om-
nes gentes Qui sunt at qui timēt de-
um & quē videbūt & letabūt qm̄ in
v̄ba dei sp̄auit? Si corp⁹ xp̄i ē id est
ecclesia cui⁹ ē vox ista p̄ xp̄m vel in ip̄a
& de se ip̄a tanq̄ de seip̄o ista vox xp̄i
est. nūquid non ip̄i sunt in eis qui ti-
ment deū? Quis ē ḡ ille quē vident &
iocūdabuntur? An ppl̄s ip̄e se videt
& iocūdat? Et sic dcm̄ ē q̄ timēt te vi-
debūt me & letabuntur qz in v̄ba tua
sp̄aui. v̄ ficut alij diligent⁹ exp̄sserūt
sup̄sp̄aui: tanq̄m dicēt. qui timent te
videbunt ecclesiam tuam & iocunda

buntur qz in vba tua supersperavit cū
īpī sint ecclā qui vident ecclā z iocū
dantur Sed cur nō dixit q timent te
vident me z iocūdantur sed timet te
vbum pntis tps posuit videbūt at
z iocūdabūt futuri tps vba sunt
An qz in pnti tpe timor est qdū tēp
tatio ē vita humana super terrā? Jo
cūditas aut quā voluit hic intelligi tē
erit: qn iusti fulgebūt ī regno patris
sui sicut sol hinc em ecclā illud in alio
psalmo legitur: q multa multitudo
dulcedinis tue dñe. quā abscondisti
timentibz te Nūc g qdū timent nō
dum vident sed videbūt z iocūdabū
tur: qz z illic sequitur pfecisti at spe
rantibz in te. z h qz in vba tua spera
ui vl supersperavi vt in vbo ita cōpo
sito z cura interpretis diligentioris ex
presso ecclā illud intelligam? q po
tens ē deus facere supra quā petim?
z intelligim? vt qz supra quā petim?
z intelligimus sunt parū sit ea spera
re sed debeamus super spare Quia
ergo adhuc timet ecclā que in hac vi
ta ē z nondū se videt in eo regno vbi
erit ei? securā iocūditas sed inter pe
riculosas tēptationes in h mūdo la
borat vbi audit qui se putat stare ca
ueat ne cadat cōsiderans hui? mor
talitatis miseriam in qua iugū graue
sup filios adam a die exitus de ven
tre matris eoz sic in omnibz pendi
tur vsqz in diem sepulture in matres
omniū vt ppter carnē pcupiscentem
adūsus spiritū ecclā regenerati geme
re sō ei? gravitate cogantur: h g cō
siderans **C**ognoui inqt dñe qz ius
ticia iudicia tua. z in vitate tua humi
liasti me Siat miā tua vt consoletur
me: scōz eloquiū tuū seruo tuo Ad
sericordia z veritas ita dño eloquio
pmendantur: vt cū in multis inueni
antur locis maxime in psalmis quo

dam ecclā loco legantur vniūse vie
domini miā z vitas Et hic quidem p
mo veritatem posuit qz humiliati su
mus in mortem iudicante illo cui?
iudicia iusticia ē. deinde miā quā in
stauramur ad vitā. pmittēte illo c
bñficiū gracia est Jo ait scōm elo
quium tuū seruo tuo: id est scōm qd
pmisisti seruo tuo Siue ergo rege
neratio quā h in dei filios adopta
mur siue fides z spes z caritas. que
tria edificantur in nob qz de miā
dei veniant tñ in hac erūpnosa z pro
cellosa vita solacia sunt miseroz nō
gaudia btōrum: iō dictum ē fiat miā
tua vt cōsoletur me Sed qz post hec
z per h ecclā illa ventura it: iō sequi
tur **V**eniāt mī miserationes tue vt
vivam Tunc em vere vivā: qn nichil
potero timere ne moriar Ipā em et
fine vllō additamēto dicitur vita nec
itelligitur nō eterna z btā tām sola di
cenda sit vita in cuius patione ista
quā ducim? mors poti? sit appellā
da qz vita: qle illud est in euangelio si
vis venire ad vitam serua mandata
Nūquid addidit eternā t btām? Jñe
de resurrectione carnis cū loqueret
qui bñ fecerunt inquit in resurrectio
nem vite Neqz hic ait eterne seu bea
te Sic z hic veniant inqt michi mīse
rationes tue et vivam Neqz h ait in
eternū vivam vel beate vivā: quā si
liud nō sit vivere qz fine vllō fine z fi
ne vlla miseria vivere Sed h quo me
rito? **Q**uia lex inquit tua meditati
o mea ē Neqz meditatio nisi eet in fi
de que per dilectionē opatur: nūqm
ppter eam posset ad illam vitā quis
piam puenire Hoc dicendū putavi
ne quisqm cū totam legem memorie
mādaaverit eamqz creberrimā reco
datione cantauerit non tacens qd p
cepit nec tñ vivens vt pcepit arbitre

112
tur se fecisse qđ legit quia lex tua me-
ditatio mea est. & hinc se adepturum
existimet qđ vbi superioribus pp̃
hoc meritum postulauit vbi dictum
est veniat sup me miserationes tue
vt viuā. Hec meditatio amātis ē co-
gitatio. & tñ amātis vt caritas non
frigescat huius meditationis sue qđ
talibet habūdātia cōstipetur iniqui-
tatis aliene Deniq; seq̃tur & dicit.

Cōfundatur supbi quoniā inius-
te iniquitatem fecerūt in me. ego autē
exercebor in mādātis tuis. Ecce qđ
ait meditatio legis dei vel poti⁹ me-
ditatio lex dei. **C**ōuertatur inquit
ad me qđ timēt te. & qđ cognoscūt testi-
monia tua. In nōnullis codicibus
inuenimus & grecis & latinis cōuer-
tatur michi. qđ tātūdem valere exis-
timo qđ si dicatur ad me Sed qđ ē
iste qui hoc dicit? Nō em̃ qđq; hoīm
hoc dicere audebit. aut si dicat audi-
endus est. Nimirū ergo ille est qui
eciā superius interposuit pp̃rietatē
vocis sue dicēs. p̃ticeps ego sum o-
niū timētū te: quia factus est p̃tici-
peps mortalitatis nostre. vt & nos
p̃ticipes diuinitatis ip̃i⁹ fieremus.
Nos vnus p̃ticipes ad vitam. ad
mortē vero p̃ticeps ille multorum:
Ip̃se est em̃ ad quem cōuertūtur ti-
mētes deū. & qui cognoscūt dei testi-
monia de illo p̃ p̃phetas tāto ante
predicta in eius presētia per mira-
cula paulo añ mōstrata: **F**iat in-
q̃t cor meū immaculatū in tuis iusti-
ficatiōib⁹ vt nō cōfundar. Redit ad
vocē corp̃is sui sancti scilicet popu-
li sui. & imaculatū fieri cor suū p̃cat⁹.
hoc est cor mēbroꝝ suoz in iustifica-
tiōib⁹ dei nō in viribus eozum: No-
poscit em̃ hoc nō p̃sumit Quod autē
addidit vt nō cōfundar. tale aliquid
& in primis hui⁹ psalmi ṽsib⁹ inuēit⁹

vbi dixit. vtinā dirigātur vie mee ad
custodiēdas iustificatiōēs tuas. tūc
nō cōfundar dū inspicio in oīa mān-
data tua Qđ ibi qđ dixit vtinā. vno
verbo significauit optātis. hoc isto
loco aptioribus ṽbis exp̃ssit orātis
dicēdo fiat cor meū immaculatū. vt
nec in illa nec i ista sentēcia qđ vtraq;
vna ē. inueniatur audacia de libero
arbitrio cōtra grām cōfidētis: Qđ
ait ibi tūc nō confundar. hoc ait h̃
vt nō cōfundar. Siat qđ cor meū ima-
culatum mēbroꝝum & corp̃is xp̃i
grā dei p̃ ip̃m corp̃is caput hoc est
p̃ ihesum xp̃istum dñm nostrum.
per regenerationis lauachrum vbi
abolita sunt omnia preterita pecca-
ta nostra p̃ spiritus adiutoriū p̃ qđ
cōcupiscimus aduersus carnē ne vi-
camur in pugna nostra p̃ dominice
orōnis affectum in qua dicimus. di-
mitte nobis debita nostra. ita dona-
ta nobis regeneratione. adiuta con-
fessione fusa precatōe fit cor ñm
immaculatum vt nō cōfundamur.
qđ & hoc ad iustificatiōēs dei p̃tinet
quādo inter eius alia precepta p̃e-
cipitur dimittite & dimittetur vob̃.
date & dabitur vobis:

ExPLICIT sermo decimus nonus.
Incipit sermo vicesimus de versu
psalmi. defecit in salutare tuū ani-
ma mea. vsq; ad scdm̃ miām tuā vi-
uifica me. & custodiam testimonia
oris tui:

Adiuuante dño istam magni
huius psalmi p̃tem confide-
radam exponēdam qđ suscepimus.
vbi dicit. **D**efecit in salutare tuū a-
nima mea & in vbum tuū speraui.
Nō omnis defectus vel culpe putā-
dus est esse vel pene. est eciā defect⁹
laudabilis vel optabilis: Nā cū sint

inter se duo ista cōtraria p̄ficere et
deficere. v̄sitiuſ profectus in bo
no accipit̄. defect⁹ in malo. quādo
nō additur vel subintelligitur in q̄o
proficiatur vel deficiatur. cū vero
additur. potest ⁊ malū esse proficē.
bonū q̄ deficere. Apte quippe dixit
apostolus. p̄fanas autem v̄borū
nouitates evita multū em̄ profici
ent ad impietatem. ait ⁊ de q̄busdā
p̄ficiēt in peius. Ita ⁊ defect⁹ a bo
no in malū malus est. a malo in bo
nū bonus est. Bono q̄ppe defectu
dictū est. desiderat ⁊ deficit anima
mea in atriā dñi. sic ⁊ hic nō ait defe
cit a salutarī tuo. sed deficit in salu
tare tuū anima mea: Bonus est er
go iste defectus. indicat em̄ deside
riū boni nōdū q̄dē adepti sed audis
sime ac vehemētissime cōcupiti: Sꝫ
q̄s hoc dicit. nisi genus electū rega
le sacerdotiū gens sancta ppl̄s acq̄
sitiois: Ab origine generis huāni vs
q̄ ad huius sc̄i finem in eis qui suo
q̄sq̄ tempe hic vixerūt viuūt victu
ri sunt. desiderāt xpm teste sanctissi
mo sene symeone. qui cū eum ifan
tem accepisset in manus. dixit. nūc
dimittis dñe seruū tuū sc̄dm v̄bum
tuū in pace. quoniā viderunt oculi
mei salutare tuū. Accepit em̄ rñsuz
diuinū. nō se gustaturum mortem
doēc videret xpm dñi: Quale autē
desideriū fuit in isto sene. tale fu
isse credēdū est in oib⁹ supioꝝ tpm
sanctis. Dñ ⁊ ipe dñs discipulis ait.
multi p̄phete ⁊ reges voluerūt vidē
q̄ vos videtis ⁊ nō viderūt. ⁊ audiē
q̄ auditis ⁊ nō audierūt. vt ipōꝝ eti
am vox hoc loco agnoscat̄. defe
cit in salutaē tuū aīa mea: Nec tunc
q̄ geuit h̄ desideriū scōꝝ. nec nūc q̄es
cit in xpi corpe q̄d est eccl̄a vsq̄ ad
finiū seculi. doēc veiat desiderat⁹

cūctis gētib⁹ sic p̄mittit⁹ p̄ p̄phetā.
p̄pter q̄d dicit ap̄ls. Superest michi
corona iusticie quā reddet m̄ dñs in
illa die iust⁹ iudex. nō solū at̄ michi.
sꝫ ⁊ oib⁹ q̄ diligūt māifestatiōem e⁹
Hoc itaq̄ desiderū de q̄ nūc agim⁹
de dilcōne cōsurgit māifestationis
eius. de qua itē dicit Cū xps appa
ruerit vita vestra tūc ⁊ vos cū illo
appebitis in gl̄a. Prima em̄ tpa ec
cleſie aī v̄gis ptū scōs habuerūt q̄
desiderarēt incarnationis ei⁹ aduē
tū. ista vero tpa ex q̄ ascēdit in celū
scōs h̄nt q̄ desiderēt ei⁹ māifestatio
nē ad viuos ⁊ mortuos iudicādos
Nec hoc eccl̄e desiderū ab inicio
vsq̄ in finē seculi requirit aliq̄tū. nisi
q̄ diu hic cū discipulis in carne ver
satus ē. vt totius corp̄s xpi in hac
vita gemētis cōueniēter intelligat̄.
defecit in salutare tuū aīa mea ⁊ in
v̄bū tuū speravi. hoc ē in p̄missum
quē spes facit. vt p̄ paciētīā expecte
tur q̄d a credētib⁹ nō videt⁹. Eccl̄a hic
grecus illud v̄bū hēt q̄d q̄dā n̄ri int̄
p̄tes sup̄sp̄avi trāſferre maluerunt.
q̄a p̄culdubio plus futur⁹ est q̄ dici
pt. **D**efecerūt inq̄t oculi mei in elo
quū tuū dicētes Dñ cōsolaberis me.
Ecce rursus in oculis sꝫ vtiq̄ interi
orib⁹ laudabilis ⁊ felix ille defectus
nō veniēs ex infirmitate animi sed
ex fortitudiē desiderij in p̄missum
dei. Hoc em̄ ait i eloquiū tuū: Quō
at̄ tales oculi dicūt qñ cōsolaberis
me. nisi cū tali intētiōe ⁊ expectatio
ne oratur ⁊ gemitur. Lingua em̄ lo
qui nō oculi solēt. sꝫ oclōꝝ q̄dāmō
vox est desiderū orōnis. Vex in eo
q̄d ait qñ cōsolaberis me. tāq̄ oras
p̄petim oñdit. vñ ē eccl̄a illd ⁊ tu dñe
quousq̄. quod aut ideo fit vt dulci
or veniat dilata iocunditas. aut iste
sensus est desiderantium cū i sp̄acō

113
tpis eciā qđ subuēienti breue ē lōgū
est amāti. Nouit at dñs qđ quando
faciat. qđ in mēsurā 2 numero 2 pon
dere cūcta dispōit: Ardētib⁹ at spūa
lib⁹ desiderijs carnalia desideria sine
dubitatiōe frigescūt. ppter hoc seq⁹
Quā fact⁹ sum tāq̃ vter in prūina
iustificatiōes tuas nō sum oblitus.
Nimīz em p vtrē carnē mortis hui
us p prūinā vō celeste bñficiū vult
intelligi qđ carnis cōcupiscētie velut
frigore cohibēte torpescūt. 2 fit hīc
vt iustificatiōes dei de mēōia non
labātur dū nō cogitatur aliūde. qm̃
fit qđ ait apls carnis puidētiā ne fe
cerit in cōcupiscētis Ideo cū dixit
set qm̃ fact⁹ sum tāq̃ vter in prūina.
subiecit. iustificatiōes tuas nō sum
oblit⁹. hoc est ideo nō sum oblitus.
qm̃ talis fact⁹ sum Fernoꝝ em cupi
ditatis obtorpuit vt seruēt mēōia
caritatis **Q**uot sunt dies serui tui
qm̃ facies de psequētib⁹ me iudiciū?
In apocalip̃si ē ista vox martiꝝ. et
eis imperatur paciētia doēc fratrū
eoz numerus impleatur. De dieb⁹
ergo suis interrogat corp⁹ xp̃i qđ fu
turi sunt in hoc seculo. 2 ne qđq̃ pu
taēt ante hic eccliam nō futurā qđ fi
nis seculi veniret. 2 aliqđ t̃pis futuꝝ
in h̃ seculo qđ ecclia iā nō fit in terris:
p̃tēa cū quesisset de diebus suis ad
iūxit eciā de iudicio. p̃fecto demon
strās vsq̃ ad iudiciū in quo de p̃secu
torib⁹ ei⁹ ē futura vindicta ipsam qđ
in terris futurā Si at quēq̃ mouet
cur querat qđ cū discipuli q̃rerēt ma
gister r̃ndit. nō ē ṽm scire t̃pā qđ p̃
posuit in sua ptate. cur nō credam⁹
isto loco psalmi hui⁹ ēē p̃phetatum
h̃ipm illos fuisse q̃hituros. 2 ecclesie
vocē qđ hic tāto añ p̃deā ē illoꝝ iñtro
gatiōe p̃pletaz? Qđ at seq⁹ **N**arra
uēt in iniq̃ delectatiōes s̃z ñ ita vt lex

tua dñe. eas sic trāsferre voluerunt
iterp̃tes ñri q̃s greci adolescias vo
cāt. qđ vsq̃ adeo vno ṽbo neq̃q̃ dici
latiē p̃t. vt aliq̃ delectatiōes aliq̃ fabu
latiōes eas dicerēt vt nō inmerito
accipiatur esse qđē illas exercitatio
nes s̃z in sermōe cū qđā delectatiōe:
Ihas vō h̃nt in diuersis sectis ac p̃
fessiōib⁹ 2 littere sc̃lares 2 iudeozū
qđ deuterofis nūcupatur. cōtinens p̃
ter diuīāz canonē scripturaz mīlia
fabulaz. hēt eas 2 hēticoꝝ vana atq̃
errabūda loq̃citas: Ilos oēs iniq̃s
intelligi voluit a q̃b⁹ sibi narratas di
cit adolescias id ē exercitatiōes de
lectabiles ṽbis: S̃z nō inq̃t vt lex tua
dñe. qz me in ea veritas nō ṽba de
lectāt Deniq̃ adiūgit: **O**mnia mā
data tua veritas. iniuste p̃secuti sūt
me adiuua me Et p̃edet tot⁹ de sup̃i
oribus sensus. quot sunt dies serui
tui qm̃ facies de psequētib⁹ me iudi
ciū Vt em p̃sequatur me narrauerūt
in sermonū suoz delectatiōes. sed
eis p̃posui legē tuā. qđ ideo plus me
delectauit qā ōnia mādata tua veri
tas. nō sicut in illoꝝ habūdet sermo
nib⁹ ṽaitas. ac p̃ h̃ iniuste p̃secuti sūt
me qā nō in me p̃secuti sunt nisi veri
tate Ergo adiuua me vt certē p̃ veri
tate vsq̃ ad mortē. qā 2 h̃ tuū māda
tū est. 2 ideo 2 hoc veritas est: Qđ
cū faceret ecclia passa ē qđ adiūxit
Paulomi⁹ cōsummauerūt me in
terra. multa sc̃z strage martiꝝ facta
dū cōfiteatur 2 p̃dicāt veritatē: Sed
qā nō frustra dictum est adiuua me
Ego autem inquit nō dereliq̃ mā
data tua. atq̃ posset p̃seuerare vsq̃ i
finē **S**ecūdū miām tuam viuifica
me 2 custodiā testimonia oris tui:
que grecus habet martiria: Quod
tacēdum non fuit propter dulcissi
mū martirum nomen. qui p̃culou
oo ij

bio quādo tāta psequētiū crudeli-
tas seuebat vt ecclā paulomin⁹ cō
summaretur in terra nullo mō dei
nitiria custodirēt. nisi fieret eis qđ
hic oratū est. scđm miām tuā vivifi-
ca me: Vivificati sunt em̄ ne aman-
do vitā negarēt vitā. ⁊ negādo vitā
amitterēt vitā. ac sic qui p vitā veri-
tatē deserere noluerūt. moriēdo p
veritate vixerūt:

ExPLICIT sermo viceſim⁹ Incip
sermo viceſim⁹ p̄m⁹ de vſu psalmi
in etnū dñe pmaēt v̄bū tuū in celo:
vſq; ad latū mādatū tuū valde

Homo q loq̄tur i isto psalmo
tq̄ tedēt eū mutabilitat; hoīz
vñ vita ista tēptatiōib⁹ plēa ē. inter-
tribulatiōēs suas pp̄ q̄s supra dice-
rat. iniq; psecuti sūt me. paulominus
cōsummaverūt me in terra. inflam-
mat⁹ desiderio celest; iherl̄m in sup-
na suscepit ⁊ dixit. **I**n etnū dñe
pmaēt v̄bū tuū in celo: hoc ē in āge-
lis tuis custodiētib⁹ etnā sine deser-
tiōe miliciā Sequēs at vſus post ce-
lū ptiēt cōsepter ad terrā. Vñ em̄
vſus est eoz octo q ad istā lrām pti-
nēt: Singulis q̄ppe lrīs hebreis sū-
dūtur octoni poēc psalmi hui⁹ p̄lix
itas t̄miētur: **I**n geneatiōe ⁊ ge-
neratione vitas tua. fundasti terrā
⁊ pmaēt: Post celū em̄ terrā cōtui-
tu fidelis mētis aspiciēs. inuenit in
ea generatiōēs q in celo nō sūt ⁊ ait.
in generatiōe ⁊ generatiōe veritas
tua. siue oēs generatiōēs ista repe-
titiōe significās a quibus nūq; defu-
it veritas dei in sanctis eius. modo
pauciorib⁹ mō pluriorib⁹ vt se tpm
varietas habuit vel hēbit. siue duas
q̄sdam generatiōēs itelligi volens
vnam scz ad legē ⁊ pphās. alteram

vero ad euāgelīū p̄tinētē: Cur autē
nūq; eciam ist; geneatiōib⁹ veritas
defit. velut apiēs cām. fundasti iq̄
trām ⁊ pmaēt. eos qui in terra sunt
terram nūcupās Fundamētū autē
aliud nēo p̄t ponē p̄ter id qđ positū
est. qđ est xps ihs: Neq; em̄ ⁊ illius
generatiōis ad legē pphetas q̄ pti-
nētis fundamētū nō erat xps. testi-
moniū hñs a lege ⁊ pphetis Aut ve-
ro moyses ⁊ pphē filij deputādi sūt i
seruitutem generātis ācille fuisse. n̄
libere q̄ ē mater nrā. cui mater syon
dicet homo ⁊ hō fact⁹ est in ea ⁊ ipe
fundavit eā altissim⁹: Xps est em̄ et
apud p̄rēm altissim⁹. ⁊ p̄pter nos in
ista mrē fcūs humilim⁹. qm̄ q deus
erat sup eam hō factus est in ea:
Ih̄oc itaq; fundamēto dñe fundas-
ti terrā ⁊ pmaēt. qā in tali fundamē-
to cōstabilita nō inclīabitur in sc̄m
seculi. in eis vtiq; pmanēs quib⁹ es
vitam daturus etnam: Quos autē
ācilla pepit ad vet⁹ testamētū p̄tinē-
tes. in cui⁹ tñ figuris latebat nouū.
nichil aliud sapiēdo q̄ pmissa trena
nō pmanēt Seru⁹ em̄ n̄ maēt in do-
mo in eternū. fili⁹ at maēt in etnum:
Ordiatiōe tua p̄seuerat dies:
Ista q̄ppe oīa dies. ⁊ iste ē dies quē
fecit dies. exultem⁹ ⁊ iocūdem⁹ i eo:
⁊ sicut in die hoēste ābulem⁹ **Q**m̄
oīa seruiūt tibi **D**ia scz de q̄b⁹ loq̄ba-
tur. oīa q̄ p̄tinēt ad hūc diē seruiunt
tibi **I**mpñ q̄ppe de q̄b⁹ dī nocte sūla
ui mrēm vrām n̄ seruiūt tibi Deinde
resperit vñ libētur hec trā vt funda-
ta pmaneat. atq; sbiecit **N**isi q̄ lex
tua meditatio mea ē. tūc forsītā pe-
rissem in hūilitate mea Ista lex fidei
ē. n̄ inanis fidei s; q̄ p dīlcōnē opat⁹:
Per hāc ipetrat⁹ grā q̄ fortes facit i
tbulatiōe tpali. ne pereāt i hūilitate
mortali **I**n etnū n̄ obliuiscar ius-

tificatioēs tuas. q̄a in ipsis uiuifi-
casti me. Ecce p̄n fact⁹ sum ut nō pe-
raret in hūilitate sua. Nā deo nostro
nō uiuificāte qd̄ est hō q̄ se occidere
potuit. uiuificare autē nō p̄tēst.
Subiecit deinde ac dicit. **Tu⁹** sum
ego saluū me fac. q̄a iustificatioēs
tuas exq̄uiui. Nō trāseūter intelligē
dū est qd̄ dictū ē. tu⁹ sum ego. Quid
em̄ nō est eius. An forte q̄a in celis
ēe dī de⁹. ideo putādū est aliqd̄ non
esse ei⁹ in terra. cū clamet ali⁹ psalm⁹
dñi est t̄ra et plēitudo ei⁹ orbis t̄raz
et oēs q̄ hītat in ea. Quid ḡ q̄ iste ita
se qd̄amō familiarius deo commē-
dādū putauit ut dicēt. tu⁹ sum ego
saluū me fac. nisi intelligi volens q̄
malo suo suus ēe voluerit. qd̄ est io-
bedientie p̄mū et maximū malū. Et
t̄q̄ dicēs me⁹ ēe volui et p̄ditum me
feci. tuus sum inq̄t saluū me fac. q̄a
iustificatioēs tuas exq̄uiui. nō volū-
tates meas q̄bus fui me⁹. sed iustifi-
catioēs tuas ut eē iam tu⁹. **M**e
inq̄t expectauerūt peccōres ut p̄der-
rēt me. testiōnia autē tua intellexi.
Quid ē expectauerūt ut p̄derēt. An
velut infidēs obfiderēt viam. expec-
tātes ut qñ trāfiret occiderēt. Nū-
quid ḡ morte corpis perire metue-
bat. Absit. Et qd̄ est me expectauē-
rūt. nisi ut eis ad malū cōsentiret.
Tūc em̄ p̄derēt. Nūc em̄ non periret
dixit. testiōnia tua intellexi. Sed fa-
miliaris hic ecclē aurib⁹ grecū ver-
bū sonat martiria tua intellexi. quia
sc̄z me sibi nō cōsentiētē ecclē si occi-
derēt tua martiria cōfidēs nō peri-
rem. s̄ illi q̄ ut p̄derēt expectabant
qñ cōsentirē torq̄bāt cū ecclē cōfiter.
nec tñ qd̄ itellexeāt reliq̄bat intūēs
vidēs utiq̄ fine fine finē et si pseuera-
ret vsq̄ in finē. Deniq̄ secut⁹ adiūxit
Ois cōsummatiōis vidi finē. latū

mādatū tuū valde. Intraueāt q̄ppe
in scūariū dei. et intellexeāt in nouis-
sima. Dis at cōsummatio michi vi-
detur h̄ loco intelligēda vsq̄ ad mor-
tem p̄ vitate certae. et p̄ v̄o ac sum-
mo bono mala oia toleraē. cui⁹ con-
summatiōis finis est excellere i reg-
no xp̄i qd̄ non hēt finē. et h̄re ibi fine
morte sine dolore et cū magno ho-
nōe vitā. morte hui⁹ vite ac dolori-
bus et obprobrijs acquisitā. Qd̄ autē
addidit latū mādatū tuū valde. non
intelligo nisi caritatem. Quid em̄ p̄
fuiisset quacūq̄ morte iminēte et inē-
tācūq̄ tormēta illa martiria con-
fiteri. si caritas in cōfiteēte nō esset.
Audiamus apl̄m. et si tradid ero in-
q̄t corpus meū ut ardeā. caritatem
aut nō habeam nichil michi p̄dest.
Caritas at dei diffusa est in cordib⁹
nostris p̄ sp̄m sc̄m qui datus est no-
bis. In hac diffusione latitudo est.
in qua sine āgustijs via quoq̄ ābula-
tur āgusta. donāte illo cui dictū est.
dilatasti gressus meos subter me. et
non sunt infirmata vestigia mea.
Latū est ḡ mandatum caritatis.
mādatum illud geminū quo iubet⁹
deus et primus diligere. Quid autē
latius. q̄ ut ibi p̄deat tota lex et om-
nes p̄phete.

ExPLICIT sermo xxi. Incip. sermo
xxii. de vsu psalmi. quō dilexi legem
tuā dñe. vsq̄ ad p̄tēa odio habui o-
nē viā iniquitatis.

Sepe ammonuimus laudabi-
lem latitudinē in qua nullas
cū mādata dei faciamus patimur ā-
gustias intelligendā esse caritatem.
p̄pter quod ecclē in magno isto psal-
mo cū superius dixisset latū man-
datum tuum valde. in hoc sequenti
persu ostendit vnde sit latum dicēs
Quomodo dilexi legē tuam dñe.

Dilectio est igitur latitudo mādātī
Vñ q̄ppe fieri p̄t vt diligatur. quod
de⁹ iubet diligi. ⁊ ip̄a iussio nō dili-
gatur: Ip̄a est em̄ lex: **T**ota inq̄t
die meditatio mea ē Ecce quō. eam
dilexi vt tota die meditatio mea eēt
vel poci⁹ sicut grec⁹ hēt totā diem.
vbi magis cōtinuatio meditātis ex-
p̄mitur Vñ at̄ intelligit⁹ p̄ oē tēpus
qđ ē sp̄. Tali expugnatur dilcōne cu-
piditas. q̄ sepe faciēdis legis iussioi-
b⁹ cōtradicit. cōcupiscēte aduersus
sp̄m carne. adūsus quā sp̄s cōcu-
piscēs ita dēt diligē legem dei. vt to-
ta die meditatio ei⁹ sit. Dicit autem
ap̄ls Vbi ē ḡ glatio tua: Exclusa est
Per quā legē: Factor⁹: nō. sed p̄
legē fidei Hec ē fides q̄ p̄ dilectionē
opatur. qm̄ q̄redo petēdo pulsā-
do impetrat sp̄m bonū. p̄ quē dilcō
ip̄a diffunditur in cordib⁹ nostris:
Hoc em̄ sp̄s dei q̄cūq; agūtur hī fi-
lii sunt dei. q̄ recipiūt vt recubāt
cū abrahā ysaac ⁊ iacob in regno ce-
lox. expulso seruo q̄ nō maēt in do-
mo meā: id est israhel scdm carnē
cui dictū est. cū videritis abrahā
ysaac ⁊ iacob ⁊ oēs pphās in regno
dei vos aut̄ expelli foras. ⁊ venient
ab oriēte ⁊ occidēte ⁊ aqlōe ⁊ austro
⁊ accubēt in regno dei. ⁊ ecce s̄t no-
uissimi q̄ erāt p̄mī ⁊ sunt p̄mī q̄ erāt
nouissimi Bētes at̄ sicut ait vas e-
lectiōis q̄ nō sectabātur iusticiā app̄-
hēderūt iusticiā. iusticiā aut̄ q̄ ex fi-
de est. isrl̄ at̄ psequēs legem iusticie
in legem nō puenit Quāē? Quia nō
ex fide sed q̄si ex opibus offenderūt
in lapidē offensiōis. ita facti sunt i-
mici huius q̄ hic in pphēcia loquit⁹:
Ac deinde cōiūgit **S**up inimicos
meos sape me fecisti mādātum tuū
qm̄ in etnū in est: Illi nāq; zelū dei
habēt. s̄ nō scdm sciām: Ignorātes

em̄ dei iusticiā ⁊ suā q̄rētes cōstitue-
iusticie dei n̄ sunt subiecti Hste vñ
q̄ sup suos istos inimicos sapit. mā-
datū dei inuenire vult cū ap̄lo. non
hñs iusticiā suā q̄ ex lege est. s̄ iusti-
ciā p̄ fidē xp̄i q̄ ē ex deo. n̄ q̄a lex quā
legūt inimici eius nō est ex deo. sed
quia eam nō sapiūt sicut iste q̄ sup i-
micos suos eā sapit coherēdo lapi-
di in quē illi offenderūt Sinis em̄ le-
gis xp̄s ad iusticiā om̄i credenti vt
iustificētur gratis p̄ grām ipsius. n̄
sicut illi q̄ viribus suis legem facere
existimāt. ⁊ iō ex lege qđē dei s̄ suā
iusticiā cōstituerē q̄rūt. sed quō fili-
us pmissiōis q̄ esuriēs ⁊ sitis eam
petēdo q̄redo pulsando quodāmo-
a p̄rē mēdicat. vt adoptat⁹ p̄ vnigē-
tū accipiat. Sic at̄ mādātū dei quā-
do sapiūset nisi eū ipse sic sapere fe-
cisset cui dicit. sup inimicos meos
sape fecisti me mādātū tuū: Inimi-
ci q̄ppe ei⁹ illi velut ex agar in serui-
tutē gnāti ex eodē mādato t̄palia p̄-
mia q̄herūt. ⁊ iō nō fuit illis in eter-
nū sicut ē huic: Melius q̄ppe intel-
lexerūt q̄ interpretati sunt in etnū q̄
in sc̄m. t̄q; finito isto sc̄lo nullū iam
legis posset ēē mādātū. Nam vero
nullū erit sed in tabulis visibilib⁹ li-
bris q̄ cōscriptū. in tabulis vñ cor-
dis dilcō dei ⁊ p̄mī maēbit in etnū
In q̄ mādato gemiāto tota lex p̄d̄
⁊ pphē. erit q̄ p̄mīū custoditi māda-
ti h⁹ ipse mādator. ⁊ p̄mīū dilcōnis
ip̄e dilect⁹. qm̄ erit de⁹ om̄ia in om̄ibus
Sed quid est qđ sequitur: **S**uper
oēs docētes me intellexi: Quis est
iste qui sup oēs docētes se intellex-
it: Quis est inquā q̄ sup oēs pphās
qui nō solum loquendo eos qui se-
cum vixerunt verum eciam scriben-
do posteros tam excellenti auctori-
tate docuerunt. audeat se itelligēdo

ppone. Salomōi quidē tāta est do-
nata sapiētia. ut etiā hīs oib⁹ q̄ fue-
rūt añ illū videatur ēē plat⁹. S; nō ē
credēdū ipm. hic a prē suo dauid po-
tuisse pphetari. mariē q̄a dici n̄ pos-
set ex psoā salomōis qd̄ hic dī. ab oī
via maligna phibui pedes meos:
Porro si qd̄ est acceptabilius xpm
pnūciat iste ppheta. nūc a capite qd̄
ē ipse saluator. nūc ab ei⁹ corpe qd̄ ē
ecclā vba pphetica digerēs & tanq̄
vnū loquētem faciēs. ppter magnū
illud sacramētū vbi dictū est erunt
duo in carne vna. agnosco eum pla-
ne qui sup oēs docētes se intellexit.
qn̄ cū eēt ānoꝝ duodecim remanhit
puer ihūs in iherl̄m & a q̄rentib⁹ suis
post triduo inuētus est illic in tēplo
sedēs inter doctoēs audiēs eos & i-
terrogās. vbi stupebant oēs q̄ eum
audiebāt sup prudētia & respōdise⁹.
Nec inmerito. q̄p istū pphetā tāto
añ dixerat sup oīs docētes me itel-
lexi. Dēs em̄ vtiq̄ hoīes vult intelli-
gi. nō deū prēm de q̄ dicit ipse filius
sicut docuit me p̄ hec loquor: Qd̄
difficilime ex psoā vbi intelligitur.
nisi quis vtcūq̄ cape valeat id esse fi-
liū a prē doctū qd̄ genitū: Cui enim
nō ē aliud eē aliud doctū eē. s; qd̄ illi
ē esse hoc est doctū esse pfecto a q̄ ei
ē esse ab illo fil̄ est ei doctū esse. Ex p-
soā vero hoīs vbi formā serui acce-
pit facili⁹ intelligitur a prē didicisse q̄
dixit. in qua forma serui cōstitutus
mariē puerū putauerūt eū homiēs
maioris etatis docēdū putāē. s; ille
quē p̄ docuit sup oēs docētes se in-
tellerit: **Q**uia testiōnia inquit tua
meditatio mea est. Nō sup oēs docē-
tes se intelligebat. q̄a testiōnia dei
meditabatur q̄ meli⁹ q̄ illi de seipso
nouerat q̄ dicebat. Vos misistis ad
iohānē & testiōniū phibuit veritati:

ego at nō ab hoīe testiōniū accipio.
s; hec dico ut salui sitis: Ille erat lu-
terna ardēs & lucēs. vos at voluis-
tis exultāē ad horā in luce eius: Ego
at hēo testiōniū maius iohē: Talia
testiōnia meditabatur. qn̄ sup oīs
docētes se intellexit. Illi at doctoēs
nō absurde intelligūtur etiā ipsi esse
seniores. de q̄b⁹ cōtinuo dicit: **S**u-
per senioēs intellexi. Qd̄ iō michi eo
mō repetitū videtur. ut nobis h̄ le-
gētib⁹ illa etas ei⁹ vēiret in mētem
q̄ nobis notuit ex euāgelio. q̄ etate
puerili inter maioēs etate hoc ē iu-
nior inter seniores sedebat & super
ōnes docētes se intelligebat: Solēt
em̄ iunior & senior ad se iuicē dici mi-
nor & maior & si neuter eorū senili ac-
cessit aut propinquit etati. quāq̄ si
& exp̄ssum nomē senioꝝ in euāgelio
velim⁹ inq̄rere supra q̄s itellerit. iue-
nim⁹ qn̄ ei dixerūt scribe & pharisei.
q̄re discipuli tui trāsgrediūtur tradi-
tiōē senioꝝ. nō em̄ lauāt manus su-
as cū panē māducāt. Ecce obiecta ē
ei trāsgressio traditiōis senioꝝ. Sed
qui sup seniores intellexerit. qd̄ eis
r̄nderit audiam⁹. Quāē iquit & vos
trāsgredimī mādatū dei ppter tradi-
tiōē vrām. Dein paulopost ut nō
solū ipse qui est caput corpis verū
etiam corp⁹ ipm & mēbra ei⁹ super
senioēs illos itelligerēt q̄ traditio
de lauādis manibus ferebatur. con-
uocatis ad se turbis dixit eis. audi-
te & intelligite. tanq̄ diceret. super
seniores illos & vos intelligite ut e-
ciam de vobis illa pphetia clareat
esse premissa. super seniores intel-
lexi. nec solum capiti verum etiā cor-
pori ac sic vniuerso xp̄isto aptata
conueniat. non quod intrat in os
coinquinat homiēm sed quod pro-
cedit ex ore hoc coinquinat hoīem:

Hoc seniores illi nō intelligebāt. q̄
de lauādis manibus sua vel magna
mādata tradiderūt. Ip̄a quoq; mē
bra capitis hui⁹ sup senioēs intelli-
gētis nōdū qđ ab eo dictum est in-
tellererāt Deniq; post pauca rñdēs
petr⁹ dixit ei. edissere nobis pabolā
istā: Putabat adhuc esse parabolā
qđ dñs sine figuris fuerat elocut⁹:
At ille dixit Adhuc ⁊ vos sine intel-
lectu estis: Nō intelligitis qā om̄e
qđ in os intrat in vētrē vadit ⁊ in se-
cessum mittitur: Que āt pcedūt de
ore de corde exeūt ⁊ ea coinqnāt ho-
miēm: Adhuc ⁊ vos sine intellectu
estis. ⁊ sup illos senioēs nō intelli-
gitis: Sed plāe iam nūc auditō tali
m grō capiti nrō p̄t vnusq; nrm di-
cere sup senioēs intelleri: Nā eciam
corpi cōgruit qđ secutus adiūxit:
Quia mādata tua exq̄siui: Adan-
data tua nō mādata hoīm. mādata
tua nō mādata senioz. q̄ volētes ēē
legis doctores nō intelligūt neq; q̄
loquūtur neq; de quibus affirmāt:
Merito de mandatis dei que sunt
exq̄reda vt sup senioēs illos intelli-
gātur rñsum est hīs q̄ eoz auctori-
tatem veritatē pferebāt. ⁊ dictū est
cur ⁊ vos trāsgredimī mandatū dei
vt traditiōēs vestras statuatis: Nā
vero qđ adiūgit non capiti videtur
cōuenire s; corpi: **A**b ōi via mala p-
hibui pedes meos vt custodiā vba
tua: Neq; em̄ caput illud nostrū ipse
saluator corporis i aliquā malignam
viā carnali cupiditate ferretur. vt ei
necesse eēt pedes suos inde p̄hibē q̄
si illuc eūtes motib⁹ suis. qđ nos fa-
cim⁹ qm̄ ea q̄ ille n̄ habuit ne vias ma-
lignas teneāt desideria nostra pra-
ua cohibem⁹: Sic em̄ vba dei possu-
m⁹ custodire si post nostras nō ea-
m⁹ cōcupiscētias malas. vt ad mala

cōcupita pueniāt. sed eas poti⁹ ad-
uersus carnē spū cōcupiscēte frene-
mus. ne nos raptos atq; subūso-
p malignas vias p̄trahūt: **A**udi-
cys inquit tuis nō declāui qm̄ tūle-
gē posuisti in: Dixit qđ timuerit. vt
ab ōi via maligna p̄hibēt pedes su-
os: Quid est em̄ a iudicys tuis nō
declāui. nisi qđ alio loco dicit. a iu-
dicys āt tuis timui: Perseuerāter
eis credidi. qā tu legem posuisti in:
Tu interior in intimis meis. tu int⁹
in corde legē posuisti michi spū tuo
tq; digito tuo. vt eā nō tq; seru⁹ sine
amore metuerē. s; casto timōe dili-
gerē ⁊ dilectiōe casta timerē Et idō
vide qđ seq̄tur: **Q**m̄ dulcia fauci-
b⁹ meis vba tua. vel qđ de greco est
exp̄si⁹ eloq̄a tua: **S**up mel ⁊ fauū
ori meo: Hec ē illa suauitas quā de-
us dat vt terra nostra det fructum
suū. vt bonū vē bñ. id ē nō mali car-
nalis formidiē s; bñi spūalis delcā-
tiōe faciam⁹: Nōnulli sane codices
nō hñt fauū. sed plures hñt mellis:
Estāt similis apta doctrina sapiētie
melli. fauo vero q̄ de obstruosiōi-
bus sacramētis tq; de cellis cereis
ore differētis velut mādētis exp̄mi
vex ori cordis nō carnis est dulcis:
S; qđ est qđ ait: **A**mādatis tuis
intelleri: Aliud em̄ est mandata tua
intelleri. aliud a mādatis tuis: Nēscio
q̄ qđ aliud se significat itellerisse
a mādatis dei. h̄ ē q̄tū in videtur fa-
ciēdo mādata dei p̄uēisse se dicit ad
eaz rerū intelligētiam q̄ cōcupiue-
rat scire: p̄pter qđ scriptū est. cōcu-
pisti sapiētiam. serua mādata ⁊ do-
min⁹ p̄bet illā tibi. ne q̄sq; p̄poster⁹
aīq; habeat hūilitatē obediētie. ve-
lud ad altitudinē sapientie puenire.
quā cape nō p̄t nisi ordiē venerit:
Audiat q̄. altiora te ne q̄tieris ⁊ for-

tiora te ne scrutatus fueris. h̄ q̄p̄ce
pit tibi dñs illa cogita semp. Sic hō
ad occultoz sapiētia p̄uēit p̄ obedi
entiam mādatorū. Cū aut̄ dixisset. q̄
tibi p̄cepit dñs illa cogita. ideo ad
didit semp. q̄a z custodiēda ē obedi
entia vt p̄cipiatur sapiētia. z p̄cep
ta sapiētia nō ē deserēda obediētia:
Spūaliū itaq; mēbroz xpi vox ista
est. a mādatis tuis intellexi: Hoc ei
recte dicit xpi corpus in eis. q̄b⁹ mā
data seruātib⁹ p̄p̄t istā custodiā mā
datoz p̄betur vberior doctrina sa
piētie. **P**ropterea inqt odio habui
oēm viā iniquitatis: Necesse est em̄
vt oderit oēm iniquitatē amor iusti
cie. q̄a tāto maior est q̄to eū magis
inflammat amplioris dulcedo sapi
ētie q̄ p̄bet ei q̄ obtēpat deo z a mā
dat⁹ ei⁹ intellexit

Expl. sermo vicesim⁹ secūd⁹: In
cipit sermo vicesim⁹ tci⁹ de vsu psal
mi. lucerna pedib⁹ meis v̄bū tuum.
vsq; ad inclināui cor meū ad facien
das iustificatiōes tuas p̄p̄t etnā re
tributiōem

Scrutādos atq; tractādos p̄
virib⁹ q̄s de⁹ doāt nūc istos
vsus psalmi hui⁹ aggredimur. q̄rū
pmus est. **L**ucerna pedib⁹ meis
v̄bū tuū z lumē semitis meis. Qd̄ ē
lucerna hoc repetitū est lumē. qd̄ pe
dib⁹ meis hoc semitis meis: Quid
ē q̄ v̄bū tuū? Nūquid nam illud qd̄ i
p̄ncipio erat deus apud deū. v̄bū
scz p̄ qd̄ facta sunt oīa? Non est ita.
Nam illud v̄bū lumen est sed lucer
na nō est: Lucerna quippe creatu
ra nō creator. que p̄ticipatione in
commutabilis lucis accenditur.
Hoc erat iohānes de quo dicit ver
bum deus. ille erat lucerna ardens
z lucens. Sed lumen est z lucerna.
z tamen in comparatiōe verbi de q̄

dictum est deus erat verbum. non
erat ille lumen. sed missus est vt testi
monium p̄hiberet de lumine. Erat
em̄ lumen verum nō quod illumina
tur vt homo sed quod illuminat om
nem homiēm. Nisi aut̄ z lucerna z
lumen esset. nō diceret apostolus.
vos estis lumen mūdi. Quo laudi
to ne id se putarēt esse quod ille qui
hoc dixerat. nam z de seipso qd̄am
loco dixit. ego sum lumen mundi.
ait illis de illis. nō potest ciuitas ab
scōdi supra montem cōstituta. neq;
accēdūt lucernā z ponūt eam s̄b mo
dio sed supra cādelabrum vt luceat
omnibus qui in domo sunt. sic luce
at lumen vestrū coram hominibus
vt scirēt se tāq; lucernas de illo lumi
ne quod immutabiliter lucet accen
sas. Nulla quippe creatura q̄uis
rationalis z intellectualis a seipsa
illuminatur. sed participatione sem
piterne veritatis accenditur. ecia;
si aliquādo dies vocatur. non dies
dominus sed quem fecit dominus.
z idō adhuc subdidit. accedite ad do
minū z illuminamini. p̄pter quam
participacōnem in q̄tum homo est
ipe mediator lucerna in apocalip̄si
nūcupat⁹. sed singlaris ē ista suscep
tio. De nullo em̄ sanctorū dici diui
tus potuit. aut dici nullomō fas est
verbum caro factū est. nisi de vno
mediatore dei z hoīm. Cum igitur
lumē dicatur vnigenitū verbum. eq̄
le gignētī lumen dicatur. z homo ab
illo v̄bo illuminēt⁹ q̄ dicit⁹ z lucerna si
cut iohēs. sic apli. nec vll⁹ eoz hō sit
v̄bū. z illd̄ v̄bū a quo illuiatī sunt lu
cerna non sit. qd̄ est h̄ v̄bum quod
ita lumen dicitur vt lucerna sit. ait
enim. lucerna pedibus meis ver
bū tuū z lumen semitis meis. nisi
verbum intelligam⁹ qd̄ factū ē ad p̄

phetas. vel qđ pđicatū est p apłos.
Nō vñ xpm s; vñ xpi de q scriptū
ē. fides ex auditu. audit⁹ at p vñ
xpi Nā z vñ ppheticū lucerne cōp
as apls petr⁹. hēm⁹ inqt certiozem
ppheticū sermoēm cui bñfacitis in
tēdētes velut lucerne in obscuro lo
co Nō itaq; hic ait. lucerna pedib⁹
meis vñ tuū z lumē semitis meis.
vñ ē qđ scripturis sanctis oib⁹ con
tiētur. **I**uravi inqt z statui custo
dire iudicia iusticie tue. tñ bñ ambu
lās ad illā lucernā. z rcās semitas ha
bēs Seq̃ti at vbo illud qđ aīcedit
expositū ē. Quasi em̃ qrem⁹ qđ eēt
iuravi. adiūxit z statui Hoc em̃ ap
pellavit iuramētū qđ statuit p sacra
mētū. qā ita dēt ēē mēs fixa in custo
diēdis iudicijs iusticie dei. vt sit ōni
no p iuratiōe qđ statuit: Fide autē
custodiūtur iudicia iusticie dei. cum
sub deo iusto iudice nec recte factū
infructuosum nec pccm̃ creditur in
punitū Sed p hac fide qā multa et
gravissā mala corp⁹ ptulit xp̃isti:
Humiliat⁹ sum inqt vsq; valde
Nō aut ait humiliavi me. vt hūilita
tē q in pcepto est intelligē sit necesse.
s; ait humiliat⁹ sum vsq; valde. maxiāz
scz passus psecutiōem p eo q iura
uit z statuit custodire iudicia iusti
cie dei Et ne in tāta hūiliatiōe fides
ipsa deficeret. addidit: **N**ē vivi
fica me scđm vñ tuū. hoc ē scđm pro
missum tuū Nā z vñ pmissoz dei
lucerna est z lumē semitis Sic z su
perius vt eū de⁹ vivificet oravit in
hūilitate psecutiōis vbi ait. paulo
mīn⁹ cōsummaverūt me in terra. e
go at nō dereliq mādata tua. scđm
miām tuā vivifica me. z custodiam
testiōnia id est martiria oris tui:
Vbi intelligit⁹ si ipe nō vivificet do
nādo paciētā ppter qđ dictū est. in

vestra paciētia possidebitis aiās
vestras. z de quo dictū est. qñā ab
ipso est patiētia mea. nō corpus in
psecutiōe mortificari sed aiām. non
custodiēdo martiria z iudicia iusti
dei: **V**olūtaria oris mei bñplaci
ta fac dñe. hoc est placeāt tibi nolire
probaē s; approba: Bñ at itelligūt⁹
oris volūtaria sacrificia laudis con
fessiōe caritatis oblata Nñ dictū est
volūtarie sacrificabo tibi Sed qđ ē
qđ adiūgit **E**t iudicia tua doce me:
Nōne ipse in vñbus supiorib⁹ dice
rat. a iudicijs tuis nō declinā. Quō
istuc si ea nō nouerat. Porro si no
uerat. quō hic dicit. z iudicia tua do
ce me: An sicut illud est. suavitatem
fecisti cū seruo tuo. z postea dicit su
avitatē doce me: Quod ita exposui
mus vt intelligēmus vba pficiētis
z addi sibi ad id qđ accepat postula
tis **A**nima mea in māib⁹ tuis sem
per. Nō nulli codices hñt in māib⁹
meis. sed plures in tuis. z hoc qđem
planū est Iusti oz em̃ anime in ma
nu dei sunt. in cui⁹ manu sunt z nos
z sermoēs nostri **Q**uā legis inquit
tue nō sum oblit⁹. tñ ad nō obliuisc
endam dei legem. manibus ipsius
adiuuetur eius memoria. vbi est ei⁹
anima Anima vñ mea in manibus
meis quomodo intelligatur ignoro
Iusti quippe ista verba sunt nō in
iusti. redeūtis ad patrem nō discedē
tis a prē Nā potest videri ille iu
nior filius aiām suā in māib⁹ suis
habē voluisse qñ dixit pñ. da michi
subām meam q me tangit. sed ideo
mortuus erat ideo perierat An for
te ita dictum est. anima mea i mani
bus meis. tāq; eam vivificandā of
ferret deo: Nñ alibi dñ. ad te leuavi
animam meam: Dixerat em̃ z hū
pi⁹. vivifica me: **P**osuerūt inquit

pccōres laqū mī a mādatis tuis n̄
erravi. Nūc hoc nisi qā ei⁹ aiā in māi-
bus dei vel in suis viuificāda offer⁹
deo. **H**ereditate acq̄siui testiōnia
tua in eternū: Nōnulli vno vbo vo-
lētes dicere qd vno vbo i greco po-
sitū est. hēditauī it̄ptati sunt. Qd si
latim ēē posset. magis significaret
eū q dedit hereditatē q̄ eū q accepit
vt sic ēēt hēditauī quō dītaui: Adeli-
us q duob⁹ vbis insinuatut iteger
sensus. siue dicatur hēditate possedi
siue dicatur hēditate acq̄siui. nō hē-
ditatē s; hēditate: Si aut̄ q̄ritur qd
acq̄sierit hēditate. testiōnia inq̄t tua
qd volēs intelligi nisi vt testis dī fie-
ret. ei⁹ qz testiōnia cōfiteretur. id ē
vt martir dei fieret. atqz ei⁹ martiria
diceret sicut n̄tires dicūt a prē sibi
cui⁹ heres ēē collatū. Ad hī q̄ppe
voluerūt neqz potuerūt. nulli tamē
potuerūt nisi q voluerūt. qā nō po-
tuissent si dei testiōnia negāe voluis-
sent. s; ecia ipōz p̄pata ē volūtas a
dño. iō hec hēditate se acq̄sisse iste
testatur. et h̄ in etnū. qā nō est in eis
glā tpalis hoīm vana q̄retū. s; eter-
na glā ē breui tpe paciētūz fine fine
regnātū. Nūc seq̄tur **Q**m exulta-
cordis mei sunt: Et si afflictio cor-
poris. exultatio tñ cordis. Deī sub-
iecit: **I**nclīaui cor meū ad facien-
das iustificatiōēs tuas in etnū p̄p̄
retributiōem: Qui dicit inclīaui cor
meū. ipse iā direāt inclīaui cor meū in
testiōnia tua. vt intelligam⁹ simul h̄
ēē et diuini muneris et p̄p̄ie volūta-
tis. S; nūqd ietnū facturi sum⁹ ius-
tificatiōēs dei? Op̄a illa quidē que
opam⁹ circa p̄p̄iorū necessitates et-
na ēē nō p̄nt sicut nec ip̄e necessita-
tes. sed si nō diligēdo ista facimus
nulla est iustificatio. si aut̄ diligēdo
eterna est ipsa dilectio. ei⁹ qz etna ē

pata retributio. p̄pter quā retribu-
tionem dicit se inclinasse cor suū ad
faciendas iustificatiōes dei. vt in
eternum diligens in etnū mereatur
h̄re qd diligit:

Expl. sermo vicesim⁹ tci⁹. Incipit
sermo vicesim⁹ qrt⁹. de vsu psalmi
iniq̄s odio habui. vsqz ad iō p̄pterea
dilexi testiōnia tua sp̄:

DSalmi hui⁹ loc⁹ de q̄ in volū-
tate dei deputaturi sum⁹ sic
incipit: **I**niq̄s odio habui et le-
gē tuā dilexi: Nō ait iniq̄s odio ha-
bui. et iustos dilexi. aut iniquitatē odi-
o habui et legē tuā dilexi: sed cū dix-
isset iniq̄s odio habui. exposuit q̄-
re. addēdo. et legem tuā dilexi. vt de-
mōstraret nō se in hoīb⁹ iniq̄is
odisse naturam qua hoīes sunt. sed
iniquitatem qua legi quā diligit ini-
mici sunt. Deinde seq̄tur **A**diutor
meus et susceptor meus es tu. Adiu-
tor ad bōa faciēda. susceptor ad ma-
la euadēda. Quod aut̄ adiūgit **I**n
verbū tuum supersp̄aui. tāqz filius
p̄missionis loquitur: Sed quid sibi
vult versus qui sequitur. **D**ecлина-
te a me maligni et scrutabor manda-
ta dei mei: Nō enim ait faciam.
sed scrutabor. Vt ergo perfecte ea
diligenter qz nouerit. malignos a
se declinare desiderat. eos qz eciam
compellendo a se abigit: Nam ma-
ligni exercent ad faciēda mandata.
ab scrutandis autem auocant non
solum cum persequuntur aut liti-
gare nobiscum volunt. verum ecia-
am cum obsequuntur et honorant.
et cum suis viciosis et negociosis
cupiditatibus adiuvandis vt occu-
pemur et eis nostra tempora im-
pendamus efflagitant. aut certe in-
firmos p̄munt. et causas suas ad
nos deferre compellunt: Qui-

bus dicere nō audem⁹. dic hō. quis
me cōstituit iudicē aut diuisorē int̃
vos: Cōstituit em̃ talib⁹ causis ec-
clesiasticos ap̃ls cognitoēs. in foro
phibēs iurgare xp̃iaōs. Nec illis q̃
dē q̃ aliena rapiūt sed sua cupide re-
petūt dicimus. caute ab ōi cupidi-
tate. cōstituētes eis añ oculos hoīez
cui dictū ē. stulte hac nocte aufetur
a te aiā tua. q̃ ppasti cui⁹ erūt. q̃a qñ
dicim⁹ nō recedūt nec declināt a no-
bis s; instāt vrguēt pcātur timētūa-
tur extorquet. vt ip̃is poci⁹ ad ista q̃
diligūt q̃ scrutādis dei mādatis que
diligim⁹ occupem⁹: Q̃to tedio t̃
haz turbulētax. z qñto desiderio di-
uioꝝ eloq̃oꝝ dictū est. decliāte a me
maligni z scrutabor mādāta dei mei
Ignoscāt obediētes fideles. qui p
suis sc̃larib⁹ causis raro nos quēt.
z iudicijs nostris facillime acquiescūt
nec nos cōterūt litigādo sed obtem-
perādo poci⁹ cōsolātur: Certe pp̃
eos qui z inter se p̃tinaciter agūt. et
quādo bonos p̃mūt nostra iudica-
ta cōtēpnūt faciūtq; nobis perire
tp̃a rebus erogāda diuinis. certe in
quā pp̃ter istos z nobis liceat excla-
mare in hac voce corp̃is xp̃i. decliā-
te a me maligni z scrutabor mādā-
ta dei mei: Deinde postea q̃ velud
ab oculis cordis sui muscas irruen-
tes abegit. redit ad eum cui dicebat.
adiutor meus z susceptor meus es tu
in ṽbū tuū speravi. p̃cem q; cōtinu-
ans: **S**uscipe me inquit sc̃dm̃ elo-
quiū tuū z viuā. z ne cōfundas me
ab expectatiōe mea Qui iam dicāt
susceptor meus. poscit magis ma-
gisq; suscipi. z ad illud pp̃ qd̃ tole-
rattā m̃lta molesta p̃duci. veri⁹ ibi
se q̃ in istis huānaz rex sompñis fi-
dēs ē victor Sic em̃ de futuro dic-
tum est vt viuā. tāq; in hoc corpore

mortuo nō viuatur: Corp⁹ em̃ mor-
tuū est pp̃ pccm̃. z expectātes r̃dep-
tionē corp̃is nostri spe salui facti su-
mus. z qd̃ nō videm⁹ sp̃ates p̃ paciē-
tiam expectam⁹. s; spes nō cōfūdīt
si caritas dei diffunditur in cordib⁹
nostris p̃ sp̃m̃ sc̃m̃ q̃ dat⁹ est nobis.
pp̃ter q̃ largius accipiēda clamatur
ad p̃rēm. ne cōfundas me ab expec-
tatiōe mea: Et tāq; ei r̃sum fuerit i
silentio. si nō vis cōfundi ab expec-
tatiōe tua. nō intermittas meditari
iustificatiōēs meas. sentiēs istam
meditationē plerūq; anime lāguorib⁹
impediri: **A**diuua me inquit z
saluus ero z meditabor in iustifica-
tiōibus tuis semp. sp̃euiisti oēs. ṽl
qd̃ de greco diligētī⁹ videtur exp̃ssus
ad nichilū deduxisti **O**mnes disce-
dētes a iustificatiōib⁹ tuis. q̃a iusta
cogitatio eoꝝ. Ideo ergo clamauit
adiuua me z salu⁹ ero z meditabor
in iustificatiōibus tuis semp. q̃a in
nichilū redigit de⁹ oēs discedētes a
iustificatiōibus suis: Quare au-
tem discedunt: Quia iniusta est in-
quit cogitatio eorum: Ibi accedi-
tur ibi disceditur. omnia opera vel
mala vel bona a cogitatione proce-
dunt. In cogitatione quisq; inno-
cens. in cogitatione reus est. pp̃ter
quod scriptum est. Cogitatio sanc-
ta seruabit te. Et alibi legitur In co-
gitationibus imp̃i interrogatio erit
Et apostolus. cogitationibus aut
accusantibus aut eciam excusantib⁹
Vbi aut̃ felix est. qui in cogitatione
miser est: Aut quō ibi non miser est.
qui ad nichilum redactus ē: Adaga-
na quippe est sterilitas iniquitas.
merito dictum est. confundantur
iniq; faciētes vane id ē ianiter t̃p̃e re-
dacti i nichilū Seq̃t⁹ i psalmo **O**re
uaricatoēs deputari vel putari vel

existiāui oēs pccōres t're. **Et** dicitur em̄
modis n̄i inēptati s̄ vnū v̄bū gre-
cū qd̄ ē elogisamē. s̄ p̄funda est ista
sentēcia. 2 si adiuuerit dñs opofius
disputatiōe alia penetrāda ē. **Nā** et
qd̄ additū ē. **P**roptēa dilexi testi-
monia tua sp̄. m̄l' o āpli' eā p̄fundā
facit: Dicit em̄ apl's. lex iram opat'.
hui' qd̄ dicit rōnē reddēs. vbi em̄ n̄ ē
lex inq̄t nec p̄uaricatio. ita oñdens
nō oēs ēē p̄uaricatoēs. **Nō** em̄ oēs
habent legem: **Nō** autem omnes
habē legē alio loco euidentius ait. q̄
fine lege peccauerūt fine lege pibūt
Quid sibi ergo vult p̄uaricatores
deputaui oēs pccōres terre: Sed h̄
q̄stionē p̄posuisse suffecerit. alio si
de' doauerit sermōe tractādā. ne
hui' p̄licitas eā cogat āgusti' expli-
cari q̄ vt bñ possit qd̄ explicatur in-
telligi:

Expl. sermo vicesim' q̄rt'. Incip
sermo xxq̄nt' de v̄su psalmi p̄uaricā-
tes iputaui oēs pccōres t're vsq̄ ad
iudicijs em̄ tuis timui.

Querim' si deo largiēte iuēire
possim' quō itelligēdum sit
qd̄ in istō psalmo magno dictū est.
p̄uaricatoēs vel poci' p̄uaricātes.
grecus em̄ parauēnotas ait nō pa-
rauētas. q̄rim' q̄ quō itelligēdū sit
p̄uaricātes deputaui oēs pccōres t'
re. p̄t qd̄ ait apl's. vbi em̄ lex nō est
nec p̄uaricatio. **H**oc āt dicit cū a le-
ge p̄missa distinguēt. **Nā** vt de su-
p̄iorib' sensus plen' intelligat' n̄ ei
p̄ legē inq̄t p̄missio abrahe aut semī
ei' vt heres ēēt mūdi. s̄ p̄ iusticiā fi-
dei Si em̄ q̄ p̄ legē hēdes s̄. exinani-
ta est fides 2 euacuata est p̄missio.
lex enim iram opatur. Vbi enim nō
est lex nec p̄uaricatio. **I**deo ex fide.
vt scdm grām firma sit p̄missio oñi

semī. nō ei tātū qd̄ ex lege est. sed et
ei qd̄ ex fide est abraham q̄ est pater
oim nostrum **C**ur hoc apl's ait nisi
vt oñderet legem fine p̄missiōis ḡ-
cia nō solū nō auferre vex 2 augere
pccm'. **Vñ** 2 illud est. lex subitauit
vt habūdaret delictū. Sed q̄a oñia
p̄ grām dimittūtur. nō solū q̄ fine le-
ge verū ecia q̄ in lege commissā sunt
ideo ibi secutus adiūxit. vbi autem
habūdauit delictum sup̄habūdauit
grā. **Nō** itaq̄ p̄uaricātes deputat
oēs pccōres apl's. sed eos tātū p̄ua-
ricātes deputat q̄ trāsgrediūtur le-
gem **V**bi em̄ nō est lex nec p̄uarica-
o inquit. ac p̄ hoc scdm apl'm ois qd̄
p̄uaricator ē pccōr q̄a peccat in lege
sed nō ois pccōr est p̄uaricator. q̄a
peccāt aliq̄ fine lege. vbi autē nō est
lex nec p̄uaricatio **N**oro si nemo
fine lege peccaret. nō idem ipe apl's
diceret. q̄cūq̄ fine lege peccauerunt
fine lege peribūt **S**cdm vero istum
psalmū si p̄uaricātes sunt omnes
pccōres. nullū est itaq̄ fine p̄uarica-
tione peccatum. nulla est aut p̄uari-
catio fine lege. nullum est igitur nisi
in lege pccm' **Q**ui ergo dicit p̄ua-
ricantes deputaui omnes peccato-
res terre. nullos esse omnino nisi q̄
legem transgressi sunt. vult intelligi
peccatores. 2 ob hoc aduersatur ille
qui dixit. quicumq̄ fine lege pecca-
uerunt fine lege peribunt. **S**ecun-
dum illū q̄ppe sunt aliq̄ pccōres q̄
uis nō sint p̄uaricatoēs. id ē q̄ fine
lege peccauerūt. **V**bi em̄ nō est lex.
nec p̄uaricatio **S**cdm istū āt nul-
lus est fine p̄uaricatiōe pccōr. quia
p̄uaricātes deputat oēs pccōes t're
null' q̄ scdm istū fine lege peccauit.
quia vbi non est lex. nec p̄uarica-
o **A**n forte dicturi sumus verū qd̄ ēē
qd̄ nec p̄uaricatio sit vbi nō ē lex

sed vey nō esse qđ aliq sine lege pec-
cauerit. aut vey qđē esse aliq sine le-
ge peccasse. s; vey nō esse vbi lex nō
est p̄uaricationē esse nō posse. Ad v-
trūq; apl's dixit. verū est q̄ vtrūq;. qz
vtrūq; p apl'm veritas dixit. Quō q̄
erit vey qđ in psalmo isto eadē pcul
dubio veritas dixerat. p̄uaricantes
deputaui oēs pccōres terre. Rūde
em nobis Qui sunt q̄ illi q̄ scōz apl'm
sine lege peccauerūt? Nō em ex eis
quisq; p̄uaricās deputād⁹ est. cum
scōm eūdē apl'm p̄uaricatio nō sit v-
bi lex nō est S; nimiz cū dicet apl's
q̄cūq; sine lege peccauerūt sine lege
pibūt. de illa lege aiebat quā de⁹ de-
dit p moysen faulū suū ppl'o suo isrl'
Hoc ipa q̄ circūstāt vba ei⁹ ostēdūt.
Disputabat em de iudeis z grecis.
id ē gētib⁹ nō ad circūcisionē s; ad p̄-
puciū ptinētib⁹. ideo sine lege eos
dicēs. qā nō acceperant legē quā se
accepiſſe gloriabāt iudei: Vñ ill' ait.
si autem tu iude⁹ cognoueris z req̄-
escis in lege z gl'aris in deo. Deniq;
vñ ad hāc sentēciā venerit ituēdū ē.
vt dicet. q̄cūq; sine lege peccauerūt
sine lege peribūt Gra inq̄t z indigna-
tio tribulatio z āgustia in oēm aiāz
hōis operātis malū iudei p̄mum et
greci. gl'a at z honor z par omi opā
ti bonū iudeo p̄mū z greco. nō ē ei
p̄soāz acceptio apud deū Et h' addi-
dit vñ nūc q̄stio ē z ait. q̄cūq; em sine
lege peccauerūt sine lege peribunt.
z quicūq; in lege peccauerūt p legē
iudicabūtur. hos vtiq; iudeos illos
at grecos volēs intelligi qm de hīs
agebatur. vtrōsq; sub pccō esse de-
mōstrās. vt egere se grā vtriq; fate-
atur. ppter quod dicit. nō em ē dis-
tictio. omnes em peccauerunt z e-
gent gloria dī. iustificati gratis per
grām ipsius per redemptionem q̄ ē

in xp̄isto ihū Quos itaq; dicit oēs
peccasse. nisi iudeos z grecos de. q̄b⁹
dixerat nō em est distinctio. Nam
de hīs pauloate causati em sumus
inq̄t iudeos z grecos oēs sub pccō
ēē. ac per hoc. quicūq; sine lege pec-
cauerūt. illa scz de qua iudei gloriabā-
tur sine lege peribūt. z quicūq; in le-
ge peccauerūt id est ipsi iudei per le-
gem iudicabūtur. nec ideo nō peri-
būt nisi credāt in eū qui venit quere
qđ perierat. Nōnulli quippe eciam
catholici tractatoēs in hīs apl'i ver-
bis aliter q̄ se res habet parū attē-
dēdo sapuerūt. vt dicerēt illos peri-
re qui sine lege peccauerūt. hos at
q̄ in lege peccauerūt iudicari tātum
modo nō perire. tāq; p penas trāſi-
torias credātur esse purgādi. ficut il-
le de quo dictū est ipse at saluus erit
fictamen q̄si per ignem Sed h' meri-
to fundamētū bene intelligitur de q̄
agebat apl's vt hoc diceret Superi-
us q̄ppe dixerat. vt sapiēs architec-
tus fundamētū posui. alius superedi-
ficat. vnusq; aut videat quō sup-
edificet Fundamentum enim aliud
nemo potest ponere preter quod
positum est quod est xp̄istus ih̄s.
z cetera vsq; ad eundem locum vbi
eum dixit per ignem saluari qui sup
hoc fundamētum nō aurū argentū
lapides preciosos sed lingua fenum
ſtipulā edificat. nō tñ respuit ne reci-
piat nec receptū deserit fundamētū
id qz oibus carnalib⁹ suis q̄bus capi-
tur atq; succumbit delectationib⁹ atē
pōit cū ad hūc articulū vētū fuerit
vt aut ille deserat aut xps. vbi si non
anpōit xps nō ille ē fundamētum
Vib⁹ q̄ppe ſtructure posteriorib⁹
ptibus atēponitur fundamētū. nec
cogitasse existio eos q̄ senserūt n̄ pe-
rire de q̄bus dictū est p legē iudica-

119
būtur. nisi q̄a fundamētū hñt xpm :
Daz ḡ attēderūt qđ demōstrāui-
mus. atq̄ ip̄a scriptura clamat de iu-
deis hoc aplm dicē q̄ sine fundamē-
to sunt xpo: Quis at xpian⁹ dixerit
nō perire iudeū si nō credat in xpm
sed tātūmō iudicari. cū xps ipse ad
eādem gētem p̄t oues q̄ in perierūt
se missum ēē testet⁹. ⁊ tolerabilius
dicat futur⁹ sodomitis in die iudici⁹
q̄ utiq̄ sine lege perierūt q̄ civitati
iudee q̄ in eū nō credidit tāta v̄tute
mirabilia faciētē. Si ḡ apls scđm le-
gem quā de⁹ p̄ moysen pp̄lo israhel
dedit ceteris at gētib⁹ nō dedit. sine
lege dixit esse ceteras gētes. qđ itel-
lecturi sum⁹ in isto psalmo dictum
esse p̄uaricātes estimāui oēs pccō-
res terre. nisi intelligam⁹ aliquā le-
gem nō p̄ moysen datā scđm quam
sunt p̄uaricātes ceteraz gentiū pec-
catores. Vbi em̄ lex nō est nec p̄ua-
ricatio Que ista lex est nisi forte illa
de qua idem dicit apls. gētes q̄ legē
nō hñt naturaliter q̄ legis sunt faci-
ūt hñ legē nō hñtes ip̄i sibi sē lex.
Scđm hoc ergo qđ dicit legem nō
hñtes sine lege peccauerūt sine lege
peribūt. scđm id vero qđ ait ip̄i sibi
sunt lex. nō inmerito p̄uaricatores
estimātur oēs pccōres terre Null⁹
em̄ ē q̄ faciat ateri iniuriā nisi q̄ fie-
ri sibi nolit. ⁊ in hoc trāsgredit⁹ natu-
re legē. quā nō finitur ignorāe dum
id qđ facit nō vult pati Null⁹ qđ at lex
ista naturalis nō erat in pp̄lo isrl.
Erat plāe. qm̄ ⁊ ip̄i hoiēs erāt Sine
lege at naturali eēnt. si p̄ter naturā
humāi generis ēē potuissent: Mul-
to magis ḡ p̄uaricatores facti sunt
lege diuinā. qua naturalis illa siue in-
staurata siue aucta siue firmata sit.
Iā vō si i oib⁹ pccōrib⁹ tre nō incō-
grue deputātur ⁊ puuli p̄t origiāl

vincula pccī. ecia ip̄i in similitudinē p̄ua-
ricatiōis ade ad illā p̄uaricationem
ptinē mōstrāt q̄ data lege in paradiso
p̄ma p̄missa ē. ac p̄ h̄ recte nullo p̄-
sus excepto p̄uaricatores estimant⁹
oēs pccōres terre: Dēs at peccauē-
rūt ⁊ egēt gl̄a dei Dēs igitur p̄uari-
cātes grā saluatoris inuenit. alios
maius alios min⁹: Quāto em̄ legis
maior in q̄cūq̄ cognitio. tāto miōr
pccī excusatio. q̄to miōr pccī excu-
satio. tāto māifestior p̄uaricatio:
Restabat ḡ vt oib⁹ nō sua sed dei id
est a deo donata iusticia subuēret:
Dñ ait apostol⁹ p̄ legē cognitō pec-
cati Null⁹ ergo ablatio s̄ cognitio:
Nūc at sine lege inqt iusticia di ma-
nifesta ē. testificata p̄ legē ⁊ p̄phās:
Proinde ecia iste subiūxit: **P**rop-
terea inquit dilexi testiōnia tua.
Tāq̄ dicēt Qm̄ lex siue in paradiso da-
ta siue naturaliter inhita siue litteris
p̄mulgata p̄uaricatores fecit oēs
pccōres terre. p̄terea dilexi testiō-
nia tua que sunt in lege tua de gra-
tia tua. vt non sit in me iusticia mea
sed tua. Lex em̄ ad hoc prodest vt
mittat ad grām. non solum em̄ qđ
attestatur manifestande iusticie di
que sine lege est. verum eciam hoc
ipso quod p̄uaricantes fecit. ita
vt ecia quos littera occidit ad viui-
ficatē spiritum confugere timōē cō-
pellat. p̄ quē peccatorum deleatur
vniuersitas ⁊ recte factorū caritas
inspiret. p̄tēa inqt dilexi testiōnia
tua Quidā codices hñt sp̄ qđā n̄ hñt
s̄ si est. sic accipiēdū ē sp̄. vt sic intelli-
gatur q̄ diu hic viuitur. Ip̄ic sunt
enim testimonia necessaria de lege
⁊ p̄phetis attestantia iusticie dei
qua iustificamur gratis. hic sunt et
nostra testimonia necessaria p̄ q̄b⁹
ipsam que hic agit vitā m̄res finic-

rūt Cognita itaq; dei grā q̄ sola libe-
rat a preuaricatione q̄ legis cogniti-
one committitur. orādo dicit. **C**ō-
fige clavis a timore tuo carnes me-
as. Sic em̄ expressius interpretati sūt
quidam nostri quod grece vno vbo
dici potuit. id est atholoson: Hoc a-
lii cōfige dicere voluerūt nec addide-
rūt clavis. atq; ita dū volūt vno ver-
bo greco vnū latinū interpretando
reddere sententiam minus explica-
uerūt. quoniam in eo quod est cō-
fige nō sonāt clavi catholoson autē
fine clavis intelligi n̄ potest. nec nisi
duob⁹ verbis latine dici potest sicut
dictum est confige clavis. Vbi quid
vult intelligi. nisi qd̄ ait apl's. michi
autē absit gloriari nisi in cruce domi-
nostri ihū xp̄isti per quem michi
mūdus crucifixus est ⁊ ego mūdo.
Et iterum xp̄isto inquit cōfix⁹ sum
cruci. viuo autē iā nō ego viuit vero
in me xp̄istus. Quod quid est aliud
nisi nō est in me iusticia mea q̄ ex le-
ge est. in qua preuaricator effectus
sum. sed iusticia dei id est q̄ michi ex
deo est nō ex me. Sic q̄ppe in me vi-
uit nō ego sed xp̄istus. qui fact⁹ est
nobis sapiēcia a deo ⁊ iusticia ⁊ sci-
ficatio ⁊ redemptio. vt quēadmodū
scriptū est qui gloriatur in domino
glorietur. Item dicit. qui autē sūt ihū
xp̄i. carnem suā crucifixerūt cū passi-
onibus ⁊ cōcupiscencijs: Cum hic
dictum sit cū ipsi crucifixerit carnē
suā. in isto tamē psalmo deus roga-
tur vt id faciat. cui dicitur. cōfige cla-
vis a timore tuo carnes meas. vt in-
telligamus etiā qd̄ recte facim⁹ gra-
tie dei esse retribuēdum. q̄ in nobis
opatur ⁊ velle ⁊ operari p̄ bona vo-
lūtate Sed qd̄ sibi vult qd̄ cum dixit
set cōfige clavis a timore tuo carnes
meas. addidit **I**udicijs ei tuis ti-

mui. Quid est confige timore tuo
timui em̄. Si em̄ iā timuerat vel ti-
mebat. cur adhuc vt a timore suo de-
us crucifigeret carnes ei⁹ orabat.
An addi sibi volebat timorem vt tā-
tū timēt q̄tū sufficeret crucifigēdis
suis carnibus. id est cōcupiscencijs
affectibus q; carnalibus. Tanq; di-
cēs. p̄fice in me timorē tuū. timui ei
a iudicijs tuis Sed ⁊ hic alius altior
sensus q̄ntum deus donat scrutato
fini scripture huius eruēdus. Con-
fige inquit clavis a timore tuo car-
nes meas a iudicijs em̄ tuis timui.
hoc est a timore tuo casto q̄ p̄maēt
in sc̄m seculi carnalia mea desideria
cōprimātur. a iudicijs ei tuis timui
cū michi lex minaretur penā q̄ michi
nō poterat dare iusticiā. Sed hunc
timorem quo pena metuit⁹ cōsum-
mata caritas foras mittit. que non
timore pene sed delectatiōe iusticie
liber os reddit. Timor nāq; iste quo
nō amatur iusticia sed timetur pe-
na seruilis est. ⁊ ideo nō crucifigit
carnem. Viuit em̄ peccādi volūtas.
que tūc apparet in ope q̄n spatur i-
punitas. Cū vero pena creditur se-
cutura latēter viuit. viuit tamē. mal-
let em̄ licere ⁊ dolet nō licere quod
lex vetat. quia nō spūaliter delectat⁹
eius bono sed carnaliter malū me-
tuit quod minatur. Timore at casto
ipsa q̄ hūc timorē foras mittit pecca-
re timet caritas eciam si sequat⁹ ipu-
nitas. q̄a nec impunitatē iudicat se-
cuturā q̄n amore iusticie peccm̄ ipm̄
deputat penam. Tali timore carnes
crucifigūtur. q̄n carnales delecta-
tiōes q̄ legis littera vetātur potius
q̄ vitātur spūalium bonorū delecta-
tiōe vicūtur ⁊ eadem usq; ad p̄fecti-
onem crescēte victoria perimūtur.
Ergo confige clavis inquit a timorē

120
tuo carnes meas. a iudicijs ei tuis
timui. hoc ē da michi castum timo-
rē. ad quem petēdū me tū pedag-
gus timor legi ille pduxit. q̄ timorē a
iudicijs tuis timui;

Explicit sermo viceſimusquint⁹
Incipit sermo viceſimusſext⁹. de v̄
ſu psalmi. feci iudiciū ⁊ iusticiam ne
tradas me calūpniantib⁹ me. et reliq̄

Estos magni psalmi hui⁹ v̄
ſus cōſiderādos nūc ſuſcepi
mus atq; tractādos. **F**eci iudiciū
⁊ iusticiā. ne tradas me nocentibus
me. Nō mirum est eū feciſſe iudiciū
⁊ iusticiā. qui ſupius popoſcerat a
timore dei utq; caſto configi clauis
carnes ſuas. hoc est carnales cōcu-
piſcētias q̄ ſolent quo minus rectū
ſit noſtrū impedire iudiciū. Quāvis
aut ſive rectum ſive pravū in noſtri
ſermonis vſu iudiciū nūcupetur. vñ
homib⁹ in euangelio dicitur. noli
te iudicare pſoāliter ſed rectū iudici-
um iudicate. tñ hoc loco ita poſitū
eſt iudiciū. tū ſi rectū nō fuerit non
debeat iudiciū noiāri. alioqñ nō ſuf-
ficeret dicē feci iudiciū. ſed diceret⁹
feci rectum iudiciū. Hoc genē locu-
tus eſt dñs ihs vbi ait. reliq̄tis gra-
uioza legis. iudiciū ⁊ miām ⁊ fidem
Et hic em iudiciū ſic poſitū ē. tū nō
ſit iudiciū ſi puerſum ē. ⁊ multis di-
uiāz ſcripturaz locis ita ponitur. q̄
le illud eſt. miām ⁊ iudiciū cātabo ti-
bi dñe. ⁊ illud apud yſayā. expecta-
ui ut facēt iudiciū fecit aut iniquitatē.
ſed tāq; iō iam iudiciū ſit q̄a iuſtum
ē. nec ſit iudiciū quia iniuſtum eſt
Juſticia vero nō ſolet dici bōa iuſti-
cia vel mala iuſticia. ſicut aliquādo
dicitur bonū malū ve iudiciū. ſ; eo
ipſo iam bona eſt quia iuſticia eſt:
Sic ergo habet conſuetudo loquē-
di ut dicatur ⁊ bonum iudiciū ⁊ ma-

lum iudiciū: quēadmodū habz ut
dicatur ⁊ bonus iudex ⁊ malus iu-
dex: Sic at nō dicitur bona iuſticia
vel mala iuſticia. ſicut nō dicitur bo-
nus iuſtus vel malus iuſtus: quia
cōtinuo bonus quiſq; ſi iuſtus. Juſ-
ticia ergo iuſtus eſt animi magni p̄-
cipue q̄ laudabilis. de qua nunc nō
eſt copioſius diſputādi neceſſitas.
Iudiciū vero qñ nō niſi in bono po-
nitur. diſtinctior loquēdi ratio hu-
ius v̄tutis eſt opatio. Qui em habz
iuſticiam recte iudicat. ymmo ſcđm
iſtam locutionem qui habet iuſtici-
am iudicat. quia nec iudicat ſi non
recte iudicat Juſticie noīe hoc loco
non ipſa virtus ſed opus eius ſigni-
ficatū eſt. Quis em fecit in homine
iuſticiā niſi qui iuſtificat impium?
Hoc eſt per grām ſuam ex impio fa-
cit iuſtum. Vnde ait apoſt olus. iuſ-
tificati gratis p grām ipſius: Facit
ergo iuſticiam id eſt opus iuſticie.
qui habet in ſe iuſticiam id eſt opus
gratie. Feci inquit iudiciū ⁊ iuſticiā
ne tradas me nocentibus me. id eſt
feci iudiciū iuſtum. ne tradas me
illis qui propterea me perſequent⁹.
Nam eciam quidam codices habēt
ne tradas me perſequentibus me.
Quod enim grece dictum eſt toe-
ſantidicuſin. quidam interpretati
ſunt nocentibus. quidam perſequē-
tibus. quidam calūpniantibus.
Adīro autem omniū quos i pmp-
tu habere potui codicum numquāz
me legiſſe aduerſantib⁹ cū ſine p̄tro-
uerſia qđ grece ātidicos hoc latine
adūſarius appellatur. Quāns itaq;
ne tradatur a dño aduerſantib⁹ ſibi
qđ orat. niſi qđ oramus cū dicimus
ne nos inferas in tēptationē. Adū-
ſarius ē em de qđ dicit apoſt olus. ne
forte temptauerit vos q̄ tēptat. Et
pp i

tradit deus quem deserit: Eū q̄ppe
ille nō decipit quē iste nō deserit. in
volūtate sua p̄stās decori hōis vir
tutē. ab illo at̄ q̄ dixerat in habūdan
tia sua nō moueboz inetnū. auertit
faciem suā ⁊ fact⁹ est cōturbat⁹ sibi
q̄ mōstratur Quisq̄s igitur a timo
re dei casto crucifixas habet carnes
suas. ⁊ nulla carnali corrupt⁹ illece
bra facit iudiciū op⁹ q̄ iusticie. orae
dēt ne aduersantib⁹ tradatur. id est
ne timendo p̄peti mala ad faciēda
mala p̄sequētib⁹ cedat: A quo em̄
accipit victoriā cōcupiscētie ne vo
lūtate p̄trahatur. ab illo eciā robur
paciētie ne dolore frāgatur. qm̄ de
quo dī dñs dedit suauitatē. de illo
eciam dicitur ab ip̄o ē em̄ pacientia
mea Deniq̄ seq̄tur: **E**xcipe seruū
tuū in bonū vt nō calūpniētur me
sup̄bi Illi impellūt vt cadaz in ma
lū. tu excipe in bonū Qui at̄ interp̄
tati sunt nō calūpniētur me. grecā
locutionē secuti sunt latīe lingue mi
nus p̄fitatā An forte hāc habet vim
cū dicitur nō calūpniētur me. quam
habēt si dicētur nō me capiāt calūp
niādo? Adulte at̄ possent intelligi
calūpnie sup̄borū quibus hūilitas
xp̄iana despicitur. sed illa vel maria
est si hōiēs hoc loco accipiūtur sup̄
bi. q̄ a nobis mortuū calūpniētur
coli Hūilitas q̄ppe ipsa xp̄iana xp̄i
mortem infinuatur. cōmēdatur q̄
diuinitus Hec aut̄ calūpnia vtriusq̄
infidelib⁹ id est iudeis gētib⁹ q̄ cō
munis est: Habet calūpnias suas
eciaz heretici singul⁹ q̄busq̄ heresib⁹
pp̄rias. hñt ⁊ scismatici. q̄s oēs sup
bia de mēbroz xp̄i cōpage precipit:
Ips⁹ aut̄ dyaboli calūpnia q̄ta l⁹ q̄l
fit. q̄ calūpniat⁹ est iusto dicēs. num
quid gratis colit iob dñm Quorū
oīm calūpnie sup̄boz tāq̄ colubroz

rum venena dicuntur. cum vigilan
tissima et diligentissima pietate xp̄s
crucifixus attēditur. p̄pter quod fi
gurādū moyses deo miserāte ac in
bēte exaltavit in hēmo similitudinē
serpētis in ligno. vt similitudo car
nis peccati crucifigēda p̄figuraēt⁹ i
xp̄o Hāc itūētes salutiferā crucem
omne calūpmiātū sup̄boz virus ex
pellimus. quā p̄sus eciā iste q̄dam
mō valde intēte intūēs ait: **O**culi
mei defecerūt in salutare tuū ⁊ i elo
quū iusticie tue Crīstū quippe ip̄m
deus p̄p̄ similitudinē carnis pecca
ti. pccm̄ p̄ nobis fecit. vt nos sim⁹
iusticia dei in ip̄so In hui⁹ igit̄ eloq̄
um iusticie dei defecisse dixit oculos
suos ardēt ⁊ sitiēter intūēdo. dum
meōz infirmitatis huāne diuināz xp̄i
desiderat grām: p̄p̄ q̄d sequitur:

Hac cū seruo tuo scōz miām tuā.
nō vtiq̄ scōm iusticiā meā. **E**t ius
tificatioēs inq̄t tuas doce me. illas
p̄culdubio q̄bus de⁹ facit iustos n̄
ipsi se **S**eru⁹ tu⁹ sum ego Neq̄ ei
bene michi cessit qm̄ esse volui liber
meus nō seruus tu⁹: **O**a michi in
tellectū vt sciā testiōnia tua: Nūq̄
intermittēda est ista peticio: Nō ei
sufficit accepisse intellectū ⁊ dei testi
monia didicisse. nisi semp accipiat
⁊ q̄dam mō sp̄ bibatur de fonte luc
eterne: Testiōnia quippe dei q̄nto
fit quisq̄ intelligētior tanto magis
magisq̄ sciūtur **T**empus inquit
faciēdi dñō: Id em̄ plures codices
hñt. nō vt q̄dā dñe Qd̄ ergo tēpus
vel q̄d faciēdi voluit itelligi domiō:
Illud quidem quod pauloātē dixe
rat. fac cum seruo tuo scōm miām
tuam. hoc faciēdi tempus domiō
Quid est autem nisi gratia q̄ in xp̄o
suo tempore reuelata est: De quo
tempore ait apostolus. cum autez

121
venit plenitudo temporis misit deus
filium suum. propter quod alibi etiam
testimonium propheti adiuungens
ubi dicit. tempore acceptabili exau-
divi te et in die salutis adiuvi te. ecce
nunc inquit tempus acceptabile ecce
nunc dies salutis: Sed quid est quod
tam volens ostendere tempus domino esse fa-
ciendi continuo subiungit. **D**issipave-
runt legem tuam. velut propterea tem-
pus est faciendi domino quia eius legem
dissipaverunt superbi. qui ignorantes dei
iusticiam et suam querentes statuere ius-
ticie dei non sunt subiecti. Quid est enim
dissipaverunt legem tuam. nisi prevari-
cationis iniquitate eius integritatem
non custodierunt. Optabat ergo ut su-
perbis et de libertate sui arbitrii pre-
sumptibus lex daretur. qua prevari-
cata quicumque copuncti humiliarerentur.
non iam per legem sed per fidem ad subue-
niendum currerent gratiam. Dissipata er-
go lege tempus fuit ut per unigenitum fili-
um dei misericordia mittetur. Lex
enim subintravit ut habundaret delictum.
quo delicto lex dissipata est. et optu-
no iam tempore Christus advenit ut ubi habunda-
vit delictum superhabundaret gratia.

Ideo inquit dilexi mandata tua.
super aurum et topazium. Id agit gratia
ut dilectione impleatur mandata dei quod
timore non poterat: Bene quippe dei dis-
funditur caritas in cordibus nostris
per spiritum sanctum qui datus est nobis. propter
quod et ipse dominus dicit. non veni legem sol-
vere sed implere. et idem apostolus. pleni-
tudo legis caritas est. ideo super aurum
et topazium. Hoc enim et in alio psalmo
legimus. super aurum et lapidem precio-
sum multum. Topazium quippe lapidem
multum prohibet esse preciosum. In testa-
mento autem veteri latentem gratiam tamquam ve-
lo interposito non intelligentes. quod
significabatur quando in faciem moysi

si intendere non valebant. propter in-
cedem terrenam atque carnalem dei
mandata facere conabantur neque faci-
ebant. quia non ipsa sed aliud dilige-
bant. unde illa non erant opera voluntarii. sed
onera potius involuto. Cum vero ipsa
mandata diliguntur super aurum et lapidem
preciosum multum. omnis pro ipsis man-
datis terrena vilis est merces. nec
ulla ex parte comparatur quicquam alia hominis
bona. his bonis quibus ipse fit bo-
nus homo. **P**ropterea inquit ad
omnia mandata tua corripiebar. Vti
que corripiebar quia diligebam. atque illis
rectis ut etiam ipse rectus fierem di-
lectione coherebam. Jam illud quod
adiungit consequens erat. **O**mnem
inquit viam iniquitatis odio habui.
Unde enim fieri poterat ut iniquam
viam non odisset. diligens rectam.
Nam sicut aurum et lapidem preciosum
si diligenter odisset profecto quicquid ei talium
rerum dampnum posset inferre. ita quo-
niam dei mandata diligebat. iniqui-
tatis viam odio habuit quemadmo-
dum aliquid immanissimum marini iti-
neris saxum ubi tam preciosarum re-
rum necesse est pati naufragium. quod
ut non contingat longe inde velificat. quod
in ligno crucis cum mandatorum divinatorum
incubus navigat.

Expl. sermo vicesimus sextus
Incipit sermo vicesimus septimus
de versu psalmi. mirabilia testimonia
tua domine etc.

Verba psalmi hec sunt de qui-
bus adiuvante domino dis-
putaturi sumus. **M**irabilia testi-
monia tua. propter hoc scrutata est anima mea.
Quis enumerat saltem
generatim testimonia dei. Celum
et terram visibilia opera eius dicunt
quodammodo testimonium boni-
tatis et magnitudinis eius. et ipse

pp q

curfus frequēs vfitatus q̄ nature
quo tempm rapacitas soluitur. in
rerum quarūcumq; generib⁹ q̄uis
tēpalibus atq; mortalibus q̄ certe
fuetudiē vīluerūt. si pius cōsidera-
tor aduertat phibet testiōniū crea-
tori: Quid aut harū est quod nō fit
mirabile. si vnūqdq; nō vsu sed raci-
one metiamur: Si vero t̄q; sub vni-
us cōtemplatiōis aspectu velut au-
diamus cūcta cōtueri. nōne fit i no-
bis qd ait ppheta cōsideraui opera
tua ⁊ expaui: Et tñ iste nō est ip̄a re-
rū ammiratiōe pterritus. sed eciam
potius dixit esse cām cur ea debue-
rit scrutari. quia mira sunt. Cū em̄
dixisset mirabilia testiōnia tua. secu-
tus adiūxit. ppter hoc scrutata ē ea
anima mea. q̄si factus sit ip̄e p vesti-
gādi difficultatē curiosior: Quāto
em̄ queq; res abstrusiores hēt cau-
sas. tāto em̄ mirabilior: Si ergo no-
bis homo talis occurrat. q̄ ppter h̄
dicat se scrutari testiōnia dei q̄a mi-
rabilia sunt. cum plena sit eis ⁊ que
conspicitur et que non conspici-
tur vniuersa creatura. nonne com-
pescim⁹ eū dicētes. altiora te ne q̄fie-
ris ⁊ fortiora te ne scrutatus fueris
sed que precepit tibi dñs illa cogita
semp: Sed si nobis rñdeat ⁊ dicat.
hec q̄ precepit dñs ⁊ que iubet vt co-
gitetur mirabilia sunt eius testimo-
nia. eū quippe ⁊ dñm q̄a iubet. ⁊ bo-
nū ⁊ magnū q̄a talia iubet esse testā-
tur. nūqd audemus homiēm ab eo
rū scrutatiōe reuocare. ac nō poti⁹
vt sedulo id agat ⁊ tāte rei opam q̄
tū potest impēdat hortabimur:
An forte dei p̄cepta testimonia qui-
dem bonitatis eius esse fatebimur:
sed mirabilia esse negabim⁹: Quid
enim mirum si bona imperat bon⁹
dominus: Immo vero idipsum ē

omnino mirandum ⁊ cur ita sit per-
scrutandum. q̄ cum deus bonus
bona preceperit. eis tamen dederit
bonam legem quos eadem lex viui-
ficare nō posset. nec vlla eēt ex bōa
lege iusticia. Si em̄ data eēt lex que
posset viuificare. omnino ex lege ef-
set iusticia: Cur ergo data est que
viuificare nō posset. ex qua esset nul-
la iusticia: Nempe mirādum est. ne-
pe stupendum: Hec sunt ergo mi-
rabilia testiōnia dei. ppter hoc hui⁹
anima scrutata ē ea. quoniam deīn
nō ei dici possit. fortiora te ne scru-
tatus fueris. ⁊ que precepit tibi do-
minus illa cogita semper: Ip̄a sunt
em̄ q̄ precepit nobis dominus. ⁊ iō
cogitanda sunt semp. Potius itaq;
videamus huius anima q̄ scrutata ē
quid inuenerit. **M**anifestatio inq̄t
verborum tuorum illuminat. ⁊ intel-
ligere facit puulos. Quid est puul⁹
nisi humilis ⁊ infirmus: Noli ergo
supbire. noli de tua que nulla est vir-
tute presumere. ⁊ intellige quare sit
a bono deo bona lex data. que ta-
men viuificare nō possit: Ad hoc em̄
data est vt te de magno paruulū fa-
ceret. vt te ad faciendam legem vi-
res de tuo nō habere mōstraret. ac
sic inops indign⁹ ⁊ egenus ad gra-
tiam cōfugeres ⁊ clamares. miserē
mei domine quoniam infirm⁹ sum:
Hoc ergo scrutando intellexit hic
paruulus. quod minimus aposto-
lorum paulus id est paruulus ostē-
dit. ideo datam legem que viuificāe
nō posset. quia conclusit scriptura
omnia sub peccato. vt promissio ex
fide ihesu xp̄isti daretur credenti-
bus: Ita domine ita fac misericordi-
dñe. impera quod nō possit ipleri.
ymmo impera qd nō nisi p tuā grāz
possit impleri. vt cum homiēs p su

as vires adimplere nequeunt. oē os ob-
struatur & nēo sibi magn⁹ videatur
Sint omnes puuli et reus fiat om-
nis mūd⁹ tibi. qā nō iustificabit ex
lege oīs caro corā te. Per legem em̄
cognitio pccī. nūc at̄ sine lege iusti-
cia tua māifestata est testimoniū hñs
a lege & pphetis: Hec sunt mirabilia
testimoniā tua que scrutata est aia p-
uuli hui⁹. & ideo iuenit. qā hūiliatus
est. & puulus fact⁹ est: Quis em̄ scit
mādata tua sicut faciēda sūt. id est ex
fide q̄ p dilectōne dei opatur. nisi eius
in corde p spm scm ipsa dilectio dif-
fundatur: Hoc ecia iste puulus cō-
fiteatur: **O**s meū inq̄t aperui & at-
traxi spm qā mādata tua desideābā
Quid desiderabat nisi facē mādata
diuinā: Sed nō erat vñ facēt. infirm⁹
fortia. puul⁹ magna: apuit os cōfi-
tēs q̄ p se ipse nō faceret. & attraxit
vñ faceret Aperuit os petēdo q̄ren-
do pulsando. & sitiēs hausit spiritū
bonū. vñ faceret qd p seipm nō po-
terat mādatū scm & iustū & bonum
Si em̄ cū simus mali nouim⁹ bona
data dare filiis nostris. q̄to magis
p̄ noster de celo dabit spm bonum
petentibus eū: Nō em̄ q̄ spū suo a-
gūt. sed q̄tquot spū dei agūtur hñ fi-
lii sūt dei: n̄ quia ipi nichil agunt s̄ ne
nichil bōi agāt a bono agūtur vt a-
gāt Nā tāto magis efficitur quisq̄
filius bonus. q̄to largius ei datur
a prē spirit⁹ bon⁹ Deniq̄ iste adhuc
petit. os qdē aperuit & attraxit spm
sed adhuc ad prēm pulsat & querit.
bibit. sed q̄to suauius sentit tāto ar-
dēt⁹ adhuc sitit. Audi vba sitiētis:
Respice in me & miserē mei scdm
iudiciū diligētū nomē tuum. id est
secundum iudiciū quod in eos fe-
cisti qui diligunt nomen tuum. quo-
niam vt diligerent te prius dilexisti

122
eos: Sic em̄ iohannes apostolus.
nos diligim⁹ inquit. & velut causā q̄
reretur quare nos diligere fecit. ad-
iūxit. qm̄ ipse p̄or dilexit nos: Vide
& iste quid aptissime dicat: **G**res-
sus meos dirige scdm eloquium tu-
um. & nō dominetur mei omnis ini-
quitas: Vbi quid aliud dicit. q̄ rcm̄
& liberum me fac secundum pmissū
tuum: Quāto em̄ magis regnat in
vnoquoq̄ dei caritas. tāto minus
ei domiatur iniquitas: Quid ergo ali-
ud petit. q̄ vt donāte deo diligat de-
um: Diligēdo em̄ deū diligit seipm.
vt diligē salubriter possit & primus
sicut seipm. in quibus preceptis to-
ta lex pendet & pphete: Quid igitur
orat nisi vt precepta que deus impo-
nit iubēdo impleri faciat adiuvādo:
Sed quid est quod dicit **R**edime
me a calumpniis hoīm. vt custodiā
mādata tua: Si vera illi hoīes cri-
mina obiciūt nō calūpniātur. si fal-
sa. quid est q̄ se redimi desiderat a
calumpniis id est a criminibus fal-
sis. q̄ illi nocere nō possunt. Crimē
quippe falsum qd est calumpnia. re-
um nō facit homiēm nisi apud iudi-
cem hoīem. vbi aut̄ deus iudex est.
nullus falso crimē leditur. quia nō
cui obicitur sed obiciētī potius im-
putatur An hic ecclesie presignatur
oratio & vniuersi populi xpīstiani
qui redempt⁹ est a calumpniis ho-
minū quibus exagitabantur vsq̄ q̄
xpīstiani: Sed numquid p̄pte-
rea dei mādata nō custodit: Non
ne inter ipsas calumpnias qñ ferue-
bant multo gloriofius popul⁹ sanc-
tus in tribulationibus dei māda-
ta seruabat. cum ad ppetrādas im-
pietates psequētibus nō cedebat:
Sed nimirum hoc est redime me a
calūpniis hoīz vt custodiā mādata

pp iij

tua. tu age infuso spū tuo ne me calūpnie hoīm terrorib⁹ vincāt. ⁊ a tuis mādatīs ad sua mala facta traducāt: Si em̄ hoc mecū egeris id est h̄mō me ab eorū calūpnijs ne criminatioēs falsas q̄s obiciūt ptimescā cū paciētia doāta redemeris. inter ipsas calūpnias custodiā mādata tua

Faciē tuā inquit illūia sup̄ seruū tuū. id ē tuā māifesta s̄bueiēdo ⁊ opitulādo p̄ntiam: **E**t docēdo iustificatioēs tuas Doce utiq; ut faciā qd̄ euidēti⁹ alibi legit⁹. doce me ut faciā volūtātē tuā Qui em̄ audiūt licz meōria teneāt qd̄ audiūt. neq; didicisse putādi sunt si n̄ faciūt. Veritatē nāq; v̄bū est. ōnis q̄ audiuit a prē ⁊ didicit venit ad me: Qui ḡ nō facit. id est nō p̄it. nō didicit: **R**ecolens at̄ iste dolorē penitēcie p̄uaricatiōis sue: **E**xit⁹ aq̄z inq̄t descēderūt oculi mei. q̄a nō custodierūt legē tuā. id est ipsi oculi mei: **N**ā in q̄busdāz codicib⁹ ⁊ h̄ legitur. q̄a nō custodiui legem tuā: Descēderūt ergo exitus aq̄z id est effusioēs lacrimaz. ⁊ ea locutiōe de qua dicere potuit. montes descēderūt pedes mei. ⁊ si nō diceret p̄ mōtes vel in mōtes: Ealocutiōe dicit⁹ scalas descēdit. ⁊ si n̄ dicatur p̄ scalas. aut piscinā descēdit: si nō dicatur in piscinā: Et bene ait descēderūt. hūilitate scz penitendi: Ascēderūt em̄. q̄n p̄ supbiā cōtūmācem erecti fuerāt ⁊ elati: Sursum em̄ sibi ēē videbātur q̄n ignorantes dei iusticiā cōstituere volebāt suam in qua fatigati ⁊ legis p̄uaricatione cōfusi ab illa elatiōe descēderūt flendo. ut iusticiā dei potius impetrārēt petēdo: Sūt codices qui nō habēt descēderūt. sed trāsierūt. tanq; exaggerātes dicere trāsisse se fontes aq̄z. id est ut h̄ intelligamus exi-

tus aquarū. plus fleuisse q̄ manāt aque de suis exitib⁹. Cur at̄ nō custodita lege sic fletur. nisi ut impetretur grā q̄ p̄itētis delet iniq̄tatem et credētes adiuuat volūtātē:

ExPLICIT sermo viceſimus septimus **I**NCIPIT sermo viceſimus octauus:

Dixerat supius q̄ cātat in hūc psalmū. exit⁹ aq̄rum descēderūt oculi mei. q̄m nō custodierūt legem tuam. vbi se multum fleuisse testatus est p̄uaricationem suā: Proinde velut rōnē reddēs cur m̄tū flere debuerit. ⁊ suū grauiter dolere pccm̄: **I**ustus es inq̄t domiē ⁊ rectū iudiciū tuū. mādaſti iusticiā testiōnia tua ⁊ veritatē tuā valde: **H**ec itaq; iusticia dei rectū q̄ iudiciū ⁊ veritas. ōni est metuēda pccati: **H**ac em̄ dāpnātur diuinitus q̄ cūq; dāpnātur. nec est ōino q̄ de sua dāpnatiōe cōtra deū iustū recte cōqueri possit: **I**nde fletus rectus est penitētis. q̄m si cor eius ipenitens dampnaretur iustissime utiq; dāpnaretur Sane iusticiam dicit testiōnia dei **I**ustum quippe se pbat mā dādo iusticiam. Est em̄ hec veritas ut deus testiōnijs talibus innotescat **S**z qd̄ ē qd̄ seq̄tur: **T**abefecit me zelus meus. vel sicut alij codices h̄nt zelus tuus: **H**nt nōnulli eciam dom⁹ tue. ⁊ nō tabefecit me s; comedit me. qd̄ ex alio psalmo q̄stū michi videtur putādū est emēdādum. vbi scriptū est. zelus dom⁹ tue comedit me. quod commemoratum eciam in euangelio nouimus. simile tamē aliquid esse tabefecit ei quod ibi est comedit. zelus aut̄ meus qd̄ plures codices habēt nullā ingerit q̄stionē **Q**uid em̄ mirum est si zelo suo q̄sq; tabescit. q̄ vero h̄nt aliqui zelus tu

us. significat hominem deo zelantem non sibi. sed non repugnat si ipse dicat et me us. Nam quod aliud dicit apostolus. emulor enim vos deo emulatio dei. Nam dicens do emulor vos. quod nisi emulatioem demonstrat suam. Sed quia dixit deo. id est non sibi sed deo. ideo addidit. emulatioem dei. Hanc quippe suo spiritu fidelibus suis inspirat deus. amoris enim est non livoris. Nam quod fuit causa ut hoc apostolus diceret. aptavi enim vos inquit uni viro virginem castam exhibere christo. timore autem ne sicut serpens eum seduxit in fucina sua. sic et vestre mentes corrumpantur a simplicitate et castitate que est in christo. Comedebat enim zelus domus dei. quam tamen zelabat christo non sibi. Spiritus enim sibi zelat spiritum suum. amicus autem spiritus non eam sibi zelare debet sed spiritus. Bonus ergo et huius intelligendus est zelus. Causam autem subiungit et dicit. **Q**uia obliti sunt verborum tuorum inimici mei. Retribuebant ergo mala bonis. quam zelabat illos deo tam vehementer et ardentius. ut eo zelo tabefactum se diceret. Illi autem ob hoc ipsum inimicitias excercebant. quia utique ut deum amaret volebat quos amando zelabat. Non ingratum enim gratie dei per quam fuerat ex inimico reconciliatus deo. etiam ipse suos diligebat inimicos. et eos zelabat deo. dolens et tabescens quod essent verborum eius obliti. Deinde considerans ipse in verbis dei quod flamma dilectionis arderet. **I**gnitum inquit eloquium tuum valde. et servus tuus dilexit illud. Merito zelabat in suis inimicis cor inpenitens qui fuerat obliti verborum dei. Ad hoc enim flagrabat eos adducere. quod ipse flagrantissime diligebat. **I**unior ego sum inquit et contemptus. iustificatioes tuas non sum oblitus. non sicut inimici mei qui obliti sunt verborum tuorum. Videtur

123
autem minor etate non oblitus iustificationes dei dolere per inimicos suos etate maioribus qui obliti sunt. Nam quid est iunior ego non sum oblitus. nisi illi maiores obliti sunt. Neoter os est enim grecum. quod est etiam in illo loco ubi dictum est. in quo corrigit iunior viam suam. Hoc autem nomen copativum est. et ideo bene intelligitur in copatioem maioris. Duos ergo populos hic agnoscamus. qui etiam in rebecca utero luctabatur. quam non ex operibus sed ex vocante dictum est ei. maior serviet minori. Sed contemptum se dicit hic iunior. ideo factus est maior. quia ignobilia et contemptibilia mundi elegit deus et ea que non sunt tamquam sunt ut que sunt evacuentur. et ecce sunt novissimi qui erant primi. et primi qui erant novissimi. Nec immerito obliti sunt verborum dei qui suam iusticiam constituere voluerunt ignorantes iusticiam dei. Iste autem iunior non est oblitus. quia non suam voluit habere iusticiam sed dei. De qua etiam nunc dicit. **I**usticia tua iusticia in eternum. et lex tua veritas. Quod enim non veritas lex. per quam cognitio peccati. et que testimonium prohibet iusticie dei. Sic enim dicit apostolus. iusticia dei manifesta est. testificata per legem et prophetas propter hanc passus est persecutionem iunior a maiore. ut diceret iunior quod sequitur. **T**ribulatio et necessitas inveniunt me. mandata tua meditatio mea est. Serviatur. persequatur. dum tamen mandata dei non relinquatur. et ex ipsis mandatis etiam qui serviunt diligantur. **I**usticia testimonia tua in eternum intellectum da michi et vivam. Intellectum poscit iste iunior. quem si non haberet non super seniores intelligeret. sed eum poscit in tribulatione et necessitate. quo intelligat quod sit contempnendum quod ei preterit per in

auferre psequētes inimici. a quib⁹
se dicit esse cōtēptū: Ideo dixit et
vivā. q̄i eo vsq; tribulatio necessitas
q̄ puenerit vt p inimicoꝝ pseq̄tiuz
man⁹ vita ista finiatur: Vivet inet-
nū q̄ tpalib⁹ ppoit iusticiā q̄ manet
in eternū. que iusticia in tribulatio-
ne ⁊ necessitate martiria sunt dei. h̄
est testimonia. pro quibus sunt m-
tires coronati:

Eplicit sermo vicesim⁹ octauus.
Incip sermo xxix:

Exclamaui in toto corde ex-
audi me dñe. ⁊c: Clamor ad
dñz q̄ fit ab orātib⁹ si soitu corporalis
voc⁹ fiat nō intēto in dñz corde. q̄s
dubitet inaniter fieri: Si at fiat cor-
de. ecia filēte corpis voce. aliū quel-
bet hoiēm potest latere nō deū: Si
ue ergo cū voce carnis qñ id op⁹ est
fiue cū filētio ad deū cū oram⁹. cor-
de clamādū ē: Est at clamor cordis
magna cogitatiois intētio. q̄ cum ē
in orōne. magnū expmit desiderat⁹
⁊ petētis affectū. vt nō desperet ef-
fectū: Tūc porro in toto corde cla-
matur. qñ aliūde nō cogitatur: Ta-
les orōnes rare sunt multis. crebre
aut paucis. Omnia vero vtrum cui
q̄ nescio Tale suā cōmeōrat orōne
q̄ cātat hūc psalmū dicēs: **C**lama-
ui in toto corde exaudi me domine:
Cui em rei suus clamor pficiat ad-
iūxit: **I**ustificatiōes tuas exq̄rā:
Ad hoc ergo clamauit in toto cor-
de suo. ⁊ hoc sibi desiderauit a domi-
no exaudiēte prestari. vt iustificati-
ones ei⁹ exq̄rat: Proin qd vt facia-
m⁹ iubetur. vt exq̄ram⁹ oratur Qm
lōge est adhuc a faciēte qui exquirat:
Nō em est consequens vt qui ex-
quirat inueniat. aut qui inuenit faci-
at: Nō autem potest nisi inuene-
rit facere. ⁊ nisi quesierit inuenire. s;

magnam spem dominus ihesus de-
dit dicendo querite ⁊ inuenietis:
Rursus at dicit sapientia. que quid
est nisi ipse: Querēt me mali ⁊ nō in-
ueniēt: Nō ergo malis sed bōis dic-
tū est querite ⁊ inueniet⁹: ymmo vō
eis dictum est quibus eodem loco
paulo post. si ergo vos inquit cum
fitis mali nostis bona data dare fi-
liis vestris: Quomodo igitur ma-
lis dicitur q̄rite ⁊ inuenietis. cū rur-
sus dicitur. querēt me mali ⁊ nō inue-
niēt: An aliud eos dñs q̄ sapiētiam
querere volebat. qñ eos inuēturos
si quererēt pmittebat: In ea quip-
pe sunt omnia que ab eis qui beati ēe
cupiūt inquirēda sunt Ibi ergo s̄ ⁊
iustificatiōes dei. Quappter restat
vt intelligam⁹ nō om̄s malos nō in-
uenire sapiētia si q̄sierint. sed eos q̄
tātū sunt mali vt oderint eam: Sic
em ⁊ dixit. q̄rēt me mali ⁊ nō inueni-
ent. oderūt em sapiētia: Ideo ergo
nō inueniūt. q̄a oderūt Sed rursus
si oderūt quomodo querūt. nisi q̄a
nō eam q̄rūt ppter ipsam sed ppter
aliquid quod mali amant. ⁊ ad hoc
se facilius putant puēturos p ipāz:
Multi em sunt qui dicta sapientie
studiofissime inq̄rūt. eāq; in doctri-
na nō in vita volūt h̄re. vt nō p mo-
res q̄s iubet sapiētia pueniāt ad dei
lucē qd est ipsa sapiētia. s; p sermo-
nes q̄s hēt sapiētia pueniāt ad hoīz
laudem. qd est vana gl̄a: Nō ergo
sapiētiam q̄rūt ⁊ qñ eam querūt. q̄a
nō q̄rūt ipām. alioquin viuerēt se-
cūdū ipām: sed volūt v̄bis ei⁹ iflari
⁊ q̄tomagis inflatur tātomagis ef-
ficiūtur extra ipām Iste at h̄ip⁹ pos-
cēs a dñō qd eū iubet facere dñs. vt
ip̄e in illo ecia qd ip̄at opetur. de⁹ ē
em q̄ opatur in nobis ⁊ velle ⁊ opa-
ri p boā volūtate. clamaui inq̄t ito

to corde meo exaudi me dñe iustifi-
cationes tuas exquirā. utiq; faciēdas
nō tñmō sciēdas. ne similis fiat illi
seruo duro. q̄ eciā intellexerit nō ob-
audiet. **C**lamavi saluū me fac. vel
sicut nōnulli hñt & greci & latini. cla-
maui te saluū me fac. Quid est cla-
maui te nisi clamādo inuocaui te?
Sed cū dixisset saluū me fac qd̄ ad-
iūrit. **E**t custodiā testimōia tua.
ne te scz p̄ infirmitatē negem Salus
quippe anime facit ut fiat qd̄ facien-
dū esse cognoscitur. & vsq; ad mortē
corpis si h̄ flagitat extra me tempta-
tio p̄ testimōioꝝ diuinoꝝ veritate
certetur Vbi at̄ nō est salus. succum-
bit infirmitas & deseritur veritas.
Sed qd̄ seq̄tur hēt aliqd̄ obscuritatē
qd̄ aliq̄to diucius exponēdum est.
Preueni in tempesta nocte & cla-
maui Plures codices nō hñt i tem-
pesta nocte sed in maturitate. Dix-
at vn̄ inuētus est q̄ hēret gemitaz
p̄positioem id est in immaturitate.
Immaturitas itaq; hoc loco noctē
nū temp⁹ ē. qd̄ nō ē matur⁹ id est op-
tunū ut agatur aliqd̄ vigilādo. qd̄ e-
ciam vulgo dici solet hora importu-
na. **M**ox q̄q; intēpesta id est media
qñ q̄scēdū est hinc p̄culdubio nūcu-
pata est q̄a importuna est actiōib⁹
vigilatiū Tempestiuū em̄ dixerunt
vetēs optunū. & intempestiuū ipo-
tunū. a tpe ducto vocabulo. nō ab il-
la tempestate q̄ cōsuetudine latine
lingue celi pturbatio iam vocatur.
q̄q; isto verbo libēter vtūtur hysto-
rici ut dicāt ea tempestate qd̄ volūt
eo tpe intelligi. Et qd̄ ait locutor e-
gregius. vn̄ hec tam clara repente
tempesta. nō celum nymbis vētis
ve turbatū. sed magis subita & splen-
dida serenitate fulgidū significauit
h̄ noie Qd̄ ḡ grece dictū ē enaozia n̄

124
vno vbo sed duobus id est p̄positio-
ne & noie. h̄ iterp̄tes nostri qd̄a dire-
rūt in tempesta nocte. plures ima-
turity nō duob⁹ vbis s; vno cui⁹
vocabuli noiatiū⁹ est immaturitas
nōnulli vero in duobus vbis sicut
grecus posuit in immaturitate No-
ria q̄ppe immaturitas est. enaozia
in immaturitate. Tāq; si vellet eciā
ille q̄ dixit in tempesta nocte p̄positi-
one dicere gemitata in tempesta. ut
vna p̄positio significet in q̄ hora al-
tera ptineat ad cōpositionem nois.
nichil sane interest ad sentenciā. ut
q̄s dicat egisse se aliqd̄ gallicatū. an i
gallicatū ita nichil itēet ut i tēpesta
nocte an vero in intēpesta nocte id
est in nocte in tempesta clamasse se
diceret. grecus tñ in nocte itēpesta
dixit. qd̄ idem valet si dicatur in im-
maturitate. id est in tpe nocturno
& immaturo. **H**actenus de obscu-
ro verbo fuerit disputatū. nūc vide-
amus q̄s iste sit sensus **P**reueni in-
qt nocte intēpesta & clamaui. **I**n
vbis tuis speraui. Si hoc ad vnum
quēq; fidelū referam⁹ & ad p̄p̄rieta-
tem rei geste. sepe cōtingit ut tali noc-
tis tempe vigilet amor dei. & mag-
no surgēde orōnis affectu nō expec-
tetur s; p̄ueniatur qd̄ post gallicatū
cōsuevit ēē temp⁹ orādi. Si at̄ acci-
piamus hoc totum secundum noc-
tem. utiq; in tempesta nocte clama-
mus ad deum & preuenimus matu-
ritatem temporis in quo nobis red-
ditur⁹ est qd̄ p̄misit sicut alibi legit⁹.
p̄ueniamus faciē ei⁹ in cōfessiōe. q̄-
q; si velim⁹ intelligere immatur⁹ tē-
pus noctis hui⁹ anq̄ venisset pleni-
tudo t̄pis id est ipsa maturitas qñ
xp̄ist⁹ māifestaret⁹ in carne. nec tūc
eccl̄a tacuit. s; p̄ueniēs istā maturita-
tē p̄phetādo clamaui. & i vbis dī spe

rauit potētis facere qđ p̄misit vt in
semine abrahe benedicerēt ōnes
gentes. Ipsa ⁊ qđ seq̄tur dicit.

Preuenerūt oculi mei ad matuti
nū. vt meditarer eloq̄a tua: Dona
m̄ eñ matutinū qñ q̄ sedebāt in vm
bra mortis lux orta est eis. nōne in
sanctis q̄ p̄us erāt in terra ad h̄ ma
tutinū oculi ecclē p̄uenerūt. q̄a h̄ fu
tur̄ ātea p̄uiderūt vt meditarētur e
loq̄a dei q̄ tūc erāt. ⁊ in lege ac p̄phe
tis hec futura nūciabātur: **V**oces
meā inq̄t exaudi dñe scđm miām tu
am. ⁊ scđm iudiciū tuū viuifica me:
Prius eñ de scđm miām aufert a
pccōribus penā. eis q̄ postea iustis
secūdu iudiciū dabit vitā. q̄a nō frus
tra illi hoc ordiē dicitur. miām ⁊ iu
diciū cātabo tibi dñe. q̄uis ⁊ ip̄m tē
p̄m̄e nō est sine iudicio. de q̄ dicit
ap̄ls. si eñ nos ip̄os iudicarem⁹ a
dño nō iudicarem⁹. cū iudicam⁹ aut
a dño corripimur. ne cū mūdo dāp
nemur. ⁊ ei⁹ coap̄ls tps ē inq̄t vt iu
diciū incipiat a domo dñi. ⁊ si iniciū
a nobis q̄lis finis erit eis q̄ n̄ credūt
dñi euāgelio. ⁊ vltim tps iudiciū nō
erit sine misericordia. q̄ corōat te ait
psalm⁹ in miseratione ⁊ misericordia
Iudiciū at sine m̄iā. sed si nostis qui
nō fecerūt miām: **A**ppinquauerūt
inquit p̄seq̄tes mē iniquitate. v̄l sicut
nōnulli codices h̄nt. iniqui Tūc ap̄ p̄pi
quāt q̄ p̄sequūt. qñ vsq̄ ad carnem
cruciandā p̄mēdā q̄ p̄uēiūt: Vnde
psalm⁹ vicefim⁹ p̄m⁹ vbi passio dñi
p̄phetata est. ne discedas iquit a me
quoniam tribulatio p̄ima est. cum
ea dicantur quē non imminente sed
iam presente ip̄a passione perpeffus
est. sed proximam dicit tribulatio
nem quē fiebat in carne: Nichil est
quippe anime p̄pius carne quam
gestat: Propinquauerunt ergo p̄

sequētes. affligendo eorum carnē
quos persequēbātur: Sed attende
quod sequitur: **A**lece aut tua lon
ge facti sunt: Quantomagis p̄pin
quauerunt p̄sequēdis iustis. tanto
longe facti sunt a iusticia: Sed quid
nocuerūt eis quibus persequendo
p̄pinquauerūt. quādo interior est
p̄pinquatio domi eorum a quo nul
latenus deserūtur: Deniq̄ sequitur

Veritas es tu domie. ⁊ oēs vie tue
veritas: Etiam in tribulationibus
suis q̄ eas nō inmerito patiūtur tri
buere deo veritatem sanctorū est v̄si
tata confessio. ita regina hester. ita
sanctus daniel. ita tres viri in cami
no. ita eorū sanctitatis aliq̄ socij con
fitentur: Queri autem potest quo
modo hic dictum sit oēs vie tue ve
ritas: cum in alio psalmo legatur. v̄
niuerse vie domini misericordia et
veritas: Sed erga scōs ⁊ vniuerse
vie dñi misericordia. ⁊ vniuerse vie
dñi veritas. quia ⁊ in iudicando sub
uenit. atq̄ ita nō deest misericordia
⁊ in miserādo id exhibet quod pro
misit. ne veritas defit. Erga aut oēs
⁊ quos liberat ⁊ quos dampnat oēs
vie dñi misericordia ⁊ veritas. quia
vbi nō miseretur vindicte veritas ex
hibetur: **M**ultos quippe inmerito
liberat. imeritū aut neminem dāp
nat: **A**b initio cognoui inquit de
testimonijs tuis. q̄ ieternū fundasti
ea Qđ grec⁹ ait catharcas. aliq̄ n̄i ab
initio. aliq̄ iūitio. aliq̄ i iūitjs iūptati s̄. s̄
q̄ p̄salit h̄ dicē maluerūt grecā locuti
oēs secuti s̄. latine at̄ ligue illud poti⁹
v̄sitatū ē vt ab iūcō l̄ i iūcō dica⁹ qđ ca
tharcas grece q̄si p̄salit s̄ adūbialit
d̄. q̄le ē ap̄d nos cū dici⁹. alias h̄ faci
o. p̄salē numex fei. gñis dicē videm⁹.
s̄ adūbiū ē ⁊ figt alio tpe: Quid est
ergo ab iūcio cognoui. vel poti⁹ vt ⁊

125
nos adverbialiter id dicamus. initio cognovi de testimoniis tuis quia in eternum fundasti ea: Testimonia domini in eternum ab illo dicit fundata. et hunc se initio cognovisse testatur. nec alium de cognovisse quam de ipsis utique testimoniis: Que sunt ista testimonia. nisi quod b' testatus est de daturus se regnum suis filiis sempiternum. Et quia hoc in unigenito se daturus esse testatur. de quo dictum est. et regni eius non erit finis. ipsa testimonia dixit in eternum esse fundata. quia id quod per ea deus promittit eternum est. Nam per se ipsa testimonia tunc non erunt necessaria. quando res ipsa videbitur propter quam credendam nunc testimonia requiruntur. et ideo bene intelligitur deum fundasti ea. quia in christo vera monstrantur. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere preter id quod positum est. quod est christus ihesus. Unde hoc ergo iste initio cognovit. nisi quia ecclesia loquitur quod terris non defuit ab initio generis humani. cuius promissio abel sanctus est immolatus. et ipse in testimonium futuri sanguinis mediatoris ab impio fratre fundendi. Nam et illud ab initio deum est. erunt duo in carne una. quod magnus sacramentus apostolus paulus exponens. ego inquit dico in christo et in ecclesia.

ExPLICIT sermo vicesimus nonus
INCIPIT sermo tricesimus. de versu psalmi. vide humilitatem meam et eripe me etc.

Nemo in christi corpore constitutus a se alienam arbitretur esse hanc vocem. quam revera totum christi corpus in hac humilitate positum dicit: Unde et psalmi huius incipit lectio. de qua nunc disputare suscepimus. Vide humilitatem meam et eripe me. quia legem tuam non sum oblitus. Hoc loco nullam dei legem convenientius intelligimus. nisi quia immobiliter fixum est. ut omnis qui se exal-

tat humiliet et omnis qui se humiliat exaltet. Superb' ergo malis ut humilietur inecitatur. humilis a malis ut exaltetur eripitur. **I**udica inquit iudicium meum et redime me. Superior quodammodo sententia repetita est. Quod enim ait. vide humilitatem meam. hoc est iudica iudicium meum et quod ait et eripe me. hoc est et redime me: Quod vero supra dictum est quia legem tuam non sum oblitus. huic congruit quod infra est. **P**ropter eloquium tuum vivifica me. Ipse enim eloquium est lex dei quam non est oblitus ut se exaltans humiliaret. Ad ipsam vero exaltationem pertinet quod ait vivifica me. quia sanctorum exaltatio vita eterna est. **N**on ergo est inquit a peccatoribus salus. quia iustificationes tuas non exquisierunt. Quis enim te discernit o tu qui dixisti longe est a peccatoribus salus. Quis te discernit a peccatoribus. ut non a te longe sed tecum sit salus. Hoc te nepe discernit. quia id quod isti non egerunt ipse fecisti. hoc est dei iustificationes exquisisti. Quid enim habes quod non accepisti. Nonne tu es qui paulo ante dicebas. clamaui in toto corde meo exaudi me domine iustificationes tuas requiram. Ergo ab illo ad quem clamasti ut eas exquirereres accepisti. Ipse te igitur discernit ab eis. a quibus propterea longe est salus. quia iustificationes dei non exquisierunt. Vidit hoc etiam ipse. neque enim ego viderem nisi in ipso essem. Corporis enim christi verba ista sunt. cuius membra sumus. Vidit hoc inquam. continuo quod subiecit. **M**iserationes tue misere te domine. Etiam hoc ergo quod exquirimus iustificationes tuas pertinet ad miserationes tuas. **S**ecundum iudicium tuum vivifica me. Non enim quia et iudicium tuum sine tua miseratione non erit super me. **Q**ui-

ti psequētes me ⁊ tribulātes me. a
testiōnīs tuis nō declāui: Factus
est. nouimus recolim⁹ agnoscimus
Purpurata est vniūsa terra sangui
ne martirū. floret celū coronis mar
tiz. ornatē sunt ecclē memorijs mti
rū. insignita sunt tempa natalibus
martiz. crebrescūt sanitates merit⁹
martiz. Dñi hoc. nisi quia impletum ē
qd̄ pdictū est de hoīe isto toto terra
rū orbe diffuso. multi psequētes me
⁊ tribulātes me. a testiōnīs tuis nō
declāui: Agnoscim⁹ ⁊ grās agimus
dño deo nostro Tu nāq; homo tu i
alio psalmo tu ipe dixisti. nisi qā do
min⁹ erat in nobis fortasse viuos ab
sorbuissent nos Ecce quare ab eius
testiōnīs nō declāsti. ⁊ ad palmam
supne vocatiōis inter man⁹ mltōz
psequētiū tribulatiū q; veisti: **A**di
inqt̄ insensatos ⁊ tabescebā. vel sic
aliū codices hñt. vidi nō obseruātes
pactū. ⁊ hoc plures hñt. Sed qui sūt
q; pactum nō obseruauerūt. nisi qui
declāuerūt a testiōnīs dei tribula
tiōēs mltōz psequētiū nō ferētes:
Hoc est at̄ pactū. vt q; vicerit corōe
tur: Hoc pactū nō obseruauerūt. q;
psecutiōem nō tolerātes a testimo
nīs dei negādo declāuerūt Hos q;
iste vidit ⁊ tabescebat. qā diligebat.
zelus ille ē em̄ bon⁹ de amoē veniēs
nō liuore: In q; em̄ nō seruauerunt
pactū secut⁹ adiūxit **Q**uia eloquia
tua nō custodierūt: Ea qppe in tri
bulatiōib⁹ negauerūt. ⁊ cōmendat
se iste differēs ab eis ac dicit: **V**i
de qm̄ mādata tua dilexi **N**ō ait elo
quia vel testiōnia nō negaui. quod
martires facere cogeātur. ⁊ nō fa
ciētes intolerabilia patiebātur. sed
hoc dixit vbi fructus est omniū pas
sionum. quia si tradidero corp⁹ me
um vt ardeam. caritatem autem nō

habeas nichil michi pdest. Hanc iste
cōmēdās ait. vide qm̄ mandata tua
dilexi Deniq; postulauit pm̄ium:

Omiē in tua misericordia viuifi
ca me Isti mortificāt. tu viuifica.
Sed si pm̄iū poscitur in miā qd̄ red
dere dēt iusticia. q̄tomagis impesa
ē miā vt optieretur cui pm̄iū debet
ipsa victoria **I**ncipium inquit v
boz tuoz veritas. inetnū ōnia iudi
cia iusticie tue A veritate inquit tua
vba pcedūt. ⁊ idō veracia sunt ⁊ ne
minem fallūt qb⁹ pnūciatur vita ius
to pena impio. Hec sūt qppe inetnū
iudicia iusticie dei:

ExPLICIT sermo tricesim⁹ Incipit
sermo tricesim⁹ pm̄. de versu psal
mi. principes psecuti sunt me gra
tis ⁊c.

Quas psecutiones a regibus
terre corpus xp̄isti hoc est
sancta ecclā ptulerit nouim⁹. agnos
cam⁹ q; hic etiā eius vba dicētis:

Princes psecuti sūt me gratis. ⁊
a vbis tuis formidauit cor meum:
Quid em̄ xp̄iā leserāt regna terrēa
q̄uis eis regna celoz pmiserit rex
eoz: Quid inquāle serāt regna ter
rēa: **N**ūq; eoz rex milites suos p
hibuit ipedēz exhibē q; debēt regib⁹
terre: **N**ōne de h̄ sibi calūpniā mo
liētib⁹ iudeis ait. reddite cesari q; ce
saris sūt. ⁊ deo q; dei sūt: **N**ōne tributū
de ore piscis etiā ipe psoluit: **N**ōne
pcursor ei⁹ militib⁹ regni hui⁹ qd̄ fa
cere deberēt p eterna salute q̄rētib⁹
nō ait. cingulū soluite. arma picite.
regem vestrum deserite vt possitis
domino militare. sed ait neminem
conculseritis. nulli calumpniā fe
ceritis sufficiat vobis stipēdiū v̄m:
Nōne vnus militū ei⁹ ⁊ dilectissimus
comes ei⁹ cōmilitōib⁹ suis ⁊ qdam

126
modo xp̄isti puincialibus dixit .
omnis anima potestatib⁹ sublimio
ribus subdita sit . Et paulo post ait .
Reddite oībus debita . cui tribut⁹
tributum . cui vectigal vectigal . cui
timorem timorem . cui honorē ho
norē . nemi q̄q̄s debeatis nisi ut iui
cem diligatis . Nōne p̄cepit ut p̄ ip
sis ecia regibus oraret eccl̄a . Quid
ḡ eos xp̄istiani offenderūt . Quod
debitū nō reddiderūt . In quo xp̄ia
ni nō sunt terrenis regibus obsecu
ti . Ergo terreni reges xp̄istianos
gratis p̄secuti sunt . Sed quod sub
iecit attende Et a verbis tuis formi
davit cor meū . Habuerūt quidem
et illi verba minātia . expello . p̄scri
bo . occido . vnguibus torq̄o . ignib⁹
terreo . bestijs subriigo . mēbra dila
nio . sed tua me potius verba terru
erūt . nolite timere eos qui corpus
occidūt . postea nō hnt quid faciāt .
sed eū timete qui habet potestatem
et corpus et aiām p̄dere in gehennā .
Ab hīs verbis tuis formidavit cor
meū . et cōtempnī homiēm p̄secuto
rem meū . et vici dyabolū seductore
meum . Deinde sequitur **E**xulta
bo ego sup eloquia tua sicut q̄ inue
nit spolia multa . Per ea verba vicit
a quibus formidavit . Vict⁹ em̄ spo
lia detrahūtur . sicut victus et spolia
tus est ille de quo dicitur in evāge
lio . nemo intrat in domū fortis ut
vasa eius diripiat . nisi p̄us alligave
rit fortem Sed spolia multa inuēta
sunt . quādo paciētia miratī martir̄
ecia q̄ p̄secuti sunt crediderūt . et q̄ re
gem nostrum detrimētū militū ei⁹
sunt dampnificare moliti . ab illo sē
insuper acquisiti Quisq̄s ergo a ver
bis dei . ne in certamine vincatur for
midat sup eadē v̄ba victor exultat .
Nā ne putāem⁹ ex illa formidie odi

um v̄borū dei potuisse surripi . quis
iā dicit . exultavi super eloq̄a tua . qd
vtiq̄ nō dicet si odiret ea . tñ adhuc
addit et dicit . **I**n iusticiā odio ha
bui et abhomiātus sum . legē at tuā
dilexi . Nepe a v̄bis eius illa formi
do nō fecit eorūde v̄borū odiū . sed i
tegrā tenuit caritatē . Neq̄ em̄ lex
dei nō sunt verba et eloq̄a dei . Absit
ergo ut timore peat amor . vbi cast⁹
est timor Sic p̄s a filiis p̄is et ti
mētur et amātur . sic pudica cōiunx
virū et timet ne ab illo deseratur . et
amat ut fruatur Si ergo pater ho
mo et cōiunx homo et timeri et amari
dēt . mltomagis p̄ noster qui in ce
lis est . et ille sp̄sus nō carne p̄ fili
is hominū sed virtute formosus A q̄
bus em̄ diligitur lex dei . nisi a q̄bus
diligitur deus . Et quid habet bonis
filiis triste lex p̄is . An qm̄ quē dili
git corripit . et flagellat oēm filiū quē
recipit . At qui hec iudicia respuit . p̄
missa nō recipit Paterna ergo iudi
cia laudētur et in flagello . si p̄missa
diligūtur in premio . Ita plane fecit
iste qui dicit . **S**epties in die lau
davi te sup iudicia iusticie tue . Sep
ties in die qd ait significat semp So
let esse q̄ppe iste numer⁹ vniūsitatis
iudicium . p̄pter qd sex diebus diuie
opatiōis septim⁹ adiect⁹ est q̄etis . et
p̄ septē dies currētes et p̄currēt es
tpa vniuersa volūtur Nec ob ali
ud dictū est septies cadet iustus et
resurget . id ē nō perit iust⁹ modis
oib⁹ hūiliat⁹ sed nō p̄uaricat⁹ . alio
quin nō erit iust⁹ . Nā p̄ oī genere
tribulatiōis qua in cōspectu hoīm
deicit⁹ positū ē septies cadit . et p̄ eo
q̄ ex ip̄is oib⁹ t̄bulatiōib⁹ p̄ficit po
sitū ē resurget . Satis illustrat in eo
libro consequens sententia p̄cedētē
Ibi em̄ seq̄tur . impij autē ifirmabū

tur in malis. Hoc est itaq; iusto sep-
ties cadē & resurgē. in oib⁹ malis nō
infirmari. Merito igitur septies in
die laudauit eccl^a deū sup iudicia ius-
ticie ipsi⁹. q̄a cū tēp⁹ eēt vt iudiciū
incipet a domo domi. i oib⁹ tribula-
tiōib⁹ nō infirmata sed coronis mti-
rū gloriata ē. **P**ar multa inq̄t dili-
gētibus legē tuā? nō est eis scādālū
Vt ip̄a lex diligētib⁹ scādālū nō est.
an diligētib⁹ eam nullū est vndecūq;
scādālū. Sed vtrūq; rcē intelligi.
Qui em̄ diligit dei legē etiā qd̄ in ea
nō intelligit honorat. & qd̄ ei sonare
videtur absurde. se potius nō intel-
ligere & aliqd̄ magnū latere ibi iudi-
cat. ideo lex dei nō est ei scādālū.
At at nullū scādālū oīno patiatur.
nō sic hoīes scē cuiusq; pfessiōis at-
tēdat. vt fides eius ex eorū moribus
pēdeat. nē aliq̄bus cadētib⁹ quos p
magno hēbat. ip̄e scādalo pereat. s; ip̄am
dei legem diligat. & erit ei par
multa nullū q; scādālū. Securus ei
diligit eā. in qua etiā si multi pec-
cāt peccatē ipsa nō nouit. **E**xpecta-
bā inquit salutare tuū dñe & mādā-
ta tua dilexi. Quid em̄ iustis pfuiss;
ātiq̄uis dei dilexisse mādāta nisi eos
xp̄s q̄ est dei salutē libeāset. c⁹ etiā
spū imp̄tito mādāta dei diligere po-
tuerūt. Si ergo ātīqui iusti expecta-
bāt salutare dei q̄a mādāta ei⁹ dilere-
rāt. q̄tomagis necessarius eāt ihs
hoc est salutē dei saluis faciēdis eis
qui mādāta eius nō dilexerūt. No-
test ista etiā sanctis istorū temporū
ex quo grā reuelata euāgelium pre-
dicatur cōgruere pphetia. Expectāt
em̄ xp̄m qui mādāta dei diligunt. vt
cū xp̄istus apparuerit vita nostra
tūc & nos appareamus cum illo in
gloria. **C**ustodiuit inquit anima
mea testimonia tua & dilexit ea val-

de. vel sicut nōnulli codices hñt. di-
lexit. vt sbaudiatur anima mea. **C**us-
todiūtur testimonia dei dū nō negā-
tur. hoc ē martirū officiū. quia tes-
timonia grece martiria nūcupātur.
Sed q̄a p testimonijs dei etiā flāmis
cōcremari sine caritate nichil pdest
ideo addidit. & dilexit ea valde. Su-
pra at dixerat. mādāta tua dilexi. de
inde seq̄ti versu testimonia & custodi-
ui & dilexi. postea & mādāta & testi-
monia custodiui. **A**ut em̄. **C**ustodiui
mādāta tua & testimonia tua Qui em̄
diligit ip̄e veraciter libenterq; custo-
dit. Plerūq; em̄ dū mādāta dei cus-
todiūtur fiūt inimici cōtra quorū vo-
lūtātē custodiūtur. Tūc vero forti-
ter & testimonia custodiēda sūt. ne ple-
q̄tib⁹ inimicis negentur. Cum er-
go se iste vtrumq; fecisse dixisset. dō
tribuit vnde fecit adiungendo atq;
dicendo. **Q**uia omnes vie mee in
conspectu tuo domine. Ideo inq̄t
custodiui mandata tua & testimonia
tua. quia omnes vie mee in conspec-
tu tuo. Tanquam diceret. Si auer-
tisses a me faciem tuam. fierem cō-
turbatus. nec tua mandata & testi-
monia custodirem. Custodiui er-
go. quia omnes vie mee in conspec-
tu tuo. Propicio quippe & adiuvā-
te conspectu voluit intelligi deum.
videre vias suas. sicut orauit qui
dixit. ne auertas faciem tuam a me.
Nam vtiq; facies domini est & su-
per facientes mala. sed vt perdat de
terra memoriā eorum. Non sic pro-
fecto iste dixit vias suas ab illo vide-
ri. sed sicut nouit dominus vias ius-
torum. & sicut ait moysi. scio te pre-
omnibus. Nam si hoc eum nō adiu-
uaret gradientem. q̄ ei⁹ vie sūt in cō-
spēu dei. nō dicēt iō se custodisse mā-
data & testimonia eius. q̄a oēs vie sue

in conspectu sunt dñi. Nouit em̄ au-
dire. seruite dño in timore ⁊ exulta-
te ei cū tremore. apphēdite discipli-
nā ne qñ irascatur dñs ⁊ peatis de
via iusta. qā nñ in cōspectu dñi eēt
via iusta nō eēt: Nā hūc timorem ⁊
tremore apl's eciā paulus imponit
eis quibus dicit. cū timore ⁊ tremore
vestrā ipōz salutē opami. Et cur h̄
dixerit aperiens. deus est em̄ inquit
qui opatur in vobis. ⁊ velle ⁊ opari
p bōa volūtate Ad hoc sunt q̄ in cō-
spectu dñi vie iustorum vt dirigat
gressus eoz. qm̄ ipe sunt vie domi d̄
quibus scriptū est in prouerbijs. vi-
as at̄ q̄ a dextris sunt nouit domin⁹
puerse sunt at̄ inqt̄ que a sinistris.
vt intelligeremus q̄ eas nō nouerit
dñs: ppter qd̄ pueris dicturus est
nō noui vos. Porro vt oñderet q̄
fructu vias q̄ a dextris sunt id ē ius-
torū nouerit dñs. cōtinuo subiecit
ipse em̄ rectos faciet cursus tuos. ⁊
itinerā tua in pace pducet. Ecce q̄re
ait eciā iste. custodiui mādata tua ⁊
testiōnia tua Et velud quereremus
hoc vñ potuerit. qā oēs iqt̄ vie mee
in cōspcū tuo dñe:

Expl. sermo tricesim⁹ pm⁹ Inci-
pit sermo tricesim⁹ ij. de vsu psalmi
appinquet orō mea in cōspcū tuo
dñe ⁊c.

Audem nūc orātis audiam⁹.
qm̄ q̄s oret forte nouimus.
⁊ nosipōs si reprobi nō sum⁹ in mē-
bris hui⁹ orātis agnoscimus: **A**p-
pinquet orō mea in cōspectu tuo
dñe. id ē orō mea q̄ fit in cōspcū tuo
appinquet tibi Prope ē ei dñs h̄is
q̄ obtinuerūt cor. **S**ecūdu eloq̄z
tuum da michi intellectū: Promis-
sum petit. nam hoc ait scdm̄ eloqui-
um tuum. tanq̄ diceret scdm̄ pmis-
sum tuum. Promisit em̄ hoc dñs v-

bi ait. intellectū dabo tibi. **I**ntret
postulatio mea in cōspectu tuo do-
miē secundum eloquium tuū eripe
me: Repetit quodammodo quod
petiuit. Nam quod prius dixerat.
appinquet oratio mea in conspectu
tuo dñe. huic simile est qd̄ ait poste-
rius. intret postulatio mea in con-
spectu tuo domiē. ⁊ quod prius se-
cūdu eloquiū tuū da michi intel-
lectū. huic cōgruit qd̄ posterius. se-
cūdu eloquiū tuū eripe me. Acci-
piendo q̄ppe intellectū eripitur. qui
p seipsum nō intelligendo decipitur
Eructabunt inqt̄ labia mea ymp-
nū cū docueris me iustificationes
tuas: Nouim⁹ q̄admodū doceat
eos deus qui sunt docibiles dei.

Om̄nis em̄ qui audiuit a prē ⁊ didi-
cit: venit ad eum qui iustificat im-
piū. vt non solum memoria retinen-
do verum eciā faciendo custodiat
iustificationes dei: Sic enim qui
gloriatur non in seipso sed in domi-
no gloriatur. ympnus q̄ eructatur
Sed iam quia didicit ⁊ laudauit doc-
torem deum. deinde vult docere.

Pronūciabit inquit lingua mea e-
loquia tua. quia omnia mandata tu-
a iudicia: Cum hec se pnūciaturus
dicit vtq̄ minister fit verbi Qm̄uis
em̄ deus doceat intrinsecus. tamen
fides ex auditu est Et quomodo au-
diunt nisi a predicante? Neq̄ enim
quia deus dat incrementum. ideo n̄
est plantandum neq̄ rigandū Scit
em̄ q̄ picula. secutura sint a cōtradi-
cētib⁹ ⁊ pseḡtib⁹. cū fuerit pnūcia-
tor eloq̄z dei. ppter qd̄ adiūxit **A**i-
at man⁹ tua vt saluū me faciat. quia
mādata tua elegi. vt n̄ timerē. nec so-
lū cor meū teneret. s̄ lingua eciā p-
nūciaret eloq̄a tua. mandata tua e-
legi. timorem q̄ amore cōpressi Si-

at q̄ manus tua. vt saluū me de ma-
nu facias aliena: Sic at de⁹ saluos
ritires fecit. cū eos in anima nō p-
misit occidi Nam scdm carnē vana
salus hoīs: Poteſt et sic accipi fiat
manus tua. vt manus dei xps itelli-
gatur. iuxta illud ysaye. et brachium
dñi cui reuelatū ē: Nō em̄ eāt fact⁹
vni genit⁹ cū p̄ eū facta sunt ōnia. s;̄
factus est ex semine dauid vt eēt ihs
id est saluator q̄ iam erat creator:
Sed cū familiare sit scripture fiat
manus tua et facta ē manus domi.
nescio vtrū possit hic sensus in eis lo-
cis ōibus optineri. Sane vbi audia-
m⁹ qd̄ seq̄tur: **C**ōcupiui salutare
tuū dñe. etiā nolētib⁹ ōib⁹ inimicis sa-
lutaē dei nobis xps occurrat: Ip̄m
se cōcupisse iusti atq̄ veracissimē cōfī-
tētur. ip̄m cōcupiuit eccl̄a v̄tux de
viscerib⁹ matris. ip̄m concupiscit ec-
clesia v̄tux a dextera p̄is Subiun-
gitur at̄ huic sentencie: **E**t lex tua
meditatio mea. q̄a lex phibet testiō-
niū xpo S;̄ in hac fide cū corde cre-
ditur ad iusticiā ore cōfessio fit ad sa-
lutem. fremāt gētes. ppli meditēt⁹
inania. occidatur certe caro dū pre-
dicat te: **V**ivet anima mea et lau-
dabit te. et iudicia tua adiuuabūt me
Iudicia quippe illa sunt q̄ tēp⁹ erat
vt inciperēt a domo dñi: Sed adiu-
uabūt me inq̄t Et q̄s nō videat q̄ntū
adiuuerit eccl̄am sanguis eccl̄e. q̄ta
ex illa semente seges toto orbe sur-
rexerit: Nouissime p̄sus aperiens
q̄ p̄sona p̄ totū psalmū loq̄batur ōn-
dit: **E**rraui inq̄t sicut ouis p̄dita.
quere seruum tuum quia mandata
tua non sum oblitus: **N**onnulli
codices non habent quere. sed viui-
fica **Q**uia quippe sillaba interest.
est. qua inter se in greco distant ze-
son et zeteson. vñ et ipsi codices gre-

ci variāt Sed quodlibet horum sit.
ouis p̄dita queratur. ouis p̄dita vi-
uificetur. p̄p̄t quam pastor ei⁹ no-
magintanoue dimisit in mōtib⁹. et
eam querēs iudaicis laceratus est
veprib⁹. Sed adhuc queritur ad-
huc queratur. ex p̄te inuēta adhuc q̄-
ratur Ex ea namq; p̄te qua dicit iste
mādata tua nō sum oblitus. inuēta
est. sed p̄ eos q̄ mādata dei eligūt col-
ligūt diligūt adhuc q̄ritur. et per sui
pastoris sanguinem fūsum atq; disp̄-
sum in omnibus gentibus inuenit⁹.

Et potui q̄ntū a dño adiut⁹ sum
psalmū istū magnū p̄tractaui et ex-
posui. qd̄ p̄fecto meli⁹ sapiētiores
doctiores q̄ fecerūt siue facturi si-
nec ideo tamen ei nost̄r deesse debu-
it mīsteriū. maxie id de me flagitāti
b⁹ frib⁹ quibus sum debitor hui⁹
officij: Nō autē de alfabeto hebreo
vbi octoni versus singulis subiaceret.
litteris. atq; ita psalmus totus con-
teritur. nichil dixi. nō sit mix quoniā
nichil quod ad istum p̄p̄e ptineret
inueni. nō em̄ solus habet has litte-
ras: Illud sane sciant qui hoc in gre-
ca et latina scriptura. quoniā nō illic
seruatū ē inuenire nō possunt. ōm̄s
octo vñs in hebraicis codicibus ab
ea q̄ illis p̄p̄ōitur littera incipere
sicut nobis ab eis qui illas nouerūt
litteras indicatū est. quod mltō di-
ligētius factū est q̄ nostri vel latine
vel punite quos abecedarios vocāt
psalmos facere consuerūt: Nō em̄
ōēs vñs donec claudatur p̄r̄p̄od⁹
sed solos p̄mos ab eadē l̄r̄a incipiūt
quā p̄ponūt:

Expl. ps cētesim⁹ xviij. Incipit
psalmus cētesim⁹ decimus nonus.
qui est et primus de canticis gradu-
um:

128

Brevi psalm⁹ & valde utilis
 quē mō nobis cātātū audiui
 m⁹ & cātādo respōdim⁹. non
 diu laborabitis in audiēdo. nec ifruc
 tuose laborabitis in opando Est enī
 sicut ei⁹ titul⁹ pnotat cātīcū graduū
 Brece scriptū est anabathinon Bra
 d⁹ l' descēdētū s' l' ascēdētū S; gō⁹
 qmō in hīs psalmis positi sunt ascē
 dentes significāt. Intelligam⁹ ergo
 tāq̃ ascensuri. nec ascensioēs pedib⁹
 corp'alibus q̃ramus. sed sicut in alio
 psalmo scriptū est. ascensionēs i cor
 de e⁹ disposuit. in cōuallē ploratiois
 in locum quē disposuit Dixit ascen
 sioēs Vbi: Id est in corde Dñi. A cō
 ualle ploratioēs Et iam q̃ ascendat⁹
 tāq̃ deficit sermo huānus. nec expli
 cari potest forte nec cogitari Audis
 tis modo cū aplūs legētur. qd̃ oculūs
 non vidit. nec auris audiuit. nec i cor
 hoīs ascendit In cor hoīs non ascē
 dit. cor hoīs illuc ascendat Ergo q̃a
 oclūs non vidit. nec auris audiuit. n̄
 in cor hominis ascēdit. qmō dici pos
 set q̃ ascendendum est: Idō cum dici
 nō possit ait in locum quē disposuit.
 Quid tibi pl⁹ dictur⁹ sum? Ait hō p
 quem spūs scūs loquebat⁹ in locū ta
 le ā locum talē Quicqd̃ dixerō t̃renū
 cogitas. humo repis carnē portas.
 corp⁹ quod corrūpit⁹ aggrauat aiām
 & depmit terrena ihabitacio sensum
 multa cogitantē Cui loquor? Quis
 auditur⁹ ē. q̃s capiet. vbi erim⁹ post
 hanc vitā. si in corde ascenderimus?
 Quia g̃ nemo sperat aliquem ineffa
 biliter btitudinis locū. quē tibi dispo
 suit. qui ascensioēs etiā in corde tuo
 disposuit Sed vbi? In cōuallē plora
 tiois Cōuallis huilitatem significat
 mōs celsitudinē significat Est mōs
 quo ascendam⁹ spūalis qdam celsi
 tudo Et quis est iste mōs quo ascē

dim⁹ nisi dominus ihūs xpūs? Ip̃e
 tibi fecit paciēdo cōuallē ploratiois:
 q̃ fecit montē manendo ascensionis
 Quid est vallis ploratiois? Verbum
 caro factum ē et habitauit in nobis.
 Quid est vallis ploratiois? Prebuit
 pcucienti se maxillā. saturat⁹ est ob
 pprijs Quid ē vallis plorationis?
 Colaphizat⁹ est. sputus illit⁹. spūmis
 coronat⁹. crucifix⁹ ē Hec est vallis
 ploratiois vñ tibi ascendendū ē. sed
 quo ascēdendū est: In p̃cipio erat
 verbum & verbū erat apud deū. & d̃s
 erat verbū Ip̃sum enī verbum caro
 fcm̄ est & habitauit in nobis Sic des
 cendit ad te. ut manēt in se Descēdit
 ad te ut fiēt tibi cōuallis ploratiois.
 mansit in se ut tibi eēt mōs ascensio
 nis Erit inquit ysayas i nouissimis
 dieb⁹ manifestus mōs dñi. pat⁹ i ca
 cumie montiū Ecce quo ascēdendū
 est: sed noli aliqd̃ terrenum cogitare
 nec q̃ montē audisti alta quedā co
 gitas terre. nec cum eū saxū audis ā
 petram. aliqua duricia a te itelligat⁹.
 nec cū audis leonē cogites feritatē.
 nec cū audis agnū cogites pec⁹ Nichil
 horū est in se & oīa factus est pro
 te Ip̃inc ergo ascēdendū est: ab exē
 plo ip̃i⁹ ad diuinitatē ip̃i⁹ Exemplū
 enī tibi fecit. huiliando se Mā qui no
 lebāt a cōuallē ploratiois ascendere.
 cōp̃ssi sunt ab ip̃o Prepropere enī
 volebāt habere ascēsum. honores al
 tos cogitabāt viā huilitatis nō cogi
 tabāt Intelligat caritas vr̃a qd̃ dico
 duos discip̃los voluisse ad latēa dñi
 vnū ad dexterā alterū ad finistrā sedē
 Vidit eos dñs prepropere & p̃poste
 re de honorib⁹ cogitare cū p̃ri⁹ discē
 deberēt huiliari ut exaltarent⁹ et ait
 eis dñs Potestis bibē calicē quem
 ego bibitur⁹ sum? Ip̃e enī in cōual
 le plorationis bibitur⁹ erat calicem

passionis : illi autē non attendentes
humilitatē xp̄i. cōprehendē volebāt al
titudinē xp̄i. Reuocauit illos ad viā
tāq̄ aberrantes non vt negaret illis
qd̄ vellēt. sed vt ostendēt qua veirēt.
Itaq̄ frēs mei hūc psalmum ascen
sionis cantem⁹ ascēsuri in corde. q̄ vt
ascendam⁹ descensum ē ad nos. Nam
vidit scalas iacob ⁊ in ip̄is scalis de
mōstrati sunt ei ascendētes ⁊ descen
dētes. Vtrūq̄ vidit. Possum⁹ putāre
ascendētes v̄sōs pficientes: descen
dētes deficiētes. q̄a ⁊ reuera iueim⁹
h̄ in pplō dei. alij pficiūt. alij deficiūt.
Noterant istos significā ille scale.
sed forte meli⁹ intelligūt omnes bo
ni in illis scalis. et ascendentes ⁊ des
cendētes. Non enī frustra non dcm̄
est cadētes. sed descendētes. Multū
autē intēst int̄ descendē et cadē. Nam
q̄a cecidit adā. ideo descendit xp̄s ille
cecidit ille descēdit. ille cecidit supbia
ille descendit mia. Non autem ip̄e so
l⁹ descendit. et quidē de celo sol⁹ ip̄e
descendit. sed multi imitantes eū sc̄i
descendūt ad nos. et descenderūt ad
nos. Nam in quadam altitudie cor
dis habitabat ap̄ls cū dicēt. siue enī
mente excessim⁹ deo. Nam qd̄ men
te excessēat. deo excessēat. Excedens
enī mente oēm huānā fragilitatem.
oēm sc̄i t̄p̄alitatem. oīa quecūq̄ nas
cendo et occidendo vanescunt tran
seuntia hec. habitabat corde i quadā
ineffabili contēplatione quātū po
tāt. de qua dicit q̄a audiuit ineffabili
a verba que nō licent hōi loqui. sed ē
illa loq̄ nō posset. ip̄e autem vidē illa
vtcūq̄ posset. que tibi loq̄ nō posset.
Itaq̄ si sp̄ manē vellet in eo quod vi
debat. et loq̄ non potāt. te non leua
ret. vbi et tu possis vidē. Quid autē
fecit. Descendit. Nam ibi ayt. siue enī
mente excessimus deo siue tēperan

tes sum⁹ vobis. Quid est tēperātes
sum⁹. Sic loq̄mur vt cape possitis.
q̄a et xp̄s talē se fecit nascendo ⁊ pa
ciendo. vt possent de illo hōiēs loqui.
Quia de hōiē homo facile loquit⁹. de
deo hō qm̄ loq̄t⁹ sic qm̄o est de⁹. Hō
autē de hōiē facile loquit⁹. Vt q̄ mag
ni descenderēt ad paruos et nō illis
tamē loquerēt⁹ n̄ magnū. ip̄e q̄ mag
nus erat sc̄s est puus vt de illo mag
ni puus loq̄rentur. Audistis mō qd̄ di
co cū ap̄ls legēt⁹ si aures aduertistis.
Dixit h̄ nō potui vobis loq̄ q̄si spūali
bus. sed q̄si carnalib⁹. Ergo spūalib⁹
in excelsis loquit⁹. carnalibus autē vt
loquat⁹ descendit. Nam vt sciatis q̄a
quidā descendit: de illo qui descendit
loquit⁹. Ecce iohēs manentē in se loq̄
tur. In p̄ncipio erat verbū et verbū
erat apud deū. et de⁹ erat v̄bū. Hoc
erat in p̄ncipio apud deū. oīa p̄ ip̄m
fcā sunt. ⁊ sine ip̄o sc̄m est nichil. Ca
pe si potes. arripe cibus ē. Sed dic
tur⁹ es in. Ille quidē cibus ē. sed ego
infans sum. lactandus sum vt ydo
neus fieri possim ad manducādū ci
bum. Ergo q̄a tu lacte nutriend⁹ es.
ille autē cibus est. ip̄e cibus p̄ carnē
traiect⁹ ē ad fauces. Quomō q̄ cibū
m̄ comedit vt p̄ carnē traiciat ad in
fantē lac factū. sic cib⁹ angloꝝ dñs v̄
bū caro sc̄m est ⁊ sc̄s est lac. Et dicit
ap̄ls lac vobis potū dedi nō escā. nō
dū enī poteratis. sed nec adhuc qd̄
potestis. Ergo dādo lac descēdit ad
puulos. ⁊ q̄ descēdit. descēdentē de
dit. At enī. nūq̄ dixi me aliqd̄ it̄ vos
scire. n̄ ih̄m xp̄m et hunc crucifixum.
Quia si dicēt tantū ih̄m xp̄m. ē ih̄s
xp̄s ecīā sc̄dm diuinitatē sc̄dz id qd̄
erat v̄bū ap̄d deū fili⁹ dei ih̄s xp̄s
sed hūc id ē h̄ mō dcm̄. paruuli nō ca
piūt. Quomō q̄ capiūt q̄ lac capiūt.
Ih̄m xp̄m iqt ⁊ hūc crucifixū. Suge

qđ pro te factus est et crescis ad id qđ ē
Sūt ergo et ascendētes et descendē
tes In illis scalis et ascēdentes sunt
et descēdētes Ascēdētes q̄ sunt Qui
p̄ficiūt ad intellectū spūaliū Descen
dentes q̄ sunt Qui q̄uis q̄tū hoīes
possunt fruantur itelligēcia spūaliū.
tamē descendunt ad puulos vt talia
eis dicant qualia possunt cape. et lac
te nutriti possint ydonei fieri et validi
ad capiendū cibū spūalem Ysayas
frēs eciam ip̄e ad nos de descēdenti
b⁹ fuit. nā et ip̄i gradus ei⁹ descēdē
tes apparēt Cum enī dicēt de spiri
tu scō. req̄escit inquit sup̄ eū spūs sa
pie et intellcūs. spūs consiliū et forti
tudis. spūs scientie et pietatis et spūs ti
moris dñi. a sapiēcia cepit vsq; ad ti
morē descēdit Quomō ille qui doce
bat a sapia descendit vsq; ad timorē.
tu q̄ discis et p̄ficias a timore ascende
ad sapientiā Scriptū ē enī incū sa
pie timor dñi Nam q̄ psalmū audite
Ecce añ oculos nr̄os ponam⁹ ascēsu
rū hoīem Vbi ascēsurū In corde Vñ
ascensurū Ab hūilitate. id ē a cōualle
ploratiois illocū quē disposuit Quo
ascensurū Ad illud ineffabile qđ cū di
ci non possit dcm ē in locū quē dispo
suit Cū q̄ sic cepit homo disponē as
cēsum. h̄ dico aptius. cū cepit homo
xpian⁹ cogitāe p̄ficē. incipit pati lin
guas adūsantiū Quicūq; illas et nōdū
pass⁹ ē. nōdū p̄ficit Quicūq; illas n̄
pacit⁹ nec conat⁹ p̄ficē Vlt nōsse qđ
dicam⁹. ymmo qđ audiam⁹ sil̄ expia
tur Incipiat p̄ficē. incipiat velle ascē
dere. velle cōtēpnē tēnā fragilitatē
tpalē felicitatē sc̄i pro nichilo habē.
deū solū cogitāe. lucris nō gaudē. a
dāpnis n̄ cōtabescē. oīa ecia sua. velle
p̄dē et paupib⁹ tribuē et seq̄ xpm Vi
deam⁹ q̄admodū paciat⁹ linguas re
trahētū. et mltā cōtradictiū. et qđ ē

129
gravius q̄si cōsulēdo a salute autētū
Qui enī cōsulit alicui ad salutē cōsu
lit. ad id qđ p̄dest cōsulit. ille aut q̄si
cōsulens retrahit a salute Quia q̄ vi
det⁹ habē palliū cōsulētis et habet ve
nenū perimētis. lingua dolosa dicta ē
Ascēsur⁹ q̄ cōtra ip̄as linguas p̄mo
deū deprecatur Aut enim **P**salms
A De dñe cū t̄bularer clama
ui et exaudisti me Vñ illū ex
audiuit. Vt iā cōstitueret eū ad qđ⁹
ascendēdi Et q̄a iā ascēsur⁹ ē. exaudi
t⁹ qđ orat. **O**ñe erue aiām meā a la
bīs iustis et a lingua dolosa Que ē
lingua dolosa. Sbdolosa habēs yma
ginē cōsulēdi. et p̄niciē nocēdi Ipi sūt
q̄ dicūt et tu h̄ fecur⁹ es qđ nemo fecit
et tu sol⁹ eris xpian⁹. Et si ostēderit
alijs h̄ facere et legerit euāgeliū vbi
p̄cepit dñs fieri. et legēit actus ap̄lo
rū. illi qđ dicūt in lingua sbdolosa et la
bīs iniqs. Non potēis forte implere.
multū ē qđ aggredieris Alij phiben
do deterrēt. alij laudādo pl⁹ p̄munt
Quia enī talis ē vita que iaz occupa
uerit mūdū. tāta auctoritas xpi ē. vt
rephēdē iā xpm nec pagan⁹ audeat.
legitur ille q̄ rephēdi non p̄t. q̄ dixit.
vade vende oīa que habes et distri
bue paupibus et seq̄re me Xpo con
tradici nō potest. euāgelio cōtradici
nō potest. rephēdi xps nō potest. cō
uertit se dolosa lingua ad laudē phi
bētē Si laudas hortāe. q̄re laudādo
p̄mis. **A**deli⁹ est vt tu vituperares.
q̄s dolose laudares Quid enī dicēs
vituperādo. Absit. feda vita ista est.
mala vita ista ē Sed q̄a nosti cū hec
dixeris. p̄mi te posse auctoritate euā
gelica. cōūtis te ad aliud dissuadēdi
gen⁹ vt laudādo me falso a vera lau
de phibeas ymmo laudando xpm a
xpo phibeas dicēs. qđ est h̄. Ecce illi
fecerunt. forte tu non poteris Inci
pp ij

cipis ascendere. cadis. **N**onē vide-
tur. serpens est. dolosa lingua est. vene-
num habet. **R**oga cōtra illā si vis as-
cendē. et dic deo tuo. **D**ñe erue aiām
meam a labijs iustis et a lingua do-
losa. **E**t dicit tibi dñs tu. **Q**uid da-
bitur tibi aut qđ apponet tibi ad lin-
guā dolosam. id est qđ habeas adu-
sus linguā dolosam. qđ apponas lin-
gue dolose quo te munias aduers⁹
linguā dolosam. **Q**uid tibi dabit⁹ aut
qđ apponetur. **I**ntrogauit exercēs.
nam ipse dicitur⁹ ē qđ inērogat. **R**es-
pondit enī subiciens sibi interrogan-
ti. **S**agitte potētis acute. cū carbo-
nibus desolatorijs. vť vastatoribus.
Sive desolatorijs dicas siue vasta-
torib⁹ dicas. nam in diuersis codici-
b⁹ diuerse scriptū idem significat. **V**i-
dete vastatores carbones dicūt⁹. qui
vastando et desolādo ad desolatio-
nē facile pducūt. **Q**ui sunt isti carbo-
nes. **I**ntelligat caritas vrā pmo qđ sūt
sagitte. **S**agitte potētis acute. ver-
ba dei sunt. **E**cce iaciūt⁹ et transfigūt
corda. sed cū transfixa fuerint corda
sagittis vbi dñi. amor exercitat⁹. nō
interit⁹ cōpatur. **N**ouit domin⁹ sa-
gittare ad amorē. et nemo pulchri⁹
sagittat ad amorē. qđ qui vbo sagit-
tat ymmo sagittat cor amātis vt ad-
iuuet amantē sagittat vt faciat amā-
tē. **S**agitte autem sunt cū agim⁹ ver-
bis. **C**arbones aut vastatores qđ sūt.
Narū est verbis agere cōtra linguā
subdolā et labia iniqua. pax est vbi
agē. et exēplis agendū est. **E**xēpla sūt
carbones vastatores. **E**t qđre vasta-
tores dicunt⁹. breuiter accipiat caritas
vrā. **P**rimo qđmō exēplis agēdū sit vi-
dete. **L**ingua sūdola nichil sic nouit di-
cē qđ magis sūdola est. nō vide ne non
possis iplere. multū ē a te haggredi.
Accepisti tu pceptū euangelicū. ha-

bes sagittas. sed carbones nōdū ha-
bes. **T**imendū est ne sagitta sola nō
valeat adūsus linguā dolosam. sunt
z carbones. vtputa incipit tibi enī di-
cē dñs. tu nō potes. quare ille potest.
Quare alter potuit. **N**ūqđ tu delica-
tior es illo senatore. **N**ūqđ tu ifirmi-
or es illo aut illo i valitudine. **N**ūqđ
tu ifirmior femis. **S**emie potuerūt
viri nō possunt. **D**elicati diuites po-
tuerunt. paupes non possunt. **S**ed
ego inquit multum peccauit et mul-
tum pccōr sum. **N**umerantur eciam
qui multū peccauerūt et eo ampli⁹
amauerūt. quo plura illis dimissa sūt.
quomō dictū est in euāgelio cui mo-
dicū dimittitur modicū diligit. **C**um
ergo fuerint ista enumerata et noia-
tim dicti fuerint hoies qui potuerūt
ille accepta sagitta in corde acceden-
tib⁹ eciam carbonib⁹ desolatorijs. de-
solat⁹ in illo cogitatio terrena. **Q**uid
est enī desolat⁹. **A**d desolationē per-
ducitur. **E**rāt autem i illo multa. que
male fronduerāt multe carnales co-
gitationes. sc̄lares mlti amores. ipi
vrunt⁹ carbonib⁹ desolatorijs. vt fi-
at purus locus desolat⁹ in cui⁹ loci
puritate faciat deus edficiū suū. qđ
sc̄a eāt ibi ruina dyaboli. et edificat⁹
ibi xp̄us. **N**am quā diu manet ibi dy-
abol⁹ non potest edificari xp̄us. **A**c-
cedunt carbones desolatori et deici-
ūt qđ male fuāt edificatū. z desolato
loco accedit structura felicitat⁹ ppe-
tue. **V**idete ergo qđre dicti sunt carbo-
nes. qđ qđ se cōuertūt ad dñm. de mor-
tuis reuiuiscūt. **C**arbones aut qđ ac-
cendūt⁹. añqđ accenderentur extincti
erant. **N**am extincti carbones mor-
tui dicuntur. ardētes viui appellāt⁹.
Exēpla ergo multorū iūqz qui cōuer-
si sūt ad dñm. carbones dicti sūt. **A**udis
hoies mirari et dicere. ego illum no

130
ui q̄ ebriofus fuit. q̄ sceleratus. q̄lis
amator circi. aut āphiteari. q̄lis frau
dator. mō quomō dō seruit. Qm̄ in
nocens factus est. Noli mirari. car
bo est. Viuū gaudes. quē extinctum
plāgebas Sed quādo laudas viuū.
si nosti laudare. adhibe illū mortuo
vt accendat. id est quicūq; adhuc pi
ger est sequi deū. admoue illi carbo
nē qui erat extinctus ⁊ habeto sagit
tā verbi dei et carbonē vastatorē. vt
occurras labijs iniqs et lingue sub
dole. Quid sequit? Accepit iste sagit
tas ardentes. accipiat carbones vas
tatores. Jā repellit linguā subdolā
et labia iniqua. iam ascēdit gradū. in
cipit pficē. sed adhuc viuit inter ma
los. inter iūqs. nondū est area venti
lata Duta quia triticū fēm ē. nūquid
iā in horreo ē? Adhuc necesse ē mul
ta palea premat. et q̄tū proficit tan
tū videt maiora scādala in pp̄lo Nā
si nō pficiat. nō videt iniqtates. Si
non sit verax xpianus non videt fic
tos Etenī frēs et de illa filitudine h̄
nos docet domin⁹ et de frumētis et
zizanijs Cum aut creuisset herba et
fructū fecisset. tunc apparuerūt ⁊ ziz
ania. id ē nulli homini apparēt ma
lū nisi fact⁹ fuerit ipe bonus. q̄a cum
creuisset herba. et fructū fecisset. tūc
apparuerūt zizania Jā ergo iste ce
pit proficere. et cepit vidē malos. et
multa mala que aū non nouāt et cla
mat ad deū **H**eu me qđ incolat⁹ me
us lōgiquus scūs est Multū a te re
cessi. pegrinatio mea scā ē lōginqua
Nondū veni i priam illā vbi cū nul
lo malo victur⁹ sum. nōdū veni in il
lam societate angeloz vbi scandala
nō timebo. Quae aut nōdū sum ibi?
Quia incolat⁹ me⁹ longiquus scūs
ē. Incolat⁹ pegrinatio ē Incola. dī
q̄ habitat in trā aliena. nō in ciuitate

sua Longinquus inqt scūs est. plō
gat⁹ incolat⁹ me⁹ Et vbi lōgiquus?
Aliqn̄ frēs mei cū pegrinat⁹ hō inter
meliores viuit. q̄ in patria sua for
te viueret. Sed non sic est qñ de illa
ihrlm celesti peregrinamur Quidat
enī hō patriā. et aliquando in pegri
natione illi bñ est. iuenit amicos fi
deles pegrinādo. q̄s i patria inueire
non potuit. Inimicos habuit vt de
patria pelleret⁹ ⁊ cū pegrinaretur in
uenit qđ non habebat in patria Nō
sic ē patria illa ihrlm vbi omnes bo
ni. Quicūq; inde pegrinat⁹ inter ma
los ē nec recedere a malis potest. ni
si cū redierit ad societate angeloz.
vt ibi sit vñ pegrinatur. Jbi omnes
iusti et sancti qui fruūtur verbo dei
sine lciōe sine litteris Quod enī nob
per paginas scriptū est. per faciē dei
illi cernūt. Qualis patria. et magna
patria. et miserī sūt pegrini ab illa pa
tria Sed qđ ait iste? Longiqua scā ē
pegrinatio mea Quidame eoz vox
est. id ē ipi⁹ eccie q̄ laborat in hac ter
ra. illi⁹ vox est qui clamat a finibus
terre in alio loco psalmi dicens. a fi
nib⁹ terre ad te clamaui Quis nos
trū clamat a finib⁹ tre? Nec ego. nec
tu. nec ille. sed a finibus terre ipa sola
eccia tota hereditas xpi clamat. quia
eccia hereditas eius Et de eccia dic
tū est. postula a me et dabo tibi gen
tes hereditate tuā. et possessionē tuā
i minos terre. Si ergo possessio xpi
vsq; ad fines tre. et possessio xpi oēs
sancti. et oēs sancti vn⁹ homo i xpo.
quia vnitas sancta in xpo est. ipe vn⁹
homo dicit. a finibus terre ad te cla
maui cū angeretur cor meū. Ipui⁹ q̄
hois lōginq pegrinatio scā ē inf ma
los Et tāq; dicet⁹ illi. cū quib⁹ q̄ ha
bitas vt gemas. pegrinatio mea lō
ginqua facta est Sed quid si cū bo
99 iii

nis. Si cū bonis esset. non dicēt heu
me. Heu vox est miserie. vox ē cala-
mitatis ⁊ ifelicitatis. sed tamē in spe
qua iā vel gemē didicit. Multi enī et
miseri sunt et nō gemūt. ⁊ pegrināt
et redire nolūt. Iste iā volens rediē
cognoscit ifelicitatē peregrinatiois
sue. qā agnouit illā redit et ascendere
incipit qā cāticū graduū cepit canta-
re. Vbi ergo gemit et inter quos ha-
bitat. **I**nhabitauī cum tabernacu-
lis cedar. Verbum hoc qā hebreū est
pculdubio non intellexistis. Quid ē
ihabitauī cū tabernaculis cedar. Ce-
dar quantū memim⁹ ex interpreta-
tione nominū hebreorum. tenebras
significat. Interpretatū cedar. latine
tenebre dicuntur. Nostis autē duos
filios habuisse abrahā. q̄s quidem cō-
memorat apl's. ⁊ ad ymaginem du-
orū testamentorum esse dicit. vn⁹ ex
ancilla erat alter de libera. Ex ancilla
ysmahel erat. de libera sara. quē sus-
cepit ex despatione per fidem ysaac
erat. Vterq; ex semine abrahe. sed nō
vterq; heres abrahe. De abraham na-
tus vnus. sed tamē non hereditat. al-
ter eciam heres nō solum filius sed
⁊ heres. In ysmahel sunt omnes qui
carnaliter colunt deum ad ipōs enī
et vet⁹ testamentū pertinet. quia sic
dixit apl's. sub lege volentes esse. le-
gem nō audistis. Scriptū est enim
quod abraham duos filios habuit.
vnū de ancilla ⁊ vnum de libera. que
sunt in allegoria. Hec sunt duo testa-
menta. Que sūt duo testamenta. Vnū
vetus ⁊ alterū nouū. Vetus testamē-
tum a deo. et nouū testamentū a de-
o. quomō de abraham. et ysmahel et
ysaac. sed ysmahel ad terrenū ysaac
ad celeste regnum. ideo vet⁹ pmis-
sioēs habet tēnas. terrenam ihrlm
terrenam palestinā. regnū terrenū.

salutem terrenam. hostiū subiuga-
tionem. habundantiā filiorū. fecun-
ditatē frugū. Omnia ista promissio-
nes sunt terrene. in figura spirituali-
ter intelligunt⁹. quomō ihrlm terre-
na vmbra erat regni celestis. et reg-
num terrenū vmbra erat regni celo-
rum. Ysmahel in vmbra. ysaac in lu-
ce. Si ergo ysmahel in vmbra. nō mi-
rū quia ibi tenebre. Pinguiorē ete-
nim vmbre. tenebre sunt. Ergo ysmahel
in tenebris ysaac i luce. Quicūq;
hic eciam in ecclia terrenam felicitā-
tem querūt a deo. adhuc ad ysmahel
pertinent. Ipsi sunt qui cōtradiciunt
spiritualibus proficientib⁹ et detra-
hunt illis. et habent labia iniqua ⁊ lin-
guas subdolas. Contra quos roga-
uit iste ascendens. et appositi sunt ei
carbones desolatorū. et sagitte potē-
tis acute. Inter illos enim adhuc vi-
uit donec tota area ventiletur. ideo
dixit inhabitauī cū tabernaculis ce-
dar. Nam et ipa tabernacula ysmahel
cedar dicta sunt. Sic habet liber
geneseos. sic habet quod cedar ad ysmahel
pertinet. Ergo ysaac cū ysmahel.
id est qui p̄tinent ad ysaac. inter
illos viuunt qui p̄tinent ad ysmahel.
Isti sursum volūt ascendere. illi
deorsum volunt premere. Isti vola-
re volunt ad deum. illi conantur pē-
nas euellere. Namq; apud apl'm ita
dicitur. sed sicut tūc qui secundū car-
nem nat⁹ erat persequēbat⁹ eum qui
secundū spiritū. ita ⁊ nunc Spūales
ergo persecutionē paciūtur a carna-
libus. Sed quid dicit scriptura. Eice
ancillam et filiū ei⁹. non enim heres
erit filius ancille cum filio meo ysaac.
Sed hoc quod dicit eice quādo erit.
Quādo area ceperit ventilari. Quid
autē anteq; eiciatur dicit. heu me
quod incolat⁹ me⁹. Iōginqus fcūs

131
ē. inhabitavi cū tabernaculis cedar
Et exponit nobis qui sunt isti q̄ per
tinent ad tabernacula cedar. **M**ul
tū pegrinata est aīa mea. Ne pegri
nationē corpālē intelligēs aīam dīc
it pegrinari. Corpus pegrinat^r locis
aīa pegrinatur affectib⁹. Si amaue
ris terrā pegrinaris a deo. si amaue
ris deū ascēdis ad eū. In caritate dei
et p̄i exercemur ut redeam⁹ ad cari
tatē. Si cadam⁹ in terrā. marcescim⁹
et putrescim⁹. Iste autē q̄ cecideat. des
censū ē ad eū ut ascenderet intēdens
tpe pegrinationis sue. dixit se pegri
nari i tabnaculis cedar. Quāē. Quia
mltū pegrinata ē aīa mea. Ibi pegri
nat^r. vbi ascēdit nō corpe pegrinat^r.
non corpe ascendit. Sed vbi ascēdit.
Ascēsiōēs inqt in corde. Si ergo as
cendit in corde. non ascendit. Nō as
cendit per ascensionē cordis. n̄ aīa
que pegrinatur. Sed donec pueniat
multū pegrinata ē aīa mea. Vbi. In
tabernaculis cedar. **C**ū hīs q̄ ode
rūt pacem eram pacific⁹. Verū ut au
diatis frēs karissimi. non poteritis
p̄bare q̄ vera cātetis. nisi ceperitis
facere qd̄ cantastis. Quātumlibet il
lud dicā quomōlibet exponam quali
buscūq; verbis versem. non intrat
in cor ei⁹. in quo nō est op⁹ eius. In
cipite agē. et videte qd̄ loq̄mur. Tūc
ad singula v̄ba lacrimę pfluēt. tunc
psalm⁹ cātāt. et facit cor qd̄ i psalmo
cantat. Quā multi enī sonāt voce et
corde muti sūt. et q̄ multi tacent labijs
et clamant affectu. quia ad cor homi
nis aures dei. Sic aures corpales ad
os hoīs. sic cor hominis ad aures dī.
Multi clauso ore exaudiūt^r et multi
i magnis clamorib⁹ nō exaudiūt^r.
Affectib⁹ oraē debem⁹ et diceē. mltū
peregrinata ē anima mea. cum hīs
qui oderunt pacem eram pacificus.

Quid enī aliud dicimus istis hereti
cis. nisi cognoscite pacem. amate pa
cem. Iust⁹ vos dicitis. si iusti essetis
inter paleā grana gemeretis. Nam
quia sunt grana in catholica et vera
grana sunt. ideo tolerant paleā donec
ventiletur area. q̄a inter paleam cla
mant. heu me qd̄ incolatus me⁹ lon
ginquus scūs est. habitavi cū taber
naculis cedar. Inhabitavi inquit cū
palea. sed quomō de palea mult⁹ fu
mus exit. sic cedar tenebre. Inhabi
taui cum tabernaculis cedar. multū
pegrinata est anima mea. Frumētō
rū vox est. inter paleas gementi um
Ihec loq̄mur illis qui oderūt pacē et
dicimus. cū hīs qui oderūt pacē erā
pacific⁹. Qui sunt qui oderūt pacē.
Qui conscindūt vnitatē. Si enim pa
cē non odissent. in vnitatē māsissent.
Sed videlicet p̄pterea se sepauerūt
ut iusti essent. ut non haberent mix
tos iniustos. Aut nostra ē ista vox. ā
illorū elige cuius sit. Catholica dicit.
non est dimittenda vnitās. non ē p̄ci
denda eccia dei. iudicabit de⁹ de ma
lis et bonis postea. Si nūc mali a bo
nis separari non possunt. ferendi sunt
ad tps. Mali in area nobiscū eē pos
sunt. in horreo non possunt. Et forte
hodie qui mali apparent. cras boni
erunt. et qui de bonitate hodie sup
biūt cras mali inveniunt. Quisquis
ergo humiliter malos ad tēpus fert
ipe pueniet ad requiē sempitnā. Ihec
vox catholica est. Illoz autē vox qua
lis est non intelligentiū neq; que lo
quūtur. neq; de quibus firmant. Ne
tangas immundū. et qui tetigerit in
mundū inquinatur. Separem⁹ nos.
ne cōmisceamur malis. Et nos illis.
amate pacē. diligite vnitatē. Nesci
tis a qm̄ multis bonis sepamī. dum
quasi malis calūpniāmini. Scuriunt.
qq iij

seuiunt. quando ista dicimus. nā que-
rūt et mortificare nos Apparuerūt
sepe ipet^r eorū. apparuerunt insidie
Cū ergo inter insidias illoz viuim^r. &
quib^r dicim^r amate pacē. aduersan-
t^r nobis. nōne vox ista nra ē. cū hīs
qui oderūt pacē erā pacificus **Q**uā
loquerer illis debellabāt me gratis.
Quid ē enī fratres debellabant me?
Et parū erat si nō addēt gratis Qui-
bus dicim^r amate pacē. xpm amate
nūqd dicimus honorate nos? Sed
honorate xpm. Nos nolum^r hono-
rari. sed illū Nā nos quid sum^r? Au-
di paulū aplm. qui tamē dicebat illis
puulis. q̄s mali hoīes. et mali suaso-
res p̄cidē ab vnitate in scismata vo-
lebant Quid eis dicebat ille? Nunqd
paul^r pro vobis crucifixus ē. aut in
nomine pauli baptizati estis? Hoc &
nos dicim^r. amate pacē amate xpm
Si enī amant pacē. xpm amāt Cū ḡ
dicim^r amate pacē. hoc dicim^r ama-
te xpm Quae? Quia de xpo ait apls
ipe ē enī pax nra. qui fecit vtraq; vnū
Si ḡ xpūs ideo pax q̄a fecit vtraq;
vnū. quare vos de vno fecistis duo?
Quomō ergo pacifici estis. vt cum
xpūs faciat vnū de duobus. vos fa-
citis de vno duos? Sed q̄a h̄ dicim^r
cū hīs qui oderūt pacē sum^r pacifi-
ci. et tamē illi qui oderūt pacē cū lo-
queremur eis debellabāt nos ḡtis
Explicit psalm^r l. xix. Incipit l. xx
Secūd^r est iste psalm^r eorum
quoz titul^r est canticū gradu-
um Nōs enī sunt significātes vt iā
in pmo eorū audistis ascēsum nrm.
qui fit in corde ad deū. in cōualle plo-
rationis. id est ab huilitate cōtribula-
tionis Ascens^r enī utilis nobis non
potest esse. nisi primo huiliati a cō-
ualle nobis ascēdendū esse memine-
rimus Cōuallis enī terre loc^r est de

pressus. Sicut loca terre alta mon-
tes et colles. ita cōuallis loc^r huilis.
nedū prepropere et ppostere queri-
m^r exaltari. non ascendam^r sed rui-
am^r Docuit autē ipe domin^r a cōual-
le plorationis ascēdendū. qm̄ pro no-
bis huiliari vsq; ad mortē crucis et
pati dignatus ē. Hoc exemplū non
relinquam^r Istam cōualle ploratio-
nis martyres intellexerūt. Nō intel-
lexerūt: Vnde: Quia et ipi de cōual-
le plorationis vt coronarent^r ascē-
derunt. Congruit et hodierno diei
psalm^r iste canticū graduū. De illis
enī dictū est. eūtes ibāt et flebāt mit-
tentes semina sua. Hec est cōuallis
plorationis. vbi a flentib^r mittunt^r
semina Que sunt autē semina? Bona
opa in ista tribulatione terrena Qui
bene opant^r in cōualle plorationis.
filis est hoī semināti per yemē Nū-
qd frigoē ab ope deterret^r? Sic pres-
suris mūdi non debem^r a bono ope
deterri. quia vides qd sequit^r Eun-
tes inqt ibant et flebāt mittentes se-
mina sua. Valde miseri si sp̄ flebant.
valde miseri si nūq; de lacrimis libe-
randi Sed vide qd sequit^r Venientes
autē venient in exultatione. portātes
germina sua Nichil aliud istis cāti-
cis docemur fr̄s q̄ ascendē. sed ascē-
dere in corde. in affectu bono. in fide
et spe et caritate. in desiderio ppetui-
tatis et vite eterne Si ascēditur. cō-
gruit nos dicē. quomō ascēdendū sit
Quāta terribilia lecta de euāgelio
audiuit caritas vestra. videtis certe.
quia hora dñi sicut fur ī nocte ita ve-
niet Si sciret iqt pater familias qua
hora fur veniret. amē dico vobis q̄a
nō pateretur perfodere parietē suū.
Dicitis modo Quis ergo nouit qua
hora veniet. quia hora sicut fur erit?
Nescitis qua hora veniat. semper vi

gila. ut quod nescis quā veiat. patū te
iueniat cū venerit ⁊ ad hoc forte nes-
cis. quā ventur⁹ est. ut semp patū sis.
Illū enī patrē familias subito occu-
pabit hora illa. q̄ pater familias sup
b⁹ significatus ē. Noli velle esse pfa-
miliās. et non te subito illa hora oc-
cupabit. Et quid ero inq̄s? Quale au-
disti de psalmo pauper et dolēs ego
sum. Si enī pauper et dolēs eris. nō
eris pater familias. quē illa hora sibi
to inueniet. ⁊ subito premet. Patres
familias enī sunt illi qui psumentes
de cupiditatibus suis. et in delicijs
huius sc̄li defluentes tument. et eri-
guntur aduersus huiles. et insultant
in sc̄is intelligentibus angustā viam
que ducit ad vitam. Talibus enī ve-
niet illa hora subito. quia tales erant
in diebus noe quorū dierū cōmemo-
rationē audistis factā ī euāgelio. sic
erit aduent⁹ filij hominis inq̄t. quo-
mō in diebus noe. manducabāt. bi-
bebant. nubebant. vxores ducebant.
nouellabant. edificabant. donec itro-
it noe in archam. et venit diluuiū et
p̄didit omnes. Quid ergo? Vēs pe-
ribunt qui ista faciunt. q̄ nubunt. qui
vxores ducunt. qui nouellant. q̄ edi-
ficant? Non. Sed qui de hīs presu-
mūt. sed qui ista deo preferūt sed qui
ppter hec offendē deū cito pati sunt.
At vero q̄ istis oībus aut nō vtūtur
ā vtūt⁹ tāq̄ nō vtētes pl⁹ psumētes.
de illo q̄ dedit q̄ de hīs q̄ data sūt et in-
telligentes in hīs ei⁹ cōsolationē et
miām ⁊ non occupati donis ne a do-
natoze ruerēt. qui tales sūt non illos
inuenit inparatos hora illa sicut fur.
Talib⁹ dixit apl⁹. vos aut non estis
in tenebris. ut dies ille vos tāq̄ fur
cōprehēdat. oēs enim vos filij lucis
estis. et filij diei. Ideo domin⁹ cū di-
ceret timendā eē horā sicut furē noc-

tem posuit. Et apl⁹ ita ait. quia hora
domini sicut fur in nocte ita veniet.
Non vis ut te inueiat noli eē in noc-
te. Quid est noli esse in nocte? Filij lu-
cis estis et filij diei. non sumus noc-
tis neq̄ tenebrarū. Qui sunt filij noc-
tis et tenebrarū? Iniqui. ip̄i. infide-
les. Sed et ip̄i audiant anteq̄ veniat
hora. et dicat illis apl⁹. fuistis ali-
quādo tenebre nūc autē lux in domi-
no. Sicut iste psalm⁹ habet euigilet
iam illuminati sunt montes quid ad-
huc dormiunt? **Psalmus**

Euent oculos suos ī mōtes.
p̄n veniet auxiliū illis. Quid ē
iam illuminati sunt mōtes? Jam or-
tus est sol iusticie. iā ab apl⁹s predi-
catū est euāgelij. p̄dicatē sunt scrip-
ture. patuerūt omnia sacramēta cō-
scissum est velū. patuit secretū tēp i
iā tandē leuent oculos suos ī mon-
tes. vnde veiet auxiliū illis. Hoc enī
precipit illis iste psalm⁹ sc̄ds de hīs
qui scribuntur canticū graduū. Sed
non rursus presumant de montib⁹.
quia ip̄i montes. non a se lucent. sed
ab illo lucēt de quo dictū est. erat lux
mē verū. qd̄ illuīat oēm hominē ven-
entē in hunc mundū. Montes pos-
sunt intelligi hoiēs magni. hoiēs cla-
ri. Et q̄s maior est iohāne baptista?
Qualis ille mōs erat de quo dñs di-
cit. in natis mulierū nemo exsurrex-
it maior iohāne baptista. Vides cer-
te istum magnū montē. lucentē. au-
di cōfitentē. Quid cōfitentē? Nos
oēs inq̄t de plenitudine eius accepi-
m⁹. De cuius ergo plenitudine acce-
perunt montes. ab illo est tibi auxili-
ū. non a montib⁹. in q̄s tamē nisi le-
uaueris oculos p̄ scripturas. nō ad-
moueberis ut ab illo illumiēris. Cā-
ta ergo qd̄ sequitur. si vis audire ut
firmissimē ponas pedes in gradibus

ne i illa assensione aut fatigeris. aut
lapsus cadas. dic qd sequitur **S**e
des ad mouendū pedē meū. **N**ū mo
uentur pedes. **N**ū motus est pes illi
qui eāt in padyso. Sed pns attende.
vnde mot⁹ est ille q eāt inter anglos
et moto pede cecidit. et de anglo fac
tus est dyabol⁹. **N**oto enī pede ce
cidit. Quere vñ cecidit. Supbia ceci
dit. **N**ō q mouet pedē nisi supbia ad
ruinā. non mouet pedē n supbia. Ad
ambulādū et pficiendū caritas mo
uet pedē. ad cadendū supbia mouet.
Ideo et ille qd dicit in psalmo. **S**ilij
autē hoīm sub tegmie alarū tuarum
sperabūt. Si sū tegmie. semp huiles.
sp de deo sperantes. sp de se non p̄su
mentes. Sub tegmie alarū tuarū spa
būt. non enim a se faciant^r vt bñ sint.
Sed qd sequit^r. **I**nebrīabūt^r ab vber
tate dom⁹ tue. et torrente deliciarū tu
arū potabis eos. Ecce sitientes. ecce
inebrīati. ecce sitiūt. ecce bibūt. sed nō
a se bibūt. nec ipi sibi sunt fons. Sed
vñ bibūt. **S**ū tegmie alarū tuarū spa
būt. Si sub alis huiles sunt. Quare?
Quia apud te inq̄t fons vite. **N**on q
a se irrigant^r mōtes. sicut a se nō illu
ant^r montes. **N**am vide qd sequitur.
In luīe. tuo videbim⁹ lumē. Si q in
lumine ipi⁹ videbim⁹ lumē. q̄s cadit
a luīe. nisi cui ip̄e non ē lumē. Et qui
voluerit sibi eē lumē. ip̄e cadit a luīe
quo illuīatur. **I**deo sciens nō cadere
nisi eū qui sibi vlt lucē cū sit p se te
nebre. statim sbiecit. nō veiat in pes
supbie. et manus peccōris non mo
ueat me. id est mutatio peccatorum
non moueat me. vt cadā a te. Quare
timuisti et dixisti non veniat in pes
supbie. Sequit^r. **I**bi ceciderūt oēs q
opāt^r iūquitatē. q̄s vides opari iūq̄ta
tē iā dāpnatī sūt. Sed vt dāpnarēt^r v
bi ceciderūt. **C**ū illis veit pes supbie

Recte q̄ iste audiens vt ascendat et
nō cadat. vt a cōualle ploratiois p̄fi
ciat. nō in tumore supbie deficiat. ait
deo. ne des ad mouendū pedem me
um. Et domin⁹ illi. **N**eq̄ dormiet
qui custodit te. **I**ntēdat caritas vr̄a.
Quasi vna sentēcia scā est ex duab⁹
vocibus. **N**ō dixit ascendens et tan
tans cāticū graduū. ne des ad mouē
dum pedē meū. et deus tāq̄ dicet ad
te. ne des ad mouendū pedem meū.
dicis michi. adde. neq̄ dormitet qui
custodit te. et nō mouebitur pes tu
us. **D**ixerit autē ille nūq̄d in p̄tate me
a ē. vt nō dormitet qui custodit me.
Volo vt non dormiat neque dormi
tet. **E**rgo illum tibi elige qui non dor
mit neq̄ dormitabit et non mouebi
tur pes tuus. **D**eus nūq̄ est dormi
ens. **S**i vis habere custodē non dor
mientē. deum elige custodē. **N**e des
ad mouendū pedem meū dicis tu. be
ne optime. sed ille dicit tibi neq̄ dor
mitet qui custodit te. **T**u forte cōuer
surus te eras ad homines custodes
et dicturus. quē sum inuentur⁹ non
dormientē. **Q**uis homo nō dormi
tabit. **Q**uem inueio. **Q**uo ibo. **Q**uo
reuertar. **I**lle tibi ostendet. **E**cce
non dormitavit neq̄ dormiet q̄ cus
todit israhel. **V**is habere ergo custo
dē non dormientē neq̄ dormitantē.
Ecce non dormiet neq̄ dormitavit
qui custodit israhel. **X**p̄s enim cus
todit israhel. **E**st ergo israhel. **Q**uid
ē israhel. **I**nterpretat^r homo vidēs
deū. **E**t quis videt deū. **P**rimo per fi
dem. postea per speciē. **S**ed per spe
ciē nōdum potest. per fidē vide. **S**i
enim facie videre nō potes. qm̄ ibi
species. posteriora ei⁹ vide. **I**psoc dic
tum est moysi a dño non potes vi
dere faciem meam. posteriora mea
videbis cū transiero. **E**xpectas for

133
te ut transeat. iam transiit. tu vide pos-
teriora ipsi. Vbi transiit? Audi ioha-
nem. cum venisset inquit hora ut transi-
ret de mundo ad patrem Dominus noster
Iesus Christus iam fecit pascha Pascha
autem transiit? interpretatur Nam verbum
est hebreum. et putant homines grecum esse
quasi passionem. sed non est Ad diligentiori-
bus et doctioribus inuentum est. quia pascha
hebreum verbum est. et non interpretatur pas-
sionem. sed transitum Per passionem tra-
nsiit dominus a morte ad vitam. et fecit nobis
viam credentibus in resurrectione eius
ut transeamus et nos de morte ad vi-
tam Non magnum est credere. quia mortuus
est Christus. Hoc et pagani et iudei et
omnes iniqui credunt. hoc omnes credunt quia
mortuus est Fides christianorum resurrec-
tio Christi est Hoc pro magno habemus
quia credimus eum resurrexisse Ergo tunc
se voluit videri cum transiret. hoc est cum
resurrexisset Tunc in se voluit credi cum
transiret quia traditus est propter delicta
nostra. et resurrexit propter iustifi-
cationem nostram Et ipsam fidem in resur-
rectione Christi maxime commendavit
apostolus ait enim Si credideris in corde
tuo quia deus eum suscitavit a mortuis
salvus eris Non dixit si credideris quia
mortuus est Christus quod et pagani et
iudei et omnes inimici eius crediderunt.
sed ait si credideris in corde tuo. quia
deus illum suscitavit a mortuis. sal-
vus eris Hoc credere. hoc est esse israel. hoc
est videre deum Quamvis adhuc poste-
riora eius videas. tamen cum credideris
in posteriora. pervenies ad visionem fa-
ciei. Quid est hoc cum credideris in id quod
posterius per te factus est Christus? Cum cre-
dideris in id quod posterius suscepit Christus.
Nam in primo facies eius que est? In prin-
cipio erat verbum et verbum erat apud
deum. et deus erat verbum. Posteriora eius
que sunt? Et verbum caro factum est. et ha-

bitavit in nobis Cum ergo credis in hoc
quod per te factum est verbum. et resurrexit in
carne. ne tu de tua carne desperares
efficeris israel Factus autem israel cum finis
non dormitabit neque dormiet qui custodit
te. quia iam israel es. et audisti in psal-
mo Ecce non dormitavit neque obdormiet
qui custodit israel. Christus enim
ipse dormiuit. sed resurrexit Quid enim
ait ipse in psalmo? Ego dormiui
et sopnum cepi Nunquid remansit
in sopno? Et surrexi inquit. quoniam
dominus suscepit me Si ergo iam re-
surrexit. iam transiit. si iam transiit. vi-
de posteriora eius? Quid est vide poste-
riora eius? Crede in resurrectionem
eius Et quia ait apostolus. et si crucifixus
est ex infirmitate. sed vivit in virtu-
te dei. et iterum ait. Christus surgens a mor-
tuis iam non moritur. et mors ei ul-
tra non dominabitur. recte tibi cantat.
ecce non dormitavit neque obdormiet
et qui custodit israel Ad huc forte
queris carnali sensu. quis est qui non
dormitavit neque obdormiet? Et cum
queris inter homines. falleris. nunquam
invenitur es. Noli ergo presumere
de quoque homine. omnis homo dor-
mit et dormitabit Quando dormitat
Cum portat carnem infirmitatis Qua-
do dormiet? Cum fuerit mortuus Noli
ergo presumere de homine. potest dormitare
mortalis Dormit moriens. noli que-
rere inter homines Et quis inquit custodit
me? Qui non dormitat neque dormiet.
Audi quid Dominus custodit te.
Non ergo homo dormitans et dormiens
sed dominus custodit te. Quomodo te cus-
todit? Dominus tegumentum tuum super ma-
nū dextere tue Eya fratres intelliga-
mus adiuuvante domino quod sibi ve-
lit. dominus tegumentum tuum super
manū dextere tue Videt enim in habere
sensum occultum. quare non dixerit dominus

custodit te absolute et simpliciter. sed
addidit sup manū dextere tue Quid
enī? Dexterā nrām deus custodit et
finistrā nrām non custodit? Nonne
ipe nos totos fecit? Nonne qui fecit
dexterā ipe fecit et finistrā Postre-
mo si placuit dici de dextera sola. qre
dixit sup manū dextere tue. et non iā
sup dexterā tuā? Cur h̄ dicēt n̄ aliqd
hic occultū q̄ pulsando pueniremus
abscondēt? Dicēt enī. aut dñs custo-
diet te et nichil addēt. ā si dexterā ad-
dere voluit dñs custodiet te sup dex-
terā tuā. aut certe q̄a addidit manū h̄
dicēt. dñs custodit te sup manū dex-
terā tuā. nō super manū dextere tue
Quod dñs ipe suggerē dignat̄ pro-
mā vobis. qui et in vobis habitat. si
ne dubio facit vos approbare verū
eē qd̄ dico Nā quid dicturi sum⁹ ig-
noratis Sed cū dixerim⁹. nō ab ip̄s
nobis vobis ostendem⁹ verū eē qd̄
dicimus. sed vos ip̄i agnoscetis verū
esse qd̄ dicim⁹ Vñ aut agnoscetis. n̄
demonstrante illo qui in vobis habi-
tat? In quātū de illo numero estis q̄
rū vox est. ne des ad mouendū pedē
nr̄m. et q̄bus dicit̄. neq̄ dormitet qui
custodit te. oportet enī vt xp̄s non
dormiat in vobis. et mō intelligitur
verū esse quod dicimus. Quomō in-
q̄es? Quia si dormiet fides vr̄a. dor-
mit xp̄s in vobis Xp̄s enī in corde
nr̄o. fides xp̄i ē ait apl̄s. habitae xp̄m
per fidē in cordibus vr̄is In quo nō
dormit fides. vigilat xp̄s Et si for-
te dormiebat fides tua. et ideo in ista
questione fluctuabas q̄si navis illa q̄
tēpestatē paciebat̄ vbi xp̄s dormi-
ebat Excita xp̄m et sedabūtur tēpes-
tates Fidē ergo vr̄am interrogo ca-
rissimi. qm̄ filij estis eccie et in eccia
pfecistis et i eccia pficit̄ q̄ nōdū pfe-
cistis. et in eccia proficiēdi estis qui

iam pficitis Interrogo vos qd̄ so-
letis intelligē quod dcm̄ est in euāge-
lio. nesciat finistra tua qd̄ faciat dex-
tera tua Hoc enī intellecto iuemetis
q̄ sit dext̄a. et que sit finistra. fil̄ intelli-
getis. et vtrāq̄ pte deū fecisse et dexte-
rā et finistrā. et tamē non debet scire
finistra qd̄ faciat dextera. Sinistra
nostra d̄. q̄tqd̄ t̄paliter habem⁹. dex-
tera nr̄a d̄. q̄tqd̄ nobis eternū. et in-
cōmutabile dñs pollicet̄ Si aut ille
q̄ dabit eternā vitā. ipe et de istis t̄pa-
lib⁹ cōsolat̄ p̄ntē vitā. ipe fecit dex-
terā et finistrā Dicit de quibusdā psal-
m⁹ apud dauid Quorū os locutū ē
vanitatē et dext̄a eorū dext̄a iniquita-
tat̄ Invenit ḡ quosdā q̄s rēphendit q̄
dexterā verā pro finistra habebāt. et
verā finistrā dexterā sibi fecerūt Qui
sunt isti. exponit cōsequēter Vis hō
q̄ felicitatē non putat esse hoīs. n̄ in
istis t̄palibus facultatib⁹ et deliciis
et affluētia. et copia mūdi hui⁹. iste ē
stult⁹ atq̄ puerfus q̄ finistrā fecit si-
bi dexterā. Tales illi erāt de q̄bus di-
cit psalm⁹. non q̄a a deo nō acceperūt
eciā que t̄paliter possidebāt. sed quia
ipsam solā putabant esse beatā vitā
et nichil aliud req̄rebant. Audite enī
quid de illis cōsequēter dicit Quorū
os locutū ē vanitatē. et dext̄a eorum
dext̄a iniquitatis Et sequit̄. quorū filij
eorū velud nouelle constabilit̄. filie
eorū ornat̄. sicut tēpli similitudo. cella-
ria eorū plena. eructācia ex hoc i hoc.
oues eorū fecūde. multiplicātes i ex-
itibus suis boues eorū crasse Non
est ruina sepis. nec exit⁹. neq̄ clamor
in plateis eorū Adagnam felicitatē
quorūdā describit. Posset tamē istā
felicitatē et aliquis iustus habē sicut
habuit iob. sed iob pro finistra illam
habebat nō pro dextera. Nam dex-
teram non habebat nisi apud deum

194
ppetuā et sempiternā felicitem ideo
cōcessa est pcutiēda sinistra et suffi-
cit ei dextera Quomō percussa est si-
nistra: Teptatio ib⁹ dyaboli Abstulit
subito dyabol⁹ pmiss⁹ qdem a dō
ut iustus pbaret⁹ ipi⁹ puniret⁹ Ab-
stulit oīa. sed iob q nouat finistram.
finistram esse et dexterā non nisi dex-
terā. quomō se tenuit ad dexteram ⁊
exultauit i domino: Cōsolat⁹ ē dāp-
na. quia non est pass⁹ dāpnū De inte-
rioribus diuicijs deo plenū cor ha-
bebat. dñs inqt dedit dñs abstulit. si-
cut dñs placuit ita scī est sit nomē
dñi benedictū Hec erat dexta ipius.
ipe dominus. ipa vita eterna. illa lu-
cis possessio. fons vite. lumen in luie
Inebriabūt⁹ ab vbertate dom⁹ tue.
ipa erat dexta. sinistra vero erat pro
adiutorio cōsolationis. non ad fir-
mamentū felicitatis Nam felicitas
ei⁹ vera atq germana de⁹ erat Isti
aut de quib⁹ dicit dauid. q̄a os eorū
locutū est vaitatē et dexta eorū dex-
ta iniquitatis. nō hinc eos rephendit
q̄a hys oībus habūdabāt. s̄ quia os
eorū locutū est vaitatē Quid enī se-
quit⁹: Cū enumerasset copias eorū
ait bt̄m dixerūt pplm cui hec s̄ Hec
est vaitas qd locutū est os eorū. qd
beatū dixerūt pplm cui hec sunt Tu
qd dicis qui nosti qd est sinistra. ⁊ qd
ē dexta: Sequitur et dicit beat⁹ ppl⁹
cui⁹ dñs deus ipi⁹ Intendat q̄ cari-
tas vestra Audiui⁹ finistram. audiui-
mus ⁊ dexteram. Audi h̄ cōfirma-
tū in cāticis cāticorū Sinistra ei⁹ in-
quit sub capite meo Spōsa dicit de
sponso. de xpo eccia in amplexu pie-
tatis ⁊ castitatis Quid ait: Sinistra
eius sub capite meo. ⁊ dextera ei⁹ cō-
plectetur me Quid autem quia sur-
sum erat dextera. deorsum sinistra. ⁊
sic cōplectebatur sponsus sponsam.

subponēs finistram ad cōsolationē ipo-
nēs dexterā ad ptectionē: Sinistra
inqt ei⁹ sub capite meo Deus illā dat.
ideo sinistra ei⁹. q̄a oīa ista tpalia dñs
dat Qm̄ vani sunt. q̄ ipi⁹. q̄ ab ydo-
lis. a demonib⁹ ista petūt. Qm̄ mlti
a demonib⁹ ista petūt. et nō illa ha-
bēt: Et rur⁹ q̄ illa nō petūt a demoī-
bus habēt ea. sed nō a demoīb⁹ ista
dant⁹ Itē mlti petūt a deo. et nō ha-
bēt Nō uult ille dispēsare finistram qui
vocat ad dexterā Ergo si est sinistra
sit sinistra. sed sub capite sit. supra illā
sit caput tuū. id est supra illā sit fides
tua ubi habitat xpūs Noli tpalia p-
ponere fidei tue et non erit sinistra
super caput tuum. sed omnia tpalia
subde fidei tue. ⁊ fidem tuā prepone
omnib⁹ tpalibus et erit sinistra sub
capite tuo. et reē dextera eius cōplec-
tet⁹ te Audi hoc ipsum exponi i pro-
uerbijs. quid est sinistra ipa. qd ē dex-
tera. cū de sapia dicēt. longitudo iqt
dieꝝ ⁊ anni vite in dexta eius. i finis-
tra aut eius diuicie et glā. Longitu-
do illa dierū etnitas ē Hoc enī pro-
prio mō dicit scriptura longū quod
eternū est Nam q̄tq̄ finē habet breue
est Alio loco. longitudine inqt dieꝝ
replebo eum Et nūq̄ aliter p mag-
no diceret⁹. honora patrem tuum et
matrē tuā. vt longeuus sis sup terrā
Sup quam enī terrā. nisi de qua di-
cit. spes mea es tu. porcio mea in ter-
ra viventū. Vbi esse longeuū qd est.
nisi ibi viuere in eternū: Nam eē hic
longeuum quid est. nisi vsq̄ ad senec-
tutē pueniē. Et si lōga videtur etas.
cū peruenerit cōuincitur breuis. q̄a
et finitur Et multi maledicentes pa-
rentibus senescūt in hac terra. multi
autē obsequentes parentibus. cito
eunt ad dominū Nūquid q̄ implet⁹ vt
longeuus sit scdm hanc vitam: Sed

longeuū pro eternitate illa positū ē.
Longa vita ē in dextera ei⁹. at vō di-
uicie et glā. id ē sufficientia vite hui⁹
ea que bona existimant⁹ ab hoīb⁹ si-
nistra est. Nescio q̄s venit ⁊ vlt tibi
percutē dexterā. id ē tollē tibi fidē tuā.
Tu accepisti alapā in dexterā. prebe
finistrā. id est vt illud tollat qđ tpale
est. et non ea que eterna habes Audi
te paulum aplm hoc faciētē. Homi-
nes persequēbant⁹ in eo quod xpia-
nus erat. percutit⁹ illi dextera. ille si-
nistrā opponebat. Cuius romanus
sum ait Dextera cōtempnebat. ille
de sinistra terrebat. q̄a illi dextera ei⁹
timere non poterant. nondū enī cris-
to crediderant Quid g̃? Si dextera
āplectit⁹. sinistra sū capite est. Quid
ē nesciat sinistra tua qđ faciat dexta
tua Id est qñ facis bonum op⁹ p̄p̄
vitam eternā fac Nam si op⁹ bonū
in terra p̄pterea feceris. vt terrena ē
habundent. scit sinistra tua quid faci-
at dextera tua. Discuisti dexteram
sinistre. noli facere nisi p̄pter vitam
eternā Ideo fac et secur⁹ facies. hoc
enī mādauit de⁹ Si p̄pter solas res
huānas. ⁊ solam vitā istam facis qđ
facis. sinistra sola opat⁹. si autē p̄p̄
vitam eternā opereris. dextera sola
opatur Si autem habes intentionē
ad vitam eternā. sed surripit tibi cu-
piditas vite tpalis. vt attendas ecīā
ista qñ facis op⁹ bonū. vt hic tibi ali-
quid retribuat⁹. miscet se sinistra opi-
bus dextere Hoc vetat de⁹ Venia-
m⁹ nunc ad illud qđ ait psalm⁹ Dñs
tegumentū tuū sup manū dexte tue
Manū ptatē dicit. vñ probam⁹ q̄a
⁊ man⁹ dei ptās dei dicta ē Nam dy-
abol⁹ qui tēptauit iob h̄ ait deo. mit-
te manū tuam et tange oīa q̄ habet
Quid ē mitte manū tuā. n̄ da ptatē?
Euidenti⁹ audi frater. ne forte car-

nali sensu adhuc cogites q̄a mēbris
distinct⁹ ē de⁹. audi euidēter qmō di-
catur man⁹ ptās Ayt qđā loco scrip-
tura Adors et vita in maīb⁹ lingue
Nouim⁹ liguas frustra quedā in ore
mouēt⁹ ⁊ pcutiēdo palatū et dentes
distinguūt sonos qđ loqmur Dstē
dat⁹ in man⁹ lingue. Lingua g̃ nō ha-
bet man⁹ sed habet et man⁹ Que sūt
man⁹ lingue. Potestas lingue Quid
ē mors ⁊ vita in maīb⁹ lingue. Ex ore
tuo iustificaberis. ⁊ ex ore tuo p̄dep-
naberis Ergo si manus ptās. qđ est
man⁹ dextere. Nichil arbitror intel-
ligi cōgruēci⁹. n̄ vt intelligamus ma-
nū dextere ptatē q̄ tibi dedit deus
vt si velis donāte deo ad dexterā sis
Erunt enī impj oēs ad finistrā. erūt
autem oēs filij boni ad dexterā qui-
bus dicet⁹. veite bñdicti patris mei.
p̄cipite regnum qđ vobis paratū est
ab origine mūdi. Vt autem sis a dex-
tris. id est vt possis dei fili⁹ fieri. ptā-
tem accepisti Qm̄ potestatem. De
qua dicit apls iohānes. dedit eis ptā-
tē filios dei fieri. Vnde accepisti hāc
ptatē. Credentib⁹ inquit in noīe ei⁹
Si ergo credis. ip̄a tibi ptās data ē.
vt sis inter filios dei Esse autē inter fi-
lios dei hoc ē ad dexterā ptinē Er-
go fides tua manus dexte tue. id est
ptās que tibi data ē vt sis int filios
dei. manus est dexte tue Sed qđ va-
let ip̄a potestas quā accepit homo.
n̄ dñs p̄teget. Ecce credidit. iā abū-
lat in fide. āfirm⁹ ē inter tēptaciones
agitatur inter molestias. inter carna-
les corrupciones. int suggestiones
cupiditatis. inter versucias et loq̄os
iūmici Quid valet ergo q̄ habet ptā-
tē et credidit in xpm vt sit inter fili-
os dei. De hoī illi n̄ et ipsius fidem
dñs p̄teget. id ē vt nō te p̄mittat
tēptari supra quam potes ferre. si

cut dicit apl's. fidelis de⁹ q non vos
p'mittet tēptari sup q̄ potestis ferre
Ergo ille q nō finit tēptari sup q̄ pos
sum⁹ ferre. q̄uis iam fideles sim⁹. q̄
uis iā man⁹ dexte nre fit in nobis. te
git nos de⁹ sup manū dexte nre. Nō
nobis sufficit habē manū dexte. nisi
ille et ipām manū dexte protegat. Ec
ce hoc de tēpacionibus dixi. intēdite
quid sequit^r. **P**rotegat te dñs super
manū dexte tue. Dixi et qd arbitror
recognouistis. Si enī non recogno
uissetis. et de scripturis nō recogno
uissetis. non vocibus vris intellēm
vrm michi significaretis. Ergo qz in
tellexistis frēs. videte qd sequit^r. qre
ptegat dñs et sup manū dexte. id est
sup ipsam fidē in q̄ ptatē accepimus
eē filios dei. et eē ad dexterā. Quare
oportet ptegat dñs. Propt scādala
Vñ sunt scandala. De duob⁹ timen
da sunt scandala. q̄a et duo sūt pcepta
in quib⁹ tota lex pēdet et pphē. dilec
tio dei et pri. Eccia ppter deū. i deo
prim⁹ diligit^r. de⁹ aut ppter deū. In
deo itelligit^r figurate dict⁹ sol i eccia
itelligit^r figurate dicta luna. Quisq̄s
potest errare vt aliud de dō credat q̄
oportet. nō credat p̄m et filium et
sp̄m sc̄m vni⁹ esse s̄b̄stancie. decept⁹
ē versucia hēticorū. marie arrianorū
Si aliqd min⁹ in filio. aut minus in
sp̄u sancto q̄ in patre credidēit. pas
sus ē scādalu in deo. Quisq̄s rursus
putauerit ecciam in vna pte esse. z nō
eam cognouēit diffusam toto orbe
terrarū. z credidēit eis q̄ dicūt hic est
xp̄s z ecce illic. sicut modo audistis
cum euangelium legeretur. cum ille
totum orbē emerit quia tantū pre
cium dedit. ille tāq̄ in proximo scan
dalizatur. a luna vrit^r. Quisq̄s igitur
errat in ipa s̄b̄stancia veritatis a so
le vrit^r. et per diem vrit^r. q̄a in ipa sa

13
pia errat de qua dictū est. dies diei e
ructuat verbum. Vnde dicit et apl's.
sp̄ualibus sp̄ualia cōpam⁹. Dies diei
eructuat verbum. sp̄ualibus sp̄ualia
cōparantes. Dies diei eructuat ver
bum. sapienciā loq̄mur inter perfec
tos. Quid est et nox nocti indicat sci
enciā. Paruul⁹ predicatur huilitas
xp̄i. et caro xp̄i. et crucifixio xp̄i. quia
ipsum est lac quod sufficit puulis et
ideo non relinquūtur in nocte puuli
quia lucet et luna eciam i nocte id ē
per carnem xp̄i predicatur eccia. q̄a
ip̄a caro xp̄i caput eccie ē. Quisq̄s
ibi non scandalizatur in ipsa eccia et
in carne xp̄i. a luna non vritur. Quis
quis scandalizatus non fuerit in ve
ritate illa incōmutabili et incōtami
nabili. non in isto sole quem nobiscū
vident musce et pecora. sed in illo so
le de quo dicunt ip̄i in fine. quid no
bis profuit supbia. et diuiciarū iac
tacio quid contulit nobis trāsierūt
oia tāq̄ vmbra. et cū ista dixissent. q̄
iquiūt errauimus a via veritatis et
iusticie lumen non luxit nobis. et sol
nō est ortus nobis. Nūquid nō iste
sol oib⁹ ip̄is orit^r. illo instituyente
de quo dictū est. qui facit solē suum
oriri sup bonos et malos. Ergo ali
um solē fecit deus qui orit^r sup bo
nos et malos. istum quem vident et
boni et mali. Ali⁹ est aut ille sol. non
sc̄s sed gemitus p̄ quē sc̄a sunt oia.
vbi ē intelligentia incōmutabilis vi
tatis. De ipso dicunt imp̄i. et sol nō
ortus est nobis. Quisq̄s in ipsa sa
pia non errat. nō vritur a sole. Quis
quis in eccia. et in carne dñi z in h̄is
que i nobis t̄paliter gesta sunt nō er
rat. nō vritur a luna. Vis aut homo
q̄uis iā crediderit in xp̄istū. aut ibi
errat. aut ibi. si nō in illo fit quod dic
tum est. dñs tegumentum tuum su

per manum dextere tue Ideo enim
cū dixisset dñs tegumentū tuum su-
per manū dextere tue. q̄si quesisset il-
le et dixisset. iam ecce ē manus dexte-
mee. iā elegi credē in xpm. accepi ptā-
tem inter filios dei eē. qd ē quod dñs
tegumentū meum ē adhuc sup. id est
sup manū dextere mee. Sequitur. Per
diem sol non vret te neq; luna p noc-
tē Ad hoc igit tegumentū tuum ē su-
per manū dexte tue. ut nō te vret sol
per diem. neq; luna p noctē Nam h̄
intelligite fratres q̄a figurate dictū ē
Etenī reuera solē visibilem si cogite-
mus: vrit per diē Nūquid luna vrit
per noctē Sed quid ē vstio Scāda-
lum Audi aplm dicentē Quis infir-
matur et ego nō infirmor? Quis scā-
dalizat et ego non vroz? Per diē sol
nō vret te. neq; luna p noctē Quare?
Quia dñs custodiet te ab ōi malo.
Ab scādalis in sole. et ab scādalis i lu-
na. ab ōi malo te custodiat qui est te-
gumentū tuum sup manū dexte tue
q̄ non dormit neq; dormitavit Et ad
quā rem? Quia in tēptatioib⁹ sum⁹
Dñs custodiet te ab ōi malo **C**usto-
diat aiām tuam dñs Ecīā in ipsa aiā
Custodiet dñs introitū tuū et exitū
tuū. ex hoc nūc et vsq; in sc̄m Et non
q̄ corpus tuū. iam in corpe pempti
sunt m̄rtyres. sed custodiet aiām tu-
am dñs. q̄a de aiā non cesserūt m̄rty-
res et seuebāt persecutores In cris-
tinā cui⁹ hodie natalicia celebram⁹
seuebant in feinā diuitē et delicatā.
sed fortis erat. quia dñs tegumentū
eius sup manū dexte eius. ille qui eā
custodiebat. Hec enim fr̄s nūqd ē
qui i affrica ignorat? Clarissima ecīā
fuit. nobilis gñe. habundās diuicijs.
sed hec oīa sinistra erant. sub capite
erant Veit inimic⁹ qui feriret caput
et sinistra illi obiecta ē que erat. s̄b ca-

pitate Caput supra eāt dextera desup
conplectebat⁹ Quid potāt facē per-
secutor. q̄uis delicate feie? Erat qdē
illa et sexu infirma. et diuicijs forte lā-
guidior. et cōsuetudine corporali infir-
mior Sed qd ad tanta munimenta?
Quid ad illū sponsum mittentē sinis-
trā s̄b caput et dextera sua cōplecten-
tē? Qñ sic munita percutēt inimicus?
Et tamē percussit. sed in corp⁹ Quid
aut dicit psalm⁹ Custodiat dñs aiā
tuam Aiā non cessit. corp⁹ pcussum
est. et corp⁹ ad tps pcussum ē. nam in
fine resurrectur⁹ est. q̄a et ip̄e qui dig-
nat⁹ est esse caput ecciē. p̄buit corp⁹
suū ad tps percutiēdū Sed carnē su-
am ille triduo resuscitauit. carnē nos-
trā in fine resuscitatur⁹ est Ideo sus-
citātū est caput. q̄ attendēt corpus et
non deficerēt Custodiat aiām tuam
dñs. ip̄a non cedat. ip̄a non frangat⁹
scandalis in psecutionib⁹ in tribula-
tionib⁹. ip̄a nō cedat deficiēdo sicut
dñs dicit. nolite timere eos q̄ corp⁹
occidūt. aiām aut nō possunt occidē
sed eū timete qui habet ptatē corp⁹
et aiām occidere in gehēnam ignis.
Hanc q̄ aiām tuā custodiat dñs. ne
cedas psuasori malo. ne cedas pro-
mittenti falsa. ne cedas minanti tpa-
lia Et custodiat aiām tuā dñs. et dein
custodiat dñs introitū tuum et exitū
tuū ex hoc et vsq; in sc̄m Nam intro-
itū tuum ad tps attende Custodiat
dñs introitū tuū et exitum tuū ex h̄
et vsq; in sc̄m Exitum idē custodiat
Quid est introitū quid ē exitū? Qñ
temptamur. intram⁹. qñ vicim⁹ tēp-
tationē. eximus Audi introitū. audi
exitum: Vasa figuli pbat fornar aut
scriptura. et hoīes iust os temptatio
tribulacionis Si sic sunt hoīes iusti
qmō vasa figuli. necesse est ut vasa fi-
guli itrent Et non qñ intrant. iam se

136
curus est figul⁹ : s; cum exierint Do-
minus aut secur⁹ est q; nouit q; sunt
ei⁹ : et nouit qui in fornace nō crepēt
Illi aut non crepant q; nō habent vē-
tum supbie. Humilitas ergo custodit
in omi tēptatione q; a pualle plo-
rationis ascendimus cātantes canti-
cum gōuum et custodit dñs introitū
vt salui intrem⁹ Sana fide sim⁹ quā-
do accedit temptatio : et custodit exi-
tum ex hoc nūc et vsq; in seculū Cum
enim exierim⁹ ab omni temptatioe
iam in eternū nulla nos tēptatio ter-
rebit . nulla pcupiā saltem sollicitabit
Audi aplm idipm cōmemorantē qd
paulo an pmemorauit : fidelis deus q;
nō pmittat vos temptari supra qm
potestis ferre Ecce introit⁹ tu⁹ cus-
toditur : qm non tibi finit deus accide-
re temptationem quā nō potes fer-
re Introitum tuū custodit : videte si
custodit exitum Sed faciat inqt; cu;
temptatione ecia exitum vt possitis
sustinere. Nunquid nō possum⁹ nos
frēs interpretari aliter q; ipa vba apos-
toli docuerūt : Custodite g; vos sed
non a vobis : q; dñs tegumentū qui
custodit . q; nec dormitat nec dormit
Semel dormiuit p nobis : surrexit
iam non dormiet. Nemo de se presu-
mat de cōualle plorationis ascendi-
mus nō remaneam⁹ in via Grad⁹ in
via restant : nō debemus pigri rema-
nere nō debemus superbi cadere Di-
cam⁹ deo nō moueatur pes nr : non
dormiat qui custodit nos In nrā po-
testate est deo donāte si eum nobis
faciam⁹ custodē . qui nō dormit neq;
dormitat qui custodit isrl Quē isra-
hel : Videntem deum Ita erit auxili-
um tuum a dño . ita erit tegumentū
tuū sup manum dextere tue : ita cus-
toditur introit⁹ tuus et exit⁹ tu⁹ ex
hoc et vsq; in sclm Nam si de te pre-

sumpseris : mot⁹ ē pes tuus Si mo-
tus ē pes tu⁹ . iam putas te in aliquo
gradu eē : Unde cadis si superbus es
q; humilis in pualle plorationis dicit
ne des ad mouendū pedes meū Et si
brevis psalm⁹ est : lōga tñ tractatio
et longus sermo Putate frēs q; per
natalem brē cristine inuitavi vos : et
imoderatioz fui in cōuiuio pducen-
do. Nōne posset hoc nobis fieri si q;
vos militaris inuitaret . et ad mēsam
sine mensura bibere cogeret : Liceat
nobis hoc facere in sermone diuino
vt inebriemini et faciemini quēadmo-
dum et dñs pluuia sua tpali dignat⁹
est terrā irrigare : vt cū maiore gau-
dio nos nō fineret ire ad locū marti-
rum sicut hesternodie pmiseram⁹ .
Illi em martires sine labore hic sunt
nobiscum
Explicit ps c. xx⁹ Incipit c. vicefim⁹
primus

Sicut amor imundus inflā-
mat aiām . et ad terrena cō-
cupiscenda et peritura sectā-
da vocat . et in yma precipitat atq; in p-
funda dimergit sic amor scūs ad sup-
na eleuat et ad eterna inflāmat et ad
ea que non transeūt neq; moriuntur
excitat aiām : et de pfundo inferni le-
uat ad celum Habet tñ omnis amor
vim suam : nec pōt vacare amor in aiā
amantis . nec ē ducat Sed vis nos
se qualis amor sit : Vide quo ducat .
Nō ergo monemus vt nil ametis s;
monem⁹ ne mūdum ametis vt eum
q; fecit mūdū libere ametis Obliga-
ta em anima amore freno quasi vis-
cum habet in pennis . volare nō po-
test : mūdāta vero ab affectib; sordi-
dissimis seculi tanqm extensis pēnis
et duab; alis resolutis ab omni impe-
dimēto . id est duob; preceptis dilec-
tionis dei et primi volat Quo nō ad

deum ascendēs volando . qui ascen-
dit amando . Quid autē possit gemit
in terra . si iam inest ei volandi desideri-
um et dicit . quis dabit michi pennas
sicut colūbe et volabo et requiescam .
Quo autē volavit nisi de medijs scan-
dalis ubi gemitabat etiā iste cuius hec
vox est quā memoravi . De medijs
ergo scandalis a p̄mixtione malorū
hōim a palea quibz grana p̄mixta sūt
volare vult : ubi nō paciatur cōiunc-
tionem et societatem iniqui alic⁹ sed
vivat in scā societate angelorū civiū
in eterna iherl̄m Ideo psalm⁹ iste quē
hodie suscepim⁹ tractandū sanctita-
ti vestre ip̄am iherusalem desiderat .
id ē iste qui ascendit in h̄ psalmo Est
enim canticū graduum qd̄ sepe dixi-
mus caritati vestre : qz nō sunt gra-
dus isti descendentium sed ascendentium
Ascendere ergo vult iste et quo vult
ascendere nisi ad celū . Quid est in ce-
lo . Vtrū ideo vult ascendere ut sit cū
sole et luna et stellis . Absit Sed ē in ce-
lo eterna iherl̄m ubi sunt ciues nostri
angeli : ab ip̄is civibz nostris p̄gri-
namur in terra In p̄grinatione sus-
piramus : in civitate gaudebim⁹ In-
venim⁹ aut et socios in ista p̄grina-
tione qui iam viderūt ip̄am civitatem
et inuitant nos ut curram⁹ ad illā Ad
hos gaudet iste q̄ et dicit **Psalm.**

Iocundatus sum in hys q̄ dixe-
runt m̄ . in domū dñi ibimus
Fr̄es veniat in mentem caritati ves-
tre . si qua forte festiuitas martirum
et locus aliquis scūs noiāt⁹ quo cer-
to die turbe p̄fluunt ad celebrandam
solēpnitatem ille turbe quō se exsus-
citant . quō se hortātur et dicūt eam⁹
eam⁹ Et querūt quo eam⁹ . Et dicit⁹
ad illum locū ad sanctū locū Inuicē
sibi loquūtur et tanq̄m incensi singil-
latim faciunt vnā flāmam et ip̄a p̄na

flāma scā ex colloctione sese accen-
dentium rapit illos ad locū sanctum
et cogita⁹ sancta sanctificat eos Si
ergo ad locū t̄palem sic rapit amor
sanct⁹ : qualis amor debet ēē qui cō-
cordes rapit in celū : et dicētes sibi in
domū dñi ibimus . Ergo curramus
curram⁹ : qz in domū domini ibim⁹
Curram⁹ et nō fatigemur : qz illuc p̄-
ueniem⁹ ubi non lassabimur Curra-
mus in domū dñi : iocūdetur aīa nos-
tra in hys qui ea nobis dicūt Qui ei
ea nobis dicunt . priores viderūt ip̄am
patriam de longinquo claman-
tes ad posteriores : in domū domini
ibim⁹ ābulate currite Viderūt illam
apostoli : et dixerunt nobis currite ā-
bulate sequimini in domū dñi ibim⁹
Et quid dicit vnusquisqz nostrū . Iocū-
datus sum in hys q̄ dixerūt michi
in domū domini ibim⁹ Iocūdatus
sum in p̄phetis : iocūdatus sum in a-
postolis Dēs em̄ isti dixerūt nobis
in domū dñi ibim⁹ **S**tantes erant
pedes nostri in atrijs iherusalē Ecce
habes domū dñi : si q̄rebas qd̄ sit do-
mus dñi In illa domo dñi laudatur
qui cōdidit domū : ip̄e et delicie omni-
um habitantium in domo ip̄e sola spes
hic et res ibi Ergo q̄ currūt qd̄ debent
cogitare . Quasi ibi iam sint et ibi stēt
Magnū ē em̄ ibi stare inter āgelos
et non deficere Qui em̄ in lapsus est
in veritate nō stetit Quicūqz nō sunt
lapsi . in veritate stant : et ille stat qui
deo fruitur Qui autē se frui voluerit
cadit Quis autē se frui vult . Qui super-
bus est Ideo ille qui semp stare vo-
lebat in atrijs iherl̄m in lumine tuo in-
quit videbim⁹ lumen . non in lumine
meo . et apud te inquit fons vite non
apud me Et qd̄ adiecit . Nō vēiat n̄
pes supbie : et man⁹ peccōrum nō mo-
ueat me Ibi ceciderūt oēs qui op̄an

197
tur iniquitatem: expulsi sunt nec potuerunt
stare. Si ergo illi non potuerunt stare
quod superbi fuerunt: humiliter ascende ut
dicas: stantes erant pedes nostri in
atriis iherusalem. Cogita qualis ibi futu-
rus sis: et quis adhuc in via sis. Hic tibi
pone ante oculos quasi ibi stes. quasi iam
inter angelos indeficiens gaudeas.
et fiat in te quod dictum est beati qui ha-
bitant in tua domo in secula seculorum lau-
dabunt te. Stantes erant pedes nostri in
atriis iherusalem. Cuius iherusalem? Solet
enim dici et ista iherusalem. Sed ista iherusa-
lem umbra est illius? Et quod magnum est sta-
re in ista iherusalem: quoniam ista iherusalem sta-
re non potuit. quoniam in ruinam perversa est?
Hoc ergo per magno spiritu sancto ex
inflammato corde amantis huius elo-
quitur quod dicit stantes erant pedes nos-
tri in atriis iherusalem. Nonne illa est
iherusalem cui dixit dominus. iherusalem
iherusalem que interficis prophetas et lapi-
des missos ad te? Quid magnum ergo
iste concupiscebat stare inter illos qui
inificiebant prophetas et lapidabant mis-
sos ad se? Absit ut de ista iherusalem sic co-
gitet qui sic amat. qui sic ardet: qui sic
vult puenire ad illam iherusalem matrem
nostram de qua dicit apostolus eterna in celis.
Audi postremo. noli mihi credere audi
quid sequitur et quam iherusalem desig-
net mentibus nostris. Cum enim dixisset
stantes erant pedes nostri in atriis ihe-
rusalem: quasi diceretur illi de qua ihe-
rusalem loquaris. Subiecit statim. **I**he-
rusalem que edificatur ut ciuitas. Fra-
tres quoniam dicebat ista david: perfecta erat
illa ciuitas non edificabatur. Nescio
quam ergo ciuitatem dicit quam modo edifi-
catur: ad quam currunt in fide lapides
vivi de quibus dicit petrus et vos tamquam
lapides vivi coedificamini in domum
spiritalem id est templum sanctum dei. Quid
est lapides vivi coedificamini? Diuis

si credis. Si autem credis efficeris tem-
plum dei: quod dicit apostolus paulus templum
enim dei sanctum est quod estis vos. Ip-
sa ergo modo ciuitas edificatur: preci-
duntur de montibus lapides per manus
predicantium veritatem conquadantur
ut intrent in structuram sempiternam.
Adhuc multi lapides in manibus arti-
ficis sunt: non cadunt de manibus arti-
ficis ut possint perfecti coedificari in
structuram templi. Est ergo ista iherusalem
que edificatur ut ciuitas. Fundamen-
tum ipsius christus est dicit apostolus paulus
fundamentum aliud nemo potest ponere
preter id quod positum est quod est christus
ihesus. Fundamentum quoniam ponitur in ter-
ra. desuper edificantur pietes: et pon-
dus pietum ad yma tendit. quod in ymo
positum est fundamentum. Si autem funda-
mentum nostrum in celo est: ad celum
edificamur. Corpora edificauerunt istam
in structuram quam videtis apostolam surrex-
isse huius basilice: et quod corpora edificaue-
runt fundamentum in ymo posuerunt.
Quia vero spiritualiter edificamur: fun-
damentum nostrum in summo positum est.
Illuc ergo curramus? ubi edificemur
quod de ipsa iherusalem dictum est stantes erant
pedes nostri in atriis iherusalem. Sed quam
iherusalem? Iherusalem que edificatur ut ciui-
tas. Darus dixit ut ostenderet iherusalem. quod
dixit ut ciuitas edificatur: adhuc po-
test illa corporalis intelligi. Quid si ei
existat aliquis et dicat. iam quidem cum ista
dicerentur temporibus david et ista cane-
rentur erat ciuitas illa perfecta? Sed vi-
debat in spiritu ruituram et iterum edifi-
candam. Expugnata est enim illa ciuitas et
factus est transitus in babiloniam populi
captiuati et deca est ista in scripturis
transmigratio in babiloniam. et propheta
uit iheremias post septuaginta annos
captiuitatis edificari posse illam ciuita-
tem quam destructa erat a debellantibus
rr ij

Sorte ait aliq̃s Hoc videbat dauid
in spū ruituram ciuitatē iherusalem
a debellantibz ⁊ iterū posse post sep-
tuaginta ānos edificari: ⁊ iō dixit ihe-
rusalem q̃ edificatur vt ciuitas. Noli
ergo putare illā ciuitatē eē dictā que
cōstat ex sanctis tanq̃ ex lapidibus
vuiis. Quid sequitur vt tollat totam
dubitationem: Ait em̃ Stātes erant
pedes nostri in atrijs iherusalē. Sed
quā dico iherl̃m: Non istam inq̃t quā
videtis stare corporeis parietibz e-
rectam: nō sed iherusalem q̃ edifica-
tur vt ciuitas. Quare nō ciuitas s; vt
ciuitas. nisi qz ista structura parietū
q̃ erat in iherusalem visibilis ciuitas
erat. sicut pprie dicitur ab omnibus
ciuitas: Illa aut̃ edificatur tāq̃ ciui-
tas qz ⁊ illi qui eam intrāt viuūt tanq̃
lapides sunt: non em̃ vere lapides s;.
Sicut illi vt lapides nō lapides sic il-
la vt ciuitas nō ciuitas qz dixit edifi-
catur. Nomine qppe edificij structu-
ram p̃pagēq; corp̃m atq; parietum
voluit intelligi. nā ciuitas pprie in o-
nibus habitātibz intelligitur. sed ma-
nifestauit nobis ciuitatē se vrbē dix-
isse. qz dixit edificatur: ⁊ qz edificij
spūale similitudinem habet quādam
ad edificium corp̃ale. iō edificat̃ vt
ciuitas. Sed dicat qd̃ seq̃tur. auferat
omnem dubitationē: qz nō carnali-
ter debem⁹ accipere iherl̃m que edifi-
catur vt ciuitas. **Q**uius p̃ticipatio
ei⁹ in idip̃m. Jam mō fr̃es quisq̃s eri-
git aciem mentis. q̃squis deponit ca-
liginem carnis. q̃squis mūdāt oculū
cordis: eleuet et videat quid est idip̃-
sum. Idip̃m quomodo dicā n̄ idip̃m?
Fr̃es si potest; intelligite idip̃m. Nā
⁊ ego qcquid aliud dixerō nō dico id-
ip̃m. Conemur tñ quibusdam vicini-
tatibz ṽboꝝ ⁊ significationum pdu-
cere aciem mentis pducere infirmū

tatem mētis ad cogitandū idip̃sum.
Quid est idip̃m? Qd̃ semp eodē mo-
do est: qd̃ non mō aliud ⁊ mō aliud ē.
Quid ē ergo idip̃m n̄ qd̃ est? Quid ē
qd̃ est? Qd̃ eternum est. Nam qd̃ sp̃-
aliter atq; aliter est: nō est qz nō ma-
net. Nō omnino nō est: sed non sum-
me est. Et quid est qd̃ est nisi ille q̃ qm̃
mittebat moysen dixit illi ego sum q̃
sum? Quid est hoc nisi ille cui cū dice-
ret famulus ei⁹ ecce mittis me. si dix-
erit ppl̃s quis te misit qd̃ dicā ei no-
men suum noluit aliud dicere q̃ ego
sum q̃ sum? Et adiecit ⁊ ait Dices ita
qz filiys isrl̃: q̃ est misit me ad vos. Ec-
ce idip̃m ego sum qui sum qui est mi-
sit me ad vos. Nō potes cape multū
est intelligere multū est apprehende-
re: retine qd̃ pro te factus ē quē non
possis cape. Retine carnem xp̃i i quā
leueris egrotus ⁊ a vulneribz latro-
num semiuui⁹ relictus: vt ad stabu-
lum pducereris ⁊ ibi sanareris. Ergo
curram⁹ ad domū dñi et pueniamus
ad ciuitatem vbi stent pedes n̄r i ciui-
tatem q̃ edificatur vt ciuitas cui⁹ p̃-
ticipatio ei⁹ in idip̃m. Quid em̃ debet
tenere? Qd̃ pro te factus est xp̃s: qz
ipe xp̃us est ⁊ ipe cristus recte intel-
ligitur ego sum qui sum. quō ē infor-
ma dei vbi non rapinam arbitratus
est esse equalis deo ibi ē idip̃m. Et at-
tu efficiaris p̃ticeps in idip̃m factus
est ipe p̃rior p̃ticeps tui: ⁊ ṽbum ca-
ro factum est vt caro p̃ticipet ṽbum.
Quia ṽo qd̃ verbum caro factus est
⁊ habitauit in nobis ex semine venit
abraham p̃missum est aut̃ abrahe ⁊
ysaac ⁊ iacob qd̃ ex semine eoy b̃ndi-
cerentur omnes gentes ⁊ in ṽidem⁹
eccām toto orbe diffusam. Loquitur
ad infirmos deus. Infirmitatē cor-
dis quesituit cū diceret ego sum q̃ suz
firmitatem cordis quesituit et aciem

138
cōtemplationis erectā cum dixit qui
est misit me ad vos Sed nōdum ha
bes forte cōtemplationem: noli de
ficere noli despare: qui est voluit eē
homo vt tu es: et iō secut⁹ ait moy⁹
quasi expauescenti nomē Qd nomē?
Qd est est Et dixit inqt dñs ad moy
sen ego sum de⁹ abrahā et deus ysaac
et deus iacob: hoc michi nomē est in
eternum Noli de te desperare qz dixi
ego sum qui sum et q est misit me ad
vos: qz tu mō fluctuas et mutabilita
te rerum et varietate mortalitat⁹ hu
mane. p̄cipere non potes qd est idip
sum Ego descendo qz tu venire non
potes: ego sum de⁹ abrahā et de⁹
ysaac et deus iacob In semine abra
ham spera aliquid: vt cōfirmari pos
sis ad vidēdū qui venit ad te in semi
ne abrahe Ergo hoc ē idipm de quo
dictum est mutabis ea et mutabūtur
tu aut idem ipe es et anni tui nō defi
cient Ecce idipm cui⁹ anni nō defici
ent Frēs: nonne anni nostri cotidie
deficiūt. nec stant omnino? Nam et
qui venerūt iā non sunt: et qui futuri
sunt nōdum sunt. Itā illi defecerūt et
illi defecturi venturi sunt In h⁹ ergo
ipō vno die frēs ecce mō loquimur
in momento est. p̄terite hore transie
runt. future nōdum venerūt et cū ve
nerint et ipe trāsibūt et deficient Qui
sunt anni qui nō deficiunt nisi q stāt?
Si ergo ibi anni stant. et ipi anni qui
stant vnus ann⁹ est. et ipe vnus an
nus qui stat vnus dies ē. qz ipe vn⁹
dies nec ortum habet nec occasus. nō
inchoatur ab hesternō nec excludit⁹
a crastino: s; stat semp ille dies et qd
vis vocas illuz diem. si vis anni sē. si
vis dies est: qd cūq; cogitaueris stat
tū ipi⁹ stabilitatis p̄cipat illa ciui
tas cui⁹ p̄cipatio est in idipm. me
rito ergo qz illius stabilitatis fit p̄ci

ceps dicit ille qui illuc currit stantes
erant pedes nri in atrijs iherlm Om
nia enim ibi stant vt nichil trāsit Dis
et tu ibi stare et nō transire? Illuc cur
re: idipm nemo habet ex se Intendi
te frēs corp⁹ habet. nō est idipm qz
non in se stat Mutatur p̄ etates mu
tatur per mutationes locoꝝ ac tpm
mutatur p̄ morbos et defect⁹ carna
les Non ergo in se stant corpa celest
ia nō in se stant hñt qualdā mutati
ones suas et si occultas: certe de loc⁹
in loca mutātur Ascendunt ab orien
te in occidentem: et rursus circueunt
ad orientē Non ergo stant: nō sunt
idipm. Itā humana nec ipa stat Quā
tis em̄ mutationib; et cogitationib;
variatur quātis voluptatib; imuta
tur quātis cupiditatib; diuisatur atq;
distenditur Adens ipa hominis que
dicitur rationalis mutabilis est non
est idipm. mō vult. mō non vult mō
scit mō nescit mō meminit mō do
obliuiscitur Ergo idipm nemo habz
ex se Qui voluit ex se habere idipm vt
quasi ipe sibi eēt idipm: lapsus ē Ce
cidit angelus et factus est dyabolus:
p̄pinauit homini superbiam. deiecit
secum inuidentia eum q stabat Isti
sibi voluerunt idipm esse. sibi p̄inci
pari: sibi dominari voluerunt No
luerunt habere vere dominum q ve
re est idipm: cui dictum est mutabis
ea et mutabuntur tu aut idem ipe es
Nam ergo post tantum languorem
post tātos morbos. difficultates la
bores redeat anima humiliata ad id
ipm: et sit in illa ciuitate cui⁹ partici
patio ei⁹ in idipm **I**lluc enim as
cenderunt tribus Querebam⁹ enim
quo ascēdat qui cecidit: quia dixim⁹
ascendentis hominis vox est ascen
dentis ecclesie Putamus ne quo as
cendit. quo it. quo erigitur? Illuc as
rr iij

cenderunt inquit tribus Duo ascen-
derunt tribz: In civitatem: cui⁹ p^{ri}ci-
patio ei⁹ in idipm Ergo illuc ascendi-
tur in iherusalem Homo aut qui des-
cendebat de iherusalem in iherico in-
cidit in latrones Si nō descenderet
et non incideret in latrones Quia ve-
ro descendendo incidit in latrones:
ascendendo veniat ad angelos Ascē-
dat ergo quia ascenderunt tribz Sz
quid sunt tribus multi nouerūt: mul-
ti non nouerūt Sz et nos qui nouim⁹
descendamus ad illos qui non noue-
runt tribus: vt nobiscum ascendant
quo ascenderunt tribz Tribz alio no-
mine dici pnt curie: sed non proprie
Itaqz tribus vno nomine alio pprie
dici non possunt: sed vicino dicuntur
curie Nam pprie si dixerim⁹ curias
non intelliguntur nisi curie q sunt in
civitatribz singulis singule. vñ curia-
les et decuriones id est qd sint i curia
vel de curia: et nostis qz tales curias
singulas habēt singule citates Sūt
autem vel erant aliqui in istis quoqz
civitatribz curie etiam populoz: et
vna ciuitas multas curias habet si-
cut roma triginta quinqz curias ha-
bet populi Hec dicuntur tribz: has
populus israhel duodecim habebat
scdm filios iacob duodecim. tribus
erat. populus erat: sed erant ibi ma-
li erant ibi boni Qm enim male tri-
bus que crucifixerunt dñm: qz bone
tribus que cognouerunt dñm Ille q
tribus que crucifixerunt dñm: tribz
sunt dyaboli Cum ergo hic diceret il-
luc em ascenderunt tribus: ne ones
tribus intelligeres addidit tribz do-
mini Quid ē tribz domini? Que cog-
nouerunt dñm Ex ipis enim duode-
cim tribubz malis. erant ibi boni De
bonis tribubz que cognouerūt fabri-
cationem ciuitatis: et ipa erant gra-

na inter illas tribus que inter paleas
cōmixta sunt Ascendunt aut nō cum
paleis: sz tribus purgate: electe qua-
si tribz domini Illuc ascenderūt tri-
bus domini Quid est tribz domini?
Testimoniū isrl Hoc quid sit fra-
tres audite Testimonium israhel id
ē in quibz cognoscatur qz est de isra-
hel Quid est enim israhel? Interpre-
tatio nominis ei⁹ dicta est iam: et se-
pe dicatur Forte enim et si recēs dic-
ta est. excidit: dicendo nos faciamus
vt non excidat etiam eis qui legere nō
nouerunt aut noluerunt nos finis
codex iporum Isrl videns deum in-
terpretatur: ymmo diligentius discus-
so verbo sic interpretatur isrl est vi-
dens Vtrumqz est videns deū qz ho-
mo in se non est: mutatur enim et v-
titur si non p^{ri}cipet e⁹ qui est idipm
Tunc est qñ videt deum Tunc enim
est quando videt eum qui est: et vidē-
do eum qui ē fit et ipe pro modo suo
vt fit Ergo ipe est israhel: israhel est
videns deum Supbus ergo nō est
israhel quia non est p^{ri}cipatio ei⁹ in
idipm: qz ipe sibi vult eē idipm Qui
sibi vult esse principium non est isrl
Omnis ergo israhel non est fict⁹ qz
omnis superbz necē est vt fictus sit.
Hoc dico fratres necesse est vt om-
nis superbus velit videri qd non est
aliter non p^{ot} Et frēs mei vtinam sic
vellet superbus videri qd non est vt
vellet videri verbī causa coraula cui
coraula non esset. cito enim pbare-
tur et dicere ei tanta videam⁹ vtrū
coraula sis: cum non posset inueni-
retur falso se videri voluisse qd non
erat Dixit se eloquētem: diceretur ei
loqre et pba Si locut⁹ fuerit inueni-
tur nō hoc eē qd pfessus est Supbz
qd peius est iustū se vult videri cum
nō sit et qz iusticiā intelligere difficile

est difficile ē sup̄bos agnoscere. Nolunt ergo sup̄bi videri qđ non sūt: iō n̄ est p̄cipatio eorū in idip̄m nō p̄tinē ad isrl̄ qui est videns deū. Quis ḡ p̄tinet ad isrl̄? Qui est p̄iceps in idip̄z? Qui ē qui p̄cipat in idip̄m? Qui cōfiteatur se non eē qđ deus est & ab illo habere qđ bonum p̄t habere. a se aut̄ nō esse nisi peccatū. ab illo sibi eē iusticiam: talis est in quo dol⁹ nō ē. Et dñs videns nathanaelē quid ait? Ecce v̄e israhelita in quo dolus nō ē. Si ergo ver⁹ israhelita i quo dolus nō est. tribz ille ascendunt ad isrl̄m in q̄bus dolus nō est: & ip̄e sunt testimonium isrl̄. id est p̄ illas agnoscit⁹ qz erant grana iter illā paleam. qñ area cuz videretur tota palea putabatur. Erant ergo ibi grana. sed cū ascenderint in sublimitate illa splendoris cū fuerit area ventilata tūc erit testimonium isrl̄: tūc dicent oēs mali v̄e qz erant ibi iusti inter malos qñ nob̄ omnes mali videbātur & q̄les nos eramus tales oēs putabam⁹. Testimoniū israhel. Quo ascendūt? Quare ascendunt? **A**d p̄fitendū nōi tuo domine. Magnificenti⁹ dici nō p̄t. Sicut superbia p̄sumit: sic humilitas p̄fitetur. Quō ergo p̄sumptor est qui vult videri qđ non est: sic p̄fessor ē q̄ vult videri qđ est ip̄e & amat qđ est ille. Ad hoc ergo ascendunt israhelite i quibz dolus nō est qz sunt vere israhelite: qz in ip̄is ē testimoniū isrl̄. Ad h̄ ascendunt ad cōfitendū nomini tuo dñe. **O**m̄ ibi sederunt sedes in iudicio. Mirum enigma: mira questio si nō intelligat⁹. Sedes dicit q̄s greci thronos appellant. Thronos greci sellas dicūt tanq̄ honorabiles. Ergo fr̄es mei nō est mirū. si sedeāt homines in sedibz in sellis. Ut aut̄ ip̄e sedes sedeant quō possum⁹ intelligere?

139
Tanq̄m si dicat aliq̄s. sedeant hic cathedre. a sedeāt h̄ selle. In sella sedet in sedibus sedetur in cathedris sedetur nō ip̄e sedes sedent. Quid ē ergo hoc qm̄ ibi sederunt sedes in iudiciū? Certe soletis audire dō dicente celū in thron⁹ est. terra at̄ scabellū pedū meorū. Latine at̄ totū sic dicitur celū michi sedes est. Qui sunt isti n̄ iusti? Qui sunt celi nisi iusti? Qui celum ip̄i celi qz que eccl̄a ip̄e eccl̄e: sic sunt mlt̄ te vt vna sit. Sic ḡ & iusti. Ita sūt iusti celū. vt celi sint: in ip̄is aut̄ sedet de⁹ & de ip̄is iudicat deus. Et nō sine causa dictum est celi enarrant gl̄am dei. Apostoli em̄ facti sunt celū. Vñ facti sunt celū? Quia iustificati. Quō peccator factus est terra cui dictū ē terra es & in terrā ibis: sic iustificati facti sunt celum. Portauerūt deū: et de ip̄is de⁹ choruscabat miracula. tonabat terrores. pluebat consolationes. Erant ergo illi celū: & enarrabāt gl̄oriam dei. Nam vt nouerit ip̄os dictos celum: ibi ait in ip̄o psalmo in oēm terram exiuit sonus eorū. & in fines orbis terre v̄ba eorū. Queris q̄rum: & inuenies celorū. Si ergo celū sedes dei apostoli aut̄ celū: & ip̄i facti sunt sedes dei ip̄i sunt throni dī. Dictum est alio loco: anima iusti thronus sapiētie. Magna res magna dicta est thron⁹ sapiē aiā iusti. id ē in anima iusti sedet sapiētia tanq̄m in sella sua tanq̄m in throno suo et in iudicat q̄cquid iudicat. Ergo erāt throni sapientie: & iō dixit illis dñs. sedebitis super duodecim thronos iudicātes duodecim tribz isrl̄. Sic et ip̄i sedebunt super duodecim sedes: et ip̄i sunt sedes dei. De illis quippe dictū est ibi enim sederūt sedes quoniam ibi sedebunt sedes. Qui sederunt sedes & qui sunt sedes. De quibus dicitur
rr iij

tum est aia iusti sedes sapientie Qui
sunt sedes: Celi Qui sunt celi: Celus
Quid est celū: De quo dicit dñs celū
michi sedes est Et ipi iusti sunt sedes
et habent sedes: et in illa iherusalē se-
debunt sedes Ad quam rem: Si iu-
diciū Sedebitis inquit sup duode-
cim sedes. o vos sedes: iudicātes du-
odecim tribus isrl' Quos iudicātes:
Infra q sunt in terra Qui iudicabūt:
Qui facti sunt celum Illi autem q iu-
dicabuntur in duas ptes diuidentur
vna ad dexteram altera ad sinistram
erit Iudicabūt cum cristo sancti: ve-
niet enim in iudiciū cū senioribus
populi ait ysayas Alij sunt ergo qui
cum illo iudicabunt. alij qui ab illo iu-
dicabuntur. et ab illis qui cū eo iudi-
cabunt Diuidentur ergo isti in duas
ptes. vna ponetur ad dexterā. cui e-
numerabuntur elemosine q̄s fecerūt:
Alia ponetur ad sinistrā. cui enume-
rabitur crudelitas et sterilitas mise-
ricordie Et illis ad dexteram cōstitu-
tis dicetur: vēite bñdicti patris mei
pcipite regnum qd vobis paratū ē
ab origine mūdi Quare? Esuriui in-
quit et dedistis michi manducare Et
illi. quādo te vidim? esurientem? Et
ille: cum vni ex minimis meis fecistis
michi fecistis Ergo quid ē frēs? Illi
iudicabunt de quibz dictum est. vt fi-
ant amici de māmōna iniquitat: vt
et ipi inquit recipiūt vos in eterna ta-
bernacula Sancti sedebunt cum do-
mino attendē q fecerunt misericordi-
am et assument illos sepatos in dex-
teram i regnum celoz: et ipa est pax
iherlm Que est pax iherusalem? Vt o-
pera misericordie corporalia iungā-
tur operibz pdicationis spiritualibz:
et fiat pax dando et accipiendo Ait ei
apostolus. qui rationē dati et accep-
ti dixit eē istas elemosinas Ait ergo

si nos vobis spūalia seminam⁹. mō-
num ē si vestra carnalia metamus:
Et de ipa re ait alio loco: qui multū
nō habūdauit. et qui modicū non de-
fuit illi Quare qui multum non ha-
bundauit: Quia qd plus habebat de-
dit indigenti Et quid ē qui modicum
non defuit illi: Quia accepit ab illo q
habundauit: vt fiat inquit equalitas
Ipa est pax de qua dicitur. fiat pax i
v̄tute tua Namq; cum dixisset. quo-
niam ibi sederunt sedes in iudicio se-
des super domū dauid. id est sup fa-
miliam cristi cui dederunt in tempo-
re cibaria: statim tanqm ipis sedibz
ait **I**nterrogate que ad pacē sunt
iherusalem **V**os sedes qui iā sede-
tis vt iudicetis. et facti estis sedes do-
mini iudicantis. qm qui iudicant in-
terrogant. qui iudicantur interro-
gantur: interrogate inqt que sunt ad
pacem iherusalem Interrogādo qd
inueniet: Alios fecisse miām: alios nō
fecisse Quos inueniet fecisse miseri-
cordiam ipos vocabunt ad iherusa-
lem: qz ipa sunt ad pacem iherusale:
Dilectio fortis res frēs: dilectio for-
tis res Vultis videre q̄ sit fortis di-
lectio: Quisquis per aliquam neces-
sitatem non potuerit implere qd iu-
bet deus: amet illum qui implet et in
illo implet Intendat caritas vestra.
verbi gracia. vxorem habet quam di-
mittere non potest oportet vt obtē-
peret aplo dicenti. vxori vir debet
reddat: et alligatus es vxori. ne que-
sieris solutionem Veniet in mētem
qz melior est vīta illa de qua dicit idē
apls. vellem omnes esse sicut meipz.
Attendit eos qui hoc fecerūt: amat
eos et in ipis implet qd in se non po-
test Fortis res est dilectio. ipa sit v̄-
tus nostra: qz si in illa nō fuerimus
nichil prodest qcquid aliud habueri

mus Si linguis hominum loquar inquit et angelorum caritatem autem non habeam: factus sum quasi eramentum sonans aut cymbalum tinniens Adiungit aliud magnum. quod si distribuerem omnibus substantiam meam et si tradidero corpus meum ut ardeam caritatem autem non habeam nichil mihi prodest Si autem sit sola caritas quam non inueniat quod distribuat pauperibus. diligat. solum calicem aque frigide det. tantum illi imputabitur quantum zacheo quod dimidium patrimonii donauit pauperibus Quare hoc? Ille tam modicum dedit ille tam multum dedit. et tantum illi imputabitur. Latum plane Impar enim facultas: sed non impar caritas Illi ergo interrogant. vos cogitate quid estis Nam ecce dictum est nobis in domum domini ibimus Locudati sumus certe in hijs qui dixerunt nobis in domum domini ibimus Videte ergo si imus Non enim pedibus imus sed affectibus Videte si imus: interroget se unusquisque vestrum qualis erga pauperem sanctum. erga indigentem fratrem. qualis est erga indigentem mendicum: videat si viscera eius non sunt angusta. quia interrogare te habent sedes que sedebunt in iudicium. et debent inuenire que sunt ad pacem iherusalem Et quomodo interrogant? Tanquam sedes dei Deus interrogat Si deum latet aliquid: et illas sedes aliquid interrogantes fugere possunt Interrogate que sunt ad pacem iherusalem Sed que sunt ad pacem iherusalem? **E**t habundantia inquit hijs qui diligunt te Ad ipsam iherusalem conuertit vocem habundantia est illis qui diligunt eam habundantia ex inopia Hic inopes ibi habundantes: hic infirmi ibi firmi: hic egeni ibi diuites Unde facti diuites? Quia dederunt hi quod acceperunt a deo ad tempus: et acceperunt ibi quod postea deus retribuet in eternum Hic fratres mei et diuites pau-

peres sunt Bonum est diuiti ut agnoscat se pauperem Si enim plenum se putat: tumor est ille non plenitudo Agnoscat se inanem ut possit impleri Quid habet? Aurum Quid non dum habet? Vita eterna Attendat quod habeat et videat quid non habet Fratres ex eo quod habet det. ut accipiat quod non habet: emat ex eo quod habet illud quod non habet Et habundantia hijs qui diligunt illam. **F**iat pax in virtute tua Iherusalem o ciuitas que edificaris ut ciuitas cuius participatio tua in idipsum. fiat pax in virtute tua fiat pax in dilectione tua: quia virtus tua dilectio tua Audi cantica canticorum valida est sicut mors dilectio Magna obum fratres valida est sicut mors dilectio Magnificenti expromi non potuit fortitudo caritatis: quia ut dicitur valida est sicut mors dilectio Quis enim resistit morti Fratres interdat caritas vestra Resistitur ignibus undis. ferro resistitur potentibus. resistitur regibus. venit una mors. quae ei resistit: Nichil est illa fortius Propterea viribus eius caritas preputa est: et dictum est valida est sicut mors dilectio Et quia ipsa caritas occidit quod fuimus ut simus quod non eramus: facit in nobis quamdam mortem dilectio Ipsa morte mortuus erat qui dicebat mundo in crucifixus est et ego mundo Ipsa morte mortuus erat quibus dicebat: mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum christo in deo Valida est sicut mors dilectio Si ergo valida est fortis est et magne virtutis: et ipsa est virtus et per ipsam reguntur infirmi a firmis. terra a celo populi a sedibus Non fiat pax in virtute tua fiat in dilectione tua et per istam virtutem per istam dilectionem per istam pacem **F**iat habundantia in turribus tuis id est in excelsis tuis Nauci enim sedebunt in iudicio: sed multi ad dexteram positi faciunt populum ciuitatis illius Multi enim pertinebunt

ad singulos quosque excelsos. a quibus
recipiantur in tabernacula eterna: et
erit habundantia in turribus eius. Plemi-
tudo autem deliciarum et sufficientia di-
uiciarum ipse deus ipse idipsum. ipse cuius
participatio est civitatis in idipsum: ipsa
erit habundantia nostra. Sed vnde? Per
caritatem. hoc est per virtutem. In qua
est caritas fratres? Qui non sua querit
in hac vita. Audi apostolum paulum
habentem caritatem. ait: placere om-
nibus per omnia sicut et ego omnibus
per omnia placeo. Vbi est ergo quod dixisti
si adhuc hominibus placerem christi seruus
non essem. et modo dicis te placere et modo
cohortaris ut et illi placeant? Sed non
ibi posuisti finem: ut quia propter se non
propter caritatem placeat. Qui gloriam
suam querit: non querit salutem aliorum. Ait
enim sicut et ego omnibus per omnia pla-
ceo: non querens quod michi prodest. sed
quod multis ut salvi fiant. Hoc et hic cum
de caritate diceretur. Propter fra-
tres meos inquit et proximis meos lo-
quebar autem pacem de te. Iheru-
salem civitas cuius participatio in idip-
sum ego in hac vita et in hac terra ego
pauper peregrinus et gemens. nondum
perfruens pace tua: et predicans pacem
tuam: non propter me illam predico sicut
heretici qui querentes gloriam suam dicunt
par vobiscum: et pacem non habent quam
populis predicant. Si enim haberent pa-
cem non concinderent unitatem. Ego
inquit loquebar pacem de te. Sed qua-
re? Propter fratres meos et propin-
quos meos non propter honorem meum. non
propter pecuniam meam. non propter vi-
tam meam: nam michi vivere Christus
est et mori lucrum: sed loquebatur pacem
de te propter fratres meos et propin-
quos meos. Non cupiebat ipse dissol-
ui et esse cum christo: et qui ista predi-
casset propinquis et fratribus manere.

inquit in carne necessarium propter
vos. Propter fratres meos et propin-
quos meos loquebar autem pacem
de te. Propter domum domini dei
mei quesiui bona tibi. Non propter
me quesiui bona. nam non tibi que-
rerem sed michi ideo nec ego habere
quia non tibi quererem sed propter
domum domini dei mei: propter ec-
clesiam propter sanctos propter pere-
grinos propter inopes eius ut ascen-
dant quia dicimus eis in domum do-
mini ibimus: propter ipsam domum
domini dei mei quaesiui bona tibi. Nec
fratres proximorum et necessaria carpite
manducate bibite conualescite curri-
te apprehendite.

Explicit psalmus cxxi. Incipit psal-
mus centesimus vicesimus secundus.

Ascendentis cantica ex or-
dine cum sanctitate vestra
consideranda suscepi. Ascen-
dentis et amantis: et ideo ascendentis
quia amantis. Omnis amor aut des-
cendit aut ascendit. Desiderio enim bo-
no levamur ad deum: et desiderio ma-
lo ad yma precipitamus. Sed quia iam
malo desiderio lapsi cecidimus super
est nobis si agnoscimus quis ad nos
non ceciderit sed descenderit herendo
illi ascendere quod viribus nostris non
possumus. Ipse dixit dominus ihesus
christus nemo ascendit in celum nisi qui
de celo descendit: filius hominis qui est
in celo. Tanquam de se solo videtur dixisse.
Ergo ceteri remanserunt. quia solus as-
cendit. qui solus descendit. Quid debet
ceteri facere? Unius corpori ipsi: ut sit
unus christus qui descendit et ascen-
dit. Descendit caput: cum corpore as-
cendit vestitus ecclesia sua. quam fi-
bi exhibuit sine macula et ruga. So-
lus ergo ascendit. sed et nos quando
cum illo sic sumus ut in illo membra

111
ei⁹ sim⁹ : et nobiscū solus ē . et iō vn⁹
et sempitern⁹ Unitas nos p^opaginat
vni : et illi soli cum illo non ascendūt q̄
cum illo vnus esse noluerunt. Itā ve
ro qm̄ ip̄e qui in celo positus ē et car
ne suscitata immortalis . p^o quam fu
it ad tempus mortalis . et nichil in ce
lo p^osecutionem paciens . nichil mali
ciarum et obprobriorū . sicut in hac tē
ra qm̄ p^o nobis omnia sustinere dig
natus est : cōpassus tñ corpori suo i
terra laboranti dixit . saule saule quid
me p^osequeris ? Itā ip̄m nemo tāge
bat : et se pati p^osecutionem clamabat
Non preter spem eē debem⁹ p^ommo
cum magna fiducia p^osumere . qz si p^o
caritatem ip̄e nobiscum in terra est :
p^o eandem caritatem et nos cū illo in
celo sum⁹ Sed dixim⁹ quēadmodū
nobiscū ip̄e in terra sit : vocem e⁹ dix
imus de celo souantis . saule saule qd
me p^osequeris cū eum saulus . omni
no nō tangēt s; nec videret Quomo
do aut ostenditur qz et nos cum illo
in celo sum⁹ ? Eodē ip̄o paulo ap^olo
dicente . si resurrexistis cū cristo que
sursum sunt q̄rite vbi xp̄s est in dex
tera dei sedens . que sursum sunt sa
p̄ite non que super terram mortui ei
estis et vita vestra abscondita est cum
xp̄o in deo Ergo et ille adhuc deorsus
est et iam nos sursum sumus Ille de
orsum est cōpassione caritatis : nos
sursum sum⁹ spe caritat^{is} Spe enim
salui facti sum⁹ Sed quia spes nos
tra certa est q̄uis futurum sit : sic de
nobis dicitur quasi iam factū sit As
cendit q̄ iste cātator s; in vno quoq;
orde vestrū cantet hic homo et vnus
quisq; sit iste homo Cum em̄ dicitis
illud singuli qz omnes vnum estis in
cristo vn⁹ hō illud dicit : et non ad te
dñe leuauimus oculos nr̄os **S**ed
ad te domine leuauimus oculos meos De

betis quidem putare vnū quēq; vñ
loqui : sed vnus ille maxime loquitur
q̄ etiā diffusus ē toto orbe terrarum
vnus ille loquitur qui alibi dicit . a fi
nibus terre ad te clamaui cū āgeret⁹
cor meum Quis ē qui clamat a fini
bus terre ? Quis vn⁹ hō diffusus est
vsq; ad fines terre ? Vnus quisq; ho
mo in regione sua p̄t clamare . nūq̄ a
finib; terre ? S; hereditas illa xp̄i de
qua dictum est . dabo tibi gētes here
ditatem tuā et possessionem tuā tñ
nos terre : ip̄a clamat et dicit a finib;
terre ad te clamaui cū āgeretur cor
meū Angatur cor nostrū et clamem⁹
Dñ angatur cor nostrū ? Nō de hīs
que hic patiuntur et mali : verbi gra
cia quia dāpnū patiuntur Nam si
iñ angitur cor cinis est : qz nescio quē
tuorū ex voluntate dei amisisti Si iñ
angitur cor qd magnū : hic angitur
et corda infidelū : ista patiuntur et q̄
nōdum in cristo crediderūt Dñ ang
itur cor xp̄iani ? Quia nōdum cū xp̄o
vīuit Dñ angit⁹ cor xp̄iani ? Quia pe
regrinatur et desiderat patriā Si iñ
angitur cor tuū etiā si felix scdm secu
lum fueris gemis et si omnia p̄sp̄era
cōfluant et si vndiq; tibi iste mūd⁹ ar
rideat tu tñ gemis qui in peregrinatio
ne te cōstitutum vides : et sentis iā q̄
dem te habere felicitatem scdm ocu
los stultorū sed nōdum scdm p̄missi
onem xp̄i Illā querens gemis illā q̄
rens desideras et desiderando ascen
dis et ascendendo cantas cātīcū gra
duum et cantando cātīcū graduū di
cis Ad te leuauimus oculos meos **Q**ui
habitas in celo Ascendēs q̄ leuatur⁹
erat oculos n̄ illuc q̄ tendebat et ascen
dere desiderabat : De tra em̄ ad celū
ascēdit Ecce terra deorsum quā cal
cam⁹ pedib; nostris ecce iā celū sur
sum quod videmus oculis nostris :

et ascendendo cantamus .ad te leua-
ui oculos meos qui habitas in celo
Vbi sunt ergo scale? Tanta enim inter
ualla cōspicimus inter celum et terrā
tātam separationem et tanta spacia lo-
corum: illuc volumus ascendere .sca-
las non videmus. Nūquid forte fal-
simus nos .qz cāticum graduū id est
canticum ascensionis cātamus? As-
cendimus ad celum si cogitamus de
um qui ascensus in corde fecit. Quid
est ascendere in corde? Proficere in
deum. Quomodo omnis qui deficit
non descendit sed cadit . sic omnis q
pficit ascendit sed si sic pficiat ut nō
superbiat si sic ascendat ut nō cadat.
Si aut pficiendo supbiat: ascenden-
do iterum cadit. Sz ut nō superbiat
quid debet facere? Leuet oculos su-
os ad illum qui habitat in celo . nō se
attendat. Omnis enim superbz se at-
tendit: et magnus sibi videtur qui si-
bi placet. Sz qui sibi placet stulto ho-
mini placet: qz ille ipe stultus est cum
sibi placet. Solus securus placet qui
deo placet. Et quis ē qui placet deo?
Cui placuerit deus. Displicere sibi de-
us non potest: placeat et tibi ut pla-
ceas illi. Sed tibi ille placere non po-
terit: nisi tu tibi displicueris. Si autē
displices tibi: tolle a te oculus. Ut qd
te enim attendis? Si enim veruz te
attendis . inuenis in te qd tibi displi-
ceat: et dicis dō . peccatum meum an-
te me est semper. Peccatum tuū sit an-
te te ut non sit ante deū: et tu noli esse
ante te ut sis ante deum. Quomodo
enim volumus ut non a nobis auer-
tat faciem deus: sic volumus ut auer-
tat faciem a peccatis nostris. Nam
vtrumqz illic cantatur in psalmis ne
auertas faciē tuam a me. Vox ē psal-
mi vox est ergo nostra: et ille qui di-
cit ne auertas faciem tuam . vide qd

dicat alio loco . auerte faciem tuam
a peccatis meis. Si vis ut auertat fa-
ciem suam a peccatis tuis: tu ipe a te
auerte faciem tuam et a peccatis tuis
noli auertere. Si enim non ab eis a-
uerteris faciem tuam: tu ipe irasce-
ris peccatis tuis. Si aut tu non auer-
tis faciem tuā a peccatis tuis: tu ag-
noscis et ille ignoscit. At vero a te le-
ua oculos ad illum et dic . ad te leua-
ui oculos meos qui habitas in celo .
Celū fratres mei si corporaliter in-
tellerimus hoc quod videmus oculis
corporeis: vere sic errauimus ut nō
putemus nos illuc ascendere nisi sca-
lis positis aut aliquibus machinamē-
tis. Si aut spiritualiter ascendimus
spiritualiter celum intelligere debe-
mus. Si ascensus in affectu: celus in
iusticia. Quid est ergo celū dei? Om-
nes sancte anime: omnes iuste ani-
me. Nam et apostoli quibus in terra es-
sent carne . celum erant: quia in illis
dominus sedens per totum mūdū
ābulabat. Ergo habitat in celo. Quo-
modo? Quomodo dicit in alio psal-
mo . tu autem in sancto habitas laus
israhel. Qui habitat in celo habitat in
sancto. Sancto quid . nisi tēplo suo.
Templum enim dei sanctum est qd
estis vos. Sed omnes adhuc infir-
mi et scdm fidem ambulantes. Secū-
dum fidem sunt templum dei. Erunt
enim aliquando et secūdum speciem
templum dei. Qm diu sunt tēplum
secūdum fidem? Qm diu in ipis xps
p fidem habitat sicut dicit apls . habi-
tare xpm p fidez in cordibz nostris.
Sunt aut iam celi in quibz iam p spe-
ciem habitat deus videntes eum fa-
cie ad faciem . omnes sancti āgeli . o-
nes sancte vtutes . ptates sedes dñi
tiones iherusalem illa celestis vnde
peregrinantur ingemiscimus: et quam

desiderando oramus Vbi habitat de-
us: illuc leuauit iste fidem illuc ascen-
dit affectu desiderando. et ipsum de-
siderium facit anima desudare sor-
des peccatorum et mundari ab omni la-
be. ut fiat et ipsa celum: quia leuauit o-
culos ad eum qui habitat in celo. Nam
si celum istud corpeum quod oculis vi-
demus intellexerim esse habitatio-
nem dei: transitura est habitatio dei
quia celum et terra transient. Deinde
anquam faceret deus celum et terram ubi
habitabat? Sed dicit aliquis Et anquam
faceret deus sanctos ubi habitabat? In
se habitabat deus apud se habitabat et
apud se est deus: et quando dignatur ha-
bitare in sanctis. non sic sunt sancti do-
mus dei ut ipsa subtracta cadat deus.
Aliter enim nos habitamus in domo: al-
iter deus in sanctis. Tu habitas in do-
mo. si subtracta fuerit cadis: deus autem
sic habitat in sanctis ut si ipse discesse-
rit cadat. Quicumque ergo sic portat de-
um ut sit templum dei: non putet sic a
se portari deum. ut teneat deum si se sub-
ducat. De illi si se subtraheret deus quia
ipse cadit: nam deus in se permanet. In
quibus nos habitamus ipsa nos conti-
nent: in quibus deus habitat ipse illos
continet. Nam videte quantum interest
inter nostram habitationem et dei et sic di-
cat anima. ad te leuaui oculos meos qui
habitas in celo. ut intelligat quia deus
nec celo indiget ubi habitet: sed celum
ipso indiget ut ab ipso inhabitetur. Quid
ergo sequitur quia dixit ad te leuaui o-
culos meos qui habitas in celo? Quo
modo leuasti oculos tuos in celum?
Ecce sicut oculi seruorum in manus
dominorum suorum: et sicut oculi ancil-
le in manus domine sue: sic oculi nos-
tri ad dominum deum nostrum quoad
usque misereatur nostri. Et serui sumus
et ancilla sumus: ille et dominus est et

142
domina est. Aut quid sibi volunt ista
verba et quid sibi volunt iste similitu-
dines rerum. Attendat aliquantum ca-
ritas vestra. Non mirum si serui su-
mus et ille dominus est sed mirum si
ancilla sumus et ille domina est. Sed
neque hoc mirum quia ancilla sumus
ecclesia enim sumus nec illud mirum
quia et ipse domina est: virtus est et sa-
pientia dei. Audi ergo apostolum di-
centem. nos autem predicamus cris-
tum crucifixum iudeis quidem scan-
dalum gentibus autem stulticiam ip-
sis vero vocatis iudeis et grecis cris-
tum dei virtutem et dei sapientiam: ut
iam sit seruus populorum et sit ancilla ec-
clesia. Vtrumque audisti: cristum dei vir-
tutem et dei sapientiam. Cum ergo au-
dis cristum leua oculos tuos in ma-
nus domini tui: cum audis dei virtu-
tem et dei sapientiam. leua oculos tu-
os in manus domine sue. quia et ser-
uus et ancilla es. Seruus quia popu-
lus es: ancilla quia ecclesia es. Ipsa au-
tem ancilla magnam dignitatem inue-
nit apud deum. Propter facta est: sed do-
nec veniat ad amplexus illos spiritu-
ales ubi secure perfruatur eo quem di-
lexit et cui suspirauit in ista diuturna
peregrinatione. Sponsa est et acce-
pit arram magnam. sanguinem spem
si cui secunda suspirat nec illi dicitur noli
amare quomodo dicitur aliquando
virgini iam desponsate et nondum nup-
te et iuste dicitur noli amare cum fac-
ta fueris vxor tunc ama: recte dicitur
quia preproperum et preposterum deside-
rium est et non castum. amare eum cui
nescit an nubat. Potest enim fieri ut
alius sponset. et alius ducat vxorem.
Quia vero nullus est alius qui cris-
to proponat. secunda amat ista: et anquam
illi iugatur amet et de longinqua suspiet
et de longinqua peregrinatione solus ducet quia

solus talē arram dedit Quis em̄ po-
test sic ducere vt moriat^r pro ea quā
vult ducere: Si enim mori pro ea vo-
luerit: non erit qui ducat Securus
aut ille pro sponsa mortuus est: quā
resurgens erat ducturus Verūpta-
men frēs interim simus quomodo
serui & ancilla Dictum est quidem nō
vos dicam seruos sed amicos: s; for-
te solis discipulis dixit dñs Audite a
postolum paulum dicētem. itaq; iā
inqt nō est seruus s; fili⁹: si aut filius
& heres per deū Populo dicebat fi-
delib; dicebat Jam g̃ in noiē domini
redempti sanguie ipi⁹. loti lavacro
ipi⁹. filij sumus fili⁹ sum⁹: q; sic mul-
ti sumus vt in illo vn⁹ sim⁹ Quid fi-
bi ergo vult qđ adhuc tanq; serui loq;
mur: Nūquid tātum meritū habere
possum⁹ in ecclā q̃uis iam filij facti
ex seruis quātum habuit ipe aposto-
lus paulus: Et tñ quid dicit in eplā:
Paulus seru⁹ xpi ihesu Si ille se ad-
huc dicit seruū p quem nobis euāge-
lium p̃dicatum est: quātomag; nos
debem⁹ agnoscere cōditionem nrāz
vt maior sit in nobis grā ipi⁹ Primo
enim seruos fecit quos redemit Sā-
guis em̄ ille p seruis p̃cium est: pro
sponsa pign⁹ est Agnoscentes itaq;
p̃dicionem nrām. & si iā filij per grāz
ipi⁹. serui tñ ppter creaturam. quia
vniūsa creatura deo seruit. dicamus
sicut oculi seruoꝝ in man⁹ dñoꝝ suo-
rum & sicut oculi ancille in man⁹ do-
mine sue: sic oculi nostri ad dñm deū
nostrū quoadusq; misereat^r nostri.
Dixit & quare: Sicut serui oculos ha-
bentes in man⁹ dñi sui. & sicut ancil-
le oculos hñt in man⁹ dñe sue: sic inqt
oculi nostri ad dñm deum nrām Et q̃i
quereres vt quid: quoadusq; inquit
misereatur nostri Quales ergo vo-
luit seruos intelligi frēs: Qui oculos

habent in manus dñorum suorum Et
quales ancillas: Que oculos hñt in
man⁹ dñe sue quoadusq; misereatur
domina earum Qui sunt isti serui et
ancille qui sic habent oculos in man⁹
dominorum suorum. nisi qui iubentur
cedi: Oculi nostri ad dominū de-
um nostrum: quoadusq; misereatur
nostri Quomodo: Sicut oculi suo-
rum in manus dñorum suorum: & si-
cut oculi ancille in man⁹ domine sue
Ergo & illi & ille quousq; misereatur
vel dominus vel domina Fac ergo a-
liquem dñm iussisse seruum cedi Va-
pulat seruus sentit plagarum dolo-
res attendit ad manus domini sui. q̃
usq; dicat p̃ce Adanum enim ipam
potestatem dicit Ergo quid dicimus
fratres: Iussit nos cedi domin⁹ nos-
ter & domina nostra. sapientia dī ius-
sit nos cedi: et in hac vita vapulam⁹
& tota ista vita mortalis plaga nos-
tra est Audi vocem psalmi Pro ini-
quitate erudisti hominem: & tabesce-
re fecisti sicut araneam aiām meam
Attēdite fratres q̃ tabida est aranea
vt leui tactu cōquassetur & moriatur
Et ne quasi carnem solam infirma-
te mortalitatis putarem⁹ nos ha-
bere tabidam. nō dixit tabescere me
fecisti. ne scđm carnem itelligerem⁹
s; ait tabescere fecisti sicut araneam
aiām meam Nichil enim infirmius
anima nostra posita in medijs tēp-
tationibus seculi in medijs gemitibus
et pturitionibus molestiarum:
nichil ea infirmius donec hereat soli-
ditati celesti. & sit in templum dei vñ
de iam non cadat. quia primo vt ve-
niret ad hanc infirmitatem & tabifi-
cationem sicut aranea infirma facta
est & de paradiso expulsa est: tūc ius-
sus est seruus cedi Frēs mei: videte
ex quo vapulam⁹ In oib; q̃ ab initio

generis humani nati sunt in omnibz
qui nunc sunt. in omnibz qui postea
nascuntur adam vapulat vapulat a-
dam id est genus humanum et mul-
ti sic obdurauerunt vt nec plagas su-
as sentiant Qui vñ ex ipso genere fi-
lii facti sunt. receperunt sensum dolo-
ris sentiunt se vapulare. & nouerunt qđ
iussit vt vapulent. & leuauerunt ocu-
los suos ad eū qui habitat in celo: et
sic sunt oculi eorū in manū dñi sui quo-
adusq; misereatur sicut oculi seruoꝝ
in manū dñorum suozū & sicut oculi
ancille in manus dñe sue Vides feli-
ces aliquos in isto seculo ridētes iac-
tantes se nō vapulāt ymmo pei⁹ va-
pulant: hoc ipso graui⁹ ceduntur quo
sensum iā piderunt Euigilent & va-
pulent sentiāt qđ vapulant. sciant qđ
vapulant & doleant qđ vapulant: qm̃
qui apponit sciām apponit dolores.
hoc scriptura dixit Nō dñs in euāge-
lio: beati lugentes qm̃ ipi cōsolabun-
tur Audiamus vocē hōis qui vapu-
lat: & sint iste vnus cuiusq; vestrum
voces & qñ nobis bñ est Nā quis nō
intelligat vapulaē se? Qñ egrotat qñ
in carcere est. qñ forte in cathena qñ
forte latrones patitur. qñ ab aliq̃bz
improbis ei aliquē molestie irrogā-
tur: sentit vapulare se Magnus sen-
sus est videre qđ vapulat: & qñ illi bñ
est Non em̃ ait scriptura in iob tēp-
tationibz habūdat vita huāna. s; ait
nūquid nō temptatio est vita huma-
na sup terrā? Totā ipam vitā tēp-
tationez dixit Omnis ergo vita tua
sup terrā plage tue sunt Plage q̃ diu-
vuis in terra: siue feliciter viuas. si-
ue in aliqua tribulatione cōstitutus
sis clama ad te leuavi oculos meos
qui habitas in celo Ad manū dñi qui
te iussit cedi cui dicis in alio psalmo
ppter iniquitatem erudisti hoiēm &

143
tabescere fecisti sic araneā aiām me-
am: clama ad manus cedentis & dic
Miserere nostri domine miserere
nostri Nō sunt iste voces vapulan-
tis. miserere nostri dñe miserere nos-
tri: **Q**m̃ multum repleti sum⁹ des-
pectionē In plurimū repleta est aiā
nostra: obprobrium eis q̃ habūdant
& despectio supbis Qui despici⁹ cō-
tempnitur Dēs qui scōz xpm̃ pie vo-
lunt viuere. necē ē paciantur obpro-
bria: necē est ptempnantur ab hīs q̃
volunt impie viuere quoz felicitas
tota trena est Irridentur illi q̃ felici-
tatem vocāt quā oculis trenis vide-
re nō pñt: & dicitur eis Quid credis
insane? Vides qđ credis? Reus ē a-
liquis ab iferis & retulit tibi quid ibi
agitur: Ecce ego qđ amo video: fru-
or Despiceris qđ sp̃as qđ non vides
& despicit te ille qui quasi tenet qđ vi-
det Attende ip̃e si tenet noli turbari
vide si ip̃e tenet & non tibi insultet ne-
cum putas eum felicem in pñti amit-
tas veraz felicitatem futuram Noli
turbari: attēde si tenet Labitur hoc
ab illo quod tenet vñ ip̃e ab eo quod
tenet: necesse est transeat aut ip̃e per
res suas aut res ip̃ius per illuz Per
quem res transeunt sue? Qui viuus
labefactus erit. Qui tranfit per res
suas? Qui in diuicijs moritur: quia
cum moritur nō eas secum affert ad
inferos Domum meam habeo iac-
tauit se Queris quam domū tuam?
Quam michi dimisit pater meus Et
ille vnde habuit hāc domum? Auus
noster illi eam dimisit Recurre & ad
proauum inde ad atauum: & iam no-
mina non potes dicere Nonne inde
potius terreris quia multos atten-
dis transisse per illam domum & ne-
minem ipsorum secū illam tulisse ad
eternā domum? Pater tuus hēam

dimisit. transiit per illā: sic et tu transi-
bis. Si ergo transitū habetis in do-
mo vestra. stabulum est transeunti-
um nō habitatio cōmanentium: et tñ
qz nos ea que futura sunt spām? et i
futuram felicitatem suspirām? et nō
dum appuit qd erimus qz iis iam fi-
lij dei sum? . qz vita nostra abscondi-
ta est cū xpō in deo: repleti sum? des-
peccatione id est ptemptu ab hīs q fe-
licitatem querūt vel habent in isto se-
culo In plurimū repleta est aīa nos-
tra: obprobrium eis q habundant et
despectio superbis. Querebam? qui
sunt qui habūdant: exposuit tibi cuz
dixit superbis. Qd est aut obprobriū
hoc est despect? : et qd est qui habun-
dant hoc ē supbis. Repetitio senten-
cie est: et obprobriū eis q habundant
et despectio supbis. Quare habūdāt
superbi? Quia hic volunt esse felices.
Quid et qñ ipi miseri sunt. nūquid ha-
bundant? Sed forte qñ miseri sunt nō
nobis insultāt. Intendat caritas vrā.
Tūc insultant forte qñ felices sūt quā-
do se iactant in pōpa diuiciarū suarū
qñ se iactant in ventositate falsorum
honorū. Tūc insultant nobis et qñ di-
cunt. ecce bñ michi est. fruor ego re-
bus pñtibz. recedant a me q promit-
tunt qd nō ostendūt. qd video teneo
qd video fruor bñ michi fit in hac vi-
ta. Tu securior esto qz resurrexit xps
et docuit te quid in alia vita daturus
sit. Certus esto qz dat: sed insultat il-
le qz tenet. Serto insultantē: et rideb-
gementem. Postea em veniet tēpus
qñ dicturi sunt illi ipi. hñ sūt quos ha-
buimus in risum. Verba sunt libri sa-
pientie. qz pdidit nobis scriptura q
dictura sunt illi ipi. qui nos mō irri-
dent et qui nos despiciunt: et a quibz
impleti sum? obprobrio et despectio-
ne. Que vba habebunt tūc qñ a veri-

tate despiciuntur. Vident em ad dex-
teram fulgere quos secum pñctos
cōtempserant. cū factum fuerit in il-
lis qd dixit apłs. cū xpūs apparuerit
vita vestra tūc et vos cū illo appare-
bitis in glā: et dicunt hñ sunt quos a-
liqñ habuim? in risum et in similitudi-
nē improperij. Nos insensati vitam
illoz estimabam? insaniam et finem
illoz sine honore. Quō cōputati sūt in-
ter filios dei. et inter sanctos sors il-
lorum est. Et sequūtur in eo sermo de
et adicient. q errauim? a via veritatē
et iusticie lumen nō luxit nobis: et sol
non ortus est nobis. Quid pfuit no-
bis superbia. et diuiciarū iactacio qd
ptulit nobis? Ibi tu non eis insultas
qz ibi sibi iam insultant. Qd donec fi-
at frēs leuem? oculos nrōs ad eum
qui habitat in celo et nō ab illo tolla-
mus oculos quoadusqz misereat? nri
et liberet ab omni temptatione et ob-
probrio et despectu. Huc accedit. qd
aliqui et ipi qui sunt in flagello infeli-
citate tpalis insultant nobis. Inue-
nis aliquem p merito iniquitatū suarū
siue occulto iudicio dei. siue manifes-
ta dāpnatione mitti in carcerem por-
tare cathenam. et ipse insultat: et cum
ei dictum fuerit quare non bñ vixisti
ecce quomodo venisti male viuēdo
ille rñdet. Quare illi qui bñ viuūt ista
paciuntur? Sed illi ppter ea pacun-
tur vt pbentur in temptationibz ex-
erceantur vt flagellis pficiant: qz fla-
gellat omnē filiū quē recipit. Et si vni-
cum sine pccō flagellauit et p omni-
bus tradidit eum. quō debem? nos
flagellari qui fecim? qre flagellemur.
Cum ista dixerimus illis et de infeli-
citate ad hec supbiunt et afflicti non-
dum humiliati rñdent. et dicunt ista
sunt vba xpianorū vanorū qui credūt
qd nō vident. Sed et ipi insultant. qd

putamus fr̃es quasi nō eos cōme-
moratos in h̃ psalmo cū diceret. ob-
probrium eis qui habūdant ⁊ despec-
tio sup̃bis. Quidē insultatur cris-
tians ⁊ ab eis qui nō habūdant: sed
cū sint in egestate ⁊ erūpnis nec ipsi
cessant insultare. Certe ergo obpro-
brium eis q̃ habūdant. An forte nul-
lus inuenitur qui ecīā posīt in cala-
mitate insultet? Si non insultauit la-
tro qui cū crucifixo dño crucifigē-
rat. Ergo si insultant et illi qui nō ha-
būdāt. quare psalm⁹ ait. obprobri-
um eis qui habūdant? Si diligenter
discutiam⁹ ⁊ ip̃i habūdant. Nō habū-
dant. Nam nisi habūdarent superbi
nō eēnt. Ali⁹ em̃ habūdāt pecunia et
in superbus est. ali⁹ habūdāt hono-
ribus ⁊ in superbus est. ali⁹ habūda-
re se iusticia putat ⁊ in sup̃bit qd̃ pe-
ius ē. Qui videntur nō habūdare pe-
cunia. iusticia sibi videntur habūda-
re adūsus deum ⁊ positi in calamita-
tibus se iustificāt. deū accusant ⁊ di-
cunt. Quid admisi aut qd̃ feci? Et tu
dic̃ respice. recordaē peccā tua si nichil
fecisti. Titillatur aliquātum consci-
entia ⁊ redit ad se ⁊ cogitat facta sua
mala: ⁊ cū cogitauerit facta sua ma-
la nec sibi vult cōfiteri qz digna pati-
tur sed dicit ecce manifeste feci mul-
ta sed multos video peiora fecisse et
nichil mali pati: iust⁹ est cōtra deum.
Habūdāt ergo et ip̃e plenum habet
pectus iusticia. qñ quidem illi de⁹ vi-
detur malefacere ⁊ ip̃e sibi videt⁹ in-
iuste pati ⁊ si dares illi nauim guber-
nandā in naufragiū iret cū illa. Vult
aut̃ deū excutere de gubernatioē h⁹
mūdi: ⁊ ip̃e tenere gubernacula crea-
ture ⁊ distribuere omnibz dolores ⁊
leticias. penas ⁊ p̃mia. Infelix aiā et
quid miramini. Habūdāt sed habū-
dāt nequicia habūdāt malicia: ⁊ eo

1244
plus habūdāt nequicia. quo sibi vi-
detur habūdare iusticia. Atuerō xp̃i-
anus hō non debet habūdare. s; pau-
perem se debet cognoscere: ⁊ si habz
diuicias scire debet qz nō sunt ille ṽe
diuicie vt alias desideret. Qui em̃ di-
uicias falsas desiderat veras nō que-
rit. Qui aut̃ veras qrit adhuc pauper
est: ⁊ recte dicit pauper ⁊ dolēs ego
sum. Rursus ille q̃ paup̃ est ⁊ nequi-
cia plenus est. Nō dicitur habūdare.
Quia displicet illi qz paup̃ est: ⁊ iusti-
cia ip̃a videtur habūdare in corde su-
o adūsus iusticiam dei. Et q̃ habun-
dātia iusticie nostre. Quātacūq; ius-
ticia in nobis fuerit. ros ē nescio q̃s
ad illū fontem ad saginā illā tantam
stillicidia qdam sunt. q̃ vitam nrām
molliant. ⁊ duram iniquitatem soluant.
Nō desiderem⁹ de pleno fonte ius-
ticie saginari: desiderem⁹ vbertate il-
la saciari de qua dicitur in psalmo in-
ebriabuntur ab vbertate domus tue
⁊ torrēte voluptat⁹ tue potabis eos.
Hic aut̃ cū sum⁹. inopes nos eē itel-
ligam⁹ ⁊ egentes nō solum haruz di-
uiciarum qz non sunt ṽe diuicie s; et
ip̃i salutis. Et qñ sami sumus: intelli-
gam⁹ qz infirmamur. Qm̃ diu enim
corp⁹ hoc esurit ⁊ fitit. q̃ diu corpus
hoc vigilando fatigatur stando fati-
gatur ambulando fatigatur sedēdo
fatigatur māducādo fatigatur q̃cū-
q; se ṽterit ad subsidium fatigatiōis
ibi inueniet aliā fatigationē. Non ē
ergo p̃fcā sanitas nec in ip̃o corpore.
Non sunt ergo ille diuicie sed mendi-
citas: qz quātō magis habūdant tā-
to crescit inopia ⁊ auaricia. Non est
ista salus corporis s; infirmitas. Da-
regorizamus cotidie medicamēt⁹ dei
quia māducamus ⁊ bibimus. De-
dicamenta ip̃a sunt que nobis appo-
nūtur. Fratres. si vultis videre qual-

morbus nos habeat: qui ieiunat sep-
tem diebus fame consumitur Ergo illa
fames ibi est: sed id illam non sentis.
quia cotidie illam curas Ergo nec ip-
sa sanitas nobis est perfecta Antedat
caritas vestra quod nos intelligamus
inopes ut gaudeamus ad eum: et leue-
mus oculos ad eum qui habitat in ce-
lo Non sunt ille de diuitiis: plus au-
gent cupiditatem eis quam eas possident
Non est illa vera corporis sanitas quia por-
tatur infirmitas ubique defectiva: quo-
cumque se verterit deficit In ipso adiu-
torio non inuenies firmamentum Las-
satur stando sedere vult: nunquam vel se-
dendo durauit quod sibi elegit ut non fa-
tigaretur: Ibi habet deficere Lassa-
tus est vigilando dormitur est nunquam
qui dormiuit non deficit Lassatus est
ieiunando: refectus est Si plus re-
fecerit: inde deficit In nulla re potest
seuerare ista infirmitas Iusticia quod:
Quanta iusticia est inter tantas tenta-
tiones: Possumus continere ab homi-
cidio ab adulterio a furtis et piurijs
a fraudibus: nunquid ab iniquis cogita-
tionibus: Nunquid et a suggestionibus
mali cupiditatum: Que est ergo ius-
ticia nostra: Totum ergo esuriamus totum
fitemur: et veras diuitias et veram sani-
tatem et veram iusticiam Que sunt ve-
re diuitie: Celestis illa mansio in ihe-
rusalem Quis enim dicitur diues in hac
terra: Non laudatur diues qui dicitur:
Alitum diues est: nichil illi deest Laus
certa laudantis illa est: nam ista non
est Cum dicit nichil illi deest: atten-
de si nichil illi deest Si nichil cupit nisi
illi deest Si autem adhuc cupit maiora
quam que habet: ad hoc accesserunt diui-
cie ut egestas cresceret In illa vero ci-
uitate de erunt diuitie quia ibi nichil no-
bis deerit: quia nec indigebimus aliquid re
et vera sanitas erit Que est vera sanitas:

Cum absorpta fuerit mors in victo-
ria et cum corruptibile hoc induerit
incorruptionem et mortale hoc induerit
imortalitatem: tunc erit vera sani-
tas tunc erit vera et perfecta iusticia ut ni-
mali non solum facere. sed nec cogita-
re possimus Adhuc autem inopes pauperes
egentes dolentes suspiramus gemi-
mus oramus leuamus oculos ad deum
quoniam et illi qui felices sunt in hoc mundo des-
piciunt nos. habundant enim et illi: qui in-
felices sunt in hoc seculo despiciunt nos
quia et ipsi habundant et iusticia est in cor-
de ipsorum sed falsa Non enim perueniunt ad
veram: quia repleti sunt falsa Tu autem ut
peruenias ad veram esto egens et me-
dicus ipsius iusticie: et audi euangelium
beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam quoniam
ipsi saturabuntur

Explicit psalmus cxxij Incipit psalmus cxxij

Bene nostis iam fratres carissimi
canticum graduum esse canticum
ascensionis nostre: eadem
que ascensionem non corporis pedibus fie-
ri sed cordis affectibus Hoc sepius
infinuauimus vobis. nec eadem sepius
repetenda sunt: ut sit locus dicendi qui
nondum dicta sunt Et ergo iste psalmus
quem nunc vobis cantatum audistis can-
ticum graduum superscribitur ipse est
titulus eius Cantant ergo ascendentes et
aliqui tanquam unus cantat aliqui tanquam
multi quia et multi unus. quia et unus christus
et in christo membra christi cum christo unus fa-
ciunt: et horum omnium membrorum
caput in celo est Corpus autem etiam
si laborat in terra non est precisum a
capite suo: desuper ei caput prospicit
et consulit corpori Nam si non consule-
ret non diceret illi persecutori adhuc
saulo nondum paulo. saule saule quid
me persequeris: Et hec optime nostis et
usitata sunt vobis Non autem cum fasti-

dio pmemorentur eis quibz non ex-
ciderunt: vt per eoz pacienciā rede-
ant in cor ecclā eoz quibz exciderant
Salubria sunt em̄ & sepius dicenda
Sive ergo vnus cātet siue multi cā-
tent & multi hoīes vn⁹ homo ē quia
vnitas est: et xpūs sicut dixim⁹ vn⁹
est. et omnes xpiani mēbra sunt xpi
Quid ergo isti cantant? Hec mēbra
cristi quid cātant? Amant em̄ & amā-
do cātant: & desiderando cātant Ali-
quando cum tribulatione cātant & a-
liqñ exultando cantant cum in spe cā-
tant Tribulatio enim nostra in pñti
seculo. spes enim nostra in futuro &
ñi tribulatione pñtis seculi soletur
nos spe futuri seculi perim⁹ Baudi-
um ergo nostrum fratres nōdum ē
in re. sed iam in spe: spes aut nostra
tam certa est. quasi iam res perfecta
sit Neq; em̄ timemus pmittere ve-
ritate: veritas em̄ nec falli potest nec
fallere Bonum est vt hereamus illi
illa nos liberat. sed si manserim⁹ in
verbo eius Adō enim credim⁹ tunc
videbimus Cum credimus spes est
in isto sclo. cum videbimus res erit
in futuro seculo: videbim⁹ autem fa-
cie ad faciem Tunc aut videbim⁹ fa-
cie ad faciem: cū habuerimus corda
mūdāta Beati enim mundo corde q̄
miam ipi deum videbunt Vñ aut cor-
da mūdantur nisi per fidem: Sicut
petrus ait in actibz apostolorū mū-
dans fide corda eorum Adūdantur
aut corda nostra per fidem: vt pos-
sint eē ydonea capere speciē Ambu-
lamus enim nūc per fidem nōdū per
speciē: sicut apostolus dicit q̄ diu-
sum⁹ in corpe pegrinamur a domi-
no Et qd est pegrinamur? Per fidez
enim ambulam⁹ inq̄t. non per speci-
em Qui ergo peregrinatur & per fi-
dem ambulat. nōdū est in patria s;

14
iā est in via: qui aut nec credidit. nec
in patria est nec in via Si ergo am-
bulam⁹ tanqm̄ in via sim⁹: q̄ ip̄e rex
patrie factus est via Rex patrie nos-
tre dñs ihūs xpūs: & ibi veritas h̄c
via Quo imus? Ad vītātē Qua im⁹?
Per fidē Quo imus? Ad xpm Qua
imus? Per cristū Ip̄e em̄ dixit ego
sum via: veritas & vita Dixerat autē
aliqñ credentibus in se. si manseritis
in verbo meo vere discipuli mei estis
& cognoscetis veritatem & veritas li-
berabit vos Et cognoscetis inq̄t ve-
ritatem si manseritis in verbo meo.
In quo verbo? Sicut dicit aposto-
lus h̄c est vbum fidei qd predicamus
Primo ergo verbum fidei est: in quo
verbo fidei si manserimus. cognos-
cemus veritatem & veritas liberabit
nos Veritas immortalis est. veritas i-
cōmutabilis est: veritas illud vbum
est de quo dicit. in principio erat v-
bum & vbum erat apud deū & de⁹ e-
rat vbum Et q̄s hoc videt nisi corde
mūdato? Vñ mūdantur corda: Et v-
bum caro factum est et habitauit in
nobis Qd ergo manet vbū in se ve-
ritas est: ad quā venimus et q̄ nos li-
berat Qd aut predicatur vbum fidei
i quo nos vult dñs pmanere vt cog-
noscamus veritatem: h̄c est verbū ca-
ro factum est & habitauit in nobis Cre-
dis in xpm natum in carne: & perue-
nies ad xpm natum de deo deū apd
deum Exultantes cātent isti q̄s legi-
mus: mēbra ista xpi exultāt iam & cā-
tant psalmū istum Et quis h̄c exultat
nisi i spe sicut dixi? Et nobis certa fit
ip̄a spes: & exultando cantem⁹ Non
enim qui cantant alieni sunt a nobis
aut non in hoc psalmo vox nostra ē
Sic audite tanqm̄ vos ipsos audiat
sic audite tanqm̄ in speculo scriptu-
rarum vos ipsos attendatis Cum em̄

tanquam speculuz attendis scripturas
exhilaratur facies tua: cum similem te
inuenies exultatione spei membris quibus
busdam christi quibus membra ista cantarunt
eris et tu in ipsis membris et cantabis ista
Cur ergo ista cantant exultando?
Quia euaserunt Ergo spes est in qua
cantant Cum enim hic sumus et peregrina-
mur nodum euasimus Precesserunt
quidem membra quedam de corpore illo de quo
et nos sumus. quod possunt in uitate carere et
hoc cararunt martires sancti Nam enim
euaserunt et in exultatione cum christo se
recepturi corpora iam incorrupta ea-
dem ipsa que primo erant corruptibi-
lia: in quibus passi sunt penas in illis fi-
ent ornamenta iusticie Ergo siue illi
iam in re siue nos iam in spe. coniungen-
tes affectum coronis eorum et deside-
rantes talem vitam quam non habemus
sed habere non poterimus nisi ea
hic desiderauerimus: cantemus filii om-
nes et dicamus

Psalms
Ipsi quod dominus erat in nobis Res-
pexerunt enim quidam tribulationes quas
passi sunt et considerauerunt in eo iam lo-
co et in beatitudine et in securitate con-
stituti quod transierint quo uenerint et quod
difficile erat in liberari non adesset ma-
nus liberantis in gaudio dixerunt. ni-
si quod dominus erat in nobis Sic ceperunt
cantare. nodum dixerunt ubi euaserunt
tanta est exultatio nisi quod dominus erat in no-
bis **D**icat nunc israel nisi quod dominus erat
in nobis **N**unc dicat. iam euasit Euade-
tes enim id est eos qui iam euaserunt positi-
tuit intueos psalmus iste **C**onstituamus
illos et nos in corde iam trium-
phantes et tanquam ibi et nos sumus sicut
in superiore psalmo dictum est: stantes
erant pedes nostri in atrijs iherusalem **N**on
dum ibi erant sed in via erant **T**anta
autem leticia erat festinatum et tanta per-

ueniendi spes: ut adhuc in via positi
et laborantes iam sibi illic constituti ui-
derentur Sic et nunc ponamus nos
illo triumpho quod erit in futuro seculo
quoniam insultabimus morti iam finite iam
presumpte quoniam dicemus. ubi est mors con-
tentio tua. ubi est mors aculeus tuus
iam coniuncti angelis et exultantes cum
rege nostro qui primus resurgere vo-
luit quibus prior mori noluerit **D**ul-
ti enim ante illum mortui sunt: sed ne-
mo ante illum resurrexit in eternum Ex-
ultantes autem cum illo. etiam ibi spes et cor-
de constituti quod euasimus: cogitemus
quid euasimus quod scandala quas tri-
bulationes mundi. quas persecutiones om-
nium paganorum quos dolos omnium
hereticorum. quas suggestiones dyabo-
li quas cupiditatum conflictationes
Omnia ista quas euaderet. non quod dominus
erat in nobis dicat nunc israel: **S**ecurus
enim dicat israel nisi quod dominus erat in no-
bis **Q**uoniam insurgerent homines
super nos **N**oli ergo mirari victi sunt.
homines enim erant: dominus autem erat in nobis
Non homo erat in nobis homines autem
surrexerunt super nos: sed tamen oppri-
merent homines alios homines. nisi in
his hominibus qui non potuerunt oppri-
mi non homo esset sed dominus Ergo nisi quod
dominus erat in nobis: cum insurgerent ho-
mines super nos Quid enim facerent
nobis homines? Exultatis et cantatis et
securi tenetis beatitudinem sempiternam
Quid uobis facerent homines in-
surgentes in uos? **N**isi dominus esset in uo-
bis quid facerent? **H**ortitan uiuos
obsoberuissent nos **D**iuos obsoberuif-
sent: non prius occidissent et sic ob-
soberuissent **D**imanes o crudeles: non
sic obsoberbet ecclesia **P**etro macta et man-
duca dictum est: non uiuos obsoberbe
Quomodo ergo petrus id est ecclesia
mactat et sic manducat? Et quomo-

do isti qui exsurrexerunt sup nos for-
sitam viuos obzorbuissent nos. n qz
dñs erat in nob: Quia in ecclesie cor-
pus nemo intrat nisi prius occisus.
Adoritur qd fuit. vt fit qd non fuit:
alioquin qui nō occiditur & non mā-
ducatur ab eccā. esse in numero po-
puli potest qui videtur oculis huā-
nis in numero autē populi q cognit⁹
deo ē de quo dicit apls nouit domi-
nus qui sunt ei⁹. nō p̄t esse nisi mā-
ducatus: nec māducari poterit n̄ pri-
mo mactatus Venit pagan⁹ adhuc
in illo ydolatria viuit. inferendus est
mēbris cristi. inferatur necesse est vt
māducetur sed nō p̄t māducari ab ec-
clesia nisi primo mactatus: renūciat
seculo tūc mactatur credat in deum
tunc māducatur Quō ergo illi viuos
obzorbuissent nos. nisi qz dñs erat i
nobis: Surrexerūt em̄ multi p̄secu-
tores aliqn̄. & nūc nō desunt. singilla-
tim insurgūt & aliqn̄ viuos obzorbu-
issent: sed in quibus non est dñs Jō-
an̄ omnia illi dixerunt. nisi qz dñs ē-
rat in nobis qz multi sorbentur in q-
bus nō est dñs Iñ sunt qui viui sor-
bentur qui sciūt malū esse & lingua cō-
sentiunt Surrexerūt em̄ quidā p̄se-
cutores & dixerunt hōibz thurificate
si non feceritis occidim⁹ vos Illi a-
mauerunt hāc vitam & dulcedo vite
hui⁹ tenuit eos: nō plus dilexerunt
ea que p̄misit deus q̄ ea q̄ videbant
in terra Illa em̄ credere iubebantur
q̄ nōdum videbant ista q̄ amabāt vi-
debant: plus retinētes ea q̄ videbant
excluserunt de cordibz dñm: et qz nō
erat in eis dñs viui obzorti s̄t Quid ē
viui obzorti sunt: Thurificando ydo-
lo: scientes qz nichil est ydolū Nam
si aliquid putarent eē ydolum mor-
tui obzorberentur Cū at̄ putāt nichil
esse ydolum. & nouerunt omnia illa

gentilium vana eē. viuunt tamen. cū
faciunt qd volūt p̄secutores viui ob-
zorbentur Sed ideo viui obzorben-
tur qz non in eis ē dominus In qui-
bus autē inest dñs occiduntur et non
moriuntur qui autē consentiunt & vi-
uunt viui obzorbentur: obzorti mo-
riuntur Isti autē qui passi sunt & non
p̄senserunt tribulationibus exultant
& dicunt. dicat nūc isrl̄ dicat exultās.
dicat securus. nisi qz dñs erat in no-
bis. cum insurgerent hōiēs sup nos
forsitan viuos obzorbuissent nos

Cum irasceretur furor eoz super
nos Hostis frēs in aliquo de superi-
oribus psalmis. in ip̄o inicio cātico-
rum ḡduum cōtra linguam subdolā
petisse auxiliū quēdam qui cepit ascē-
dere & dixisse. dñe erue aiām meam a
labijs iniustis & a lingua dolosa Pri-
mo enim cū cepit homo ascendere &
p̄ficere in ip̄o exordio ascētionis lin-
guas dolosas patitur: blandas ad p̄-
niciem. blādas ad malam suasionem
Quid facis: Quare hoc facis: Aliter
em̄ viuere nō potes seruire aliter dō
nō potes: Tu solus es q̄ vis hoc esse
qd ali⁹ nō sunt: Et si inueneris alios
qui tecum sunt: illa blanda et dolosa
lingua quid dicit: Ecce illi potuerūt:
forte tu non poteris Aggrederis de-
ficies: & meli⁹ erat nō incipere q̄ ce-
pisse & defecisse Lingua dolosa adhuc
blādatur si p̄seueraueris vincitur lin-
gua dolosa: et blandiens incipit eē a-
perte seuiens. & q̄ blandiebatur vt se-
duceret minatur vt terreat S; si do-
minus ē in te & non reliqueris de cor-
de tuo cristum quomodo per sagit-
tas acutas & carbones desolatorios
vicisti linguas dolosas id est per ver-
ba dei quibus transfixum erat cor tu-
um & per exempla iustozū q̄ de mor-
tuis viuificati sunt. de pccōribz facti

sunt iusti. quō carbonēs de morte re-
uiuiscunt: quomodo ergo illos vicis-
ti sagittis et carbonibz desolatorijs
dolose blandientes et blandiendo se-
ducentes. sic istos vinctos iā irascen-
do cōminantes. qz blandiendo sedu-
cere ne quiverūt Victi sunt cū blandi-
rentur. vincantur et cum minantur Sz
vincantur quomodo. nisi quia domi-
nus erat in nobis? Manifestus ē qz
non vicisti tu: sed vicit ille qui est i te
Impatorem talem portas et vince-
ris? Nōne ille est quē portas qui dix-
it. ego vici seculum? Nōne prior mo-
riens vicit dyabolum cum sp eēt sup
omnem creaturam qz vbum de⁹ est
apud deū? Quare vicit nisi vt te do-
ceret cum dyabolo dimicare Et tū iā
doctus es: nisi in te sit ille q prior tibi
vicit vinceris Nisi qz dñs erat in no-
bis. dum insurgerent hoies sup nos
forsitan viuos oborbuisissent nos dū
irasceretur furor ipor sup nos Nam
irascuntur: iā aperte seuiunt **F**or-
sitā aqua demersisset nos Aqua di-
cit populos pccōres: et videbim⁹ q-
lem aquam in psequentibz Quicūqz
aut cōsensisset illis aqua illū opuisset
moreretur em morte egiptiorū non
transisset more israhelitarū Nostis
enim frēs qz per aquam ppl's israhe-
litarum transiit: et ipa aqua popul⁹
egiptiorum coopertus est Aqua in-
quit demersisset nos Sed qualis est
ista aqua? Torrens est fuit cū impe-
tu: sed transitura ē Torrentes em di-
cuntur fluuij qui repentinis ymbri-
bus crescunt magnū habēt impetuz
quisqz incurrerit trahitur. sz in quo
dñs non est In quo aut domin⁹ est
transit torrentem aiā ipi⁹ Adhuc flu-
it torrens sed iam transiit aiā marti-
rum. adhuc qdū seculum hoc nascē-
do et moriendo currit: torrens ē Ipic

psecutiones de isto torrente. hinc bi-
bit ille prim⁹ caput nostrum de quo
dictū est in psalmo de torrente in via
bibit De torrente aqua illa q figt po-
pulum psecutorem. in bibit ille q dix-
it discipulis. potestis bibere calicem
quē ego bibitur⁹ sum? De torrente i
via bibit Quid est in via bibit? Tran-
siens bibit non hesit In via bibit: qz
de illo forte dictum ē et in via pecca-
torum non stetit Transiens bibit Et
quid inde dictum ē? Propterea exal-
tauit caput De torrente inquit in via
bibit: ppter ea exaltauit caput Exal-
tatum est em iam caput nostrum qz
de torrente in via bibit: passus est ei
dñs noster Si ergo iam exaltatū est
caput nostrum. qd timet corp⁹ tor-
rentem? Sine dubio qz caput exalta-
tum est: et corp⁹ dicet postea. torren-
tem pertrāsiit anima nostra **F**or-
tasse ptransiit anima nostra aqua si-
ne substantia Ecce qualem aquā dice-
bat. forsitan aqua demersisset nos.
Qualis autem aqua est sine substan-
tia? Quid est sine substantia? Primo
quid est forsitan ptransiit anima nos-
tra? Quomodo potuerunt em latini
expresserunt qd greci dicunt ara Sic
enim greca hnt exēplaria ara. qz du-
bitantis vbum est: expressum quidē
dubitationis verbum qd est fortasse
sed non omnino hoc est Possumus
illud vbum dicere. min⁹ quidem lati-
ne cōiuncto sed apto ad intelligenti-
as vestras. qd punici dicunt iar. nō
lignum sed quando dubitāt hoc gre-
ci ara hoc latini possunt vel solent di-
cere. putas cum ita loquūtur putas
euasi hoc? Si ergo dicatur forsane-
uasi. videtis qz non hoc sonat: sed qd
dixi putas vitate dicitur. latine non
ita dicitur Et potui illud dicere cum
tracto vobis. sepe em et verba nō la-

147
tina dico ut vos intelligatis in scrip-
tura aut non potuit hoc poni quod lati-
num non esset et deficiente latinitate
positum est pro eo quod non hoc sonaret
Sic enim intelligite dici. putas pertra-
hisi animam nostram aquam sine substantia Et
quare dicunt putas. Quia magnitu-
do periculi vix facit credibile quod eva-
sit Magnam necesse pertulerunt in mag-
nis discriminibus fuerunt omnino sic
pressi sunt ut pene vivi consentiret ut
pene vivi obsoberentur Jamque eva-
dentes iam securi. sed ipsius periculi
magnitudinem recordantes putas in-
quiunt pertransiit anima nostra aquam
sine substantia. Que est aqua sine substan-
tia nisi aqua peccatorum sine substantia.
Peccata enim non habent substantiam
inopiam habent non substantiam. egesta-
tem habent non substantiam In ista aqua
sine substantia perdidit ille minor fi-
lius totam substantiam suam. Nostis
enim quod minor filius peregrinatus est et
dixit patri da michi portionem sub-
stantie quam me contingit Quid tibi vis me-
lius. Apud patrem servatur tua est.
dilapidare illam vis perficisci vis lon-
gius Da michi. sed da michi: dedit illi
Profectus in regionem longinquam vi-
uens prodige cum meretricibus perdidit
totam substantiam. egens remansit
porcos pavit: in egestate sua patris
divicias recordatur. Nisi enim eum eges-
tas pulsasset: illam facietatem non de-
sideraret Considerent ergo omnes pec-
cata sua: videant si habent substantiam ipsa pec-
cata Propter quod irritavit deum pec-
cator. Si non vides peccatum tuum an-
quam facias: vel iam fecisti considera Dul-
cedo huius seculi ad tempus fauces in-
dulcat: in magnam amaritudinem pos-
tea convertetur Ecce peccasti et lucrum
fecisti Quid est quod fecisti lucrum. Ut lu-

crum faceres offendisti deum: ut auge-
res pecuniam fides diminuta est. et
aurum crescit Quid perdidisti et quod
acquisisti. Quid acquisisti aurum voca-
tur quod perdidisti fides vocatur. Con-
tra fidem auro: si venalis esset in nudi-
nis fides haberet precium Lucra tua
a cogitas: dampna tua non cogitas De
archa gaudes de corde non plangis
Habundat nescio quid in archa tua sed
vide quid diminutus sit in corde tuo.
Cum aperueris archam. inuenies so-
lidos qui non erant Bene quia gau-
des esse ibi quod ibi non erat Attende ar-
cham cordis: erat ibi fides et non est
Si hac gaudes. quare hac nos plan-
gis. Plus perdidisti quam acquisisti Vis
vide quid perideris. Nec naufragio
tibi posset auferri. Nam aliqui perierunt
omnia homines in mari et nudi exierunt
Multi naufragauerunt cum paulo
amatores huius seculi passi sunt nau-
fragium et nudi omnes exierunt illi
et quod foris habebant amiserunt et do-
mum cordis sui inuenerunt inanem
Paulus autem in corde ferebat patri-
monium fidei sue: nullis fluctibus nul-
lis tempestatibus potuit auferri. Nu-
dus exiit et dives exiit Tales divici-
as debemus querere Sed non eas vi-
deo dic michi Stulta anima non eas
vides oculis carnis tue Habeto o-
culum cordis et vides eas Sed non vi-
des fidem quare illam vides in alte-
ro. Quare clamas quoniam tibi frangitur
si non eam vides. Frangat tibi aliquis
fidem clamas Vis ergo tibi exhiberi.
Et tunc vides cum petitur: ut exhibe-
as tunc non vides Quid clamas alium non
habere erga te: plange te non habere
erga alium et vide quia peccatum quod
facis sine substantia est Quid enim acqui-
ritur de peccato videtur esse substantia: sed

et hoc non acquiritur Ille enim habet
aurum qui novit uti auro Qui autem
auro uti non novit: habetur non habet
possidetur non possidet Est ote domini au-
ri et non servi auri: quia et aurum deus
fecit et te super aurum ipse fecit Aurum
fecit ad subidium tuum: et te ad yma-
ginem suam Vides quod supra te est et
calcas quod infra te est Quid ergo ac-
quisti? Vis videre qualem aqua sine substā-
cia sit? Tolle tecum ad inferos quod ac-
quisti. Quis quid factururus es? Acquisti
aurum: perdidisti fidem Post pau-
cos dies exis de hac vita aurum quod ac-
quisti perditum fide afferre tecum non po-
tes: cor tuum inane fidei ad penas ex-
it quod plenum fide ad coronam exiret
Ecce nichil est quod fecisti et propter nichil
deum offendisti: aqua sine substā-
tia est que te demersit Propter quod ir-
ritavit deum peccator? Confundatur ini-
qui facientes vane Nemo enim non in-
aniter inique facit: sed nemo confide-
rat Eunt homines. audiunt verbum illud
vulgare et proverbia dei dormitant in
eis Quid proverbium? Malo quod teneo
quam quod spero Infelix quid tenes? Ec-
ce dico malo quod teneo Tene sic ut non
amittas et dico malo quod teneo Si autem
non tenes quare non illud tenes quod non
potes amittere? Quid ergo tenes? Au-
rum Tene ergo si tenes: non tibi au-
feratur invito Si autem et pauperum tra-
heris quo non vis: et ideo te querit maior
raptor quia invenit minorem raptorem
Ideo te querit maior aquila: quia prior ce-
pisti leporem Preda tibi fuit minor:
preda eris maiori Hec non videt ho-
mines: in rebus humanis tanta cupidita-
te cecantur Adirares est frater: horreret
qui perfiderat Querit potentior infir-
miorum et querit eum opprimere: non ob
aliud nisi quia habet quod illi auferat Vi-

dent illum pati sub se tribulationem: non
ob aliud nisi propter quod habet Et hi ipse
propter quod ille patitur tribulationem ad
se congerit non attendebat quando illum perse-
batur Ille fugiebat ille torquebatur
ille timebat ille ubi se absconderet qua-
rebat Vnde pateretur ista mala in quia
habebat: Vnde in illo discite quod fugias quia
res que illum torquebat te persequente ne
auferretur a se: et te sic habet torque-
re alio persequente Attendis quia pin-
guis est Si propterea illum persequeris quia
pinguis est. time pinguescere ne alie-
te querat et omnia inaniter fuerint Que-
re finem: tenebre occurrunt Quere
quod? Nichil occurrit Ergo exultet et
letentur in christo qui dicunt pertransiit
anima nostra aquam sine substantia: et recipi-
ant substantiam suam Perdidit illas
viventes perdisce: sed non pauper factus
est pater Redeant et invenient ibi di-
vicias quas in longinqua peregrinati-
one cum meretricibus presumpserunt e-
vadant aquam sine substantia et dicant.

Benedictus dominus qui non dedit nos
in venationem dentibus eorum Venan-
tes enim erant persequentes: et posuerunt
escam in muscipula Quam escam? Dul-
cedinem vite huius. ut unusquisque propter
dulcedinem huius vite mittat caput in
nequiciam et muscipula preprimatur: non
illi in quibus erat dominus Illi qui dicunt non quia
dominus erat in nobis non capti sunt in mus-
cipula Sit in te dominus et nec tu capieris
in muscipula: clama benedictus dominus qui non
dedit nos in venationem dentibus eorum

Anima nostra sicut passer eruta est de
muscipula venantium Quia in ipsa anima
dominus erat: ideo sicut passer eruta est anima
de muscipula venantium Quare sicut
passer? Quia incauta ceciderat sicut
passer et poterat dicere postea ignos-
cet mihi deus? Passer instabilis fige po-

148
tius pedes in petra noli ire ad musci-
pulam. capis. cōsumeris. optineris
Sit in te dñs: & de maioribz minis e-
ruet te de muscipula venantiū Quo-
modo si videas auem veluti iam ca-
dere in muscipulam. facis maiorem
strepitū vt volet de muscipula. sicut
martires. iam forte aliqui ipsoꝝ intē
debant collū in dulcedinem vite hui⁹
dñs qui erat in illis fecit strepitū ge-
hennarum. & erutus ē passer de mus-
cipula venantiū Anima nostra sicut
passer eruta est de muscipula venan-
tiū Et qd? Semp erit illa muscipu-
la: Muscipula erat dulcedo vite h⁹
Illi nō heserunt in muscipula & occi-
si sunt Illis occisis muscipula fracta
est: iam nō remansit dulcedo vite h⁹
per quā possent iterū capi S; illa cō-
trita est. nūquid & passer cōtrit⁹ est?
Absit: quia nō heserat in muscipula
Muscipula cōtrita est: & nos eru-
ti sumus Clament ergo qz eruti sunt
volent ad deum triūphent in deo qz
eruti sūt: qm̄ dñs erat in eis ne a mus-
cipula capent⁹ Quare muscipula cō-
trita ē & nos eruti sum⁹? Vis scire q-
re? **A**diutorium nostrum in nomi-
ne domini qui fecit celū & terrā Nā
si adiutoriū hoc nō esset: nō quidē e-
terna maneret muscipula. sed cū cap-
tus esset. cōteretur passer Nā vita is-
ta trāsitura ē & qui dulcedine ei⁹ cap-
ti fuerint. & per hanc dulcedinem of-
fenderint deū. cū ista vita transibūt
Nā cōteretur muscipula certi est o-
te Omnis dulcedo vite isti⁹ pñtis nū
erit impleta sorte loci sui: sed opus ē
non herere. vt qñ conteretur musci-
pula tunc exultes & dicas muscipula
p̄trita est & nos eruti sum⁹ S; ne pu-
tes te viribz tuis hoc posse. attende
cui⁹ est: esto pius vt eruaris Nā

si superbieris in muscipulam cadis:
& dic adiutorium nostrum in nomiē
domini qui fecit celū & terram Psal-
mus tractat⁹ ē: & quātum dñs adiu-
uare dignatus est vt puto expōit⁹.
Crastino eciam die sermonē deberi
caritati vestre optime nost⁹: adesto
te & adiuuate nos orōnibus vestris
Pollitationis em̄ nrē meminisse de-
betis Nec dicerē qd eē tractatur⁹
n̄ adiuuari volēs studio fidei & orō-
num vestrarū Adeministis em̄ me
p̄misisse vobis de hoc tractat⁹ qd dic-
tum est in euangelio lex per moysen
data est: gracia & veritas per ihesū
xp̄m scā est Solent enim omnes he-
retici maxime manichei rephendere
legem: & dicere qz de⁹ illam nō dedit
Exponend⁹ est em̄ locus iste vt cog-
noscatur qz & legem deus dedit & lex
p̄ moysen data ē vt nō saluaret p̄p̄
certam cām Nō saluauit lex vt lat⁹
legis ip̄e impator desideraretur q̄ in
dulgentiam daret peccantibz & data
quidem lex eēt per moysen. grā autē
& veritas p̄ ih̄m xp̄m fieret Ad h̄ in-
tentos vos facere volui. aderit do-
mini miā non ex meritis nostris sed
forte p̄ merito desiderij vestri. neqz
ex facultatibz nostris sed ex habūdā-
tia donorū suorū: vt sic tractetur res
satis necessaria hōibus posita in no-
uo testamento vt om̄ino nullas late-
bras inueniat inimic⁹ vbi se occultet
ad decipiendos fideles

Explicit ps cxxiij⁹. Incipit cxxiij⁹

DSalm⁹ iste ptinens ad nu-
merū cāticorū graduum de
q̄ titulo in alijs iā mlt̄a dixi-
mus & repetē nolum⁹ ne vos obtū-
dam⁹ poti⁹ q̄ instruam⁹ docet nos
ascēdetes & levātes aiās nrās ad dñz
deū nr̄m affcū caritatē atqz pietatis.

nō intendere in homines qui pspan-
tur in hoc scō felicitate falsa atz ven-
tosa z p̄sus seductoria vbi nichil a-
liud nutriunt q̄ superbiam z cor eoz
cōgelascit adūsus deum .et fit durūz
adūsus ymbrem gracie ip̄i ne fruc-
tum ferat Presumētes em̄ omnia fi-
bi habū dare que vidētur huic vite ne-
cessaria z vltra q̄ necessaria extollun-
tur z cum sint hoīes p̄ iniquitatem i-
feriores omnibz hōibz p̄ supbiam su-
periores se putant oībus hōibz atqz
vtrā sicut alios vel hoīes se eē depu-
tarent Hos aut̄ aliqui intuendo z mi-
nis attendendo .eciam illi q̄ deū co-
lunt fluctuāt z nutant q̄ si pierit mer-
ces eoz quare deū colūt euz se vidēt
in laboribz .in egestate .in erūpna .in
morbo in dolore in aliqua necessita-
te z vident alios habere sanitatē cor-
poris habū dare temporalibus .in co-
lunitate suoz gaudere .nitore hono-
rum florere eos qui nō solum deum
non colunt sed omnibz hōibz adū-
santur .attendentes eos nutant z di-
cunt apud se qd̄ aperte scriptū est in
quodam psalmo quō sciuit de⁹ z si ē
sciētia in altissimo . Ecce ip̄i pccōres
habūdantes in scō obtinuerūt diui-
cias Et sequitur nūquid vane iustifi-
caui cor meum z laui inter innocen-
tes man⁹ meas . Nūquid forte van⁹
fui qui volui iuste vivere . z inocēter
inter homines p̄uersari qm̄ scio eos
q̄ nolunt seruare innocentia habere
tātam felicitatem et insultare iustis
per iniquitates felices . Sed q̄s illō dix-
it ibi in psalmo . Qui⁹ nōdum eāt rec-
tum cor Sic enim cepit ip̄e psalmus
de quo mō testimonium dedim⁹ nō
iste quē cōsiderandum z tractanduz
mō suscepim⁹ : sed vbi dictum ē quo
modo sciuit de⁹ z si est sciā in altissi-

mo . ecce ip̄i pccōres ee habūdantes
in scō obtinuerūt diuicias Nūquid
vane iustificaui cor meū z laui inter
innocentes man⁹ meas . Ille q̄ psal-
mus vbi videtis qz piclitatur aiā vbi
videtis qz nutant pedes sic cepit : qm̄
bonus de⁹ israhel rect⁹ corde : mei at̄
inquit pene p̄moti sunt pedes paulo
minus effusi sunt gressus mei Quare .
Quia zelavi in pccōribz pacem
pccōz intuēs Unde ergo dixit cōmo-
tos pedes suos z pene effusos gres-
sus . lapsos ad ruinam a dō . qz intui-
tus est z insperxit felicitatem pccōrū
z vidit eos habere pacem se autē la-
borem Narravit aut̄ hoc cū iā eua-
fisset cum iam correcto corde deo in-
hesisset : narrauit p̄terita pericula sua
Ergo bonus deus israhel Sed quibz .
Rect⁹ corde Qui sunt recti cor-
de . Qui non reprehendunt deū Qui
sunt recti corde . Qui voluntatem suā
ad voluntatem dei dirigūt nō volūta-
tem dei ad voluntatem suāz curuare
conantur Breue preceptū est vt ho-
mo dirigat cor suum vis habere rec-
tum cor . Tu fac qd̄ vult deus noli de-
um velle facere qd̄ vis tu Draui cor-
dis ergo sunt . id est qui rectū cor nō
habent : q̄ sedent z disputant quō de-
buit facere de⁹ non laudando quod
fecit sed rephendēdo Corrigere illuz
volunt parum est quia corrigi ab eo
nolunt z dicunt . non debuit deus fa-
cere pauperes : sed soli diuites eē de-
buerunt z ip̄i soli vivere Et quid fac-
tus est pauper . Et quid viuit . Rep-
bendit deum pauperum . quāto me-
lius esset pauper dei z diues esset de-
deo . hoc est sequeretur voluntatem
dei et videret . paupertatem suā tem-
poralem eē z transitoria : diuicias au-
tem sibi spirituales ita vcturas vt nul-

lo pacto possint pterire et habere in
diuicijs cordis fidem si ei non conti
git aurum habere in archa. qz si aurū
haberet in archa furē timeret et aurū
de archa eciam nolēs pderet: fidem
aut de corde non perderet. si ipse illaz
in nō expulerit Cito aut responderi
p̄t carissimi Fecit de⁹ pauperē vt p̄
bet hominem et fecit deus diuitē vt
p̄bet illum de paupere: et omnia q̄ fe
cit deus recte fecit Et si nō possum⁹
videre p̄siliū ipi⁹ quare illud sic fe
cit et illud sic: bonum est nobis vt s̄b
damus nos sapiē ipi⁹ et credam⁹ qz
bene fecit et si nōdum nouim⁹ quare
fecit et habebim⁹ cor rectū vt presu
mam⁹ et cōfidam⁹ in domino et nō
moueātur pedes nostri: et fit in no
bis ascendētib⁹ vñ cepit iste psal
mus

Psalmus

Qui cōfidunt in domino sicut
mons syon: nō cōmouebitur
in eternū Qui sunt isti? **Q**ui habi
tant in iherl̄m Ipi nō cōmouebūtur in
eternum. qui habitāt in iherusalē Si
hanc iherusalem intellexerimus om
nes qui illic inhabitant bellis et euer
sione ipi⁹ ciuitatis exclusi sunt **N**o
do queris iudeum in ciuitate iheru
salem: et non inuenies Certe ergo nō
moueātur in eternū qui inhabitat
iherusalem: Nisi quia est alia iheru
salem de qua multa soletis audire ip
sa est mater nr̄a cui suspiram⁹ et ge
mimus in ista pegrinatione vt ad il
lam redeam⁹ Erraueram⁹ a via et vi
am non habebamus: rex ipi⁹ venit
et via nobis factus est vt ad illā redi
re possim⁹ Ipa est illa vbi stantes e
rant pedes nostri in atrijs iherl̄m si
cut audisti in psalmo cāticorū gra
duum supiore iam vobis et exposito
tractato qui interfuist: cui suspirat
ille qui cātabat. iherusalem q̄ edifica

tur vt ciuitas cui⁹ participatio e⁹ in
idipm Qui ergo ibi habitant nō mo
uebuntur in eternum: qui aut habi
tarunt in ista iherl̄m moti sūt primo
corde postea exilio **N**ū moti sūt cor
de et ceciderunt: tūc regem ipi⁹ sup
ne iherl̄m crucifixerūt **I**am spūaliter
foris erant et ipm regem foras exclu
debant eiecerunt em̄ illum extra ciui
tatem suam et foras crucifixerunt et
ipe eiecit illos extra ciuitatem suam
id est eternam iherl̄m m̄rē omniū
nostrū q̄ est in celis Qualis ē ista ihe
rusalem **B**reuit̄r describit eā **M**ō
tes in circuitu e⁹ **M**agnū aliquid
esse nos in ea ciuitate quā circūdede
runt mōtes ipa est tota felicitas nos
tra: qz habebimus ciuitatem quā cir
cūdederunt montes **N**on enim nō
nouimus mōtes: aut qd sūt mōtes
n̄ tumores terrarū **A**lii sūt ergo mon
tes amabiles mōtes excelsi p̄dicato
res v̄tatis. siue angeli siue apostoli
siue p̄phete. ipi sunt in circuitu iheru
salem ambiūt illam et q̄si murum illi
faciūt **D**e hīs mōtib⁹ amabilibus et
delectabilib⁹ assidue scriptura loqui
tur **A**uertite cū auditis vel legitis
plurib⁹ locis inuenitis mōtes delec
tabiles q̄q̄ et nos possum⁹ p̄memo
rare verūptamen quātum dominus
suggerit. delectat nos de hīs menti
bus multa dicere et diuina testimoni
a de litteris sanctis occurrerunt no
bis **I**pi sunt mōtes qui illuminātur
a deo. et p̄mitus illuminātur vt ab ip
sis lumē descendat ad valles et ad col
les qz nō tātē sunt altitudinis q̄te sūt
montes **I**pi sunt per quos nob̄ p̄o
gatur scriptura: siue in prophetis si
ue in apostolis siue in euāgelio **I**pi
sunt mōtes de quibus cātam⁹. leua
ui oculos meos in montes vnde ve
niet auxilium michi: qz de scripturis

sanctis in hac vita habemus auxiliū.
Sed q̄ ip̄i mōtes nō a se protegun-
tur nec a seip̄is nobis consulunt nec
spes nostra debet esse in montibz ne
maledicti simus q̄ spem in hoīe po-
nimus: iam dixerat leuauī oculos me-
os in montes vñ veniet auxiliū in
auxiliū inquit meū a dño qui fecit
celū & terram. Ip̄i sunt mōtes de qui-
bus item dicit. suscipiūt mōtes pacē
pp̄o tuo & colles iusticiam. **N**on-
tes magni sunt: colles minores sunt.
Mōtes ergo vident: colles credūt.
Qui vident. pacē susceperunt et attu-
lerunt ad illos q̄ credūt. Qui em̄ cre-
dunt suscipiunt iusticiā q̄ iust⁹ ex fi-
de diuit. Angeli vident annūciant qd̄
vident & credim⁹ nos. **J**ohannes ille
in principio inquit erat v̄bum & ver-
bum erat apud deum: et de⁹ erat v̄-
bum. Videbat p̄dicauit nobis vt cre-
derem⁹ & mōtes suscipientes pacē.
susceperunt colles iusticiā q̄ de ip̄is
montibz quid ait? **N**on dixit a se ha-
bent pacem vel instituūt pacem vel
generant pacē: sed suscipiūt pacem.
Unde suscipiunt pacē dñs est. Sic er-
go leua oculos tuos ad mōtes prop-
ter pacem: vt auxiliū tuū sit a dño
qui fecit celum & terram. **R**ursus il-
los mōtes cōmemorans spūs sanc-
tus hoc ait. illuminās tu mirabiliter
a montibz eternis. **N**ō dixit illumināt
montes: sed illuminās tu a monti-
bus et̄nis. **P**er mōtes istos q̄s eter-
nos eē voluisti p̄dicans euangelium
tu illuminās nō montes. **T**ales ergo
mōtes in circuitu iherusalē. **E**t vt no-
ueritis quales sint mōtes in circuitu
ei⁹: vbi p̄memorauit mōtes bonos
scriptura valde raro & difficile ā for-
te nūq̄m & nō statim ibi nominat do-
minum aut simul figt. ne spes rema-
neat in montibz. **E**cce videte q̄ mul-

ta p̄memorauī. leuauī oculos meos i
mōtes vñ veniet auxiliū michi: et ne
ibi remaneas auxiliū meū inquit
a domino qui fecit celū & terrā. **R**ur-
sus suscipiant montes pacem popu-
lo tuo. **C**ū dixit suscipient ostendit a-
lium esse fontem pacis vñ illi suscipi-
unt. **R**ursus a montibus illuminās
sed vt dixit. illuminās tu mirabiliter
a montibz eternis. **I**tem hoc loco cū
dixisset montes in circuitu ei⁹. ne tu
rursum remanere in montibus sta-
tim subiunxit. **E**t dominus in cir-
cuitu plebis sue: vt tua spes non sit i
montibz: sed in illo qui illuminat mō-
tes. **C**um enim ille habitat in monti-
bus id est in sanctis: ip̄e est in circui-
tu plebis sue. et ip̄e murauit plebem
suam munimēto spūali. ne mouea-
tur in eternū. **A**t v̄o de illis montibz
malis quando loquitur scriptura. n̄
eis addit dominum. **T**ales montes
iā sepe dixim⁹ vobis: significāt mag-
nas quasdā aiās sed malas. **N**on em̄
putetis fratres quia potuerūt fieri
hereses per aliquas peruas animas
non fecerunt hereses n̄ magni homi-
nes. sed quātum magni tātum mali
montes. **N**ō enim montes erant ta-
les qui susciperent pacē vt colles ius-
ticiam: sed illi dissensionem suscepe-
runt a dyabolo patre suo. **M**ōtes
ergo erāt. **N**ō tales montes caue ne
fugias. **V**enturi em̄ sunt hoīes & dic-
turi tibi magnus ille vir & magnus il-
le homo qualis fuit ille donatus q̄-
lis est maximianus: & nescis qualis
fuit. & ille arrius qualis fuit. **O**mnes
istos mōtes noiām⁹: sed naufrago-
sos. **V**idetis quia lucet de illis aliqua
flamma sermonis: & aliquis de ip̄is
ignis accenditur. **S**i navigatis in lig-
no et noctem patimini id est caligi-
nem huius vite. non vos fallant nec

dirigat illuc nauim: ibi sunt saxa ubi
naufragia magna fiunt. Cum ergo ti
bi laudati fuerint isti montes & cepe
rit tibi suaderi ut uēias ad ip̄os mō
tes quasi ad auxilium et ibi requies
cas: r̄nde. In domino confido. quo
modo dicitis anime mee trāsmigra ī
mōtem sicut passer: Bonū est enim
tibi ut ad illos mōtes leues oculos
unde tibi auxilium a domino fit: ut e
uadas sicut passer de muscipula ve
nantium: non trāsmigres in mōtes
Passer enī instabilis res est cito mo
uetur cito uolat hinc & illuc. sed tu con
fide in dño & eris sicut mons syon nō
cōmoueberis in eternū & nō transmi
graberis in montes sicut passer. Nū
quid ibi sic noīauit montes ut de do
mino diceret: S; mōtes tales ama
in quibus dñs est. Tunc aut te amāt
ip̄i montes: si non in illis sp̄e posue
ris. Videte fr̄es quales sunt montes
dei. Nā uide sic nominati sunt in alio
loco. Iusticia tua sic mōtes dei. Nō
iusticia ip̄orum: sed iusticia tua. Au
di talem mōtem apostolum: ut inue
niar in illo inquit nō habens iusticiā
meam que ex lege est. s; eam que est
per fidem xp̄i. Illi aut qui per iusticiā
suam mōtes eē uoluerūt sicut iu
dei quidam uel pharisei principes eo
rum sic rephendūtur. ignorātes enī
dei iusticiā & suam uolētes consti
tuere iusticie dei nō sunt s̄biecti. Qui
aut s̄biecti sunt: sic sunt alti ut humi
les sint. Et q; magni sunt mōtes di
cūtur q; uero s̄biecti sunt deo. ual
les sunt: & quia hñt capacitatem pie
tatis suscipiunt habūdantiam pacis
& inundationem trāsmittunt ad col
les. Nō tñ tu uide quos mōtes a
mes. Si uis amari a bonis mōtibz:
noli spem ponere nec in bonis mon
tibus. Nā qualis mons erat paulus

250
Nū inuenitur talis: De magnitudiē
loquimur hōim. tante gracie quis q̄
p̄t facile inueniri: Et tamen timebat
ne passer ille in illo poneret spem. Et
q̄d ait: Nūquid paulus p̄ uobis cru
cifixus est: Sed leuate oculos ī mō
tes vñ auxilium uēiat uobis. q; ego
plātaui apollo rigauit. sed auxilium
uestrū a dño qui fecit celū & terram
q; deus incrementū dedit. Ergo mō
tes in circuitu ei? Sed quō montes
in circuitu ei? et dñs in circuitu pleb̄
sue: **E**x hoc & vsq; in seculū. Si er
go mōtes in circuitu ei? & dñs in cir
cuitu plebis sue. cōstringet dñs ple
bem suā in unū uinculum caritat̄ et
pacis. ut qui cōfidunt in domino si
cut mōs syon nō cōmoueantur in et
ernū: & hoc est ex h̄ & vsq; in seculum.
Quā nō derelinquet ugam peccōrū
super sortē iust̄ or̄. ut nō extendant
iusti ad iniquitatem man⁹ suas. Nō
do q̄dem iusti aliquātum laborāt: et
mō aliquñ iniusti dñantur iustis. Qui
bus modis aliquñ iniusti pueniūt ad
honores seculi: Cū puenierint & fac
ti fuerint uel iudices uel reges. quia h̄
facit de⁹ ppter disciplinā plebis sue
ppter disciplinā populi sui: nō p̄t fie
ri n̄ ut exhibeatur illis honor debit⁹
potestati. Ordinauit enim sic de⁹ ec
clesiam suā: ut omnis potestas or
dinata in seculo habeat honorem. et
aliquando a melioribus. Sed exem
pli gracia unā rem dico: hinc conici
te gradus omnium potestatum. Pri
ma et cotidiana potestas hominis
in hominem. domini est in seruū. p
pe omnes domus habent huiusmo
di potestatem. Sunt domini sunt et
serui diuisa sunt noīa: sed hoīes & ho
mines sunt paria sunt noīa. Et q̄d di
cit apostolus: Seruos dominis su
is subditos esse. Serui obaudite do

minis vestris scdm carnem: quia est
dñs scdm cristum Ille est verus do-
minus & eternus: isti aut tpaes scd;
tempus Tu cum ambulas in via. cū
vivis in hac vita nō vult te facere su-
perbum xpūs Cōtigit vt tibi xpian⁹
efficereris: & haberes dñm homine;
Non iō xpianus factus es vt dedig-
neris seruire Cum em xpō iubete ser-
uis homini: non illi seruis sed ei qui
iussit Et h̄ ait obaudite dominis ves-
tris scdm carnem. cum timore et tre-
more in simplicitate cordis: nō ad o-
culum seruientes quasi hominib; pla-
centes. sed quasi serui cristi faciētes
volūtatem dei ex animo cū bona vo-
luntate Ecce non fecit de seruis libe-
ros: sed de malis seruis bonos ser-
uos Quātum debent diuites xpō q̄
illis pponit domū. vt si fuit ibi seru⁹
infidelis cōuertat illum xpūs & nō ei
dicat dimitte dñm tuū? Nam p̄gno-
uisti eum qui verus ē dñs Ille forte
impius ē & iniquus: tu iam fidelis et
iust⁹ Indignum ē vt iust⁹ & fidel⁹ ser-
uiat iniquo et infideli Nō hoc ei dix-
it sed magis. serui: & vt corroboret
seruū. hoc dixit exemplo meo serui.
prior seruiui iniquis Dñs enim tāta
in passione sustinens. a quibus susti-
nuit n̄ dñs a seruis? Et a quib; nisi a
malis seruis? Nā si fuissent boni ser-
ui honorarent dñm suum: sed q̄ ma-
li serui erant iniuriauerunt Ille quid
contra? Reddidit dilectionē p odio
Ait enim. pater ignosce illis: q̄ nesci-
unt quid faciunt Si dñs celi et terre
per quem facta sunt omnia seruiuit
indignis: rogauit p seruiētib; et
furentib; & tanqm medicū se ex hibu-
it adueniens Nam & medici & arte &
sanitate meliores seruiūt egrot; quā
to magis nō debet dedignari homo
ex toto animo & ex tota boā volūta

te cum tota dilectione seruire domi-
no eciā malo? Ecce seruit melior de-
teriori: sed ad tempus Qd autē dixi
de dño & seruo: hoc intelligite de po-
testatibus & regib; & de omnib; cul-
minibus hui⁹ seculi Aliqn enim po-
testates bone sunt & timēt deum ali-
quando non timent deum Julian⁹
extitit infidelis impator: extitit apos-
tata. iniquus. ydolatra Adilites xpī
ani seruierunt impatori infideli. vbi
veniebatur ad causam cristi non ag-
noscebant nisi illū qui in celo erat Si
quādo volebat vt ydola colerent. vt
thpurificarent. preponebant illi deum
quando autem dicebat pducite acie
ite contra illam gentem: statim ob-
tempabant Distinguebant dominū
eternum a domino tpali: & tamē
subditi erant ppter dominum eter-
num eciā domino tpali Sed nūq̄
sic erit semper vt ūqui impent iust;
Non sic erit Videte em quid dicat is-
te psalmus: quoniā non derelinquet
dñs virgam peccōrum super sortem
iustoz Sentitur ad tēpus vga peccō-
rum sup sortē iustoz: sed nō ibi relin-
quitur nō erit in eternū Veniet tēp⁹
qn vnus agnoscatur de⁹. veniet tem-
pus qñ xp̄s in claritate sua apparēs
p̄greget añ se dñes gentes & diuidat
eas sic diuidit pastoz hedos ab ouib;
bus: oues ponet ad dexteram hedos
ad sinistra Et videt; ibi multos suos
int oues et multos dños int hedos
& rursus mltos dños int oues mul-
tos seruos inter hedos Non em q̄
sic psolati sum⁹ seruos oēs serui bo-
ni sunt: aut q̄ sic reprehendim⁹ sup-
biam dñoz oēs dñi mali sunt Sunt
boni fideles dñi & sunt mali s̄ boni fi-
deles serui & s̄ mali S; q̄dū fui bo-
ni seruiūt mal⁹ dñis: ferāt ad temp⁹
q̄ nō derelinquet vga peccōz sup sor-

tem iustorum Quare hoc? Ut nō ex-
tendant iusti in iniquitatē man⁹ su-
as ut ad tempus ferāt iusti iniqui do-
minantes & intelligāt nō eē hoc sem-
piternum: sed pparent se ad posside-
dam sempiternā hereditatem Quā
hereditatem? Vbi destruetur omnis
potentat⁹ & omnis ptas: ut sit deus
omnia in omib⁹ Ad hoc se seruātes &
hoc corde ptemplātes. & adhuc in fi-
de retinētes & ut videant pcurantes
nō extendūt man⁹ suas ī iniquitatem
Nam si videant qz semp ē virga pec-
catorū sup sortem iustoz cogitāt a-
pud se & dicunt quid mī pdest qz ius-
tus sum? Semp michi dñabitur ini-
quus. & semp seruus ero? Faciā er-
go & ego iniquitatem qz nichil pdest
tenere iusticiam Ne aut hoc dicat in
finuatur illi fides qz ad tēpus p̄t esse
v̄ga pccōrum sup sortem iustoz nō
eam relinquet dñs super sortē iusto-
rum ut non extendāt iusti ī iqtatem
man⁹ suas: & ferant iniquitatē nō fa-
ciant Adeli⁹ est em̄ iniusticiam fer-
re q̄ facere vñ non semp erit: qz non
derelinquet v̄gam pccōrum sup sor-
tem iustoz Hoc cogitāt qui recti sūt
corde de quib⁹ paulo añ dixit. qui vo-
luntatem dei sequūtur nō voluntatē
suam: qui sequi deum volunt faciūt
illum pcedentem & se sequētes. non
aut se pcedentes & illū sequentem et
in omib⁹ eum bonū inveniūt siue e-
mendantē siue p̄solantē siue exercen-
tem siue coronantē siue purgantem
siue illuminatē sicut apls ait: scim⁹ qm̄
diligentib⁹ deū oīa coopantur in bo-
num Et iō seqtur **B**enefac dñe bo-
nis & rectis corde Sicut aut decliāt
a malo & facit bonum rect⁹ corde qz
nō zelat in pccōrib⁹ pacē pccōrum in-
tuens sic prauicordius qui scandali-
zatur in v̄is dñi declinat a deo et fa-

cit malum & inescat⁹ dulcedine seculi
& ea illaqueatus & capt⁹ amaras pe-
nas luit Declināti aut a deo cui⁹ dis-
ciplinam ferre noluit: fit illi p iudici-
um dei verus laqueus falsa maloz
felicitas Vñ cōtinuo subiūgit **D**e-
clinantes aut in strangillationem ad-
ducet dñs cū opantib⁹ iniusticiā id ē
quoz facta imitati sunt: qz eorum p-
sentes leticias amauerunt et futura
supplicia non crediderunt Qui ergo
recti sunt corde & nō declināt qd ha-
bebunt? Jam veniam⁹ ad ipam he-
reditatē fr̄es: qz filij sum⁹ Quid pos-
sdebim⁹? Quē ē hereditas? Quē pa-
tria nostra? Quid vocat⁹? Pax Per
hanc vos salutam⁹. hāc vobis anū-
ciamus: hāc suscipiunt mōtes & col-
les iusticiā. ipa est xp̄s Ip̄e em̄ est
pax nostra qui fecit vtrāq⁹ vñū & me-
dium pietem macerie soluit: qz filij
hereditatem habebim⁹ Et qd voca-
bit⁹ ipa hereditas nisi pax? Et videte
qz exheredati sunt qui nō amant pa-
cem Nō at amāt pacē q̄ diuidūt vñi-
tatem Pax possessio pioz ē: posses-
sio heredū Et q̄ sūt heredes? Filij Au-
di euangeliū. beatī pacifici qz ipi filij
dei vocabuntur Audite & conclusio-
nem huius psalmi **P**ax super isra-
hel Israhel vidēs deum iherusalem
visio pacis interpretatur Intelligat
caritas vestra Israhel interpretatur
videns deum: Iherusalem interpre-
tatur visio pacis Qui non mouebū-
tur in eternū? Qui habitant in iheru-
salem non mouebūtur ergo in eter-
num qui inhabitant visionem pacis
& pax super israhel Ergo israhel qui
videns deum est. videns pacem ē. et
ip̄e israhel est & iherusalem: quia po-
pulus ille dei ipa est ciuitas dei Si er-
go videns pacem hoc est videns de-
um merito & deus ipse est pax Ergo

quia xp̄s filius dei pax est .iō venit
colligere suos ⁊ secernere ab iniquis
A quibz iniquis? Qui oderūt iheru-
salem qui oderūt pacē qui volūt cō-
scindere vnitatem qui nō credunt pa-
ci: qui falsam pacem pnūciant in po-
pulo ⁊ non illam hnt Quibz respon-
detur cum dixerint pax vobiscū ⁊ cū
spiritu tuo Falsa dicunt: ⁊ falsuz au-
diunt Quibz dicunt pax vobiscum?
Quos sepant a pace orbis terrarū
Et quibz dicitur cū spiritu tuo: Si in
spiritu eorū eēt pax: nōne vnitatē di-
ligerēt ⁊ relinquerent dissensionem?
Falsum ergo pnūciantes falsuz au-
diunt Nos verū pnūciem⁹ ⁊ veruz
audiamus Sim⁹ isrl' ⁊ amplectam⁹
pacem: qz iherusalem est visio pacis
⁊ nos isrl' ⁊ pax super isrl'
Explicit ps cxxiij⁹. Incipit cxxv⁹.

Sicut iā meministis ex ordi-
ne nobis tractatibz iste ps
ē centesim⁹ vicesim⁹ quin-
tus qui inter illos psalmos ē quorū
ē titulus cāticum graduum Est autē
sicut nostis vox ascendentū Quo nō
ad illā supnam iherl'm mrem omniuz
q̄ est in celis: Que supna: ip̄a et etna
Hec aut q̄ in terra fuit vmbra habe-
bat illi? Itaqz ista cecidit illa perma-
net Hec implevit tēpus pdicatiōis
illa tenet eternitatē repationis nos-
tre Ab illa pegrinamur i hac vita ad
ei⁹ reditum suspiram⁹ Suspiramus
tā diu miseri et laborantes donec ad
illam redeam⁹ Nec ciues nostri an-
geli dimiserunt nos in pegrinatione
sed annūciauerūt nobis ip̄m regem
venturū ad nos: ⁊ venit ad nos ⁊ cō-
temptus ē inter nos a nob ⁊ postea
nobiscum fuit ⁊ docuit nos cōtēpni
qz p̄emptus ē: docuit nos tolerare
qz toleravit docuit pati qz passus est
⁊ p̄misit resurrecturos qz resurrex-

it in seip̄o oñdens quid sp̄are debea-
mus Si ergo fr̄es pphete antiq̄ pa-
tres nostri añq̄m dñs ihs xp̄s veni-
ret in carne añq̄m mortu⁹ resurrexis-
set ⁊ ascendisset in celū suspirabāt tñ
illi ciuitati quātum oportet nos de-
siderare quo nos ip̄e p̄cessit ⁊ vñ nū-
q̄m recessit: Nō enim dñs sic vēit ad
nos vt desereret angelos: ⁊ in ill' mā-
fit ⁊ ad nos venit In illis māfit i ma-
iestate: ad nos venit in carne Gram⁹
aut vbi? Si redemptor noster ille di-
citur captiui tenebam⁹ Vbi ergo te-
nebamur vt ille vēiret redimere cap-
tiuos: Vbi tenebamur? Sorte apud
barbaros Deior ē barbaris dyabo-
lus ⁊ angeli ei⁹ Ip̄i antea tenebāt ge-
nus huānum ab hīs redemit nos qz
nō aurum neqz argentū sed sangui-
nem suū p nobis dedit Quō at ho-
mo venerat in captiuitate paulū a-
postolū intrōgem⁹ Etenim ip̄e p̄eci-
pue gemit in ista captiuitate suspi-
rans eternā iherl'm et docuit nos ge-
mere ex ip̄o spiritu quo ⁊ ille imple-
tus gemebat Hoc em̄ ait: ōnis crea-
tura cōgemiscit et dolet vsqz nūc Et
iterū vanitati em̄ creatura subiecta ē
ait nō sponte sed ppter eum q̄ sbiecit
in spe Dēi creaturam dixit in homi-
nibz ecia nō credentibz sed tñ creditu-
ris ingemiscere creaturā in laboribz
Nūquid nā in hīs tātū q̄ nōdū credi-
derunt? Iā vō in hīs q̄ crediderunt
nō gemit nec pturit creatura: Non
solū aut inq̄t: sed et nos ip̄i p̄micias
sp̄s hntes id est qui iā spū deo serui-
mus. qui iā mente deo credidim⁹ ⁊ i
ip̄a fide p̄micias q̄sdam dedim⁹ vt p̄-
micias nostras seq̄mur Ergo et nos
ip̄i in nobismetip̄is ingemiscim⁹ ad
optionem expectātes redēptionem
corpis nostri Gemebat ergo ⁊ ip̄e ⁊
gemūt omnes fideles ad optionē ex-

pectates redēptioēz corpis sui: Vbi
gemūt. In ista mortalitate: Quam
redēptioēz expectāt. Corpis sui. q̄
p̄cessit in dño q̄ resurrexit a mortuis
z ascendit in celū. Hoc nob̄ añq̄ red
datur necesse ē gemam⁹. etiā fideles
etiā sperātes. Iō seq̄tur ibi z dicit.
cū dicet z ipsi i nob̄metip̄is igemim⁹
cim⁹ adoptioēz expectātes redēpti
onē corpis nostri. Quasi diceret ei.
qd̄ tibi q̄ pfuit x̄ps si adhuc gemis z
quō saluator saluū te fecit. q̄ gemit
adhuc egrotat. Sibiūrit z ait: Spe ei
salui facti sum⁹. spes em̄ q̄ videt nō
est spes. Qd̄ em̄ videt q̄s qd̄ sperat.
Si aut̄ qd̄ nō videm⁹ sp̄am⁹ p̄ paciē
ciā expectam⁹. Ecce q̄re gemim⁹ z q̄
mō gemim⁹. q̄a qd̄ sp̄am⁹ iā qd̄ ex
pectam⁹ sed nōdū tenem⁹ z dōc te
nēam⁹ in tpe suspiram⁹. q̄a desidera
m⁹ qd̄ nōdū tenem⁹. Quāē. Qz spe
salui facti sum⁹. Iā caro sumpta de
nob̄is in dño. nō spe sed re salua fca
est. Resurrexit em̄ z ascēdit in capi
te nostro caro nostra salua. in mem
bris adhuc saluāda est. Secura gau
deāt mēbra q̄a a capite suo nō s̄ de
ta: Dixit em̄ mēbris laborātib⁹. ecce
ego vobiscū sum vsq̄ ad cōsumma
tionē seculi: Ita factū est vt cōuer
teremur ad deū: Spem em̄ nō habe
bam⁹ nisi ad seculū. z inde miseri bis
miseri. q̄a z in hac vita z faciē hātes
ad sc̄m. dorsum cōtra deū. Cū vero
cōuerterit nos dñs vt iā icipiamus
faciē hēre ad deū z dorsum ad seculū.
q̄a adhuc i via sum⁹ z tñ patriā attē
dim⁹. z qñ forte aliq̄ tribulationez
patimur s̄ tñ tenem⁹ viam z ligno
portam⁹. Asper quidē pētus est. sed
pētus n̄ ē. cū labore qd̄ ē. sed cito du
cit z cito pducit: Qz q̄ de captitate
nostra gemebam⁹. gemūt aut̄ z illi
quia nō crediderūt. Quomodo aut̄

facti fuim⁹ captiui. obliti fuim⁹. s̄ p
scripturā cōmēdāmur Paulū ip̄m
apl̄m iterr ogemus. Alit em̄. Scim⁹
eniz quia lex spiritalis est. ego autez
carnalis sum venūdatus sub pccō:
Ecce vnde facti sum⁹ captiui. quia
venūdati sumus s̄ pccō: Quis nos
pēdidit. Nos ip̄si q̄ cōsensim⁹ seduc
tori: Vēdere nos potuim⁹. redimē
nos nō possum⁹. Vēdidim⁹ nos cō
sensioē peccati. redimimur in fide
iusticie. Sanguis em̄ innocens da
tus est p nob̄is vt redimeremur.
Quēcūq̄ sanguiez ille fudit psequē
do iustos. q̄lem sanguiez fudit. Ius
toz sanguiem fudit pph̄az patrum
nostrorū. Iustū sanguiem fudit z m̄
tirū. tñ oēs de ppagine pcc̄i veniē
tes. vnū sanguiem fudit eius q̄ non
iustificatus sed iustus nat⁹ est: Illo
sanguie fuso. pdidit q̄s tenebat. Pro
q̄bus em̄ datus est inocēs sanguis
redēpti s̄. z cōuerfi a captitate can
tāt istū psalmū: **Q**u cōuerterit do
minus captiuitatem syon. facti su
mus sicut cōsolati. Hoc voluit dicē
facti sumus gaudētes. Qñ. Cū cō
uerterit dñs captitatē syō. Que syō.
Ipsa iherl̄ eterna syō. Quō eterna
syō. quō captiua syō. In āgelis eter
na. in hōib⁹ captiua. Iō em̄ oēs illi
us ciuitatis ciues captiui sunt. sed q̄
inde peregrinātur ip̄si captiui sunt:
Iō homo ciuis est iherl̄. sed pēdit⁹ s̄
pccō fact⁹ est pegrinus. De ppagine
ip̄ius natū est genus huānū. z i ple
uit terras captiuitas syō. Et ista cap
tiuitas syō quō vmbra illius iherl̄.
Vmbra illius syon quā acceperūt iu
dei in ymagine. in figura fuit in cap
tiuitate in babilonia. z post septua
ginta annos redit ille ppl̄s ad ciuita
tem suam: Septuaginta anni signi
ficant omne tempus quod septem
ff i

diebus voluitur. cū at trāfierit ōne
tempus. tū credimus ⁊ nos ad pa-
triam nrām. quō ille ppl's post sep-
tuaginta ānos redit a captitate ba-
bilonie Babilonia est em̄ mūd⁹ iste
Babilonia em̄ interpretatur cōfusio
Videte si nō est cōfusio tota vita hu-
mana Quicqd agūt hoīes in spe va-
na. qñ cognouerint qd agūt erubescūt
Quare laborāt? Cui laborant?
Filijs meis inquit Et ipsi cui? Filijs
suis Et ipsi qbus? Filijs suis. Ideo
ergo sibi: Ab ista cōfusione iam cō-
uerſi erāt qbus dicit apl's. Quā em̄
glām hēbatis in hīs in qb⁹ nūc eru-
bescitis? Cōfusio est q̄ ista tota vita
rerū humanarū n̄ ptinēs ad deū In
hac cōfusione id est in ista babilonia
captiua tenetur syon. sed conuertit
dñs captiuitatem syon ⁊ facti sum⁹
inquit sicut cōsolati. id est gaudiū su-
mus t̄q̄ cōsolationē accipiētes Cō-
solatio nō est nisi miserorū. cōsolati-
o nō est nisi gemētū. lugētū. Quare
qñ cōsolati nisi qā adhuc gemimus?
Gemimus in spe. cōsolamur in re.
Cū trāſiret spes. de gemitu gaudiū
veniet et nūc. vbi nō op⁹ erit cōsola-
tiōe. quia nulla miseria sauciabim⁹.
Quare at velut cōsolati ait. ⁊ nō ait
cōsolati? Ideo semp qñ ad similitudi-
nē ponitur hoc verbum sicut. qd di-
cim⁹ aliquādo ad pprietatē refert⁹ a-
liqñ ad similitudinē. mō ad pprieta-
tē relatū est Sed exempla nobis e-
ciam de cōmuni locutiōe hoīm dan-
da sunt vt facile intelligatur. quō di-
cim⁹. sicut vixit p̄r ita ⁊ fili⁹ ad simi-
litudinē h̄ dicim⁹. ⁊ sicut pecus mo-
ritur ita hō moritur. ad similitudinē
hoc dī Qñ at hoc dicimus. fecit sic
vir bonus. numquid non est vir bo-
nus? Sed similitudinē habet viri
boni. Fecit t̄q̄ iustus. hoc t̄q̄ nō

negat eum iustū esse. sed pprietates
eius ostendit. Fecisti sicut senator.
ergo. nō sum senator si dicat. ymmo
qā es sicut senator fecisti. ⁊ qā iust⁹
es sicut iustus fecisti. ⁊ qā bonus es
sicut bonus fecisti. Ergo quia ⁊ ius-
ti vere cōsolati erāt. sicut cōsolati
gaudebāt. id est magnū eāt gaudiū
ipsoꝝ t̄q̄ cōsolatoꝝ. Illo cōsolāte
moritur os qui mortuus est. ōnes
em̄ mori gemimus. cōsolatus est
ille qui mortuus ē ne mori timēm⁹.
Prior resurrexit vt haberemus qd
speraremus Quia ergo prior resur-
rexit spem nobis dedit. quia in mi-
seria positi spe cōsolati sum⁹. Hinc
gaudiū magnū. ⁊ cōuertit dñs cap-
tiuitatē nostrā. vt iā de captitate vi-
am teneamus ⁊ eamus ad patriam
Jam ergo redempti in viā nō time-
amus insidiātes hostes nostros
Ideo em̄ redemit nos. vt nō aude-
at hostis insidiari nobis. si de viā n̄
recesserimus Ipse em̄ xp̄s factus ē
viā Vis nō pati latroēs. Ait tibi Vi-
am tibi stravi ad patriam. noli rece-
dere Talem viā munui. vt latro ad
te nō audeat accedē. Tu ab illa noli
recedere. ⁊ latro ad te nō audeat acce-
dere Ambula ergo in xp̄isto ⁊ cāta.
gaudēs cāta t̄q̄ cōsolatus. qā ille te
p̄cessit q̄ iussit vt seq̄ris **T**ūc reple-
tū est gaudio os nostrū. ⁊ lingua nra
exultatiōe Os fr̄es mei qd habem⁹
in corpe quō repletur gaudio? Ideo
solet impleri nisi aqua aut cibo aut
potu. aut aliqua re tali missa in os.
Impletur aliqñ os nostrū. ⁊ pl⁹ est
quod dicimus sanctitati vestre quā-
do os plenum habemus loqui non
possumus. Habemus autem intus
os id est in corde. vnde quicquid p̄-
cedit si malum est inquinat nos. si
bonum est mundat nos. De ip̄o em̄

ore audistis dum euāgelium legeret:
Insultabāt enim iudei domiō. quā discipuli eius nō lotis manib⁹ māduca-
bāt: Illi insultabāt q̄ mūdiciā foris
hēbāt. et intus maculis pleni erant:
Illi insultabāt quorū iusticia nō eāt
nisi in oculis hoīm Dñs autē q̄rebat
mūdiciā nostram interiorē. quē si fu-
erit necesse ē ut q̄ foris sunt munda
fint. Quidate inq̄t q̄ intus sūt. et q̄ fo-
ris sunt mūda erūt Ipse dñs dicit a
lio loco Verū date elemosinas. et ec-
ce omnia mūda sunt vobis. Vñ autē
pcedit elemosina? De corde Si em̄
manū porrigas nec in corde misere-
aris. nichil fecisti: Si at in corde mi-
serearis. etiā si nō habeas qd̄ porri-
gas manu. acceptat de⁹ elemosinaz
tuam: Illi autē iniqui foris querebāt
mūdiciā De talib⁹ erat etiā ille pha-
riseus qui inuitauerat dñm. qñ ac-
cessit mulier q̄ in citate peccatrix eāt
et famosa. q̄ lacrimis lauit pedes do-
mī. terfit capillis. unxit unguento Pha-
riseus ḡ q̄ inuitaueāt dñm. et mūdi-
ciā nō hēbat nisi forinsecus corporis.
corde at plen⁹ erat iniquitate et rapia.
dixit apd̄ semetipm̄. iste si eēt pphā
sciret q̄ mulier illi accessit ad pedes:
Vñ nouerat utq̄ sciret an nesciret?
Sed ideo eum nescire arbitrat⁹ est.
quā nō a se eā reppulit Si em̄ acces-
sisset ad ipm̄ phariseū talis mulier.
ille qui mūdiciam tenebat q̄si in car-
ne exsufflaret repellēt abiceret. ne i
mūda tāgeret mundum et contami-
naret eius mundiciam. Quia hoc n̄
fecit dominus. ideo illum credidit
nescisse qualis mulier illi accessisset
ad pedes: Dominus autem non so-
lum illam nouerat. sed et cogitatio-
nes illius audiebat. quia et si contac-
tus corporis aliquid facit o immū-
de pharisee. caro domini posset pol-

lui contactu mulieris. an mulier mū-
dari contactu domini: Permitebz
autem medic⁹ egrotātem tangere
medicamentum. et illa quē venerat
nouerat medicum. et quē solebat in
sua fornicatiōe fortasse ēē fronto-
sa. frontofior facta est ad salutem.
Irrupit in domum quo non erat in-
uitata. sed vulnera habebat. et illuc
venerat vbi medicus recumbebat.
Ille autē qui inuitauerat medicus
sanus sibi videbatur. p̄pterea nō cu-
rabatur. Nam quē sequuntur in eu-
angelio nostis. quomodo cōfusus
est ipse phariseus. cū ei ostenderet
quia et illam mulierem nouerat. et
cogitationem cordis ip̄si⁹ audierat
Sed ad id qd̄ modo de euāgelio lec-
tum est quod p̄tinet ad p̄ntem vsuz
vbi dictū est. impletū est gaudio os
nostrum et lingua nostra exultatio-
ne. querimus em̄ qd̄ os et quē lingua
attēdat caritas vestra Insultatum
est domino quia non lotis manib⁹
discipuli eius māducarent. Respo-
dit illis dñs sicut optebat. et vocatis
turbis ait Audite omnes et intelligi-
te. ōne qd̄ intrat in os nō coinquiāt
hoīem. sed qd̄ exit. Quid est hoc?
Cū dicit qd̄ intrat in os. non nisi os
corporis voluit ostendere. Intrāt
em̄ cibi et nō coinquināt homiēs ci-
bi. quā omnia mūda mūdīs. et omnis
creatura dei bona est. et nichil abici-
endum qd̄ cum grāz actiōe p̄cipi⁹.
In figura iudeis posita erat quedā
et immunda dicta sunt. sed postea q̄
figurarum lux ipsa venit. et remote
sunt vmbre. non sumus retenti in
littera sed viuificati in spiritu. et nō
est impositum iugum observatio-
nis xp̄istianis quod impositum e-
rat iudeis. quia dominus dixit. iu-
gum em̄ meum suauē est. et sarcina

mea levis est Et omnia ait apostolus munda mundis. immundis autem et infidelibus nichil est mundum. sed polluta sunt eorum et mens et conscientia Quid voluit intelligi? Quando homo et panis et porcina munda est. immundo nec panis nec porcina: Immundis autem inquit et infidelibus nichil est mundum Quare nichil est mundum? Sed polluta sunt inquit eorum et mens et conscientia. quia si interioris quod est immundum est. foris quod est nichil immundum esse potest. Si ergo illis quibus interiora immunda sunt. exteriora munda esse non possunt: si voluerit ut exteriora munda sint interiora munda date. ibi est enim os quod implebitur tibi gaudio et quando taces: Quando taces ei et gaudes. os tuum clamat ad deum: Sed vide unde gaudeas Si de seculo gaudes. immundo gaudio vociferaris ad deum. si vero de redemptione gaudes quod dixit psalmista iste. cum converterit dominus captivitatem syon facti sumus iocundati. tunc impletur vero gaudio os tuum et lingua tua exultatione Manifestum est quia in spe gaudeas. et acceptum est gaudium tuum apud deum: In ipso gaudio vel in ipso ore quod habemus intus et manducamus et bibimus. sicut de isto ore ad refectorem corporis. sic de illo ad refectorem cordis: Nonne vos beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam quam ipsi saturabuntur? Si autem non facit immundum nisi quod exeat de ore. et hoc cum audimus in euangelio non intelligamus nisi os corporis. absurdum est et nimis stultum ut tunc putemus non fieri immundum hominem cum manducat. tunc autem putemus immundum si vomat Ait enim dominus. non quod intrat sed quod exeat coquinat: Quando ergo manducas non sis immundus. et quando vomas efficeris immundus. quando bibis non es immundus et quando spiritus

immundus es: Quando spiritus enim de ore tuo exeat aliquid. quando bibis in os intrat aliquid: Quid voluit dicere dominus. non quod intrat in os sed quod exeat inquinat. secutus eodem loco secundum alium evangelistam dixit. que sunt que procedunt de ore. ut intelligas non de ore corporis eum dixisse sed de ore cordis. Ait enim: De corde enim exeunt cogitationes male. fornicationes. homicidia. blasphemie. hec sunt que coquinant homines. non lotis autem manibus manducare non coquinat hominem: Illa ergo fratres mei quomodo exeunt de ore. nisi quia exeunt de corde sicut ipse dominus dicit: Non enim quando illa loquimur tunc nos maculant: Ne quis dicat cum loquimur de ore nostro exeunt. quia verba et voces de ore nostro exeunt. et quando mala loquimur immundi efficiuntur: Quid si aliquis non loquatur et tantum cogitet mala. mundus est? Quia de ore ipsius corporis nichil processit sed de ore cordis. iam deus audiuit: Ecce fratres mei attendite que dico Non in domino furtum non nominavi furtum. nunquid quia nominavi furtum contaminauit me furtum? Attendite quod dico: Ecce de ore meo exiit et non me fecit immundum. fur autem surgit in nocte et nichil dicit ore et faciendo fit immundus Non solum non dicit sed et premit facinus toto silentio. et utique adeo vocem suam timet audiri. ut nec vestigia sua velit sonare Non quod quanta silentio est? Plus autem dico fratres mei Ecce adhuc in stratu suo iacet. nondum surrexit ut furtum faciat. vigilat et expectat ut homines dormiant iam domo clamat iam fur est. iam immundus est. iam facinus de ore interiore processit Quando enim facinus ex ore procedit. quando voluptas

faciendi decernitur. decreuisti facere dixisti. dixisti fecisti Si furtū nō feceris foris ille nō meruit p̄dere cui dispoēbas auferre. et ille nichil p̄didit et tu de furto dampnaberis Deceuiſte occidere homiēm. dixisti in corde sonuit de ore tuo iteriore homicidiū. adhuc uiuit homo et tu homicida puniris Quid sis ap̄d deum q̄ritur. nō q̄d nōdū apparueris apud homiēs Certe q̄ nouim⁹ et nos se debem⁹ et tenere. q̄a est os cordis est et lingua cordis. Ip̄m os implet⁹ gaudio. in ip̄so ore intus oramus deum q̄n labia clausa sunt. et patet p̄ sciētia Silētiū ē et clamat pectus. s; auribus cui⁹? Nō hōis s; dei Securus ergo est o. ille audit qui misere⁹. Et rursus q̄n nemo hōim audit mala si procedūt de ore tuo. noli ēē securus. quia ille audit q̄ dāpnat Susanna audiebat⁹ ab iniustis iudicib⁹ tacebat et orabat. os eius nō audiebatur ab hōib⁹. cor ei⁹ clamabat ad deū Nūq̄d quia vox eius ore corporis n̄ p̄cessit. p̄pterea exaudiri n̄ meruit? Exaudita est illa q̄n orauit nemo hōim sciuit Ergo frēs q̄d habemus in ore interiore cogitate: Ibi videte ne quid mali dicatis intus. et nichil mali facitis foris Nō potest em̄ fieri ab hōie foris nisi q̄d dictū fuerit int⁹ Custodi os cordis a malo. et innocēs eris. Innocēs erit lingua corporis tui. innocētes man⁹ erūt. etiā pedes innocētes erūt. oculi innocētes erūt. aures innocētes erūt ōnia mēbra tua iusticie militabunt. q̄a impator iustus tenuit cor:

Tūc dicent inter gētes magnificauit dominus facere cum eis. magnificauit dominus facere nobiscū. facti sumus iocūdati Videte frēs si modo syō illud nō dicit inter gētes

p̄ totum orbem terrāz. videte si nō ad ecclām curritur In toto orbe terrarū preciū nostrū accipitur. amen r̄ndetur Dicūt q̄ inter gētes ihero solimitani captiui. ihero solimitāi redituri. pegrini suspirātes patrie sue Quid dicunt? Magnificauit dominus facere nobiscū facti sum⁹ iocūdati: Numquid ip̄i secū fecerūt? Ip̄i male secū fecerūt q̄a sub peccato se vendiderūt Redemptor venit et bene cum illis fecit: Et magnificauit dominus facere cum eis. magnificauit dñs facere nobiscū facti sumus iocūdati: **C**onuerte domiē captiuitatem nostram sicut torrēs in austro Quid sit hoc attendat caritas vestra Jam dixerat. cū cōuerterit dñs captiuitatē syō Quasi de p̄terito loquebatur. sed solet fieri vt de p̄terito loquēs futura p̄nunciet p̄pheta Nam q̄si de p̄terito loq̄batur cum in alio psalmo diceret. foderūt manus meas et pedes. meos dinumerauerūt oīa ossa mea Non dixit fossuri sunt. nō dixit dinumerabūt. nō dixit diuidēt sibi vestimēta mea. nō dixit sup vestimētū meum mittent sortem Futura erāt. et quasi facta cātābatur Omnia em̄ que futura sunt deo iam facta sunt Hic q̄ cū diceret cū cōuerterit dñs captiuitatem syon facti sumus velud cōsolati. tūc repletū est gaudio os n̄r et lingua nostra exultatiōe Quod vt oñderet se figura p̄teriti futura cogitaē. ait. tūc dicēt inter gētes Dicēt iam de futuro est. Magnificauit dominus facere nobiscū. facti sumus iocūdati Tūc cū cantabantur futura erāt. et nūc vidēt⁹ p̄ntia Ergo orat t̄q̄ de futuris q̄ futūa t̄q̄ p̄terita p̄cinebat. conuerte dñe captiuitatē nostrā Nōdū eāt q̄ cōsua capti-

uitas. q̄a nōdū redemptor aduene-
rat. Ergo q̄n cātati sunt psalmi. q̄d
orabatur tūc iā factū est. Conuerte
dñe captitatē nr̄am sicut torrens in
austro: Sicut cōuertūtur torrētes
in austro. sic cōuerte captitatē nr̄a:
Querebatur q̄d sit. s̄z patebit mō ad
iuuāte dño z vestris orōnib⁹: Quo
dā loco dixit scriptura. cū p̄cipet et
monēt de opib⁹ nostris bonis ait:
sicut glacies in sereno ita soluetur
pccā tua: Ergo pccā ligabāt nos q̄
modo frigus ligat aquā ne currat. z
alligati frigore pccōz gelauim⁹ Au-
ster at̄ calidus vēr⁹ est. Qñ flat au-
ster liquescūt glacies. z implēt⁹ tor-
rētes. Torrētes at̄ dicūtur flumiā
hyemalia. magno em̄ ipetu repenti-
nis aq̄s impleta currūt: Belauera-
m⁹ q̄ in captitate. cōstringebāt nos
pccā nostra. flauit auster spūs sanc-
tus. dimissa sunt nobis pccā. soluti
sum⁹ a frigore iūqtatis t̄q̄ glacies in
sereno. Soluūtur pccā nr̄a. curra-
m⁹ ad patriā quasi torrētes i austro
Diu em̄ laborabim⁹ z laboram⁹ ecia
faciētes bene. Nam ipa vita huāna
quā ingressi sumus misera est. labo-
rib⁹ plena dolorib⁹ piculis erūpnis
tēptatiōib⁹: Nolite seduci gaudio
rez huanaz. flenda in rebus huma-
nis aduertite. Poterat ridere prius
puer q̄ nascitur. q̄re a fletu incipit vi-
uere: Ridere nōdū nouit. q̄re plora-
re iam nouit: Quia cepit ire in istaz
vitā: Sed si de ill⁹ captiuus est. h̄ flet
z gemit. sed veniet gaudium. Se-
quitur enim: **Q**ui seminant in la-
crimis in gaudio metent: **C**ū
ista vita que plena est lacrimis semi-
nemus. Quid seminabimus: **O**-
pera bona **O**pera misericordie se-
mina nostra sunt: De quibus semi-
nibus ait apostolus Bonum autēz

facientes nō deficiamus. tempore
em̄ pprio metemus infatigabiles:
Itaqz dum tempus habemus ope-
mur bonum ad omnes: maxime ad
domesticos fidei. Loquēs itaqz de
ipsis elemosinis quid ait: Hoc autē
dico. qui parce seminat pce z metet
Ergo qui multū semiāt mltū metet
Qui pce seminat pce z metet. z qui
nichil seminat nichil metet: Quare
desideratis latos fundos vbi mul-
ta semina seminetis: Latioz vobis
non est vbi seminetis. q̄ xp̄istus
qui in se voluit seminari: Terra v̄ra
eccl̄a est. semiāte quātum potestis.
Sed parum habes vnde facias: ha-
bes volūtatem: Quomodo nichil
esset quod habes si nō adesset bona
volūtas. sic z quia nō habes noli ēē
tristis si est tibi bōa volūtas. Quid
em̄ seminas: Misericordiam: Et
quid metis: Pacem: Nūquid autē
dixerūt angeli. pax diuitib⁹ homib⁹
in terra: Sed pax in terra homib⁹
bone volūtatis: In vidua magna
volūtas. in zacheo caritas magna:
Suscepit dominū hospitio. gaudēs
suscepit: z dimidium patrimonij sui
pauperibus pmisit se datur. z si cui
aliquid abstulerat quadruplū reddi-
tuz. vt intelligas p̄pterea sibi eū te-
nuisse dimidiū. nō vt haberet quod
possideret. sed vt haberet vnde debi-
ta redderet. Magna volūtas. Al-
tum dedit multū semiāuit. Ergo vi-
dua illa que duo minuta misit parū
seminauit: Immo tantum quātuz
zache⁹: Adiores ei facultates fere-
bat sed parem volūtatem habebat:
Adisit duo minuta de tanta volun-
tate. de quanta zacheus dimidium
patrimonij sui: Si attendas quid
dederunt. diuersa inuenies: Si at-
tendas vnde dederunt. paria inue-

es. Quicquid habuit illa dedit. et
quod habuit dedit ille: Fac aliquem
non habere vel duos nummos. est
aliquid vilius quod seminemus ut
metamus illam messem: Est. Calicē
aque frigide qui dederit discipulo. nō
perdet mercedem suam. Calix aque
frigide non duobus nūmis sed gra-
tis constat: Tamen aliquando sic
gratis constat ut habeat illum alius
et alius nō habeat. Si ergo ille qui il-
lum habet det illi qui nō habet. tan-
tum dedit si de plena caritate dedit
quod dedit. tātū dedit q̄tum illa in
duobus nummis. quātum zacheus
in dimidio rerum suarum. Nō em̄ si
ne causa addidit calicem frigide. ut
pauperem ostenderet: Ideo dixit
calicem aque frigide. ne quis vel in-
de causaretur q̄ lignū non habuerit
vnde calefaceret aquam: Calicē aq̄
frigide qui dederit vni ex mīmis nō
p̄det mercedem suam. Quid si nec
hoc habeat? Securus sit Et si nec h̄
habet. pax in terra hōibus bone vo-
lūtatis. tantū illud timeat ne habe-
at et nō faciat Si em̄ habet et nō fa-
cit. intus gelauit: Nondum soluta
sunt peccā ei? sicut torrētes ī austro.
quia voluntas frigida est Quid va-
lent tanta bona que possidemus?
Accedit voluntas feruēs iam solu-
ta calore austru. et si nichil habebat
totū illi computatur Quāta sibi p̄s-
tant mendici. intendat caritas ves-
tra quomodo fiat elemosina: Cer-
te mendici sunt ī q̄s fac̄ elemosinā.
mendici egent: Attendit? forte fr̄es
vestros si aliquid egent. tribuitis si
est in vobis xp̄istus etiam exteris.
Sed si illi sunt mendici qui professi-
onem habent petendi in erumpna.
et ipsi habent quod sibi prestent in-
vicem. non illos deseruit deus vn-

deprobenatur quia faciunt elemosi-
nas: Iste non potest ambulare. q̄
potest ambulare pedes suos accō-
modat claudo Qui videt. oculos su-
os accommodat ceco. et qui iunēis
est et sanus vires suas accommodat
vel seni vel egroto. portat illum. ille
indiget. ille diues est. Aliquando et
diues inuenitur pauper. et a paupe-
re prestatur illi aliquid: Venit nes-
cio quis ad flumen tanto delicatior
quanto ditior. transire non potest:
Si nudatis membris transfiret fri-
gesceret. egrotabit morietur Acce-
dit pauper exercitatio: corpore tra-
icit diuitem. elemosinam fecit in di-
uitem Ergo nolite eos tantum pu-
tare. pauperes qui nō habent pecu-
niam. In quo quisq̄ pauper est. ibi
illum vide. quia forte tu in eo diues
es in quo ille pauper est. et habes vñ
accommodas. Forte membra tua
accommodas. et plus est q̄ si pecu-
niam accommodares: Consilio in-
diget. tu plenus es consilio. In con-
silio ille paup. tu diues es. Ecce nec
laboras nec aliquid p̄dis. das confi-
lium et prestitisti elemosinam Ado-
do fratres mei cum loquimur qua-
si pauperes ad nos estis. et quia nob̄
deus dignatus est dare. damus in-
de vobis. et om̄s ab illo accipimus
qui solus est diues. Sic se q̄ tenet
corpus xp̄isti. membra socia sic cō-
pingūtur et adunātur in caritate et
in vinculo pacis. cum q̄sq̄ id qd̄ hēt
prestet ei qd̄ nō hēt. In eo qd̄ habet
diues est. in eo qd̄ ille nō hēt paup̄ ē
Sic vos diligite. sic vos amate Nō
lite ad vos solos attēdere. sed atten-
dite indigētes circa vos. Sed quia
cum laboribus et erumpnis fiūt ista
in ista vita nolite deficere. In lacri-
mis seminatis. in gaudio metetis.

¶ iij

Quid enim frēs mei ipse agricola
quādo pcedit cū aratro ⁊ portat se
mē. nōne aliquādo frigidus ē vēr?
⁊ ymber deterret? Attēdit celum vī
det tristem diē. tremit frigore. ⁊ ta
mē pcedit ⁊ semiāt: Timet em̄ ne
cum tristem diē attēdit ⁊ expectat
diē letū. ne tempus trāseat. ⁊ nō i
ueniat qđ metat. Nolite differre
frēs mei. seminate in hyeme semina
te bōa opa ⁊ cū ploratis. qā qui se
mināt in lacrimis in gaudio metēt:
Mittūt semina sua. bonā volūta
tē ⁊ bōa opa: **E**ūtes ibāt ⁊ flebāt
mittētes semina sua. Quare flebant?
Quia inter miseros erāt. ⁊ miseri e
rant. Melius est frēs mei vt null?
sit miser. q̄ vt tu facias miām: Qui
em̄ vt faciat miām optat esse mise
ros. crudelem hēt miām. quō si me
dicus vt exerceret artē suā optaret
esse multos egrotos. crudelis me
dicina eēt: Melius est vt om̄s sani
sint. q̄ vt exerceatur ars medici:
Melius est ergo vt om̄s beati reg
nēt in illa patria. q̄ vt sit qb? impen
datur misericordia: Tñ q̄ diu est q
bus impēdatur miā. nō deficiamus
in ista erumpna mittere semina: Et si
cū fletu semiāmus. tñ cū gaudio me
temus. In illa em̄ resurrectiōe mor
tuorū recipiet quisq; manipulos su
os. id est fructū semis. coronā gau
dioꝝ ⁊ exultatiōis Tūc erit tūphus
letatiū. ⁊ ipsi morti insultatiū in qua
gembatur: Tūc dicent morti. vbi ē
mors cōtētio tua. vbi est mors acu
leus tuus? Sed quā iam gaudent?
Quia portāt māipulos suos. quia
eūtes ibāt ⁊ flebāt mittētes semina
sua Quare mittētes semina sua? Qui
seminant in lacrimis in gaudio
metent: Istō psalmo exhortati vos
fuerim? maxie ad faciēdā miām. qā

hinc ascēditur. ⁊ videtis qā ille cātat
cāticū graduū q̄ ascēdit: Admēto
te. nolite amare descēdere ⁊ nō ascē
dere. sed ⁊ de ascēsiōe cogitate. qā q
descēdebat ab iherusalem in iherico
incidit in latroēs: Nō descēderet et
nō incideret in latroēs: Jam ergo
adam descendit ⁊ incidit in latroēs:
Om̄s em̄ nos adam sumus. sed trā
sijt sacerdos ⁊ cōtempfit. trāsjt leui
ta ⁊ cōtempfit. qā lex sanare nō po
tuit Trāsjt samaritanus quidā. id ē
dñs noster ihs xps Illi em̄ dictū ē.
Nōne vex dicimus qā samaritan?
es ⁊ deō nū hēs? Ille at nō dixit nō
sum samaritan? sed dixit ego deōni
um nō habeo Samaritanus em̄ in
terptatur custos Si dicēt nō sum sa
maritanus. diceret nō sum custos:
Et quis alius cust odiret? Deīn po
nēs similitudinē. trāsjt samaritan?
⁊ fecit cum illo miām sicut scitis: Ja
cebat autē in via vulneratus. quia
descendit Trāsiens samaritanus
non nos contempfit. curauit nos.
leuauit i iumentum in carne sua. per
duxit ad stabulum id est ad ecclām.
cōmēdauit stabulario id est aplo.
dedit duos denarios vñ curaretur.
caritatem dei ⁊ caritatem p̄imi. in
hīs enim duobus p̄ceptis tota
lex pendet ⁊ p̄phete. Dixit autē sta
bulario Si quid amplius erogau
ris in redeūdo reddam tibi Ampli?
erogauit ap̄ls. qā cū oib? apostolis
p̄missum eēt vt accipēt tāq; milites
p̄risti stipendia a p̄uincialibus xpi
ille māib? suis laborauit ⁊ ānonas
suas p̄uincialibus doāuit. Om̄
nia facta sunt. si descēdimus ⁊ vul
nerati sumus. ascēdamus cante
mus ⁊ proficiamus vt peruenia
mus:

ExPLICIT ps centesim⁹ vicesim⁹ v.
INCIPIT psalm⁹ cētesim⁹ vicesimus
septus:

Inter omnia cātica q̄b⁹ ē tytu
l⁹ cāticū graduū. iste ps ali
q̄d āplius in tytulo accepit q̄d addi
tū est salomōis. Sic em̄ p̄notatur.
cāticum graduū salomōis. Itaq; fe
cit nos intētos iūsitatioz tytul⁹ ce
teris. vt q̄ram⁹ quāē sit additū salo
mōis. Nā q̄d sit cāticū graduū. nō o
pus est sepe repetere: Plura enim
hinc dicta sunt. quia quicātat ascen
dit. ascēdētis vox in affectū pietatis
et caritatis ad illam sup̄nam iherlm
cui suspiramus q̄diu pegrinamur
ubi letabimur cū a pegrinatiōe redi
erimus. Ascēdit ad hanc om̄is qui p
ficit. cadit ab hac ois q̄ deficit: Nec
pedib⁹ ascēdere querat. nec pedib⁹
te descēdere putes. amādo deū ascē
dis. amādo sc̄lm cadis. Sūt ergo is
ta cantica amātiū q̄dam sancto defi
derio flagratiū. Ardēt qui ista cātāt
ex corde. quoz eciam cor ardēs iuei
tur in moribus. in bona cōuersatio
ne in opibus secūdum precepta dei
in contemptu temporalium. in cari
tate eternorum. Sed quare sit ad
ditum salomonis q̄tum inspirauē
rit dñs dicam caritati vestre: Salo
mon erat tempore suo filius dauid
magnus ille p̄ quez sancta precepta
et salubria monita et diuina sacramē
ta spiritus sanctus in diuinis litteris
opatus est. Nam ipse salomon mu
lierum amator fuit et reprobatus ē
a deo. et vsq; adeo laqueus illi fuit il
la cupiditas. vt a mulieribus eciam
ydolis sacrificare cogeretur. sic de
illo scriptura testis est. Sed si illo
cadēte que per illum dicta sunt dele
rentur. iudicarentur quia ipse dixe
rat. non quia per illum dicta erant:

Optime igitur ecia hoc egit miā dī
et spūs ei⁹. vt q̄cqd boni p̄ salomonē
dictū est deo tribueret. pccm̄ at̄ hoīs
hōi. Quid mirz q̄a in pp̄lo dei cecidit
salomō. In paradiso n̄ cecidit adam.
Nō cecidit de celo āgelus et dyabo
lus factus ē. Ideo docem⁹ in nullo
hominū sp̄e ēē ponēdā. q̄a et iste sa
lomō edificauerat tēplū dñi. in ty
po q̄dē et in figura future ecclē cor
poris dñi. vñ dicit in euāgelio. solui
te templū hoc et in triduo excitabo
illud: Quia q̄ ipse edificauerat illd tē
plū. edificauit sibi tēplū verus salo
mō dñs noster ihesus xps ver⁹ pa
cificus. Nōmē em̄ salomōis interp̄
tatur pacificus. Est at̄ ille ver⁹ paci
ficus de q̄ dicit ap̄ls. ipse est em̄ pax
nostra qui fecit vtrāq; vnū. Ipse est
verus pacificus qui duos parietes
et diuerso venientes in se copulauit
quibus factus est lapis angularis.
veniētem pplm̄ ex circūcisione cre
dētium. et veniētem pplm̄ ex prepu
tio gentiū. et ip̄oz credētū fecit vnā
ecclām de duob⁹ populis. et fact⁹ est
illis lapis āgularis. et ideo ver⁹ paci
ficus q̄a q̄ ille verus salomō. Salo
mō at̄ ille fili⁹ dauid de muliere beth
sabee rex in israhel. figurā gestabat
huius pacifici quando templum e
dificauit: Ideo ne illum putes salo
monem quia edificauit domū de
o. alium salomonem tibi osten
dens ista scriptura. sic cepit in psal
mo:

Psalmus:

Nisi domin⁹ edificauerit do
mum. inuanum laboraue
runt edificantes eam. Dominus er
go edificat domum. dominus ihe
sus xps edificat domū suā. Laborāt
m̄lti in edificādo. s; si nō ille edificet.
iuanū laborauerūt edificātes eā. Qui

sunt isti qui laborant edificantes: **D**ñs
qui in ecclesia predicat verbum dei. ministri sa-
cramentorum dei. **D**ñs currimus omnes la-
boramus omnes edificamus modo. et ante
nos cucurrerunt laboraverunt edifi-
caverunt. sed nisi dominus edificaverit do-
mum in vanum laboraverunt edificantes
eam. Ideo quosdam videntes ruere a-
postoli et proprie paulus ait: Dies ob-
uatis et annos et menses et tempora. timeo
vos ne forte sine causa laboraueris
in vobis. Quia nouerat se intus a do-
mum edificari. plangebatur istos quia sine
causa laborauerat in eis. Nos ergo
loquimur foris. ille edificat intus:
Quod audiat is nos aduertimus. quid
cogitetis ille solus nouit qui cogi-
tatio omnes vestras videt. ipse edificat ipse
monet ipse terret ipse intellectum a-
perit. ipse ad fidem applicat sensum
vestrum. et tamen laboramus et nos
tamquam operarii. sed nisi dominus edifica-
uerit domum in vanum laborauerunt e-
dificantes eam. Que autem domus dei.
ipsa et ciuitas: Domus enim dei po-
pulus dei. quia domus dei templum
dei. Et quid dicit apostolus: Templum
enim dei sanctum est. quod estis vos. **D**ñs
autem fideles que est domus dei non
solum qui modo sunt. sed et qui ante
nos fuerunt et iam dormierunt et qui
post nos futuri sunt. adhuc qui nas-
ci habent in rebus humanis usque in fi-
nem seculi. congregati in unum fideles
innumerabiles sed domino numerati. id
quibus dicit apostolus. nouit dominus qui sunt
eius. grana illa que modo gemunt inter
paleas que massam unam factura sunt
quando area in fine fuerit ventilata. om-
nis ergo numerus fidelium sanctorum ex hominibus
commutandorum ut fiant equales angelis dei.
adiuncti etiam ipsi angelis qui modo non
peregrinantur sed expectant nos quando
per peregrinationem redeamus. omnes similes unam

domum faciunt et unam ciuitatem. ipsa est
iherusalem. **H**abet custodes: Quod
habet edificantes ut edificetur. sic ha-
bet et custodientes: Nam ad custodi-
am pertinet quod dicit apostolus. timeo ne sic
serpens euam seduxit astucia sua. sic et
vestre mentes corrumpantur a castita-
te que est in christo. Custodiebus cau-
tus erat. vigilabat quantum poterat super
eos quibus preerat. Et episcopi hoc fa-
ciunt. Nam ideo altior locus positus
est episcopis. ut ipsi superintendant et tam-
quam custodiant populum. Nam grece quod dicitur
episcopus. hoc latine superintensor in-
terpretatur. quia superintendit. quia desuper vi-
det. Quod etiam vinitori altior sit locus
ad custodiendam vineam. sic et episcopus
altior locus factus est. et de isto alto
loco periculosa redditur ratio. nisi eo
corde stemus hic. ut humilitate sub
pedibus vestris simus et per vobis o-
remus. ut qui nouit mentes vestras
ipse custodiat. quia nos intrantes vos
exercentes possumus videre. Usque adeo
autem non videmus quod cogitetis in cordi-
bus vestris. ut neque quod agatis in do-
mibus vestris videre possumus:
Quomodo ergo custodimus? Quo-
modo homines. quantum possumus.
quantum accepimus. Et quia nos si-
cut homines custodimus. et perfecte
custodire non possumus: ideo sine
custode remanebitis: absit: Nam
ubi est ille de quo dicitur: **N**isi do-
minus custodierit ciuitatem. inua-
num laborant qui custodiunt eam.
Laboramus in custodiendo. sed vanum est
labor noster. nisi ille custodiat qui vi-
det cogitationes vestras: Custodit
ille cum vigilatis. custodit et cum dor-
mitis. Ille enim dormiuit in cruce semel
et surrexit. iam non dormit. Estote israel. quia
non dormit. neque dormitabit qui custodit
israel. Eya fratres si volumus sub umbra ala

rum dei custodiri. custodiam⁹ enim
vos ex officio dispensationis. s. custodiri volum⁹ vobiscū tū vobis pastores simus. s. sibi illo pastore vobiscū oves sum⁹. Tū vobis ex h^o loco doctores sum⁹ sed sub illo vno magistro in hac scola vobiscū cōdiscipuli sum⁹. Si volum⁹ custodiri ab illo q̄ humiliat⁹ ē ppter nos. et exaltatus est ad custodiēdos nos. hūiles simus. nemo sibi arroget aliqd. nēo hēt aliqd boni. nisi ab illo acceperit q̄ solus bonus est. Qui aut sibi voluerit arrogare sapiētiam. stult⁹ est. Sit hūilis vt veniat sapiētia et illūnet illū. Si at aūq̄ veniat in illū sapientia putat se esse sapiētem. aū lucē surgit. ambulat in tenebris. Et qd audit in isto psalmo: **I**nuanū est vobis ante lucem surgē. Quid est in vanū est vobis aū lucem surgere? Si surgatis aūq̄ surgat lux. nec ē vt in vanitate remaneatis. q̄s in tenebris eritis. Surrexit lux nostra xp̄istus. bonū est tibi vt surgas p⁹ xp̄istū. nō surgas aū xp̄istū. Qui surgūt aū xp̄istū? Qui se volūt preponere xp̄o. Et qui sunt q̄ se volūt pponē xp̄o? Qui volūt hic excelsi esse vbi hūilis ille fuit. Sint q̄ hic hūiles si volūt ibi esse excelsi vbi xp̄s excelsus est. Alit em de hīs qui illi adhaerāt fide. in quibus et nos sumus. fides nos puro corde in illū credimus. pater inquit quos michi dedisti volo vt vbi ego sum et ibi sint mecum. **M**agnū donum. magna gratia. magna pmissio fratres mei. Et q̄s non vult esse cum xp̄isto vbi ē xp̄ist⁹? Sed iam excelsus xp̄istus. Vis ibi esse vbi est excelsus? Est o hūilis vbi et ille hūilis fuit. ppter ea illis dicit ipsa lux. non est discipulus super magistrum. nec seruus super

dominū suum. Qui volebant discipuli esse super magistrū. et serui volebāt esse super dñm suum. ante lucem volebant surgere. et inuanum ibant. quia non post lucem ibant. Illis ergo dicit iste psalm⁹ Inuanū est vobis ante lucem surgere. Tales erant filij zebedei. qui anteq̄ humiliarentur secūdm passionem domini. iam sibi loca eligebant vbi sederent. vnus ad dextram alter ad sinistras. Ante lucem volebant surgere. ideo in vanum ibant. Reuocat illos dominus ad humilitatem cum hoc audiverit et ait illis. Potestis bibere calicem quem ego bibitur⁹ sum? Ego veni hūilis esse. et vos ante me vultis esse excelsi? Duo ego eo illuc sequimini ait. Nā si huc vultis ire quo ego nō eo. inuanū est vobis ante lucem surgere. Et petrus aū lucem surrexerat. qñ cōsiliū dño dare voleb⁹. vt nō patētur p nobis. Direāt em ille de passiōe sua in qua salui futuri eram⁹. de ipa hūilitate. hūilis ei passus est. Cū ergo de passiōe sua futura diceret. expauit petr⁹. q̄ illū paulo ante direāt filiū dei. timuit ne moreretur. et ait illi. absit a te domine. ppicius est o tibi. nō fiet istud. Ante lucem volebat surgere. et luci cōsiliū dare. Sed quid fecit dominus? Fecit illum vt post lucem surgat. Redi post me sathanas. Ideo em sathanas. quia ante lucem vis surgere. redi post me vt ego precedā tu sequaris. Duo ego eo illuc eas. nō quo tu vis ire illuc me velis ducere. Ergo illis qui volebant ante lucem surgere dicit psalmus. inuanum est vobis ante lucem surgere. Et quando surgimus? Cum fuerim⁹ humiliati. **S**urgite postea q̄ sedistis. Surrectio exaltatio ēz figt. sessio humili

tatē significat. Alijs locis intelligit
sessio in honore iudicādi. alijs locis
humilitatē ostēdit: Quō in honore iu
dicādi sessio: Sedebitis sup duode
cim sedes iudicātes duodecim tribus
israhel: Quō i signo humilitatē sessio.
Hora sexta dñs fatigat⁹ sedit ad pu
teū Fatigatio dñi infirmitas domi
fuit. infirmitas virtutis. infirmitas
sapientie. sed ipsa infirmitas humilitas
Ergo si sedit ex infirmitate. sessio il
la humilitatē significat. et ipsa sessio ip
sius id est humilitas ipsi⁹ ipsa nos fecit
saluos. q̄a qd infirmū ē dei forti⁹ q̄
hōis: Ideo dicit in quodam psalmo
dñe tu cognouisti sessionē et resur
rectionē meā. id est humilitatē meam
et exaltationē meā Quid q̄ vos ante
lucē vultis exaltari o filij zebedei.
Sic em loquamur et ipsos poti⁹ no
miemur qui nō nobis irascuntur. q̄a
ideo de illis ista scripta sunt. vt alij
caverent supbiam in qua ipsi correp
ti sunt: Quid ergo vultis ante lucē
surgere: Inuanum est vobis. Exal
tari vultis anq̄ humiliemur: Dñs ipse
vester qui est lux vestra. humilitus
est vt exaltaretur Audite paulum di
centem. qui cum in forma dei esset nō
rapinam arbitratus est esse equalis
deo: Quare illi nō erat rapina: Quia
natura erat. q̄a in hō nat⁹ erat. vt esset
eq̄lis illi a q̄ gēit⁹ ē: Sed qd fecit: ppter
nos semetipm exinanivit formā ser
ui accipiēs. in similitudinē hōim fac
tus et habitu iuētus vt hō. humiliavit
semetipm fact⁹ obediēs vsq̄ ad mor
tē. mortē at crucis: Hec est sessio ip
sius sed audi resurrectionē. ppter qd
de⁹ illū exaltavit et doāuit illi nomē
qd est sup ōne nomē Iam vos ad illd
nomē festinatis. surgite. sed post
ea q̄ sedistis Surgere vultis. sed p
mo sedete. et surgēs ab humilitate ve

nis ad regnū: Nā si preripis regnū
cadis a regno anq̄ surgas Potest
bibere inqt calicē quē ego bibiturus
sum: Et illi. possum⁹. Et ille. calicem
inqt meū bibetis. sedē at ad dexterā
vel ad sinistrā meā ait. nō est meum
dare vobis. alijs paratū est a patre
meo: Quid est nō ē meū dare vob.
Nō est meū dare supbis. hoc em ad
huc erat. s; si vultis accipe nolite ēē
qd estis. alijs patū ē. et vos alij esto
te. et vobis patū ē Quid ē alij esto te.
Prius humiliamur. q̄ iā vultis exaltari:
Intellexerūt ergo humilitatē futurā
sibi. et correcti sunt Ergo et nos hoc
audiam⁹. q̄a hoc dicit psalmus iste.
surgite postea q̄ sedistis: Sed ne
quis putet se ad hoc sedere vt hono
retur. vt ostēderet q̄a sessionē istā
humilitatē voluit cōmēdare. ne q̄s se
putaret iussū ēē sedere. aut ad iu
dicādū aut ad epulādū et gaudēdū
et maiorē supbiā ibi q̄reret. in signifi
catioēm humilitatis addidit: **Q**ui
māducatis panem doloris: Illi q̄
māducāt panē doloris. q̄ gemūt in
ista pēgriatiōe. ipsi sunt in conualle
ploratiōis Ascēsiōēs em facit deus
in corde Sed vbi illas dispōit: Ascē
siōēs inqt i corde ei⁹ disposuit Quis:
Deus Si ascēsiōēs i corde id cātāt
cātū graduū. humiliem⁹ in seculo. as
cēdam⁹ Quō: Corde Quia ipsa ascēsiō
cordis a cōualle ploratiōis surgit. i
conualle inquit ploratiōis Quomo
do erecti sunt montes. sic sederunt
cōualles. Conualles em dicūtur lo
ca depressa terrarum. colles emine
tiora loca. min⁹ tñ q̄ montes Mul
tū excelsa loca t̄ray mōtes dicūtur:
Nay ē. nō ait a colle surgite. nec ait
a cāpo sed a cōualle. vt sit aliqd hūi
lius q̄ campus est Si q̄ in conualle
ploratiōis māducas panē doloris

28
et dicis. facte sunt michi lacrimae mee
panes die ac nocte dum dicit michi coti
die ubi est deus tuus. bene surgis quoniam
sedisti. Et quasi diceret. quoniam surgimus
non iubemur sedere. quoniam erit nostra sur
rectio. Quoniam fuit domini. ad eum atten
de qui te precessit. Nam si non ipsum atte
dis. inuani est tibi ante lucem surgere. Ipse
quoniam exaltatus est. Cum mortuus est. Ergo
et tuam exaltationem post mortem spe
ra. In resurrectione mortuorum spera
quia ille resurrexit et ascendit: Sed ubi
dormiuit. In cruce. Non dormiuit in
cruce signum gestabat. immo imple
bat quod significatum est in adae. quia cum
dormiret adae costa illi detractata est.
et eua facta est. Sic et dominus cum dormi
ret in cruce. latus eius lancea percussus
est. et sacramenta perfluxerunt unde facta
est ecclesia. Ecclesia enim conuincit dominum sanctam
est de latere. quoniam eua illa sancta est de la
tere. Sed quoniam illa non est facta nisi de
latere dormientis: sic ista non est facta nisi
de latere dormientis. Si ergo ille non re
surrexit nisi mortuus. non tu exaltati
onem speras nisi post hanc vitam: Sed
ut doceat te iste psalmus. quasi inter
rogans quoniam surgam fortassis prius quam se
dero: **C**um dederit inquit somp
num dilectis eius. Dat ergo deus cum
dormierint dilecti eius. tunc surgent
dilecti eius id est christi. Omnes enim
surgent sed non quomodo dilecti eius.
Quoniam est resurrectio mortuorum. Sed
quod ait apostolus. Omnes quidem resurgemus
sed non omnes immutabimur. Resurgent
illi ad penam. resurgimus nos quo
modo resurrexit dominus noster. ut sequi
mur caput nostrum si membra ipsi
us sumus. Si autem membra eius
sumus. tunc sumus dilecti eius. tunc
ad nos pertinet illa resurrectio que
precessit in domino. ut lux surrexe
rit ante nos nos post lucem. quia

inuanum est nobis ante lucem sur
gere id est altitudinem querere an
tequam moriamur. cum christus lux
nostra non sit exaltatus in carne. nisi
postea quam mortuus est. Constituti
ergo membra eius et in membris ei
us dilecti eius. cum sompnum acce
perimus tunc surgemus in resurrec
tione mortuorum. Diuis resurrexit
iam non moriturus. Resurrexit laza
rus sed moriturus. resurrexit filia
archisynagogi sed moritura. resur
rexit filius vidue sed moriturus. re
surrexit christus non moriturus:
Audi apostolum. christus resurgens
ex mortuis iam non moritur. et mors
ei ultra non dominabitur. Tale spe
ra resurrectionem. et propter hoc esto
christianus. non propter felicitatem ter
re huius. Nam si propter felicitatem
terre huius vis esse christianus. qua
do illa lux tua non hic quesivit mun
danam felicitatem. ante lucem vis
surgere. necesse est ut in tenebris per
seueres. Audare sequere lucem tu
am. qua ille resurrexit surge. Sede
prius et sic surge. cum dederit somp
num dilectis eius. Quasi queres ite
rum quibus dilectis. **E**cce here
ditas domini filij merces fructus
veteris. Quando dicit fructus veteris.
parturiti sunt filij isti. Est quedam muli
er in qua spiritualiter ostenditur quod
dictum est eue. in gemitu parturiet:
Parit enim ecclesia filios conuincit christi. et si
parit parturit. in christi figura etiam eua mat
riuorum appellata est. In membris parturi
entis erat ille qui dicebat. filioli mei
quos iterum parturio donec christus
formetur in vobis. Sed non
frustra parturit nec frustra peperit
erit semen sanctum in resurrectione
mortuorum. habundabunt iusti qui dis
fusi sunt modo toto orbe terrarum. Be

mit illos ecclesia. periturus illos ecclesia. In illa autem resurrectione mortuorum appebuntur periturus ecclesie. et trahet dolor et gemitus. Et quod dicitur. Ecce hereditas domini filij merces fructus patris. Huius fructus patris. non hic fructus. Merces huius fructus patris. quod est. Ipsa merces. Ipsa merces resurgere a mortuis. Que est ipsa merces. Surgere postea quam sedisti. Que est ista merces. Letari postea quam manducaasti panem doloris. Cuius patris. Ecclesie. In cuius ventre. quia eius typum rebecca gestabat. duo illi gemini tamquam duo populi luctabatur. Una mater in visceribus suis dissentientes fratres non dum natos continebat. Nullabant materna viscera. discordijs intermis gemebat. Illa vim paciebatur. sed pariter discernebat quos geminos pergenas pertulerat. Sic et modo fratres quam diu gemitus datus est ecclesie. quam diu periturus ecclesia. ipsi sunt intus et boni et mali. Fructus autem patris in iacob erit. quia ipsum dilexit mater. Iacob dilexi dicit deus. esau autem odio habui. Ambo de uno utero processerunt. unus amari meruit. alius reprobari. In dilectis ergo eius fructus erit. Ergo merces fructus patris. **S**icut sagitte in manu potestis ita filij excussorum. Non enim facta est hereditas ista fratres. Non facta est tam multa hereditas. de qua dici habet in fine. ecce hereditas domini filij merces fructus patris. Excussi sunt quidam de manu domini tamquam sagitte et ierunt longe. et tota terra impleverunt non pullulat sancti. Nam ipsa est hereditas de qua dicitur. postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam. et possessionem tuam terminos terre. Et quomodo ipsa possessio perpenditur et crescit usque ad fines terre. Quia sicut sagitte in manu potestis. sic filij excussorum. De arcu excutuntur sagitte. et quanto fortior excusse

rit tanto longius vadit sagitta. Quid autem fortius excutiente domo de arcu suo. Mandat apostolos suos non potuit esse residuum. quo non periret sagitta a tam forti excussa. Peruenit usque ad fines terre. ideo non ultra. quia nichil est ultra generis humani. Nam tantas vires ille habet. ut etiam si ultra esset quo perenderet sagitta. excuteret illuc sagittam. Sic autem sunt et filij excussorum. quomodo et illi excussi. Questum est enim de hoc verbo etiam ab hijs qui ante nos ista tractarunt. quare filij excussorum dicti sunt. vel qui sunt intelligendi filij excussorum. et quibusdam visum est sicut modo dixi filios excussorum filios esse apostolorum. Intendat paululum caritas vestra. Questum est quare excussi dicti sunt apostoli. dictum est a quibusdam ideo illos appellatos excussos. quia precepit eos dominus. si exieritis de civitate in qua non audiunt vos excutite pulverem de pedibus vestris. Sed ait alius. Non ergo filij excussorum dici debuerunt. sed filij excutientium. Excutientes enim illos fecit dominus quibus dixit. excutite pulverem de pedibus vestris. non excussos. Subtiliter quidem quasi contradicere voluit precedenti sententie quia iam ista tractata et dicta erant. verumptamen nos quantum adiuuat dominus quatenus quomodo recte dici potuerint etiam excussi quibus ait dominus. excutite pulverem de pedibus vestris. invenimus non absurde dici potuisse. Quibus ei excuteretur. seipsum excutiebat. Hoc dico. qui excutit. aut se excutit aut aliquid aliud. Si aliquid aliud excutiat. excuties est. excussus non est. Si autem se excutiat. et excuties est et excussus. Intendite hoc planius dicam si potuero. Si aliud excutiat. excuti-

ens est nō excussus : si ab alio nō ex-
cutiatur. excussus ē nō excutiēs Si
āt excutiat seipm. excutiēs est qā ex-
cutit se & excussus qā excutitur a se :
Queritur ergo quos excusserint a
postoli. utiq; seipōs. A pedib; em̄
iuis puluerē excusserūt. Sed ait ali-
q; nō se excusserūt. sed puluerem :
Hoc plane nec calūpniose dī. Duo
bus em̄ modis dicim; aliqd excuti :
siue illud quod inde excutitur. siue
illud vñ excutitur. Nam & excussus
est puluis dicimus. & excussa est ves-
tis : Tenēt aliq; & excutiūt vestem. &
exit inde puluis q; inherat : Quid
dicis de puluere. Excussus est pul-
uis Quid dicis de veste. Excussa est
vestis Si q; & qd inde excutiēdo exi-
lūt. & illud vnde exilūt qd inherat
excussum dī. & puluis excussus est. &
apostoli excussi sunt : Quare ergo
nō dicātur filij excussoꝝ filij aploꝝ ?
Sed est alia sentēcia quā p̄mittē
nō debem; Ideo em̄ forte nō obscu-
rius positū est. vt multos intellec-
tus generet & ditioēs. discāt hoīes
qā clausum inuenerūt qd mltis modis
apietur qñ vno modo aptum inue-
nirēt Dicim; excuti etiā aliqd. vt exe-
at inde qd forte absconditū est Aliter
em̄ dicim; excuti vestem vt excutiāt
in puluerē. & aliter dici excuti saccū.
vt illud qd intus latebat exeat Ergo
intelligo frēs q̄tū possum filios ex-
cussoꝝ fortasse ipōs aplos dictos
filios p̄phetay. p̄phete em̄ clausa sa-
cramēta & apta cōtinebāt. excussi sūt
vt inde māifesta pcederēt : Nuta er-
go p̄phetā dixisse sicut dixit. agno-
uit hos possessore suū & asinus p̄se-
pe dñi sui. israhelāt me nō cognouit :
Hoc michi interim ad presens occ-
rit quod de p̄pheta dicerem. si aliud
occurrisset hoc autē dixissem : Hoc

āt audiēs homo si asinū & bouem &
pecora & iumēta q; videt cogitauerit
nescio quid intus t̄q; in volucro po-
sitū forinsec; ptractauit. quid ibi sit
nescit : Asinus & bos aliqd significāt
Quid q; dī hōi iam p̄nūciare volēt ?
Expecta clausus ē qd t̄gis. excute ī
volucrū : p̄pheta nescio qd istis vela-
mibus noim texit. nescio quē asinū
nescio quē bouē significat : Nā asi-
nus in figura populi dei iumētum
dei est. portās sessore dñm ne erret
in via. & bos ille de quo dicit apls.
boui tritūrati os nō infrenabis :
Nūqd de bubus p̄tiēt ad deū. dixit.
sed p̄pter nos scriptura dicit : Dis-
q; qui p̄dicat v̄bū dei. monet. obiur-
gat. terret. triturat areā. & bouis im-
plet officiū : Veniebat bos de gēte
iudeoꝝ. inde em̄ predicatorēs apli.
veniebat & asinus de gente prepuci
id est a gentibus : Venit enim vt
portaret dominum. & ideo in asino
sedit dominus qui numq; portauit
hominem. quoniam ad gentes
lex nō missa erat nec p̄phete : Ergo
quia & dñs noster ihesus xps ciba-
ria nostra voluit esse. & p̄pterea na-
tus in presepio collocatus est. cog-
nouit bos possessorem suū & asinū
p̄sepe dñi sui. S; nūqd ista exirent.
nisi saccus excuteretur ? Nisi p̄phe-
tia inuoluta accedēte diligētia discu-
teretur. nūqd opta exirēt ad nos ?
Omnia q; ista clausa erāt añq; veni-
ret dñs Venit dñs & excussit illa clau-
sa. & manifestata sunt. & excussi sunt
p̄phē. & generati sūt apostoli. Quia
ergo excussis p̄phetis generati sunt
apostoli. filij sunt excussoꝝ. ipi ī ma-
nu potētis positi t̄q; sagitte puenē-
rūt vsq; in fines t̄re. vñ dici hēt ī finē
ecce hēditas dñi filij. merces fr̄cūs
v̄etris. q; iō de finib; t̄re colligitur

ista hereditas. quia sicut sagitte in manu potētis sic filij excussorum id est sic filij pphetarū et apostoli fuerūt. quasi sagitte in manu potentis: Si potēs ille potēter excussit. si potēter excussit vsq; in fines terre puenerūt quos excussit. **B**eatus vir qui impleuit desiderium suum ex eis Eya frēs mei. quis replet desiderium suum ex eis? Qui nō amat seculum. Qui desiderio seculi plenus est. nō est q̄ i tret quod illi predicauerunt: Funde quod portas. et capax fiere ad id qd nō habes. id est desideras diuicias. nō potes implere ex eis desiderium tuum. desideras honores in terra. desideras ea q̄ etiā iumētis doauit de hoc est voluptatem temporalem et salutem corporis. et alia. nō ex eis implebis desiderium tuum: Si autē sic desideras quomodo ceruus desiderat ad fontes aquarum. si dicis desideat et deficit anima mea in atria domini. imple desiderium tuum ex eis. nō quia iam illi possunt tale desiderium implere. sed tales imitādo venis ad eum qui impleuit desiderium ipsorum.

Nō cōfundetur cum loquetur inimicis suis in porta: Frēs in porta loquamur. id est vt omēs nouerit qd loquamur. Qui em̄ nō vult loqui in porta. latere vult quod loquitur. et forte ideo vult latere quia malum ē. Si fidit. in porta loquatur. sicut dicitur de sapiētia. in portis autē ciuitatum audenter dicit. Quāto tempe iusticiā innocentes tenuerint non erubescunt. hoc est in porta predicat. Et quis est qui predicat in porta? Qui p̄dicat in xp̄o. quia xp̄istus est porta qua intramus ad illam ciuitatem: Adentior si nō ipse dixit. ego sum ianua. Si ianua est et porta est. Ianua em̄ dicitur dom⁹. ianua ciui-

tatis porta est. porta domus ianua est. Sed forte nō bene dicitur porta. si nō bene dicitur ciuitas que dicta est domus: Vtrūq; em̄ paulo ante dictum est. nisi dñs edificauerit domū. inuanū laborauerūt edificātes eam. Et ne istam domū audiēdo p uū aliquid putares. nisi domin⁹ inquit custodierit ciuitatem inuanum laborauit qui custodit eam. Est ergo domus que est ciuitas. Ipsa ergo habet ianuam tanq; dom⁹. et h̄ portam tanq; ciuitas. Qui est ergo ianua domus. ipse est porta ciuitatis. Ergo si xp̄istus porta ciuitatis ille nō erubescit qui in xp̄isto stat et sic predicat. Qui autē cōtra xp̄istum predicat clauditur contra illum porta. Qui sunt isti qui cōtra xp̄m predicant? Qui negāt quia misse sunt sagitte de manu potētis et puenerunt vsq; in fines terre. et ipsa hereditas domini de qua dictum est. postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre. Predicatum est. auditum est anteq; fieret. et iam factū nolunt agnoscere. Qui disputant ergo contra xp̄istum. extra portam sunt. quia suos honores querūt nō xp̄isti. Qui at p̄dicat in porta xp̄i honore q̄rit nō suū. et iō q̄ p̄dicat in porta dicit. nolite in me p̄sumē. si em̄ p me sed p portā intrabit. Illi at q̄ volūt hoies in seipōs p̄sumē. nolūt eos intrare p portā. Nō miri si clauditur cōtra illos porta. et ociosi p̄sent vt apiat. Adestote q̄ aio frēs p̄p̄ et crastin sermonem ex nostra pollicitatione adiuuāte domino nobis reddendū ex euangelio de columba. in cui⁹ nomine p̄misim⁹ in illius misericordia reddemus. Sed vt possim⁹ esse p̄dones dei redditores. ne audaces fuerim⁹.

pmissores. orate p nobis

Explicit ps cxxvi⁹ Incipit ceterum⁹
vicesim⁹ septimus

Sicut dicit ap^ls fr^{es} carissi
mi spiritualibus spiritualia
ppamus: ai^{al}is aut^{em} h^o n^o
percipit que sunt sp^us dei Cauendū
est ne hoⁱes ai^{al}es non p^{er}cipientes q^{ui}
sunt sp^us dei: scandalizentur potius
in hoc psalmo q^{ui} edificentur. Nā bre
uiter q^{ui} eum cū cantaretur audiui
mus q^{ui} brevis est curro eū non trac
tans sed legens. Et videte si talia q^{ui}sq^{ue}
cōcupierit p magno a deo q^{ui}lia cōti
net iste psalm⁹ et forte n^o q^{ui} desert⁹
est ab illo sed q^{ui} magis diligitur non
accepit videritq^{ue} illa q^{ui} hic sic audiuit
eē premia timentū deū habūdare il
lis q^{ui} non timent deū. nutent gressus
illi⁹ z effundātur lapsu vestigia eius
z dicat in corde suo sine causa se deū
timuisse q^{ui} illa dona n^o meruit q^{ui} p
misit timentibus se: insup^{er} z illi acce
perunt qui eū non solū n^o timuerūt
sed etiā blasphemauerūt Videte em̄
quid dicat

Psalm⁹

Beatī ōnes qui timent dñm: q^{ui}
ambulant in vñs eius Labo
res fructuū tuorū māducabis: btūs
es z bñ tibi erit. Adhuc possum⁹ et h^{ic}
q^{ui}is ai^{al}es beatitudinē futuri seculi
cogitare Sed videte quid sequitur

Uxor tua sicut vinea fertilis in la
teribz domus tue: filij tui sicut novel
latio oliuarū in circuitu mēse tue Ec
ce sic bñdicetur homo qui timet dñz
Quomodo. Ut sit vxor ei⁹ tanq^{ui} vi
nea fertilis in lateribz dom⁹ ei⁹: z fi
lij ei⁹ circūdent mensam ei⁹ tanq^{ui} oli
uarū nouellatio Ergo p^{er}iderūt mer
cedem suā. qui p^{er}pter deum etiā vxo
res ducere noluerunt: Sed ait q^{ui} no
luit ducere vxorem Qualiter me de
us bñdicet: Immo v^o aut sic te bñdi

160
cit aut te non bñdicet Apte dicta sen
tentia est: ecce sic bñdicetur homo q^{ui}
timet dñm Quid hoc sibi q^{ui} vult fra
tres: Ne desiderando t^{er}ralem z ter
renam felicitatem p^{er}damus celestem
ppheta tanq^{ui}m inuolucrū nobis cō
stituit Inuolucrū hoc nescio q^{ui} ha
bet intus Admirit aut^{em} caritas ves
tra cū sup^{er}iozem psalmū vobis trac
tarem qui ē an^{te} utum incurrisse nos
in quēdam vsum obscurū vbi dictū
est. sicut sagitte in manu potent^{is} sic
filij excussorū: z cū quererem⁹ q^{ui} sint
filij excussorū. visum eē nobis sugge
rente quātum credim⁹ dñō filios ex
cussorū ap^los esse dictos filios pro
phetarum Quare: Quia pphete in e
nigmatibz locuti sunt z figuris rerū
tanq^{ui}m misteriorū inuolucris coope
ruerunt intellectum: qui intellectus
p^{er}diē non potuit ad hoⁱes nisi inuo
lucra illa excuterentur Vñ dicti sunt
illi filij excussorū: qui de prophetis ex
cussis p^{er}fecerunt Ergo z nos excuti
amus istuz ne p inuolucra fallamur:
z tangentes q^{ui} intus ē z non viden
tes dicam⁹ forte lignum p auro aut
testam p argento Excutiam⁹ si vide
tur caritati vestre. aderit dñs vt pro
cedat q^{ui} intus est: maxime fr^{es} mei
q^{ui} martirū natalicia celebram⁹ Quā
ta mala passi sunt martires quāta ex
icia quāta tormenta. Squalores car
cerum stricuras cathenarū. seui^{er}ciaz
ferarum: ardorē flammarū aculeos
ptumeliarū Ista omnia passi eēnt. n^o
nescio quid viderent quo se tenderēt
q^{ui} ad hui⁹ seculi felicitatez p^{er}tinere
Turpe est at vt natalicia martirū ce
lebremus horū videlicet seruorū dei
cōtempnentium mūdum istū p^{er}pter
sempiternā felicitatem. z accipiam⁹
q^{ui} hic scriptum est pro pñti felicitate
vt cuiq^{ue} forte hōi dei fidei. cui il

li⁹ iherusalem cōtingat eciam ducta
prore filios non habere: dicam⁹ nō
timet homo iste dñm. Nam si time-
ret dñm prore ei⁹ tanqm vinea fertil⁹
eēt in domo ei⁹ non sterilis vt nullū
generaret: et si timeret dñm hō iste fi-
lii ipi⁹ circūdarent mēsam ipi⁹ tanq̃
arbores oliuarū. Si em̃ talia dixerim⁹
mus: aiāles sum⁹ non percipiētes q̃
sunt spūs dei. Incipiam⁹ et nos excu-
tere: vt sim⁹ et nos filij excussorū. Si
enim erim⁹ filij excussorū erim⁹ i ma-
nu potentis tanqm sagitte: et iacula-
tur nos de pcepto suo i corda hōim
nōdum amantiū vt pcussa sagitt⁹ v-
borum dei ament. Nam si talia v⁹ce-
perimus p̃dicare. filij aut frēs mei ti-
mete dñm. vt habeatis filios et ne-
potes vt gaudeat dom⁹ vestra. non
sagittam⁹ vt ametur illa eterna ihe-
rusalem. Remanebunt in amore tre-
norum vt videntes ista habūdāe im-
pijs et si nobis nō audēt in corde suo
dicant q̃re ille qui nō timet deum ple-
nam domū habet filijs. Et forte ali⁹
dicit illi. Adhuc nescis quid illi possit
cōtingere. Quid si efferret illos qz nō
timet deū ad h̃ plures illi nati sunt vt
maiore dolore de illoz morte pacia-
tur. Sed si talia dixeris. rñdebit tibi
ille ego noui hōiē impium paganū
sacrilegū adoratore m ydoloꝝ et for-
te nouit et verū dicit. nec vnū nouit
nec duos vel tres qm deduxerunt ad
fossam senem decrepitum mortuū i
lcō suo turbe filioꝝ et nepotū. Ecce nō
timuit dñm: et ples fecūdissima do-
mus ei⁹ clausit oculos ei⁹. Quid ad h̃
dicturi sum⁹. Nichil illi p̃t eueniē ma-
li vt efferat filios suos viuis: qm iā
mortu⁹ a filijs ad sepulchrū glorio-
sum deduct⁹ est. Excutiam⁹ ergo ex-
cutiam⁹ si volum⁹ eē filij excussorū
ereat huc aliquid. Est enim quidā ho-

mo qui sic bñdicetur et nemo timet
dñm nisi qui est in mēbris ipi⁹ hōis.
Et multi homines sunt: et vn⁹ hō est.
Multi enim xpiani et vnus xpūs ipi
xpiani cū capite suo qd ascendit in ce-
lum vnus est xpūs. Nō ille vn⁹ et nos
multi: sed et nos multi i illo vno vnū.
Vnus ergo hō xpūs caput et corpus.
Qd est corpus ei⁹. Ecce ei⁹. dicente
ap̃lo qm mēbra sumus corpis eius
et vos aut estis corpus xpi et mēbra.
Intelligam⁹ ergo vocem hui⁹ hōis
in cuius corpe vnus sumus hō: et ibi
videbim⁹ ista ṽa bona iherusalē. Sic
em̃ dixit i fine vt videas bona q̃ sunt
iherusalem. Si at ista bona terreno
oculo attenderis habūdantiam fili-
orum et nepotum et fertilitatem fecū-
ditatem qz piugis nō sunt bona illi⁹
iherusalem: qz bona ista i terra mori-
entium sunt. illa terra viuentiū ē. Nō
li valde p̃ magno habere si habes fi-
lios morituros: et si non an te certe
post te. Vis habere filios nūq̃ mori-
turos et tecum semper victuros. Es-
to in illi⁹ corpe de quo dictum ē vos
aut estis corpus xpi et mēbra. Nā vt
hoc oñderet et ipe psalm⁹ qz sic ē ob-
scurus vt amoneat pulsari sic operu-
it vt velit excuti: a pluribz cepit. bea-
ti ones q̃ timent dñm qui ambulant
in ṽjs eius. Multis loquitur sed qz
ipi multi vnum sunt in cristo sequit⁹
et singulariter iam dicit labores fruc-
tuum tuorū manducabis. Superius
dixerat beati omnes qui timent do-
minum qui ambulant in ṽjs ei⁹ mo-
do quare labores fructuum tuorum
māducabis et non māducabitis. Et
quare labores fructuum tuorū et nō
labores fructuum vestrorum. Tam
in p̃mo oblitus est qz pluribus lo-
quebatur. Sed si iā excussisti quid ti-
bi respondit. Cum plures xpianos

appello in vno cristo vnus intelligo
Plures ergo estis et vnus estis plu-
res sumus et vnus sumus. Quomodo plu-
res sumus et vnus sumus. Quia illi ihe-
remus cui membra sumus et quorum ca-
put in celo est vt membra sequantur. Er-
go ipse describat iam quia manifestum est
quod describit sic patebunt omnia que se-
quuntur tantum vos timeate dominum et a-
bulate in vobis eius et nolite zelare eos
qui non ambulant in vobis eius quoniam illos
videritis esse felices infeliciter. Secu-
li enim homines infeliciter felices sunt
martires autem feliciter infelices erant
Erant enim ad tempus infelices sed me-
ternum felices et in eo ipso quod erant ad
tempus infelices putabantur magis
infelices quam erant. Quid enim dicit apos-
tolus. Quasi tristes semper autem gau-
dentes. Quare spiritus. Et hic et ibi. pro-
sus et hic et ibi. hic ei vnde gaudemus.
De spe. Ibi vnde gaudebimus. De re.
Magnus gaudium habet spes gau-
dentis. Et si spes gaudetis videte quod
sequitur. in tribulatione patientes
erant ergo id in tribulatione pacien-
tes erant: quia spes gaudebant. Sed quia
non dux erat illud quod promittitur quod di-
cit apostolus. spes autem que videtur
non est spes. si autem quod non videmus
speramus per patientiam expectamus
ecce quare omnia martires protulerunt:
quia quod non videbant per patientiam ex-
pectabant. Illi qui eos occidebant qui
videbant amabant. illi qui occideban-
tur ad ea que non videbant suspirabant
et ea que non videbant apprehendere
festinabant et quod tardius occideban-
tur. moras sibi fieri arbitrabantur. Er-
go frater felix martir et vere felix et no-
mine et corona cuius hodie dies est: con-
tempnit mundum. An forte quia timebat
dominum in erat felix. Unde erat beatus quia
propter eius tanquam vinea fertilis erat in

terra. et filii eius circumdederunt men-
sam eius. Omnia ista perfecte habet sed
in corpore illius qui hic describitur et quia
sic ille intellexit contempsit presentia vt
acciperet futura. Noueritis autem frater
non eum passum mortem quam alii marti-
res passi sunt. Confessus est enim dila-
tus est ad tormenta alio die inuentum
est corpus exanime. clausuram enim il-
li carcerem. sed corpori non spiritui.
Quem illic pabant torquere carnifices
absentem inuenerunt. proderunt seui-
ciam suam: iacebat exanimis sine sen-
su illis ne torqueretur cum sensu apud
dominum vt coronaretur. Vnde et iste felix
frater non tantum nomine sed et premio vi-
te eterne si ista dilexit. Ergo sic audia-
mus istum psalmum tanquam de cristo di-
catur et omnes herentes corpori cristi
et effecti membra cristi ambulemus vias
domini: et timeamus dominum timore cas-
to timore permanenti in seculum secu-
li. Est enim alius timor quem caritas ex-
cludit dicente iohanne timor non est in
caritate: sed perfecta caritas foras mit-
tit timorem. Non de omni timore di-
cit quod mittitur foras a caritate: ha-
bes enim psalmum dicentem timor do-
mini castus permanens in seculo secu-
li. Alius ergo timor domini permanet: alius
excluditur. Timor qui excluditur cas-
tus non est: qui autem permanet castus est.
Quis est timor qui excluditur dignami-
ni adiutere. Aliqui propterea timent
ne aliquid mali in terra paciantur ne
illis egritudo accedat ne dampnum ne
orbis ne alicuius amissio cari ne exilium
ne dampnatio ne carcer ne aliqua tri-
bulatio propterea timent et tremunt. Ad-
huc timor iste non est castus: adhuc au-
di. Alius non in hac terra pati timet sed
gehennas timet: vnde terruit et domi-
nus audistis cum euangelium legeretur
ubi vides eorum non morientur et ignis
ss ij

eorum non extinguetur Audiunt hec homines et quia bene futura sunt impij timent et continent se a peccato: habent timorem et per timorem continent se a peccato Timent quidem: sed non amant iusticiam Cum autem per timorem se continent a peccato. fit consuetudo iusticie et incipit quod durum erat amari et dulcescit deus: et iam incipit homo propterea iuste vivere. non quia timet penas sed quia amat eternitatem Exclusus est ergo timor a caritate: sed successit timor castus Quis est iste timor castus? Secundum quem debemus fratres mei intelligere quod dictum est beati omnes qui timent dominum qui ambulabunt in viis eius Si potueris digne dicere de isto timore casto adiuuante domino non ipsum christo multi fortasse hoc timore casto inflammabuntur in amorem castum: nec possumus explicare fortassis nisi proposita aliqua similitudine Donec aliquam feciam castam timentem virum: aliam pone adulteram et ipsa timet virum Casta timet ne discedat vir adultera ne veniat Quid si ambobus absentes sunt? Illa ne veniat illa ne tardet Absens est quodammodo cui desponsatus sum? absens est qui nobis arram dedit spiritum sanctum: absens est qui nos redemit sanguine suo. spiritus ille quo nichil est pulchrius quam qui si fedus apparuit inter manus persequentium de quo paulo antequam dicebat ysayas: et viderimus eum et non habuit spem neque decorem Ergo spiritus noster fedus est? Absit Quomodo illum virginis amaret. qui in terra maritos non quesierunt? Ergo persequentibus fedus apparuit et nisi eum fedum putarent non infirerent non flagellis cederent non spinis coronarent non sputis inhonestarent: sed quia fedus illis apparebat fecerunt illi ista Non enim habebant oculos unde christus pulcher videretur Qualibus oculis

christus pulcher apparuit Quales oculos querebat ipse christus qui dicebat philippo: tanto tempore vobiscum sum et non me vidisti? Isti oculi mudandi sunt ut possint videre illam lucem: et leviter tamen perstricti splendore. accenduntur amore ut sanari velint et fiunt illuminati Non ut nouerit quia pulcher est christus qui amatur audi prophetam: speciosus forma per filios hominum Deus homines superat illius pulchritudo Quare amamus? quoniam audimus quia passus est pro nobis Quid amamus? membra crucifixi alatus perforatum? An caritatem caritas amat? Amavit nos ut redamur eum: et ut eum redamare possimus visitavit nos spiritu suo Pulcher est ille et absens est Interroget se sponsa si casta est In membris sumus? omnes fratres mei in membris ipsi sumus: ideo unus homo sumus Videat unusquisque qualem timorem habeat: an eum quem excludit caritas an castum permanentem in seculis seculi Non probabit dico et probabit: absens est sponsus noster interroga conscientiam tuam Vis ut veniat an adhuc vis ut tardet? Videte fratres ego pulsavi ad ostia pectorum vestrorum vocem inhabitantium ille audiuit Quid singulorum quorumque modo conscientie dixerint ad aures meas quia homo sum per venire non potuit: ille qui absens est presentia corporis presentis est vigore maiestatis audiuit vos Quia multi si dicatur illis ecce iam christus. cras dies iudicii non dicunt utinam veniat Qui enim dicunt: multum amant Et si dicatur illis tardabit timent ne tardet: quia timor castus est Quomodo autem non timetur ne tardet sic cum venerit timebitur ne discedat. Erat autem castus iste timor quia tranquillius et securus Non enim deseremus ab eo cum inuenerit nos homo aliquis credens in eum Quando quesivit nos?

162
Anq̃m q̃rerem⁹ eū Castus ergo tior
frēs mei hoc habet : venit de amore
Ille aut timor nōdum castus p̃ncie
penas timet : timor ē facit q̃cquid bo-
ni facit nō timore amittendi bonum
illud . sed timore paciendi illud malū
Nō timet ne p̃dat amplex⁹ pulcher
rimi sponſi : sed timet ne mittatur in
gehennam Bon⁹ est et iste timor uti-
lis est : nō quidem p̃manebit in secu-
lum seculi sed nōdum ē ille castus p̃-
manens in sc̃m seculi In quo ē cas-
tus : Nam iterū aliquid iterrogo qd̃
vosmetipsos interrogetis Si de⁹ ve-
niens voce p̃pria loqueretur nobis
q̃q̃ nō taceat loqui per lras suas . et
diceret homini peccatū vis . pecca fac
quicqd̃ te delectat q̃cquid amaueris
in terra tuum fiat cui fueris irat⁹ in-
terat quē rapere volueris rapiatur
quē cedere cedatur quē dāpnatē dāp-
netur quē possidere possideas nemo
tibi resistat nemo tibi dicat quid fac
nemo noli facere qd̃ velis . nemo q̃re
fecisti habūdēt tibi omnia ista ter-
rena q̃ p̃cupisti et viue in illis nō vsq̃
ad tempus sed semper : faciē tātum
meam nūq̃ videbis Frēs mei vnde
ingemuistis nisi qz iam nat⁹ ē timor
cast⁹ p̃manens in seculū seculi : Qua-
re p̃cussum ē cor vestrum : Si diceret
de⁹ faciē meā nūq̃m videbis : ecce
omnia ista terrena felicitate omnibz
rebz habūdabis circūfluent te bona
tpalia nō illa amittis nō illa deseris
quid vis ampli⁹ : Sleret q̃dem geme-
ret timor cast⁹ et diceret Immo tol-
lantur omnia : et faciē tuā videā Ti-
mor castus exclamaret de psalmis et
diceret De⁹ vtutū cōuerte nos : et
oñde faciē tuam et saluērim⁹ Ti-
mor cast⁹ exclamaret de psalmis . di-
ceret vnam pecū a dño Vide quō ar-
deat timor iste cast⁹ amor verus a-

mor sincerus : vnam pecū a dño hāc
regram : Quid : Vt inhabitem in do-
mo dñi per oēs dies vite mee Quid
si p̃pter terrenam felicitatem : Audi
qd̃ sequitur Vt p̃templer delectatio-
nem dñi et p̃tegar in templo ei⁹ id ē
esse templū ei⁹ et p̃tegi ab eo Hanc
vnam pecū a dño Hāc vnam si petieri-
tis ad hanc vnam si cor vestrū exerce-
ritis et hoc solum amittere timueri-
tis nec inuidebitis felicitatibz terre-
nis et illam felicitatem verā sperabi-
tis et eritis in eius corpore cui canta-
tur . beati oēs qui timent dñm q̃ am-
bulant in vjs ei⁹ Labores fructuū
tuorū manducabis Vos . o tu vos
multi qui vn⁹ estis : labores fructuū
tuorū māducabis Quasi puerse vide-
tur dicere nō intelligentibz Debuit ei
dicere : fructum laboz tuorū māduca-
bis Multi em̃ māducant fructū la-
borum suoz Laborant in vinea ip̃m
laborem nō manducant sed qd̃ de la-
bore ip̃orum nascitur māducant La-
borāt cca arbores pomiferas Quis
māducet labores : Nemo inq̃ : s; qd̃
ille arbores attulerit . fruct⁹ laboris
et ip̃e iocūdat agricolā Quid sibi vult
labores fructuū tuorū manducabis :
Adō labores habem⁹ : fructus pos-
tea erit Sed qz et ip̃i labores nō sunt
fine gaudio p̃pter sp̃e de q̃ paulo añ
diximus spe gaudentes in tribulati-
one paciētes mō nos ip̃i labores n̄ri
iocūdant et letos nos faciunt de spe
Si ergo labor noster potuit mādu-
cari et potuit iocūdare manducatus
fruct⁹ ip̃i⁹ laboris qualis erit : Adā
ducabant labores suos q̃ eūtes ibāt
et flebant mittentes semina sua Quā-
to iocūdi⁹ māducabant fruct⁹ labo-
rum qui venientes venient cū exulta-
tione portātes manipulos suos : Et
vt noueritis frēs qz manducatur la-
ss iij

bor iste. in superiore psalmo audisti
dictum superbis qui añ lucem vole-
bant surgere id est añ xpm non p hu-
militatem q surrexit crist⁹ dictu⁹ est
illis. surgite postea q̄ sedistis id ē hu-
miliamini ⁊ in surgite: qz ⁊ ille humi-
liari venit qui exaltat⁹ est ppter vos
Et qd dictū est: Qui manducatis pa-
nem doloris Iste ē labor fructuū pa-
nis doloris Nisi em māducaretur n̄
diceretur panis Nisi at haberet ali-
quam suauitatē panis iste: nemo il-
lum māducaret cum tanta suauitate
Plorat i gemitu q̄ orat Dulciores sūt
lacrimae orantium q̄ gaudia theatro-
rum Et audi flammam desiderij qua
māducatur iste panis de quibz dicit.
qui māducatis panem doloris Alio
loco dicit amans iste cui⁹ vocem in
psalmo plerūq̄ agnoscim⁹: facite sūt
michi lacrimae meae panes die ac noc-
te Dñ facite sunt lacrimae panes: Dñ
dicitur michi cotidie vbi ē deus tuus
Anqm em videamus eū qui nos di-
lexit qui nobis pignus dedit cui des-
ponsati sum⁹ insultant nobis paga-
ni ⁊ dicunt. vbi est qd colunt xpiani:
Ostendant nobis quē colunt Ecce
ego ostendo illi deum meū: ⁊ ipe os-
tēdat michi deū suum Cum tibi hoc
dicit paganus: nō inuenis qd illi os-
tendas. quia nō est cui ostēdas Re-
dis ergo ⁊ plāgis ad deum. qz illi sus-
piras añqm videas. ⁊ desiderio ipi⁹
gemis ⁊ qz in ipius desiderio ploras
dulces sunt ⁊ ipe lacrimae ⁊ p cibo ti-
bi erunt: qz factus est tibi ⁊ ipe pās
die ac nocte dum dicitur tibi cotidie
vbi est deus tu⁹ Sed veniet de⁹ tu⁹
de quo dicitur vbi est ⁊ absterget la-
crimas ⁊ ipe pro pane lacrimarū suc-
cedit et te in eternū saginabit: qz erit
nobiscum vbum dei quo pascuntur
angeli Interim mō labores fructuū

postea fruct⁹ laboris Labores fruc-
tuū tuorū manducabis: bt⁹s es ⁊
bñ tibi erit Beatus es de pñti est: bñ
tibi erit de futuro est Cū manducas
labores fructuū tuorū beatus es: cū
pueneris ad fructum laborū tuorum
bene tibi erit Quid dixit: Nam si be-
ne tibi erit. utiq̄ beatus eris: ⁊ si be-
atus eris. utiq̄ bñ tibi erit Si inter-
est inter spem ⁊ rem Si spes tā dul-
cis quāto res dulcior erit: Jam veni-
amus ad illam Prox tua xpo dicitur
Ergo prox ei⁹ ecclā ei⁹ Ecclā ei⁹ prox
eius: nos ipsi sicut vinea eius fertilis
Sed in quibz vinea fertilis: Videm⁹
enim pientes istos intrantes multos
steriles: videmus qz istos pientes in-
trant multi ebriosi. feneratores mā-
gones. querentes sortilagos eūtes
ad p̄cantatores. ⁊ p̄cantatrices quā-
do illis caput dolet Ista ē fertilitas
vineae. ista est vbertas proxis: Nō ip-
sa est: iste spine sunt s; nō vbiq̄ Spi-
nosam habet quādam fertilitatē ⁊ ē
vinea fertilis Sed in quibz: In late-
ribus domus tue Nō omnes dicū-
tur latera dom⁹ Quero em q̄ sint la-
tera domus Quid dicam: Parietes
sunt quasi lapides fortes Si de hoc
habitaculo corporali diceret: forte s;
intelligerem⁹ latera Latera dicim⁹
domus eos q̄ inherēt cristo Non
enim sine causa ⁊ in sermone cotidia-
no dicimus de aliquo qui forte male
agit ex malorum consilijs amicorū
de illo dicim⁹ mala latera habz Quid
est mala latera habet: Alii illi inhe-
rent Ergo ⁊ de alio bona latera habz
bonis consilijs vivit Quid est hoc: Bo-
nis consilijs regitur Ergo latera do-
mus sunt illi qui inherēt cristo: nec
sine causa ⁊ ipa cōiunx de latere fac-
ta est Viro dormiente eua facta est.
moriēte cristo ecclesia facta est: et

illa de latere viri quā latus lancea per-
cussus est et sacramenta pfluxerunt
Ergo vxor tua vt vinea fertil' Sed i
quibus? In lateribz dom' tue In a-
liis qui nō adherent xpō steriles: s;
nec illos in vinea cōputabo Filij tui
Que ē vxor et q sunt filij? In istis car-
nalibz nupcijs et coniugibz alia vxor. et
alii filij: in eccl'a que vxor ipi filij Ad
eccl'am enim ptinebant apostoli et in
mēbris eccl'e erant Ergo in coniuge ipi
erant: et cōiunx erant scdm portione
suam quā in mēbris optinebāt Qua
re ergo de illis dicitur cum recesserit
ab eis spōsus tūc ieiunabūt filij spō-
si? Ergo ipa coniunx: et ipa filij Aduruz
dico frēs mei. in v'bis dñi inuenimus
eccl'am et frēs ipi esse et sorores ipi
eē et mrem ipi esse Nam cū ei nūcia-
retur mater ei et frēs foris stantes
q foris stabāt typū gerebant Quis
typus matris? Synagoga Quis ty-
pus fratrum carnaliuz? Iudei foris
stantes Et foris stat synagoga Nam
maria in lateribz dom' eius et cogna-
treius ex v'ginis marie cōsanguinita-
te venientes. qui in eū crediderūt in
lateribz domus eius: nō in quātū car-
nali cōsanguinitate iuncti erant. sed
in quātū vbum dei audiebant et fa-
ciebant Hoc em̄ respondit dñs et ait
que michi mater aut qui frēs? Vnde
tēptauerunt quidam dicē qz cristus
mrem nō habuit: qz dixit que m ma-
ter Quare? Ergo petrus et iohānes
et iacobus et alij apostoli prēs nō ha-
buerūt in terrā? Et tñ quid eis dicit?
Nolite vobis dicere prēm sup terrā
vnus est enim pater vester qui in cel'
ē Qd ergo in patre docebat discipu-
los hoc in matre ipse demonstrauit
Vult enim dñs vt cōsanguinitatibz
terrenis pponamus deum Defer pa-

tri quia pater est defer deo qz de' est
Generauit te p' accōmodando car-
nem suam: creauit te deus adhiben-
do potentiam suam Ne irascat' pa-
ter cū deus illi pponitur: ymmo gau-
deat sibi tñ deferri. vt ille inuēt' eēt
qui ei deberet preponi Ergo quid di-
cam? Dñs quid ait? Que michi ma-
ter aut qui frēs? Extendit man' sup
discipulos suos et ait: ecce mater me-
a et fratres mei Frēs erant et mater
Quō erant? Addidit: et qui fecerit vo-
luntatem patris mei. ipi m frater et
soror et mater est Nuto frater ppter
sexum virilem quē habet eccl'a quos
hic in mēbris habet xpūs Adater q-
modo. nisi qz xpūs est xpūs in xpia-
nis quos cristianos cotidie parit ec-
clesia? Ergo in quibz intellig' cōiugē:
in illis mrem in illis filios Dicat' er-
go quales debēt eē filij Quales? Pa-
cifici Quare pacifici? Quia beati pa-
cifici qz ipi filij dei vocabūtur Quia
ergo in oliua fructus est pacis. oleū
enim pacem significat qz caritatem
significat sine caritate nulla pax est:
et manifestū est qz qui diuiserūt pacē
non hnt caritatē Vñ iam exposui ca-
ritati vestre quare colūba folia cum
fructu portauit ad archā vt significa-
ret qz et illi qui foris baptizati sunt si-
cut ligna illa extra archam baptizati
sunt: non sola folia habuerunt id est
vba sola. sed habuerūt et fructū qd ē
caritas ipsa columba illos reporta-
uit ad archam et veniūt ad vnitatem
Tales ergo filij debent eē in circuitu
mensē dñi velut nouellatio oliuaruz
Perfca res est magna beatitudo Gā
quis ibi nolit eē? Cū videris aliquem
blasphemū habere vxorem filios ne-
potes et te forte nō habere: noli zela-
re Vide qz et in te cōpletum est: s; spi-
ss iij

ritualiter An forte nō es in mēbris?
Si nō ibi es plange: qz nec hic nec ibi
Si aut ibi secur⁹ esto: qz z si ibi z nō
hic fructuosi⁹ ibi q̄ hic Si ergo habe
mus. quare habem⁹? Quia timem⁹
dñm Ecce sic bñdicet⁹ hō: qui timet
dñm Ille est hō. q̄ sunt hoīes: Et ibi
hoīes hō: qz multi vnū. quia crīstus
vnus **B**ñdicat te dñs ex syon **E**s
peras em attendere. ecce sic bñdice
tur homo qui timet dñm Jam forte
oculi tui ibant per illos q̄ non timēt
dñm: z videbant ibi vxores. fecūdas
filios habūdantes circuire mensam
patris sui Nescio qua ibas z non ex
syon Bñdicat te dñs: s; ex syon **N**o
li querere illas bñdictiones q̄ non ex
syon **N**ō bñdixit dñs tales frēs mei
Bñdictio ista dñi est Aut si non est a
domino. quis ducit vxorem si nolit
dñs? Quis possit eē sanus si nolit do
minus? Aut quis possit esse diues si
nolit dñs? Dat illa. sed nō vides: qz z
pecorib; dedit **N**ō q̄ de syon est ista
bñdictio Benedicat te dñs ex syon.
Et videas bona iherusalē **N**am il
la bona nō sunt iherlm Vis videre qz
non sunt bona iherusalem Et auib;
dictum est crescite et multiplicamini
Pro magno vis habere qd auib; do
natum est: Voce quidem dei donatū
est quis nesciat? Sed vtere bōis ist;
si accipis: z magis cogita quō nutri
as qui nati sunt q̄ vt nascantur **N**ō
em iam felicitas est habere filios sed
bonos habere De nutriendis labo
ra. si nati fuerint si aut non nati. age
grās deo forte min⁹ sollicit⁹ eris: et
tñ sterilis nō remansisti illi⁹ matris
Forse per te nascuntur spūaliter de
ista matre qui sunt in nouellis oliva
rum circueūtes mensam dñi **C**ōso

letur ergo te de⁹. vt videas bona ihe
rusalem Illa enim bona sunt Quare
sunt? Quia eterna sunt Quare sunt?
Quia ibi est rex: ego sum q̄ sum **I**sta
vō bona sunt z nō sunt: non em stāt
labūtur fluunt Filij sunt puuli blan
diris puulis blandiūtur puuli nūq̄
stant in eo: Sed optas vt crescāt vt
accedat etas optas: sed vide qz cum
accedit vna altera moritur Veniēte
puericia moritur infantia. veniēte a
dolescentia moritur puericia: veniē
te iuuetute moritur adolescentia ve
niente senectute moritur iuuent⁹ ve
niente morte moritur omnis etas **Q**d
optas grad⁹ etatis: fil optas z mor
tes etatum **N**on sunt ergo ista **D**e
inde nati sunt tibi filij in terra tecum
victuri ante poci⁹ exclusuri z succes
suri: **N**o eos gaudes qui nati sunt vt
excludaris? **N**ati em pueri tanqm h
dicant parentib; suis **E**ya cogitate
z vos ire hinc agam⁹ z nos minimū
nostrū **Q**uīd⁹ est em generis huāni
tota vita tēptationis qz dictū ē vniū
sa vanitas omnis hō viuens z tamē
si gaudetur ad filios successuros qñ
to gaudendum est ad filios cum qui
bus permanebimus et ad illum pa
trem cui nati sumus non moriturū?
Sed vt nos cū illo viuam⁹: ipa sunt
bona iherusalem. qz ipa sunt Bene
dicat te ergo dominus ex syon: et vi
deas bona que sunt iherusalem **N**ā
ista que attendis bona cecus vides:
videas sed illa bona que corde viden
tur **E**t qm diu videbo bona iherusa
lem **O**mnes dies vite tue **S**i vi
ta tua eterna fuerit: in eternum vide
bis bona iherusalem **I**sta autem fra
tres mei bona sunt. sed non omnes
dies vite tue vides **N**on enim quan

164
do exis de corpore moreris: perseue-
rat vita tua Corpus moritur sed vi-
ta et spiritus perseuerat Oculi non vi-
dent. quia discessit qui per oculos vi-
debat Ubicūq; est qui per oculos vi-
debat videt aliquid Non enim mor-
tuus erat dives ille: qui in terra indu-
ebatur purpura et bisso Si mortuus
eēt: apud inferos non torqueretur.
Optandum illi forte erat ut morere-
tur: sed malo suo vixit apud inferos
Torquebatur enim: et non videbat
bona illa que in terra dimiserat Hec
erat vita ipsius talis. et bona illa non
videbat Ergo tu talia desideras bona
que videas omnes dies vite tue. id ē
ut cum ip̄is bonis viuas in eternum
Que sunt ergo illa bona fratres at-
tendite Dici p̄nt bona ista: Aurum ē
argentū est. fundus amenus ē mar-
morati parietes sunt. tecta laqueata
sunt: Absit Ista habūdantius pau-
peres habent in hac vita Plus ergo
pauperi videre celum stellatum q̄ di-
uiti tectum inauratū Fratres ergo
quid est illud bonum quo accendimur
cui suspiramus quo inflammamur.
propter quod bonum adipiscēdum
et videndum tantos labores sustine-
mus sicut audistis cum legeretur a-
postolus quia omnes qui volūt pie
vivere in cr̄sto ih̄esu persecutionem
patiuntur: Non enim modo q̄ dya-
bolus per reges non seuit. ideo cris-
tiani non patiuntur persecutionem?
Si mortuus est dyabolus: mortue
sunt persecutiones Si autem ille ad-
uersarius noster vivit. vnde nō tēp-
tationes suggerit vnde non seuit vn-
de non minas aut scādala procurat?
¶ si incipias pie vivere: videbis quia
omnis qui vult pie vivere in xp̄o ihe-

su persecutionem pacietur Propter
qd̄ ergo patimur tantas p̄secutioēs?
Si enim in hac vita in xp̄o sperātes
sumus tantū ait apostolus: miserabili-
ores sumus omnib; hominib; Propter
quid dāpnati sunt ad bestias mar-
tires: Quod ē illud bonū dici potest
vnde? Aut que lingua dicat aut q̄ au-
res audiant? Et quidem illud nec au-
ris audiuit: nec in cor hōis ascendit
Amemus tamen: proficiamus tan-
tum Videtis enim quia pugne nō de-
sunt: et pugnāmus cum cōcupiscen-
ciis nostris Pugnamus foris cum
infidelibus et inobedientibus homi-
nibus: pugnāmus int̄ cum sugges-
tionibus cum perturbationib; car-
nalibus Ubicūq; pugnāmus adhuc q̄
corp⁹ quod corrumpitur aggravat
animam Pugnamus adhuc quoniam
si spiritus vita est tamen corpus
mortuum ē propter peccatum Sed
quid futurum est? Si autem spirit⁹
eius habitat in vobis: qui suscitavit
cr̄stū ex mortuis vivificabit et mor-
talia corpora vestra propter spiritus
qui habitat in nobis Cum ergo vivi-
ficata fuerint membra nostra mor-
talia iam nichil resistet spiritui nos-
tro non fames erit. non sitis erit: q̄
de corruptione corporis ista nascuntur
Ideo reficis quia a te aliquid deficit
Concupiscentie delectationum car-
nālium contra nos pugnant Ador-
tem portamus infirmitate corporis
sed cum mors ip̄a conversa fuerit in
illam incommutabilitatem et cor-
ruptibile hoc induerit incorruptio-
nem. et mortale h̄ induerit immortalita-
tē qd̄ audiet tē mors: Vbi ē mors cō-
tentio tua vbi ē mors acule⁹ tu⁹? Et

forte moritur et dicitur Restat aliqui
inimici non sequitur nouissima inimi-
ca mors: cum hec destructa fuerit in
mortalitas succedit Si nullus erit
inimicus quasi nouissima destrue-
tur mors Bonum nostrum cui suspira-
mus pax erit Ecce bonum fratres: mag-
num bonum pax vocatur Quereba-
tis quid vocaretur: aurum est an arge-
tum est an fundus an vestis: Pax est:
non pax qualem inter se habent homines. in
fidam instabilem mutabilem incertam.
nec pax talis qualem secum habet ipse
vultus hominis Diximus enim quod et secum pug-
nat homo Usque quo domet omnes eu-
piditates adhuc pugnat Qualis er-
go pax: Quam oculus non vidit nec au-
ris audiuit Qualis pax: De iherusa-
lem quod iherusalem interpretatur visio
pacis Si ergo benedicat te dominus ex sy-
on et videas bona que sunt iherusalem
et videas omnes dies vite tue Et
videas non filios tuos tantum sed fi-
lios filiorum tuorum Quid est filios tu-
os: Quia tua que hic agis Qui sunt
filii filiorum: Fructus operum tuorum Facis
elemosinas filii tui sunt: propter elemosi-
nas accipis vitam eternam: filii filio-
rum tuorum sunt: videas filios filiorum
tuorum et erit quod sequitur quo concludit
Pax super israel Hec pax vobis
predicatur a nobis. ipsa amatur a nobis:
ipsa ut a vobis ametur optamus Ad il-
lam pacem perveniunt qui et hic pacifi-
ci fuerint Illi sunt et hic pacifici qui et
ibi qui circueunt mensam domini tam
nouellatio oliuarum. ut non sit steri-
lis arbor: qualis fuit illa ficulnea ubi
fructum non inuenit esuriens dominus et
videtis quid ei contigerit folia sola ha-
bebat fructum non habebat Sic sunt
qui verba habent: et facta non habent Ve-
niens esuriens dominus non ibi inuenit quod

manducet: quod fidem nostram et facta bo-
na esurit dominus Pascamur illum bene vi-
uendo: et pascet in eternum nobis vi-
uere donando

Explicit psalmus centesimus vicesimus
septimus Incipit cxxviii.

Psalms quem cantauimus bre-
uis est: sed sicut scriptum est in
euangelio de zacheo statu-
ra brevis et magnus in ope sicut scrip-
tum est de illa vidua que duo minuta mi-
sit in gazophilacium. brevis pecunia
sed magna caritas sic et iste psalmus
si verba numeres brevis est: si senten-
cias appendas magnus est Non quod
nos poterit diuicius usque ad fastidium
detinere Qua re adiuuat prudentia vestra
et assit intentio christiana: sonet verbum dei
volentibus oportune. nolentibus im-
portune Inuenit sibi locum inuenit
corda ubi requiescat inuenit terram
ubi germinet et fructum ferat Nam quod
multi mali sunt et iniqui quos portat
ecclesia usque in finem manifestum est et hi
sunt quibus verbum dei superfluum est et
aut sic in illos cadit quod semine in via
perculatur et a volatilibus colligitur. aut
sic in eos cadit quod semen in petro-
sa loca. ubi non habet terram multam
statim erit et calefacto sole arefcit quod
non habebat radicem: aut sicut inter
spinas quod et si germinet et conetur
in auras surgere offocatur tamen mul-
titudine spinarum Tales autem sunt que
verbum dei contempnunt sicut via aut
qui ad horam gaudent et facta tribu-
latione sicut ab estu solis arefcunt aut
qui cogitationibus et curis et sollici-
tudine huius mundi tanquam spinis a-
uaricie suffocant quod in illis cepit ger-
minare Est etiam terra bona quo semen
cum ceciderit affert fructum aliud trice-
num aliud sexagenum. aliud centum

siue parū siue multū omnes in ho-
reo erunt Sunt ergo tales ⁊ prop-
ter hos loquimur propter hos loq-
tur scriptura: ppter hos nō tacet e-
uangelium Sed illi audiant ne forte
aliud sint hodie aliud cras. ne forte
mutentur audiendo aut arent viam
aut lapides purgent aut spinas euel-
lent: dicat spūs dei. dicat nobis can-
tet nobis. si velimus saltare siue no-
limus cantet ipse Sicut em̄ qui saltat
mēbra mouet ad cantum: sic qui sal-
tant ad pceptum dei opibus obtem-
perāt sono Nō qui noluerint hoc fa-
cere quid illis dñs dicit in euāgelio:
Cantauimus vobis ⁊ non saltastis:
planximus ⁊ non lamentastis Can-
tate ergo. credim⁹ in dei miām. quia
erunt de quibus nos psoletur Nam
qui pertinaces sunt. pseuerēt in ma-
licia: quis audiunt vbum dei scanda-
lis cotidie perturbant eccām De ta-
libus dicit iste psalm⁹ Sic em̄ cepit

Psalms

Epe expugnauerūt me a iu-
uentute mea Eccā loquitur de hīs
quos tolerat ⁊ tanqm diceretur nū-
quid modo olim est ecclesia ex q vo-
catur sancti: Est ecclesia in terra Ali-
quando in solo abel ecclesia erat ⁊ ex-
pugnatus ē a fratre malo ⁊ perduto
cayn Aliqn in solo enoch ecclesia eāt
⁊ translatus est ab iniquis Aliqn in
sola domo noe eccā erat ⁊ pertulit o-
nes qui diluuiū pierunt: ⁊ sola archa
natauit in fluctibz ⁊ euasit ad ficcum
Aliqn in solo abraham eccā erat et
quāta pertulit ab iniquis nouimus
In solo filio fratris ei⁹ loth ⁊ in do-
mo ei⁹ in sodomis eccā erat: ⁊ pertu-
lit sodomoz iniquitates ⁊ puerfitates
quousqz de⁹ eum de medio ipoz li-
berauit Cepit eē ⁊ in pplo isrl eccā

165
pertulit pharaonem ⁊ egiptios Ce-
pit ⁊ in ipa eccā id est in populo isrl
numer⁹ scōrū: moyses ⁊ ceteri sanc-
ti ptulerunt iniquos iudeos populū
isrl Vētum est ⁊ ad dñm nostrū ihe-
sum xpm pdicatum ē euangelū Dixit
in psalmis Annūciaui et locut⁹ sum
multiplicati sunt sup numerū Quid
est sup numerū: Nō solū illi qui cre-
diderunt qui ptinent ad numerū scō-
rum. sed ⁊ super numerū: intrāt mul-
ti iusti. sed plures iniqui. ⁊ pertule-
runt iusti iniquos Vñ: In eccā Nū-
quid mō solum ex quo enumerat. ex
quo pmemorat: Nō ne miraret⁹ mo-
do eccā. vel ne quisqm miraretur in
eccā. volens esse mēbrum bone ec-
clesie: audiat ⁊ ipam eccām matrem
suā dicentēz sibi Noli mirari ad ista
fili: sepe expugnauerunt me a iuuen-
tute mea Magn⁹ effectus sic cepis-
se psalm⁹. sepe expugnauerunt me
a iuuetute mea: quasi aliqd iam loq-
batur Videtur em̄ non cepisse: s; rel-
pondisse Rñdeat aut quibusdā cogi-
tantibz ⁊ dicentibus: Quāta mala p-
ferimus Quāta scandala crebrescūt
cotidie qñ iniqui intrant in eccām et
portant⁹ eos: Rñdeat at eccā de qui-
busdā id ē de fortiore voce rñdeat q-
relis infirmoz ⁊ pfirment firmi ifir-
mos. ⁊ grādes puulos. ⁊ dicat eccā
Sepe expugnauerūt me a iuuetute
mea **D**icat vō nūc isrl: sepe expug-
nauerunt me a iuuentute mea Dicit
illud non illud timeat Quo em̄ valet
qd cū dixisset. sepe expugnauerūt me
addidit a iuuetute mea: Nā mō eccē
senect⁹ expugnat⁹. sed nō timeat Di-
cat. sepe expugnauerūt me a iuuetu-
te mea Nūquid iō non puenit ad se-
nectutem qz non cessauerunt illi ex-
pugnando: Nunquid delere potue

runt: Dicat vero isrl' et consoletur se
israhel: cōsoletur se ip̄a ecclesia de p̄-
teritis exemplis et dicat Sepe expug-
nauerunt me a iuuentute mea Quare expugnauerunt:
re expugnauerunt: **E**tem nō po-
tuerunt michi: supra dorsum meum
fabricauerūt peccōres longe fecerūt
iniusticiam suā Quare expugnaueſt:
Quia non potuerunt mī Quid ē non
potuerunt michi: Fabricare Quid ē
non potuerunt michi: Nō illis con-
senti ad malū Omnis em̄ malus iō p̄-
sequitur bonū: q̄ non illi cōsentit bo-
nus ad malum Faciat aliquid mali n̄
obiurget ep̄s. bonus ē episcopus:
obiurget ep̄s. malus est ep̄s Ika-
piat aliquid: taceat cui rapit bonus
est Saltim loquatur et reprehendat
et si non repetat malus ē Ad alius est
q̄ rephendit raptorem et bonus ē qui
rapit: Ambulet māducemus et biba-
mus cras em̄ moriemur Econtra a-
postolus: corrūpunt mores bonos
colloquia mala Sobrii estote et iusti
et nolite peccare Sonat vbum sonat
sermo cōtradictor libidinis At ille a-
micus libidinis sue et inimicus vmo-
ni cōtradicienti amice sue infest⁹ est
et odit sermonem dei Facta ē amica
amica auaricia: inimicus deus Con-
tradicit em̄ de⁹ auaricie: et vult nichil
possideri auaricia Ego possidear cla-
mat Quid vis auaricia possideri Du-
ra iubet: leuis iubeo Vnus e⁹ graue
est: sarcina mea levis est Iugū ei⁹ as-
perum ē: iuguz meum lene est Noli
velle auaricia possideri Iubet avari-
cia mare trāseas et obtempas. iubet
vt te pētis pcellisq̄ cōmittas: iubeo
ego vt añ ostium tuū ex eo qd̄ habes
des paupi Diger es ad faciendū an-
te te opus bonū et strenuus es ad
transeundū mare: q̄ auaricia impe-

rat seruis q̄ deus iubet odisti Et qd̄
cū odisse ceperit: Incipit velle crimi-
nari eos a quibz audit bona precep-
ta et velle per suspensiones suas cri-
mina q̄rere seruorum dei Qui nobis
istā dicunt et ipi non faciunt istā. et is-
ta siue que fiunt siue que nō fiunt. et
que non fiunt dicuntur fieri. et que fi-
unt bene. dicuntur male fieri: et que
toleram⁹ ad culpam nostrā applicā-
tur Nos quid rñdem⁹: Noli me at-
tendere. sermonē isti⁹ attende ip̄e ti-
bi loquitur per quemlibet huic tu ini-
micus es Cōcorda cū aduersario tu-
o cū es cum eo in via Aduersariū tu-
um sermonem dei fecisti Noli atten-
dere quia ille tibi loq̄tur Ad al⁹ est p̄-
quem tibi loquitur: sed non est mal⁹
qui tibi loquitur sermonē dei Accu-
sa deum: accusa si potes Credit⁹ fra-
tres huc vsq̄ puenisse eos de quibus
dicitur sepe expugnauerunt me a iu-
uentute mea: vt etiam ip̄m deum ac-
cusare non dubitent Accusas auarū
et ille accusat deum q̄ fecit aurū Noli
li avarus esse: et non faceret de⁹ aua-
rum Jam hoc restat. quia mala tua
opera cohibere non potes: accusas
opera bona dī Displicet tibi creator
et fabricator mundi. non faceret et so-
lem: q̄ multi in fenestris contendūt
de luminaribz et ad iudicia se trahūt
Si vicia nostra cohibeamus q̄ bo-
na sunt omnia. quia bon⁹ deus q̄ fe-
cit omnia: et laudāt illum opa sua cō-
siderata quia bona sunt. ab eo q̄ ha-
bet spiritum considerandi spiritum
pietatis et sapientie Vndiq̄ de⁹ lau-
datur ab operibus suis Quō illū lau-
dāt opera sua: Per os triū puerorū
in camino ignis Quid pretermis-
sum est: Laudat celum laudant angeli:
laudant sydera. laudant sol et luna:

165
laudent dies et noctes. laudat quicquid
germinat de terra. laudat quicquid
nascitur in mari. laudat quicquid volitat
in aere: laudent omnes montes et col-
les laudent frigora et aestas et cetera
omnia quae deus fecit Audisti quia laudent de-
um nunquam audisti ibi quia laudat deum aua-
ricia quia deum laudat luxuria: Non lau-
dant ista: quia non ipse illa fecit Laudant
ibi homines deum: hominis creator est deus
Avaricia opus est mali hominis homo ipse o-
pus est dei Et quod vult deus? Occidere
in te quod ipse fecisti: et saluare te quem fe-
cit ipse Non oli fenerat: tu accusas scrip-
turam dicentem quod pecuniam suam non
dedit ad usuram Non ego illud scrip-
si. non de ore meo primo exiit: deum
audi Et ille: clerici non fenerant: Et for-
te qui tibi loquitur non fenerat sed si
fenerat fac quia et ipse fenerat. nunquid
fenerat qui per ipsum loquitur? Si fa-
cit quod tibi dicit. et non facis tu: tu in ig-
nem ille in regnum Si non facit quod ti-
bi dicit et pariter facit mala quae facis et
dicit bona quae non facit: pater in ignem
fenum ardebit verbum autem domini ma-
net in eternum Nunquid ardet sermo
qui tibi per illum locutus est? Aut moy-
ses est qui tibi loquitur. id est bonus
et iustus famulus dei: aut phariseus est
cathedra moysi sedens Audisti et de
ipsis quae dicunt facite quae autem faciunt face-
re nolite Non habes tu vnum te excu-
ses quando sermo dei tibi loquitur: quia non
potes interficere sermonem dei Cri-
minari quis eos per quos tibi loqui-
tur sermo dei Quere quantum vis. dic
quantum vis. blasphemia quantum vis:
sepe expugnauerunt me a iuuentute
mea Dicat vobis israel sepe expugnauerunt
me a iuuentute mea Audient etiam fe-
neratores dicere non habeo aliud vnum
vivam Hoc michi et latro diceret de-
prehensus in fauce hoc et fractor di-

ceret deprehensus circa pietatem alie-
num: hoc michi et leno diceret emens
puellas ad prostitutionem. hoc et ma-
leficus incantans mala et vendens ma-
liciam suam Quicquid tale prohibere co-
naremur ruderent omnes quia non
haberent vnum viverent quia in se pasce-
rent quasi non hoc ipsum in illis maxi-
me puniendum est. quia artem nequicie
diligenter vnum vitam transigant et in-
de se volunt pascere unde offendant
eum a quo omnes pascuntur Sed cum
clamaveris hoc et dixeris illi respon-
dent si sic non huc accedimus: si sic non
intramus in ipsam ecclesiam Veniant
intrent audiant. sepe expugnauerunt
me a iuventute mea etenim non po-
tuerunt michi Super dorsum meum
fabricauerunt peccatores: hoc est non
potuerunt agere ut consentirem: fece-
runt quod portem Quam preclare dic-
tum est. quod optime significatum est.
etenim non potuerunt michi: super dor-
sum meum fabricauerunt peccatores Agunt
nobiscum primo. ut consentiamus illis ad
facta mala: si non consenserimus to-
lerate nos dicunt Ergo quia non po-
tuit michi: ascende in dorsum meum
portare te habeo quousque veniat fi-
nis Sic enim michi preceptum est. ut
fructum afferam cum tolerantia: nunc
te corrigo. tolero te: aut forte cum to-
lero te corriges te Si non te corrigis
usque in finem tolero te usque in finem.
et usque in finem: super dorsum meum
eris usque ad tempus Nunquid semper
super dorsum meum eris? Veniet enim
qui inde te excutiat Veniet tempus
messis veniet finis seculi mittet deus
messores. messores autem angeli sunt.
separant malos de medio iustorum
sicut zizania a tritico. frumentum re-
condent in horreo: paleas autem com-
burent igni inextinguibili Porta-

ui quousq; potui: iam gaudēs tran-
seo in horreū dei ⁊ secur⁹ canto Se-
pe expugnaverūt me a iuuetute me-
a Quid em̄ michi facere potuerūt qz
expugnaverūt me a iuuentute mea?
Exercuerūt me nō oppresserunt Va-
luerūt michi sicut ignis ad aurū: nō
sicut ignis ad fenum Ignis em̄ acce-
dens ad aurū sordem tollit: accedēs
ad fenum in cinerem v̄tit Etem̄ non
potuerūt michi qz non cōsenſi: quia
non me fecerūt quales sunt ip̄i Sup-
dorsum meum fabricauerunt pccō-
res: longe fecerunt iniusticiam suā.
Fecerunt qd̄ tolerem ⁊ non fecerūt
cui cōsentirē Jam ergo iniusticia ip-
sorum longe est a me Mali mixti sūt
bonis: nō solum in seculo sed ⁊ in ip-
sa intus ecclā mali mixti sunt bonis.
Nostis ⁊ pbastis ⁊ magis pbabit
si boni fueritis Cum em̄ creuisset her-
ba ⁊ fructum fecisset: tunc apparue-
runt zizania Nulli apparent mali in
ecclā nisi ei qui fuerit bon⁹ Nostis q̄
qz mixti sunt: ⁊ sp̄ ⁊ ubiq; dicit scrip-
tura qz non sepabuntur n̄ in fine Sic
quomodo mixti sunt longe sunt a se
Ne q̄s ergo ex eo qd̄ mixti sunt mali
inter bonos putaret iniquitatē eē iur-
ta iusticiam: nō potuerūt inq̄t michi
id est dixerunt ⁊ maledixerūt mādu-
cemus ⁊ bibam⁹ cras em̄ moriemur
Nō corruerūt sermones mali mo-
res bonos: in eo qd̄ audiui a deo nō
cessi sermonib; hominū. fecerunt in
pccōres qd̄ portarem nō cui cōmisce-
rer ⁊ facta est iniquitas eorū longe a
me Quid em̄ tam ppe q̄ dno hoīes i
vna ecclā? Quid em̄ tam longe q̄ ini-
quitas a iusticia? Vbi est em̄ consen-
ſio: ibi p̄pinitas Ligantur duo et
mittūtur ad iudicem latro ⁊ colligia-
tus ille sceleratus ille innocens: vna
catena ligantur ⁊ longe sūt a se Quā-

tum longe sunt a se? Quātum longe
est scelus ab innocentia Ecce isti lon-
ge sunt a se ab inuicem Alius latro i
hyspania facit scelera primus ē ei q̄
facit in affrica Quātū prim⁹? Quā-
tum sibi iungūtur scelus ⁊ scel⁹: quā-
tum sibi iungūtur latro cinii ⁊ latro
cinium Nemo ergo timeat mixtos
sibi cope malos. longe ab illis sit cor-
de ⁊ securus portat qd̄ nō timet Lō-
ge fecerunt iniusticiam suam. quid oc-
currit? Florent illi q̄ regnant inique
⁊ vt sermonem loquamur vulgi to-
nant iniqui. extolluntur in typos in
calūpnias Quid ergo? Semp h̄ Nō
Audi quid sequitur **D**ñs iust⁹ cō-
cidet ceruices pccōrū Intē dat ca-
ritas vestra Dñs inquit iust⁹ concia-
det ceruices pccōrū Quis nō p̄tre-
miscat? Quis em̄ non peccauit? Do-
minus iust⁹ cōcidet ceruices pccōrū
Omib; qui audiunt intrat tremor
in cor: si credunt scripture dei Si em̄
sibi sine causa tundunt hoīes pecto-
ra mētuntur quia tundūt pectora si
iusti sunt: et in eo qd̄ mētuntur deo
fiūt pccōres Si ergo v̄aciter sibi tū-
dunt pectora: pccōres sunt Et quis
nostrū nō sibi tundit pectus? Et q̄s
nostrū nō elidit oculos ad terram si-
cut ille publicanus ⁊ dicit dñe p̄pici⁹
esto in pccōri? Si ergo oēs pccōres
⁊ nemo inuenitur sine pccō: oib; ti-
mend⁹ ē gladius in ceruices qz dñs
iust⁹ cōcidet ceruices pccōrū Nō pu-
to frēs mei qz omnia omniū pccōrū
s; in mēbro qd̄ pcutit ibi designat q̄s
pccōres pcutiat Nō em̄ dixit domi-
nus iust⁹ p̄cidet man⁹ pccōrū aut
dñs iustus cōcidet pedes pccōrū nō
dixit: sed quia pccōres supbos vole-
bat intelligi. superbi autem oēs cer-
uicati sunt qui nō solum faciūt mala
sed nec agnoscere volunt: ⁊ quando

obiurgantur iustificant se et dicunt ecce fecisti. saltem agnosce quid feceris. Dicit deus peccatorem. oderis et tu. cōiungere deo. simul persequimini peccatum tuum. Non inquit: ego bene feci. deus male fecit. Quid est hoc? Ego nichil male feci inquit: quia saturnus fecit quia mars fecit: quia venus fecit. Ego nichil feci: stelle fecerunt. Iustificas te: accusas deum qui fecit stellas. qui ornavit celum? Itaque quoniam iustificas peccatum tuum et superbis aduersus deum quia te facis extra culpam. et deum in culpa et tantum erexisti ceruicem tuam et cucurristi contra deum sicut scriptum est in iob dicebat de impio peccatore currens aduersus deum in crassa ceruice scuti sui et ibi ceruicem noiauit quia sic te erigis et non elidis oculos ad terram et tundis pectus et dicis domine propicius esto mihi peccatori. sed iactas te de meritis tuis. et vis mecum inquit deus iudicio contendere intra mecum in iudicium cum debeas in reatu tuo satisfacere deo et clamare ad illum quod clamatur in alio psalmo. si iniquitatem obseruaueris domine domine quis sustinebit. clamae ad illum quod clamatur in alio psalmo. ego dixi domine miserere mei sana animam meam quia peccaui tibi. quoniam hoc non vis dicere. sed iustificas facta tua aduersus sermonem dei: venit in te quod sequitur scriptura et dicit dominus iustus cōcidet ceruices peccatorum. **C**onfundantur et auertantur retrorsum omnes qui oderunt syon. Qui oderunt syon oderunt ecclesiam. Syon ecclesia est: et qui intrant in ecclesiam ficti oderunt ecclesiam: qui nolunt obseruare verbum dei. oderunt ecclesiam. Sed super dorsum meum fabricauerunt. Quid factura est ecclesia nisi portatura usque in finem? Sed quod de illis dicit et sequitur. **S**icut fenulum tectorum quod priusquam euellatur aruit. Fenulum tec-

torum herba est quae nascitur in tecto in solarario in tegulato: in alto videtur et radice non habet quanto melius humiliter nasceretur et leuius viresceret? **N**on nascitur altius ad celeriozem ariditatem nodum euulsum est et aruit nodum finiti sunt in iudicio dei et iam non habent succum viriditatis. Attēdite opera ipsorum et videte quia aruerunt: sed viuunt et hic sunt. nodum ergo auulsi sunt. Aruerunt sed nodum auulsi sunt: facti sunt sicut fenulum tectorum quod priusquam euellatur aruit et venient messores sed non de illis implet manipulos. Venturi sunt enim messores et collecturi sunt triticum in horreum et zizania alligabunt et mittent in ignem sic et fenulum tectorum expurgatur et quicquid in euellitur in ignem mittitur quia et priusquam euellatur aruit: non tamen implet messor manus. Sequitur enim et dicit. **N**on repleuit manum suam messor et finem suum qui manipulos colligit. **M**essores autem angeli sunt dominus dicit. **E**t non dixerunt transeuntes viam benedictio domini super vos benediximus vobis in nomine domini. **N**ostis enim fratres quoniam transitur per opantes est consuetudo ut dicatur illis benedictio domini super vos. Et magis ista consuetudo eat in gente iudeorum. **N**emo transibat et videbat aliquos facere aliquid operum in agro vel in vinea vel in messe vel aliquid eiusmodi: non licebat transire sine benedictione. Alii sunt qui manipulos colligunt alii sunt transeuntes viam. Qui manipulos colligunt non de illis replent manus quia non colligitur ad horreum fenulum tectorum. Qui sunt qui manipulos colligunt? **M**essores. Qui sunt messores? Dominus dicit messores autem angeli sunt. Qui sunt transeuntes? Illi qui iam per viam istam id est per vitam istam transierunt hinc ad patriam. **A**postoli transe-

antes erant in ista vita: prophete tran-
seuntes erant Quos bñdixerunt p-
phete & apostoli: Illos in quibz radi-
cem caritatis viderūt Quos at inue-
nerunt in tectis eminere & superbire
in ceruices scuti sui dixerunt cōtra il-
los qđ futuri erant. bñdictionē autē
dñi sup eos nō dederūt Ergo istos
oēs malos quos portat eccā qui le-
gitis in scripturis inuenitis maledic-
tos designatos ad anticristū perti-
nere ad dyabolū ptinere ad paleam
ptinere ad zizania ptinere & multa in-
numerabilia p similitudinem dicūt
de illis qđ nō omnis qui dicit dñe do-
mine intrabit in regnū celoz Nullaz
inuenis scripturā qđ de illis bñ loqua-
tur qđ transeuntes viā nō illos bene-
dixerunt Trāseuntes prophete om-
nia de illis maledixerunt Ecce et iste
quē portam⁹ dauid transiit viam. au-
distis quid de illis dicit Dñs iust⁹ cō-
cidet ceruices pccōrum cōfundant⁹
& auertantur retrorsum oēs qui ode-
runt syon: fiant sicut fenum tectorū
qđ prius qđ euellatur aruit Nō reple-
uit manū suam messor: et sinū suum
qui māipulos colligit Hec de ill⁹ dix-
it Nō ergo supra illos iste transiēs
benedixit & impletum ē etiam p illuz
qđ ipse dixit Et non dixerunt trāseun-
tes viam bñdiximus vobis in nomi-
ne domini Et isti trāseuntes siue p-
phete siue patriarche siue apostoli qđ
cūqz transierūt si bñ viuim⁹ frēs bñ-
dixerunt nos in noīe domini Qñ me
inquit bñdixit paulus: Qñ me bene-
dixit petr⁹: Attende in scripturis vi-
de si bñ viuīs & vide ibi bñdictum te
fuisse Dēs bñ viuentes bñdixerunt
Et quō bñdixerunt: In noīe domi-
ni nō in noīe suo sicut heretici Qui ei
dicunt qđ nos dam⁹ hoc est sanctuz
in nomine suo volūt bñdicere non i

nomine dñi Qui autē dicūt nō sancti-
ficat n̄ deus nec quisq̄m est bon⁹ ni-
si dono dei ipi in nomine domini bñ-
dicunt. non in noīe suo Quia amici
sunt sponsi: nolūt eē adulteri sponse
Explicit ps cxxviii⁹ Incipit centesi-
mus vicesim⁹ non⁹

Quoniam vos nō solum o-
culis corpis. sed etiam cor-
de vigilare psumim⁹ intel-
liger nos cātare oportet

De pfundis clamaui ad te do-
mine: dñe exaudi vocē meā.
Item vox hec ascendētis est ptinēs
ad cāticum graduū Debet itaqz vnus
quisqz nostrum videre. in quo pfun-
do sit de quo clamat ad dñm Clama-
uit de pfundo ionas de ventre ceti:
erat nō solum sub fluctibus verum
etiam in visceribz belue. nec tñ illud
corpus & illi fluctus intercluserūt o-
rationem ne pueniret ad deū: et ven-
ter bestie non potuit tenere vocem
deprecantis. penetravit ōnia disrup-
pit omnia puenit ad aures dei. si ta-
men nunc dicendū est. qđ disruptis ō-
nibus puenit ad aures dei qñ aures
dei in corde pccantis erant Vbi enim
deū pntem nō habet cui⁹ fidelis est
vox: Verūptñ & nos debem⁹ intelli-
gere: de quo pfundo clamemus ad
dñm Profundū enim nobis est vita
ista mortalis Quisqz se in pfundo
intellegerit clamat gemit suspirat et
donec de pfundo eruatur et veniat
ad eum qui sup oēs abyssos sedet su-
per cherubin. super omnia qđ creauit
non solum corporalia sed etiā spirita-
lia donec ad eū veniat aiā. donec ab
illo liberetur ymago ipius qđ ē ho-
mo que in hoc profundo tanqm assi-
duis fluctibz exagitata detrita est: &
nisi renouetur & reparetur a deo. qđ
lam impressit qñ formauit hoimīe

168
Idoneus potuit ēe homo ad casus
suū. nō est ydoneus ad resurrectio-
nem suam: Semp in pfundo est. ni
si liberetur vt dixi semper in pfun-
do est: Sed cum de pfundo clamat
surgit de pfundo. & ipe clamor non
eum pmittit multū in ymo esse: Val-
de em in pfundo sunt. qui nec cla-
māt de pfundo: Dicit scriptura. pec-
cator cū venerit in pfundū malorum
cōtempnit: Jam videte frēs quale
pfundū sit vbi cōtempnitur deus:
Cum qsqz viderit se cotidiāis pccis
obrutū. acervis qbusdā & molib⁹ q
busdā iniquitatū pmi. si dictū illi
fuerit vt deū roget. irridet. Quibus
modis? Primo dicit Si deo displic-
cēt faciora. ego viuerē: Si curāet
deus res huānas. ad tāta scelera q
feci nō solū nō viuerē. s; & bñ michi
non esset. Solet em hoc illis eueni-
re qui multum in pfundo sunt. & p-
perātur in iniquitatibus suis. & tāto
magis in pfundo merguntur. q̄to
magis videtur esse felices Fallax ei
felicitas ipsa ē maior ifelicitas Deū
et hoc solet hoīes dicere Jam q̄nīaz
multa feci & dampnatio inmiēt. h
p̄do quod nō facio q̄cquid possum.
quomodo solent desp̄ati latroēs di-
cere. si me occisurus est iudex p de-
cem homicidijs quomodo pro qui-
qz quomodo pro vno. q̄re nō iā fa-
ciam: Quicqd michi occurrerit faci-
o: Hoc est. peccator cum venerit i
profundum malorum contempnit
Sed dominus ihesus xps q̄ nec p-
funda nostra contempnit. qui vsqz
ad istam vitam venire dignatus est
promittens remissionem omnium
peccatorum. eciam de profundo ex-
citauit hoīem. vt clamaret de profū-
do sub molibus pccōz. & pueniret
vox pccōis ad deum: Vnde clamā

tis nisi de profundo maloz: Et vide
te quia vox pccōz clamat de profun-
do: De profundis clamaui ad te do-
mine domine exaudi vocem meam
Hiat aures tue intendentes in vo-
cem d̄precatiōis mee Vnde clamat:
De profundo Quis est ergo q̄ cla-
mat? Peccator: Et qua spe clamat?
Quia qui venit soluere peccata.
dedit spem eciam in profundo posi-
to pccōri. Ideo quid sequitur post
istas voces? **S**i iniquitates obser-
uaueris domine. domine quis susti-
nebit: Ecce apparuit de quo profun-
do clamaret: Clamat em sub moli-
bus & fluctibus iniquitatum suarum:
Circumsperit se circumsperit vitā
suam. vidit illam vndiqz flagitijs &
facinoribus cooptam: Quacumqz
resperit. nichil in se bonum inuenit.
nichil illi iusticie serenum potuit oc-
currere. & cum tanta & tam multa
peccata vndiqz & cateruas scelerum
suorum videret. tanqz expauescens
exclamauit Si iniquitates observaue-
ris domine. domine quis sustinebit?
Nō dixit ego non sustinebo. sed q̄s
sustinebit Vidit em xpe totam vitā
humanā circumlatrari peccatis su-
is. accusari om̄s cōscientias cogita-
tiōibus suis. nō inueniri cor castuz
presumēs de iusticia sua: Si ergo
cor castum nō potest inueniri quod
presumat de iusticia sua. presumat
omnium cor de misericordia dei et
dicat deo: Si iniquitates observa-
ueris domine. dñe quis sustinebit?
Que autem spes est? **Q**uoniam a-
pud te xpiciatio est: Et que est ista
xpiciatio nisi sacrificium? Et quod
est sacrificium nisi quod pro nobis
oblatus est: Sanguis innocens fu-
sus deleuit omnia peccata nocenti-
um Precium tantum datū redemit

omnes captiuos de manu captiuā
tis inimici: Ergo est apud te ꝓpicia
tio: Nam si non esset apud te ꝓpicia
tio. si iudex solum esse velles. ⁊ mi
sericors esse nolles. obseruares om
nes iniquitates nostras ⁊ quereres
eas. quis sustineret? Quis ante te
staret ⁊ diceret innocens sum? Quis
staret in iudicio tuo? Spes ergo v
na est. quoniam est apud te ꝓpicia
tio. **P**ropter legem tuā sustinui
te domine: Quam legem? Que reos
fecit: Data ē em̄ lex scā iusta bōa iude
is. sed reos eos potuit facere: Nō
data est lex que posset viuificare. s;
que ostenderet peccata peccatori:
Peccator em̄ oblitus erat se. nec vi
debat se. data est illi lex vt videret se
Fecit reum lex. liberauit latoꝝ legis
Latoꝝ em̄ legis impatoꝝ ē. Lex da
ta est que terreat ⁊ cōstringat in rea
tum. ⁊ nō soluit lex a peccatis. sed
ostendit peccata Et forte sub ip̄a le
ge positus animaduertit iste in pro
fundo q̄ta fecerit cōtra legem. ⁊ sic
exclamauit dicens: Si iniquitates ob
seruaueris domine. domine q̄s susti
nebit? Est ergo lex misericordie dei
lex ꝓpiciationis dei: Illa timoris fu
it. est alia lex caritatis Lex caritatis
dat veniam peccatis. delet preteri
ta. ammonet de futuris. In via nō
deserit comitem. comes fit ei que
ducit in via: Sed concordandum ē
cum aduersario dū es cū illo in via
Est em̄ sermo dei aduersarius tu?
q̄ diu cum illo nō concordas Con
cordas autem. cum ceperit te delec
tare facere quod dicit sermo dei. Iā
qui erat aduersarius fit amicus. sic
finita via non erit qui tradat te iudi
ci: Ergo ꝓpter legem tuam sustinui
te domine. quia dignatus es legem
misericordie afferre. michi dimittē

ōnia peccā mea. dare michi de cetēo
monita. ne te offendam in ip̄is mo
nitis Si quid forte titubauero. des
disti michi remediū quo te orem di
cēs. dimitte nobis debita nostra. si
cut ⁊ nos dimittimus debitoribus
nostris: Hāc legem statuisti michi
vt quomō dimitto dimittat michi.
ꝓpter hanc legem sustinui te dñe
Expectaui qñ venias ⁊ liberares a: oī
necessitate. quia in ipsa necessitate nō
deseruisti legem misericordie. Audi
quam legē dicat. si nōdum intellex
isti Quia legē mō dicit caritatis. au
di apl̄m. Inuicē onera vestra por
tate. et sic implebitis legē xp̄i: Qui
portat inuicem onera sua. nisi q̄ ha
bent caritatem? Qui nō habet cari
tatem graues sunt sibi. qui aut̄ hnt
caritatē portant se: Ledit te aliquis
petit veniā. si nō dimittis nō portas
onus fr̄is tui. si dimittis portas in
firmū: Et tu si forte in aliquā infir
mitatē cecideris quasi homo. opor
tet vt sic te portet ille q̄ admodum
⁊ tu: Audi quid precesserit Fratres
inquit si preoccupat⁹ fuerit homo i
aliquo delicto. vos qui sp̄uales estis
instruite huiusmodi in spū lenitatis
Et ne forte quia sp̄uales monuerat.
velud securi sibi viderētur. cōtinuo
subiecit. intēdēs te ip̄m ne ⁊ tu tēp
teris. Deinde qđ commemorauit sibi
iūrit. Alter alterius onera portate.
⁊ sic adimplebitis legem xp̄isti. Vñ
⁊ dicit. ꝓpter legem tuam sustinui te
dñe: Dicuntur cerui quādo trāseunt
freta in primas insulas pascue grā
capita sup inuicem ponere. ⁊ vnus
qui ante est solus portat caput ⁊ nō
ponit super alterꝝ Sed cū ⁊ ip̄e dese
cerit. tollit se ab anteriore pte. redit
posterior vt et ip̄e in altero req̄es
cat. ⁊ sic portant omnes onera sua.

169
et pueniunt ad quod desiderant. et non
patiuntur naufragium. quia quasi na-
uis est illis caritas: Itaque caritas
portat onera. sed non timeat ne pre-
matur talibus oneribus. ne pecca-
tis suis unusquisque prematur attēdat
Nam quando portas infirmitatem
fratris tui non te onerant peccata ipsi?
Plane si consentias. iam tua te pre-
munt non alterius: Quisquis enim con-
senferit peccatori non alienis sed suis
grauatur: Consensus enim ad peccatum
alterius. tuum fit peccatum. et non
est quare queraris quod peccata aliena
te premunt: Dicitur enim tibi. premunt te
sed tua. vidisti furem. cucurristi eum
eo: Quid est hoc? De diebus ambu-
lasti ad furtum. ymmo mente con-
iurasti te furto: Quod ipse solus
erat factum est et tuum. quia placuit
tibi: Si autem displicuerit tibi et oraue-
ris pro eo et deprecatus veniam dede-
ris. ut possis libera fronte dicere in
precibus tuis quod tibi iuris peritus ce-
lestis dictauit. dimitte nobis debi-
ta nostra sicut et nos dimittimus debi-
toribus nostris. didicisti portare o-
nera fratris tui. ut et alius portet si
qua sunt tua. et fiat in vobis quod ait a-
postolus. inuicem onera vestra por-
tate et sic implebitis legem christi Itase-
curus caritas quod modo dominus est. propter legem tu-
am sustinui te domine. Itaque aut legem quod
non seruat. nec sustinet dominum. nec se ve-
lit sustinere. causa est quare non sustineat
inaniter sustinet. Daturus est enim dominus et
inuēturus peccata tua. quod autem per peccata ius-
ticia viristi non est inuēturus It homici-
dium forte Brauia sunt enim et val-
de maiora Non est inuēturus adulte-
riū: Non est inuēturus furta: Non est inuē-
turus rapina: Non est inuēturus malefici-
a: Non est inuēturus ydolatria: Non est
ista inuēturus: Nichil est quod inuēturus:

Audi sermonem euangelii. qui dixe-
rit fratri suo fatue: Ab istis etiam
peccatis lingue minutissimis quod ab-
stinet: Sed forte dicis. parua sunt:
Reus erit inquit gehenne ignis Si
puum tibi videtur aut modicum fri-
dicere fatue. vel gehenna ignis vide-
atur tibi magna Si contempnebas mi-
nus peccatum vel pene magnitudine de-
terrere Sed dicis Adinora sunt. mi-
nuta sunt. sine quibus non potest
esse ista vita: Congere minuta. et fa-
ciunt ingentem acervum Nam et gra-
na minuta sunt et tamen massam faciunt.
et gutte minute sunt. et flumina im-
plent et moles trahunt: Ideo et ille
considerans quod multa minuta peccata
cotidiana committat homo. si nichil
aliud vel per cogitationes et linguas
attendit quod multa sunt. et si attendit
quod minuta sint. videt per multa minu-
ta fieri acervum magnum. et non quasi
peccata sua pristina cogitans. sed ipsam
fragilitatem humanam. iam ascendens
clamat. de profundis clamaui ad te
domine. domine exaudi vocem meam.
fiant aures tue intendentes in vocem
deprecationis mee. si iniquitates ob-
seruaueris domine. domine quis sustinebit:
Vita enim possum homicidia. adulteria.
rapinas. piuria. maleficia. ydolatria.
numquid et peccata lingue: Numquid et
peccata cordis: Scriptum est. peccatum in-
iquitas est. Quis ergo sustinebit. si
tu iniquitates obseruaueris: Si no-
biscum seuerus iudex agere volueris.
non misericors pater. quod stabit ante
oculos tuos: Sed est apud te propicia
propter legem tuam sustinui te domine
Qualis lex est ista: Inuicem onera
vestra portate. et sic implebitis legem
christi: Qui portant inuicem onera
sua: Qui fideliter dicunt. dimitte no-
bis debita nostra sicut et nos dimittit
tibi

timus debitoribus nostris **S**us-
tinuit anima mea in verbum tuum:
Nemo sustinet. nisi qui nondū ac-
cepit quod pmissum est: Nam qui
iam accepit quis sustinet? Accepim⁹
remissionem peccatorum. sed pmissus
est nobis regnum celorum: Debita
nostra deleta sunt. sed merces nos-
tra adhuc futura est: Accepimus ve-
niam. sed eternam vitam nondū te-
nemus: Sed qui dedit veniam ipse
pmisit ⁊ vitam eternam: Si vbum
nostrum esset. deberemus timere.
quia vbum dei est non fallit: Secu-
ri ergo speramus in verbis ei⁹ qui
fallere nō potest: **S**peravit ani-
ma mea in dñm a vigilia matutina
vsq; ad noctem: Quid est quod sit?
Vna die spauit in dño. ⁊ finita est to-
ta spes ipsius: A vigilia matutina vs-
q; ad noctem spauit in dñm: Ista
vigilia matutina finis noctis est. hic
vsq; ad noctem spauit anima mea i
dñm: Ergo intelligendum est. ne pu-
temus vno die nobis sperandū esse
in dñm. a vigilia matutina vsq; ad
noctem: Quid ergo fratres putatis
hoc est. a vigilia matutina vsq; ad
noctem spauit in dñm: Quia dñs p
quē nobis dimissa sunt peccata in vi-
gilia matutina resurrexit a mortuis
vt hoc speremus in nobis futurum
quod precessit in domo: Jam em̃
peccata nostra dimissa sunt. sed nō
dum resurreximus Si nōdū resur-
reximus. nōdū i nobis factū est qđ
precessit in capite nostro: Quid pces-
sit in capite nostro? Quia ⁊ caro ip-
sius capitis resurrexit. spūs illi⁹ ca-
pitis nūq; mortuus est Sed quod i
eo mortuū est resurrexit. resurrexit
at̃ tertia die. ⁊ qđam mō h̃ nobis dix-
it dñs. quod in me vidistis spate in
vobis. id est quia erit resurrectio re-

surgetis ⁊ vos. Sed sunt qui dicāt.
Ecce resurrexit dñs. nūquid ppter e-
a sperandū est ⁊ me posse resurgere?
Vtq; ppter ea In hoc em̃ resurrex-
it dñs quod ate accepit Non em̃ re-
surgeret nisi mortuus esset: Nō au-
tem mortuus esset nisi carnem por-
taret Quid accepit a te dñs? Carnē
Quid venit ipse? Verbū dei quod e-
rat añ ōnia. p quem facta sunt ōnia
Sed vt accipet abs te aliquid. vbum
caro factum est ⁊ habitauit in nob:
Accepit abs te quod offerret p te.
quomodo accipit a te sacerdos qđ
pro te offerat. quādo vis placae de-
um pro peccatis tuis Jam factum
est. ita factum est. sacerdos noster
a nobis accepit quod pro nobis of-
ferret Accepit em̃ a nobis carnem. i
ipsa carne victima factus est. holo-
caustum factus est. sacrificium fac-
tus est. In passiōe sacrificiū factus
est. in resurrectione innouauit illd
quod occisum est. ⁊ tāq; primicias
tuas dedit deo. ⁊ ait tibi. cōsecrata
sunt iam omnia tua. quādo tales p-
mitie tue de te date sunt deo. Spea
ergo ⁊ in te futur. quod precessit in
primicijs tuis: Ergo ille quia a vi-
gilia matutina resurrexit. cepit anima
mea ex hoc spate: Et quousq; vsq;
in noctem. quousq; moriamur:
Omnis em̃ mors nostra carnalis
qđ sompnus est. Cepisti spate ex q
resurrexit dñs. noli deficere spate
quousq; ex eas ab hac vita. Nam si
nō vsq; ad noctem speraueris. dele-
tur totum quod spaueras Sūt em̃
hoiēs qui incipiūt spate. s; nō pse-
uerant vsq; ad noctem: Incipiunt
pati tribulationes aliquas. incipi-
unt pati temptatiōes. vidēt hoies
malos ⁊ iūquos felicitate tpali pol-
lere. ⁊ qm̃ talia spabāt de dño vt hic

170
eēnt felices. attēdūt eos q̄ scelera fe-
cerūt habē quod ipsi habere defidea-
bāt. & deficiūt pedes eorū & definūt
spare in domo: Quare? Quia nō a
vigilia matutina ceperūt sperare.
Quid est hoc? Nō hoc spare ceperūt
de domo quod precessit in domino
ab illa vigilia matutina. sed spabant
de domino ut si eēnt xp̄istiani ha-
berēt plenam domū frumēto vino
& oleo. auro & argēto. nullus eorū
moreretur imaturus. si quis eorū
nō haberet filios acciperet. si uxorem
nō duxisset. duceret. nō abortiret n̄
solum aliqua mulier in domo eius.
sed nec pecus eius. nō acrescerēt cu-
pe eius. nō grandinaretur vinea e⁹.
Qui sic spabat in domino. animad-
uertit hīs rebus habundare eos q̄
nō colunt dñm. & defecerunt pedes
eius. & nō speravit vsq; ad noctem.
quia nō cepit a vigilia matutina spe-
rare: Quis ergo sic incipit a vigilia
matutina sperare? Qui hoc speravit
de dño. qđ cepit ostendere a vigilia
matutina in qua resurrexit Antea ei
nemo resurrexerat sp̄ victur⁹ Inten-
dat caritas vestra Resuscitati sunt
iam mortui añ aduentum dñi: Naz-
& helyas resuscitavit mortuū & he-
lizus. sed resurrexerūt iterum mo-
rituri: Dominus ipse quos resusci-
tauit morituri resurrexerunt. siue il-
le iuuenis filius vidue. siue illa puel-
la duodecim annorum filia archisy-
nagogi. siue lazarus. Aliter resuscitati
sunt omnes morituri. semel nati s̄
sed bis mortui sunt. nemo resurrex-
erat numq̄ moriturus nisi domin⁹
Quando autem resurrexit domin⁹
numquā moriturus? A vigilia ma-
tutina Hoc spera & tu de domo re-
surrecturum te. non quomodo laza-
rus resurrexit. nō quomodo filius

vidue & archisynagogi filia resurrex-
erūt. nō quomodo quos suscitauit
rūt antiqui pphete. sed resurrectur⁹
te spera quomodo dominus. ut p⁹
resurrectioē qua resurrexeris n̄ te
iam timeas moriturū. & cepisti spa-
re a vigilia matutina. Spera autem
vsq; ad noctem. quousq; finiat⁹ hec
vita. quousq; sit nox vniuersi gene-
ris humani in occasu seculi: Quare
huc vsq;? Quia post istam noctem
iam nō erit spes sed ipsa res: Spes
em̄ que videtur nō est spes aposto-
lus dicit: Quod em̄ videt quis quid
sperat? Si autē quod nō videmus
spamus p̄ paciētiam expectamus:
Si ergo paciēter expectare debe-
mus quod nō videm⁹. vsq; ad noc-
tē spemus id est vsq; ad finem hui⁹
vite nostre vel seculi Cū autē nox ista
trāserit iam veniet quod spaba-
mus & nō iam spabimus nec tñ des-
perati erimus: Est ei vituperatio des-
patoꝝ. & aliqui detestamur hoiēm &
dicimus. nō habet spem Non semp
malū est nō habere spem: in hac vi-
ta cum sumus malum est nō habē
spem Qui em̄ modo spem nō habet
rem postea nō hēbit: Ergo mō spē
debemus habere Sed cum res ve-
nerit numquid spes erit? Qđ em̄ vi-
det quis quid sperat? Veniet domi⁹
deus noster pmo formā ip̄am i qua
crucifixus est & resurrexit demonstra-
turus generi humano. ut videant &
p̄i & imp̄i Illi videāt & gratulentur
inuenisse se quod crediderūt añq̄ vi-
derēt. & illi erubescāt nō se credidisse
quod videbunt. Erubescētes dāp-
nabūtur. & gratulati coronabuntur
Dicetur confusis. ite in ignem et nū
qui patus est dyabolo & āgelis ei⁹.
dicetur gaudentibus. venite bñdici-
p̄is mei p̄cipite regnū qđ vobis pa-
tr̄ iij

tum est ab origine mudi: Quod cum
acceperit iam spes non erit. quia res tene
bitur: Transacta ergo spes. transiit
non illa. sed donec fiat a vigilia ma
tutina speret anima mea in domino:
Et redit ad illud A vigilia matutina
Speret israel in domino: A vigilia
matutina usque ad noctem. speret anima
mea in domino Sed quid speravit: A
vigilia matutina speret israel in do
minum: Non solum speret israel in domino
sed a vigilia matutina speret israel
Ergo culpo spem seculi. quando spes
de deo: Non. sed alia spes est israel
propria Non pro summo suo bono speret
israel divitias. non salutem corporis.
non habundantiam terrenorum. immo tri
bulationem hic habiturus est. si for
te contigerit illi propter veritatem pa
ti aliquas molestias Non enim non spa
bant in deum martires: Et tamen
taliter sunt passi quia latro omnes qualiter
qui. subrecti ad bestias. ignibus com
cremati. gladio percussi. ungulis exa
rati. catenis costricti. carcere neca
ti Istam omnia mala passi non sperant
in domino: Aut ideo sperant ut isti mal
carere hac vita fruerentur: Non pla
ne. quia a vigilia matutina sperant
Quid est hoc: Considerabant illam vi
giliam matutinam qua resurrexit
dominus eorum: et videbant quia antequam resur
geret taliter et ipse passus erat qualiter
et ipsi paciebantur. et non despabant eci
am se post tales passiones resurrec
turos ad vitam eternam: Spavit
israel in domino a vigilia matutina us
que ad noctem: **Q**uoniam apud do
minum misericordia est. et multa apud
illum redemptio: Magnifice melius
dici non posset loco suo. propter illud
quod dixit. a vigilia matutina speret
israel in domino: Quare: Quia a vigi
lia matutina resurrexit dominus. et

hoc debet sperare corpus quod in ca
pite precessit: Sed ne suggeratur ista
cogitatio. capiti licuit surgere quia
peccatis non premebatur. nullum pec
catum erat in illo. quid nos facturi
sumus: Spavimus talem resurrec
tionem qualem in domino precessit. cum pec
catis nostris aggrauemur: Sed vi
de quid sequitur: Quoniam apud domi
num misericordia et multa apud illum
redemptio. **E**t tunc redimet israel ex
omnibus iniquitatibus eius: Ergo si pre
mebatur peccatis suis. adest miseri
cordia dei. Ideo precessit ille sine pec
cato. ut deleat peccata sequentium. Noli
te in vobis presumere. sed a vigilia ma
tutina presumite. Videte caput vestrum
resurrexisse et ascendisse in celum: In
illo culpa non erat. sed pro illum vestre
culpe debebantur. Ipse redimet israel
ab omnibus iniquitatibus eius. quia is
rael vendere se potuit et fieri venun
datus sub peccato. redimere se ab iniqui
tatibus non potest. Ille potuit redi
mere qui se non potuit vendere: Qui
non commisit peccatum ipse est redemp
tor a peccato. ipse redimet israel: Non
redimet: Ab illa iniquitate an ab il
la: Ab omnibus iniquitatibus suis Non
ergo timeat accessurus ad deum aliquas
iniquitates suas. tantummodo accedat ple
no corde. et desinat iam facere quod an
tea faciebat. et non dicat. illa iniquitas
non michi dimittitur Si enim hoc dixe
rit. propter ipsam quam putat sibi non
dimitti non se convertat. et faciendo ce
tera non illi dimittit et illud quod timebat.
Quia feci inquit scelus magnum. et non mihi potest di
mitti. iam faciam et c. Illud ei prodo. quod non
facio. Noli timere. in profundo es. noli co
tempnere. de profundo clama ad dominum et
dic Si iniquitates observaveris domi
ne. domine quis sustinebit: Observa illum et
expecta illum. et sustine propter legem ipsius

Quam legē tibi dedit: Dimitte nob̄
debita nostra sicut ⁊ nos dimittim⁹
debitorib⁹ nostris Spera te resur=
rectur⁹ ⁊ tunc futur⁹ omnimodo sine
peccō. quoniam ille resurrexit q̄ pri=
mus fuit sine peccō A vigilā matuti=
na spera. noli dicē. ego nō sum dig=
nus. p̄p̄i peccā nō es dign⁹. s; multa
apud illū redemptio. ⁊ ipse redimet
isrl̄ ex oib⁹ iniquitatib⁹ ei⁹:

ExPLICIT ps̄ cētesimus viceſimus
nonus INCIPIT psalmus cētesimus
tricesimus:

In isto psalmo commēdat⁹
nobis hūilitas serui dei ⁊ fi=
delis. cuius voce cātāt⁹. qđ est vniū
sum corpus xp̄isti Sepe em̄ amo=
nuimus caritatem vestrā. n̄ qđ vni⁹
hōis cātātis vocē accipi debere. sed
oim̄ qui sunt in xp̄i corpe Et qđ in il=
lius corpe sunt oim̄s. t̄q̄ vn⁹ homo
loq̄tur. ⁊ ipse ē vn⁹ q̄ ⁊ multi sunt.
Multi em̄ sunt in seip̄is. vn⁹ sunt i
illo qđ vnus est xp̄m ē at̄ etiā tēplū
dei de quo apl̄s dicit. tēplū em̄ dei
sanctum est qđ estis vos: Dēs qui
credūt in xp̄m. ⁊ sic credūt vt diligāt
hoc est em̄ credē in xp̄m diligē xp̄m.
nō quomodo demoēs credebāt sed
nō diligebāt. ⁊ ideo q̄uis crederent
dicebāt Quid nobis ⁊ tibi fili dei?
Nos at̄ sic credam⁹. vt in ip̄m cre=
damus diligētes eū. ⁊ non dicamus
qđ nobis ⁊ tibi est. sed dicamus po=
tius. ad te p̄tinem⁹ tu nos redemis=
ti: Om̄s ḡ q̄ sic credūt. t̄q̄ lapides
sunt vivi de quibus tēplū dei edi=
ficatū est. ⁊ t̄q̄ ligna inputribilia q̄
b⁹ archa illa cōpacta ē. q̄ in diluuiō
mergi nō potuit: Hoc at̄ tēplū ē id
est ip̄i hōiēs. vbi rogatur de⁹ ⁊ ex=
audit: Quisquis em̄ p̄ter tēplū dei o=
rauerit deū. nō exauditur ad illā pa=
cē sup̄nā ih̄rl̄m. ⁊ si exaudit⁹ ad qđaz

171
tpalia q̄ de⁹ ⁊ pagais doāuit. Nā et
ip̄i deōnes exauditi sunt vt irent in
porcos Exaudiri ad vitā etnā aliud
ē. nec cōceditur nisi ei q̄ in tēplo dei
orat. Ille at̄ in tēplo dei orat. q̄ orat
in pace ecclē. in vnitāte corp̄is xp̄i
qđ corpus xp̄i cōstat ex multis cre=
dētibus in toto orbe terraz. ⁊ ideo
exauditur qđ orat in templo Ip̄e ei
orat in spū ⁊ veritate q̄ orat in pace
ecclē. nō in illo tēplo vbi figura eāt.
Secūdum figurā em̄ dñs exclusit
hōiēs de templo illos qui sua que=
rebāt. id est p̄pter v̄dēdum ⁊ emē=
dum ibant in templum Si at̄ figurā
erat illud tēplum. māifestū est qđ et
corpus xp̄i qđ est v̄x tēplū. cui⁹
illa ymago erat. habz p̄mixtos emē=
tes ⁊ v̄dētes. id est sua querētes n̄
que ih̄u xp̄isti. sed excludūtur inde
de flagello resticule Restis em̄ pec=
cata significat. sicut dicitur p̄ pro=
phetam. ve eis qui trahut pecca=
ta velut restem longam Illi at̄ tra=
hūt peccā sicut restem longam. q̄ ad=
dūt peccata peccatis. qui cum fece=
rint vnū peccm̄. vt cooperiāt illud fa=
ciūt al̄ter⁹ Quomodo em̄ vt restis
fiat additur spartū sparto. nō autē
in rectū it sed torquetur. sic oīa pra=
ua facta que sunt peccā cū addūt sibi
⁊ addēdo peccō peccm̄. ⁊ peccm̄ ad pec=
catū adnectitur. fit restis lōga. quo=
rū semite prauē. ⁊ flexuosi gressus
eor⁹ Quo valet autē ista restis. nisi
vt inde ligentur ei⁹ man⁹ ⁊ pedes. ⁊
p̄iciātur quisq; in tenebras exte=
riores? Adm̄istis em̄ dictū de quodā
peccōre in euāgelio. ligate illi man⁹ ⁊
pedes ⁊ p̄cite illū in tenebras exte=
riores. ibi erit fletus ⁊ stridor denti=
um Nō eēt vn̄ illi ligarēt⁹ ma⁹ ⁊ pe=
des. nisi ip̄e sibi restē fecisset. Vñ ap=
tissime alio loco scriptū ē Crin̄iculis
tt iij

peccatorum suorum unusquisque constringitur Ergo quia de peccatis suis homines vapulant. ideo dominus flagellum de resticulis fecit. et inde expulit de templo omnes qui sua querebant non quam ihesu christi: Huius ergo templi vox est in psalmo: In hoc templo ut dixi rogatur deus. et exaudit in spiritu et veritate. non in illo corpali. Nam illic umbra erat in qua demonstraretur quod verum erat. ideo illud iam cecidit Cecidit ergo domus orationis nostre: Absit Non enim illud templum quod cecidit hoc potuit dici domus orationis de qua dictum est. domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus Audistis enim quid dixerit dominus ihesus christus Scriptum est. domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus. vos autem fecistis eam speluncam latronum. Numquid illi qui voluerunt facere domum dei speluncam latronum. fecerunt ut rueret templum? Sic et illi qui male vivunt in ecclesia catholica. quantum in ipsis est domum dei volunt facere speluncam latronum. nec ideo evertunt templum: Venit tempus quando de rebus peccatorum suorum foras mittantur Hoc autem templum dei hoc corpus christi hec congregatio fidelium unam vocem habet. et tamquam unus homo cantat in psalmo: Eius vocem iam in multis psalmis audivimus. audiamus et in isto Si volumus nostra vox est. si volumus aure audimus cantantem. et corde cantamus. si autem nolumus erimus in illo templo tamquam ementes et vedentes id est nostra querentes. intramus ecclesiam non ad ea que placet oculis dei: Viderint ergo in numero vestro quis quod audiat. utrum audiat et irideat. utrum audiat et post se ponat. utrum audiat et consonet. id est sentiat hic vocem suam. et adiungat vocem cordis sui voci psalmi huius: Tamen vox psalmi huius non tacet.

Instruatur qui possunt. immo qui volunt. qui nolunt non impediatur: Commendetur nobis humilitas. inde cepit.

Psalmus:

Domine non est exaltatum cor meum: Sacrificium obtulit. Vnde propheta quia sacrificium obtulit: Quia humilitas cordis nostri sacrificium est: De in alio psalmo. quam si voluisses sacrificium dedissem utique Satis volebat facere deo pro peccatis suis: propiciari illum volebat ut acciperet indulgentiam peccatorum Et quasi queres unde illum propiciaret? si voluisses inquit sacrificium dedissem utique holocaustis non delectaberis: Ergo superflue querebat aut arietes aut tauros. aut aliquam talem victimam unde placaretur deo? Quid ergo? Quia holocaustis non delectatur deus. non accipiet sacrificium. et sine sacrificio placatur: Si nullum sacrificium est nullus sacerdos Si autem habemus sacerdotem in celis qui pro nobis interpellat preces intrauit enim in sancta sanctorum in interiora veli. quo non intrauit sacerdos in figura nisi semel in anno. sicut et dominus in toto corpore semel oblatus est. ipse obtulit se. ipse sacerdos. ipse victima. et intrauit in sancta sanctorum semel. et iam non morietur. nec mors ei ultra dominabitur: Securi sumus quia habemus sacerdotem. ibi offeramus et hostiam Videamus quod sacrificium debemus offerre. quod holocaustis non delectatur deus noster. sicut audisti in psalmo Sed ibi sequitur et ostendit quid offerat: Sacrificium deo spiritus contribulatus. cor contritum et humiliatum deo non spernit Si ergo humilitatum cor sacrificium deo est. sacrificium obtulit qui dixit. domine non est exaltatum cor meum. Vide alio loco sic offerentem Dicit deo. vide humilitatem meam et laborem meum. et dimitte omnia peccata mea Domine non est exaltatum

172
cor meū. **N**eq; i altum elati sunt
oculi mei. neq; ingressus sum i mag
nis neq; in mirabilibus sup me. **N**ō
planius dicatur & audiatur. **N**ō fui
supbus. nolui q̄si in mirabilibus in
notescere hōibus & nec quesivi aliqd
supra vires meas vñ me aput iperi
tos iactarem. **I**ntendat caritas v̄a
magna res cōmēdatur. quomodo
symō ille magus in mirabilib⁹ ingre
di volebat sup se. p̄pt̄ea plus illū de
lectavit potētia ap̄lorum. q̄ iusticia
xp̄ianorū. At vbi vidit p̄ manus ipo
sitionē ap̄lorū & p̄ orōnes eorū deuz
dare fidelib⁹ sp̄m sc̄m. & q̄a tūc p̄ mi
raculum demōstrabatur aduentus
sp̄s sancti. vt linguis loqr̄etur q̄s
nō didicerāt om̄s sup q̄s veniebat
sp̄s sanctus. nec ideo modo nō da
tur sp̄s sanctus quia linguis nō lo
quūtur qui credūt. ideo em̄ tūc op̄
tebat vt linguis loqr̄etur vt signifi
carēt om̄s linguas xp̄isto creditu
ras. vbi impletū est quod significa
batur miraculū ablatū est. cū ergo
hoc videret symō magus. voluit ta
lia facere nō talis esse. Et nostis q̄a
eciam pecunia putavit cōpandum
sp̄m sc̄m. Erat ergo de talibus qui i
templo intrant ad emendum & ven
dendum. emere volebat quod ven
dere disponebat. Et vere fr̄s mei
quia talis erat ille & sic itrauerat ad
eos. dñs illos expulit d̄ templo qui
colūbas v̄debat. Colūba autē sp̄m
sc̄m significat. Volebat q̄ symō eme
re columbam & vendere columbam.
Accessit dominus ihesus xp̄istus q̄
habitabat in templo petri. & flagel
lo resticule expulit malum merca
torem. Ergo sunt homines quos
delectat miraculum facere. & ab eis
qui profecerunt in ecclesia miracu
lum exigunt. & ipsi qui quasi profe

cisse sibi videntur talia volunt face
re. & putat se ad deum non p̄tinere
si non fecerint. Dominus autem de
us noster qui nouit quid cui tribu
at. & vt seruetur compago corporis i
pace alloquitur eccl̄am p̄ ap̄lm.
Nō potest dicere oculus manui o
pus te nō habeo. aut iterum caput
pedibus opus vobis nō habeo. Si
totum corpus oculus. vbi auditus?
Si totum auditus vbi odoratus?
Ergo in mēbris nostris videtis fra
tres. quomodo singula officium su
um habeant membra: Oculus vi
det & nō audit. auris audit & nō vi
det. manus opatur nec audit nec vi
det. pes ambulat nec audit nec vi
det. nec facit quod facit manus: S;̄
in vno corpore si sit sanitas & nō ad
uersum se litigent membra. & auris
videt in oculo & oculus audit in au
re. nec obici potest auri quia nō vi
det. vt dicatur ei. nichil es. minor es.
Numquid videre & discernere colo
res potes. quod facit oculus? **R**es
pōdet em̄ auris de pace corporis &
dicit. **I**bi sum vbi est oculus. in eo
corpe sum. in me nō video. in illo cū
quo sum video. Ita cū auris dicit.
oculus michi videt. oculus dicit au
ris michi audit. oculi & aures dicūt
manus nobis op̄atur. man⁹ dicunt
oculi & aures nobis vidēt & audiūt.
oculi & aures & manus dicūt pedes
nobis ambulant. omnia in vno cor
pore cum operantur. si sit ibi sani
tas & concordent membra. gaudēt
& congaudent sibi. & si aliquid mo
lestie sit in aliquo membro. non se
deserunt sed compatiuntur sibi:
Numquid quia in corpore pes qua
si lōge videtur ab oculis. illi em̄ s̄ lo
cati in sblimitate. illi at̄ infra positi.
quādo forte pes spinam calcauerit

deserūt oculi. et nō sicut vide m^o to-
tū corpus cōtrahitur et sedet homo
curuatur spina dorsi ut q̄ratur spina
que hēsit in planta. Omnia mēbra
q̄cquid possunt faciūt. ut de infimo
exiguo loco spina q̄ inheserat educa-
tur Sic ergo frēs q̄squis in corpore
xp̄isti nō potest resuscitāe mortuū
nō illud querat. sed querat ne discor-
det in corpore. quō si auris q̄rat vidē
discordare potest: Nam qd nō ac-
cepit nō potest facere: Sed si ei ob-
iectum fuerit et dictum. si iustus eēs
resuscitāes mortuū quō resuscita-
uit petrus. in xp̄isto em̄ maiora vi-
dētur fecisse apostoli q̄ ip̄e dñs. sed
vñ fieri potest ut plus valeāt sarmē-
ta q̄ radix. quomodo aut̄ q̄si maio-
ra vidētur fecisse illi q̄ ille. ad voces
dñi surrexerūt mortui. ad vmbra-
trāsēntis petri surrexit mortu^o. ma-
ius hoc videtur q̄ illud. sed xp̄istus
facere sine petro poterat. petr^o nisi
in xp̄o nō poterat. q̄a sine me inquit
nichil potestis facere. cum ergo h̄
audierit homo qui pficit. q̄si obiec-
tam calūpniā ab ignaris paganis.
ab hominibus nesciētibus qd loquan-
in compage corporis xp̄isti. rñdeat
dicat Quid dicis nō es iustus quia
nō facis miraculū? Posses et auri
dicere. nō es in corpore quia nō vides
Faceres inquit et tu. sicut et petrus
fecit Sed et petrus et michi fecit. q̄a
in eo corpore sum in quo petr^o fecit.
In illo qd potest possum a quo diui-
sus nō sum Qd min^o possum cōpa-
titur m̄. et q̄ pl^o p̄t cōgaudio illi Ip̄e
se dñs desup̄ clamauit p̄ corpore suo.
saule saule quid me p̄sequis. et ip̄s ne-
mo tāgebat. sed p̄ corpore in fra labo-
rāte caput de celo clamabat: Si er-
go fratres vnusquisq̄ quod potest
iuste egerit. et in eo qd ali^o plus p̄t n̄

inuidērit. sed congratulatus fuerit
tq̄ in vno corpore cū eo cōstitut^o. p̄ti-
net ad eū vox ista psalmi. dñe nō est
exaltatū cor meū n̄ i altū elati sūt o-
culi mei. neq̄ ingressus suz in magnis
neq̄ in mirabilibus sup̄ me: Qd em̄
excessit vires meas ait. nō quesivi.
nō ibi me extendi. nolui ibi magnifi-
cari Nam ista exaltatio de habūdā-
tia grāz q̄ sit timēda. ne q̄s de dono
dei supbiat sed magis seruet hūilita-
tem. et faciat qd scriptum est. q̄to
magnus es tāto humiliare in oib^o
et coram deo iuenies grām. q̄ ergo
sit timēda supbia de dono dei. ecia;
atq̄ eciam cōmēdādum est carita-
ti vestre. maxime q̄a psalmus breuis-
simus p̄mittit nos loqui: Paulus
ap̄lus q̄uis ex p̄secutore factus sit
predicator. habūdātiorem grām cō-
secutus est in omni labore apostoli-
co q̄ ceteri apostoli. ut magis deus
ostenderet suum esse quod dat. nō
homis Quomodo solēt medici po-
tentiam sue artis in despatis osten-
dere. sic dominus noster ih̄s xp̄s
medicus et saluator noster in despa-
to qui p̄secutor ecclē fuit. ostendit
magnitudinē artis sue. ut nō solū eū
xp̄ianū facēt. s; et ap̄lm. nec tm̄ ap̄lm
sed sicut ip̄e dicit plus oib^o illis la-
boraret Excellētissime q̄ grē fuit Et
videt̄ frēs q̄a mō i ecclā pauli ap̄li
ep̄le vigent magis q̄ coap̄loz eius
Alij em̄ nō scripserūt. s; tm̄ locuti sūt
in ecclā Nam q̄ p̄ferūt̄ ab errātib^o s̄b
noīe ip̄oz. q̄a nō sunt ip̄oz. impro-
bātur nec acceptātur ab ecclā: Alij
āt q̄ scripserūt nec tm̄ n̄ tāta grā scrip-
serūt Cū q̄ eēt magne grē. et magdōa
meruisset a dō. qd dicit qdā loco: p̄-
ter magnitudinē reuelationū ne ex-
tollar Intendite. rem tremēdā vob̄
dico: p̄ter magnitudinem inquit

173
revelationū ne extollar. datus ē mī
stimul⁹ carnis mee āgelus sathane
q̄ me colaphizet: Quid est hoc fra-
tres: Ne extolleretur t̄p̄ iuuenis. co-
laphizabatur t̄p̄ puer: Et a quo: Ab
āgelo sathane Quid est hoc: Dolo⁹
quodam corpis traditur exagitat⁹
vehemēter Dolores at̄ corp̄m plex⁹
q̄ imittūtur ab āgelis sathane. sed h̄
nō p̄nt nisi p̄missi Nam et iob sanc-
tus sic p̄batus est. Permissus ē ad
eū p̄bādum sathanas et p̄cussit eū
vulnere. vt vermibus putresceret:
Immundus em̄ p̄mittebatur et scūs
p̄batur. Nescit dyabolus q̄ta bōa
de illo fiāt. eciam cū seuit: Seuiens
intrauit in cor iude. seuiēs tradidit
xp̄m. seuiens crucifixit. et crucifixo
xp̄istū redemptus ē orbis terraz:
Ecce seuiēcia diaboli dyabolo obfuit
nobis at̄ p̄fuit: Seuiēdo em̄ quos
tenebat amisit. redemptos sanguīe
dñi. quē cū seuiret effudit: Si sciret
t̄m dampnum se passurum. nō fun-
deret in terram precium quo redēp-
tum est genus humanum: Sic er-
go ille angelus sathane q̄si libenter
p̄missus est colaphizare apostolū.
sed t̄m ap̄ls curabat⁹. Et q̄a illud qd̄
medicus apposuerat molestū erat
infirmo. rogauit medicū vt aufer-
ret. quomodo cum medicus appo-
nit visceribus aliquod forte epythe-
ma molestū et ardens. inde tamē cu-
randus est ille cui⁹ viscera tumebāt.
cū ille ardere ceperit et cruciari me-
dicamēto. rogat medicū vt auferat
medicus aut̄ cōsolatur. monet paci-
entiam. q̄a nouit q̄ vtile sit qd̄ appo-
suit: Ita et ap̄ls sequitur et dicit: Cū
dixisset. datus est michi stimul⁹ car-
nis mee āgelus sathane qui me cola-
phizet. predixit aut̄ quare: ne mag-
nitudine revelationū extollar. dat⁹

est michi stimul⁹ carnis mee āge-
lus sathane qui me colaphizet. p̄t
quod ter dñm rogavi vt auferret e-
um a me. Hoc est dicere. rogavi me-
dicū vt auferret a me molestū e-
pythema quod michi apposuerat:
Sed audi vocem medici Et dixit mī
sufficit tibi grā mea. nam virtus in
infirmirate p̄ficitur: Ego noui qd̄
apposuerim. ego noui vnde egro-
tes. ego noui vñ saneris: Si ergo
carissimi paulus potuit ap̄ls extol-
li magnitudine revelationū. nisi ac-
ciperet āgelum sathane qui se cola-
phizaret. quis de se possit esse secu-
rus: Tutius videtur ābulare q̄ mi-
nus accipit. sed si nō puerse querat
quod recte nō accipit. Querat sine
quo nō potest esse in corpore xp̄isti.
aut sine quo male est illic Tutior est
em̄ in corpore digitus sanus. q̄ lippī-
ens oculus Digitus exigua quedā
res est. ocul⁹ magnifice et multū po-
test. et t̄m meli⁹ ē digitū ēē et sanū ēē q̄
oculū ēē et p̄turbari lippire. excecari
Non ergo querat quisq̄ in corpore
xp̄i nisi sanitatem Secundum sanita-
tem habeat fidem. ex fide mūdatur
cor eius. ex mūdatiōe cordis vide-
bit illam faciem de qua dictum est.
beati mūdo corde quoniam ipsi de-
um videbunt: Et qui fecit miracula
et qui non fecit miracula in corpore
xp̄isti. non debet gaudere nisi de
facie dei: Redierūt apostoli et dixe-
runt domino cum missi essent a do-
mino. ecce domine in nomine tuo
etiam demōia nobis subiecta sunt.
Vidit domin⁹ q̄ temptaret eos su-
pbia et potentia miraculorū. et ille q̄
medicus venerat sanare tumores
nostros et ferre infirmitates nr̄as.
cōtinuo ait: Nolite in h̄ gaudē q̄a
demōia nobis subiecta sunt. s; gau-

de te quia nomina vestra scripta sunt
in celo. Non omnes christiani boni de-
mones eiciunt. omnia tamen nomina scrip-
ta sunt in celo: Non eos voluit gau-
dere ex eo quod proprium habebant. sed
ex eo quod cum ceteris salutem re-
nebant. Unde voluit gaudere apos-
tolos. Vnde gaudes et tu: Intendat ca-
ritas vestra. Nullus fidelis habet
spem. si nomen eius non est scriptum
in celo: Qui fideles qui diligunt christum
qui ambulant viam eius humiliter
quam ipse docuit humilis. nomina
scripta sunt in celo: Cuius vis con-
temptibilis in ecclesia qui credit in
christum et diligit christum et amat pacem
christi. nomen scriptum est in celo. cu-
iuslibet quem contempnis. Et quod si-
mile ipse et apostoli qui tanta miracu-
la fecerunt. Et tamen apostoli repre-
muntur ex eo quod de bono proprio
gaudebant. et iubentur hinc gaudere
unde gaudet et ille contemptibilis:
Non inmerito fratres mei cum ista humi-
litate dicit: Domine non est exaltatum
cor meum. neque in altum elati sunt o-
culi mei. neque ingressus sum in mag-
nis neque in mirabilibus super me

Si non humiliter sentiebam sed ex-
altaui animam meam. quodmodum qui
ablactatus est a lacte super matrem suam
sic retributio in animam meam: Videt
eum velut maledicto se obstrinxisse:
Quomodo alio loco in psalmo dicit.
domine deus meus si feci istud si est ini-
quitas in manibus meis. si reddidi
retribuendis michi mala decidam
merito ab inimicis meis inanis. et c.
sic videtur et hic dixisse. si non humiliter sen-
tiebam sed exaltaui animam meam Age quasi
dictum est. illud mihi contingat. quod et ibi. si
reddidi retribuendis mihi mala. contingat
michi illud Quid? Decidam merito ab
inimicis meis inanis Sic et hic. si non

humiliter sentiebam sed exaltaui animam
meam. quodmodum qui ablatus est a
lacte super matrem suam sic retributio
in animam meam: Intendite. nostis quia
quibusdam infirmis dicit apostolus
lactem vobis potum dedi non escam. non dum
est poteratis sed nec adhuc quidem
potestis. Sunt infirmi qui non sunt ydonei
valido cibo. volunt se tendere ad
id quod capere non possunt. et si aliquid ut
cumque ceperint. aut vixi sibi fuerint ca-
pere quod non ceperunt. extolluntur in-
de et superbiunt. inde videntur sibi quasi
sapientes: Hoc autem contingit omni-
bus hereticis. qui cum essent anima-
les et carnales. defendendo sententias
suas pravas quas falsas esse non
potuerunt videre. exclusi sunt de ca-
tholica Dicam caritati vestre quod
possum Dominus noster ihesus christus
nostis quia verbum dei est. secundum il-
lud iohannis. in principio erat verbum
et verbum erat apud deum et deus erat
verbum. hoc erat in principio apud
deum. omnia per ipsum facta sunt et sine ipso
factum est nichil: Panis ergo est. idem
vivunt angeli: Ecce panis paratus
est tibi. sed cresce de lacte ut ad panem
peruenias: Et quomodo inquis
cresco de lacte? Quod tibi factum est
christum ad infirmitatem tuam. hoc
primo crede et fortiter tene: Quo-
modo ergo magister cum viderit fi-
lium minus ydoneum ad capiendum
cibum. ipsos cibos ei dat sed traiec-
tos per carnem suam. nam ipse est pater
de quo infans pascitur quod mater
eius pascitur. sed ad mensam infans
minus ydoneus est. ad mamillam ydo-
neus est. panis ergo de mensa traici-
tur per matris mamillam. ut sic pasciat idem
alimentum ad parvum infantem. sic dominus noster
ihesus christus cum esset verbum apud patrem per
quod facta sunt omnia. quod cum in forma dei

174
esset nō rapinam arbitratus est esse
equalis deo. qualem caperent pro
modo suo angeli. et vnde in celo po
testates et virtutes spiritus intellec
tuales pasceretur. homo aut infir
mus et carne inuolutus iaceret in tē
ra. nec posset ad eum puenire pais
celestis. vt panem angelorum man
ducaret homo. et māna descenderet
ad vberiorē pplm israhel. vbu ca
ro factum est et habitauit in nobis:
Quappter ipsis infirmis paulus a
postolus hoc dicit. quos dicit ani
males et carnales. numquid dixi me
scire aliquid in vobis nisi ihm xpm
et hūc crucifixum? Nam xpm eāt
et nō crucifixus In principio erat v
bum et vbum erat apud deum et de
erat vbum: Et quia ipsum verbum
caro factum est. et ipm vbum cruci
fixum est. sed nō est mutatū in ho
minem. homo in illo mutatus est:
Mutatus est homo in illo vt meli
or fieret q̄ erat. nō vt in ipam subāz
vbi conuerteretur: Per id ergo qd
homo erat mortuus est deus. et p id
quod deus eāt excitatus est homo.
et resurrexit et ascēdit in celum Quic
quid passus est homo. nō potest di
ci nō passus deus. q̄a deus erat ho
minem assumendo. sed nō est muta
tus in hominem. quomodo nō potes
dicere nō te passum iniuriam. si ves
tis tua cōscindatur Et quādo quere
ris vel amicis vel in iudicio hoc dic
iudici. cōscidit me. nō dicis cōscidit
birrū meū. s; cōscidit me Si potuit
et meruit vestis tua dici tu. q̄ nō es tu
s; vestis tua. q̄to poti⁹ meruit audire
caro xpi tēplū vbi vnitū cū vbo? Et
q̄cqd in carne patetur de⁹ ipe patet
q̄uis vbu nec mori potuerit n̄ cor
rūpi nec mutari nec occidi. sed q̄cqd
hoy passum ē in carne passum ē: Et

noli mirari quia vbu nichil passum
est. nec aia hoīs p̄t pati aliqd occisa
carne. dicēte ipo dño. nolite timere
eos q̄ corp⁹ occidūt. aiam autē non
possunt occidere. Si anima nō po
test occidi. verbum dei poterat occi
di: Et tamē qd dicit. Flagellauit me
colaphizauit me. percussit me. dilania
uit me. totū hoc nō fit in anima. et
tamē nō dicit nisi me. ppter vnitatē
cōsorcij ipsius. Dominus ergo nos
ter ihs xps panē fecit nob lac. incar
natus et apparēs mortalibus. vt in
eo finiretur mors. et nō aberrarem⁹
a verbo. credentes in carnem quod
factū est verbum: Hinc crescimus
ipso lacte nutriamur. anteq̄ validi
simus ad capiendum vbum. nō re
cedamus a fide lactis nostri: Illi at
heretici volētes disputare de eo qd
nō poterāt cape. dixerūt quia filius
minor est q̄ pater. et dixerūt q̄a spiri
tus sanctus minor est q̄ filius. et fe
cerūt gradus. et imiserūt in eccliam
tres deos. Non em̄ possunt negare
deum esse patrem. nec possunt negare
filium deum. nec possunt negare
spiritum sanctum deum. At si pater
deus et filius deus et spiritus sanct⁹
deus. inequales sunt et nō sunt eius
dem substantie. nō est vnus de⁹ sed
tres dñi Disputātes q̄ qd cape n̄ po
terāt. elati sūt i supbiā. et scm̄ ē i eis qd
dñi in isto psalmo. si n̄ hūilit̄ sentiebā
s; exaltaui aia; meā. q̄admodū q̄ ab
lat⁹ ē a lacte sup m̄rēz suā sic resbu
tio i aia; meā Dater ei ecclā dei est
vñ illi sepati sūt. ibi lactari; nutriri de
bebāt. vt crescerēt ad capiēdū vbu;
deū apd deū in forma dei equalem
patri Visa ē h̄ qdē ab hīs q̄ aī nos
ista tractarūt. et alia sentēcia et ali⁹ in
tellectus in hīs verbis. quem non
tacebo caritati pestre Hoc em̄ dix

erūt: Omnis supbus displicet deo.
z debet se humana anima humiliare
ne deo displiceat. z toto corde intue
ri quod dictum est. q̄to magnus es
humilia te in omnibus. z coram dō
inuenies grām. Sed rursus sunt q̄
dam homines. qui cum audierint
quia humiles esse debent. dimittunt
se. nichil volūt discere. putātes quia
si aliquid didicerint supbi erūt z re
manēt in solo lacte Quos reprehen
dit scriptura dicēs. z facti estis op̄
habentes lacte nō solido cibo. Sic
em̄ nos deus vult nutriri lacte. vt n̄
ibi remaneamus. sed crescendo per
lac ad solidum cibum pueniamus:
Ergo nō debet homo extollere cor
suum in supbiā. sed debet eleuare
in doctrinam verbum dei: Nam si
leuanda anima non esset. nō dicētur
in alia voce psalmi. ad te domine le
uauī aīam meā. z nisi seipsa anima
super se effundat. non puenit ad vi
sionem dei. z ad cognitionem sub
stantie illius incommutabilis: Nam
modo cum adhuc in carne est dicit̄
ei. vbi est deus tuus? Sed intus est
deus eius. z spūaliter intus. z spūa
liter excelsus est. nō quasi interual
lis locoꝝ. quomodo p̄ interualla lo
ca altiora sunt: Nam si talis altitu
do querenda est. vincunt nos aues
ad deum Ergo intus deus altus est
z spūaliter altus. nec pueniet anima
vt cōtingat eū nisi trāsierit se: Nam
q̄cquid de deo sentis scdm corpus
multum erras. multum infās es. si
sentis de deo eciam scdm aīam hu
manā. q̄ de⁹ aut obliuiscat̄ aut ita
sapiat vt decipiat. aut faciat aliqd z
pēiteat eū Dia ei ista posita sunt in
scripturis. vt nob̄ lactētib⁹ amēdaē
tur de⁹. n̄ vt p̄rie de illo sic audia
m⁹ istaz itelligam⁹ q̄si pēiteat deū. z

mō aliqd discat qd nō noueat. z itel
ligat qd nō itelligebat. z remiscatur
qd oblitus erat Talia em̄ aīe sūt n̄ dī.
Nisi ergo trāsierit z modū aīe sue.
nō videbit quia deus est qd est. qui
dixit ego sum qui sum: Itaqz ille cui
dicebatur vbi ē de⁹ tu⁹. qd dixit: Fac
te sūt in lacrimis mee paēs die ac noc
te. dum dicitur michi cotidie. vbi est
deus tu⁹: Vt at̄ inuēiret deū suū qd
egit: Hec meditat⁹ sum inqt z effu
di sup me aīam meā Vt inuēiret deū
effudit sup se animā suā Nō q̄ ficti
bi dī. hūilis est o vt nō sapias hūmi
lis est o ppter supbiā. altus est o ppter
sapiētiam. Audi euidentē sentēciā de
hac re Nolite pueri effici mētibus:
sed malicia infantes estote. vt mēti
b⁹ pfecti sitis Certe explicatū ē frēs
mei. vbi nos de⁹ voluit ēē hūiles. v
bi altos. hūiles ppter cauēdā supbiā
altos ppter capiēdā sapiētīā: Lactae
vt nutriaris. sic nutrire vt crescas.
sic cresce vt panē māduces Cū enim
ceperis panē māducare ablactabe
ris. id est iam tibi nō op⁹ erit lacte.
sed solido cibo: Et hoc videtur dix
isse. si non humiliter sentiebam sed
exaltaui animam meam. id est si nō
mente sed malicia paruulus fui. qd
significans dixit superiora verba:
Domine non est exaltatum cor me
um. neqz in altum elati sunt oculi
mei. neqz ingressus sum in magnis.
neqz in mirabilibus super me: Ecce
quia malicia paruulus fui. sed quia
sensu non fui paruulus. si non hu
militer sentiebam sed exaltaui aīam
meam. retribuatur michi quod re
tribuitur paruulo qui ablactatur a
matre. vt iam panē sim ydone⁹ mā
ducaē. Et hec q̄ frēs sentēciā nō dis
plicet quia nō est cōtra fidē. mouet
me tñ qā nō tñ dictū est q̄admodū

qui ablati sunt a lacte sic retributio
in animam meam. sed additum quoad
modum qui ablati sunt a lacte super
matrem suam. sic retributio in animam
meam: Hic michi nescio quid tale
occurrit ut videam quia male dictum
est Ablactatur enim non infans sed iam
grandiſculus Qui autem infirmus est
prima infantia que vera infantia est
super matrem suam est. si forte fuerit
a lacte ablatiſ extinguitur: Non
frustra ergo additum est super ma-
trem suam Ablactari enim omnes pos-
sunt crescendo Qui crescit et sic ab-
lactatur. bonum illi est. qui autem ad-
huc super matrem suam est puerilior
Ergo cauendum fratres et timen-
dum est. ne quis ante tempus ab-
lactetur: Nam omnis grandis pu-
er separatur a lacte. sed ne quis tunc
a lacte separatur. quando adhuc super
matrem suam est. cum autem portatur
manibus matris qui portatus est
utero. portatus est enim utero ut na-
ceretur. portatur manibus ut cres-
cat. lacte opus habet. adhuc super
matrem suam est: Non ergo velit
nunc exaltare animam suam. cum for-
te minus idoneus est ad capiendum
cibum. sed impleat precepta humili-
tatis: Habet ubi se exerceat. credat
in christum ut possit intelligere christum: Vi-
de ubi non potest. cape non potest equalitate ubi
cum patre. equalitate spiritus sancti cum patre et verbo
nondum potest videre. credat hoc et sugat Secu-
rus est quia cum creuerit. manducabit quod
non poteat antequam sugendo cresceret. et habet
ubi se extendat Altiora te ne quaeris. et
fortiora te ne scrutatus fueris. id est
ad que capienda minus idoneus es
Et quid facio inquit? Sic remanebo?
Sed quod precepit tibi dominus illa cogita spiritus:
Que tibi precepit dominus? Fac misericordiam. pacem
ecclesie noli dimittere. in hominibus spem no-

li ponere. desiderando miracula noli
temptare deum. Si iam iste est fructus. cog-
noscis quia cum bonis toleras zizaniam us-
que ad messem. quia cum malis ad tempus po-
tes esse non in eternum Palea habet tibi mixta
est in hoc tempore in area. in horreo tecum non
erit Hec quod tibi precepit dominus illa cogi-
ta spiritus A lacte non separaberis quoad usque
super matrem tuam es. ne prius fame mori-
arieris. antequam panem manducare sis ydo-
neus Cresce. erunt valide vires tue.
et videbis quod non poteas. et capies quod
non capiebas Quid ergo? Cum videro quod
non poteram videre. et cepo quod non poteram
capere. iam securus ero. perfectus ero: Non.
quod diu hic vivis Spiritus est perfectio nostra
humilitas Audistis quod conclusit mo-
do apostolica lectio si habet in memo-
ria vestra. quomodo ille qui accepit
colaphum ne extolleretur in revela-
tionibus. quanta ei revelabatur. propter
ipsam magnitudinem revelationum
quia poterat extolli. nisi acciperet an-
gelum sathane. et tamen cum tanta re-
velabatur quid ait? Fratres. ego meip-
sum non arbitror apprehendisse:
Paulus dicit. fratres ego meipsum non
arbitror apprehendisse. qui ad hoc
accepit colaphizantem angelum sa-
thane ne extolleretur in magnitudi-
ne revelationum suarum. quis au-
det dicere quia comprehendit? Ecce
paulus non apprehendit. et dicit non me
arbitror apprehendisse Et quid agi-
o paulus? Adhuc curro inquit ut apprehen-
dam Adhuc paulus in via est. et tu te
putas in patria? Unum autem inquit. que re-
tro sunt oblitus Hoc fac et tu. vitam
preteritam malam obliviscere. si te
delectant aliquando vanitas. non te
delectet Que retro oblitus inquit. in ea
que ante sunt extetur. secundum intentionem
sequor ad palmam superne vocationis
dei in christo ihesu. Audio vocem dei de

sup. & curro ut apprehendam: Non enim dimisit me in via remanere. qui cessat alloqui me: Ergo fratres non cessat deus alloqui nos. Nam si cessat quid est quod agimus? Quid est quod agunt lectiones diuine & cantica diuina? Obluiscimini ergo que retro sunt. & in ea que in ante sunt vos extendite: Sic fugite lac ut crescatis ad cibum. Cum ergo veneritis in patriam gaudebitis Et adhuc attende apostolum sequi ad palmam superne uocationis: Dicit enim. quotquot ergo perfecti. hoc sapiamus: Non loquor inquit imperfectis. quibus adhuc non possum loqui sapientiam. qui adhuc lacte potantur. non solidum cibo pascuntur. sed illis dico qui iam manducant solidum cibum. iam videntur esse perfecti. quia intelligunt equalitatem uerbi cum patre: Adhuc non sic vident quomodo videndum est facie ad faciem. adhuc ex parte in enigmate. Currant ergo quia cum via finita fuerit. tunc redimus ad patriam: Currant currant. extendant se: Quotquot ergo perfecti hoc sapiamus. & si quid aliter sapitis. hoc quoque vobis deus reuelauit: Si forte terras in aliquo. quare non reditis ad lac matris? Quia si non extollimini. quia si non exaltatis cor vestrum. quia si non ingredimini in mirabilibus super vos. sed seruatis humilitatem. reuelabit vobis deus quod aliter sapitis: Si autem hoc ipsum quod aliter sapitis defendere vultis. & pertinaciter astruere & contra pacem ecclesie. fit vobis maledictum hoc quod dixit. super irrem cum estis. & foris a lacte sepabimini: foris a visceribus matris fame moriemini Si autem perseueraueritis in pace catholica. si quid forte aliter sapitis quod oportet

sapere. deus vobis reuelabit humilibus. Quare? Quia deus superbis resistit. humilibus autem dat gratiam: Ideo ad hoc conclusit psalmus:

Speret israel in domino. ex hoc nunc & usque in seculum: Quod enim scriptum est grece. stone ona. stone on. hoc est positum ex hoc nunc & usque in seculum. Sed non semper seculi nomen hoc seculum significat. sed aliquando eternitatem. quia eternum duobus modis intelligitur. usque in eternum. id est aut semper sine fine. aut quousque veniamus ad eternitatem: Hoc ergo quomodo intelligendum est? Quousque veniamus ad eternitatem speremus in dominum deum. quia cum venerimus ad eternitatem iam spes non erit sed ipsa res erit:

ExPLICIT psalmus centesimus tricesimus Incipit psalmus centesimus tricesimus primus:

Iustum quidem erat carissimi ut fratrem potius audirem collegam meum presentem vobis. & modo non negauit. sed distulit & ideo hoc indico caritati vestre. ut mecum promissum teneatis: Non fuit autem absurdum caritati vestre. ut potius obtemperarem iubenti. Extorsit enim michi ut esset modo auditor meus. eo sane pacto ut & ego sim ipsi. quia in ipsa caritate omnes eius auditores sumus. qui unus nobis in celo magister est Ergo animum intendite ad psalmum. quem in ordine sicut nostis tractandum habemus: Est etiam ipse prenotatus canticum graduum. & aliquando ceteris sub eodem titulo prolixior. Non ergoimore mur nisi ubi necessitas coegerit. ut totum si dominus permiserit explicare possimus. quia & vos non tanquam

48
rudes omnia debetis audire: Aliquid
et de preteritis auditiōib⁹ adiuuare
nos debetis. ne oīa tēp noua a nob
dici necesse sit. Et noui quidem ēē de
bem⁹. q̄a vetustas nobis obripe nō
debet. sed etiā crescēdū et p̄ficiēdum
est De ipso q̄ppe p̄fectu ait ap̄lus:
Et si exterior homo noster corrup
p̄tur. sed interior renouatur de die
in diem: Nō sic p̄ficiamus ut ex no
uis veteres efficiamur. s; ipsa noui
tas crescat:

Psalmus:

Memeto dñe dauid et omnis mā
suetudis eius: Sicut iurauit
dño votum vouit deo iacob Dauid
scdm fidem rerū gestarū vn⁹ homo
erat. rex israhel. filius yesse: Erat q̄
dem et ipse māsuēt⁹ sicut eū indicat
atq; commemorat scriptura diuina
et ita māsuēt⁹ ut nec p̄secutori suo
sauli malum pro malo reddiderit:
Seruauit at̄ erga eū tātā hūilita
tem. ut illū regem fatētur se at̄ canē
et nō p̄terue nec supbe cū eēt in deo
potētior rñdebat regi. sed eū placa
re potius affectabat humilitate q̄
concitare supbia: Et iām potestate
datus ē ei saul. et h̄ a dño deo. ut ei
faceret q̄cqd vellet S; q̄a nō p̄ceptū
illi erat ut occidēt. sed tm̄ in ptāte da
tū illi erat. licet at̄ hōi uti ptāte sua.
ad lenitatē potius deflexit q̄d ei de⁹
cōcessit. qui si vellet occidere careret
inimico S; quō dicēt dimitte michi
debita sicut et ego dimitto debitori
bus meis: In speluncam intrauit
saul vbi erat dauid. nesciēs q̄ illic es
set dauid. Ad necessaria vētris ille i
trauit. surrexit dauid sensim et lente
post ipm p̄cidit illi de veste pānicu
lum quē illi oñderet. ut nosset q̄a ha
bebat illū in ptāte. et nō necessitate
sed volūtate p̄p̄cerat. et noluit occi

dere Forte ipām mansuetudinē cō
mēdauit modo dicens. memeto do
mine dauid et omnis māsuētudinis e⁹
Hoc scdm rex gestarū fidem quam
scriptura diuina ut diximus cōtiēt:
sed solem⁹ in psalmis nō ad litteras
attendere sicut in omni p̄phēcia. sed p̄
lram scrutari misteria Et memit ca
ritas v̄stra q̄a cuiusdam hoīs vo
cem in oībus psalmis solem⁹ audiē
q̄a vn⁹ hēt caput et corp⁹. caput aut̄
in celo est s; corp⁹ in terra. sed quo p̄
cessit caput et corpus secutur⁹ ē: Et
iam nō dico q̄s caput sit qui corp⁹
sint quia scientibus loquor Et omē
datur ergo hūilitas dauid. cōmēda
tur māsuētudo dauid. et dici deo me
meto dñe dauid et oīs māsuētudis e⁹
Ad quā rem memeto dñe dauid: Si
cut iurauit dño votū vouit deo ia
cob. Ergo ad hoc memeto. ut imple
at q̄d p̄misit Ipse dauid vouit tāq̄
in potestate hñs et rogat deū ut im
pleat q̄d vouit Est deuotio vouētis
sed est hūilitas deprecātis Nō eo p̄e
sumat viribus suis se reddere q̄d vo
uerit. Qui te hortatur ut voueas. ip
se adiuuat ut reddas Quid ḡ vouit
videam⁹. et hinc intelligim⁹ q̄admo
dū sit accipiēdum in figura dauid.
dauid at̄ interpretatur manu fortis
Erat em̄ magnus belligerator. p̄su
mēs quidē de dño suo cōfecit bella
ōnia. p̄stravit oīs inimicos suos
deo se adiuuante. q̄admodū se ha
bebat illius imperij dispēsatio. p̄efi
gurās tamen fortem manu q̄dam
ad debellādos inimicos. dyabolum
et angelos eius. Hos aut̄ inimicos
eccl̄a debellat Et quō debellat: Ad mā
suetudinē Ad mansuetudinē enim ip
se rex noster vicit dyabolum: Se
uiebat ille. ille sufferebat: Victus ē
qui se uiebat. vicit qui sufferebat:

In ista mansuetudine corpus xpi qd
est ecclia vincit inimicos: Si manu
fortis opado vincat: Cu at corpus
xpi est et templu et domus et ciuitas.
et ille qui caput corporis est. et habita-
tor domus est. et scificator templi e
et rex ciuitatis est. quomodo ecclia
onia illa. sic xps onia ista Quid g vo-
uimus deo. nisi vt sim⁹ templu dei:
Nichil gratius ei possum⁹ offerre.
q vt dicamus ei qd dicitur in ysaya.
posside nos: Eadem in istis possessi-
onib⁹ terrenis patrifamilias pstat⁹
quando ei datur possessio. no sic est
possessio q est ecclia. ipsi possessioni
prestatur vt a tali possideat⁹: Quid
g dicit: Sicut iurauit dno votu vo-
uit deo iacob: Videam⁹ qd votu. ni-
si vt simus templu dei: Nichil grati-
us ei possum⁹ offerre q iurare. Iu-
rare est aut firme pmittere: Atten-
dite votu hoc id est qd vouerat quo
ardore vouerit. quo amore. quo de-
siderio. et tn ad hoc implendum dñz
deprecatus est dicēs. Memeto do-
mie dauid et onis mansuetudis eius:
In hac mansuetudie votu vouit vt
fit dom⁹ dei. **S**i introiero in tab-
naculum dom⁹ mee si ascēdero sup
lectu strati mei Si dederō sompnū
oculis meis: Narum visus est dicē
sompnū oculis meis: **E**t palpe-
bris meis dormitationem: Et reqez
tym⁹ib⁹ meis si dederō quoadusq
inueniam locū dño tabernaculū dō
iacob: Vbi qrebat locū dño: Si mā-
suetus erat. in se qrebat: Quomō ē
em locus dñi: Audi pphām Super
quem reqescet spūs me⁹: Sup hūi-
lem et qetum et tremētē vba mea:
Vis g ee loc⁹ dñi: Est o hūilis et quie-
t⁹ et tremēs vba dei. et tuipse efficie-
ris quod queris: Si em in te nō fiat
quod queris. in altero qd ē pdest:

Opatur qdem deus aliqu p euāge-
listam salutem alteri⁹. tm si ipe dicit
et nō facit. et fit p linguā ei⁹ in alio lo-
cus dño. nō at fit ipe loc⁹ dño: Qui
aut q docet bene facit et sic docet. fit
locus dño cū eo quē docet. qā omīs
credētes vnū locū faciunt dño: In
corde em habet locū dñs. qā vnum
cor est oīm in caritate copulatoz.
Qm mltā milia crediderūt frēs mei
qn pcia rex suaz posuerūt ad pedes
aploz: Sed quid de illis dicit scrip-
tura: Certe facti sunt templū dei:
Nō tm templū dei singuli. sed et oēs
simul templū dei. Facti sunt g loc⁹
dño Et vt noueritis qā vnus locus
factus est dño in oībus. scriptura di-
cit. erat illis anima vna et cor vnum
in deum: Multi at ne faciāt locum
domino sua querūt. sua diligūt. ptā
te sua gaudēt. priuatū suū cōcupis-
cūt. Qui at vult facere locū domiō.
nō de priuato sed de cōmuni debet
gaudere Hoc illi fecerūt de reb⁹ su-
is priuatis. fecerūt illas cōmunes:
Qd habebāt suū nūquid amiserunt:
Si soli haberēt et vnusquisq suū ha-
beret. hoc solum haberet qd suū ha-
bebat Cu at qd ppiū erat cōe fecit.
et ea q erāt ceteroz iphus facta sunt
Intendat caritas vestra. qā ppter illa
q singuli possidemus existūt lites in-
micie discordie bella iter hoīes tu-
mult⁹. dissensio oēs aduersum se. scā-
dala pccā inīqtates homicidia: ppter
que: ppter ipsa que singuli posside-
mus: Numqd ppter ista que cōiter
possidem⁹ litigam⁹: Aterem istū cōi-
ter ducim⁹. solem cōiter omīs vide-
mus: Beati ergo qui sic faciūt locū
domiō. vt priuato suo nō gaudeant
Talē ei describebat iste q dicebat. si
introiero in tabernaculū dom⁹ mee:
Priuatū h erat. sciebat puato se ipe

dirine faceret locū dñi. & ea cōme-
 morat q̄ ad seipsum p̄tēbāt. nō itro-
 ibo in tabernaculum dom⁹ mee do-
 nec inueniam: Quid cū inueneris lo-
 cum dñi. intrabis in tabernaculū
 tuū: An ip̄m erit tabernaculū tuū.
 ubi inueneris locū dñi? Quare?
 Quia ipse eris locus dñi. & cū eis q̄
 fuerint locus dñi vnū eris: Abstine
 amicus ergo nos fr̄es a possēdē rei
 priuāte. aut ab amore si nō possu-
 mus a possēdē. & facim⁹ locū do-
 mino: Multum est a me ait aliq̄s
 Sed vide quid sis factur⁹ locum
 dñi Si vellet apud te hospiciū h̄re
 aliq̄s senator nō dico senator. p̄cuā-
 tor alicuius magni scdm sc̄m. & di-
 ceret offendit me quiddā in domo
 tua. & si amares hoc auferres tñ ne
 eum offenderes ad cuius amiciciā
 ambires: Et qd̄ tibi p̄dest hōis ami-
 cicia? Forte ibi nō solū vllū auxiliū
 sed & piculum iuenires: Nam mul-
 ti nō piclitabantur añq̄ maioribus
 iūgerētur. exoptarūt maioꝝ amici-
 cias. vt maiora picula incurrerent:
 Securus opta amiciciā p̄pisti. hos-
 pitari apud te vult. fac illi locum:
 Quid est fac illi locū? Noli amare
 teip̄m. illum ama: Si te amaueris
 claudis cōtra illum. si ip̄m amaueris
 aperis illi Si at̄ apueris & intraue-
 rit. nō peries amādo te. sed inueni-
 ris cū amāte. Si introiero in taber-
 naculū dom⁹ mee si ascēdero super
 lectum strati mei: Priuata em̄ res
 ip̄a ubi hō acquiescit sup̄bos facit. iō
 dixit si ascēdero In re quā puatim
 q̄sq̄ possidet necesse est sup̄bus sit:
 Unde se em̄ tēdit hō ad hōiēm. cum
 sint abo caro Quid ē hō fr̄es? Caro
 Et qd̄ ē alter hō? Altera caro: Et tñ
 caro diues extēdit se contra carnez
 pauperē. q̄si aliqd̄ illa caro attulerit

qñ nata est. aut aliqd̄ auferat quan-
 do moritur Ad hoc plus habuit vt
 plus tumēt: Iste at̄ q̄ vult inuenire
 locū dñi dicit Si ascēdero sup̄ lectū
 strati mei. si dederō sompnū oculis
 meis. Multi em̄ cū dormiūt nō fa-
 ciūt locum dñi Tales excitat apl̄s
 Surge qui dormis & exurge a mor-
 tuis. & illuminabit te x̄ps: Et alio lo-
 co: Nos aut̄ q̄ diei sum⁹ vigilemus
 et sobrii simus. Nam q̄ dormiunt
 nocte dormiūt. & q̄ inebriantur noc-
 te ebr̄i sunt. noctem dicēs iniquitatē.
 in qua illi obdormiūt cupiēdo ista t̄-
 rena. Et om̄s iste felicitates q̄ vidē-
 tur seculi sompnia sunt dormientiū
 Et quomodo q̄ videt thesauros in
 sompnis dormiēs diues est. sed eu-
 gilauit & pauper erit. sic om̄ia ista va-
 na huius seculi De quib⁹ om̄s gau-
 dent in sompno gaudēt. euigilabūt
 qñ nolūt. si nō mō euigilāt qñ vtile ē
 & inueniēt sompnia illa fuisse & tran-
 sire sicut dicit scriptura veluti somp-
 niū exurgētis. Et alio loco Dormie-
 rūt sompnū suū. & nichil inuenerūt
 om̄s viri diuiciā in māib⁹ suis:
 Dormierūt sompnū suū. finitus est
 sompnus & nichil inuenerūt in māi-
 bus suis. q̄a in sompnis videbāt di-
 uicias trāsituras. Iste q̄ q̄ vult inue-
 re locū dñi. dicit eciam si dedēo sop-
 nū oculis meis Sūt at̄ qd̄a q̄ nō dor-
 miūt sed dormitāt. aliq̄tū retrahūt
 se ab amore tp̄aliū. & rursus reuol-
 uūt in eū. q̄si dormitantes caput
 crebro inclināt. Euigila excute somp-
 num. dormitando casurus es. Non
 vult psalm⁹ oculis suis dare somp-
 nū nec palpebris dormitationē. euz
 q̄ vult inuenire locū dñi Et requiem in
 q̄t tympozib⁹ meis Requie tympoz
 sompnus venit ad oculos Tympos
 circa oculos sc̄. veluti futur⁹ sompn⁹

grauesdo tymporum est: Nam omnibus
dormituris grauari tempora inci-
piunt. et cum senserint sibi grauari tym-
pora iam imminet sompnus. qui si dan-
tus est oculis dat requiem tympibus
suis. et venit sompnus. Si non dederit
requiem tymporibus suis non venit som-
pnus: Cum ergo cepit te aliquid temporale delec-
tare ad peccatum. iam grauatur tibi tym-
pora. Vis euigilare et non dormire
nec dormire? Noli te credere tali
delectationi. maiores dolores habet
quam suauitates: Ista cogitatione quasi
confricatis fronte. excutis sompnus et pa-
ras locum domino. donec inuenias locum
domino tabernaculum deo iacob. Quamquam
aliquando dicitur tabernaculum dei do-
mus dei. et domus dei tabernaculum dei.
distincti tamen accipitur frater karissimi
tabernaculum ecclesie secundum hoc tempus:
Domus autem ecclesie celestis iherusalem que ibi-
mus Tabernaculum enim tempus militatum
et pugnatum. tabernaculum militum in p-
cinctu in expeditione: Non contubernales
dicuntur milites quasi tabernacula
eadem habitantes: Quam diu ergo habemus
hostem cum quo pugnemus. taberna-
culum deo facimus: Cum autem transierit tem-
pus pugne. et venerit pax illa que pre-
cellit omnem intellectum sicut dicit apostolus.
et pax dei que precedit omnem intellectum
quod tuncque ei cogitaueris de pace illa.
minus eam capit animus adhuc in ista
corporis grauedine constitutus. cum vene-
rit illa patria. iam domus erit. nullus
aduersarius temptabit ut taberna-
culum vocetur. non precedemus ad pug-
nandum sed promouebimus ad laudandum:
Quid enim dicitur de illa domo? Bea-
ti qui habitant in domo tua. in secula
seculorum laudabunt te In taber-
naculo adhuc gemimus. in domo
laudabimus: Quare? Quia gemi-
tus est peregrinatum. laudatio iam

patria commanetium: Hic primo
queratur tabernaculum deo iacob:
Ecce audiuius eam in effrata:
Quam eam? Sedem domini Audiuius in
effrata: Inuenimus eam in campis
saltuum Ibi audiuit. ibi inuenit An-
alibi audiuit et alibi inuenit: Quera-
mus ergo quod sit effrata ubi audiuit. ita
queramus quid sit in campis saltu-
um ubi inuenit: Effrata uerbum he-
breum interpretatur latine speculum
sicut tradiderunt que uerba hebreas scrip-
turis posita in aliam linguam transu-
lerunt ut ad nos pueniret intellectus
Nam ex hebreas transulerunt in gre-
cam. ex greca translati sunt nobis in
latinam: Fuerunt enim qui uigilaret in
scripturis. Si ergo effrata speculum
illa domus que inuenta est in cam-
pis saltuum in speculo audita est:
Speculum ymaginem habet. om-
nis prophetia ymago futurorum Do-
mus ergo dei futura. in ymagine p-
phetie predicata est: Audiuius enim
illam in speculo id est audiuius in
effrata. inuenimus in campis saltuum:
Qui sunt campi saltuum? Campi sil-
uarum Non enim quod admodum vulgo
dicitur. saltus ille uerbi gratia cen-
turias habens tot. saltus proprie locus
adhuc incultus et siluester dicitur
Nam et quidam codices in campis
silue habent Qui ergo erant campi sal-
tuus nisi gentes inculte? Qui erant ca-
pi saltuum nisi ubi adhuc uerpes erant
ydolatricie? Sic tamen quomodo ue-
pes ibi erant ydolatrie. ibi inueni-
mus locum domino tabernaculum
deo iacob: Quod audiuius in effra-
ta inuenimus in campis saltuum. quod pre-
dicatum est in ymagine iudeis. mani-
festatum est in fide gentium: **I**ntra-
uimus in tabernacula eius: Cuius domini dei
iacob Qui intrant ut inhabitent. ipsi sunt

qui intrantur ut inhabitent? In domū tuā ut inhabites intras. domū dei ut inhabiteris. Est enim melior dominus. qui cum te ceperit inhabitare. beatū te facit. Nam si tu ab illo non inhabitaberis. miser eris: In sua potestate esse voluit ille filius qui dixit. da mihi primum quod me contingit. Bene servabatur apud patrem. ne cum meretricibus dissiparetur. Accepit. facta est in eius potestate. perfectus in regionem longinquā effudit omnia cum metricibus. passus est tamen famem. recordatus est patrem. reuersus est ut pane saturaretur. Ergo intra ut inhabiteris. et non quasi tuus sis. sed illi. Intraui enim in tabernacula eius. **A**dorabimur in loco ubi steterunt pedes eius. Cuius pedes? Domini an ipsius domini? Domus eius domus est ubi dicitur quod debet adorari. Adorabimur in loco ubi steterunt pedes eius. Preter quod domū suā non exaudit deus ad vitam eternā. Ille enim ad domū dei pertinet. qui est in caritate compagiatus lapidibus vivis: Qui autem caritate non habuerit. ruinam facit. et illo ruente domus stat. Nemo enim imiet domum ubi esse quasi lapis cepit. si ruere voluerit quasi aliquid domui noceat. Sic enim supbierat et primus populus iudeorum dicens. neque enim fraudaturus est deus patrem abrahā cui promisit tantā de semine eius. et faciebant omnia mala contra securi de pollicitatione dei. quod non pro illorum meritis qui scelera faciebant. sed pro meritis abrahe precaretur eis. et qualescumque malos filios abrahe congregaret in domum suam ad vitam eternam: Sed quid iohannes? Generatio inquit viperarum: Quando ad illum venerunt ipsi filii abrahe ut baptizarentur in aqua penitentiae. non eis dixit generatio abrahe sed viperarum. Tales enim erant

quales quos imitabantur. non filii abrahe. sed filii amorrei. chananei. gergesei. iebusei. et omnium qui offenderunt deum. ipsorum filii erant. quia ipsorum facta sectabantur. Generatio viperarum quod ostendit vobis fugere a vetera ira. Facite ergo fructum dignum penitentiae et ne dixeritis. patrem habemus abrahā. Potest enim deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Nescio quos lapides tunc iudei in campis salutuū. unde iussitati sunt filii abrahe: Filii enim magis qui fidem imitati sunt. quam qui de carne nati sunt: Nemo ergo minetur domui dei. quasi dicatur. subtraho me. et ruet domus: Bonum est enim illi. ut coedificetur et habeat caritatem. Nam si ipse ruerit. stabit domus. Itaque fratres in his est domus dei. quos predestinavit et presciuit perseveraturos. De illis dictum est. ubi steterunt pedes eius. Etenim qui non perseverant. non stant pedes eorum in eis. Non sunt ergo ipsi ecclesia. non ipsi pertinent ad illud modo tabernaculum tunc domum. Sed ubi steterunt pedes eius. Quam habundavit iniquitas. refrigerat caritas multorum. In his in quibus caritas refrigerat non stant pedes eius. Sed quid secutus est? Qui autem perseveraverit usque in finem. hic salvus erit. Ecce in quibus steterunt pedes eius. in eo loco adora. id est de talibus esto in quibus steterunt pedes domini. Si autem de ipsa domo intelligere volueris. ubi steterunt pedes eius domus. pedes tui in christo stent. Tunc autem stabunt pedes. si perseveraveris in christo. Quid enim dicitur de dyabolo? Ille homicida erat ab initio. et in veritate non stetit: Dyaboli ergo pedes non steterunt. Ite de supbis quod dicit: Non veniat in

pes supbie. ⁊ man⁹ pccōz nō mo-
ueāt me: Ibi ceciderūt qui opātur
iniq̄tatem. expulsi sunt nec potuerūt
stare: Ergo dom⁹ dei. cuius pedes
stant Dñ ille gaudēs iohēs qd ait?
Qui hēt spōsam spōsus ē. amic⁹ autē
spōsi stat ⁊ audit eū Si nō stat. nō
audit eū: Et gaudio gaudet p̄p̄i vo-
cem spōsi: Merito stat. q̄a p̄p̄i vo-
cem spōsi gaudet. Nam si p̄p̄i vocē
suā gauderet. caderet: Jam videtis
q̄ q̄re ceciderūt. q̄ ad vocē suā gau-
dent: Amicus at ille spōsi dicebat. h̄
est qui baptizat Quidā dicunt. nos
baptizam⁹. ad vocē suā stare gauisi
nō potuerūt. ⁊ nō ptinēt ad istā do-
mū de q̄ dicitur. vbi steterūt pedes
eius: **E**xurge dñe in req̄em tuam
Dño dormienti dicit exurge: Jam
nostis q̄s dormiuit. ⁊ q̄s surrexit.
Ipse em̄ quodā loco dicit i psalmo.
dormiui cōturbatus. Bene illi dici⁹
exurge in req̄em tuam Jam nō con-
turbaberis. q̄a x̄ps surgēs a mortu-
is iam nō moritur. ⁊ mors ei vltra
nō dñabitur Ip̄sius est vox in alio
psalmo. ego dormiui ⁊ sompnū ce-
pi ⁊ exurrexi qm̄ dñs suscepit me:
Ip̄se dormiuit. ip̄si dicitur. exurge
dñe in req̄em tuam **T**u ⁊ archa sc̄i-
ficatiōis tue. id est exurge. vt exur-
gat ⁊ archa sanctificatiōis tue. quaz
sanctificasti Ip̄se caput nost̄. ar-
cha eius eccl̄a eius. Surrexit prior.
surgat ⁊ eccl̄a Nō at audēt sibi re-
surrectionem corpus p̄mittere. nisi
prior exurgeret caput: Exurge dñe
in requiem tuam tu ⁊ archa sanctifi-
cationis tue: Et corpus xp̄isti qd
ex maria natum est. intellectum est
a quibusdā archa sanctificatiōis.
vt hoc diceret exurge dom̄e in req̄e
tuam tu ⁊ archa sanctificatiōis tue.
cum corpore exurge. vt palpent qui

nō credebāt Exurge dñe i req̄em tu-
am. tu ⁊ archa sanctificatiōis tue
Sacerdotes tui induātur iustici-
am ⁊ sancti tui letētur. Te exurgēte
a mortuis ⁊ eūte ad p̄rēm. regale il-
lud sacerdotiū induatur fide. q̄a ius-
tus ex fide viuit. ⁊ accepto pignore
spūs sancti. letentur mēbra spe re-
surrectiōis que precessit in capite:
Eis em̄ ap̄ls dicit. spe gaudētes:
Propter dauid seruū tuum. nō a-
uertas faciem xp̄i tui. Hoc deo p̄di-
dictū est. p̄p̄i dauid seruū tuū nō a-
uertas faciē xp̄i tui: Crucifixus est
dñs in iudea. crucifixus a iudeis. ab
ip̄is turbatus dormiuit Inter quo-
rum semiētium man⁹ dormiuit. ad
eos iudicādos surrexit. ⁊ dicit quo-
dam loco. exsuscita me ⁊ reddā illis
⁊ reddidit ⁊ redditurus est Nā q̄ta
postea iudei passi sunt. occiso domi-
no norūt ⁊ ip̄si. de ipsa ciuitate vbi
illū occiderūt oēs expulsi sunt: Quid
ergo? Eccl̄a oīs de stirpe dauid pe-
rierūt. ⁊ de tribu iuda: Nō. Nam
crediderūt ide aliq̄ ⁊ mlt̄a milia hoīz
crediderūt inde. ⁊ hoc iam post re-
surrectionem dñi: Semierūt vt cru-
cifigerēt. ⁊ postea ceperūt vidē fie-
ri miracula in noīe crucifiri. ⁊ plus
cōtremuerūt tātū posse ei⁹ nomen
qui quasi inter man⁹ eoz nichil po-
terat. ⁊ compuncti corde iam credē-
tes diuinitatem occultam fuisse in il-
lo quem ceteris similem homibus
putauerunt. ⁊ cōsiliū petētes ab a-
postolis audierunt. agite penitenci-
am. ⁊ baptizetur vnusquisq̄ vestrū
i noīe dñi nr̄i ih̄u xp̄i: Ergo q̄a ad iu-
dicādos eos a qb⁹ crucifix⁹ ē surrex-
it x̄ps. ⁊ avertit faciē suā a iudeis et
cōuertit ad gētes. t̄p̄ rogat⁹ de⁹ p̄p̄i
reliq̄as israhel. ⁊ dicitur ei. p̄p̄i da-
uid seruū tuū nō avertas faciē xp̄i tui

Si palea dampnata est. frumēta colli-
 gūtur. reliq̃e saluē fiāt sicut dicit ysa-
 yas. et plane facte sunt reliq̃e saluē:
 Inde erāt duodecim apostoli. inde
 plus q̃ quingēti frēs. q̃bus se domi-
 n⁹ demonstrauit post resurrectionē.
 inde tot milia baptizata. q̃ preciare
 rū suarū an pedes ap̃loz poēbant.
 Ergo impletū est qd̃ h̃ rogat⁹ est de
 us. p̃p̃t̃ dauid seruū tuū nō auertas
 faciem xp̃i tui. **I**urauit dñs da-
 uid in veritatē et nō penitebit eum:
 Quid est iurauit? Promissum p se-
 ipm̃ firmauit. Quid est nō penitebit
 eū? Nō mutauit. Nō em̃ dolorē pe-
 nitētie patitur de⁹. aut in aliq̃ fallit⁹.
 vt velit corrigere in quo errauit. sed
 quō hoiēm cū penitet. mutare vult
 qd̃ fecit. sic vbi audis q̃a penitet deū
 mutationē ipām spera. Aliter illam
 fecit q̃uis noīe pēitētie appellet. ali-
 ter tu. Tu em̃ facis q̃a erraueras. il-
 le at̃ facit q̃a vindicat. aut q̃a liberat.
 Mutauit regnū saul cū pēiteret eū
 sicut dictū ē. et in eo ip̃o loco vbi sc̃p-
 tura dicit penituit eū. ibi paulo post
 dicitur. nō em̃ sic est vt homo vt pe-
 niteat eū. Cū ergo mutat opa sua p
 incōmutabile cōsiliū suū. p̃pter ip̃az
 nō cōsiliū sed opis mutationē peni-
 tere dō. Hoc at̃ sic p̃misit vt nō mu-
 taret. quō dicitur et illud. iurauit do-
 min⁹ et nō pēitebit eū tu es sacerdos
 in eternū sc̃dm ordinē melchisedech
 sic et h̃ q̃a ita p̃missum ē vt nō muta-
 ret⁹. q̃a necessario futur⁹ erat et per-
 māsuz dixit. Iurauit dñs dauid i ve-
 ritate et nō penitebit eū. **E**x fruc-
 tu vētris tui ponaz sup sedē tuam:
 Poterat dicere ex fructu femoris
 tui: Quare ex fructu ventris volu-
 it dicere? Et illud quidem si dicēt ve-
 rū dicēt: S; significati⁹ dicē volu-

it ex fructu vētris. q̃a de femiā nat⁹
 est xp̃s. quo vir nō accessit. Quid q̃?
 Iurauit dñs dauid veritatē. ex fructu
 vētris tui ponā sup sedem tuā. **S**i
 custodierint filiū tui testamētū meū
 et testiōnia mea hec q̃ docebo illos.
 et filij eoz sedebūt vsq̃ in eternū sup
 p sedem tuam. Si filij tui custodie-
 rint. et filij eoz sedebūt in eternū.
 meritum filiis parētes faciūt. Quid
 si filij ip̃i custodierint. et filij eoz nō
 custodierint? Quare ad meritū pa-
 trū p̃mittitur beatitudo filiorum?
 Quid em̃ ait? Si custodierint filiū
 tui. et filij eoz sedebūt in eternū. Nō
 ait si custodierint filiū tui sedebūt su-
 p sedē tuā. et si custodierint filij eoz
 et ip̃i sedebūt sup sedē tuā. sed ait. si
 filij tui custodierint. et filij eoz sede-
 bēt sup sedē tuā. nisi q̃a filios hic voluit
 intelligi fruct⁹ ip̃oz: Si filij tui inq̃t
 custodierint legem meā. et mādata
 mea hec que docebo eos seruauerint
 filij tui. et filij eoz sedebūt sup sedem
 tuam. id est. hic erit fruct⁹ eoz vt se-
 deāt sup sedē tuā. Nō em̃ frēs oēs
 qui laboram⁹ in xp̃o. oīs qui cōtre-
 miscim⁹ ṽba ip̃ius. qui quocūq̃ co-
 namur facere volūtatem ip̃ius. et i-
 gemiscim⁹ petētes vt adiuuet nos
 quo impleamus quod iubet. nūq̃d
 iam sedem⁹ in illis sedib⁹ beatitudi-
 nis q̃ nobis p̃mittūtur? Nō. s; mā-
 data tenētes sp̃amus hoc futurum
 ipsa spes t̃q̃ in filiis dicta est. q̃a ho-
 mis in hac vita viuētis spes filij s̃t.
 fructus filij sunt. p̃pt̃ea et homines
 excusantes auariciā suā. dicunt se fi-
 liis suis seruaē qd̃ seruāt. et nolētes
 daē iopi pietatē noīe se excusant. q̃a
 filij eoz spes eoz s̃t. Dēs hoiēs em̃
 q̃ scōz h̃ sc̃m viuūt. sp̃e suā dicūt. fili-
 os gnāre et reliq̃re. Nō noīe filiorū

spem ipam posuit et ait: Si custodierint filij tui testamētū meū et testimonia mea hec quod docebo illos. et filij eorum sedebūt in eternū super sedē tuā. id est tales fructus habuerūt spes eos non fallat. ut illuc veniāt quo sperant se venturos. Ad ergo tunc patres sunt homines spei future: Cum autem adepti fuerint quod sperant. filij sunt. quia illud quod adipiscuntur pepererūt et genuerūt in opibus bonis. et hi illis seruatur in posterum. quia et ipsa posteritas in filiis appellari solet. Aut si filios ipsos homines accipis. intellige et de ipsis dictum. si custodierint testamētū meum et testimonia mea hec quod docebo illos: ut iste sit sensus. si custodierint filij tui testamētū meū et testimonia mea hec quod docebo eos. et filij eorum. id est si custodierint. ut hic subdistinguas. et deinde inferas. sedebūt in eternū super sedem tuā. id est et filij tui et filij eorum. sed omnes si custodierint. Quid ergo? Si non custodierint perit promissio dei. Non sed ideo dictum est et ideo promissum est. quia predicauit deus. Quid nisi credituros? Sed ne aliquis quasi minaretur promissis dei. et in potestate sua vellet ponere quod promissit deus ut impleretur. ideo et iurauit dixit. in quo ostendit quia sine dubio venturus est: Quod ergo posuit ibi si custodierint. ne iam glories de promissis et dimittas te non custodire. tunc eris filius david si custodieris. si autem non. non eris filius david: Filiis david promissit deus. noli dicere filius sum david si degeneras. Si iudei illud non dicunt quod de ipsa stirpe nati sunt. immo dicunt illud sed delirant. Aptē enim dominus ait. si filij abrahe estis sancta abrahe facite. In illos negauit filios quia sancta non faciebant. non quod nos dicimus filios david de cuius stirpe non sumus secundum carnem. restat ut

filij non sumus nisi imitatio fidei. nisi colendo deum sicut ille coluit: Si ergo tibi per stirpem non speras. per facta non vis assequi. quod in te complebitur. quia sedebis super se deus david. Et si non in te complebitur. putas quia non complebitur? Et quod iuenit eam in capis saltum. et quod steterunt pedes eius? Qualiscumque ergo fueris. illa domus stabit. **Q**uoniam elegit dominus syon prelegit eam in habitationem sibi Syon ipsa est ecclesia. ipsa est et illa iherusalem. ad cuius pacem currimus. quod non in angelis sed in nobis pergruatur. quod ex parte meliore expectat parte reductura. vnde nobis iter venerunt quod cotidie recitatur. ipsa ciuitas ipsa est syon quam elegit deus: **H**ec reges mea in secula seculorum. **I**am dei verba sunt reges mea. ibi requiesco: Quātū nos amat deus fratres. ut quia nos requiescimus. se dicat requiescere. Non enim ipse aliquando turbatur ut sic requiescat. sed ibi se dicit requiescere. quia nos in illo requiem habemus. **H**ic habitabo quoniam prelegit eam. Vidua eius benedicens benedicam. et pauperes saturabo panibus: **D**is anima quod intelligit se desertam omni auxilio nisi soli deus. vidua est. Quod enim apostolus describit viduam. Que autem vere vidua est et desolata. sperauit in domino. Agebat autem de istis viduis quas omnes dicimus in ecclesia: Dixerat autem. quod in deliciis agit viuens mortua est. et non illam numerauit inter viduas. Describens autem viduas et sanctas quod ait. Que autem vere vidua est et desolata. sperauit in domino. et persistit in precibus et obsecrationibus nocte ac die. **I**bi subiicit: Que autem in deliciis agit. viuens mortua est. Vnde ergo vidua? Quia non habet auxilium aliunde nisi solius dei. Ille que habent viros quasi superbiunt de auxilio virorum. Deserte videntur vidue. et robustius est auxilium earum. Ergo

180
tota ecclesia una vidua est. siue in vi-
ris siue in feminis siue in coniugatis
siue in maritatis femis siue in ado-
lescentibus siue in senibus siue in virgi-
nibus. omnis ecclesia una vidua est deser-
ta in hoc seculo. si sentit illud. si nouit vi-
ditatem suam. tunc enim auxilium prestat o est illi
Mone agnoscit ista vidua in euange-
lio frater mei. cum dicit dominus opte sem-
per orare et non deficere. Erat quidam
iudeus in ciuitate dixit. qui nec deum
timebat nec homines reuerbatur.
et interpellabat eum quedam vidua co-
tidie dicens. vindica me de aduersari-
o meo. et interpellando cotidie vidua
fregit illum. Alit enim ipse iudeus apud
se. qui nec deum timebat nec homines
reuerbatur. et si deum non timeo nec
homines erubesco. vel propter tedium quod
michi facit ista vidua vindicabo eam.
Si audiuit iudeus malus viduam ne te-
dium patetur. deus non audit ecclesiam quam
hortatur ut deprecetur. Item paupe-
res eius saturabo panibus. Quid est fra-
tres. Simus pauperes et tunc satura-
bimur Multi presumetes de seculo et
supbi christiani sunt. adorant christum
non saturantur. saturati enim sunt. et ha-
bunt in supbia sua. De talibus dici-
tur. obprobrium eis qui habundant
et despectio supbis Isti habundant
et ideo manducant. sed non saturantur
Et quod de illis dictum est in psalmo.
Manducauerunt et adorauerunt omnes
diuites terre. Adorant christum venerant
christum. supplicat christo. sed non saturant
sapientia et iusticia ipsi. Quare. Quia non
sunt pauperes Pauperes autem id est humi-
les corde. Quanto plus esuriunt. tanto plus
manducant. Tanto autem plus esuriunt. quan-
to a seculo inanes sunt. Quis plenus
est. quicquid illi daturus es respuit quia
plenus est. Da michi esuriente. da michi de

quibus deum est. beati qui esuriunt et sitiunt ius-
ticia quam ipsi saturabuntur. et erunt hi pau-
peres de quibus modo dicit. et pauperes eius
saturabo panibus. quia et in ipso psalmo
ubi dictum est. manducauerunt et adoraue-
runt omnes diuites terre. dictum est illic
de pauperibus et prius eo modo quod
in isto psalmo. edent pauperes et satura-
buntur. et laudabunt dominum qui requirit eum.
Ubi dictum est manducauerunt et adoraue-
runt omnes diuites terre. ibi dictum est e-
dent pauperes et saturabuntur. Quare quoniam
diuites dicti sunt adorasse. saturati
non dicti sunt. quoniam autem pauperes dicti sunt sa-
turati dicti sunt. Et vnde saturati. Ipsi
saturitas frater quilibet est. Deus ipse est
panis. ut lac fieret descendit ad terram
et ait suis. ego sum panis viuus quid
celo descendi. Non illic in ipso edent pau-
peres et saturabuntur. De quibus saturabuntur.
Audi quod sequitur. Et laudabunt dominum qui
requirit eum. Estote ergo paupe-
res. estote in membris illius vidue.
non sit auxilium vestrum nisi in vno
deo. Pecunia nichil est. non inde
auxilium habebitis Multi propter pe-
cuniam precipitati sunt. multi propter
pecuniam perierunt. multi propter mul-
tam pecuniam quesiti sunt a raptoribus.
Tuti essent si non haberent
quare quererentur. Multi de ami-
cis potentioribus presumpserunt.
ceciderunt illi de quibus presumpse-
runt. et inuoluerunt eos qui de se pre-
sumpserunt. Respiciate exempla ge-
neris humani Quid magnus est quod
vobis dicitur. Non solum de his
scripturis ea loquimur. legite ea in
orbe terrarum. attendite non presu-
mere de pecunia. de amico homine.
de honore et iactantia seculi Tolle ista
omnia. sed habes illa Age deo gratias si con-
tempnis illa. si autem instaris inde. noli

attendere qñ eris preda hoim. iam
dyabolo preda es. Si at de hys re-
bus nō psumpseris. eris in mēbris
illius vidue q̄ ē ecclā. de q̄ dictū est. vi-
duā ei⁹ bñdicēs bñdicā. eris ⁊ paup
de q̄lib⁹ dēm ē. ⁊ paupes ei⁹ satura-
bo panib⁹. Aliqñ at qd nō est pter-
mittēdū dicē. inuēis paupem iupbū
⁊ diuitem hūilem. cotidie patim⁹ ta-
les: Audis paupem qñ gemētē sū
diuite. ⁊ qñ potētior pmit diues. tē
illū hūilem vides. aliqñ nec tūc. s; et
tūc iupbum: Vnde vides qd eēt. si a-
liqd habēt. Ergo paup dei in animo
est nō in sclo. Procedit aliqñ homo
hñs plenā domū. vberes terras. mē-
ta pda. multū auri ⁊ argenti. nouit
qā in ipfis nō ē psumēdū. hūiliat se
deo facit inde bene. ita cor ipfi⁹ eri-
gitur ad deū. vt nouerit qā nō soluz
nichil illi psumt diuitie ipse. s; ⁊ im-
pediūt pedes ipfi⁹ nisi ille regat ⁊ il-
le subueniat. ⁊ numerat⁹ inter pau-
pes q saturātur pāibus. iuenis aliuz
mendicū inflatū. aut iō. nō inflatū.
qā nichil hēt. q̄rētē tñ vnde inflet⁹.
Nō attendit de⁹ facultatem sed cu-
piditatem. ⁊ iudicat eū scdm cupidi-
tatem qua inbiat rebus tpalibus.
nō scdm facultatem quā nō ei conti-
git adipisci: Vnde em de diuitib⁹ di-
cit apls Diuitibus hui⁹ seculi preci-
pe nō supbe sape. neq; sperare in in-
certo diuitiaz. sed in deo viuo. q no-
bis prestat ōnia habūdāter ad fru-
endū: Quid ergo faciūt de diuitijs
suis? Sequitur ⁊ dicit. diuites sint i
opibus bonis. facile tribuāt coicēt
Et vide quia hic pauperes sunt. the-
saurizent inquit sibi fundamētū bo-
num in futurum. vt apprehendant
veram vitam: Cum apprehenderit
tunc erunt diuites. quādo autē non

eam adhuc hñt. nouerint se pauperes
Ita fit vt ōms hūiles sancto corde
⁊ in caritate germana constitutos.
Quicqd habuerint in hoc seculo. in
inter paupes suos numeret deus.
quos saturat panibus: **S**acerdo-
tes eius induam salutari ⁊ sancti ei⁹
exultatiōe exultabūt: Jam in fine
psalmi sumus paululū aduertat ca-
ritas vestra Sacerdotes eius indu-
am salutari ⁊ sancti ei⁹ exultatione
exultabūt: Quis est salutaris nos-
ter nisi xp̄istus noster: Quid est er-
go. sacerdotes eius induam saluta-
ri: Quotquot in xp̄o baptizati est⁹.
xp̄m induistis Et sancti eius exulta-
tione exultabūt: Vñ exultabūt exul-
tatione: Quia induti sunt salutari:
Nō in se em lux facti sunt. sed in do-
miō nam erant ante tenebre. ⁊ ideo
subiecit: **U**bi suscitabo cornu da-
uid. vt de xp̄o presumat⁹. ip̄e erit al-
titudo dauid: Cornu em significat
altitudinem Et qualem altitudinē?
Nō carnalem Ideo ōnia ossa carne
inuoluta sunt: cornu excedit carne:
Altitudo spūalis cornu est Que autē
altitudo spūalis nisi de xp̄o psumē.
nō dicē. ego facio ego baptizo. sed h
est q baptizat: Vbi est cornu dauid.
Vt noueritis qā ibi est cornu dauid
attēde qd seq̄tur: **P**aravi lucernā
xp̄o meo: Que ē lucerna. iā nostis
dñi vba de iohē Ille erat lucerna ar-
dēs ⁊ lucēs Et qd ait iohēs: Illic ē q
baptizat In h̄ g exultabūt scī. in h̄ ex-
ultabūt sacerdotes. qā ōne qd ip̄oz
bonū est. nō ē ip̄oz s; illi⁹. ⁊ ille quia
hēt potestātē baptizādi Securus q
accedit ad tēplū ei⁹ omnis q accipit
baptismū. quia nō hoīs s; illi⁹ ē in q
excitatū est cornu dauid: up ip̄z
at efflorescit sc̄ifica⁹ mea Sup quē?

Sup r̄pm meū Crīsto em̄ meo. cui
dicit. vox est patris q̄ dicit. viduam
eius benedicēs benedicā. ⁊ paupes
eius saturabo p̄aibus Sacerdotes
eius induam salutarī ⁊ sancti eius
exultatiōe exultabūt: Qui dicit ibi
suscitabo cornu dauid de⁹ est. ip̄e di
cit pauli lucernam x̄po meo. quia et
x̄ps noster est ⁊ x̄ps patris. Crīst⁹
noster est cū saluat nos ⁊ regit nos
quomodo ⁊ dñs noster est. fili⁹ aut̄
patris. x̄ps at ⁊ noster ⁊ patris. Nā
si p̄is x̄ps nō eēt. nō dicētur supi⁹
p̄t dauid seruū tuū ne auertas faci
em x̄pi tui Sup ip̄m at̄ florebit scifi
catio mea Sup x̄pm floret. nēo ho
minū sibi illā assumat q̄a ip̄se sancti
ficat. alioqn nō erit v̄x. sup ip̄m at̄
florebit sanctificatio mea B̄la sanc
tificatiōis florebit Sanctificatio q̄
x̄pi in ip̄o x̄pīsto. pt̄as sanctificati
onis dei in x̄pīsto Florebit enim q̄
dixit. ad gl̄am vult pt̄inē Dñ em̄ flo
rent arboēs. tūc pulchre sunt. Ergo
sanctificatio in baptismo Dñ floret
⁊ claret. Dñ cessit mūd⁹ huic pulchri
tudini. quia in x̄pīsto floret: Nam
pone illam in hōis potestate. quō
floret. quando omnis caro fenum.
⁊ omnis claritas carnis vt flos fe
ni?

Expl̄ ps cētesim⁹ tricesim⁹ pm⁹:
Incipit ps cētesim⁹ tricesim⁹ secū
dus:

D Salmus brevis est ⁊ valde
notus. sed valde est nomina
tus: **E**cce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū ha
bitare fr̄es in vnū: Ita son⁹ iste dul
cis ē. vt ⁊ qui psalteriū nesciūt ip̄m
v̄sum cantent Tam dulcis est q̄ dul
cis est caritas: q̄ facit fr̄es habitare
in vnū: Et hoc quidem fr̄es nō in
diget interpretatione aut expositi
one. q̄ bonum ⁊ q̄ iocūdū sit habi

181
tare in vnū: s; ea q̄ sequūt̄ h̄nt aliqd
q̄d pulsantib⁹ apiatur. Verūptamē
vt ab isto v̄su descēdat nobis intel
lectus vnūse texture psalmi. h̄ pmū
etiā atq; etiā cōsiderem⁹ vt ⁊ de ōni
bus x̄pianis dictū sit. q̄ bonū ⁊ q̄ io
cūdū sit habitare fr̄es in vnū. an ali
qui sint certi atq; p̄fecti qui habitāt
in vnū. nec ad oēs pt̄ineat ista be
nedictio sed ad quosdam. a quibus
tñ descendat ad ceteros: Ista em̄ v̄
ba psalterij. iste dulcis sonus. ista su
avis melodia tam in cātico q̄ intel
lectu eciam monasteria peperit. Ad
hūc sonum excitati sunt fr̄es. q̄ habi
tare in vnū cōcupierūt Iste versus
fuit tuba ip̄oz. sonuit p̄ orbem ter
raz. ⁊ qui diuisi erāt cōgregati sunt
Clamor dei clamor spūs sancti. cla
mor p̄pheticus nō audiebatur in iu
dea. ⁊ auditus est in orbe terrarum
Aduersus istum sonū surdi erāt inf
quos cantabatur. ⁊ aptis auribus
inuenti sunt de quibus dictum est. q̄
bus non est nunciatum de eo vide
bunt. ⁊ qui nō audierunt intelligent
Verumptamen dilectissimi si confi
deremus de illo pariete circūcisiōis
prius nata est ista benedictio: Nō
em̄ omnes iudei perierūt Et vnde a
postoli fili p̄ph̄az. fili excussoz sic
iam sciētib⁹ loqm̄r: Dñ illi quingē
ti qui dñm post resurrectionē vide
rūt. q̄d cōmemorat apl̄s paul⁹: Dñ
illi cētum viginti. qui simul erant in
vno loco post resurrectionē dñi et
ascensionem in celum. quib⁹ in vno
loco cōstitutis supuenit spūs sanc
tus die penthecostes missus de ce
lo. sic missus sicut p̄missus: Dñs
inde erāt. ⁊ ipsi primo habitauerūt
in vnū. qui omnia que habebāt v̄
diderūt. rex q̄ suaz precia ad pe
des apostoloꝝ posuerūt sic in acti

bus ap̃loꝝ legitur. ⁊ distribuebatur
vnicuiq; sicut cuiq; opus erat. ⁊ n̄ eo
dicebat aliq̃d p̃p̃riū sed erāt illis loīa
cōmunia Et q̃d est in vnū. Et erat ill'
inq̃t anima vna ⁊ cor vnū in deū.
Ergo ipsi p̃us audierūt. ecce q̃ bo-
nū ⁊ q̃ iocundum habitare fr̃es in
vnū. Primo audierūt. sed nō soli au-
dierūt. Nō em̃ vsq; ad illos ista di-
lectio ⁊ vnitas fratrū venit. venit ei
⁊ ad p̃steros ista caritas exultati-
o ⁊ potū deo. Vouētur em̃ aliq̃d dō
⁊ dictum est vouete ⁊ reddite domi-
no deo vestro. Melius est at nō vo-
uere ⁊ reddē. q̃ vouere ⁊ nō reddē.
Sed dēt esse ipiger anim⁹ vt ⁊ voue-
at ⁊ reddat. ne cū se min⁹ ydoneum
putat ad reddēdū. piger sit ad vouē-
dū. Plane nūq̃ reddet. si de suo se
putauerit redditur. Ex voce huius
psalmi appellati sunt ⁊ monachi. ne
quis vobis d̃ ist o nomīe insultet ca-
tholicis. q̃n̄ vos recte hereticis de
circūcellioib⁹ insultare ceperitis. vt
erubescēdo saluētur. illi vobis insul-
tāt de monachis. Primo si cōpādi
sunt vos videte. si verbis nostris o-
pus est. iam laboratis. nō opus est
nisi vt ammoneas vnūq; vt attē-
dat. solū attēdat ⁊ cōparet. Quid o-
pus est vt verbis nostris cōpētur e-
briosi cū sobrijs. precipites cū cōfi-
deratis. furētes cū simplicib⁹. vagā-
tes cū cōgregatis. Sed tamen dice-
re consuerunt. Quid sibi vult nomē
monachorum. Quāto meli⁹ dicim⁹
nos. quid sibi vult nomen cercillio-
num. Sed non inquit vocantur cer-
cilliones. forte corrupto sono nōis
eos appellam⁹. Dicturi sunt nobis
integrū nomen ipsorum. forte cir-
cumcelliones vocantur non cercil-
liones. Plane si hoc vocantur ex-
ponant quid sint. Nam circumcelli-

ones dicti sunt. qz circumcellas va-
gantur. Solent em̃ ire hac illac nūq̃
q̃ h̃ntes sedes. ⁊ facere que nostis.
⁊ que illi norūt velint nolint. Verūp-
tamen karissimi sunt ⁊ qui mona-
chi falsi sunt. ⁊ nos nouimus tales.
sed nō perit fraternitas pia p̃pter e-
os qui p̃fitentur quod nō sunt. Tā-
sunt em̃ monachi falsi. q̃ ⁊ clerici fal-
si ⁊ fideles falsi. Omnia ista tria ge-
nera fr̃es mei que aliq̃n vobis com-
mēdaui⁹ ⁊ vt puto nō semel. h̃nt
bonos suos. habent malos suos.
De tribus em̃ ip̃is generibus dcm̃
est. Duo in agro. vnus assumetur ⁊
vnus relinquetur. ⁊ duo in lecto. v-
nus assumetur ⁊ vnus relinquetur.
⁊ due in molendino. vna assumetur
⁊ vna relinquetur. In agro sunt qui
gubernant ecclesiam. vñ dicit ap̃ls.
Videte si nō in agro erat. Ego plan-
taui. appollo rigauit. sed deus incre-
mentum dedit. In lecto aut̃ eos in-
telligi voluit. qui amauerūt q̃etem.
Per lectum em̃ quietem voluit in-
telligi. nō se m̃scētes turbis non tu-
multu generis humani i ocio seruie-
tes deo. ⁊ inde tamen vnus assume-
⁹ ⁊ vnus relinquetur. Sūt ibi p̃bi. et
sunt ibi reprobi. Ne expauescatis
quando ibi inueniuntur reprobi. nā
⁊ latent quidam qui non inueniant⁹
nisi in finem. Due in molendino ex
nomine generis feminini appella-
uit. plebes enim intelligi voluit.
Quare in molendino. Quia in isto
mundo versantur. vbi molendin⁹
intelligitur. quia sic vertitur mūd⁹
iste quomodo mola. De em̃ quos
conterit. Sic em̃ ibi versantur fide-
les boni. vt vna ex eis consumatur.
altera assumatur. Quasdam em̃ ac-
tiones mūdi faciūt dilectores seculi
fraudatoēs simulatoēs. Alij autem

182
fic ibi sunt quō ait apłs. vt q̄ vtūtur
hoc mūdo. tāq̄ nō vētes sint: Pre-
terit em̄ figura hui⁹ mūdi. volo vos
sine sollicitudinē esse Audis q̄ assume-
tur de molēdino: Certe em̄ multa
peccata vidētur ad diuites ptinere.
Cum em̄ plus agūt ⁊ pl⁹ amistrāt
⁊ plus ad eos pēdet res familiaris
ampla. difficile est vt nō plura peccā
cōtrahāt. Et de illis dcm̄ ē. q̄a facili⁹
est intrare camelū p̄ foramē acus.
q̄ diuitem in regnū celoz Et cū con-
tristati eēnt discipuli p̄ illis de q̄b⁹
iam despabāt. cōsolatus est eos do-
min⁹ dicēs. q̄ hōib⁹ impossibilia sunt.
deo facilia sunt: Quō āt illud facile
facit deus. audi apłm. si nō negli-
gas qd̄ p̄cepit Precipe inq̄t diuitib⁹
hui⁹ seculi nō supbe sapere Iuuenis
em̄ paup̄em supbientem. diuitē hūi-
lem. xp̄istianū bene cōsideratū. q̄a
illa ōnia p̄tereūt ⁊ p̄terfluūt. q̄a nich-
il attulit in hūc mūdum. nichil p̄t de
mūdo auferre. cogitatem q̄admo-
dū diues ille qui ardebat in flamma
apud inferos guttam sibi distillari
de digito desiderauit ei⁹ q̄ micās de
mēsa ei⁹ cōcupierat: Cogitantes is-
ta faciūt qd̄ ait apłs. neq̄ sp̄are in
incerto diuiciay. sed in deo viuo q̄
prestat nobis ōnia habūdāter ad
fruēdū Diuites sint inq̄t in opibus
bōis. fecile tribuāt. cōicēt thezauri-
zent Et qd̄ inde illis lucri? Thezauri-
zēt sibi fundamētū bonū in futurū
vt apphēdāt verā vitā Ecce que as-
sumetur de molendino Qualis autē
diues ille erat qui induebatur pur-
pura ⁊ bysso ⁊ epulabatur cotidie
splendide. ⁊ iacentem ad ianuam su-
am paup̄em contempnebat: Reli-
quetur. quia de molendino vna assu-
metur ⁊ vna relinquetur Sic dicit
ezechiēl de tribus personis. in i bus

personis. in quibus non absurde
tria hec genera intelligimus: Cum
miserit dominus gladium in terra.
⁊ si fuerint in medio eorum noe da-
niel ⁊ iob. nō liberabūt filios neq̄
filias. sed ip̄i soli salui erūt Jam illi
olim liberati sunt. sed in istis trib⁹
nomibus tria genera quedam signi-
ficauit: Noe significauit rectores
ecclesie. quia ip̄se archam in diluuio
gubernauit: Daniel autem vitam
quietam elegit i celibatu seruire dō.
id est vxorem nō querens. erat vir
sanctus in desiderijs celestib⁹ vitā
gerens. temptatus in multis. ⁊ in-
uentus aurum obrisum: Quā quie-
tus erat. qui ⁊ inter leones securus
erat: Ergo in nomine danielis qui
etiam vir desideriorum est appella-
tus. sed utiq̄ castorum atq̄ sancto-
rum. significatur serui dei. de qui-
bus dicitur. ecce q̄ bonum ⁊ q̄ io-
cūdum habitare frēs in vnum: In
nomine iob significatur vna illa de-
molendino que assumitur. habebat
em̄ vxorem. habebat filios. habe-
bat multas diuicias. ⁊ tam multa
habebat in isto seculo. vt dyabolus
hoc ei obiceret. q̄a nō gratis s̄ p̄t
ea que acceperat colebat deum:
Hoc obiecit adūsari⁹ scō viro. ⁊ in
tēptatiōib⁹ suis pbat⁹ ē q̄ grat⁹ iob
colēt deū. ⁊ nō p̄t illa q̄ acceperat. s̄
p̄pter eū q̄ dedeāt Amissis itaq̄ ōni-
b⁹ repētina afflictioē ⁊ tēptatione a-
missa hereditate amissis hēdib⁹. so-
la cōiuge sibi relicta nō ad cōsolatio-
nem sed ad tēptationē. ait qd̄ nostis
dñs dedit dñs abstulit sic dñs pla-
cuit ita factū ē. sit nomē dñi bñdcm̄
Impletū ē i eo qd̄ cotidie cātam⁹. si
⁊ morib⁹ cōsoēm⁹. bñdicā dñz i ōni
tpe. sp̄ laus ē i ore meo Ergo in istis
trib⁹ nōib⁹ significata sūt tā gñā hōim.

et illis tribus rursus in euāgelio q̄
memorat Quid ḡ dicūt illi . q̄ nobis
de noie moāchoꝝ insultāt: Fortasse
dicturi sunt . nostri nō vocātur circū
cellioēs . vos illos ita appellatis cō
tumeliose noie . nā nos eos ita non
vocamus Dicāt qđ eos vocēt . ⁊ au
dietis: Agonisticos eos vocant Sa
temur ⁊ nos hoēsto noie . si ⁊ res ꝑ
uēiret: Sed interim illud videat sci
tas vestra . q̄ nob dicūt oñdite vbi
scriptū sit nomē moāchoꝝ . oñdant
vbi scriptū sit nomē agonisticōꝝ
Sic eos appellam⁹ inqūt ꝑpter ago
nem . certāt em̄ ⁊ dicit ap̄ls . certamē
bonū certavi . q̄a sunt q̄ certāt aduer
sus dyabolū ⁊ ꝑualēt . milites xp̄i a
gonistici appellātur Utinam ḡ mili
tes xp̄i eēnt ⁊ nō milites dyaboli . a
q̄bus plus timet⁹ deo laudes q̄ fre
mitus leonis . Hī ecia insultare no
bis audēt . q̄a frēs cū vidēt homiēs
deo grās dicūt: Quid est inquit
deo grās: Ita ne indus es vt nesci
as qđ sit deo grās: Qui dicit dō gra
tias . grās agit deo . Vide si nō debet
frater deo grās agere . qñ videt frēꝝ
suū Nō em̄ nō est locus gratulatio
nis quādo se inuicē vidēt q̄ habitāt ī
xp̄o . ⁊ tñ vos deo grās nrm ridetis .
deo laudes vrm plorat hoies . Sed
certe redditis rationē de noie . quāē
appellatis agonisticos . ita fiat vt
appellatis . ita fiat . omnino fauem⁹
Prestet dominus vt illi contra dya
bolum certēt . ⁊ non cōtra xp̄istū
cuius ꝑsequuntur ecclesiam . tamen
quia certant . dicetis agonisticos . ⁊
inuenistis vnde appelleris . quia dix
it apostolus . bonum certamen cer
taui : Quare ergo ⁊ nos non appel
lemus monachos . cum dicit psalm⁹
ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdum habitare
fratres in vnum: Adonos em̄ vn⁹

dicatur . ⁊ nō vnus quomodocumq̄
nam ⁊ in turba est vnus . sed vna cū
multis vnus dici potest . monos n̄
potest id est solus . Adonos enim
vnus solus est : Qui ergo sic viuūt
in vnum vt vnum hominem faciāt .
vt sit illis vere quomodo scriptum
est vna anima ⁊ vnum cor . multa
corpora sed nō multe anime . multa
corpa sed nō mltā corda . recte dicit⁹
monos id ē vn⁹ sol⁹ : Vnde ille vn⁹
sanabatur in piscina Respōdeāt no
bis ⁊ exponāt . qui insultāt nomina
monachorum . q̄re ille q̄ inuētus est
triginta octo annos habens in ifir
mitate . hoc respōdit dño . cum com
mota fuerit aqua nō habeo qui me
deponat . alius ante me descendit:
Descenderat vnus . iam alius non
descendebat Vnus solus sanabatur
vnitatem ecclē figurabat: Aderito
insultāt nōi vnitatis . qui se ab vnita
te ꝑciderūt . Aderito illis displicet
nomen monachorum . quia illi no
lunt habitare in vnum cum fratri
bus . sed sequentes donatum xp̄istū
dimiserunt . Hec de vno ⁊ de v
no solo audiuit caritas vestra . iam
iocundetur cum psalmo vt sequen
tia videamus . brevis est . potest a
nobis curri q̄tum dominus sugge
rit : Duto enim ex hīs que dicta sūt
patere posse q̄ sequūtur . q̄uis nec il
la videantur obscura : Ecce q̄ bonū
⁊ q̄ iocūdum habitare fratres in v
nū: Ostendebat qui dicebat Ecce vi
demus ⁊ nos frēs ⁊ bñdicim⁹ deū .
⁊ oramus vt dicam⁹ ⁊ nos . Ecce cui
rei similes sint . dicit psalm⁹ Sicut
vnguētum in capite qđ descendit in
barbā barbā aarō . qđ descendit in
orā vestimētiē Aaron qđ erat: Sa
cerdos Quis ē sacerdos nisi vnus
sacerdos qui intravit ī sancta scōꝝ:

183
Quis est sacerdos iste, nisi qui fuit
et victima et sacerdos, nisi ille qui cum
in mundo non inueniret mundum quod of-
ferret seipsum obtulit? In capite ipsi
us unguetur, quia totus christus cum ecclesia:
Sed a capite venit unguetur. Caput
nunc christus est, crucifixum et sepultum, re-
suscitatum ascendit in celum, et venit spiritus
sanctus a capite. Quo? Ad barbam.
Barba significat fortes, barba sig-
nificat iuvenes strenuos in pigros
alacres. Ideo quando tales describi-
mus, barbatus homo est dicimus. Er-
go illud primum unguetur descendit in
apostolos, descendit in illos qui primos im-
petus seculi sustinuerunt. Descendit er-
go in illos spiritus sanctus, nam et illi qui primum
in unum habitare ceperunt persecutioem
passi sunt, sed quia descendit unguetur
in barbam passi sunt, passi sunt non
victi. Item caput iam passum precesse-
rat unde descendit unguetur. Precedenti
tali exemplo, quod vinceret barbam?
Ex illa barba erat stephanus sanctus, et
hoc est non vinci ut caritas non vincatur
ab inimicis: Nam visi sunt sibi
vicisse, qui persecuti sunt sanctos: Illi ce-
debant illi cedebantur, illi occidebant il-
li occidebantur. Quis non putaret il-
los vincere, illos vinci? Sed quia non
victa est caritas, ideo unguetur des-
cendit in barbam. Attende stephanum
seuiebat in illo caritas, seuiebat in e-
os cum audiret, rogauit per eis cum la-
pidaret, Quid enim ait cum audiret? Du-
ra ceruice et incircumciso corde et auri-
bus, vos semper resististis spiritui sancto
Vide barbam, numquid adulauit?
Numquid timuit? Illi cum audiret
ista que in illos dicebantur, seuie-
bant: Quasi seuiebat enim stephanus
seuiebat ore, corde diligebat, et non
est victa ipsa caritas in eo. Nam illi
abhorrentes a verbo, tamquam tenebre fu-

giētes a lumine, ad lapides currere
ceperunt. stephanum lapidare: Sicut
antea stephani verba lapidabant illos
sic postea lapides eorum stephanum:
Quando debuit plus irasci stephanus
quam lapidabatur, a quam audiebat? Ecce
mitis factus est cum lapidaretur et seuiebat
cum audiret. Quare seuiebat cum audiret?
Quia mutare volebat eos a quibus
audiebatur. Venientibus in se lapidi-
bus non victa est caritas, quia ungue-
tur a capite in barbam descenderat, et au-
dierat ab ipso capite, diligite inimi-
cos vestros, et orate pro eis qui vos per-
sequuntur. Audierat ab ipso capite pre-
dicare in cruce et dicere, pater ignosce
illis quia nesciunt quid faciunt. Eo modo
ergo unguetur a capite descenderat in
barbam: quia et ille cum lapidaretur fixo
genu ait, domine ne statuas illis hoc pec-
catum. Ergo illi tanquam barba
erant: Multi enim fortes erant, et
multas persecutiones passi sunt, si
neque a barba descendisset unguen-
tum, modo monasteria non habe-
remus: Sed quia descendit et in ora-
ram vestimenti, sic enim ait, quod
descendit in oram vestimenti eius,
secuta est ecclesia de veste domini
peperit monasteria. Nam ves-
tis sacerdotalis ecclesiam signifi-
cat, Ipsa est vestis de qua dicit ap-
ostolus, ut exhiberet sibi glorio-
sam ecclesiam, non habentem ma-
culam aut rugam. Mundatur ut
non habeat maculam, extenditur ut
non habeat rugam, Vbi eam extendit
fullo, nisi in ligno? Videmus cotidie
a fullonibus tunicas quodammodo cru-
cifigi, crucifiguntur ut rugam non ha-
beant. Quid ergo ora vestimenti
fratres mei? In ora vestimenti quid
accepturi sumus? Ora finis vestimen-
ti est. Quid accepturi sumus in fine vesti

mētī. An q̄a in fine tpm habitua eāt
eccl'a frēs habitātes in vñū. An in o
ra pfcōnē intelligimus. q̄aī ora ves
timētū pficitur. Et illi pfecti q̄ nōt
habitare in vñum. illi pfecti qui legē
implent Quō āt impletur lex xp̄is-
ti ab eis qui habitāt frēs in vñum.
Audi apl'm. iuicē onera vr̄a portate
z sic implebitis legem xp̄isti. Hec ē
ora vestimēti. Quomodo frēs mei
intelligim⁹ quā oram dicat quo po
tuit descēdere vnguētū. Nō puto
quod oram vestimēti in lateribus
voluit intelligi Sūt em̄ ore in lateri
bus. sed a barba descēdere vnguētū
ad oram potuit q̄ in capite est. vbi a
peritur caput Tales sunt q̄ habitāt
in vñum. vt quomodo p oras istas
intrat caput hōis vt vestiatur se. sic p
cōcordiā fraternā xp̄s intrat qui est
caput nostrum vt vestiatur z here
at illi eccl'a Quid aliud dicit. **S**ic
ros hermō qui descēdit sup mōtē
syon. Hoc voluit intelligi frēs mei.
grā dei esse q̄ frēs habitāt in vñum.
nō ex suis viribus nō ex suis meritis
sed ex illi⁹ dono sed ex illius gratia.
sicut ros de celo Non em̄ terra sibi
pluit. aut n̄ qcquid genuerit arescit.
nisi pluuia desup descendat. Dicit q̄
dā loco. i ps⁹ pluuia volūtariam se
gregans deus hereditati tue Quare
dixit volūtariā. Quia non meritis
nostris sed illius volūtate **Q**uid
enim boni meruim⁹ pccōres Quid
boni meruim⁹ iniqui. Ex adam adā
z sup adam multa pccā nascitur.
Quisquis nascitur adam nascitur
dampnatus de dampnato. z addidit
male viuendo super adam. Quid ei
boni meruit adam. Et tamen mise
ricors amauit z sponsus dilexit nō
pulchram sed vt faceret pulchram.
Ergo grām dei dixit rorem hermō.

Sed hermō qd fit nosse debetis.
Hoc est quidam longe distans
ab iherusalem. id est a syon. Itaqz
mix est qd sic ait. sicut ros hermon q
descendit sup mōtē syō. cū mōs her
mō lōge sit distans ab iherusalem
nam trās iordanen esse dicit. Ergo
aliquid in interpretationem hermō
gramus. Nōmē em̄ hebreū est z ha
bemus interpretationem ab eis q
illam linguam nouerūt Hermō in
terpretari dicitur lumē exaltatum.
Xp̄isto ergo ros. nam nullum lu
men exaltatū est nisi xp̄s Quō exal
tatus est. Primo in cruce. postea i
celo Exaltatus in cruce cū humiliat⁹
tur. sed humiliatio illius nō potuit
nisi alta esse Hōmis dispēsatio mi
n⁹ minus qz fiebat q significabatur i
iohāne. dei dispēsatio i dño nostro
ihesu xp̄o crescebat. quod z natali
bus eorum ostenditur Nam ille na
tus est sicut tradit eccl'a octauo ka
lendas iulias cum iam minui dies i
cipiūt. dñs autem natus est octauo
kalendas ianuarias. quādo iam di
es incipiunt crescere Audi ipm iohā
nem cōfitemem. illum optet crescē
me autem minui. Et passioēs ip̄oz
hoc indicant. Dominus in cruce ex
altatus est. ille ceso capite diminut⁹
Ergo lumē exaltatū xp̄ist⁹. inde ē
ros hermō. Sed quicūqz vultis ha
bitare in vñum. optate rorem istuz.
cōpluimini inde. alioqn nō poterit⁹
tenere qd pfitemini. nec pfiteri nec
audire poteritis nisi ille intonuerit.
nec permanere poteritis nisi eius
sagina non desit vobis. Ipsa enim
sagina descendit super montem sy
on. Jam montes syon magni in
syon. Quid est syon. Ecclesia. Et
q̄ ibi sūt mōtes magni. Quos signi
ficāt mōtes hos sūt barba. hos sig

nificat ora vestimenti Barba non in-
telligitur nisi in perfectis. Non ergo ha-
bitant in vno: nisi in quibus perfecta fue-
rit caritas christiana. Nam in quibus non
est perfecta caritas christi et cum in vno sint
odiosi sunt molesti sunt turbulenti sunt:
anxietate sua turbant ceteros et que-
runt quid de illis dicant quod in iunc-
tura inquietum iumentum non solum non
trahit: sed et frangit calcibus quod iunc-
tum est. Si autem habet rorem hermon
qui descendit super montem syon: quietus
est placatus humilis tolerans pro mur-
mure pacem fundit. Nam murmuratores
omnes magnifice descripti sunt
quodam loco scripturarum. Recordia
fatui sicut rota carri. Quid est precordia
fatui sicut rota carri? Senum portat et
murmurat. Non enim potest rota carri qui
escere a murmure. Sic sunt multi fra-
tres: non habitant in vno nisi corpe.
Sed qui sunt qui habitant in vno?
Et erat illis anima una et cor vnum in de-
um et nemo dicebat aliquid suum esse
sed erant illis omnia communia. Designati
sunt descripti sunt qui pertineant ad bar-
bam: qui pertineant ad oram vestimen-
ti. qui numerentur inter montes syon
et si sunt ibi alii murmuratores. me-
merint dicti dominum unus assumetur et
unus relinquetur. **Q**ui ibi manda-
uit dominus benedictionem. Vbi mandavit?
In fratribus qui habitant in vno
ibi precepit benedictionem ibi benedicunt do-
minum qui habitant concorditer. Nam
in discordia non benedicis dominum: sine ca-
dicis quia lingua tua sonat benedictionem
domini si corde non dices. Ore benedi-
cis et corde maledicis. Ore suo benedi-
cebant et corde suo maledicebant. Num
quid verba nostra sunt? Significati sunt
quidam. Benedicis dominum cum oras et se-
queris in precepta tua et maledicis inimi-
co tuo. Hoc est quod audisti ab ipso do-

184
mino. diligite inimicos vestros. Si autem
facias et diligas inimicum tuum et ores
pro eo ibi mandavit dominus benedictionem
suam. **I**bi habebis vitam in seculum
id est in eternum. Multi enim aman-
tes vitam istam maledicunt inimicis suis.
Pro quare nisi pro ista vita. nisi pro com-
modis secularibus. Vbi te angustia-
uit inimicus tuus ut cogaris maledi-
cere. In terra angustiat es: migra
habita in celo. Quod inquires habito in
celo homo carne indutus carne dedit.
Corde prece ut persequar corpe. Non
li sursus audire sursum habe cor et ne-
mo te angustiauit in celo. Et ideo bene se-
quitur et alius psalmus.
Explicit psalmus centesimus tricesimus secundus
Incipit cxxxix.

Ecce nunc benedicite dominum. omnes servi
domini: qui statis in domo domini. in
atriis domus dei nostri. Quare
addidit in atriis. Atria ampliora spa-
cia domus intelliguntur. Qui stat in a-
triis non angustatur non premitur. quod
modo delectatur. In latitudine ma-
ne et potes diligere inimicum tuum quia
non ea diligis ubi ab inimico angustia-
as paciaris. Quod intelligeres stare in
atriis. Sta in caritate et stas in atriis.
In caritate latitudo est: in odio an-
gustia. Audi apostolum: ira et indig-
natio tribulatio et angustia in omnem
animam hominis operantis malum. De latitu-
dine autem caritatis quid dicit. Quia ca-
ritas dei diffusa est in cordibus nostris
per spiritum sanctum qui datus est nobis.
Vbi audis diffusionem intellige la-
titudinem. ubi audis latitudinem in-
tellige atria domini: et habebis veram bene-
dictionem domini quam non maledicis inimi-
cis. Alloquitur enim spiritus eos qui paci-
untur tribulationes ut gloriantur in
tribulationibus et dicit eis. Ecce nunc be-
nedicite dominum omnes servi domini. Quid

est ecce nunc. In hoc tpe Nam post
transactas tribulationes manifestū
est qz bñdictione dñi vacabim⁹ ⁊ dic
tum est beati qui habitant in domo
tua in sc̃la sc̃lorum laudabūt te Qui
tūc bñdicturi sunt sine defectu. hic in
cipiunt bñdicere dñm hic in tribula
tionibz in temptatiōibz in molestiis
inter aduersitates seculi inter insidi
as inimici inter fraudes ⁊ impet⁹ dy
aboli: hoc est ecce nūc bñdicite dñm
omnes serui dñi qui statis in domo
dñi Quid est qui statis? Qui pseue
ratis: qz dictum est de quodā qui ar
changelus fuit ⁊ in veritate nō stetit
⁊ dictum ē de amico sponsi. amicus
aut spōsi stat ⁊ audit eum: ⁊ gaudio
gaudet ppter vocem sponsi Ergo q
statis in domo dñi in atrijs dom⁹ dñi
nostri. **I**n noctibz extollite man⁹
vr̃as in sc̃a ⁊ bñdicite dñm Facile est
bñdicere in diebz Quid est in diebus?
In rebus prosperis Nox em̃ tristis
res est: dies res est leta Qñ tibi be
ne est bñdicis dñm: qñ filium deside
ras ⁊ nascitur bñdicis dñm. liberata
ē ppor tua a piculo ptus bñdicis do
minum: egr otabat fili⁹ liberatur bñ
dicis dñm Egr otabat fili⁹ forte que
sisti mathematicum sortilegū: forte
nō de lingua sed de moribz tuis exiit
maledictio in dño. exiit de moribus
⁊ de vita tua Noli gloriari qz lingua
bñdicis: si vita maledicis Quō inqt
vita maledico: Quia attenditur vita
tua et dicitur ecce xpianus ecce qles
sunt xpiani Blasphematur ppter te
xpūs Ecce cū vita tua maledicat. qd
pdest qd lingua tua bñdixit: Bñdici
te ergo dñm Quando? In noctibus
Qñ bñdixit iob. qm̃ tristis nox erat
Ablata sunt omnia q possidebantur.
ablatis filiis quibus seruabantur q
tristis nox: Sed videamus si non in

nocte bñdicat Dñs dedit dñs abstu
lit sicut dño placuit ita factum est sit
nomē dñi bñdictum Qñ nox atrox
Percussus vulnē a capite vsqz ad pe
des: putrefactus liq̃scebatur in se Lūc
enim eua ausa est eum tēptare: dic a
liquid in deū tuū ⁊ morere Audi bñ
dicentem in noctibz Locuta es inqt
quasi vna ex insipientibz mulieribus
Si bona suscepim⁹ de manu domi
ni mala qre nō toleram⁹: Ecce qd est
in noctibz extollite man⁹ vr̃as in sc̃a
⁊ bñdicite dñm Quid dixit iob? Lo
cuta es tanqm̃ vna ex insipientibus
mulieribz Adam putris reppulit eua
tanqm̃ dicens sufficit quod ppter te
mortalis effect⁹ sum Valueris in pa
radiso sed vinceris in stercore: mag
na gracia dei Sed vñ hoc. nisi quod
ros hermon cōpluerat illā aiām ⁊ de
derat dñs suauitatem. vt terra nos
tra daret fructum suū? In noctibus
extollite man⁹ vr̃as in sancta ⁊ bñdi
cite dñm. **B**ñdicat te dñs ex syon.
qui fecit celum et terrā Plures hor
tatur vt bñdicant ⁊ ipe vnum benedi
cit qz ex pluribz vnū fecit: qz bonum
et iocūdum ē habitare fr̃es in vnum
Pluralis numer⁹ fr̃es: sed singular
habitātes in vnū Bñdicat te dñs
ex syon qui fecit celū ⁊ terrā Nemo
dicat vestrū ad me non puenit Puta
qs est quē dixit bñdicat te dñs ex sy
on: Vnum bñdixit: esto in vno ⁊ per
uenit ad te bñdictio

ExPLICIT psalmus cxxxiij⁹. Incipit
cxxxiiij⁹.

Quid de nobis dulce esse debet
⁊ dulce nobis esse gauden
dum est quo nos psalmus
iste cohortatur Dicit em̃

Psalmus

Audate nomen domini cau
samqz ipam quare iustum sit vt lau

demus nomen dñi cōtinuo subiecit.
Laudate serui dñi Quid iustius
quid dignius quid gratius. Etenim si
non laudauerint serui dñi: supbi in
grati irreligiosi erūt Et quid faciunt
nō laudando dñm. nisi vt seuerū sen
tiant dñm. Neq; em ingratius si do
minū suū laudare noluerit. iō effi
cit vt seruus nō sit. Laudes non lau
des: seru⁹ es Sed si laudes ppiciab
si nō laudas offendis Bona ē exhor
tatio et vtilis Dñi magis satagere debe
mus quē admodū laudandus sit de⁹
q̄ dubitare laudandū Laudate ergo
nomen dñi H̄ portatur nos ps̄ porta
tur nos ppheta hortat⁹ nos spūs dī
hortatur postremo nos ipse dñs vt
laudem⁹ dñm Non em laudibz nos
tris ille crescit sed nos De⁹ nec meli
or fit si laudaueris. nec deterior si vi
tupaueris. sed tu laudādo bonū me
lior eris. vitupando deterior: bonus
āt ille manet vt est Si em seruos su
os ip̄os bñ de se meritos. predica
tores vbi sui. rcōres eccle sue. venera
tores nōis sui obtempatores māda
ti sui id docet vt in p̄scientia sua habe
ant dulcedinē bone vite sue. ne corrū
pantur laudibz ne frangantur vitu
perationibz hōim. quātō magis ipse
incōmutabilis sup̄ omnia qui h̄ do
cet n̄ vtiq; maior fit si laudaueris nec
minor si vituperaueris. Sed qm̄ no
bis expedit laudari dñm: misericor
diter iubet vt laudem⁹ eū non arro
gāter Audiam⁹ ergo quid dicit Lau
date nomen dñi: laudate serui dñi
Nō aliquid incōgruum facitis lau
dando serui dñi Et si semp̄ tātū mo
do serui eētis. deberetis laudare dñz
quātō magis debetis laudare domi
num serui. vt esse mereamini et fili⁹.
Sed qm̄ scriptū ē in alio psalmo rec
tos decet laudatio. et item alibi scrip

tum ē. non ē speciosa laus in ore pec
catoris. itemq; alibi dicitur. sacrifici
um laudis glorificauit me. et ibi via
est in quo oñdam illi salutare meum
et p̄sequenter. pccōri aut dicit de⁹ vt
quid tu enarras iusticias meas et as
sumis testamentū meū p̄ os tuū. tu
aut odisti disciplinam et p̄iecasti ser
mones meos post te. ne forte quis
qm̄ qm̄ dictum ē laudate serui dñi.
eciā si in domo ista magna fuerit ma
lus seruus p̄t ibi p̄desse in laude dñi.
cōtinuo quales sint qui laudare de
beant dñm subiecit et docet **Q**ui sta
tis in domo dñi in atrijs domus dei
nostri: qui statis non qui ruitis Illi
aut stare dicuntur qui in mādat⁹ ei⁹
p̄seuerant: qui in fide nō ficta et spe
firma et caritate sincera seruiūt dō et
honorant eccām ei⁹: et nō dant offē
sionem male viuendi eis q̄ veniē vo
lunt et in via lapides offensionis iue
niuntur Ergo qui statis in domo do
mini laudate nomē dñi **B**ratī est ote
ne foris erretis Quia ergo statis pa
rum ne est vobis vbi laudand⁹ ē qui
vos erexit iacentes et fecit in domo
sua stare et ip̄m agnoscere ip̄m q̄ lau
dare Paruum ne h̄ bñficiū ē quod
stam⁹ in domo dñi. H̄ic interim in
hac pegrinatione in hac domo qd̄ e
ciam pegrinationis tabernaculū di
citur qz h̄ stam⁹ nūquid parū grati
eē debemus. Nōne cogitandū ē. qz
h̄ stamus. Nōne cogitandū est quid
facti fuerim⁹. Nōne cogitandū est
vbi iacebam⁹ et q̄ collecti sum⁹. Nō
ne cogitandū ē qz omnes impij dñz
nō q̄rebant et ip̄e illos nō q̄rentes q̄si
uit ip̄e inuentos excitauit ip̄e excita
tos vocauit. ip̄e vocatos introduxit
et i domo sua stare fecit. H̄ec q̄sq; co
gitat: et ingratis omnino despicit se
p̄ amore dñi sui a quo sibi tanta pres
uu ij

tita sunt Et qm̄ nō habet qd p tant?
bñficijs deo retribuatur quid ei restat
nisi grās. agere nō rependere: Ad ip
sam grārum actionem p̄tinet: et cali
cem dñi accipere et nomen ei⁹ inuo
care. Nā qd retribuatur dño seru⁹ p o
nibus q̄ retribuit illi: Ergo q̄ stat in
domo dñi in atrijs dom⁹ dei nostri
Laudate dñm Quid dicitur? sum
quare laudetis: **Q**m̄ benign⁹ dñs
Breviter vno vbo explicata est laus
dñi dei nostri bon⁹ dñs: sed bon⁹ nō
vt sunt bona q̄ fecit. Nam fecit de⁹ o
nia bona valde nō tm̄ bona sed et val
de: celum et terrā et omnia q̄ i eis sunt
fecit bona. et valde bona fecit Si h̄ o
nia bona fecit. qualis ē ille qui fecit?
Et tñ cū bona fecerit multoq̄ fit me
lior qui fecit q̄ ista q̄ fecit. non inue
nies meli⁹ qd de illo dicas nisi qz bo
nus est dñs: si tñ intelligas pprie bo
num a quo sunt cetera bona. Nā em̄
bona ipe fecit: ipe ē bon⁹ quē nemo
fecit Ille bono suo bon⁹ est: nō aliū
de p̄cipato bono Ille a seipso bono
bonus ē nō adherendo alteri bono
Nichi aut adherere deo bonū ē qui
non eguit a quo fieret bon⁹: s; egue
runt illo cetera vt fieret bona Vult
audire q̄ singulariter ille sit bonus?
Dñs interrogatus dixit: nemo bon⁹
nisi vn⁹ deus Hanc singularitatem
bonitatis ei⁹ et p̄terire breviter nolo
et p̄mendare cōgrue nō sufficio. De
tuo ne si hinc cito transiero: ego in
gratus inueniar Itē metuo ne h̄ cū
explicandū suscepō: sub tāta laudis
dñice sarcina defatiger Sic tñ fr̄s
accipite me et laudantem et nō suffici
entem: vt etiā si non impletur illius
laudis explicatio acceptetur lauda
toris deuocio Approbet me ipe vo
luisse: ignoscat nō impleuisse Ineffa
bili dulcedine teneor: cur audio bon⁹

dñs: p̄sideratisq̄ omnibz et collustra
tis que forinsecus video qm̄ ab ipso
sunt omnia etiā cū michi h̄ placet. ad
illū redeo a quo sunt vt intelligā qm̄
bonus est dñs. Kursum cū ad illū qm̄
tum possum ingressus fuero interio
rem m̄ et supiorem inuenio: qz sic bo
nus ē dñs vt istis non indigeat quo
sit bonus Deniq̄ ista nō laudo sine
illo: illum autē sine istis p̄fectū nō in
dignū incōmutabilem. nulli⁹ bonuz
q̄rentem quo augeatur. nulli⁹ maluz
timentē quo minuat inuenio Et qd
dicam amplius? Inuenio in creatu
ra celū bonū solem bonū lunā bonā
stellas bonas terrā bonā q̄ gignun
tur in terra et radicibz nixā sunt boā
q̄ ambulant et mouentur bona q̄ vo
litant in aere et natant in aquis bona:
dico et hoiēm bonū hō em̄ bonus de
bono thezauro cordis sui p̄fert bo
num dico et angelū bonum q̄ non est
lapsus supbia et dyabol⁹ fact⁹ sed in
heret obediendo ei a quo factus est:
omnia ista dico bona. sed tñ cū suis
nōibz celum bonū angelū bonū ho
minem bonū: ad dñm aut cū me re
fero puto meli⁹ nichil dicere q̄ bonū
Ipe quippe dñs ih̄s xp̄s dixit hō
bonus et ipe item dixit nemo bonus
n̄ solus de⁹. nō ne stimulauit nos ad
inquirendū et ad distinguendū quid
sit bonū et alio bono bonū et bonum
seipso bonū: Qm̄ ergo bonū ē a quo
sunt omnia bona? Omnino nullū in
uenias bonū qd non ab illo sit bonū
Bonum bona faciens sicuti ē pprie
sic et bonum ē proprie Neq̄ em̄ ea q̄
fecit nō sunt: aut iniuria illi sit cū di
cimus nō esse q̄ fecit Quare em̄ fecit
si non sunt q̄ fecit? Aut qd fecit. si nō
est qd fecit: Cū ergo sint et illa que fe
cit venit tñ ad illi⁹ p̄pationē et tan
qm̄ solus sit dixit ego sum q̄ sum et di

ces filijs isrl' qui est misit me ad vos
Non dixit dñs de⁹ ille dīpotens mi-
sericors iust⁹: q̄ si diceret utiq; vā di-
ceret Sublatia de medio omnibz q̄-
bus appellari posset ⁊ dici de⁹. ipz eē
se vocari rñdit: ⁊ tanq; h̄ e ei esse no-
men hoc dices inqt q̄ e misit me Ita
em̄ ille est vt in ei⁹ p̄patione ea q̄ fac-
ta sunt nō sint illi cōpanda qm̄ ab il-
lo sunt illi aut non p̄pata sunt qm̄ ab
illo sunt illi em̄ p̄pata non sunt quia
verū esse incōmutabile ē qd̄ ille solus
est Est em̄ est: sicut bonū bonum est
Cogitate et videte qm̄ quicqd̄ aliud
laudatis iō laudatis qz bonum ē In
sanit q̄ laudat: qd̄ nō ē bonū Si lau-
des iniquum eo ipso qd̄ iniqu⁹ ē nō-
ne ⁊ tu iniquus eris: Si laudes furē
eo ipso qd̄ fur est nonne ⁊ tu p̄iceps
eris: Si laudas iustū in eo ipso qd̄ ius-
tus est nōne ⁊ tu habes in p̄tem lau-
dando: Nō em̄ laudares iustū nisi a-
mares: non amares si nichil in habe-
res Si ergo quicqd̄ aliud laudamus
iō laudam⁹ qz bonū ē: nulla tibi ma-
ior causa et melior ⁊ firmit⁹ dari po-
tuit quare laudas deū nisi qz bon⁹ ē.
Ergo laudate dñm qm̄ bon⁹ ē Qm̄
diu dicam⁹ ei⁹ bonitatem: Quis cor-
de cōcipiat vt p̄plectatur q̄ bon⁹ sit
dñs: Sed ad nos redeam⁹ ⁊ in vob̄
illū agnoscam⁹ et in opibz artificem
laudem⁹ qz ipm̄ cōtēplari p̄donei nō
sumus Et si cōtēplari p̄donei ali-
qñ erim⁹ cū fuerit mūdātū cor nrm̄
fide. vt postremo gaudeat veritate
nūc qm̄ ipse a nobis videri nō p̄t. opa
eius videam⁹ ne sine ei⁹ laude rema-
neam⁹ Ergo dixi laudate dñm quo-
niam bon⁹ ē. **P**salite nomini eius
qm̄ suavis ē Forte eēt bon⁹ ⁊ suavis
nō eēt: si tibi non daret posse gustare
Talem aut se p̄buit hōibz vt etiam
panē de celo miserit et filiū suū equa-

lem qui hoc est qd̄ ipse dederit hōiēm
faciendū ⁊ p̄ hōibz occidendū: vt
per hoc qd̄ tu es. gustes quod nō es
Edultum em̄ ad te erat gustare sua-
uitatem dei qz remota erat illa et ni-
mis alta: tu autē nimis abiect⁹ ⁊ in
ymo iacens In magna ista sepatioē
missus est mediator. Nō poteras ad
deū hō. de⁹ factus est hō. vt qm̄ hō-
mo potes ad hōiēm qui non posses
ad deū. p̄ hōiēm venires ad deum ⁊
factus est mediator dei ⁊ hominum
hō xp̄s ih̄s Sed si hō solū eēt: hoc
sequendo qd̄ es nūq̄m puenires De-
us sc̄s ē hō: vt hōiēm sequendo qd̄
potes ad deū puenias qd̄ non pote-
ras Ipse ē mediator in fact⁹ est sua-
vis Quid suavi⁹ pane āgeloz: Quo-
modo nō est suavis dñs qm̄ panē an-
gelorum māducauit hō: Nō em̄ aliū
de viuit hō et aliunde viuit angel⁹ ip-
sa est veritas ip̄a est sapientia ip̄a ē
v̄tus dei Sed quō ea p̄fruantur an-
geli tu nō potes Illi em̄ quō p̄fruan-
tur: Sicuti est. in p̄ncipio erat v̄buz
⁊ v̄bum erat apud deū ⁊ de⁹ erat v̄-
bum p̄ qd̄ facta sunt omnia Tu at̄ q-
modo p̄tingis: Quia v̄bum caro fac-
tum ē ⁊ habitauit in nob̄ Et at̄ panē
angeloz māducaret hō: creator āge-
lorū fact⁹ ē hō Psallite ergo nomi-
ni ei⁹ qm̄ suavis ē Si gustatis psalli-
te. si gustatis qm̄ suavis ē dñs psalli-
te: si bñ sapit quod gustatis laudate
Quis tā ingrat⁹ ē vel coquēti v̄l pas-
centi vt cū fuerit pulmēto aliquo de-
lectatus non reddat grām laudando
qd̄ gustat: Si de h̄is nō tacem⁹ de il-
lo q̄ dedit oīa tacebim⁹: Psallite no-
mini ei⁹ qm̄ suavis ē ⁊ audite iā opa
ei⁹ Tenebatis em̄ vos fortassis vi-
dere bonū omniū bonoz bonū a q̄ sit
ōnia bona bonū sine quo nichil ē bo-
num ⁊ bonū qd̄ sine ceteris bonū est
uu. iij.

tendebatis vos ut videretis et forte
in extendenda acie mentis vestre de-
ficiebatis. Hoc enim ex me conscio fic-
patior. Sed et si est aliquis sicut fieri potest
et valde potest acie mentis fortior me et
cōtuitum cordis sui diu figit in eo quod
est: laudet ille ut potest. et quomodo nos non
possumus laudet. gratias tamen illi qui in hoc
psalmo tepavit laudem suam ut et firmo-
rum esset et infirmorum. Quia et in illa mis-
sione servi sui moysi cum diceret ego
sum qui sum. et dices filius israel qui est
misit me ad vos quia ipsum proprie esse me-
ti humane difficile erat capere. et mitte-
batur homo ad homines quibus non ab homi-
ne: continuo deus tepavit laudem suam et
hoc de se dixit quod capere dulciter posset
non in eo voluit remanere quod lauda-
batur quo non posset laudator attin-
gere. vade inquit dic filius israel deus ab-
raham deus ysaac deus iacob misit me
ad vos: hoc in nomen est in eternum.
Certe domine nomen illud habes quia tu dix-
isti ego sum qui est misit me ad vos:
vnde modo nomen mutasti ut diceret de-
us abraham et deus ysaac et deus iacob.
Nonne tibi videtur ratio eius respondere
et dicere quod dixi ego sum qui sum verus
est sed non capis. Quod autem dixi ego sum
deus abraham et deus ysaac et deus ia-
cob et verum est et capis. Quod enim ego
sum qui sum ad me pertinet. quod autem deus
abraham et deus ysaac et deus iacob ad
te pertinet. et si deficiis in eo quod in sum:
capere quod tibi sum. Et ne forte quisquam
putaret illud quod dixit deus ego sum
qui sum et qui est misit me ad vos hoc
solum eternum eius nomen esse. quod autem dix-
it deus ego sum deus abraham et deus
ysaac et deus iacob temporale nomen esse
non curavit deus cum dixisset ego sum qui
sum et qui est misit me ad vos. dice-
re quod hoc eius nomen sit in eternum quia et si
hoc non diceret intelligeretur. est enim

vere est et eo ipso quod vere est fine initio
et fine termino est quod vobis propter homines
est ego sum deus abraham et deus ysaac
et deus iacob ne ibi suborieretur hu-
mana sollicitudo quia hoc temporale est non
sempiternum. securos nos fecit quia de
temporibus ad eternam vitam nos per-
ducit. Hoc inquit nomen est in eter-
num non quia eternus abraham et eternus
ysaac et eternus iacob: sed quia deus illos
facit eternos postea fine fine. Habu-
erunt quippe initium: sed finem non habe-
bunt. In abraham et ysaac et iacob to-
tam ecclesiam eius cogitate. omne autem semen israel
cogitate: omne autem semen israel non solum
quod est ex carne sed etiam quod est ex fide.
Aplius enim gentibus loquebatur quibus
dicebat. si ergo vos christi ergo semen
abrahe estis secundum promissionem here-
des: benedicimur ergo omnes in deo
abraham et ysaac et iacob. Arbor enim qui
dem benedixit quandam. eamque oliuam
creavit sicut dixit apostolus ipsos patriar-
chas sanctos. vnde effloruit populus dei:
sed hec arbor oliue putata est non am-
putata. et in superbi rami facti sunt ipse
est blasphemus et impius populus iudeorum
miserunt tamen rami boni et utiles nam
in apostoli. et cum ibi rami utiles relic-
ti essent per dei misericordiam insertus est et oleas-
ter germen. cui dicit apostolus tu autem cum es
oleaster insertus es in illis et ptericeps
pinguedinis oleae factus es: noli glo-
riari aduersus ramos. quod si gloriaris:
non tu radicem portas sed radicem te. Hec
vna arbor est pertinens ad abraham et ysaac
et iacob: et quod plus est magis ad ab-
raham et ysaac et iacob oleaster inser-
tus quam rami confracti. Illi enim per frag-
mentum iam non ibi sunt: oleaster non ibi
erat et ibi est. Illi per superbiam frangi-
meruerunt: iste per humilitatem inseri-
meruit. Illi amiserunt radicem: iste te-
nuit eam. Cum ergo audistis israel de

187
isrl ptinentes ad deuz: in nolite vos
facere alienos Oleaster quide fuit
sed oliua estis. princeps pinguedinis
oliue Nam vultis nosse in abraham
et ysaac et iacob quomodo sic sit insertus
oleaster. ut putetis vos ad hanc ar-
bozem non ptinere. qz non ptinet car-
naliter ad semen abraham: Dñs quā-
do miratus ē fidē centurionis illi⁹ q
non erat de pplo isrl sed erat de po-
pulo gentiuz: propterea inquit dico
vobis qz multi ab oriente et occidēte
venient Ecce iam oleaster in manu i-
sertoris: multi ab oriente et occiden-
te venient Videmus quid ferat inse-
rendum: vbi inferat videam⁹ Et re-
cubent inquit cū abraham ysaac et ia-
cob in regno celoz Videmus et quid
inseruit et vbi inseruit De ramis sup-
bis naturalibz quid dicis: Filij autē
regni ibūt in tenebras exteriores: ibi
erit fletus et stridor dentiu Ihes pre-
nunciata res impleta Ergo psallite
dño qm suavis est: et attendite q cir-
ca nos fecit **Q**m iacob elegit sibi do-
minus isrl in possessionem sibi Lau-
date psallite qm fecit ista Talia dico
q capere valeatis Ceteras gētes sub
angelis posuit: iacob elegit sibi dñs
isrl in possessionem sibi Bentē suā fe-
cit agrum quē coleret quē ipē semia-
ret Quis ipē oēs gentes cōdiderit
ceteras angelis pmisit. sibi istā possi-
dendā seruādamq deputauit Hunc
populū hūc iacob merito illi⁹ an gra-
cia sua: De nōdum nat⁹ ait qz maior
seruiet minori Apl⁹ dixit qd meritū
habere nōdum nati potuerūt: anqm
quisqm egisset aliquid boni aut mali
Nō ergo se extollat iacob: nō glorie-
tur nō suis meritis tribuat An ē pre-
cognitus an predestinat⁹ an electus
nō suis meritis elect⁹ sed grā dei in-
uentus et viuificat⁹ Sic et oēs gētes

Nam ut inferet⁹ qd meruit oleaster
amaritudinē baccarū. sterilitate siluef-
tri Lignū quippe erat silue non agri
dñci: et tñ ille per miām suā et oleas-
trum inseruit in oliuā Sed adhuc nō
erat insertus oleaster: qm dñs elegit
sibi iacob isrl in possessionem sibi Et
quid ppha: **Q**m ego cognoui qd
mag⁹ est dñs Adēte volante ad lu-
perna erecta a carne trāscendentem
creaturā pgnouit qz mag⁹ est dñs
Nō oēs possunt videndo pgnosce-
re. laudant qd fecit: suavis ē Jacob
elegit sibi dñs: isrl in possessionē sibi
Et hic illum laudas: nā et ego cogno-
ui qz magnus ē dñs Propheta loq-
batur qui intravit in scūarium q au-
diuit forte ineffabilia vba q non licet
hōi loqui: qui dixit qd posset ab ho-
minibz dici et tenuit apud se quod nō
posset dici Ergo et audiat ad quod
possum⁹: et credatur ad qd non pos-
sumus Ad qd possum⁹ audiat qm
iacob elegit sibi dñs isrl in possessio-
nem sibi ad qd nō possum⁹ credatur
qz ipē cognouit qd mag⁹ ē dñs Si
illi dicerem⁹ rogam⁹ te explica mag-
nitudinem illi⁹: nonne forte rñderet
nobis. nō est valde mag⁹ quē vide-
o si a me poterit explicari: Ihes deat q
ad opa ei⁹ et dicat nobis Habeat ipē
in psciā magnitudinem dñi quā vidit
quā nobis credendā cōmēdauit quo
nrōs oculos perducere nō potuit et e-
numeret quedam q hic dñs fecit ut et
nobis qui magnitudinē illi⁹ sicut ille
videre nō possum⁹ dulcescat ex ope-
ribz suis q cape non possumus **E**r-
ego inqt cognoui qd mag⁹ est dñs
Ut de⁹ nr sup oēs deos Quos de-
os: Sicut dicit apl⁹ et si sunt q dicāt
dñi in celo et in terra sicut sī dñi mlti et
dñi multi: nobis tñ vn⁹ est de⁹ pz ex
quo oīa et nos in ipso et vn⁹ dñs nos-

uu iij

ter ihūs xpūs per quē omnia ⁊ nos
p ipm dicatur dñi hoies dictū ē enim
de⁹ stetit in synagoga deoz. dictum
est ego dixi dñi estis ⁊ filij altissimi o-
nes: nōne sup hoies deus? S; quid
magnum si sup hoies de⁹. Et sup āge-
los de⁹. qz angeli nō fecerūt deū: an-
gelos fecit deus. ⁊ necē est sup omnia
q̄ fecit sit ipē qui fecit. Cognoscēs er-
go magnitudinem dñi iste. ⁊ videns
eū sup oēm eē creaturā nō tm corpa-
lem sed etiā spirituale rex magn⁹ in-
quit sup oēs deos. Ipē est summus
de⁹ q̄ super se nō habet deū. Opa di-
cat: opa capiūtur. **O**mnia q̄cūq; vo-
luit dñs fecit in celo ⁊ in terra: in ma-
ri ⁊ in omnib; abyssis. Quis at ppre-
hendat hec quis enumeret opa dñi i
celo ⁊ in terra in mari et in oib; abys-
sis. Si cōprehendere oia non possu-
mus tm incōcuisse tenere debem⁹ qm
q̄cquid creaturarū in celo quicq; in t-
ra quicq; in mari et in oibus abyssis
a dño factū est: qz omnia q̄ voluit fe-
cit in celo ⁊ in terra ⁊ in mari ⁊ in oī-
bus abyssis sicut iā dixim⁹. Nō oia q̄
fecit coactus est facere: s; oia q̄cūq;
voluit fecit. Causa oīm q̄ fecit volun-
tas ei⁹ est. Facis tu domū. quā si nol-
les facere. sine habitatione remane-
res: necessitas coegit te facere domū
nō libera voluntas. Facis vestē qz si
non faceres nud⁹ ambulares. Ad fa-
ciendam ergo vestē necessitate duce-
ris nō libera volūtate. Cōseris mon-
tem vitib; . semē spergis: qz nisi fece-
ris alimenta nō habebis. Quā h̄ neces-
sitate facis. De⁹ bonitate fecit et nul-
lo qd fecit eguit: iō oia q̄cūq; voluit
fecit. Putas habemus ⁊ nos qd libe-
ra volūtate faciamus. Ea em̄ q̄ diri-
mus ex necessitate facerem⁹: qz si nō
fecerim⁹ egentes ⁊ inopes remane-
rem⁹. Inuenim⁹ aliqd qd libera vo-

luntate faciam⁹. Inuenimus plane
cū ipm deū amādo laudam⁹. Hoc ei
libera voluntate facis. qm̄ amas qd
laudas: nō em̄ ex necessitate sed quia
placet. Nū iustis ⁊ sanctis dei placuit
de⁹ etiā flagellans eos. Nū inq; om-
nibus displicet placuit illis: et s; fla-
gello ei⁹ in erūpnis in laboribus in
vulnerib; in egestate pstituti lauda-
uerunt deū. Nō em̄ displicuit nec tor-
quēs hoc est gratis amare. nō quasi
pposita acceptione mercedis. qz ipa
merces tua summa de⁹ ipē erit qz g-
tis diligis et sic amare debes vt ipm
p mercede desiderare nō desinas q
solus te faciet: sicut philipp⁹ deside-
rabat cū diceret ostende nobis patrem
⁊ sufficit nob. Merito qz h̄ de libera
volūtate facim⁹ ⁊ de libera volūtate
facere debem⁹. qz delectati facimus
de hinc amādo facim⁹: qz ⁊ si corripi-
mur ab illo nobis nūq; displicere de-
bet qz sp iust⁹ est. Hoc dixit ille lau-
dator ei⁹ in me sunt deus vota tua q
reddā laudatioēs tibi: ⁊ alio loco vo-
luntarie sacrificabo tibi. Quid ē vo-
luntarie sacrificabo. Voluntarie lau-
dabo te qz sacrificiū laudis inq̄ glo-
rificauit me. Si cogērer; offerre do-
mino tuo sacrificiū gratū illi ⁊ accep-
tum sicut antea videbātur sacrificia
in vmbra futuror; forte nō inueniēs
in grege tuo placitū thaurū i capris
hircū are dñi dignū nec in ouili tuo
arietē dignū ad victimā dño tuo ⁊ n̄
inueniens satageres qd faceres ⁊ di-
ceres forte dō volui ⁊ nō habui. Nū
quid potes de laude dicere volui ⁊ n̄
habui. Ip̄s voluisse ⁊ laudasse ē. Nō
em̄ vba a te qrit de⁹ sed cor. Neq; ei
p̄t q̄qm dicere ⁊ linguā nō habui. Si
q̄s obmutescit aliq̄ valitudiē: linguā
nō habuit ⁊ tm laudē habuit. Si ei de-
us aures carnales haberet. et sono

188
tui corporis indigēt et idcirco cū remā
fisses sine lingua sine laude etiam re
maneres: nūc vō qz cor qrit cor in
spicit intus testis ē iudex approba
tor adiutor coronator sufficit vt of
feras voluntatē Cū potes ore cōfi
teris ad salutem cū at nō potes cor
de credis ad iusticiam corde laudas
corde bñdixis corde i aram psciē vic
timas sacras impōis: et rñdetur tibi
pax in terra hōibz bone voluntatis.
Ille igitur de⁹ qui ops est in celo et i
terra oīa q̄cūqz voluit fecit: tu in do
mo tua nō facis oīa q̄ vis Ille in ce
lo et in terra oīa q̄ voluit fecit: tu fac
in agro tuo oīa q̄ vis Multa vis: et
nō potes in domo tua facē oīa q̄ vis
Cōtradicit forte p̄or: p̄dicūt filij: ali
qn et seruul⁹ p̄tūmācia p̄tradicit et nō
facis qd vis Sed facio in q̄s qd vo
lo qz in nō subdito ac p̄tradicēte vin
dico Nec h̄ facis qd vis aliqui vindi
care vis et nō potes aliqui minaris et
anq̄ facias qd minaris morer? Du
tam⁹ in teip̄o fac⁹ qd vis: Frenas o
nes cupiditates tuas: Forsitan fre
nas nūquid efficis vt cupiditates nō
surgāt q̄s frenas: Certe em̄ h̄ vis nō
titillari molestia cupiditatū tuarū et
tñ caro p̄cupiscit adūsus spiritū et spi
ritus adūsus carnē vt nō ea q̄ vult
faciat Tu in teip̄o nō facis qd vis
de⁹ at noster in celo et in tra oīa q̄cū
qz voluit fecit Ip̄e tibi det grām vt i
teip̄o facias qd vis Nisi em̄ ip̄o ad
iuuante nec in te fac⁹ qd vis Etem̄ cū
ille nō faceret in se qd vellet qz idcir
co caro p̄cupiscit adūsus spiritū spi
ritus at adūsus carnē vt nō ea q̄ vul
tis faciat: cū de seip̄o gemēt dicēs
cōdelcō: legi dei scdm̄ interiorem ho
minē video aliā legē in mēbris meis
repugnātem legi ment⁹ mee et capti
uum me ducentē in lege pccī q̄ est in
mēbris meis qz nō solū in domo sua

nec solum in agro suo. s; in carne sua
vel in spū suo nō implevit q̄ volebat
clamauit ad deū qui oīa q̄cūqz volu
it fecit in terra et dixit infelix ego hō
q̄s me liberabit de corpe mortis h⁹?
Et ille bonus et ille suavis tāq̄ respō
deret ei cōtinuo sbiecit: grā dei p̄ ihe
sum xpm̄ dñm nostrū Hanc ḡ suau
tatem amate hāc suauitatē laudate.
Intelligite deū q̄ oīa q̄cūqz voluit fe
cit in celo et in terra: ip̄e et in vob̄ fa
ciet qd vultis. ip̄o adiuuante volūta
tem vrām implebitis S; dū non po
testis cōfitemini: cū poteritis grās
agite iacentes clamate: erecti supbi
re nolite Illi ergo in celo et in tra oīa
q̄cūqz voluit fecit in mari et in oībus
abyssis **S**uscitans nubes ab extre
mo tre Videm⁹ ista opa dñi in eius
creatura: veniūt em̄ nubes ab extre
mo terre ad mediū et pluūt vnde sur
rererūt nescis Ergo indicat illud p̄
pheta ab extremo tre siue ab ymo si
ue a circūdatiōe finīū terre Vñ vult
excitat nubes tñ a tra **F**ulgura in
pluvia; fecit Nā fulgura sine pluvia
trerent te et nō tibi darent Fulgura sē
p̄tremiscis: pluit gaudes Fulgura in
pluiā fecit Qui terruit ip̄e vt gaude
res refecit **Q**ui educit ventos de
thesauris suis: ab occultis causis vñ
nesci Qz em̄ flat vent⁹ sentis q̄ causa
flat vñ de q̄ thesaur o rōnis educt⁹ sit
nescis debes deo tñ pietatē credēdi
qz nō flaret n̄ iussisset ille q̄ fecit: n̄ p̄
duxisset ille q̄ creauit Videmus ḡ h̄ in
creatura ista laudam⁹ miram⁹ bñdi
cimus deū: videam⁹ q̄ fecit in hōibz
p̄p̄plm̄ suū **Q**ui pcussit p̄moge
nita egipti Etem̄ illa diuina dcā sē q̄ a
mares et nō erāt dcā q̄ timēs Attēde
qz et qñ irascit facit qd vult pcussit p̄
mogeita egipti **A**b hōiē vsqz ad pec⁹ i
misit sig⁹ et p̄digia i medio tui egipte
nost⁹ legist⁹ q̄nta p̄ moyse fecerūt ma

nus dñi in egiptios: ad terrēdos ad
ptundendos ad deiciendos supbos
egiptios. **I**n pharaonē et in ōnes
seruos ei⁹. Parum est in egipto. qđ
postea qđ eductus ē in ppl⁹. **Q**ui
percussit gentes multas: que posside-
bant terrā quā volebat de⁹ dare po-
pulo suo. **E**t occidit reges fortes:
seon regē amorreorum et og regem
basan et oīa regna chanaan. Omnia
ista quō commemorat breuiter psalm⁹
sic ea legim⁹ in alijs libris dominicis
et magna ibi man⁹ domini. Quā tu vi-
des que facta sunt i impios: caue ne
fiant in te. Ad hoc em̄ in illos facta sūt
vt tu trāsires et eos nō imitareris et
taliam nō patereris: tñ vide qđ flagel-
lum dñi ē sup omnē carnē. Ne putes
te nō videri qñ peccas ne putes te cō-
tempni ne putes dñm dormire: attē-
de exempla bñficioꝝ dei cū ea reco-
lis et cū vindictā dī recolis time. Om-
nipotens ē et ad cōsolandū et ad casti-
gandū: iō sunt ista vtilia cū leguntur.
Quā autē pius videt qđ passus est im-
pius: purgat se ab ōni impietate ne
veniat et ipse in talem penā talēq; vin-
dictam. Bñ ergo h̄ accepisti qđ deū
fecit deus: Expulit impios. **E**t de-
dit terram eorū hereditatem heredi-
tatem isrl̄ seruo suo. Deū exultatio
laudis ei⁹. **N**ōne nomen tuū in sc̄m
Post ista oīa q̄ fecisti quid em̄ video
q̄ fecisti? Inspicio creaturaz tuā quā
fecisti in celo. Inspicio hāc vnā ptem
vbi habitamus: et hinc video bñficia
tua nubiū ventoz pluuiarū. Popu-
lum tuū attendo eduxisti eos de do-
mo seruitutis signa et p̄digia fecisti
int inimicos eoz punisti eos q̄s mo-
lestos paciebant: impios de t̄ra eie-
cisti. reges eoz occidisti: terrā eoz
pplō tuo dedisti. Vidi omnia et imple-
tum ē os meū laude: dixi dñe nomē

tuū in sc̄a. Hec qđem ad isrl̄m quo-
modo scripta sunt videm⁹: nouim⁹
laudam⁹. Si autē aliquid significāt: n̄
sim ōnerosus dū explico vt potero.
Ecce in ip̄is hōibz possum agnosce-
re: qz in celo et in terra oīa q̄cūq; vo-
luit fecit. Celū em̄ ethereū spūales ac-
cipio terrā carnales. et hīs duobz tā-
q̄m celo et terra cōstat ecclā dei: et ad
spūales p̄tinet p̄dicatio. ad carnales
p̄tinet obsecratio. **I**stā celi enarrāt
glām dei et facta manū ei⁹ annūci-
at firmamentū. Si autē terra dei non
eēt plebs dei: nō diceret apl⁹ dei edi-
ficatio dei agricultura estis sicut sa-
piens architectus fundamentū po-
sui ali⁹ superedificat. Ergo edificium
dei sum⁹: et ager dei sum⁹. Quis inq̄
plantat vineam et de fructu ei⁹ nō p-
cipit? Ego plātavi apollo rigauit sed
de⁹ incrementū dedit. Ergo et in ecclā
sua et in p̄dicatoꝝ suis et in plebībz
suis tanq̄m in celo et in terra oīa q̄cūq;
volut fecit. Paruz est in eis: in mari
et in omnibz abyssis oīa q̄cūq; voluit
fecit. **N**on sunt oēs infideles ōnes
nōdum credentes: et in eis oīa q̄cūq;
voluit fecit. **N**on em̄ semūt infideles
nisi p̄mittātur aut vindicatur in eos
qñ pueri sunt nisi vt iusserit ille q̄ fe-
cit oēs gentes. **P**uta qz mare ē non
t̄ra. nūqđ iō a p̄tate dei omnipotentis
alienū ē? Et in mari et in ōibz abyssis
q̄ voluit fecit. Qui sūt abyssi? Latē-
tia corda mortaliū: p̄funde cogitati-
ones hōim. Quō et ibi facit de⁹ quod
vult. **Q**z dñs interrogat iustū et ipiū
q̄ aut diligit iniquitatem odit aiām suā.
Et vbi illū intrōgat? **A**libi scriptū ē: i
cogitationibz impij interrogatio e-
rit. Ergo et in ōibz abyssis oīa q̄ voluit
fecit. Latet cor bonum latet cor ma-
lum: abyssi est in corde bono et in
corde malo. Sed h̄ nuda sunt dō quē

nichil latet Cōsolatur cor bonū: tor-
quet cor malū. Omnia ergo q̄ voluit
fecit in celo & in terra in mari & in ōni-
bus abyssis: suscitās nubes ab extre-
mo terre. Quare nubes? Predicato-
res verbi vitatis sue. De quibz nubi-
bus alio loco irascēs vinee sue dicit:
mādabo nubibz meis ne pluant sup-
eam ymbre. Et parū est excitasse nu-
bes de isrl̄m & de isrl̄ quos misit pre-
dicare euāgelium suum in toto orbe
terrarū: de quibz nubibz dictū ē. in ō-
nem terrā exiuit son⁹ eorū et in fines
orbis terre vba eorū. parū est h̄: s; qz
ipse dñs ait. Predicabitur h̄ euange-
liū regni in toto orbe terrarū in testi-
monium ōibus gentibz et tūc veniet
finis: excitat nubes ab extremo ter-
re. Nam crescente euāgelio vñ erūt
p̄dicatores euāgelij in finibz terre nī
ibi excitet nubes ab extremo terre.
De ipis nubibz quid opatur? Fulgu-
ra in pluuiam fecit. Adinas ad miām
fletit. de terroribz irrigauit. Quō de
terroribz irrigauit? Qñ tibi minatur
de⁹ per ppham & per apostolū et ti-
mes. nonne choruscatio terruit te?
Sed cū penitendo corrigeris et ag-
noscis hoc miā fieri: in pluuiā vertit
fulguris terror. Qui educit vētos de
thesauris suis. Eosdē puto predica-
tores & nubes & ventos: nubes p̄p̄
carnē ventos p̄pter spirituz. Nubes
em̄ videntur: venti sentiūtur & nō vi-
dentur. Deniqz qm̄ carnē videm⁹ esse
de terra: nubes inqt excitat ab extre-
mo terre. Exp̄ssit vnde excitet nubes
venit ad ventos: qz spūs hōis igno-
ratur vñ veniat. Producent inqt vē-
tos de thesauris suis. Paululū atten-
de: & cetera videam⁹. Qui percussit p̄-
mogenita egipti ab hōie vsqz ad pe-
cus. Primogenita nostra salua sint ī
dño: qm̄ ip̄e ea dedit nob. Adolesta

18.
aūt pena est: & nimīū terribilis plaga
mors primogenitorū. Que sunt p̄mo-
genita nr̄a? Adores isti nostri qbus
nūc seruim⁹ deo ip̄a sunt p̄mogeni-
ta. Primicias em̄ habem⁹ ip̄am fidē
vñ incipim⁹. Ecce quippe dcm̄ ē & ve-
nies & p̄transies ab inicio fidei: & ne-
mo incipit bñ viuere nisi a fide. Fides
ergo nr̄a in primogenitis nostris ē.
Qñ custoditur fides nr̄a: cetera sub-
sequi p̄st. Nā qd purgātur hōies co-
tidie p̄ficiendo in meli⁹ meliusqz vi-
uendo ip̄o interiore homine renoua-
to de die in diem sicut dicit ap̄ls et si
exterior noster hō corrūpitur interi-
or aūt renouat⁹ de die in diem: iō fit
qz p̄mogenita fides viuīt. De q̄ p̄mo-
genita fide & ap̄ls ait. nō solum at̄ s;
& nos ip̄i p̄micias spūs hñtes id ē dā-
tes iam deo primicias spūs nostri h̄
est ip̄am fidē tanqz p̄mogenita nos-
tra: tñ in nobismetip̄is ingemiscim⁹
& ad optionē expectātes redēptionē
corpis nostri. Si ergo magna dei ḡ-
cia est vt cōseruetur fides nr̄a: mag-
na pena ē occidere p̄mogenita quā-
do hōies in afflictione ecce cōstituti
p̄dunt fidē. Affligūt em̄ eccām vt per-
dant fidē. Nā et ip̄a egipt⁹ afflictio ī-
terp̄tatur. Quicūqz ergo affligūt ec-
clesiam quicūqz scādala ecce imittūt
& s̄xp̄iani appellantur moriūt⁹ p̄mo-
genita eorū. Erūt infideles & erūt ina-
nes hñtes tñ nomē & signū: in cor-
de at̄ p̄mogenitū suū sepelierūt vsqz
adeo vt qñ ei aliqd dixeris p̄p̄ bonā
vitā p̄pter spē vite et̄ne & p̄p̄ timo-
rem ignis eterni apud se subsannet ā
fi talis ē vt audeat corā te os torque-
at & dicat quis huc inde reuersus ē?
Dicunt sibi homines qd volūt & xp̄i-
anus est. sed quia affligēs occisus ē
primogenitus eius. mortua ē fides
eius: et hoc ab homine vsque ad pe-

cus Dicā frēs qđ sentio hoīes intel-
ligas spūaliter significari tñ doctos
ppter rationalē aiām qđ est hō peco-
ra. vō indoctos sed tñ habentes fidē
nam nō haberent p̄mogenita Sunt
docti q̄ affligūt eccām scismata et he-
reses faciendo Proinde nec in illis i-
uenis fidem: qm̄ facti sunt egipt⁹ id
est afflictio p̄pto dei Occisa sunt p̄-
mogenita eorū: trahunt post se tur-
bas indoctas ip̄a sunt pecora In hac
ergo afflictione qua ecclā affligitur
moriūtur in affligentibz fides: moriū-
tur p̄mogenita et in ip̄is doctis et in
doctis: qz occidit de⁹ p̄mogenita e-
giptiorū ab hoīe vsqz ad pec⁹ **I**m-
misit signa et p̄digia in medio tūe
egipte: in pharaonem et in oēs suos
ei⁹ Pharaon rex egiptiorū: nomen at-
tendite et videte quēadmodū ista fa-
cit de⁹ Rex in omni gñe prior ē egip-
tus afflictio ē. pharaon dissipatio Af-
flictio ergo regē habet dissipationē
qz illi qui affligūt eccām. dissipati af-
fligunt Et em̄ affligāt dissipant⁹ qm̄
rex ducit. pplus sequitur. p̄cedit dissi-
patio sequitur afflictio Audite audi-
te noiā hec interpretatione typica et sa-
pientia plena: nec vnū inuenis ex iis-
tis nōibz qđ boni aliqd̄ iterptat⁹ vbi
exercuit de⁹ iram suā Percussit gē-
tes multas: et occidit reges fortes
Dic quos reges et quas gētes graui-
das sacramentis **S**eon regem a-
morreorū occidit Audite noiā: seon
regem inqt amorreorū occidit Occi-
dit plane: et nunc occidat a cordibus
seruorū suorū. et a temptationibz eccē
sue. nec cesset man⁹ ei⁹ in occidēdis
talibz regibus et talibz populis In-
pretatur em̄ seon tēptatio oclorū
et amorrei interpretantur amaricātes
Jam h̄ videte si intelligere possum⁹
quō amaricantes regem habeāt tēp-

tationem oclorū Temptatio o-
clorū non est nisi mendacio oculo-
rum Habet rem. veritatem non ha-
bet Jam quid mirum est si amaricā-
tes talem habeant regē mendacē re-
gem? Nisi enim mendacium et simu-
latio p̄cedat: nō sunt amaricātes in
ecclesia Inde enim amaricant qz fin-
gunt P̄cedit temptatio oclorū
amaricatio sequitur: et in ip̄o dyabo-
lo p̄cessit Nam si temptatio oclorū
non est. quomodo trāsfigurat
se velut in angelū lucis? Occidat ma-
nus domini et illum et illos: illū ne in-
ducat. illos vt corrigantur Etenim i
vnoquoqz hoīe occiditur ille rex quā-
do dampnat simulationem et diligit
veritatem **M**an⁹ non quiescit id a-
gere Nam quēadmodum egit ad lit-
teram tūc. sic agitur nūc spūaliter vt
impleat quod tūc propheticē p̄nun-
ciauit Occidit etiam alium regem et
alium populum ei⁹ **E**t ois regem
basan Et hic q̄ malus. **E**g interpretat⁹
tur cōclusio: basan interpretatur cōfu-
sio **M**alus est rex ille: qui interclu-
dit viā ad deum Hoc em̄ agit dyabo-
lus semper opponēdo figmenta sua
opponēdo ydola sua: opponēdo se-
necrarium p̄ arrepticios sortilagos.
augures aruspices magos demoni-
osorū p̄cludit viā Quō per xpm̄ id a-
gitur vt pateat viā q̄ fuerat interclu-
sa. nā p̄ eum redēpt⁹ quidā dicit et in
deo meo trāsgrediar murū: sic dyabo-
lus nichil aliud agit n̄ vt interclu-
dat viā ne credatur in deū Si em̄ cre-
ditur in deū patet viā: et ip̄e xp̄us est
viā Si at nō creditur in deū: interclu-
sa ē viā Si at interclusa fuerit qz nō
creditur. quid restat n̄ vt cū venerit q̄
nō credebatur cōfundatur q̄ nō cre-
diderūt. Quare? Quia cōclusio p̄-
cedit: et sequitur cōfusio Cōclusio p̄

cedit ut rex: sequitur confusio tanquam
plebs Quos modo conclusit ut non cre-
dant in christum. quando apparuerit christus
omnes confundentur et transducet eos
ex aduerso iniquitates eorum Tunc dicet
impii confusi. quod nobis profuit superbia.
Magna misteria fratres mei dissipati
o: ex afflictione dissipantur ut affli-
gantur Magna misteria temptatio o-
culorum id est fallacia rex amaricanti-
um fallunt enim ut amaricent Conclusio rex
confusionis: concluduntur enim ne tran-
seant ad fidem et cum venerit in quem cre-
dimus confundentur **E**t omnia regna
chanaan occidit deus Chanaan inter-
pretatur patus humilitatis humilitas
quasi bonum aliquid significat sed si sit uti-
lis humilitas: nam mala humiliatio pe-
nalis est Si enim humiliatio non pertine-
ret ad penam: non diceretur quod se exal-
tat humiliabitur Non enim beneficium illi
prestatur: quando punitur ut humilietur
Chanaan ergo modo superbus est Om-
nis impius omnis infidelis exaltat cor
suum: non vult credere in deum Sed he-
xaltatio patitur est humilitati in die iu-
dicii: tunc humiliabitur quando non vult Sunt
enim vasa ire que perfecta sunt ad perditionem
Non extollant se garriant. ex-
tendant se super fideles. irrideant fide-
les blasphemant christianos. dicant a-
nicularia sunt ista que dicunt de die iudi-
cii Ista elatio eorum patitur est humilia-
tioni quando venerit iudex qui modo annun-
ciatus irridetur: tunc ille qui modo super-
bit non utiliter sed penaliter humilia-
bitur Non autem non humiliabitur sed pa-
tur humilitati: id est patitur dampnati-
oni paratur victimae Omnia ergo ista e-
uertit deus corporaliter tunc quando pres-
nostri educti sunt de terra egypti eue-
nit spiritualiter nunc. nec cessat manus
eius usque in finem Nonne istas poten-
tias dei tunc putes pactas cessasse: domine

190
nomen tuum inquit in seculo id est non ces-
sat misericordia tua. non cessat manus tua in se-
culo ista facere que tunc pronuntiasti
figurando Omnia enim illa in figura con-
tingebant illis: scripta sunt autem ad cor-
rectionem nostram in quos fines seculo-
rum obuenit **O**mnine memoriale tuum
in generatione et generationem **G**eneratio
ista et generatio altera. generatio que fide-
les efficimur et per baptismum renas-
cimur: generatio que a mortuis resur-
gemus et angelis coniuncti vivemus **I**n-
eternum memoriale tuum domine et super istam
generationem: quia nec nunc oblitus est
ut vocaret nec tunc obliuiscetur ut co-
ronet **M**emoriale tuum in generatione
et generatione **Q**uoniam iudicabit domi-
nus plebem suam: implevit certe omnia illa in
populo iudeorum **N**umquid iam remanserunt opera
eius postquam induxit plebem suam in terram pro-
missionis: Adhuc plane iudicabit dominus
plebem suam: et in seruis suis advocabit
Iam iudicauit ipsam plebem: excepto iu-
dicio futuro. iudicata est plebs iudeo-
rum Quid est iudicata Separati sunt iusti
et remanserunt iniusti Si autem me-
tior aut mentiri existimor quia dixi iam
iudicata est: audiui dominum dicentem in iu-
dicio veni in hunc mundum ut qui non vi-
dent videant et qui vident ceci fiant Ex-
cecati sunt superbi illuminati sunt humiles
Iudicauit ergo plebem suam **I**psam iudicium
dixit ysaías: et nunc tu domine iacob ve-
nite abulem in lumen domini **D**arum est hoc. sed
quid sequitur? Dimisit enim plebem suam
domum israel **I**psa est domus iacob: que est
domus israel Qui enim iacob: ipse est
israhel **N**ostis sanctas litteras et puto quod vo-
bis veniat in mentem quia ipse iacob quando vi-
dit angelum secum luctari tunc accepit
nomen ut appellaretur israel **U**nus homo
est siue iacob siue israel: una persona est
domus iacob et domus israhel una
gens una plebs: hanc inuitat et hanc

dimittit. Et nunc iam certe occidisti christum
o domus iacob iam occidisti christum iam
caput ante crucem agitasti iam penden-
tem irrisisti. iam dixisti si filius dei es
descende de cruce: iam rogauit medicus
pro freneticis pater ignosce illis non ei
sciunt quid faciunt. Certe iam fecisti
ista omnia: et nunc crede in eum quem
occidisti bibe sanguinem quem fudisti
Et nunc tu domus iacob testimoniis ex-
te exponere cupio quod hic dixit quoniam iu-
dicabit dominus plebem suam: et in seruis suis
aduocabitur. Iudicasse enim intelli-
gitur plebem suam separando in ipsa ple-
be sua bonos a malis: fideles ab infi-
delibus apostolos a iudeis mendacibus
Hoc significauit ut dicere ceperam
per prophetam dicens. iam post illa mala
omnia o tu domus iacob venite ambulem
in luce domini. Quare vobis dico venite
ambulem in luce domini. quare vobis di-
co venite ambulem. Ne remanen-
do in iudaismo non pueniatis ad christum
Quare. Non semper ibi prophetat est cris-
tus. Sed nunc dimisit plebem suam do-
mum israel. Venit domus iacob: quia dimi-
sit plebem suam domum iacob. Venit do-
mus israel quia dimisit plebem suam do-
mum israel. Que venit et que dimissa est nisi
quia hoc est iudicium ut qui non vident vi-
deant et qui vident ceci fiant. Iudica-
uit ergo dominus plebem suam. Sepauit quod
et non ibi inueniet quos in regnum suum
restituatur. Plane inueniet: et in seruis
suis aduocabitur. Non reppulit ait a
postolus plebem suam quam presciuit. Et
vnde probat. Nam et ego israelita sum
Ergo iudicauit dominus plebem suam sepa-
do bonos a malis: hoc est in seruis suis
aduocabitur. Quibus. A gentibus
Quante enim gentes credendo vene-
runt. Quanti fundi quanta loca deserta mo-
do veniunt. Veniunt in nescio quanti
credere voluit et dicimus eis quod vult.

Respondent nosse gloriam dei. Credite
fratres mirari nos et gaudere ad talem
vocem rusticorum. Veniunt nescio unde
excitati. an nescio quo. Quid dicam
an nescio a quo. Vmmo quia nemo ve-
nit inquit ad me: nisi quem pater trax-
erit. Veniunt subito de filia de deserto
de remotissimis et arduis montibus
ad ecclesiam: et hanc vocem habent plerique
et pene omnes eorum ut videamus vere
intus docente deum. Impletur scrip-
tura prophetica quod dictum est: erunt om-
nes docibiles deo. Quid desiderat di-
cimus illis: et illi. videre gloriam dei. Om-
nes enim peccauerunt et egent gloria dei
Credunt consecratur. clericos sibi ordi-
nari exigunt. Nonne impletur et in ser-
uis suis aduocabitur. Denique post istam
totam dispositionem et dispensationem
peruertit se spiritus dei ad exproban-
da et irridenda ydola que iam irrident
ab cultoribus suis. **I**dola gentium ar-
gentum et aurum. Ista omnia deo facien-
te quoniam in celo et in terra omnia quecumque vo-
luit fecit qui iudicauit plebem suam et in
seruis suis aduocabitur. quid restat
figmentum non ridendum non adorandum.
Ydola gentium dicturus erat fortasse
ut contempnerem ista omnia. Dicitur
erit ydola gentium non dico lapides et
ligna. gipsum et testam: non hoc dico do-
cibilis materia est illud quod valde amat
vel quod valde honorat dico ydola gen-
tium argentum et aurum. Certe aurum est cer-
te argentum est: nunquid quia lucet argen-
tum. lucet aurum ideo oculos habet
et non vident. Sic quomodo argen-
tum est quomodo aurum est utile for-
te avaro non religioso. Vmmo vero nec
auaro utile sed utile bene utenti ut per
ei erogationem celestem thesaurum
acquirat. tamen nunc cum ista insen-
sata sint quod facitis homines de argen-
to et auro. Deos. Quos deos facitis

191
nōne videtis qđ nō videant? **O**cu-
los habent ⁊ non videbūt aures hñt
⁊ non audient. nares hñt ⁊ non odo-
rabunt. os hñt ⁊ non loquentur ma-
nus hñt ⁊ non opantur pedes hñt ⁊
nō ambulabunt. Omnia ista artifex
faber argentarius facē potuit ⁊ ocu-
los ⁊ aures ⁊ nares et os ⁊ man⁹ et
pedes: sed nec lumen oculis nec au-
ditum auribz. nec vocem ori. nec sen-
sum naribz. nec motū māibz. nec iter
pedibz dare potuit. **H**ō rides iam
pculdubio qđ fecisti: si a quo factus
es agnovisti. De illis aut qui non ag-
nouerunt quid dicitur? **S**imiles il-
lis fiant qui faciunt ea ⁊ oēs qui cō-
fidunt in illis. Et creditis frēs expri-
mi in eis quādam similitudinē ydo-
lorum: non quidem in carne eorū sed
in interiore hoīe eorū. **N**ā aures hñt
⁊ non audiunt. ad illos q̄ppe clamat
deus: qui habet aures audiendi au-
diat. **O**culos hñt ⁊ non vidēt. **H**abēt
enim oculos corporis: sed nō hñt ocu-
los fidei. Deniq; impletur h̄ pphēcia
p omnes gētes. Videte quō dictū sit
p pphetam. **N**ichil allegoricū nichil
figuratum cōmeōro. **p**priam expres-
sam simplicē. manifestam audite p
pphēciā p̄dictam: videte p̄pletā. **P**re-
ualuit inquit dñs adūsus eos. **P**ro-
pheta dic⁹ sophonias adūsus repug-
nantes ⁊ adūsus rebellantes ⁊ de oc-
cissione fidelīz martires faciētes s; tñ
nescientes: preualuit dñs adūsus
eos. Et quō p̄ualuit? **I**n ecclā sua vi-
demus qz p̄ualuit aduersus eos. **N**o-
lebant paucos xpianos extinguere
occidere. sanguinem fuderūt. de san-
guine occisorū tanti exurrexerūt a q̄-
bus illi interfectores martirū supā-
rentur tñ ⁊ mō querūt vbi abscondāt
ydola sua qui p̄mo xpianos propter
ydola trucidabant. **N**ōne preualuit

aduersus eos dominus? **V**ide si fa-
cit qđ sequitur: p̄ualuit dñs adūsus
eos. Et quid fecit? **E**xtermināuit oēs
deos gentiū terre: et adorabūt eum
vnusquisq; de loco suo omnes insu-
le gentiū. **Q**uid ē hoc? **N**ōne predic-
tum est. nōne p̄pletum est? **N**ōne ve-
legitur sic videtur? Et illi q̄ remanse-
runt oculos habent ⁊ non vident. na-
res habent ⁊ nō odorantur. **N**ō sen-
tiunt illū odorē: xpī bonus odor su-
mus sicut dixit ap̄lus in omni loco.
Quid p̄dest qz nares habent ⁊ nō o-
dorantur tam suauem odorē cristi?
Vere in illis factū est ⁊ v̄e de illis dic-
tum est: filies illis sint oēs qui faciū-
ea ⁊ oēs qui p̄fidunt in eis. **S**ed co-
tidie credunt per miracula xpī domi-
ni. cotidie apiuntur oculi cecorum ⁊
aures surdorum: inspirantur nares
insensatorum dissolūtur ora muto-
rum: cōstringuntur manus palitico-
rum. corriguntur pedes claudorum
de lapidibz istis excitantur filij abra-
he. **Q**uibus omnibz iā dicatur. **D**o-
mus isrl̄ benedicite dñm omnes filij
abrahe ⁊ sic de lapidibus istis susci-
tantur filij abrahe. **E** manifestū est qz
illi sunt magis domus israhel qui p̄-
tinent ad domum israhel: qui perti-
nent ad semen abrahe non carne sed
fide. **D**omus israhel benedicite do-
minū. **S**ed fac domū domini illam
dici ⁊ populum israhel vocari: credi-
derunt inde apostoli ⁊ milia circūci-
sorum. **D**omus israhel benedicite do-
minū. **D**omus aaron bñdicite dñz
dom⁹ leui bñdicite dñz. **B**ñdicite po-
puli dñm: h̄ ē dom⁹ isrl̄ gñaliter. **B**ñ-
dicite p̄positi h̄ est dom⁹ aaron: bñ-
dicite ministri h̄ ē dom⁹ leui. **Q**uid de
ceteris nationibz? **Q**ui timet⁹ dñz
bñdicite dñm. **D**ēs q̄ vñā voce dica-
mus qđ se. **B**ñdictus dñs ex syon

qui habitat in iherusalem Ex syon et iherusalem
Syon speculatio: iherusalem visio pacis
In qua israel nunc habitatur est: In
illa que cecidit: Non. sed in matre nos-
tra que est in celis: de qua dictum est
multi filii deserte magis quam ei qui habet
virum. Nunc ergo dominus ex syon quia spe-
culamur quod veniat. nunc tamen quod diu in
spe vivimus in syon sumus finita via ha-
bitamus in illa civitate que nunquam rui-
tura est quia et dominus habitat in ea et custo-
dit eam que est visio pacis eterna ihe-
rusalem. pacis illi fratres mei cui lau-
dande lingua non sufficit ubi nullus
hostem iam sentiemus nec in ecclesia nec
extra ecclesiam nec in carne nostra nec in
cogitatione nostra: absorbebit mors
in victoria et vacabimus ad videndum
deum in pace ciues iherusalem facti civi-
tatis dei

Explicit psalmus cxxxiii. Incipit
cxxxv.

Confitemini domino quoniam bonus
quoniam in eternum misericordia eius. Psal-
mus iste laudem pertinet dei
et eodem modo in omnibus suis versibus
terminatur. Proinde quis hic in laudem
dei multa dicantur: maxime tamen eius
misericordia commendatur: sine cuius com-
mendatione aptissime nullum versum claudi vo-
luit per quem spiritus sanctus prodidit psal-
mum. Ademini autem me in psalmo ce-
tesimo quinto qui similiter incipit quoniam
codex quem intuebar non habet ineter-
num sed in seculum misericordia eius. quesivisse quid
potius intelligere deberem in gre-
co enim sermone scriptum est stonco-
na quod in seculum et in eternum inter-
pretari potest: sed quid illic ut potui dis-
seruerim. etiam hoc retexere longum
est. In isto autem psalmo etiam idem ipse
codex non habet in seculum quod plerique
habent sed in eternum misericordia eius. Quod et
si post iudicium quo in fine seculi vi-

vi et mortui iudicandi sunt. missis ius-
tis in vitam eternam. iniquis autem in am-
bustionem eternam. non sint deinceps
futuri quorum adhuc misereatur deus
recte tamen intelligi potest in eternum futuram mi-
sericordiam eius quam suis sanctis fide-
libus largitur non quia in eternum mise-
ri erunt et ideo in eternum misericordia indi-
gebunt sed quia ipsa beatitudo quam mi-
sericorditer miseris prestat ut esse mise-
ri definant et beati esse incipiant non ha-
bebit finem ideo in eternum misericordia eius.
Quod enim iusti erimus ex iniquis. sani
ex infirmis vivi ex mortuis et imor-
tales ex mortalibus beati ex miseris
misericordia eius est. Hoc autem quod ita erimus
in eternum erit: ergo in eternum misericordia
eius. Proinde confitemini domino: id est con-
fitendo laudate dominum quoniam bonus. Nec
pro hac confessione aliquid estis tem-
porale sumpturi: quoniam in eternum misericordia eius id est
beneficium quod nobis misericorditer
prestat in eternum est. Quod autem habet qui-
niam bonus grecus habet agathos
non sicut in psalmo centesimo et quinto quod
ibi est quoniam bonus. grecus habet chres-
tos ideo nonnulli illud interpretati sunt qui-
niam suavis est. agathos autem non utcumque
bonus sed excellentissime bonus est. De-
inde sequitur. Confitemini deo deorum
quoniam in eternum misericordia eius. Confitemini domino
dominorum: quoniam in eternum misericordia eius. Qui nam scit
dominus et dominum quorum deorum et dominorum sit deus et
dominus qui est verus deus: merito quoniam solet.
Et scriptum invenimus in alio psalmo de-
os etiam homines appellatos. sicut est.
deus stetit in synagoga deorum in me-
dio autem deos discernit. et paulo post
ego dixi dominus estis et filii excelsi omnes
vos autem ut homines monemini.
et sicut unus de principibus cadetis. Quod
testimonium etiam dominus in euangelio com-
memorat dicens. nonne scriptum est in lege
prima quia ego dixi dominus estis et filii excelsi.

Si illos dixit deos ad quos sermo
dei factus est. et non potest solui scriptu-
ra quod pater sanctificavit et misit in mun-
dum. vos dicitis quia blasphemias quod
dixi filius dei sum. Non ergo quia bo-
ni sunt omnes. sed quia sermo dei ad il-
los factus est. appellati sunt dii. Nam si
propterea quia boni essent omnes. non sic
eos dii iudicaret. Cum enim dixisset deus
stetit in synagoga deorum non ait in me-
dio deos et homines discernit. tamquam ostē-
dens quod inter sit inter deos et homines
sed in medio inquit deos discernit. De
inde sequitur. usquequo iudicatis iniqui-
tatem et cetera. que utique non omnibus. sed
quibusdam dicit. quia discernens dicit
et tamen in medio deos discernit. Sed
queritur si homines ad quos sermo dei
factus est dii vocantur. utrum et angeli vo-
candi sunt dii. cum hominibus iustis et sanctis
maximum premium promittatur equali-
tas angelorum. Et in scripturis quidem
nescio utrum vel possit vel facile possit
repperiri apte dici angelos deos. Sed
cum de domino dictum esset terribilis super
omnes deos. cur hoc dixerit continuo ve-
lud exponendo coniunxit quoniam dii gen-
tium demonia. Super tales deos dixit
dominum terribilem in sanctis suis quos celos fe-
cit. a quibus demonia terrerentur. Sic
enim sequitur. dominus autem celos fecit. Non
ergo dii sine additamento. sed dii gen-
tium demonia. superius tamen terribilis in-
quit super omnes deos. Non ait super
omnes deos gentium. quibus intelligi hoc
voluerit. Attende quod sequitur. quoniam dii
gentium demonia. Quod quidem in he-
breo dicitur non ita esse scriptum. sed dii
gentium simulachra. Quod si verum est.
multo magis credendi sunt septuagi-
ta diuino spiritu interpretati quo spiritu et il-
la dicta sunt que in hebreis litteris se-
cundum eundem namque operante spiritu etiam hoc di-
ci oportuit quod deum est dii gentium

199
demonia. ut intelligeremur sic etiam in
hebreo positum dii gentium simulachra
ut demonia potius que sunt in simu-
lachris significarentur. Nam quod atti-
net ad ipsa simulachra que grece appel-
latur ydola. quo nomine iam utimur pro
latino. oculos habent et non vident et
cetera que de his ideo dicuntur. quia
omni sensu carent. quo circa nec terreri
possunt. quia nisi ea que sentiunt ter-
reri utique. non possunt. Quomodo ergo
dictum est de domino terribilis est super omnes
deos. quoniam dii gentium simulachra. nisi
per simulachra intelligantur demonia
que terreri possunt. Vnde ait et apostolus
scimus quia nichil est ydolum. Hoc enim
retulit ad materiam terrenam sensu ca-
rentem. In ea item ne quisque putaret non
esse aliquem viventem. sentientemque naturam
que gentium sacrificijs delectetur adiunxit
sed que imolat gentes demonijs imo-
lant et non deo. nolo vos socios fie-
ri demoniorum. Si ergo nusquam in eloquijs
diuinis repperit sanctos angelos appel-
latos deos. ea in causa potissimum oc-
currit. ne isto nomine homines ad hoc edi-
ficarentur ut ministerium vel seruicium
religionis que grece liturgia vel latine
dicitur sanctis angelis exhiberent. quod
nec ipsi exhiberi ab hominibus volunt. nisi
illi deo qui et ipsorum et hominum deus est
Vnde multo utiliorem angelis vocantur qui la-
tine nunc nuncupantur. ut per nomen non
substantie. sed officij satis intelligamus
illum deum a nobis eos coli velle que
nunciant. Totam ergo istam questionem bre-
uiter apostolus soluit ubi ait. nam et si scire
dicantur dii. siue in celo siue in terra. quod
admodum sunt dii multi. et domini multi.
sed nobis unus deus pater ex quo omnia et nos in
ipso. et unus dominus ihesus christus per quem
omnia et nos per ipsum. Confiteamur ergo
deo deorum et domino dominorum. quoniam in eternum
mia eius. **Q**ui facit mirabilia mag-
num et

na sol⁹. Sicut in om̃i versu nouis-
simis ptibus positū est qm̃ in eternū
mia ei⁹. sic in om̃i capitibus q̃uis nō
fit positū subaudiendū est cōfitemi.
quod in greco euident⁹ apparet. Ap-
pareret autē et in latino si eādē locu-
tionē transferre potuissent interpre-
tes nostri. Quod quidē in isto ver-
su possent. si dicerent faciēti mirabi-
lia Quod enim nos habem⁹. qui fa-
cit mirabilia. grecus habet faciēti mi-
rabilia. vbi necessario confitemini sū-
auditur. atq; vtinam vel pronomen
adderent. vt dicerent ei qui facit vel
ei qui fecit vel ei qui firmavit. q̃a etiā
sic facile intelligeret⁹ cōfitemini esse
subaudiendū. Nunc vero ita obscu-
rū factū est. vt qui codicē grecū. siue
nescierit inspiciere. siue neglexerit. pos-
sit putare qui fecit celos. qui firma-
uit terram. qui fecit luīnaria quoniam
in eternū misericordia ei⁹. Ideo dic-
tū quasi p̃pterea ista fecerit. quoniam
in eternū mia eius. cū ad eius miām
illī ptineant quos de miseria libeāt.
non autē vt eius mie fuisse intelliga-
m⁹ facere celū et terrā et luīnaria. cū
illud sit bonitatis ei⁹ qui creauit oīa
bona valde. creauit autē vt eēnt om̃i-
nia. hoc vero mie vt a peccatis nol-
tris mūdet nos. et a miseria libet in
eternū Ita ergo nos alloquit⁹ psal-
mus. confitemini deo de orū. cōfite-
mini dño dñorū. confitemi ei qui fa-
cit mirabilia magna sol⁹. cōfitemi ei.
Qui fecit celos in intellectu. cōfite-
mini ei qui firmavit terrā sup aquas
cōfitemi ei qui fecit luīnaria magna
solus Cur autē confiteamur in om̃i
versu finibus ponit qm̃ in eternum
mia eius Sed quid est qui fecit mi-
rabilia magna sol⁹? An quia mirabi-
lia magna solus et per hoīes facit?
Sunt quedā magna que solus deus

facit et ip̃a exsequitur dicens quife-
cit celos in intellectu. qui firmavit ter-
rā sup aquas. qui fecit luīnaria mag-
na solus. ideo et hic addidit quia ce-
tera mirabilia que dicitur⁹ est per ho-
mines fecit. Cū enī dixisset. qui facit
luīnaria magna solus que sint eadē
luīnaria secutus aperuit **S**olē in
potestatē diei. lunā et stellas in ptā-
tem noctis. Deinde icipit dicere que
per angelos vel hoīes fecerit **Q**ui
percussit egiptum cū primogenitis
eorū Et cetera Vniuersam igit⁹ crea-
turā non vtiq; deus per aliquā crea-
turā. sed solus fecit Cui⁹ crature q̃s-
dā p̃tes excellentiores cōmemora-
uit ex quibus vniuersa cogitarem⁹.
intelligibiles celos et visibilem terrā
et qui sunt eciam celi visibiles cōme-
moratis eorū luīnaribus totū cele-
ste corporeū vt ab ip̃o factū accipe-
m⁹ amonuit. q̃q̃ id quod ait qui fe-
cit celos in intellectu. vel sicut alij inter-
pretati sunt in intelligentia. vtrū ce-
los intelligibiles significare hoc mo-
do voluerit. an in suo intellectu vt in
sua intelligentia fecisse celos. hoc est
in sua sapientia. sicut alibi scriptū est
oīa in sapientia fecisti. eo modo infi-
nuans vnigenitū verbum queri po-
test Sed si ita est vt in suo intellectu
fecisse accipiamus deū celos. cur tā-
tū de celis hoc ait. cum oīa in eadē sa-
pientia fecerit? An ibi tantū exp̃men-
dū fuit. vt i ceteris eciam tacitū pos-
set intelligi. vt iste sit sensus qui fecit
celos in intellectu. qui fūdauit terrā
sup aquas. vt et hic subaudias in itel-
lectu. qui facit luīnaria magna solus
solē in potestatē diei. lunā et stellas
in potestatē noctis. vtiq; i intellectu?
Quomō ergo solus. si hoc est in itel-
lectu. vel in intelligentia quod est in
sapientia. id est in verbo vnigenito?

175
An quia trinitas nō sunt tres dī. sed
vñs deus. ad id refert^r quod solus
de⁹ fecit. quia non creaturā per crea-
turā fecit. Sed quid est qui firma-
uit terrā super aquas. Obscura enī
questio est quia terra grauior videt^r
vt non portari aquis. sed aquas po-
ti⁹ portare credatur De qua rene ad-
uersus eos qui se putant ista certis
rationib⁹ cōperisse cōtenciose scrip-
turas nostras defendere videamur
siue illud ita. siue aliter sit. habemus
quod de proximo intelligam⁹. terrā
que habitatur ab hominib⁹ et tere-
stria cōtinet aīalia. que alio modo in
scripturis arida dicitur sicut scriptū
est. appareat arida. & vocauit de⁹ ari-
dā terrā super aquas eē fundatā qđ
aquis circūfluētib⁹ supeminet. Nō
enī que dicitur litoraria ciuitas sup
maria fundata. ita sub ea mare est.
qđadmodū sunt aque sub spelūcarū
cameris aut sub nauibus supnatan-
tib⁹. s; ideo super mare dī. quia infe-
riori mari supeminet Sic dictus est
pharao exisse super aquā. ita enī ha-
bet grecus. quod quidā latini habēt
ad aquā. sic dñs super puteū sedebat
quod ambo supiores essent. quā flu-
men et puteus. ille iuxta flumen. iste
iuxta puteū Si autē eciā aliqd aliud
quod ad nos magis ptinet ista dic-
ta significant. fecit deus celos in itel-
lectu spūales sanctos suos. quibus
non tantū credere. verū eciā intelli-
gere diuina donauit. hoc qui nondū
possunt et solā fidem firmissimā te-
nent. tanq̃ infra celos terre nomine
figurant^r & quia in baptismo quē ac-
ceperunt in cōcussa credulitate con-
sistunt. ideo dictū est firmavit terrā
super aquas Item quia dictū est de
domino xpō qđ in illo sunt oēs the-
sauri sapientie et sciētie absconditi.

hec autē duo id est sapiētiā et sciētiā
distare inter se aliquid alia q̃ scriptu-
rarū testant^r eloquia. maxime loquē-
te sancto iob. vbi qđāmodo singu-
la definiunt^r. dixit autē hōi. ecce pie-
tas est sapia. abstinere autē a malo
scientia est. non incōgruenter intelli-
gim⁹ sapiētiā in cognitione & dilec-
tione ei⁹ quod sp̃ est atq; incōmuta-
biliter manet quod de⁹ est. Nā et qđ
ait. ecce pietas est sapientia. theose-
bia dicta est in greco. quod vt totū la-
tine expmāmur dei cult⁹ dici potest
Abstinere autē a malo quod dixit eē
sciētiā qđ est aliud. q̃ in medio na-
tionis tortuose et puerse tāq̃ in noc-
te huius seculi caute prudēterq; ver-
sari. vt abstinēdo quisq; ab īiquitate.
non cōfundat^r tenebris pp̃ij mune-
ris luce discret⁹. Cū ergo quodā lo-
co aplūs cōcordem gratiū dei va-
rietatē in hoībus dei vellet ostendē.
hec i p̃mis duo posuit dicēs. alij qui
dē dat^r per sp̃m sermo sapientie. hoc
eē arbitror. solē in potestate diei. alij
sermo scientie scđm eundē sp̃m. hoc
est lunā Deinde qđāmodo stellas. cō-
memorari puto i eo quod dicit^r alij
fides in eodem spū. alij curationū
donatio in vno spū. alij opatioēs v-
tutū. alij pphēcia. alij dinatio spūuz
alij genera linguarū. alij interpretatio
sermonū. Nichil enī horū est quod
in huius seculi nocte. non sit necessa-
riū que cū transierit necessaria ista
non erunt. ideo in potestatē noctis.
In potestate quippe ait vel diei vel
noctis. vt potestas esset diei lucē vel
nocte. quod in spūalib⁹ donis sic in-
telligitur. quia dedit potestatē filios
dei fieri Qui percussit egyptū cū p-
mogenitis eorū Qui percussit et sc̃m.
cum hīs que precipua putantur in
seculo **Q**ui eduxit israhel de medio
w w ij

eorum Educit etiam sanctos ac fideles
suos de medio malorum. **I**n manu
potenti et brachio excelso. Quid po-
tentius quid excellentius eo quod dic-
tum est. et brachium domini cui reuelatum
est. **Q**ui diuisit mare rubrum in diui-
siones Diuidit etiam ut unus atque idem
baptismus alijs sit in vitam. alijs sit
in mortem. **E**t eduxit israel per me-
diū eius Educit etiam innouatum po-
pulum suum per lauacrum regenerationis
Et percussit pharaonem et virtutem
eius in mari rubro Celeriter interi-
mit et peccatum suum reatumque eius per
baptismum. **Q**ui traduxit populum su-
um in deserto Traducit et nos in huius
seculi ariditate et sterilitate ne in ea
pereamus. **Q**ui percussit reges mag-
nos et occidit reges fortes Percu-
tit atque occidit etiam a nobis dyaboli-
cas et noxias potestates. **S**eon re-
gem amorreorum. Berman inutile vel
temptationem calentem. quod interpre-
tatur seon. regem amaricatum quod in-
terpretatur amorreorum. **E**t og regem
basan. coaceruantem quod interpreta-
tur og et regem confusione quod inter-
pretatur basan. Quid enim coaceruat dy-
abolus. nisi confusionem. **E**t dedit
terram eorum hereditatem. hereditatem isra-
hel seruo suo. Dat etiam quos dy-
abolus possidebat hereditatem semini
abrahe quod est christus. **Q**uia in huius
litate nostra memor fuit nostri. et re-
demt nos ab inimicis nostris. sanguine
unigeniti sui. **Q**ui dat escam omni
carui. hoc est omni hominum generi. non
tantum israelitarum sed et gentium. de qua es-
ca dicitur. caro mea vera est esca. **C**on-
fitemini deo celi. quoniam in eternum mi-
sericordia eius. Confitemini domino
dominorum quoniam in eternum miseri-
cordia eius. Quod hic ait deo celi. cre-

do aliter dicere voluit quod superius dix-
erat deo deorum. Nam quod ibi deinde
subiunxit. hoc etiam hic repetiuit. con-
fitemini domino dominorum. Sed et
si sunt qui dicuntur dei sive in celo sive
in terra. quemadmodum sunt dei multi
et domini multi. sed nobis unus est
deus pater ex quo omnia et nos in ipsum.
et unus dominus ihesus christus per quem
omnia et nos per ipsum. cui confitemur
quoniam in eternum misericordia eius
Explicit psalmus CXXXV. Incipit psal-
mus CXXXVI.

O Blitos vos non arbitror esse
comendasse nos vobis. ym-
mo commemorasse vos. quod
omnis eruditus in sancta ecclesia nosse
debet. unde ciues simus et ubi peregrini-
nemur. et peregrinationis nostre cau-
sam esse peccatum. reuerfiois autem mu-
ni remissionem peccatorum. et iustifica-
tionem gracie dei. duas ciuitates per-
mixtas sibi iterum corpore et corde
separatas currere per ista volumina seculo-
rum usque in finem. Audistis et nostis
vnam cui finis est pax eterna. et voca-
tur iherusalem. alteram cui gaudium est
pax temporalis et vocatur babilonia. In-
terpretationes etiam nominum si non fal-
lor tenetis iherusalem interpretari vi-
sionem pacis babiloniam confusionem
Iherusalem in babilonia captiua tene-
bat non tota. ciues enim eius et ange-
li sunt. sed quod attinet ad homines
predestinatos in gloriam dei. futuros
per adoptionem coheredes christi. quos
de ipsa captiuitate redemit sanguine
suo. Periculam ergo istam ciuitatis ihe-
rusalem captiuam teneri in babilonia pro
peccato. incipe autem inde exire prius
corde per confessionem iniquitatis et
caritatem iusticie deinde postea in fi-
ne seculi etiam corpore seperandam con-

194
mendauim⁹ i eo psalmo quē primo
hic cū vestra dignatione tractauim⁹
qui ita incipit te decet ymn⁹ deus in
syon ⁊ tibi reddetur votū in iher⁹ ho
dierna aut die cantauimus

Super flumina babilonis illic
sedimus ⁊ fleuimus dū recor
daremur syon Videte qz in illo dictū
est. te decet ymnus deus in syon: hic
aut. super flumina babilonis illic se
dimus ⁊ fleuimus cū recordaremur
syon Illa syon vbi decet ymn⁹ deus.
Que sunt ergo flumina babilonis ⁊
quid ē nostrū sedere ⁊ flere in recor
datione syon Si em ciues in sumus
non tm hoc cantauim⁹ sed ⁊ agim⁹.
Si ciues sumus de iher⁹ id est de sy
on et in ista vita in ista cōfusione h⁹
seculi. in ista babilonia non ciues ha
bitam⁹ sed captiui detinemur: opor
tet vt non tātum ista decantem⁹ sed
⁊ faciamus affectu cordis pio religi
oso desiderio eterne ciuitatis Habz
⁊ hec ciuitas que babilonia dicitur a
matores suos cōsultentes paci tpali
⁊ nichil vltra sperantes. totūqz gau
dium suum ibi figentes ibi finientes
⁊ videmus eos pro republica terre
na plurimū laborare. sed et in ea qui
cūqz fideliter versantur si nō ibi ap
petant supbiam et perituram elatio
nem ociosamqz iactantiam. sed verā
fidem exhibeāt qz possunt qz diu pos
sunt quibz possunt: ad quātum videt
terrena ⁊ ad quātum intelligūt spēm
ciuitatis nō eos finit deus perire in
babilonia Predestinavit em eos ci
ues iherusalem. intelligit captiuita
tem eoz deus: ⁊ oñdit illis aliam ci
uitatem cui vere debeāt suspirare p
qua debeant cuncta conari. ad quam
capevandam debeant ciues suos se
cum pegrinos quātum valuerint ad

hortari Propterea dicit dñs ihesus
cristus. qui in modico fidelis est ⁊ in
magno fidelis est: ⁊ rursus dicit. si
alieno fideles non fuistis. vestrū qz
dabit vobis: Tamen carissimi atten
dite flumina babilonis Flumina ba
bilonis sunt oīa qz hic amantur ⁊ trā
seunt Nescio quis amauit verbi gra
tia agriculturā: ipam exercere in di
tescere. ibi occupare animū in perci
pere voluptatem. attendat exitū ⁊ vi
deat illud qd amauit non esse funda
mentum iher⁹ sed fluuium babilōis
Alius dicit: magna res militare. oēs
agricole formidant eos qui militant
obsequūtur eis tremunt eos: si fue
ro agricola timebo militare. si fuero
militaris timebor ab agricola Q in
sane. in alium te babilonis fluuiū p
cipitasti ⁊ turbulentiorē ⁊ rapaci
orem ⁊ cū tu timeri vis a minore ti
me maiorem potestatem: te ipse ma
ior fieri potest. subito qz te timet nū
qm aut erit minor quē debes timere
Aduocatū eē inquit magna res ē po
tentissima eloquētia in omnibz habe
re susceptos. pendentes ex lingua di
serti patroni sui. ⁊ ex eius ore speran
tes vel dāpna vel lucra: vel mortem
vel vitā vel pñiciem vel salutē Nesci
quo te miseris Alius ⁊ iste fluui⁹ ba
bilonis est: ⁊ qd multum sonat stre
pitus aque saxa pcutit Attende quia
fluit. attende qz labitur. ⁊ si attendas
qz fluit ⁊ labitur: caue qz trahit Na
uigare inquit alius ⁊ negociari mag
num est: sciē multas puincias lucra
vndiqz capere non esse obnoxium in
ciuitate alicui potenti semp pereгри
nari ⁊ diuersitate nationum animas
pascere: ⁊ augmentis lucrorum diui
tem remeare Fluuius est ⁊ iste babil
onis Lucra tua quando stabunt qñ

ww iij

psumpturus qñ securus eris ex hñs
que acquiris. Quāto eris ditior: tā-
to timidior. Vno naufragio nud⁹ eri-
bis: & recte te plangis in flumina ba-
bilonis qz noluisti sedere & flere sup
flumina babilonis. Alii ḡ ciues sanc-
te iherusalem intelligentes captiui-
tatem suā attendūt humana vota &
diuersas hominum cupiditates hac
atq; illac rapientes. trahentes impel-
lentes in mare. vident h̄ & non se mit-
tunt in flumina babilonis sed sedent
super flumina babilonis et flent sup
flumina babilonis vel illos qui rapi-
untur vel seipos qui in babilonia eē
meruerunt: sedentes tñ hoc ē humi-
litate humiliati. Sup flumiā ergo ba-
bilonis illic sedimus & fleuim⁹: cum
recordarem⁹ syon. Sancta syon vbi
totum stat & nichil fuit quis nos in
ista p̄cipitauit. Quare dimisim⁹ con-
ditorem tuū et societatem tuā. Ecce
inter fluentia & labentia p̄stituti: vix
quisq; raptus a flumine si tenere lig-
num potuerit euadet. Humiliati er-
go in captiuitate nostra sedeam⁹ su-
per flumina babilonis: nō nos aude-
amus in illis fluminibz p̄cipitare nec
nos audeamus in nostre captiuita-
tis malo atq; tristitia supbe erigere.
sed sedeamus & sic fleamus. sedeam⁹
sup flumina babilonis non infra flu-
mina babilonis: talis sit hūilitas nos-
tra vt nos non mergat. Sede super
flumina. noli in flumine. noli sub flu-
mine sed tñ sede humilis: loquere nō
quomō in iherusalem. Vbi em̄ nō sta-
bis qz de ip̄a spe loquitur alius psal-
mus & cantat dicens: stantes erant
pedes nostri in atrijs tuis iherlm. Vbi
erigeris si te hic penitendo & cōfitē-
do humiliaueris. In atrijs ergo ihe-
rusalem stantes erant pedes nostri

super flumina vō babilonis sedim⁹
& fleuim⁹ cū recordaremur syon. In-
de oportet vt fleas recordādo syon.
Multi enim flent fletu babilonio. qz
& gaudēt gaudio babilonio. Qui gau-
det lucris et flet dampnis: vtrūq; de
babilonio est. Flere debes: sed recor-
dando syon. Si recordādo syon fles
& qñ tibi scdm babiloniam bene ē o-
portet vt fleas. Propterea dicitur in
quodam psalmo: tribulationē et do-
lorem inueni & nomen domini inuo-
caui. Quid ē qd dicit inueni. Nescio
quā tribulationem quasi querendaz
inuenit tanqm q̄sitam. et cū inuenissz
quo lucro inuenit. Nomen domini
inuocauit. Multum interest vtrū in-
uenias tribulationē: an inueniaris
a tribulatione. Dicit em̄ alio loco do-
lores inferni inuenerunt me. Quid ē
inuenerūt me dolores inferni. Quid
est tribulationem & dolorem inueni.
Vñ te repente occupat tristitia per-
turbatis tibi rebus secularibz quibz
oblectabaris & quibus delectabaris
qñ te repentina ipsa inuenit tristitia
vñ te nō putabas posse fieri tristem
accidit & trist⁹ efficeris: inuenit te do-
lor inferni. Te enim sursum putabas
perūptamē deorsum eras: & cum te
dolor inferni inueniret ibi te inuenis-
ti deorsum qui sursum putabas. In-
uenisti enim te dolore affectum gra-
uiter tristitia atic⁹ mali. Vñ forte pre-
sumpseras nō forte tristem: inuenit
te dolor inferni. Cum at bene est tibi
arident omnia secularia. nullus tu-
orum obijt. nichil in vinea tua forte
vel aruit vel grandinatum est vel ste-
rile apparuit. non acuit cupa tua. si
abortum passum est pecus tuū non
exhoneratus es in aliqua dignitate.
scdm seculum cōstitutus vndiq; ami-

citui et viuunt et seruant tibi amicitia
am. clientes non desunt. filij obsequi
tur. serui cōtremiscunt. cōiungunt con
cors: felix dicitur domus ibi inuenis
tribulationem si aliqui potes ut inue
ta tribulatione inuoces nomen do
mini Perusum aliquid videtur doce
re sermo diuinus: flere in leticia et in
merore letari Audi in merore letan
tem gloriamur inquit in tribulatio
nibus. Flentem aut in leticia: vide si
inuenit tribulationem Attēdat quosque
ipam felicitatem suam quo exultauit a
nima eius: et timuit quodammodo gau
dio et extulit se et dixit felix sum Attē
dat si non fuit illa felicitas: si potest
certus esse de illa quae manet in eternum
Si aut non est certus et vidit fluere
non gaudet. fluuius babilonis est sede
at supra et fleat: sedebit aut et plora
bit si recordatus fuerit syon. **P**ar
illa quam videbimus apud deum. o il
la sancta equalitas angelorum: o illa vi
sio et spectaculum pulchrum Ecce in ba
bilonia pulchra sunt que tenent: non
teneant non decipiant Aliud est sola
cium captiuorum aliud gaudium libe
rorum Sup flumina babilonis illic
sedimus et fleuimus cum recordaremur
syon. **I**n salicibus in medio eius: sus
pendimus organa nostra. **H**abet or
gana sua ciues iherusalem. scripturas dei
precepta dei. promissa dei. meditatio
nem quamdam futuri seculi: sed cum a
gunt in medio babilonie. organa sua
in salicibus eius suspendunt Salices
ligna sunt infructuosa et hoc loco ita
posita ut non aliquid boni possit intel
ligi de salicibus. alibi aut forsitan potest
modo ligna intelligi sterilia nascentia
super flumina babilonis. **I**gantur
hec ligna de fluminibus babilonis
et nullum fructum ferunt Sicut sunt ho

mines cupidi. auari steriles in ope
re bono: ita ciues babilonie ut etiam
ligna sint illius regionis ex istis volup
tatibus rerum transuentium pascuntur tam
rigata a fluminibus babilonie Queris
fructum: et nusquam inuenies. **N**on tales
patimur vsamur cum eis qui sunt in me
dio babilonis. **M**ultum enim interest
inter medium babilonis et exteriora ba
bilonie Sunt qui non sunt in medio
eius: id est non tanta concupiscentia
seculi et delectationibus obruuntur.
Qui vero ut aperte dixerim et breuiter
multum mali sunt in medio babilo
nis sunt et ligna sunt sterilia tamquam sali
ces babilonis. **N**on illos videmus et tam
steriles eos inuenimus ut difficile no
bis appareat in eis aliquid vnde possint
duci ad fidem rectam vel ad bona opera
vel ad spem futuri seculi vel ad concu
piscenciam liberationis a captiuitate
mortalitatis. scripturas nouimus
quas eis dicamus sed quia nullum fruc
tum in eis inuenimus vnde incipiamus
auertimur ab ipsis faciem et dicimus ad
huc isti non sapiunt non capiunt: quia
quicquid illis dixerimus. sinistrum et adu
sum habebunt Ergo differendo circa
eos scripturas. suspendimus organa
nostra in salicibus: non enim dignos
habemus qui organa nostra portet. **N**on
ergo organa nostra inferendo alliga
mus sed differendo suspendimus. Sa
lices enim sunt babilonie ligna infruc
tuosa: pasta temporalibus voluptatibus
tamquam fluminibus babilonie Et videte si
non hoc sequitur psalmus. **I**n salicibus
inquit in medio eius: suspendimus or
gana nostra. **Q**uoniam illic inter
rogauerunt nos qui captiuos duxe
runt nos verba canticorum et qui ab
duxerunt nos ymnus. subaudi. in
terrogauerunt nos verba canticorum

et ymnum interrogauerunt nos qui
captiuos duxerunt nos Qui nos dux-
erunt captiuos fr̃es: Quos sensim?
aliqui captiuatores nr̃os Sēsit qđē i^a
ihrlm babilonios .psas. caldeos . et il-
larum gentiū et regionum hoies cap-
tiuatores suos . et hoc postea : nō qñ
isti psalmi cātabantur Sed iam dixi-
mus caritati vestre omnia q̃ secundū
lram in illa ciuitate cōtingebāt . figu-
ras nr̃as fuisse : et facile p̃t demōstra-
ri captiuos nos eē Nō enim respira-
mus iam in auras illi⁹ libertatis : nō
enim fruimur puritate veritatis et il-
la sapientia que in seip̃a manens in-
nouat omnia Delectationibz tpaliū
rerum tēptamur et colluctamur coti-
die cū suggestionibz illicitarū volup-
tatum : vix respiram⁹ vel in oratioe
Captiuos nos eē intelligimus . sed
qui nos captiuos duxerunt : Qui ho-
mines : Que gens Qui rex : Si redi-
mim⁹ : captiui eram⁹ Quis nos rede-
mit : Cristus A quo nos redemit : A
dyabolo Dyabolus ergo et angeli e⁹
captiuos nos duxerunt : nec ducerēt
nisi consentientes nos Ducti sumus
captiui . captiuatores nostri dixi qui
fuit : ipi sunt . eciam latrones vulne-
rantes illum viatorem qui descendit
ab ihrlm in iberico quē sauciatus se-
mivium reliqrunt Hunc ille custos
noster id est samaritanus . samarita-
nus enim custos interpretatur cui ob-
iectum est a iudeis et dictum nōne
verum dicimus . qz samaritan⁹ es et
demonium habes : et ille obiectorum
duorū vnū respuit et vnū tenuit : ego
inquit demonium nō habeo . nō autē
dixit : ego non sum samaritanus Si
em̃ ille non custodierit : vtqz perim⁹
Samaritanus ergo transiens vidit
saucium et vulneratum derelictū a la-

tronibus : et sicut nostis collegit Si-
cut em̃ aliqui latronū noiē ponūtur
qui nobis plagas pccōrum infligēt
iam per nostre captiuitatis cōsenti-
onem : sic et captiuatores nostri ipsi
dicūtur Isti ergo q̃ captiuos duxerūt
nos dyabolus et angeli eius . qñ nos
duxerūt . et que nos interrogauerūt
vba cāticorū : Quid ergo intelligim⁹
quecūqz qz cū tales nos interrogant
in quibz dyabolus opatur . intelligen-
dus est ip̃e nos interrogāe qui in eis
opatur : Apl̃s dicit : et vos cū essetis
mortui in delictis et peccatis vestris
cū viueretis in illis scđm seculū mun-
di hui⁹ . secundum principem pt̃atis
aeris hui⁹ . spūs qui tunc opabatur i
filijs diffidentie . in quibus et nos in-
quit aliqui cōuersati sum⁹ Estēdit se
redemptum de babilōia cepisse iam
exire s; tñ adhuc quid dicit : Quia cū
hostibus nostris p̃fligim⁹ : et ne iras-
camur hōibus qui nobis ingerūt p̃-
secutiones . tulit intentionē nostrā
apl̃s ab odio hōim et direxit in luctā
quorundam spirituum quos nō vi-
demus et cum ip̃is cōfligim⁹ Alit em̃
Nō est nobis colluctatio aduersus
carnem et sanguinem . id ē adūsus ho-
mines quos videtis a quibz mala vi-
demini pati . qui nobis important p̃-
secutiones : nā pro ip̃is orare precep-
ti sumus Nō est nobis inqt collucta-
tio adūsus carnem et sanguinē id est
adūsus homines : sed aduersus prin-
cipes et potestates . et rcōres mundi
tenebrarū harū Quid dixit mūdī : Di-
lectorū mūdī Quos dixit dilectores
mundi hos appellauit et tenebras id
est iniquos sceleratos infideles Pec-
catores : quibz iam credentibz gratu-
latur hoc mō vt dicat : fuistis em̃ ali-

196
quā tenebre: nūc autē lux in dñō Ergo
cōstituit nos luctam habere cū illis
principibus: ipi nos duxerunt capti
uos Quō autē dyabolus intravit in
cor iude vt traderet dñm nō at intra
ret nisi ille locū daret: sic multi mali
homines de media babilonia p desi
deria carnalia & illicita locū dādo dy
abolo & angelis e⁹ in cordib⁹ suis vt
in illis et de illis opetur aliqui inter
rogant nos & dicunt nobis exponite
nobis rationem Pagani pleriq⁹ di
cunt ista nobis . exponite nobis rati
onem quare venit xp⁹s: & quid pro
fuit xp⁹s generi humano Nonne ex
quo venit xps peiora sunt in reb⁹ hu
manis q̄ fuerunt antea . et feliciores
tunc erant res huāne q̄ modo: Dicāt
nobis xpiani quid boni attulit xp⁹s
vnde feliciores putēt res humanas
q̄ venit xp⁹s: Vides eī si theatra &
amphitheatra & circi starent incolu
mes . si nichil caderet de babilonia si
vbertas esset circūfluentiu volupta
tum hōibus cantaturis & saltaturis
ad turpia cantica . si libido scortantiū
& meretricantiū haberent quietem &
securitatē si nō timeret famē in domo
sua qui clamat vt pāthomimi vestiā
tur: si hec omnia sine labe sine ptur
batione aliqua fluerent vt eēt securi
tas magna nugarū felicia eēnt tpa &
magnā felicitatem reb⁹ huānis cris
tus attulisset Quia vō cedūtur iniq̄
tates vt extirpata cupiditate plante
tur caritas ihrlm: q̄ miscentur ama
ritudines vite tpali vt eterna deside
retur q̄ erudiūtur in flagellis hoīes
paternam accipiētes disciplinam ne
iudiciariam inueniāt sententiā nichil
boni attulit xp⁹s: & labores attulit
cristus: & incipis dicere homini q̄ta

bona facit cristus & non accipit Pro
ponis enim illi eos qui faciunt quod
modo audistis in euangelio vendūt
omnia sua . dant pauperibus vt ha
beant thesaurum in celis et sequātur
dominū: dicis illis ecce quod attulit
cristus Quā multi faciunt ista vt dis
tribuant res suas egenis: & fiūt pau
peres non necessitate sed voluntate
sequentes deum . sperantes regnum
celorum Irridēt isti quasi stultos ta
lia inquirunt bona attulit crist⁹ vt p
dat honores suos . & cum dat egenis
remaneat egen⁹? Quid ergo facies?
Bona cristi non capis Alius enim te
impleuit qui aduersarius est cristo:
cui dedisti locum in corde tuo Priora
tempora respicis: et quasi letiora
tibi videntur fuisse tempora pristina
que sic erant tanq̄m oliue pēdentes
in arboze ducentibus ventis q̄si qua
dam libertate aure perfruentes . va
go quodam desiderio suo Ventū est
vt oliua mitteretur in torculari . non
enim semper pendere habebat in ar
boze . iam finis est anni: non fine cau
sa inscribūtur psalmi quidam p tor
cularibus . in arboze libertas in tor
cularib⁹ pressura Cum enim res hu
mane conterūtur & premūtur: atten
dis quia crescit auaricia . attende q̄
crescit & continentia Quare tam ce
cus es vt amurcam fluentē per pla
teas videas . oleum in gemellaria nō
videas: Et hoc fine causa? Qui male
enim versantur publice noti sunt qui
autem se cōuertunt ad deum et a for
dibus malarum cupiditatum purgā
tur occulti sunt: quia et in ipso vel ex
ipso torculari . amurca aperte fluit .
oleum occulte eliquatur Acclama
tis ad ista . gaudetis ad ista: quia

potestis sedere sup flumina babilo-
nis ⁊ flere Illi aut qui captiuos dur-
erunt nos qñ intrans in corde hōim
⁊ interrogant nos per linguas eorū
quos possident ⁊ dicunt nobis can-
tate nobis vba canticorū. reddite no-
bis rationem aduentus xpī ⁊ qē ali-
a vita. nolo credere: doce me rationē
quare michi imperas vt credā. Res-
pondeo illi ⁊ dico: o homo plen⁹ es
malis cupiditatibz Si bona dicam il-
la ihrlm non ea capis: oportet vt eri-
nariaris quo plenus es vt possis im-
pleri quo inanis es Ergo noli facile
huic aliquid dicere. lignum est salicis
lignū est sterile. Noli pcutere orga-
num vt sonet: suspende poti⁹ Sed il-
le dictur⁹ est. dic michi. canta michi.
redde michi rationem: nō vis inquit
vt dicam non bono animo audis nō
sic pulsas vt tibi dignum sit apiri. Il-
le te implevit qui me captiuū durit:
ipe me interrogat de te. Astut⁹ ē do-
lose querit: non querit quid discat: s;
quid reprehendat Ergo ego nō dicā
suspendam organū meū Sed qd dic-
turus est adhuc: Cantate nobis ver-
ba canticorū: cantate nobis ymnum
cantate nobis de canticis syon Quid
respondemus? Babilonia te portat
babilonia te cōtinet. babilonia te nu-
trit. babilonia de te loquitur: nō nos-
ti capere nisi qd fulget ad temp⁹ eter-
na meditari ignoras. nō capis qd in-
terrogas. **Q**uomodo cantabimus
canticū domini in terra aliena? Vere
fratres sic est Incipite velle pdicare
vritatem q̄tulamcūq; nostis ⁊ vide-
te q̄ necesse sit vt tales patiamini. ir-
risores et exatores vritatis. plenos
falsitatis Respondete illis exigenti-
bus a vobis q̄ cape nō possunt. ⁊ di-
cite ex fiducia sancti cantici vestri q̄

modo cantabimus canticū dñi in ter-
ra aliena? Sed vide quomodo vseri
inter eos o popule dei o corp⁹ cristi
o generosa pegrinatio: non es hinc.
aliunde es. ne cū illi qui tibi dicūt can-
tate nobis vba canticorū dicite nobis
ymnū. cantate nobis de canticis syon
quasi amantur a te ⁊ affectas amici-
cias eorū ⁊ times talibz displicere. in-
cipiat te delectari babilonia ⁊ obliui-
caris ihrlm. Hoc ergo timens vide qd
subiciat: vide quid sequatur Passus
est em̄ homo iste qui cantabat et ipe
homo nos sumus si volum⁹: passus
est vndiq; talia interrogātes ⁊ adu-
latione blandientes mordaciter rep-
hēdentes falso laudantes qd nō ca-
piunt exigentes quo ⁊ pleni sunt fū-
dere nolentes ⁊ inter turbas talium
tanqm piclitantes. erexit animus ad
recordationem syon: et cōstrinxit se
talis anima iuratione quadam ⁊ ait.
Si oblit⁹ fuerō tui ihrlm inter v-
ba captiuantiū inter vba dolosorū
inter vba male interrogantiū. qren-
tium et discere nolentiū Ecce in erat
cuius ille qui dñm interrogauit ma-
gister bone quid faciā vt vitā eternā
cōsequar nōne de vita eterna qrens qñ
de canticis syon interrogauit? Serua
mādata ait illi dñs: ⁊ ille de fastu euz
audisset rñt. Nñ oīā hec inq̄t impleui a
iuuentute mea Et dñs dixit illi qdā
de canticis syon ⁊ nouerat qd nō capet
s; exemplū dedit nob quō mlti q̄rūt
qñ pfiliū ad vitā eternā et tā diu nos
laudāt q̄ diu respondeam⁹ qd q̄runt
Dedit de illo documentū t̄q; nob dic-
turis aliqu talibz hominibz: quō cāta-
bimus canticum dñi in terra aliena.
Ecce ait Vis eē perfect⁹? Vade vēde
omnia q̄ habes ⁊ da pauperibz. ⁊ ha-
bebis thesaurū in celo ⁊ veni seque-

re me: ut discat multa cantica de can-
ticiſ syon prius impedimēta reiciat
expeditus ambulet ne vllō onere pre-
grauetur ⁊ discat aliquid de canticis
syon Ille autē cōtristatus abcessit Di-
camus post illū quō cātabim⁹ canti-
cum domini in terra aliena? Et ille q̄
dem discessit: spem autē diuitib⁹ dñs
dedit. Nā contristati discipuli dixerūt
quisnam p̄t salu⁹ fieri? Et respondit
eis Qd̄ hominib⁹ impossibile est dō
facile est. Habent enī ⁊ diuites quē-
dam modū suū. ⁊ acceperunt canti-
cum de syon: canticū de quo apl⁹
dicit Precipe diuitibus hui⁹ seculi nō
superbe sapere neq⁹ sperare in incerto
diuitiarum: sed in deo viuo qui pres-
tat nobis omnia habūdāter ad fru-
endum. Adiungens quid debeant a-
gere. iam tangit organa: nō suspen-
dit Diuites sint in opib⁹ bonis faci-
le tribuant. cōmunicēt: thesaurisent
sibi frumentū bonū in futurū. vt ap-
prehendant verā vitā. Hoc cāticum
de canticis syon diuites acceperunt
primo nō supbe sapere. Extollunt eī
diuitie. ⁊ quos extollunt: flumina il-
la extollunt. Quid ergo hīs precipi-
tur? An omnia nō supbe sapere. Qd̄ fa-
ciunt diuitie hoc caueant in diuitiis:
caueant in diuitiis supbiam. Ipsū
enī malum est qd̄ importāt maxime
diuitie incautis hominib⁹. Non enī
aurum malū est quod deus condidit
sed malus ē homo auar⁹ relinquēs
creatorem ⁊ cōuersus ad creaturam.
Hoc ergo sibi precaueat ne sit sup-
bus: ⁊ super fluiuiū babilonis sede-
at. Hoc ergo illi dictum est: non sup-
be sapere. Ergo sedeat neq⁹ speret in
incerto diuitiarum. Ergo sup flumi-
na babilonis sedeat. Si enī speraue-
rit in incerto diuitiarū: trahitur a flu-

mine babilonis. Si dō humiliauerit
se ⁊ non supbierit ⁊ nō sperauerit in
incerto diuitiarū. sedet ⁊ sup fluiuiū.
suspirat eterne iherl⁹m recordatus sy-
on: ⁊ vt pueniat ad syon erogat. Ec-
ce habes canticū qd̄ diuites acceperūt
de canticis syon: operentur tāgant
organū. non vacent cum inuenerint
hoiēm dicētem sibi. quid est qd̄ agis?
Perdis res tuas tāta erogando. the-
saurisa filiis tuis. Cū viderint nō ca-
pere ⁊ intellexerint lignum eē salicis
non facile dicant quare agant ⁊ quid
agant: suspendant organa in salici-
bus babilonis. Preter salices autem
cantent: non cessent. operentur. Nō
enī pdunt qd̄ erogant. Seruo cō-
mendant ⁊ tutum est. xp̄o cōmendāt
⁊ perit. Audistis canticū diuitum de
canticis syon: audite ⁊ canticū pau-
perū. Idē apostol⁹ loquitur. Nichil
intulimus in hūc mundū sed nec au-
ferre aliquid possumus: victum ⁊ te-
gumentum habentes hīs contēti su-
mus. Nam qui volūt diuites fieri in-
cidunt in temptationem et desideria
multa stulta ⁊ noxia: q̄ mergunt ho-
minem in interitum et perditionem.
Hec sunt flumina babilonis. Kadix
est enim omnium malorū avaricia:
quam quidam appetentes naufra-
gauerunt a fide ⁊ inseruerunt se do-
loribus multis. Ergo contraria sunt
ista cantica. Non sunt contraria. Vi-
dete quid diuitibus dem sit nō supbe
sapere neq⁹ sperare in incerto diuitiarū.
bona opari. tribuere. thesaurisāe fū-
damentum bonum in futurū. Pau-
perib⁹ autē quid dictum ē? Qui volūt
diuites fieri: incidunt in tēptationem.
Nō dixit q̄ diuites sūt: s⁹ q̄ volunt di-
uites fieri. Nam si iam diuites essent
alterum canticū audirent. Diues au-

dit ut erogat: pauper autem audit ne
desideret. Sed cum inter tales versa
mini qui non capiunt canticum syon:
suspendite ut dixi organa in salicibus in
medio eius. differte quod dicturi estis. In
cipiunt esse ligna fructuosa mutantur
arbores et habebunt fructum bonum
ibi iam licet cantare in aures audien
tium. Sed cum inter istos obstrepē
tes male interrogantes veritati re
sistentes versamini. obstringite vos
non eis velle placere ne obliviscami
ni iherusalem: et dicat una anima ves
tra facta una ex multis pace. cristi di
cat ipsa captiva iherusalem hic agēs
in terra. si oblitus fuero tui iherusa
lem: obliviscatur me dextera mea. De
hemeter se constrinxit fratres mei ob
liviscatur me dextera mea: atrociter
se obligavit. Dextera nostra est vita
eterna: sinistra nostra est vita temporalis.
Quicquid facis propter vitam eternam
dextera operatur. Si caritati vite eter
ne in operibus tuis miscueris concu
piscenciam vite temporalis aut laudis hu
mane aut alicuius commodi secularis
cognovit sinistra tua quid faciat dex
tera. Et noltis esse in precepto euange
lii: nesciat sinistra tua quid faciat dex
tera tua. Si oblitus ergo inquit fue
ro tui iherusalem: obliviscatur me dexte
ra mea. Et vere sic contingit: prenun
ciavit non optavit. Talibus qui obli
viscuntur iherusalem hoc contingit quod
dixit obliviscitur illos dextera eorum.
Vita enim eterna manet in se. illi re
manent in delectatione temporalis et faci
unt sibi dextrum quod sinistrum est. In
tendite ad ista fratres propter dextrum
insinuem hoc vobis quantum domi
nus donat ad salutem omnium. Ad
minisse fortasse hinc me aliquando tractas
se de quibusdam qui quod sinistrum est

faciunt dextrum id est qui temporalia bo
na plus habent et in istis beatitudinem
ponunt ignorantes que sit vera feli
citas vera dextera: hos scriptura fi
lios alienos dicit tamen non cives ihe
rusalem sed babilonie. Dicit enim quo
dam loco psalmus. domine libera me
de manu filiorum alienorum quorum os
locutum est vanitatem: dextera eorum
dextera iniquitatis. Sequitur enim et
dicit. Quorum filii sicut novelle con
stabilite: filie eorum ornate sicut simi
litudo templi cellaria eorum plena e
ructantia ex hoc in hoc: oves eorum fe
cunde multiplicantes in exitibus suis
boves eorum crasse. non est ruina se
pis. nec clamor in plateis eorum. Num
quid habere istam felicitatem hoc est
peccare. Non: sed facere illam dex
tram. cum sit sinistra. Propterea se
cutus quid ait. Beatum dixerunt po
pulum cui hec sunt. Ecce vni locutum
est os eorum vanitatem: quia beatum
dixerunt populum cui hec sunt. Tu
dem qui docebis iherusalem qui non
oblivisceris iherusalem: ne oblivisca
tur te dextera tua. ecce illi qui locuti
sunt vanitatem. beatum dixerunt po
pulum cui hec sunt: dic michi tu can
ticum syon. Beatus inquit populus cui dominus
deus ipsius. Interrogate corda vestra fratres
si desiderat bona dei si desiderat ci
vitatem illam iherusalem: si concupiscit vitam
eternam. Omnis ista eterna felicitas
sinistra vobis sit: illa sit dextra quam sp
habebitis. et si habueritis sinistram
nolite de sinistra presumere. Nonne cor
ripis eum qui de sinistra voluerit mandu
care. Si mense tue iniuriam putes fieri
manducante convivam de sinistra. quomodo
non fit iniuria mense dei si quod dextrum est
sinistrum feceris. et quod sinistrum est dextrum
feceris. Quid ergo. Si oblitus fuero tui

198
iherusalē. obliuiscat' me dexta mea.
Adhereat lingua mea faucib' meis
nisi tui meminero. id est obmutescā
inquit nisi tui meminero. Ut quid enī
loquit'. ut quid sonat qui cātica syon
non sonat. Ipa est lingua mea cāti-
cū iherusalē. canticū delectationis se-
culi huius lingua aliena. barbara est
quā i captiuitate didicim'. ergo mu-
tus erit deo qui oblitus fuerit iheru-
lē. et parū est memisse. nam et hos-
tes meminerūt eius volentes eam
euertere Que est ciuitas ista dicunt
qui sunt xpiani. Et quales sunt xpia-
ni. Si non essent xpiani. vicit iā cap-
tiua turba captiuatores suos. et tū
murmurāt et seuiunt. et volūt inter-
ficere apud se pegrinantē sanctam ci-
uitatē. sicut voluit ipm populū inter-
ficere pharao. quando masculos oc-
cidebat natos et feminas relinque-
bat virtutes prefocabat. cōcupiscen-
tias nutriebat. Parū ergo ē memisse
vide quomō memineris. Quedam
enī cū odio memim'. quedā cum a-
more Cum ergo dixisset si oblit' fu-
ero tui iherusalē obliuiscat' me dex-
tera mea. adhereat lingua mea fau-
cibus meis. nisi tui meminero. addi-
dit statim **S**i non proposuero iheru-
salē in principio iocūdatis mee Ibi
est enī summa iocūditas vbi deo p-
frui-mur. vbi de fraternitate coherē-
te et ciuica societate securi sumus.
Nullus ibi temptator nos violabit
nullus vel ad aliquā illecebrā percel-
lere poterit. nichil ibi delectabit'. nisi
bonū Adorietur ibi oīs necessitas.
oriatur ibi summa felicitas Si non
proposuero iherusalē i principio io-
cūdatis mee Et conuertit se ad do-
minū contra hostes ipsius ciuitatis.
Memento domine filiorū edom.

Edom ipēdictus est qui et esau Tu
distis enī modo cum aplīs legere-
t' iacob dilexi. esau odio habui Duo
filij erant in vno vtero. ambo gēmi-
ni in vtero rebecca filij ysaac. et nepo-
tes abrahe Nati sunt ambo. vn' ad
hereditatē. alter ad exhereditationē
Fuit autem hostis fratris sui iste e-
sau. quia preueit benedictionē eius
filius minor. et inpletū est. maior ser-
uiet minori Maior ergo quis est. et
minor quis est et quis est maior qui
seruiet minori modo intelligimus.
Maior videbatur ppl's iudeorum.
minor ex tpe ppl's xpianorū. Et vi-
dete quomodo maior seruit minori
Illi portant codices nostros. nos
vui-mus de codicibus ipor Sed vt
generaliter de omnib' intelligatis
fratres maiorē et minorē. maior di-
citur homo carnalis. et minor dicit'
homo spuālis. quia prius carnalis
est et postea spuālis. Habes aplm
apte dicentē. prim' homo de terra
terren'. scds homo de celo celestis.
qualis terrenus. tales et terreni. et
qualis celestis. tales et celestes. sicut
portauimus ymaginē terreni. por-
temus et ymaginē eius qui de celo ē
Ibi autē supra dixerat. sed non pri'
quod spuāle est. sed quod aiāle pos-
tea spuāle Animalē autē eundē dicit
quem carnalē ostendit. Homo qui
nascitur animal esse incipit. carnalis
esse incipit. si se conuertat a captiui-
tate babilonie. in reditū iherusalē re-
nouatur et fit renouatio quedam se-
cūdū nouum et interiorem homi-
nem. et fit minor tpe maior potesta-
te. Ergo esau omnes carnales. ia-
cob autem omnes significat spiritu-
ales. minores electi. maiores illi re-
probatī. vlt et ipse eligi. fiat minor.

Edom autē appellatus est de cibo q̄
dā lenticule rubro. id est roseo q̄dam
cibo. Bene cocta erat lenticula de-
frigata. concupiuit iste esau a fratre
suo iacob et cessit illi primatū suum.
victus concupiscentia māducande il-
lius lenticule. Ille autē cessit cibū vo-
luptatis. et sūpsit honorē dignitatis.
Ita ex placito quodā inter eos factū
est vt ille maior ille minor sit. vt ma-
ior seruiet minori. et appellatus est
edom. Interpretat̄ autē quātū di-
cunt qui illam linguā nouerūt. edom
sanguis. Nam et punice edom san-
guis dī. Noli mirari si ad sanguinē
ptinent omnes carnales. caro et san-
guis regnū dei non possidebūt. Nō
illuc pertinet edom. pertinet illuc ia-
cob qui caruit cibo carnali et sūpsit
honorē spūalē. ille vero factus est in
imic⁹. Omnes carnales spūalib⁹ in
imici sūt. Omnes tales cōcupiscētes
presentia. insequūt̄ eos quos vidēt
meditari eterna. Contra iste respici-
ens iherusalē et rogans deū vt erua-
tur a captiuitate quid dicit. Ademe-
to domine filiorū edom. libera nos
a carnalibus. ab eis qui imitant̄ illū
edom. qui fratres maiores sunt. sed
hostes sunt. Prius nati sunt sed pos-
terius nati vicerūt ad primatū. quia
cōcupiscentia carnis illos deiecit cō-
tempta cōcupiscētia illos erexit. Vi-
uūt et inuident et persequūt̄. **A**deme-
mento domine filiorū edom. **I**n
die iherusalē. Die iherusalē quo labo-
rauit quo captiuata est. an diem illū
felicitatis iherusalem quo liberatur
quo peruenit. quo eternitati sociat̄.
Ademento inquit domine. noli ob-
liuisci filiorū edom. Quorū. **D**icen-
tū euacuate euacuate vsq; dū fūda-
mentū in ea. Istum ergo diem me-

mento. qñ euertere volebant illi ihe-
rusalē. Quātas enī persecutioēs pas-
sa est ecclesia. Quomō dicebant filij
edom. id est carnales homines. sub-
diti dyabolo et angelis eius. colen-
tes lapides et lingua. sequentes con-
cupiscētia carnis. extiguite xpianos
tollite xpianos. nec vn⁹ remaneat.
evertite vsq; ad fundamentū. Nōne
dicta sunt hec. Et cū ista dicerentur.
persequentes iprobati sunt. marty-
res coronati sunt. dicentiū euacua-
te euacuate vsq; dū ad fundamentū
in ea. Filij edom dicūt euacuate eua-
cuate. et deus dicit seruite. cuius ver-
ba possunt supare nisi dī qui dixit qā
maior seruiet minori. Euacuate eua-
cuate vsq; dū fundamētū in ea. Et cō-
uertit se ad illam. **F**ilia babilonis
infelix. Infelix ipa exultatione tua.
ipa presūptione tua. et inimicis tuis.
Filia babilonis infelix. Ciuitas ipa dē
babilō et filia babilois. qmō iherlm. et
filia iherusalē. et quomō syon et filia
syon. Hoc more appellat̄ ecclesia et
filia ecclesie. ppter successionē dicit̄
filia. ppter prelationē dicitur mater.
Fuit prima quedā babylonia. nūq̄
ipe pplūs in ea permansit. Per suc-
cessionē babylonie facta est filia ba-
ylonis. **F**ilia babilois infelix. **B**e-
atus qui retribuet tibi retributionē
tuā. Infelix tu. beatus ille. Quid enī
fecisti et quid retribuetur tibi. audi.
Beatus qui retribuet tibi retributio-
nē tuam. quā retribuisti nobis. Qm̄
retributionē dicit ad hoc claudit psal-
mus. **B**eatus qui tenebit et allidet
infantes tuos ad petram. Illam di-
cit infelicem. beatū autem qui retri-
buet ei retributionem quā retribu-
it nobis. Querim⁹ quā retributio-
nē. Beat⁹ inq̄t q̄ tenebit et allidet ifan

tes tuos ad petrā. ipsa est retributio
Quid enī fecit nobis babilonia ista.
iā cātaui^m i illo psalmo. sermones
iniquoz preualuerūt aduersus nos.
Quā enī nati sum⁹ puulos nos iueit
ista cōfusio scilicet hui⁹. et offocauit nos
erroy diuersoz vanis opinionibus
adhuc infantes. Nat⁹ infās futur⁹
ciuis iherlm. et in pdestinatione dei iā
ciuis. sed iteri captiuat⁹ ad tpūs. qñ
discit amare nisi qđ insufurrauerunt
parētes. Instruūt et docent illū aua
ricia. rapinas. mēdacia cotidiana. di
uersas culturas ydoloꝝ et demonio
rū remedia illicita pcatationū et liga
turay Quid factur⁹ est adhuc infās
aia tenera attendens ad maiores qđ
agant. vt quod eos viderit agē hoc
sequatur. Babilonia ergo psecuta ē
puulos nos. sed de⁹ dedit nobis ag
nitionē suam iā grādibus. vt non se
queremur errores parentū nrōꝝ.
Qđ et tūc cōmemorauī predictū a
ppheta. ad te gētes venient ab extre
mo terre et dicent vere mendaciū co
luerūt patres nrī. vanitatē que illis
nō pfuit Jam iuvenes dicūt qui oc
cisi erant puuli sequēdo ipsas vani
tates. piciendo autē vanitates. et re
uiuiscendo in deū pficiant et retri
buāt babilonie Quale retributionē
ei retribuent. Quā retribuit nobis. p
uuli vicissim elidant⁹ et moriāt⁹ Qui
sunt puuli babilonie. Nascētes ma
le cupiditates. Sunt enī qui cū vete
ri cupiditate rixant⁹ Quā nascitur cu
piditas. anteq̃ robur faciat aduer
sum te mala cōsuetudo cū puula est
Cū puula enī est cupiditas nequaq̃
pue consuetudis robur accipiat. cū
puula est elide illam. Sed times ne
elisa non moriatur. ad petrā elide. pe
tra autem eāt xpūs Frēs organa in
opando non cessent vobis inuicē cā

199
tate cātica syon Quā libenter audis
tis tā libenter agite quod audistis. si
nō vltis esse salices babilonie. pasti
de fluib⁹ ei⁹ et fructū nullū afferen
tes Sed suspirate in eternā iherlm. q̃
precedit spes vestra. sequet⁹ vita vā
Ibi erimus cū xpō. xpūs nobis mō
caput est Bubernat nos mō. desup
āplectit⁹ secū. in illa ciuitate equales
erimus angelis dei Non audēmus
hoc suspicari de nobis nisi pmittēt
veritas Hoc ergo cōcupiscite frēs.
Hoc die noctu q̃ cogitate. qđ de
mūdo feliciter arrisēit. nolite psumē
nolite libenter colloqui voluptati
bus vestris Hostis maior est. occi
datur ad petrā. brevis hostis ē elida
tur ad petrā. et maiores ad petrā oc
cidite. et minores ad petrā elidite De
tra vīcat. in petra edificamini si non
vltis tolli. aut a fluuio aut a ventis.
aut a pluvia Si vltis armati eē con
tra tēptationes in sclo. crescat et ro
boratur desideriū iherlm eterne i cor
dibus vestris. Transiet captiuitas.
veniet felicitas Dāpnabitur hostis
extremus et cū rege fine morte triū
phabimus **E**xPLICIT psalm⁹ L.
xxxvi. Incipit psalm⁹ L. xxxvii.

Titulus psalmi huius brevis
et simplex est neq̃ nos tenet
scientes cuius figurā porta
uerit dauid. et in eo eciam nosipsoꝝ
agnoscentes. quia et nos mēbra su
m⁹ illius corporis Agnoscamus ergo
hic vocē ecclesie. simul q̃ gaudeam⁹
quod in ea esse meruim⁹ cuius vocē
cantātis audiui⁹ Totus titulus
est ipsi dauid. videamus ergo quid
ipsi dauid.

Consitebor tibi dñe i toto cor
de meo. Solet nobis psalmi
titul⁹ indicare quid agitur intus hic
autē quoniā titulus non hoc indicat

sed tantū cui cātetur indicat. qđ aga-
tur in toto psalmo p̄m⁹ persus indi-
cat Confitebor tibi dñe in toto cor-
de meo Hāc ergo cōfessionē audia-
m⁹ sed p̄i⁹ cōmemoro vobis cōfes-
sionē in scripturis cū cōfitemur deo
duob⁹ modis dici solē v⁹ pccōrū vel
laudis. Sed confessionē pccōrū oēs
nouerūt. laudis aut cōfessionē pau-
ci aduerterūt Nam ita nota est con-
fessio peccatorū. vt in quocūq; scriptu-
raz loco auditū fuerit. cōfitebor tibi
dñe. cōfitebimur tibi: cōtinuo iā con-
suetudo sit intelligendi. man⁹ currāt
ad pectus tundendū Vsq; adeo non
solent hoīes intelligē cōfessionē esse
nisi pccōrū Sed nūqđ & ip̄e dñs nos-
ter ihūs xp̄s peccator fuit qui ait in
euāgelio. cōfitebor tibi pater dñe ce-
li et terre. Secutus enī ait qđ confi-
teret⁹ vt intelligerem⁹ cōfessionē lau-
dis non iniquitatis Confitebor tibi
inquit pater dñe celi et terre. quia ab-
scondisti hec a sapientib⁹ et prudētī-
bus et reuelasti ea puulis. Laudauit
p̄rēm. laudauit deū. quia non despi-
cit huīles. sed despicit supbos Et hic
talē cōfessionē audituri sum⁹ laudis
dei et gratulationū Confitebor tibi
dñe i toto corde meo Totū cor meū
in arā tue confessionis i pono. holo-
caustū laudis tibi offero Holo-caus-
tū enī dicitur sacrificiū. vbi totū incē-
ditur Brece q̄ppe holon totū dicitur
Vide q̄admodū offerat holocaus-
tū spūale qui dicit. cōfitebor tibi dñe
in toto corde meo. Totū inquit cor
meū flāma tui amoris accendat. ni-
chil in me reliquat⁹ michi. nec quo res-
piciā ad meip̄m. sed tot⁹ in te estuem
tot⁹ in te ardeā. tot⁹ diligā te. tāq; in
flāmat⁹ abs te. Confitebor tibi dñe
in toto corde meo **Q**m̄ audisti ver-
ba oris mei Cui⁹ oris mei nisi cor-

dis mei Ibi enī habem⁹ vocē qm̄ de-
us exaudit. qm̄ p̄sus auris huāna
non nouit Clamabāt certe qui susan-
nam accusabāt. et ad celū oculos nō
leuabāt. illa tacebat et corde clama-
bat Vñ illa meruit exaudiri inde isti
puniri Est ergo os int⁹. ibi rogam⁹
inde rogam⁹. et si hospiciū v⁹ domū
deo p̄pauimus. ibi loquimur. ibi ex-
audimur Nō enī est ille lōge ab vno
quoq; n̄m posit⁹. i quo viuim⁹ mo-
uemur et sumus Longe te a deo nō
facit nisi iniquitas sola Deice mediū
parietē peccati. et cū illo es quē ro-
gas Audisti inq̄t verba oris mei. cō-
fitebor tibi **E**t corā angelis psallā
tibi. Nō enī corā hominib⁹ psallā.
sed corā angelis psallā psalteriū me-
ū gaudiū meū Sed gaudiū de inferi-
orib⁹ corā hoībus ē. gaudiū de supi-
oribus corā angelis est Nō enī no-
uit ip̄i⁹ gaudiū iusti. non est gaude-
re ip̄is dicit dñs Baudet iniquus in
pōpa. gaudet martyr i cathena. quo-
mō gaudebat scā ista crispiua cuius
hodie solēpnitas celebratur Baudē-
bat cū tenebatur. cū ad iudicē duce-
batur. cum in carcerē mittebat⁹. cum
ligata p̄ducebat⁹. cum in catastra le-
uabatur. cū audiebatur. cum dāpna-
bat⁹ in hīs oībus gaudebat. et eā mi-
seri miserā putabant quē corā ange-
gelis gaudebat **A**dorabo ad tem-
plū sc̄m tuum Quod templū sanctū
tuū. Vbi habitabim⁹. vbi adorabim⁹
Currim⁹ enim vt adorem⁹. gaudiū
cor n̄m parturit & vbi pariat querit
Quis est ille loc⁹ vbi adorand⁹ ē de-
us. Qui mūdus. qđ edificiū. quē de-
niq; sedes in celo et iter stellas. Que-
rimus in scripturis sc̄is. et inueim⁹
in verbis sapie. Ego inq̄t erā cū illo.
Ego iqt erā ad quē gaudebā cotidie.
Et dicit op̄a ei⁹ et exponit nob̄ sedē

200
ipi? Quā? Nūc validas inq̃t faciebat
in summo nubes: qñ sedem suam se
gregabat sup ventos Sedes at eius
templū ei? Quo ergo ibim? Super
ventos adoraturi sum? Si sup vē-
tos adoratur: aues nos vincunt Si
aut̃ intelligam? ventos aiās id ē ven-
torū nomine significatas aiās sicut
ait quodā loco scriptura. volauit su-
per pennas ventoz h̃ est sup vtutes
aiarū Vñ ⁊ stat? dei dicitur aiā tq̃
ventus. nō vt iste intelligatur vent?
quo corp? appellente sentim? s; vt e?
noīe significet? aliqd̃ inuisibile qd̃ ne-
q; oculis cerni p̃t nec sentiri auribus
nec odoratu duci nec palato gustari
nec manu cōtrectari qd̃ est vtiq; vi-
ta qdam qua viuim? que aiā dicitur
si hos ventos intellexerim? nō est q̃
re q̃ramus pennas visibiles vt cū a-
uib; volumus ad orandū ad tēplū
dei: sed sup nos ipsos inueniem? deus
sedere si ei? fideles eē voluerim? Vi-
dete si hoc nō est Tēplum em̃ dī sanc-
tum est ait ap̃lus qd̃ estis vos: certe
tñ qd̃ manifestū est in angelis habi-
tat deus Ergo cū gaudiū nostrū de
spūalib; rebus nō de terrenis bonis
assumit cāticū deo vt psallat corā an-
gelis: ipa p̃gregatio āgeloz templū
dei est. adorabo ad tēplum dei. eccā
deorsum ⁊ eccā sursum Eccā deorsuz
in omnib; fidelib; ⁊ eccā sursum in o-
nib; angelis Sed descendit ad ec-
clesiam deorsum dñs angeloz: ⁊ ei ā-
geli in terra ministrauerūt ministrā-
ti nobis Nō em̃ inquit veni ministra-
ri sed ministrare Quid nobis minis-
travit. n̄ qd̃ hodie manducam? ⁊ bi-
bimus? Cū ergo dñs angeloz nobis
ministrarit nō desperem? nos futu-
ros equales angelis Adaior em̃ an-
gelis descendit ad hoiēm ⁊ creator ā-
gelozum suscepit hoiēm: dñs angē-

lorum mortuus est p̃ homine Ado-
rabo ergo ad tēplum sanctū tuū In-
telligo tēplum tuū nō manufactū: s;
quod tu fecisti tibi Et confitebor
nomini tuo in miā tua ⁊ veritate tua
In duob; istis cōfitemur Sicut ei
⁊ in alio psalmo legitur vniuersē vie
dñi miscdia ⁊ veritas: in duob; istis
cōfitemur in tua miā et in tua verita-
te Ad misericordiam pccōrem resperisti
veritate p̃missionē reddidisti In tu-
a ergo miscdia ⁊ veritate confitebor
tibi Hās eciam ego p̃ meis viribus
reddo quas michi donasti faciēs mi-
sericordiam ⁊ veritatē: miām in sub-
ueniendo veritatē in iudicādo Hīs
adiuuamur a deo: hīs p̃merem? de-
um Ad merito ergo miā ⁊ veritas vni-
uersē vie dñi Non sunt alie vie: qui-
bus ad nos venit: non sunt alie vie q̃
bus ad illum veniamus **O**m̃ mag-
nificasti sup omne nomē sanctū tuū
Qualis ista gratulatio frēs? Ad ag-
nificauit nomen suū sanctum sup ab-
raham Credidit em̃ abraham deo ⁊
deputatum ē illi ad iusticiā: ceterē o-
nes gentes ydolis imolabant et de-
monib; seruebant Natus ē ex abra-
ham ysaac. magnificatus ē super illā
domū deus. in iacob. magnificatus ē
deus qui dicit. ego sum deus abrahā
⁊ deus ysaac ⁊ deus iacob. in duode-
cim fili; israhel inde ppl̃s israhel libe-
ratus ab egipto duct? per mare ru-
brum exercitus in heremo. eiect; gē-
tibus in terra p̃missionis collocat?
est Ad agnificatū est nomen dñi sup
isrl̃: sed inde ⁊ virgo maria inde do-
minus xp̃s mortuus p̃pter pecca-
ta nostra. resurgens p̃pter iustifica-
tionem nostram implens fideles spi-
ritu sancto mittens predicari per gē-
tes. agite penitentiā appropinqua-
bit enim regnum celozū: et ecce mag-
nificasti

nificavit sup omne nomē sanctū suū
In quacūq; die inuocauero te ci-
to exaudi me Quare cito: Quia tu dix-
isti adhuc loquente te dicam. ecce as-
sum Quare cito: Quia iā nō peto fe-
licitatem terrenā: didici sanctū desi-
deriū de nouo testamento Nō peto
terram nō fecunditatem carnalē non
salutē tpalem. nō inimicorū subiecti-
onem nō diuicias nō honores: nichil
horū peto idcirco exaudi me Quid
cuius quid petam: da qd peto Dica-
mus huic tale aliqd petis: Audiam⁹
nos ⁊ videam⁹: eructet petitionem
suam ⁊ videam⁹ qd petat ⁊ discam⁹
per eū petere vt mereamur accipere
Veneras ad eccām nescio quid hodi-
e petiturus Quid putam⁹ eras peti-
tur⁹: Veneras cū desiderio tuo nes-
cio quo vtinam innocentē et si carna-
li Sed remoue iniquitatem remoue
carnalitatem: discē quid petas quid
hodie celebres attende Natalitium
sancte ⁊ btē femine celebra: ⁊ forte
celebritatem terrenā desideras Illa
ppter desiderū sauctum dimisit feli-
citatem quā habebat in terra. dimisit
filios flentes ⁊ tanqm crudelem ma-
trem dolentes: qz velut piderat hu-
manam miscdiam que ad diuinā fes-
tinabat coronā Nesciebat vō illa qd
desideraret quid calcaet: Ymmo ve-
ro nouerat psallere corā angelis dei.
eorūq; desiderare cōsorcium. amiciciā
sanctam ⁊ puram vbi vlti⁹ nō mo-
reretur: vbi iudicem nosset apd quē
nō valere posset mendaciū Quid er-
go: In illa vita nulla sunt bona Ym-
mo vō ibi sola sunt bona. non malis
mixta bona. securitates in quib; gau-
deas quātum vis. ⁊ nemo dicat tibi
tempera te Hic at de bonis terrenis
gaudere molestū est et piculosuz ni-
mis: ne sic gaudeas vt hereas ⁊ gau-

dendo male hereas Nā vñ de⁹ mis-
cet tribulationes gaudijs terrenis nō
vt tribulationem sentientes ⁊ amari-
tudinē discam⁹ eternam desidera-
re dulcedinem: Quid ergo petit vide-
amus quo merito dixerit cito exau-
di me Quid em⁹ petis vt cito exaudi-
aris: **M**ultiplicab me Multis mo-
dis multiplicatio intelligi potest Est
multiplicatio terrene gnationis se-
cūdm primā generationem nature
nostre bñdictionem quā audiui⁹
crescite ⁊ multiplicamini ⁊ implete ē-
ram ⁊ dñamini eis Sic em⁹ ille ne vo-
lebat multiplicari qd dicebat. cito ex-
audi me: Et ista plane multiplicatio
fructuosa est: ⁊ nō venit nisi de bene-
dictione dñi Nam qd dicam de alijs
multiplicationib;: Multiplicat⁹ est
ille auro. ille argento. ille pecore. ille
familia. ille possessionib; ille hys om-
nibus Multe sunt terrene multipli-
cationes: felicior aut filiorū. qm ho-
minibus avaris eciā ipa fecunditas
molesta ē Timent em⁹ ne paupes re-
linquātur qui multi nasci potuerunt
Que sollicitudo plerorūq; ad impieta-
tem coegit vt obliuiscerentur qd pa-
rentes essent. omniq; humanitatis
affectu expoliati. exponerent filios
suos vt eos facerent alienos: picet
que pepit. colligeret q non pepit. il-
la cōtempneret illa diligeret: illa frus-
tra mater carne illa verior volunta-
te Cum ergo sint multe multiplicati-
ones ⁊ multa genera multiplicatio-
num quā multiplicationē qrit q dixit
cito exaudi me: Aut em⁹ multiplicabis
me Expectam⁹ audire in quib; Audi-
ergo **I**n aīa mea. nō in carne mea
sed in aīa mea multiplicabis me In a-
nima mea Est ne adhuc qd addatur
ne forte multiplicatio in aīa nō con-
tinuo felicitatem fignet: Etem⁹ curis

hoiēs in anima multiplicantur. **M**ultiplicatus videtur in aīa in quo etiam multa sunt vicia. Ille tñmō avarus est: ille tñmō supbus. ille tñmō luxuriosus. iste et avarus et superbus et luxuriosus. **M**ultiplicatus est in anima sua sed malo suo. **M**ultiplicatio ista egestatis est non vbertatis. Ergo qđ tu qui dixisti. cito exaudi me et te abstulisti ab omni corpore ab omni terrena re ab omni desiderio seculari. ut diceret deo. multiplicabis me in aīa mea. Adhuc explana quid desideres. **M**ultiplicabis inquit in aīa mea v̄tutem. Expressum potū expressum desiderium: ab omni cōfusione circūcūsum. Si diceret multiplicabis me terrena nescio que cogitares addit in anima mea. **R**ursus ne in aīa vicia cogitares: addit v̄tute. **N**ichil ē qđ amplius a deo desideres: si vis bona et vera fronte dicere. cito exaudi me.

Cōfiteantur tibi dñe oēs reges terre. Ita fiet et ita fit et cotidie fit: et ostenditur nō frustra dictū. nisi qđ eāt futurū. **C**ōfiteantur tibi dñe oēs reges terre. Sed et ipi cū tibi p̄fitentur cū laudāt te nō terrena desiderant a te. Quid em̄ reges terre desideraturi sunt? **N**ōne iam habēt ipm̄ impiū. Quicqđ amplius desiderauerit hō in terra: vsq; ad imperiū est desiderium ei? Quid amplius p̄t? **A**ltior sublimitas necessaria ē sed fortasse quāto altior tātō periculosior est: iōq; reges quāto sunt in maiore felicitate terrena. tātō magis humiliari deo debent. Ut quid faciant? **Q**uoniam audierunt omnia v̄ba oris tui. **D**ñe omnia v̄ba oris tui nescio in qua gente abscondita erāt. lex et p̄phete omnia v̄ba oris tui: sed in gente iudeorū sola erant omnia v̄ba oris tui. Quā gētem laudās ap̄ls ait. Quid ergo am-

plius ē iudeo aut que vtilitas est circūcisionis. **M**ultū per omnē modū primū quidem qđ credita sunt illis. et loquia dei. **I**bi erant v̄ba dei. Sed da michi illum gedēon quēdam sanctū virum tpe iudicū: videte quale signum petiuit a dño. **N**onam inquit vellus in area: cōpluatur vellus. area sicca fit. **E**t factum est. cōplutum ē vellus solū: area sicca erat. **N**ecūt iterū signum area tota cōpluta fit: et solū vellus siccum inueniatur. **E**t h̄ factū est: cōpluta est area sicco vellere. **P**rimo cōplutum vellus sicca area: postea cōpluta area sicco vellere. Quid vob̄ videtur area fr̄es? **N**ōne orbis terrarū? Quid vellus? **T**anq̄ gens iudea in medio orbe terrarū h̄is gracie sacramētum nō in manifestatione sed in nube secreti: tanq̄m in velamēto pluuiā in vellere. **V**enit temp̄ qñ reuelatur pluuiā in area: manifestata ē nō operata. **F**actum est ergo qđ dictum ē cōfiteantur tibi dñe omnes reges terre: qñ audierūt omnia v̄ba oris tui. Quid ē isrl̄ qđ abscondebas qđ diu abscondebas? **E**xpressum ē vellus: exiit de te pluuiā. **S**olus x̄ps suauitas pluuię. **I**pm̄ solum nō agnoscis in scripturis: p̄pter quē factę sunt scripture. **A**tuerō omnes reges terre cōfiteantur tibi dñe: qñ audierunt omnia v̄ba oris tui. **E**t cantent in v̄s domini: qñ magna est gl̄a dñi. **C**antēt in v̄s domini reges terre. **I**n quibz v̄s dñi cantent. **D**e quibz supradictum est. in miā tua et veritate tua qñ vniuersę vīe dñi miā et veritas. **N**on sint reges terre superbi sed humiles. **T**unc cantent in v̄s domini si humiles sint: ament et cantabūt. **N**ouim̄ viatores cantatores: cantent et puenire festinent. **S**unt cantica mala tā qñ veteris hōis: sed canticum nouū

ptinet ad hoiem nouū Ambulant er-
go et reges terre in vjs tuis ambu-
lent ⁊ cantet in vjs tuis Quid cātēt?
Quoniam magna glā domini nō re-
gum Vide quō reges voluit cantare
in vjs humiliter portantes dñm nō
se extollētes adūsus dominū Nam
si se extulerint quid sequitur **Q**uo-
niam excelsus dñs ⁊ humilia respicit
Volunt ergo reges respici: humiles
sint Qd si se extulerint in supbiam la-
tere ipi? oculos pñt? Ne forte qz au-
disti humilia respicit. supbus velis ef-
se ⁊ dicas in aīa tua. humiles respicit
deus me non respicit: faciam qd vo-
lo Quis em̄ me videt. hoiem latet de-
us non vult me videre qz humilis nō
sum. ille at̄ humilia respicit: qd volo
facio **I**mportune. nūquid hoc di-
ceres si sciēs qd amare deberes? Ec-
ce si nollet te videre deus. hoc ipz nō
times qz te non vult videre? Si salu-
tes aliquē maiorē patronū tuū ⁊ in-
tentus in aliud non te videat quō ti-
bi aīa dolet? Si aut̄ deus te nō vide-
at. securū te putas? Nō te videt sal-
uator. ⁊ videt depredator? Et tamen
⁊ ipse te deus videt Non te putes nō
videri ymmo roga vt merearis vide-
ri a quo videris Dictum est em̄ oculi
domini super iustos Quia nō super
iniustos: faciant ergo qd volunt in-
iusti. oculi dñi super iustos Sequa-
tur adhuc ⁊ aures ei? in preces eorū
Iniusti aut̄ qui securos se putabant
qz non sunt oculi dñi sup eos. non ti-
ment qz nō sunt aures ei? ad preces
eorū? Nōne meli? ⁊ oculi ei? sup nos
⁊ aures ei? ad pces nrās? Sed cū fa-
cis ea super q non vis esse oculos do-
mini. non mereris p̄cibus tuis ⁊ au-
res domini: et tñ male faciendo a te
non auertis oculos domini Quid em̄
ibi sequitur? Vultus aut̄ dñi super fa-

cientes maluz Sed ad quid? Vt pdat
de terra memoriam eorū Vides te vi-
deri: vides te latere nō posse Cū er-
go qcquid feceris videaris. quare si
nō facis vt placere merearis? Ergo
⁊ hic quid? Qm̄ magna glā dñi quo-
niam excelsus dñs ⁊ humilia respicit
excelsa at̄ quasi non respicit Humi-
lia enim respicit. excelsa quid? **A**lō-
ge cognoscit Quid sibi ergo pstat su-
perbus nisi vt alonge videatur. non
vt nō videatur? Nec putes te iō secu-
rum eē debere: qz min? te bene videt
qz alonge te videt Tu em̄ qñ alonge
vides nō bñ vides: de? ⁊ si alonge te
videt. pfcē te videt ⁊ tecum nē hoc
agis nō vt minus pfecte videaris: si
vt non sis cum illo a quo videris At
vero humilis quid sibi prestat? Pro-
pe est dñs qui obtriuēunt cor Eri-
gat se ergo supbus quātum voluerit
certe in alto habitat de? in celo ē de-
us Vis tibi propinquet? Humilia te
Nam tanto a te erit altior: quāto tu
elatioz Excelsa aut̄ alonge cognoscit
Si ambulauero in medio tribula-
tionis viuificabis me Verū ē: in qua
cūqz tribulatione fueris. cōfiteri. in-
uoca. liberat te. viuificat te Sed ta-
men aliquid hic debem? intelligere q
iam familiari? inhereamus deo. di-
camus qz ei: cito exaudi me Dixerat
enim. excelsa alonge cognoscit: et ex-
celsa superba nō norūt tribulationē
Non norūt inq̄m tribulationem de
qua dicitur alio loco. tribulationem
⁊ dolorem inueni: ⁊ nomen dñi inuo-
caui Quid enim magnū. si tribulatio
te inueniat? Si aliquid potes tu inue-
ni tribulationem Et quis est inq̄t qui
inueniat tribulationem. aut quis il-
lam vel querat? In medio tribulati-
onis es ⁊ nescis Vita ista perua tri-
bulatio est Si non est tribulatio nō

est pegrinatio Si aut pegrinatio ē:
aut parū patriam diligis: aut sine du-
bio tribularis Quis em̄ nō tribulet
non se eē cum eo qd̄ desiderat: Sed
vnde tibi nō videtur ista tribulatio:
Quia nō amas Alma alterā vitā et vi-
debis qz ista vita tribulatio ē q̄cūqz
p̄speritate fulgeat quibuscūqz deli-
ctis habundet atqz circūffozeat Qm̄
nōdum est illud gaudiū sine vlla tēp-
tatione certissimū qd̄ nobis in fine
seruat deus: sine dubio tribulatio ē.
Ergo intelligam⁹ et hui⁹ tribulatio-
nem fr̄es si ambulauerim⁹ in medio
tribulationis viuificabis me Nō sic
ait tanq̄m diceret si forte euenerit in
tribulatio aliq̄ liberas in me Sed q̄-
modo: Si ambulauero in medio tri-
bulationis viuificabis me: id est ali-
ter nō viuificabis me n̄ in medio tri-
bulationis ambulauero Si ambula-
uerō in medio tribulationis viuifica-
bis me De ridetibz beati lugentes.
Si ambulauero in medio tribulatio-
nis: viuificabis me **S**uper irā ini-
micoz meoz extendisti manū tuam
et saluum me fecit dextera tua Seui-
ant inimici. qd̄ p̄nt facē inimici: De-
cuniam tollere expoliare p̄scribere
in exiliū mittere. doloribus tormē-
tisqz cruciare: ad postremū si permis-
si fuerint et occidere Nunq̄d ampli⁹?
Tu aut super iram inimicoz extendis-
ti manū tuam Super id qd̄ michi pos-
sunt facere inimici extendisti tu ma-
nū tuā Nō em̄ inimici possunt me
separe a te Tu aut amplius vindicas
qz adhuc differs me Super irā ini-
micoz extendisti manū tuā Seuiat qm̄
tum potest inimicus: nō me separat
a deo Tu aut dñe adhuc me non reci-
pis. adhuc me in pegrinatione cōte-
ris adhuc gaudium dulcedinēqz tuā
non p̄bes: nōdum inebriasti ab vber

209
tate dom⁹ tue. et torrente voluptat⁹
tue nondum potasti Apud te em̄ est
fons vite: et in lumine tuo videbim⁹
lumen S; ecce dedisti primicias spi-
ritus et credidi in te et seruiō mente le-
gi dei: tñ in nobismetip̄is adhuc inge-
miscimus adoptionē expectātes re-
demptionem corp̄is nostri hāc vitā
quā nobis peccatibz dedit deus. vbi
etiam necē est vt cōteratur adam in
sudore et labore vultus sui. cū terra
ei tribulos et spinas parit Nunquid a
liquis inimic⁹ plus potuit p̄curare:
Super iram inimicoz meoz extendis-
ti manū tuā sed tamen nō ad desp̄ati-
onem Sequit⁹ em̄ Et saluū me fecit
dextera tua Potest et sic intelligi sup
iram inimicoz meoz extendisti ma-
nū tuā Irascebantur inimici: vin-
dicasti me de inimicis Peccōz videbit
et irascetur: dentibz suis fremet et ta-
bescet Vbi sunt qui dicebant pereat
nomē xp̄ianoꝝ de terra: Certe a mo-
riuntur aut conuertuntur Ergo sup
irā inimicoz extendisti manū tuam.
Qm̄ diu diceretur qd̄ scriptum ē ini-
mici mei dixerūt mala michi qm̄ mo-
rietur et peribit nomē ei⁹ qm̄ delebi-
tur nomē cristianoz de terra: Cū
dicunt ista partim crediderunt par-
tim perierunt pauci timidi remanse-
runt Quāta ira inimicorum seuebat
quādo sanguis martirum fundeba-
tur: Quomodo se putabant nomen
xp̄ianum delere de terra: Super irā
inimicorum extēdisti manū tuam: et
saluum me fecit dextera tua Ecce illi
qui martires p̄sequebantur memo-
rias martirum inquirunt aut vbi a-
dorant aut vbi se inebriant: querunt
tñ Super irā inimicorum extendisti
manū tuam et saluum me fecit dexte-
ra tua Scdm̄ desiderium saluum me
fac dextera tua Est quedam salus in
xx iij

dextera tua: nā est altera salus in fi-
nistra Salus tpalis carnalis in finis-
tra est: salus eterna cū angelis in dex-
tēa est. Iō iaz in ipa immortalitate po-
situs xpūs: dicitur sedere ad dexterā
dei. Non em̄ deus habet in seipō dex-
terā; aut finistrā: sed dextera dei di-
citur felicitas illa. que qm̄ oculis of-
tendi non p̄t tñ nomen accepit. Hec
dextera tua saluū me fecit: nō scōz sa-
lutē tpalem. Nam crispina occisa est
sed nūquid deseruit illā deus? Nō il-
lam fecit saluam in sinistra: sed fecit
in dextēa. Nachabei quāta tormen-
ta perpepsi sunt: Tres at̄ pueri in me
dñs ignibz deambulando laudauerūt
deū. Illoz salus in dextēa istoz ecia
in sinistra. Aliqñ ergo nō saluat in fi-
nistra scōs suos sed semper saluat in
dextera: impios aut̄ plerūqz saluat in
sinistra nō saluat in dextēa. Nam illi
qui p̄sequebantur crispinā. sani erāt
in corpe: illa occisa est. illi viuunt. Il-
loz salus in sinistra est: illi in dex-
tera. Et saluum me fecit dextera tua.

Dñe retribues p̄ me. Ego non re-
tribuo: retribues p̄ me. Seuiant ini-
mici quantum libet: tu retribues qd̄
ego nō possum. Dñe retribues p̄ me.
In ipō capite nostro attendite reli-
quit em̄ nobis exemplū vt sequam̄
vestigia eius qui peccatum non fecit
nec inuent⁹ est dolus in ore ei⁹. q̄ cū
malediceretur nō maledicebat dicēs
dñe retribues p̄ me: cū iudicaretur
nō p̄minabatur sed cōmendabat se il-
li iniuste iudicāti. Quid est dñe retri-
bues p̄ me? Ego inquit nō q̄ro glām
meam est qui q̄rat z iudicet. Nō vos
metip̄os iudicātes carissimi apl's di-
cit: sed date locū ire. Scriptū est em̄
michi vindictam z ego retribuā dicit
dñs. Dñe retribues pro me. Est h̄ ali-
us intellectus nō negligendus z for-

te magis eligend⁹. Dñe retribues p̄
me. Ego em̄ h̄ reddam rapui: tu qd̄ n̄
rapuisti solvisti. Dñe retribues pro
me. Vide illū retribuētem p̄ nobis.
Venerūt qui tributū exigerent: exi-
gebant tributū didragmas. id est du-
as dragmas in vno hoīe. Ventū ē ad
dñm vt solueret tributū p̄mmo non
ad ipm̄ sed ad discipulos. et dictū est
ad illos. magister vester n̄ soluit tri-
butum: Illi retulerunt ad dñm. Et il-
le. Reges terre a quibz exigunt tribu-
tum a filiis suis an ab aliis? Respo-
derunt ab alienis. Ergo inquit liberi
sunt filij. Sz tñ ne scandalisem⁹ eos
ait petr⁹. Vade mitte hamū in mare
z qui primus piscis ascenderit aperi-
os ei⁹ z inuenies staterem id est du-
as dragmas quatuor dragmas. Sta-
ter ponderis genus est h̄ns quatuor
dragmas. Inuenis ibi: da illis p̄ me
z te. Dñe retribues pro me. Merito
habemus primū piscem hamo cap-
tum hamo p̄prehensum: primū sur-
gentem de mari primogenitū a mor-
tuis. In ei⁹ ore inuenimus duas di-
dragmas id est quatuor dragmas in
ei⁹ ore inuenimus quatuor euange-
lia. Istis quatuor dragmis ab exacti-
one seculi liberamur per q̄tuor euan-
gelia debitores nō remanebim⁹. Ibi
enim peccata nostra ōnia solvūtur.
Retribuit ergo p̄ nobis grās mise-
ricordie ipius. Nichil debebat pro se
non reddidit: sz p̄ nobis reddidit. Ec-
ce inquit venit princeps mūdi huius
z in me nichil inueniet. Quid ē in me
nichil inueniet? Nullū peccatū in me
inueniet: quare occidat me non ha-
bet. Sed vt sciant ōnes ait qz volun-
tatē patris mei facio: surgite eamus
hinc. Quid ē surgite eamus hinc? Iō
est non necessitate sed voluntate pa-
tior: reddens qd̄ non debeo. Dñe re-

tribues p me. **D**ñe misericordia tua in eternū. Quid desiderem? Nō diē hominū. Non laboravi subsequens te domine & diem hominū nō cōcupiui tu scis. Ecce martir scā crispina si desideraret diem hominū negaret xpm: plus h viueret sed in eternum nō viueret. Aduluit in eternū viuere q̄ paulo a plus spaliter viuere. Deniq; dñe misericordia tua in eternū: nō ad tempus volo liberari. Adiscordia tua in eternū q̄ martires liberaſti: et sic cito de hac vita abstulisti. Dñe misericordia tua in eternū. **S**pera manū tuarum ne despicias. Nō dico dñe ne despicias opa manū mearū non me iacto de opibus meis. Exquisiui dñm manibus meis nocte corā eo & non sum deceptus sed tñ nō p̄mendo opa manū mearū: timeo ne cū inspexeris inuenias plura peccā q̄ merita. Hoc solum rogo hoc dico. hoc impetraē desidero: opa manū tuarum ne despicias. Opus tuum in me vides: nō meum. Nā meum si videris dāpnas tuū si videris coronas q̄ et q̄cumq; sunt bona. opa mea abs te in sunt: & iō tua magis q̄ mea sunt. Audio q̄ppe ab ap̄lo tuo gratia salui facti estis per fidē & hoc non ex vobis sed dī donum ē. non ex opibus ne forte q̄s ex tollatur. Ipi? em̄ sum? figmentū creati in xpo ihu in opib; bonis. Ergo si ne in eo qd̄ hoīes sum? siue in eo qd̄ ex nostra impietate mutati & iustificati sum? dñe opa manū tuarū ne despicias.

Explicit psalmus c. xxxvii. Incipit c. xxxviii.

D Salmū nobis breuē paueamus quē mandaueram? cantari a lectore: sed ad horam quātum videtur pturbat? alte-

rum p altero legit. Aduluit? nos in errore lectoris sequi volūtatem dei: q̄ nrām in nostro pposito. Si ergo vos in ei? plicitate aliqm̄ diu tenuerimus nobis nō imputetis: sed credatis deū nos nō infructuose laborare voluisse. Neq; em̄ frustra in primo peccō nostro penā accepimus vt in sudore vult? nostri panē manducem? Tantū si panis est attēdite: panis autē est si xpūs est. Ego sum inqt panis viuus qui de celo descēdi. Quē manifestū habem? in euangelio: ipm queram? & in prophetis. Hūc ibi nō vident sup quorū cor adhuc velamē positum est. vñ audiuit caritas vestra hesternō die. Nobis aut q̄ sacrificium vesp̄tinū crucis domini cōscidit velū vt pateant iā templi secreta. q̄ diu nobis xpūs p̄dicatur & si cū labore et sudore māducand? est panis. Loquitur at dñs noster ihūs crist? i prophetis aliqm̄ ex p̄sona capitis nr̄i qui est ipe cristus saluator sedēs ad dexteram patris qui ecia ppter nos natus de virgine & sub poncio pylato qualia nostis passus est: fuso inocēte sanguine qd̄ est preciū nostrum. redemit nocentes a captiuitate in q̄ detinebamur a dyabolo donās nob̄ delicta: & ip̄o precio nostro sanguine suo delens cyrographū quo debitores tenebamur. Ipe est rcōr & sponsus & redemptor eccle caput nostrū & vtiq; si caput ē. habet corp? .corp? aut ei? sancta eccā que ecia cōiunx̄ e? cui dicit apl̄s vos at estis corp? cristī & mēbra. Totus itaq; xp̄s caput et corpus tanq; integer vir: q̄ & feiā de viro facta est & ad virū ptinet et dictum est de p̄mo coniugio erunt duo in carne vna. Hoc at ad misterīū interpretatur apl̄s nō frustra eē dictum de

xx. iij

illis duobz hōibz: nisi qz in eis iam figurabatur xpūs z ecclā. Nā hoc sic exponit apls erunt duo in carne inquit vna: sacramentū h magnū est ego at dico in xpo z in ecclā. Dicit etiā ipm ad am formā futuri: qui est inqt forma futuri. Si ergo adā forma futuri quō de latere dormiētis eua facta est sic ex latere domini dormientis id est in passione morientis z in cruce pculsi de lancea manauerūt sacramēta quibz formaretur ecclā. Nam de futura eadē passione sua sic dicit i alio psalmo ego dormiui z sompnū cepi: z exurrexi quia dñs suscepit me. Ergo dormitio intelligitur passio: eua de latere dormientis ecclā de latere patientis. Loquitur ergo dñs nř ihūs xpūs in prophetis aliquñ ex voce sua aliquñ ex voce nostra: qz vnū se facit nobiscū. sicut dictū est erūt duo in carne vna. Nñ dicit z ipe dñs in euangelio cū de pugio loqretur igit iam non sunt duo sed vna caro. Vna caro qz de nostra mortalitate carnē suscepit: nō aut vna diuinitas. qz ille creator nos creatura. Quicqd igitur dñs loquitur ex psona suscepte carnis z ad illud caput ptinet qd iam ascendit in celum: z ad ista mēbra q ad huc in terrena pegrinatione laborāt. Pro quibz laborantibz mēbris cū ea saulus insequeretur clamauit de celo saule saule qd me psequeris. Audi amur ergo loquētem dñm nostrum ihm cristum in pphēcia. Cantati em sunt ipi psalmi lōge añqz dñs de maria virgine nasceretur: nō añqm dominus eēt. Semp em creator omniū aliquñ aut z natus ex creatura. Diuinitatem em illam credam? et quātuz possum? intelligamus eqlem patri. Sed illa diuinitas patri equalis facta est piceps mortalitatis nostre n de suo sed de nostro: vt z nos efficeremur picipes diuinitatis ei? nō de

nostro sed de ipius. **Psalm.**
Domine pbasti me z cognouisti. Dicit hoc ipe dñs ihesus xpūs dicat z domino patri illi. Non em dñs ei? pater ei? nisi qz dignatus est nasci scdm carnē pater ē dei. dñs hominis. Dis nosse cui pater ē: Eqls sibi filio: Apl's dicit: qui cum in forma di eēt non rapinam arbitrat? ē eē equalis deo. Quic forme pater ē de? equali sibi forme vnigenito filio: nato de substantia sua. Propter nos at vt reficeremur z efficeremur picipes diuinitatis ei? repati ad vitam eternā qz ipe vt dixi factus ē piceps mortalitatis nostre quid de illo ait apostolus ibi vbi dixerat qui cū in forma di eēt nō rapinam arbitrat? est eē se eqlem deo: Sz semetipm inquit exinanuit formā serui accipiens: in similitudine hōim factus z habitu inuentus vt hō. Erat aut in forma dei eqlis patri: et accepit formā serui quaminor est patre. Nñ vtrūqz dicit in euangelio ego et pater vnū sum? scd? formā dei: pater maior me ē scd? formam serui. Ergo qz z pater z dñs est. pater forme dei dñs forme serui: dicat ergo ipe nec miremur nec scandalisemur qz filius dei vnicus dicit dñe pbasti me z cognouisti me. **U**t cognouisti sessionē meam z resurrectionem meā. Quid hic sessio. qd h resurrectio? Qui sedet humiliat se. Sedit g dñs in passione: surrexit in resurrectione. Tu inquit h cognouisti id est tu voluisti tu approbasti: scdm voluntatem tuā factū est. Si at volueris accipere vocem capit? ex psona corporis dicamus z nos tu cognouisti sessionem meā z resurrectionē meam. Sedet em z hō qñ humiliat se in penitentia: surgit at remissis peccat? qñ erigitur in spem vite et ne ppter ea et in alio psalmo dicitur: surgite postqm sedistis qui manducatis panē dolo-

ris Panem doloris penitentes man-
ducant qui cantant in alio psalmo et
dicunt facte sunt in lacrimis mee pa-
nes die ac nocte Quid est enim surgite
postquam sedistis Nolite exaltari in pri-
us humiliati fueritis Multi enim vo-
lunt surgere antequam sederint volunt se
iustos videri antequam peccatores esse con-
fessi sunt Ergo si ex persona capitis nos-
tri accipis sic intellige tu cognouisti
sessionem meam et resurrectionem meam
passionem meam et resurrectionem meam
si ex persona corporis tu cognouisti sessio-
nem meam et resurrectionem meam coram
oculis tuis et peccata confessus sum et
tua gratia iustificatus sum **I**ntelle-
xisti cogitationes meas de longinquo
semitam meam et limitem meum inuesti-
gasti et omnes vias meas prouidisti Quid
est de longinquo Cum adhuc in pegri-
natione sum antequam ad illam patriam ve-
niam tu cognouisti cogitationem me-
am Attende illum filium minorem quod ipse
etiam factus est corpus christi etiam de gen-
tibus veniens Verat quippe in lon-
ginqua filius minor duos enim filios
habebat quidem paterfamilias maior
non longe ierat sed in agro opabatur
et fignos sanctos in lege facientes ope-
ra et precepta legis Benignus autem humanum
quod defluerat in per dolorum culturam in
longinquo fuerat pegrinatum Quid
tam longe ab eo qui fecit te quam figmen-
tum quod tibi ipse fecisti Profectus est
ergo filius minor in regionem longin-
quam portans secum substantiam suam et sicut
nouimus in euangelio dissipauit eam
uiuens prodige cum meretricibus et fame
passus applicuit se cuidam principi re-
gionis illius et ille eum porcis pascendis
proposuit de quorum filiis cupiebat satu-
rari nec poterat et pro labore et tritu-
ram et tribulationem et egestatem venit illi
in mentem et postea et voluit redire et sic ait
surgam et ibo ad patrem meum Surgam
dixit sederat enim Eius ergo vocem habet agnos-

704
te dicentis tu cognouisti sessionem meam
et resurrectionem meam Sedi in egesta-
te surrexi in desiderio patris tui Intel-
lexisti cogitationes meas de longinquo
longe enim eram profectus sed ubi non est que de-
serueram Intellexisti cogitationes meas
de longinquo Propterea sic dicit dominus in
euangelio quod occurrit illi patri venienti
Vere quod intellexerat cogitationes eius
de longinquo Semitam meam et limitem me-
um inuestigasti Semitam inquit meam quam
in malam quam in ambulauerat ut patres dese-
reret quoniam occultus esse possit ab oculis vi-
dicantibus At vero in ista egestate preteret et
porcos pascere ponet nisi pater vellet fla-
gellare longinquum ut recipet propinquum
Ergo tempus deprehensus fugitiuus sequente se
vindictam legitimam dei vindicantem in afflicto-
num nostras quicquid ierimus et quicquid pro-
gressi fu-
erimus agnoscimus Tempus ergo deprehensus fu-
gitiuus loquitur semitam meam et limitem meum in-
uestigasti Quid est semitam meam Quam
profectus sum Quid est limitem meum Quo-
usque pueni Semitam meam et limitem meum
inuestigasti Limes meus in longinquo non
fuit longe ab oculis tuis multum ieram et tu
ibi eras Semitam meam et limitem meum in-
uestigasti et omnes vias meas prouidisti non
dixit vidisti sed prouidisti Antequam eas ire
antiquas eas ambulare prouidisti eas et pro-
misiisti me in labore ire vias meas ut si
nolle laborare redirem ad vias tuas
Quoniam non est dolor in lingua mea Quare
habet dixit Quia ecce fateor et ambulavi semitam
meam scilicet sum longinquo a te discessi a
te cum in bonum erat et bono meo male mihi
fuit sine te Nam si bonum mihi esset sine te nol-
le forsitan redire ad te Ergo iste profitetur
peccata sua dicens corpus christi iustificatum
non in se sed in illius gratia dixit non est dolor in lin-
gua mea **E**cce tu domine cognouisti om-
nia nouissima et antiqua Cognouisti no-
uissima mea quoniam porcos pasci cognouisti
antiqua mea quoniam a te parte substantie mee expetiui
antiqua fuerunt in exortatione malorum nouissimorum
antiquum peccatum quoniam lapsus sum nouissima

pena quā in istā mortalitatē laborio-
sam periculosamque puenim⁹ atque uti-
nam nobis ista sit nouissima. Erit ista
nouissima si iam redire voluerim⁹. Est
enim alia quibusdā impijs nouissima quā
bus dicitur: ite in ignē eternū qui p-
paratus ē dyabolo et angel⁹ ei⁹. Nos
autē frēs hucusque deseruim⁹ deū. Usque
ad hui⁹ vite mortalitatē sufficiat la-
bor noster. Recordemur panē patris
nostri: recolam⁹ beatitudinē dom⁹
patris nostri. Non nos delectēt fili-
porcorū doctrine demoniorū. Ecce tu
dñe cognouisti oīa nouissima et anti-
qua mea: nouissima quo pueni. anti-
qua ubi te offendi. **T**u finxisti me
et posuisti sup me manū tuā. Finxisti
me ubi. In istā mortalitatē iam ad la-
bores ad quos oēs nati sum⁹. Non enim
quisque nascitur nisi quē de⁹ finxerit i-
nter oīa matris sue. Aut vlla creatura ē
cui⁹ nō est ille plasmator. Sed finxisti
me in isto labore et posuisti sup me
manū tuā vindicē manū grauāntem
supbū. Ita enim salubriter deiecit e-
latū. Ut erigat humilē. Tu finxisti me
et posuisti super me manū tuā. **M**i-
rificata ē scientia tua ex me: inualuit
non potero ad illā. Aliquid quod obscurū
quidē est sed nō cū pua dulcedine in-
telligitur adiutētes audite. Moyses
scūs dei famulus cum quo loq̄batur
de⁹ p nubem quē tēpaliter loquens uti-
que p assumptam creaturā loq̄bat⁹ ser-
uo suo. id est non per sūam suā sed p
assumptā aliquā corpālē creaturam
p quā voces ille fierent et huānis atque
mortalib⁹ aurib⁹ personarent: hic enim
loq̄batur tunc deus sibi quō loquit⁹ in
sua sua. Quō enim loquitur in substā-
tia sua: locutio dei vbum dei ē vbum
dei xpūs ē. Verbū illud nō sonat et tū-
fit s; semper incōmutabiliter manet

vbum per quod facta sunt omnia cui v-
bo dicitur ipa ē enim et sapiētia dei mu-
tabis ea et mutabūtur: tu autē idem ip-
se es. Et alio loco de sapiētia cū scrip-
tura diceret: in seipā manēs ait ino-
uat omnia. Illa ergo sapiētia stās
si dici debeat vel stans. dicitur autē p-
incōmutabilitatem nō propter im-
mobilitatez et eodē mō se ipā habens
nullo loco nullo tpe variata nusquam ali-
ter quā hic aut ibi nūquam aliter quā nunc
aut antea: ipa ē locutio dei. Locutio
vō illa quā fiebat ad moysen ad hoīem
fiebat per sillabas per trāseuntes so-
nos. Non autē fierent ista: nisi de⁹ assu-
meret talē creaturam per quā huius
modi sermonem et voces emitteret.
Moyses scūs nouerat istā locutio-
nem dei assumptis quibusdā corpo-
reis creaturis fieri: et sic desiderauit
et cōcupiuit videre ipam spēm dei et
loquenti secū deo dixit. si inueni gra-
ciam aī te oīde in teipm. Cū hoc ve-
hementer concupisceret et hō quodāsi di-
cendū ē amica familiaritate quā ipse
dignat⁹ est extorq̄re vellet deo ut vi-
deret eius maiestātē et faciē quō dici-
pōt facies dei: ait illi. nō potes videre
faciē meā nemo enim vidit facies meā
et vixit s; ponā te in spelunca petre et
transibo et ponā sup te manū meā cū
aut transiero posteriora mea videbis.
Et ex hīs vbis natū ē alterū enigma
id ē obscura quādam figurarū. Cum
tū fiero posteriora mea videbis. di-
cit de⁹ quāsi ex alia pte habeat faciē ex a-
lia dorsū. Absit a nobis tale aliqd de
illa maiestate sentire. Nam quā hō sentit
de deo. quod ei pdest quod templa dei
clausa sunt: ydolum in corde suo fa-
bricat. Sūt ergo in illis vbis magna
mysteria. Loq̄batur domi⁹ ut dixi p
creaturam. quomō vellet famulo su-

o: intellecta est illic psona domini ip-
sius & saluatoris nostri ihu cristi qui
quidem secundum formam dei que qua-
lis est patri similiter oculis humanis
inuisibilis est sicut & pater Si enim sa-
pientia humana videri oculis non po-
test. virtus & sapientia dei videri oculis
carneis potest: Sed quia erat dominus
oportuno tempore carne suscepturus. Ut
oculis etiam carneis propter salubrita-
tem curande intus mentis appare-
ret. quoniam ita apparere opus esset hoc pre-
dicans moysi figurate ait faciem me-
am videre non potes posteriora mea
videbis sed cum transiero ut autem non vi-
deas faciem meam manum meam erit super
te. Transire quid fuit domino nisi quod
euangelista dicit: cum autem venisset ho-
ra ut transiret ihesus de hoc mundo ad
patrem. Nam ipsum transitum signi-
ficat pascha. Quod enim ebraico verbo di-
citur pascha: latine transitus inter-
pretatur. Quid est faciem meam non videbis
sed posteriora mea videbis: Cuius per-
sonam gerebat ille moyses quoniam ei dic-
tum est faciem meam non videbis. sed
posteriora mea videbis et hec cum tra-
siero ut autem non videas faciem meam
ponam super te manum meam: Faciem suam
dixit prima suam & quodammodo poste-
riora sua transitum de hoc mundo passio-
nis sue: apparuit iudeis non eum cog-
nouerunt. Eorum personam gerebat moy-
ses quoniam ei dicebatur faciem meam non po-
tes videre. Dominus autem non viderunt deum
in carne positum: Quia gravata erat
super eos manus domini. De illis enim
dixerat ysayas. i. crassa cor populi hoc
& oculos eorum graua & eorum vox est in
alio psalmo quoniam gravata est super me
manus tua. ut ergo non cognoscerent
tunc diuinitatem cristi. grauati sunt.
Si enim cognouissent: nunquam deum glo-
rie crucifixissent. Non crucifixo autem do-

205
mino. sanguis ille non redimeret or-
bem terrarum. Quid egit deus nisi quod ait
apostolus. altitudinem diuiciarum sa-
pientie & scientie dei ubi exclamat. O alti-
tudo diuiciarum sapientie & scientie dei
quam incomprehensibilia sunt iudicia eius
& inuestigabiles vie eius quis enim cog-
nouit sensum domini aut quis consiliari
eius fuit aut quis potest dedit illi et re-
tribuetur ei. Quoniam ex ipso & per ipsum
& in ipso sunt omnia: ipsi gloria in secula
seculorum. Apostolus hoc dicit quia su-
perius dixerat cecitas ex parte israel fac-
ta est ut plenitudo gentium intraret
& sic omnis israel saluus fieret. Excecati
sunt ergo ex parte iudei merito superbie
sue. quia se iustos dicebant: et excecati
crucifixerunt dominum. Posuit super eos
manum suam ne viderent eum: donec tra-
siret scilicet de hoc mundo ad patrem. Vide-
amus si postea quam transiit viderunt pos-
teriora sua. Resurrexit dominus apparui-
t discipulis suis & omnibus qui in eum
iam crediderant: non eis a quibus cruci-
fixus erat quia super eos manum posuerat
donec transiret. ascendit autem in celum
quadraginta diebus factis cum discipulis
suis impleto die penthecostes misit
eis spiritum sanctum: repleti spiritu sancto
ceperunt omnibus linguis loqui quoniam
vna nati erant & vna solam didicerant.
Expauerunt & exhorruerunt tantum mi-
raculum milia eorum qui crucifixerant
dominum compuncti corde de tanto miracu-
lo quesierunt consilium ab apostolo quod fa-
cerent postea quam eis predicatus est christus mi-
nantes vni idiotae homines linguis omnibus
loquerentur. Per petrum igitur apostolum an-
nunciato eis christo quem in cruce precep-
serant quem tam mortalem hominem irrise-
rant. cui propterea insultabant quia de cru-
ce non descendebat cum utique maius mul-
to fuerit quod fecit de sepulchro re-
surgere quam de cruce descendere. annun-

ciato ergo xpo sibi dixerunt qd facie
mus: Illi qui seuerunt in dnm que vi
debant ia cofilium petunt salutis. et
dictum e eis. agite penitentiā et bap
tizetur vnusquisq; vestrū in noie do
mini nostri ihu cristi et dimittentur
vobis peccā vestra Ecce viderūt pos
teriora ei? cui? faciem videre nō po
tuerunt Adan? em eius erat sup o
culos eoz nō semper s; donec trāsie
ret. postea q; transijt abstulit man?
ab oculis eoz. ablata manu ab ocul
suis dicūt discipulis quid faciemus?
Priō seui postea pū: pmo irati post
ea tidi. primo duri. postea flexi Pri
mo ceci postea illuiati Puto qd ag
noscam? et in h psalmo voces huius
modi etia; gentiū recordantiū infi
delitatem suā Cōclufit em de? ones
in infidelitate: vt omniū misereatur
Tu finxisti me et posuisti sup me ma
num tuā Mirificata est scientia tua
ex me inualuit et nō potero ad illam
veluti posuisti sup me manū tuā mu
rus m factus es. nō te pprehendo cū
quo eram Qm facilis michi erat
vultus patris quando dixi. da michi
substantiā meā q me cōtingit Ecce p
fecto in regionem longinquā et fame
cōtrito multū michi est et labor ē an
me n̄ possum pcipere qd dimisi Mi
rificata ē inquit sciētia tua ex me Ex
pccō meo factū est vt mirificata m̄ es
set: et incōprehensibilis michi existe
ret Nam erat michi facilitas ptem
plandi te qm in superbia reliqueram
te Mirificata ē inquit sciā tua ex me
inualuit nō potero ad illā. sed subau
dis ex me Non potero ad illā ex me
cū ergo potero. nō potero nisi ex te.
Ecce inuenies in lōginquo fugitiuū
nō latere oculos ei? a quo fugit Et q
itur? est ia c? limes est inuestigatus?
Videte quid dicit: **Q**uo ibo a spiri

tu tuo? Spūs em domini repleuit or
bem terrarū Quis p̄t fugere in mun
do ab illo spū. quo plen? est mund?
Quo abibo a spū tuo? **E**t quo a fa
cie tua fugiā? Locuz qrat quo fugiat
ab ira dei Quis ē locus recepturus
fugitiuū dei? Hoiēs qui suscipiūt fu
gitiuos q̄runt ab eis a quo fugerint
et quē seruum inuenerint alic? domi
ni min? potētis. tanq; sine vllō timo
re suscipiūt dicētes in corde suo non
habet iste talē dnm a quo p̄t inuesti
gari cū aut audierint dnm potētem
aut nō suscipiūt a cū magno timore
suscipiūt: et qz hō potens falli p̄t Vbi
nō est deus? Quis fallit deū? Quē n̄
videt deus? A quo fugitiuū suū non
repetit de? Quo ergo ibit fugitiu?
iste a facie dei? Vertit se huc atq; illuc
quasi qrens locū fuge sue **S**i ascē
dero inquit in celum tu ibies: si des
cendero in infernū ades Tandē cog
nouisti male fugitiue nullo pacto te
posse fieri longe ab eo: a quo longin
quare voluisti Ecce ille vbiq; est quo
tu itur? es? Inuenit cōsiliū: et hoc ab
illo qui eū reuocare dignatur inspi
ratum Si ascendero in celū tu ibies
si descendero in infernū ades Sime
extulero te inuenio rep̄sorem. si me
abscondero te inuenio inquisitorem
et nō inquisitorem tm̄ sed et inuestiga
torē Si em supbiero de iusticia mea
tu ibies vbi est v̄a iusticia Si peccā
do venero in profundum malorum:
et confiteri cōtempsero dicens quis
me videt in inferno q̄s em confitebi
tur tibi: eciam illic ades vt vindices?
Quo ergo iturus sum vt a facie tua
fugiam. id est iratum te nō sentiam?
Hoc consiliū inuenit. sic fugiam in
quit a facie tua. sic fugiam a spū tuo:
ab vltore spiritu. a vindice facie sic fu
giam Quomodo? **S**i recipiam pē

nas meas indirectum et habitauero
in extremis maris sic possum fuge-
re a facie tua Si i extrema maris vult
fugere a facie dei ibi nō erit ille a quo
fugit. de quo dixit si descendero in in-
fernum ades. **E**t dicitur si in extremis
maris nō est: qui nec apud inferos
deest Sed noui inquit quomō fugi-
am ab ira tua Recipiende sunt pen-
ne mee nō in prauum sed in directum:
nec in supbiam erigar presumptionē
nec in pōitam mergar desperationem
Quas pennas vult assumere nisi du-
as alas duo precepta caritatis: In
quibus duobz preceptis tota lex pē-
det et pphete **H**as inq̃t alas has pē-
nas si recipiam sic. et habitabo in ex-
tremis maris. possum fugere a facie
tua ad faciē tuā: et a facie irati ad faci-
em placati Quid em̃ est extremū ma-
ris nisi finis seculi? **I**lluc iā volem⁹
spe et desiderio habentes alas gēmi-
ne caritatis: nō sit nobis requies ni-
si in extremis maris Nam si alibi re-
quiem vouerimus: in mare precipi-
tabimur Volem⁹ quousq̃ finiatur
mare. suspendam⁹ nos pennis gēmi-
ne dilectionis ad deū interim spe vo-
lemus et illum finem maris spe fide-
li p̃meditemur Quis at nos pducatur
attendite: ille ip̃e cui⁹ faciē irati vo-
lumus fugere? Quid enim sequitur?
Si descendero in infernū ades si re-
cipiam pennas meas in directū Re-
cipiam inquit Ergo amiserat Re-
cipiam pēnas in directū et habitabo in
nouissima maris **E**t em̃ illuc ma-
nus tua deducet me: et adducet me
dextera tua **H**oc meditemur fr̃es ca-
rissimi hec sit spes nostra h̃ sit conso-
latio nr̃a: recipiam⁹ pennas per ca-
ritatem quas amisimus p cupidita-
tem Cupiditas em̃ viscū sc̃a est pē-
narū nr̃arū: elisit nos de libertate ae-

206
ris nostri id ē aurarū illarū liberarū
spūs dei **I**n elisi pōdimus pēnas et
fuim⁹ quodāmodo captiuati in au-
cupis p̃tate in nos sanguine suo re-
demit quē fugim⁹ vt caperem⁹ **N**u-
trit nobis pēnas de p̃ceptis suis: eri-
gimur iā eas sine viscō **N**ō amem⁹
mare: sed volem⁹ in extrema maris
Nemo trepidet sed nemo de pēnis
suis p̃sumat q̃ et pēnati. n̄ ip̃e erigat
nisi ip̃e deducat p̃cipitatur in p̃fun-
da maris lassati et fatigati: quasi pre-
sumentes de viribz nostris **O**p⁹ er-
go est vt habeam⁹ pēnas. et op⁹ ē vt
ip̃e deducat: adiutor em̃ noster ē **H**a-
bem⁹ liberū arbitriū sed ip̃o libero
arbitrio quātum possum⁹ n̄ nos ad-
iuuet qui iubet **E**tem̃ illuc man⁹ tua
deducet me et adducet me dextera tu-
a **E**t p̃siderans longinquitatē vie qd
sibi dixit: **E**t dixi fortasse t̃n̄bre cō-
culcabūt me **E**cce em̃ iā credidi in xp̃m
iā erigor duabz alis gēmine caritat⁹
et habūdat iniquitas h̃ seculi et qm̃ ha-
būdauit iniquitas. refrigescet caritas
multorū. sic dixit dñs: qm̃ habūdauit
iniquitas refrigescet caritas multorū
sic dicit dñs **I**n ista vita in̄ tāta scan-
dal: inter tā mltā peccā in̄ tātas tur-
bas cotidianarū tēptationū cotidia-
narū suggestionū malarū qd facio i-
quit quō pueniā ad extrema maris:
Audio tribuliter a dño: qm̃ habūda-
uit iniquitas. refrigescet caritas mltorū
Deniq; sc̃iecit Qui p̃seuerauerit
vsq; in finē h̃ salu⁹ erit Attendēs lon-
gitudinē vie dixi in fortasse t̃n̄bre cō-
culcabūt me **E**t nox illuminatio in
delicijs meis **S**c̃a est nox illuminatio
q̃ in nocte me desperauerā posse t̃n̄-
fire tātum mare et tantā viam supe-
rare et veniē ad extremum p̃seueran-
do vsq; in finem **B**racias illi q̃ me q̃fi-
uit fugitiuū q̃ terga mea flagelli pla-

ga percussit: qui me vocando ab in-
teritu reuocauit. q̄ fecit m̄ illumina-
tam noctē. Nox est em̄: q̄ diu ista vi-
ta agitur. Quō est nox illumināta? Q̄
crist⁹ descendit in noctē: accepit cris-
tus carnē de isto seclō. illumināuit no-
bis noctem. Perdiderat em̄ dragmā
mulier illa: accendit lucernā. Sapien-
tia dī p̄diderat dragmā. Quid ē drag-
ma? Numus: in quo nūmo ymago
erat ip̄i⁹ imp̄atoris nostri. Fact⁹ est
em̄ hō ad ymaginem dei: et perierat.
Et quid facit mulier sapiens? Accen-
dit lucernam. Lucerna de luto est sed
habet lucē q̄ inueniatur dragma. Lu-
cerna ergo sapiētie caro xp̄i de luto
facta est: sed v̄bo suo lucet ⁊ inuenit
perditos. Et nox illuminatio in deli-
cijs meis. Facta est m̄ nox in delicijs.
Delicie nostre xp̄us. Videte quem ad-
modum de illo mō gaudeamus. Cla-
mores isti vestri. gaudia vestra vn-
de sunt nisi in delicijs? Vñ at̄ iste deli-
cie nisi q̄ nox illumināta est nisi q̄ do-
minus xp̄s nobis predicatur? Quia
q̄siuit vos añq̄m q̄reretis eū: et inue-
nit vos vt inueniretis eū. Et nox illu-
minatio in delicijs meis. **Q**m̄ tene-
bre nō obtenebrabuntur a te. Tu er-
go nolite nebrare t̄bras tuas ⁊ de⁹
illas nō tenebrat sed magis illuminat
q̄ illi dictum est in alio psalmo tu il-
luminabis lucernam meā: dñe de⁹ me-
us illuminabis tenebras meas. Qui
aut̄ tenebrat tenebras suas q̄s de⁹ n̄
tenebrat? Hōiēs mali hōiēs puer-
si cū peccant vtiq̄ t̄bre sunt: dū nō
cōfitentur pccā sua q̄ fecerunt: sed in-
super defendūt tenebrant tenebras.
Ergo iā si peccasti in tenebris es: sed
cōfitendo tenebras tuas mereberis
illuminari tenebras tuas: defenden-
do aut̄ tenebras tuas tenebrabis te-
nebras tuas. Et q̄ euadis a duplici-

bus t̄bris. qui in simplicibz labora-
bas? Vñ aut̄ dñs nō tenebrat t̄bras
nostras? Quia nō nos finit impu-
ta habere pccā: flagellat nos in istis
laboribz ⁊ erudit nos. Tota ista mi-
seria generis humani in q̄ gemit mū-
dus: noueritis fr̄es q̄ dolor medici-
nalis ē non sententia penalis. Videt⁹
q̄ dolor vbiq̄. vbiq̄ met⁹: vbiq̄ ne-
cessitas vbiq̄ labores. Crescit avari-
cia: sed in malis. Si ad hoc de⁹ h̄ tali-
bus flagellis erudit nos. vt nō tene-
brentur tenebre nr̄e. agnoscam⁹ nos
sub pena flagelli eē et b̄dicam⁹ deū
miscentem iā amaritudines dulcedi-
ni vite t̄palis ne t̄palium deliciarum
delectatione cecati nō desideremus
delicias eternas: nec velimus finire
mare ⁊ habitare in nouissimo maris.
Seuiant ergo fluct⁹ maris: quanto
plus seuiunt fluct⁹ maris tanto se il-
la cū p̄nis columba suspendit. Non
ergo tenebrat de⁹ tenebras nostras
q̄ miscet flagella pccis nr̄is ⁊ amari-
tudines p̄uis dulcedinibz nr̄is. Nos
nō tenebrem⁹ t̄bras nr̄as defendē-
do pccā nr̄a. ⁊ nox illuminatio in de-
licijs nr̄is. q̄m t̄bre non obtenebra-
būtur a te. **E**t nox t̄q̄ dies illumina-
bitur. Nox t̄q̄ dies. dies nob̄ p̄speri-
tas seculi. nox nob̄ aduersitas seculi.
Sed si p̄gnoscam⁹ ob meritū pccōr
nr̄ōrū nos aduersitates pati ⁊ dulci-
a nobis s̄ flagella patris ne sit ama-
ra sentētia iudic⁹: sic habem⁹ t̄bras
noctis hui⁹ quomodo lumen noctis
hui⁹? Si nox ē quō ibi lux ē? Nox est
q̄ erratur h̄ a genere huāno. Nox ē
q̄ nōdum venimus ad illū diem quē
nō coartat hestern⁹ ⁊ crastinus: sed
est dies perpetu⁹ sine ortu q̄ sine oc-
casu. Nox ē ergo hic: sed quādam lu-
cem nox ista habet suam et tenebras
suas. Quare sic generaliter nox dixi-

mus q̄ est lux noctis hui⁹. Prosperi-
tas ⁊ felicitas seculi gaudiū tempale
honor t̄p̄alis. quasi lux est noctis h⁹.
Aduersitas at̄ ⁊ amaritudo tribula-
tionū vel ignobilitas: tanq̄ tenebre
sunt noctis hui⁹. In hac nocte in hac
mortalitate vite huāne h̄nt hoīes lu-
cem. h̄nt hoīes tenebras: lucē pros-
peritatem. tenebras aduersitatem. Sꝫ
ubi venerit dñs xp̄s et habitauerit
aiām per fidem. ⁊ p̄miserit aliam lu-
cem ⁊ inspirauerit et donauerit paci-
entiam ⁊ monuerit hoīem nō delec-
tari p̄speris ne frangatur aduersis in-
cipit hō fidelis indifferenter vti mū-
do isto. nec extolli q̄n res prospe ac-
cidunt nec frangi q̄n res aduersae sunt.
sed ubiq̄ dñm b̄ndicere. nō soluz q̄n
habūdat sed ecia q̄n amittit. nō soluz
q̄n sanus est sed eciam q̄n egrotat vt
fit in illo vera illa cantatio B̄ndicam
dñm in omni tpe semper laus ei⁹ in
ore meo. Si ergo sp̄ ⁊ q̄n lucet nox ⁊
q̄n obscura ē nox ista. q̄n arridet p̄s-
peritas. q̄n tristis est aduersitas. sp̄
fit laus ei⁹ in ore tuo: ⁊ fiet tibi quod
mō dictū est. **S**icut tenebre ei⁹ ita
⁊ lumen ei⁹. Nō me cōculcant tene-
bre ei⁹: q̄ non me extulit lumen ei⁹.
Ecce habes lumē ip̄i⁹ in iob. Habū-
dabat omnibz rebz lux noctis ip̄ius.
Diuicijs p̄ma describitur quātis re-
bus ⁊ quāta copia redūdabat: lux e-
rat noctis ei⁹. Putauit inimic⁹ prop-
terea illū talem virū colere deū q̄ il-
la omnia donauerat ei: et petiuit vt
auferrētur ab eo. Facte sunt tenebre
noctis illi⁹ q̄ p̄mo habebat lucē: no-
uerat tñ ille siue lux ibi eēt siue tene-
bre illā noctē eē in qua peregrinare-
tur a deo suo: ⁊ habebat interiorē lu-
cem ip̄m deum suū. per quā lucē inte-
riorem indifferenter haberet siue te-
nebras noctis illi⁹ siue lucē. Propte-

rea qui in luce noctis illi⁹ id est in re-
rum habundātia colebat deum abla-
tis illi omnibus rebz. postea q̄ facte
sunt tenebre illi⁹ quid dixit ille: Do-
min⁹ dedit domin⁹ abstulit. sicut do-
mino placuit ita factum ē. sit nō mē
dñm benedictum. In nocte sum qua-
dam vite hui⁹. dominus meus inq̄t
habitat cor meū. illumināuit michi cor
meum solacijs quibusdam nocte ista.
q̄n dedit copiam rerū t̄p̄alium. Sꝫ
traxit ip̄am lucem t̄p̄alem et quasi te-
nebrata ē nox sed q̄ sicut tenebre ei⁹
sic ⁊ lumen ei⁹. dñs dedit domin⁹ ab-
stulit sicut dñs placuit ita factus est:
sit nomen dñm b̄ndictū. Non sum tris-
tis in nocte hac: q̄ sicut tenebre ei⁹
ita ⁊ lumē eius. vtrūq̄ transit et qui
gaudent tanq̄ non gaudentes sint ⁊
qui flent tanq̄ non flentes sint q̄ si-
cut tenebre ei⁹ ita ⁊ lumen ei⁹. **Q**uā-
tu possedisti renes meos dñe. Non
sine causa sicut tenebre ei⁹ sic ⁊ lumē
eius. intus est possessor qui nō soluz
cor tenet sed eciam renes nō solū co-
gitationes sꝫ ecia delectationes. Ip̄e
possidet vnde me delectaret aliquid
luc⁹ in nocte: ip̄e tenet renes meos nō
nouī delectari nisi de luce iteriore sa-
pientie ip̄ius. Quid ergo? Non delec-
tariis de prosperitate rerū. de felicitate
temporum de honoribus de diuicijs
de familia? Non delector inq̄t. Qua-
re? Quia sicut tenebre eius ita et lu-
men eius. Vnde tibi ista indifferētia.
vt sicut tenebre eius sic fit tibi et lu-
men eius. Vnde? Quoniam tu pos-
sedisti renes meos domine. **E**vs-
cepisti me de vtero matris mee. Dū
eēm in vtero m̄ris mee nō indifferē-
ter habebā tenebras illi⁹ noctis ⁊ lu-
cē illi⁹ noctis. Etem vter⁹ m̄ris mee
psuetudo ciuitatis mee fuit. Que est
illa ciuitas? Que nos progeniuit in

captiuitate. Nouimus babiloniā illā
de qua hesternō die locuti sum⁹: vñ
p̄ficiuntur oēs qui credunt ⁊ sus-
pirant illi luci iherl̄m celesti. Ego ergo
dixi ex vtero m̄ris mee suscept⁹ sum
a dño: inde michi tñbre noctis hui⁹
⁊ lux hui⁹ indifferenter facte s̄t. Qui
aut̄ in vtero matris illius babilonie
gaudet p̄speris seculi. frangitur ad-
uerſitatib⁹ seculi. nō nouit gaudē ni-
si aliquid p̄sperum eueniat sc̄dm tē-
pus nec nouit cōtristari n̄ aliquid ad-
uerſum eueniat sc̄dm temp⁹. Jā exi
de vtero babilonie incipe cātare ym-
num dño: egredere et nascere. susci-
piet te de⁹ ex vtero matris tue. Quis
deus: Deus ille apostoli pauli q̄ dix-
it: cū at̄ placuit deo qui me segrega-
uit de vtero matris mee. p̄dicare fili-
um suum in me. Que em̄ erat mater
ei⁹: Synagoga. Et ibi qd̄ didicerat n̄
qd̄ habebant ⁊ didicerant ip̄i iudei et
ip̄e ppl̄s. Nomen in illis remāserat
laudis dei: sc̄a aut̄ in eis nō inuenie-
bantur. Erant in eis v̄ba dei q̄si folia
in arbore: ⁊ fructus nusq̄m. Talē ar-
bozem fici sicut nostis. cū dñs inue-
nisset: maledicto arefecit. Inuenit ei
in ea folia ⁊ fructum nō inuenit: quā-
dam nobis arborem figurabat. Nā
fructuū eorū tēpus nōdum erat. Qd̄
oēs hoīes nouerant. artifex celi ⁊ tē-
re nō nouerat: Ergo ille qui paulū se-
gregauit ab vtero matris sue ipse et
nos segregauit ab vtero matris nos-
tre. Cui⁹ matris nr̄e: Babilonie illi⁹
Suscepti ergo ex vtero illo. iam inci-
piamus habere alteram spem. Pro-
misit fr̄es. quare gaudetis: fructus
facite positi in alia spe. Jā n̄ nouim⁹
malum n̄ offendere deū ⁊ nō perdu-
ci ad illa q̄ p̄misit: nec nouim⁹ bonū
nisi p̄mereri deū et perducī ad illa q̄
p̄mittit. Quid illa bona mūdi huius

⁊ mala mūdi hui⁹: Indifferenter ha-
beam⁹: q̄ iam suscepti ab vtero ma-
tris nostre indifferenter ea hñtes di-
cimus. sicut tenebre ei⁹ sic ⁊ lumē ei⁹.
Nec felicitas seculi nos bt̄os facit:
nec aduerſitas miseros. Opus ē ius-
ticiam tenere. fidem diligere sperare
in deum: diligere deum diligere. pri-
mum. Post istos labores habebim⁹
indefessam lucē habebim⁹ diem sine
occasu. Transiit qcquid est in ista noc-
te lucidum ⁊ tenebrosum: qm̄ tu pos-
sedisti renes meos dñe suscepisti me
ex vtero matris mee. **C**onfitebor
tibi dñe qm̄ terribiliter mirificat⁹ es.
Terribiliter mirificatus es: eo ip̄o q̄
te miramur tu terribilis es cum tre-
more gaudem⁹. Timemus em̄ ne de
donis tuis nos extollentes: per sup-
biam mereamur amittere qd̄ humili-
tate p̄cepim⁹. **C**ōfitebor tibi dñe qm̄
terribiliter mirificat⁹ es: mirabilia o-
pera tua de⁹. **E**t aiā mea cognos-
cit valde. Jā cognoscit aiā mea valde
qm̄ suscepisti me ex vtero m̄ris mee.
Antea v̄o mirificata ē scientia tua ex
me: inualuerat nec poterā ad illā. Er-
go ex me inualuerat nec poterā ad il-
lam. Vñ mō aiā mea cognoscit valde
nisi q̄ nō illuminatio in delicijs me-
is est. nisi q̄ venit michi grā tua ⁊ il-
luminauit tñbras meas. nisi q̄ tu sus-
cepisti me ex vtero m̄ris mee. **N**ō
est absconditū os meū a te qd̄ fecisti
in abscondito. Os suū dicit qd̄ vulgo
dicitur ossum: latine os dicitur. h̄ in
greco inuenitur. Nā possem⁹ h̄ puta-
re os eē ab eo qd̄ sunt ora: nō os cor-
rupte ab eo qd̄ sunt ossa. Non ē ergo
absconditū inquit os meū a te qd̄ fe-
cisti in abscondito. Habeo in absco-
dito qddam ossum: sic em̄ potius lo-
quamur. **N**eli⁹ est vt reprehendant

208
nos gramatici. q̄ nō intelligāt po-
puli. Ergo est inquit quoddā ossum
meum intus in abscondito. Tu fe-
cisti intus ossum michi in abscondito
et nō est absconditum a te: In absco-
dito em̄ fecisti. sed nūq̄d et tibi h̄ ab-
scondisti. Hoc ossum meū factum
a te in abscondito homiēs nō vident
homiēs nō nouerūt. tu autē nosti
q̄d fecisti Qd̄ ergo os dicit fr̄s?
Queramus illud. in abscondito est:
Sed quia xp̄iani in nomine domini
xp̄istiamis loquimur. modo inuēi-
mus q̄d sit ossum huiusmodi. Fir-
mitas q̄dā ē interior. quia in ossib⁹
firmitas et fortitudo intelligitur:
Est ergo quedam anime iterior fir-
mitas ubi non frangitur Quelibet
tormēta quelibet tribulationes q̄li-
bet huius seculi aduersitates vndi-
q̄ seuiāt. illud q̄d de⁹ in abscondito
fecit firmū in nobis frangi nō po-
test nō cedit: Ad om̄iō em̄ facta est
quedam firmitas paciētie nostre. d̄
qua dicitur in alio psalmo. verump-
tamē dō subicietur anima mea. qm̄
ab ipso paciētia mea: Et attēde apl̄s
paulū hntem intus h̄ genus firmi-
tatis Quasi tristes inquit. semp̄ at
gaudētes Vnde q̄si tristes? Contu-
mēlis obprobriis p̄secutiōib⁹. fla-
gellis plagis carceribus cathenis la-
pidib⁹: Quis nō eos miseros tunc
existimaret? Nec illi ip̄i p̄secutoēs
seuīrēt in eos. nisi putarēt eos mi-
seros fieri p̄secutiōibus suis: Illi ei
eos ex sua infirmitate coniciebant.
qui nō habebant ossum absconditū
interius. Illi vero qui habebant ho-
mibus foris tristes videbantur. in-
tus autē gaudebant deo cui nō erat
absconditum os ipsorum quod fece-
rat in abscondito Aperit autē hoc os

sum in abscondito factum a dō idem
apl̄s paulus h̄is v̄bis. nō solū at in-
q̄t sed etiā gl̄amur in tribulatiōib⁹:
Parum est quia nō es tristis. sed et
gloriaris: Sufficiat tibi tristē nō
esse Pax est inquit xp̄ianis. tale os-
sum michi fecit in abscondito. ut pa-
rū sit nō frangi nisi etiā gloriar: Vñ
gloriaris: In tribulatiōib⁹ scientes
quia tribulatio paciētiā opatur:
Vide quomodo formata sit illa ifir-
mitas intus in corde. sciētes qm̄ tri-
bulatio paciētiā opatur. paciētia
p̄batioēm. p̄batio spem. spes autē
nō cōfundit. qm̄ caritas dei diffusa
est in cordibus nostris p̄ sp̄m sc̄m
qui datus est nobis. Sic format⁹
atq̄ firmatum est ossum illud absco-
ditum. ut faciat nos etiā gl̄ari in
tribulatiōibus: Sed videmur hōi-
bus miseri. q̄a absconditū est ab eis
quod habemus intrinsecus Nō est
absconditum os meū a te q̄d fecisti i
abscondito: **E**t substantia mea i in-
ferioribus terre. Ecce in carne est
substantia mea. in inferioribus est
substantia mea. et habeo tamen ossū
intrinsecus quod formasti. q̄d faci-
at me nō cedere oib⁹ p̄secutorib⁹ in-
ferioris huius regiōis: Vbi est ad-
huc substantia mea? Quid em̄ mag-
nū est si fortis est angelus? Mag-
nū est ut fortis sit caro Et vñ fortis
caro? Vñ forte vas fictile. nisi q̄a fac-
tū est tibi ossum in abscondito: Et sb̄-
stantia mea in inferioribus terre.
Quid de illis qui minus firmi sunt?
Loquitur em̄ ut iam commendauit
xp̄istus. sed multa dicta sunt ex per-
sona corporis Audi et ex persona ca-
pitis. et non quasi distinguit ut in-
ducat ipsas personas modo caput
modo corpus. Si em̄ distinguit ut

inducat ipsas personas modo caput
modo corpus. si enim distinguit quasi di-
vidit non erunt duo in carne una. Si
autem duo sunt in carne una. nolite mi-
rari si duo sunt in voce una: Quando
dominus noster ihesus christus passus
est. discipuli nondum habebant illud
ossum interius. nondum illis erat fir-
matum robur paciencie. et latebant se.
nesciebant vires suas. et ausus est pe-
trus promittere societatem mortis cum
domini passione. et non se nouerat e-
grotus. medicus autem nouerat egro-
tum Quid autem factum est? Tecum inquit
usque ad mortem: Amen dico tibi. pro-
pter quod gallus catet ter me negabis Res-
ponso medici verior inuenta est. quam e-
groti presumptio De his ergo dicit. non
est a te absconditum os meum quod fecis-
ti in abscondito. in quibus est ipsum os
firmatum intrinsecus. et maxime robur
passionis ipso domino deo nostro et salua-
tore ihesu christo. qui cum voluit sedit. cum
voluit surrexit. cum voluit dormi-
uit. cum voluit euigilauit. Quia potes-
tatem inquit habeo ponendi animam me-
am. et potestatem habeo iterum sumendi
eam: Quid de illis in quibus non erat
fortitudo illa formata atque firmata
quid de illis dicat? Vide quid dicat
deo patri: **I**mpfectum meum viderunt
oculi mei: Impfectum meum pe-
trum meum pollicentem et negantem.
presumentem et deficientem. viderunt
tamen oculi tui eum: Nam quod eum
et ipse dominus respexit sicut scriptum
est in euangelio. iam post terciam ne-
gationem comonitus quod ei predicere-
rit dominus. exiit foras et flevit a-
mare. fletus ille de respectione dei
fuit. quia imperfectum meum inquit
viderunt oculi tui: Nam ille im-
perfectus titubans in domini passione

periculo dubio periret. sed viderunt eum
oculi tui. non solum ipsum sed et omnes
qui imperfecti fuerunt. donec christi
resurrectione firmarentur Apperu-
it enim oculis eorum non perisse in domi-
no quod mortuum erat. et factum est os
illud in abscondito eorum ut nec ipsi iam
timerent mori. Impfectum meum viderunt
oculi tui: **E**t in libro tuo omnes
scribentur. Non solum perfecti sed etiam
imperfecti non timeant: Imperfecti tamen per-
ficiant. ne quia dixi non timeant. amet im-
perfectio omnem. et ibi remaneant ubi inuen-
ti sunt Latum perficiant quantum in ipsis est
Cotidie addant cotidie accedant. tamen
a corpore domini non recedant. ut in uno cor-
pore et in his membris compaginati
possint mereri de se dictam esse vo-
cem istam. imperfectum meum viderunt
oculi tui et in libro tuo omnes scribentur:
Per diem errabant et nemo in eis:
Dies hic adhuc erat dominus noster ihesus
christus. unde dicebat. ambulate
diem habetis Sed per diem er-
rabant imperfecti ipsius. Putauerunt
et ipsi dominum nostrum ihesum christum
tamen modo hominem esse. non habe-
re in se occultam diuinitatem. non
esse occulte deum. sed hoc solum esse
quod videbatur. hoc et ipsi putave-
runt: Nam et ipse petrus. de illo enim
potissimum loquimur in quo nobis
etiam non desperate firmitatis ex-
emplum propositum est. diceat do-
mino idem petrus cum interrogas-
set quid illum dicerent homines. tu
es christus filius dei viui. et dixerat
ei dominus. beatus es symon bario-
na. quia non tibi revelauit caro et
sanguis sed pater meus qui in celis
est: Quare? Quia dixerat eum fili-
um dei. Ibi paulo post eodem loco in
ipsa cōtextione verborum cepit dominus de

passiōe sua futura dicere. i. at petr⁹
qui iam illū cōfessus fuerat filiū dei:
timuit ne sicut filius hominis moreretur.
Erat et fili⁹ dei. erat et fili⁹ hōis. filius
dei in forma dei equalis patri. filius
hominis in forma serui qua minor est
pater: Venturus erat ad passiōem uti
et ex forma serui: Quid timuit pe-
tr⁹? Ne in forma serui periret for-
ma dei. et nō potius presumpserat. q̄a
ex forma dei reuiuisceret forma ser-
ui. Alit illi Absit a te dñe. ppicius tibi
esto. Et dñs qui illum beatum dice-
rat in illa voce vade post me satha-
nas inquit. neq̄ em sapias q̄ dei sunt
sed que hōim sunt: Jam dudum q̄a
dixerat tu es xp̄ist⁹ filius dei viui
audiuit nō tibi reuelauit caro et san-
guis sed pater meus qui in celis est
ideo beat⁹. modo at q̄a nō ex p̄is
revelatione sed ex carnis infirmita-
te respōderat sathanas appellat⁹ ē.
nō sapias que dei sunt sed que hōim.
Et hic erat xp̄s. fr̄es iter illos ābula-
uerat. v̄etis imperauerat. an oculos
ip̄orum fluctus calcauerat. ante o-
culos ip̄orū quatrīduanū mortuum
suscitauerat. an oculos ip̄orū tāta mi-
racula feceāt. et tñ trepidauerūt in
passiōe eius. q̄si amississent eum de
quo frustra p̄sumpserāt. sed p̄ diem
errabant et nemo in eis. Nemo p̄-
sus. nec ipse q̄ dixerat. tecum vsq̄ ad
mortem: Dixerat em illis. veniet ho-
ra ut me relinquatis solum. et eat v-
nusq̄sq̄ in viam suā. sed nō sum sol⁹
quia mecū est pater. Cū illo erat pa-
ter et ipse cum patre. et in illo pater et
ipse in patre. et ipse et pater vnū. et illi
timuerūt cū moreretur: Quare. nisi
quia per diem errauerūt et nemo fu-
it in eis: Per diem errabunt et nō
in eis: Sed quid est errabunt per

209
diem? Nūquid peribūt? Et vbi est.
imperfectum meum viderunt oculi
tui. et in libro tuo om̄s scribētur:
Ergo quādo p̄ diem errauerūt: Cū
hic positum dñm nō intellexerunt:
Et quid sequitur? **M**ichi aut valde
honorificati sunt amici tui deus:
Idem ip̄si qui p̄ diem errauerūt. et
nemo in eis fuit. amici tui facti sunt
et valde michi honorificati sunt. Fac-
tum est in eis os illud post resurrec-
tionem domini in abscondito. et p̄ e-
ius nomine passi sunt. in cuius pas-
siōe trepidauerūt. **M**ichi aut val-
de honorificati sunt amici tui deus.
Valde confortati sunt principat⁹
eorum. Facti apostoli. facti duces
ecclesie. facti arietes ducentes gre-
ges. valde cōfortati sunt principa-
tus eorum. **N**umerabo eos. et
super arenam multiplicabūtur:
Per illos qui p̄ diem errauerūt et
nemo erat in eis. ecce nata est tāta
multitudo. que iam sicut arena nu-
merari nō potest nisi deo. Dixit em
super arenam multiplicabūtur. et ta-
men dixerat. dinumerabo eos: Illi
ip̄si numerati super arenam multi-
plicabūtur. Et quippe arena nume-
ra est. cui numerati sunt capilli capi-
tis nostri. Dinumerabo eos et super
arenam multiplicabūtur: **E**xur-
rexi et adhuc sum tecum. Exurrexi et
adhuc sum tecū qd est: Jam passus
sum inq̄t. sepult⁹ sum. ecce surrexi et
adhuc me intelligūt secū. Adhuc tecū
sum. id ē nōdū cū ip̄is. q̄a me nōdū
agnoscūt. Sic em legit⁹ in euāgelio.
q̄ post resurrectionem dñi nr̄i ihesu
xp̄i sibi apparētē nō cōtinuo cogno-
uerūt. Est et alius sensus. exurrexi et
adhuc sum tecū. ut h̄ tēp⁹ significāe
voluerit quo adhuc in occulto est

ad dexteram patris. antequam reueletur in claritate qua venturus est ad iudicandum de uiuis et mortuis: Et deinde dicit quod interea per totum hoc tempus dum iam resurrexit et adhuc cum patre est. patietur hic per commixtionem peccatorum in corpore suo quod est ecclesia et per separationem hereticorum: Sequitur enim et dicit: **S**i occideris deus peccatores viri sanguinum declinate a me. **Q**uoniam dices in cogitatione accipiet in vanitate ciuitates suas: Videtur hic conuenienti ordo verborum. Si occideris deus peccatores. accipiet in vanitate ciuitates suas. Sic enim occisos vult intelligi. cum per superbiam qua itumescunt amittunt gratiam qua viuunt. Spiritus enim sanctus discipline effugiet fictum. et auferet se a cogitationibus que sunt sine intellectu. Sic occiduntur peccatores. quia obscurati intelligentia alienantur a vita dei: Amittunt enim confessionem propitiationem. atque ita in eis occisis fit quod scriptum est. a mortuo homine tempus qui non sit perit confessio. et sic accipiunt in vanitate ciuitates suas. id est populos suos vanos eorum vanitatem sectantes. cum inflati iusticie nomine persuadent. ut disrupto unitatis vinculo eos tanquam iustiores ceci et imperiti sequantur. Et quia plerumque hinc inueniunt occasionem sepandi se ab unitate christi. dum malos accusant cum quibus se communionem nolle heretice confingunt. et quia fieri potest ut non tantum infament innocentes quos tanquam malos se fugere simulant. sed etiam vera de quibusdam malis suis similibus dicant inter quos triticum christi seruat unitatis vinculo gemit. propterea interposuit. viri sanguinum declinate a me. quoniam dices in cogitatione accipiet in vanitate ciuita-

tes suas. id est ideo seducet in separationem propriam populos suos vanitate propria corrumptos. quia tu in cogitatione dices. viri sanguinum declinate a me. ut scilicet merito superbie peccatores in spiritu occisi. propterea ciuitates suas hoc est populos suos inuanum accipiant. hoc est in erroris vanitate sepando transducant. et quasi offensi commixtione palearum. disrupta unitate triticum deserant. quia ipsum triticum id est bonos fideles monet ut ante ventilationem que nouissima futura est. non aperte se a malis segregent ne adhuc eis commixtos deserant bonos. sed per bonam conuersationem et dissimilitudinem vite quodammodo tacite illis dicat corpus christi. viri sanguinum declinate a me: Hoc enim eis vox dei dicit. que vox in cogitatione est. sicut eam deus dicit. in cogitatione sancti populi sui. Viri autem sanguinum que sunt. nisi qui oderunt fratres: Sicut iohannes dicit. qui odit fratrem suum homicida est: Hoc ergo intelligentes occisi peccatores quomodo dicat deus malis in cogitatione bonorum. viri sanguinum declinate a me. accusant in eis communionem malorum. et se per has calumpnias sepando accipiunt in vanitate ciuitates suas. Hec vox que modo in cogitatione bonorum dicitur malis. aperta erit in illa die. quando eis dicetur a capite ipso nostro. numquam noui vos discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. **N**unc autem dicit corpus christi quod est ecclesia. Quid est quod in calumpniatur superbi. quasi me maculet aliena peccata. et propterea sepando se accipiunt in vanitate ciuitates suas: **N**one eos qui oderant te odio habuit: Ut quod a me peiores exiunt etiam corpalem a malis separatio

212
nem. ut añ temp⁹ messis simul cum
zizanijs eradicetur ⁊ triticum. ut añ
temp⁹ vētilationis p^odam sustinēti
am tolerādi paleam. ut añq³ oīa ge=
nera piscium ad finem seculi tanq³
ad litus sepandi pueniant rechīa pa=
cis vnitatis q³ disrumpam. Nūq³
malorum sunt sacramēta que acci=
pio. Numq³ eor³ vite factis q³ cō=
munico cōsentiedo. Nōne eos qui
oderant te dñe odio habui. **E**t su=
per iūmicos tuos tabescebam. Nō
ne cum zelus domus tue cōmedēt
me videbam insensatos ⁊ tabesce=
bam. Nōne ⁊ tedium detinebat me
a peccōrib⁹ derelinquētibus legem
tuam. Qui em̄ sunt inimici tui. nisi
q³ vita sua indicāt q³ oderint legē tu=
am. Hos ergo cum odissem. cur mī
calumpniātur q³ accipiūt in vanita=
te ciuitates suas. q³ michi imputari
possint eor³ peccā quos oderam. ⁊ su=
per q³bus zelo dom⁹ dei tabescebas.
Sed vbi est diligite iūmicos vr̄os.
An q³a vestros dixi nō dei. Benefa=
cite inquit eis qui oderūt vos. non
ait qui oderūt deum Ideo iste secu=
tus dixit. nōne eos q³ oderūt te dñe
odio habui. nō dixit. qui oderūt me
⁊ sup inimicis tuis tabescebam. tuis
dixit nō meis. Sed qui nos p^opterea
oderūt ⁊ p^opterea inimici nobis sunt
q³a deo seruimus: quid aliud q³ eum
oderūt. ⁊ ei⁹ inimici sunt. Numq³
ergo tales inimicos nostros dilige⁹
nō debem⁹. Aut nō p^opter deū p^osecu=
tionem patiūtur. q³bus dicitur ora=
te p^o p^osequētibus vos. Ergo attēde
q³d seq³tur. **P**erfecto odio oderā il=
los Quid ē p^ofcō odio. Oderā i eis i=
iqtates eor³. diligebā cōditioēm tu=
am. Hoc ē perfecto odio odisse. ut
nec propter vicia homines oderis.

nec vicia propter homines diligas:
Nam iñ q³d adiūgat. **I**nimici fac=
ti sūt mī Nō iam tñ dei. s³ suos inimi=
cos oñdit Quō g³ in eis ipleuit ⁊ q³d
ipe dixit. nōne eos q³ oderāt te odio
habui. ⁊ q³d dñs p^ocepit. diligite iūmi=
cos vestros. Quō impleuit h³. nisi il=
lo p^ofecto odio. ut hoc in eis oderit
q³d iniq³ sūt. h³ diligeat q³d hoīes sūt. Nam
⁊ tpe veteris testamēti q³ visibilibus
supplicijs carnalis ppl³s coercebat⁹
homo ad nouū testamētū p^o intelli=
gētiā p^otinēs famul⁹ dei moyses. q³=
mō oderat peccōres. cū p^o eis orabat
⁊ quō nō oderat cū eos occidebat.
nisi quia p^ofecto odio oderat eos.
Ea nāq³ in p^ofcōne sic oderat iniq³ta=
tem quā puniebat. ut diligeret huāi=
tatē p^o q³ orabat Cum g³ corp⁹ xpi³
ti ab impijs ⁊ iniquis eciam corpali=
ter in fine sepādū nūc inter eos inte=
rim gemat. ⁊ cum illi occisi peccōres
tq³ de malor³ cōmunionē bonis ca=
lūpniādo. ⁊ se quasi p^o occasionem
malorum magis a bonis ⁊ innocen=
tibus sepando. sic accipiet in vanita=
te ciuitates suas. ut multi mali ad=
huc restent q³ eor³ sepationem non
sequatur. sed a bonis vsq³ in finem
tolerandi in eadem p^omixtiōe rema=
neāt. q³d inter hec agit corpus xpi³. si=
ue centenū siue sexagenū siue trice=
num fructū afferēs cū tolerātia q³d
agit prima xpi³ i medio filiar³ sic li=
liū i medio spiā³. q³ sūt voces ei⁹. q³ cō=
sciētia. q³ spēs filie reg³ itr̄isec⁹. Ecce
audi q³d dicat. **R**oba me dñs scito
cor meū Tu de⁹. tu p^oba tu scito. nō
homo nō hētic⁹ q³ nec p^obaē nouit n^o
scire potest cor meum. vbi tu p^obas
⁊ scis quia non conscientiam factis
malorum ⁊ illi me putant contami=
nari posse peccatis aliorum. ut dum

ego in longinqua peregrinatione mea
facio quod in alio psalmo gemo. id
est cum hijs qui oderant pacem erant pa-
cificus. doceat perueniam ad illam visio-
nem pacis quod interpretatur iherusalem.
quod est mater omnium nostrum civitas eterna
in celis. ipsi litigando et calumpniando
se quasi sepando accipiant non plane in et-
ernitatem sed in vanitatem civitates
suas: Proba ergo me deus et scito
cor meum: **S**crutare me et cognos-
ce semitas meas: Ut quid hoc? Attende
quod sequitur: **E**t vide inquit si
via iniquitatis in me est. et deduc me
in via eterna: Scrutare inquit semi-
tas meas. id est consilia et cogitatio-
nes meas. et vide si via iniquitatis sit in
me. siue faciendo siue consentiendo. et
deduc me in via eterna: Quid aliud
dicit. quam deduc me in christo: Quid est enim
via eterna. nisi qui est vita eterna? Eter-
nus enim est qui dixit. ego sum via veri-
tas et vita Si ergo aliquid inueneris in
via mea quod displiceat oculis tuis. quoniam
nam via mea mortalis est. tu deduc
me in via eterna ubi nulla est iniquitas
quia et si quis peccauerit. advocatum ha-
bemus apud patrem iherusalem christum. ipse
est exoratio pro peccatis nostris. ipse
est vita eterna sine peccato. ipse est vita e-
terna sine supplicio: Magna sacra-
menta fratres quod nobiscum loquitur spiritus
dei. quod nobis facit in hac nocte de-
licias Quid est hoc rogamus vos fra-
tres? Unde dulciora quam obscuriora:
Conferat nobis portionem ad amorem
suum. quibusdam modis miris miri-
ficat ipsa dicta sua. ut cum ea dicere
mus quam iam noueratis. tamen quia ex illis
locis eruebatur quam obscura videbantur.
tamen noua fieret ipsa cognitio: Non
quid non noueratis fratres quia in eccle-
sia dei tolerandi sunt mali. et scismata

non sunt facienda: Non quod non iam scie-
batis. quia intra illa rechia quam capiunt
bonos et malos pisces perdurandum est
usque ad litus. nec rechia rumpenda se-
qua in litore sepabuntur boni ad vasa et
mali periciuntur: Nam ista noueratis.
versus autem istos psalmi huius non intel-
legebatis. expositum est quod non intel-
legebatis. et inouatum est quod no-
ueratis:

ExPLICIT psalmus ceterimus tricesimus
octauus: INCIPIT psalmus ceterimus tricesi-
mus nonus:

Offerunt domini fratres et in ipsis do-
minum omnium. ut istum psalmum
afferam ad vos intelligendum quantum
dominus doceat. Adiuuet orationibus vestris
ut ea dicam quam optet me dicere et vos
audire. uti omnibus nobis utilis sit ser-
mo diuinus: Non enim omnibus utilis est.
quia non est omnium fides. Fides autem sic est
in anima. ut radix bona quam pluuia in-
fructum ducit. perfidia vero et error dia-
bolicus et cupiditas mala radix omnium
malorum sicut radix spinarum etiam dul-
cem pluuia ad punctiões conuertit:
Quid habet psalmus iste credo cum
cantaretur aduertisse vos. quoniam conque-
ritur et gemit et deo precem fundit. inter
malos constitutum corpus christi Eius enim
vox est in omni tali prophetia tamquam illius
inopis id est egētis non dum satiati esu-
riētis et sitiētis iusticiam. cui quedam
saturitas promissa est in fine seruat.
Interim hic nunc sitiāt et esuriant. et ge-
mat et pulset et querat. peregrinationis ille
cebris non delectetur: Non putet pa-
triam scilicet. vnde ut liberaretur christus ad-
uenit. quia christus caput nostrum
esse voluit. caput scilicet cuiusdam cor-
poris Non enim potest dici caput. ubi
corpus nullum est cui sit caput. Proinde si
caput christus. et alicuius corporis caput est

211

xpisti. corpus illi capitis sancte ecclesia est. in cuius membris sumus si caput nostrum diligimus. Audiamus ergo voces corporis christi. hoc est nostras si sumus in christi corpore. quia quisquis ibi non fuerit. in eis erit intra quos illud corpus gemit. Proinde aut in illo corpore eris ut gemas inter malos aut non eris in illo corpore. et in eis eris inter quos malos gemit corpus quod gemit inter malos. aut membris christi aut hostis christi. Nec isti inimici et aduersarii corporis christi uno modo intelliguntur aut uno modo agunt. Versi pellis est enim qui in eis regnat. et qui eis utitur tanquam vasibus suis. Ceterum multi ab illo liberantur et in corpus christi transferuntur. et qui sunt et quod futuri sunt novit ille qui illos redemit sanguine suo nescientes. Sunt autem quidam perseverantes in malicia sua. ad christi corpus non pertinent. et ipsi noti ei utique cui nichil ignotum est. Interim illi qui iam copaginati sunt cum membris eius non dum habentes resurrectionem futuram in qua perit omnis gemitus et laus succedit. in qua omnis tribulatio morietur et erit fine fine exultatio. non dum ergo habentes hoc in re sed tamen tenentes in spe. gemit ex desiderio quidam et orant se liberari ab omnibus malis inter quos necesse est vivere et bonis. non enim separatio iam cuius tanta est. Illius enim erit separatio. qui non novit errare. Quid est qui non novit errare. Ut nec malum traiciat ad dexteram nec bonum ad sinistram. Nos autem in hac vita difficile est ut nos ipsos noverimus. quanto minus debemus de quoque preproperam ferre sententiam. Quia si hodie malum novimus cras qualis futurus sit ignoramus et forte quem vehementer odimus

frater noster est et nescimus. Securi ergo odimus in malis maliciam. et diligimus creaturam. ut quod ibi fecit deus amemus. quod ibi fecit ipse homo oderimus. Fecit enim deus ipsum hominem. fecit autem homo peccatum. Dilige quod fecit deus. odi quod fecit homo. Sic enim persequaris quod fecit homo. ut liberetur quod fecit deus.

In fine psalmi ipsi david:

Hinc non intedas alium. quod tibi ab apostolo prestitum est. Finis enim legis Christus ad iusticiam omni credenti. Ergo cum audis psalmum dicere in fine. corda convertantur ad Christum. Tanquam enim pro psalmi est titulus psalmi. veluti dicēs ecce veni. et inde dicitur sum de christo catatur. Nam et ipsi david non intelligo nisi ipsum qui factus est ex semine david secundum carnem. Interim propter genus congruit nomen. genus carnale david. genus spirituale super david. et non solum ante david sed ante abraham. nec ante abraham tamen sed ante adam. nec ante adam tamen sed ante celum et terram. ante omnes angelos. ante omnes potestates et virtutes. ante omnia visibilia et invisibilia. Quare? Quia ut hoc essent omnia per ipsum facta sunt. et sine ipso factum est nichil. Ergo quia ex semine david non secundum divinitatem qua creator est ipsius david. sed secundum carnem david dignatus est vocari in prophetia. in ipsum finem intende. quia ipsi david canitur psalmus. et corporis eius vocem audi. et esto in corpore eius. Hoc quam audisti tua fiat. et ora et dic quod sequitur.

Psalmus.

Time me domine ab homine maligno. Non ab uno sed ab ipso genere nec a vasis tamen sed ab ipso principe. id

est ab ipso dyabolo Quare enim ab ho-
mie si a dyabolo: Quia et ipse in figu-
ra homo dicitur est: Veit inimicus homo et sup-
seminavit zizania. et cum dixissent serui
ad premafamilias. nonne bonum semine
seminasti vnde appuerunt zizania. rursus
est inimicus homo hic fecit: Ab isto ergo homine
maligno ora quantum potes ut libereris
quia non est tibi colluctatio aduersus
carnem et sanguinem. sed aduersus pri-
ncipes et potestates et rectores mundi te-
nebrarum harum. id est rectores peccatorum quod
quidem et nos fuimus. Nam audiui-
mus modo vocem apostoli. fuistis aliqua-
do tenebre nunc autem lux in domino. Nam ergo
lux facti non in nobis sed in domino. ore-
mus non tamen contra tenebras id est con-
tra peccatores quos adhuc dyabolus pos-
sidet. sed iam contra ipsum principem
eorum dyabolum qui operatur in filiis diffide-
tie. **A** viro iniusto erue me: Hoc est
ab homine maligno. quod est a viro ini-
usto: Adalignum enim ideo dixit quia
iniustum. ne forte aliquem iniustum ho-
minem esse putes: Sunt enim multi iniusti
quoniam non nocentes. non sunt seui non sunt as-
periores. non sunt persecutores et peruersas ho-
minibus facientes. sed tamen iniusti. quia
alio quodam modo luxuriosi ebriosi vo-
luptatibus dediti Quod nulli nocet. qui
sibi non pericit: Innocens enim ille est qui non
nocet. non autem qui sibi nocet Tibi autem quod
potest non nocere qui sibi nocet: Sed rati-
des In quod michi nocet: Non enim inua-
sit rem meam aut appetiuit salutem me-
am: Luxuria sua pascitur. suis vo-
luptatibus delectatur. Sed si iniquitas
habet voluptates ipse inquinatus
michi quid periet cui molestus non est:
Nocet tibi saltim vel exemplo. quia
vivit tecum et ad quod agit inuitat:
Nonne cum eum vides forte in illis
sordibus. prosperari ducis talium

delectatione factorum: Et si non consentis
saltem inuenisti quod expugnes. Quo-
modo ergo tibi non nocebat qui la-
boras vincere quod fecit in corde tu-
o: Adalignus est ergo omnis iniustus. et ne-
cesse est notius sit. siue sit blaudus. si-
ue sit feror: Quisquis in illum incur-
rerit. quisquis laqueis eius fuerit cap-
tus. inueniet quod sit noxium quod puta-
bat lenem: Etenim fructus et spine non pun-
gunt in radicibus Erue spinas de terra
correcta radices ipsarum et vide si sentis
dolorem. tamen illud vnde dolore sentis
in superficie de illa radice processit Ita-
que non vobis placeant homines quoniam lenes
et blandi. amatores tamen carnalium vo-
luptatum et inquinatarum cupiditatum
sectatores non vobis placeant. et si ad-
huc videtur lenes. radices spinarum
sunt. Nam talibus factis per luxuriam
plerumque effundunt quod habebant
Et quomodo querunt implere quod
effuderunt: Numquid iam percuti ra-
pinis et cogitationibus fraudum om-
ni generi malignitatis exquirende:
Nam vides malum hominem quem pu-
tabas antea lenem. quando illum vi-
debas inebriari bonum erat. modo iam
furem videbas latronem. times. per-
cesserunt spine de illis radicibus. Non
sentiebas lenes radices spinarum. tunc
si posses incendere: et non esset vnde proce-
deret quod te modo pungeret. Proinde fructus
mei corpus christi vel membra christi ge-
mentia inter tales malos quoscumque
videtis perclives ferri in malas li-
bidades et in perniciosas voluptates.
tunc reprehendite et tunc castigate. tunc
vrite: Incendatur radix et non est vnde
spina procedat. si autem non potueri-
tis: certi estote quod eos habebitis ini-
micos. Tacere possunt. occultare ini-
micicias suas possunt. amare vos

non possunt. Sed quoniam amare
vos non possunt. & necesse est ut q̄
oderunt vos mala vobis querant.
non vacet lingua & cor vestrum di-
cere deo. erime me dñe ab homine
malo. a viro iniusto libera me:

Qui cogitauerūt iniusticias ī cor-
de. Quid em̄ quia nō audēt p̄ferre
in lingua. & seruāt in corde. p̄p̄i eos
em̄ dixit. qui plerūq; in labijs bona
loquūtur. Audis vocem iusti. s; nō
est cor iusti: Nam quid p̄fuit h̄ ad-
dere ut diceret qui cogitauerūt ius-
ticias in corde ab eis me libera. ibi
sit potētissima manus tua ad eruen-
dum me. Facile est em̄ deuitare ap-
tas inimicias. facile est auerti ab i-
inico p̄mpto & manifesto cui⁹ iniq̄-
tas iam eciam in labijs est: Ille est
molestus ille occultus ille difficile
deuitatur. qui in labijs bona por-
tat. & in corde occultat mala: Qui
cogitauerūt iniusticias in corde:

Tota die cōstituebāt bella: Quid
est bella? Contra que pugnarem to-
ta die michi cōstituebant: Unde em̄
hoc nascitur de talibus cordib⁹. q̄c-
q̄d est contra quod pugnat xp̄istia-
n⁹. Si sedicio. si scisma. si hereses. si
cōtradictio turbulēta. nō hoc erum-
pit nisi de illis cogitatiōibus q̄ tege-
bātur. & quādo labia bona loq̄bant⁹
tota die cōstituebant bella: Dac-
ta audis verba. sed belli constitutio
a cordibus non discedit: Quod em̄
dictum est tota die. sine intermissio-
ne significat. id est toto tempore:

Acuertunt linguas suas sicut ser-
pentes Si adhuc queris hominem
aspice similitudinem: In serpente
maxime astucia est & dolus nocen-
di. p̄pterea eciam serpit: Non enī
vel pedes habet ut eius vestigia cū

211
venit audiantur: In eius itinere ve-
lut lenis est tractus. sed nō est rect⁹
Ita ergo repunt & serpūt ad nocen-
dum. habentes occultum venenū
& sub leni contractu Et ideo sequi-
tur. **V**enenum aspidum sub labijs
eorum: Ecce est illud sub labijs. ut
aliud sub labijs aliud in labijs aduer-
tamus. quos etiam apte manifes-
tat alio loco ubi dicit. qui loquūtur
pacem cum p̄ximo suo. mala autē
in cordibus eorum. **C**onserva me
domine de manu peccatoris. ab ho-
minibus iniustis erue me: Ipsa sūt.
nota sunt. nō hic opus est intelligē.
sed agere. Orare opus est. non que-
rere quid sit: Sed quomodo ores
aduersus huiusmodi homines ape-
rit tibi in consequenti: Multi em̄
aduersus malos orant imperite:

Qui cogitauerūt inquit supplan-
tare gressus meos. Adhuc potest
carnaliter accipi. Habet quisq; ini-
micum in negotio. cogitat ei frau-
dem facere. & ei auferre pecuniam q̄
versatur in communi genere Habet
quisq; inimicum vicinum. & cogitat
malum ingerere domui eius. aliqd
de re ipsius minuere. & utiq; dolo
cogitat. fraude cogitat machiamē-
tis dyaboli hec ipsa gestat implere.
Nemo dubitat. sed tamen nō prop-
ter ista isti cauendū sunt. sed ne infi-
diando tibi adducant te ad se. id est
a corpore xp̄isti separent te. & fa-
ciant te de corpore suo.

Sicut enim bonorum caput xp̄is-
tus est. sic illorum caput dyabo-
lus. Qui cogitauerunt inquit sup-
plantare gressus meos. Quid est
supplantare gressus meos? Non
quasi ut erres ī negotio quod cum
illo habes. & decipiat te in cau-

sa q̄ tibi cōmunis est in foro illo :
Supplātauit gressus tuos si te im-
pedierit i via dei. vt illud quod rē
intēdebas titubet aut labatur a via.
aut cadat in via. aut recedat de via.
aut remaneat in via. aut retro reu-
tatur vñ venerat : Quicq̄o tibi tale
fecerit. supplātauit te decepit te. con-
trahuiusmodi inuidias ora ne p̄das
celestē p̄monitū. ne amittas xpm
coheredem q̄a picturus es in et̄nuz
cū eo q̄ te fecit heredem : Nō em̄ tal-
te fecit hēdem cui mortuo succedas
sed cū quo in et̄nū viuas. **A**b̄scon-
derūt supbi muscipulā michi : Totū
corpus dyaboli explicauit breuiter
cū ait supbi Unde est q̄ et iustos ple-
rūq̄ se dicūt cū sint iniq̄. in̄ ē q̄ nich-
il illis tam noxium est q̄ confiteri
pccā Ipsi sunt qui cum sint falsi ius-
ti. necesse est vt inuideāt veris iustis
Nemo em̄ inuidet alteri in eo qd̄ n̄
vult vel esse vel videri. Alius tibi in-
uidet q̄a diues es. aut diues vult ēē
vt tibi inuideat aut putari vult di-
ues. alius tibi inuidet q̄a clarus es et
nobilis. aut hoc esse affectat aut h̄
se putari cupit. et sic omnia q̄ vidēt
bona in seculo et putantur quod q̄s-
q̄ vult habere. et in quo vult excellē.
vel cuius rei famā captat. in eo tibi
inuidet : Isti aut̄ qui falsi iusti sunt.
videri volūt iusti cum nō sint. et ne-
cesse est vt quē viderint vex iustum
inuideāt illi et hoc cum illo agant q̄
modo amittat vnde gloriat̄ : Unde
veniūt oēs seductioēs et supplanta-
tioēs : Hoc prior ipse dyabolus vo-
luit. qui cadens stanti homini inui-
dit. et quia ipse amisit regnum celo-
rum. hominem illuc peruenire no-
luit et non vult. et id agit nunc vt ho-
mo illuc nō perueniat vnde ip̄e eiec-

tus est : Quia ergo supbus est ipse.
et ideo inuidus qui superbus. om-
ne corpus ipsius talium corpus est
Sed nos oremus contra illum qui
corrigi nō potest. et pro istis q̄ p̄nt.
vt dicamus homini iniusto. Quare
inuides iusto o homo iniuste : Qui
a vis videri iust⁹. cito fac quod me-
lius est. et facilius eris. qd̄ vis vide-
ri est o rebus. ita diliges cui inuide-
bas. quia quod illum doles esse eris
et tu. et amabis in eo te. et ip̄m in te.
Item si inuideres diuiti. nō esses in
potestate tua vt diues esses : Si inui-
deres hoēsto alicui senatori nobili.
n̄ esset in potestate tua vt nobilis tu
esses et clarus : Si inuideres p̄chro-
numq̄ pulchrum te faceres : Si inui-
deres forti et valido. numq̄ tibi vi-
res dares : Si inuides iusto. res in
voluntate est. est o quod doles esse
alterum : Nō em̄ empturus es qd̄
tu nō es et alius est :gratis constat
cito cōstat. par in terra hōibus bo-
ne volūtatis : Illi autem supbi ab-
scōderūt muscipulam. quesierunt
supplantare gressus meos : Et quid
fecerūt. **E**t restes extēderūt mus-
cipulas pedibus meis : Quas res-
tes : Notum est hoc verbum i scrip-
turis. et inuenimus alibi quid signi-
ficent restes : Dominus flagellum
de resticulo fecit. vnde expulit eos
de templo qui ibi male versabantur
et significauit nobis quomodo in-
telligamus restes. quia crinibus
peccatorum suorum vnusquisq̄ cō-
stringitur : Dicit alia scriptura. et a-
perte ysayas. ve hīs qui trahunt
peccata sicut restem longam : Qua-
re autem dicitur restis : Quia om̄is
peccator per seuerans in pccis suis
addit pccā peccatis. et cū debēt accu-

215

satiōe peccati sui corrigi. defensiōe duplicat quod confessione posset auferre. et plerūq; alijs peccatis vult munit⁹ esse. ppter illa q̄ cōmisit: Secit adulteriū. et ne occidatur parat homicidiū. addit peccō peccatū: Rursum si cōtigerit facere homicidium. iā qui vnū crimen timebat duo timet. et vtiq; cū videat se plura timere q̄ a te timebat. nō cogitat minuire qd fecit. sed addē qd nōdū fecit. querit forte et maleficū Tria ecce habet. iū iam quis cogitet. q̄s finiet restē peccatorū? Et optiē dicitur restis: Ut ei torq̄atur restis additur. et nō addūt⁹ recta fila sed torta Drauitas sibi cōnexa ducitur in lōgū. et nō cogitat p̄cidere qd male texuit. sed addē pducere in longū p̄tendere. vt habeat in fine vnde illi ligētur man⁹ et pedes. et p̄iciatur in tenebras exteriorēs: H⁹ aut peccata sua tēdūt iustis. quādo eis suadēt facere mala q̄ ipsi faciūt: Ideo dixit. restes extēderūt musculam pedibus meis. id est de peccatis suis me deicere voluerūt. Et vbi hoc? **I**uxta semitas scādalum posuerūt michi: Nō in semitis. sed iuxta semitas Semite tue precepta dei sunt: Illi scādala iuxta semitas posuerūt. tu noli recedere a semitis et non rues in scandala Nec volo dicas. et p̄hibēt illos de⁹ ponere in scādala iuxta semitas. et nō ibi ponerēt Immo p̄misit deus ponē scādala illos iuxta semitas. vt tu nō recedas a semitis Iuxta semitas scandala posuerunt michi: Et quid restet. quod remedium inter mala. in istis temptationibus. in istis periculis? **D**ixi domino deus meus es tu: Illi homines sunt et non mei. tu et deus et meus es: Dixi domino de-

us meus es tu Magna vox orationis. mouet fiduciam: Numquid illorum non est deus? Cuius non est deus qui est verus deus? Sed tamen proprie eorum est. qui eo fruantur. qui ei seruiunt. qui libenter sub ipso sunt. Nam et mali quibus inuiti sub ipso sunt. Illi appellant deum a quo coronentur. sub illo illi fugiūt a quo dampnentur Et iniquus qui non vult habere dominum deum suum. quo fugiet deum omnium? Bonum est illi ergo vt conuertat⁹ ad deum omnium. faciat q̄ illum cōuersione suam. et positus inter tales peccatores. seductores ypocritas superbos. dicat ad deum quem sui conuersione fecit deum suum. dixi domino deus meus es tu: **P**ercipe auribus domine vocem deprecationis mee: Simpler quidem sententia est et facilis ad intelligendum. sed tamen delectat forte cogitare quare non dixerit percipe auribus deprecationem meam. sed velud euidentius exprimens affectum animi sui ait. vocem deprecationis mee. vitam deprecationis mee. animarū deprecationis mee non quod sonat in verbis meis. sed vnde viuunt verba mea. **C**eteri enim strepitus sine anima soni dici possunt. voces non possunt. Vox proprie aiātorū est. viuorū est. Quāmvis autem deprecantur deum. et nō sentiunt deum. nec bene cogitant de deo Sonū deprecationis h̄re p̄nt. vocem non possent. quia vita ibi nō est. Illius qui vivebat quia deū suum. intelligebat. et a quo liberaretur videbat et a quibus liberaretur sentiebat. ipsa erat vox deprecationis eius. ipsam commēdās aurib⁹ dei dicat

domine dñe: Tu domine dñe. id ē tu
verissime domine. nō quales domini
homines. nō quales dñi qui emūt sac
cello. sed qualis dñs q̄ emit sanguinē

Domine dñe v̄tus salutis mee:
id est q̄ das vires saluti mee: Quid
sibi vult v̄tus salutis mee: Cōquere
batur de scādalis et infidijs pccōrū.
et circumlatratibus et circuminfidiā
tibus malignis hōibus vasis diabo
li. de sup̄bis inuidētibus iustis. iter
quales necesse est vitam ducere cuz
hic viuim⁹ in pegrinatione nostra
hac. talia vero scādala habūdātia fu
tura domin⁹ p̄dixit et ait. habūdauit
iniquitas. et qm̄ habūdauit iniquitas re
frigescit caritas multorū. sed adiūxit
statim solacium. qui p̄seuerauerit
vsq; in finem hic saluus erit. attēdit
iste et timuit. et habūdātia iniquitatum
turbatus respexit spem. quia qui p̄
seuerauerit vsq; in finem hic saluus
erit. extendit se perseuerare et videt
longam viam. et quia perseuerare
magnum est et difficile. quoniam o
rauit ad perfectionem perseueran
tie sue. a quo illi iussu est vt perse
ueraret: Certe saluus ero si perseue
rauerō vsq; i finē. sed perseuerantia
ad virtutem pertinet. vt merear sa
lutem tu es v̄tus salutis mee. tu me
facis p̄seuerare vt pueniam ad salu
tem. dñe dñe v̄tus salutis mee: Et vñ
spero q̄ tu es v̄tus salutis mee:

Ombraasti caput meū in die bel
li: Ecce mō adhuc pugno. pugno fo
ris cōtra fictos bonos. pugno it⁹
cōtra cōcupiscētias meas. qm̄ vido
aliā legē in mēbris meis repugnātē
legi mentis mee. et captiuū me ducē
tem in lege peccati que est in mem
bris meis Miser ego hō quis meli
berabit de corpore mortis huius:

Bea dei: per ih̄m xp̄istum dominū
nostrum: Igitur laborans in h̄ bel
lo resperit ad grām dei. et qui iam ce
perat estuare et arescere. t̄q; vmbra
inuenit sub qua viueret: **O**mbraasti
caput meū in die belli. id est in estu.
ne fatigarer ne arerem: **T**ra
das me dñe a desiderio meo pccōri:
Ecce quo michi valeat vmbra culū
tuū. vt estus nō patiar a meipso: Et
quid michi peccator faceret ille q̄tū
libet seuiret: Seuerūt em̄ martires
iniqui. traxerūt eos. cathenis liga
uerūt. carceribus incluserūt. gladio
ferierūt. bestiis subreperūt. ignib⁹
cōsumpserūt. hec ōnia fecerūt. sed nō
eos tradidit deus peccatoribus. q̄
non sunt traditi a desiderio suo. Il
lud ergo ora q̄tum potes. vt a desi
derio tuo nō tradat te deus pccōri
Tu em̄ desiderio tuo facis. das lo
cum dyabolo: Ecce em̄ dyabolus p
posuit lucrum. et inuitauit ad frau
dem: Lucrum habere nō potes. nisi
fraudem feceris. sed lucrum esca est
fraus laqueus: Sic attende escam
vt videas et laqueum. quia lucrū nō
potes adipisci nisi fraudem feceris
fraudem autem si feceris capieris:
Nō ideo dico capieris quia inuenie
ris: Aliqñ at nō inuenieris. sed ab
hōibus. numq̄ a deo: Capieris et
traheris et occideris. ōis em̄ q̄ talia
facit perimit semetip̄m. Ibi ē q̄ esca
ibi est et laque⁹. frena desiderii et nō
cadis in laqū. Si at vicerit te deside
riū esce. mittit tibi collū in laqū et ca
piet te auceps aiāy: Ne tradas me
a desiderio meo pccōri. inde iūbrat
in die belli: Desideriū em̄ estus facit
vmbra culū at dñi tēpat desiderium
vt possim⁹ refrenare quo rapiebam⁹
vt nō ita estuemus vt ad laqueum

ducamur: **C**ogitauerunt aduersum me. ne derelinqs me. ne forte exaltentur. Habes et alio loco. q me pmunt exultabunt si motus fuero Tales sunt et isti. qa talis e et ipe dyabolus. qn seduxerit hominem gaudet triumphat de illo. exaltatur ipe qa ille humiliatus est. Quare at ille humiliatus est? Quia male exaltatus fuit. et ille qui de illo triumphat humiliabitur Tales sunt enim oes qui gaudent de malo. videtur sibi ad tempus gloriari. supbi re. cervicem erigere: Non vos delectet exultatio eorum. escam habent in faucibus et hamum. ibi est quo delectantur ibi est quo trahuntur. Ne derelinqs me ne forte exaltetur. id est non de me triumphet. non de me gaudeant.

Caput circuitus eorum. labor labiorum ipsorum teget eos. De inquit umbra alarum tuarum teget. obumbrasti enim michi in die belli. Ipsos quid tegit? Caput circuitus eorum. ipsa est superbia: Quid est circuitus ipsorum? Ut circumueant et non stent. in gyrum eant erroris ubi iter est sine fine Qui enim in logum it. aliunde incipit. alicubi finit qui in gyrum it nusquam finit: Ipse est labor impiorum. q demonstratur in alio psalmo euidentius. in circuitu impij ambulant. s; circuitus eorum caput superbia est. qa iudicium omnis peccati superbia Unde autem superbia labor labiorum ipsorum? Omnis enim superbus fictus est. omnis fictus mendax Laborant homines loqui mendacium. nam veritatem tota facilitate loquerentur: Ille enim laborat qui fingit qd dicit. nam qui verum vult dicere non laborat: Ipsa enim veritas sine labore loquitur De homine ergo hoc dixit dominus. me proteget umbraculum tuum. ipsos teget mendacium ipsorum. sed

ipsam mendacium ipsorum labor est. labiorum ipsorum: Ecce perturuit iniusticiam. concepit dolorem. et peperit iniquitatem: In omni enim opere malo labor est. et omne opus malum cogitatum mendacium ducem habet. Non enim est veritas nisi in opere bono. et propterea qa omnes laborant in mendatio. veritas quid clamauit? Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et ego reficiam vos: Ipsa est vox clamans ad laborantes in alio psalmo: Filij hominum usquequo graui corde ut quid diligitis vanitatem et queritis mendacium? Propterea at alio loco labor est in mendatio: docuerunt linguas suas loqui mendacium. ut iniqua gereret laborauerunt Caput circuitus eorum. labor labiorum ipsorum teget eos:

Decidit super eos carbones ignis in terra et deicies eos Quid est in terra? Hic adhuc in hac vita. hic supra illos decidant carbones ignis. et deicies eos Qui sunt carbones ignis? Nouimus istos carbones: An alij sunt isti. et alij illi de quibus dicturi sumus? Istos enim video ad penam valere. illos autem quos commemoratur sum ad salutem: Dictum est enim de quibusdam carbonibus. cum homo peteret aduersum linguam subdolum auxilium. quid detur tibi aut qd adicietur tibi ad linguam subdolum sagitte potentis acute cum carbonibus vastatorij. id est verba dei cor transfigentia. et vetustatem perimentia. amorem q; gignentia. et exempla hominum qui mortui erant et reuixerunt. et nigri erant et fulgentes effecti sunt Carbones enim tenebre sunt color indicat: sed cum ad eos accesserit flamma caritatis et ex mortuis reuixerint. audiant ab-

aplo. fuistis enim aliquando tenebre. nunc
aut lux in domo: Ipsi sunt carbonēs
frēs quos intuemur quando volumus
mutare vitam transfixi sagitta dei. et
impediunt nos male lingue hominum de
qualibus hic modo querebatur. et
volunt seducere a via veritatis poti
us quam inducere ad errores suos et di
cere nobis. quasi professi fuerimus non
implebimus. Attēdimus carbonēs illos.
quod erat heri ebriosus hodie sobrius ē
quod erat heri adulter hodie castus est.
quod erat heri raptor hodie largitor
Hec isti carbonēs ignis sunt. acce
dunt exempla carbonū ad vulnus sa
gittarum. non enim timeo dicere vulnus.
cū clamet ipsa sponsa vulnerata cari
tate ego sum. et sit tibi vastatio feni
propter quod et dicuntur carbonēs vasta
torij. Vastatur fenū sed purgat aurum.
et mutat homo ex morte vitam.
et incipit esse etiā ipse carbo flagrans.
quālis carbo erat apostolus. qui prius fuit per
secutor et blasphemus et iniuriosus
niger et extinctus: Misericordiam
vero consecutus. accensus est de ce
lo. vox christi accedit illum. Perit
in eo tota nigredo. cepit fervēs spū
quo accendebatur accendere: Tales
ergo et hic intellecturi sumus carbo
nes ignis. qui cadunt super iustos ma
los et deiciunt eos: Plane non prohibe
mur hūc habere intellectum Video
hic nobis elucescere non improbabile
seu reprehensibilem sententiam. in
telligo illos carbonēs cadere super
iustos ut deiciantur. In alios ei ve
niunt ut accendantur. in alios ut deici
antur: Ipse enim carbo dicebat. qui
busdam sumus odor mortis in mor
tem. quibusdam sumus odor vite in
vitam: Vident enim iustos flam
mantes spiritu. candentes luce. et

eis invidendo cadunt. hoc est quod
supruent illis carbonēs ignis in
ra et deiciuntur: Quid est in terra?
Adhuc hic sunt in hac vita. excepta il
la pena que servatur impijs: Car
bonēs isti illos deiciunt antequam veniat
ignis eternus: Decident super eos
carbonēs ignis in terra. et deicient
eos: **I**n miserijs non subsistent:
Venit illis miseria et non tolerant. ius
tus aut subsistit. quomodo ille subsistit qui
dicit. sed et gloriamur in tribulatio
bus. sciētes quā tribulatio patiētiā
opatur. patiētiā probationem. proba
tionem. spes aut non confundit. quā cari
tas dei diffusa est in cordibus nostris
per spū sanctū qui datus est nobis:
At vero super illos cū ceciderit aliqua
pressura. aliqua miseria. non subsis
tunt. cadunt. Quando enim tales patiuntur
huiusmodi pressuras. non valent to
lerare. decidunt in iniquitates malas.
quia traduntur a desiderio suo pecca
tori: **V**ir linguosus non dirigitur
super terram: Vir linguosus amat
mendaciam Quid enim illi est voluptas
nisi loqui: Non enim attendit quid lo
quens loquitur: non potest fieri ut il
le dirigatur: Qualis esse debet ser
vus dei. accensus illis carbonibus.
et ipse carbo salutaris effectus qua
lis esse debet: Ut magis optet audi
re quam dicere. sicut scriptum est. sit
autem omnis homo velox ad au
diendum tardus autem ad loquen
dum. et si fieri potest hoc cupiat. non
habere necessitatem loquendi et di
cendi et docendi. Ecce enim dico ca
ritati vestre fratres mei. loquimur
vos modo ad vos. ut aliquid do
ceamus vos. quanto melius omnes
sciremus ut nemo doceret alterum
ut non esset alius loquens alius au

diēs. sed om̃s audiētes vnū illū cui
dicitur. auditui meo dabis gaudiū
et leticiam? Vnde et ille iohānes non
tam gaudebat q̃a predicabat et quia
loq̃batur. sed gaudebat q̃a audiebz
ait em̃. amicus at̃ spōsi stat et audit
eū. et gaudio gaudet ppter vocē spō
si: Itaqz fr̃es cito dixerim caritati
pestre. vbi vnusqzqz pbet se n̄ vt loq̃
tur sed vt de illo locutiōis officium
erigatur. gaudiū aut̃ taciturnita
tis intus habet in voluptate. voces
doctrine in necessitate Quādo em̃
opus est voce doctrine? Quādo pa
teris imperitum. q̃n pateris indoc
tum. Si semper delectat te docere.
semp vis habere imperitum quem
doceas Si aut̃ beniuolus es et vis
om̃s doctos esse. nō vis semp habē
quos doceas et nō erit in voluntate
exercitatio vel p̃batio doctrine tue
sed in necessitate Gaudiū tibi fit i au
ditiōe dei. necessitas tibi fit i locutio
ne tua. et nō eris vir linguosus ne n̄
dirigaris Quare vis loqui. audire
nō vis? Semp foras exis. intro re
dire detrectas: Quod em̃ te docet i
tus est. quādo doces tqz foras exis
ad eos q̃ foris sunt Ab interiore em̃
audiūm⁹ veritatem. et ad eos q̃ fo
ris a nostro corde sunt loquimur:
q̃ em̃ dicimur eos in corde habere
de quibus cogitamus. scdm̃ ymagi
nem quādā. dicim⁹ quam de illis ha
bemus impressam. Nam si ōnino in
tus ipsi essent. scirēt vtqz qd̃ in cor
de nostro eēt. atqz ita vt eis loq̃re
mur opus nō esset: Si aut̃ hoc te de
lectat qd̃ foris agis. vide ne tumes
cas foris et nō possis redire p̃ agus
tum. et non possit tibi dicere deus
tuus intra in gaudiū domini tui.
sed dicat tibi quia forinsecus eāt qd̃

amasti. ligate ei manus et pedes et
mittite eum in tenebras exteriores:
Vbi em̃ ostendit malū esse mitti ex
terius. ibi ostendit bonum esse in
trasse interius Nam seruo bono qd̃
dicit: Intra in gaudiū domini tui.
malo aut̃ seruo. picite eū i tenebras
exteriores. Non ergo amem⁹ ma
gis exteriora sed interiora. De inte
rioribus gaudeamus. in exteriori
bus aut̃ necessitatem habeamus n̄
volūtatem: Vir linguosus nō diri
gitur sup̃ terram. **V**ir inuistum
mala venabūtur in interitum: Veni
unt mala et nō subsistit. ideo dixit
venabūtur in interitum Multis ei
bonis multis iustis euenerūt ma
la. et tanqz inuenerūt eos mala: Nā
ideo dixit venabūtur. quia vnusqz
qz abscondere se vult a malo. sed cum
inuenitur a malo quasi factus est in
venatione. Numquid autē soli ma
li fugiūt a malis. quādo querūtur a
malis? Nonne et bonis dictum est.
si vos p̃secuti fuerint in hac ciuitate
fugite in aliam: Ergo quādo mali p̃
sequebantur bonos id est martires
nostros. cum eos comprehenderēt.
venati sunt eos. sed nō ad interitū:
Pressa est enim caro coronata est a
nima. et eiecta anima de carne. nec
carni aliquid factum est quod obse
set in posterum. Incensa sit caro p̃
cussa sit caro laniata sit caro. num
quid ideo subtracta est creatori. q̃a
data est in manus persecutoris?
Ille qui creauit ex eo quod nō erat.
non reparabit melius q̃ erat? Er
go quādo cumqz capti sunt isti. ve
nati sunt quidem illos mali. sed
non ad interitum. at vero illi qui
non diriguntur. et linguosi sunt. ma
la eos venabuntur ad interitum:

Quare? Quia in miseris nō subsis-
tent: **C**ognoui quia faciet domi-
nus iudicium egētis: Egēs iste non
est linguosus: Qui em̄ linguosus ē.
habūdare vult. esurire nescit: Illi at
egētes sunt qbus dicit. pulsate & a-
perietur vobis. querite & inuenietis.
petite & dabitur vobis: Ille egēs ē
de quo dicitur. beati qui esuriunt &
sitiūt iusticiam qm̄ ipsi saturabūtur
Remūt inter scandala malorum. ipi
precantur ad caput suū vt eruātur
ab homine malo. & ab homine ma-
ligno liberētur. & de manibus ius-
torum eruantur: Ipsi ergo sunt qz
causam dominus non negliget. & si
modo pressuras patiūtur. appebit
gloria ipsorum cum apparuerit ca-
put ipsorum: Talibus em̄ hic cōsti-
tutis dicitur mortui estis & vita ves-
tra abscondita est cum xp̄o in deo
Ergo paupēs sumus. abscondita est
vita nostra. clamemus ad panem
Est em̄ panis viuus qui de celo des-
cendit. & qui in via reficit nos. in pa-
tria saturabit nos: Adodo em̄ vt
duremus reficimur. Nam necesse
est esuriamus quoadusqz satiemur:
Cognoui quia faciet dominus iudi-
cium egentis: Certus erat iste qm̄
faciet dñs iudicium egentis: **E**t
causam pauperum: Ostendit inqz
quomodo diligit iustos suos. ostē-
dit diuitibus quomodo diligit pau-
peres suos: Diuites dixi superbos
paupes dixi humiles. diuites dixi p
habūdātiā nō querētes. paupes
dixi p desiderium suspirātes. faciet
dominus causam ipsorum: **R**e-
rumptamen iusti confitebūtur nō-
mini tuo: Et quādo agis causam ip-
sorum. & quādo facis iudiciū iporū.
tuo nomini cōfitebuntur. Aderitis

suis nichil tribuūt. nō tribuēt totuz
nisi misericordie tue: Verumptamē
iusti confitebūtur nomini tuo: Et
qā iusti cōfitebuntur nomini tuo vt
q̄tumcūqz iusti fuerint nichil sibi as-
sumāt de suo. nichil sibi tribuant de
suo. Quid fiet vt dirigant cor? Quia
quādo ad se flectūt torquēt cor. qm̄
autem ad dñm intendūt dirigūt cor
Et vbi erit voluptas vbi reſes. vbi
gaudium. vbi beatitudo? Numqđ i
se? Non. sed in quo sunt lux. nūc at
lux i domino dixit: Ideo vide quid
sequitur. vide quo concludit: **I**n
habitabūt recti cū vultu tuo: Adale
at illis fuit in vultu suo. bene illis ē
rit cum vultu tuo: Quādo vultum
suum amauerūt. in sudore vultus sui
panem suum māducauerūt. Rede-
ant. & deterſo sudore finitis labori-
bus pereūte gemitu. veniet illis fa-
cies tua habūdans sufficiētia Nich-
il querent amplius. quia melius nō
habent. amplius nō te deserēt. ne de-
serātur a te: Etei post resurrectioēz
de domiō qđ dictū est? Adimplebis
me leticia cum vultu tuo: Sine vul-
tu suo nō nobis daret leticiā. Ad
hoc purgamus vultum nostrum vt
gaudeamus ad vultum ipsius Filij
em̄ dei sumus. & nōdum apparuit
quid erimus. scimus qācū apparue-
rit similes ei erimus quoniam vide-
bimus eū sicuti est. quia inhabitabē
recti cum vultu tuo Putam⁹ ne cū
vultu patris & nō cū vultu filij. an cū
vultu filij & nō cū vultu patris? An
vnus quodāmodo vultus patris &
filij & spūs sancti? Videamus si nō
nobis ipse filius pmittit vultum su-
um. vnde nos letos faciet. Adodo
hoc capitulum in euangelio quod
huic psalmo attestaretur dominus

inspiravit ut legeretur. **A**it enim ipse do-
minus. Qui audit precepta mea et cus-
todit ea: ipse est qui diligit me: et qui di-
ligit me diligetur a patre meo et ego
diligam eum et ostendam illi meipsum. Quale
promisit patri dilectissimi. **N**umquid eum non
videbatur quibus se ostendere permittebat?
Nonne ante illos erat? Nonne facies
carnis illius adiacebat oculis eorum?
Quid est quod volebat ostendere videnti-
bus se? Sed quia talem videbant disci-
puli quale crucifixerunt iudei: erat autem
deus in carne illa occultus. hominem autem
possent videre homines deum vero non
possent quibus in homine quia beati mun-
do corde quam ipsi deum videbant. dedit
formam hominis et peccatis et impiis. servavit
formam dei mundatis et peccatis: ut iocunde-
mur in illo et bene nobis in eternum sit
cum vultu ipsius.

Explicit psalmus c. xxxix. Incipit psalmus
centesimus quodagesimus.

Ad istis fratres ammonitione
et petitionem nostram ex ore
apostoli cum eius modo epistola
legeretur. **A**it enim orationes instantes vigi-
lantes in illa: orantes simul et pro nobis
ut deus aperiat nobis ostium ubi ad lo-
quendum misterium eius ut manifeste
illud sicut oportet me loqui. **H**ec ver-
ba etiam mea deputate dignamini. Sunt
enim in scripturis sanctis profunda mis-
teria que ad hoc absconduntur ne viles-
cant. ad hoc queruntur ut exerceant ad
hoc capiuntur ut pascant. **P**salmus quem
modo cantavimus in multis senten-
tiis subobscurus est: cum adiuvante domino
ea que dicta sunt erui et exponi cepint
videbitis hoc vos audire quod iam nove-
ratis. Sed ideo multipliciter dicta sunt
ut varietas locutionis fastidium tolle-
ret veritatis. Quid enim amplius fratres
salubrius audituri et cognituri estis quam
diligas dominum deum tuum ex toto corde

216
tuo et ex tota anima tua et ex tota mente
tua et diligas proximum tuum tanquam te ipsum.
Sed ne putetis hec duo precepta par-
va esse: in his duobus preceptis to-
ta lex pendet et propheta. **Q**uicquid er-
go salubriter mente concipitur vel ore
profertur vel de qualibet divina pagi-
na exculpitur non habet finem nisi cari-
tatem. **H**ec autem caritas non qualiscumque
est. **N**am et male viventes irretiunt sibi
societate potius conscientie et dicunt a-
mare se nolle discedere ab invicem suis
collocationibus conciliari: desiderare
se absentes gaudere ad presentiam suam.
Amor iste tartareus est: viscum habet
quo deiciat in profundum. non penas
quibus levet in celum. **Q**ue est autem cari-
tas ut a ceteris que appellantur cari-
tates segregetur et distinguatur? **E**a
que caritas dicitur vera christianorum
a paulo definita est atque ita suis qui-
busdam terminis circumscripta cum sit
divinitate infinita: ut omnino discerna-
tur a ceteris. **S**inis inquit precepti est cari-
tas posset huc usque dicere: nam alijs
locis ubi tanquam scientibus loquebatur
hucusque dixit plenitudo inquit legis
caritas et non dixit qualis caritas. **N**on
alibi non dixit. quia dixit alibi. **N**on enim
ubique omnia dici aut possunt aut debent.
Ergo haec plenitudo legis caritas. **Q**ue
rebas forte que caritas qualis cari-
tas audi alio loco. finis precepti est ca-
ritas de corde puro. **I**am videte utrum
inter se latrones habeant caritatem
de puro corde. **D**urum cor in caritate.
hoc est quando diligis hominem secundum deum
quia et teipsum sic debes diligere ut non
erret regula. diliges proximum tuum tan-
quam te ipsum. **S**i enim male te diligis et in-
utiliter. ita et proximum diligendo quid
ei consulis? **Q**uomodo autem te male diligis?
Quomodo te invenit scriptura que ne-
minem palpet et convincit quia non te dili-

gis: ymmo punit qz et odis te Qui
aut inquit diligit iniquitatē odit ani
mam suā Si ergo diligis iniquitatem
putans qd teipm diligas erras ita et
si primum diligas ad iniquitatem du
ceres et dilectio tua laqus erit dilec
ti Caritas ergo de puro corde ē que
est scdm deū. et pscientia bona et fide
nō ficta Ista caritas diffinita ab a
postolo habet duo pcepta: dilectio
nis dei et dilectiōis prmi In nullis
scripturis aliud inquirat: nemo vo
bis aliud pceptat Quicqd obscurum
est in scriptura hec ibi occulta ē quic
qd ibi planum est. hec ibi apta est Si
nūqm aperta eēt nō te pasceret Si
nūqm occulta nō te exerceat Hec
caritas clamat de corde puro de cor
de taliū in hys vbis qualis h modo
orat: et quis iste fit cito dixerim xps
est Auditori em estis vba que de do
mino nostro ihu cristo indigne acci
piuntur: et putabit parū intelligens
temere me dixisse xpi eē personā in h
psalmo Quō em potest de dño nos
tro ihu cristo de illo agno imacula
to de illo in quo solo non est inuen
tum peccatū. q solus verissime dice
re potuit ecce venit pnceps mudi hu
ius et in me nichil inueniet id est nul
lam culpam. nullū reatū qui sol⁹ qd
non rapuit exsoluebat qui sol⁹ inno
centem sanguinē fudit fili⁹ dei vnic⁹
carnē accipiens nō qua ipe minueretur.
sz qua nos augeter quō ergo de
ista psona recte accipitur pone dñe
custodiam ori meo. et ostium ptenen
tie circa labia mea: vt n declines cor
meum i vba maligna ad excusandas
excusationes in peccat⁹: Manifestis
tissime quippe iste sensus ē Custodi
dñe os meū ianua quadā et ostio pre
cepti tui: vt in vba maligna nō decli
netur cor meum Que vba maligna:

Quibz excusantur peccā Ne inqt pec
cata mea malim excusare q accusa
re Hec vba in ipm dñm nostrū ihe
sum cristū nō cadunt Que enim ille
peccā cōmisit. que cōfiteri poti⁹ q de
fendere debuisset: Nostra vba ista
sunt certe cristus loquitur Sinrā v
ba sunt quomō cristus loquitur: Et
vbi est caritas de qua loq̄batur: Mes
citis qz ipa vnum nos fecit in cristo:
Caritas clamat ad xpm de nobis: ca
ritas clamat de cristo p nobis Quō
caritas ad cristū de nobis: Et erit o
nis qui inuocauerit nomē dñi salu⁹
erit Quō caritas de xpo pro nobis:
Saul saule quid me psequis: Vos i
quit apls estis corpus xpi. et mēbra
Si ergo ille caput nos corpus vnus
homo loquitur: siue caput loquitur
siue mēbra. vnus xpūs loquitur Et
capitis est ppiū loqui etiam in p
sona mēbrozum: ipam nrām cōsue
tudinē adūte. primo quomō loq̄
in mēbris nostris nō potest nisi ca
put Jam vō caput nostrū quomo
do loquatur in psona omniū mēbro
rum adūte In angustia tibi pedē a
liquis calcat: calcas me dicit caput
Vulneravit tibi aliquis manū: vulne
rasti me dicit caput Caput tuū nul
lus tetigit sed loq̄tur vnitās cōpagi
nis corporis tui Omniū mēbroz tu
orum psonam illa q in capite est lin
gua suscipit: ipa p omnibz verbis fun
gitur Sic ergo audiam⁹ xpm loquē
tem sed vnusquisqz agnoscat ibi vo
cem suam tanq̄ herens in xpi corpe
Aliqn enim dicitur⁹ est vba in quibz
null⁹ nrām inueniat psonā suā sed ad
solum caput ptineat non se tñ sepat
ex verbis nostris et ad sua ppiā tol
lit vel a suis proprijs non ad nostra
redit de ipo em et de ecclesia dictum
est erunt duo in carne vna Dñ et ipse

in euāgelio dicit de hac ip̄a re igitur
iam nō sunt duo s; vna caro. Hec no
ua nō sunt. semper a nobis audita sūt
sed per occasiones necesse est p̄memo
rētur p̄iō q; ip̄e scripture quas trac
tamur ita sibi sunt inere vt multa in
multis repetātur & vtile est. Cura ei
mūdi spinas habet & offocat semina
oportet sepi⁹ a dñō p̄memorari qđ
cogit mūdus obliuisci.

Psal.
Domine clamaui ad te exaudi
me. Hoc oēs possum⁹ dicere
hoc nō dico totus xp̄us dicit sed ma
gis ex persona corporis dictū est q; et
cū hic eēt carnē portans et orauit ex
p̄sona corporis orauit ad patrem & cū
oraret globi sanguinis de toto cor
pore ei⁹ distillabant. Sic scriptū est
in euāgelio: orauit ih̄s intenta ora
tione et sudauit sanguinē. Quid ē de
toto corpore sanguinis effusio. n̄ de
tota eccl̄a martirum passio. Dñe cla
maui ad te exaudi me. **I**ntende vo
ci deprecationis mee dū clamaui
ad te. Jam finitus negociū clamandi
putabas: cum dicerēs clamaui ad te.
Clamasti: iam noli eē secur⁹. Si fini
ta est tribulatio finitus est clamor: si
aut̄ manet tribulatio eccl̄e et corporis
cristi vsq; in finem seculi. nō tātū di
cat clamaui ad te exaudi me: sed intē
de voci deprecationis mee dū clama
ui ad te. **D**irigatur oratio mea
sicut incensum in p̄spectu tuo: eleua
tio manū mearum sacrificiū vesp̄ti
num. Hoc de ip̄o capite solere dici o
m̄is xp̄ianus agnoscit. Declināte em̄
iam die in vesp̄m. dñs in cruce aiām
deposuit receptur⁹ nō amissurus in
uitus sed tñ et ibi nos figurati sum⁹.
Quid em̄ illi⁹ pependit in ligno nisi
qđ de nobis accepit. Et vñ fieri po
test vt aliquñ de⁹ pater dimittat & de
serat vnicū filiū qui vtiq; cū illo vn⁹

217
deus est. Et tñ nr̄am infirmitatē fi
gens in cruce vbi pet⁹ homo noster
sicut dicit apl̄s. cōfixus ē cruci cū il
lo ex voce ip̄i⁹ hōis nostri clamaui
deus me⁹ de⁹ meus vt quid me dere
liquisti. Illud ergo ē sacrificiū vesp̄
tinum. passio cristi crux cristi: obla
tio victime salutaris holocaustū ac
ceptum deo. Illud sacrificiū vesp̄ti
num fecit & resurrectione mun⁹ ma
tutinū. Oratio ergo pure directa de
corde fidei tanq; de ara sancta surgit
incensum. Nichil est ergo delectabili
us odore dñi: sic oleant oēs qui cre
dunt. Detus ergo hō noster aposto
li v̄ba sunt cōfixus est cruci cum illo
vt euacuaretur inquit corp⁹ peccati
vt vltra nō seruiam⁹ peccato. In i
ip̄o psalmo cū dictum esset de⁹ me⁹
deus me⁹ vt quid dereliquisti me: lō
ge a salute mea verba delictorū meo
rum statim subiectum ē. Quorū delic
torū si caput attendas. Et tñ eius
fuisse vocem in psalmo ip̄e testat⁹ ē
in cruce ip̄a verba dixit ip̄m v̄suz p̄
nunciavit. Non ē relict⁹ humane cō
iecture locus. Null⁹ negandi aditus
qualicūq; xp̄iano. Qđ lego in psal
mo hoc audio a dñō: in ip̄o eccl̄a p̄s
agnosco qđ in euāgelio lego. Sode
runt manus meas & pedes meos di
numerauerūt oīa ossa mea: ip̄i vero
p̄siderauerunt & p̄spererunt me diui
serunt sibi vestimenta mea & sup̄ ves
tem meā miserunt sortem. Hec om̄ia
sicut p̄dicta ita facta: sicut audiui⁹
ita & vidimus. Ergo si dñs noster ihe
sus cristus nos figurans in caritate
corporis sui quis eēt ip̄e sine peccato
dixit v̄ba delictorū meorū dixit at̄ hoc
ex persona corporis sui. quis audet in
mēbris eius dicere nō se habere pec
catū nisi qui se fuerit ausus false ius
ticie nomine efferre et xp̄m falsitat⁹

arguere. Fatere ergo o mēbrum qđ
de te pñciauit caput tuū: qđ vt fa
teamur. qđ vt faciamus nec nos iuf
tificemus añ cōspectum folius iufi
qui iustificat impij. Subiecit iā fui
corpis vocem. **D**one dñe custodiā
ori meo & ostium ptinentie circa la
bia mea. Nō dixit claustrā ptinentie
sed ostiū. Ostiū apitur & claudit. Er
go si ostium ē & aperiatur & clauda
tur aperiatur ad confessionē peccati
claudat ad excusationē peccati. Ita
em̄ erit ostium cōtinentie non ruine.
Quid em̄ nobis pdest hoc ostiū cō
tinentie. Quid orat ex psona corpis
cristi. **E**t non declines inqt cor me
um in vba maligna. Quid ē cor meū.
Cor ecclē mee: cor vtiq; corpis mei.
Verba illa attendite vbi nobis regu
la figitur. saule saule quid me psequer
is. Cū ipm nemo tetigisset. Esuriui
& cibastis me: sitiui & potum dedistis
michi. Et cetera. Et illi. qñ te vidimus
esurgentem aut sitientem. Et ille: cū
vni ex minimis meis fecistis in fecistis.
Ihec cristianis inusitata eē nō de
bent maxime in quibz regule fixe sūt &
ceterorum intelligendoz. et aut nō
turbabūtur aut cito corrigentur. Si
cut ergo ibi dicturi sunt iusti dñe qre
dixisti esuriui & dedistis michi mādu
care qñ te vidim⁹ esurgentē & ille res
ponfurus est cū vni ex minimis me
is fecistis in fecistis: hic & hic dicam⁹
in cristo intus in interiore hoīe nos
tro qz ibi per fidem habitare digna
tur. Nō em̄ absens est a nob & non
est cui dicam⁹: cui ipē dicat ecce ego
vobiscum sum vsq; ad cōsummatio
nem seculi. Dicam⁹ ergo illi & nos q
niam vocē ei⁹ in hoc psalmo accepi
mus: cuius em̄ vox est qđ nemo ne
gat eleuatio manuū mearū sacrifici
um pspitū. Dic ergo psequēter. po

ne domine custodiam ori meo & osti
um cōtinentie circa labia mea: vt nō
declines cor meum in vba maligna.
Ad excusandas excusationes in
peccat. Quare sic oras dñe. Que pec
cata tua excusaturus es. Respondit
cū vnum ex mēbris meis sic orat. e
go sic oro: sicut tibi respondi cū vni
ex minimis meis fecistis in fecistis.
Cū aut nō declinatum fuerit cor tuū
o mēbrum cristi cū cor tuū nō fuerit
declinatum in vba maligna ad excu
sandas excusationes in peccat. cum
hoībus opantibus iniquitatē & non
pmunicabis cū electis eoz: hoc em̄
sequitur. nō pbinabo cū electis eoz.
Qui sunt electi eoz. Qui seipos ius
tificant. Qui sunt electi eoz. Qui fi
bi iusti videntur et contempnūt cete
ros sicut pharizeus ille in tēplo dixit
deus grās ago tibi qz non sum sicut
ceteri hoīes. Qui sunt electi eoz. Ihec
homo si ppheta eēt: sciret q mulier il
li accessit ad pedes. Agnoscit vocem
alterius pharisei qui dñz iuitauerat
qñ mulier que erat in ciuitate pecca
trix. venit & accessit ad pedes ei⁹. Il
la impudica quodā frontosa ad for
nicationem. frontosior ad salutē ir
rupit in domū alienam. s; ille qui ibi
discūbebat non erat alienus. non ex
tranea qlibet cōmuniā. s; ancilla do
minū suū secuta ē: accessit ad pedes
qz eius vestigia sequi cupiebat: lauit
lacrims terfit capillis. Pedes cristi
qui sunt nisi per quos pagrauit to
tum mūdū. Quā speciosi pedes eoz
qui annūciant pacem: qui annūciāt
bona. Pedes ergo domini quāti sus
ceperunt vt suscipiendo iustū in no
mine iusti mercedē iusti acciperent.
& susceperunt pphetam in nomie p
phete vt mercedē pphete acciperet.
Et quicūq; potuz dederit inquit vni

218
ex minimis istis calicem aque frigi-
de tantū in nomine discipuli : amē di-
co vobis non perdet mercedē suam
Qui ergo tali humanitate pedes do-
mini suscipit . quid impendit nisi que
habebat in domo supflua . Adrito
q̄ capilli quasi superflui sunt : in illa
pedes domini detergebat Supflua
tua necessaria fiunt tibi : si inde fuerit
obsecutus pedibz domini Ergo illa
curari volebat : p̄scientia magni vul-
neris Sed nūquid magnū vulnus &
paruus medic⁹ . Pharisei aut̄ nole-
bant se tangi ab imūdis . vitabāt om-
nem cōtactum peccōrum & si quando
forte necessitate tāgebantur . ablue-
bant se & p̄pe baptisabant p̄ oēs ho-
ras nō tātum se sed & vasa sua lectos
suos calices p̄p̄fides : sicut dñs in e-
uangelio cōmemorat Cum ergo ille
phariseus nosset hāc mulierem que
vtiq; si ad pedes illi⁹ pharisei accede-
ret repelleret eam : ne sanctitas eius
pollueretur habebat em̄ eam in cor-
pore nō in corde & q̄ nō habebat eā
in corde vtq; falsam habebat in cor-
pore : q̄ ergo ille eam repulsur⁹ esset
cū hoc dñs nō fecit existimauit eum
nescire q̄ illa eēt : & dixit apud semet-
ipm̄ hic si eēt propheta sciret q̄ muli-
er illi accessit ad pedes Nā dixit rep-
pulsisset eam si sciret q̄ esset . tanq̄ eēt
cōsequens si sciret repelleret Ex illo
ergo q̄ nō eam reppulit : etiā nescis-
se eum p̄ certo suspicatus ē Dñs at̄
sic habebat oculos in illa muliere vt
aures haberet in corde pharisei Ita
q̄ audita cogitatione ei⁹ p̄posuit si-
militudinem quā nostis Duo debito-
res erant cuidā feneratori . vn⁹ ei de-
bebat q̄ngentos denarios alter q̄nq̄
ginta Cū non haberent ambo vnde
redderent : donauit ambobz Quero

abs te inquit quis eū plus dilexit Et
ille respondit iā coactus veritate ad-
uersus seipm̄ p̄ferre sententiā : cre-
do inquit dñe q̄ ille cui plus donauit
Et p̄uersus ad mulierem : dixit ad sy-
monem Vides istā mulierē . Intrō-
iui in domū tuam . osculū michi non
dedisti : illa aut̄ non intermisit pedes
meos osculari Aquā michi ad pedes
nō dedisti : illa lacrimis suis lauit m̄
pedes Oleum michi non dedisti : illa
vnxit vnguento Propter qd̄ dico ti-
bi : dimittuntur ei peccā multa qm̄ di-
lexit multum Quare . Quia cōfessa ē
quia fleuit quia nō declinatum ē cor
ei⁹ in verba maligna . ad excusandas
excusationes in peccatis : nō combi-
nata est cum electis eorum id est de-
fendentibus se Nō em̄ & huic mulie-
ri si declinaretur cor eius in vba ma-
ligna deesset defensio peccōrum An si
cotidie pares ei⁹ in turpitudine sed
nō pares in confessione meretrices
adultere flagiciose defendunt pecca-
ta sua . Si latuerint negant . si aut̄ de-
prehense atq; cōuicte fuerint vl̄ pub-
lice id egerint : defendūt . et q̄ facilis
defensio earū q̄ cita sed q̄ p̄ceps qm̄
cotidiana & q̄ sacrilega . Si de⁹ hoc
nollet nō facerem : hoc voluit de⁹ for-
tuna hoc voluit . hoc voluit fatū Nō
dixit ego dixi dñe miserere mei : non
quomō illa peccatrix ad pedes medi-
ci veniens sana aiām meam qm̄ pec-
caui tibi Et ista fr̄s mei defensio q̄-
lium est . Non solū indoctorū sed e-
ciam doctorū Sedent et cōputant sy-
dera iterualla . cursus . volubilitates
status . mot⁹ intendūt . describūt cō-
iciunt . docti magni videntur : totum
hoc doctū & magnū . defensio pecca-
ti est Eris adulter quia sic habes ve-
nerem Eris homicida quia sic habes

martem **A**rs ergo homicida non
tu: & ven⁹ adultera nō tu Vide ne p
marte & venere tu dāpneris De⁹ em
qui dāpnatur⁹ est nouit. qz tu es qui
dicis nō ego iudici scienti Porro ma
thematic⁹ qui tibi fabulas laqueorū
tuorū ecia vendit vt non l'grauidam
ppares mortem. emis enim mortem
a mathematico p^ocio. qui cōtempnisti
vitam a xpo grat⁹: ipe em mathema
ticus si vxorem suam paulo petulan
tius viderit puerfari aut aliquos ali
enos improbe attendere aut fenest
ram crebro repetere. nōne arripit v
berat & dat disciplinaz in domo sua:
Respondet illi vxor. si potes vene
rem cede. nōne & ille respondebit. fa
tua aliud est qd ppetit rectori. aliud
qd pferitur emptori: Ergo electi eo
rum q sunt: Electi malorū electi im
piorum cū quibus nō est cōbinandū
id est cū quibz non est habenda socie
tas Qui sunt aut: Arbitrātes se ius
tos & cōtempnentes ceteros qsi pec
catores sicut erant illi pharisei aut qz
ipa peccata manifesta v^t pprehendū
tur vel publice fiunt. defendētes & as
serentes ne aliquid culpe eorū tribu
atur & vt ipi nichil mali fecisse videan
tur. sed totū de⁹ qui vel sic erant ho
minem dicūt vel stellas cōposuit vel
res huānas negligit. defendentes sc
electorum seculi Sed dicat mēbrum
cristi. dicat cor⁹ xpi. dicat xpūs ex
p^ona corporis sui. nō declines cor me
um in vba malicie ad excusandas ex
cusationes in peccatis. cū hominibz
opantibus iniquitatem & nō cōbina
bo cū electis eorū Nostis frēs qd nō
est ptermittendū quasi iustos emi
nentiores in se tenētes velut primū
gradum iusticie. electos vocari apd
manicheos Qui nouerūt recognos

cant: qui nesciebant audiāt Electi q
dem dei sunt omnes sancti. et habe
mus hoc in scripturis. s; vsurparēt
sibi illud nomē & quasi familiari⁹ h
bi applicuerūt vt tāqm pprie iā elec
ti appellentur Qui s; isti electi: Qui
bus si dixeris peccasti. statim illā de
fensionem impiā et peiorem ceteris
magis qz sacrilegam pferunt: nō e
go peccaui. s; gens tenebrarū Que
est ista gens tenebrarū: Que bellum
gessit cu deo: & ipa peccat cū tu pec
cas Ipsa inquit qz cōmixtus sum illi
Deus qui te cōmiscuit quid timuit:
Hoc em dicunt qd illa gens tenebra
rum rebellauerit adūsus deū anqm
mūdus fieret. & ille timens ne regna
ei⁹ illo adueniēte hostili impetu vas
tarentur misit huc mēbra sua substā
tiam suam hoc qd est ipe. si aurū au
rum si lux lucem. qcquid illud ē h mi
sit. & miscuit visceribz gentis tenebra
rum dicūt: et fabricauit in mūdū Et
nos aiē inquiunt de ipis mēbris dei
sum⁹. sed premimur h visceribz tene
brarum gentis: & qcquid peccare di
cimur illa gens peccat Se quidē vi
dentur excusare a pccō. sed deū suū
non excusant a crimine timoris: nec
ipam substantiā dei sui a crimine cor
ruptibilitatis Si em incorruptibilis
de⁹. si incōmutabilis. si incōtamina
bilis. si immaculabilis. si impenetra
bilis qd ei factura erat gens illa: Se
cisset illa quē vellet impetū quomo
do terreret impenetrabilem inuola
bilem incōtaminabilem incōmutabi
lem et incorruptibilem: Si ergo tal
deus crudelis qz sine causa huc vos
misit. cū nichil noceri poterat quare
vos misit: Ecce gens tenebrarū illi
nocere non poterat ipe aut vobis q
uiter notuit & ipe magis qz ille host

219
pestes fuit quoniam et ipse vobis nocere
potuit. potuistis premi potuistis cap
turi potuistis inquinari potuistis
corrumperet: potuit ergo et ille Frustrum
enim et quodammodo particula natu
re ipsius convincit massam Quale est
illud quod huc misit: tale est et illud quod ibi
remanet. Hoc ipsi dicunt ipsi fatentur
quia hee due substantie sunt una illa
et una ista: libri eorum hoc habent et si
negant leguntur et convincuntur Quid
ergo? Ut in hoc uno exordio nichil ali
plus dicam: Non dicam peiora non di
cam sceleratiora: in hoc ipso exordio
quo bellum inducunt videte quem debel
lent et ubi pugnatum adversus deum a
gente tenebrarum dicunt. ipsi in eorum vo
borum pugna capiuntur Non enim est quod
dicant aut quo refugiant Sed vis o
nefande false electe defendere pecca
tum tuum: ut quoniam aliquid mali feceris si
tu fecisse videaris Queris in quem pec
catum tuum refundas et refundis in gen
tem tenebrarum: sed ad deum attende
si non in illum refundis Si enim posset
gens tenebrarum quam fingitis hoc ti
bi diceret Quid me accusas? Potui
aliquid facere deo tuo. an non potui?
Si potui fortior illo sum Si non po
tui quare me timuit? Si non timuit quod
re huc te misit ut tanta hostia patiaris cum
his membris ipsi? cum his substantia ipsi?
Si non timuit invidit: si hoc timore non
fecit crudelitate fecit Quoniam ergo ini
quus est cum nichil noceri poterat et
fecit ut membris suis hostia tantum nocere
tur: An poterat noceri? Ergo incor
ruptibilis non est? Cum vis ergo te
defendere de peccato tuo: laudare non
potes deum In laude dei non capere
ris nisi in tua iactareris Transi ad vi
tuperationem tuam et laudabis deum
Redi ad verba psalmorum quos execra

mini: dic ego dixi domine miserere mei sa
na animam meam quoniam peccaui tibi Ego
dixi ego peccaui: non fortuna non fa
tum non gens tenebrarum Si ergo tu
peccasti: iam vide quemadmodum pate
at laus dei. in quo angustiabar is cum
te velles defendere Adhuc in pecca
tis tuis angustiaris: et in illius laude di
lataris Nam ergo confesso peccato tuo
vide quemadmodum laudetur deus: quia
iustus est cum te punit perseverantem et
misericors cum liberat confitentem Non
ergo inquit declines cor meum in verba
maligna ad excusandas excusationes
in peccatis ut dicam quod gens tenebrarum
fecit. quod ego feci **Q**uoniam hominibus operan
tibus iniquitatem Quam iniquitatem? Di
camus aliquam eorum iniquitatem nefan
dam Audite iniquitatem nefariam mani
cheorum publicam quam confitentur Expe
dire dicunt homini feneratorum esse
quod agricolam Queris causam: et reddunt
rationem Vide si ratio illa non demen
tia nominanda est Qui enim in usuram
inquiunt dat pecuniam: non ledit cru
cem luminis Multi non intelligunt igitur
exponam Qui autem inquiunt agrico
la est: multum ledit crucem luminis Que
ris quam crucem luminis? Adhuc in
quiunt illa dei que capta sunt in illo pre
lio mixta sunt universo mundo: et sunt in
arboribus in herbis in pomis in fruc
tibus Dei membra verat: qui terram sul
co discindit Dei membra verat qui her
bam de terra vellit Dei membra vellit: qui
pomum carpit de arbore Hec ne faci
at in agro falsa homicidia facit in fe
nore vera homicidia Nam mendican
ti non porrigit Videte si potest esse ma
ior iniquitas ista iniusticia: panem
mendicanti non porrigit Queris quare
Ne vitam que est in pane. quam dicunt me
brum dei substantiam divinam mendi

cus ille accipiat et liget eam in carne.
Quid ergo vos? Quid? Quare man-
ducatis? Carnem non habetis? Sed
nos inquit quod fide manichei illumina-
ti sumus orationibus et psalmis nostris
qui electi sumus. purgamus in vitam
que est in illo pane: et mittimus illam
ad thesauros celorum tales sunt electi
ut non sint saluandi a deo. sed saluato-
res dei Et ipse est christus dicunt cru-
cifixus in toto mundo Ego in euange-
lio saluatorem accepi christum. vos
autem estis in libris vestris saluatores
christi? Estis plane blasphematores
christi et ideo a christo non saluandis Ergo
buccella ne detur mendico et ploret in
buccella membrum christi. mendicus fa-
me moriturus est? Falsa misericordia in buc-
cellam. facit verum homicidium in ho-
minem Sed qui sunt isti electi eorum?
Non declines cor meum in verba ma-
ligna: et non obinabo cum electis eo-
rum **E**mendabit me iustus in mise-
ricordia et arguet me Videte peccatorum
confessionem: emendari se vult mise-
ricorditer quam laudari fallaciter Emen-
dabit me iustus in misericordia si ius-
tus est si misericors est: quando me videt
peccantem Hoc utique quidam membra
christi dicunt: de quibusdam membris
christi dicunt. in uno corpore dicunt Dig-
natur loqui dominus ex persona emen-
datoris: nec respuit personam emen-
dati vel emendantis Omnia enim mem-
bra in illo: et ipse dicit emendabit me
iustus Quis iustus te emendaturus
est? Caput omnia membra emendat
Emendabit me iustus in misericor-
dia et arguet me: arguet me sed in mi-
sericordia. arguet sed non odit et eo
magis arguet quod non odit Et iste qui
reinde gratias agit? Quia corripe sapi-
entem et amabit te Emendabit me ius-

tus quod persequitur? Absit Hic est po-
tius emendandus. si odio emendat
Quare ergo emendat in misericordi-
a et arguet me? In qua misericordia?
Oleum autem peccatoris non impingua-
bit caput meum Quid est oleum pecca-
toris non impinguabit caput meum?
Non crescet caput meum de adulatione
Falsa laus adulatione: falsa laus ad-
ulatoris. hoc est oleum peccatoris Prop-
terea et homines cum falsa laude ali-
quem irriserint: hoc etiam de illo dicitur
unxit illi caput Amate ergo argui a
iusto in misericordia: nolite ergo amare.
laudari a peccatore cum irrisione Habetote
oleum vobiscum: et non queratis
oleum peccatoris Sapientes enim
ille virgines secum portabant oleum Sa-
pientes virgines secum oleum porta-
bant: id est conscientia illarum illius tes-
timonium perhibebat Oleum glori-
a est. fulget nitet in superficie: sed bo-
na debet esse gloria. et vera gloria ut
ibi sit intus in vasis suis Audi quod est
in vasis Probet autem se homo: et tunc
in semetipso habebit gloriam. et non in al-
tero Quid est in vasis suis? Audi ip-
sum apostolum Nam gloria vestra haec est
testimonium conscientie nostre Postre-
mo quia in corpore christi es. et adhuc
portas mortalitatem quamdam: tu tibi
esto iustus et in te esto iustus Pecca-
tores. vindica in te redi ad conscien-
tiam tuam et erige de te penas cruci-
a teipsum Ita enim offers sacrificium
deo: quod si voluisses sacrificium dedis-
sem utique ait peccator holocaustis non
delectaberis Quid ergo? Nullum acci-
pit sacrificium? Sacrificium deo spiri-
tus contribulatus: cor contritum et hu-
miliatum deus non spreuit Humilia
cor tuum. contere cor tuum etiam cor tu-
um: et tu teipsum emendabis in miseri-

cordia Non enim odisti te cum seuis in
te: eris in parte emendat te iustus quis
his adhuc in emendanda peccata Ex
qua parte enim tibi displices iustus es
ex qua parte tibi displicet in te quod inius-
tum est iustus es Vis videre quoniam iustus
es: Hoc in te tibi displicet. quod et deo
Nam coniunxisti te voluntati dei et in
tempore non quod ille fecit sed quod ille o-
dit odisti Ex eo quod odisti in te quod
fecisti. quod odit et ille qui hoc non fe-
cit. cepisti in te esse seuerus: erit ille mi-
sericors propter quia tu non peccasti Er-
go ex quo coniunctus es oculis eius et
condelectaris legi eius et hoc in te argu-
is quod lex eius arguit et hoc in te tibi dis-
plicet quod et oculis dei displicet: vide
quoniam iustus es Ex quo autem lapsus fecis-
ti ea que displicent deo. et fragilitate que-
dam infirmitatis humane. plaberis in
illa et adhuc portas infirmitatem car-
nis et gemis cuiusdam reluctationis
conscientia: ex hac parte iniquus et pec-
cator es Quomodo inquires ex qua
dam parte iustus. ex quadam parte pec-
cator: Quid est quod dicis: Laboramus
videmur loqui contraria nisi nobis
subueniat apostolica auctoritas Au-
di illud ab apostolo ne me malus in-
tellector accuses: condelector enim in-
quit legi dei secundum interiorem ho-
minem Ecce iustus An non est iustus
qui condelectatur legi dei: Non ergo
peccator: Video aliam legem in mem-
bris meis. repugnantem legi mentis
mee: et captiuum me ducentem in le-
ge peccati Adhuc bellum aduersus me
gero: nondum sum totus instauratus.
Ad ymaginem fabricatoris mei cepi
resculpi: et ex ea parte qua reformor dis-
plicet michi quod deforme est Ergo quoniam
diuitis sum quid spero: Infelix ergo
homo. quis me liberabit de corpore

mortis huius: Gratia dei per ihesum
christum dominum nostrum Gratia dei que
cepit iam resculpere gratia dei que
infudit suauitatem ut iam per interio-
rem hominem condelecteris legi dei
inde cetera sanabuntur primum et ista sana-
ta sunt Bene adhuc vulneratus casti-
ga te displice tibi Non sic pugno in-
quit quasi aerem cedens: sed castigo
corpus meum et in seruitutem redigo
ne forte alijs predicans ipse reprobus
inueniar Nunquid qui castigat corpus
odit corpus: Si quis castigat seruum
odit seruum: Si quis verberat filium
odit filium: Et ut aliquid coniunctius
eloquamur caro tua tanquam coniunx
tua est Hoc ipse apostolus dicit: ne-
mo unquam carnem suam odio habuit
sed nutrit et fouet eam sicut et christus
ecclesiam Certe caro tanquam coniunx
est et nemo carnem suam odio habet
sed nutrit et fouet eam sicut christus ec-
clesiam Certe caro tanquam coniunx est:
et nemo carnem odio habet tamen quod
alio loco: Caro concupiscit aduersus
spiritum: et spiritus aduersus carnem Con-
cupiscit aduersus te tanquam coniunx tua
ama et castiga donec fiat in una refor-
matione una concordia Quando istud
erit: quoniam modo clamas infelix ego homo
quis me liberabit de corpore mortis huius.
nunc quid sepabitur a te hoc corpus et tunc
securus eris: Et quod est in nobismetipsis
ingemiscimus. ad optionem expectantes
redemptionem corporis nostri: Reparat quod
a mortalitate ad immortalitatem et iam non
resistit: quia non est mortalitas que resistat
Propterea castiga corpus tuum: modo do-
ma quod postea recipias. modo deficiat
et tunc sufficiat: nam in hac vita reparari non
potest quoniam diu mortale geritur Non
te deponat non te abrumpat porta.
erudi castiga reparabitur in fine: et
quia nemo unquam carnem suam odio ha-

buit. resurget & caro S; quomodo
etiam tunc luctaturus sum: Oportet
inquit corruptibile hoc induere incor-
ruptionem: & mortale h. induere in-
mortalitatem Ergo cum dicitur emenda-
bit me et arguet me siue sit frater si-
ue sit primus. siue sit vicin⁹ siue tu
ipse: in mea debes argui et emendari
Oleum aut peccatoris non impinguet ca-
put meum S; quid facio dicis michi:
Datio adulatorum non cessant prestre-
pere laudant in me quam nolo. quam ego pri-
pendo laudant in me. quod ego carum
habeo reprehendunt in me: adultores
fallaces deceptores Magn⁹ vir ille
verbi gracia gageus eneus. magnus
doctus sapiens Sed quare christian⁹: Na
magna doctrina & magna fra⁹ & mag-
na sapientia Si magna sapientia ap-
proba quod christian⁹ e Si magna doc-
trina: docte legi Postremo quod tu vi-
tuperas: hoc ei placet quem laudas
Sed quid: Laudatio illa non inducat
oleum peccatoris est Sed non cessat
dicere non in impinguet caput tuum
id est noli gaudere ad talia: id est no-
li anuere noli sentire. nil in gratule-
ris Et si ille attulit oleum adulatio-
nis. sed caput tuum integrum mansit non
inflatum est. non tumuit Si enim infla-
tum fuerit et tumuerit: facit pond⁹
& precipitabit te Oleum aut peccatoris non
impinguet caput meum **Q**uoniam adhuc
& oratio mea in beneplacitis eorum Ex-
pecta modo: me vituperant ait xps
In primis temporibus christianorum vnde
quod reprehendebatur christiani Adhuc ex-
pecta & oratio mea in beneplacitis eorum
erit Veniet tempus quando superent ho-
minum malicia. tudentium sibi pec-
tus & dicentium: dimitte nobis debi-
ta nostra sicut et nos dimittimus de-
bitis vestris Ita quot reman-

serunt qui sibi erubescunt peccat⁹ tun-
dere: Ergo reprehendant. toleremus
reprehendant oderint. accusent. de-
trahant adhuc & oratio mea in bene-
placitis eorum Veniet temp⁹ quando orati-
o mea placebit illis Erigent enim se qui
si iusti viribus suis. vincuntur in lucta-
que superbe se erexerunt elidentur tra-
hebuntur a peccatis. videbunt se iniquos
implebuntur que dicta sunt per propheta-
tas incipit timeri iudicium conuertet
se anime acies ad conscientiam peccato-
rum & placebit illa oratio. dimitte nobis
debita nostra sicut & nos dimittimus
debitis vestris O verborum defen-
sio iniquitatis Certe iam h. populi di-
cunt: & populorum pectora tudentium
tonitruus non quiescit Recte nubes
tonant in quibus iam habitat deus Vbi
est illa verboritas ubi est illa iactan-
tia. iustus sum nichil mali feci Certe
cum in scripturis sanctis fueris contem-
platus normam iusticie: quatenus per-
feceris inuenies te peccatorem. Pro-
fecisti iam unum deum colis. optime non
fornicaris ab eo ad ydola ad mathe-
maticos ad sortilegos ad aruspices
ad augures ad melificos: ista enim for-
nicatio est a domino deo. iam es in ali-
quo numero membrorum christi. iam in-
cipe videre etiam illa peccata societa-
tis humane. non occidis quemquam. non
adulteras cuiusque uxorem non proxi-
me eundo ad alteram iniuriam facis
non ulla pessima corruptelate conta-
minas. abstinuisti manum a furto lin-
guam a periurio cor a concupiscen-
do rem proximi tui: iam iustus es
Attende cetera noli iam superbire
Nichil ne peccas in lingua: Non per-
laberis in verbum durum: S; quid
magnum dicis: Quid magnus: Qui
dixerit fratri suo fatue: reus erit

gehennae ignis. Cōtremiscis iā tota il-
la superbia. Ecce iam non valde facit
deus. vnde deus videatur impietate
aliq̃ blasphemari. Nō irrūit in aliq̃
ledendum: nō facit alteri qd̃ pati nō
vult. Quid de lingua? Quis illam do-
mat? Sed ecce frenasti et ipam. qm̃q̃
quis tātus vt hoc ōnino pficiat? S;̃
ecce iam et ipam frenasti. quid facis
de cogitationib; tuis? Quid facis de
tumultu et caterua rebellantium de-
siderioꝝ? Non eis das mēbra? Itā
credo et video: sed tñ cogitationes a-
liq̃ inclinātur. et afferūt se plerūq; i
oratione genib; fixis. Corp⁹ pster-
nis collū curuas cōfiteris pccā deū
adoras. Video corp⁹ vbi iaceat: q̃ro
vbi politet anim⁹? Video mēbra iacē-
tia videamus si stat pscientia videa-
mus si fixa est in eum quē adorat. Si
aut cogitationib; plerūq; tanq̃ estu-
maris arripitur et tempestate tolli-
tur in aliud atq; aliud mō si mecū lo-
quereris et subito auerteres te ad ser-
uum tuū et dimitteres me. nō dico a
quo aliqd̃ petebas. sed cū quo ex eq̃
loq̃baris. non michi iniuriā factā de-
putarem? Ecce quid facit cotidie dō
Qualem mō dixi frēs? Nā eū qui so-
lum deū colit. qui xpm̃ cōfitetur qui
patrē et filiū et spiritū sanctū vnū de-
um nouit. qui nō post eū fornicatur
qui nō adorat demones. qui auxilia
sibi a dyabolo nō requirit qui tenet ec-
clesiam catholicā de cui⁹ fraude ne-
mo cōqueritur. de cui⁹ pressura non
gemit vicinus infirm⁹. qui vxorē ali-
enam non temptat. qui ptent⁹ ē sua
aut qui nec ipa sua. sed quō licet et q̃-
modo pmittit apostolica disciplina.
vbi cōsensus est āboꝝ aut vbi nōdū
ducta est: qui iā talis est deprehendi-
tur tñ in istis q̃ iā dixi. Venit ergo tē-

pus qd̃ dictū est. adhuc et oratio me-
a in bñplacitis eoꝝ: siue quā docuit.
siue quā interpellat p nobis. In istis
ergo cotidianis peccat⁹ omnib; que
spes est. in humili corde dicam⁹ in o-
ratione dominica q̃ iā in bñplacitis
nostris ē nō defendētū pccā nostra
sed cōfitentium. dimitte nob̃ debita
nrā sicut et nos dimittim⁹ debitorib;
nostris. et aduocatum habeam⁹ ap̃
patrem ihm̃ cristum iustū. vt ip̃e sit
p̃piciatio p peccatis nr̃is. Ad lo-
quātur supbi vincūtur numero vin-
cūtur popul⁹: tota t̃ra a sol⁹ ortu vsq;
ad occasum laudate nomē dñi. Quid
faciunt pauci alter disputantes? Ju-
dices sunt impioꝝ. Sed quid ad te?
Vide qd̃ sequitur. **A**bsorti sunt iux-
ta petram iudices eoꝝ. Quid ē absor-
ti sunt iuxta petrā? Petra at̃ eāt xps.
Absorti sunt iuxta petram. Iuxta id
est compati iudices magni potētes
docti ip̃i dicūtur iudices eoꝝ tanq̃m
iudicātes de morib; et sententiā pfe-
rentes. Dixit hoc aristotiles adiun-
ge illū petre et absort⁹ est. Quid est a-
ristotiles? Audiat dixit xps: et apud i-
feros cōtremiscit. Dixit h̃ pitagoras
dixit h̃ plato adiunge illos petre cō-
para auctoritatem illoꝝ auctoritati e-
uangelice: cōpara inflatos crucifixo.
Dicam⁹ eis. vos lr̃as vr̃as cōscripsis-
tis in cordib; supborum: ille crucem
suā fixit in cordib; regū. Postremo
mortu⁹ ē et resurrexit. Absorti estis
et nolo q̃rere quēadmodū resurgat.
Ergo absorti sūt iuxta petrā istā iudi-
ces eoꝝ: tā diu vidētur aliqd̃ dicē do-
nec pparentur petre. Propterea si in-
uētus fuerit aliq̃s h̃ dixisse qd̃ dixit et
xps: g̃tulamur illi nō seq̃mur illū. S;̃
por fuit ille q̃ xps. si qui vera loq̃tur
prior est q̃ ipa vitas. Q̃ hō attende

crisum: non quā ad te venerit. sed quā
te fecerit. Potest et egrotus dicere sed
prius ego cecidi in lectum quā medicus ad
me venisset. Atque id ille posterior ve
nit quia tu prior cecidisti. Videte itaque tex
tum psalmi: adhuc et oratio mea in be
neplacitis eorum. Sed erunt multi qui con
tradiciant absorti sunt iuxta petram
iudices eorum. Quid ergo erit? **A**udi
ent verba mea. quā prevalerunt. Preva
luerunt verba mea verbis eorum. Dicta sunt
ab eis quedam diserte: sed a me verba. Ali
ud est laudari loquacem: aliud lauda
ri veracem. Audient verba mea quo
niam prevalerunt. Non prevalerunt?
Quis eorum comprehensus est in sacrifici
o. cum hijs legibus ista prohiberentur
et non negavit? Quis eorum comprehensus
est adorare ydolum. et non clamavit
non feci. et timuit ne convinceretur. Ta
les ministros dyabolus habebat. Non
autem prevalerunt verba domini? Ecce e
go mitto vos sicut agnos in medio
luporum. Nolite timere eos qui occi
dunt corpus animam autem non possunt occi
dere: sed potius eum timete qui cor
pus et animam potest mittere in gehennam
ignis. Dedit timorem. Subiecit spem:
inflamavit caritatem. Nolite inquit time
re mortem. Mortem timetis? Prior
morior. Ne vel capillus vester pere
at formidatis? Prius integer in car
ne resurgo. Merito audistis verba eius
quā prevalerunt. Ducebantur occi
debantur: cadebant et stabant. Et quod
est factum de tot mortibus martirum
nisi ut ipsa verba prevalerent et tanquam irri
gata terra sanguine testium Christi pul
lularet ubique seges ecclesie? Audient in
quit verba mea quā prevalerunt. Non
prevalerunt iam diximus: cum predican
tur a non timentibus. Quid non timent
tibus? Nec exilia nec dampna nec mor

tem nec crucem. Non enim nec mor
tem solam. sed nec crucem: quando
a morte nichil videbatur execrabilius?
Ipsum dominus suscepit ne discipuli eius
mortem quidem non timerent: sed nec
genus mortis horrescerent. Ergo a non
timentibus cum dicuntur hi prevalerunt.
Quid ergo mortem ille omnium martirum
quid fecerunt? Audi. **S**icut crassitu
do terre disrupta est super terram: dis
sipata sunt iuxta infernum ossa nostra.
Juxta infernum dissipata sunt ossa mar
tirum id est corpora testium Christi. Oc
cisi sunt enim martires: et quasi preva
luerunt qui occiderunt. Prevaluerunt
illi persequendo ut prevalerent verba Chris
ti predicando. Et quid factum est de mor
tibus sanctorum? Sicut crassitudo ter
re disrupta est super terram. Quid est
crassitudo terre disrupta est super ter
ram? Novimus crassitudinem terre con
temptibilia queque esse. Que sunt quasi
contemptibilia hominis fecundant ter
ram. Nam dictum est in quodam psal
mo iacuisse mortem sanctorum et non fu
it qui sepeliret. Sed ille omnes mor
tes facit sunt crassitudo terre. Quod
accipit terra quandam pinguedinem
de rebus contemptibilibus et abiectis: sic ex
eo quod contemptum hic mundus accepit cras
situdinem terre ut in seges ecclesie feraci
pullularet. Nam nostris fratribus quod contemp
tibile terre huius de quibus pinguescat ter
ra: nec appellare volo nec dicere de
cet. Talis est quodam sagina terre et quodam
pinguedo: et contemptibile est hominibus et qui
si sordidum est et abicitur. Sed quod fecit hic
ut iam et ipsi verbis utar. De terra erex
it in opem et de stercore exaltavit pau
perem ut collocaret eum cum principibus cum
principibus populi sui. Prostratus est enim in ter
ra tanquam pinguedo terre disruptus est
super terram: sicut iacuit ille lazarus

ulcerosus sed tamen ab angelis sub
latus ē in sinum abrahe Preciosa in
conspectu domini mors scōrum ei?
Sicut p̄temptibilis est in seculo ita
p̄ciosa est agricolis. Nouit em̄ ibi uti
litem et vberem succū. et nouit qđ
affectet et quid eligat vñ seges fertilis
surgat: sed cōtēpnit eā iste mundus.
Nescitis qđ cōtēptibilia mūdi ele-
git deus et ea q̄ non sunt tāq̄ q̄ sint vt
ea q̄ sunt euacuarentur. De stercore
erect⁹ petrus et paulus et cū occide-
rentur cōtēpnebantur: mō iā sagina-
ta inde terra exurgente segete eccle.
ecce qđ est nobile et p̄cipuū in mūdo
ip̄ator: veit romā q̄ festinat ad tēplū
imp̄atoris an ad memoriā piscato-
ris. Sicut crassitudo terre disrupta
est sup̄ terram: dissipata sunt iuxta i-
fernū ossa nr̄a. **Q**m̄ ad te dñe o-
culi mei: in te speravi ne auferas ani-
mā meā. Cruciati sunt em̄ in p̄secu-
tionibus: et multi defecerūt. Et qđ de
captiuitate persecutionis dixit sicut
crassitudo terre disrupta est sup̄ ter-
ram dissipata sunt ossa nostra iuxta
infernū. occurrit mltos defecisse. et
multos p̄clitatos eē: et tāqm̄ in me-
dis tribulationib⁹ p̄secutionū emis-
sa ē vox p̄cantis qm̄ ad te dñe oculi
mei. Nō curo qđ minentur qui circū-
stant. ad te dñe oculi mei. Plus figo
oculū in p̄missis tuis q̄ in minis eo-
rum. Noui qđ p̄ me passus sis: quid
michi p̄miseris. Ad te dñe oculi mei
in te speravi ne auferas aiām meā.
Custodi me a muscipula quā sta-
tuerunt m̄. Que erāt muscipule? Si
cōsentis p̄co. In muscipula pōita est
esca vite hui⁹. Si amat avis hāc escā
cadit in muscipulā. Si aut̄ avis talis
est vt dicat et diem hōis nō cōcupiui
tusciis: oculi ei⁹ non recedūt a deo et
ip̄e euellet de laqueo pedes ei⁹. Custodi

222
todi me a muscipula quā statuerunt m̄.
Et ab scandalis qui opantur iniqui-
tatem. Duas res dixit ambas p̄ se dis-
tinguendas. muscipulam statuisse p̄
secutores dixit. scandalū vō ab eis q̄
cōsenserunt et apostatauerunt et ex
vtrōq̄ vult se custodi. Hinc seruiūt
minātes hinc labūtur cōsentientes.
timeo ne talis sit iste quē timeā ne ta-
lis sit iste quē imitar. Hec tibi facio
si nō cōsenseris. custodi me a musci-
pula quā statuerunt michi. Ecce fra-
ter tuus iam cōsensit: et ab scandalis
eorū qui opantur iniquitatem. **C**a-
dent in retia ei⁹ p̄ccōres. Quid ergo
fr̄es. Cadent in rechia eius peccato-
res: sed nō omnes peccatores. Qui-
dam p̄ccōres qui vsq̄ adeo sunt pec-
catores vt sic ament vitam istam vt
p̄ponant illam vite eterne. cadent in
muscipulam ei⁹. Sed quid dicis. Du-
tas isti tales cadunt in rechia eius.
Sed quid de discipulis tuis o criste.
Ecce cum ferueret p̄secutio. quando
dimiserunt te omnes solum et ierūt
vnusquisq̄ i sua. predixisti hoc quia
p̄uidisti. Non enim quia tu p̄nū-
ciasti tu fecisti: aut tu i quoqm̄ te ne-
gasti. Sed ecce illi qui tibi coherebāt
in tua temptatione. et persecutione
qua te inimici requirebant crucifigē-
dum defecerunt: et vnus ille audax
qui tibi promiserat quia tecum esset
vsq̄ ad mortem. audiuit quidē a me
dico quid in se ageret egrotus. Febrī-
ens enim se sanū dixerat: cordis ve-
nam ille tangebāt. Ventum ē ad tēp-
tationem. ventum est ad probatio-
nem. ventum est ad accusationē. etiā
ip̄e interrogatus nō ab aliqua mag-
na potestate. ab infimo m̄cipio et h̄
feia: ab ācilla iērogat⁹ succubuit. Ne-
gauit ter se negato cū memoraret⁹
neguit it̄m bis negato cū memorare

tur negavit tercio. Hoc p̄dixerat do-
minus: nō p̄ceperat n̄ coegerat. Aut
si p̄pterea putatur petrus recte fecisse
q̄ hoc p̄dixerat dñs: recte fecit. et iu-
das qui tradidit eum q̄ et hoc p̄dixe-
rat dñs. Absit fr̄es mei: hec vox illo-
rum electorū est qui etiā peccā sua de-
fendunt poti⁹ q̄ fatentur. Petrū ip-
sum poti⁹ attendam⁹. Si nichil pec-
cavit quare fuit? Nō interrogem⁹
de petro nisi lacrimas petri: fidelio-
res testes de illo non inuenim⁹. Fle-
uit amare inquit. Nōdum p̄doneus
erat passioni seq̄ris me postea illi dic-
tum erat. Adhuc futur⁹ erat firmus
cōfirmatus dñi resurrectione. Ergo
nōdum erat tempus vt dispgerent⁹
illa ossa iuxta infernū. Nā videte qm
multi defecerūt: vsq̄ ad ip̄os p̄mos
herentes ori ei⁹ etiā ip̄i defecerunt.
Quare hoc? **S**ingularis ego sum
donec transeā. Hoc em̄ seq̄tur in psal-
mo. Supra dixerat custodi me domi-
ne a muscipula quā statuerūt m̄ et ab
scandalis que opantur iniquitatem.
A muscipula et a scandalis et a terren-
tibus et a lapsis. Sed q̄ in ei⁹ passio-
ne etiam illi primi qui futuri erāt du-
ces eccle et colūpne terre defecerant
nōdum factū erat qd̄ ait in alio psal-
mo. ego confirmaui colūpnas eius.
Quid ait? Singularis ego sum do-
nec transeam. Hec vox ex p̄sona ca-
pitis: singularis ego sum donec trā-
seam. Quid est singularis? In passio-
ne tu solus pateris tu solus occide-
ris ab inimicis. Singularis ego sum
donec transeam. Quid ē donec tran-
seam? euangelista dicit: cū aut̄ venis-
set hora vt ih̄s transfret de hoc mū-
do ad prēm. Quid ē ergo donec tran-
seam nisi de hoc mūdo ad prēm? Tūc
em̄ p̄firmabo colūpnas eius id ē co-
lūpnas terre qm̄ in mea resurrectioe

didicerint plene mortē nō esse timen-
dam. Donec ergo transeam singularis
sum: cū trāfiero multiplicabor. Multi
me imitabuntur: multi patient⁹ in
nomine meo. Unus sum donec tran-
seam multi in me vnus erunt dū trā-
fiero. Singularis ego sum donec trā-
seā. Audite etiā mysteriū vbi ei⁹. Se-
cūdum grecam locutionē pascha vi-
detur passionē significare. Passio em̄
pati dicitur. Secūdum hebreā at lin-
guam sicut interpretati sunt q̄ nouit
pascha transit⁹ interpretatur. Nā et
si interrogetis bñ grecos negāt gre-
cum eē pascha. Sonat ibi quidē pas-
ci id est pati: sed non solet sic deflecti.
Passio em̄ pathos grece dicitur non
pascha. Ergo pascha sicut dicūt q̄ no-
uerunt et qui nob̄ qd̄ legerem⁹ inter-
pretati sunt transit⁹ interpretatur. Nō
uentura passione dñi. t̄q̄ ip̄so verbo
loqueretur euangelista cū venisset in-
quit hora vt trāfret ih̄s de h̄ mun-
do ad prēm. Pascha hic ergo sonuit
in hoc v̄su singularis ego sum donec
transeam. Post pascha iam non ero sin-
gularis: post transitū non ero sin-
gularis. Multi imitabūtur multi cō-
sequūtur et si postea sequenter quid
erit singularis ego sum donec tran-
seam? Quid ē qd̄ dominus ait in hoc
psalmo singularis ego sum donec trā-
seam? Quid est quod exposuimus?
Si intelleximus attende ip̄i v̄ba in
euangelio: amē amen dico vob̄ inqt
nisi granū frumenti cadens in terrā
mortuū fuerit ip̄m solū manet si aut̄
mortuum fuerit multū fructum af-
fert hoc ibi ait. vbi etiā dixit cū exal-
tatus fuero a terra om̄ia traham ad
me. Nisi granū frumētī inqt cadens
in trā mortuū fuerit ip̄m solū man-
si at mortuū fuerit multū fructū af-
fert. Ergo illi gno m̄lta seges d̄beba-

sed expecta mortificetur ad huc: qz g-
num nisi in terrā ceciderit & mortifi-
catum fuerit solū remanet Ergo so-
lus erat añq̃ eēt mortificat⁹ & prop-
terea & petrus nōdum habebat tles
vires: acceptur⁹ erat vires sequēdi.
nō habebat pcedendi Propter xpm
em id est ppter cōfessionē nōis cris-
ti quo cristiani sumus nemo mortu-
us est añ xpm ne forte occurrat no-
bis. multi em mortui sunt et marti-
res sunt. multi & prophete talia pas-
si sunt: non tñ ideo moriebantur qz
pnunciabant xpm. sed qz peccata ho-
minū dicebant in eos & eorū iniqui-
tatibus liberi⁹ resistebāt. & habetur
inter martires Iuste etenim si nō pro
nominis xpi cōfessione: tñ pro veri-
tate occisi sunt Vsqz adeo aut p ipo
nominē id est p cōfessione nominis
cristi nemo mortu⁹ est. añqm gnu⁹
illud caderet in terrā. cui⁹ ex perso-
na dictū ē singularis ego sum donec
trāseam: vt et ipe iohānes qui recēs
interfect⁹ erat ab iniquo rege dona-
tus puelle saltatrici. nō ppter hoc in-
terfectus eēt qz cōfessus est cristum
Notuit itaqz & in occidi & hoc a mul-
tis. si ppter aliud occisus est ab vno
quāto poti⁹ ppter xpm potuit occi-
di ab ipis qui occiderunt xpm: Per-
hibebat em cristo testimoniū iohan-
nes Illi qui audiebant xpm ipm oc-
cidere volebant. & eū qui testimoniū
perhibebat nō occidebant: Quia em
si fieret impet⁹ ppter cristū in iohan-
nem non negaret: erant qppe in illo
vires magne quibz appellat⁹ ē ami-
cus sponsi Adagna in illo grā mag-
na excellentia: in natos mulierū ne-
mo exurrexit maior iohāne baptista
Ergo in illū impet⁹ factus est. q non
habebat tales vires Sit impetus in
petrum: nō sit in iohānem Etenim vi-

729
res ipas petrus post accepit: tūc in-
firm⁹ fuit pro xpi nomine. ille itero-
gatur qui vires nō habebat Ille qui
habebat vires nō patitur psecutio-
nem ppter cristū: ne p nomine cris-
ti añcederet xpm Illo occiditur a iu-
deis qui phibebat liberū testimoniū
cristo quē occiderunt iudei: et occidi-
tur ab herode qz dicebat ei. non tibi
licet habere vxorez fratris tui Illeqz
em frater ei⁹ sine posteritate deceſ-
serat Pro lege quidem vītatis p eq-
litate p iusticia iō scūs et iō martir:
sed non tñ p illo noiē quo xpiani su-
mus Quare hñ nisi vt impleretur sin-
gularis ego sum donec trāseam:
Explicet ps c. xl. Incipit psalm⁹ cen-
tesim⁹ qdragesim⁹ prim⁹

Solēpnitati martirū sic de-
uotio celebrat⁹ vestre ita
nostre seruitutis sermo de-
betur Sed meminisse oportet carita-
tē vrām: hesternā die q̃ multa dicta
sint Ilon em quia ppter auaritatem
interioris oris vestri p totū sermo-
nem tq̃ recens affuistis ppterea ob-
liuisci debem⁹ infirmitatis cōis. pri-
mo qz et honorare oportet vba pcla-
ra sicut scriptū ē: pclara aut verba sa-
pientie sūt Dñi dei sunt: p vos tq̃ per
vascula vob ministratur et si fictilia
sūt vasa. sed panis celest⁹ ē Apl⁹ dicit
habem⁹ thesaurū istū in vasis fictili-
bus vt eminētia vtut⁹ sit ei Qui aut
thesaur⁹: idem panis Ilā si nō idem
eēt thesaurus & panis nō de ipo the-
sauro alibi scriptū eēt. thesaur⁹ desi-
derabilis req̃escit in ore sapient⁹. vir
āt stult⁹ glutit illū Dñi amonem⁹ ca-
ritatē vrām: vt ea q̃ audiendo tq̃ vē-
tre meōria p̃ditis. rursus reuoluēdo
& cogitādo qdāmō ruminet Illo at
ē thesaur⁹ desiderabilis req̃escit in o-
re sapientis. vir autem stultus glutit

illum Breuiter dixit: sapiens ruminat stultus non ruminat. Hoc autem aperte et latine quid est? Sapiens cogitat ea que audierit: stultus autem audita obliuioni tradit. Neque enim propter aliud in lege munda ea dicta sunt animalia que ruminant imunda que non ruminant. Nam creatura dei. omnis munda est artifici deo: tam mundus est agnus quam porcus. Creauit enim omnia bona valde: et omnis creatura dei bona est dicit apostolus et omnia munda mundis. Cum ergo in natura utrumque sit mundum significatione tamen agnus significat aliquid mundum. porcus significat aliquid immundum. Agnus significat innocentiam sapientie ruminantis: porcus significat immundiciam stulticie obliuiscens. Breuis psalmus per sollempnitatem dictus est: videamus an possit etiam breuiter tractari.

Psalmus
Voce mea ad dominum clamaui
Sufficeret voce ad dominum clamaui: forte non frustrum additum est mea. Multi enim clamant ad dominum non voce sua sed voce corporis sui. Homo ergo interior in quo cepit habitare christus per fidem. voce sua non strepitu labiorum sed in affectu cordis clamat ad dominum. Non ubi homo audit ibi deus audit. Nisi voce pulmonum et laterum et lingue clames: homo te non audit. Cogitatio tua clamor est ad dominum. **V**oce mea ad dominum clamaui
Voce mea ad dominum deprecatus sum
Quod dixit clamaui: exposuit cum dixit deprecatus sum. Clamant enim ad dominum et qui blasphemant. In superiori versu clamorem posuit: in sequenti clamorem exposuit. Quasi exigeretur quod clamore clamasti ad dominum. ad dominum inquit deprecatus sum. Clamor meus deprecatio mea: non puicium non murmur non blasphemia. **E**ffundo an-

te eum precem meam. Quid est autem eum? In conspectu eius. Quid est in conspectu eius? Vbi videt. Vbi autem non videt? Ita enim dicimus ubi videt: quasi alicubi non videat. Sed in isto ceterarum corporalium vident et homines. vident et animalia ille autem videt et ubi homo non videt. Nam cogitationem tuam nullus hominum videt: deus autem videt. Vbi ergo effunde precem tuam: ubi solus videt ille qui remunerat. Nam in abscondito te dominus ihesus christus iussit orare: sed si agnoscas cubiculum tuum. et mundas ibi rogas deum. Cum autem oratis inquit nolite esse sicut hypocrite: qui stant in plateis et vicis orantes. ut videantur ab hominibus. Tu autem cum oras intra cubiculum tuum. et claude ostium et deprecare deum tuum in occulto: et qui videt in occulto reddet tibi. Si homines redditori sunt effunde autem homines precem tuam si deus redditurus est effunde autem eum precem tuam et claude ostium ne temptator ingrediatur. Temptator non cessat pulsare ut irrumpat: si clausum inuenit transiit. Non apostolus quod in nostra potestate est ostium claudere ostium cordis non pietum. ibi enim et cubiculum quod ergo in potestate nostra est hoc ostium claudere neque detis inquit locum dyabolo. Etenim si intravit et possedit: attende quia tu negligenter clausisti aut claudere neglexisti. Quid est autem claudere ostium? Hoc ostium tanquam duas habet valuas: cupiditatis et timoris. a cupiditate aliquid terrenum et hac intrat: a timore aliquid terrenum et hac intrat. Timoris ergo et cupiditatis ianuam claude contra dyabolum aperi ad christum. Quod ipsas valuas apertis ad christum? Cupiendo regnum celorum timendo ignem iehennarum. Per cupiditatem seculi dyabolus intrat per desiderium vite eterne christus intrat. Per ti

morem penarum tpalium dyabolus
intrat. p timorē ignis eterni xp̄ist⁹
intrat. Ecce martires clausērūt ianu
am cōtra dyabolum. xp̄ist⁹ apuerit
Promisit eis multa mūdus iste. ri
serūt clausērūt valūā cupiditatis ad
uersus dyabolum. minatus est mū
d⁹ iste bestias ignes cruces. n̄ timue
rūt. clausērūt timoris valūā contra
dyabolū: Videam⁹ si aperuerūt illā
xp̄ist⁹: Qui cōfessus me inq̄t fue
rit corā hōib⁹. cōfitebor illum ⁊ ego
coram prē meo qui est in celis: Ama
uerūt ergo regnū celoz. vbi eos cō
fitebitur xp̄s Quomodo eos con
fessurus est xp̄ist⁹: Venite bene
dicti patris mei. p̄cipite regnum qđ
vobis paratū est ab origine mūdi:
Cōfitebitur illos ad dexteram posi
tos: Videamus si ⁊ timoris valūā
xp̄ist⁹ aperuerunt. quam dyabo
lo clausērunt: Vno eodem qđ loco
dominus monet hoc. vt ⁊ dyabolo
claudatur ⁊ sibi aperiatur: Nolite
inquit timere eos qui corpus occi
dunt animam autem non possunt
occidē. Adonuit vt timoris valūā
in faciem dyabolo elideretur. Ergo
nichil est timēdum? Nō ergo apit⁹
aditus timoris xp̄ist⁹. qui clausus
est dyabolo? Statim subiecit tāq̄
dicens. exclusisti illum aperi michi.
Sed eum timete inquit qui habet
potestatem ⁊ animam ⁊ corpus oc
cidere in gehennam ignis. Jam er
go si credidisti ⁊ aperuisti xp̄ist⁹.
claude contra dyabolum Intus est
xp̄ist⁹. ibi habitat. effunde ante
eum precem tuam. noli querere vt
de longe te exaudiat. Nō em̄ longe
est sapiētia dei. q̄ ptendit a fine vsq̄
ad finem fortiter. ⁊ disponit oīa sua
uiter. Ergo intus est aput te. añ eū

effunde precē tuam Ibi sunt aures
eius. qā nec ab oriēte neq̄ ab occidē
de neq̄ a desertis mōtibus. quoniā
deus iudex est Si iudex est. qualem
causam geras in corde tuo vide. Ef
fundā añ eum precem meā: **T**ri
bulationē meā in cōspcū ei⁹ anūcia
bo. Repetitio est. ⁊ in supiorib⁹ du
obus versibus ⁊ in hīs cōsequētib⁹
sentencie due sunt. sed vtraq̄ bis dic
ta. Vna est illa. voce mea ad domi
nū clamaui voce mea ad dñm depre
catus sum. altera est. effundam añ
eum precem meam. tribulationem
meā in conspectu eius annūciabo.
Quod em̄ est ante eū hoc est in con
spectu eius. ⁊ qđ est precē meā effū
dam hoc est tribulationē meā anū
ciabo Quando hoc facit? In psecuti
one positus loquitur. **Q**uā deficit
a me spūs meus Quare deficit spi
rit⁹ tu⁹ o martir in tribulatiōe posi
te? Vt nō michi arrogem vires me
as vt sciam qđ alius in me opatur ip
sam virtutem: Cū aut̄ vos tradent
iudicib⁹. sic monuit dñs qđ martir
facere volebat. nolite cogitare quid
loquamī. nō em̄ vos estis qđ loq̄mini
sed spūs p̄is vestri qđ loq̄tur in vob⁹
Ergo deficiat spūs tuus. loq̄tur spi
ritus dei Aderto eos paupes facē
volebat spū. beati paupes spū quo
niā ipoz est regnū celoz. Beati er
go paupes spū suo. diuites spū dei.
Dis ei hō qđ spm suū seq̄r. supb⁹ est.
Subde spm tuū. vt capiat spm dei.
Ibat in culmē. relidiat in vallē Si ie
rit in culmē. denatat ab illo aq̄. si in
vallē resederit implebit⁹ ex ea. ⁊ fit ille
venter de quo scriptū ē. flumiā aque
viue fluēt de vētre eius Ergo cū de
fecit a me spūs meus. in cōspcū tuo
anūciaui tribulationē meā. hūilis

factus cōfiteſ tibi deficiēte ſpiritu
meo. cū ſim plen⁹ ſpū tuo : Et audie
rūt forte hoiēs q̄a defecit in me ſpi
rit⁹ me⁹. ⁊ deſpauerūt de me ⁊ dice
rūt. cepim⁹ eū ⁊ opp⁹ſſim⁹ eū. Et
tu cognoviſti ſemitas meas Illi me
deiectū putabāt. tu me ſtātem cerne
bas Illi q̄ pſequebātur ⁊ cōprehēde
rāt implicatos putabāt pedes me
os. ſed illis obligati ſunt pedes ⁊ ce
ciderūt nos āt ſurreximus ⁊ erecti
ſum⁹ Oculi mei ſemp ad dñm. q̄niā
ipſe euellet de laqueo pedes meos.
pſeueravi ābulādo. Qui em̄ pſeue
uerit uſq; in finē iſ ſalu⁹ erit. Illi op
preſſum me putabāt ſed ego ambu
labam: Vbi ābulabam? In ſemitis
q̄s illi nō videbāt qui me captū pu
tabāt. in ſemitis iuſticie tue. in ſemi
tis p̄ceptoꝝ tuorum Tu em̄ cogno
uiſti ſemitas meas. pſecutor nō eas
cognouit. nam nō in eis michi iude
ret ſi i eis mecū ābularet Que ſunt
iſte ſemite niſi vie ille d̄ q̄bus alio lo
co dicitur. nouit dñs viā iuſtorum.
⁊ via impioꝝ peribit: Qd nō dixit vi
am impioꝝ nouit. nouit iuſtoꝝ. im
pioꝝ āt peribit: Qd em̄ nō cogno
uit peribit: Multis locis ſcripture
inuenim⁹ q̄a dei cognoscē ſeruāē eſt
dei agnoscere cuſt odire eſt. nō ag
noscere dampnāē eſt. Vñ em̄ q̄ no
uit ōnia dicitur⁹ eſt in fine. non noui
vos. Nō inde gaudeāt ⁊ dicāt. non
punimur. q̄a nō nos nouit iudex: Nā
puniti ſunt ſi eos nō nouit iudex:
Que q̄ ſunt vie q̄s nouit dñs. ipſe h̄
dicte ſunt ſemite. quo ait tu cogno
uiſti ſemitas meas. Omnis em̄ ſe
mita via eſt. nō ōnis via ſemita eſt:
Quare ergo ſemite vie ſunt dicte. ni
ſi quia anguſte ſunt: Via lata impio
rum. via anguſta iuſtorum: Que

via ipſe ⁊ vie. Q̄admodum que ec
cleſia ipſe eccleſe. ⁊ quod calum ipſi ce
li. pluraliter dicuntur ⁊ ſingulariter
dicuntur: p̄pter vnitatem eccleſie v
na eccleſa. vna eſt colūba mea vna eſt
matri ſue. p̄pter cōgregatioēs frat
nas p̄ loca multe ſunt eccleſe Eccleſe in
q̄t iudee q̄ in xp̄iſto gaudebant. q̄ il
le q̄ nos pſequebatur nūc euangeli
zat fidem quā aliqui vaſtabat. ⁊ i me
glorificabāt deū: Eccleſas ſic dicit. et
vnam eccleſiam ſic dicit: Sine offenſi
one eſtote iudeis ⁊ grecis ⁊ eccleſie
dei: Sic q̄ ⁊ vie ⁊ via. ⁊ ſemite ⁊ ſe
mita. Quare ſemite ⁊ q̄re ſemita?
Quomodo q̄re eccleſe ⁊ eccleſa rōnem
reddidimus. debemus ⁊ hic reddē
rationem: Semite dicte ſunt dei. q̄a
multa p̄cepta ſūt. ⁊ q̄a eadē mlt̄a p̄
cepta ad vnū redigūtur. q̄a plenitu
do legis caritas. p̄pt̄ea vie iſtei mlt̄
tis p̄ceptis ad vnū colligūtur ⁊ vna
dicūt⁹. q̄a via noſtra caritas ē: Vi
deamus ſi caritas via eſt: Audiam⁹
ap̄lm. ⁊ adhuc ſupeminētiorem viā
vobis demōſtro: Quam dicis o a
p̄le ſupeminētiorem viam? Quam
dico audi Si linguis hoīm loquar ⁊
angeloz. caritatē āt nō habeā. fact⁹
ſum vt eramētū ſonās aut cimbālū
tynniēs. ⁊ ſi habuero p̄p̄ciā ⁊ ſcie
ro ōnia ſacramēta ⁊ oēm ſciētiam.
⁊ ſi habuero oēm fidem ita vt mon
tes tranſſeram. caritatē āt nō ha
beā nichil ſum. ⁊ ſi diſtribuo ōnia
mea paup̄ibus. ⁊ ſi tradidero corp⁹
meū vt ardeā. caritatē āt nō habeā.
nichil michi p̄deſt: Ergo caritatē
dixit ſupeminētiorem viam:
Magna via iſta ratres: magnum
miraculum habet hec via: Certe q̄a
ſupeminētioreſ eſt. hoc enim ſupere
minet quod excelſum eſt. nichil ex

cellentius via caritatis. et non in illa
ambulant nisi humiles. Has ergo
semitas dicit precepta caritatis: Tu
quit cognouisti semitas meas: Tu
nostis quia quod pro te patior amore pa
tior: Tu nostis quia caritas in me omnia
tolerat. tu nostis quia et sit rado corp
meum ut ardeam. habeo illam sine qua
illud non potest homini: Quis autem novit
vias istas hominis fratres mei. nisi vere il
le cui dictum est. tu cognouisti semi
tas meas: Via enim facta huma
na ante oculos hominum incertum est quod
corde fiant. Et quam multi impij metien
tes semetipsos ex semetipsis dicunt
de nobis quod ista in ecclesia gerimus.
honores laudes utilitates temporales:
Quam multi dicunt me propterea loqui vo
bis. ut acclametis et laudetis me. et
hunc me habere finem et hanc intenti
onem cum loquor: Et quomodo eis
ostendo non ea intentione me loqui:
Restat ut dicam. tu cognouisti se
mitas meas Quomodo illi sciunt quod
nec vos scitis: Quomodo illi sciunt
quod vir ego scio: Neque enim me ipsum
diuidico. qui enim iudicat me domi
nus est. Nescio quid de se petrus
nesciens presumptit. et aliud videbatur
in viribus eius medicus: Ergo pie
pure quod clametur ad dominum. quia vere
clamatur. tu cognouisti semitas me
as Sed vis ut ducat te per ipsas semi
tas: Esto mitis esto mansuetus. non
ferox non superbus. non excussa et erec
ta ceruice sicut equus et mulus quibus non est
intellectus: Cum enim fueris mitis. cum
fueris mansuetus. infidebit dominus et du
cet te per vias suas: Dirigit enim mitis
in iudicio. docebit mansuetos vias
suas: Tu ergo cognouisti semitas
meas. **I**n via hac qua ingrediebar.
absconderunt michi muscipulam:

225
Via qua ingrediebatur christus est
ibi illi absconderunt muscipulam quod per
sequuntur in christo propter nomen christi: Ibi
ergo absconderunt muscipulam michi Quid
in me zelat. quod in me persequuntur: Quid
christianus sum. Si hoc persequuntur
quod christianus sum. in via quam ingredie
bar absconderunt michi muscipulam.
Quantum in ipsis est. in via qua ingre
diebar ipsi absconderunt muscipulam mihi
Quantum ad eorum cupiditatem pertinet. quod
tamen ad eorum conatum. quantum ad eorum votum.
in ipsa via me voluerunt habere mus
cipulam qua caperer. Sed novit do
minus viam iustorum. et tu cognouisti
semitas meas. Hoc quidem illi vo
luerunt. sed tu eos non permisisti in te
ponere scandalum. quia tu es via
mea. Nam et heretici in nomine christi
nobis voluerunt abscondere scandalum. et ip
si falluntur Quid se in hac via putant po
nere. extra viam ponunt. quia et ipsi extra
viam sunt. Muscipulam ponere non possunt
ubi non sunt Sed dictum est hoc secundum
cupiditatem eorum. secundum votum et opi
nionem eorum Nam expressum est alibi dictum est
iuxta semitas scandala posuerunt michi
Hoc quod dictum est in via. secundum cu
piditatem eorum et votum dictum est.
illud quod dictum est iuxta viam. id est
iuxta semitas. secundum veritatem dictum
est Reuera enim non ponunt in semita
non ponunt in ipsa via quia christus est via
Sane iuxta semitas ponunt. non eos
christus finit ponere in via. ne non
sit qua eamus. finit tamen eos po
nere iuxta viam. ut de via non decli
nemus: In via se putat ponere sca
dalum paganus quando michi dicit
colis deum crucifixum. Reprehen
dit crucem christi quam non intelli
git. In christo se ponere putat quod
iuxta viam ponit. Non egrediar a

ppristo. et non incido in muscipulam
Insultet ille crucifixo xpo. videam quod
frontibus regum crucem ppriisti:
Quod irridet ibi saluor. Nichil est sup-
buis egroto. qui deridet medicame-
tum suum. Si non deridet accipet et ip-
se et sanaretur: Crux illa signum est hu-
ilitatis. ille autem superbia nimia non agnos-
cit unde sanetur tumor anime sue: Si autem
ego agnosco in via ambulor. Usque adeo
de cruce non erubesco. ut non in oculis
loco habeam crucem xpi. sed in fronte
portem: Multa sacramenta aliter ac-
cipimus. Quedam sicut nos-
tis ore accipimus. quedam per totum cor-
pus accipimus. Quia vero in fronte e-
rubescitur. ille qui dixit quod me erubue-
rit coram hominibus erubescam etiam coram
patre meo. qui in celis est. ipsam ignomi-
niam quodammodo et quam pagani de-
ridet in loco pudoris nostri consti-
tuit. Audis hominem insultare impudenter
et dicere. frontem non habet: Quid est
frontem non habet? Impudens est. Non
habeam nudam frontem. tegat eam
crux domini mei. Ergo in via quam ingre-
diebar absconderunt muscipulam in
Quatuor in ipsis est non iuxta viam po-
suerunt. ego autem tutus ero si de via
non recessero. Ignoras quia in medio
laqueorum ingredieris ait scriptura
Quid est in medio laqueorum? In
via ppriisti et hinc laquei et hic laquei.
laquei a dextris. laquei a sinistris:
Laquei a dextris prosperitas seculi. la-
quei a sinistris aduersitas seculi. La-
quei a dextris promissiones. laquei a
sinistris terrores. Tu in medio laque-
orum ingredi. a via noli recedere.
nec promissio te capiat. nec terror e-
lidet: In hac via quam ingrediebar
absconderunt muscipulam: **Q**on-
siderabam ad dexteram et videbam

In dexteram considerabat et vide-
bat. in sinistram qui considerat ex-
cecatur. Quid est in dexteram con-
siderare? Vbi erant illi quibus dicebat.
Venite benedicti patris mei. Erunt
enim quidam in sinistram. quibus dice-
bat. ite in ignem eternum qui paratus est
dyabolo et angelis eius: Tremente
ergo toto mundo et minante in perse-
cutionibus crebrescentibus undique
sultationibus hominum atque terroribus.
ille contempnens presentiam respicie-
bat in futura. attendebat in dexte-
ram ubi futurus est. ubi esse medita-
batur illuc attendebat. et ideo omnia
ferebat: Illi autem qui persequerentur
non videbant. ideo cum diceret. consi-
derabam ad dexteram et videbam.
secutus ait: **E**t non erat qui cognos-
ceret me: Cum enim toleras omnia. quod
nouit quid attendas. utrum ad dex-
teram oculum dirigas an in sinistram?
In eo quod toleras si laudem ho-
minum queris. in sinistram atten-
disti. in eo quod toleras si promissa
dei queris. in dextram attendisti: At-
tendisti in dexteram videbis. atten-
disti in sinistram excecaberis. Sed et
cum vides in dexteram. non erit qui
te agnoscat. Quis enim te consolatur
nisi dominus. cui dicis. et tu cogno-
uisti semitas meas? Nec erat qui cog-
nosceret me: **P**erit fuga a me:
Tanquam circumclusum se dicit. perit
fuga a me. Insultet persecutores. op-
pressus est captus est. circumclusus
est victus est. perit fuga ab illo. Ab illo pe-
rit fuga qui non fugit qui autem non fugit patitur.
quicquid potest pro ppriisto. id est
non fugit animo: Nam corpore fu-
gere licet. concessum est. permissum
est domino dicente. si vos persecu-
tus fuerit in una ciuitate. fugite in

alteram. Qui ergo nō fugit animo.
perit ab illo fuga. sed interest quæ
nō fugiat. quia circumclusus est. an
quia fortis est: Et a capto perit fu-
ga. & a forte perit fuga. Que ergo
fuga cauēda est. que fuga a nob pe-
reat? De qua dñs dicit in euangelio
quia pastor bonus aīam suam po-
nit pro ouibus. mercennarius autē
& qui non est pastor cum viderit lu-
pum venientem fugit. cum viderit
predonem Quare fugit? Quia non
est ei cura de ouibus Talis fuga ab
isto perierat. siue ab ipsius capitis
p̄sona accipiamus hāc vocem illius
xp̄isti domini qui p̄ omnibus mor-
tuus est. siue a mēbris eius martiri-
bus nostris. quia & ipsi p̄ fratribus
passi sunt Audi iohānem dicētem. si-
cut em̄ ille aīam suam p̄ nobis po-
suit sic & nos debem⁹ aīam p̄ fratri-
bus ponere Sed cum illi ponūt xp̄s
ponit. q̄a cū illi patiūtur p̄secutioēz
ipse clamat qd̄ me p̄sequeris Perit
fuga a me **E**t nō est qui requirat
aīam meam. Ergo nō est qui exqui-
rat aīam ipsius? Vidit homiēs vel-
le seuire in necem suam velle effun-
dē sanguinem eius. quomodo n̄ est
qui requirat aīam eius? Et hoc duo-
bus modis accipit? Quomodo pe-
rire fugam accipitur duob⁹ modis
quia & a capto & a forte perit fuga.
sic duobus modis queritur anima
homis. aut a p̄secutoribus aut a di-
lectoribus Ita ergo nō est qui req̄-
rat animam meam: De illis dixit
certe qui persequuntur animaz me-
am & non querunt animam meam.
si autem requirant animam meam
inuenient inherētem tibi. & si no-
runt eam querere norunt & imitari:
Nam ut noueritis queri animā ho-

minis & a p̄secutoribus. inde alibi
dicitur. cōfundātur & reuerentur
qui querūt aīam meam: **C**lamā-
ui ad te dñe dixi tu es spes mea: Qñ
tolerabam quando tribulabar. dixi
tu es spes mea Spes mea hic. ideo
tolero. Porcio autē deus in terra
viuētium Porcio autē mea nō hic. s; in
terra viuētium Dat deus in terra
viuētium. sed nō aliquid a se extra.
Quid dabit amāti se nisi se? **I**ntē-
de ad orationem meam. quia humi-
liatus sum nimis Humiliatus a p̄-
secutoribus. humiliatus in confessi-
one: Humiliat se inuisibiliter. humi-
liatus ab hostibus visibiliter Erigit⁹
ergo ab illo visibiliter & inuisibiliter
Inuisibiliter erecti s̄c̄i iā martires.
visibiliter erigentur. cum corrupti-
bile hoc induerit incorruptionem in
resurrectione mortuoz. cum & hoc
ip̄m in quod solum p̄secutores seui-
re potuerūt instauratur Nolite ti-
mere eos q̄ corpus occidūt aīam at
nō p̄nt occidē Et quid perit? Quod
occidūt Vel hoc eis pmittitur ut qd̄
occiderint pereat? Nō periet Audi
ipsius domini p̄missionem. amē di-
co vobis. capillus capitis vestri nō
periet Quid ergo de ceteris mēbris
sollicitus es. ubi capillus nō perit?
Erue me a persequentibus me:
A quibus putatis q̄ oret ut eruat⁹?
Ab hominibus qui persequēbant⁹?
Ita vero ut homines sunt hostes
nostri? Habemus alios hostes in-
uisibiles. qui aliter persequuntur.
Homo persequitur ut occidat cor-
pus. persequitur alius ut illaqueat
animam. & ideo per vasa sua. quia d̄
illo dictum est operatur in filiis dif-
fidentie. per vasa sua id est homiēs
operatur. agit p̄secutionem corporis

ut intus fiat ruina cordis. Nam si ca-
dente corpore stat anima. musculi pul-
minuta est. et nos liberati sumus.
Ergo sunt et alii hostes nostri. a qui-
bus deprecari debemus deum ut e-
ruat nos. ne seducant nos. vel frac-
tos molestis secularibus vel iduc-
tos illecebris: Qui sunt isti hostes?
Videamus si ab aliquo seruo domi-
apte describuntur. ab aliquo milite p-
fecto. qui cum illis congressus est:
Audi apostolum dicentem. non est
nobis colluctatio aduersus carnes
et sanguinem. Nolite quia odia vestra
convertere in homines et eos vobis
hostes existimare. et eorum inimici-
cis vos coteri putare. Isti homines
quos timetis caro et sanguis sunt. et
non est nobis colluctatio aduersus
carnem et sanguinem: Sic voluit di-
cere. contempnens hominum mor-
talitatem: Et aduersus quos? Ad-
uersus principes inquit et potestates et
rectores huius mundi tenebrarum ha-
rum: Expaueras cum audires. rec-
tores mundi: Si rectores mundi isti?
numquid potest mundum iterum ubi ab eis ser-
ueris: Sic ergo accipe mundi et tene-
brarum harum rectores. non recto-
res celi et terre: Nam ipsa fabrica dei
est Celum et terra mundus dicitur. et
homines mali mundus: Quare et isti
mundus: Quia diligunt mundum. et ideo
tenebre quia et impii. Ideoque iam ex
ipso numero credentibus multis quod
dicit apostolus: Fuistis aliquando
tenebre nunc autem lux in domo: Ante
quam essetis ergo lux. cum tenebre esse-
tis. attendite quem rectorem habu-
istis: Quem rectorem habent inique
nisi dyabolum: Quomodo pii et fi-
deles rectorem habent christum
Ergo dyabolum et angelos eius rec-

tores mundi appellauit. id est recto-
res dilectorum mundi. rectores peccatorum
quod est tenebrarum harum: Ipsos ha-
bemus inimicos. a quibus debemus
deprecari deum ut eruamur: Audi mun-
dum et mundum apte vno loco in scrip-
tura sancta in euangelio. mundum
quem fecit deus. mundum quem regit
dyabolus. id est dilectores mundi
Homines enim ipsos fecit deus. dilecto-
res mundi non eos fecit. Mundum enim
diligere peccatum est. peccatum autem non
fecit deus: Audi ergo ut dicere ceperam
mundum et mundum: In hoc mundo
erat dictum est: De quo dictum in hoc
mundo erat. nisi de sapientia dei quod est
christus ihesus. de qua dictum est quod
paulo ante commemoravi. perit
a fine usque ad finem fortiter et dispo-
nit omnia suauiter: Attingit enim ubique
propter suam iudiciam. et nichil inque-
ratum in illam incurrit: Ergo in hoc
mundo erat et mundus per ipsum factus est
et mundus eum non cognouit. Audistis
duos mundos. mundus per eum fac-
tus est et mundus eum non cognouit:
Non mundus qui factus est per ihe-
sum ab illis principibus et potestati-
bus tenebrarum regitur. sed mun-
dus qui non cognouit ihesum id est
dilectores mundi peccatores et inique
superbi et infideles: Unde mundus?
Quia diligunt mundum et diligendo
inhabitant mundum. quomodo do-
mus dicitur et fabrica et inhabitantes
Bona domus plerumque bona fa-
brica et bona domus. quia homines con-
seruantur in ea: Et caue domum
istam. quia mala est. Duobus mo-
dis dicitur mala est domus hec. ca-
ue forte propter ruinam ne aliquid
cadat et te premat: Dicitur et sic alio
modo. quemadmodum caue domu-

227
istam tam malam ne incurras in laqueum venantium. ne pauper operum primaris a diuite ne fraudem aliquam patiaris: Quomodo ergo domus et domus. sic mundus et mundus: Quare autem cum iusti sint et ipsi in mundo non dicuntur mundus? Quia dicit apostolus. in carne autem ambulantes non secundum carnes militamus. conuersatio autem nostra in celis est. Habitat hic iustus carne. sed corde cum deo est. et ipse appellatur mundus. si sine causa audit sursum cor. si autem est causa quare audit. sursum habitet: Adortui enim estis dicit. et vita vestra abscondita est cum christo in deo: Quorum autem vita hic est. id est quorum desiderium et amor hic erit hic coteritur hic implicatur. bene dicuntur habitatores mundi: Et bene dicuntur mundus illi qui habitant in mundo. sicut bene dicuntur domus illi qui habitant domum. Ad mundus ergo et mundus. mundus pro eum factus est et mundus eum non cognouit. Ecce mundus factus est pro domino. ecce mundus qui non cognouit dominum. Lauda tu fabricam et ama fabricatorem et noli amare habitare in fabrica sed habita in fabricatore Erue me a persecutibus me. **Q**ui roborati sunt super me. Quis dixit corroboreati sunt super me? Corpus christi clamat. ecclesie vox est. membra christi clamant. Multum creuit numerus peccatorum. quoniam habundauit iniquitas refrigescet caritas multorum Erue me a persecutibus me. quoniam corroboreati sunt super me: Erue de carcere animam meam ut confiteatur nomini tuo: Carcer iste a prioribus varie intellectus est: Et fortasse iste est carcer qui et scribitur in titulo

spelunca: Tytulus enim psalmi huius ita se habet. intellectus ipsi dauid cum esset in spelunca oratio: Que spelunca. ipse carcer: Duo quedam intelligenda posuimus. sed vnum cum intellexerimus utrumque erit: Adertit carcerem faciunt. nam in vno quodam habitaculo alteri domus est. alteri carcer est. Illi qui custodiunt homines inclusos. et si in domo sua custodiunt. illi qui artius custodiunt in carcere sunt. Numquid et illi in carcere dicendi sunt? Vnum habitaculum et illi est et illi Alteri fecit domum libertas. alteri carcerem seruitus. Quibusdam ergo visum est. quod spelunca et carcer mundus iste sit. Sic hoc orat ecclesia ut de carcere educatur. id est de hoc mundo. de sub sole ubi omnia vanitas. Dicitur enim. omnia vanitas et presumptio spiritus. in omni opere hominis quo ipse laborat sub sole. Ergo extra istum mundum nescio quare quod pollicetur nobis deus quid futuri sumus. forte ideo de loco isto clamamus. educ de carcere animam meam. Anima nostra pro fide et spe in christo est. sicut paulo ante dixi. vita nostra abscondita est cum christo in deo. corpus autem nostrum in isto carcere in isto mundo. Si diceret educ de carcere corpus meum. securi acciperemus carcerem mundum. fortasse tamen propter aliqua que nos tenent desideria terrena. contra que lucramur et dimicamus. quia video aliam legem in membris meis repugnante legi mentis mee. et recte dicimus. educ animam meam de hoc mundo. id est de laboribus et pressuris huius seculi. Non enim caro quam tu fecisti. sed corruptela carnis et pressura et temptationes. carcer michi sunt. Alii autem dixerunt

carcerem istū & spelūcam corpus h
esse. vt hoc sit. educ de carcere aiām
meā: Sed & iste intellectus vacillat
aliq̃tulum: Quid em̃ magnū. educ
de carcere aiām meā. educ de corpe
aiām meam: Latronū anime & scele
ratorū nōne exeūt de corpe & eūt in
peiores penas q̃ hic ptulerūt: Quid
em̃ magnū petitur educ de carcere
animā meā. cū siue sero siue cito ne
cesse sit hinc exire: Forte iust⁹ dicit.
iam moriar. educ de carcere isto cor
poris aiām meā. si nimis festinat n̄
habet caritatem: Desiderare quidē
hoc debet & cōcupiscere sicut ap̃ls
ait. cōcupiscētiam h̃ns dissolui & ēe
cum xp̃ist⁹. multo em̃ magis opti
mū. Sed vbi est caritas: Ergo seq̃t⁹
Manere in carne necessariū ppter
vos De corpe ergo educat deus q̃n̄
voluerit: Posset dici & corp⁹ nostr⁹
carcer. nō q̃a carcer est q̃d deus fecit
sed quia penale & mortale: Duo em̃
cōsiderāda sunt in n̄ro corpe. figmē
tum dei & pena meriti Lota ista for
ma status. incessus membra ordina
ta. sensuū dispositioēs videre audi
re olfacere gustare cōtingere. ōnis
hec compago & fabrīce distinctio n̄
potuit fieri. nisi a deo. q̃ ōnia opat⁹
est celestia terrestria summa & yma
visibilia & inuisibilia: Quid ergo ibi
penale nostrum: Quod corruptibi
lis caro. q̃ fragilis q̃ mortalis q̃ in
digens. hoc nō erit in premio Non
em̃ corpus nō erit. cū corpus resur
gat Sed quid ibi non erit: Corrup
tio Corruptibile em̃ hoc induet i cor
ruptionem: Ergo si caro tibi car
cer est. nō corpus est carcer tuus. s̃
corruptio corp̃is tui: Corpus em̃
tuum fecit deus bonum quia bon⁹
est. corruptionem intulit iustus. q̃a

iudex est: Illud habes de beneficio
illud habes de supplitio. Hoc ergo
forte dixit educ de carcere aiām me
am. educ de corruptione aiām meā
Si sic intelligamus nō est blasphe
mia. intellectus constat: Ad extre
mum fratres sic arbitror hoc dixit.
educ de carcere educ de āgustia. gau
denti enim homini & carcer latus ē.
& tristi pratum angustum est. Ergo
orat se educi ab angustia: Q̃muis
enim in spe latitudinem habeat. i re
tamen presentia angustiat⁹: At
tende angustias apostoli. Nō ha
bui requiem sp̃itui meo dixit. q̃a n̄
inueni tytum fratrem meum: Alio
loco: Quis infirmatur & ego nō in
firmor: Quis scandalizatur & ego
non vroz: Qui ergo infirmabatur
& vrebatur. nonne in penis & carce
re erat: Sed iste pene ex caritate co
ronam pturiūt: Vnde iterum dicit.
superest michi corona iusticie quaz
reddet michi dominus in illa die ius
tus iudex: Ad hoc valet educ de car
cere aiām meam vt cōfiteatur no
mini tuo: Jameducta de corrupti
one quid habet confiteri: Peccata
non ibi sunt. sed laudes sunt. Duo
bus autem modis confessio intelli
gitur. & in peccatis nostris & in lau
de dei In peccatis nostris nota est
confessio & ita nota omni populo.
vt quando auditū fuerit nomen cō
fessionis. in lectione. siue in laude di
catur. siue de peccatis dicatur. cur
rant pugni ad pectus: Notum est
ergo nomen confessionis de pecca
to. confessionem in laude queram⁹
Vbi inuenimus: Habes in scriptu
ris. & hec dicetis in cōfessione. opa
dñi vniuersa quoniam bona valde:
Ergo hic cōfessio laudis est: Alio lo

co ipse dominus dicit. cōfiteor tibi
pater domine celi ⁊ terre. Quid cō
fitebatur? Numquid peccata? Crīsti
ergo cōfiteri erat laudare. Et audi
laudem patris. q̄a abscondisti hec in
quit a sapientibus ⁊ prudētibus. et
revelasti ea puulis. Quia ergo post
istas corruptiōis āgustias habita
bimus in domo dei. tota vita nos
tra non erit nisi laus dei. Jam sepe
vobis expositum est. quia recedēte
necessitate ōnia negocia necessitatis
intercidūt. quoniam nō erit quid ibi
agamus. Nō dico die ⁊ nocte ubi
nox nō est. sed toto die cum vn⁹ di
es est nō erit quid ibi agam⁹ nisi lau
demus quē diligimus. quia tunc et
videbimus. Adodo nō vīsum desi
deramus ⁊ laudamus. tūc vīsum qđ
amamus quomodo laudabimus?
Sine fine erit laus. quia sine fine a
mōr. Quia ergo hoc ibi agemus. iō
educ de carcere aiām meam vt con
fiteatur nomini tuo. Beati em̄ q̄ ha
bitant in domo tua. in secula seculo
rum laudabunt te. Adodo impe
dit carcer. quia corpus quod corrū
pitur aggrauat aiām. Nō corp⁹ ag
grauat aiām. nam ⁊ tūc habebim⁹
corpus. sed corpus qđ corrūpitur.
Ergo carcerem facit non corpus.
sed corruptio. Educ de carcere ani
mam meam vt confiteatur nomini
tuo. Jam vox que sequit⁹ ex capite
sonat domini nostri ihesu xpīsti:
Est talis ipsa. qualis hesternā vlti
ma: Hesternā em̄ vltima si memi
nistis hec fuit. singularis ego sum
donec transeam. Et hec que est vlti
ma. Adde sustinebūt iusti q̄adusq̄ re
tribuas michi:

228
Expl. ps cētesim⁹ qđragesim⁹ pri
mus. Incipit ps cētesim⁹ qđragesi
m⁹ secundus

De psalmo quem cātāuimus
iā loquar qđ dñs dederit ca
ritati vestre Hesternō die psalmus
breuior tractabatur. sed spaciū tem
poris dabat nobis copiaz etiam de
paucis multa dicendi. Nūc quoniā
plurior psalmus est. nō debem⁹ tm̄
in singulis versibus imorari. ne for
te nō cōcedat dñs facultatem vt to
tum pagrare valeamus. Tytulus
psalmi est. ipsi dauid quādo eum fi
lius suus persequēbatur. In regno
rum libris nouimus hoc factū esse
extitisse inimicum absolō patri suo
gessisse cōtra illum nō solum ciuile.
verum etiam domesticum bellum.
illum autem nō deiectum inique sed
humiliatum pie accepisse a domino
disciplinam sustinuisse medicinam.
nō retribuentem iniquitati iniquita
tem. sed patū cor habuisse ad sequē
dam dñi volūtatem Ille dauid ita
laudabilis. sed alius dauid vere ma
nu fortis qđ interpretat⁹ dauid do
minus noster ihesus xpīstus ag
noscendus est nobis. Preterita em̄
illa facta figure fuerāt futūorū Nec
diu commēdādum est quod sepe au
distis. qđ optie retinet. Queramus
q̄ in h̄ psalmo dñm ⁊ saluatore nrm̄
ihm xpīm pñciatē se p hāc ppheciā
⁊ quid futūz eēt in hoc tempore p
ea que pridem facta sunt predicatē.
Ipse em̄ se in pphetis predicabat q̄
niam ipse est verbum dei. nec illi ta
le aliquid dicebant nisi pleni vbo dei
Annūciabāt qđ xpīm plēi xpō. ⁊ illi eū
vētūz pcedebāt. q̄s pcedētes n̄ dese
rebat Agnoscam⁹ qđ q̄admodum ⁊
xpīstū psequēbatur filius suus.

Habebat enim filios de quibus dicebatur.
non ieiunabunt filii sponsi quia diu cum eis
est sponsus. cum autem ab eis ablatum fu-
erit sponsus. tunc ieiunabunt filii sponsi.
Ergo filii sponsi apostoli. et inter hos per-
secutor dyabolus iudas. Passione
itaque suam in hoc psalmo predica-
tur est christus. audiamus: Rursus
autem ad hoc intentam faciamus carita-
tem vestram non docendo quod ignora-
tis sed ammonendo quod nostis. do-
minum et salvatorem nostrum Iesum christum
caput esse corporis sui. illum unum
mediatorem dei et hominum. hominem ihesu
natum ex virgine tamquam in solitudine. si-
cut in apocalypsi audiimus. Per so-
litudinem quippe arbitror quod solus
ita natus est: Hunc enim illa mulier pe-
perit. rectum populum in virga ferrea.
Hec autem mulier antiqua est civitas dei
de qua in psalmo dicitur. gloriosa
dicta sunt de te civitas dei: Hec ci-
uitas initium habens ab ipso abel. si-
cut mala civitas a cayn: Antiqua er-
go ista civitas dei semper tolerans ter-
ram sperans celum. quod etiam iherusalem voca-
tur et syon. utique de nato quodam in sy-
on et conditore ipsius syon. psalmus
quidam dicit. mater syon dicet homo:
Quis homo? Et homo factus est in ea.
et ipse fundavit eam altissimus. Deni-
que ipse in syon factus est homo. sed
humilis factus est homo. et idem ip-
se altissimus fundavit eam civitatem in
qua factus est homo. Itaque et illa
mulier sole cooperiebatur. sole ipso
iusticie quem non cognoscunt impii.
qui dicturi sunt in fine. ergo erravi-
mus a via veritatis et iusticie lumen
non luxit nobis et sol non ortus est no-
bis: Est ergo quidam sol iusticie qui
non oritur impiis. ceterum istum so-
lem facit oriri super bonos et malos:

Ergo et amicta erat sole. et gestabat
visceribus masculinum paritura. Ioseph
ipse erat conditor syon et nascens in syon
et illa mulier civitas dei eius luce pre-
tegebatur. cuius carne gravidabatur:
Adhuc et lunam sub pedibus habebat.
quia mortalitatem crescens et decre-
scens carnis virtute calcabat. Ergo ip-
se dominus ihesus christus caput et cor-
pus. voluit enim etiam loqui in nobis qui
dignatus est mori pro nobis. mem-
bra sua nos fecit: Aliquando itaque ex
persona membrorum suorum loquitur. aliquando
ex persona sua tamquam capitis nostri:
Habet aliquid ille quod dicat sine
nobis. nos sine illo nichil possumus
dicere. Apostolus dicit. ut suppleam
que desunt pressurarum christi
in carne mea: Et suppleam inquit
que desunt pressurarum non mea-
rum sed christi. in carne non iam
christi sed mea: Patitur inquit ad-
huc christus pressuram non in car-
ne sua in qua ascendit in celum. sed
in carne mea que adhuc laborat in
terra. Christus inquit pressuram pa-
titur in carne mea: Vivo ergo non
iam ego. vivit vero in me christus:
Nisi enim christus et in membris suis habere fide-
libus suis pressuram ipse pateretur. sicut
in terra christum in celo sedentem non perse-
quetur Denique apte hoc exponens qui-
dam loco. sicut enim corpus unum est
inquit et membra multa habet. om-
nia autem membra corporis cum
sint multa. unum est corpus. ita et
christus: Non ait ita et christi. sed
corpus unum multa membra. ita et
christus: Totum ergo christus. Et
quia totum christus. ideo caput de
celo. saule saule quod me persequeris:
Tenete hoc et firmum omnino comedate
te memorie. tamquam filii ecclesiastice

eruditionis et fidei catholice. ut ag-
noscatis christum caput et corpus.
eundem quod christum verbum dei unigeni-
tum equalem patri. et inde videatis
quanta gratia pertingatis ad deum. ut ipse
voluerit esse nobiscum unus qui est
cum patre unum. Quomodo cum patre
unum? Ergo et pater unum sumus.
Quomodo nobiscum unus? Non dicit
inquit et semibus tamquam in multis. sed
tamquam in uno. et semini tuo quod est christus.
Sed ait aliquis Si christus semen
abrahe numquid et nos? Memeto
te quia semen abrahe christus. ac per hunc et nos
semen abrahe. ergo et nos christus: Quo-
modo unum corpus multa membra ita et christus.
et quotquot in christo baptizati estis
christum induistis. Nempe semen
abrahe christus. nec contradici po-
test apostolicis aptissimis verbis. et
semini tuo quod est christus Vide-
te quid nobis dicat. si autem vos christi
ergo semen abrahe estis Non mag-
num est illud sacramentum. erunt duo
in carne una Apostolus dicit. sacra-
mentum hoc magnum est. ego autem di-
co in christo et in ecclesia. Christus et ec-
clesia duo in carne una. Refer ad di-
tationem maiestatis duo. duo plane.
Non enim et nos verbum. non enim et nos in
principio deus apud deum. non enim
et nos ille per quem facta sunt omnia.
Venitur ad carnem. et ibi christus et
ille et nos Non ergo miremur in psal-
mis. multa enim dicit ex persona capituli
multa ex persona membrorum. et hoc totum
tamquam una persona sit ita loquitur. Nec mi-
reris quia duo in voce una Si duo in
carne una. iudas filius spoli persequens
spolum Hoc tunc contigit An et futu-
rorum exemplum premissum est? Multos enim
falsos fratres passura erat ecclesia. ut et ad

huc et usque in finem spolum illum filius per-
sequatur Si enim inimicus exprobra-
set michi sustinuissem utique ait. et si is
qui oderat me super me magna locu-
tus fuisset. abscondissem me utique ab
eo. Quis est inimicus? Quis est qui oderat
me? Qui dicit. Quis est christus? Hoc fuit
christus nec vivere potuit cum vellet vivere. et
mortuus est inquit nolens. evictus cru-
cifixus occisus Inimici ista dicunt.
Aptus iste inimicus est ait christus. odit
me. aptas michi indicit inimicicias
Facile est istum vel tolerare vel vi-
tare Quid facio de absoluto. quod facio
de iuda? Quid de falsis fratribus? quod
de malis filiis. et tamen filiis qui contra nos
blasphemant christum. sed nobiscum ado-
rant christum et in nobis persequuntur christum?
De quibus consequenter in eodem psalmo
dicit. alium facile erat perferre eum qui oderat
me. vel abscondere me ab eo. Abscon-
dis enim te a pagano intras ecclesiam. quan-
do autem et ibi iuenis quod times. quod quis
ubi te abscondas? Denique ille ipse apostolus
qui gemit in piculis a falsis fratribus. foris
inquit pugne. intus timores Si ergo
is qui oderat me super me magna lo-
cutus fuisset. abscondissem me utique
ab eo. tu vero unanimis me? Unani-
mem dicit tamquam unum in christo:
Est ergo ecclesie quod ferat foris.
gemat intus. inimicos tamen suos
deputat foris et intus. foris facilius
evitabiles. intus difficilius tolera-
biles. Dicat ergo dominus noster.
dicat christus nobiscum totus cristus:

Psalmus

Domine exaudi orationem
meam. auribus percipe pre-
cem meam Hoc est exaudi. quod percipe
auribus Repetitur confirmatio est: In
veritate tua exaudi me in tua iusti-

cia: Ne uterque accipiat cū dicitur
in tua iusticia. cōmendatio est autē
grē. ne vnusquisq; nostrum iusticiā
suam putet: Hec em̄ iusticia dei est.
quā vt habeas deus dedit: Nā qui
voluerūt de sua iusticia gloriari. qđ
de illis dicit apl's: Testiōnium eis i
quit phibeo qđ zelū dei habēt. De iu
deis loquēs zelum dei inq̄t habēt. s;
nō scđm sciētiam: Quid est nō scđm
sciētiam? Quā em̄ tu cōmēdas vtilē
sciētiam? Numqđ illam q̄ cū sola fu
erit inflat. que nisi comitata fuerit
caritatem nō edificat: Nō vtiq; ip
sam. sed illā sciām comitem caritat
magistrā humilitatis: Vide si ipa
est. zelū inquit dei habēt. sed nō secū
dum sciētiam. Expoāt quā dicat sci
entiā Ignorātes ei dei iusticiam et
suam volentes cōstituere. iusticie dī
nō sunt subiecti. Qui q̄ volūt cōsti
tuere iusticiā suā. qđqđ bene fecerit
sibi imputāt. qđ male deo. om̄ino pū
fi: Deniq; recti erūt. cū hocipm con
uerterint Peruersus ideo. qđ quod
male deo qđ bene tibi. rectus eris.
qm̄ qđ male feceris tibi. qđ bene fece
ris deo: Nō em̄ ex impio iuste viue
res. nisi ab illo iustus factus q̄ iusti
ficat impiū Ergo inq̄t in veritate tu
a exaudi me in tua iusticia. nō in me
a. vt inueniar in illo nō habēs meā
iusticiā que ex lege est. sed eā que est
ex fide Ecce in tua iusticia exaudi me
nō que ex lege est. sed ea que est ex fi
de: Ad me em̄ cū respicio. nichil ali
ud meū qm̄ peccatū inuenio: **E**t
nō intres in iudiciū cū seruo tuo.
Qui cum illo volūt intrare in iudi
cium. nisi qui ignorātes dei iusticiā
suam volunt cōstituere: Quid ē qđ
ieiunauimus & nō vidisti. defrauda

uimus aiās nostras & nescisti: Tan
quam dicentes. fecimus qđ iussisti
q̄re nō reddis qđ pmisisti Rndet tibi
deus. vt accipias qđ promisi ego
dedi vt faceres. quare accepis ego
dedi. Deniq; supbis talib; loq̄tur p
pheta Quid vultis mecū iudicio cō
tendē? Dēs dereliq̄stis me dicit do
minus Quid vultis mecū iudicio
tendere. & vestras iusticias cōmē
rare? Cōmemorate iusticias vr̄as
ego noui facinora vestra Quō ap
probabo iusticiā. vbi dampnabo su
pbiam? Merito iste humilis in cor
pore xp̄isti discēs a capite qm̄ int
est & humilis corde. ne intres inq̄t
in iudiciū cum seruo tuo: Non li
tigemus. nolo tecum habere cau
sam. vt ego pponam iusticiam meā
tñ cōvincas iniquitatē meam: Ne in
tres in iudiciū cum seruo tuo:
Quare hoc? Quare times? Quo
niam non iustificabitur coram te o
nis viues: Omnis viuens. hic vtiq;
viuens. in carne viuens. moriturus
viues. natus homo ex hōib; viues.
de adā adam viues: Vis itaq; viues
iustificari forte potest coram se. nō
coram te: Quomodo coram se? Si
bi placens tibi displicens. coram te
autem non iustificabitur omnis vi
uens: Noli ergo intrare mecum in
iudiciū domine meus: Quātl
libet rectus michi videar. producis
tu de thesauro tuo regulam. coap
tas me ad eam: & prauus inuenior:
Ne intres in iudiciū cum seruo
tuo: Bene cum seruo tuo: In
dignum est tibi cum seruo tuo in
trare i iudiciū. nec qđē cū amico tuo
qđ vobis dico amicis meis nō dice
res. nisi ex seruis amicos tuipse

230
Tu licet dicas amicū. ego cōfiteor
seruum. Misericordia indigeo. fu-
gitivus redeo. pacem quero. nō su-
dignus vocari fili⁹ tu⁹. Ne intres in
iudiciū cum seruo tuo. quia nō ius-
tificabitur in cōspectu tuo omnis
vivēs. Ante mortem ne laudes ho-
minem quemq̃ omnino sōnis hō vi-
vēs: Quid ipsi arietes. quid ipsi a-
postoli. de quorū ple dicitur. affer-
te dñō filios arietum. Ex hīs pau-
lus est. qui dicit nō se esse pfectum:
Nō quia iam acceperim inquit aut
iam pfectus sim. Deniq̃ frēs vt cito
agnoscatis ipsi didicerūt. orare qđ
oramus. Ipsis data est regula pos-
tulandi a iurisperito celesti. Sic o-
rate inquit. Et cū quedam premis-
sit posuit et hoc vt dicerēt arietes nři.
duces ovium et precipua mēbra pas-
toris et cōgregatores vnius gregis
ipsi didicerūt dicere. dimitte nobis
debita nostra sicut et nos dimittim⁹
debitoribus nostris: Nō dixerunt
grās tibi qui dimisisti nobis debita
nostra sicut et nos dimittimus debi-
toribus nostris. sed dimitte sicut et
nos dimittimus: Orabāt autem v-
tiq̃ iam fideles vtiq̃ iam apostoli:
Nam ista oratio dominica magis
fidelibus datur: Si debita illa tan-
tum modo dicerēt qđ p baptismū
dimittūtur. cathecuminis cōgruēt
magis orare. dimitte nobis debita
nostra. Dicant ergo apostoli. dicāt
ditte nob debita nostra sic et nos di-
mittimus debitoribus nostris: Et
cum eis dictum fuerit. quā hoc di-
citis. quē debita vestra. respōdeāt.
quia nō iustificabitur in conspectu
tuo omnis vivēs: **Q**m psecutus
est inimicus aiām meā. hūiliauit in
terra vitā meam: Vide nos vide ca-

put nostrum p nobis. qm psecut⁹
est iūmicus aiām meā. Persecutus ē
plane et dyabolus aiām xpīsti. et iu-
das aiām magistri. et nūc ad psecuti-
onē corpīs xpī idem dyabolus ma-
net. iudas at iude succedit. nō tamē
deest de quo dicat et corpus. qm
psecutus est inimicus aiām meam
humiliauit in terra vitā meā. Hu-
miliauit inq̃t in terra vitā meam.
alio loco dicitur. curuauerūt aiām
meam. Quid em nobiscum agit qđ
quis pseq̃tur. nisi vt relicta spe cele-
sti. terram sapiamus psecutori cedē-
tes terrena diligam⁹. Et illi qđem qđ
tū in ipsis ē h agūt. nobis at h n con-
tingat quibus dñs si r̃surrexist cum
xpīsto qđ sursum sunt sapite vbi xpī
est in dextera dei sedēs. que sursum
sunt querite nō qđ sup terram. mor-
tui em estis. Nam nō iustificabitur
coram deo ōnis vivēs. Illi qđ vel ap-
te seuiendo vel occulte infidiando.
conantur perducere vitā nostrā
ad terram. Contra hos vigilemus
vt dicere possumus. nostra autem
conuersatio in celis est. Humilia-
uit inquit in terra vitā meam ini-
micus. **P**ollocauerūt me in tene-
bris sicut mortuos seculi. Hoc a ca-
pite expeditius auditis. et expediti⁹
hoc in capite agnoscitis. Ille em p
nobis mortuus factus est. sed non
mortuus seculi. Qui em mortui sūt
seculi. Et quomodo ille nō eāt mor-
tuus seculi. Mortui seculi merito
mortui. mercedem recipientes iniq̃-
tatis. et mortem ducētes ex peccati
ppagine. ex illa voce qua dicitur. e-
go em in iniquitatib⁹ cōcept⁹ sum et in
peccatis me mater mea in vtero me
aluit. Veit at ille p vgiēm assumēs
carnē nō iniquitatē carnis. assumens

carne mundam mundatricem Illi autem
quem peccatorem putabant. tamquam mortuum
seculi deputabant: At ille qui in alio
psalmo dixit. qui non rapui tunc exsolue-
bam. et qui dixit in euangelio. ecce venit prin-
ceps mundi prepositus mortis opis
mali persuasor supplicij exactor. veni
et inquit et in me nichil inueniet Quid
est in me nichil inueniet: Nullam cul-
pam. nichil quare mori debeam: Sed
ut sciant omnes quia voluntatem in-
quit patris mei facio. surgite eam
hinc: Ut moriar inquit voluntatem patris
mei facio. non autem morte sum dignus.
nichil feci vnde moriar. sed facio ut mo-
riar ut illi per innocentis mortem libe-
rentur qui habebant quare morerentur Col-
locauerunt me in tenebris tamquam in infer-
nis tamquam in sepulchro tamquam in ipsa passi-
one velut mortuos seculi. eum qui di-
cit. factus sum sicut homo sine adiutorio
inter mortuos liber: Quid est liber?
Quare liber? Quia omnis qui facit
peccatum seruus est peccati. Denique non
solueret a vinculis nisi liber a vincu-
lis Ille liber mortem occidit. vinculum
vinxit captiuitatem captiuauit. et col-
locauerunt eum in tenebrosis tamquam mor-
tuos seculi: Et tedium inquit passus
est in me spiritus meus: Recordamini
tristis est anima mea usque ad mortem.
videte vocem meam. Numquid apparet
ipse transitus a capite ad membra.
a membris ad caput? Tedium inquit
passus est in me spiritus meus: Ag-
noscimus tristis est anima mea us-
que ad mortem: Sed et illic nos era-
mus: Transfigurauit enim in se cor-
pus humilitatis nostre conformans
corpori glorie sue. et vetus homo
noster confixus est cruci cum illo:

In me turbatum est cor meum:
In me inquit. non in alijs. Illi enim

me deseruerunt. et illi qui inhererant re-
cesserunt: et meipsum quia mori vide-
bant aliud aliquid putauerunt. et ala-
trone victi sunt qui tunc credidit quoniam
illi defecerunt: Unde ad membra:

Memoratus sum dierum antiquo-
rum: Numquid memoratus est ille
dierum antiquorum. per quem factus est
omnis dies? Sed loquitur corpus
loquitur unusquisque illius gratia iusti-
ficatus. inherens illi in caritate. et de-
uota humilitate loquitur et dicit. me-
moratus sum dierum antiquorum **M**edi-
tatus sum in omnibus operibus tuis. quia
vtique omnia bona tu fecisti. et nichil con-
stitisset quod a te constitutum non esset:
Creatura tua spectaculum michi fac-
ta est. quasi in ope artificem et in con-
ditis omnibus conditorem Quare hoc?
Ut quid hoc. nisi ut intelligeret quicquid
in se boni esset ab illo factum esse. ne
ignorans iusticiam dei et suam vo-
lens constituere iusticie dei subiec-
tus non esset. ut ei conueniret vox il-
la superior in veritate tua et in iusti-
cia tua: In omnibus ergo dei ope-
ribus et meditatione omnium ope-
rum dei gratiam insinuat gratiam com-
mendat gratiam se inuenisse gloriatur
gratiam qua gratis salui facti sumus:
quia et gratis salui facti sumus? Quid
gloriaris in tua iusticia? Quid te ex-
tollis ignorans dei iusticiam? Dedisti
forte aliquid ut saluus esses? Quid
dedisti ut homo esses? Respice er-
go conditorem vite tue. substantie et
iusticie salutis auctorem **M**editare
facturis manuum eius. quia et iusticia quoniam
te est ad manuum eius inuenies pertinere.
Audi apostolum hoc te docentem.
non ex operibus inquit. ne forte quod
extollatur Opera bona non habemus?
Habemus plane. sed vide quid se-

quitur: Ipſius em̄ ſum⁹ figmētum
dixit. ipſi⁹ ſumus figmētū: Forte na
turam q̄a hoīes ſum⁹ commeōrare
voluit hoc appellato figmēto: Nō
plane de opibus loq̄batur: Nō iqt
ex opib⁹ ne q̄s forte extollatur. Ipſi
us em̄ ſumus figmētū Sed nō co
niciamus. ſeq̄tur. ipſius em̄ ſumus
figmētū creati in xp̄o ih̄u in opibus
bonis. Nōli q̄ putare te aliqd opari
niſi in q̄tū malus es. Auerte ab o
pere tuo te. ad opus illius q̄ fecit te.
Ipſe formet. ⁊ ipſe qd̄ formauerat
⁊ tu extermināſti reformet. Ut em̄ ſis
ipſe opatus eſt. vt bon⁹ ſis ſi bon⁹
es ipſe opatur Cum tremore inquit
⁊ timore veſtram ip̄oz ſalutē opa
mini. Si noſtram ip̄oz ſalutē opa
mur. quare cū timore q̄re cū tremo
re. cū ſit in poteſtate noſtra qd̄ opa
mur: Audi quare cū timore ⁊ tremo
re De⁹ eſt em̄ q̄ opatur in nobis. et
velle ⁊ opari p̄ bona volūtate Ergo
cū timore ⁊ tremore. vt delectet i cō
ualle opari noſtrum artificem Sic
em̄ opatur tāq̄ in deiectis. qui iudi
cat in gentibus ⁊ replet ruinas

In facturis manuū tuarum me
ditatus ſum. Vidi ergo ⁊ inſpexi o
pera tua. q̄a nichil boni eſſe in nobis
poſſeſt. niſi abs te fiat q̄ nos feciſti:
Et quid feci cū viderem a te omne
datum optimū ⁊ ōne donū p̄fectū
de ſurſum eſſe deſcēdēs a pr̄e lumini
aput quē nō eſt cōmutatio nec mo
mēti obumbratio: Cum hoc viderē
auerſus ab ope malo quod. feceraz
in me. extendi manus meas ad te:

Extendi inquit manus meas ad
te. anima mea velut terra ſine aqua
tibi: Complue inquit me. ad facien
dum fructū bonū Dñs em̄ dabit ſu
auitatem vt terra noſtra det fr̄m

ſuum Extēdi man⁹ meas ad te. aia
mea velut terra ſine aq̄ tibi. Nō in
ſed tibi Sitire tibi poſſum. me irri
gare nō poſſum. Aia mea velut tra
ſine aqua tibi. q̄a ſituit aia mea ad
deum viuū. Qñ veniā niſi qñ vene
rit: Sitiuit aia mea in deū viuū.
q̄a aia mea velut terra ſine aqua tibi
Habūdat mare inundat copioſum
eſt fluctuat. ſed amax eſt. diſcreta ē
aqua. appuit arida anima mea. irri
ga eam. q̄a velut terra eſt ſine aqua
tibi: **C**ito exaudi me dñe Que ei
mora. quādo ſic ſitio ad inflamman
dam ſitim meā: Pluvia differebas
vt hauriēs ibiberem. nō reſpuerem
quod influeres. Si ergo ideo diffe
rebas. iam da. qm̄ anima mea velut
terra ſine aqua tibi. Cito exaudi me
dñe: **D**efecit ſpūs meus. Imple
at me ſpūs tuus. q̄a defecit ſpūs me
us. Ipſa eſt cauſa vt cito exaudias.
q̄a defecit ſpūs meus. Fact⁹ ſum iā
paup̄ ſpiritu. beatum me fac in reg
no celorum. In quo em̄ vivit ſpiri
tus eius ſuperbus eſt. ſpiritu ſuo
extollitur contra deum. Siat in illo
bene quod alibi ſcriptum eſt. auſēs
ſp̄m̄ eoz ⁊ deficient. ⁊ in puluerem
ſuum reuertentur. vt cōfitentes di
cant memento quia puluis ſumus.
Cum autem dixerint quia puluis ſu
mus memento. tunc dicant. anima
mea velut terra ſine aqua tibi. Que
em̄ tam terra ſicca q̄ puluis: Sed
cito exaudi me dñe. cōplue me. con
firma me. ne ſim puluis quē picit
vēt⁹ a facie tr̄e Cito exaudi me dñe:
defecit ſpūs me⁹. nō diſſeāt inopia
mea. Abſtulisti ſp̄m̄ meū vt defice
rem. ⁊ in puluerem meū p̄terer et
dicerē tibi. aia mea velut tra ſine aq̄
tibi. fac etiam qd̄ in alio pſalmo di

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28

citur. auferes spm̄ eorum ⁊ defici-
ent. emitte spiritum tuum ⁊ creabū-
tur. ⁊ renouabis faciem terre. Si
qua igitur in xp̄isto noua creatura
vetera transierūt. in spū tuo vetera
trāsierūt. in spū tuo noua facta sunt

Auertas faciem tuam a me. A-
uertisti a supbo. etenim aliquñ habū-
dabā. ⁊ in habūdātia mea elatus erā
Ego em̄ dixi aliquādo in habūdātia
mea. nō moueboꝝ in eternum: Dixi
nō moueboꝝ in habūdantia mea ig-
norās iusticiam tuam ⁊ cōstituens
meā. sed tu dñe in volūtate tua p̄sti-
tisti decori meo virtutē. Dixi in ha-
būdātia mea nō moueboꝝ. vex autē
a te michi erat q̄cquid habundabā.
⁊ vt hoc p̄bares a te michi fuisse. a-
uertisti faciem tuam ⁊ factus sum
turbatus: Post hāc cōturbationeꝝ
in qua factus sum q̄a auertisti facie
tuam. post tedium spūs mei. post
cōturbatum cor meum in me. ex eo
q̄ auertisti faciem tuam. iam fact⁹
sum sicut terra sine aqua tibi. ne au-
tas faciem tuam Auertisti a super-
bo. redde hūili. Ne auertas faciem
tuā a me. q̄a si auerteris **S**imilis
ero descendētibus in lacum: Quid
est descendētibus in lacum: Pecca-
tor cum venerit in pfundum malo-
rum contempnet: Illi descendūt in
lacum. qui etiam cōfessionem p̄dūt
Cōtra quod dicitur. ne coartet sup-
me puteus os suum: Ih̄ac pfundi-
tatem lacum appellat plerūq̄ scrip-
tura. in quā profunditatem cū vene-
rit peccator contempnet. Quid est
cōtempnet: Nam nec vllam proui-
dētiam deputat. aut si deputat. ad e-
am se p̄tinere nō putat: p̄ponit sibi
peccādi licentiam. sine spe venie ha-
bens iniquitates effusas: Nō dicit

reuertar ad deum vt reuertatur ad
me. nec audit cōuertimini ad me et
reuertar ad vos. qm̄ venies in pro-
fundum malorum contempnit: A
mortuo em̄ inquit tāq̄ si nō sit pe-
rit cōfessio: Ne ergo auertas faciez
tuam a me ⁊ similis ero descendēti-
bus in lacum: **A**uditam fac michi
mane misericordiam tuam quia in
te speravi: Ecce in nocte sum. sed in
te speravi donec nocturna trāseat iū-
quitas: **H**abem⁹ em̄ vt dicit petrus
certiorem p̄pheticum sermonem.
cui bene facitis intendētes tq̄ lucer-
ne lucenti in obscuro loco. donec di-
es illucescat. ⁊ lucifer oriatur in cor-
dibus vestris: **A**dane ergo appella-
lat post finem seculi. cū viderimus
quod in seculo credim⁹: **A**dane em̄
exaudies vocem meam. mane astā-
bo tibi ⁊ cōtemplabor: **A**uditam fac
michi mane misericordiaz tuam. q̄a
in te speravi. Si em̄ quod nō vide-
mus speramus. p̄ paciētiam expec-
tamus. Pacientiam querit nox. leti-
ciam donabit dies: **A**uditam facim
mane miām tuā. qm̄ in te speravi:
Sed hic qd̄ donec v̄eiat mane: Nō
em̄ sufficit mane sperare. sed aliqd̄
opus est agere Quare aliquid agē:
Quoniam dicit in alio psalmo. deū
exquisiui in die tribulationis mee.
tāq̄ in tempore noctis mee deū ex-
quisiui Quomodo exquisiui: **A**danib⁹
meis nocte coram eo. ⁊ nō sum de-
ceptus. **A**danibus querendus ē in
nocte deus Quid est manibus: Bo-
nis operibus. sed bonis opibus co-
ram eo: Cum em̄ facis elemosinam
noli tuba canere. pater tuus qui vi-
det in occulto reddet tibi: Quia er-
go sperādū est mane. ⁊ ita nox ista
tolerāda est. ⁊ i ipa paciā doēc dies

luciscat pſeuerandū eſt quid interea
hic agendū: Ne forte p̄ temetipm̄ ac
turus es aliquid vt merearis perdu
ci ad mane. **N**otam fac michi do
mine viā in qua ingrediar. **N**ō lucer
nam p̄phetiā accendit: ideo ipm̄ do
minum tanqm̄ in teſta carnis miſit.
qui etiā dixit exaruit velut teſta vir
tus mea Ambula ad p̄phetiā am
bula ad lucernā p̄dictorum futuroꝝ
ambula ad v̄ba dei. **N**ōdū vides ver
bum in p̄ncipio deū apud deū: ābula
ad formā ſerui. p̄duceris ad formā
dñi. **N**otam fac michi dñe viā in qua
ingrediar. **Q**m̄ ad te leuavi animā
meā. Leuavi ad te nō contra te. Ap̄
te ſons vite ad te leuavi aiām meam
tanqm̄ vas ad fontē attulī: imple er
go me. qm̄ ad te leuavi aiām meam.
Exime me de inimicis meis domi
ne. qz ad te cōfugi. Qui aliquñ a te fu
gi: ad te cōfugi. Fugit em̄ adam a fa
cie dei z abſcōdit ſe inter ligna para
diſi: vt de illo diceretur in libro iob.
tanqm̄ ſeruus fugiens dñm ſuū z cō
ſecutus eſt vmbra. Fugit a facie do
mini ſui z conſecut⁹ eſt vmbra. Ad
vmbra em̄ fugit inter ligna paradi
ſi. De ſi p̄manſerit in vmbra: ne poſ
tea dicatur tranſierūt omnia t̄qz v̄m
bra. **E**xime me de inimicis meis. **N**on
ego hic inimicos hoīes cogito: non
ē nobis colluctatio adūſus carnis
z ſanguinem. Sed adūſus quos. **A**d
uerſus p̄ncipes z poſtates: recto
res mūdi. Cui⁹ mūdi. **N**on em̄ celi z
terre: nō em̄ regunt qđ non fecerunt
rectores mūdi. Sed cui⁹ mundi. **T**e
nebrarum harū. Quarū tenebrarum.
Utqz iniquoꝝ. **F**uiſtis em̄ aliquñ tene
bre: nunc at lux in dño. **R**cōres mun
di tenebrarum harū. **R**cōres iniquoꝝ
contra hos habetis luctamen. **M**ag
num p̄lium nobis eſt hoſtē non vide

re z vincere. **A**duerſus rectores mū
di tenebrarum harū. dyabolū ſcili
cet z angelos ei⁹. nō illi⁹ mundi rec
tores de quo dicitur et mūd⁹ p̄ eum
factus ē ſed illi⁹ mundi de quo dicit⁹
z mundus non cognouit eū. **E**xime
me de inimicis meis dñe quia ad te
cōfugi. De inimicis meis: nō iuda. ſz
qui impleuit iudam. **I**llum patior vi
ſum: illū expugno nō viſum. **A**ccepit
em̄ buccellam iudas z introiuit in eū
ſathanas: vt iſte dauid p̄ſecutionem
pateretur a filio ſuo. **Q**m̄ multos iu
das dyabolus implet indigne accipi
entes buccellā ad iudicium ſuū. **Q**ui
em̄ māducāt z bibit indigne: iudiciū
ſibi manducat z bibit. **N**ō malum eſt
qđ datur: ſed bonū malo in iudicium
datur. **B**ene eē non poteſt male acci
pienti qđ bonum eſt. **E**rgo exime me
ab inimicis meis qz ad te cōfugi. **E**r
go qz ad te cōfugi vel quo a facie tu
a fugiam. ſi aſcendero in celum tu il
lic es quo em̄ fugerem. quo ibo a ſpi
ritu tuo: ſi aſcendero in celum tu ibi
es. ſi deſcendero in infernū ades. qđ
ergo reſtat: **S**i aſſumpſero pennas
meas vt columba et volabo in extre
ma maris id eſt vt ſpe habitem in fi
ne ſeculi: et em̄ illuc manus tua dedu
cet me. z p̄ducet me dextera tua. **E**x
ime me de inimicis meis qm̄ ad te cō
fugi domine. **D**oce me vt faciā vo
luntatem tuā: qz tu es de⁹ me⁹. **C**ō
feſſio o p̄ſcriptio: qm̄ tu es inqt de
us meus. **A**d alium currere feci ſi ab
alio factus ſum: tu es totum meū qz
tu es de⁹ meus. **D**ñm queram p̄p
ter hereditatē. **T**u es deus me⁹. **N**ō
ſolum dator hereditatis ſed ip̄a here
ditas. **D**ñs pars hereditatis mee. **D**o
minum q̄ram p̄pter redemptionem.
Tu es deus meus. **P**atronum q̄ram
p̄pter liberationem. **T**u es de⁹ me⁹

Postremo creat⁹ recreari cupio: tu
es deus meus qui creator me⁹ q⁹ cre
asti me per vbum tuū & recreasti me
p vbum Si creasti me p vbum deus
manētem apud te. recreasti p vbum
carnem factū ppter nos Doce ergo
me vt faciā voluntatez tuā: q⁹ tu es
deus me⁹ Si nō me docueris faciāz
volūtatem meam: et deseret me de⁹
meus Doce me vt faciā volūtate tu
am: quoniam tu es de⁹ meus doce
me Non enī tu eris de⁹ meus & ego
ero magister me⁹ Videte quēadmo
dum gracia cōmendetur hoc tenete h
inbibite. hoc vobis de corde null⁹ ex
cutiat. ne habeat⁹ zelum dei sed nō se
cūdum scientiam: ne ignorantes dei
iusticiā et vrām volentes cōstituerē
legē. iusticie dei nō sitis subiecti Ver
ba certe apostoli agnoscitis Dicite
ergo ista: Doce me vt faciā volunta
tem tuam q⁹ tu es deus me⁹ **S**pi
ritus tuus bonus. non meus malus
Spūs tuus bon⁹ **D**educet me in
terram rcām: q⁹ spūs meus mal⁹ de
ducet me in terram puerſam Et qd e
go merui: Que mea opa boā fine tu
o adiutorio cōputantur. vnde impe
trare dign⁹ eēm deduci a spiritu tuo
in terram rcām: Que opa tua v⁹ que
merita mea: **P**ropter nomē tuum
dñe viuificabis me Attēdite ergo qm
tum potestis gracie cōmendationē
q⁹ grat⁹ salui facti estis Propter no
men tuū dñe viuificabis me non no
bis dñe nō nobis sed nomini tuo da
glām Propter nomē tuū dñe viuifi
cabis me in tua iusticia nō in mea n
q⁹ ego merui sed q⁹ tu misereris Nā
si meū ostenderē merituz: nichil abs
te mererer nisi supplicium Auulſisti
merita mea: inseruisti dona tua ppter
nomē tuū dñe viuificabis me in tua
iusticia **E**duces de tribulatione a

nimam meā et in tua miscōia ad inte
ritum deduces inimicos meos: & p
des omnes tribulantes aiām meam
qm ego seru⁹ tuus sum
Explicit psalmus cxlij. Incipit psal
mus cxlij.

DSalmi hui⁹ titulus brevis
est numero vborū sed gra
uis pondere misterioz ipi
dauid ad goliath Prelū hoc factum
tpe patrū nr ōrum de scripturis sanc
tis recolit mecū caritas vestra Lum
enī adūsus populum dei alienigene
dimicarent: puocauit vn⁹ vnū. goli
as dauid. in quo certamiē voluntas
dei p cuiusq⁹ ptis victoria pbaretur
Sed quid de victoria satagim⁹. quā
do puocantem puocatumq⁹ cerna
mus: Prouocauit impietas pietatē
puocauit supbia humilitatem pos
tremo puocauit dyabolus cristum
Quid miramini dyabolū victū: Ille
erat grandis statura corporis: iste aut
statura puus. fide magnus Accepit
arma bellica sanctus dauid vt aduer
sus goliath pcederet: hec arma pe
tatem & puam vt diximus staturam
corporis portare nō valuit Abiecit o
nerantia nō adiuuātia: accepit qnq⁹
lapides de flumine et posuit in vase
pastorali Hūis armatus corporaliter
nomine at dei spiritualiter: pcessit &
vicit Hoc quidē ille dauid: sed miste
ria pscrutemur Proposueram⁹ enī
titulum istū breuē numero vborum
sed grauem pondere misterioz Ve
niat in mentem apostolica illa sentē
tia oīa h in figura cōtingebant ill⁹ ne
impudētes videamur q⁹ rere aliqd ab
ſconditū vbi possit dici totū sine mis
terij pfunditate simpliciter dictum.
Habem⁹ ergo auctoritatē faciētem
vos intētos ad qrendū vigiles ad in
uestigandū deuotos ad audiendum

233
fideles ad credendū .impigros ad fa-
ciendū In dauid cristus : sed sicut so-
letis intelligere eruditi in scola eius .
xpūs caput & corpus Non ergo sic
auditis aliquid ex psona cristi : quasi
ad vos non ptineat qui estis mēbra
cristi Hoc tēp in fundamento posi-
to videte que sequantur Nostis mlti-
tis sacramentis visibilibz & corporali-
bus oneratum eē populū primū cir-
cūcisione negotioso illo quodam sa-
cerdotio & templo figuris pleno mlti-
plicibz holocaustoꝝ sacrificioꝝqz
generibz Hec dauid noster tanqz ar-
ma pmentia non adiuuantia posuit
Si em̄ data esset lex que posset viui-
ficare : vere ex lege eēt iusticia Ut qd
ergo lex : Sequitur .sed cōclūdit inquit
scriptura omnia sub peccō : vt pmissio
ex fide ihū cristi daretur credenti-
bus Deniqz iste dauid scilz xpūs caput
& corpus tpe reuelationis noui tes-
tamenti tpe insinuande et p̄mendā-
de grē dei qd fecit : Arma posuit .qn-
qz lapides tulit : arma vt dixim⁹ one-
rantia posuit Ergo sacramēta legis
sacramenta illa legis .q non sē impo-
sita gentibz posuit : q nō obseruam⁹ .
Ademinist⁹ em̄ quāta in veteri lege
legamus & nō obseruem⁹ . sed tamē
ad aliquā significationem pmissa et
posita intelligam⁹ : nō vt abiciamus
legem dei . sed vt sacramenta pmittē-
tia impleta pmissione nō celebrem⁹
Qd em̄ promittebant venit Grā em̄
nouī testamenti in lege velabatur in
euangelio reuelabatur Velū remouī-
mus qd velabatur agnouim⁹ Agno-
uimus aut in grā domini nostri ihe-
su cristi capitis & saluatoris nostri q
p nobis crucifix⁹ est . quo crucifixo
eciam velū tēpli conscissum ē Deniqz
arma ille posuit tēp onera sacramen-
torum veteris legis : & ipam legē ac-

cepit Quinqz em̄ lapides quinqz li-
bros moysi significant Tulit ergo il-
los quinqz lapides de flumine Nostis
quid sit fluui⁹ Labitur em̄ mor-
tale seculū & pterfluit qcquid venit in
mūdum Erant ergo in flumine tanqz
in pplo . illi primo lapides illic erant
inutiles . vacabant nichil pderant . cū
fibat super fluuius Quid fecit dauid
vt lex ipa vtilis eēt : Accepit grāz Lex
enim sine gracia impleri nō pt Plē-
nitudo em̄ leg⁹ caritas Et vñ ista ca-
ritas : Vide si non ex gracia Caritas
inquit dei diffusa est in cordibz nos-
tris per spiritū sanctū q dat⁹ ē nobis
Quia ergo gracia fecit impleri legēz :
significatur aut gracia lactell⁹ Hoc em̄
est in carne gratuitum : vbi mater nō
qrit accipe . sed satagit dare Hoc ma-
ter gratis dat : & cōtristatur si desit q
accipiat Quō ergo oñdit dauid legē
sine gracia opari nō posse nisi cum il-
los lapides quinqz quibz significaba-
tur lex . in libris quinqz cōiungere vo-
lens gracie . posuit in vase pastorali
quo lac mulgere consueuerat : Hys
armatus . gracia vtiqz armat⁹ & ideo
psumens non de se sed de dño suo p-
cessit adūsus goliath supbū : se iactā-
tem de se psumentem Tulit vnum la-
pidem iecit inimicū in fronte percussit
cecidit ex eo loco corpis vbi signum
cristi nō habuit Hoc quoqz licet attē-
das quinqz lapides posuit vnū misit
libri lecti sunt . sed vnitas vicit Plēni-
tudo em̄ legis vt paulo ante p̄memo-
rauim⁹ caritas : & apls ait sufferē-
tes inuicem in dilectione studentes
seruare vnitatem spūs in vinculo pa-
cis Deinde illo percusso atqz deiecto
gladiū ei⁹ abstulit & inde caput illi ab-
scidit Et h facit noster dauid : deicit
dyabolum de suis Qñ autem credūt
magmē quos ille in manu habebat

et de quibus ceteras animas trucidabat
conuertunt linguas suas contra dyabo-
lum et sic golie de gladio suo caput in-
ciditur. **M**ysterium tituli per temporis breui-
tate tractauimus videamus quid habe-
at iste psalmus.

Psalmus

Benedictus dominus deus meus qui
docet manus meas ad prelium
et digitos meos ad bellum. **N**on nostra est
fides corpus christi nos sumus. Benedica-
mus dominum nostrum qui docet manus
nostras ad prelium digitos nostros ad bel-
lum. **R**epeating sententie videtur quod
est manus nostras in prelium: hoc est di-
gitos nostros ad bellum. **A**n aliquod in-
terest inter manus et digitos: Digitis
utique opatur et manus. **N**on itaque ab-
surde accipimus digitos per manus
positos. **D**eruptum in digitis agnoscimus
veritatem. diuisionem operationis:
et tamen radicem unitatis vide illam gratiam.
Dicit apostolus alij quidem per spiritum
datur sermo sapientie alij sermo sci-
entie secundum eundem spiritum alij fi-
des in eodem spiritu alij donatio cu-
rationum in vno spiritu: alij genera-
linguarum alij prophetia. alij diuinitio
spirituum. **O**mnia hec opatur vnus
atque idem spiritus. **R**adix est unitatis di-
uidens propria unicuique prout vult: alij
illud alij hoc. **H**uius ergo digitis pug-
nat corpus christi procedens in bellum pro-
cedens in prelium. **I**am preliorum et bello-
rum genera commemorare fortasse lon-
gum est: et gerere facilius est quam expli-
care. **H**abemus vnum bellum quod com-
memorat apostolus non est vobis collucta-
tio aduersus carnem et sanguinem id est
aduersus homines a quibus videmini
pati molestias: non aduersus ipsos
pugnantes. sed aduersus principes po-
testates et reges mundi. **E**t ne intelli-
geres mundi celi et terre ostendit quid di-
ceret tenebrarum harum mundi scilicet

non qui per ipsum factus est quia et mundus
per eum factus est: sed mundi qui eum
non cognouit quia et mundus eum non
cognouit. **H**ec tenebre non sunt natu-
ra sed voluntate. **A**nima enim per semet
ipsam non lucet quia humiliter ac vera-
citer carat tu illuminabis lucernam
meam domine deus meus illumina te-
nebras meas et apud te inquit fons
vite in lumine tuo videbimus lumen.
Non in lumine nostro sed in lumine
tuo. **N**am et oculi nostri lumina vo-
cantur et tamen lux extrinsecus si desit es-
ciam sani et patentes in tenebris re-
manebunt. **E**rgo bellum gerimus aduer-
sus rectores tenebrarum harum reges
scilicet infidelium dyabolum et ange-
los eius: reges gladii eius. de quo pug-
nat dyabolus aduersus fideles. **S**ed quomodo
golie prostrato tollitur gladius
ut ipsi golie caput de gladio suo am-
putetur ita ut credunt ipsi infideles di-
citur eis fuisse enim aliquam tenebre. nunc
autem lux in domino. **P**ugnastis de manu
golie: iam in manu christi tollite caput
golie. **H**oc enim vnum prelium: alterum
autem unicuique in seipso. **N**on ergo hoc
belli ex apostolica epistola legebat. **C**a-
ro concupiscit aduersus spiritum. et spiri-
tus aduersus carnem: ut non ea que vult
faciatis. **E**t hoc graue bellum et quod est
molestius interiunt in quo bello si sit
quisque victor illos. quos non videt ini-
micos continuo superabit. **N**on enim tem-
tat dyabolus vel angeli eius: nisi quod in-
te carnaliter dominatur. **N**am quomodo vin-
cimus illos hostes quos non videmus
nisi quia carnales interiores morum nos-
tros sentimus: **H**uius colligimus et il-
los percutimus. **I**n amore pecunie dona-
tur auaricia: donante tibi auaricia dy-
abolus forinsecus lucrum cum fraude
proponit. **P**lerumque enim ad lucrum non
peruenis nisi fraudem feceris. **P**ropo-

nit g̃ ille forinsec⁹ avaricie tue quam
intus non vicisti quā non domuisti
quā nō tibi subiecisti pponit tanqm̃
atlethe suo agomtheta mal⁹ fraudē
et lucrum . opus et p̃m̃ium : fac et tolle
Tu aut̃ si calcas avariciā : si tibi inte-
rius non dñatur . quā si sentiens vin-
cis . nā dyabolū infidiantem nō sen-
tis : si ergo edomuisti avariciā atten-
dis alterū pponentē opus et p̃m̃iū
Quid ille pposuit : Fraudem et lucrū
Quid et iste proponit : Innocentia et
coronam Fac et tolle et ille dicit et is-
te Jam tu p̃liator interior . si non es
vict⁹ avaricia . sed victor avaricie il-
lum attēdis et hunc vincis Discernis
em̃ utrumq; et dicis hic video . opus
et p̃m̃ium : illic at̃ escam et laqueū Ne-
q; enim aliquid dicis in te qđ non pti-
neat ad te Etenim ex peccō diuisus es
adūsum te Trahis cōcupiscentie p-
paginem et traducem mortis . habes
qđ contra pugnes in te . habes qđ ex-
pugnes in te Sed habes quē inuo-
ces ut pugnātem adiuuet te et vin-
centem coronet te qui nō existētem
fecit te Quomodo inquis vincā : Ec-
ce ip̃e apl̃s difficilimū preliū propo-
nit et qđ laboriosum sit aut forte insu-
perabile si nō intelligo ip̃e ostendit .
Caro inquit cōcupiscit adūsus spiri-
tum et spūs adūsus carnē : ut nō ea
que vultis faciat Quō me iubēs vin-
cere . cū ille dicat ut non ea que vult
faciat : Queris quō : Attende ad g̃-
ciam vasis pastoralis : lapidē de flu-
mine in exceptorio lactis pone Ecce
et ego tibi dico p̃m̃io tibi ip̃a ṽitas
dicit : prozsus nō facis qđ vis pugnā
te carne adūsus spiritum tuū Si ad
istā pugnam de te p̃sumis : amonen-
dus es ne frustra audieris . exultate
deo adiutori nostro Si em̃ p te im-
pleres totū . nō esset necessarius adiu-

tor Rursus si tu ip̃e tua volūtate nō
ageres : nō vocaretur adiutor Adiu-
tor em̃ aliquid agentem adiuuat De-
niq; cū dixisset caro cōcupiscit aduer-
sus spiritū et spūs adūsus carnē ut nō
ea q̃ vultis faciat et pposuisset te an-
te te : veluti deficientem te in te cōti-
nuo misit ad adiutorem Quō si spiri-
tu ducimini : nō adhuc estis sub lege
Qui em̃ sub lege est nō implet legem
sed p̃mitur a lege : sicut ille david sub
armis erat Ergo si spū duceris vide
quis te adiuuabit ut impleas qđ ve-
lis : adiutor tu⁹ susceptor tuus . spes
tua Qui docet man⁹ meas in p̃liū et
digitos meos ad bellum Manifesta
em̃ sunt inquit opa carnis q̃ sūt for-
nicationes immūdicie . ydolorū servi-
tus . luxuria . veneficia . cōtentiones
inimicicie . ebrietates cōmessationes
et hys similia . q̃ predico vobis sicut p̃
dixi qm̃ qui talia agūt regnū dei non
possidebunt : nō qui adūsus talia cō-
fligunt sed q̃ talia agūt Cū em̃ confli-
gis aliud est opus . cū vincis aliud est
opus : cū paces et regem habes aliud
est opus Hec dū exemplis demon-
stro . paucis aduertite Suggestitur
aliquid . lucrū delectat . habet fraudē
sed magnū ē lucrū : delectat nō cōsen-
tis Pugnā vide : adhuc suadetur ad-
huc insistitur adhuc deliberatur Er-
go q̃ pugnat picitatur Vidim⁹ pug-
nam : cetera videam⁹ Cōtempnit ius-
ticiam ut fraudē faceret . vict⁹ ē . con-
tempnit lucrum ut iusticie seruiret vi-
cit In hys tribz victum doleo . pug-
nanti metuo : victori congaudeo Sz
eciam ille qui vicit nūquid omnino e-
git in se ut prozsus eū pecunia nō at-
temptet aut nichil in eo excitet delec-
tationis Quāuis supabilis q̃uis cō-
temptibilis q̃uis nō solum cui non
consentiat sed cū q̃ nec pugnare dig-

netur: inest tñ aliqua delectatiōis ti-
tilatio Istā titilatio & ille hostis iam
nec pugnat nec regnat: inest tñ & qñ
moratur in carne mortali qđ nō erit
Ducetur em̄ totum in victoriam sed
postea Qđ aut corp⁹ quidē mortu-
um est ppter peccatum & iō eidē cor-
pori inest peccatum & si non regnat
peccatum: spūs aut vita ē ppter ius-
ticiam Si autē qui suscitauit cristū a
mortuis habitat in vobis: q̄ suscita-
uit xpm a mortuis viuificabit & mor-
talia corpa vrā ppter inhabitantem
spiritū eius in vobis Ibi iam nec qđ
pugnet erit nec qđ titillet totūz cedit
in pace Non em̄ contraria aut con-
tra aliā naturā pugnat. sed tanqm̄ in
domo marit⁹ & vxor si adūsus se dis-
sentiant. molest⁹ & piculosus labor
si maritus vincatur & vxor dñet par
puersa si aut vxor marito dominati
subiciatur par recta: nō tñ aliquid ex
alia natura qz ex homine scā mulier
viro Caro tua cōiunx tua famula tu-
a. qđlibet deputata. opus est vt subici-
as: & si pugnas vt pfit pugna Hoc
em̄ expedit inferi⁹ subici superiori vt &
ille qui sibi subici vult qđ est inferius
se subiciat superiori suo Agnosce or-
dinem quere pacem: tu deo tibi caro
Quid iusti⁹ quid pulchri⁹? Tu maio-
ri: minor tibi Serui tu ei qui fecit te
vt tibi seruiat qđ factum est ppter te
Nō enim hūc ordinem nouim⁹ neqz
hūc ordinem cōmendā⁹. tibi caro
& tu deo: sed tu deo & tibi caro Si at
cōtempnis tu deū: nūqm̄ subiciet⁹ ti-
bi caro Qui nō obtēperas deo torq̄-
ris a seruo Nūquid si nō prius tu dō
vt deinde tibi caro poteris dicere h̄
verba: bñdictus dñs deus me⁹ qđ do-
cet manus meas ad plium & digitos
meos ad bellū Preliari vis indoct⁹
dāpnaberis pict⁹ Primo ergo te sub

das deo. deinde illo docente te. et ad
iuuante plieris & dicas: qđ docet ma-
nus meas ad plium & digitos meos
ad bellum Et cū preliaris qz dum pli-
aris perichitaris dic qđ sequitur in pli-
andi periculo constitut⁹ **M**isericor-
dia mea nō vincat Quid ē hoc mise-
ricordia mea? Prebes michi miām.
& in me extitisti misericors an donas-
ti michi vt & ipe sim miōrs: De nulla
re sic vincitur inimic⁹ q̄ cum miseri-
cordes sumus Omnino parat calūp-
nias ad iudicium: & non p̄t falsa obi-
cere qz non est apud quem Si enim
apud hoīem iudicem nobiscū ageret
posset eū mentiēdo fallere & nos gra-
uare criminationibz falsis qz vō apō-
talem iudicem cā nostra cum illo est
qui falli nō p̄t. ideo ambit vt ad pec-
catum seducat vt habeat vera q̄ obi-
ciat Et vbi o forte aliquibz ei⁹ frau-
dibz succūbit humana fragilitas: seq̄-
tur in cōfessione opus humilitat⁹ ex-
erceatur in operibus miscōie pietas
Omnia delētur cū ex vō corde & ple-
na fiducia dicam⁹ illi qui videt et di-
mitte nobis sicut & nos dimittimus
Dic toto corde dic tota fiducia dic se-
cur⁹. dimitte nob sicut & nos dimit-
timus: aut noli dimittere si nō dimit-
timus Qđ & si dixeris noli dimittere
si nō dimittimus. p̄sus nō dimittit
si non dimittim⁹ Neqz em̄ vt tu sis i-
punitus peccōr: erit ille mendax pro-
missor Vis inquit vt dimittā? Dimit-
te Est aliud opus miē: vis vt dem da
Vno loco positū est in euangelio. di-
mittite & dimittet⁹ vobis: date & da-
bitur vobis Aliquid inqt & contra te
teneo. aliquid & tu cōtra alterum te-
nes dimitte et dimitto Aliqd petis a
me. aliquid petit alter a te. da et do Et
que dimittit que dat: Nōne caritas?
Et vñ caritas nisi per spiritū sanctūz

qui datus est nobis. Si ergo per o-
pera misericordie noster vincitur inimicus
et opera misericordie habere non possemus
nisi caritatem haberemus caritas autem nobis
nulla esset nisi per spiritum sanctum
acciperemus ille docet manus nostras in
plum digitos nostros ad bellum: illi
res dicimus misericordiam meam a quo habemus
etiam ut misericordes simus Iudicium ei fi-
ne misericordia illi qui non fecit misericordiam Per
ua putat opera misericordie: Libet de his
aliquid dicere attendite primo istam
sententiam de sancta scriptura deprop-
tam quam modo commemoravi Iudicium
enim fine misericordiam illi qui non fecit misericordiam Si
ne misericordia iudicabitur qui misericordiam non fe-
cit antequam iudicaret Quid deinde quod se-
quitur Superaltat autem misericordiam iudicium
Quid est hoc frater superaltat autem misericordiam
iudicium Superponitur misericordia iudicio
in quo inuentum fuerit opus misericordie: et si
habuerit aliquid forte in iudicio quo
puniat tamquam vnda misericordie peccati ig-
nis extinguitur Superaltat autem mi-
sericordia iudicium Quid autem cum talibus
subuenit et cum tales liberat et cum tali-
bus ignoscit iniustus est deus Absit Et
ibi iustus est Non enim tollit misericordiam ius-
ticiam nec iusticiam misericordiam Vide eum
si non iustus est: dimitte et dimitto da et
do Vide si non iustus est: in quam mensura
mensi fueritis remetietur in ea vobis.
Ad hoc enim in quam mensura Non enim
in mensura eiusdem generis est sed ad hanc
eadem mensura. ignosce et ignosco Est
apud te mensura venie dande: inueni-
es apud me mensuram venie accipien-
de Est apud te mensura tribuendi quod
habes: inuenies apud me mensuram
accipiendi quod non habes **M**isericordia
mea et refugium meum: susceptor me-
us et erutor meus **A**dultum laborat plu-
ator hic tenens concupiscentem adu-
sus spiritum carnem tene quod tenes: tunc

erit plene quod vis cum absorpta fuerit
mors in victoria quam resuscitatum mor-
tale hoc corpus transfertur in habitu
diuinem angelicam et in celestem subuolat
qualitatem **A**dortui inquit in christo re-
surgent primi: deinde et nos viuētes qui
reliqui sumus in aduentu domini simul ra-
piemur cum illis in nubibus obuiam cris-
to in aera et sic semper cum domino erimus
Ibi absorbebit mors in victoria ibi
dicetur ubi est mors potentio tua ubi
est mors aculeus tuus Non enim re-
linquetur nec in animo nec in corpo-
re quod rebellet aduersus amorem dei ple-
na victoria plena pax De hac nobis pre-
hantibus dicitur: venite filii audite me
timorem domini docebo vos In prelio
estis in contentione configitis et tamen
quadam regem desideratis Quis est
homo qui vult vitam et diligit videre di-
es bonos Quis est qui non dicat ego
Ibi vita ibi dies hominis ubi caro nichil
concupiscit aduersus spiritum: ubi non di-
citur pugna sed gaude Sed quis est qui
hos dies non velit Omnis homo certe
dicit ego Audi quod sequitur Video quia
laboras video quia in pugna in pericu-
lo diuisaris: audi quod sequitur doce ma-
nus in plum digitos in bellum **C**onti-
ne linguam tuam a malo et labia tua ne
loquatur dolum: declina a malo et fac
bonum Quomodo enim poteris facere bo-
num nisi declinaueris a malo Quid
queris ut vestias quam adhuc expolias
Quid queres ut dones quam adhuc rapis
Declina a malo et fac bonum Qua mer-
cede Non sub te ploret primo pauper:
ut gaudeat de te pauper Declina a ma-
lo et fac bonum Qua mercede Nam mo-
do pugnas: quare pacem et persequere eam Dis-
ce: dic misericordiam meam et refugium meum
susceptor meus et erutor meus ptec-
tor meus Susceptor meus ne cadam
erute et ne heream: ptector ne feriar

Protector meus et in ipso speravi
In his omnibus in toto labore meo.
in omnibus precibus meis in omnibus dif-
ficultatibus meis in ipso speravi **Q**ui
subdit populum meum sub me Ecce ca-
put nostrum loquitur nobiscum **N**on
quid est homo qui innotuisti ei? Totum quod est
hoc est: quoniam innotuisti ei Quid est ho-
mo quoniam innotuisti ei **A**ut filius hominis
quoniam estimas eum? Estimans eum tantifaci-
as tanti pendis ordinas: nosti sub quo
ponas supra quid ponas Estimatio
enim est quanti precium sit Quicquid quanti
estimavit hominem qui pro eo unici san-
guinem fudit: Quid est homo quoniam in-
notuisti ei? Cui quid innotuisti? Quid est
filius hominis quoniam estimas eum? Quoniam
tanti eum pendis tanti eum estimas: pre-
ciosum quiddam esse ostendis **N**on enim
deus sic estimat hominem: quod homo estimat
hominem: quoniam inuenit seruum venalem ca-
rius equum quam hominem Ille quanti te es-
timet vide. ut possis dicere. si deus pro
nobis quis contra nos? Et quanti te es-
timavit qui filio proprio non pepercit sed
pro nobis omnibus tradidit eum: Quo-
modo non et cum illo omnia nobis dona-
uit? Qui hanc aeternam dedit pugnam
tibi quid seruat vincenti? Ego sum in-
quit panis viuus qui de celo descen-
di **H**ec est aeterna praesentium de hor-
reis inuenta dominicis ubi pascuntur
angeli: quod panem angelorum manduca-
uit homo **N**ostis praesentia deo et hanc aeternam
quid seruat. quid dabit victori-
bus non quod in alio psalmo dicitur: unam pe-
cem a domino hanc requiram ut inhabitem
in domo domini omnibus diebus vite
mee ut contemplan delectationem do-
mini et protegat me templum eius? Quid
est homo quoniam innotuisti ei aut filius
hominis quoniam estimas eum? **Q**uestio **H**omo
vanitati similis factus est: et tamen inno-
tuisti ei et estimas eum **H**omo vanita-

ti similis factus est Cui vanitati: **T**em-
poribus prelabentibus et prefluentibus
Vanitas enim ista dicitur: in praesentio
cuiusdam semper manentis et nunquam de-
ficientis veritatis **N**am et ista creatu-
ra est loci sui Implevit enim deus terram
sicut scriptum est bonis suis Quid est
suis? Sibi congruentibus Sed hec om-
nia terrena volatica transitoria. si com-
parentur illi veritati ubi dictum est ego
sum qui sum: totum hoc quod transit vani-
tas dicitur Evanescit enim per tempus
tanquam in aura sumus Et quid dicam
amplius quam id quod apostolus iacobus dixit vo-
lens homines superbos ad humilitatem
redigere: Que enim inquit vita vestra
Vapor est ad modicum apparens de-
inceps exterminabitur Ergo homo
veritati similis factus est: peccando va-
nitati similis factus est **N**am quoniam est pri-
mum conditus veritati similis factus est
sed quod peccauit quod recepit digna vani-
tati similis factus est **P**ro iniquitate enim
erudisti hominem dicit in alio psalmo:
et tabescere fecisti sicut araneam animam
meam **I**tem et hoc homo vanitati simi-
lis factus est **I**bi quid ait? Ecce vete-
res posuisti dies meos **H**ic quod ait?
Dies eius sicut umbra pretereunt **A**t-
tendit sibi homo in diebus umbrae suae.
ut faciat aliquid dignum desiderate luci
suae: et si in nocte umbrae est querat di-
em **D**ies enim huius vanitatis cognos-
centi homini dies est tribulationis.
sine aliquo incommoditate et aliquo molestia
noceat nobis. sine aliquo prosperitate
mundo arrideat. totum timendum et ge-
mendum est: quoniam temptatio vita huma-
na super terram **N**on dicitur. tota die
contristatus ambulabam Solacium opus
habemus et quicquid nobis nunc exhibet
deus. cum prospere exhibet non est gau-
dium beatorum. sed consolatio misero-
rum **I**taque agat aliquid inquam homo dig-

num desiderata luce in istis diebus
ymbre sue et in nocte inquirat deum
sicut scriptum est in die tribulationis
mee deum exquisivi manibus meis noc-
te coram eo et non sum deceptus. Quam
dixit diem tribulationis. nisi quam di-
xit et noctem. Adanibus meis nocte co-
ram eo. Adhuc in nocte sumus et ad p-
phetie lucernam vigilamus: aliquid p-
missum est. quod adhuc expectatur. Sed
quid ait apostolus petrus: Habemus cer-
tiorum prophetiarum sermonem cui benefaci-
tis intendentes tanquam lucerne lucen-
ti in obscuro loco: donec dies lucet
et lucifer oriatur in cordibus vestris.
Ipe dies primum nostrum ibi est. ma-
ne exaudies vocem meam: mane asti-
bo tibi et contemplantur. Ergo opere quod
uis in nocte manibus tuis: id est bonis
operibus inquire deum antequam veniat di-
es ille qui te letificet. ne veniat qui te
mestificet. Vide enim quod securus operis
quod non desereris ab illo quem quæris.
Adanibus meis inquit deus exquisivi
nocte coram eo ut pater tuus qui vi-
det in occulto reddat tibi id coram eo.
Intus habeas misericordiam caritatem ne aliquid
facias quasi studio placendi hominibus.
Adanibus meis operibus meis: in um-
bra in hac vita: ubi ipse videt non ubi
placere hominibus studeo. Et quid se-
quitur: Et non sum deceptus. Homo va-
nitati similis factus est. dies illi tanquam
umbra pretereunt: et tunc innotuisti ei. et
quid estimas eum. **N**on inclina celos
tuos et descende: tange montes et fu-
migabunt. Chorusca choruscatione et
disperges eos: emitte sagittas tuas et
conturbabis eos. Emittite manum tuam
ex alto et erime me: et erue me de aquis
multis. Corpus christi humilis david gra-
cia plenus de deo presumens pugnas
in hoc seculo inuocat adiutorium dei: in-
clina celos tuos et descende. Qui sit ce-

li inclinati. Apostoli humiliati. Isti ei celi
enarrant gloriam dei et de hijs celis enarran-
tibus gloriam dei mori debent. non sit loquere neque
sermone quod non audiant voces eorum.
In omni terra exiuit sonus eorum et in fines
orbis terre verba eorum. Cum enim isti celi emit-
terent voces suas per omnes terras et face-
rent mirabilia: choruscarent de illis et in-
tonarent domino miraculum et preceptum putati
sunt dum descenderet de celo ad homines. Nam
quidam de gentibus habuerunt putantes eis etiam sa-
crificare voluerunt. Tunc illi videntes si-
bi deferri indebitum honorem et expaues-
centes et detestantes et eos qui sic erra-
bant corrigentes ut ostenderent eis mo-
tum animi sui. Perciderunt vestimenta sua
et dixerunt. Quid hoc facit? Homines et nos
sumus passibiles sicut et vos. Et cepe-
runt sub hijs verbis commendare excellen-
tiam domini nostri ihesu christi humiliantes
se ut commendaret deus quod inclinati erant
celi ut descenderet deus. Inclina ergo celos
tuos et descende factum est tange montes
et fumigabunt montes superbos elatio-
nes frenas tumidas graditates. Tange
inquit tange istos montes: de gracia
tua da istis montibus. Fumigabunt quod fa-
tebuntur peccata sua. Sumus confitentium
peccatorum: extorquebat et lacrimas humili-
atorum superborum. Tange montes et fumiga-
bunt: quod diu non tacti magni sibi videantur.
Dicturi sunt tu magnus domine: dicturi se-
nt montes. tu solus altissimus in omni
terram. Sed sunt quidam inspirantes conue-
nientes in unum aduersus dominum et ad-
uersus christum eius: conuenerunt. con-
spirauerunt chorusca choruscationes
et disperges eos. Crebresce miraculum
tuis: et soluetur conspiratio eorum.
Chorusca choruscationes et disperges
eos: iam miraculum territi non audebunt
aliquid contra te. et in ipsis miracu-
lis expauescentes hesitabunt. Quis
est iste qui tanta prestat? Quis est iste qui sic

exaltatur cui⁹ nomē tū valet: Cū di-
cunt quis est iste credituri sunt corus-
casti miraculis & dispisti malam cō-
sensionem eorū. Emitte sagittas tuas
& cōturbabis eos. Sagitte potentis
acute: pcepta tua dicta tua feriāt cor
eorū. Emitte sagittas tuas & p̄turbab
eos. Vulnerentur male sani ut sanen-
tur bene vulnerati: & dicant iam in ec-
clesia & in corpe cristi cōstituti. dicāt
cum ecclā qm̄ vulnerata caritate ego
sum. Emitte sagittas tuas & cōturba-
bis eos: Emitte manū tuam ex alto.
Quid postea? Quid i rine? Quomo-
do hinc ut corpus cristi celesti adiu-
torio? Veniet em̄ ip̄e domin⁹ in vo-
ce archangeli & in tuba dei descendet
de celo: ip̄e saluator corporis man⁹ dei.
Emitte manū tuam ex alto et erime
me: & erue me de aquis multis. Quid
est de aquis multis? De populis ml-
tis. Quibz populis? Alienigenis. infi-
delibz. siue foris oppugnantibz siue
intus infidiantibz. Exime me de aq̄s
multis in quibz me exercebas: in qui-
bus me ad eruendū a sordibz volue-
bas. Exime me de aquis mult⁹. Hec ē
illa aqua contradictionis. Exime me
inquit & erue me de aquis multis. Au-
diamus iam de istis aquis mult⁹ a q̄
bus eruet deus corp⁹ cristi sui: a qui-
bus eruet deus humilitatem dauid.
Quid est de aquis multis? Quid dix-
isti ne aque aliter intelligātur? Quid
dixisti aquas multas? Quid dixi au-
di. **Q**ue manu filiorū alienorū. Audi-
te fr̄es inter quos sim⁹ iter quos vi-
uamus a quibus erui desideramus.
Quorum os locutum est vanita-
tem. Hodie vos omnes si nō adhuc
diuina spectacula verbi dei cōgrega-
ti essetis et eis hac hora permixti vi-
ueretis. quātas vanitates audiret?
Quorum os locutum est vanitatem

Quando deniqz loquentes illi vani-
tatem. audirent vos loqui veritatē?
Quorum os locutum est vanitatez?
Et dextera eorū dextera iniquita-
tis. Quid tu inter eos. cum vase pas-
torali habente quinqz lapides. Dic in-
aliter eādem lege quam significasti
quinqz lapidibus: significa et aliter.
Deus canticum nouum cantabo
tibi. Canticū nouum gratia est. canti-
cum nouū hōis noui est. canticū no-
uum testamenti noui est. Cantabo ti-
bi inq̄t canticū nouū. Sed ne putes
grām a lege discedere cū mag⁹ p gra-
ciā lex impleatur. **I**n psalterio de-
cem cordarum psallā tibi. In psalte-
rio decē cordarum. in lege decē pre-
ceptorum ibi tibi psallā. ibi tibi gau-
deam ibi tibi cantem cāticū nouū: q̄
plenitudo legis caritas est. Ceterum
qui non habent caritatē portare psal-
terium p̄nt: cantare non p̄nt. Ego ita
qz inquit inter aquas cōtradictionis
cātabo tibi cāticum nouum: & nūqm̄
strepitu suo facient aque cōradicti-
onis ut obmutescat psalteriū meum.
In psalterio decē cordarū psallā tibi.
Qui das salutē regibz iā fumantibz
montibz. **Q**ui redemit dauid seruū
suum. Agnoscit⁹ dauid: est ote dauid.
Dñ redemit dauid seruū. Dñ redemit
xp̄m. Dñ redemit corpus xp̄i. **D**e
gladio maligno erue me. De gladio nō
sufficit: addit maligno. Proculdubio
ē gladi⁹ benign⁹. Quid est gladi⁹ be-
nign⁹? De q̄ dñs dicit nō veni pacem
mittere in terrā s; gladiū. Sepatur⁹
em̄ erat fideles ab infidelibus. filios
a p̄ntibus et ceteras necessitates di-
repturus. gladio putredinem absci-
denti mēbra aut cristi sananti. Est er-
go benign⁹ gladi⁹ bis acut⁹: utroqz
acumiē p̄potēs veteris et noui testa-
mēti narratiōe p̄teritoz p̄missiōe fu-

237
turozū. Est ergo iste gladi⁹ benign⁹
ille aut̃ malignus est quo illi loquun-
tur vanitatē: q̃ benign⁹ est quo de⁹
loquitur ṽritatem. Ergo a gladio ma-
ligno erue me. Filij quippe hōim dē-
tes eoz arma ⁊ sagitte: ⁊ lingua eoz
gladius acut⁹. Ab h̃ gladio maligno
erue me. Quē dixit mō gladius: ipas
supius dixit aquas multas. Erue me
de aquis multis. Quas dixi aq̃s mul-
tas: ipm dico gladiū malignū. Deni-
q̃ de aquis multis cū dixisset: secut⁹
est de manu filioz alienoz quoz os
locutum ē vanitatem. Et vt noueris
ip̃os dici. cū et hic dixisset de gladio
maligno erue me: secut⁹ ē. **E**t exi-
me me de manu filioz alienoz quoz
os locutum est vanitatē. similiter si-
cut ibi ⁊ qd sequitur. **D**extera eozū
dextera iniquitatis hoc et supra po-
suerat qm̃ eas dixerat aquas multas.
Tu enim ne aq̃s multas bona puta-
res: exposuit eas in gladio maligno.
Nūc ergo exponat qd dixit: quoz
os locutū est vanitatē et dextera eo-
rum dextera iniquitatis. Quoz vanita-
tem locutū est os eoz. Et quomodo
dextera eorum dextera iniquitatis?
Quoz filij ip̃ozū velut nouelle cō-
stabilite in iuuentute sua. Felicitatez
ip̃orum vult enumerare. Attendite fi-
lij lucis filij pacis attendite filij eccl̃e
mēbra cristi attendite quos dicat a-
lienigenas. quos dicat filios alienos
quos dicat aq̃s cōtradictionis q̃s di-
cat gladiū malignum. Attendite obse-
cro q̃ inter istos piclitamini: int̃ ho-
rum linguas adūsus carnis ṽrē desi-
deria dimicaris. Inter horū linguas
positas in manu dyaboli de quibus
pugnat colluctationē habetis nō ad-
uersus carnem ⁊ sanguinē sed aduer-
sus principes ⁊ potestates ⁊ rcōres
mūdi tenebrarū harū hoc est iniquo

rum. Attendite vt discernatis vos at-
tendite ne putetis verā felicitatē esse
quam sibi optant hoīes aut infirmi
aut maligni. Ecce fr̃es certe filios ali-
enos dixit: certe aquas multas cer-
te gladiū malignum. Videte vanitatē
quā loquūtur et caute ne talia loq̃-
mini caute ne talia loquētes imite-
mini quoz os locutum ē vanitatem
⁊ dextera eoz dextera iniquitatis. Quā
vanitatem locutū est os eoz. et que
dextera eoz iniquitatis est dextera?
Audi quoz. Filij eozū velut nouelle
constabilite a iuuentute sua. **F**ilie
eoz cōposite ⁊ ornate sicut similitu-
do rēpli Cellaria eoz plena eructan-
tia ex hoc in hoc. **Q**ues eozū secunde
multiplicantes in egressibz suis bo-
ues eoz crasse. **N**ō ē ruina sepi nec
erit⁹ nec clamor in plateis. Ergo nō
est felicitas. Interrogo filios regni
celoz. interrogo p̃geniem resurrec-
tionis in eternū. interrogo corpus
cristi mēbra cristi templū dei ergo n̄
est ista felicitas habere filios incolu-
mes filias ornatas plena cellaria ha-
bundantia pecora. nullā ruinā nō di-
co pietis sed nec sepi nullū tumultū
⁊ clamorem in plateis sed quie-
tem pacē habūdantiam copīā rerū
in domibz in ciuitatibz. Ergo nō ē ista
felicitas. Aut debeant eā iusti de-
fugere. Aut non inuenis domū iusti
habūdantem rebz h̃is omnibz plenā
ista felicitatē. **N**ō erat dom⁹ abrahe
habūdans auro. argento filijs fami-
lia pecoribz. **N**ōne iacob scūs patri
archa fugiens a facie esau fratris sui
in mesopotamiam seruiēs ditat⁹ e-
gressus est et egit gratias domiō dō
suo quia in virga sua transijt fluuiū.
⁊ regressus est cum tanta habundan-
tia pecorum atq̃ filiorum. Quid di-
cim⁹. **N**ō ē ista felicitas. Sit licet. s̃

finistra Quid ē sinistra: Tpalis mor-
talis corporalis. Nolo illā iā defugi-
as: sed neq; dexterā putes. Nō enim
istī ideo maligni. ideo vani q; hīs ha-
bundant. sed q; id qd finistrum eē de-
buit in dextero ponebāt. Sō & dexte-
ra eorū dextra iniquitatis iō os eorū
locutū est vanitatem: q; hoc in dex-
tera posuerunt. qd in sinistra habere
debuerunt. Quid ē in dextera pone-
re debuerunt: Deum eternitatem. an-
nos dei nō deficientes: de quib; dici-
tur & anni tui nō deficient. Sibi dexte-
ra. ibi esse debet desiderii nostrū. Si
nistra vtamur ad temp⁹: dexterā de-
sideremus in eternū. Diuitie si afflu-
ant ne apponatis cor. Si em̄ diuitis
fluentib; cor apposueritis: qd finis-
trum est dexterū facietis. Corrigite
vos agnoscite sapientiam amplectē-
tem vos. cui dictū est: sinistra ei⁹ sū
capite meo: & dextera ei⁹ cōplectet⁹
me. Videte amatoria scā cantica vide-
te cantica canticoꝝ nuptiarū celesti-
um xpī et eccle. Quid dicit sponsa de
sponso: Sinistra ei⁹ sub capite meo
& dextera ei⁹ amplectetur me. Sinis-
tra sū capite: dextera sup caput. Am-
plectentis em̄ desuper brachiū super
caput. sinistra at subter caput. Sinis-
tra inquit ei⁹ sub capite meo. Nō ei
me deseret et in tpalibus necessarijs
sed tñ ipa sinistra sub capite erit. Nō
capiti pponetur s; sub capite erit: vt
dextera ei⁹ cōplectatur me. pollicēs
vitam eternā. Ita em̄ sinistra sub ca-
pite si dextera sup caput: impleturq;
qd ad thymotheū scriptū est. pmissi-
onem habens vite p̄sentis et future.
Promissionem inquit habens vite p̄-
sentis & future. Quid in p̄nti: Sinis-
tra sub capite. Quid in futuro: Dex-
tera ei⁹ cōplectetur me. Tpi necessa-
ria q̄ritis: q̄rite primū regnū dei id ē

ad dexteram et hec omnia apponen-
tur vobis. Habebitis h̄ inqt diuitias
& gloriā et in futuro sclo vitā eter-
nam: & sinistra cōtinebo infirmitatē
vrām & dextera coronabo p̄fectionē
vrām. An forte apostoli relinquētes
oiā sua. aut paupib; qd habebant dis-
tribuētes sine diuitijs in h̄ sclo remā-
serunt: Et vbi ē illa pmissio sinistre.
accipiet in hoc sclo septies tm̄. Mul-
tiplicationem p̄misit. Et reuera quid
desit homini dei: Si quis forte infi-
delis est vnā domū; aut paucas ha-
bet: fidelis hōis totus mūdus diuici-
arum est. Vide sinistrā ei⁹ plenā sū
capite: accipiet in hoc seculo septies
tm̄. Videte dexterā cōplectentem & i
futuro seculo vitam eternā. Merito
& alio loco de ipa sapientia dicitur in
dextera ei⁹ anni vite et in sinistra ei⁹
diuitie & honor. Vñ ergo isti vanilo-
qui: Quare vanitatem locutū est os
eorū: Quia dextera eorū dextera iniq-
tatis. Nō ergo eos arguo q; filij eo-
rum velut nouelle cōstabilitate iuue-
tute sua nec q; filij eorū ornatē sicut
similitudo tēpli est: nec q; cetera ha-
bundantia & par terrena adheret eis.
Sed quare arguo. **B**eatū dixerūt
populū cui hec sunt. **B**loquētes ho-
mines vanitatē. beatū dixerūt popu-
lum cui h̄ sunt. Perdiderūt verā dex-
teram maligni puerfi: beneficia dī in-
uerfi se vestierunt. **M**aligni o vani
loqui o filij alieni beatū dixerūt po-
pulum cui h̄ sunt. Qd ad sinistrā erat
ad dexteram posuerunt beatum dix-
erunt populū cui h̄ sunt. Quid tu da-
uid: Quid tu corp⁹ cristi: Quid vos
mēbra cristi: Quid vos nō filij alieni
sed dei: Qm̄ vaniloqui filij alieni bea-
tum dixerūt populū cui h̄ sunt vos qd
dicitis. **B**eat⁹ ppl⁹ cui⁹ dñs deus
ip̄ius. Habete ergo sinistram sed in

finistra desiderate dexterā ut pona-
mini ad dexteram Ad finistram em ha-
buerunt finistram apud quos esuriuit
et dederunt ei manducare. sitiuit potum
dederunt. hospes fuit susceperunt. nu-
dus fuit vestierunt h̄ totū de sinistra
abstulerunt et ad dextere opa trāstu-
lerunt ut ad dexterā poneretur Dix-
erunt ergo vaniloqui filij alieni bea-
tum populū cui h̄ sunt: vos dicite no-
biscum beatus populus cui dñs de⁹ ipi⁹
Explicit ps cxxij. Incipit ps centesi-
mus q̄dragesim⁹ quart⁹

Laudare vobiscū dñm desi-
derauim⁹: et qm concedere
dignat⁹ est. ut laus quā illi
dicimus habeat ordinē suū. ne forte
aliquo excessu quē laudat offendat.
mel⁹ iter laudis in scriptura dei q̄ri-
mus ne ab ipa via nec in dexterā nec
in finistram digrediamur Audeo em
dicē caritati vestre ut bñ ab homine
laudetur de⁹. laudauit seipe deus: et
q̄ dignatus est laudare se. iō inuenit
hō quē admodū laudet eū Neq̄ em h̄
p̄t dici deo qd dictū est hominī nō te
laudat os tuū Ut em se homo laudet
arrogantia est: ut de⁹ se laudet miā ē
Prodest amare quē laudam⁹: bonū
amādo nos meliores efficiamur Ita
q̄ qm h̄ nobis pdesse nouit ut ame-
mus eum. laudando se amabilē se fa-
cit et in eo nobis cōsulit q̄ se amabi-
lem facit Exportat⁹ ergo cor nostrū
in laudē suam. et spū suo impleuit ser-
uos suos ut laudarent eū Et qm spī-
ritus ei⁹ in seruis ei⁹ laudat eū. quid
aliud q̄ ipse se laudat
Psalmus

Exaltabo te de⁹ meus rex me-
us et bñdicam nomen tuū in
seculum et in seculū seculi Videtis in-
choatam eē laudē dei: et vsq̄ ad finez
psalmi laus ipa pducitur Deniq̄ ti-

tulus psalmi ē laus ipi dauid Et quo-
niam dict⁹ est dauid q̄ venit ad nos
ex semine dauid. ipse aut rex noster ē
regens nos et introducēs nos in reg-
num suū: intelligitur laus ipi dauid
laus ipi cristo Crist⁹ aut scdm carnē
dauid q̄ fili⁹ dauid: scdm diuinitatē
āt creator dauid et dñs dauid Deniq̄
et ap̄s cū honoraret pmū populū dī
vn̄ et apostoli ipi crediderunt et inul-
te eccē prime facte sunt facientes in
multis hōim milibz qd mō ex euāge-
lio diues vn⁹ audiuit et tristis abces-
sit id est vendētes omnia q̄ habebāt
et distribuentes paupibz et pfectionē
in dño requirentes: cū ergo laudas-
set ipm populū pmū sic ait. quorum
patres et ex quibz xpūs scd̄z carnem
qui est sup̄ ōnia de⁹ bñdict⁹ in secula
Quia itaq̄ ex ipis xpūs scdm carnez
iō dauid: q̄ vero ipse ē sup̄ omnia de-
us bñdict⁹ in secula ideo exaltabo
te dñe deus meus rex me⁹. et bñedi-
cam inquit nomē tuū in seculū et in se-
culum seculi Forte in seculū h̄: in se-
culum aut seculi in eternū Ad ō at in-
cipe laudare: si in eternū laudaturus
es Qui laudare nō vult in trāitu h⁹
seculi: obmutescet cū venerit seculuz
seculi Proin sequētibz v̄sibus prope
hoc dixit Ne q̄s eciam aliter intelli-
geret qd ait laudabo nomē tuū in se-
culum et q̄reret aliud seculū qm lauda-
ret **P**er singulos inquit dies bene-
dicam te Lauda ergo et bñedic do-
minum deum tuū per singulos dies
ut cum finiti fuerint singuli dies et ve-
nerit fine fine vnus dies. eas ex lau-
dibus in laudem sicut ex virtutibus
in v̄tutem Per singulos inquit dies
benedicam te: non transiet dies q̄ te
non benedicam Nec mirum est si le-
to die tuo benedicis deum tuum:
quid si forte illuxerit aliquis trist⁹ di-

es sicut se habent humane res. sicut
est habundantia scandalorum sicut est
multiplicatio temptationum. quod ergo si
aliquid accadat triste homini. defines lau-
dare deum defines benedicere creato-
rem tuum. Si defines: meritis es di-
cendo per singulos dies benedicam te do-
mine Si autem non defines et si tibi vide-
tur in die tristi male: erit tibi in deo tu-
o bene Est enim et quando male est tibi ut bene
tibi sit Si enim in aliquo malo male est
tibi: proculdubio in aliquo bono bene
erit tibi Et quid tam bonum quam deus tu-
us de quo dictum est. nemo bonus nisi unus
deus. Nam quod sit secunda ista laudatio
et quod sit securum hoc bene intelligere de ip-
so bono Nam si gaudes de bono quod ti-
bi accidit per diem fortasse transiit alio
die hoc vix gaudes bonum. Bene fuit in
bonum diem duri: quia forte lucra vene-
runt. aut inuitatus es. aut in epulis
diu fuisti Gaudes quia in epulis diu fu-
isti: alter te dolet quia non erubuisti Ve-
rumpamen de quocumque tali bono gau-
deas: certe transitorium est Si autem gau-
deas in deo tuo audies dicentem scrip-
turam. delectare in domino: tanto firmi-
us gaudebis quanto est ille certior in
quo gaudebis Si enim gaudes de nu-
mo times furem Si autem gaudes de
deo quod times. Ne tibi quisquam aufer-
rat deum. Deus nemo tibi auferet si
tu eum non dimiseris Non enim sic est
deus quod lux ista de celo fulgens non
quando volumus ad eam accedimus quia non in
omni loco lucet Per infirmitatem nos-
tram forte fit ut hyeme nos delectet
esse in ipsa luce: nunc autem per estatem vide-
tis quia magis eum locum quam suum ut in ip-
sa luce non staremus In deo autem tuo quan-
tas et in lumine eius veritatis delec-
taris: non queris locum quo ad eum ac-
cedas sed conscientia accedit. conscien-
tia recedit Quod dictum est accedite ad eum

et illuminamini. alio dictum est non vehi-
culo. affectibus dictum est non pedibus: et cum
in eo stabis. estus non patieris Spi-
ritus enim spirabit tibi et sub alis eius spe-
rabis Vides enim habere te quod delec-
teris per singulos dies Nec enim te di-
mittet deus tuus etiam si aliquid triste ac-
ciderit Quia enim triste erat quod sancto vi-
ro iob acciderat quod repente quam mul-
ta mala quemadmodum omnia de quibus
gaudere putabatur non de quibus
gaudebat. dyabolo temptante sub-
tracta sunt quemadmodum et filii mor-
tui sunt. Perierunt quod seruabatur perie-
runt quibus seruabatur nec tamen perierunt
qui et illud et illos dedit Et ipsi filii pre-
senti seculo perierunt. agnoscendi et re-
cipiendi in futuro: ille tamen vir habens
aliud vix gauderet in quo verus erat
quod modo commemorauimus per singulos di-
es benedicam te. nunquid quia ille dies
quo totus perierat tristis illuxit. id lux
interior in corde defecit. Stetit quip-
pe in illa luce et ait. dominus dedit dominus ab-
stulit sicut domino placuit ita factum est
fit nomen domini benedictus Ergo per
singulos dies laudauit: qui etiam in
die tam tristi laudauit Breue magis-
terium est ut semper laudes deum Ve-
roque corde non falso dicas Benedi-
cam dominum in omni tempe semp
laus eius in ore meo Breue magiste-
rium est scilicet ut noueris eum mi-
sericorditer dare cum dat. misericordi-
ter auferre cum tollit: nec te credas
a misericordia eius derelinqui qui ti-
bi aut blanditur dando ne deficias a
corripit exultantem ne pereas Siue
ergo in eius donis siue in eius flagel-
lis. lauda eum Laus flagellantis me-
dicina est vulneris Per singulos in-
quit dies benedicam te. Proorsus
per singulos dies fratres benedi-
cite: omnino quicquid acciderit. be-

nedicite deū. Etenim ne accadat aliquid
quod ferre non potestis: ipse facit. Non enim
timore debes esse quam tibi bene est: neque
te ad hoc parare quasi nunquam tempus
eris. Si enim nunquam temptaris nunquam
probaris. Nonne melius est temptari et pro-
bari quam non temptatum reprobari. **E**t
laudabo nomen tuum in seculum et in se-
culum seculi. Magni dominus et laudabi-
lis valde. Quatum dicitur erat quod ver-
ba queriturus quatum conceptione con-
cluserit in uno valde. cogita quatum vis
Quam autem potest cogitari qui capi non
potest. Laudabilis est valde. **E**t mag-
nitudinis eius non est finis. Non dicit val-
de quia magnitudinis eius non est finis
ne forte incipias velle laudare et pu-
tes te laudando posse finire. Et mag-
nitude finem non potest habere. No-
li ergo te putare eum cuius magnitudi-
nis finis non est sufficienter posse lau-
dare. Nonne ergo melius est ut quod ipse
non finitur nec laus ipsius finiatur.
Illi magnitudo sine fine est. et tua lau-
datio sine fine fit. De magnitudine eius
quid dictum est. Magnitudinis eius
non est finis. De tua laude quod. Lauda-
bo nomen tuum in seculum et in seculum se-
culi. Ergo sicut eius magnitudinis non
est finis sic tue laudis non erit finis.
Non enim cum mortuus fueris in hac car-
ne defines laudare dominum. Dictum est qui-
dem non mortui laudabunt te domi-
ne sed illi de quibus dicitur: a mortuo ve-
lut qui non sit perit confessio non illi de
quibus dicitur. qui credit in me licet mo-
riatur vivet: quia deus abraham deus ysa-
ac et deus iacob. non est mortuorum sed
viventium. Si enim nunquam nisi ipse eris
nunquam laudem ipse tacebis. Timere po-
teris ne dum hic vivis. ipse sis et cum
mortuus fueris non ipse sis. Audi a-
postolum promittentem tibi securitatem
sive vivimus domino vivimus sive mo-

rimur domino morimur: sive ergo vivi-
mus sive morimur domino sumus. **E**t un-
de factum est ut eius sis et mortuus.
Quia precio sui sanguinis te redemit.
Et mortuus quomodo proderit servum mor-
tuum cuius mors est pretium tuum. Non cum
dixisset sive vivimus sive morimur do-
mini sumus: ut ostenderet ipsum pretium
ad hoc enim inquit christus mortuus est
ut et vivorum et mortuorum dominetur. Ve-
runtamen quia magnitudinis eius
non est finis. et eum quem non capimus
laudare debemus. si enim capimus est
magnitudinis eius finis: si autem magni-
tudinis eius non est finis. capere ex
eo aliquid possumus. deum tamen totum
capere non possumus. tanquam defici-
entes in eius magnitudine. ut reficiamus
eius bonitate ad opera respiciamus
et de operibus laudemus operan-
tem de conditis conditorum de creatu-
ra creatorem. Videamus que hic fe-
cerit quod nobis nota sunt quod nobis ma-
nifesta sunt. Illi enim imensa bonitas
et terminabilis magnitudo quanta alia
fecit: quod nos non novimus. Quam quidem
aciem oculorum nostrorum usque ad celum
extendimus. et a sole et a luna et a stel-
lis rursus reuocamus ad terram et hoc
totum spatium est ubi vagatur acies
nostra. Ultra celos quis extendit aci-
em vel mentis non dicam carnis. Er-
go quatum nota sunt nobis opera eius
laudemus eum per opera eius. Invisibilia
enim eius a constitutione mundi per ea que facta
sunt intellecta conspiciuntur. **G**ene-
ratio et generatio laudabit opera tua. Om-
nis generatio laudabit opera tua. For-
te enim omnis generatio deus est genera-
tio et generatio. Non enim tam diu dicitur
erat generatio et generatio. quod diu fi-
niret numerum omnium generationum sed
repetitio loquentis. in infinitum misit
animum cogitantis. Ecce ista generatio

q̄ nūc in carne est trāsitura hinc sicut
venit laudat opa dei. ⁊ illa cui succe-
denti cedit laudabit utiq; opa dei. et
post illam erit alia. ⁊ vsq; in finē secu-
li q̄ multe generationes. Hoc signi-
ficans ait gñatio et generatio lauda-
bit opa tua. An forte duas quasdam
generationes insinuat voluit ista re-
petitione. Sum⁹ enim in ista gene-
ratione filij dei: erim⁹ in illa genera-
tione filij resurrectionis. Appellauit
scriptura filios resurrectionis: ipam
resurrectionē regenerationē voca-
cauit. In regeneratione inquit cū se-
derit fili⁹ hominis in maiestate sua:
item in alio loco nō enim nubent ne-
q; vxores ducent cū sint filij resurrec-
tionis. Ergo generatio et generatio
laudabit opa tua. **L**udam⁹ nunc opa
dñi cū in hac mortalitate viuim⁹ ⁊ nō
laudam⁹ cōpediti. quomodo lauda-
bimus coronati. Ergo h̄ nūc atten-
damus in hac generatione opa do-
mini in cuius laude dicitur gñatio ⁊
generatio laudabit opa tua: quoniā
magnitudinis tue nō est finis. Opa
tua intueri licet vt tu lauderis q̄ talia
oparis. **E**t vtutem tuam annūcia-
bunt. Neq; em̄ opa tua laudabūt ni-
si vt vtutem tuam annuncient. Pro-
ponunt⁹ laudes pueris in scola: ⁊ o-
nia talia pponūtur q̄ laudentur q̄ de-
us est opatus. Proponūtur homini
laus solis. laus celi laus terre: vt ad
minora etiā veniā laus rose laus au-
ri. Omnia ista opa dei sunt. Propon-
nūtur suscipiuntur laudātur opa ce-
lebrantur. de opatore tacetur. Ergo
in opibus volo laudari creatore in g-
tum nō amo laudatores. Laudas qd̄
fecit taces de illo qui fecit: quasi ve-
ro nisi ille tant⁹ eēt. inuenires quod
laudares in eo qd̄ vides. Quid ibi lau-
datur. Species utilitas: aliqua vir-

tus aliqua potentia rerū istarū. Si
pulchritudo te delectat. qd̄ pulchrius
faciente. Si utilitas laudatur qd̄ illo
utilius qui fecit omnia. Si vtus lau-
datur quid illo potentius a quo fac-
ta sunt omnia a quo etiā scā non di-
mittuntur sed regūtur ⁊ gubernātur
omnia. Nō ergo quēadmodū qdā
eloquentes multi laudantes creatu-
ram. obliuiscētes creatorē nō sic te
laudat generatio ⁊ generatio in ser-
uis suis cū laudat opa tua. Sed quo-
modo laudat. Et vtutem tuam an-
nūciabunt. In laudandis opib; tuis
vtutem tuā annūciabunt. Laudato-
res isti sancti ⁊ boni fideles verila-
udatores non ingrati gracie cum lau-
dant opa dei. hec atq; illa summa et
yma. celestia ⁊ terrestria inter ipa o-
pera dei que laudant et seipos inue-
niunt: qz et in opibus dei et ipsi sunt.
Qui enim fecit omnia: ipse nos fecit
inter omnia. Proin si laudas opa di-
⁊ te laudatur⁹ es: quia ⁊ tu opus di-
es. Vbi est ergo nō te laudet os tuū.
Ecce inuentū est quomodo te lau-
dare possis: ⁊ arrogans nō sis. Deū
in te lauda non te: nō qz tu es talis s; qz
ille fecit te non quia tu aliquid po-
tes sed qz potest ille in te et per te: ac
per hoc laudabunt ⁊ vtutem tuā an-
nūciabunt non suā sed tuā. Discite er-
go laudare: intuentes opa mirami-
ni artificem grās agendo non arro-
gando. Laudate qz ipse fecit qz sic cō-
stituit qz talia donauit. Deniq; vide
q̄ sequūtur. Virtutē inquit tuā annū-
ciabunt. **E**t magnificentia; glorie
sanctitatis tue loquētur ⁊ mirabilia
tua narrabunt. Et vtutem metuēdo-
rum tuorū dicent: ⁊ magnitudinē tu-
am enarrabunt. Memoriā habun-
dantie suauitatis tue eructabūt non
nisi tuam. Iste opm cōsiderator vi-

de si deflexus est ab opante ad op⁹.
vide si decidit ab eo qui fecit ad ea
que fecit. Ab hīs que facta sunt gra
dum sibi fecit ad eum. nō ab illo ad
ista casum Si em̄ amaueris hec pl⁹
q̄ illum. nō habebis illū Et qd tibi p
dest habū dare opibus. si te deserit
opator. Certe ama. sed plus illum a
ma. & hec ppter illum ama Annūcia
v̄tutem eius. magnificētiam glorie
sanctitatis eius loquere. mirabilia
eius enarra. v̄tutem metuēdorū;
dic: Iste em̄ amabilis est & terribi
lis Nō em̄ blanditur & nō minatur.
Si nō blādiretur nulla esset exhor
tatio. si nō minaretur nulla esset cor
rectio: Dicet q̄ laudatores tui & v̄tu
tem metuēdorū. v̄tutem creatu
re tue puniētis & disciplinā dātis di
cent nō tacebūt. Nō em̄ predicabūt
regnum tuum eternum & tacebunt
ignem eternum Laus em̄ dei in via
te cōstituens ostēdere tibi debet et
quid diligas & quid timeas. & qd ap
petas & quid fugias. quid eligas et
quid reicias Tempus electiōis nūc
est. acceptionis postea erit: Dicat
ergo v̄tutis metuēdorū Et mag
nitudinem inquit tuam enarrabūt
eam: Sic infinitam sic quemadmo
dum magnitudinis tue nō est finis
nō de illa tacebūt. illam inquaz mag
nitudinem de qua superius dixeraz
& magnitudinis tue nō est finis. e
narrabunt eam: Quomō enarra
būt eam. si finis nō est: Enarrabūt
eam. cum laudabunt eam: Et quia
finis eius nō est sic & laudis eius nō
erit finis: Probemus quia nō erit
finis laudis eius Beati inquit q̄ ha
bitant in domo tua. in secula seculo
rum laudabūt te: Et magnitudinem
tuam illam. illam infinitam enarra
būt eam: Ad memoriam habūdantie

suauitatis tue eructabūt Depulas
felices Quid māducabūt q̄ sic eruc
tabūt: Ad memoriam habūdantie su
auitatis tue Quid est memoria ha
būdantie suauitatis tue: Quia nos
oblitus non es. cum nos obliti te fu
erimus: Omnis em̄ caro oblita eāt
deum. ille tamen opa sua nō est obli
tus Hec memoria eius sup nos qd
nō nos oblitus est. predicanda est e
narrāda est. & quia valde dulcis est
manducanda & eructanda est. Sic
māduca vt eructes. si accipe vt des
Māducas cum discis. eructas cū
doces Māducas cum audis eruc
tas cum predicas. hoc tamen eruc
tas quod manducaſti Deniq; ille a
uidissimus epulatoz iohēs apls. cui
nō sufficebat ipsa mēsa domini. ni
si discūberet sup pectus dñi. & de ar
chano eius biberet diuina secreta.
quid eructauit: In principio erat v̄
bum. & v̄bum erat apud deum Ad
memoriam ergo habūdantie suauitatis
tue eructabūt: Quomodo nō suffi
cit memoriam tuam nec memoriaz
habūdantie tue vel memoriam sua
uitatis tue. sed memoriam habūdā
tie suauitatis tue: Etenim quid pdest
si habūdat. & insuaue est: Item mo
lestum si suaue & puum est: Ergo
memoriam habūdantie suauitat
is tue eructabūt. quia nō es tu oblitus
nostri. & nō oblitus commouisti &
nos. vt & nos reducas in memoriā.
Commemorabūtur em̄ & conuertē
tur ad dñm vniuersi fines terre:
Quia ergo memoriam habūdantie
suauitatis tue eructabūt. intelligē
tes in se nichil boni esse qd a te non
fit. nec potuisse cōverti ad te nisi cō
moneretur abs te. nec reduci potu
isse in memoriam tui si tu obliuiscē
reris illorum. hec cōsiderātes in grā

tua: **E**xultabunt et iusticia tua: hec
inquam in tua gratia considerantes. exulta-
bunt iusticia tua non sua: Fratres si vul-
tis eructare gratiam. bibite gratiam:
Quid est bibite gratiam? Discite gratiam
intelligite gratiam: Nos antequam omni-
no essemus non eramus. et facti sumus
homines. cum ante nichil essemus? Deinde iam
ipsi homines ex traduce illius pecca-
tores et maligni eramus? et filij ire na-
tura sicut et ceteri: Attendamus ergo
gratiam dei. non solum quod fecit nos. verum
etiam quod refecit: Cui ergo debemus quod
sumus. illi debemus quod et iustificati
sumus: Nemo quoniam tribuat deo quod est.
et sibi tribuat quod iustus est. Melius
est enim quod tibi vis tribuere. quam quod
illi: Melius est enim aliquid esse quod ius-
tus es. quam quod homo es: Inferius ali-
quid das deo et superius tibi: Totum
illi da in toto ipsum lauda. non cadas de
manu artificis: Ut es quis fecit?
Nonne scriptum est. quod sumpsit de-
um de terra et formavit hominem?
Antequam homo es limus eras. antequam
limus es nichil eras: Sed non de is-
to solo figmento gratias agas artifici
tuo: Audi aliud eius figmentum ubi
te fecit. non ex opibus ait ne forte quis
extollatur: Sed quod dixit? Non ex o-
peribus ne quis extollatur. Superius
quid commemoravit? Gratia salvi fac-
ti estis per fidem. et hoc ut salvi essetis
per fidem non ex vobis: Apostoli verba
sunt non mea. gratia salvi facti estis per fi-
dem. et hoc ut salvi essetis per fidem non
ex vobis: Quinvis hoc ipsum quod dixerat
gratia. utique non ex vobis. sed ne quis aliter
intelligeret. planius hoc aperire dig-
natus est: Da intellectorem et totum
dixit. gratia salvi facti estis: Vbi audis
gratiam. gratis intellige: Si ergo gra-
tis. nichil tu attulisti. nichil meru-
isti: Nam si meritis aliquid redditum

est. merces est non gratia: Gratia inquit
salvi facti estis per fidem Expone illud
aptius propter arrogantes. propter sibi
placetes. propter ignorantes dei iustici-
am et suam volentes constitutare Audi
hoc idem aptius. et hoc inquit quod gratia
salvi facti estis. non ex vobis sed dei
donum est: Sed et nos forte aliquid feci-
mus. ut dona dei mereremur: Non
ex opibus inquit ne forte quis extollatur?
Quid ergo? Nos bene non operamur?
Immo operamur Sed quomodo?
Ipso in nobis operante. quia per fidem lo-
cum damus in corde nostro ei qui in
nos et per nos bona operatur Audi enim
verbum operis bona: Ipse enim sumus
figmentum. creati in christo iesu in ope-
ribus bonis. ut in illis ambulemus
Ista est suavis habitudo memorie
ipsius circa nos. Hanc eructando
predicatores iusticia eius exultabunt
non sua Quid ergo ut simus et laude-
mus ut iusticia tua exultemus. et
memoriam habundantie suavitatis tue
eructemus? Quid ergo nos fecisti
domine quem laudamus? Dicamus. et cum
dicimus laudem? **M**isericors et
miserator dominus. longanimis et multum
misericors Suavis dominus omnibus. et mi-
serationes eius in omnia opera eius. Nisi il-
le talis esset. de nobis repetitio nulla
esset Attende ad teipsum quod mereba-
ris Peccator contemptor dei quod me-
rebaris: Vide si occurrit tibi nisi pe-
na. si occurrit tibi nisi supplicium.
Vides ergo quod tibi debebatur. et quod
dederit qui gratis dedit. Data est ve-
nia peccatori. datus est spiritus iustifica-
tionis. data est caritas et dilectio in
qua omnia bona facias. et super hec da-
bit et vitam eternam et societatem an-
gelorum Totum de misericordia. merita tua
nisi iactes. quia et ipsa tua merita illi
dona sunt. Et iusticia tua exultabunt

241
misericors et miserator dñs. q̄ fecisti
ōnia gratis. Longanimis: Quātos
em̄ sustinet peccōres? Misericors et
miserator dñs in hīs q̄b⁹ veniā de-
dit. i hīs q̄b⁹ nō dedit adhuc longani-
mis. nō dāpnās sed expectās. ipsa
expectatiōe clamās. cōuertimī ad
me et ego cōuertar ad vos. et nimia
longanimitate nolo inq̄t mortē im-
pij q̄tum vt reuertatur et viuat Ille
quidem longanimis. tu autē scdm̄ duri-
ciam cordis tui et cor impetēs the-
saurizās tibi iram in die ire et reuela-
tiōis iusti iudicij dei. q̄ reddet unicui
q̄ scdm̄ opera sua. Nō em̄ mō sic lō-
ganimis in sustinēdo. vt nūq̄ iust⁹
in iudicādo distribuat tpa Vocat te
nūc. exhortatur et nūc. expectat do-
nec resipiscas. et tu tardas Magna
eius miā et in hoc qd̄ diē vite tibi in-
certum fecit. vt nescias qñ hinc emi-
grabis. et cū cotidie speras te aliquñ
cōuertas Et in hoc ei⁹ magna miā:
Ceterū si statuisset diē. oib⁹ faceret
habūdare peccā de securitate: Dedit
ḡ spem venie. ne despādo apli⁹ pec-
ces. et despāto timēda est in peccis:
Videte vocem despātis ad augēda
peccā. et videte vocē spātis ad augē-
da peccā. et quō vtriq̄ voci occurrit p-
uidētia et miā dei. Audi vocem desp-
antis. Jam inq̄t dampnāus sum
q̄re nō facio q̄c̄q̄t volo? Audi et vocē
spātis. Adīā dñi magna est qñ me p-
uertero dimittet michi ōnia. q̄re nō
facio q̄c̄q̄t volo? Desperat vt peccet
sperat vt peccet. Vtrūq̄ metuēdum
est vtrūq̄ piculosum. ve a despāto
ne. ve a puerfa spe: Vtrūq̄ huic picu-
lo et vtrūq̄ malo quō occurrit miā
dei? Quid dicis tu q̄ despādo vole-
bas peccare? Jam dampnād⁹ sum.
quare non facio quicquid volo? Au-
di scripturam. nolo mortē impij q̄-

tum vt reuertatur et viuat. Hac vo-
ce dei reducit ali⁹ in spe. sed timēd⁹
est alius laqueus. ne ipsa spe ampli-
us peccet Quid ḡ et tu dicebas. qui
spe magis peccas? Quādo me con-
uertero ōnia michi deus dimittet.
faciam q̄c̄quid volo Audi et tu scrip-
turā. nō tardes cōverti ad dñm. ne-
q̄ differas de die in diē. subito ei ve-
niet ira illius. et in tempe vdicte dis-
pdet te: Noli ergo dicere. cras me
cōuertam. cras deo placebo. et oīa
hodierna et hesternā dimittūtur mī.
Vex quidem dicis. q̄a deus cōuerfi-
oni tue indulgētiam p̄misit. sed di-
latiōi tue diem crastinū nō p̄misit:
Suavis deus oib⁹. et miserationēs
ei⁹ in ōnia opa ei⁹: Quare ḡ damp-
nat? q̄re flagellat? An quos dāpnat.
an quos flagellat nō sunt opa eius?
Plane opa eius Et vis nosse q̄a sup
ōnia opa ei⁹ et miserationēs eius? In-
de est illa longanimitas. q̄ facit solē
suum oriri sup bonos et malos:
Nōne miserationēs ei⁹ in ōnia opa
eius? Qui pluit sup iustos et iniustos
nōne miserationēs ei⁹ in ōnia opa ei-
us? Longanimis expectās peccōres.
dicēs cōuertimī ad me et cōuertar
ad vos. nōne miserationēs eius i oīa
opa eius? Et cū dicit ite in ignem et
nū q̄ patus est dyabolo et āgelis ei⁹
hic nō misratio eius sed seueritas
eius: Misratio eius reddita est o-
peribus eius: seueritas eius est nō
in opera sua. sed in opa tua. Deniq̄
si tollas opera tua mala. et nō in te
remaneat nisi opus eius: non te di-
mittet misratio eius Si autem tu
nō dimittis opa tua. erit seueritas
eius in opera tua. non in opa sua
Confiteantur tibi domine omni-
a opera tua. et sancti tui benedicant
te: Omnia opera tua cōfiteāt⁹ tibi.

Quid em̃? Terra nō est opus eius? Ligna nō sunt opa ei⁹? Decora bestie pisces volatilia nō sunt opa ei⁹? Plane & hec opa eius Et quō ei confitebūtur? Et hec video qđem in angelis cōfiteri illi opa eius. & em̃ opa eius sunt āgeli. & hoiēs opa ei⁹ sunt & cū cōfitētur illi hoiēs opa eius illi cōfitētur. nūqđ ligna & lapides vocē hñt cōfessiōis? Proorsus cōfiteāt⁹ ei ōnia opa eius Quid dicis? Et tra & ligna oia opa eius Si oia laudāt. cur nō ōnia cōfitētur? Cōfessio em̃ non pccōz tātū dicitur sed & laudis. ne forte vbiq; auditis cōfessionē putetis iam nō esse nisi pccī: Vsq; a deo em̃ hoc putatur. vt qñ somuerit de diuinis eloquijs. cōtinuo sit consuetudo pectora tūdere Audi qā est & laudis confessio: Nūqđ dñs ih̃s xp̃s hēbat pccm̃? Et tñ ait. cōfiteor tibi pater dñe celi & terre Cōfessio ē ergo in laude Proinde qđ accipien-
dū. cōfiteātur tibi dñe oia opa tua? Laudēt te oia opa tua Sed talis q̃stio redit ad laudē qualis erat in confessione Si em̃ p̃ptēa confiteri non poterāt terra ligna q̃q; insensata qā vocem non hñt confitendi. ideo nec laudabūt. quia vocem non hñt p̃dicādi Nonne tñ oia tres illi pueri enumerāt deābulātes inter flāmas innoxias. q̃bus spaciū erat nō solum nō ardēdi sed etiam laudādi deum. oībus dicūt a celestibus vsq; ad terrena. bñdicite. ymnum dicite & superaltate eum in secula? Ecce quomodo dicūt ymnum Nemo h̃senti at q̃ mutus lapis aut mutum aīal habeat rationem intelligēdi deum. Hoc qui putauerūt multum a veritate aberrauerūt: Deus ordinauit omnia & fecit omnia. quibusdam dedit sensum & intellectum & immorta-

litatem sicut angelis. q̃busdam dedit sensum & intellectum cū mortalitate sicut hominibus. q̃busdam dedit sensum corporis nec intellectū nec immortalitatem sicut pecoribus mutis. q̃busdam verō nec sensum nec intellectū nec immortalitatem. sicut herbis lignis lapidibus. tñ & ipsa in genere suo deesse non possunt. & gradibus quibusdam ordiāuit creaturam. a terra vsq; ad celum. a visibilibus ad invisibilia a mortalibus ad immortalia. ista cōtextio creature. ista ordinatissima pulchritudo ab imis ad summa cōscendēs. a summis ad yma descēdēs. nūq; interrupta sed dissimilibus tempata. tota laudat deum: Quare ergo tota laudat deum? Quia cum eam consideras et pulchram vides. tu in illa laudas deum Vox quedā est mute terre spēs terre. Attēdis eius speciē. vides eius fecunditatem. vides eius vires quomodo concipiat semen. quomodo plerūq; afferat qđ nō est semiātum. vides & cōsideratiōe tua tāq; interrogas eam. & ipa inquisitio iterrogatio ē Cum autē acquisieris ammirans & p̃scrutatus fueris. & magnam vim magnam pulchritudinem preclaram q̃ vtutem inuenieris. quoniam apud se & a se habere hanc virtutem non posset. cōtinuo tibi venit in mētem. quia nō potuit a se esse nisi ab illo creatore. & hoc qđ in illa inuenisti vox confessionis ipsius est: vt laudes creatorem: Nonne considerata vniuersa pulchritudine mundi huius. tāq; vna voce tibi spēs ipa rñdet. nō me ego feci s; deus? Ergo confiteātur tibi domine oia opa tua. & sancti tui bñdicāt te. vt in confessione opēz tuorū scī tui te benedicāt. ip̃i sancti tui inspiciāt

242
creaturā confitentē. et illoꝝ vocē au-
di bñdicētē. Et eñ cū scī tui bñdicant
te. qđ dicūt. **G**loria regni tui dicēt. et
potētiā tuā loquēt. Qm̄ potēs de⁹
qđ fecit terrā. qđ potēs de⁹ qđ impleuit ē-
rā bonis. qđ potēs de⁹ qđ dedit vitas
suas p̄p̄is aīalib⁹. qđ potēs de⁹ qđ se-
mina diuisa dedit viscerib⁹ terre. vt
germiarēt tātam varietatem fruc-
tuum cū tāta specie arborum. Qm̄
potēs deus. qm̄ magn⁹ de⁹. Tu in-
roga. creatura rñdet. et de respōsio-
ne t̄q̄ cōfessiōe creature tu sancte dī
bñdicis deū. et potētiā loqueris:

Ut notam faciāt filiis hoīm po-
tētiā tuā. et glām magnitudinis
decoris regni tui. Sancti qđ tui com-
mēdāt glām magnitudinis decoris
regni tui. magnitudinis decoris glo-
riam. Est quedā magnitudo decoris
regni tui. hoc est regnum tuum ha-
bet decorem et magnitudinem. Qñ
qđem quicquid habet decorem a te
habet decorē. ipm̄ regnū tuū qualē
decorē hēt. Nō nos terreat regnū
hēt et decorē qđ delectemur. Et eñ qđ
le illud decus est. Quo p̄fruet⁹ sanc-
ti qđbus dicetur. venite bñdicti p̄is
mei p̄cipite regnū. Nñ ibūt. Quo i-
būt. Videte frēs. et si potestis quā-
tū potestis cogitate decorem regni
illius qđ vētūrū est. Unde est in ora-
tione nostra. adueniat regnū tuum
Ip̄m̄ eñ regnū optamus vt veniat
hoc regnū vētūꝝ sancti p̄dicāt. Qdū
dum istū attendite. decorem habet.
Quem decorē hēt. Terra mare aer
celū sydera. om̄ia hec nōne oēm cōsi-
deratorē terrēt. Nōne pulchritu-
do ipsa sic eminet. vt qđsi pulchrius
nichil inueniri possit. Et hic viuīs in
isto decore in ista pulchritudinē p̄pe-
iā ineffabili. Ip̄ic viuūt tecū et v̄miculi
et mures. et oīa terre repētia tecū vi-

uūt in decore isto. Quale dec⁹ ē illi⁹
regni. vbi tecū nō viuūt nisi āgeli.
Nō pax fuit vt diceret glām deco-
ris. Potuit eñ dici et glā decoris cu-
sullibet speciei etiā in h̄ mūdo cōsti-
tute. vel de terra virētis vel de celo
fulgētis. s; magnitudinis decoris regni
tui aliqđ p̄mēd⁹ qđ nōdū vide⁹ qđ nō
dū vīsum credi⁹. qđ creditū cōsidera-
m⁹. p̄p̄t cui⁹ desiderū oīa sustiēm⁹.
Est ergo magnitudo decoris cuius-
dam. ametur añq̄ videatur. vt cum
visa fuerit teneat. **R**egnū tuū. Qđ
regnū dico. **R**egnū oīm sc̄loꝝ.
Nā et regnū hui⁹ seculi hēt decorem
suū. sed nō est ibi magnitudo illa de-
coris q̄lis est in regno oīm sc̄loꝝ.
Et dñatio tua in om̄i gnatione et
gnatiōe. Hec ē illa repetitio. vel om̄i-
nē gnationē significās. vel genera-
tionē illā qđ erit post hāc generatio-
nē. **F**idelis dñs in v̄bis suis et sanc-
tus in oīb⁹ opib⁹ suis. Fidelis in v̄-
bis suis. Quid eñ p̄misit et nō de-
dit. Fidelis dñs in v̄bis suis. Adhuc
qđā p̄misit et nō dedit. sed credat⁹ illi
ex hīs qđ dedit. Fidelis dñs in v̄bis
suis. Possum⁹ illi credere t̄m̄mō di-
cētī. Nōluit sibi credi dicenti. sed vo-
luit teneri scripturam scām. quomo-
do si diceret alicui homini cum ali-
quid p̄mitteret. nō michi credis ec-
ce scribo tibi. Et eñ quia generatio
vadit et generatio venit. et sic trans-
currūt ista secula cedentib⁹ succedē-
tibus qđ mortalibus. scriptura dei
manē debuit et qđā cyrographū dī
qđ oēs trāseūtes legerēt. et vīā p̄mis-
sionis ei⁹ tenerēt. Et q̄ta sunt qđ red-
didit ex isto cyrographo. Dubitant
hoīes credē illi de resurrectiōe mor-
tuoz et de futuro sc̄lo qđ solū iā red-
dēdū restat. qñ si faciat rōnē cū infi-
delib⁹. erubescūt. ifideles. Si dicat tī

bi deus cyrographū meū tenes. iudiciū pmissi direptione bonorum et malorum. regnū sempiternū fidelibus et non vis credere? Ibi in cyrographo meo lege omnia quae tibi promissi. deduc mecum rationem. certe vel computando quod reddidi potes me credere redditurū ēē quod debeo: In ipso cyrographo habes promissum unicū filiū. cui non peccati sed pro vobis omnibus tradidi eū. iam computa redditis lege cyrographum: Promisi ibi pro filiū meū pignus spiritus sancti me daturū. computa redditū: Promisi ibi sanguinem et coronas martirū gloriosissimorum. computa redditurū amoneat te massa debiti mei Sed huius gloria martirū ut reddetur tibi promissa in cyrographo. ubi scriptū est. propter te mortificamur tota die. ut huius redderet fremuerūt gentes et populi meditati sunt inania. astiterūt reges terre et principes cōuenerūt in unū aduersus dñm et aduersus xpm ei⁹: Principes cōuenerūt in unū. cōspirātes aduersus xpianos Quid? Ipsoꝝ regū fidem nonne et promissi in cyrographo. et reddidi in effectu? Attēde ubi promissi. adorabūt eū omnes reges terre. omnes gentes seruiēt illi: Ingrate. legis debitū. cernis redditum. non credis promissum? Lege aliud in cyrographo meo. quā fremuerūt gentes. quā inimici mei dixerūt mala michi. huius ē xpo. quā morietur et peribit nomē eius: Quā em̄ omnia fecerūt atq; dixerunt. lege quod promissi cui me soluendo obstringi: Preualebit dñs aduersus eos et exterminabit omnes deos gentiū terre. et adorabūt eū unusquisq; de loco suo Nepe iam pualuit. extirpauit omnes deos gentiū terre: Neque et huius facit. et huius reddit: An oculos oim pōit solutionē debitorū suorum: Quedā reddidit sub maioribus nostris quā nos non vidim⁹.

quodā reddidit temporibus nostris quā illi non viderūt: Per omnes generationes reddidit quae scripta sunt. et quod restat non ei credituris hijs omnibus redditis: Quid ei restat? Ecce fecisti rationem. tanta reddidit. nūquid propter pauca residua infidelis est factus? Absit: Quare? Quia fidelis dñs in vobis suis. et scūs in omnibus opibus suis: **C**onfirmat dñs omnes decidētes Sed quā omnes decidentes? Dñs omnino decidentes. sed modo quodā decidētes Item multi decidūt ab eo. multi aut decidūt a cogitationibus suis: Si habebat malas cogitationes decidūt ab eis. et confirmat dominus omnes decidētes Qui aliqd amittūt in isto seculo et sancti sunt. veluti ex honoratur in isto seculo. ex diuitiibus fiūt paupes. ex honoratis fiūt abiecti. et tñ sancti dei sunt. tñ decidētes sunt Sed confirmat dñs omnes decidētes: Septies em̄ cecidit iust⁹ et resurgit. impij aut infirmabūtur in malis Quā mala accidūt impijs infirmat ibi Quā mala accidūt iustis. confirmat dñs omnes decidētes: Deciderat iob a glā pristinae lucis temporalium rerū quibus nitebat. ad tēp⁹ deciderat a glā dom⁹ suae: Vultis nosse quātū deciderat? In stercore sedebat. et confirmauit dñs decidētem: Quātū confirmauit? Ut et in ipso graui vulnere quo pro totū corpus percussus erat responderet uxori tēptatī quā solā sibi dyabolus reliquerat adiutricē. locutae tanquam vna ex insipientibus mulieribus. si bona pcepimus de manu domini mala non sustineam⁹? Quomodo confirmauerat decidētem? Confirmat dominus omnes decidentes: Cum ceciderit inquit iustus non conturbabitur. quoniam dominus confirmat manū eius **E**terigit omnes elisos. omnes

ad se pertinentes: Nam deus supbis
resistit: **O**culi oim in te sperant: et
tu das escam illis in oportunitate:
Propterea tunc reficiens egrotum in op-
tunitate qui debet accipere tunc das. et
quod debes hoc das. Itaque aliquando desi-
deratur ab illo et non dat. novit hora
dandi quod curat. Quare ista dico fratres?
Ne quis quando forte non fuerit exauditus
aliquid iustum petens a deo. nam quando in-
iustum aliquid petit in pena sua exauditus
sed aliquid iniustum non petens si forte
non fuerit exauditus. non minuatur a
nimo non deficiat. Expectet oculi eius
ad escam quam ille dat in oportunitate.
quando non dat. id non dat ne obstat quod dat:
Neque enim aliquid iustum petebat apostolus
quando rogabat ut auferetur ab eo stimu-
lus carnis angelus sathane a quo cola-
phizabatur. et tunc rogavit et non acce-
pit. quia tempus adhuc erat exercende infir-
mitatis non escape oportunitatis Sufficit
inquit tibi gratia mea. nam ut in infirmi-
tate perficitur. Deinde iob temptatum dy-
abolus et accepit: Attendite fratres mei
magnum misterium discendum repeten-
dum tenendum animo nunquam obliuiscendum propter
habundantiam temptationum in isto seculo
Quid dicam? Reuera comparandum
apostolus dyabolo? Apostolus ro-
gat et non accipit. dyabolus petit et
accipit Si non accepit apostolus propter
perfectiorem suam. accepit dy-
abolus ad dampnationem suam:
Denique ipse iob accepit sanitatem in
oportunitate. dilatus autem ut probaretur
et diu sedit in vulnere et multa dixit.
et rogabat deum ut auferetur ab eo ista
et deus non auferabat. Citius dy-
abolum exaudiuit ad eum temptan-
dum. quam ipsum iob ad sanandum
Discite ergo non murmurare aduer-
sus deum et quando non exaudimini
ne deficiat in vobis quod supra scrip-

243
tum est. per singulos dies benedica-
te. Ipse filius ipse unicus patri utique
venerat solvere quod non debebat.
mori in manibus peccatorum. sanguine
suo delere cyrographum mortis nostre.
ad hoc venerat. et tamen ut ostenderet
exemplum patientie. transfiguravit
corpus humilitatis nostre per forme
corpori glorie sue. Pater inquit si fie-
ri potest transeat calix iste a me Et ut
impleret quis non acciperet quod petere
videbatur per singulos dies benedicere te.
verum non quod ego volo ait sed quod tu vis
pater. Oculi oim in te sperant. et tu
das escam illis in oportunitate. **A**pe-
ris tu manum tuam et implebis domum animarum
benedictione Et si non das aliquando
das tamen in oportunitate Differens non su-
fers. et hoc in oportunitate. **I**ustus
dominus in omnibus viis suis Et quando cedit
et quando curat iustus est. et apud deum
iniquitas non est. Denique omnes sancti
in tribulationibus constituti prius ius-
ticiam eius laudaverunt et sic beneficia
petiverunt. prius dixerunt iustum est
quod facis Sic rogavit daniel. sic alii
sancti. iusta sunt iudicia tua. bene passi
sumus recte passi sumus? Non dederunt
deum iniusticiam. non ei dederunt in-
iquitatem et infirmitatem Laudaverunt
primo flagellatorem. et sic senserunt cibum
tem. Iustus dominus in omnibus
viis. Neque oportet illum iniustum quando mali
aliquid forte patitur. sed ipse iustici-
am laudet. et suam iniusticiam accuset.
Iustus dominus in omnibus viis suis.
Et sanctus in omnibus operibus suis
prope est dominus omnibus invocantibus eum.
Et ubi est illud. erit enim cum invoca-
bunt me et non exaudiam eos. Ergo vi-
de quod sequitur Omnibus qui invocant eum in
veritate Nam multi eum invocant non in verita-
te. aliud ab illo querunt non ipsum querunt.
Quare amas deum? Quia dedit michi sa-
99 iij

nitatem Istud manifestū ē. ipse dedit
Nō em̄ ab ullo ē vlla salus. nisi ab il
lo Quia dedit michi inq̄t vx̄ orē diui
tē q̄ nichil hēbam. z seruiētē michi:
Et hoc ipse dedit. vx̄ dicis: Dedit in
q̄t filios z multos z bonos. dedit fa
miliā. dedit ōnia bona: Ideo amas
iō nichil āplius queris: Est o esuriēs
adhuc pulsa ad ianuam patrifamili
as. hēt adhuc qd̄ det. In mēdicitate
es cū ōib⁹ hīs q̄ accepisti. z nescis:
Nānosam carnē mortalitatē adhuc
portas. st olam illā glē immortalitatis
nūqd̄ accepisti. z q̄h iā faciat⁹ nō ro
gas: Beati q̄ esuriūt z sitiūt iusticiā
q̄a ipsi saturabūtur Ergo si bon⁹ est
de⁹ q̄a ista tibi dedit. q̄tū beatior e
ris cū seipm̄ tibi dederit: Desiderasti
tāta ab illo. rogo te desidera z ipm̄:
Neq̄ em̄ vere dulciora sunt ista q̄
ille. aut ex aliq̄ pte cōpāda sunt illi:
Ergo qui deū ipm̄ a quo accepit de
quibus gaudet p̄pōit hīs ōib⁹ reb⁹
quas accepit. ipse inuocat deū in ve
ritate Nam vt noueritis si talibus
hōibus p̄pōatur z dicatur. qd̄ si ista
ōnia de quibus gaudes velit tibi au
ferre de⁹. iā nō amabitur. nō erit q̄
dicat. dñs dedit dñs abstulit sic⁹ do
miō placuit. ita factū est. sit nomen
dñi bñdictū: Sed forte q̄a abstulit
quid dicitur: De⁹ quid tibi feci: Qua
re michi abstulisti z illis dedisti: In
quis das. z tuis tollis: Accusas deū
q̄h iniustū. z laudas te q̄h iustū Cō
uertere. accusa te. lauda illū Tunc e
ris rectus. cū in ōibus bonis q̄ fa
cis de⁹ tibi placet. in ōib⁹ malis q̄ pa
teris de⁹ tibi nō displicet Hoc ē iuo
care deū in veritate. q̄ sic inuocāt do
minū exaudit eos: p̄pe est. ibi ē. nō
dū dedit qd̄ vis. ibi est tamē. quō me
dicus si forte aliqd̄ iponat vel oculo
vel visceribus. quod p̄redo sanet. si

roget eger vt tollatur illi. medicus
expectat tēpus. si facit quod rogat
eger. nō tamē recedit Et p̄pe est z si
facit. z ideo magis nō facit q̄a p̄pe ē
Curādo em̄ imposuit quod impo
suit. z curādo nō facit qd̄ rogatur:
Nō te exaudit ad p̄ntem volūtatez
exaudiēdo ad futurā sanitatem. z h
vtiq̄ ad volūtate: Nā utiq̄ san⁹ eē
vult etiā q̄ vti si vult p̄pe ē ergo dñs
ōnibus inuocātib⁹ eum Sed quibus
ōnibus: Omnibus qui inuocāt euz
in veritate: Tales om̄s confirmat
decidētes. qui inuocāt eum in veri
tate: **A**olūtatem timētium se fa
ciet: Faciet faciet. z si nō faciet ad
horam. tamē faciet: Certe si ideo ti
mes deū vt tu facias ipsius volūta
tem. ecce z ipse quodammodo mi
nistrat tibi. facit volūtatem tuā:
Et preces eorum exaudiet. z sal
uos faciet eos: Vides ad hoc exau
dire medicum. vt saluos faciat: Quā
hoc: Audi aplm̄ dicētem. spe em̄ sal
ui facti sum⁹. spes autem que vide
tur nō est spes. si autem quod nō vi
demus speramus p̄ paciētiā ex
pectamus: salutem scilicet q̄ dicit
petrus paratam revelari in tempo
re nouissimo: **C**ustodit dñs oēs
diligētes se. z om̄s pccōres disperdet
Vidētis q̄a est apud eū seueritas. a
put quē tanta suauitas: Saluos fa
ciet oēs sperātes in se. oēs fideles
oēs timētes se. oēs inuocātes se in
veritate. z oēs pccōres disperdet:
Quos om̄s pccōres. nisi p̄seueran
tes in peccatis. deum non se rep̄hē
dere audētes. cōtra deū cotidie dis
putātes. veniā delictorū despātes. z
ex ipsa despatione delicta cumulan
tes. aut veniā sibi p̄uerse p̄mittē
tes. z ex ipsa p̄missione a peccatis z
impietate nō recedētes: Veniet tē

244
pus ut separaretur isti omnes. et fiat ille
due partes una ad dexteram altera ad si-
nistram. accipiant iusti regnum eternum.
eant illi in ignem eternum. et omnes peccato-
res disperdet: Quoniam hec ita sunt et audi-
vimus benedictionem domini opera domini mirabili-
a domini misericordias domini severitatem domini ponde-
ritiam in omnibus operibus eius. confessionem
omni opere eius. quod in laude eius concludat
attēdite. **L**audē domini loquetur
os meum. et benedicat dominus caro nomen
sanctum eius in seculum et in seculum se-
culi:

Expl. psalmi centesimi quodagesimi quarte-
ti. Incipit centesimus quodagesimus
quintus:

O Felicie spiritus nostri divina can-
tica. ubi et fletus sine gaudio
non est. Fideli homini et peregrino in secu-
lo nulla est iocundior recordatio. quam
ciuitatis vnde peregrinatur. Sed recor-
datio ciuitatis in peregrinatione non est
sine dolore atque suspirio. spes tamen re-
ditus nostri certa etiam peregrinando
tristes consolatur et exhortatur: Ra-
piat cor vestrum verbum dei. et possessor verum
predicet sibi possessionem suam id est
mentes vestras ne auertantur in aliud.
Vnusquisque verum totus hic fit. ut hic
non sit. id est totus fit in verbo dei quod solet
in terra. ut ab eo exaltetur et non sit in
terra. ideo enim deus nobiscum ut et nos cum
illo. Qui enim ut nobiscum esset descendit
ad nos. facit ut cum illo possumus ascen-
dere ad se. Interim ipse peregrina-
tionem nostram non fastidiuit. quia
nusquam est peregrinus qui condi-
dit omnia. Ecce psalmus sonat. cuius-
dam vox est que si vultis vestra
est. exhortatis animam suam ad laudan-
dum deum et dicetis sibi:

Psalmus:

Lauda anima mea dominum. Aliquā-
tamen in tribulationibus atque in tem-
poralibus precibus vite velis nolis con-
batur anima. cuius perturbatio in alio
psalmo alloquitur dicens: Quare est
es anima mea et quare conturbas me? De-
autem auferat ei eandem perturbationem
suggerit gaudium nodum de rebus et spe.
et ait illi perturbate et anxie tristi et me-
reri. Spera in domino quoniam adhuc confite-
bor illi. Spem quae se erexit et in con-
fessione constituit. quasi diceret ei
anima sua quae illum tristitia contur-
babat. quid michi dicis spera in deum?
Reuocat me conscientia peccatorum: Ego
nouique commisi. et dicitur spera in
deum. Commisisti verum est. unde
tamen speras? Quoniam confitebor illi.
Sicut odit deus peccata sua defendentes.
sic subleuat confitentem. Hac ergo ac-
cepta spe. quae spes non potest esse sine gau-
dio. Quis in rebus firmis difficilibus
istam vitam et plenam pacis et tēpestas-
tum. hac tamen spe erecta anima quae gau-
get in spe sicut dicit apostolus. spe gaudē-
tes in tribulatione patientes. accepit
erectioem quādam in deum ut laudet deum.
et dicit ei lauda anima mea dominum. Sed quis
dicit et cui dicit? Quid dicimus fratres?
Caro dicit lauda anima mea dominum.
Et potest caro bonum consiliū anime sug-
gerere. ut multum sit edomita caro et a
domino impertitis viribus nos-
tre seruituti subiecta. ut omnino ita
seruiat nobis sicut conditionale
mancipium? Sufficit ut non im-
pediat: Deinde karissimi ubique con-
silia a melioribus petuntur. et si bo-
num quiddam est anima nostra. et
bonum quiddam est caro nostra.
quia utrumque ille creauit qui fecit
omnia bona valde. quamuis ergo
in generibus propriis utrumque sit bo-
num. tamen dicit apostolus. corpus quidem

mortuū ē ppter peccm: Est itaq; z il-
lud corp⁹ q̄le nobis p̄mittitur z nō
dū habem⁹. in cui⁹ redēptione spe
gaudem⁹ dicēte ap̄lo. in nobismet-
ipsis ingemiscim⁹ ad optioēz expec-
tātes redēptioēz corp̄is nostri. spe
em̄ salui facti sum⁹. spes at̄ q̄ videt^r
nō est spes. qd̄ em̄ videt q̄s qd̄ spat.
fi at̄ qd̄ nō videm⁹ sp̄am⁹ p̄ paciētā
expectam⁹. q̄uis q̄ bonum aliqd̄ sit
corp⁹ n̄m. tñ q̄diu mortale ppter
peccm. q̄diu indigēs. q̄diu corrupti-
bile. q̄diu ita mutabile. vt ne p̄cto
qd̄ t̄pis cōsistat in se. pculdubio ta-
le ē vt optem⁹ redēptionē illi⁹ q̄ sit a-
liqn̄ nō tale Sed q̄le erit aliqn̄? Qua-
le idem ap̄ls dicit alio loco. optet
corruptibile hoc induere incorrup-
tionē. z mortale hoc induere imor-
talitatem: Sed etiā cum fuerit tale
corpus nost̄. corp⁹ iā celeste z spū-
ale. corpus āgelicū in societate āge-
loz. nec sic dabit cōsiliū aīe: Sp̄ em̄
corp⁹. qm̄ corp⁹. infra aiām est. z q̄-
uis aiā vilis excellētissimo corpe ex-
cellētior inuēitur. Ne vobis hoc q̄si
mirabile videatur. q̄a z vilis aiā q̄li-
bet peccatrix melior ē quolibz mag-
no z p̄stātissimo corpe. nō est meli-
or meritis. sed natura: Est qd̄dem a-
nima peccatrix. est q̄busdā cōcupis-
cētiaz sordib⁹ inq̄nata. tñ meli⁹ est z
si sordidū aux. q̄ purgatissimū plū-
bum: Ita currat anim⁹ vester p̄ cūc-
ta creature. z videbitis qd̄ dicimus
nō esse incredibile. z q̄uis anima vi-
tupabilis sit. tñ laudabilior corpoē:
Duo qd̄am sunt aiā z corp⁹. aiāz vi-
tupero. corpus laudo: Aliā vitu-
pero q̄a iniq̄ est. corpus laudo quia
sanum est. tñ in suo genere aiām lau-
do vel in suo genere aiām culpo. z i
suo genere corp⁹ laudo vel culpo:
Si me interroges qd̄ sit meli⁹. vtrū

qd̄ vituperavi an quod laudavi. mi-
rabilem respōsionē recepturus es.
Ego certe illud vitupavi. z ego hoc
laudavi Interrogatus tñ qd̄ sit me-
lius. r̄ndeō ēē meli⁹ qd̄ vitupavi eo
qd̄ laudavi Si miraris in hīs duo-
bus. attēde illa duo in p̄m̄u posita
q̄ commemoravi de auro z plumbo.
Ecce vitupavi aux. nō bonū aurū
sordidū est. nō ita fulget. nō ita pur-
gatū. hoc plumbū optim. nichil pur-
gatius. illud vitupavi h̄ laudavi. et
posui an̄ te vtrūq; vitupās vnū lau-
dās aliud. Post hāc vitupationem
laudationem q̄ meā interroga me
qd̄ horū sit meli⁹: R̄ndebo. aux meli-
us est etiam sordidū q̄ plumbū pur-
gatum: Vñ melius? Et q̄re vitupas-
ti: Quā vitupavi? Quia nōdū est
aux qd̄ p̄t esse. qd̄ p̄t esse purgatum
z melius. q̄a nōdū purgatū ē vitu-
patū ē: Plumbū q̄re laudatū est: Qu-
iam purgatum est. ita vt melius ēē
nō possit: Item dicis michi equum
optimum z hominem pessimum. ta-
men equo laudato preponis homi-
nem vituperatum: Si em̄ interro-
geris ex hīs duobus quid sit meli-
us. responsurus es homo. nō me-
ritis sed natura: In artibus dicis
optimum sutozem. verbī gratia. z
reprehendis aliquem iurisperitum
q̄ multas leges ignoret: Sutozem
laudasti. iurisperitum rep̄hen-
disti. ex hīs tamen duobus quere
quis sit melior: Imperitior iurisperi-
tus perfectio sutozi preponitur:
Intendat caritas vestra. ita mul-
tis rebus laudatis alijs q̄ vitupe-
ratis. interrogati plerūq; res vi-
tupatas preponimus reb⁹ laudat⁹.
Natura anime prestātior ē q̄ natu-
ra corp̄is: Excellet multū. res spūa-
lis est. res incorporea est. vicina est

substantie dei: Inuisibile quiddam est.
regit corp⁹ mouet membra. dirigit sen-
sus. ppat cogitatioes. exerit actio-
nes. capit rex infinitar⁹ ymagine: Et
qs est tade frs karissimi q suffi-
ciat laudib⁹ aie: Et si in aie laudibus
deficitur. q laus est ei⁹ q aiām cōdi-
dit: Et tñ tāta est eius grā. vt dicat
hō iste. lauda aia mea dñm Quis p̄t
laudare deū: Si diceret teipam lau-
da. fortasse deficeret. Lauda inq̄t de-
um Conare pietatis affectū. deficies
in laudib⁹ ei⁹: Expedi tibi deficere
laudādo deū. q̄ p̄ficere laudādo te:
Cū em̄ laudas deū z nō explicas qd
vis. extēditur in āteriora cogitatio
tua Ipsa extēfio capatioem te fa-
cit ei⁹ quē laudas: Quis q̄ ē vt dicē
ceperā q dicit. lauda aia mea dñm:
Caro nō dicit. sed licet corpus āge-
licū iferi⁹ ē q̄ aia cōfiliū supiori dāe
nō p̄t: Infelix ē ipa aia. si a corpore
expectat cōfiliū Caro bene obediēs
famula ē aie Illa regit. hec regitur:
illa imperat. ista famulatur Qñ p̄t
caro dare hoc cōfiliū aie: Quis q̄ ē
q dicit lauda aia mea dñm: Nichil i-
uenim⁹ āplius in hoīe q̄ carnē z ani-
mā. tot⁹ hō hoc est spūs z caro: An
forte ipsa anima sibi dicit. z sibi quo-
dāmō ipat. z se exhortatur atq̄ exci-
tat: Quibusdā em̄ pturbatiōib⁹ ex q̄
dā sui pte fluitabat. ex qdā vero pte
qua iuocat mētē rōnalē. illā q̄ cogi-
tat sapiētā inherēs dño iā z suspi-
rās in illū aiāduertit qdā suas infe-
riores ptes pturbari motib⁹ sclari-
b⁹ z cupiditate qdam terrenor⁹ desi-
derior⁹ ire in exteriora. relinquere i-
teriorē deum Reuocat se ab exteri-
oribus ad interiora ab inferioribus
ad superiora. z dicit. lauda aia mea
dñm Quid tibi placet in seculo?
Quid est qd vis laudare. qd est qd

245
vis amare: Quacūq̄ corporeis sen-
sibus cōuerteris. occurrit tibi celū.
occurrit tibi terra. Qd amas in ter-
ra terrenū est. q̄quid amas z i celo
corporeum est: Vbiq̄ amas z vbiq̄
laudas: Quomodo laudāus ē ille
qui fecit ista que laudas: Jam ergo
diu occupata vixisti z desideriorum
diuersitate vberata portas plagas
saucia. diuisa p amores multos. vbi
q̄ inquieta nūq̄ securā Colligē ad
teipsam. q̄quid tibi foris placebat.
quere quē habeat auctorem Nichil
meli⁹ in terra verbi grā q̄ hoc z illd.
aurum argentum animalia arboēs
amenitates. totam terram cogita:
Quid melius in celo. sole luna syde-
ribus: Totum celum cogita. ōnia is-
ta simul bōa valde: quia fecit deus
omnia bona valde Vndiq̄ pulchri-
tudo opis. que tibi commendat ar-
tificem: Adiraris fabricam. ama fa-
bricatore: Non occuperis in eo
quod factum est. z recedas ab illo q
fecit: Hec em̄ qbus occuparis s̄b te
fecit. quia sub ipso te fecit. Si here-
bis superiori calcabis inferiora. si
aut recedas a supiori ista tibi in sup-
plicium cōuertētur Sic em̄ factum
est fr̄s mei. accepit homo corpus
tq̄ in famulatū. deū at dñm habēs
seruū corpus. habēs supra se cōdito-
rem. infra se qd sub illo cōditum est
In medio quodam loco raitonalis
anima constituta. legem accepit. he-
rere supiori. regere inferiorem Re-
gere nō potest inferiorem nisi regat⁹
a meliore Trahitur ab iferioē. dese-
ruit q̄ meliore Nō p̄t regē qd rege-
bat. q̄a regi noluit a quo regebatur.
Modo ergo redeat. laudet Cōfiliū
sibi dat ex luce dei ipsa aia p rōnalē
mētē. vñ cōcipit cōfiliū fixum i et-
nitate auctoris sui. Legit ibi qdā

tremēdum laudandū amādū deside-
rādū et appetēdū. nōdū tenet. nōdū
capit Choruscationē quādam pstringi-
tur. nō ē tam valida ut maneat ibi:
Itaq; ad sanitatē colligit se quādā
et dicit. lauda anima mea dominum.
Et quid est frēs? Nōne laudamus
dñm? Nōne cotidie ymnū cātamus?
Nōne cotidie pro modulo nostro
soāt os nostꝝ pturit cor nostꝝ lau-
des dei? Et quid est qđ laudam?
Māgnū est qđ laudam. s; qđ lau-
damus adhuc infirmū est. qñ implet
laudatur excellētia laudati. Ecce hō
stat. cātāt deo aliquñ plixius. et sepe
labia mouētur ad cātū. cogitatio at
nescio p que desideria volat: Sta-
bat g̃ mens nostra quodāmodo ad
laudem dei. et anima nostra p diuer-
sas cupiditates vel curas negocioꝝ
huc atq; illuc fluitabat. Quasi desup
attēdit ipsa mēs ad fluitatē huc atq;
illuc. et ei⁹ inquietudinē molestiaꝝ qñ
cōuersa alloq̃tur. lauda aīa mea dñm
Quid est qđ de alijs rebus satagis?
Quid est qđ te occupat cura rerum
terrenarum atq; mortalium? Sta
mecum. lauda dñm: Et qñ ipa aīa p
gravata et nō valēs ita cōsistere ut
dignū est. rñdet menti: **L**audabo
dñm in vita mea: Quid est in vita
mea? Quia modo in morte mea suz
Ergo prius exhortare te et dic. lau-
da anima mea dñm: Rñdet tibi ani-
ma tua. laudo q̃tū possum. tenuiter
exiliter infirmiter: Quare? Quia q̃
diu sum⁹ in corpe pegrinamur a do-
miō Quae sic laudas dñm. nō pfecte
nō stabiliter? Interroga scriptu-
ram. qđ corpe qđ corrūpitur aggra-
uat aīam Corpus qđ corrūpit⁹ ag-
grauat aīam inq̃t. et depmit terrena
inhabitatio sensum multa cogitatē
Tolle in corpe qđ aggrauat aīam et

laudo dñm Tolle in terrenā habita-
tionē depmitē sensum multa cogi-
tatē. ut a multis in vnū cōfluam. et
laudo dñm Qñ diu at ita sum. non
possum. pgrauor Quid g̃? Silebis
et nō laudabis pfectē dñm: Laudabo
dñm in vita mea: Quid ē in vita me-
a? Spes mea tu es hic. spes mea es
tu hic dicim⁹. porcio at mea nō hic.
sed in terra viuētū: Mā ista tra mo-
riētū ē. hac trāsimus. sed interest q
qm et mal⁹ hō pegrīatur hic. et bon⁹
hō pegrīatur hic Nō em bon⁹ tran-
sit et mal⁹ hic pmaet. aut mal⁹ trāsit
et bon⁹ hic pmaet Ambo trāseūt. sed
nō ābo ad vnū Duo erāt. paup vlce-
rosus ad ianuā iacēs diuitis. et diues
indut⁹ purpura et bysso in epulis co-
tidie splēdide Ambo hic erāt. ābo h
trāherūt. sed nō ad vnū locū. Diuisa
loca suscipiūt. qđ diuisa merita pdu-
cūt. Trāsit paup in sinū abrahe. et tñ
fit diues ad tormēta inferoꝝ Vicini
corpe in terra. ille in domo ille ante
ianuā. post mortē tñ sepati. ut di-
cat abrahā. inter nos et vos cabos
magnum firmatum est: Ergo fra-
tres quoniam spes hic pascit. vita
autem nostra perfecta non est nisi
illa que promittitur. hic gemitus.
hic temptationes. hic angustie. hic
merores. hic pericula. laudabit ani-
ma nostra dominum: Quomodo
laudandus est? Quod dicitur in a-
lio psalmo. beati qui habitant in do-
mo tua in secula seculorum lauda-
bunt te. quando totum negocium
nostrum ipsa laus erit. Sed quādo
h? In vita mea Quō em qđā posset
tibi dicere mors mea? Nñ mors tua?
Quia pegrinor a dñō Si em herere
illi vita est. recedere ab illo mors est
Sed quid te cōsolat? Spes. Gā vi-
uis i spe. de spe lauda de spe cātā Vñ

de mors tua est nō cātes. vñ viuis
cāta. Adors tua est de mer ore hui⁹
seculi. viuis in spe futuri seculi: Lau
dabo inq̃t dñm in vita mea: Et quō
laudabis dñm tuū. **P**sallam deo
meo q̃ diu sum: Qualis illa lauda⁹.
psallā deo meo q̃ diu sum: Videte
frēs mei q̃le erit illud esse. vbi sempī
terna laudatio erit. sempiternum
esse erit. Ecce modo es. nūq̃d psallis
deo tuo q̃ diu es: Ecce psallebas. a
uertisti te ad aliq̃d negociū. iā n̄ psal
lis. et es. Ecce es et nō psallis. fortas
sis etiā cupiditate inclinat⁹ ad aliq̃d
nō solū nō psallis. sed et offendis au
ditū ei⁹ et es. Tñ q̃ erit illa laudatio
vbi q̃ diu es laudas: Sed quid ait
q̃ diu sum: Aliqñ forte nō erit. imo
ineñū erit ipm diu. et ideo vere diu
erit: Nā q̃cqd finē hēt in tpe. quālibz
lōgū sit. diu nō ē: Psallā deo meo q̃
diu sum. Interim bene laudabis do
minū in vita tua. psallis deo tuo de
futuro q̃ diu es. Bene q̃cqd de illo p̄
sumēdū ē hic spera: Nō nos deseāt
spes in ista pegriatiōe et tēptatione
in istis iprobitatib⁹ et infidijs iimici
circumstrepētib⁹ vndiqz tēpestati
b⁹ seculi. vndiqz in lāguorib⁹ cōstitu
ti. Quid g̃ faciem⁹: Audi q̃d seq̃tur:
Nolite cōfidere in principib⁹. Fra
tres magnū negociū hic accipimus
diuina vox est. et desup sonat nobis
Adodo em̄ nescio qua infirmitate
humana aia qñ fuerit tribulata hic
desperat de dño. et vult p̄sumere de
homie: Dicitur hōi in afflictioe ali
qua cōstituto. est quidam hō mag
n⁹ p̄ quē possis liberari. arridet gau
det erigitur. Quod si dicatur libeāt
te deus. despatione frigescit. Pro
mittitur auxilium mortalis et gau
des. promittitur immortalis et tristis
es: Promittitur tibi q̃ liberet te

tecū liberādu. et tāq̃ aliquomodo
auxilio exultas. p̄mittitur ille libera
tor qui liberatore nō indiget. et qua
si ad fabulā desperas: De talibus co
gitatiōibus. longe peregrinantur.
vere misera et magna mors in eis:
Approquina. incipe desiderare.
incipe querere et agnoscere eū a quo
factus es: Nō em̄ deseret opus suū
si ab ope suo nō deseratur. **C**ōuerte
ergo te ad illū cui dicis. laudabo do
minū in vita mea psallā deo meo q̃
diu sum. **N**onet ei nos iam imple
tus spū tātō iste. et dicit q̃si lōge re
motis et longe peregrinātibus et n̄
solum deū nō volētib⁹ laudare sed
nōdum vel de deo sperātibus: **N**o
lite cōfidere in principes: **E**t in fi
lios hoīm in quib⁹ nō est salus: In
vno filio hoīs salus. et in ipso nō q̃a
filius hominis sed quia filius dei. n̄
p̄pter id quod suscepit ex te. sed p̄
id quod seruauit in se: Ergo in nul
lo homine salus. quia et in illo ideo
salus quia deus. qui est super om
nia deus benedictus in secula: De
xp̄isto dictum est. ex quibus xp̄is
tus secundum carnem. Ex quibus:
Ex iudeis ex patribus xp̄istus se
cundum carnem: Sed numquid h̄
totū xp̄istus q̃d secūdu carnem:
Nōn: Neqz em̄ scdm carnem idem
super omnia benedictus in secula:
Gō i illo sal⁹ q̃a dñi ē sal⁹. Dicit ei ali⁹
ps. dñi ē sal⁹ et sup pplm tuū bñdcō
tua. Et fine cā sibi arrogāt hoīes. q̃a
dāt salutē. sibi dent. Rñde supbo hōi
glaris q̃a dicis te dāe m̄ salutē. t̄ da:
Vide si hēs eam. cōsiderās bñ fragi
litate tuā. vides q̃a nōdū hēs. Ergo
noli monere vt expectē a te. s̄ expec
ta mecū. **N**olite cōfidē in pncipib⁹.
et in filijs hoīm in quibus nō est sa
lus: Ecce nescio qui principes p̄ce

dūc. nescio pñ & dicūt. ego baptizo. & ego qđ dederō hoc est scīm. & si ab alio accepis nichil accepisti. si a me accepisti aliqd accepisti: **Q**uō o princeps inter filios hoīm. vis esse & int̃ principes quib⁹ nō est salus: Ideo ergo habeo salutem quia tu michi das: Tuum est enim quod das: Aut vero etiam tu das. vel hoc dicē dū est qđ tu das: Dicat & fistula qđ & ipsa dat aquā. dicat & canalis qđ ipse manat. dicat & prece qđ & ipse libeat Ego in aqua attēdo fontē. in voce p̃cōis agnosco iudicem **N**ō eris tu plane auctor salutis mee. ille erit de q̃ securus sum. De te incertus sum. si nō sis arrogās nō solū ego de te incert⁹ sum s; & tu de te Ab illo ergo in sal⁹ q̃ est sup̃ ōnia. qđ dñi est sal⁹. tu inter filios hoīm tu inter principes Sed audio vocē psalmi. nolite confidere in principes. & in filios hoīm a q̃bus nō est salus. Scđm turbam hoīm qđ sunt isti filij hoīm: Quid sc̃ vis scire: **E**xiet spūs eius & reuertetur in terrā suā Ecce totū qđ loq̃t̃ nesciēs q̃ diu loquatur. minat̃ nesciēs q̃ diu uiuat Subito exiet spūs eius & reuertetur in terrā suā: **N**ūqđ qñ vult exiet spūs ei⁹: Exiet & qñ nō vult. exiit & qñ nescit. reuertetur in terrā suā. exeūte spū caro reūter̃ in terrā Sed qđ caro erat q̃ sic loq̃bat̃ de me em̃ p̃sume & ego tibi do. nō dicerēt nisi illi de q̃bus dictū est qñ caro sunt: Exiet spūs eius & reuertet̃ in terrā suā. **I**n illa die pibūt oēs cogitationes ei⁹ **U**bi ē typus: **U**bi ē supbia: **U**bi est iactācia: Sed forte ad locū bonum trāsiit. ad iustos. si tamē trāsiit **N**am qui sic loquebat̃ nescio quo trāsierit. loquebatur em̃ supbia. & nescio quo trāseāt tales homiēs. nisi quia inspicio alterū psal-

mū. 2 video malum eorum esse trāfi-
tum Vidi impium exaltari super ce-
dros libani. 2 trāfui 2 ecce nō erat.
2 quesiui eum et non est inuētus lo-
cus eius: Iste pius q trāfuit 2 nō in-
uenit impium. illuc pūit vbi nō est
impius. Ergo frēs oēs audiamus
frēs oēs dilecti deo oēs audiamus.
in qualibet tribulatiōe in quolibet
desiderio muneris diuini nō fidam⁹
in principes nec in filios hoīm qb⁹
nō est salus Totū hoc mortale trāfi-
torium 2 caducū est: Eriēt spūs ei⁹
2 reuertetur in terram suam. in illa
die peribunt oēs cogitatioēs eoꝝ:
Quid ḡ facimus. si in filios hoīm si
in principes nō est sperādū. Quid
facimus? **E**cce cui⁹ de⁹ iacob ad-
iutor est eius. Nō ille homo aut ille
homo. nō ille angelus aut ille ange-
lus. sed beatus cuius deus iacob ad-
iutor. qā 2 ipsi iacob sic fuit adiutor
vt de iacob faceret israhel: **N**ag-
nū adiutorium. israhel iam vidēs de-
um: Illic ḡ positus 2 pegrinus non
dū videns. si habueris adiutorē de-
um iacob. ex iacob eris israhel. 2 e-
ris vidēs deum. 2 periet ōnis labor
2 ōnis gemitus. trāfient cure mor-
daces. succedent laudes felices: Be-
atus cuius deus iacob adiutor est
eius. huius est iacob: Quare iste be-
atus interim adhuc in hac vita ge-
mens? **S**pes illius in dñm deum
ipſius Ideo beatus. quia spes ipsi-
us in dominum deum eius: In qē
spes ipſius ipē erit rex ipſi⁹: Frēs.
an forte erraui quia dixerim nostꝝ
futurum dominum? Quid si dice-
rem hereditatem nostram futurū?
Spes mea es tu. porcio mea in ter-
ra viuentium Tu eris porcio mea. e-
ris tu possessio 2 possidebis: Pos-
sessio dei eris. 2 possessio tua erit

deus. Tu eris possessio ei⁹ ut colar⁹ ab eo. et ipse erit possessio tua ut colas eum. Nam et tu colis deum. et coleris ab eo. Recte dicitur colo deus quod autem colo a deo? Inuenim⁹ apud ap^lm. dei inquit agricultura dei edificatio estis. et dñs. ego sum inquit v⁹ vos estis sarmēta. et pater me⁹ agricola. Colit te ergo deus ut sis fructuosus. et colis deū ut sis fructuos⁹. Tibi bonū est quod te colit deus. tibi bonum est quod colis deum. Cultor deus si recedat ab hoīe desert⁹ fit ipse homo. cultor homo si recedat a deo desertus fit ipse homo: Nec crescit deus accedēte te. nec decrescit discedēte te. Ergo erit hic possessio n⁹a. ut nos pascat. et erim⁹ possessio ei⁹ ut nos regat. Spes ipsius i dñm deum ip⁹ Quis est iste dñs de⁹ ip⁹? Attēdite frēs. multi em̄ hāt multos deos. et dicūt eos dños suos et deos suos. Sed dicit ap^ls. Et si sunt qui dicūtur dñi siue in celo siue in terra. quāmodum sunt dñi multi et domi multi. nobis tñ vnus de⁹. p⁹ ex quo omnia. et vnus dñs ihesus xpist⁹ per quem omnia. Ergo ipse fit spes tua dñs deus tu⁹. in illo fit spes tua. In dño deo suo est spes etiam illi⁹ qui colit saturnū. in dño deo ip⁹ est spes qui colit martem. qui colit neptunū. q⁹ colit mercuriū. plus addo. q⁹ colit vētem. de quibus dictum est. quorū deus vēter est. Ergo ille illius de⁹. atq⁹ ille illi⁹. qd huius beati? Quia spes ip⁹ in dño deo ip⁹ S; quis est iste? **Q**ui fecit celum et terram mare et omnia que in eis sunt. Frēs mei. magnū deū habem⁹ Benedicamus nomē sanctum eius. qā dignatus est facere nos possessioēz suā. Nōdū vides dñm. nō potes amare plene qd nōdū vides. q⁹ vides

ipse fecit. Miraris mūdū. qre nō artificē mūdī? Suspicias celū et exhorrescis. cogitas vniūsam trā et cōtre miscis maris magnitudinē. Quando cogitationē occupas respice innumerabilitatem stellaz. respice tāta genera seminū tantas diuersitates animalium. qcqd natat in aq⁹s. repit in terra volitat in aere circuit i celo. omnia ista q⁹ magna q⁹ p⁹clara q⁹ pulchra q⁹ stupēda? Ecce q⁹ fecit hec oia de⁹ tu⁹ est. Done ibi spem tuā ut sis beat⁹ Spes illi⁹ in dñm deū ip⁹ius. Quē? Qui fecit celū et terrā. mare et omnia q⁹ in eis sūt. Magnū habemus deū. attēdite frēs magnū bonū deū faciētē talia. Quid q⁹ hinc cogitauit de⁹ ut facēt? Si tñ dicēdū est de deo cogitauit celū et terrā mare et omnia q⁹ in eis sunt. Forte dicitur⁹ erat homo iste. video qdē oia magna ista. celū et terrā mare fecit de⁹. qñ me cōputat de⁹ inter ea q⁹ fecit? Et vere ego ptineo ad curā ip⁹. et mō de me cogitat deus. aut scit an viuā? Quid ē h⁹ qd dicis? Non surrepat tibi mala cogitatio in cor. de hys est o de qui b⁹ pauloāte loq⁹bamur. laudabo dominū in vita mea psallā deo meo q⁹ diu sum. S; iste talis alloq⁹ nescio q⁹s trepidos. q⁹s exhortatur. et quasi vetat ne desperent de se quia nō sunt in computo dei. Cultorum em̄ sūt tales cogitationes. sed ideo desert et pergunt per quelibet peccata. qā nō credūt curare deum qd agant. Audi eloquia diuina. nolite despā. qui curauit facere te. nō curat reficere te? Nonne deus tuus est. qui fecit celum et terram et mare? Si ista sola diceret. forte rñderes. tu de⁹ q⁹ fecisti celū et trā et maē. magn⁹ de⁹. s; nūqd cogitat de me? Et ipse te fecit dicētur tibi. Quō? Nūqd ego sum

celum . aut ego sum terra aut ego
sum mare? Et quid es? Manifestū
est. nec celum sum nec terra suz nec
mare sum. sed in terra sum Vel hoc
concedis michi quia in terra es Au
di quia nō tantum celum z terram z
mare deus fecit. fecit em̄ celum z tē
ram z omnia que in eis sunt: Si er
go omnia que in eis sunt. z te Naz
dico te. passerem locustā vmiculum
nichil horū nō ille fecit. z cura est illi
de omnibus: Nō ad preceptum cu
ra est. nam preceptum soli homi de
dit Dicit em̄ psalmus. homines z iu
mēta saluos facies domine. secūdu
multitudinem misericordie tue de?
Multitudinez inquit misericordie
tue. secūdu hanc saluos facies ho
mines z iumenta. Et apl's: Num
quid de bobus cura est deo? Et hac
de bobus cura nō est deo. hac homi
nes z iumēta saluos facies domiē:
Numquid contraria sunt ista? Nū
quid ergo ait apostolus. numqd de
bobus ptinet ad deum? Vbi est pre
ceptum. boui trituranti os nō ifre
nabis. vbi de bobus non cogitauit
deus? Itaqz quosdā boues voluit
significari: Nō em̄ hoc curat deus
monere quid agatur cum bobus.
habet hoc natura ipsa humana. sic
factus est homo vt nozīt consulere
iumentis suis. nec inde precepta a
deo accepit. sed insinuatū est illi i
mentem a deo vt possit z sine pcep
to facere. fecit illū talem deus Sed
quomodo regit pecus regēdu ab
alio. ab eo a quo regitur pceptū ac
cepit Ad pcepti ergo tenorem nō ē
de bobus cura deo. ad puidētiā vni
uersitatis qua creauit omnia z mū
dum regit. homiēs z iumēta saluos
facies domiē Intēdat caritas vza:
Hic forte aliquis dicat michi. de no

uo testamēto est quia nō de bobus
ptiēt ad deum. homiēs z iumēta sal
uos facies domiē d veteri testamē
to est Sūt qui calūpniētur z dicant
nō sibi cōsoāre ista duo testamēta:
Ne forte aliud dicat in vetere aliud
in nouo. z flagitet de me sentētiā
de nouo talem qualis hec est. homi
nes z iumenta saluos facies domiē
quid facio? Nichil tam in capite no
ui testamēti q̄ euāgelium. In euā
gelio inuenio quia omnia ista pti
nēt ad deum. nemo erit iam qui cō
tradicat: Numquid em̄ apostolus
euāgelio contrarius erit? Audiam?
ipm dñm principem z magistrum a
postolorum. respicite inquit volati
lia celi quia nō semināt neqz metūt.
neqz cōgregant in horrea. z pater
vester celestis pascit illa: Ergo z p
ter homiēm aiaia ista ptinet ad cu
ram dei vt pascātur. nō vt legem ac
cipiāt: Quod ergo ad dādā legem
attiēt de bobus cura deo nō est. qd
autem ad creāda ad pascēda guber
nāda z regēda. omnia ad deum pti
nēt: Nōne duo passerēs alle vene
ūt dominus ihesus xpistus dicit.
z vnus ex eis nō cadet super terraz
sine voluntate patris vestri? Quan
to magis vos plūes estis illis? Nō
lite ergo dicere. nō ptineo ad deum
Pertinet ad deum anima tua. ptinet
ad deum corpus tuum. quia de? fe
cit z aiām tuam z corpus tuum: Di
cis forte. non me numerat deus in
magna multitudiē: Accedit tibi mi
rum de euangelio. capilli capitis vzi
numerati sunt: Ergo deus meus ē.
z in illo spes mea. qui fecit celum et
terram mare z omnia que in eis sūt.
Quod aut ad me ptinet. quid ait de
me? **Q**ui custodit veritatē in etnū
Et amādū deū pmedauit z timēdū.

qui custodit veritatem in eternum Quam
veritatem in eternum. quam et in quo cus-
todit veritatem. **F**acientem iudicium
iniuriam accipientibus vindicat iniuriam
accipientes. Fratres mei facit illis iudi-
cium Quibus: Qui accipiunt iniuriam
punit omnes iniuriosos Si ergo fa-
uebit iniuriam accipientibus et punit
iniuriosos: vide modo de quorum nume-
ro esse vis Vide attende utrum in eis ve-
lis esse qui iniuriam accipiunt: an in eis
qui iniuriam faciunt Statim enim ad te
procedit vox apostolica et dicit tibi iam
quidem omnino delictum est quod iudicia ha-
betis vobiscum. quare non magis iniuri-
am patimini: Corripit homines quod non
patiuntur iniuriam Non ut patiaris mo-
lestiam te hortatur sed ut patiaris in-
iuriam non enim omnis molestia iniu-
ria est Quicquid enim iure pateris non est
iniuria ne forte diceret et ego inter i-
uriam passos numeroz nam illud in il-
lo loco et illud cum illa passus sum Vi-
de si iniuriam passus es Latrones mul-
ta patiuntur sed non iniuriam Scelera-
ti malefici effractores adulteri cor-
ruptores omnes patiuntur multa ma-
la: sed nulla est iniuria Aliud est pati in-
iuriam: aliud pati tribulationem a pe-
nam aut molestiam aut supplicium
Considera ubi sis quid egeris vide quod
re patiaris vide: et ibi vides quid pa-
teris Ius et iniuria contraria sunt Ius
enim est quod iustum est Neque enim omne
quod ius dicitur ius est Quid si aliquis con-
dat ius iniquum? Nec ius dicendum est
si iniustum est Illud ergo verum ius quod
etiam iustum est Vide quod feceris non quod
patiaris Si ius fecisti iniuriam pateris
Si iniuriam fecisti ius pateris Qua-
re ista dixi fratres: Ut non se extollant he-
retici quando forte aliquid patiuntur ex ius-
titiis principum terrenorum non se nu-
merent inter eos qui iniurias accipi-

unt et dicant ecce psalmus consolatur
me: ego enim deum colo qui iudicium faci-
et iniuriam accipientibus Recte quero
verum iniuriam accipias Si ius fecis-
ti iniuria est quam pateris Si ius est ex-
sufflare christum ius est rebelles superbia
erigere Alterum ius est precantibus persecu-
toribus tunc christi ecclesiam christi conscin-
dere: Porro si hoc ius non est: quicquid
pro hoc pateris ius est Non es ergo de
his qui patiuntur iniuriam Lego ali-
quid manifesti de evangelio Beati in-
quit qui persecutionem patientur Expec-
ta. quid festinas: Quid dicis ego sum?
Expecta inquit: totum legam Audisti
beati qui persecutionem patientur iam
tibi nescio quid cepas arrogare si pro-
mittis totum lego Vide quid sequitur
Beati qui persecutionem patientur propter
iusticiam Quid dic ego sum Si audes
dicere ego sum superiora quam dixi retrac-
temus: aut ne longum sit hoc unum inter-
rogo si dampnaveris unum hominem cuius
causam nescis audes te dicere tene-
re iusticiam? Aut si quid pro hac re pas-
sus es iniuriam nominare? Erigis te in
temerarium tribunal cordis tui unde
precipiteris: et audes ferre sententiam
de homine cuius causam nescis: Hoc si
de uno homine faceres es iniustus
facis hoc de toto orbe terrarum et iustus
es? Fratres carissimi et que est quam patitur
iniuriam. nam ecclesia catholica quam tanta ista
prosequitur Inter tot scandala hereti-
corum gemit videt per malas suasiones
et fraudes rapi de gremio suo infir-
mos pueros pertrahi per nescio quam secre-
ta malarum speluncarum rebaptisari
exsufflari in eis christum: occidi in eis
non mortale illud suum quod homines sunt sed
illud quod in eternum victuri sunt Suade-
tur homini dicere non sum christianus et
iusticia vocatur Accessurus es ad e-
piscopum: dic tibi vide ne dicas te esse

aaa i

xpianum Si enim dixeris te esse xpianum
non es acceptus: ut autem accipias dic
te non esse Quid mones xpiane quod do-
ces: Certe persecutionem pateris. quanto
tu superior persecutor: Non impatores per-
sequantur xpianos minando cogebant
quod tu efficias suadendo Persuades
xpiano ut neget se esse xpianum Quod
tu suadendo facis: hoc persecutores oc-
cidendo non faciunt Sub te vivit ho-
mo qui negat se esse xpianum: negat et
vivit Perdidit iam vitam cadaver tibi
loquitur Qui percussus est gladio per-
secutoris. cecidit et vivit: cui loqueris
stat et cecidit Hec faciens quicquid pas-
sus fueris iniuria erit: Nolo tibi bla-
diaris: si hec iniusta sunt omnia que fa-
cis quidquod pateris iustum erit Cui autem
facis iudicium: Qui custodit veritatem
in eternum iniuriam patientibus: Jam tu pro-
cede et dic rotationibus illis tuis bo-
nis et quasi acutis et subtilibus quia tu
pascis et dic famelicus potest pascere. id est
peccator potest dare sancto. famelicus
potest pascere languidus potest sanare. li-
garis potest solvere ista sunt veluti mag-
na et subtilia quibus decipiunt imperi-
tos Claudat illi os psalmus iste **D**at
escam esurientibus Ecce nichil a te ex-
specto: deus dat escam esurientibus
Quibus esurientibus: Hominibus Quid est
hominibus: Omnibus animalibus Omnibus
hominibus ipse dat escam Et nullam escam
servat dilectis suis: Si habent aliam fa-
mem habent et aliam escam Queramus
primo famem ipsorum et inveniemus escam
ipsorum Beati qui esuriunt et sitiunt ius-
ticiam quam ipsi saturabuntur Famelici
dei esse debemus an ianuam conspectus
illi in oratione mendicemus ipse dat es-
cam esurientibus Quid est quod te here-
tice iactas quia tu solvis tu erigis tu il-
luminas: Videlicet quia tu liberatus iam
es et tu stas et tu lumen es: Absit Su-

perius attende: nolite perfidere in prin-
cipes et in filios hominum a quibus non est
salus Non ipsi dant salutem Ergo rece-
dant heretici de medio **N**on solvit
compeditos dominus erigit elisos Dominus sa-
pientes facit cecos: id est eos qui ceci-
lunt facit sapientes Optime per hanc
sententiam exposuit nobis omnes superi-
ores: ne forte cum dixisset. dominus solvit
compeditos. ad illos compeditos refer-
remus qui forte propter aliquam novam
ligantur ferro a dominis suis Quod autem
dixit erigit elisos occurrit nobis aliquis
aut offendens et cadens a equo lap-
sus Est alius casus sunt alie proedes
quod sunt alie tenebre et alia lux In eo
quod dixit sapientes facit cecos noluit
hic dicere illuminat cecos. ne et hoc car-
naliter intelligeres sicut illuminatus
est a domino cuius oculos luto de sputo
facto inunxit et saluum eum fecit Ne
tale aliquid sperares cum de spirituali-
bus loquitur. ostendit quamdam lucem
sapientie qua illuminatur ceci Ergo
quod illuminantur ceci luce sapientie
sic solvuntur compediti sic eriguntur eli-
si Non sumus ergo compediti unde elisi:
Corpus nostrum ornamentum nobis fuit
peccavimus et proedes inde accepimus
Que sunt compedes nostre: Morta-
litas ipsa Audi apostolum paulum qui et
ipse adhuc in hac peregrinatione proedi-
tus erat Quanta pagavit compeditus
iste: Non illi fuerunt graves compede
cum ipsis toto orbi evangelium predica-
vit Spiritus caritatis rapuit compedes:
et circumivit quantum potuit Sed tamen quod
dicit: Concupiscentiam habens dis-
solvi et esse cum christo Quid est dissol-
vi: A compedibus mortalitatis et ta-
men misericordia adhuc volebat esse
in compedibus propter alios compedi-
tos quibus ministraret Adanere inquit
in carne necessarium propter vos Do-

minus ergo soluit cōpeditos id ē ex
mortalibus imortales facit Dñs eri
git elisos Quare elisi sunt? Quia erec
ti erant Quare eriguntur? Quia hu
miliati sunt Cecidit atq; elisus ē adā
ille cecidit xp̄s descendit Quare des
cendit? Quia nō cecidit nisi vt leuare
tur qui cecidit Dñs sapiētes facit ce
cos **D**ñs diligit iustos Ideo facit
iudiciū iniuriā accipientibz Et qui
sunt ip̄i iusti? **N**odo q̄ten? iusti quē
admodū habes **D**ñs custodit p̄
selitos **P**roseliti aduene s̄t Omnis
eccl̄a gentium p̄selita ē Aduētia ē
enim ad pr̄s. nō de carne eorū nata
sed imitando filia Dñs tñ custodit n̄
aliquis hō **O**rphanū & viduā susci
piet Nemo putet q̄si pupillūz prop̄
hereditatem aut viduā p̄pter nescio
q̄d negociū suū Equidē et istis deus
opitulatur & in ōnibz officiis gener̄
humani bonū opus facit qui pupil
lū cōsolatur qui viduā non deserit
sed sc̄dm quēdam modū oēs pupilli
sum? absente patre nō mortuo Pu
pillus enim sc̄dm hoīes mortuo pa
tre fit Et si verū querit? fr̄es quia a
nima nō moritur viuūt p̄ntes nostri
& maḡ absentibz patribz sunt pupil
li Qui pupilli s̄t si mali fuerint in pe
nis viuūt si boni fuerint in requie vi
uunt Omnia integra s̄t creatori ta
men nos q̄ diu sum? in corpe hoc et
p̄grinationis locū incolim? absens
est pater noster ad quē clamam? pa
ter noster q̄ es in celis **I**ō eccl̄a vidua
quasi absente sp̄so absente viro ve
niet ille qui illā mō p̄tegit non visus
sed desideratus **M**agno em̄ deside
rio rapimur & amore ei? quē nō no
uimus desideram? inherēbim? am
plexibus visi si nōdum visi fide deti
nemur Ergo & pupillū et viduam q̄d
volunt intelligi fr̄es Destitutos om

ni ope & auxilio Destituta aīa in secu
lo ip̄a sibi sperat adiutoriū dei Quic
quid hic habueris aurū habebas p̄
sumpsisti inde iam nō es p̄selit? nō
es orphanus nō in viduam numera
ris Amicū habes si de illo p̄sumpse
ris & deum dimiseris nō es destitu
tus Habes hec omnia nō in p̄esu
mis nō inde supbis: pupillus dei es
& vidua dei Suscipit ergo destitutos
hoc dixit suscipit pupillum suscipit &
viduam **E**t viā pccōz extermina
bit Que est viā pccōz? Irridere ista
q̄ dicim? Quis pupillus q̄ vidua. q̄d
regnum celoz. & q̄ pena inferoz Sa
belle xp̄ianorū sunt iste: ad q̄d video
ad hoc viuā? Manducem? & bibam?
cras em̄ moriemur Vide ne tale ali
quid p̄suadeant ne p̄ aurem in cor in
trent spinas inueniant in auribz tu
is qui cepit sic intrare punct? absce
dat Corrūpūt em̄ mores bonos col
loquia mala Sed forte hic dicturus
es Quare ergo felices sunt? Ecce nec
deum colūt & omnia mala cotidie cō
mittunt: habūdant rebz h̄is quibus
ego egeus laboro Noli zelare in pec
catores quid accipiant vides: quid il
lis seruetur nō vides Et vñ inquit vi
deo q̄d non videt? Omnino habet o
culos fides. & maiores oculos & po
tentiores et fortiores H̄i oculi ne
minem deceperunt: h̄i oculi sint sem
per in dñm vt & ip̄e euellat de h̄is la
queis pedes tuos Via pccōrum pla
cet tibi: quia lata est & multi per illaz
ambulant Latitudinem ei? vides? si
nem eius non vides Ecce vbi finitur
precipitium est: vbi finitur profun
ditas quedam baratri est Letantes
& si patiētes in ista vita illo fine mer
guntur Sz extendere oculos nō po
tes vt videas ip̄z finem: crede ei qui
videt Et q̄s est homo qui videt? For
aaa ij

te nemo hō: sed dñs tuus venit ad te
vt crederes deo. Nō em̃ z dñs tuo ñ
es creditur? qui ait lata et spacioſa ē
via q̃ ducit ad interitū: z multi ſunt
qui ingrediuntur p̃ illā. Hęc viam ex
terminabit dñs: qz ip̃a eſt via pccō-
rum. Et dum exterminata fuerit via
pccōrum quid nob̃ reſtat? Venite be-
nedicti patris mei: p̃cipite regnū qđ
vobis patum ē ab origine mūdi. Ad
hoc cōcludit pſalmiſta z viā pccōru
exterminabit. Et quid tu? **R**egna-
bit dñs in eternū. Gaude qz tibi reg-
nabit gaude qz tu eris regnū ei? Vi-
de em̃ z quid ſequitur. Eſt certe ciuis
de ſyon nō de babilonia: id eſt nō de
ciuitate pitura hui⁹ ſeculi ſz de ſyon
ad tēpus laborante z pegrinante. in
eternū at̃ regnatura. Audisti ergo ſi
nem inde es regnabit dñs in eternū.
Deus tu⁹ ſyon. **D** ſyon: de⁹ tuus
regnabit in eternum. Nūquid ſine te
regnabit de⁹ tuus? **I**n generatio-
ne z gnatione. Bis dixit: qz nō potu-
it ſemp dicere. Nec putes qz ṽbis fi-
nitis finit⁹ eternitas. Eternitas in ṽ-
bo q̃tuor ſyllabis cōſtat: in ſe ſine fi-
ne eſt. Nō potuit tibi niſi ſic p̃menda-
ri: deus tuus regnabit in gnatione z
generatione. Darum dixit ſi tota die
diceret anguſtū eēt. Si tota vita ſua
diceret nōne aliqui cōticeſceret. Ama-
eternitatem: nullo ſine regnabis ſed
finis tibi criſtus eſt cum quo regna-
bis in ſcl̃a ſcl̃oz. Amen.

Explicit p̃s cxlv. Incipit cēteſim⁹ q̃
drageſim⁹ ſextus.

Intenti audiebam⁹ cū p̃s p̃
ſens cātaretur z non oēs q̃
audiebam⁹ eciã intelligeba-
mus. Quāto magis ergo mēte nunc
audiendus ē ſi vt ſpero z cupio adiu-
uantibz omniū audientiū orōnibus
ſi quid h̃ forte obſcurū eſt deo donā

te reuelabitur vt ſit fructuoſus audi-
tus nec inanis redeat auditor qui in-
tentus affuit. Cū diceret vñ cepit no-
bis dicitur laudate dñm. Dicitur hoc
omnibz gentibz nō ſolis nobis z iſtā
vocem p̃ loca quidē ſingula ſonantē
a lectoribz ſingillatim audiunt eccl̃e:
vna vox tñ dei ſup omnes non tacet
vt laudem⁹ eum. Et q̃ſi q̃rerem⁹ q̃re
laudare dñm debeam⁹ videte quam
cām attulit.

Pſalmus. **A**udate dñm inquit qm̃ bo-
nus ē pſalmus. Hęc ē merces
tota laudatium: laudem⁹ dñm. Qua-
re: Qm̃ bonus pſalmus. Vellem ego
inquit aliquis laudare dñm ſi m̃ ali-
quid p̃ iſta laude donaret. Quis em̃
laudet gratis vel hoiēm? Expectant
ergo aliquā mercedē laudatores ho-
minū nullā ne mercedem expectāē a
petere aut ſperāē debet laudator dī.
Laudatur infirm⁹ et ſperatur de eo
aliquid. laudatur omnipotens z nul-
la merces eſt? An forte h̃ cupio qđ il-
le dare non p̃t? Quid hō deſiderat qđ
in manu dei non ſit? Cū laudaueris
hominē forte h̃ cupis qđ ab illo p̃ſta-
ri nō p̃t. Deum ſecurus lauda quē ne-
mo p̃t dicere nō poſſe p̃rare quod tu
potueris deſiderare. Propoſita er-
go ſpe mercedis alicui⁹ laudare de-
bemus deū non tamen daturum qđ
quid cupimus. Pater eſt enim et qđ
mali cupiunt filij non laudat. Laude-
mus z ſperemus z deſideremus nō
illud aut illud: ſz quod iudicat dādū
eſſe quem laudam⁹. Ille em̃ nouit qđ
nobis dari expediat: nos aut̃ inten-
damus quid nobis proſit accipere.
poſtulus ait: quid enim orem⁹ ſicut
oportet nescimus. Et ip̃e idem apoſ-
tolus paulus ſpabat ſibi prodeſſe ſi
auferretur ab eo ſtimul⁹ carnis ſue
angelus ſathane a quo colaphisaba-

tur sicut ipse confitetur et ait propter quod
 ter dominum rogavi ut auferret eum a me:
 et dixit michi sufficit tibi gratia mea. nam
 virtus in infirmitate perficitur Desidera-
 ruit aliquid: non concessum est ad volun-
 tatem ut possetur ad sanitatem. Hic
 ergo quid nobis propositum est: Lauda-
 te inquit dominum Quare laudamus dominum?
 Quia bonus est psalmus. Ipse psalmus
 laus domini est. Hoc ergo ait laudate do-
 minum quoniam bonum est laudare dominum. Non
 sic pretereamus laudare dominum. dictum est
 et transijt factum est et filium: laudavi-
 mus et tacuimus cantauimus et coqui-
 euimus. Imus in aliud forte agendum
 quod restat et alie actiones cum occurre-
 rint nobis. laudatio diuina cessabit in
 nobis: Non sic. Nam lingua tua ad ho-
 ram laudet: vita tua semper laudet. Im-
 ergo bonus psalmus. Psalmus quip-
 pe cantatus est non quilibet sed ad psal-
 terium. Psalterium autem quoddam orga-
 num est cantilene sicut lira sicut cytha-
 ra et huiusmodi que inuenta sunt ad can-
 tandum. Qui ergo psallit non sola voce
 psallit: sed assumpto etiam quodam or-
 gano quod vocatur psalterium acceden-
 tibus manibus voci concordat. Vis er-
 go psallere? Non solus vox tua sonet
 laudes dei: sed opera tua concordent cum
 voce tua. Cum ergo voce cantaueris: si-
 lebis aliquando. Vita sic canta: ut nunquam si-
 leas. Negocium agis et fraudem cogitas
 filius a laude dei et quod grauius est non
 solum a laude filius sed in blasphemiam
 prexisti. Cum ergo deus laudatur
 de bono opere tuo. opere tuo laudas do-
 minum: et cum blasphematur deus de
 malo opere tuo. opere tuo blasphemas
 deum. Itaque ad aurium exhortationem
 canta voce: corde ne fileas vita ne ta-
 ceas. Non cogitas in negotio fraudem
 psallis deo. Cum manducas et bibis psal-
 le. non intermiscendo sonorum suauita-

tes ad aures aptas sed modeste et fru-
 galiter et temperanter manducando et bibe-
 do quia hoc dicit apostolus siue manducas
 siue bibitis siue quod facitis omnia in glo-
 ria dei facite. Si ergo bene agis et quod
 manducas et bibis et ad refectionem cor-
 poris sumis repationemque membro-
 rum: gratias agens ei qui tibi prebuit
 mortali et fragili ista supplementorum
 solacia et cibum tuum et potus tuus lau-
 dat deum. Si vero modum nature debi-
 tum imoderatione voracitatis exce-
 das et vinolentia ingurgites. Quasi-
 bet laudes dei lingua tua sonet: vita
 blasphemat. Post cibum et potum requi-
 escas ut dormias nec in lecto aliquid
 turpiter agas. nec excedas ultra con-
 cessam licentiam in lege dei. fit castus cum
 coniuge thorus. et si est cura prophan-
 di liberos non fit effrenata luxuries li-
 bidinum defer in lecto tuo coniugi tue
 honorem quia membra cristi estis am-
 bo ambo ab illo conditi ambo sangui-
 ne ipsius repati hec agens laudas eum
 nec omnino filebit laudatio tua. Quid
 si sompnus aduenerit. Et cum dormis
 non te excitet a quiete mala conscien-
 tia tua: et innocentia sompni tui lau-
 dat deum. Si ergo laudas. non tantum lin-
 gua tua canta: sed etiam assumpto bo-
 norum operum psalterio. quod bonus psalmus.
 Laudas cum agis negocium. Laudas
 cum cibum et potum capis: laudas cum
 in lecto requiescis. laudas cum dor-
 mis. Quia non laudas. Perficietur in
 nobis laudatio dei cum ad illam civitatem
 venerimus quoniam effecti fuerimus equa-
 les angelis dei quoniam nos nulla corpo-
 ralis necessitas vlla ex parte sollicitat.
 non fames non sitis interpellat non
 estus fatigat non frigus abstringit:
 non febris deicit non mors finit. Ad il-
 lam perfectissimam laudem exerceamus
 nos laudatione ista in bonis operibus.

aaa in

Propterea cū dixisset laudate domi-
nū quoniam bon⁹ est psalm⁹. **D**e o
nrō inq̃t iocūda fit laus. Quō erit dō
nostro iocūda laus? Si bñ viuendo
laudatur Audi q̃ tunc erit illa iocun-
da laus Alio loco dicitur nō ē specio-
sa laus in ore pccōris Si ergo in ore
pccōris speciosa laus nō ē iocūda n̄
est Hoc em̄ iocūdum qđ speciosum
Dis ergo vt deo tuo iocūda fit laus.
Noli bone cantilene tue obstrepere
moribz malis Deo nostro iocūda fit
laus Quid dixit? Qui laudatis bñ vi-
uite Laudatio impioꝝ offendit deū
Plus ille attendit qđ viuas qm̄ quid
sones Certe cuz eo quē laudas pacē
habere vis Quō cū illo q̃ris pacem.
qñ a teipō dissonas? Quō inquires a
memetipō dissono? Aliud sonat lin-
gua aliud indicat vita Deo nostro io-
cūda fit laus Potest em̄ laus iocū-
da eē homini cū audit cōcinnis acu-
tisq̃ sentencijs z suauī voce laudan-
tem Sed deo nrō iocūda fit laus: c⁹
aures nō ad os sed ad cor non ad lin-
guam sed ad vitā laudatoris patent.
Quis est deus noster cui iocūda fit
laus? Dulcessit nobis p̄mendat se no-
bis grās dignationi ei⁹ Dignat⁹ em̄
p̄mendare se nob nō quasi aliqd p̄sta-
turis sed multa ab illo potius accep-
turis Quō ergo p̄mendat se nob de-
us audite aplm̄ paulū Cōmendat at
inquit dilectionē suā deus in nobis
Quō p̄mendat audite ip̄e dicat apos-
tolus z cōparetur z psalmo Cōmen-
dat inquit dilectionē suā deus in no-
bis Quō p̄mendat? Qm̄ cum adhuc
pccōres eēmus xp̄s p nobis mor-
tuus ē Quid ergo seruat laudatori-
bus q̃ sic se p̄mendat pccōribz? Quia
ergo sic dixit apls p̄mendasse deū no-
bis dilectionem suā vt xp̄s morere-
tur p̄ impijs non vt impij remane-

rent s; vt morte iusti ab iniusticia sa-
narentur. hic qđ audis cū dixisset dō
nostro iocūda fit laus: Videamus si
ip̄a est p̄mendatio quam dixit apos-
tolus qz xp̄s p peccatoribz z p im-
pijs mortuus est **E**dificans inq̃t
iherusalem dñs z disp̄hones israhē-
lis colligens Ecce edificās iherlm̄ do-
minus colligens disp̄hones populi
ip̄ius Popul⁹ em̄ iherusalem popu-
lus israhel Est iherlm̄ eterna in cel⁹ vbi
ciues ecia angelī sunt Quid ergo ibi
israhel? Si hoīem illū nepotem abra-
he cōsideres qui dictus est z iacob q̃
modo angelos intelligimus isrl⁹ Si
interpretationem nōis discutiam⁹ qz
et ip̄e iacob mutato nomine vocat⁹
est isrl⁹ magis ibi nomē isrl⁹ z vtinam
z nos sequētes sim⁹ isrl⁹ Quid enim
interpretatur isrl⁹? Videns deum Om-
nes ergo ciues illi⁹ ciuitatis vidēdo
deum gaudent in illa magna ciuita-
te z ampla z celesti: spectaculum eis
deus ip̄e est Sed nos ab illa ciuitate
peregrinabamur pccō expulsi ne ibi
remanerem⁹: z mortalitate p̄grava-
ti ne illo rediremus Resperit de⁹ pe-
regrinationem nrām z ille qui edifi-
cat iherlm̄ restituit lapsam ptem Vñ
restituit lapsam ptē Disphones isrl⁹
colligens Cecidit em̄ ps qdam z fac-
ta est peregrina Hanc peregrinatio-
nem misericorditer vidit de⁹ z q̃siuit
non q̃rentes se Vñ quesituit: Quē mi-
sit ad captiuitatē nrāz? Misit redēp-
torem scđm qđ ait apls Cōmendat i-
q̃t deus dilectionē suā in nobis quo-
niam cū adhuc pccōres eēmus xp̄s p
nobis mortu⁹ ē Misit ergo ad cap-
tiuitatē nrām redēptorem filiū suū
Porta inq̃t tecū saccū: ferto ibi p̄ciū
captiuoꝝ Induit em̄ se ille mortali-
tate carnis z ibi erat sanguis q̃ fuso
redimerentur Illo sanguine collegit

251

disphiones isrl' Et si ille collegit olim
disphos quō satagendū est vt colligā
tur mō disphī. Si collecti sunt disphī
vt in manu artificis ad edificiū for
marem. quō colligendi sūt qui de ma
nu artificis inquietudine ceciderūt.
Edificans ihrlm dñs Ecce quem lau
damus ecce cui laudē tota vita nos
tra debem⁹. Edificans ihrlm dñs: et
disphiones isrl' colligens Quō collig
git. Quid agit vt colligat. **O**pi sa
nat cōtritos corde Ecce quō colligū
tur disphiones isrl' vt sanentur cōtri
to corde Qui cor nō cōterunt non sa
nantur Quid est cōterere cor. No
tum sit carissimi fiat vt sanari possi
tis Dictū est em multīs alijs scriptu
rarum loc⁹ et maxime illo loco voce
nrā quidam cātans dicebat qm si vo
luisses sacrificiū dedissem vtiq; Deo
dicebat si voluisses sacrificiū dedisses
vtiq; holocaustis aut non delecta
beris Quid ergo. Sine sacrificiū ob
latione remanebim⁹. Audi qd te ve
lit offerre Sequitur ⁊ dicit sacrifici
um deo spūs cōtribulatus cor con
tritum ⁊ humiliatū deus nō spernit
Sanat ergo cōtritos corde: qz illis
ppinquat vt sanet sicut dicitur i alio
loco xpe est dñs hñs qui obtriuērūt
cor Qui obtriuērunt cor. Humiles
Qui nō obtriuērūt cor. Supbi Cō
tritū sanabitur elatū elidetur Ad hēi
forte eliditur vt cōtritū sanetur Ne
velit eē ergo frēs cor nostrū erectuz
aūqm sit rectū Adale erigitur qd nō
primo corrigitur Qui sanat contri
tos corde **E**t alligat contritiones
eorū; Sanat inqt humiliatos corde
sanat cōfidentes. sanat seipos puni
entes in se verū iudiciū exercētes: vt
possint eē illi⁹ miām sentientes Ta
les sanat sed pfecta eoz sanitas trās
acta mortalitate fiet qm corruptibile

hoc induerit incorruptionē ⁊ morta
le hoc induerit immortalitē qm nichil
erit qd ex carnis labe sollicitet nō so
lum nichil cui cōsentiam⁹ s; nichil qd
suggeratur ex carne Etem modo fra
tres mei quāte illicite delectationes
animū tangūt quis eis non p̄sentia
mus vt mēbra nostra iusticie seruiāt
nō iniquitati: tñ vlt delectari talibus
⁊ si non p̄sentis nōdum est p̄fca sani
tas Sanaberis ergo: corde sanabe
ris cōtrito Noli erubescere cōtere
re cor: tales sanat de⁹ Sed qd ergo i
quies modo. Condelecor em legi dei
scdm interiorem hoiēm: video at a
liam legē in mēbris meis repugnan
tem legi mētis mee ⁊ captiuū me du
centem in lege peccati Quid ag⁹. Cō
tere cor. cōficere. age. dic sequentia:
infelix hō. quis me liberabit de cor
pore mort⁹ hui⁹. Hoc em dicere in
felix hō. iā cor cōterere est Ille speret
felicitatem: qui cōfiteatur infelicitatē
Dic ergo infelix hō quis me liberabit
de corpe mortis hui⁹: vt rñdeatur ti
bi gracia dei per ih̄m xp̄m dñm nos
trum Quomō at liberat ip̄a grā dei
vñ nunc pign⁹ accepim⁹. Audi eūdē
apostolum corp⁹ quidē inquit mor
tuum ē ppter peccatū: spūs aut vita
est ppter iusticiā Si ergo spūs eius
qui suscitauit ih̄m xp̄z ex mortuis ha
bitat in vobis qui suscitauit ih̄m xp̄z
ex mortuis viuificab⁹ ⁊ mortalia cor
pora vestra p inhabitantē spiritū ei⁹
in vobis Hoc ergo pign⁹ accepit spi
ritus noster: vt incipiam⁹ fide serui
re deo ⁊ ex fide appellari iusti qm ius
tus ex fide viuit Quicqd at nobis ad
huc repugnat et resistit de mortalita
te carnis est: et hoc sanabitur Viuifi
cabit enim inqt ⁊ mortalia corpora ves
tra p inhabitantem spiritū ei⁹ in vo
bis Ad h̄ pign⁹ dedit vt ppleat qd p
aaa iij

miserit Quid ergo nunc in hac vita quā
do adhuc p̄fessores sum⁹ nōdū p̄f̄
fessores? Quid in hac vita quid fiet?
Quomōdurabitur? Sanat p̄tritos
corde Sed p̄f̄cā sanitas tūc erit quā
do dirim⁹? Nūc ergo qđ? Alligat cō
tritiones eorū Qui curat inq̄t contri
tos corde quorū p̄fecta sanitas in re
surrectio ē iustorū erit: alligat modo
cōtritiones eorū Que sunt alligamē
ta cōtritionū? Sicut medici alligant
fracturas Aliqñ em̄ intelligat ex hoc
caritas vr̄a ⁊ notum ē eis q̄ aiāduer
terunt vel a medicis audierūt aliquā
do prauē ⁊ distortē firmata vt corri
gant medici frangūt: et faciūt vuln⁹
nouū q̄ mala erat sātas praua Sic
ergo recte sunt inq̄t scriptura vie do
mini: sed prauicordi⁹ in illis scanda
lisabitur Quid ē prauicordi⁹? Torti
cordius tortū cor hñs putat torta es
se omnia q̄ dicūtur a deo. putat pra
ua esse omnia q̄ fecit de⁹ ⁊ displicent
illi omnia iudicia dei maxime q̄ in q̄
bus ip̄e corripitur ⁊ sedet ⁊ disputat
q̄ male faciat de⁹ q̄ non p̄ ei⁹ volū
tate facit Distortū cor prauū cor est
qđ non se corrigit ad deū: ⁊ deū vult
distorgere ad se Quid ergo ei dicit de
us desup? Tortus es: equus sum Si
turcū ēēs sentires equitatē meam
quēadmodum si in pavimento equa
li ponerēs distortū lignū. nō colloca
retur. vndiq; nutaret vndiq; agitare
tur qđ non loci ineqlitas sed distor
tio ligni facit: sicut ait scriptura. qm̄
bonus isrl' de⁹ rectis corde Quid er
go? Tortus est cor quō dirigitur? Et
tortum ē ⁊ durū Jam ergo tortus et
durū frangatur cōteratur ⁊ dirigat⁹
Tu dirigere cor tuū nō potes. tu frā
ge. ille dirigat Quō tu frang⁹? Quo
modo tu cōteris? Cōfitendo puniē
do pccā tua Quid aliud s̄ḡt pectorū

tunfio n̄ forte putam⁹ ossa nr̄a aliqđ
peccasse cū tundim⁹ pect⁹? Sed sig
nificamus nos cor cōterere vt a do
mino dirigatur Sanat ergo contri
tos corde ⁊ cōtritum cor hñtes. ⁊ sa
nitas ip̄ius cordis tūc erit p̄f̄cā cū et
corpis repatio implebitur q̄ promi
sa est Nūc interea quid facit medic⁹?
Alligat cōtritiones tuas vt possis p
uenire ad plenissimā firmitatem do
nec cōsolidetur qđ fractū est qđ alli
gatū est Que sunt ista alligamenta?
Tp̄alia sacramenta Alligamēta me
dicinalia sunt cōtritionis nostre sac
ramenta interim tp̄alia: quib; habem⁹
p̄solationē Et ista oīa q̄ loqmur vo
bis ip̄a q̄ sonant ⁊ transeūt qcquid in
eccā geritur tp̄aliter: alligamenta s̄
cōtritionū Quēadmodū em̄ medic⁹
p̄fecta sanitate detrahīt ligaturam:
sic in illa ciuitate iherl'm cū equales an
gelis facti fuerim⁹ Nam qđ putatis?
Ibi nos accepturos eē qđ hic acce
pimus? Aut ibi recitandū est nobis
euangelium vt fides nostra p̄mane
at? Aut imponenda est man⁹ ab aliq
p̄posito? Ista ōnia alligamenta frac
ture sunt p̄f̄cā sanitate detrahentur:
sed ad eā nō pueniretur nisi alligārē
tur Sanat ergo cōtritos corde ⁊ al
ligat cōtritiones eorū **Q**ui nume
rat multitudinē stellarū ⁊ omnibus
eis noīa vocās Quid magnū dō nu
merare multitudinē stellarū? Hoc ⁊
hoīēs conati sunt Viderūt vtrū im
plere potuerint: nō tñ conarentur n̄
se impleturos sperarent Illis dimit
tam⁹ qđ potuerint ⁊ quousq; pue
nerint: deo at nō puto eē magnū nu
merare oēs stellas An forte numex
ne obliuiscatur cū recēs est? Et mag
num est aliquid deo stellas numera
re cui capilli capitiū numerati sunt?
Manifestū est fr̄es aliquid velle de

um intelligere nos in eo quod ait quod nu-
merat multitudinem stellarum et omnibus
eis inquit nomina vocans Sunt stelle quod-
dam lumen in ecclesia consolantia noctem
nostram omnes quibus dicit apostolus in quibus
apparetis tam luminaria in mundo.
In ista inquit natione tortuosa et per-
uersa in quibus apparet tam luminaria
in mundo verbum vite habentes illas stel-
las numerat deus. Deus secundum regnatu-
ros omnes aggregandos corpori unige-
niti sui numeratos habet et numerat eos
qui indigni sunt nec numerabuntur. Et multi
crediderunt vel multi se quicunque adum-
brata specie fidei populo eius applicuerunt
nouit tamen ille quod numeret et quod venti-
let nam tanta est celsitudo euangelii ut
fieret quod dictum est annunciaui et locu-
tus sum multiplicati sunt super nume-
rum Sunt ergo in populis et supernaria
quodammodo Quid est supernarium? Plurimum
quod ibi futuri sunt Intra pietes istos
plures sunt quam futuri sunt in regno dei
in illa iherusalem celesti: ipsi super numerum
sunt. Aduertat quisque utrum luceat in
tenebris utrum in iniquitate seculi tene-
brosa non seducatur: si non fuerit seduc-
tus nec victus tam stella erit quam iam nu-
merat deus. Et omnibus inquit nomina vo-
cans: ibi est totum premium. Non habemus
nomina quodam nomina apud deum: ut noue-
rit deus nomina nostra. Hoc optare debe-
mus hoc agere hoc satagere quantum possu-
mus: non de alijs rebus gaudere nec de
donis quibusdam spiritualibus. Videat
caritas vestra multa dona sunt in ecclesia
sicut apostolus dicit. alij per spiritum datur
sermo sapientie. alij sermo scientie se-
cundum eundem spiritum alij fides in eo-
dem spiritu. alij donatio curationum
alij diiudicatio spirituum id est ut diiudi-
cet inter bonos malosque spiritus: alij lin-
guarum gratia alij prophetia. Quanta dixit
quod multa dixit. Multi donis talibus

usque male: audiet in fine non noui vos
Et quod dicturi sunt in fine cum audient non
noui vos. Domine. nonne in nomine tuo pro-
phetauimus? et in nomine tuo demonia e-
iecimus et in nomine tuo bestes multas
fecimus? In nomine tuo omnia ista. Et quod
dicam eis. Numquam noui vos: discedi-
te a me quod operamini iniquitatem. Quid est
ergo esse iam lumen celi solans noctem
et quod non vincatur a nocte? Adhuc in-
quit supereminetioris viam vobis demon-
stro. Si linguis hominum loquar et angelo-
rum. caritatem autem non habeam: factus sum
ut eramentum sonans aut cymbalum tin-
niens. Quale donum est loqui linguis an-
gelorum et hominum? Tamen si caritatem inquit non
habeam: eramentum sum sonans a cim-
balum tinniens. Si sciero inquit omnia scien-
tiam et omnem scientiam et si habuerim omnes
prophetiam et omnem fidem ita ut montes
transferam. Quanta ista dona sunt? Cari-
tatem autem non habeam inquit nichil sum.
Quale est illud donum martirii et distri-
butionis rerum suarum? Et tamen si distri-
buero inquit omnia mea pauperibus et tradi-
dero corpus meum ut ardeat. caritatez
autem non habeam nichil in predest. Qui ergo non
habet caritatem: et si ad tempus habet
hoc dona auferentur ei. Auferet quod
habet quia quoddam non habet: et ipsum
quoddam hoc non habet unde cetera te-
neantur et ipse non pereat. Quid est il-
lud quod modo ait dominus quod habet
dabitur ei. quod autem non habet et quod habet
auferetur ab eo? Non habet gratiam possi-
dendi: sed non habet caritatem utendi.
Quod ergo illud non habet: et quod habet aufe-
retur ab eo. Propterea discipuli ut ha-
berent caritatem quos volebat facere
in celo stellas ambulantes super emi-
nentem viam ille qui numerat multi-
tudinem stellarum et omnibus eis no-
mina vocans: cum redirent discipu-
li quo missi erant exultauerunt et dix-

erunt. dñe ecce spūs imundi subiecti
sunt nobis ppter nomē tuū Et ille q
numerat multitudinem stellarū z o-
nibus eis noīā vocāns. sciens mul-
tos dicturos eē nōne in noīe tuo de-
monia eiecimus quibz dictur⁹ est in
fine nō noui vos qz eos nō numera-
uit in multitudine stellarū nec eis no-
mina vocauit. nolite inq̄t in h̄ gaude-
re qz spūs vobis subiecti sunt: s; gau-
dete qz nomina vestra scripta sunt i
celo Qui numerat multitudinē stel-
larum z oibz eis noīā vocāns **M**ag-
nus dñs noster Implet⁹ est gaudio
eructauit ineffabiliter nescio qd dice-
re nō valebat z cogitare quomō va-
lebat: **M**agn⁹ dñs noster **E**t m̄
na virtus ei⁹ et intelligentie ei⁹ non
est numer⁹ Ille ip̄e qui numerat m̄-
titudinem stellarū numerari non p̄t.
Magn⁹ dñs noster et magna virt⁹
eius z intelligentie ei⁹ nō est nume-
rus Quis hoc exponat: Quis digne
quis cogitet qd dictū ē et intelligētie
eius nō est numer⁹: Atq; vtinā infū-
dat se nobis et vbi nos deficiem⁹ qz
ip̄e potens ē ip̄e illustret mētes ves-
tras vt sciatis quid sit intelligentie ei⁹
nō est numerus Videtis em̄ fr̄es nū
quid est numer⁹ arene? **N**obis nō ē
deo ē Cui capilli capit⁹ nostri nume-
rati sunt: z arena numerata ē Quic-
quid ergo finitū mūd⁹ iste cōplecti-
tur ecia si nō homini tñ ē deo: parū
dico deo. angelis numeratū ē Intel-
ligentie ei⁹ nō est numer⁹ Excedit o-
nes numerarios intelligentia ei⁹: nu-
merari a nobis nō p̄t Ip̄m numerū
q̄s numerat: **N**umero numerātur q̄
cūq; numerātur Si q̄cquid numera-
tur numero nūatur. numeri nō p̄t eē
nūs **N**umerari nūs nullo pacto p̄t
Quid ergo ē apud deū? **I**n fecit oīā
Et vbi fecit oīa cui dicit⁹. oīā in men-

sura z numero et pondē disposuisti:
Aut q̄s ip̄am mensurā z ip̄m nume-
rū z ip̄m pōd⁹ vbi de⁹ omnia disposuit
aut numerare p̄t aut metiri ā appen-
dere: Ergo intelligētie ei⁹ nō est nūs
Cōticescāt huāne voces. req̄escāt hu-
mane cogitationes ad incōphensibi-
lia nō se tendāt q̄si p̄phensuri. sed t̄q;
pticipaturi: pticipes em̄ erim⁹ **N**ō
hoc qd capimus erim⁹ nec totū capi-
emus s; pticipes erim⁹: qz dictū ē de
ihrlm cui⁹ disp̄siones colligit. dictū
ē de illa qdādam magnū. ihrlm q̄ edifi-
catur vt ciuitas cui⁹ pticipatio eius
in idip̄m **I**n idip̄m quid sit n̄ qd mu-
tari nō p̄t: Cetera q̄ sunt creata aliter
z aliter p̄t eē qui aut creauit aliter z
aliter eē nō p̄t **I**dip̄m ergo ille ē: qm̄
dictū ē ei mutabis ea z mutabuntur
tu aut idē ip̄e es z anni tui nō defici-
ēt **I**gitur si ip̄e idem ip̄e z mutari ex
nulla pte p̄t: pticipando ei⁹ diuinita-
tem erim⁹ z nos imortales in vitam
eternā Et h̄ nobis pign⁹ datū est de
filio dei qd iam dixi sanctitati vestre
vt añqm̄ efficeremur pticipes imor-
talitatis ip̄ius fieret ip̄e prius parti-
ceps mortalitat⁹ nostre Sicut at ille
mortalis nō de sua sba sed de nrā: sic
nos imortales non de nrā sba sed de
ip̄i⁹ **P**articipes ergo erimus nemo
dubitet scriptura h̄ dixit Et cui⁹ rei p-
ticipes erimus q̄si ptes sint apud de-
um aut p ptes diuidatur de⁹: Quis
ergo explicat quō sint pticipes vni⁹
simplicis multi: **N**ō ergo exigit⁹ qd
apte dici nō posse puto qz videtis: s;
redite ad remediū saluatoris conte-
rite cor confringatur animi duricia.
conteratur animi pertinacia: accuse-
tur in malo renascatur in bono **D**iri-
get ip̄e alligabit fracturā consolida-
bit sanitatem: z non erunt iā impos-
sibilia nob̄ q̄ mō impossibilia sūt **B**o-

num est enim quis ut cōfiteatur in firmitatem: qui vult puenire ad diuinitatem Intelligentie eius nō est numerus Ideo qd debeas facere in difficultate intelligendi oñdit tibi q cōsequenter dicit **S**uscipiens mansuetos dñs Verbi gracia nō intelligis. parū intelligis. nō seq̃ris. honora scripturam dei honora vbum dei etiam nō aptum differ pietate intelligēciam **N**oli pterius eē accusare aut obscuritatē aut qñ pueritatē scripture **P**eruersum hic nichil ē. obscurū aut aliquid ē: nō ut tibi negetur s; ut exerceat accepturū Ergo qñ obscurū est. medicus illud fecit ut pulses **V**oluit ut exercereris in pulsando: voluit ut pulsanti apiret **P**ulsando exerceberis exercitatus latior efficiaris: latior fact⁹ capies qd donatur Ergo noli indignari qd clausum est **A**d itē esto mansuetus esto noli recalcitra re adūsus obscura et dicere meli⁹ diceretur si sic diceretur **Q**ñ em̃ potes tu sic dicere aut iudicare quō dici expedit? Sic dictum ē quomodo dici debuit nō corrigat eger medicamenta sua **N**ouit ea medic⁹ modificare ei crede quante curat **I**dō quid sequit⁹? **S**uscipiens mansuetos dñs **N**oli ergo resistere adūsus clausa dei: mansuetus esto ut suscipiat te Si at̃ resistis audi quid seq̃tur **H**umiliās at̃ pccōres vsq; ad terram **M**ulta gñā sunt pccōrum **H**umilians aut̃ pccōres vsq; ad terram **Q**uos pccōres n̄ contrarios mansuetis: **E**x eo quippe qd ait suscipiens mansuetos dominus hūilians aut̃ pccōres vsq; ad terram: speciē quādam pccōrū ex p̄dicta mansuetudine poluit intelligi. **P**ccōres g̃ h̄ loco imites et eos q̃ māsuēti nō sunt intelligim⁹ **Q**uare humiliat vsq; ad terrā: **R**ep̃hendunt in

telligibilia: terrena sensuri sunt **H**oc facit hōibus qui voluerūt irridere legem añq̃m nossent: nō fuerunt mansueti **I**ntelligat caritas vr̃a extitit q̃dam p̄ditissima secta manicheorum acceptas lr̃as et lcās irrifit **R**ep̃hendere voluit qd non intelligebat et exagitando et reprehendendo nō intellecta multos illaq̃auit **S**ed humiliati sunt q̃ h̄ facere voluerunt vsq; ad terram: non sunt p̄missi intelligere celestia. terrena sapuerūt **Q**uicqd̃ audis i fabulis ip̄ox nō n̄ blasphemia est: et qdā figmenta ymaginū corpaliū **Q**ñ quidē volentes intelligere deū vsq; ad lucē isti⁹ visibilē cogitatoē venērunt. vltra ire nō potuerūt: et tales cāpos lucē fecerūt in regno dei q̃lem viderūt hūc solem q̃si fructū lucē illius **T**otū at̃ hoc qd p̄ terrā carnis tangitur tr̃a ē deo **H**abem⁹ em̃ vñ videamus vñ audiam⁹ vñ odorem⁹ vñde gustem⁹ vñ tāgam⁹ **C**aro ista p̄ qñ q̃ nūcios quosdā quos appellamus sensus pcipit nō nisi corpalia intelligibilia vō et spūalia mēte capiuntur **Q**z g̃ illi obscuritatē scripturarū irriserūt q̃ p̄pterea clausa erat ut pulsantes exerceant nō ut puulis negaretur humiliati sunt vsq; ad terrā ut cogitare ampli⁹ nō possint q̃ qd p̄ tr̃a pcipitur **P**er terrā qd dico: **P**er carnem **C**aro em̃ ista tr̃a est et de tr̃a scā est **Q**uicqd̃ p̄ oculos capis ad terrā p̄tinet q̃cqd̃ p̄ aures q̃cqd̃ p̄ olfactū q̃cqd̃ p̄ gustū q̃cquid p̄ tactū ad tr̃a p̄tinet qz per terrā pcipitur **I**lli g̃ n̄ valebāt intelligere intelligētā cui⁹ nō ē numer⁹ qz intelligētie ei⁹ nō ē numerus rep̃hendētes scripturas mystic⁹ q̃busdā reb; salubriter tegētes intelligentiā ut puuli exerceāt et ip̄a reprehensione imites facti qd contrariū ē mansuetis humiliati sunt vsq; ad ter

ram ut incorpale dñm sentire n̄ pos-
sent et quicquid de deo cogitarent non
nisi corporaliter cogitarent. Humiliās
ergo est deus peccōres vsq; ad terrā.
Quid ergo debem⁹ facere nos si no-
lumus humiliari vsq; ad terrā? Quia
magnum est perficere vsq; ad intelli-
gibilia magnum est perficere vsq; ad spiri-
tualia magnum eo puenire cor ut no-
uerit eē aliquid qd non per locum ex-
tendatur nec per tpa varietur. Qua-
lis est enim spēs sapientie? Quis il-
lam cogitet? Longa est qdrata ē ro-
tunda est modo hic et modo ibi est?
Cogitat sapiām nescio q̄s in oriente
cogitat illam ali⁹ in occidente. si bñ il-
lam cogitant in tanta locoꝝ diuīsa-
te positi. ambob; presto est. Quid est
hoc? Quis illud capit? Istā substan-
tiam istā quādam diuinā incōmuta-
bilem q̄ naturā quis capit? Noli fes-
tinare: poteris cape. Audi quid seq̄-
tur. **I**ncipite dñō in p̄fessione. Hic
incipite si vis peruenire ad intelligen-
tiam p̄spiciuam v̄itatis. Si vis a via
fidei perducī ad possessionē speciei in-
cipe in cōfessione. Te prius accusa te
accusato deum lauda. Inuoca quem
nōdum nosti ut veniat et sciatur. non
ut ip̄e venias sed ut te ad se perducatur.
Quomō ip̄e venit vñ nūq̄m discedit?
Ipa est em̄ perfectio sapiētie: ubiq;
est. et longe est a malis qui ubiq; sunt.
Rogo vos a quib; lōge est qd ubiq;
est. Vbi putatis. nisi q̄ iacent in dissi-
militudine sua exterminātes in se si-
militudinem dei? Dissimiles facti re-
cesserunt: reformati redeant. Vñ in-
quit reformati bñtur? Incipite dñō in
cōfessione. Post cōfessionem qd seq̄-
tur? Bona opa. **P**salite dñō in
cythara. Quid est in cythara? Qd iā
exposui sicut illd in psalterio psalm⁹
hic et cythara nō solum voce sed ope

Psalite deo nostro in cythara. Ecce
cōfitemini opamini opa miē psalli-
te deo nrō. Qui dñō nostro? **Q**ui co-
opit celum nubib; Quid coopit celū
nubib;? Qui cōtegit scripturam figu-
ris et sacramentis. Ille qui humiliat
peccōres vsq; ad terram ille q̄ suscipit
māsuētos coopit celū nubib; Et q̄s
videat celū qd coopit celū est nubib;.
Noli timere: Audi quid seq̄tur. Qui
coopit celum nubibus. **Q**ui parat
terre pluuiam. Qui coopit celū nu-
bibus. Expauisti q̄ non vides celum
cū plueris fructificabis et serenū vi-
debis. Coopit celū nubib; qui parat
terre pluuiā forte h̄ fecit dñs nr̄. Noli ei
habermus occasionem obscuritatis
scripturarū ista vobis nō dicerem⁹
quib; gaudet? Hec ergo pluuiā for-
tasse ē ad quā gaudetis. Exprimi vo-
bis per linguam nrām nō posset: nisi
deus nubib; figurarū celū scriptura-
rum coopiret. Ad h̄ ergo ille coopit
celū nubib; ut paret terre pluuiam.
Ad hoc obscura esse volunt dicta p̄-
phetarum: ut haberent postea serui
dei qd interpretando influerent super
aures et corda hōim excipientium de
nubib; celi saginā leticie spūalis. Qui
coopit celū nubib; q̄ parat terre plu-
uiā. **Q**ui exoriri facit in mōtib; fe-
nū et herba seruituti hōib; Ecce fructus
pluuię q̄ exoriri inq̄t facit in mōtib; fe-
nū. Nūq̄d n̄ et in tra hūili? S; qd m̄g-
num ē in mōtib;? **M**ōtes dicit excel-
sos seculi aliq̄ magna dignitate p̄di-
tos h̄ loco mōtes accipe et nō ē mirū
q̄ duo minora misit nescio q̄ vidua i
gazophilaciū terra attulit fenū terra
hūilis et mōs attulit zacheus ille ma-
ior publicanoꝝ. Hoc em̄ erat mirabi-
lius q̄ mōs attulit fenū. Quāto ela-
ti sunt hōiēs tāto auari sunt et q̄nto
in h̄ sc̄lo maiores tāto pl⁹ amāt diuī

cias suas Unde ille tristis abcessit q̄
 consiliū vite eterne petebat a domi-
 no ⁊ appellauit eum magistrū bonū
 dicens quid faciā vt vitam eternā ha-
 beam: Et ille Serua mandata Que:
 Et dixit mandata legis Hec omnia
 feci a iuuentute mea Unū inquit tibi
 deest vis eē pfectus vade vende om-
 nia tua que habes ⁊ da pauperibz et
 habebis thesaurum in celo ⁊ veni se-
 q̄re me Quia dixit dñs ecce mōs es
 accipe pluuiam ⁊ da fenum Quid ei
 daturus es: Nōne fenū: Etenim ista
 omnia q̄ ecclē ad necessitates serui-
 entium deo dantur a diuitibz quid sē-
 nisi fenum: Carnalia em̄ sunt ⁊ ad tē-
 pus apparētia sed non inde aliquid
 carnale cōquiritur de rebz visibilibz
 quid emas attende Apl's enim ait of-
 tendens fenū eē illud si nos vob spi-
 ritualia seminauim⁹ magnum est si
 carnalia vestra metam⁹: Et audi qz
 carnalia fenū sunt: omnis caro fenū
 ⁊ ōnis claritas hōis vt flos feni Er-
 go ille tristis abcessit ⁊ ait dñs q̄ dif-
 ficile diues intrat in regnū celorum.
 Hoc ergo magnū qz exoriri facit in
 mōtibus fenū Et quomō exoriri fa-
 cit in montibz fenum. si diues ille au-
 dito qz res suas deberet dare paupe-
 ribus trist⁹ abcessit: Quō postea res-
 pondit apl's contristatis: q̄ homini-
 bus impossibilia sunt dō facilia sunt
 Ergo ille exoriri facit in mōtibus fenū
 cui ōnia facilia sunt Nam nichil esset
 sterilius durissimis mōtibus Pluit il-
 le qui facit oriri in mōtibus fenū ⁊ her-
 bam seruituti hōis Cui seruituti: Ip-
 sum paulū attende Nos at inqt ser-
 uos vestros p ihz xpm Qui dicebat
 si nos vob spiritualia seiāuim⁹ mag-
 num ē si vā carnalia metam⁹ seruuz
 se dixit Seruim⁹ em̄ vobis frēs Ne-
 mo se nostrū dicat q̄si maiore vobis

eē Erim⁹ maiores si fuerim⁹ humili-
 ores Quicūqz vult eē maior vzi dñi
 sentētia ē erit vzi seruus Ergo exoriri
 facit in mōtibus fenū ⁊ herbā seruitu-
 ti hōim Paulus quidē apl's manibz
 suis viuens ipm fenū montiū noluit
 accipe noluit indigere: sed tñ mōtes
 dabāt fenū Non qz ille noluit accipe
 ppter ea montes dare nō deberēt vt
 steriles remanerent Debetur pluuię
 fructus. debetur seruo cibz sicut dñs
 ait: māducate q̄ ab ipis sūt Et ne puta-
 rent aliqd de suo donae dign⁹ ē inqt
 opari⁹ incede sua Itaqz frēs qm cō-
 tigit iā ex ista occasioē aliqd loq vob
 maxie qz loqm⁹ talia nos nō qrentes
 a vobis ⁊ iō liberi⁹ dicim⁹ ⁊ si q̄rere
 mus frēm vzm q̄rerem⁹ ⁊ nō vras o-
 pes s; vram iusticiā tñ amoneo bre-
 uiter qm iā mltā dixim⁹ ⁊ aliqui ser-
 mo finiend⁹ ē: si vult nō eē steriles
 vt reddat p pluuiā fecūditatem ne
 dāpnetur postea sterilitas vā Ad-
 nat⁹ em̄ de⁹ tre sterili et spinose ignē
 sicut fructuose horreū parat. effcite
 vt vohpos erigat⁹ effcimini exacto-
 res vestri Xps tacit⁹ erigit ⁊ maior
 ē vox tacent⁹ qz in euāgelio nō tacet.
 Nō em̄ vt tacet cū dicit: facite vobis
 amicos de māmōna iniquitatis. vt et
 ipi recipiāt vos in etna tabernacula
 Nō tacet ipe audite vocē e⁹ Nō eē
 vos pt exigē n forte exactioē op⁹ est
 vt q vobis in euāgelio seruiūt petāt
 a vobis Si ad h ventū fuerit vt pe-
 tant videte ne qd vos a deo petistis
 frustra petat⁹ Ergo est ote exactoēs
 vzi ne aliqd illi q in euāgelio seruiunt
 vobis nō dico petē cogātur nā forte
 nec coacti petent: s; ne filētio vos ar-
 guant Nū scriptū ē. btūs q intelligit
 sup egenū ⁊ paupem Cū dicit qui in-
 telligit sup egenum ⁊ pauperem: nō
 expectat vt petat Intelligite sup illū

Alius te querit indigēs: alium tu de-
bes querere indigentē. Vtrumq; dic-
tum ē fratres mei & omni petenti te
da modo lectū ē: & in alio loco scrip-
tura dicit. sudet elemosina in manu
tua quousq; inuenias iustum cui eā
tradas. Alius est qui te querit. alium
tu debes querere: nec eum qui te q̄-
rit relinquo in anem omni em petē-
tite da. Sed ali⁹ est quē tu debes q̄-
rere sudet elemosina in manu tua q̄-
usq; inuenias iustū cui des. Nunquā
hoc facietis nisi aliqd de reb; vestris
sepositū habueritis qd cuiq; placet
p necessitate rei familiaris sue tanq;
debitum quasi fisco reddendū. Si nō
habet rē publicam suā xpūs non ha-
bet fiscū suū. Fiscus em scitis quid
sit. Fiscus em saccus est: vñ & fiscel-
la & fiscine dicūtur. Ne putetis q; ali-
quis draco ē fiscus: q; cū timore au-
ditur exactor fisci. Fiscus sacc⁹ ē pub-
licus. Ip̄m habebat dñs hic in terra
quando loculos habebat & ip̄i loculi
iude erant cōmissi. Judam traditorē
patiebatur dñs & furem. & in ip̄o of-
tendens ubiq; paciētiā suā tñ illi
qui cōferebant in loculos domini cō-
ferebant n forte putatis q; dñs ibat
& petebat aut indigebat cui āgeli ser-
uiebant: qui de quinq; panib; tot mi-
lia hōim pavit. Quare ergo egere vo-
luit nisi vt daret exemplū mōtib; vt
parerent fenū ne contra pluuiā ste-
rilitatem redderent. Precidite ergo
aliquid & deputate aliquid fixum vel
ex annuis fructibus vl ex cotidianis
questibus vestris. Nam quasi diui-
no videris dare: & necesse est vt tre-
pidet manus tua quando illam por-
rigis ad id quod non debueras. Cri-
me aliquam ptem reddituum tuorū
Decimas vis: decimas exime qm̄qm
parum sit. Dictum est enim quia pha-

risei decimas dabāt ieiuno bis in sab-
bato decimas do oīm que possideo &
quod ait dominus nisi habūdauerit
iusticia vestra plus q̄ scribarū & pha-
riseorum non intrabitis in regnū ce-
lorum. Et ille super quē debet habun-
dare iusticia tua decimas dat: tu autē
nec miliesimam das. Quomō em su-
perabis cui nō equaris. Qui coopit
celum nubibus qui parat terre plu-
uiam qui exoriri facit in montib; fe-
num: & herbam seruituti hominum.
Et dat pecoribus escam ipsorum.
Decora ista dicit greges. Non frau-
det deus gregem suū esca sua per
homines quorum seruituti herbam
fecit exoriri. Vnde dicit apostolus q;
pascit gregem & de lacte gregis non
pcipit. Qui dat pecorib; escam ip̄o-
rum. **E**t pullis coruorum qui inuo-
cant eū. Hoc forte putabim⁹ q; cor-
ui deū inuocāt vt det illis escā. Ne h̄
cogitet⁹ irrationabilē aiām inuocāe
deū. Nō nouit inuocāe deū n̄ sola rō-
nalis. In figura accipite dcm nec pu-
tet⁹ sic ip̄i qdā dicūt tuolui aiās huā-
nas ad pecora: ad canes ad porcos
ad coruos. Hoc a cordib; vris exclu-
dite & a fide vā. Aiā humana scā ē ad
ymaginē dei: nō dabit ymaginē suā
cani & porco. Quid est q; & pullis cor-
uorū qui inuocant eū. Qui sunt pulli
coruorū. Israhelite se solos iustos di-
cebant q legē acceperant: ceteros oēs
ōniū gentiū hoīes pccōres dicebant.
Et v̄e oēs gentes in pccō in ydola-
tria in adoratoē lapidū atq; lignorū
erāt. s; nūquid sic remāserunt. Et qd
ip̄i. Et si non n̄ corui prēs n̄i tñ pulli
coruorū nos ip̄i inuocam⁹ deū. Dat pe-
corib; escā ip̄orū: & pullis coruorū q in-
uocāt eū. Ip̄i sūt pulli coruorū qbz dicit
petrus quia non corruptibili argen-
to vel auro redēpti est⁹ de supuacua

vestra cōsuetudine a parentibus vestris tradita. Proficientes enim pullo coruorum qui simulachra colere videbantur pntum suorum conuersi sunt ad deum et audis modo pullum corui inuocantem vnum deum. Quid ergo? Dimisisti parentem tuum. Dicis pullo corui Dimisi plane. Ille em coruus non inuocans deum: ego pullus corui inuoco deum. Et pullis coruorum qui inuocant eum. **N**on in potentatu equi voluntate habebit. Potentatus equi est supbia. Videtur em equus veluti ad suggestum hominis accommodatus vt altior incedat. Et reuera est in eo cervix indicans quādam superbiā. Non se extollant homines in suis dignitatibus nō se sublimes putent honoribus: caueāt ne ī equo indomito precipitentur. Vide enim quid dictum est in alio psalmo hī in curribus et hī in equis nos aut in nomine domini dei nostri magnificabimur hoc est illi in honoribus tpalibus nos in nomine dñi dei nostri magnificabimur. Propterea illis quid accidit. Videte quid sequitur. illis obligati sunt pedes et ceciderunt nos aut surreximus et erecti sumus. Nō in potentatu equi voluntatem habebūt. **N**ec in tabernaculis viri bñ sentient. In tabernaculis inquit viri. Est em tabernaculum domini ipa scā eccā toto orbe diffusa. Heretici diuidentes se ab eccle tabernaculis sibi tabernacula posuerunt. Nō in ipis tabernaculis viri bñ sentiet deus. Sed pullū coruorum attende dicentem: elegi abici in domo dñi magis q̃ habitare in tabernaculo peccatorum. Item si alicui bono pio cōfidenti infirmitatem suam pullo corui inuocanti deum cōtigerit forte in eccā carere honore tpali. non it extra eccā non sibi facit extra eccā tabernaculum

in quo nō bñ sentiet deus. Sed quid dicit: Elegi abici magis in domo dñi. q̃ habitare in tabernaculis peccatorum. Nec in tabernaculis viri bñ sentiet. Sed quod adiūgit. **B**ene sentiet dñs in timentibus eum et in hīs q̃ sperant in miā eius. Bñ sentiet dñs in timentibus eum. Sed nūquid sic timetur deus quō et latro. Nā et latro timetur et bestia timetur et hō iniustus et potens timetur multū. Bene sentiet dñs in timentibus eum. Sed quō timētibus. Et in hīs qui sperant in miā eius. Ecce timuit eum iudas traditor xpi: sed non sperauit in miā ipsius. Postea enim penituit eum q̃ tradiderit xpm et dixit: peccavi q̃ tradidi sanguinem iustum. Bñ quidem timuisti sed si speres in miā eius quē timuisti. Ille despado abiit et laqueo se suspendit. Ergo sic time dñm vt speres in miā eius. Si times latronem ab alio speres auxilium et non ab eo quē times. Si sic times poscis auxilium ab eo quē nō times aduersus eum quē times. Si sic times deū et ideo times deum q̃ peccator es a q̃ acceptus es auxiliū aduersus deū. Quo itur es quid facturus. Vis ab illo fugere. Ad ipm fuge. Vis fugere ab irato. Fuge ad placatū. Placabis em eum si speres in miā ipsius atq̃ ita de cetero peccare caueas vt de pteritis deprecer vt tibi dimittatur a dño cui est honor et impiū cū prē et spū in scā scōrum. **E**xPLICIT ps cxxvi. INCIPIT cxxvii

Meminit caritas vrā de psalmo quē modo cātāuim⁹ in hodiernum diem nos distulisse sermonē. Ipse enim erat et die dominica lectus est et tractandus ipse susceptus est. Sed quia euangelica lectione tūc permoti p magnitudine timoris nostri et vestre utilitatis imorati sum⁹ in eo q̃ nobis domin⁹

diem nouissimū p̄mendauit. cautos
q̄ nos ⁊ vigilantes expectāe voluit
aduentum suū terrenis etiā exemplo
ne dāpnaret iudicio. sic futurū dicēs
aduentū filij hōis sicut in diebus noe
māducabant bibebant emebant ven-
debant nubebant. vxores ducebant
donec introiret noe in archam ⁊ ve-
nit diluviū ⁊ perdidit omnes Solli-
citi ergo ⁊ magno timore cōcussi. q̄s
enim si credit nō timeat in eo sumus
quātum potuim⁹ imorari: vt de ves-
tris moribz vitāqz vestra ⁊ omniū nos-
trorum sermo p̄duceretur. quo pos-
simus illū diem nō solū securi expec-
tare sed etiā desiderare Si em̄ ama-
mus xpm̄ utiqz aduentū ei⁹ desidera-
re debem⁹ Peruersum em̄ est ⁊ nes-
cio vtrum verū quē diligis timere ne
veniat: orare adueniat regnū tuū et
timere ne exaudiaris Dñi aut̄ timor:
Quia iudex ventur⁹ ē Nūquid inius-
tus nūquid maliuol⁹ nūquid inuid⁹:
Nūquid postremo ab altero expec-
tās nosse cām tuam ne forte ille quē
instruxisti vel p̄uaricatione te decipi
at vel minori facultate deficiens in-
nocentie tue bonū v̄bis demonstra-
re mō nō possit: Nichil horū Quis
ergo ventur⁹ est iudicare te nisi q̄ ve-
nit iudicari p̄pter te: Nō timeas ac-
cusatorem de quo ipe dixit: p̄nceps
hui⁹ mūdi missus est foras Nō ti-
meas malū aduocatū ille em̄ tibi mo-
do aduocatus est qui tūc iudex futu-
rus est Ille erit ⁊ tu ⁊ tua causa: ser-
mo cause tue ⁊ testimoniū p̄scientie
tue Quisqz ergo futurū iudicem ti-
mes p̄ntem cōscientiam tuam mo-
do corrige Parū ne tibi ē q̄ preteri-
ta nō requireret: Sine reliquo spacio
tpis tunc iudicabit sed cū quāto spa-
cio tpis mō precipit: Tunc etiā cor-
rigi non licebit modo quis p̄hibet:

Hoc cū vehementer cōmendarem⁹
dominico die qz reuera qz prope hoc
solum dicēdum est: nō parū tpis ef-
fluxit et coacti sumus hūc psalmum
susceptū ad tractandū in hunc diem
differre Ad ipe presto est intenda-
mus in eū: ymmo in deū qui hos ser-
mones p̄ miām suam in spiritu sanc-
to dispensare dignat⁹ est: ita vt ipse
nouit expedire infirmitatibz nostris
Quis em̄ tger cōsiliū dare medico
audet: Cū legeretur credo aut̄ ones
aut multos vestrū aiaduertisse q̄ ha-
beat aliquos versus ad quos apien-
dos pullandū est maximeqz vbi ait q̄
dat niuem velut lanam nebulam ve-
lut cinerem spergit qui mittit cristal-
lum suū velut frusta panis in faciem
frigoris e⁹ quis sustinebit: Hys em̄
auditis quisqz ea accipit ad lrām: o-
pera quidem diuina cogitauit Quis
em̄ dat niuem nisi deus et q̄s nebulā
spergit nisi deus: Cristallū q̄s durat
nisi ipe: Et habent hec tria similitudi-
nes cōgruas oppositas Neqz enim
dissimilis est lana niui aut cinis nebu-
le: aut frusta panis candido mitiori ⁊
candori cristalli Est enim cristallū spe-
cies q̄dam in modū vitri: s; candidū
est Hoc aut̄ gen⁹ traditur ab eis qui
nouerunt vñ dubitare nō debemus
qm̄ fidelissima scriptura testimoniū
dicit Traditur em̄ cristallū durata p̄
multos ānos ⁊ non resoluta niue cō-
gelascere vt resolutio non facilis sit
Nives p̄terite hyemis facile dissol-
uit estas adueniens Nō enim eis ad
cōfirmādam duriciam accessit anno-
fitas Vbi autē nives multe p̄ annos
multos sup̄ inuicem misse fuerint et
copia sua violētiam estat⁹ euicerint.
non estatis vnus sed multarū p̄fer-
tim in hys terre ptibus id est in aq̄i-
lonia plaga vbi nec estate sol perfer-

uētissim⁹ iuenitur. ipsa diurna ⁊ an-
nōsa duricia reddit hāc spēm q̄ cris-
tallum dicitur: Intēdat caritas v̄ra
Quid est q̄ cristallum? Nix est gla-
cie durata p̄ multos ānos. ita vt a
sole vel igne facile dissolui nō possit:
Hoc p̄pterea aliq̄to diutius expo-
sum⁹. quia multi ignorāt. nec illi q̄
hoc forte norūt de re quā nouerunt
oner osum debēt habere sermonem
adhibitū nō p̄pter se sed p̄pter eos
q̄ nō nouerūt Hec ergo cū audistis
p̄sonāte lectore. nō dubito vos diu-
sa cogitasse. dixisse aliquos ⁊ vex dix-
isse. magna opa dñi. vñ p̄ticula q̄dā
commemorata est ⁊ ipsa terrena ⁊
p̄pe omnibus ānis nota quomō nū-
gat deus quomodo nebulam sp̄gat
quomodo etiam cristallum solidet.
alios dixisse sibi. Putas ne sine cau-
sa ista in scripturis posita sunt. aut
vere hoc totum habēt quod sonāt?
Nō nobis aliquid inuit nix ista ⁊ la-
na nebula ⁊ cinis cristallus ⁊ p̄as?
Sed quare sic scriptura loqui volu-
it p̄ quedā q̄si caligines similitudin⁹?
Quātō melius aptius loq̄retur?
Quare vel quero vel hesito q̄d sibi il-
la v̄ba exigāt? Quare in audiēdo ti-
bi laboro? Quare plerumq̄ audito
psalmo indoctus abscedo? Hoc est
quod paulo ante dixi. patere te cu-
rari ita sanādu⁹ es: Multū supb⁹
⁊ p̄ceps est eger. qui ⁊ medicum mo-
nere audet etiam homiēm Cōsiliū
ne audebit dare eger medico? Vbi
homo egrotat ⁊ deus curat. mag-
num pietatis ⁊ sanitatis indicium est:
Antequam scias quare quid dictū
sit. crede ita dici debuisse vt dictū est
Hec em̄ pietas faciet te capacem.
vt queras quod dictum est. ⁊ cum q̄
fieris inuenias. ⁊ cū inueneris gau-
deas Assit ergo nobis apud domi-

nū deū nostrum iste affectus precū
vestray. ⁊ si nō p̄pt nos certe p̄pter
vos donare dignetur quod hic ab-
scōditū latet Nō ergo putate vos
quoniam cuiusdam expectaculi ⁊ e-
ditiōis diuine diem p̄misimus p̄nū-
ciatis hīs v̄sibus ⁊ nōdum exposi-
tis inuolutas quasdam editoris n̄ri
sarcinas ptulisse Vtiq̄ ad hoc inuo-
lute p̄ferūtur. vt euolute expectēt.
Vos aut nō tm̄ intueri sed ⁊ vestiri
p̄amini Dixeramus aut d̄ die domi-
nico si meminit caritas vestra qui
affuistis. ipsam euangelicam lectio-
nem q̄ nos diutius tenuit vt psalmi
expositio differretur cōgruam lec-
tam fuisse eidem psalmo Hoc tunc
diximus sed ostēdere nō valuimus
q̄a psalmū distulimus Hodie itaq̄
demonstrata est ⁊ ipsa cōgruētia In
euāgelica illa lectione territi sumus
de die nouissimo. terror ille securita-
tem pturit Territi em̄ precauemus
p̄cauētes securi erim⁹ Quomodo
em̄ prepostera securitas in terrōes
impellit. ita ordinata sollicitudo se-
curitatem parit. Territi em̄ sumus
ne p̄ntem vitā deficientem volaticā
transitoriam sic amemus q̄si alia n̄
la sit. Si em̄ alia nulla est. amemus
hāc. Si alia vita nulla est. feliciores
nobis sunt qui ad amphiteatrū ho-
die vigilarūt Quid em̄ ait ap̄ls? Si
in hac vita tm̄ in xp̄istō sperātes su-
mus. miserabili oēs sumus omnibus
hōib⁹ Est q̄ alia vita? Introget quis
q̄ vest̄ in fide sua. sed dormit fidel.
Merito fluctuas. quia xp̄istus
dormit in naui Ihesus em̄ dormie-
bat in naui. ⁊ naui fluctuabat in a-
quis ⁊ tempestatibus multis: Fluc-
tuabat ergo cor. quando xp̄istus
dormit: Cristus semper vigilat. q̄d
est ergo xp̄ist⁹ dormit? Fides tua
bbb i

dormit. quid adhuc dubitatione ut
tempestate iactaris? Excita pristinam
excita fidem tuam. cōspice oculis fi
dei vitam futuram ppter quam cre
didisti. ppter quam signo eius sig
naris. q ppter ea duxit hanc vitam.
ut tibi ostēderet q̄ sit cōtempnēda
quam diligebas. et q̄ sit sperāda quā
nō credebas? Si q̄ fidem excitaue
ris. et oculos eius in nouissima mise
ris. futurū q̄ seculum in quo gaude
bimus post alterum domini aduen
tum post iudicium pactū post tra
ditum iustis regnum celorum. si il
lam vitam cogitaueris et illius vite
negocium ociosum de quo sepe lo
cuti sumus karissimi. nō fluctuabit
negocium nostrum. ociosum nego
cium plenū solius dulcedinis. nulla
interpellāte molestia nulla fatigati
one sauciatur. nulla nube pturba
tum Negocium nostrum quid erit?
Laudare deum. amare et laudare.
laudare in amore. amare in laudib?
Beati qui habitāt in domo tua. in
secula seculorum laudabūt te Quae
nisi quia in secula seculorum ama
būt te? Quare. nisi quia in secula se
culorum videbūt te? Hoc ergo frēs
mei quale expectaculum erit in visi
one dei? Vidēt homiēs venatorem
et delectātur. ve miseris si nō se cor
reperint Qui em̄ vidēt venatorem et
delectātur. videbūt saluatorem et cō
tristabūtur Quid illis miserius qui
bus saluator salutis nō erit? Nō ergo
mirū. quia illis quibus voluptati ē
homo pugnās nō erit salutis deus li
berans: Nos autem fratres si nos
in eius membris meminimus. si cō
cupiscimus si pseueramus. videbi
mus et gaudebim? Erit illa ciuitas
purgata omnibus ciuibus suis.
nullo admixto sedicioso aut turbu

lento: Inimicus ille qui modo inui
det ne ad illam patriam veniamus.
ille cuiquam insidiari non poterit.
quia nec esse ibi pmittitur: Si enim
modo excluditur de corde credenti
um. quomodo excludetur de ciuita
te viuentium? Quid erit frēs. quid
erit rogo vos esse in illa ciuitate. de
qua loqui tantum gaudium est?
Huius future vite corda preparare
debemus. quisquis ei cor prepara
uerit. totam istam contempnit. con
tempta ista securum facit expectaē
diem de quo expectando dominus
terrui Cum ergo psalmus iste di
cat nobis et cātet de illa vita futura.
euangelium autem terruerit de pre
sent. psalmus facit amorem future
euangelium facit timorem presentis
nec de futura delectatione tacetur i
litteris noui testamenti. et multoma
gis in eis. ubi nō tāq̄ inuolucris q̄
busdam proferuntur illa que intelli
genda sunt. sed ibi videntur aperta
ut hic intelligantur. obscura: Cum
ergo dicit nobis euangelium obser
uate diem nouissimū p̄tūz. diem
aduentus filij hominis. quia illos
male inuēturus est. quomodo secu
ri sunt? Securi sunt em̄ in volupta
tibus seculi. cū deberēt esse securi
domitis cupiditatibus seculi. Jam
utiq̄ illi vite nos pparauit ap̄ls in
verbis que tūc etiam commemora
ui. de cetero fratres tempus breue
est. reliquum est ut qui habēt proēs
tāq̄ nō habentes sint. et qui emūt tā
q̄ nō ementes. et qui gaudent tāq̄ nō
gaudētes et q̄ flent tāq̄ nō flētes. et q̄
utūtur hoc mūdo tāq̄ nō utētes sint
preterit em̄ figura huius mūdi. vo
lo vos sine sollicitudine esse: Qui
gaudium totum suum totam q̄ fe
licitatem suam constituit in manu

257
cādo bibēdo p̄rorem ducēdo emen-
do vendēdo vtēdo mūdo isto . sine
solicitudine est talis Sed p̄ter ar-
cham ve illi a diluuiō Quisquis autē
siue manducat siue bibit siue aliud
quid agit omnia in glām dei facit . et
si aliqua tristitia est de rebus sclari-
bus sic flet vt intus in spe gaudeat
et si aliqua leticia est in rebus sclari-
bus sic gaudet vt intus spūaliter ti-
meat . nec donet se corrupendum
felicitati . nec cedat aduersitati fran-
gendum . hoc est em̄ flere tāq̄ non
flentem . et gaudere tāq̄ nō gauden-
tem . quisquis et si habet p̄rorem . ei⁹
infirmitati compatiēs reddit nō ex-
igit debitum . aut si p̄pter p̄riam in-
firmitatem ducit p̄rorem plangens
pocius q̄a sine p̄rore esse nō potuit .
q̄s gaudens quia duxit : quisquis vē-
dit quod nouit q̄a et si manet beat⁹
nō facit . q̄squis quod emit nouit q̄
trahet . et de hīs ōnibus et si habun-
dātib⁹ et si circumfluetib⁹ nō pre-
sumit . facitq̄ ex eo quod hēt miām
cū eo qui nō habet . vt et ipse accipiat
ab illo qui ōnia habet . quisquis talis
est . securus expectet diem nouissi-
mū quia nō est p̄ter archam . iam int̄
ligna iputribilia computatur ex qui-
bus archa fabricatur Non ergo ti-
meat v̄turum dñm sed speret et de-
sideret . nō em̄ veniet illi ad inferen-
das penas sed ad finiēdas molesti-
as Hoc autē sit desiderii illi⁹ ciuita-
tis Quod ergo monuit euāgelium
implet ei⁹ ciuitatis desiderio qd̄ p̄s
cātāt . ita cōgruit euāgelii huic cāti-
co . et quā ciuitatē psalmus iste cātāt
audiam⁹ Audiam⁹ et cātem⁹ gaudiū
nr̄m . cū h̄ audim⁹ cāticū dei nostri ē
Non em̄ tm̄ cātamus qñ voce et labi-
is sonam⁹ canticum . est et canticū

intus . quia sunt et aures cuiusdam
intus Voce cātamus vt nos excite-
mus . corde cātamus vt illi placea-
mus : Aggei et zacharie psalmus dī :
Aggeus et zacharias p̄phete fuerūt
Erāt autē p̄phete isti iam in captiui-
tate iherl̄m illius . que in terra porta-
uit vmbra cuiusdam celestis In illi⁹
ergo ciuitatis captitate cū essent in
babilonia . p̄phetauerūt ciuitatē no-
uam ex repatione veteris liberato
p̄plo a captiuitate : Agnoscimus et
istam captiuitatē . si vere agnosci-
m⁹ nostram peregrinationem . In
hoc em̄ mūdo in hīs tribulatiōib⁹
seculi in hac turba multiplici scāda-
lorum quodāmodō in captitate gēmi-
mus . s; erigimur . p̄nūciatur ciuitas
nr̄a noua equalis futūa . nā et post
istorum p̄phetationem et visibiliter
cōtigit vt totum explicaretur quod
ad p̄soluēdam ymaginem p̄tinebat
Reparata ē iherl̄m p̄ septuagita ānos
captitat⁹ Sic iheremias p̄ph̄a p̄ sep-
tuagita ānos septenario illo numēo
oēs volubilitatem huius t̄pis signat
Septenario em̄ numero volunt⁹
dies . hū sicut nostis idem abeunt . i
dem redeūt Post septuagita egro
ānos cum p̄phetat iheremias repa-
ri ciuitatem iherl̄m . factum est vt et
ibi significaretur ymago futurorū :
Significatū est nobis post ōnem
istam volubilitatem t̄pis que septe-
nario numero voluitur . futuram il-
lam ciuitatem nostram iam in eter-
nitate in vno die In illa quippe ha-
bitatione tempus non voluitur . q̄a
habitatoribus non labitur : Hoc cū
viderent in spiritu prophete . vide-
bant illam dicebant de ista : Sed h̄
dicebant de ista que in illam duce-
rent . et illa omnia que fiebant secū-

dum tempus. secundum corpales
motioēs scōm actus hoīm signa e-
rant ⁊ prenūciatioēs futurorum:
Audiamus iam cātari ciuitatem il-
lam. ⁊ erigamur ad eam: Multū ei
nobis eā cōmēdat spūs dei. infun-
dēs nobis amorem illi⁹ vt ei suspire-
mus ⁊ in pēgriatiōe ingemiscam⁹ ⁊
ad illā venire desideremus. Amem⁹
illā. ⁊ ipm amare ābulā ē Ecce ame-
m⁹ illā ex ore scō ⁊ ex ore pphetico ⁊
dei spū dicētis:

Psalmus:

Collauda ihrlm dñm In cap-
tate adhuc cōstituti. vidēt
illos greges ymmo vnū gregē oim
civiū vndiq; collectorū ad illā citatē
Vidēt gaudiū masse post trituras.
post ventilationē iā misse in horreū
nichil timētis nichil laboris ⁊ moles-
tie patiētis. ⁊ adhuc hic positi ⁊ i ip-
sa cōtritiōe. cōuersantes pmittunt
gaudiū spei ⁊ ābelāt in illā qñ cōiun-
gētes corda sua āgelis dei. ⁊ futur o-
illo pplo secū in gaudio pmāfuro:
Collauda ihrlm dñm: Quid em fac-
tura es o ihrlm: Trāsit certe ⁊ labor
⁊ gemitus. qd factura es: Aratura.
semiatura. nouellatura. nauigatura
es. negociatura es: Quid factū es:
An in illis opibus quis bonis ⁊ de-
miā veniētib⁹ exerceri te adhuc op-
tet: Cōsidera numex tuū. cōsidera
vndiq; societate tuā Vide vtz aliqs
esuriat. cui porrigas panē: Vide si
aliqs sitiāt. cui des calicē aq frigide.
Vide vtz aliqs mō ap⁹ te pēgrin⁹ ē.
quem hospicio recipias: Vide vtrū
aliqs sit eger quē vīfites Vide vtz a-
liqs litiget quē cōcordes. Vide vtrū
aliqs moriat⁹ quē sepelias: Quid q
factura es: Collauda ihrlm dñm Ec-
ce hē negociū tuū Sic solet in tytu

lis scribi vtē felix. collauda ihrlm dñm
Est ote ihrlm. memēto te de qb⁹ dic-
tū ē. dñe in citate tua ymagiēm ipo-
rum ad nichilū rediges Ihrlm si q mō
gaudēt talib⁹ pōpis. inter illos sunt
q ppter ea hodie venerūt qā munus
est. Cui munus est. cui dāpnū? Aut
vnde munus. aut vñ dāpnū? Non
em illi tm q talia edūt dāpno feriūt⁹
sed maiori dampno pcutiētur q ta-
lia libēt intuet⁹ Illoꝝ archa auro eri-
namitur. istoz pectus iusticie diuici-
is expoliatur: Plāgūt pleriq; edito-
res vedētes villas suas. quō debēt
plāgere pccōres pōetes aiās suas:
Ita ne ad hē clamauit dñs dñico die
vigilate. vt hodie sic vigilaētur: Ob-
secro vos o ciues ihrlm. adiuro vos
p pacem ihrlm. p redemptorem. p
structorem. p rectorem ihrlm. vt cō-
uertatis p illis pces ad dñm: Vide-
ant sentiant quia nugātur. ⁊ multi
tent in illa spectacula que illis pla-
cent. aliquando ⁊ se spectent. sibi q;
displiceant: In multis em iam fac-
tum gaudemus. ⁊ aliquando nos q
q ibi sedim⁹ ⁊ insaniuim⁹. Et qm
tos putam⁹ ibi nūc sedē. futuros nō
solum xpīstianos sed etiam episco-
pos: Ex pteritis futura cōicimus.
ex hīs q iam facta sunt q de⁹ factu-
rus est prenūciamus: Vigilet pces
vestre. nō gratis gemitis frēs. pr-
sus illi q euaserūt de pccātes p hīs q
pichitātur q ⁊ ipsi fuerūt in numero
pichitātium exaudiūtur. ⁊ abstrahet
deus a captitate babiloie plebē suā.
redimet dñino ⁊ eruet. ⁊ pficiet nu-
mer⁹ scōꝝ gestatiū ymagiēm dei.
Nō ibi erūt quoz ymagiēm de⁹ i ci-
uitate sua spnet ⁊ ad nichilū rediget.
quia ⁊ ipsi in captiuitate sua hē ba-
bilonia ymagiēm ei⁹ ad nichilum re-

degerūt: Erit ille ppl's laudās dñm
quē puidet mō spūs pphētie. 2 dicit
vt exultemus in spe 2 desideremus
ipām rem: Collauda ihrlm dñm:

Lauda deū tuū i syon: Collauda
quia ex multis cōstas. lauda qā vnū
facta es: Multi inq̄t apl's vnū su-
mus in xp̄istō ihesu. Quo ḡ mltos
laudamus quo vnū laudamus. idē
multi q̄ vnū. qā ille in quo vnū semp
vnus. Quare inq̄t hec ihrlm collau-
do dñm. 2 laudo deū meum syon?
Que syon ipsa ihrlm. diuersis caus
duo noia. Ihrlm dicta est visio pa-
cis. syon dicta est speculatio: Vide
te si aliud sonāt ista nomia nisi spec-
tacula. ne putēt gētes se habē spec-
tacula. 2 nos nō hrē: Aliqñ dimisso
theatro aut amphiteat° cū ceperit
ex illa cauea euomi turba p̄ditorum
aliqñ tenentes in animo fantasias
vanitatis sue. 2 memoriam suā pas-
cētes rebus nō solum inutilibus s; 2
p̄niciosis. gaudētes in eis t̄q̄ i dul-
cibus sed pestiferis. vidēt plerūq;
vt sit transire seruos dei cognoscūt
ipso habitu vel vestis vel capitis vl
frōte notos hñt. 2 dicūt apud semet
ipsos 2 secum. o miseros istos. qd p-
dūt? Frēs rogem⁹ dñm p̄ beniuolē-
tia ipsoꝝ. qā bonū illi putāt: Bene
nobis volūt. sed q̄ diligit iūq̄tatem o-
dit aiām suā Si odit aiām suā. quō
amabit aiām meā? Tñ ipsa puerſa
2 inanis 2 vana beniuolētia dicēda
est. dolēt nos p̄dere qd amant. ore
mus ne p̄dāt qd amamus. Videte q̄
lem ihrlm exhortetur ad laudem. vl
potius pñtiam laudaturam: Nō ēi
illi⁹ ciuitatis laudes tūc cum videbi-
mus 2 amabimus 2 laudabim⁹ vo-
ce pphētica exhortāde sunt 2 excitā-
de sunt. sed p̄pterea modo dicūt h

pphete vtpote q̄tū pñt i hac carne
cōstituti futia gaudia beatoꝝ eruc-
tātes in aures nostras vt excitent
amorem illius ciuitatis. ferueamus
desiderio. nō simus spū pigri: Sed
videte qualem ihrlm dicit laudaturā
deū. 2 vnū laudaturam p̄fectionem
q̄tam beatitudis: Collauda inquit
ihrlm dñm. lauda deū tuum syon:
Et qñ dicēt vnū secura laudabo:

Qm cōfirmavit inq̄t vectes por-
tarum: Attendite fr̄atres mei.
confirmavit inquit vectes porta-
rum tuarū: Vectium confirmatio
nō est portarū aptarum sed clausarū
Nñ pleriq; codices hñt. cōfirmavit
seras portarū tuarum. Attendat ca-
ritas vestra. conclusam ihrlm dicit
laudare dñm. Collauda ihrlm dñm
lauda deū tuum syon Laudamus
modo sed collaudamus modo iter
scādala. multi quos nolumus itrāt.
multi 2 si nolumus exeūt: Ideo cre-
brescūt scādala. 2 quoniam habūda-
uit iniq̄tas ait veritas refrigescit ca-
ritas multorum: p̄pter intrātes q̄s
diudicare nō possumus. 2 exeūtes
quos tenere nō possumus: Quare
hoc? Quia nondum p̄fectio. nōdū
beatitudo Quare hoc? Quia adhuc
area. nōdum horreum: Tunc ergo
quid. nisi vt nō timeas tale aliquid
futurum? Collauda em ihrlm dñm
lauda deū tuum syon. quoniam cō-
firmavit vectes portarum tuarum
Confirmavit. nōdum dixit apposu-
it: Tantum confirmavit vectes
portarum tuarum **N**emo exeat
nemo intret. Nemo exeat gaude-
mus. nemo intret timemus: Ne h
timeas cum intraueris. dicitur tan-
tummodo esto in numero virgi-
num que portarunt oleum secum.

Virgines enim ille animas signifi-
cant. Non enim vere quinq; erant.
sed in quinq; illis milia sunt: In nu-
mero illo quinario milia intelligūt
nō femiāz tm̄ sed & viroz. q̄a vterq;
sexus dicitur femiā. q̄a eccl̄a & pter
q; sexus hoc est. eccl̄a dicitur virgo:
Despōsavi vos vni viro vginem cas-
tam exhibere xp̄ist o: Paucorum ē
vginitas in carne. oim debet esse in
corde Virginitas carnis corpus in-
tactū. vginitas cordis fides incor-
rupta: Ergo dī vgo tota ecclesia. &
masculino gñe appellatur ppl's dei.
vterq; sexus ppl's dei & vn⁹ ppl's. &
vn⁹ ppl's & vna eccl̄a & vna colūba.
atq; in hac vgitate milia sanctorum
Ergo quinq; vgiēs oēs aiās intra-
turas in regnū dei significāt. nō sine
causa quinario numero. qm̄ quinq;
sunt corpis sensus notissimi oibus
Per quinq; em̄ ianuas intrat aliqd
p corpus ad aiām. aut p oculos in-
trat quod concupiscas male. aut
p aures aut p olfactum aut p gustū
aut p cōtactū: Per has quinq; ianu-
as q̄squis nō admiserit corruptioēs
inter qnq; vgiēs cōputat Admittū
āt corruptioēs p illicita desideria:
Quid āt liceat & nō liceat. plēi sunt li-
bri scripturaz Ergo opus est vt sis
in illis quinq; vgiēb⁹. nō timebis qd
dictū est. nemo intret. Dicitur em̄ h̄
& fiet hoc. Sed cum intraveris nē o
cōtra te claudet. sed te ingresso clau-
dūtur porte ih̄rlm. & firmabūt^r vec-
tes portaz ei⁹ Nā si tu esse volueris
aut nō virgo corde. aut & si vgo iter
fatuas vginēs. foris remanebis &
frustra pulsabis: Que sunt fatue v-
giēs. & ipse quiq; sunt. q̄ nisi anime q̄
hnt istā cōtinētiā carnis. vt vitent
corruptelas ab oibus sensibus vēiē

tes quos sensus iam enumeravi:
Que vitāt veluti corruptioēs veni-
ētes vndiq;. & nō in cōsciētia gerunt
bonum suū coram oculis dei. s; pla-
cere inde volūt hōibus. & iudicium
sequūtur alienū Favores vulgi oc-
cupāt. viles sibi sunt cum spectatori-
bus esse care volūt. nō eis sufficit p-
sciētia. merito nō portāt oleum se-
cum Oleum āt est ipsa gloriatio p-
ter nitore & splendorem: Sed quid
dicit apostolus: Vide vgiēs sapien-
tes portātes oleū secū Opus āt suū
pbet vnusquisq;. & tūc in semetipso
hēbit gloriā & nō in altero: Hec est
aut vgiēs sapiētes Stulte. āt accen-
dūt qdem lampades. vidētur qdem
lucere opa eoz. sed deficiēt & extin-
guētur. q̄a nō de oleo interiore pas-
cūtur Et dormiūt oēs tardāte ipō-
so. q̄a ex vtroq; gñe hoim obdormif-
cūt in mortē & de illis fatuis & d hōf
sapiētibus tardāte aduētū domini.
ituri in mortem istam corpalem et
visibilem quam sompni loco scrip-
turas ponē notū ē oibus xp̄ianis.
cū dicēt de egrotātib⁹ apl's. p̄pterea
in vobis inqt multi infirmi & egri. &
dormiūt sufficienter Dormiūt inqt
moriūtur. Sed ecce vēturus ē sp̄s
sus. & oēs surgēt. sed nō oēs intra-
būt Deficiēt opa stultaz vginum n̄
hntium oleū cōsciētie. nō invenient
a quibus emant quod illis solebant
vendere adulatores: Ab iridentib⁹
em̄ dicitur nō ab invidentibus. ite e-
mite vobis Detierant ei stulte a sa-
pientibus & dixerant eis. date nobis
oleum quia faces nostre extinguun-
tur: Quid ille sapientes: Ne forte
non sufficiat nobis. ite potius ad-
vēdētes: Hoc ammonere erit. qd
vobis modo profunt a quib⁹ emē

259
soletis adulationem: Et cum eunt
inquit intrarunt ille. et clausum est
ostium Cum eunt corde cum talia
cogitant. dum se ab illa intetione ali
enant et retro preterita sua recorda
tur. eunt quasi ad vendetes et non in
ueniunt tunc fauētes. non inueniunt tunc
laudātes a quibus solebāt laudari. et
quasi excitari ad bona opa. non roboze
bonae conscientie sed incitamento lingue
aliene: Et illud quod dictum est non suf
ficiat nobis. magna consideratioe
humilitatis dictum est Oleum enim quod
gestamus in conscientia. iudicium est
nostrum de nobis ipsis quales su
mus. et difficile est ut de se quisque p
fecte iudicet: Frēs mei quilibet hō
perficiat. quilibet se ad interiora
extēdat et preterita obliuiscatur. iam
dixit sibi bene est: Procedit regula
de thesauris dei. examinat liquidum.
et quis glabatur castum se habere cor? Et
quis glabatur mundum se esse a peccato
Sed quid dixit scriptura? Iudiciū
fine misericordie ei quod non fecit misericordiam: Quātum
cumque perficias. spabis in misericor
dia Nam si iusticia fine misericordie plata
fuerit. in quolibet quod dampnet in
ueniet Que nos consolatur scriptu
ra: Que hortatur ad misericordiam faciendam.
ut omnino crebrescamus in erogan
do quod amplius habemus: Multa
autem supflua habemus. si non nisi neces
saria teneamus Nam si inania que
ramus. nichil sufficit: Frēs querite
quod sufficit operi dei. non quod
sufficit cupiditati vestre Cupiditas
vestra non est opus dei: Forma ves
tra corpus vestrum anima vestra:
hoc totum opus dei Quere quod suffi
ciat. et videbis quod pauca sint: Vidue
suffecerunt duo minuta nummi ad

faciendam misericordiam. suffecerunt duo nummi
ad emendandum regnum dei: Ad uestiendos
tociens peatores quod sufficit editori?
Videte quia non solum pauca sunt quod vobis
sufficiat. sed nec ipse deus multa a vo
bis querit Quere quantum tibi dederit et ex
eo tolle quod sufficit. cetera quod supflua
iacent aliorum sunt necessaria Supflua
a diuitum necessaria sunt pauperum Res
aliene possidentur. cum supflua possi
dentur. Facies ergo huiusmodi mise
ricordias et illam precipue quod gratis con
stat. dimitte sicut dicitur. quod non nisi
caritate erogas. quod crescit cum erogas
facies quod et ferues in ipsis bonis opi
bus misericordie. quod iam bona opa ut iam diximus
tunc non erunt necessaria quia nullus erit
miser in quem facienda sit misericordia. expec
tabis securus iudicii. non tam secu
rus de iusticia tua quam securus de misericordia dei
quia et tu misericordiam prerogasti Iudiciū
enim fine misericordie illi quod non fecit misericordiam: Su
peraltat autem inquit misericordia iudicii: Ne pu
tetis frēs quia tunc non est iustus quoniam non
miseretur. aut recedit a regula iusti
cie sue. et cum dampnat iustus est. et cum mi
seretur iustus est Quid enim tam iustum quam
reddere misericordiam prerogati? Quid tam ius
tum. quam ut in qua mensura mensi fueritis
in ea remetiatur vobis: Da egenti fratri
Cui frater? Christo Si ergo quia fratri christo
et quia christo deo quod est super omnia benedictus
in secula. deus egere te voluit. et tu
manus retrahis? Certe porrigis
manū. et petis a deo Audi scripturam
non sit manus tua porrecta ad accipien
dum. et ad dandum collecta Erogari
sibi vult deus ex illo quod dedit:
Quid enim das quod ille non dedit? Quid
enim habes quod non accepisti? Aut vobis non
dico deo sed cuilibet de tuo das aliquid?
De illi das quod iubet ut des Preroga

cor esto nō inuasor. Hec ergo faci-
ens & q̄ hōa hūilitate dicis de illo o-
leo. ne forte nō sufficiat nobis. in-
tras & clauditur. audi ap̄lm dicētes.
michi at̄ mīmū ē vt a vobis iudicer.
qñ at̄ potes diiudicare cōsciētia me-
am. Qñ examinare q̄ aio facio q̄cqd
facio. Quātū pñt hoīes de alio iudi-
care. Plus hō vtq; ipse de se. s; de
pl^o de hoīe q̄ hō de se. Ergo talis si
fueris intrabis. in quib; illis v̄gib; u-
eris. cetera fatue excludētur. Nam
hoc habes in euāgelio. claudet^r hos-
tiū. & stabūt & clamabūt aperi nobis
& nō aperiētur. Qñ cōfirmavit pec-
tes portarū tuarū. Cōfirmavit inquit
pectes portarū tuarū. Secura sta. se-
cura lauda. sine fine lauda. fortiter
clausa sunt porte tue. nō erit amic⁹.
nō intrat inimic⁹. Cōfirmavit pectes
portarū tuarū. **B**enedixit filios tuos
in te. Nō vagātur foris nō pegrinā^r
intus gaudēt. intus laudāt. int⁹ bñ-
dicūtur. intus nō pturiūt q̄a iam ne-
minem pariūt. Filij sunt. sancti sunt
isti filij sancti iā laudātes & gaudētes
pturiti & pti sunt m̄rē caritate. inclu-
si sunt colligente caritate. Audi cari-
tatē pturiētem illos. quā p̄dit⁹ pau-
lus ap̄ls nō solū paternū sed mater-
nū amorē cōgerēs in filios. filij mei
inqt quos itez pturio. Cū paul⁹ eos
pturiebat. caritas pturiebat. Cari-
tas em̄ diffusa est in cordib⁹ nostris
p̄ spiritum sanctum qui datus ē no-
bis. Ergo colligat quos pturiuit et
peperit. **M**odo iam intus filij s̄.
securi sunt. Volarunt de nido timo-
ris. volarūt in celestia volarūt in e-
terna. iam nichil metuūt temporale.
Benedixit filios tuos in te. Quis?

Qui posuit fines tuos pacem:

Quomodo exultatis oēs? Hanc a-
mate frēs mei. multū delectam^r quā-
do clamat de cordibus vestris pacē
dilectio. Quomodo nos delectauit?
Nichil dixerā nichil exposuerā. ver-
bum p̄nūciaui & exclamastis. Quid
de vobis clamauit? Dilectio pacis.
Quid ostēdi oculis vestris? Vñ cla-
matis. si nō amatis. Vñ amatis. si
nō videtis. Inuisibilis est pax. q̄s ē
oculus quo visa est vt amaretur.
Neq; em̄ acclamaretur nisi amaet^r.
Hec sunt spectacula q̄ exhibet deus
rerum inuisibiliū. Quāta pulchritu-
dine intellectus pacis corda vestra
percussit. Quid iam ego loquar de pa-
ce. aut de laude pacis? Preuēit oīa
v̄ba mea vester affect⁹. nō impleo
nō possum. infirmus sum. differa-
mus oēs laudes pacis ad illam pa-
triam pacis. Vbi eam plenius lauda-
bimus. vbi eam plenius habebim⁹.
Inchoatam in vobis sic amamus.
p̄fectam quomodo laudabimus?
Ecce hoc dico o filij dilecti. o filij reg-
ni. o ciues iherl̄m. quoniam in iherl̄m
visio pacis est. & oēs qui amant pa-
cem benedicūtur in ea. & ipsi intrant
cum claudūtur porte & firmāt pec-
tes. hāc quam nomiātam sic amat^r
& diligitis. ipsam sectamini ipsaz de-
siderate. ipsam in domo ipsam in ne-
gocio ipsam in vxoribus ipsam in fi-
liis ipsam in seruis ipsam in amicis
ipsam in inimicis diligite. Ipsa est
pax quam nō habent heretici. Quid
agit pax in huius adhuc regionis i-
certis. in ista pegrinatione mortali-
tatis nostre. cum adhuc nemo est al-
teri conspicuus. nemo videt cor al-
terius? Quid agit pax? De incertis
nō iudicat. incognita nō confirmat

250
Procliuioz est ad bene credendum
de homine. q̄ ad male suspicandum.
Nō se multū dolet errare cum bene
credit etiam de malo. p̄niciosa autē
cum male sentit forte de bono. nes-
cio qualis sit. Quid p̄do. si credo q̄a
bonus est. Si incertum est. licet ut
caueas ne forte verum sit. nō tamē
dampnes tāq̄ vez fit Hoc par iu-
bet. quere pacem ait ⁊ p̄sequere eā.
Heresis quid monet. Dampnat in
cognitos. dampnat totum mūdum
perit totus mūdus. nullus ē xp̄ia-
nus. affrica remāsit Bene iudicasti
De quo tribunali dicis tu sentētiam
in orbem terraz. In quo foro ante
te mūdus stetit. Nolo michi creda-
tur sed nec tibi Cristo credatur. sp̄ui
dei p̄ p̄phās credatur. legi moyfi cre-
datur. Quid dixit moyses de futu-
ris hīs tempibus ad abraham dic-
tum. In semine tuo benedicēt oēs
gentes. An dubitas quid sit semen
abrahe. Duto quia cum apostolus
dixerit non dubitas. aut si de a-
postolo dubitabis. quare pax pax ⁊
nō est pax. Quid dicit apostolus.
Abrahe dicte sunt p̄missiones ⁊ se-
mini eius Nō dixit ⁊ seminibus t̄q̄
in multis. sed tāq̄ in vno ⁊ semī tuo
quod est xp̄istus Ecce ante milia ā-
norum dictum est abrahe. in semine
tuo benedicentur omnes gentes.
Quod ante milia annorum dictum
est ⁊ ab vno creditum. modo iam
videmus impletum. Hac legimus
hac intuemur. ⁊ tu resistis de trans-
uerso veniens. Quid dicturus. Nō
li credere. Cui. Spiritui dei. deo lo-
quenti ad abrahā Et cui credo. Tibi.
Nō h̄ dico iq̄es Nō h̄ dic. Nō dicis
in poti⁹ crede q̄ sp̄ui dei ⁊ dō loq̄ti

ad abrahā. Quid ergo michi dic.
Ille tradidit. ⁊ ille tradidit. De euā-
gelio recitas hoc. de apostolo de p̄-
phetis. Discute omnes scripturas.
lege michi hoc ex eis quibus credo.
tibi em̄ nō credo. Vnde lecturus es.
Hoc michi pater meus ait. h̄ michi
auus meus. hoc michi frater meus.
hoc michi episcopus meus. Sed h̄
abrahe deus. in semine tuo benedi-
centur omnes gentes. Audiat vnus
homo ⁊ credit. ⁊ fit in multis post
multa tempora. Quando dictum
est creditur. quando impletur dubi-
tatur. Hoc ergo dixit moyses. di-
cant ⁊ prophete. Vide commerciu
redemptionis nostre. xp̄s pendet ī
ligno. Vide quāto emit. ⁊ sic vide-
bis quid emit. Empturus est ali-
quid. ipsum aliquid nondum scis
Vide vide quāti. ⁊ videbis quis san-
guinem fudit. Sanguine suo emit.
sanguine agni immaculati emit. san-
guine vnici filiū dei emit. Quid emp-
tum est sanguine vnici filiū dei. Ad-
huc vide quāti. p̄pheta longe anteq̄
fieret dicit. foderunt manus meas
⁊ pedes meos. dinumerauerūt om-
nia ossa mea. Ad agnum preciū vi-
deo xp̄isti. videant quid emisisti.
Commemorabuntur ⁊ conuerren-
tur ad dominum vniuersi fines ter-
re. In vno eodemq̄ psalmo emp-
torem video ⁊ precium ⁊ possessio-
nem. Emptor xp̄istus est. preciu
sanguinis. possessio orbis terrarū
Voces ip̄as p̄pheticas audiam⁹. cō-
tradictes litigatoribus hereticis.
Ecce possessio dñi mei. vis lego in
psalmo. Commemorabūt ⁊ p̄uten-
tur ad dñm vniuersi fiēs terre. ⁊ a-
dorabūt in cōspectu eius vniuerse

patrie gētium Et vide iurgātem. vī
de ius defendētem: Qm̄ ipsius est
regnum. ⁊ ipse dñabitur gētū. Ip̄e
q̄ emit xp̄istus nō q̄a portauit doā
Adorabūt Recte adorabūt oēs pa
trie gētū in cōspectu eius Quāē rec
te: Quia dñi est regnū ⁊ ipse dñabi
gētium: Illud moyses. h̄ pph̄e. ⁊ a
lia multa milia Quis numeāt testi
monia de eccl̄a toto terrarū orbe dif
fusa. q̄s numerat: Nō sunt tot here
ses cōtra eccl̄am. quot sunt testimo
nia legis ꝑ eccl̄a: Que pagina nō h̄
soāt q̄s v̄sus nō hoc loq̄tur: Dia cla
māt ꝑ vnitāte dñica. q̄a posuit fiēs
ih̄m pacem: Tu cōtra ista latras
hērice. vñ merito dicitur in illa cita
te qđ scriptum est in apocalip̄si. caē
foris: Tu cōtra ista latras vñ iudi
casti de orbe terrarū vt dicere cepe
ram: Quo tribunali: Presumptiōe
videlicet cordis tui. Altū tribunal. sꝫ
ruinosum. Dixit hoc moyses. dixerūt
hoc pph̄e. ⁊ nōdum credūt q̄ se xp̄ia
nos videri nolūt: Torq̄batur qđam
diues aput inferos: desiderauit aq̄
stillam de digito cōtempti añ iamā
suam paup̄is. qm̄ v̄rebatur in flam
mis: Et cum ei nō daretur. q̄a iudi
cium sine miā illi q̄ nō fecit miām. cū
ergo ei nō daretur dixit ad abrahā:
Pater abrahā. mitte lazā. habeo
ibi qnq̄ fr̄es. ānūciēt eis q̄ hic pati
or. ne ⁊ ipsi veniāt in locū hunc tor
mētōꝝ: Et qđ illi abrahā: H̄abēt
illic moysen ⁊ pphetas Et ille Non
pater abrahā. sed si quis a mortu
is resurrexerit credent: Et abrahā.
si moysen inquit ⁊ pphetas nō audi
unt. nec si q̄s a mortuis resurrexerit
credent: De quibus dixit. habēt ibi
moysen ⁊ pphetas: De h̄is vtiq̄ q̄

adhuc viuebant. quibus adhuc tem
pus correctionis largum erat. qui
nōdū venerāt in loca illa tormētōꝝ
H̄abent ibi inquit quos audiant.
moysen ⁊ pphetas: Nō credūt h̄is
sed si quis a mortuis resurrexerit
credent Si moysen ⁊ pphetas non
audiūt. nec si quis a mortuis resur
rexerit credent. sententia abrahe est
Abrahe sententia vbi ⁊ vnde: De qđ
dam excelso loco ⁊ pleno quietis et
felicitatis quem vidit ille qui crucie
batur in flamma leuatis oculis suis
quādo in eius gremio id est in eius
secreto vidit pauperem feliciter ex
ultātem. inde ꝑlata est ista sentētia
Vide de quo tribunali. ibi em̄ hitat
deus. quia in sanctis habitat deus:
Vñ optat apostolus ⁊ dicit. dissolui
⁊ esse cum xp̄isto mltomagis opti
mū. ⁊ latroni illi d̄. hodie mecume
ris in paradiso: Ergo dñs cū abra
hā ⁊ in abrahā manēs dixit istam
sentētiā. habēt ibi moysen ⁊ pphe
tas. si illos nō audiūt. neq̄ si aliq̄s a
mortuis resurrexerit credent ei:
H̄eretici habetis hic moysen ⁊ ꝑ
phetas. auditis. adhuc potestis au
dire. adhuc licet corrigi. animosita
tem frenare. veritatem tenere ad
huc conceditur: Disceptate vobis
cum vtrum audiendus sit moyses
⁊ prophete. qui fidei sue testimonia
tantum exhibuerunt. cum videā
mus sic currere res humanas vt ab
ipsis predicate sunt: Quid dubita
tis adhuc credere moȳsi ⁊ pphet̄:
Quid dubitatis audire: An forte
queritis resurgētē a mortuis. vtz ⁊
ipse vobis dicat de eccl̄a sua: Quēsi
uit hoc diues aput inferos aliquem
mitti ex mortuis ad fratres suos.

rephesus est quia hoc quesivit Suf-
ficere debuerit fratribus eius moyses et prophete
Ad hoc ille frustra querit. ut vos iam
exemplo ammoniti ne frustra et se-
ro querentes. sicut ille torquesimini. et
audiatis moysen et prophetas Quid dixit
moyses? In semine tuo benedicetur
omnes gentes Quid dixerunt prophete? Com-
memorabuntur et conuertentur ad omnes
vniuersi fines terre Adhuc michi dic-
turus es. surgat aliquis ex mortuis. e-
go non credo nisi aliquis inde venerit et
dixerit? O domine gratias misericordie
tue. voluisti mori ut aliquis ab in-
feris surgeret. et ipse aliquis non quicumque
sed veritas surrexit ab inferis. qui verum
de inferis dicit et si ad inferos non veni-
ret. et tamen propter voces ipsorum malorum
ecce ipse mortuus est. ecce surrexit
ab inferis Quid dicis heretice quid
dicis? Non te audiam. finite sunt om-
nes excusationes tue. et si verba dixeris
diuitis apud inferos constituti. sur-
rexit a mortuis christus: Dignaris
vel ipsum audire? Ecce quod forte similis
es diuiti mortuo. viuus desiderabas
surgere ab inferis Non pater tuus non a-
uius tuus. non illi surrexerunt qui nescio
quas nomine traditionis infamauerunt:
Sed ecce non infamauerunt. vix dixe-
runt Vis nosse quod nichil ad me? Au-
diamus simul quod dixerit qui surrexit a
mortuis Quid pluribus imoror?
Audiamus iam. apiatur euangelium.
legatur quod factum est tamquam fiat. ponamus
ante oculos nostros gesta preterita
propter cauenda futura Ecce christus
surgens a mortuis ostendit se discipu-
lis suis In nuptie ipsius. ipse sponsus.
ecclesia sponsa. ecce sponsus qui dicebatur
mortuus absumptus finitus. ecce
integer resurrexit. ecce ostenditur o-
culis discipulorum. ecce prebatur

261
trectantibus manibus. ecce tetigere
cycatrices quod despate sunt vulnea: Ex-
hibuit se oculis eorum videndum. ma-
nibus correctandum. putabunt spiritum esse
se Despauerunt enim de salute sua. ex-
hortatur eos. confirmat in fide Pal-
pate et videte quia spiritus carnem et ossa
non habet. sicut me videtis habere:
Tangunt. gaudet. trepidat. et cum ad-
huc trepidaret pro gaudio. sic habet
scriptum. et sic certa sunt Que multum
leta sunt vix creduntur Dubitatio quod-
dam veluti tardius creditis condit-
voluntatem tenetis. necesse est ut
plus homo gaudeat cum venerit quod
despauerat Nam ad ipsum gaudium
condiendum et augendum noluit se sta-
tim cognosci: Tenuit visus discipu-
lorum suorum. illorum duorum quos in-
uenit in via colloquens iam in despa-
tione et dicentes. nos autem sperabamus quod
ipse esset redemptus israel Putauerunt
hoc iam. non putabant iam Spes cuius
eis non erat. et christus cum eis erat
et qui se reddidit et spem reduxit:
Postea ergo dixit. postea quod eum il-
li in panis fractione cognouerunt.
et ostulit se alijs discipulis suis cum
putarent spiritum esse. palpate et vi-
dete quia spiritus carnem et ossa non
habet sicut me videtis habere: Et
cum adhuc pro gaudio trepidarent.
habetis hic ait quod manducetur?
Accepit benedixit. manducauit et de-
dit eis: Expressa est veritas corporis.
ablata est omnis suspicio falsitatis:
Quid inde? Non sciebatis quia o-
portebat impleri omnia que scrip-
ta sunt in lege moysi et prophe-
tis et psalmis de me? Et quia il-
li credebant moysi et prophetis. ve-
rum enim erat quod dixit abraham
si moysen et prophetas non audi-

unt. neq; si q̄s ex mortuis resurrexerit credet. q̄a ḡ credebāt moyſi & pphetis & nō erāt de ipſis quos rep̄hēdit abrahā. audierūt qđ ait dñs. nō ſciebatis q̄a optebat impleri omnia q̄ ſcripta ſunt in lege moyſi & pphetis & pſalmis de me: Ecce q̄ crederūt moyſi & pphetis. videte q̄p̄ admodum ex ipſorum teſtimonio credent ei qui ſurgit a mortuis Tūc aperuit illis ſenſum vt intelligerent ſcripturas. & dixit eis. qm̄ ſic ſcriptum eſt. & ſic optebat xpm̄ pati & reſurgere a mortuis tertia die: Hēs iam ſponſum ecclē. & nō hinc tacuit moyſes. nō hinc tacuerūt pphē. xp̄s reſurrecturus a mortuis tertia die. paſſurum reſurrecturum Deſcriptus eſt nobis ſponſus vt nō erramus. ſed nescio qui exiſtūt & quia n̄ erramus in ſpōſo & ipſi vidētur ea q̄ & nos credere de ſponſo. vt a mēbris ſponſi nos auocent. dicunt nobis. ipſe eſt quidem ſponſus quem creditis quem & nos credimus. ſed ſponſa nō eſt ipſa eccleſia quam tenetis: Et que illa eſt? Pars donati: Et hoc quod tu dicis. hoc tu dicis an ſponſus. tu dicis an deus? Per moyſen ecce eccleſiam teneo. dictuſ eſt ad moyſen. in ſemine tuo benedicentur omnes gentes: Tu dicis an ſpiritus dei? Per pphetas eccleſiaz teneo. dictum eſt per pphetam. cōmemorabuntur & conuertentur ad dominum vniuerſi fines terre Ecce iam teneo teſtimonium legis & teſtimonium pphetarum Audiamus & eum qui ſurrexit a mortuis Oſtēdit ſe ſponſum teneam⁹ eū. cōfirmavit demōſtrādo exhibēdo teſtiōnia Hoc em̄ moyſes h̄ pphē. q̄a optebz pati xpm̄ & reſurgere tertia die Jā ḡ

q̄a tenemus ambo ſpōſum ex ipſis v̄bis. & puto quia iam incipis mecū credere. & hīs v̄bis moyſi & pphetis credam⁹ & ei q̄ reſurrexit a mortuis. ſequatur & dicat: O domine video iā ſpōſum xpm̄. factū eſt ne quis me auocet a mēbris ſpōſe tue & nō ſis michi caput ſi ego in mēbris eius nō fuero. dic michi & de ecclā aliqd. quia iam de ſponſo eius nō dubito. Audi & de eccleſia Sequitur & dicit. predicari in nomie eius pēitētiā & remiſſionem pccōrum. Nichil verius. pdicari in nomie eius penitētiā & remiſſionem pccōrum: Sed hoc vbi? Alij em̄ dicūt ecce hic. alij ecce illic. Et quid ipſe? Nolite credere. exurgent pseudo xpiſti & pseudo prophete & dicēt ecce hic & ecce illic: Nō em̄ de ipſo capite dicūt ecce hic & ecce illic. notum eſt em̄ qđ xps in celis eſt: Sed de ecclā vbi xpiſtus eſt qđ ait. Ecce ego vobiscū ſum uſq; ad cōſummationem ſeculi: Sed ait dñs. nolite credere. q̄ dicit ecce hic & ecce illic ptes oñdit. ego totū em̄: Dicat michi h̄ euāgelīū. dic h̄ ipſe ex euāgelio q̄ iam reſurrexiſti a mortuis vt credāt tibi q̄ credūt moyſi & pphetis. dic michi hoc tu. Audio oportebat xpiſtū pati & reſurgere tertia die. & pdicari in noie ei⁹ penitētiā & remiſſionē pccōz p oēs gētes incipientibus ab iherl̄m: Quid eſt heretice? Certe cū recitarē moyſen cū recitarē pphās. diſtulisti ad eū q̄ reſurrecturus erat a mortuis Ecce reſurrexit. ecce dixit. tam nullā hēt dubitationem eccleſia xpiſti. & vxor xpiſti. q̄ nullam habet dubitationem corpus xpiſti demōſtratum oculis & tractū manibus diſcipulorum Ecce qui reſurrexit a mortuis vtrūq; oſ-

tendit. caput ostēdit membra offen-
dit. spōsum oñdit sponsam oñdit:
Aut vtrumq; mecū crede. aut illud i
dāpnationē tuā credis Quid em̄ q̄a
resurrexit a mortuis q̄a meo corpe
resurrexit: Bene q̄a cicatrices oñdit
q̄a vt crucifixus est. vt sepultus. ita
redditus ita demōstratur. Optime
credis. audi illū loquētem in quē cre-
dis. p̄dicabitur in noīe eius peniten-
tia ⁊ remissio peccōꝝ Vbi: Per latas
terras: Si vellem illud ego dicere. iā
tu luctās aduersus hēricos iā pug-
nās iā hñs cū illis cōflictū tāte q̄stio-
nis. nō illud dicerem sic cōtra p̄ntes
hereticos. quomodo illud dixit ille
cōtra futuros Quid vis āplius: Re-
missio peccōꝝ in xpī noīe p̄dicatur
Vbi: Per om̄s gentes. Vñ: Incipi-
ens ab iherl̄m Cōmunica huic eccl̄e.
Quare litigamus: Cepit em̄ hec ec-
clesia ab iherl̄m ista terrena. vt gau-
deat de deo in illa iherl̄m celesti: Ab
hac em̄ incipit. ad illam terminat.
In illa tota eccl̄a erit. ab ista exordi-
um fidei sumpsit: Lege actus ap̄lo-
rum si forte mētior. quomodo ibi e-
rāt cōgregati discipuli cū veniss̄ sp̄i-
ritus sanct⁹. vt ostendatur tibi qđ
dixit dñs. incipiētibus ab iherusalem
quomodo linguis oñiū sunt locuti.
in quos venit sp̄s sanctus: Quare
nō vis loqui oīm linguis: Ecce ibi o-
nes lingue sonuerūt. quare modo
cui datur sp̄s sanctus nō loquitur
ōnibus linguis: Hoc em̄ tūc erat in-
diciū veniētis in hoīes sp̄s sanc-
ti. vt linguis oīm loqrētur. Ad qđ
dictur⁹ es hērice: Qz nō datur sp̄s
scūs: Nō dico vbi dat⁹. an nō dat⁹:
Si nō datur. qđ est qđ agitis loquē-
do baptizādo benedicēdo: Quid est
qđ agitis: Inania celebratis: Ergo

datur Si datur. q̄re linguis oīm nō
loquūtur q̄b⁹ datur: Nūqđ defecit
donum dei. aut miōr ē fruct⁹: Cre-
uerūt zyzania sed ⁊ triticum. finite v-
traq; crescere vsq; ad messem Non
dixit crescāt zyzania decrescat triticū
vtrumq; creuit: Quare nō apparet
mō sp̄s scūs in linguis oīb⁹: Immo
vero appet in linguis oīb⁹ Tūc em̄
nōdū erat eccl̄a p̄ terraz orbem dif-
fusa. vt membra xp̄isti in omnibus
gētibus loquerētur: Tūc implebat⁹
in vno. qđ p̄nūciabatur in omnib⁹:
Iam totum corpus xp̄isti loquit⁹
oīm linguis. ⁊ quibus nondum loq-
tur loquetur Crescit em̄ ecclesia do-
nec occupet om̄s linguas: Qđ vos
deservistis quousq; creuit: Tenete
vobiscum quousq; accedat. vt nobis
cum pueniatis ad ea que nōdum ac-
cessit Loquor oīm linguis audeo ti-
bi dicere in corpe xp̄isti sum in ec-
clesia xp̄isti sum Si corpus xp̄isti
oīm linguis iam loquitur. ⁊ ego in
omnibus linguis sum Ad ea est gre-
ca. mea est syra. mea est hebrea. mea
est oīm gētium. quia in vnitāte sum
om̄nium gentium: Ergo fr̄es cepit
eccl̄a ab iherl̄m. vt p̄ om̄s gētes pro-
pagaretur Quid euidentius h̄ testio-
nio legis p̄ph̄az ip̄i⁹ dñi: Ap̄lorum
vbiq; p̄sonāt voces. reddētes testio-
niū sp̄ei nostre in vnitāte corp̄is xp̄i
Gaudete in frumētis. tolerate zyzania.
gemite in tritura. suspirate in
horreum Deiet illd tempus qđ gau-
debim⁹ p̄firmat⁹ vectib⁹ portaz ihe-
rusalē: Intret qđ intratur⁹ ē. qđ illuc
māifest⁹ intrabit. huc fict⁹ n̄ intret:
Qui at huc fict⁹ intrat foris ē: Foris
ē ⁊ nescit. vtilib⁹ p̄bat. vectes p̄ba-
būt Qui mō v̄e int⁹ ⁊ vacit⁹ int⁹. ibi
firmiter intus Qui aut h̄c toleran-

do intus. ibi gaudēdo intus. Sines
em̄ ihrlm̄ par. q̄a posuit inquit fr̄es
tuos pacem: **Q**uodo desideramus
pacem quam hic habemus in spe
Adhuc em̄ in nobisip̄is qualis par?
Caro cōcupiscit adūsus sp̄m. sp̄s
aut̄ aduersus carnē: Vbi plena par
in vno hoīe? Tūc erit plena in omni
bus ciuib⁹ ihrlm̄. Quādo erit plēa
par? Quādo corruptibile hoc indu
erit incorruptionem. ⁊ mortale hoc
induerit immortalitatem: Quādo
erit plena in vno homiē. tunc plena
par. tūc firma par: Nichil litigat ad
uersus aiām in homine. nō ipsa ad
uersum se ex quadam pte faucia. nō
carnis fragilitas nō indigētia cor
poris nō fames nō sitis nō frig⁹ nō
estus. nō lassitudo nō vlla inopia n̄
puocatio rixe: nō certe ipsa sollici
ta cautela ⁊ vitādi inimici ⁊ diligēdi
Ihec ōnia fr̄es mei litigāt aduersus
nos. nōdum est plena ⁊ perfca par.
Quod clamastis qui iam dudū no
minata pace ex desiderio clamastis
clamor vester de siti erat nō de satu
ritate. q̄a ibi erit pfecta iusticia vbi
pfecta par. **Q**uodo esurimus ⁊ siti
mus iusticiam. beati qui esuriūt ⁊ si
tiūt iusticiam qm̄ ip̄i saturabūtur:
Quomodo ip̄i saturabuntur? Cuz
ad pacem venerimus: Ideo cū dix
isset. qui posuit fines tuos pacem.
quia ibi saturitas ⁊ nulla indigentia
subdidit statim: **E**t adipe frumen
ti satians te: Fr̄es qm̄ par ipsa de q̄
loquimur nōdum est in totis nobis.
id est in vnoquoq; nostrum tota. ad
huc forte a spū vestro delectat audi
re. Sed si nichil resistit ⁊ reuelat ex
torpore finiem⁹ psalmū Satigatos
vos nusq; video. tñ vereor nouit de
us ne onerisim vobis aut qbusdaz

fribus. ⁊ video studia mltorū exigē
tiū hūc laborē de me ⁊ sudorē. quem
credo in dño nō futur⁹ ifructuosus:
Gaudeo tātā ēē voluptatē in vīta
te v̄bū dei. vt studiū v̄m bonū i bo
no ⁊ de bono vincat studiū isanorū
currētū in āphiteatrū: Nūq̄ illi si
tam diu starēt adhuc spectarēt. Er
go fr̄es audiam⁹ cetera. quia h̄ vul
tis. Assit dñs. assit ⁊ viribus ⁊ mēti
bus nostris: Qui posuit fines tuos
pacē. ad illā ihrlm̄ dicit. ⁊ adipe fru
menti faciās te: Trāssit fames ⁊ sitis
iusticie. succedit saturitas Qui ibi e
rit adeps frumētī. nisi panis ille qui
descēdit de celo ad nos? In p̄ia ip̄a
quō saturabit. qui in pegriatiōe sic
pauit: Jam modo de ipsa pegriatio
ne n̄a locut⁹ est. q̄ venit ad illam
ihrlm̄ vbi collaudabimus dñm Lau
dabimus deum n̄m nos ihrlm̄ nos
syō. qm̄ cōfirmabūtur vectes porta
rū nostraz: Etem̄ ille q̄ tūc satiabit
adipe frumētī. quid facit in ista pe
griatione? **Q**ui emittit v̄bū suum
terre. Ecce in terra laboramus fessi
lāgidi pigri frigidi. qm̄ leuaremur
ad adypē frumētī faciātē. nisi mitte
ret v̄bum suum terre qua grauaba
mur terre qua impediebamur a re
ditu: **D**isit v̄bum suum n̄ deseruit
etiam in heremo pluit māna d̄ celo:
Qui emittet v̄bum suū terre. ⁊ ve
nit ad terras verbum eius Quomo
do eius. aut quod est verbum eius?
Vsq; in velocitatem currit v̄bum
eius: Nō dixit velox est v̄bum eius
currit verbum eius vsq; in velocita
tem Intendamus fr̄es. nō potuit
eligere melius verbum. calidus ca
lore calefcit. frigidus frigore frigel
cit. velox velocitate velox fit: Quid
calidius ipso calore. quo calet quic

263
quid fit calidum? Quid frigidi? ipso frigore. quo frigesceat quicquid frigidum fit: Quid ergo velocius ipsa velocitate. qua velox fit quicquid velociter currit? Possunt dici multa velocia alia magis et alia minus. et tanto queque res velox est. quanto est princeps velocitatis. Illa res magis princeps velocitatis ergo magis velox. aut minus princeps velocitatis ergo minus velox. ipsa itaque velocitate quid veloci? Ergo quousque? Usque in velocitatem Quantum vis auge quod velox est verbum. et dic velocius est quam illud aut illud. quam aures quam venti quam angeli. nunquid aliquid horum tam quam ista ipsa velocitas usque in ipsam velocitatem? Velocitas ipsa quid est frons? Ubique est. non est in parte hoc pertinet ad verbum dei non esse in parte. ubique esse per ipsum verbum ex quo dei virtus et dei sapientia est nondum assumpta carne Si cogitemus deum in forma dei. verbum equalem patri. ipsa est sapientia dei de qua dictum est. attigit a fine usque ad finem fortiter Quanta velocitas? Attigit a fine usque ad finem fortiter: Sed forte immobilitate attigit Si immobilitate tam moles aliqua saxeae impleat locum aliquem. dicitur quod attingit eiusdem loci a fine usque ad finem non tamen motu Quid ergo dicimus? Non habet motum verbum illud. et sapientia illa solidior est: Et ubi est quod dicitur de sapientie spiritu cum multa diceretur. acutus inquit mobilis certus incoquinatus: Sic utique sapientia dei mobilis Si ergo mobilis. quando hoc tangit illud non tangit Aut hoc tangit illud deserit? Et ubi est velocitas? Hoc facit velocitas. ut et ubique sit et nusquam inclusa teneatur. Sed cogitare ista non possumus. pigri sumus: Quis is-

ta cogitet? Et reuera fratres quoniam dixi quomodo potui. si tamen potui si intellexerim. et quomodo potuisti intellexisti: Sed quid dicit apostolus? Si autem qui potens est facere supra quam petimus aut intelligimus Quid hic ostendit? Quia quicquid intellexerimus. non intelleximus sicuti est: Quare hoc? Corpore enim quod corrumpitur aggravat animam: Ergo in terra frigidi sumus? Velocitas enim fervens est. et omnia ferventia velociora. omnia frigida tardiora: Nos tardi ergo frigidi. illa autem sapientia currit usque in velocitatem: Ergo ferventissima est. nec est qui se abscondat a calore eius? Nos ergo qui frigidi corporis tarditate. vinculo terrene vite huius corruptibilis onere nullam ne spem habemus ad capiendum verbum. quod usque in velocitatem currit? An vero ille quis ex corpore in infima depressos deseruit? Nonne ipse predestinavit nos antequam in isto mortali et pigro corpore nasceremur? Qui ergo predestinavit nos dedit terrenam ipsos nos: Jam enim videmus ad illos psalmi usus sub obscuros. incipiunt illa involucria evolvere. quoniam nos in verbum dei quanto magis per nos dicitur. tanto avidiores invenit: Ecce nos pigri in hac terra quasi congelati sumus hic. et quomodo contingit nubibus? rursus enim gelant et in yma decidunt. sic frigescente caritate decidit humana natura in has terras. et pigro corpore involuta velut nix facta est Sed ista nix sunt predestinati filii dei:

Erat enim ille nix velut lana Quid est velut lanam? Id est de nix quae dedit de ipsis pigris adhuc spiritus frigidis quos predestinavit. facturus est aliquid Lana ei materies vel-

tis est: Lana cum videtur, veluti p̄paratio est aliqua ad vestem: Ergo predestinavit qui ad tempus frigidū repūt in terra. ⁊ nōdū feruēt spū caritatis, de p̄destinatione em̄ ad huc loquitur, veluti lanā dedit hos deus, ⁊ facturū est inde vestem: Merito in mōte vestis xpristi fulsit sicut nix. Fulgebat vestis xpristi sicut nix, tāquam de illa lana iam facta erat tunica, de qua lana id est de niue, quam dedit sicut lanā adhuc predestinati pigri erant: Sed expecta, vide quid sequitur, q̄a sicut lanā dedit eos fit inde tunica. Quomodo em̄ dicitur ecclesia corpus xpristi, dicitur ⁊ vestimētum xpristi ipsa ecclesia: Unde est illud quod ait apls, vt exhiberet sibi gloriosā ecclesiam nō habentem maculam aut rugam. Ergo exhibeat sibi gloriosā ecclesiam nō habentem maculam aut rugam: Faciat sibi vestem de illa lana quam predestinavit in niue, adhuc in homibus incredulis ⁊ frigidis ⁊ pigris, faciat vestem de hac lana vt abluatur a maculis, mūdetur a fide, vt rugam nō habeat tendatur in cruce. Qui dat niuem sicut lanā: Jam si p̄destinati sunt, vocādi sunt. Quos em̄ p̄destinavit illos ⁊ vocavit: Jā quomodo vocātur ex lāguore corporis illius vt sani fiāt, quomō vocātur? Audi euāgelium, nō veni vocare iustos sed pccōres in penitētiā: Incipit ergo iam p̄destinātiōe vis illius cognoscere torporem suū accusare pccm̄ suū, incipit vocatione venīre ad penitētiā: Merito ergo qui dat niuem velut lanā ppter cōfectum tunice, futuri etiā ppter vocationem in penitentiā: **N**ebulam velut cinerem spargit: Nebulam inquit velut cinerem sp

git. Quis? Qui dat niuem sicut lanā: Quos em̄ p̄destinavit vocat in penitentiā, quia quos p̄destinavit illos ⁊ vocavit. Cinis at̄ ad penitentiā p̄tinet Audi vocantem ad penitentiā, cū exprobrauit q̄busdam ciuitatibus dicens, ve tibi corozaim, ve tibi bethsaida, quia si in tyro ⁊ sydone facte essent virtutes que facte sunt in vobis, olim inquit in cilicio ⁊ cinere penitētiā egissent: Ergo nebulam velut cinerem spargit: Quid est nebulam velut cinerem spargit? Cum vocatur quisq̄ ad intelligēdū deum, ⁊ dicitur illi, cape veritatem, incipit velle capere veritatem, non sufficit, videt se quādam caliginem pati quam antea nō videbat. Adhuc est ergo illa nebula, vt noueris nescire te, ⁊ noueris qd̄ scire opteat, et videas te inualidum, ad illud sciēdū qd̄ optet sciri. Nam si iniusta nebula iam ante presumpseris scire, audies ab apostolo, qui se putat aliqd̄ scire nōdum scit q̄admodum oporteat eum scire. Ergo nōdum comprehendisti, adhuc nebulam pateris: Sed nōdum te deseruit qui accēdit tibi lucernam carnis sue. Nō erres in nebula, fide sequere: Sed quia conaris videre ⁊ nō potes, peniteat te pccōrum, quia nebula sicut cinis sp̄sa est. Quid iam te peniteat? Contumacem fuisse aduersus deum. Quid iam te peniteat? Secutum fuisse vias tuas malas, puenisse in istam difficultatem illius beate visionis, et erit tibi salubris nebula quā sicut cinerem sp̄git deus. Tu ipse es adhuc nebula, sed velut cinis. Adhuc em̄ penitētes volutātur in cinere fratres mei, tanq̄ similes se cōtestātes, dicētes deo suo cinis sum. Dixit em̄ quēdā scriptura, desperi memetip̄ ⁊ dis

204
tabui & estimavi me terrā & cinerem
Hec ē humilitas penitent. Quā abra-
ham loquitur ad deū suū & quā vult sibi
apiri incendiū sodomorū: ego inquit ē
ra & cinis sum Quō fuit ista sp̄s humi-
litas in magnis & sanctis viris. Ne-
bulam ergo sicut cinerē sp̄git Qua-
re: Quia quos predestinavit illos &
vocavit: quō nō venit vocare iustos. s; **Q**
pccōres in p̄niām. **Q**ui emittit cris-
tallū suū velut frusta panis. Non
denuo laborādū ē dicere quid sit cris-
tallū: p̄locuti em̄ sum⁹ & credo nō
excidisse caritati vestre Quid ergo ē
mittit cristallū suū velut frusta p̄ais
Quō nix illa ip̄ius quā p̄destinatorū
ē. quō nebula illa ip̄ius quā ip̄i vocan-
tur ad p̄niām qui p̄destinati sunt ad
salutem: sic ē quodāmodo cristallū
ip̄ius Quid ē cristallū. Multū obdu-
ruit multū gelavit: nō iā sicut nix fa-
cile solui p̄t. Nix multorū annorū tpe
durata & serie sc̄lorū cristallū dicitur
& hoc mittit velut frusta p̄ais Quid
hoc sibi vult. Fuerūt nimis duri. non
iam nivē sed cristallo p̄pandi: & ip̄i p̄-
destinati sunt & vocati & quidā eorū
ita ut pascere alios & eēnt vtilēs &
alijs Et quid opus ē ut numeremus
multos forte quos novim⁹ illū aut
illum. Occurrit vnicuiq; cogitāti ex
hīs qui nō nūq̄m forte duri & p̄tina-
ces & obnitentes adūsus v̄itatem fu-
erunt & mō p̄dicant v̄itatem. facti s̄
frusta panis Quis ille. Unus p̄ais i
quit ap̄ls. multi vnū corp⁹ sumus i
cristo Unus panis vnū corp⁹ multi
sumus ip̄e dicit Ergo si vn⁹ panis to-
tum corp⁹ cristi: mēbra cristi frusta
panis s̄ De quibusdā duris facit mē-
bra sua: & vtilia ad alios pascendos
Quid imus p̄ multos. Notissimum
paulū apostolū intueamur. Nichil
nobis isto viro notius nichil suū⁹

nichil in scripturis familiari⁹ est & si
fuerint qui ex tanta duricia cōvertā-
tur in quāta ip̄e fuit. panis fiant. ip̄o
ap̄posito ad exemplū oēs currāt ut ex-
plicetur sensus iste. **E**mittit cristallū
suū sicut frusta panis Ecce cristallū
erat apostolus paulus. durus obni-
tens v̄itati: clamās adūsus euange-
lium tanq̄m indurās adūsus solem.
Iste q̄ durus fuit crescens in lege e-
ruditi⁹ ad pedes gamalielis leg⁹ doc-
toris. Nō audiebat moysen & p̄phe-
tas cristū p̄dicantes. Magna duri-
cia Certe gentes nō audierūt p̄phe-
tas. nō audierunt moysen: frigidi e-
rant sed cristallū non erāt Ille q̄ cre-
debat in v̄bis p̄dicantib; xpm. & cris-
to venientī nō credebat nimis obdu-
rauerat Quia ergo cristallū erat. ni-
tidus videbatur et candidus: sed du-
rus & nimīū gelidus Quō nitidus &
candidus. Hebreus ex hebreis: scōz
legem pharizeus Vide nitorē cristā-
lī: audi duriciam cristallī Scōz emu-
lationē p̄sequēs eccām dei Inter la-
pidatores sancti stephani martiris:
ibi erat iste durus & forte ceteris du-
rior Omniū em̄ lapidantiū vestimē-
ta servabat: ut omniū in manib; lapi-
daret Ergo videm⁹ nivem. nebulā.
cristallū: bonū est ut ille sp̄ret & sol-
uat Si em̄ ip̄e nō spiraverit. si nō ip̄-
se duriciā glaciei h⁹ dissolverit. **I**n
faciē frigoris ei⁹ q̄s subsistet. In fa-
ciem frigoris ei⁹ Cui⁹. Dei Vñ est ei
frigus. Ecce deserit pccōrē. ecce non
vocat: ecce nō apit sensum ecce non
infundit grām Saluatur hō si potest
grē: nō p̄t stulticie Quare nō p̄t. In
faciē frigoris ei⁹ q̄s subsistet. Vi-
de ergo p̄gelascentem illū dicentem.
video aliam legē in mēbris meis re-
pugnantē legi mentis mee: & capti-
vum me ducentē in lege peccati q̄ est
ccc i

in mēbris meis. **A**difer ego hō quis
me liberabit de corpe mortis huius. Ec
ce frigescō ecce cōgelascō. quo calo
re soluar ut curram. Quis me libera
bit de corpe mortis huius. In faciē fri
goris eius quis subsistet. Et quis seip
sum liberabit. si ille deseruerit. Et quis
liberat. Gracia dei per ih̄m xp̄m do
minum nostrū. Audi et hic grām dei
Qui mittit cristallū suū sicut frustra
panis. in faciem frigoris eius quis sub
sistet. Ergo desp̄atio est. Absit. Seq̄
tur enim. **E**mittet vbum suū et ta
befaciet ea. Nō ergo desp̄et nix. non
desp̄et nebula. nō desp̄et cristallum.
De niue tanq̄ de lana cōficitur et tu
nica. Nebula illa in penitētia salutē
inuenit. q̄ quos p̄destinauit illos et
vocauit. Sed licet sint inter p̄destina
tos durissimi. et multo quasi tpe cō
gelauerint et cristallū facti fuerint. n̄
erunt duri miē dei. Emittet vbum su
um et tabefaciet ea. Quid ē tabefaci
et. Ne forte in malo intelligat. tabe
faciet. h̄q̄ faciet dissoluet. Duri sunt ei
per sup̄biam. Merito et sup̄bia stu
por dicitur. Quicq̄d em̄ stupidū ē fri
gidum ē. Rigorem passi hoīes coti
die dicūt obstupuit. Ergo sup̄bia stu
por est. Emittet vbum suū et tabefa
ciet ea. Et reuera cumuli niuis cū ca
lesciunt. deliquescūt in hūilitate. Quo
modo ergo q̄si montem niuis erigit
stupor. sic stultos eriḡ sup̄bia. Emit
tet vbum suū et tabefaciet ea. Ecce
venit illud cristallū. Saulus p̄ cedē
et lapidationem stephani. duricia q̄
dam stupid⁹ in xp̄m. percūt lras a sa
cerdotibz. ut vndiq̄ exhibeat cristia
nos anhelans cedēs. Durus ē iste cō
tra ignem dei et gelidus. Sed q̄q̄ es
set durus q̄q̄m gelidus ecce ille q̄
mittet vbum suū et tabefaciet ea. cla
mauit de celo feruid⁹. saule saule qd

me p̄sequeris. Vna illa voce tāta illa du
ricia cristalli resoluta est. Emittet er
go vbum suū et tabefaciet ea. Nō des
peretur de cristallo. q̄to min⁹ de ni
ue vlt de nebula. De ip̄o cristallo non
desp̄etur. Audi vocē quādam cristal
li. qui prius fui blasphem⁹ p̄secutor
et iniuriosus. Sed quare soluit cris
tallum deus. Ne de se nix ip̄a desp̄et.
Alit em̄. ideo miām p̄secut⁹ sum ut in
me oñderet xp̄us ih̄s oēm paciēti
am ad informationem eorū qui credi
turi sunt illi in vitam eternā. Clamat
ergo de⁹ ad gentes. solui cristallum
venite nives. Emittet vbum suū et ta
befaciet ea. **S**pirabit spūs et p̄flu
ent aque. Ecce cristallū et nives resol
uūtur eant in aq̄s. qui sitiunt veniāt
et bibant. Saulus durus ut cristallū
stephanum est p̄secutus ad mortem
paulus iam in aqua viua gentes vo
cat ad fontem. Spirabit spūs eius et
p̄fluent aque. Spūs feruens. vñ dic
tum est in alio psalmo conuerte dñe
captiuitatē nrām sicut torrens in au
stro. Captiuitatem em̄ ih̄m tanq̄m
p̄gelauerat in babilonia. Slat auster
soluitur rigor captiuitatis. et currit
deum feruor caritatis. Spirauit spi
ritus eius et p̄fluent aque. fiat in eos
fons aque salientis in vitam eternā.
Annūciāns vbum suū iacob ius
ticias et iudicia sua isrl. Quas iustici
as. et q̄ iudicia. Quia et q̄tq̄d h̄ huma
num gen⁹ añ perpeffum est. cū esset
nix et nebula et cristallum merito per
peffum ē sup̄bie et elationis in deum.
Recurrā ad originem casus nos
tri. et videam⁹ quia verissime in psal
mo cantatur priusq̄m humiliarer e
go deliqui. Sed qui dicit priusq̄ hu
miliarer ego deliqui. ip̄e dicit bonū
michi qm̄ humiliasti me. ut discā ius
tificationes tuas. Has ergo iustifi

267
cationes a deo didicit iacob qui fecit
ipm iacob luctari cu; angelo in cui⁹
angeli persona ipe dñs erat luctatus
tenuit. vim fecit. vt teneret inualuit:
vt teneret fecit se teneri mīā nō infir-
mitate Luctat⁹ ergo iacob pualuit
tenuit: & quē videbatur vicisse rogat
vt bñdicatur ab eo Quō intelligebat
cū quo luctatus fuerat quē tenuerit?
Quare violēter ē luctatus & tenuit?
Quia regnū celoꝝ vim patitur & qui
vim faciunt diripiūt illud Ergo qua-
re luctatus? Quia cū labore Quare
vix tenem⁹ qđ facile amissimus? Nec
facile recipiendū est qđ amissim⁹ Dis-
camus pdere qđ tenem⁹: laboret ho-
mo vt teneat Tenebit ad firmitatez
qđ tenuerit post laboze Ergo h iudi-
cia sua de⁹ manifestauit iacob & isrl⁹
Aperti⁹ dicam id est qz et iusti qui h
sunt labores. piacula. molestias pas-
siones p merito patiuntur iusto iu-
dicio dei qz ille solus pt dicere sine cā
hic passus sum. quis ideo nō sine cā
qz ppter nos: qui solus pt dicere qñ
rapui tunc exsoluebam q solus potu-
it dicere ecce venit princeps h⁹ mun-
di & in me nichil inueniet Et qñ dice-
retur ei & quare ergo pateris: sequi-
tur & dicit sed vt sciant oēs qz volun-
tatem patris mei facio surgite eam⁹
hinc Ceteri omnes merito suo iudi-
cio dei & p iusticia q patiuntur nō si-
bi arrogant: qñ habeant passionē in-
nocentie qlis in xpō erat Audi apos-
tolum petrū: temp⁹ est inquit vt iu-
diciū incipiat a domo dñi Exhor-
tans martires & testes dñi vt omnes
minas fremētes seculi patientissime
tolerent in semetipis ait illis. tēpus
est inchoationis iudicii ex domo dei
Si aut inīcium a nob: quis finis eo-
rū qui non credūt dei euangelio: Si
iustus vix saluus fit. peccōz & impius

vbi parebunt: Annūciāns vbum suū
iacob: iusticias & iudicia sua israhel.
Non fecit sic vnūse genti Nemo
vos fallat: nō nūciatum est alicui gē-
ti hoc iudiciū dñi quō patiūtur iusti et
iusti Quomō? Pro merito omnes
Quomodo In grā dei Non in suis
meritis liberantur ipi iusti Nō anū-
ciatum est h vnūse gēti: sed soli ia-
cob soli isrl⁹ Quid ergo nos facimus
si nō annūciāuit vnūse genti sed tm
iacob tm isrl⁹ Vbi erim⁹ nos? In ia-
cob & in isrl⁹ **I**udicia sua nō mani-
festauit eis Quibz? Omnibz gentibz
Et quomō vocate sunt niues soluto
cristallo: Quō vocate sunt gētes ius-
tificato paulo: Quō nisi vt eēnt in ia-
cob Precisus est oleaster vt inseret⁹
in oliuam Jā ad oliuā ptinet iā non
debent dici gentes s; vna gens in cris-
to Gens in iacob gens in isrl⁹ Quare
gens iacob et gens isrl⁹? Quia iacob
de ysaac ysaac de abrahā Abrahā aut
quid dictū est? In semine tuo bñdicē-
tur omnes gentes Hoc idē dictum
est ad ysaac hoc & ad iacob Pertine-
mus ergo ad iacob qz pertinem⁹ ad
isrl⁹ Pertinem⁹ ad abrahā: semen
em abrahā non me vel quolibet hoīe
sed aplo sancto interpretante xpūs ē.
& ipe ait non dicit & seminibz tāqm in
multis sed tqz in vno & semini tuo qđ
est cristus Si vnum semē vn⁹ iacob
vnus isrl⁹: & omnes gētes vn⁹ in cris-
to: ergo ad ōnes ptinet gentes qđ re-
uelabit ipe iacob & ipe isrl⁹: & illi soli i
alijs gentibz deputandi sunt. qui no-
lentes credere in xpō nolunt recede-
re ab oleastro & interi olive: remane-
būt in filuosis ramis steriles et ama-
ri Gaudeat iacob qui ē supplantatoꝝ
esau: qz supplantauit frēm suū Ceci-
tas enī ex pte israhel facta ē vt pleni-
tudo gentium intraret De iacob fac
ccc ij

tus est isrl' Quid est isrl'? Jam omnes
audiamus omnes isrl' siue qui h' est
in mēbris cristi siue qui foris & nō fo-
ris & p omnes gētes vbiq; foris vbi-
q; intus Audiat ipe isrl' qui ex iacob
factus est isrl' Quid est isrl'? Videns
deum Vbi videbit deus? In pace In
qua pace: Pacem isrl'm q; posuit in
quit fines tuos pacem Vbi laudabi-
mus oēs vnus in vno: ad vnū erim?
q; deinceps multi disp'hi non erim?
Expl'cit ps cxiij. Incipit psalm?
cxliij.

Meditatio pntis vite nostre
in laude dei esse debet. quia
exultatio sempiternae futu-
re nostre vite laus di erit & nemo p-
pdoneus fieri future vite. qui se ad il-
lam modo nō exercuerit Adō ergo
laudam? deum sed & rogam? deum
Laus nostra leticiam habet: orō ge-
mitum Promissum est em nobis ali-
quid qd nōdum habem? et q; verax
ē qui promisit in spe gaudem?: q; tū
nōdū habem? in desiderio gemim?
Bonū est nobis pseuerare in deside-
rio donec veniat qd pmissum est. et
transeat gemitus & succedat sola lau-
datio Propter hec duo tpa. vnū qd
nunc est in tempestatibus et tribula-
tionibus hui? vite alterū quod tunc
erit in securitate & exultatione perpe-
tua. instituta est nobis ecia celebra-
tio duorū tpm: an pascha & post pas-
cha Illud qd est ante pascha signifi-
cat tribulationem in q modo sumus
qd vero nunc agim? post pascha sig-
nificat beatitudinem in qua postea e-
rimus Ante pascha ergo qd celebra-
mus hoc et agimus. post pascha aut
qd celebramus significamus & non-
dū tenem? Propterea illud tempus
in ieiunijs & orationibz exercemur h
vero tps relaxatis ieiunijs in laudi-

bus agimus Hoc est enim alleluia
qd cātamus qd latine interpretatur
vt nostis laudate dñm Illud iō tem-
pus an resurrectionem: hoc temp?
post resurrectionem dñi est Quo tē-
pore significatur vita futura quam
nōdum tenemus: q; quod significa-
mus post resurrectionem dñi tene-
bimus post resurrectionem nostraz
In capite em nostro nob vtrūq; fi-
guratum ē: vtrūq; demonstratum est
Passio domini ondit nobis vitā pre-
sentis necessitatis q oportet & labo-
rare & tribulari & ad extremū mori.
resurrectio vō et clarificatio dñi os-
tendit nobis vitam quā accepturi su-
mus cū venerit retribuere digna dig-
nis mala malis bona bonis Et quo-
dāmodo mali oēs cantare nobiscuz
pnt alleluia. si aut in malicia sua p-
uerauerint. canticū vite nostre futu-
re dicere possunt labijs. ipam vō vi-
tam q tunc erit in ea veritate q nunc
significatur optinere non pnt: q; no-
luerunt meditari anqm veniret & te-
nere qd venturum erat Nunc q frēs
exhortamur vos vt laudatis deū: et
hoc est qd vobis omnes dicim? quā-
do dicimus alleluia Laudate domi-
num dicis tu alteri. dicit ipe tibi: cū
se omnes exhortantur omnes faciunt
qd hortantur Sed laudate totis vo-
tis. id est nō vt sola lingua & vox vrā
laudet deum. sed & pscientia vrā vita
vestra facta vestra Etem laudamus
mō in ecclesijs qñ cōgregamur. cum
quisq; descēdit ad ppria quasi cessat
laudare deum Nō cesset bene vivere
& semp laudat deū Tunc desimis lau-
dare deū: qñ a iusticia et ab eo qd illi
placet declines Nam si a vita bona
nūqm declines. lingua tua tacet vita
tua clamat: & aures dei ad cor tuum
Quō em aures nostre ad voces nos-

265
tras: sic aures dī ad cogitationes nos-
tras. Non pōt aut fieri ut habeat ma-
la facta: qui habet bonas cogitatio-
nes. Facta em̄ de cogitatione proce-
dunt nec quisq̄m pōt facere aliqd aut
ad aliquid agendū mēbra mouere nī
si p̄iō p̄cesserit iussio cogitationis.
Quō de interiori palatio quicqd ius-
serit impator p̄ imperiū romanū e-
manat: q̄cquid videtis agi p̄ provin-
cias. Quāt⁹ motus fit ad vnā iussio-
nem impatoris intus sedētis? Ado-
uet solum ille labia cū loquitur et mo-
uetur omnis puincia cū fit qd loqui-
tur. Sic et in vnoquoq̄ nostrū intus
est impator in corde: sed et si bonus
bona iubet bona fiunt. si malus ma-
la fiunt. Cum ibi sedet x̄ps. quid po-
test iubere nisi bona? Cū possidet dy-
abolus. quid pōt iubere nisi mala? In
tuo at̄ arbitrio deus te eē voluit cui
pares locū deo an dyabolo: cū para-
ueris. qui possidebit ip̄e impabit. Er-
go fr̄es non tm̄ ad sonum attendite
cū laudatis deum: toti laudate. Can-
tet vox cantet vita cātent facta et si ē
adhuc gemit⁹. tribulatio. temptatio
speret transitura. ōnia et illum v̄etu-
rum diem quo sine defectu laudabi-
mus. Ecce iste psalm⁹ qm̄ manifest⁹
est currendus ē nobis. Distribuit em̄
vniūsam creaturam laudātem deū:
et tanq̄m hortatur ut laudet q̄si inue-
niret tacentem.

Psalm⁹

Laudate dñm de celis. Quasi i-
ueniret tacētes in celis laudē
domini: et exhortatur ut surgāt et lau-
dent. Nūq̄m celestia laudes cōdito-
ris sui tacuerūt: nūq̄m terrestria de-
um laudare cessarunt. Sz plane sunt
qdam q̄ habent spiritū laudandi deū
in eo affectu quo eis placet de⁹. Ne-
mo aut̄ laudat nisi qd ei placet. Sūt

aut̄ alia que spiritum vite et intellec-
tum ad laudandū deū non hñt: sz qz
et ip̄a bona sunt et in ordine suo inte-
gre disposita sunt et ad pulchritudinē
vniūsitatis referuntur quā condidit
deus ip̄a quidē p̄ se voce sua et corde
suo nō laudant deū. sed cū ab intelli-
gentibz cōsiderantur p̄ ip̄a laudatur
deus: et cū per ip̄a laudatur de⁹ quo-
dāmodo et ip̄a laudāt deū. Verbi gra-
cia laudant deū in celis oīa q̄ habent
spiritum vite et intellectū purum ad
eum cōtemplandū et sine fastidio et
defectu diligendū. Laudant aut̄ dñm
per intellectū in terra discernendi bō-
num et malū et per intellectū cognos-
cendi creaturam et creatorē. h. oīes q̄
ista cogitāt et quibz tribuit dñs men-
tem discernēdi ista delectādi atq̄ lau-
dādi. h. oīes pñt. Decora nūqd habet
huiusmodi intellectus? Si haberent
huiusmōi intellectū pecora: non no-
bis diceret de⁹ nolite eē sicut equus
et mul⁹ quibz nō est intellectus. Quā-
do hortatur nos ut nō sim⁹ sicut pe-
cora sine intellectu oñdit nobis quia
homini tribuit intellectū ad laudan-
dum deū. Arbores nūquit vel vitam
hñt. ip̄am q̄ sentiūt sicut pecora. Nā
pecora et si sensum interiorē rōnalez
et mentē intelligentē atq̄ discernentē
nō hñt quā hō habet ut laudent deū:
hñt tm̄ vitam manifestā. Nouimus
appetendi cibū. vtilia sumendi. nox-
ia respuendi. sensus corpalia discer-
nendi. visum ad colores. auditus ad
voces. olfactū ad odores. gustus ad
sapores: motus vel ad voluptates et
ad molestias cognoscendas. Intelli-
gimus h̄. et videmus añ oculos nr̄os
Non hñt rationē intelligendi: sz ha-
bent spiritū corporis aiāt et vitam ma-
nifestam. Arbores at̄ nec ip̄m habēt:
ccc. iij

et tñ oīa laudant deū Quare laudant
deum: Quia cū ista videm⁹ et confi-
deramus creatorem qui ea fecit. de il-
lis nascitur in nobis laus dei et cū ip-
sorum cōsideratione laudatur de⁹: oīa
ergo laudant deum Lepit ergo iste
de celo: laudant omnia et dicit lauda-
te Quare cū laudant dicit laudate:
Quia delectatus est in eo quod lau-
dant et placuit ei quasi adiungē hor-
tationem suā. quomodo si vēias ad
homines bonū aliquid opantes cū
gaudio. siue in vinea siue in messe si-
ue in agricultura placet tibi quod fa-
ciunt et dicis facite agite: non vt tūc
incipiāt facere qñ dicis s; q; placet ti-
bi qd facientes inueneris adiung; g-
tulationem et exhortationem tuam
Dicendo enim facite et exhortādo fa-
cientes: voto quasi facis cum ill' In
hac ergo exhortatione plenus spiri-
tu ppheta dicit Hic et psalm⁹ est ag-
gei et zacharie: sic habet titulum Isti
duo pphete eotpe quo captiu⁹ po-
pulus tenebatur in babilonia. pphe-
tabant iam futurum finem captiui-
tatis: vt restauraretur ciuitas iheru-
salem q̄ bello ceciderat Significauē-
runt ergo nobis in misterio vitā fu-
turam. vbi laudem⁹ deū post capti-
uitatem vite pñtis. vbi erit innoua-
tio ciuitatis illi⁹ magne iherlm vnde
pegrini suspiramus captiuati adhuc
sub onere et sarcina corporis mortal'
vnde adhuc gemimus in pegrinatio-
ne: exultabimus at in patria Qui at
non gemit pegrinus nō gaudebit ci-
uis: q; desiderio non est in illo Pro-
phete ergo isti sancti magnā cōsola-
tionem pbuerunt tūc captiuato po-
pulo scdm carnem. id ē constituto in
babilonia sub regib; alienigenis Os-
tendebant em p ppheciam futurum
temp⁹ liberationis a captiuitate in-

stauracionis iherlm: sed illa oīa in fi-
gura gesta sunt. hñt v̄itatem suā Si-
gurata sunt in antiquis: pñtia osten-
duntur in nobis Quid ergo qd di-
cit apostolus: Quā diu sum⁹ in cor-
pore pegrinamur a dño: nōdum su-
mus in patria Qñ erimus in patria:
Quando triumphabim⁹ deuicto ini-
mico dyabolo: qñ mors nouissima i-
mica destruetur Tunc fiet sermo q̄
scriptus est absorta est mors in vic-
toria Vbi est mors victoria tua: Vbi
est mors acule⁹ tu⁹: Qñ ergo nulla
erit mortis cōtentio q̄ modo ē et fa-
cit nos gemere ex defectu. ex mobili-
tate rerū et fragilitate carnis huma-
ne. cōtendunt nobiscū cotidie tēpta-
tiones. cōtendūt cotidie delectati-
ones. et si non cōsentim⁹ tñ molestiā pati-
mur et contendim⁹ et magnū pericu-
lum est. ne qui cōtendit vincatur Si
aut nō cōsentiendo vincam⁹ moles-
tias tñ patimur resistendo delectati-
onibus Non cessat et non morit⁹ hos-
tis: nisi in resurrectione mortuorum
Sed psumam⁹ fidam⁹: erigunt nos
agge⁹ et zacharias cātant futurā libe-
rationē nrām Si illi pplo cātauerūt
et impletū est xpiano pplo qd canta-
tur nō implebitur: Securi estote nō
tñmō in ista pegrinatione vite hui⁹
sed quō hic agatis videte nō vob pla-
cet amor babilonie ne obliuiscamini
ciuitatē iherlm: et si corpus vestrū ad-
huc in babilonia tenetur. cor vrm ad
iherlm pmittatur. Laudet ergo tota
creatura dñz: q; hoc ibi facturi sum⁹
qd hic pmeditamur Laudate dñz de
celis **L**audate eum in excelsis Pri-
mo de celis dicit: postea de tra Lau-
datur em de⁹ qui fecit celū et terram
Celestia tranquilla sunt pacata sc: ibi
semp gaudiū. nulla mors. nulla egri-
tudo nulla molestia: sp laudant deuz

267
beati Nos at adhuc visuri sumus: sed
cū cogitam⁹ quō illic laudetur deus.
cor ibi habem⁹. et nō sine cā audim⁹
sursū corda. Leuem⁹ cor sursū ne
putrescat in terra: qm̄ placet nob⁹ qd
ibi agūt angeli. Ad nō nos spe postea
re z cū illuc venerim⁹. Laudate ergo
eū in excelsis. **L**audate eū oēs an
geli ei⁹ laudate eū oēs vtutes eius
Laudate eū sol z luna: laudate eū o
nes stelle z lumē. Laudate eū celi ce
lorū et aque q sup celos sunt laudent
nomen dñi. Qñ explicat oīa numerā
dos. S; tñ summam qñ oīa pstrinxit
z pclusit omnia celestia laudātia cre
atorem suū. Et qñ diceretur ei qre il
lum laudāt quid illi debent quid illis
ptulit vt laudent eū: sequitur. **Q**m̄
īpe dixit z facta sunt: īpe mandauit z
creata sunt. Non mirū si opa laudēt
opatorem. Non mirū est si facta lau
dent factorem: non mirū si creatura
laudat creatore. Ibi z xps noiāt⁹ est
z quasi nō audiuim⁹ nomē īpi⁹ q est
xpus. In pncipio erat vbum z vbuz
erat apud deū z de⁹ erat vbum. hoc e
rat in pncipio apud deū: oīa p īpm
facta sūt et sine īpo factū ē nichil. Per
qd facta sunt: Per vbum. quō hic of
tendit qz p vbum facta sunt. Ipe dix
it z facta sunt: īpe mandauit z crea
ta sunt. Nemo dicit nemo mandat n
vbum. **S**tatuit ea in seculū et in se
culum seculi. Omnia celestia oīa su
periora: vtutes omnes atqz āgelos
ciuitatē quādam supnam bonā sanc
tam btām. Vñ qm̄ pegrinamur mise
ri adhuc sum⁹: et quo redituri in spe
beati. z quo cum redierim⁹ in re bea
ti. Statuit ea in seculū z in sc̄m seculi.
Receptum posuit z nō preterib⁹.
Quale pceptū putatis habere celestia
z angelos sanctos: Quale pcep
tum dedit illis de⁹: Quale nisi vt lau

dent illū beati: Quorū h̄ est negociū
laudare deū. Non arant nō semināt
nō molunt nō coquūt. Opa em̄ sunt
ista necessitatis: ibi necessitas nō est.
Non furantur nō depdantur nō adul
terantur. Opa em̄ sunt ista iniquita
tis: ibi iniquitas nō est. Non frangūt
panē esurienti. nō vestiūt nudū. non
suscipiunt pegrinū nō visitāt egro
tum: nō cōcordant litigiosum nō se
pelunt mortuū. Opa em̄ sunt ista mi
sericordie: ibi aut nulla miseria ē in q
fiat miscdia. **B**. beati putam⁹ erim⁹
nos: Si ei suspirem⁹ de suspirio ge
mam⁹. Et quid sum⁹ vt ibi simus:
Mortales plecti abiecti: terra z ci
nis. S; qui pmitit oīs deus si z nos
attendam⁹ quid sum⁹: Si ad illū. de
us est oīs est. Non est factur⁹ ange
lum ex hoīe qui fecit hoīes ex nichilo.
Aut vō p minimo habet de⁹ hoīem
ppter quē mori voluit vnicū suū: At
tendam⁹ ad iudiciū dilectōis z pro
missionis dei. Tales arras accepim⁹
tenem⁹ mortem xpi. tenem⁹ sangui
nem cristi. Quis mortuus est: Vnic⁹
Pro quibz mortu⁹ est: Vtinā p bo
nis: vtinā p iustis. S; quid ē: Item
xpus ait apostolus p impijs mor
tuus ē. Qui donauit impijs mortem
suā. qd seruat iustis nisi vitā suā.
Ergo se humana fragilitas. nō
despet. non se collidat. nō se auertat
non dicat non ero. Qui promisit de
us est z venit vt promitteret: appa
ruit hominibus venit suscipere mor
tem nostram. promittere vitam suā.
Venit ad regionem peregrinati
onis nostre accipere hic quod habū
d; opprobria flagella colaphos spu
ta in faciem cōtumelias spineam co
ronam. suspensionem in ligno. cru
cem. mortem. Hec habundant in

regione nostra: ad talia cōmercia ve-
nit Quid hic dedit quid hic accepit:
Dedit exhortationem: dedit doctri-
nam dedit remissionem peccatorū:
accepit contumelias mortem crucez
Attulit nobis de illa regione bona &
in regione nostra ipse pertulit mala.
Promisit tñ nobis quod ibi futuri si-
mus vñ venit: et ait Pater volo vt
vbi ego sum & ipi sint mecū Tanta p-
cessit dilectio qz vbi nos eramus fuit
nobiscum: vbi ipse est erim⁹ cum illo
Quid tibi pmitit deus o hō mortali?
Quia victur⁹ es in eternū Non cre-
dis? Crede Plus est iā qd fecit q̄ qd
pmitit Quid fecit? Mortuus est p-
te Quid pmitit? Vt viuas cū illo In-
credibilius ē qd mortuus ē eternus:
q̄ vt in eternū viuat mortalis. Jā qd
incredibilius est tenem⁹ Si ppi ho-
minem mortu⁹ ē deus. nō est victu-
rus hō cum deo? Non est victurus
mortalis in eternū ppter quē mortu-
us est qui viuit in eternū S; quomō
mortuus ē deus. & vñ mortuus ē de-
us & potest mori deus? Accepit ex te
vñ moreretur p te Non posset mori
nisi caro non posset mori nisi morta-
le corpus. Induit se vbi moreretur p-
te: induet te vbi cū illo viuas Vbi se i-
duit morte? In v̄ginitate m̄ris Vbi
te induet vita? In equalitate patris
Elegit sibi hic thalamū castū: vbi cō-
iungeretur sponsus sponse Verbum
caro factuz est: vt fieret caput eccle.
Verbum em̄ ipm nō est pars eccle: s;
vt eēt caput eccle. carnem assumpsit
Quiddā nostruz iam sursum ē: qd h-
accepit vbi mortuus est vbi crucifixe-
us est Jā quedam primicie tue pces-
serunt & dubitas qz secutur⁹ es. Er-
go cōuertat se & ad terrena: qz iā dix-
it laudes celestiu **L**audate domi-

num de terra Superi⁹ enim vnde ce-
pit: Laudate dominū de celis: & enar-
rauit celestia **M**odo audi terrestria
Pracones & omnes abyssi Abyssi
profunditates aquarum sunt: maria
omnia & nubilosus iste aer. ad aby-
sum ptinet Vbi nubes. vbi venti. vbi
tempestates vbi pluuia. choruscatio-
nes tonitrua grādines nix et quicqd
vult deus fieri sup terras de isto hu-
mido & caliginoso aere. totū hoc ter-
re nomine appellauit qz nimis muta-
bile est atqz mortale: nisi forte puta-
tis quia sursum pluit stellis Omnia
ista hic fiunt ppe ad terram Et aliqui
sunt homines in cacuminibus mon-
tium nubes sub se vident et fiunt ple-
rumqz pluuie: & apparent bene intē-
tis omnia ista que perturbato aere
cōcitantur hic fieri in ista mundi pte
infima. propterea ad istam caligino-
sam id ē ad hunc aerem tanqz ad car-
cerem dampnatus est dyabolus: de
apparatu superiorum angelorū lap-
sus cum angelis suis Nam aposto-
lus hoc de illo dicit: scdm principem
potestatis aeris hui⁹ qui nunc opa-
tur in filios diffidētie Et alius apos-
tolus dicit: si enim deus angelis pec-
cantibus non pepcit. sed carceribus
caliginis inferi retrudens. tradidit i
iudicio puniendos seruari: infernuz
hoc appellans qd inferior ps mundi
fit Non ergo cogitare qd accipit dy-
abolus: sed quid perdidit Omnia er-
go ista videtis qualia sunt: mutabi-
lia. turbata. terribilia. corruptibilia.
tamen habent locum suum habēt or-
dinem suum. implent et ipa vniuer-
sam pulchritudinem pro modo suo:
et ideo laudant dominum Conūsus
ergo ad illa tqm exhortans & ipa ym-
mo exhortās nos vt eoz p̄sideratōe

268
laudemus dominum. sic enim laudant
deum cum considerata pariunt laudem dei ce-
pit dicere. laudate dominum de terra. dra-
cones et omnes abyssi. Dracoēs circa
aquam videntur de speluncis procedunt
feruntur in aera: concitatur propter eos
aer. Magna quodam sunt animantia
dracones: maiora non sunt super ter-
ram. Propterea inde cepit: dracones
et omnes abyssi. Sunt autem speluncae
quarum latentium videntur flumina videntur fon-
tes procedunt. ut fluant super terram alia
occulta subter eunt: et totum hoc atque
omnis ista humida natura aquarum
simul cum mari et isto infimo aere abis-
sus vel abyssi vocantur. ubi viuunt dra-
cones et laudant deum. Quid putamus?
quod choros faciunt dracones et laudant
deum abyssi? Sed vos considerantes
dracones. attendite artificem draco-
num creatorem draconum. Et cum mira-
mini dracones et dicitis magnus deus
qui hec fecit: dracones laudant deum
de vocibus suis. Et dracones et omnes
abyssi. **I**gnis. grando. nix. glacies
spiritus tempestatis qui faciunt videntur ei?
Quare hic addidit qui faciunt videntur ei?
Multi stulti non valentes contempla-
ri et discernere creaturam locis suis
et ordine suo sub nutu et iussu dei agere
tem motus suos. visum est illis quod su-
periora omnia deus gubernat. inferio-
ra vero despiciat abicit deserit. ut nec
curet ista nec gubernet: nec regat sed
calibus regantur quod possunt qua pos-
sunt. et mouet illos qui dicunt aliquam-
modo sibi sed non dicant tibi. id est ne audi-
endo consentias quoniam ista dicunt: blas-
phemia enim sunt et execrabilia deo.
Si deus plueret. nunquid plueret in
mare? Qualis inquit prudentia: ge-
tulia fitit et mare compluitur. Acute si-
bi videntur tractare. Quibus dicendum
est hoc: getulia fit. ut tu ne fitires. Bo-

num enim erat ut diceret deus Anima
mea velut terra sine aqua tibi. Quod alio
loco aperte dicitur fitiunt tibi anima
mea quod multipliciter tibi et caro mea.
Et dominus in euangelio: beati qui esuri-
unt et fitiunt iusticiam quoniam ipsi
saturabuntur. Ille enim iam saturatus
est qui talia disputat. et quasi doctus
sibi videtur: nec vult discere: ideo non
fitit. Nam si fitiret vellet discere et in-
ueniret quia totum dei prudentia fit
in terra: et etiam miraretur disposita
membra pulicis. Attendat caritas ves-
tra. Quis disposuit membra pulicis et
culicis ut habeant ordinem suum ha-
beant vitam suam habeant motum
suum? Nam bestiolam breuem. mi-
nutissimam considera. quam volueris
si consideres ordinem membrorum ipsius
et generationem vite qua mouetur. et pro-
se fugiat mortem. amat vitam appe-
tit voluptates deuorat molestias ex-
erit sensus diversos: piget in motu
congruo sibi. Quis dedit aculeum cu-
lici quo sanguinem sugat? Quoniam tenu-
is fistula est qua sorbet? Quis dispo-
suit ista? Quis fecit ista? Expauescis
in minimis lauda magnam. Hoc itaque
tenete fratres mei nemo vos de fide
excutiat et de sana doctrina. Qui fecit
in celo angelum ipse fecit in terra ver-
miculum: sed angelum in celo pro ha-
bitudine celesti vermiculum in terra
pro habitudine terrestri. Nunquid an-
gelum fecit reperire in celo. et vermi-
culum in celo? Distribuit sedibus ha-
bitatores. incorruptionem incorrup-
tis sedibus dedit. corruptibilia incor-
ruptilibus locis. Totum attende:
totum lauda. Qui ergo disposuit me-
bra vermiciuli. non gubernat nubes? Et
quare in mari pluit? Quasi non sint in ma-
ri qui alant pluuia. qui ibi non fecit pisces
quasi ibi non fecit animalia. Attendite quo-

modo currunt pisces ad aquam dul-
cem Et quare inquit pisci pluit. et in
non pluit aliqui. ut cogites te in regi-
one esse deserti et in pegrinatione vi-
te: et amarescat tibi vita pñs. ut futu-
ram desideres. aut ut flagelleris. et
corripiaris et corrigaris Quō āt dis-
tribuit propria regionuz? Ecce qz de
getulia locuti sumus: pluit hic pñe o-
ni anno. et omni anno dat frumentū
Seruari h frumentum nō potest. ci-
to corrūpitur quia omni āno datur
ibi qz raro. et multum datur et diu ser-
uatur Sed forte putas qz ibi deserat
deus hoiēs aut nō ibi scdm iocūditā-
tem suam et laudant et glorificāt deū.
Apprehende in getulium. pone inter
istas arbores amenas: fugere hinc
vult et redire ad nudam getuliam In
omnibz ergo locis deus regionibus
tpa sua quoqz distribuit et ordinavit
et longum est cōmemorare diligen-
tiorē p̄siderationem omniū reruz
Quis illam explicat? Tñ qui oculos
habent. multa ibi vident cuz viderint
placent. cū placuerint laudantur. nō
tanqz ipa sed ille qui fecit: ita omnia
laudabunt deū Hec cōsiderabat spi-
ritus pphcie cum dixisset. ignis grā-
do nix glacies spūs tempestatis que
omnia turbata videntur quibusdam
stultis et quasi casibus agitari. addi-
dit. q̄ faciunt vbum eius Non tibi er-
go videntur casibus moveri q̄ verbo
dei in omni motu suo deseruiunt. Quo
vult deus illuc lucet ut ignis: illuc fer-
tur nubes. siue pluuiam siue niuem
siue grandinem portet Et quare ali-
qñ percutiunt montē fulmina. et nō
percutiunt latronem? Qd cūqz pos-
sum dicere p captu mentis mee quā-
tum deus donare dignetur: maiores
maiora nouerint et amplius intelli-
gant et det vob deus plus sape qz di-

co: tamen cum tpantia sine superbia
Possum ergo p modulo meo dice-
re quare percutiunt montē et non per-
cutiunt latronem qz forte adhuc la-
tronis puerfionem qrit: et iō percutit
mons qz non timet. ut mutetur ho-
mo qui timet aliquādo Et tu cū das
disciplinam: terram feris ut infans
expauescat Et aliqui ferit quem vult
hominē S; dicis in: ecce cedit inno-
centiorē et dimittit sceleratiorē.
Noli mirari: vñcūqz mors pio bona
est Vnde aut scis illi sceleratiori si se
mutare noluerit quid penaruz in oc-
culto seruetur? Nōne mallent fulmi-
ne incendiū potius interire quibz di-
cetur: ite in ignem eternum Opus ē
ut innocens sis Quid enim. Qd aliuz
est mori in naufragio bonū est mori
febre? Siue inde siue in moriatur qz
re qualis sit quo moritur. quo post
mortem itur⁹ est? Nōne inde de vi-
ta exiturus est? Quacūqz occasione
hinc exituri sumus. Quibz exitibus
martires exire meruerunt? Nūquid
febris? Quomodo multi optant
ut febris soluant⁹. alij vno ictu gla-
diū. alij ignibus. alij bestiis: Et deuo-
rauerunt bestie corpa martirum: et
non timuerunt ne perirent corpa ip-
sorū Vndiqz em deus reducet corpa
scōrum suorum. cui capilli nostri nu-
merati sunt: et qñ voluit. tres pueros
ab igne liberauit. nūqd ideo macha-
beos in igne deseruit? Illos aperte li-
berauit: illos occulte coronauit No-
uit igitur de⁹ qd agat Tu time et bo-
nus esto: vñcūqz voluerit ut ereas
hinc patū te inueniat Inqñ em es
non possessor domus Locata est ti-
bi domus ista. tibi locata est non do-
nata. et si nolis migrabis: et nō eam
tali conditione accepisti ut quasi tpa
certa tibi sint Quid dixit domin⁹ dñs

tuus: **Q**uoniam voluero cum dixerero migra:
patus esto Expello te de hospicio sed
dabo domum Inquilinus es in terra:
eris possessor in celo Quicquid ergo hoc
accidit contra voluntatem nostram non
ueritis non accidere nisi de voluntate
dei. de prudentia ipsius de ordine ip
sius. de nutu ipsius. de legibus ipsius. et
si nos non intelligimus quid quare fiat
debemus hoc prudentie ipsius quia non
fit sine causa: et non blasphemabimus
Cum enim ceperimus disputare de ope
ribus dei quare hoc quare illud. et non
debit sic facere. male fecit hoc. ubi est
laus dei: Perdidisti alleluia Omnia
sic considera quomodo placeas deo et lau
des artificem: quia si intrares in offici
nam forte fabri ferrarii. non auderes
reprehendere folles. incudes malleos
Et da impitum hominem nescientem quod
quare fit et omnia reprehendit. sed si non
habeat peritiam artificis et habet sal
tem considerationem hominis. quid si
ibi dicit: Non sine causa hoc loco fol
les positi sunt Artifex novit quare et
si ego non novi In officina non au
det vituperare fabrum. et audet repre
hendere in hoc mundo deum Ergo quem
admodum ignis. grando. nix. glaci
es spiritus tempestatis que faciunt ver
bum eius. sic omnia que vanis vide
tur in rerum natura temere fieri. non
faciunt nisi verbum eius: quia non fi
unt nisi iussu dei Deinde dicit ut deus
laudent Montes et omnes colles.
ligna fructifera et omnes cedri. bes
tie et omnia pecora. reptilia et volati
lia pennata Deinde ad homines **R**e
ges terre et omnes populi principes
et omnes iudices terre: iuvenes et vir
gines senes cum iunioribus laudent no
men domini Explicata laus de celo:
explicata est laus de terra **Q**uia ex

269
altatum est nomen eius soli? Nemo
hominum querat exaltare nomen suum.
Vis exaltari? Illi te subde qui non po
test humiliari Exaltatum est nomen
eius solius **C**onfessio eius in celo et
in terra Quid est confessio eius super
celum et terram? Quia ipse confitetur:
Non Sed quia illi omnia profitentur.
omnino clamant: omnino pulchritudo quo
dammodo vox eorum est confitenti
deo Clamat celum deo. tu me fecisti
non ego: clamat terra. tu me condidisti
non ego Quomodo clamant ista?
Quoniam considerantur et hoc inuenitur ex
tua consideratione clamant. ex voce
tua clamant Confessio eius in celo et in
terra Attende celum pulchrum est: attende
de terra pulchra est Utrumque sibi val
de pulchrum est Ipse fecit ipse regit ipsi
us nutu gubernatur Ipse trahit tem
pora: momenta ipse instaurat Per ip
sum ergo omnia ista laudent illum. si
ue in statu siue in motu. siue de terra
deorsum. siue de celo sursum siue in ve
litate siue in renouatione Cum vi
des hec et gaudes et attolleris in arti
ficem et inuisibilia eius per ea que facta sunt
intellecta contueris: confessio eius in
celo et in terra. id est confiteris ei de re
bus terrenis confiteris de rebus celest
ribus et quia ipse fecit omnia et melius
illo non est aliquid: quicquid fecit intra
illum est et quicquid in his placet minus
est quam ipse Non ergo ita tibi placeat
quod fecit. ut recedas ab eo qui fecit Sed
si amas quod fecit multo magis eum
qui fecit. si pulchra sunt que fecit quoniam
magis pulchrior est qui fecit: Confessio
eius in celo et in terra **E**t exal
tauit cornu populi sui Ecce quod pro
phetabant aggeus et zacharias mo
do cornu populi sui humile est in tri
butis. in tribulationibus. in tempestatibus

in tonsione pectorum. **Q**uoniam exaltabit cornu populi sui: **Q**uoniam venerit ipse dominus et ortus fuerit sol noster. non iste qui oculis videtur et oritur super bonos et malos. sed de quo dicitur vobis qui timetis deum orietur sol iusticie et sanitas in pennis eius et de quo dicturi sunt superbi et impii iusticie. lumen non illuxit nobis et sol non est ortus nobis. Ipse erit estas nostra. **N**on fructus per hybernium in radice non apparent. Attēdis quasi aridas arbores per hyemem: qui non novit videre aridam putat vitē et forte iuxta est qui vere aruit. Similes sunt ambe per hyemem. illa vivit. illa mortua est: sed illius vita et illius mors in abscondito est. Estas precedit vita illius clarificatur: mors illius manifestatur. Procedit honor foliorum. secunditas fructuum: vestitur vitis in faciem ex eo quod habet in radice. Ergo modo fratres tales sumus quales sunt et alii homines. Quomodo nascuntur manducant bibunt vestiuntur transfigunt vitam istam: sic et sancti. Aliquando res ipse decipiunt homines et dicunt ecce postquam cepit esse christianus nunquid non ei dolet caput? Aut quia christianus est. quod habet per a me? **V**itis arida attendis iuxta te vitem nudam in hyberno sed non aridam per estatis vim. Et veniet dominus honor noster qui latebat in radice: et tunc exaltabit cornu populi sui. post captivitatem in qua mortaliter vivimus. **Q**uoniam dicit apostolus nolite ante tempus iudicare donec veniat dominus et illuminabit abscondita tenebrarum: et tunc laus erit unicuique a deo. Sed dicis mihi. **V**bi est radix mea. ubi est fructus meus? Si credis: nosti ubi est radix tua? **V**bi est enim. ubi est fides tua: ubi est spes et caritas tua. Audi apostolum: mortui enim estis. Quasi per hyemem mortui apparebant. Audi quod vivunt: et vita vestra

abscondita est inquit cum christo in deo. **E**cce habes radicem. **Q**uoniam ergo honore ornaberis quoniam secundaberis fructum. Audi illum sequentem: cum christus apparuerit vita vestra. tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. **E**t exaltabit cornu populi sui. **I**mnus omnibus sanctis eius. **Y**mnus sanctus quod est: Cantus est cum laude dei. Si laudas deum et non cantas: non dicis ymnus. Si cantas enim et non laudas deum non dicis ymnus. Si laudas aliud quod non pertinet ad laudem dei: et si cantando laudes non dicis ymnus. **Y**mnus ergo tria ista habet: et canticum et laudem et dei. Laus ergo dei in canticum ymnus dicitur. **Q**uid est ergo ymnus omnibus sanctis eius? Accipiant sancti eius ymnus. dicant sancti eius ymnus: quod hoc est quod accepturi sunt in fine ymnus sempiternum. **I**n alio loco dicit psalmus sacrificio laudis glorificabit me et ibi est via que ostendam illi salutare meum et beati qui habitant in domo tua in secula seculorum laudabunt te: hoc est ymnus omnibus sanctis eius. **Q**ui sunt sancti eius? **F**ilius israel populi appropinquantes sibi. **N**emo dicat: non sum filius israel. **N**e putet iudeos filios israel esse: et nos non esse filios israel. **A**udeo vobis dicere fratres mei: illi non sunt et nos sumus. **A**udite quare: quia maior est natus secundum spiritum quam natus secundum carnem. **Q**uoniam israel ex abraham. **Q**ui a ysaac ex abraham israel ex ysaac. **Q**uomodo placuit deo abraham: **C**redidit autem abraham deo: et deputatum est illi ad iusticiam. **Q**uifquis imitatus fuerit abraham: filius est abraham. **Q**uifquis degeneravit a fide abraham: perdidit progeniem abraham. **I**udei degeneraverunt: perdidērunt. **I**mitati sumus nos inuenimus. **A**udi quod illi perdidērunt. **Q**uid illis dicit dominus dicentibus filij sui

mus abraham. Ausi sunt ostentare se et erigere cervicem de nobilitate generis iusti. Et quid illis dominus? Si filij abrahe essetis facta utique abrahe fecissetis. Si ergo potuerunt ipsi quod filij sunt abrahe. inuenimus nos ut filij simus abrahe. Credendo quippe inuenimus. quod illi non credendo amiserunt. quia credidit abraham deo et reputatum est illi ad iusticiam. Et semen abrahe christus et in christo nos sumus. et ex israel populo. de quo populo maria. de qua maria christus. in quo christo nos. ergo filij israel nos. Et quomodo addidit ut discerneret nos filijs israel populo appropinquati sibi? Attendite iudeos. si appropinquati ipsi sunt et forte appropinquant: Dicit michi aliquis. cotidie cantant et ipsi psalmum. et cantant ymnos dei. Non auditis quod eis dixit propheta. Populus hic labijs me honorat. cor autem eorum longe est a me. Si illorum cor longe est. nostrum autem proximum est quia credimus quia speramus quia diligimus quia christo adiuncti sumus. quia membra ipsius facti sumus: Nunquid membra longe sunt a capite? Si essent longe et diuisa essent. non diceret. ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque in consummationem seculi: Si sepata essent. non de celo diceret. saule saule quid me persequeris. Si non in nobis esset. non diceret. esuriui et non dedistis michi manducare: Et cum dicerent illi. quando te vidimus esurgentem. respondit. cum vni ex minimis meis fecistis michi fecistis. Ecce populus. ecce appropinquans israel. et cum illo modo spe. postea re: Conuersi ad dominum:

270
Explicit psalmus ceterimus quadragessimus octauus. Incipit psalmus ceterimus quadragessimus nonus.

Audemus dominum et in voce et in intellectu et in opere bono et sicut nos hortatur iste psalmus. cantemus ei et canticum nouum. sic enim incipit:

Psalmus

Quante domio canticum nouum. Vetus homo vetus canticum. nouus homo nouum canticum. Vetus testamentum vetus canticum. nouum testamentum nouum canticum. In veteri testamento promissiones seculares et terrene. Quisquis terrena diligit. vetus canticum cantat. Qui vult cantare canticum nouum. diligat terrena. Ipsa dilectio noua est et eterna. Ideo semper noua. quia nunquam veterascit: Nam si bene consideras. antiquum est hoc. Quomodo ergo est nouum? Nunquid fratres mei vita eterna modo nata est? Vita eterna ipse christus. et secundum diuitatem non modo natus est. quia in principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum: Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil. Si que per ipsum facta sunt antiqua sunt. quid est ipse per quem facta sunt? Quid nisi eternus et patri coeternus? Sed nos dilapsi in peccatum. peruenimus ad vetustatem: Nostra enim vox est in illo psalmo ubi dicitur cum gemitu. inueteraui in oculis inimicis meis. Inueteraui homo propter peccatum. innouatur per gratiam. Omnes ergo qui innouantur in christo ut ad vitam eternam incipiant pertinere canticum nouum cantant. et hoc canticum pacis est. canticum hoc caritatis est:

ddd i

Quisquis se a cōiūctiōe scōꝝ sepat.
nō cātat cāticū nouū. secut⁹ est ei ve
tustam animositatē nō nouā carita
tē In noua caritate qd est. Dat vin
culū scē societatis. cōpago spūalis.
edificiū de lapidib⁹ viuis Vbi est h⁹
Nō in vno loco. sed p vniūsum or
bē terraz Audi h⁹ de alio psalmo. sic
dicitur. cātate dñō cāticū nouū. cā
tate dñō ōnis t̄ra: Ex h⁹ intelligit⁹. qā
nō cū ōni t̄ra cātat cāticū vet⁹: Cā
tat q̄libet vba d ore ei⁹ pcedūt Quid
em attēdo quid soēt. cū video quid
cogitet. Et tu inq̄s vides qd cogitē.
Facta indicāt Nā oculus in cōsciēti
a nō penetrat Attēdo qd agat. et ibi
video qd cogitet Neq̄ em si q̄sq̄ v
bi grā cōprehēdēt hōiēm in furto. in
homicidio in adulterio. cogitatio ē
ip̄ius in corde vidēt. s; in factis s; q̄
dā q̄ intus latēt: S; sunt et multa q̄
pcedūt in opa. et māifesta fiūt etiā
hōib⁹ Cū q̄ essent illi q̄ se a compage
xp̄i caritatis et a societate scē ecclē se
parūt mali itus aput se. nō noueāt
nisi de⁹ Vēit et tēptatio. sepauit illos
et patefecit hōib⁹ qd noueāt de⁹:
Nō em fruct⁹ ostēditur nisi in fact⁹
Nū dictū est. ex fructibus eoz cog
noscetis eos: Dixit em dñs ad q̄sdā
qui ouiu vestitu se iduūt. itus at s; l
lupi rapaces: Et ne forte fragilitas
humana dinoscere nō posset lupus
sub ouina pelle. ait. ex fructib⁹ eoz
cognoscetis eos Querim⁹ fructus
caritatis. inuēim⁹ sp̄inas dissensiōis
ex fructib⁹ eoz cognoscetis eos Er
go cāticū eoz vet⁹ ē. cātem⁹ nos cā
ticū nouū Nā dixim⁹ fr̄es. ōnis t̄ra
cātat cāticū nouū: Qui cū ōni t̄ra n̄
cātat cāticū nouū. dicat qd vult. lin
guis soēt allā. dicat tota die dicat to
ta nocte. nō valde aures mee incli

natur ad vocē cātātis. s; q̄ro mores
opātis Interrogo em et dico Quid
est quod cātas. Rndet allā. Quid ē
allā. Laudate dñm Veni simul lau
dem⁹ dñm Si tu laudas dñm. et ego
laudabo dñm Quae in discordia su
mus. Caritas laudat dñm. discor
dia blasphemāt dñm: Et vultis iam
nosse vbi cātetis cāticū nouū: Que
dicturus est in ipso psalmo videte.
quō fiāt et vbi fiāt. vtz p oēs gētes
fiāt ista an in vna aliq̄ pte terrarum
et hinc plenius intelligetis ad quē p
tineat cāticū nouū Nā qdē māifestū
ē illud qd de alio psalmo cōmemo
raui. cātate dñō cāticū nouū: Et vt
ostenderet in cantico nouo ēē fruc
tū caritatis et vnitatis. addidit. cāta
te dñō o ois terra Nō se sepet. nō
se dis iūgat. triticū es. fertō paleam
quousq̄ vētiletur de area Vis excu
ti. et si triticū eēs foris ab area. inue
nirēt te volatilia et colligerēt te Ad
de. quia eo ipso q̄ discedis et volas pa
leā te esse indicas. Sed qā leuis eās
venit vētus et de sub pedib⁹ boū ab
lat⁹ es: Qui at triticū sunt ferūt tri
turā. gaudēt qā grana sunt. gemunt
inter paleam. expectāt vētilatorem
quē cognoscūt redēptorē: Cantate
dñō cāticū nouū. **A**us e⁹ in ecclā
sanctorū: Hec est ecclā scōꝝ. ecclā
frumētōꝝ toto terraz orbe diffuso
rū p agrū dñi semiāta. qd ē hic mūd⁹
ip̄so dñō exponēte cū de semine añ
diceret. qā homo semiāuit bonuz se
men in agro suo. et venit iūmicus et
supsemiāuit zizania: Et dixerūt pue
ri p̄ifamilias Nōne bonū semē se
miāsti in agro tuo. Nū hic sunt ziza
nia. Et rndit illis. iūmicus hō hoc fe
cit Voluerūt colligere zizania. et cō
pescuit illos dicens: Sinite vtrāq̄

271
crescere vsq; in messem. & in tempo
re messis dicā messorib⁹. colligite p
mū zizania & alligate ea fasciculos ad
cōburēdū ea. triticū āt meū repōite
in horrea: Postea interrogauerūt
eū discipuli dicētes. narra nobis pa
bolā zizaniorū: Et ipse expōit oīa. vt
null⁹ hō cordi suo tribuat qđ ibi itel
lexerit. s; mgrō celi exponēti. nemo
dicat exposuit sibi quō voluit Si pa
bolā pphete exponēt de⁹. qñ ipse p
eos loq̄batur qđ dicebāt. q̄s audet
dicē nō sic debere exponē? Multo
magis qñ ipse exposuit qđ pposuit
ipse. q̄s audet cōtradīcere māifeste
veritati: Cū āt dñs pabolā hāc expo
neret ait. Qui āt semiāt bonū semē
ē fili⁹ hōis. se vtiq; demōstrans. bo
nū vō semē filij sunt regni. ipsa est
ecclā scōz. zizania āt filij sunt malig
ni. ager est hic mūd⁹. Nā videte frēs
qā p mūdū semiātū ē bonū semē. et
p mūdū semiāta sunt zizania. Nūqđ
in pte triticū. & in pte zizania: Per
totum triticum. & p totū zizania:
Ager dñi mūdus ē nō affrica. n̄ quō
fert terra ista getulie sexagenū aut
cētenū. & numidia fert denū. nō sic ē
deo ager suus. Vbiq; illi fertur fruc
t⁹ & cēten⁹ & sexagen⁹ & tricen⁹. tu tū
vide qđ velis esse si cogitas ad do
mini fructū ptinē. Ergo ecclā scōz
ecclā catholica est. Ecclā scōz nō est
ecclā hereticorū. Ecclā scōz illa ē quā
p̄signauit de⁹ añq; vidētur. & exhibu
it vt vidēt. Ecclā scōz erat ātea i co
dicib⁹. mō i gētib⁹: Ecclā scōz ātea
tātū mō legebatur. nunc & legitur &
videtur: Quando solum legebatur
credebatur. modo videtur & contra
dicitur: Laus eius in ecclā sanctoz
Letetur israhel in eo qui fecit eū.
Quid est israhel? Vidēs deū. Hoc ei

interpretatur nomē israhel. Qui videt
deū in ipso letetur a quo factus est:
Quid est qđ frēs qā diximus nos ad
ecclā ptinere scōrum? Nūqđ iam
videmus deum? Quomodo sum⁹
israhel si nō videmus? Est qđam vi
sio huius tempis. erit altera visio
futuri tempis: Visio q̄ modo est p
fidem est. visio q̄ futura est p specie
erit: Si credim⁹ videm⁹. si amam⁹
videmus. Quid videmus? Deum:
Vbi est ipse deus? Interroga iohā
nem. deus caritas est: Bñdicamus
nomē ei⁹ sc̄m. & gaudeam⁹ in deū si
gaudeam⁹ in caritatem: Quisquis
habet caritatem. vt quid illum mit
timus lōge vt videat deū? Cōsciām
suā attēdat. & ibi videt deū. Si cari
tas ibi nō habitat nō ibi habitat de⁹.
Si āt caritas ibi habitat de⁹ ibi ha
bitat: Vult illum forte videre sedētē
in celo. habeat caritatem & in eo ha
bitat sicut in celo. Ergo sumus isra
hel. & letemur in eo qui fecit nos:
Letetur israhel in eo qui fecit eum:
In eo qui fecit eum letetur. nō in ar
rio nō in donato nō in ceciliano nō
in pculiano. nō in augustino. in eo
letetur qui fecit eum. Nos frēs nō
vobis cōmēdam⁹ nosmetipsos. sed
p̄mēdam⁹ vobis deū. qā p̄mēdam⁹
vos deo. Quō vobis deū p̄menda
mus? Vt diligatis eū bono vestro
nō bono ipsius. quia malo vestro si
eū nō diligitis nō malo ipsius: Nō
em̄ min⁹ habebit de⁹ diuitatē. si hō i
illo nō hēt caritatē. Tu crescis ex dō
nō ille ex te. & tñ tñ nos dilexit p̄or
añq; eū diligerem⁹. vt filiū suū vni
cum mitteret mori p nobis. Qui fe
cit nos factus est inter nos. Quo
modo nos ipse fecit? Omnia p ipm
facta sunt. & sine ipso sc̄m est nichil:

Quo fact⁹ est inter nos? Et vbu⁹ ca
ro factu⁹ e⁹. et hitavit in nobis: Ergo
ipse est in quo debem⁹ letari. Ne o si
bi arroget. neo sibi der oget ptes ip
si⁹. ab ipso est leticia q⁹ nos facit feli
ces. Letet⁹ israhel in eo q⁹ fecit eum:
Et filij syon exultet in rege suo. ipe
e⁹ israhel. filij eccle sunt. qa syon fuit
qde vna citas q⁹ cecidit. In ei⁹ reliqui
is habitabat qde sci tpalie. sz syon va
et iherlm vera. qa ipa syon q⁹ iherlm. eter
na e⁹ in celis q⁹ est mater nostra: Ipa
nos genuit ipa e⁹ eccle scōz. ipa nos
nutruiuit. ex pte pegrina. ex magna
pte hic immanēs. Ex pte qua imma
net in celo beatitudo angeloz est.
ex pte q⁹ pegrinat in h⁹ sclo spes est
iustoz. De illa dictum est gla in ex
cellis deo. de hac dictu⁹ e⁹. et in terra
par hōib⁹ bōe volūtatis: Quia q⁹ in
hac vita gemūt et desiderāt illā patri
am. currāt dilcōne nō pedibus cor
poris. nō querāt naues sed pēnas.
duas alas caritatis apphēdāt. Que
sunt due ale caritatis: Dilectio dei et
dilectio pximi: Peregrinamur em
suspiramus. gemimus. Venerūt ad
nos lrē de patria nra. ipas vobis re
citamus: Letetur israhel in eo q⁹ fe
cit eū. et filij syon exultet in rege suo:
Quod dixit q⁹ fecit eū. hoc dixit in re
ge suo: Quod audistis israhel id sz
filij syon. et qd audistis in eo q⁹ fecit
eū. h⁹ e⁹ in rege suo. Fili⁹ dei q⁹ fecit nos
factus est inter nos. et rex noster re
git nos. qa creator noster fecit nos
ipse est tamen per quem facti su
mus. qui est per quem regimur.
et ideo xpistiani quia ille xpistus.
Cristus a crismate dictus est. id est
ab vnctione: Reges autem vngue
batur et sacerdotes. ille vō vnct⁹ est
et rex et sacerdos. Rex pugnavit p

nobis. sacerdos obtulit se p nobis
Nō pugnavit p nobis q⁹hi victus e⁹.
iure at vicit. crucifixus est em et de
cruce sua in qua erat fixus dyabolū
occidit. et inde rex noster. Vn at sa
cerdos: Quia se p nobis obtulit:
Date sacerdoti qd offerat. Quid iue
niet hō qd daet? Quidam victimā
Quam victimā? Quid mūdum po
test offerre pccōz? Minime. o im
pie. qcquid attuleris imūdum est. et
si aliqd mūdū p eo offerēdum est:
Quere aput te quid offeras. nō iue
niet: Quere ex te quod offeras. nō
delectatur arietibus nec hyrcis nec
tauris. Dia iph⁹ sunt. et si nō offeās
Offer ergo illi mūdum sacrificium
Sed peccatores. impi⁹ es. sed con
sciētiam inqnatā hēs. Poteris for
te aliqd mūdū offerre purgatus?
Sed vt purgeris aliquid pro te of
ferēdum est: Quid ergo p te obla
turus es vt mūderis? Si mūdatus
es poteris offerre qd mūdum est:
Offerat ergo seipsum mūd⁹ sacer
dos. vt mūdet hoc quod xpistus fe
cit: Nichil mūdum inuenit in homi
bus quod offerret p homibus. seip
sum obtulit mūdā victimā. hos
tiam immaculatā: Felix victima.
vera victima mūda victima hostia
imaculata: Nō ergo h⁹ optulit quod
nos illi dedim⁹. ymmo h⁹ optulit qd
a nobis accepit. et mūdū optulit:
Carnē em a nobis accepit. hāc optu
lit: Sed vñ illā accepit: De vtero v
gis marie. vt mūdā offerret p imū
dis. Ipe rex ipe sacerdos. in eo lete
mur: **A**udēt nomē ei⁹ in choro:
Et chorus qd significat? Multi no
uēt chor⁹. et qa i citate loqm⁹ ppe o
nes norūt: Chor⁹ e⁹ p senio cātatiuz
Si in choro cātem⁹ pcorat cātem⁹

In choro cātantiū q̄sq̄s voce discre
pauerit. offendit auditū & pturbat
chor̄: Si vox incōueniēter cātātis
disturbat cōcētū cātatiū. quō distur
bat heresis dissonās cōsensus laudā
tiū choros xp̄i: Jam totus mūdus
est chorus xp̄isti. ab oriēte in occi
dēte cōsonat Videamus si tm̄ extē
ditur chorus xp̄i Dicit ps̄ alius. a so
lis ortu vsq̄ ad occasum laudate no
men dñi Laudēt nomē ei⁹ in choro
In tympano & psalterio psallant
ei: Quae assumit tympanū & psalte
riū: Ut nō sola vox laudet s̄ & opa:
Quādo assumit tympanū & psalte
riū cōcinnant voci. sic & tu si qñ alla
cātas. porrigas & panē esuriēti. ves
tias nudū. suscipias pegrinū. nō so
la vox sonat. sed & man⁹ cōsoāt. q̄a
verbis facta cōcordāt: Assumpisti
organū. cōsentiāt digiti linguae: Et
ip̄m misterium tympani & psalterij
nō est tacēdū In tympano coriū ex
tēditur. in psalterio corde extendū:
In vtroq̄ organo caro crucifigit:
Qm̄ bene psallebat in tympano et
psalterio qui dicebat. michi mūdus
crucifixus ē & ego mūdo Ip̄m psal
terium vel tympanū tollere te vult
q̄ amat cāticū nouū. q̄ te docet quā
do tibi dicit. q̄ vult esse me⁹ discipu
lus abneget semetip̄m & tollat crucē
suā & sequatur me: Nō dīttat psal
teriū suū nō dimittat tympanū. extē
datur in ligno & ficcetur a cōcupiscē
tia carnis: Nervi q̄to plus fuerint
extēti tāto acutius sonāt: Ut ergo
acute sonaēt pauli apostoli psalteri
um. qd̄ dixit: Que retro oblit⁹. i ea
q̄ añ sunt extētus. sequor ad palmā
supne vocatiōis Extēdit seip̄m. teti
git xp̄s & sonuit dulcedo veritatis:
In tympano & psalterio psallāt ei:

Qm̄ bñfacit dñs i pp̄lo suo Quid
tā bñficū q̄ mori p̄ impijs: Quid
tā bñficū q̄ sanguie iusto deleri cir
ographū pccōis: Quid tā bñficū q̄
dicē nō ad me p̄tiēt qd̄ fuistis. esto
te qd̄ nō fuistis: Bñfacit dñs i pp̄lo
suo. dimittēdo pccā. pmittēdo vitā
eternā: Bñfacit aduersum cōuertē
repugnātē adiuuare. vincentē coro
nare Bñfacit dñs in populo suo
Et exaltabit mansuetos in salutē
Exaltātur supbi. sed nō in salutem:
Mansueti in salutem. supbi in mor
tem Ideo supbi ip̄i se exaltāt & dñs
eos humiliat. māsuēti at̄ ip̄i se hūi
liāt & de⁹ eos exaltat: Exaltabit mā
suetos in salutē: **E**xultabūt sc̄i in
glā Aliqd̄ volo dicē. audite attētius
de glā sc̄orū Nemo em̄ est q̄ nō amet
glām. s̄ glā stultorū ppl̄aris illa q̄ dē
hēt illecebrā delcātiōis. vt ad laudes
suā bonorū hoīm q̄sq̄ cōmor⁹. velit
sic viuē vt p̄dicet⁹ ab hoīb⁹ q̄buscūq̄
quocūq̄ Hinc hoīes ifani effecti. et
inflati. inanes intus foris tumidi. e
tiam res suas p̄dē volūt donādo sce
nicis histriōib⁹ venatorib⁹ auguris
Quāta donāt. q̄ta impēdūt: Effun
dūt vires nō patrimoniū tm̄. sed eti
am animi sui. Isti fastidiūt paupē
rē q̄a nō clamat ppl̄s vt paup̄ accipi
at. clamat at̄ paup̄ vt venator acci
piat: Illi ergo vbi eis nō clamatur.
nolūt erogaē Vbi clamatur ab insa
nis. insaniūt oēs & fiūt oēs insani. &
q̄ expectatur & q̄ expectāt & q̄ donāt.
Insana ista glā rēphēditur a dño. i
pbatur añ oculos ōnipotētis. & tm̄
frēs mei xp̄s sic improperat suis et
dicit. nō a vobis accepi tm̄ q̄tū acce
perūt veātōres. & illis vt doāret⁹ de
meo donast⁹ Ego at̄ nud⁹ erā & non
vestistis me Et illi: Et qñ te vidim⁹

nudū & nō vestim⁹? Et ille Cū vni
ex mīmis meis nō fecistis. nec michi
fecistis Sed eū vis vestire q̄ tibi pla
cet. in quo tibi xp̄s displicet Vestire
vis venatorem. quo forte victo eru
bescas Cris⁹ nūq̄ vincitur. & dya
bolū vicit. & p te vicit. & tibi vicit. & i
te vicit. Tale victorē vestire nō vis
Quare? Quia min⁹ clamat. minus
insanitur: p̄pt̄ea isti q̄ tali gl̄a delec
tātur. in cōsciētia sua nichil habent:
Quō exhauriūt archas & vestes mīt
tāt. sic exinaniūt ipsam cōsciām vt
nichil ibi habeāt p̄ciosum Sancti at
qui exultāt in gl̄a. quō exultāt nō o
pus est vt nos dicam⁹. ipsi⁹ psalmi
audite sequētē vsum Exultabūt scī i
gl̄a: **L**etabūtur in cubilib⁹ suis
Nō in theatris nō in āphiteatris. n̄
in circis. nō in nugis. nō in foris. sed
in cubilib⁹ suis Quid est in cubilib⁹
suis? In cordib⁹ suis Audi apl⁹ pau
lū exultātē in cubili suo. Nā gl̄a n̄ra
hec ē. testiōniū cōsciē n̄re: Rursum
timēdū est ne q̄s apud seipm fiat si
bi placēs. & q̄si supb⁹ de cōsciētia sua
gl̄etur Debet em̄ q̄sq̄ cū tremorē ex
ultaē. q̄a donū dei ē vñ exultat. n̄ me
ritū suū Eteī sūt multi sibi placētes
& iustos se esse arbitrātes. & p̄cedit
aduersus illos alia pagina dicēs:
Quis gloriabitur castū se habē cor.
aut q̄s gl̄abitur mūdū se ēē a pccō?
Est ergo q̄dam modus in cōsciētia
gl̄andi. vt noueris fidē tuā esse fin
cerā. noueris esse spem tuā certam.
noueris caritatē tuā esse sine simla
tiōe Sed qm̄ multa sunt adhuc for
te q̄ p̄nt offendē ocl̄os dei. lauda eū
q̄ tibi ista donauit. tūc pficiet qd̄ do
nauit: p̄pt̄erea cū dixisset letabūtur
in cubilib⁹ suis. ne q̄si sibi placētes
viderētur. adiūxit statim multa

tiōēs dei in faucib⁹ eorū Sic letabū
in cubilib⁹ suis. vt nō sibi tribuāt qd̄
boni sunt. s̄ illū laudēt a quo acce
perūt qd̄ sunt. a quo vocātur vt pue
niāt ad id qd̄ nōdum sunt. & a q̄ spe
rāt p̄fōnem. cui grās agūt q̄a icho
auit Exultatioēs dei in faucib⁹ eorū
Nā videte scōs. videte gl̄am. videte
p̄ vniūsum mūdū. videte q̄ exultati
ones dei sunt in faucib⁹ eorū: **E**t
framee bis acute in māibus eorum
Framea appellatur quā vulgo spa
tam dicūt: Sūt em̄ gladij ex vna p
te acuti. ip̄e sunt machere. ip̄e autē
framee ip̄se & rumphee. ip̄se autē spa
te appellatur Magnū misterīū hēt
hoc genus. ferramēti. qd̄ ex vtraq̄
pte acutū est Ip̄se framee sunt bis
acute i māibus eorū Frameas bis
acutas intelligimus sermonē domi
& vna framea est. sed ideo multe di
cūtur q̄a multa ornata sunt. & multe
lingue sunt sanctorum: Sermo er
go dei gladius bis acutus Vñ bis a
cutus? Dicit de temporalibus. dicit d̄
eternis. In vtrumq̄ p̄bat quod d̄
& eum quem ferit separat a mūdō:
Nōne ip̄ius est gladius de q̄ dñs
dicit nō veni pacem mittere in terrā
sed gladium? Attendite quō venit
disiungere. quō venit sepaē Disiūgit
scōs disigit ip̄ios. sepat a te quod te
impedit Filius vult seruire deo. pa
ter non vult. venit gladius vt ser
mo dei. diuidit filium a patre: Filia
vult mater nō vult. gladio diuidun
tur ab inuicem: Murus vult sed so
crus nō vult. veniat gladius bis a
cutus. offerat p̄missionem vite pre
sentis & future. cōsolationem tpali
um. eternoꝝ p̄fruitionem. Ecce gla
dius ex vtraq̄ pte bis acutus. pro
mittēs temporalia in quo nos non

fefellit: Nonne ecclesia dei p totum
 mūdū nō erat: Ecce est. ātea legeba
 tur & nō videbatur. mō sicut legit
 ita cernitur: Quicqd tpaliter nobis
 pmissuz ē ad vnā ptē gladiū ptiēt. qd
 quid in sempiternū ad alterā ptē gla
 diū ptiēt: Hēs spē futuraz rex. hēs
 cōsolatioēm pñtiū. Noli retrahi ab
 eo q vult retrahē. Pater. mī. soror.
 vxor sit. amicus sit. nō te retrahant
 & vtilis tibi erit gladi⁹ bis acut⁹. Nū
 lū te ille sepat. male te tu cōglutinas
 Venit g dñs ferēs gladiū bis acutū
 pmittēs eterna implēs tpalia. Nam
 ideo duo testamēta dicūt. Que erāt
 g framee bis acute in māib⁹ eorum.
 Duo testamēta ad gladiū bis acutū
 ptinēt. vet⁹ testamētū trena pmit
 tit. nouū etna: In vtroq; sermo dei
 verax inuēt⁹ est. vt gladi⁹ bis acut⁹
 Quare g in māib⁹ & nō in linguis.
 Et framee bis acute inqt in manib⁹
 eoz. In māib⁹ dixit in ptate. Accepe
 rūt g sermonē dei in potestate. vt v
 bi vellēt dicerēt. cui vellēt dicerēt. n
 timerēt ptatē. nō cōtēpnerēt pau
 perem. In māib⁹ em hēbāt gladium
 qua volebāt vibrabāt vsabāt pcutie
 bāt: Et hoc totū erat in potestate p
 dicatū. Nam si nō est in māibus
 sermo. ne forte aliquis dicat. quo
 modo sermo est gladius bis acut⁹.
 & quō in manibus. si ergo sermo nō
 est in māibus. quare scriptū est. fac
 tus est sermo dñi in manu aggei p
 phete: Nūquid frēs sermonē suū
 deus in digitis ipsius fecit. Quid ē
 in manu ipsius factus est. In ptate
 illi datum est pdicare sermonem do
 mini: Postremo possumus & has
 manus intelligere. nam qui locuti
 sunt in lingua habuerūt sermonem
 dei. qui scripserūt in manibus: Et

framee bis acute in manibus eoz
 Nam frēs videte scōs armatos At
 tendite strages attēdite gloriosa p
 lia Si em impator & miles. si miles
 hostis. si bellū & victoria. qd fecerūt
 isti hñtes in māib⁹ frameas bis acu
 tas: **A**d faciēdas vindictas in gē
 tibus Videte si nō est vindicta facta
 in gentib⁹. cotidie ipsa fit. hoc agi
 mus & nos loquēdo: Attēdite quō
 cese sunt gentes babilonie Illi red
 ditur duplum. sic em de illa dictum ē
 reddite illi duplum ad qd fecit Quō
 redditur duplū. Bellāt sci. educunt
 frameas bis acutas. fiūt strages. fi
 unt occisioēs sepatioēs Quō illi du
 plū redditur. Illa quādo poteāt p
 sequi xpianos. carnē occidebat. deū
 nō cōfringebat. Quō illi duplū red
 ditur. & pagani extiguūtur. & ydola
 frāgūtur Quō inquires pagāi occi
 dūtur. Quō nisi cū xpistiāi fiūt.
 Quero paganū & nō inuenio. xpris
 tianus est. Ergo mortu⁹ ē paganus
 Nam si non occidūtur. pñ dictū est
 petro. macta & māduca. Vñ ipe sau
 lus occisus est psecutor. & paulus e
 rectus est predicator. Quero saulū
 psecutorē & nō inuenio. occisus est:
 Vñ. De framea bis acuta. Sed quia
 occisus in se & viuificatus in xpo. iō
 cōfidēs dicit. viuo at iā nō ego. viuit
 aut in me xpistus Quō illi fit p illū
 Etem cum factus eēt predicator. ac
 cepit & ipse in māibus frameam bis
 acutam. ad faciēdā vindictam in gē
 tibus Et ne vere tu putares hoies
 ferro pcuti. sanguiem fundi. vulne
 ra in carne fieri. seqtur & exponit
Obiurgatioēs in populis. Obiur
 gatio que est corruptio. pcedat ex
 vobis framea bis acuta. Nōlite ces
 sare. dedit illam vobis deus p mo

dulo vestro: Qualis hō es qui ydo-
la colis. dic amico tuo. si tñ remāsit
cui dicas. q̄lis hō es q̄ dimifisti eū a
quo factus es. ⁊ adoras qd̄ fecisti.
Melior ē faber q̄ qd̄ fabricat faber
Si fabrū adoraē erubescis. adoran-
do qd̄ faber fecit nō erubescis? Cū
ceperit erubescere cū cepit p̄pūgi. fe-
cisti vuln⁹ de framea. p̄uēit ad cor.
moriturus est vt viuat. Framee bis
acute in māib⁹ eorū. ad faciēdā vin-
dictā in gētib⁹ obiurgatioēs in po-
pulis: **E**t alligēt reges eorū in cō-
pedib⁹ ⁊ nobiles eorū in vinculis fer-
reis. vt faciāt in eis iudiciū cōscrip-
tum: Facile exposuim⁹ quō de fra-
meis cadāt ⁊ exurgāt. sepētur ⁊ cō-
gregētur. vulnerētur ⁊ sanētur. mo-
riātur ⁊ viuat S; qd̄ faciem⁹? Quō
expoēm⁹ ad alligādos reges eorū in
cōpedib⁹? Reges gētū alligādi in cō-
pedib⁹. ⁊ nobiles eorū in vinculis. ad-
didit ferreis Adestote vt agnoscat⁹
qd̄ nostis. Isti em̄ vsus q̄s cepim⁹
exponē obscuri sunt. s; illd̄ qd̄ ex illis
dictur⁹ sum nō ē nouū. Gā notū est
vobis. mō nō discē op⁹ hēatis. s; cō-
memorari: Ad h̄āt voluit de⁹ obscu-
re pōi q̄sdā vsus suos. nō vt aliquid
nouū de illis seruet⁹. sed vt iā qd̄ iusi-
tatū erat obscuris expositis inoue⁹
Nouim⁹ reges factos xpianos. no-
uimus nobiles gētū scōs xpianos
Sūt hodie q̄ ⁊ fuerūt ⁊ ērt. ⁊ nō ces-
sant framee bis acute i māib⁹ scōrū:
Quō ḡ ligatos cōpedib⁹ ⁊ vinculis
ferreis intelligim⁹? Scit caritas ves-
tra ⁊ eruditio q̄a in ecclā nutriti est⁹
⁊ soletis audire diuīas lcōnes. qm̄ i
firma mūdi elegit de⁹ vt cōfunderet
fortia. ⁊ stulta mūdi elegit de⁹ ad cō-
fundēdos sapiētes. ⁊ ea q̄ nō sūt tāq̄
ea q̄ sunt. vt q̄ sunt euacuentur: Sic

em̄ ait apl's. Videte vocationē vrāz
frēs. q̄a nō multi sapiētes scdm̄ car-
nem. nō multi potētes. nō multi no-
biles. sed stulta mūdi elegit deus. ⁊
infirma mūdi vt cōfundēt fortia. et
ignobilia ⁊ cōtemptibilia elegit de⁹.
⁊ ea q̄ nō sunt t̄q̄ q̄ sunt. vt ea q̄ sunt
euacuentur. Venit deus xp̄istus p̄
desse om̄ibus. sed elegit p̄desse impe-
ratori de piscatore. nō piscatori de i-
peratore. ⁊ elegit ea q̄ nulli⁹ momē-
ti erāt in mūdo Ip̄sos impleuit spū
scō. dedit eis frameas bis acutas. p̄
dicare p̄cepit euāgeliū. ⁊ ire p̄ totū
orbem terraz Fremuit mūd⁹. erex-
it se leo aduersus agnū. sed fortior
leone inuētus est agnus Leo vict⁹
est seuiēdo. agnus vicit patiēdo:
Cōuersa sunt corda hoīm ad timo-
rem xp̄i. ceperūt reges. ceperūt no-
biles miraculis cōmoueri p̄phetie
adimplerionem turbari. vidē in vnū
nomē cōcurrē gen⁹ huānum: Et qd̄
facerēt? Multi elegerūt ignobilita-
tem. ⁊ dimittētes domos suas ⁊ sū-
stātias suas distribuētes paupib⁹.
cucurrerūt ad p̄fectionem Tali ḡ in
p̄fecto dicitur a dño. si vis p̄fectus
esse. vade vēde om̄ia q̄ hēs ⁊ da pau-
peribus ⁊ veni sequē me. ⁊ habebis
thezaur⁹ in celo. Multi ex nobilib⁹
fecerūt hoc. sed cessauerūt isti nobi-
les esse gētium. elegerūt paup̄tatez
in seculo. nobilitatē in xp̄isto Ad-
tiāt tenēt ipsam nobilitatem in xp̄o
tenēt regias ptātes. ⁊ sic sunt xp̄is-
tiani Ip̄si sunt t̄q̄ in cōpedibus ⁊ tā-
q̄ in vinculis ferreis Vñ hoc? Ne p̄-
grederentur ad illicita compedes ac-
ceperūt. compedes sapiētie. com-
pedes verbi dei. Quare ergo vincu-
la ferrea ⁊ nō aurea? Ferrea sunt q̄
diu timēt. amēt ⁊ aurea erūt: Atten-

dat caritas vestra quid loquar Au-
distis mō aplm iohānē. timor nō ē ī
caritate. sed perfecta caritas foras
mittit timorem. qā timor tormētuz
habet. hoc est vinculū ferreū. Et tū
nisi timore incipiat hō deū colere n̄
pueniet ad amorem. iniciū sapiētie ti-
mor dñi: Incipit ergo a vinculis fer-
reis finitur ad torquem auream:
Dictum est em̄ sapiētie. et torquē au-
ream circa tuam cervicem: Nō tibi
ipōnēt torquē aureā. nisi p̄mū in cō-
pedibus ferreis te alligasset. Cepis-
ti a timore. cōsummaris ad sapiētia
Qm̄ multi sunt q̄ p̄ptea nolūt male
facere. qā gehēnas timēt. qā crucia-
tus timēt. et nōdū amāt iusticiam:
Si illis pmitteretur ipūitas et dicē-
eis. facite qd̄ vultis securi. ipunitum
erit vobis. et mitterēt p̄gressus libi-
dinum suarum in queq; nequissima
et maxime frēs mei maxime reges et
nobiles q̄bus nō facile dicitur qd̄ fe-
cisti: Nam paup hō et si nō timeat
deū. qā nullarū viriū est. nullax fac-
tatū. ne cū se cōmoverit in suppliciū
rapiatur. cessat timore hōis et si nō
dei: potētes at̄ mūdi reges. nobiles
nisi deū timeāt qd̄ timebūt: Sed pre-
dicatur illis. et pcutiūtur framea bis
acuta Dñ illis qā est qui ponat alios
ad dexterā alios ad sinistram. vt di-
cat eis q̄ a sinistris sunt. ite in ignem
eternum q̄ pat̄ ē dyabolo et āgelis e-
ius: Nōdum diligūt iusticiam. sed ti-
mēt penā. et timēdo penā iā accepe-
rūt cōpedes. et in vinculis ferreis e-
rudiūtur Venit ad nos potens ho-
mo de seculo. offendit illum vxorū
a. aut forte concupiuit alterius pul-
chriorem. aut alteram ditiorē. vult
dimittere eam quam habet et nō fa-
cit. audit a seruo dei. audit a p̄pheta

audit ab apostolo et non facit. audit
ab eo in cuius manibus est framea
bis acuta. nō facies. nō licet. nō p-
misit deus dimitti vxorem excepta
causa fornicationis. audit h̄. timet
et non facit: Pedes leues iam p̄gre-
diebātur in lapsum. compedibus te-
nētur. habet vincula ferrea. timet de-
um Dicitur illi: Dampnabit te deus
si feceris. iudex est supra om̄s. audit
gemitū vxoris tue. reus teneberis
in conspectu eius. Hac cōcupiscen-
tia blāditur. hac pena deterretur:
Ibat ad cōcupiscendum p̄cupidi-
tate. nisi vincula ferrea retinerēt qd̄
plus est Sed dicit. cōtinere iam vo-
lo nolo iam vxorem. nō potest:
Quid si tu vis et illa nō vult: Num-
quid p̄ continentiam tuam debes il-
lam facere fornicariam? Si alij nup-
serit te viuo. adultera erit: Nō vult
tale lucrum deus. nec compensāe ta-
le dampnum: Redde debitum. et si
non erigis. redde pro sanctificatiōe
p̄fecta: Deus tibi computauit. si nō
quod debes erigis. reddis quod de-
betur vxori: Times non facis. con-
cutiuntur vincula tua: Audi quia vi-
culis ferreis constrictus es: Alliga-
tus es vxori. ne quesieris solutio-
nem. Durum est. ferreum est:
Nam quando dominus hoc ait.
ostendit quia vinculum est ferreū:
Adolescentes auditis? Vincula fer-
rea sunt. nolite pedes mittere. ne
cum miseritis. artius constringa-
mini compedibus. Tales com-
pedes consolidant vobis et episco-
pi manus: Numquid non fugiūt
in ecclesia compediti et soluūtur?
Hij viri fugiunt huc volētes dimit-
tere vxores suas. et hic artius colli-
gantur: Nemo soluat has compe-

des. quos deus cōiūxit homo non
sepet Sed dura sunt vincula: Quis
nescit ipsam duriciū? Doluerūt apti
et dixerūt. si talis causa est cū proze
nō expedit nubere Si vincula ferre
a sunt. nō opus est vt illic pedes mit
tātur Et dñs: Nō oēs capiūt vbu
istud. sed q̄ p̄t cape capiat: Alligat
es vxori. ne q̄sieris solutionē Qui li
gatus es in vīculis ferreis p̄ vxorē.
ne te obliges vīculis ferreis:

Ut faciāt in eis iudiciū cōscriptū.
h̄ est iudiciū qd faciūt sancti sup̄ oēs
gētes Quare cōscriptū? Quia ista an
tea cōscripta sunt. et mō cōplēt: Ec
ce modo fiūt. aliqñ legebāt et nō fie
bāt Et cōclufit ita: **O**ia hec ē oib⁹
scis ei⁹: Per totū mūdū et p̄ vniver
sas gētes: h̄ scī agūt et sic glorificāt.
sic exultāt deū in faucib⁹ suis. sic le
tant in cubilib⁹ suis. sic exultāt ī glā
sua. sic exaltāt in salute. sic cātant
cāticū nouum. sic dicūt alleluya. cor
de ore vita Amen:

Expl⁹ ps cētesim⁹ q̄dragesim⁹ no
n⁹ Incipit ps cētesim⁹ quinquagesi
mus:

Omnis ordo psalmoy qui
michi magni sacramēti vidē
tur cōtinē sacramētū nōdū michi fu
erat reuelat⁹. tñ q̄ oēs cētū quinq̄
ginta numerātur. etiā nobis q̄ tocī⁹
ordis eoy altitudiēm adhuc acie mē
tis nō penetrauim⁹ infinuāt aliqd.
vñ nō impudēter q̄tū dñs adiuuat
disputāe possum⁹. p̄mū q̄ndecārius
numer⁹ ex quo iste multiplicat⁹. qd
em̄ valēt quindēcim in ordine singu
loy. h̄ valēt cētū quinq̄ginta in ordine
deāriorū qm̄ q̄ndecies denos faciūt
h̄ valent mille q̄ngenti in ordie cēte
narioy qm̄ q̄ndecies cēteni sunt. h̄
valent quindēcim milia in ordie mil

lenarioy qm̄ q̄ndecies mille sunt:
Quindēnarius q̄ numerus cōcordi
am significat duum testamētoy In
illo em̄ obseruat⁹ sabbatū qd signifi
cat quietē. in isto dñicus dies q̄ sig
nificat resurrectionem Sabbatum
āt est dies septim⁹. dñic⁹ v̄eo post
septim⁹ qd nisi octau⁹ idem q̄ prim⁹
habēdus est: Ipse em̄ dicitur etiam
vna sabbati. vt deinde sit secūda ter
cia q̄rta. et deinceps vsq̄ ad septim⁹
sabbatū: A dñico āt vsq̄ ad dñicum
octauus est dies. vbi testamēti no
ui reuelatio declaratur. qd in veteri
tq̄ sub terrenis p̄missiōibus tege
batur. Septē porro et octo quidēci
sunt Tot sunt et cātica q̄ appellātur
graduū. qm̄ totidē fuerūt etiā tēpli
gradus Deinde etiā quinq̄genari⁹ nu
merus magnū sacramētū p̄ se gerit.
cōstat em̄ de septimana septimana
rū addito vno tq̄ ipso octauo ad q̄n
quageariū numey īmiāndū: Septi
es q̄ppe septē quadraginta nouē fa
ciūt. qbus vnus additur vt faciant
quingenta Qui numerus quinq̄
genarius vsq̄ adeo magne signifi
catiōis est. vt ex dñi resurrectione
tot dieb⁹ cōpletis ipso quinq̄genario
die venerit sup̄ eos qui in xp̄ist o fu
erāt cōgregati spūs scūs Qui spūs
scūs in scripturis septeārio p̄cipue
numero commēdatur. siue apud y
sayam siue in apocalipsi. vbi aptissimē
septem spūs dei p̄hibetur. p̄pter o
perationem septenariam vni⁹ eius
dem q̄ spūs Que opatio septeāria
p̄ ysayam p̄phetā ita cōmemoratur
Requiescet sup̄ eū spūs dei. spūs sa
piētie et intellectus. spūs cōsilij et for
titudinis. spiritus scientie et pieta
tis. spiritus timoris domini: Ipse
dēt itelligi timor dñi cast⁹ p̄manēs

in seculū seculi Sernilē at timorē p
summata caritas foras mittit. et nos
liberos facit ne seruiha opa facia
m⁹ q sabbato phibetur Caritas aut
dei diffusa est in cordibus nostris p
spū sanctum q dat⁹ est nobis. Hinc
quoq spūs sanct⁹ septeārio nume
ro cōmēdatur. quiq genariū vō etiā
in qdragita et decē dñs disptit⁹ est:
Die qppe qdragesimo post resurrec
tionē suā ascēdit in celos. ac deinde
cōpletis dieb⁹ decē misit spū scū. q
dragenario scilicet numēo tpalez in
h mūdo cohabitatioēm cōmēdās.
qm qternarius in qdragenario nu
mer⁹ pualet. qtuor at ptes hēt mun
d⁹ et an⁹. denario vō addito velō in
cede p impleta lege hōis opib⁹ red
dita. ipsa etnitas figuratur. Hūc qn
q genariū triplū hēt cētesim⁹ et qnq
gesim⁹ numerus. tūc eū multiplica
uerit trinitas. Vñ et hac causa nō icō
ueniēter itelligim⁹ istū numex esse
psalmoz 125 et in illo. numero pisci
um q capti sunt retibus post resur
rectionem missis ad cētum quiq gin
ta additis tribus. velud āmonitio
videtur facta in qd ptes debeat iste
numer⁹ disptiri. vt ter habeat quiq
genos. qm q ille numer⁹ pisciū hēat
et aliā rōnē multo subtiliorē et iocun
diorē. q decē et septē in trigonū mis
sis id est ab vno vsq ad decē et septē
ōib⁹ pputat. ad eūdē numex pueit⁹
In decē at lex. in septē vō grā signi
ficatur. qā legē nō implet nisi caritas
dei diffusa in cordib⁹ nostris p spū
scū q septeārio significatur. Qd er
go qdā ōnium psalmoz quinq li
bros esse crediderūt. illud secuti sunt
quociēs in fine psalmi dictum fue
rit fiat fiat: Sed huius disptitionis
rationem cum vellem cōprehendē.

nō eualui. qā nec ipse qnq ptes eq
les sunt inter se. et si nō scripture q
tate saltē psalmoz ipso numēo vt
recētes haberēt: Et si vnusquisq li
brū finis est fiat fiat. cū liber qntus i
demq et vltim⁹ nō eodē fine fit ter
miāt⁹ merito queri pnt 120s at scrip
ture canōice auctoritatē sequētes.
vbi legitur. scriptū ē in libro psalmo
rū. vnū psalmoz libz esse nouimus
Et video qdē quō h vey fit. et illud si
vey est huic vō nō reluctetur: Sieri
em potest vt aliq psuetudiē lrāz he
braycaz vn⁹ liber dicat⁹ q cōstat ex
pluribus. sicut ex ecclesijs pluribus
vna cōstat ecclā. et ex plurib⁹ celis v
num celū 125 em celoz aliqd pter
misit q dixit. auxiliū meū a dño q fe
cit celū et terrā Et cum scriptura di
cat et vocauit de⁹ firmamētū celum.
et aquas esse sup firmamētum hoc
est sup celum. nō mentitur eadem
scriptura dicens. et aque que super
celos sunt laudent nomen domini.
quia nō ait super celum Et vna ter
ra ex multis terris. nam et orbem ter
re et orbem terrarum cotidiana con
suetudine dicimus: Et qui ait scrip
tum est in libro psalmoz. qm q
mos loquendi sic se habeat vt vnum
insinuare librum esse voluisse videa
tur. tamen responderi potest in li
bro psalmoz esse dictum in aliquo li
bro eorū quicq Quod in vsu locutio
nis vsq adeo vel non est vel raro
est. vt etiam duodecim propheta
rum vnum librum esse ideo persua
detur. quia similiter legitur. sicut
scriptum est in libro pphetaz: Sūt
etiam qui vniuersas ōnino scriptu
ras canonicas vnum libz vocēt qd
valde mirabile vt diuine vnitati pcor
dent. et hinc esse dictū. in capite libri

scriptū ē d̄ me vt faciā volūtātē tuā.
vt sic intelligatur p̄ filiū pater fecis-
se mūdū. cui⁹ cōdicio p̄cipiū scrip-
turaz in libro geneseos. vel magis
q̄a p̄phēcia videtur esse nō facta nar-
rās s̄ futura p̄nūciās. Nō em̄ ait qd̄
fecerim. s̄ vt faciā siue vt facere
volūtātē tuā. Ad illd̄ h̄ sentētia refe-
rēda ē qd̄ in p̄mis p̄tib⁹ eiusdē libri
scriptū ē. erūt duo in carne vna. qd̄
sacramētū magnū dicit apl̄s in xp̄o
z in eccl̄a. qm̄q̄ z iste psalmoz liber
p̄t significat⁹ intelligi vbi dcm̄ ē. i ca-
pite libri scriptū ē de me vt faciā vo-
lūtātē tuā. seq̄tur em̄. de⁹ me⁹ volui.
z legē tuā in medio cordis mei. De
ip̄o q̄ppe accipitur p̄phetat⁹ in capi-
te libri hui⁹ ps̄ ip̄e p̄m⁹. beat⁹ vir q̄ n̄
abūt in cōsilio ip̄ioz z in via pccōz
nō stetit. z in cathedra pestilētie nō
sedit. s̄ in lege dñi volūtas ei⁹ z in le-
ge ei⁹ meditabitur die ac nocte. vt h̄
sit qd̄ dcm̄ ē. de⁹ me⁹ volui z legē tu-
am in medio cordis mei. Qd̄ at̄ seq̄t⁹
euāgelizauit iusticiā tuā in eccl̄a mag-
na. cōgruēt⁹ ad illud refertur. z erūt
duo in carne vna. Siue ergo illud si-
ue h̄ intelligatur qd̄ dictū ē in capite
libri. liber iste psalmoz p̄ qn̄q̄genos
si p̄ ip̄os qn̄q̄genarios articulos in-
troget⁹. magnū aliqd̄ z valde dignū
cōsideratiōe respōdet. Nō em̄ frus-
tra michi videtur quinq̄gesim⁹ esse
de penitētia. cētesim⁹ de misericor-
dia z iudicio. cētesim⁹ qn̄q̄gesim⁹ de
laude dei in sanctis eius. Sic em̄ ad
eternā beatāq̄ tēdimus vitam. pri-
mitus pccā nostra dampnando. de
inde bene viuēdo. vt post cōdemp-
natā vitam malam gestā q̄ bonam.
mereamur eternam. Scdm̄ p̄posi-
tū em̄ occultissime iusticie bōitatis
q̄ sue. de⁹ quos p̄destinavit illos z

vocavit. z quos vocavit ipsos z ius-
tificavit. quos at̄ iustificavit ip̄os z
glorificavit. P̄destinatiō nostra n̄
in nobis facta est. sed in occulto ap̄
ipsum in eius presentia. tria v̄o reli-
qua in nobis fiūt. vocatio. iustifica-
tio z glorificatio. Vocamur p̄dica-
tione penitētie. Sic em̄ cepit domi⁹
euāgelizare. agite pēitētiam appro-
pinquabit em̄ regnum celorum.
Iustificamur in vocatiōe mie. z ti-
more iudicij. H̄inc est qd̄ dicitur. de-
us in nomiē tuo saluū me fac. z in v̄-
tute tua iudica me. Nō timet iudica-
ri. qui impetrauerat ante saluari.
Vocati renūciamus dyabolo p̄ pēi-
tētiam. ne sub iugo eius remanea-
mus. iustificati sanamur p̄ miseri-
cordiam ne iudicium timeam⁹. glo-
rificati trāsim⁹ in vitā etnā. vbi deū
fine fine laudamus. Ad h̄ p̄tinē ar-
bitror qd̄ dñs ait. ecce eicio demōia
z sanitates p̄ficio hodie z cras. z t̄-
cia die cōsummor. Qd̄ etiam in tru-
do sue passionis z dormitiōis z e-
uigilatiōis ostendit. crucifixus ē ei
z sepultus z resurrexit. In cruce de-
principibus z potestatib⁹ triūpha-
uit. in sepulchro requieuit. in resur-
rectiōe exultauit. penitētia truciāt.
iusticia trāquillat. vita eterna glori-
ficat. Penitentie vox est. miserere
mei de⁹ secūndum magnā miām tuā.
z scdm̄ mltitudiēm miserationū tua-
rū dele iniquatē meā. Hoc offert sa-
crificiū deo. sp̄m cōtribulatū. cor cō-
tritū z humiliatum. Iusticie xp̄isti
vox est in electis suis. misericordi-
am z iudicium cantabo tibi domiē.
psallam z intelligam in via immacu-
lata. quando venies ad me. Per mi-
sericordiā q̄ppe adiuvamur ad faciē-
dā iusticiā. vt securi ad iudicium ve-

niam⁹. vbi dispōit⁹ de citate dñi oēs
q̄ opātur iūqtatē. q̄ vsu p̄s iste cōclu
ditur. ⁊ vite et̄ne vox est:

Psalmus:

Laudate dñm in sc̄is ei⁹. p̄tiq̄
in eis q̄s glorificauit. **L**au
date eū in firmamēto v̄tutis eius.
laudate eū i v̄tutib⁹ ei⁹: vel vt aliū in
p̄tati s̄t in potētatib⁹ ei⁹. **L**auda
te eū sc̄dm mltitudiēm magnitudis
ei⁹. **D**ia ista ip̄s s̄t sc̄i ei⁹. quō dicit a
p̄s vt nos sim⁹ iusticia dei in ip̄so:
Si ergo iusticia dei quā fecit in eis.
cur nō ⁊ virtus dei quā fecit in eis.
vt resurgetet a mortuis: Nam ⁊ in
p̄p̄risti resurrectione v̄tus maxime p̄
mēdatur. q̄a in passione infirmitas
fuit dicēte ap̄lo. ⁊ sic crucifixus ē ex i
firmitate. sed v̄uit ex v̄tute dei. ⁊ a
lio loco. ad cognoscēdū inquit eum
⁊ v̄tutem resurrectionis eius. **O**ptie
aūt ait in firmamēto v̄tutis ei⁹: Fir
mamētū ē em̄ v̄tutis. q̄a iā nō mori
etur ⁊ mors ei vltra nō dñabitur:
Cur nō ⁊ potētatus dei dicatur q̄s
in eis fecit: Immo ip̄s s̄t potētat⁹
ei⁹. quō dictū ē. nos sum⁹ iusticia dī
in ip̄so. Quid em̄ potēt⁹. q̄ regnare
in eternū. sub pedib⁹ posit⁹ oib⁹ ini
micis: Cur nō ip̄s sunt etiā multitu
do magnitudinis eius: Nō q̄a ip̄s
magnus est. s̄ q̄a magnos eos fecit
tam mltos. hoc est milia miliū. sic
aliter intelligitur iusticia qua est ip̄e
iustus. aliter quā in nobis facit: vt
nos simus iusticia eius: Idem ip̄s
sancti sunt in oib⁹ muficis ⁊ orga
nis deinceps significati ad laudan
dum deum. qm̄ p̄posuit dicēs. lau
date dñm in sanctis ei⁹. **H**oc exequi
tur. varie significās eosdem ip̄s
sanctos eius: **L**audate eum in so
no tube. p̄pter laudis excellētissimā

claritatē. **L**audate eū in psalterio
⁊ cythara. **P**salteriū ē de supiorib⁹
laudās dñm. cythara de iſeriorib⁹
laudās deū: t̄q̄ de celestib⁹ ⁊ terres
tribus. t̄q̄ eū q̄ fecit celū ⁊ terram.
Jam q̄ppe in alio psalmo exposui
mus. psalteriū desup habē sonoz
illud lignū cui neruoz ei⁹ es vt meli
orē sonū reddat incūbit. qd̄ lignum
cythara inferius habet. **L**audate
eū in tympano ⁊ choro: Tympanū
laudat deū. cū iam in carne mutata
nulla est terrene corruptiōis infir
mitas. Decorio q̄ppe fit tympanū
exficcato atq̄ firmato. Chorus lau
dat deum. qñ laudat eū post pecca
ta societas. **L**audate eū in cordis
⁊ organo. **C**ordas hēt ⁊ psalteriū ⁊
cythara. q̄ sup⁹ cōmemorata sunt.
Organū at̄ generale nomē est oīm
vasoz muficoz. q̄uis iā optinuerit
cōsuetudo. vt organa p̄p̄ie dicatur
ea que infātur follibus. **Q**uō genus
significatū hic esse nō arbitror. Nam
cum organum vocabulum grecum
fit vt dixi generale omnib⁹ muficis
instrumētis. hoc cui folles adhiben
tur alio greci nomē appellāt. **E**t au
tem organum dicatur. magis latiā
⁊ ea vulgaris est consuetudo. **Q**uod
ergo ait in cordis ⁊ organo. vide
tur michi aliquod organum quod
cordas habeat significare voluisse.
Nō em̄ sola psalteria ⁊ cythare cor
das habent. sed quia in psalterio et
cythara propter sonum ab inferio
ribus ⁊ superioribus aliquid inuen
tum est quod secūdm hanc distinc
tionem posset intelligi. aliud nos in
ip̄s cordis querere ammonuit. q̄a
⁊ ip̄s sunt caro sed etiam a corrup
tione libera. ⁊ quibus fortasse iō ad
didit organū. nō vt singule sonent.

sed ut diuersitate cōcordissima cōso-
nēt. sicut ordinātur in organo. Ita
bebūt em̄ etiā tūc scī dī differentias
suas consonantes non dissonantes
id est consentientes non dissenti-
entes. sicut fit suauissim⁹ cāt⁹ ex diu-
sis q̄dem s; nō inter se auersis sonis
Stella em̄ a stella differt in glā. sic ⁊
resurrectio mortuorū: **L**audate
eum in cymbalis bene sonātib⁹. lau-
date eū in cymbalis iubilationis:
Cymbala inuicem tāgūt ut bene so-
nēt Ideo a q̄busdam labijs nostris
compata sunt. s; meli⁹ intelligi puto
in cymbalis quodammodo laudare de-
um. dum q̄sq; honoratur a primo
nō a seipso. ⁊ inuicem honorantes
dant laudem deo. Nec q̄s at cymba-
la itelligēt q̄ fine aia sonāt. ideo pu-
to additū in cymbalis iubilationis:
Iubilatio nāq; id est ineffabilis laus
non nisi ab anima pficiscitur: Nec
ptereūdum existimō qd̄ musici do-
cent ⁊ res ipsa māifesta est. tria esse
genera sonorū. voce. flatu. ⁊ pulsu.
Voce ut est p̄ fauces ⁊ arterias. siue
organo aliquo cātātis hoīs. flatu si-
cut p̄ tibiā vel quid eiusmodi. pul-
su sicut p̄ cytharā vel qd̄ eiusmodi.
Nullum itaq; gen⁹ hic p̄missuz est
Nam vox est in choro. flat⁹ in tuba
pulsus in cytharis. t̄q; mēs. spirit⁹.
corp⁹. s; p̄ similitudiēm nō pprietas
Qd̄ ḡ p̄posuit ei⁹ in sanctis laudate
dñz q̄b⁹ hoc dixit nisi eisip̄is. Et in
quibus ut deum laudēt. nisi in seip-
sis. Vos em̄ sancti eius inq̄t v̄t⁹ ei⁹
estis. sed quā fecit in vobis. ⁊ potē-
tatus ei⁹ ⁊ multitudo magnitudis
eius. quā fecit ⁊ ostēdit in vobis:
Vos estis tuba psalterium cythara
tympanum chorus corde et orga-
num. ⁊ cymbalum iubilationis bene

sonātia. vos estis hec omnia. Nich-
il hic vile. nichil hic trāsitorium. nich-
il hic ludicū cogitetur. ⁊ q̄a sape se-
cūdm carnem mors est. ōnis sp̄ri-
tus laudet dñm:

ExPLICIT psalmus cētesim⁹ qu-
quagesimus:

Et sic finitur expositio beati au-
gustini episcopi ⁊ doctoris sup̄ ter-
ciam siue vltimā quinquagenā psal-
teri ad laudem oipotētis dei:

